VITAE SANCTORUM SELECTISSIMAE; PROBATISSIMAE: QUATUOR...

Zacharias Lippeloo, Cornelius Grass, Pedro Ribadeneira

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
30 A
20

57
C
4

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

57
C
6

Digitized by Google

Gras. Vitae SS. Tom. IV.
L
IV
K
282

Digitized by Google

Digitized by Google

VITÆ SANCTORVM;

EX SELECTISSIMIS ET PROBATISSIMIS ORTHODOXIS PATRIBVS, PRIMVM QVIDEM per V. P. ZACHARIAM LIPPELOO Carthuſianum fideli Compendio conſcriptę: NVNC verò recèns Recenſitæ, exactiſſimè recognitæ; ac hactenus tam ex R. P. RIBADENEIRA, S. Societatis IESV, quàm aliunde deſideratis, affatim locupletatæ:

Studio & labore

V. P. CORNELII GRASII ITIDEM CARTHVSIANI.

TOMVS QVARTVS.

Complectens Sanctos Menſium

OCTOBRIS, NOVEMBRIS, ET DECEMBRIS

Cum licentia Superiorum.

COLL. ROM. SOC. IESV BIBL.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Sumptibus Bernardi Gualtheri.
ANNO M. DC. XVI.
Cum gratia & priuileg. Sac. Cæſar. Maieſt.

Digitized by Google

FACVLTAS PLENARIA:

A

REVERENDO IN CHRISTO
P. D. BRVNONE D'AFFRINGVES,
Sacri Ordinis Carthuſienſis Moderatore Primario: Fr. Cornelio Graſio conceſſa.

VEnerabilis in Chriſto Pater. QVÆ de libris tuis in lucem edendis ſcribitis; tenore præſentium, vobis licentiam facimus, ea edendi: Iuxta formam Eccleſiæ conſuetam. VALETE in DOMINO: qui tibi, & nobis per preces tuas benedicat. CARTHVSIÆ, Die Septima Sept. 1615.

VESTER *in* DOMINO *Confrater*
Fr BRVNO: PRIOR
CARTHVSIÆ.

APPROBATIO.

VITÆ SANCTORVM à Fr. CORNELIO GRASIO, CARTHVSIÆ *Colonienſis Alumno, nunc denuo magno labore recognitæ; diuerſis locis emendatæ: Vitarum etiam aliquot acceſſione auctæ; ad* DEI *Gloriam; ad* SANCTORVM *Laudem; ad legentium ædificationem: vtiliter recudentur.* COLONIÆ AGRIPPINÆ, 20. IVNII 1616.

Henricus Francken Sierſtorpffius
S. Theologiæ Doctor; Regens
Gymnaſ. Laurent. librorum
Cenſor.

RLV-

PLVRIMVM REVERENDO IN CHRISTO PATRI AC DOMINO, D. BRVNONI D'AFFRINGVES, PRIMARIÆ CARTHVSIÆ

Priori digniſſimo, totiuſque S. Ordinis Carthuſienſis ſupremo moderatori vigilantiſſimo prudentiſſimoque: cum debita obedientia,

S. D. P.

SVMMVS ac ſapientiſſimus ille omnium (vt ita loquar) entium Conditor, DEVS Optim. Max. Reuerende admodum in eodem Pater, priuſquã vllas formaret creaturas, nullius rei indigus, totius bonitatis ac plenariæ conſummationis abundantiã, omnis excellentiæ ſupereminentiam, cunctorum denique exiſtentium modum perfectiſſime in ſe complectebatur.

Cum autem boni proprietas hæc ſit, vt ſeſe alijs benigne impertiatur, Orbem hunc terrarum diuerſas rerum ſpecies continentem, in quibus ipſe mundi fabricæ opifex, Diuinæ Maieſtatis ſuæ virtutes glorioſe manifeſtaret creare voluit. Et primum quidem Cælos fecit; in quibus duo luminaria magna, Solem quippe in poteſtatem diei, Lunam vero & ſtellas in *Pſal.135.*
poteſtatem noctis admiranda ſane impoſuit harmonia. Angelicos quoque ſpiritus tribus Hierarchijs diuiſos, ac nouem Ordinibus egregie diſcretos produ-

xit; in quibus ſane ineffabilis ac immenſæ bonitatis ſuæ ſpecimen exhibuit; dum eos omnes eſſe voluerit *Hebr. 1.* adminiſtratorios Spiritus: in miniſterium eorum qui hæreditatem capient ſalutis. Quatuor inſuper creauit elementa; ignem nimirum, aërem, pontum & aridam; in quibus animantia quæque; Hominem quoque; ſolum quidem ad imaginem & ſimilitudinem ſuam formatum inſtituit. Porrò nè plaſma ſuum alimonijs deſtitutum inedia interiret, omnigenos aquis piſces, omnigena terris animalia, vbertimos arboribus fructus, virentia agris olera & campis gramina producere mandauit. Eoque modo factum eſt, vt mundus hîc ita ex amuſſim & præclarè concinnatus ſit: vt congruentius haud potuerit.

Proinde creaturas omnes, ſpecialiter vtique rationales, ad Conditoris ſui agnitionem, cultum, amorem & timorem ſummo iure obligari exploratiſſimum eſt; quinimo & ad eiuſdem in humanum genus *Iacob. 1.* bonitatis infinitæ, pro viribus, æmulationem. Quò dona quippe ſpiritalia & corporalia, quæ gratis deſurſum à patre luminum accepêre: gratis quoque ac gnauiter alijs communicent; ne in tremento illo ex- *Matth 25.* amine, cum ſeruo nequam & inerti, ob talentum in terra abſconſum, ob bonas horas malè collocatas, te- *Eccl 33.* nebris adiudicentur ſempiternis. Multam vtiq; malitiam docuit otioſitas Sed enim ſicuti per rimam ſen- *Simile.* tinæ aqua latenter intrat, & excreſcit, donec nauis per nautarum incuriam demergatur, ita ex otio atque inertia cogitationes prauæ & concupiſcentiæ malæ *Aliud.* augentur, donec nauis mentis eis ſuccumbens multiplici peccato periclitetur. Porro quemadmodum oues in paſcua dimiſſæ, minime apud paſtorem ſuum glorìantur veſpere, multo ſe paſtas gramine, ſed lac ei affatim, velluſque præbent; ita nec quiſquam prudens prædicârit quantum didicerit: verum quid didicerit afferet in medium.

Et ego quidem memoratis potiſſimum rationibus permotus, laborem iſtum, cui 4. hoc Tomo ſupre-

pre-

Digitized by Google

premam(immortales Deo gratiæ) iam manum impono, ſuſcepi; non vtique gloriolæ captandæ ſtudio, vel vt mihi nomen inde parem; cum nihil eo ſemper duxerim ingenuo & religioſo homine indignius, nihil turpius: animique magis auguſti & parui. Quid enim; cum indies pene ipſa edoceamur experientia, homines quod inpræſentiarum laudauerint, poſt modicum vituperare, inuidere & carpere; etſi hoc minime fecerint, nihil tamen illi penitus prodeſſe; quem laudant. Nouimus vt in ſcena ſibi perſonas imponāt hiſtriones; quā præclaras, quā honeſtas: quam ad extremam, quam ad exactiſſimam formæ diligentiam efficitas. Attamen nemo prouidus eas aliquando adamârit. *Ex ho.* 17. Quare? Quoniam huiuſmodi adſpectus non *Chryſ ad* eſt verus. Inanes etenim cùm ſint, imitantur ſolùm de- *Rom.* corem: verum nullus ibi ſolidus decor; Soluto namq; theatro, ſublatiſque perſonis: vnuſquiſq; quod eſt, id quoque videtur. Ita ſane & gloria inanis eſt; imitatur quidem gloriam: at vera gloria non eſt. Optime igitur commonet Tullius, *Si* (inquiens) *quis ad gloriam aſſequendam laborat, talem ſe efficiat, qualis vult haberi. Quod ſi oſtentatione inani, & ficto ſermone vel vultu, ſtabilem ſe gloriam aſſequi opinatur, vehementer errat. Vera n. gloria radices agit ficta aūt omnia celeriter tanquam floſculi decidunt: neque ſimulatum quicquam poteſt eſſe diuturnum* Quo circa inter verba laudantium, *Teſte Greg.* ſiue vituperantiū, ad interiora iugiter recurrendū eſt; *Papa. lib.* 18 & ſi ibidem non inuenitur bonū quod de nobis dici- *moral. c.* 3. tur: ſummopere cōtriſtari debemus; & rurſum, ſi inibi non reperitur malū quod de nobis ſpargunt homines: in Domino plurimū gloriari. Quid enim, ſi non oēs laudant, & conſcientia liberos nos demonſtret? Habemus vas electionis gentiumque doctorem dicentē;

Gloria noſtra hæc eſt: teſtimonium conſcientiæ noſtræ. *2. Cor* 1.
Sicut autem in conſpectu hominum gratioſa eſt facies *Chryſ. ho.* 6
venuſta: Sic in oculis Dei ſpecioſa eſt cōſcientia munda *oper. imper.*

Ea propter quid in recognitione, expurgatione, ac locupletatione Quarti huius Tomi ac præcedentiū

Digitized by Google

præſtitũ ſit: candidi Lectoris iudicio æſtimandũ relinquo; vt qui opellæ noſtræ buccinatores eſſe nolimus.

Cæterum cum certo proſpicerem huic volumini, ex celeberrimi nominis veſtri inſcriptione, multum vtique decoris & ornamenti acceſſurum: idipſum R. P. V. nuncupare omnino viſum fuit; quo & tanti Patris ſuffultum patrocinio, liberius in publicum prodeat: atque potenti eius virtute à Sycophantarum calumnijs obtrectationibusque egregie vindicetur. Quod autem ad hunc vſque diem huiuſmodi mei officij exhibitio dilata ſit, id vtique haud negligenti inconſideratione, verum prouida procraſtinatione actum: vt oportuniore quippe factam tempore, eam gratiorem ſuſciperes. *Sermo* ſiquidem *oportunus* (vt ſacris edocemur Prouerbijs) *eſt optimus*: & *vt mala aurea in lectis argenteis, qui loquitur verbum in tempore ſuo* Sed enim expectaui, vt exoptato occurrerem in via hac, primo quidem diuiniſſimis illis ac ſacratiſſimis NOBILISSIMÆ FRANCICÆ GENTIS Apoſtolis Dionyſio martyre ac Rhemigio Antiſtite; eorumque ſucceſſoribus ſanctiſſimis ac præſtantiſſimis Eccleſiæ Præſulibus; Marcello, inquam, Nicaſio, Gratiano, Martino, Eucherio, alijſq; compluribus hoc volumine contentis; quorum indefeſſo ſtudio (vt ex eorum rebus præclare geſtis videre eſt) illuſtriſſimum illud quà Francicum quà Gallicanum Regnum, ſacroſanctis Chriſtianæ fidei myſterijs plenarie imbutum eſt & excultum. Deinde S Ordinis noſtri fulgidiſſimo ſydere B. Hugone: Lincolnienſi poſtea Pontifice. Demum verò & potiſſimum, ipſo Almæ Domus Veſtræ, atque adeo S. Inſtituti noſtri Initiatore ac fundatore D. BRVNONE: cuius vti & nomen ita & officium tenes. Ex quo ſane, tanquam primaria radice, tot meritorum vtique ac virtutum inſignes, eiuſdem ſublimis propoſiti ſpiritales Oliuæ, ſuccedentibus temporibus, per totum pene Orbem Chriſtianum prodiêre. Cuius Cæleſtis diſciplinæ Domicilijs; adeo etiamnum is nobilitatur, exornatur, decoratur

Prouer. 15. & 25.

coratur: vt haud immerito de ijſdem occinat quiſque *Num.24.*
illud propheticum; *Quam pulchra tabernacula tua Iacob & tentoria tua Iſrael? vt valles nemoroſa; vt horti iuxta fluuios irrigui. vt tabernacula quæ fixit Dominus: quaſi cedri prope aquas.* Accedit & numeri haud incongruens conuenientia. Sicuti namq; Tomus hic in ordine exiſtit Quartus, ita & Quadriennium iam agitur quo æternæ ſapientiæ, quæ attingit à fine vſque ad finem fortiter, & diſponit omnia ſuauiter, placuit R. V. P. ad ſublimem illam, totius nimirum S. Ordinis noſtri, Præfecturæ Generalis dignitatẽ euehere Ex quo *Sap.8.* & te poſt IESVM CHRISTVM Paſtorum omnium ſupremum Principem, poſt memorati S. Cætûs noſtri Patriarcham D. BRVNONEM, poſt Chriſti in terris Vicarium, Apoſtolicæ ſedis Pontificem Maximum, te, inquam, in ordine Quartum Generalem Paſtorem noſtrum confitemur, amplectimur, cõgratulabundique veneramur. Et quidem haud immerito; quippe qui id cures potiſſimum, vt cultui Diuino, Religionique noſtræ, ſuus ſeruetur honos, ſua integritas, ſua gloria atque dignitas; ac proinde cũ Propheta Regio decorem domus Dei, locumque habitationis gloriæ eius, vnice diligere certo comproberis. *Pſal.25.*

Sic olim vtique Moyſes; ſic Ioſue; ſic Dauit; ſic Salomon; Ita deniq; omnes, in vniuerſum, Iſraelitici populi moderatores id in votis geſſerunt, idq; factis præclariſſimis reipſa oſtenderunt; vt demandatam Dei legem ſancitas illas ceremonias, perque maiores & receptas & obſeruatas haudque illaudatas conſuetudines, ita ſeruarent, ita & augerent; vt ad ſe erant propagatæ: vt à patribus religiosè ac ſanctè inſtitutæ: Quorum exemplum ſuccedentibus ſeculis ſecuti ſunt Chriſtianæ Religionis profeſſores cum Eccleſiaſtici, tum Seculares anto animi feruore, vt ſe ſuaq; omnia pro Orthodoxæ fidei defenſione, pro Maiorum placitis, decretis, ac traditionibus haud dubitarint exponere; recte quidem ac iuſtiſſime cenſentes,

Digitized by Google

ſe bene feliciterque præeſſe haud poſſe; niſi prius ſupremi Monarchæ, hoc eſt Chriſti regnum, Eccleſiam, fidem, Diuinumque cultum, ſerta tecta ſeruarent atq; defenderent.

Quam vero ſtrenue eoſdem imitati ſint S. Inſtituti noſtri Patres primarii, in promptu videre eſt; in eo quidem potiſſimum, quod inter tot præſtantiſſimos Cænobiticæ vitæ Ordines, vnicus noſter (quod aliorum bona venia dictum velim) ſit reperiri, qui hactenus perſtiterit infractus, perſtiterit immobilis, conſtanſque: neq; à priſtino ſuo rigore notabiliter diuerterit. Quorum veſtigiis cum non modo inſiſtere, ſed & inuicta animi magnitudine præcellere omnimodis cum contendas, P. R. haud ſane mirum, ſi indies omnibus charior, venerabilior ac ſpectatior euadas. Vt etenim aliquis ingreſſus vineam, viteſque contemplatus pampinis comantes, fructu grauidas, maceriis ac ſeptis vndique munitas, minime deſiderat quemquam qui demonſtret vinitoris induſtriam, dexteritatem, atq; virtutem; Itidem & Almam Domum veſtram, Primariã, inquam, Carthuſiam, ſi quis ingreſſus conſpiciat inibi vites illas ſpiritales, earumque fructum multiplicẽ contempletur, nihil opus habuerit, vt ex cuiuſquam oratione diſcat, qualis ſit eiuſdem Præpoſitus. Fidelis autem Dominus in verbis ſuis; qui quærentibus primum Regnum Dei & iuſtitiam eius; reliqua abunde adiicienda ſpoſpondit. Poſſem equidem complura alia ſingulatim huc congerere, ex multiplicibus præclariſſimis donis R.P.V. cælitus, impertitis, quæ laudẽ ac nomen veſtrum affatius illuſtrarent; niſi id maligni & inuidi quique aſſentationi tribuerent aſſciberentque. Solent namque ij, cuncta quæ vident, deprauato oculo conſpicere; vnde occæcati tenebris nequitiæ in id cadunt, vt minus videndo plus videant: cum tamen id quod eſt, ita vt eſt, videre non poſſint. Adeo ſiquidem poſſeſſam mentem obliquat inuidia: vt quod rectum eſt natura, haud cernere queat. Malui proinde temperare ſermonem; ac tempori potius ſeruire: quam mihi adulationis notam inurere. Cæte-

Matth 6.

Teſte Paulo Orſio de Ormeſta lib. 4.

Cæterùm Deus Opt. Max. quod in vobis, veſtroq; prouido regimine inſigniter vtique cæpit, ad ſempiternam ſuæ Maieſtatis gloriam, ad certũ Eccleſiæ cõmodum, ad lætum S. Ordinis noſtri rerum ſucceſſum, magis ac magis ſecundare dignetur. Ex Carthuſia veſtra Agrippinenſi, Anno à Chriſti Incarnatione 1603. pridie Exaltationis S. Crucis.

Reuerend. V. P.

Humillimus ac obſequentiſsimus in Chriſto filius

Fr. Cornelius Graſius.

IACOBVS BILLIVS, ABBAS S. MICHAELIS IN EREMO, in Præfatione ad Lectorem: OPERVM D. GREGORII NAZIANZENI.

MONSTRVM, *non hominem eſſe ſtatuo, qui piis aliorum conatibus ſtudiiſque non fauere: ſed obtrectare cupit; eorumque lapſus crudeliter potius detegere, atque omnium oculis exponere conatur: quàm fraterne obuelare, vel ſaltem excuſare.*

Digitized by Google

INDEX SS. QVARTO HOC TOMO CONTENTORVM.

A.

Menſes.	Dies.		
	11	ANia Apoſtoli	23
	5	Attalini Epiſc. Zamorenſis	81
		Apollinaris Epiſcopi	83
	17	Andrea Cretenſis Martyris	246
	19	Aquilini Epiſcopi Ebroicenſis	259
Octob.	24	Aretha martyris	302
	2	Acyndini & Sociorum mart.	373
	4	Agricola & Vitalis mart.	413
		Amantij Epiſc Ruthenorum	417
Nouemb.	17	Aniani Epiſc. Aurelianenſis	520
		Aciſcli & Victoria mart.	532
	20	Agapij mart.	560
	30	Andrea Apoſtoli	621
	1	Agerici Epiſcopi virdunenſis	632
	4	Annonis Archiepiſc. Colonienſis	651
	6	Aſella virginis	679
	7	Ambroſij Epiſc. Mediolanenſis	681
	13	Autberti Epiſcopi Cameracenſis	726
Decemb.	14	Agnelli Abbatis.	747
	25	Anaſtaſia martyris	792
	28	Anthonij Monachi Lirinenſis.	829
		B.	
	1	Bauonis Confeſſoris	15
	6	Brunonis Carthuſian. Patriarcha	88
Octob.	11	Brunonis Archiep. Colonienſis	179
	14	Burchardi Epiſcopi Herbipolenſis	217
	16	Bercharij Abbatis & mart.	244
	1	Benigni presbyteri mart.	364
	12	Benedicti ac Sociorum mart.	482

Beni-

Menſes.	Dies.	SANCTORVM.	
	13	*Brictij Epiſcopi Turonenſis*	494
Nouemb.	19	*Barlaam mart.*	549
	20	*Bervvardi Epiſcopi Hildeſemenſis*	562
	27	*Bithildis Viduæ.*	613
		Barlaam & Ioſaphat.	598
	3	*Birrini Dorceſtrenſis Epiſc.*	637
	4	*Barbaræ virginis & mart.*	644
Decemb.	17	*Beggha Viduæ*	753
	31	*Barbatiani Præsbyt.*	864
		C.	
	5	*Charitinæ virginis & mart.*	77
	10	*Cerbonij Epiſcopi Populonienſis*	144
	14	*Calixti Papæ ac ſociorum mart.*	208
October.	20	*Capraſij ac Fidei mart.*	263
	25	*Cryſanthi & Dariæ mart.*	314
		Criſpini & Criſpiniani mart.	325
	1	*Cæſarij Diaconi & mart.*	361
	3	*Caroli Borromæi Archiepiſcopi*	377
	8	*Claudij ac ſociorum mart.*	444
	12	*Cuniberti Epiſcopi Colonienſis*	488
	21	*Columbani Abbatis*	565
Nouemb.	22	*Cæciliæ virginis ac mart.*	573
	23	*Clementis Papæ ac mart.*	581
	25	*Catharinæ virginis & mart.*	591
	26	*Conradi Epiſcopi Conſtantienſis*	597
	8	*Conceptionis B. MARIÆ virginis*	703
Decemb.	31	*Columbæ virginis & mart.*	867
		D	
	8	*Demetrij mart.*	112
	9	*Dionyſij Areopagitæ mart.*	124
		Domnini ac ſociorum mart.	134
Octob.	13	*Danielis ac aliorum Franciſcan. mart.*	194
	14	*Dominici Loricati*	219
		Donationi Archiepiſcopi	221
Nouemb.	12	*Didaci Franciſcani.*	477
	5	*Dalmatij Epiſcopi & mart.*	666
	6	*Dionyſiæ, Datiuæ ac aliorum mart.*	677
Decemb.	11	*Danielis Stilitæ*	712
	31	*Dedicatio Eccleſiæ.*	873

E.Evval-

Menſes.	Dies.		
		E.	
	3	*Evvaldorum duorum martyrum.*	36
	16	*Eliphij martyris.*	231
October.	24	*Euergisli Epiſcopi Colonienſis*	299
	29	*Ermelendis virginis*	337
	31	*Epimachi martyris*	347
	4	*Emerici Hungarorum Regis filij.*	414
	5	*Engelberti Archiepiſc. Colonienſis*	437
	15	*Eugenii Epiſ Toletani & martyris*	507
Nouemb.	16	*Eucherij Epiſcopi Lugdunenſis*	518
		Edmundi Archiepiſcopi Cantuarienſis	515
	19	*Elizabeth Regis Hungarorum filia*	511
	20	*Eadmundi Regis Angliæ & mart.*	516
	1	*Eligij Epiſcopi Nouiomenſis*	628
	3	*Eloquij Abbatis*	635
	9	*Eulaliæ virginis & martyris*	707
Decemb.	12	*Euſtratii & ſociorum martyrum*	721
	13	*Epimachij Alexandri & ſociorum martyrũ.*	715
	25	*Eugeniæ, Philip. patris eius, & aliorũ mart.*	797
	28	*Euthycij & Florentij Monachorum*	836
	29	*Ebrulphi confeſſoris*	839
		F.	
	4	*Franciſci fundatoris Ordinis Minorum*	30
	14	*Fortunati Epiſcopi*	213
Octob.	24	*Felicis Epiſc. Tibirenſis*	297
	28	*Faronis Epiſc Meldenſis.*	332
	2	*Fidelium Animarum*	370
Nouemb.	7	*Florentii Epiſ. Argentinenſis*	435
		G.	
	3	*Gerardi Abbatis*	38
	9	*Gisleni Monachi*	136
	10	*Gereonis & ſociorum mart.*	140
Octob.	11	*Gummaci Confeſſoris*	172
	16	*Galli Abbatis*	235
	5	*Galationis & Epiſtemis mart.*	420
	8	*Godefridi Epiſc Ambianenſis*	428
Nouemb.	17	*Gregorij Thaumaturgi*	522
		Gregorii Epiſcopi Turionenſis.	539
	23	*Gereonis inuentio & Translatio*	588

Gra-

Menſes.	Dies.		
	18	*Gratiani primi Epiſc. Turonenſis*	756
Decemb.	24	*Gregorij Spoletani martyris*	786
		H.	
	14	*Hedvvigis Duciſſa Polonia*	222
Octob.	21	*Hilarionis Abbatis*	266
	3	*Huberti Epiſc. Leodienſis*	407
	7	*Hieronis & ſociorum martyrum*	429
Nouemb.	13	*Hemoboni Confeſſoris*	499
	17	*Hugonis Epiſc Lincoln. Carthuſiani*	532
		I.	
	11	*Iacobi Alemanni.*	184
Octob.	18	*Iuſti ſiue Iuſtini martyris*	252
	9	*Imaginis Saluatoris*	456
Nouemb.	27	*Iacobi Interciſi martyris*	612
	13	*Iudoci filij Regis Britonum Confeſſoris*	728
	27	*Ioannis Apoſtoli & Euangeliſta*	805
Decemb.	28	*Indes & Domna & ſociorum mart.*	818
		Innocentium	815
		L.	
Octob.	2	*Leodegarii Auguſtod. Epiſc. & martyris*	28
	16	*Lulli Archiepiſc. Moguntini.*	242
	18	*Luca Euangeliſta*	249
	6	*Leonardi Confeſſoris*	422
Nouemb.	12	*Liuini Archiepiſc. & martyris*	481
		Lebuini Presbyteri	484
	14	*Laurentii Archiepiſc. Dublinenſis*	503
	15	*Leopoldi Marchionis Auſtria*	510
	9	*Leocadia virg. & mart.*	706
Decemb.	13	*Lucia virginis & mart.*	718
		M.	
	4	*Magdaleni Epiſcopi*	48
	5	*Marcellini Archiepiſc. Rauennat.*	80
		Meinulphi Diaconi	85
Octob.	18	*Mononis Martyris Leodienſis*	257
	21	*Malchi monachi captiui*	284
	24	*Maglorij Epiſcopi Dolenſis*	310
	25	*Miniatis militis & mart.*	322
	30	*Marcelli Centurionis & filiorum mart.*	344

Marcell

	Dies.		
	30	*Marcelli Centurionis & filiorum mart.*	344
	1	*Marcelli Pariſienſis Epiſc.*	359
	11	*Mennæ Ægyptij mart.*	463
		Martini Epiſcopi Turonenſis	464
Nouemb.	13	*Maxellendis virg. ac mart.*	491
	15	*Maclouij Epiſc.*	508
	18	*Maximi Epiſc. Moguntini.*	547
	25	*Mercurij mart.*	590
	27	*Maximi Epiſc. Regienſis*	606
	10	*Mennæ & ſociorum mart.*	709
Decemb.	31	*Melaniæ iunioris*	869
		N.	
	1	*Nicetij Treuirorum Epiſc.*	25
Octob.	22	*Nunilonis & Alodiæ, virg & mart.*	219
	29	*Narciſci Epiſcopi Hieroſol.*	335
	31	*Noitburgis virginis*	357
	6	*Nicolai Myrenſis Epiſcopi*	667
Decemb.	14	*Nicaſij Epiſc. Rhemen. ac ſoc. mart.*	744
	25	*Natiuitatis CHRISTI Solennitas*	788
		O.	
Octob.	7	*Oſithæ virginis ac mart.*	109
	15	*Oſvvaldi Epiſcopi Wigorienſis*	227
	1	*Omnium Sanctorum,*	366
Nouemb.	16	*Othmari Abbatis*	512
	18	*Odonis Abbatis*	545
	28	*Odæ virg.*	615
	13	*Odiliæ virg.*	728
		P.	
Octob.	4	*Petronij Epiſcopi Bononienſis*	44
	5	*Placidi ac ſociorum mart.*	70
	8	*Pelagiæ peccatricis nuncupatæ*	117
Nouemb.	10	*Paulini Epiſcopi*	146
	21	*Præſentatio B. MARIÆ virginis*	371
Decemb.	2	*Petri Chryſologi Archiepiſc. Rauennatis*	633
	20	*Philogonij Epiſcopi*	768
		Q.	
October.	1	*Quintini mart.*	349
Nouem.	13	*Quinctiani Aruernenſ. Epiſc.*	497

Remigij

Menſes.	Dies.	SANCTORVM.	
		R.	
October.	1	*Remigij Archiepiſc. Rhemenſis*	1
	13	*Romani Epiſc. Rothomagenſis*	196
	26	*Rogatiani & Feliciſſimi mart.*	329
Nouemb.	18	*Romani mart.*	543
	29	*Radbodi Epiſcopi Traiectenſis*	618
Decemb.	8	*Romarici Abbatis*	695
		S.	
Octob.	6	*Sergij & Bacchi mart.*	104
	23	*Seruandi & Germani mart.*	292
		Seuerini Epiſc. Colonienſis	293
	28	*Simonis & Iuda Apoſtolorum*	331
Nouemb.	29	*Saturnini Epiſcopi Tholoſani & mart.*	617
	3	*Sola Abbatis*	638
	4	*Spiridonis Archiepiſc. Cypri*	732
	14	*Seruuli Confeſſoris*	781
	23	*Stephani protomartyris*	802
Decemb.	26	*Sabini Epiſcopi Spoletani ac ſociorum mart.*	836
	30	*Sylueſtri Papa*	857
	31		
		T.	
Octob.	2	*Thoma Epiſc. Herefordenſis*	54
	11	*Tharaci ac ſociorum mart.*	151
	29	*Theuderij Abbatis*	342
	9	*Theodori tyronis mart.*	453
Nouemb.	10	*Theotiſtes Lesbia*	459
	23	*Trudonis presbyteri & Confeſſoris*	585
	21	*Thoma Apoſtoli*	770
Decemb.	23	*Theoduli ac ſociorum mart.*	744
	29	*Thoma Archiepiſc. Cantuarienſis.*	841
		V.	
	12	*Wilfridi Epiſcopi Eboracenſis*	188
	21	*Vrſula ac ſociarum mart.*	267
Octob.	27	*Vincentij, Sabina & Chriſteta mart.*	329
	29	*Valentini Epiſcopi*	339
	31	*Wolffgangi Epiſc. Ratiſponenſis*	35

Wene

Menſes.	Dies.		
Nouemb.	3	*Wenefridæ virg & mart.*	410
	6	*Winoci Abbatis*	426
	7	*Willebrordi Epiſcopi Traiectenſis*	431
	8	*Willehadi primi Epiſcopi Bremenſis*	446
	27	*Virgilij Epiſcopi*	608
Decemb.	16	*Valentini ac ſociorum mart.*	751
	13	*Viatoris Epiſcopi*	738
	17	*Wiuinæ Abbatiſſæ.*	752
	18	*Wunibaldi Abbatis*	756
	23	*Victoriæ martyris*	779
		Z.	
October.	30	*Zenobij & Zenobiæ mart.*	345

FINIS.

Digitized by Google

OCTOBER.

VITA S. REMIGII, ARCHIEPISCOPI RHEMENSIS: FRANCORVM APOSTOLI.

Ex ea quam Hincmarus æque Rhemenſis Archiepiſcopus conſcripſit: additis & emendatis quibuſdam ex Illuſt. Card. C. Baron. Obijt ſacratiſſimus Antiſtes nonagenarius ſexennio maior; Anno Salutis quingenteſimo quadrageſimo quinto; Pontificante Vigilio Papa: poſtquam ſediſſet Annos 74. *C Baron. Tom. Ann. 6. & in Nota Martyr Roman.*

INcolarum ſceleribus offenſa vindice numine, Gallia, Barbarorum depopulatione, paſſim iam deuaſtata, præſulis huius Natiuitate, viſa eſt reſpirare: ſpe certa ſalutis hoc quidem ordine accepta. Erat venerabilis quidam, ac profeſſione ſua non minus quam nomine dignus, Montanus monachus; qui in vita ſolitaria, à prophanorum hominum congreſſu ac familiaritate penitus ſecluſus, cæleſtibus ſæpe & angelicis fruebatur alloquiis. Is cum nocte quadam in oratione peruigil anxie pro pace ſanctæ Eccleſiæ, quæ multis ac diuerſis apud Galliarum & Belgicarum prouincias calamitatibus affligebatur, laboraret, & indefeſſis precib. omnipotentis Dei clementiam exoraret: tandem leni, præ nimia laſſitudine, oppreſſus ſopore, ſubito angelorum choris & beatiſſimarum viſus eſt ſibi intereſſe cætibus; qui humanæ ſalutis auidi, de *1. Octob. quæ eſt dies translationis eius: Natalis autem Idib. Ianuar. Montanus monachus inſignis. Eius ecſtaſis.*

Gallicanæ eccleſiæ deiectione queritabantur. Cumque varia inter ſe crebro ſermone conferrent, ſubito vox à ſuperioribus intonans adytis, gratulabunda

Pſal. 101.

huiuſmodi ſuauiſſime promulgabat ſententiam; *Dominus proſpexit de excelſo ſancto ſuo, Dominus de cælo in terram aſpexit: vt audiret gemitus compeditorum, vt ſolueret filios interemptorum: vt annuncietur nomẽ eius in gentibus: in conueniendo populos in vnum: & reges vt ſeruiant ei*

Cilinæ matris Remi*gii laudatio.*

Cilinia in vtero concipiens, filium pariet, nomine Remigium; cui à me ſaluandus populus committetur. Erat Cilinia inſigni admodũ pietate matrona; quæ licet corpore in terris, mente tamen in cælis verſabatur; pepereratque in flore iuuentutis, de vnico viro ſuo Æmylio, Principium, Sueſſionum ciuitatis poſtea ſanctum epiſcopum: & fratrem eius, B. Lupi epiſcopi eiuſdem Principii ſucceſſoris patrẽ: vtrumq; haud vulgari ſanctitate conſpicuum.

Æmylius pater eius. Principius Sueſſionum Epiſcopus eius frater.

Vir autem ille venerabilis, tanta conſolatione accepta, Ciliniæ diuinum oraculum deuota mentis hilaritate intimauit. At illa cum marito ſuo Æmylio, ambo genere nobiles, ſed effœto corpore ſteriles, & ab omni concipiendæ ſpe prolis prorſus excluſi, audito Montani fauſto nuntio hæsêre animis: ægreque nimis dictis eius fidem commodare potuerunt. Tum vero Montanus, qui vtroque lumine orbatus erat, vt, inquit ad Ciliniam, vera me nunciare ſcias, tu ablectato infante, oculos meos tuo lacte perunges, &

Montanus cæcus.

ego eiuſdem infantis meritis priſtinam videndi facultatem recipiam. His auditis, pij parentes gaudio & exultatione repleti, haud dubia ſpe prolem expectarunt; quam deinde Cilinia debito peperit tempore: cui Remigii nomen in ſacro fonte impoſuit. Na-

Natiuitas S R*emigii ex parentib. nobiliſſimis.*

tus eſt autem in pago Laudunenſi anno Domini 449 alto parentum ſanguine; multiplicibus à Deo meritis per Spiritûs ſancti gratiã decoratus. Nam ablactatus, vatis ſui oculos lacte matris, obſtetricante matre, perungens, lumen illi diuina gratia reſtituit. Nec à myſterio vacare putandum eſt, quod in char-

Montanus recipit viſum.

tis

tis recenti tempore poſt illius obitum; & poſt plura annorum curricula, de rebus Rhemenſis Eccleſiæ conſcriptis, Remedium fuiſſe nominatum legimus. Porro vt primum diſciplinarum capax factus eſt, ſtudiis a pijs parentibus adhibitus, non modo natu maiores, ingenii felicitate, diſcendique ardore, ſed & morum maturitate ſingulari, excelluit; cunctoſq; admiranda cordis beneuolentia ſibi concilians, ſilentij & quietis amator præcipuus, populorum vitabat frequentiam; in caſtro Lauduno prudenter deliteſcens: vt ſolitarius addiſceret, quod poſtmodum in cathedra populo prædicaret.

Remigius alias Remedius dictus.

Puer degit solitarius.

Igitur cum in ſancto ſilentio iuſtus adoleſcens Domino militaret, iamque ad annum ætatis ſuæ ſecundum & vigeſimum perueniſſet, defuncto per id tempus * Bennadio Rhemenſi Archiepiſcopo, fuit repente omnium votis ad pontificij culmen non tam electus, quam violenter raptus. Et quidem quod ad ætatem eius minorem attinet, accidiſſe interdum cognoſcitur, vt cum in aliquo eminentiſſima virtus, atque ſcientia egregia cerneretur, de eadem ratio minime haberi ſoleret; vti videre eſt in * S. Ioanne Chryſoſtomo: qui non niſi fuga ſibi conſulere potuit; ne eiuſdem ætatis Epiſcopus ordinaretur. Is vero his ſubito depreſſus anguſtijs, cum nihil non moliretur vt tantum onus declinaret, pariterque antiqui hoſtis veritus inſidias fugam cogitaret, placuit omnipotenti Deo manifeſtis indiciis, ſuum de eo monſtrare iudicium. Nam cunctis, qui aderant, videntibus, ſubito noui luminis ſuper ipſius verticem deſcendit radius; quo diutius eum illuſtrante, ſenſit demum ipſe ſuo capiti cæleſtem quendam infuſum liquorem. Talib. igitur ac tantis diuinitus acceptis auſpicijs, diutius voluntati cæleſti reluctari nefas eſſe exiſtimans, poſthabita omni dubitatione, ancipitique ſubmota ſententia, infulis ſe ſacerdotalibus indui, atque in cathedra honoris collocari patitur.

** al Gennadio.*

** Huius vita habet lector 14. Septéb.*

Adoleſcens rapitur ad pontificatum anno Domini 471.

Eius electio diuinitus approbatur

Diuinitus vngitur.

Ea dignitate ſublimatus, quo ordine commiſſum

Eximia ei'

virtutes, & dotes. ſibi officium, curamque animarum adminiſtrauerit, quis pro dignitate explicare queat? Inediæ & vigiliarum patientiſſimus, ante omnia pauperum inopiam larga manu ſubleuabat. Pabulum diuini verbi ſedulꝰ vbiq; & iugiter adminiſtrabat; profundis ignorantiæ & peccatorum tenebris miſerè occæcatos, ſingulari ratione pietatis & doctrinæ illuſtrabat; denique omnibus omnia factus, omnes pariter conſolari, omnes ad æternæ vitæ gaudia ſecum adducere ſtudebat. Cum die quodam paſtorali ſolertia ex more diœceſim ſuam peragraret, in vico forte Calmaciaco inuenit hominem miſere quidem oculorum lumine priuatum, ſed longe miſerius occulti dæmonis infeſtatione, qui eum inuaſerat, vexatum. Ibi vir ſanctus, qui totus miſericordiæ operibus deditus erat, mox in terram proſtratus, ac Domino piis lachrymis ſupplex factus, priſtinum lumen cæco reſtituit peſtem immundi ſpiritus ab eo depulit, & opes vitæ degendæ neceſſarias pauperi aſſignauit. Alio quoque tempore in domo Sobrinæ ſuæ Celſæ, vaſculum pene vacuum, ſigno S. Crucis & oratione, vino abundare fecit. Hæc verò tam eximia viri ſancti erga quemuis proximum charitas, quam fuerit Deo accepta, non erit abs re miraculis aliis, quib. eum Dominus in hac vita illuſtrauit, declarare.

Cæcum dæmoniacum curat.

Cum aliquando Rhemorum ciuitas, ſurgentibus ſubitò flammarum globis, incendio vaſtaretur, iamque tertia fere parte conſumpta victrix flamma obuia quæque depaſceret, Remigius antiſtes rei calamitoſæ nuncio excitatus, mox ad orationem in beati Nicaſii pontificis & martyris baſilica (ibi namque morabatur) ſe proſtrauit. Surgenſque deinde ab oratione, concito curſu per gradus petrarum, ciuitatem petiit; ſtatimque extenſa contra ignem dextera, cum Chriſti nominis inuocatione, ſignum ſanctæ Crucis expreſſit, totumque illud incendium, fracta & conciſa atque in ſeſe reliſa virtute, mirabiliter extinxit. Porro in ipſis petris impreſſa fuêre viri ſancti veſtigia:

Incendium Rhemorũ, oratione, & S. Crucis ſigno, mirabiliter extinguit.

Digitized by Google

gia;quæ hodieque ibi ad memoriam diuini miraculi demonſtrantur.

Porro iiſdem fere temporibus regnabat in Gallia Aquitania Alaricus Gothorum Rex;qui quantumlibet Arianus eſſet,tamen ſanctos Antiſtites Catholicæ communionis coluit & frequentauit officiis; eos præſertim quos editione miraculorum Deo gratiſſimos ſentiebat;inter alios ſanctiſſimum hunc Antiſtitem Remigium. Ad eum ſiquidem cuiuſdam benedicti,ſui regni nobilis viri filiam, dæmonio ſæuo & tetro obſeſſam,curandam miſit; quam ſacer præſul non ſolum à dæmone diuina virtute liberauit, ſed & iam defunctam ad vitam reuocauit. *Curat dæmoniacam & mortuã excitat.*

Porro Clodoueus qui tunc Regni Franciæ gubernacula tractabat licet paganus,& à Chriſti fide cũ exercitu ſuo alienus,multas deuaſtaret eccleſias, Remigium tamen ob celebrem miraculorum famam reuerebatur: eumque attentis ſæpe auribus de virtutum pulchritudine, vitiorumque fœditate diſſerentem audiebat. Quodam vero die ſecus Rhemorum ciuitatem caſtra mouens,regio edicto ſeuere cauit,ne quis ciuitatem ingredi tentaret;ſolicitus videlicet, ne quid Eccleſia viri Dei detrimenti vel incommodi ab infideli populo pateretur. Accidit autem, vt quidam, ſpreta diſciplina militari, eandem ciuitatem intrarent,& inter alia ornamenta ſacrilego auſu abrepta, vrceum miræ magnitudinis atque pulchritudinis tollerent.Sanctus autemRemigius ea re haud mediocriter triſtatus, ilico ſuos ad Regem deſtinauit legatos, vt ſi alia eccleſiæ vaſa recipere non mereretur, ſaltem vel vrceum illum reddere iuberet. Rex hæc audiens legatos ad Sueſſionum vſque ciuitatem exercitum ſequi iubet, haud dubiè quod poſtularent, recepturos. Eô vero vt peruentum fuit, vniuerſa præda in medium allata, Rex vrceum iſtum ſibi donari poſtulauit.Fuit eius poſtulato, vt par erat, ſumma militum voluntate & reuerentia factum ſatis.Interim eorum vnus, incertum qua mentis temeritate,eleuata ſubi- *Clodouei adhuc pagani reuerentia,erga S.Remigiũ.* *Militis cuiuſdam temeritas.*

Digitized by Google

ſubito bipenni vrceum illum indignabundus percuſſit, dicens; Neque tu rex hinc quidquam accipies, niſi quod tibi ſors vera donauerit. Eo hominis facto omnibus obſtupefactis, rex præter opinionem iniuriam tulit patientiſſime; acceptumque vrceum nuntio eccleſiaſtico reddidit: ac diſſimulata ira vindictam in tempus reſeruauit. Tranſacto autem anno Clodoueus rex exercitus ſui delectum habiturus, cum vires ſingulorum armaque luſtraret, venit ad hominem illum qui præterito anno bipennem in vrceum defixerat, aitque ad eum; Quid tu ſolus hic armis adeo incultis ac ſordidis appares? Neque clypeus, neque lancea, neque bipennis vtilis eſt. Simulque arreptam eius bipennem proiecit in terram. Cum autem ille inclinato corpore eam humi leuare tentaret, rex eleuata manu bipennem ſuam in caput eius valide defixit dicens; Quod tu anno ſuperiori vrceo feciſti, hoc ipſum & ego nunc facio tibi. Neſcio quid hic prius quidve magis in hoc rege admirari debeam; an eximiam beneuolentiam, qua rex ethnicus virum ſanctum proſequebatur: an vero rerum patientiæ documentum, quo illatam à viliſſimo milite iniuriam anno integro diſſimulauit.

Nota ſupplicium hominis ſacrilegi

Poſt hæc Clodoueus regni ſui anno decimo Thuringiam ſibi prouinciam ſubiugauit: indeque * Gunebaldi regis Burgundionum neptim, nomine Crotildem, inſigni corporis ſpecie puellam, & Chriſtiana religione egregie imbutam, interueniente Aureliano conſiliario ſuo, ſtabili ſibi matrimonio copulauit. Illa vero grauida facta, cum filium enixa eſſet, velletq; illum modis omnibus Chriſtiano ritu luſtratum, rex totis viribus reluctabatur; ſed regina orando, obſecrando, & Chriſtum illi aſſidue prædicando tandem obtinuit, vt natus infans expiaretur. Qui baptizatus, & * Ingomirus de nomine vocatus, in Albis vita functus eſt. Vnde rex triſtitia pariter & ira repletus, mortis cauſam reginæ imputabat; impio mentis errore ſibi perſuadens, irata deorum numina infantem, quod

** Gundebardi.*

Clodoueus Crotildem Chriſtianã duxit vxorem.

Ingomirus Clodouei primogenitus filius moritur.

** Ingomer.*

Digitized by Google

quod Chriſto nomen dediſſet, ea pœna mulctaſſe. At regina nullo animi dolore ex morte filii, quem ad cæleſtia regna translatum ſciebat affecta, poſtea aliam genuit prolem, cui ſimiliter ſacro fonte luſtratæ Clodomiri nomen impoſuit. Is vero Clodomirus paulo poſt haud leui infirmitate correptus ſopitum patris renouabat dolorem, ſtimulabatque acriter, vt Chriſtum maledictis inſectaretur: ac ſi ab eo & mors & morbus in filios deriuaſſent. Cæterum pientiſſima regina Domini miſericordiam inſtanter implorans, breui laboranti filio ſanitatem impetrauit; regemque deinde oportune importune admonuit, obſecrauitque, vt tandem aliquando Chriſtum indueret; eumque verum ſolum cæli terræque Dominum agnoſceret. Sed non poterat regis animus ad fidem commoueri, donec tandem aliquando extrema belli, quod contra Alemannos, Sueuoſque mouerat, calamitate oppreſſus, omniq; auxilio deſtitutus, ab ipſomet Chriſto opem flagitare eſt coactus.

Clodomirus naſcitur.

Factum eſt enim vt Franci cum Alemannis & Sueuis bello decertantes, ſpectante ſane magno cum animi ſui dolore rege, fœde terga verterent, hoſtilique ferro conciſi ruerent. Cumque Rex inops conſilii de fuga cogitaret, Aurelianus eum intuens, Quin, inquit, Domine mi rex credis in Chriſtum, quem tibi regina aſſidue prædicat? certus præſens tibi ab eo affuturum auxilium? Ille vero eleuatis in cælum oculis, commotus in lachrymas ait; Ieſu Chriſte, quem Crotildis filium Dei viui prædicat, tuum adiutorium deuotus poſtulo: ſpondens me tuo ex animo crediturũ nomini, ſi fuſis fugatiſque hoſtibus victoriam dederis. Cumq; hæc lacrymabundus oraret, Alemanni in fugam verſi, terga dederunt: cæſoque rege ſuo, Clodouei poteſtati ſe ſubdiderunt.

Bellum inter Francos & Alemãnos.

Clodouei Regis adhuc pagani ad Chriſtũ vota & preces.

Tunc vero regina, Clodoueum regem cæleſti ornatum victoria, lætabunda excipiens, hortari inſtantius vt Chriſti potentiam agnoſcat, illique confeſtim ſalutare fidei obſequium exhibeat. Nec diutius

Alemanni ſuccũbunt.

Clodouei conuerſio.

recuſauit rex; quin potius ſupplex à Remigio ſalutis monita poſtulans, ipſum quoque populum ſibi ſubditum ad Chriſtiana inuitat ſacra: cunctoſque permouit, vt excuſſo infelici dæmonum iugo, Chriſto libenter ſua nomina darent. Igitur rege iam tota mẽte in Chriſtianam religionem propenſo, Remigius pridie illius diei, quo rex ſacro fonte luſtrandus erat, regij cubiculi oſtium pulſaturus acceſſit; quo benigne admiſſo, mox põtifex, vt per alta ſilentia noctis, regi, aliis curis abſoluto, liberius ſacra diuini verbi committeret myſteria, eum cum regina paucisque familiaribus in oratorium Principis Apoſtolorum, quod regio cubiculo contiguum erat, introduxit. Ibi poſitis ſedilibus, cum verba ſalutis magna cum pietatis ſignificatione exorſus eſſet, repente lux copioſa totam repleuit Eccleſiam, & è luce vox pariter intonans, Pax, inquit, vobis; ego ſum, nolite timere: manete in dilectione mea. Et poſt hæc verba, luce ab oculis omnium ſublata, incredibilis odor ſuauitatis eadem in domo remanſit; prorſus vt auctorem pacis ac lucis illuc veniſſe, nemo dubitaret.

Franci credunt.

Interim dũ Rex catechiſat, Vox cælitus auditur: lumen item apparet: & odor ſuauiſſimus percipitur.

Rex vero & Regina ſalutari timore perculſi, mox pedibus venerandi antiſtitis proſtrati, magno cum gemitu conſolationem eius requirunt. Quibus ille optime ſperare iuſſis, multa prophetico ſpiritu futura prædixit; diligentiſſimeque interim regem catheceſi inſtruxit. Inde vbi dies baptiſmo deſignatus adfuit, rex cum ſuis, pompa regia magnificentia ac tanto gaudio digniſſima, ad fontem deductus fuit. Ibi tunc nutu plane diuino chriſma deeſſe compertum eſt. Nam ne tam præclara regis conuerſio miraculo careret, cum Clerico qui chriſma deferebat, ob nimiam populi preſſuram neutiquam ad fontem daretur acceſſus, Pontifex oculis ac manibus in cælum protenſis, tacite cum lachrymis orare cœpit. Et ecce ſubito columba niue candidior, attulit in roſtro ampullam, chriſmate ſancto incredibilis fragrantiæ repletam; quam ſimulac ſanctus antiſtes in manibus ſumpſit,

S Remigius prophetico ſpiritu clarus.

Chriſma cælitus adfertur.

ſumpſit, ſpecies columbæ euanuit: cunctuſque populus ad rei nouitatem vehementer obſtupuit. Rex vero viſo tanto miraculo venerabundus ad fontem proceſsit: expiatuſque lauacro, ſacro chriſmate pariter ad luctam ſpiritalem eſt inunctus. Eius exemplo cæteri prouocati, tria virorum millia de exercitu eius, exceptis paruulis & mulieribus, eodem die luſtrata ſunt. Albofledis quoque & * Landehildis regis ſorores eandem baptiſmi gratiam perceperunt.

Rex baptizatur. Vngitur Chriſmate.

Item tria hominum millia & ſorores Regis.

** Lanthildis.*

Baptiſmate luſtratus Rex, mox in Remigium munificus, plurimas per varias prouincias ei tradidit poſſeſsiones; quas vir ſanctus ne attingere quidem voluit, ſed diuerſis aſsignauit Eccleſiis; prudenti vtique conſilio; ne ex Chriſti Euangelo, turpis lucri cupidus non animarum ſalutem, ſed diuitiarum iniquitatem quærere videretur. Cuncta quoque quæ fuerant belli tempore Eccleſiis ablata reſtitui curauit: aſsignauitque iiſdem alia magni pretii bona Rex iam factus Chriſtianus. Iis igitur poſſeſsionibus Eccleſiam S. Mariæ in caſtro Laudunenſi inprimis locupletauit, boniſque omnibus mirifice efflorentem reddidit. Adminiſtrabat autem eam parochiam Genebaldus, vir cum generis dignitate, tum diuinarum humanarumque rerum cognitione valde conſpicuus; qui ducta prius in matrimonium nepte ipſius Remigii, vitam deinde religioſam, magno vtique coniugis conſenſu, expetierat, & Laudunenſem parochiam antiſtes adminiſtrandam ſuſceperat. Sed accidit vt is idem, parum de vitandis hoſtis inſidiis ſolicitus, poſt ſanctum diuortium, eandem quaſi pro inſtructione ſalutari frequentius ſe viſitare permitteret; ſicque demum vxoris delinitus blanditiis ad carnalem copulam rediret, filiumque ex coniuge ſuſciperet. Poſtmodum vero conſcientia ſtimulis doloris concitata, gemens dolenſque factum damnauit; & quia nimio ſe pondere premi cernebat; tandem archipræſulem Remigium aduocauit, vt, quemadmodum prætendebat, exortas Lauduni cauſas quaſdam grauiores per ſe

Exiſtimāt nonnulli Clodoueũ Regem in Baptiſmo dictum eſſe Ludouicũ.

Hiſtoria Genebaldi Epiſcopi notatu digna.

Lapſus eius

Dolet & conteritur.

ſe diffiniret. Adfuit mox vocatus Remigius, debitaque cum reuerentia à Genebaldo exceptus, intellexit protinus ex viri lachrymis & ſingultibus, quod enormi aliquo eſſet delicto obſtrictus. Cumque Genebaldus pene deſperabundus crimen protuliſſet, Remigius ne abundantiori triſtitia pœnitens abſorberetur, mirabili lenitate medicam illi manum porrexit; hortatuſque pœnitentiam, tuguriolum ei cum lecto inſtar ſepulchri aſſignauit: clauſtroque reuinctam ſeptem annorum pœnitentia damnauit. Interea Remigius Eccleſiæ eius cura in ſe ſuſcepta, vtrique populo diuini verbi pabula adminiſtrabat; & vna quidem Dominica Rhemis, altera vero Lauduni Miſſarum celebrabat ſolennia.

Dignam agit pœnitentiam.

Cæterum ſeptimo iam indictæ pœnitentiæ anno, pridie illius diei, qua Eccleſia Dominicæ cœnæ recolit memoriam, cum Genebaldus pernox in oratione profuſus lachrymis delictum ſuum deploraret, adeſt ſubito angelus Domini, admirabili fulgore coruſcans; ac humi proſtratum pœnitentem his verbis ſolatur: Exauditæ ſunt pro te patris tui Remigii orationes. Dimiſſum eſt peccatum tuum. Surge igitur, & aſſumpto Epiſcopali miniſterio, Domino pœnitentes reconcilia: Genebaldus nimio terrore perculſus, cum rurſus angeli voce animaretur tandem ait; Non poſſum hinc egredi, quia pater meus Remigius oſtiũ hoc ſuo muniuit ſigillo. Et rurſus ad eum angelus, Vt, inquit, non dubites, me à Domino miſſum, ſicut patet tibi cælum, ſic & oſtium iſtud patebit. Et ſtatim ſaluo ſigillo ac ſera, oſtium reſeratum eſt. Tunc Genebaldus in modum crucis in limine proſtratus, cum lachrymis exclamans ait; Etiamſi ipſe Dominus meus Ieſus Chriſtus ad me peccatorem venire dignatus fuerit, pedem foras non efferam, donec ille, qui me in eius nomine hoc ergaſtulo concluſit, adueniet.

Ecce pœnitentia virtutem.

Angelus ei peccatum dimiſſum denunciat.

Nota eximium contriti cordis exemplum.

Dum hæc fierent beatus Remigius pernox Rhemis in precibus, ab eodem angelo paulo poſt rem totam

tam eſt edoctus, admonituſque vt Laudunum peteret, & Genebaldum priſtinæ dignitati atque officio reſtitueret. Nec mora; Gaudio incredibili perfuſus, confeſtim eo tetendit, cunctaque ex mandato angeli fideliter peregit: & Genebaldus deinceps cum magna ſanctitatis laude munus ſuum adminiſtrauit.

Genebaldus reſtituitur ſedi ſuæ.

Cæterum Rex Clodoueus (quem alii in fonte ſalutari Ludouici nomen aſſumpſiſſe volunt) indigno ferens animo Gothos Arianos optimam Galliarum partem occupare, religionis zelo permotus, eos è regno exturbare cogitabat. Ipſo autem expeditionis exordio, prudenti Reginæ prudēti vſus cōſilio, inſignē baſilicam in honorem Apoſtolorum Petri & Pauli Pariſijs curauit ædificari; pugnaturus ſiquidem aduerſus hæreticos, iure ſibi Principes Apoſtolorum eo munere cōciliandos putauit; vtpote validiſſimos, aduerſus impios, Eccleſiæ propugnatores. Hortamine quoque beati Remigii, * Aureliis Epiſcoporum Synodum conuocauit: in qua multa Eccleſiis vtilia cōſtituta fuêre. Demum ad debellandos hoſtes pergens: benedictionem à ſacro Antiſtite petiit. Quam cum Regi beatus Remigius largitus eſſet, & victoriam in verbo Chriſti ſpopondiſſet, & dedit & illi vtrem vino à ſe benedicto plenum; præcipiens illi, vt tam diu ad bellum procederet, quam illi & ſuis, quibus inde dare vellet, vinum de vaſculo non deficeret. Bibit ergo inde Rex ac regalis familia, & numeroſa populi turba; & quanquam ex inde vberrime ſatiarentur, vaſculum tamen vini detrimentum nullum eſt paſſum ſed benedictione Dei per B. Præſulem indita, more fontis inundatione manſit repletum.

Pietas Clodouei Regis.

** Aurelianí.*

En humilitatem tanti Regis.

En inſigne miraculū.

Inito itaque prælio cum Gothis, eoſdem deuicit, fugauit; & Alarico eorum Rege interfecto, multas ciuitates ſuæ ditioni ſubiugauit Clodoueus Rex; ſicque cum opimis demum ſpoliis & glorioſo triumpho ad propria remeauit.

Gothi victi à Clodoueo Rege.

Multo vero poſt tempore ſanctiſſimo Papa Symmacho feliciſſime vita functo, cleri Romani ſumma

Munificentia Regis

Digitized by Google

Clodouei in Hormiſdam Papã creatum.

ſumma concordia in Cathedra Pontificali Hormiſda ſublimatur. Quod cum B. Remigio innotuiſſet, Chriſtianiſſimo Regi perſuaſit, permouit vt nouo Pontifici corona aurea cum gemmis (quæ regnum appellari ſolet) ad honorem B.Petri directa congratularetur.Sed & ipſe S. Remigius literis ſuis nouum Romanæ Eccleſiæ ſalutauit Pontificem. Ad quem idem reſcribens,illi, ob præclaram meritorum excellentiam & nobiliſſimæ ſedis prærogatiuam, conceſſit vt totum Francorum regnum vicem gereret ipſius Romani Pontificis;excellens ſane ampliſſimæ dignatis munus & præfectura. Et quidem Hormiſdæ acceptis literis S.Remigius nihil cunctatus, generalem Synodum colligendam curauit: ad quam conuenêre Epiſcopi Galliæ ac diuerſarum prouinciarum.Erant autem Gallicanæ Regiones ob Gothos Arianos, qui ibi regnarant, nonnihil eius hæreſis labe conſperſæ; quamobrem ſanctiſſimi Epiſcopi in illud præcipue incubuerunt,vt fidem Catholicam ab ea contagione liberam conſeruarent. Coacto igitur Rhemis ſacro Patrum conuentu, accidit vt inter filios Dei (vt eſt in Iob)& ſatan quoque aſſiſtere præſumpſerit: nimirum Arianus Epiſcopus;qui tanquam nouus Goliath, exprobans agminibus Dei viuentis, prouocanſque eos ad ſingulare certamen, ſtrenuus perfidiæ propugnator,ſuperbiaque inflatus, Catholicis omnibus inſultabat. Sed exurrexit ex aduerſo non iuuenis rurſus aſpectu vt Dauid, verum veneranda canicie ſanctiſſimus ſenex Apoſtolicus vir Remigius; eiuſque faſtum mirabiliter compreſſit, atque victũ ad Chriſti fidem perduxit. Cum ſiquidem Epiſcoporum Concilium ingrederetur ſacer præſul, & à multitudine Patrum expectantium,aſſurgentibus omnibus reuerenter, ſicut Angelus Dei ſuſciperetur, vnicus ille nimis elatus hæreticus,& male de viro Dei ſentiens, dedignatus eſt ei aſſurgere.Et quidem ille,ſimulac vir ſanctus ante eum tranſijt,ita obmutuit, vt nec verbum quidem vllum effari potuerit. Magnum plane miraculũ,

Excellens dignitas collata S. Remigio ab Hormiſda Papa.

Synodus Gallicana. Sub S. Remigio. Rhemis coacta.

Iob 1.

1. Reg 1.

Mirabilis conuerſio cuiuſdam Ariani Epiſcopi.

garrulam

Digitized by Google

garrulam linguam & petulantem, quæ Dei filium iugiter blaſphemârat, ſolo tranſitu compreſſiſſe; vinculis inuiſibilibus obligaſſe: atque intra dentium clauſtra arcto carcere obſeraſſe. Expectantibus etenim omnibus, vt poſt allocutionẽ S. Remigij, hæreticus ille aliquid diceret, nihil potuit loqui: ſed ad veſtigia ſancti viri pronus cadens nutibus veniam petiit. Cui antiſtes, In nomine, inquit, Domini noſtri Ieſu Chriſti, vere filii Dei viui; ſi ita de eo rite ſentis, loquere: & de illo ſicut Catholica credit Eccleſia, crede & confitere. Ad cuius vocem ante ſuperbus hæreticus, humilis iam & Catholicus, Catholicam fidem de ſancta & inſeparabili Trinitate, & de Chriſti incarnatione Catholice confeſſus eſt: & in eadem confeſſionis fide ſe permanſurum eſt profeſſus. Sicque animo per infidelitatem perdito & corporali voce propter ſuperbiam condemnato, virtute diuina ſanctus Remigius & animæ & corporis reddidit ſanitatem.

Cæterum poſt præmiſſas & alias multas admirandas operationes, S. Pontifex oculorum corporalium lumine à Domino eſt priuatus: vtique vt mentis oculis intentius ſuperna (ad quæ toto anhelabat deſiderio) contemplari valeret; quod tamen lumen vir ſummæ patientiæ ante mortem iterum à Domino recepit; gratus Deo in omnibus tam aduerſis quam proſperis: vtpote quem nulla calamitatis tempeſtas vel latum vnguem ab amore diuino dimouere poterat. Recepto lumine, non multo poſt, cum iter illud ad cæleſtem patriam ſibi optatiſſimum inſtare intelligeret, condito teſtamento & rebus Eccleſiæ ſuæ rite ordinatis, omnibus ſacroſancto Miſſæ ſacrificio, ac ſacræ communionis largitione pacem & ſalutem à Domino poſtulauit, & ſic ex corporis ergaſtulo feliciter emigrauit: poſtquam in Epiſcopatu annos ſeptuaginta quatuor ſanctiſſime exegiſſet. Corpus eius fuit in ſacello S. Chriſtophori (nam alio moueri non poterat) vbi eſt altare ſanctæ Genouefæ ſacrum,

S. Remigius ad tempus cæcus.

Recipit lumen ante mortem.

Feliciter decedit nonagenarius ſexennis.

Locus ſepulturæ eius.

S Genoueſa vitam

Digitized by Google

reperiet lector 3. Ian. *Claret admirandis ſignis poſt obitum S. Remigius.* *Translatio corporis eius hoc die ab Angelis facta.*

ſacrum, (quæ huic ſanctiſſimo Præſuli familiariſſima extitit) honorifice tumulatum. Sepulto ibidem aliquamdiu corpore, cum in eadem Eccleſia multa & ſtupenda eius meritis coruſcarent miracula; viſum eſt cunctis ſtructuram illam nouo opere dilatare, modiſque omnibus in honorem ſancti antiſtitis adornare. Exſtructa iàm & adornata Eccleſia cum in nouam cryptam retro altare, ſanctiſſimum corpus transferre vellent, nullaque id, vt prius, vi, ſuo loco mouere poſſent, tandem nocte, cunctis alto ſopore oppreſſis, inuentum eſt ſubito Angelicis manib. ibidem decenter depoſitum.

Secunda translatio S. Remigii quando & qualis.

Cæterum trecentis plus minus annis poſt hanc, anno nimirum Incarnationis Dominicæ 852. ſecunda ſacri huius Antiſtitis corporis tranſlatio facta eſt: adhuc ampliata ipſa Eccleſia. Cumque de loco cryptæ prioris, ſepulchrum vna cum B. Remigii corpore transferretur in cryptam maiori & pulchriori opere factam, ipſum ſanctiſſimum corpus omnino incorruptum fuit inuentum; quod in locello argenteo tranſpoſitum, ſepulchro marmoreo in quo ante iacuerat eſt ſuperpoſitum; vbi etiam tunc ſicuti & ante, multis & inſignibus miraculis extitit glorioſum.

Lib 1. Epiſt. 7. *Lucubrationes S. Remigij perière.*

Quod ad lucubrationes eius attinet, eas excellentis admodum fuiſſe ſtyli, videre eſt ex teſtificatione Sidonij Apollinaris viri doctiſsimi ac iſtius ſeculi Gallicanorum ſcriptorum præſtantiſsimi. Verum (proh dolor) nobis ijſdem haud frui licuit, eo quod viuens vir ſanctus, præ animi ſummiſsione, eas obliuione potius obruere voluit, quam perpetuitati dicare.

Verſus inſcripti ſepulchro ſancti Remigij.

Hic famulus Hincmar Domini, ſacra membra locauit

Ducis Remigij: ductus amore pio.
Qui prius eſt ſanctus, mundo quam matre creatus:
Et magnus dictus cælitus ore Dei.
Bis denos binosq; gerens feliciter annos: *Qua ætate creatus.*
Sorte Dei ſumpſit pontificale decus. *Archiepiſcopus.*
Sexaginta ſimul bis ſeptem manſerat annis: *Quot annis ſederit.*
Iſtius vrbis honor, præſul & orbis amor.
Vitam defunctis reddens; quoque lumina cæcis: *Quæ operatus miracula.*
Egerat & viuens plurima mira ſatis.
Nam domuit fera corda animo pius, ore profuſus:
Sicambræ gentis Regia ſceptra ſacrans. *Epitaphiū S. Remigii.*
Nonaginta quidem ſex cum compleuerat annos,
Splendida lux, noſtras deſeruit tenebras. *Tempus obitus eius.*
Idus iam plenas cum Ianus menſis haberet,
Emeritus miles præmia digna capit.

*VITA S. BAVONIS, QVI PROPRIO nomine dictus eſt * Alloynus: Ex ea quam Theodoricus Abbas S. Trudonis conſcripſit. Migrauit è corpore anno Domini 631. Honorij Papæ 6.*

** al Allouinus* C Bar. Tō. 8 *Annal & in Not. Martyr.* Rom *Item Ioan.* Mol*d. in Natal. & Ind* SS. *Bellgii. 1. Octob.*

GLORIOSVS Dei athleta Alloynus, cognomento Bauo, in Gallia Belgica pago Hasbanienſi oriundus, patrem habuit * Eilolphum Haſbaniæ Comitem, fratrem patruelem Carolomanni: matrem Adelthrudem; parentes claro inprimis ſtemmate & diuitiarum gloria valde illuſtres. Tale igitur generatus ſtirpe Alloynus, Auſtraſiorum Ducum hæres, cum adoleuiſſet primum militauit ſub Imperatore Mauritio, deinde ſub Regibus Franciæ & Auſtraſiæ.

** Agilulphum.* *Patria & parentes eius.*

Porro vxorē duxit nobiliſſimis æque ortā natalib.

Comitis

Digitized by Google

Aglethrudis filia Bauonis.

Comitis Adilionis videlicet filiam; quæ grauida facta filiam enixa eſt inſigni poſtmodum caſtitate virginem, Aglethrudem nomine; quæ admiranda ſua ſanctitate ipſius quoque parentibus ſanctioris vitę viam aperuit.

En mutationem dexteræ excelſi in Bauone.

Nam eius potiſſimum exemplo prouocatus Alloynus pater, animum à terrenarum rerum curis ad cæleſtia paulatim inflectere: prorſus vt tandem virtutum pulchritudine ſuauitateque allectus, mundum, eiuſque gloriam penitus deſpiceret, totaque mentis auiditate ad Antoniorum, Macariorumque eremum aſpiraret. Sed hoc eius cæleſtis vitæ deſiderium tardabant coniunx nimirum, filiaque quas nullo ſanctioris vitæ propoſito ſine ſcelere deſerere poterat. At vero hæc die nocteque meditantem coniunx tandem ſalutari mortis interuentu deſeruit, maritumque, præcedens, multo ardentius ad cæleſtem patriam totis viribus expetendam inflammauit.

Obitus cōiugis eius.

** Gandauū S. Amādus Gandauēſes conuertit: cuius vita habetur. 6. Februarii.*

Ea tempeſtate B. Amandus vir Apoſtolicus * Gandam acceſſit; populo iſti, gentilitatis tenebris miſere occæcato, Euangelium annunciaturus. Qui non ſemel ab impia gente contumelia affectus, exturbatuſque, cum nihilominus in gentium ſalute ſtatuenda firmandaque inuicta virtute perſeuerat, tandem præſente Chriſti numine locum, in quem totius pene orbis dæmonia quaſi in ſentinam confluxerant, verbo veritatis expugnauit, populoque baptiſmate luſtrato, Eccleſias conſtituit. Ea viri ſancti fama, quaſi quodam odore ſuauiſſimo, longe lateque diffuſa. Alloynus excitatus, Gandam, per longa viarum diſpendia, aduenit, totumque ſeſe, regni cæleſtis cupidus, Amando in diſciplinam tradidit. Et licet Mauritius lege lata prohibuiſſet, ne quis ex ſeculari militia ad monaſticam vitam tranſiret, in propoſito tamen conſtanter perſtitit, ſuffultus fauore Clotarii & Dagoberti Francorum Regum; animatus quoque à Gregorio magno Papa; qui militum pium ſtudium aduerſus Mauritii edictum defendebat. B. Amandi itaq; ſalutari

Venit ad S. Amandum Bauo.

Digitized by Google

ſalutari doctrina plenius informatus, mox mundo eiuſq; pompis valere iuſſis, poſſeſſiones ſuas omnes, ſolenni donatione, Eccleſiis, pauperibuſque erogauit; impoſitaque humeris ſuis Chriſti Cruce, lætus ſanctorum viam calcare incipiens, S. Amando promotore Gandaui in honorem S. Petri monaſterium conſtruxit, egregieque dotauit: quod ab eo poſtea denominatum eſt. Et quidem ne victus aliquando mentis humanæ inconſtantia pedem ab ingreſſu itineris retraheret, ſacris ſe initiari voluit; vt hoc modo vel neceſsitate ſalutari coactus, ad extremum vſque ſpiritum ſanctioris vitæ inſtitutum iam ſuſceptum proſequeretur. Gauiſus S. Amandus viri alacritate, multa prius diaboli machinamenta prudenter prætendere; grauem eſſe aſcenſum quem vellet arripere; inceptum quidem facilem, finem vero difficilem. At vero Alloynus nihil rerum difficultate perculſus, in propoſito perſtabat immobilis; obſecrabatq; Amandum, vt ſe armis omnibus internis externiſque ad ſpiritale bellum perfecte muniret. Tum vero vir diuinus non diutius cunctandum ratus, Alloynum tanquam filium amplexatur chariſſimum; eumque ante aram B. Petri in Gandenſi * eccleſia quam ædificârat Chriſtianam militiam profitentem ſuſcipit: & barba ac capillis tonſum in Clericatum aſſumit. Ibi tunc ornamentis illis decoratus Alloynus, ſtatim quaſi nauim corporis optato iam collocaſſet in littore, omnium bonorum, quas olim collegerat, merces exponere; humilitatem oſtendere; patientiam exercere; charitatis latum mandatum ex præcepto Dei ad inimicum vſque extendere; ſolus ipſe omnibus ſeruire; gloriam virtute ſuperare; denique loca ſanctorum, vicinaque cœnobia circuire: vt inſtar Antonij virtutum flores vndecunq; colligeret, &in aluearium melliti cordis ſedulus comportaret.

Renunciat mundo: & conſtruit cœnobium.

Aſſciſcitur in clerum & tõdetur.

**monaſterio.*

Sedulo ſtudet proficere Bauo.

Inter hæc ſtudio virtutum anachoretis haud inferior, eremum ceu paradiſum vehementer concupiſcebat. Nec mora; capta temporis & loci opportuni-

 tate,

Digitized by Google

Beilam Eremum petens degit in arbore.

tate, ſaltum, quem Beilam nuncupant, ingreſſus, inuenit in remotiori diuexæ vallis latere, annoſam fagum; cuius ſpatioſa altitudo, in modum fornicis camerata, hominem in aluo erectum ſuſtinere poterat. Hoc quaſi habitaculum diuinitus ſibi præparatum, tanta cum iucunditate eſt ingreſſus, velut ſi totius orbis delicias anguſto ſecum in pariete clauſiſſet. Cumque aliquamdiu ibidem latitaſſet, virtus eius, quæ diu occulta eſſe non poterat, populi frequentiam ilico allexit; qua animi quietem ſe perdere cernens, nocturno ſilentio inde migrauit: ſeſeque in vaſtam & pene inacceſſam condidit eremum, Medmedung nomine, duobus à Ganda milliarib. diſtantem. In ea, vepribus ſarculo hinc inde erutis, vile exſtruxit tuguriolum; in quo, quaſi ſepultus, ſub protectione Dei cæli iucunde morabatur. Cibos ei ſaltus nucum pomorumque ferax miniſtrabat: potum amnis. Ibi cum aliquamdiu gratiſſimum iucundiſſimumq; pariter Deo famulatũ exhibuiſſet, iterum fama ei⁹ hinc indè diſperſa, loco illo cedere eſt coactus, ſi vellet frequentem populi vitare concurſum. Igitur comperto quod beatus Amandus amotis clericis monachos in Gandenſi Eccleſia ſubſtituiſſet, &iiſdem venerabilis vitæ virum Florebertum præfecerat Abbatem, illicò ad profeſſionis ſuæ locum rediit: vt ibidem ſilentio Deo deinceps famularetur.

Populi frequentem fugiens viſitationem, Megmedung eremum ingreditur.

Reuertitur Gandauũ.

Cellulam ſibi in Abbatia curat exſtrui.

Receptus à fratribus, cum ſingulari amoris &beneuolentiæ ſignificatione, mox cellulam diuinis ſtudiis aptiſſimam ædificari ſibi curauit; qua in ædificatione omnipotens Deus electi ſui meritum præclaro oſtendit miraculo. Erat Artinus quidam qui ſabulum lapideſque plauſtro aduehebat. Is cum quadam vice inſano canum latratu impediretur, grauiuſque vrgeretur, ore procaci murmurare, & neſcio cuius ſuſurrii maledicta in ſanctum virum euomere; permiſſus diabolus, qui fana dirui, & Sanctorum Eccleſias erigi dolebat, hominem vehiculo proturbatũ, mole deſup ponderis &iumentorũ incurſu reliquit mortuũ. Euo-

Euo-

tatus populus, cadauer cõclamatũ nauim imponũt, funerique neceſſaria non ſine miſeratione ꝑparant.

Interea Bauo, vt de hominis interitu certior eſt factus, dolore gemituque repletus, reatum ſuum accuſare, defuncti ſanguinem ſibi imputare, totiſque ad Deum viſceribus conuerſus miſero Artino vitam poſtulare. Vix trium horarum ſpatio, lachrymis gemitibuſque, pro defuncti ſalute incubuerat, cum ecce Artinus vitę reſtitutus ſurgere, ac tandem ambulare: populo ad miraculi nouitatem multũ ſtupeſcente. Mirum ſane ſpectaculum, & ad roborandos naſcentes Eccleſiæ filios congruum; qui in huius reſurrectione ſpeciali, cogebantur non hæſitare de ſua, & omnium reſurrectione generali.

Mortuum suſcitat S. Bauo.

Ad alia vt transeamus, quadam die de habitaculo egreſſum, obuium contigit habere ſeruulum, quem aliquando neglecta re familiari, cauſâ ſupplicij venalem iuſſerat exponi. Quem vt vidit, mox amariſſimis perfuſus lachrymis, ac ſi ipſum in mortem vendidiſſet Chriſtum, pedibuſque illius proſtratus, petita humiliter ab eo venia, forpicem ei flagellumque obtruſit; ſacris eum obteſtans verbis, vt duris iuſtiſque verberibus in venditorem Chriſtiani ſanguinis vindicaret. Cumque ſeruus reluctans hoc ipſum deprecaretur, Alloynus mira nolentis animum expugnans eloquentia, hominem impulit, vt eam crudelitatem in dominum exerceret, quæ vel ſaxis pias lachrymas excutere potuiſſent. Ligatis enim manibus pedibuſque vir ſanctus, totum ſe flagellis concidendum, caputq; detundendum, latronum inſtar, tradidit. Nec eo ſupplicio contentus, cum ex hoc eculeo ad cellulam delatus eſſet, vt peccatorum rubiginem, quamuis rarã, ardentiore tribulationis fornace decoqueret, in neruo, quem vulgo cippum vocant, pedes ſuos arctari præcepit. In quo quatuor fere deſudans menſes, cum quotidie pene moreretur, pœnam tamen pro delicijs reputabat.

Ecce miram pœnitentiam, ob venditum olim ſeruũ noxium, ſuſceptam.

His vero pietatis exercitijs, ignitus Chriſti amor

tantum in eius pectore creſcebat, vt non modo pedum, ſed & totius macerati corpuſculi integram recluſionem à S. Præſule Amando & Abbate Floreberto peteret, & vix aliquando impetraret. Et quidem arctam ſpecum medio cellulæ æquore, ad capacitatem erecti hominis ſibi effoderat; quæ introgreſſum non niſi ſtantem ſuſtineret, & quaſi Crucifixi corporis ſuſpenſum vultum, in neutram partem deflecti permitteret. Eam orationis crucem ſibi præparauerat; in ea inter canonicas horas ſuſpendi magis quam ſtare elegerat. In eam fuit vir diuinus ab Amando pontifice & Abbate Floreberto, Clero populoque cum hymnis & Crucibus proſequente, quinto Idus Nouemb. anno Domini 629. introductus: ac in cellula recluſus. Ab eo igitur tempore ante omnia diriſſimum ventri ſuo indixit bellum; prorſus vt pane infermentato, aquaque ad menſuram præbitis, eum ſpiritui integre deſeruire cogeret. Vigiliæ ſemper vſque ad defectionem: Somnus erat talis, vt vix pertingeret vſque ad refectionem: ac magis eum aliqua meditari, quam dormire putares. Lectiſternia, humus & cinis inſperſus. Defeſſo capiti lapis orarium: tegumentum erat Cilicium. Nec aliorum interim curam, ſalutemque, animarum negligebat; ſed optimam hanc ſibi hominum iniunxerat prouinciam, vt diſcordes in pacem conciliaret: diſſidenteſque animos firmiſſimo charitatis nexu coniungeret. Sal vero terræ cum eſſet, infatuatorum defricabat ſtultitiam: animorum quotidie putredines reſecans, neminem non ſalutari pœnitentiæ medicamento curans. Confluebat ad eum tota pene vicinia; nobilis & ignotus; doctus & indoctus: homines vtriuſque ſexus, integros dies nocteſque pro foribus excubabant. Nunquam ſine egeno menſula: nunquam ſine hoſpite fuit eius cellula. Præter ea, quæ extrinſecus erant inſtantia, quotidiana eius ſolicitudo omnium Eccleſiarum; ſuper quas ita inuigilabat, ita ſe afficiebat, tanquam ſi ſalus ipſe pro eis debitor Domino rationem

Recluditur in cellula.

Oratorium tum quale.

Summus eius vitæ rigor.

In cellula degens etiã ſaluti animarum inuigilat.

Multi ad eum confluunt.

Hoſpitalitem ſectatur.

Pia eius ſolicitudo.

Digitized by Google

nem redditurus eſſet. Hæc aliaque admirandæ ſanctitatis opera quanquam eum omni populo mire celebrem redderent, ipſe tamen humanæ fragilitatis probe conſcius, nunquam ab affligendo corpuſculo ceſſabat:ne remiſſior quandoque factus, hoſtili impetu,inſidiiſve obrueretur.Hinc ad alios labores corporiſque moleſtias, illud quoque poſtremo adiecit, vt inter frequentes genuflexiones, & perpetuas preces, immani pondere lapidem brachijs teneret: quo ſeſe aſſidue laſſabat,mortificabatque

Iugiter corpus ſuum caſtigat.

Cæterum tortuoſus ille ſerpens, cuius ſunt mille mæandri, æſtuans inuidia, iam ſenem, & emeritum Chriſti militem in pugnam euocare non dubitauit. Cellulam igitur die quadam,turbinis inſtar, aggreſſus, furores eiaculatur: ſtygios minatur ignes. Sed Chriſti ſeruus,oppoſito fidei ſcuto,hoſtis facile diſſipauit inſidias,turbinemque precibus extinxit. Turbine ceſſante, rurſus iniquitatis exercitus, in variarum animantium, tetrarumque beſtiarum apparuit formis:ſerpentinos pariter & ferales oſtentans motus, vt inuictum Chriſti athletam, quemadmodum ſperabant,inani formidine proſternerent.Sed nihil eo terrore motus vir ſanctus filium iniquitatis intus irridebat, ſubſannabatque grandi cum fiducia; vtpote qui ex Chriſti promiſſione, imperterrito pede, dæmonia calcare didicerat.

Tentatur à dæmonibus.

Luc.9.

Inter hos vero tribulationis ſcopulos,& quotidiani martyrij ſyrtes,cum die quodam leui oppreſſus ſopore ardentius ad cōditoris ſui aſpiraret deſiderium, Angelus Domini in ſpecie columbæ adfuit:tantaque odoris fragrantia totam cellulam repleuit, vt ſe paradiſi delicijs intereſſe exiſtimaret. Ablata ab oculis viſione, cum ſibi redditus vigilanti animo cauſam diſcuteret,tanto diuini ſpiritus amore deinde ſuccenſus eſt, vt nihil aliud dies noctesque quam corporis ſui diſſolutionem deſideraret. Nec diſtulit eum Dominus longis certaminibus fatigatum clementer cōſolari, & glorioſo ſane miraculo de æternæ beatitu-

Angelus ei in ſpecie columbæ apparet.

dinis corona ſecurum reddere. Ecce enim die quodã, ſole in medio centro æſtuante, admiranda viuificæ Crucis figura, ſpectante populo, ſuper viri iuſti caput deſcendit, eumque mirifice illuſtrauit, lætitiaque incredibili affecit; prorſus vt deinceps, omni proturbato mærore, ſecurus de ſua remuneratione in Crucifixi conſideratione exultaret.

Item Chriſtus in Crucis ſpecie.

Morbo corripitur vir ſanctus.

Interea imminente tempore quo ad beatam immortalitatem euocandus erat, incidit in lectum ęgritudinis; ac languore ſenſim ingraueſcente, cum iam iam migrare pararet, familiarem ſibi in primis Domlinum, Thurholtenſis Eccleſiæ presbyterum requirebat. Is cum, propter iter prolixum, vaſtam ſolitudinem, nemus denſiſſimũ, aliaq; quæ facilem negabãt, tranſitũ haberi non poſſet, & famulus ad accerſendũ eum feſtinare iuſſus, domini ſui imperium, quanquã viarum prorſus ignarus, non recuſaret, ecce Angelus Domini derepente comes illi factus, iter non modo oſtendit, ſed a Thurholt vſq; deduxit, & ſaluum gaudentemq; vna cum presbytero reduxit.

En rem miram.

a prope Brugas in Flãdria.

Præſente Domlino vir ſanctus deprōmptis ſecreto pectoris ſui arcanis, mox manibus, oculis, & toto denique corporis habitu, ad cælum erectis, conciues ſuos angelos recognoſcens, eorumque dulci delectatus præſentia, Vale, ait, ſeruorum Dei Eccleſia; Chriſtus adeſt: egredere in occurſum eius anima mea. In hæc verba ſpiritum de luto fæcis huius efflans, corpus ſanctis monachis luctu lachrymiſque oppletis terræ mandandum reliquit. Fertur vero ſanctiſſima illius anima, in ipſa exitus ſui hora, virgini apparuiſſe Gertrudi, mandaſſeq; vt linteamina condendo funeri neceſſaria, mitteret. Aderat in funeris curatione, præter aliam turbam innumerabilem, pauperum multitudo; quæ patre amiſſo orphana, veſtes & ſolatia, quę de manibus eius acceperat, oſtendebat: totamque Eccleſiam inconſolabili luctu replebat; cum glorioſis interim miraculis ſanctum ſuum Deus illuſtraret. Cæterum expletis, quæ neceſſaria erant funeri, cum

Præſentes cernẽs Angelos feliciter expirat animam.

Apparet anima eius S. Gertrudi

Claruit miraculis poſt obitum.

lampadibus & cereis & pſallentium choris , ex Eccleſia B.Petri Apoſtoli, vbi ad pernoctandum pridie delatum fuerat, in locum agonis ſui, recluſionis nimirum cellulam reportatur; ibique ex officio S.Amandi ſepelitur. *Sepultura eius.*

Porro Anno 1010. à Chriſti Incarnatione, ſacræ eius reliquiæ multo ante tempore Gandauum translatæ, ab Erembolдо Abbate in præſtantiorem thecam tranſpoſitæ, in Cathedrali Eccleſia SS. Bauonis & Ioannis Baptiſtæ collocatæ ſunt. *Translatio Reliquiarũ eius.*

MARTYRIVM SANCTI ANANIÆ Chriſti diſcipuli: Ex eo quod eſt apud Metaphraſten.

C.Baron. Tom.1. Annal. & in Not.Mart. Roman. 25. Ianuar. 1.Octob. iuxta Græcos: Latini vero agunt 25. Ianuar.

ANanias qui fuit ſeptuaginta Chriſti diſcipulorum vnus, diuina quadam virtute & oculto numinis inſtinctu, Antiochia, vbi Chriſtiani prima dicatus fuerat appellatione, venit Damaſcum, vt eam quoque Euangelicæ veritatis, doctrinæq; ſuæ radiis illuſtraret. *Ananias vnus ex ſeptuaginta Chriſti diſcipulis.*

Eodem vero tempore Saulus Iudaicæ doctrinæ ſtrenuus æmulator, magno in Chriſti diſcipulos furore concitatus, obtentis à Pontifice literis, acerrimam in eos mouebat perſecutionem: cunctoſque quos poterat Chriſtianæ pietatis cultores, vinctos, in cuſtodiam variis excarnificandos ſuplicijs tradebat. Cum vero ea propter Damaſcum quoque pergeret, plenuſque minarum, non paucis ſtipatus ſatellibus, ciuitati appropinquaret, ecce ſubito cæleſti circundatus lumine, à Domino humi proſternitur, increpaturque; Saule, Saule, quid me perſequeris? Saulus ea Chriſti Ieſu voce totus tremefactus, ſupplicem ſe protinus ei exhibet, & quid fieri à ſe velit, tremebundus rogat. Cui Dominus, Vade, inquit, in ciuitatem, diceturque tibi, quid te facere oporteat. *Actor. 9. Saulus perſequitur Eccleſiam. Chriſtus apparet Saulo, & monetur vt ad Ananiã vadat.*

 Eodem

Digitized by Google

Eodem illo tempore monuit Ananiam Dominus viſione cæleſti, vt recta ad Saulum pergeret, impoſitiſque manibus caliginem ab oculis eius abſtergeret. Hac viſione admonitus Anania s, aliaq; omnia, quæ prolixe in Actibus comprehenduntur, edoctus, venit ad Saulum; terſaque ab oculis ac mente caligine, videndi facultatem ei reſtituit: eumque deinde diuinis rebus præclare inſtructum, ad prædicandum gentib. Euangelium miſit.

Anania Saulum in vtroque homine illuminat.

Eleutheropolis Chriſtum annuntiat: & alibi.

Hoc munere, magna cum Chriſti gloria, erga Paulum functus Ananias, cum ibidem Eccleſiam collegiſſet, iter ſuum Eleutheropolim verſus inſtituit: ſparſoque ibidem & alibi Euangelii ſemine, haud pœnitendos fructus collegit. Interea cum proſpero rerum ſucceſſu vberem animarum ſegetem in horrea Domini referret, quidam egregij dæmonis ſatellites, quorum erat munus Chriſtianos venari, præter alios, hunc quoque præcipuum Chriſti athletam, iniectis vinculis, ad * Lucianum Præſidem protraxerunt. Preſes, quanquam incredibili in nomen Chriſtianum odio flagraret, multoſque inaudita crudelitate tormentis ſubiecisset, viſa tamen Ananiæ animi corporiſque pulchritudine, ſimulata benignitate à Chriſti eum confeſſione auocare conatus eſt. At vero Ananias, occulta hominis feritate, fraudeque probe perſpecta, impietatem illius conſtanter redarguit; dixitque fieri non poſſe, vt vllis vel blanditijs vel tormentis, à Deo ſuo, cæli terræque conditore, auelleretur.

Vinctus ducitur ad Lucianũ Præſidem.

** Licinium*

Lucianus ei blãditur.

Hæc audiens Lucianus, laxatis iræ ſuæ habenis, protinus martyris dorſum plagis conſcindi iubet. Sed cum martyr tormentis miniſque cunctis eſſet ſuperior, rurſus à ſupplicijs ad blanditias conuerſus Præſes, Quin tu, inquit, parcis tuæ pulchritudini? An tibi iucundum videtur tot tantiſque tormentis fatigari, & non potius ſacrificijs deorum benignitatem deprecari? Ad quæ Chriſti diſcipulus; At ego dijs tuis non modo non ſacrificabo, ſed quacunque via modoque poſſum, omnes ad eandem Chriſti Ieſu ſalutarem confeſſionem inuitabo. Pro-

Flagellatur Ananias.

Ananiæ eximia conſtantia.

Digitized by Google

Propter hæc ira percitus Iudex, iuſſit nudatum martyris corpus ferreis dilacerari vngulis, adurique lampadibus: ac tandem in Chriſti confeſſione conſtanter permanentem lapidibus obrui. Ea mortis prolata ſententia, diſcipulus Chriſti lætabundus ad certaminis locum extra ciuitatem perrexit: protenſiſque in cælum manibus, tanquam alter Stephanus, Deo lapidibus obrutus, ſpiritum tradidit: cuius corpus in paterno ſolo, Damaſcenorum regione, ſplendide cõditum iacet. *Dire cruciatur.* *Obruitur lapidibus.*

VITA S. NICETII TREVIRORVM, 31. Epiſcopi: Ex ea quam Gregorius Turonenſis conſcripſit. Lib. de vita Patrum cap. 17. & de gloria Confeſſorum cap. 94. ex certa relatione Aredii Abbatis vrbis Lemouicinæ, ab ipſo Nicetio enutriti & clericatus ordinem ſortiti: nec non miraculis clari. Ordinatus eſt Antiſtes Anno partæ ſalutis 529. Regnante Francorum Rege Theodorico Clodouei filio. *C. Baron. Tom. 7. Annal & in Not. Martyr. Roman. 5. Decemb.*

NIcetius Epiſcopus ab ipſo ortus ſui tempore, diuinis quibuſdam ſignis, in ſortem Domini electus fuiſſe videtur. Nam cum partu effuſus, aliorum inſtar infantium capillis nudus in lucem prodiret, in circuitu tamen capitis, tenuis pilorum ordo apte diſtinctus apparuit: haud ſecus ac ſi clericali corona ex arte ornatus fuiſſet. Exinde a ſtudioſiſſimis nutritus parentibus, literiſque imbutus, Abbati cuidam ſanctioribus informandus diſciplinis commendatur; quo in loco, breui, tam inſigni morum apud omnes candore enituit, vt migrante Abbate, ipſe vnus omnium qui ſuccederet digniſſimus haberetur. Iam vero aſſumpto Abbatis officio, tantum ſe ac talem exhibuit, vt omnium moribus ad ſeueriorem diſciplinam prudenter ac modeſte reuocatis, ipſum etiam *1. Octob. Ado vero & alii nõnulli 5. Decemb. En rem miram in natos S. Nicetio* *Fit Abbas.*

Digitized by Google

Theodoricum regem à multis vitijs criminibuſque abſtraheret: cui ea propter in primis adeo charus erat, vt decedente Treuericæ vrbis Sacerdote, ab eodem ad pontificiam dignitatem adminiſtrandam euocaretur. Et ecce iam a Regis legatis honorifice deducebatur, cum illi, occidente ſole, fixis haud procul ab Vrbe tentorijs, laxatos per ſegetes pauperum dimittunt equos; id vir ſanctus, miſericordia erga pauperes motus nequaq̃ ſuſtinens, ipſis legatis fulmen excommunicationis, ni protinùs equos reuocent, interminari. At illi hominis magnanimitatem vehementer admirantes, indignantes, Et tu, inquiunt, Epiſcopalem cum nondum adeptus ſis apicem, itane intrepide cæleſtes nobis iras minaris? Quibus vir ſanctus magna ſane conſtantia reſpondens ait; Scio quidem Regem me huic oneri deſtinaſſe; & fiet quidem voluntas Dei; ſed nullius voluntas in malis actibus, me obſiſtente, adimplebitur.

Ordinatur Epiſcopus Treuirorũ.

Non reſpicit perſonã hominis.

In cathedram igitur pontificiam collocatus, quãta animi conſtantia, quantaque ſeueritate iuſtitiam ſanxerit, ſanctamque inuiolatam ſeruari voluerit, exemplo patebit. Cum defuncto Theodorico rege, filius eius Theobertus in regni gubernacula ſucceſſiſſet, & is libertatis amans, ſæpius à viro ſancto iniquitatis argueretur, accidit vt die quodam Dominico, multis à pontifice anathemate ictis ſtipatus eccleſiam ingrederetur. Quibus viſis antiſtes Nicetius, oblatis iam muneribus, Miſſarum ſolennia ceſſare iuſſit: donec omnes illi communione priuati eccleſia excederent. At Rege renitente pontificiſque mandatum ſpernente, ecce ſubito vnus de plebe, arreptus à dæmone puer iuuenis, valida, inter torturæ ſuæ ſupplicia, voce exclamans, ſancti viri virtutes, Regiſque crimina confiteri; & cum quidem ſanctum, ſacerdotio impollutum, Chriſti ſpiritu humilem, dicere: illum vero adulterum, gloria regni ſuperbum; ideoque ab auctore ſceleris velociter elidendum pronunciare.

Seuerum ſe exhibet in peccatis coercendis.

Nota rem admirandam.

Cumque Rex timore concuſſus energuminum ab eccle-

eccleſia eijci præciperet, contra epiſcopus conſtanter aſſeruit, vt ipſe omnes illos ſententia ſua damnatos prius exire mandaret, ſi vellet os hominis obſtructũ iri. Quibus expulſis, dæmoniacus foras pariter extrahi iuſſus, nulla vi à columna, quam mordicus apprehenderat, auelli potuit: donec Chriſti Sacerdos, expreſſa in malignum Crucis figura fugato dæmone integræ ſanitati iuuenem reſtituerit; Requiſitus deinde poſt acta ſolennia, nunquam idem reperiri potuit. Creditum eſt, eum à Domino miſſum, vt Regis conuerſationem, ad ſui emendationem: & Sacerdotis opera, ad multorum profectum, reuelaret. Nam & ipſe Rex, orante pro eo antiſtite, melioris deinde vitæ de ſe frugem præbuit: & Nicetius amore auctoritate animarum ſalutem promouit. *Signo Crucis ſanat dæmoniacũ*

Non poterat eius conſtantia vllis Regum minis vel mortis timore infringi; quinimo martyrij vehementer cupidus, vltro ſeſe percuſſoribus obtulit; & exerto gladio ceruicem præbuit. Cum Clotarius rex pro iniuſtis operibus ab eccleſiæ communione ab eo ſæpius ſegregatus eſſet, mulctauit eum exilio, ratus eo terrore viri iuſti conſtantiam fractam iri. Cumque ab omnibus derelictus, vnicum tantum diaconum ſequentem ſe cerneret, Quid tu, inquit, agis? Quin ſequeris fratres tuos, vt tibi, ſicut & illi, ad libitum cõſulas? Cui Diaconus; Viuit, Dominus Deus meus, non te deſeram, quamdiu ſpiritus hos regit artus. Tum antiſtes; Quia hæc dixiſti, dicam & ego tibi, quæ Domino reuelante cognoui. Cras hac hora Eccleſiæ meæ cum honore reſtituar, deſertoreſq; magno cũ pudore ad me cõfugient. Præſtolante eam promiſſionem attonita cogitatione diacono, ecce craſtina illuceſcẽte, ſubito Regis Sigeberti aduenit legatus, a Clotariũ nũtians mortuũ, Sigebertũq; legitimũ regni ſucceſſorẽ, cũ epiſcopi charitate ac benedictiõe gubernacula ſuſcipere velle. His auditis, cuncti q ab eo deſciuerant, pudore ſuffuſi, ſe illi ſupplices exhibuêre: quos ille nequaq̃ auerſatus, magna beneuolentiæ ſignificatione, recepit. *Clotarius rex ab eo excommunicatus.* *Fidelitas cuiuſdam eius Diaconi.* *Prophetia eius.* *a Obiit anno Domini 565.* *Benignitas eius.*

Feliciter obiit. recepit. His aliiſque cum virtutibus tum miraculis præclarè vir ſanctus in vita adornatus, poſtremo ab ipſo Apoſtolo Paulo & Ioanne Baptiſta ſecundum quietem ad regna cæleſtia eſt inuitatus. Qua viſione de tranſitu ſuo certior factus, paucis poſt diebus, in febrim incidit; qua aliquamdiu exercitus, tandem beatum Deo ſpiritum tradidit; corpus vero in baſilica Maximini antiſtitis, ſuis curandum reliquit; inclytis poſtmodum glorificatum ſignis: *Coruſcat miraculis poſt obitũ.* vincti ſiquidem ſoluti; obſeſſi liberati: & cæci ad tumulum eius illuminati.

C. Baron. Tom. 8. Annal.

MARTYRIVM S. LEODEGARII, EPIſcopi Auguſtodunenſis: Ex eo quod Vrſinus iubente Anſoaldo Pictauorum Epiſcopo, conſcripſit. Coronatus eſt anno Domini 685. ſub Theodorico Rege, Clodouei Iunioris filio.

2. Octob. Patria & Stemma eius. BEatus Leodegarius ex nobiliſſima Francorum progenie ortus, in primis ætatis initiis à parentibus in regiam Clotarij aductus, ab eo Rege paulo poſt Didoni Pictauienſis vrbis præſuli literarum ſtudiis imbuendus eſt traditus. *Traditur Didoni Epiſcopo inſtituendus.* Is autem præſul eum cuidam ſacerdoti, egregia morum honeſtate & eruditionis laude præſtanti, erudiendum tradidit: qui eum multis annis magna cura docuit, probeque inſtitutum epiſcopo deinde reddidit. Receptũ aũt Epiſcopus ſuo cubiculo ſub diſciplinę cuſtodia adhibuit; frequẽterq; admonuit, vt, quemadmodũ ille, virginitatẽ ad extremũ vitæ ſpiritum illibatam conſeruaret. *Sacris initiatur.* Habebat in primis in votis epiſcopus, vt eum poſt ſe muneri epiſcopali admoueret; cui ſane cum aptum & idoneum cerneret, annos fere natum 20. Diaconum ordinauit. Deinde non multo poſt tempore Archidiaconus effectus, omnibus eius diœceſis eccleſiis ab eodem pontifice præfectus atque prælatus eſt. Erat enim

Digitized by Google

enim multis magniſque & animæ & corporis dotibus ornatus,& rara quadam facundia præditus,& diuinarum literarum apprime eruditus. Defuncto autem per id tempus ſancti Maxentii Abbate,iuſſu eiuſdem Pontificis illud monaſterium regendum ſuſcepit. Quod ſex ferè annos, tanta prudentiæ ac pietatis opinione adminiſtrauit, vt famæ eius fragrantia in omnes partes dimanante, & Regis etiam aulam adimplente,ipſe Rex Clotarius, Clodouei Iunioris filius,qui tunc temporis regni Franciæ habenas cum matre Bathilde moderabatur, eum ad ſe accerſierit ac paulò poſt, perſpecta viri virtute ad Auguſtonenſem epiſcopatum promouerit. Quo munere poſtquã decẽ annis ſtrenuè functus eſt,Clotarius vita functus Childericum Auſtraſiorum regem adoleſcẽtem regni ſucceſſorem reliquit. Porro Ebroinus, qui ſub Clotario rege Maior domûs fuerat, contentione Theodoricum Childerici fratrem Clotario ſubſtituere nitebatur; ſed cùm nomen eius apud Francos eſſet odioſum, reiecto Ebroini conſilio, Childericus ſummo procerum omnium conſenſu electus fuit. Tunc vero Ebroinus timore correptus, nè id ſibi apud Regem fraudi foret, quaſi aulicarum rerum pertæſus, in Luxouienſe monaſterium Deo deinceps militaturus conceſſit: & Leodegarius in eius locum, Maior domus eſt ſubſtitutus.

Præficitur monaſterio S Maxentii.

Creatur Auguſtoduni epiſcopus.

Ebroinus ſimulate fit monachus.

S Leodegarius fit Maior domus Franciæ.

Ea poteſtate antiſtes accepta, Regem adoleſcentem ijs, breui, informauit moribus, vt cuncti ſibi talem tamque facilem,& benignum Regem & habere gratularentur. Interim cum hæc annis fere tribus, multo cum decore agerentur, quidam facibus inuidiæ à dæmone incenſi, inter Regem & antiſtitem diſcordias ſeminârunt, adeo peſtiferas, vt ipſe Rex viro ſancto exitium machinaretur. Cognitis autem inſidijs, antiſtes habito cum ſuis conſilio, vna nocte, Rege cunctiſque regni proceribus, & mundi opibus relictis, iter ad Luxouienſe monaſterium ſuſcepit, vt ibidem pauper Chriſti effectus, in ſilentio & quiete

Seminantur diſcordia inter Regem & Leodegarium.

Leodegarius ſe confert in Luxouienſe cœnobium.

Digitized by Google

Deo ſeruiret. Eo tempore Leodegarius Ebroinum clericum inuenit, eumque modis omnibus ſibi conciliauit, & veniam, ſi quid in eum peccaſſet, humiliter petijt. Fuêre tamen ab Abbate ſeiuncti, vt contracta quondam, per contentionem in Regis electione, odia dignis pœnitentiæ operibus expiarent. Interea ipſi, inter monachorum contubernia, tam ſtrenue ſe gerebant, vt nullis vnquam vel proſperis vel aduerſis à monaſtico inſtituto auelli poſſe viderentur. Sed, vt dici ſolet, gaudetur vbi bene ſe habent principia: ſed exitus acta probant.

Mortuo Childerico ſuccedit Theodoricus & Ebroinus cũ Leodegario ex monaſterio ad priſtinas dignitates reuertuntur.

Per id tempus ſublato ex humanis Childerico rege, Theodoricus ad regni ſceptra peruenit. Ibi tunc vtriuſque amici ingenti ſtudio & fauore eos ad propria reuocarunt: & antiſtitem, populo mirifice gratulante, in ſedem ſuam reſtituerunt. Porro Ebroinus priſtini honoris titillatus blanditiis, nocte fugam capeſſens, ab vrbe receſſit, & Auſtraſios, quos olim ſibi aduerſarios habuerat, ſibi amicos aſciuit. Inde, laxatis ſcelerum omnium habenis, cum flagitiorum ſocijs Francorum fines populabundus inuaſit, & multis ſtragibus paſſim editis, multis vaſtitatibus vbique illatis, tandem in Theodorici Regis conſpectum venit: à quo peramanter exceptus, in priſtinum gradum reſtitutus eſt.

Ebroini ſumma impietas & ſcelera.

Ita ergo præfectus palatij & Maior domûs effectus, cogitare cœpit de vlciſcendis inimicis, qui eum ſubregulum, id eſt, Maiorem domûs habere recuſauerant. Igitur bellum horrendum & exitioſum cunctis, qui olim aduerſus eum egerant, indixit, eorumq; opes ferro & flamma conſumpſit. Cumque inſtar leonis rugientis cuncta vaſtaret, nulliſque cædibus crudelitas eius ſatiari poſſet, eo impietatis tandem prorupit, vt ipſum quoque antiſtitem Leodegarium crudeliſſimo ſupplicio interemptum vellet. Nec mora; adhibitis in conſilium nequiſſimis hominibus, Diddone & Guaimero maxime auctoribus, Auguſtodunum copioſo exercitu obſedit: qui & vrbem circa

Ebroinus obſidet Au

incœnia

mœnia vaſtare cœpere. Id cernens vir Dei, ne commiſſam ſibi plebem, propter ſe vnum, illorum furori exponeret, Chriſti exemplo animã ſuam pro ouib. ſuis ponere paratus, cum Clero totius ciuitatis; reliquijs, crucibus, & pſallentium choris, obuiam illis proceſſit, ſponteq; ad martyrii certamen ſeſe obtulit. *guſtodunũ: vt S. Leodegarius interficiatur.*

At illi, nulla moti reuerentia, eum compræhenderunt, atq; extra vrbem ductũ ſtatim vt Ebroinus iuſſerat, crudeli ferro oculorum lumine ſpoliarunt, vbi indeque in quoddam cænobium abdiderunt: toto fere biennio admirandum patientiæ humilitatis de ſe documentum præbuit. Eodem tempore Gairinus, Leodegarii frater eadẽ perſecutione cũ alijs Franciæ procentibus profligatus, iuſſu Regis Theodorici & impij Ebroini ad regiam redire compulſus eſt. Adductus fuit ex monaſterio etiam Leodegarius; cõtumelijs vtique & opprobrijs ab Ebroino afficiendus. Cumque vir iniquus eorum calamitatibus impiè inſultaret, illi inuicta virtute ſubſiſtentes, petulantiã illius conſtanter redarguerunt, cæleſtemque vindictam breui affuturam denunciârunt. Vnde magno correptus furore Ebroinus, iuſſit alterum ab altero ſeparari: ne mutuis ſermonib. cruciatus leniret. Auulſus à fratre Gairinus, eiuſq; verbis ad ſpẽ futuræ gloriæ præclare animatus, mox lapidum imbre obrutus fuit; quod ille ſupplicium ea virtutis & pietatis ſignificatione pertulit, vt nemo dubitaret, quin ex corporis ergaſtulo martyr ad cælos euolaret. *Spoliatur oculis vir ſanctus: illis factus obuiam. * al. Gerinus Gairinus frater S. Leodegarii. Gairinus lapidatur martyr.*

Et quidem B. Leodegarius, cum fratre ſanguinem profundere cupidus, atrocioribus multo tormentis reſeruatus fuit. Primo enim nudis plantis per quandam piſcinam, acutis, clauorum inſtar, petris conſtratã ambulare iuſſus eſt. Inde humi proſtratus, lingua & labijs inciſis, & corporib. virib. omni ex parte eneruatis, ad blaſphemiã Deo inferendã, pro ſcelus, ꝓuocatꝰ eſt. *Diris cruciatur ſupplicijs S. Leodegariꝰ.*

At ille in omni ſupplicio inuictus, diuinũ tacitus implorabat auxiliũ: clariſſimũq; de Tyrãni impietate ſuo

Feliciter obiit.

recepit. His aliiſque cum virtutibus tum miraculis præclarè vir ſanctus in vita adornatus, poſtremo ab ipſo Apoſtolo Paulo & Ioanne Baptiſta ſecundum quietem ad regna cæleſtia eſt inuitatus. Qua viſione de tranſitu ſuo certior factus, paucis poſt diebus, in febrim incidit; qua aliquamdiu exercitus, tandem beatum Deo ſpiritum tradidit; corpus vero in baſilica Maximini antiſtitis,ſuis curandum reliquit; inclytis poſtmodum glorificatum ſignis: vincti ſiquidem ſoluti;obſeſſi liberati: & cæci ad tumulum eius illuminati.

Coruſcat miraculis poſt obitũ.

C. Baron. Tom. 8. Annal.

MARTYRIVM S. LEODEGARII, EPIſcopi Auguſtodunenſis: Ex eo quod Vrſinus iubente Anſoaldo Pictauorum Epiſcopo, conſcripſit. Coronatus eſt anno Domini 685. ſub Theodorico Rege, Clodouei Iunioris filio.

2. Octob. Patria & Stemma eius.

Traditur Didoni Epiſcopo inſtituendus.

BEatus Leodegarius ex nobiliſſima Francorum progenie ortus, in primis ætatis initiis à parentibus in regiam Clotarij aductus, ab eo Rege paulo poſt Didoni Pictauienſis vrbis præſuli literarum ſtudiis imbuendus eſt traditus. Is autem præſul eum cuidam ſacerdoti, egregia morum honeſtate & eruditionis laude præſtanti, erudiendum tradidit: qui eum multis annis magna cura docuit, probeque inſtitutum epiſcopo deinde reddidit. Receptũ aũt Epiſcopus ſuo cubiculo ſub diſciplinę cuſtodia adhibuit; frequẽterq; admonuit, vt, quemadmodũ ille, virginitatẽ ad extremũ vitæ ſpiritum illibatam conſeruaret. Habebat in primis in votis epiſcopus, vt eum poſt ſe muneri epiſcopali admoueret; cui ſane cum aptum & idoneum cerneret, annos fere natum 20. Diaconum ordinauit. Deinde non multo poſt tempore Archidiaconus effectus, omnibus eius diœceſis eccleſiis ab eodem pontifice præfectus atque prælatus eſt. Erat enim

Sacris initiatur.

Digitized by Google

enim multis magniſque & animæ & corporis dotibus ornatus, & rara quadam facundia præditus, & diuinarum literarum apprime eruditus. Defuncto autem per id tempus ſancti Maxentii Abbate, iuſſu eiuſdem Pontificis illud monaſterium regendum ſuſcepit. Quod ſex ferè annos, tanta prudentiæ ac pietatis opinione adminiſtrauit, vt famæ eius fragrantia in omnes partes dimanante, & Regis etiam aulam adimplente, ipſe Rex Clotarius, Clodouei Iunioris filius, qui tunc temporis regni Franciæ habenas cum matre Bathilde moderabatur, eum ad ſe accerſierit ac paulò poſt, perſpecta viri virtute ad Auguſtonenſem epiſcopatum promouerit. Quo munere poſtquã decẽ annis ſtrenuè functus eſt, Clotarius vita functus Childericum Auſtraſiorum regem adoleſcẽtem regni ſucceſſorem reliquit. Porro Ebroinus, qui ſub Clotario rege Maior domûs fuerat, contentione Theodoricum Childerici fratrem Clotario ſubſtituere nitebatur; ſed cùm nomen eius apud Francos eſſet odioſum, reiecto Ebroini conſilio, Childericus ſummo procerum omnium conſenſu electus fuit. Tunc vero Ebroinus timore correptus, nè id ſibi apud Regem fraudi foret, quaſi aulicarum rerum pertæſus, in Luxouienſe monaſterium Deo deinceps militaturus conceſſit: & Leodegarius in eius locum, Maior domus eſt ſubſtitutus.

Præficitur monaſterio S Maxẽtii.

Creatur Auguſtoduni epiſcopus.

Ebroinus ſimulate fit monachus.

S Leodegarius fit Maior domus Franciæ.

Ea poteſtate antiſtes accepta, Regem adoleſcentem ijs, breui, informauit moribus, vt cuncti ſibi talem tamque facilem, & benignum Regem & habere gratularentur. Interim cum hæc annis fere tribus, multo cum decore agerentur, quidam facibus inuidiæ à dæmone incenſi, inter Regem & antiſtitem diſcordias ſeminârunt, adeo peſtiferas, vt ipſe Rex viro ſancto exitium machinaretur. Cognitis autem inſidijs, antiſtes habito cum ſuis conſilio, vna nocte, Rege cunctiſque regni proceribus, & mundi opibus relictis, iter ad Luxouienſe monaſterium ſuſcepit, vt ibidem pauper Chriſti effectus, in ſilentio & quiete Deo

Seminantur diſcordia inter Regem & Leodegarium.

Leodegarius ſe confert in Luxouienſe cœnobium.

Digitized by Google

mœnia vaſtare cœpere. Id cernens vir Dei, ne commiſſam ſibi plebem, propter ſe vnum, illorum furori exponeret, Chriſti exemplo animã ſuam pro ouib. ſuis ponere paratus, cum Clero totius ciuitatis; reliquijs, crucibus, & pſallentium choris, obuiam illis proceſſit, ſponteq; ad martyrii certamen ſeſe obtulit.

Cuſtodunẽſis S. Leodegarius interficiatur.

At illi, nulla moti reuerentia, eum comprehenderunt, atq; extra vrbem ductũ ſtatim vt Ebroinus iuſſerat, crudeli ferro oculorum lumine ſpoliarunt, vbi indeque in quoddam cænobium abdiderunt: toto fere biennio admirandum patientiæ humilitatis de ſe documentum præbuit. Eodem tempore Gairinus, Leodegarii frater eadẽ perſecutione cũ alijs Franciæ proceribus profligatus, iuſſu Regis Theodorici & impij Ebroini ad regiam redire compulſus eſt. Adductus fuit ex monaſterio etiam Leodegarius; cõtumelijs vtique & opprobrijs ab Ebroino afficiendus. Cumque vir iniquus eorum calamitatibus impiè inſultaret, illi inuicta virtute ſubſiſtentes, petulantiã illius conſtanter redarguerunt, cæleſtemque vindictam breui affuturam denunciârunt. Vnde magno correptus furore Ebroinus, iuſſit alterum ab altero ſeparari: ne mutuis ſermonib. cruciatus leniret. Auulſus à fratre Gairinus, eiuſq; verbis ad ſpẽ futuræ gloriæ præclare animatus, mox lapidum imbre obrutus fuit; quod ille ſupplicium ea virtutis & pietatis ſignificatione pertulit, vt nemo dubitaret, quin ex corporis ergaſtulo martyr ad cælos euolaret.

Spoliatur oculis vir ſanctus: illis factus obuiam.

** al Gerinus*

Gairinus frater S Leodegarii.

Gairinus lapidatur martyr.

Et quidem B. Leodegarius, cum fratre ſanguinem profundere cupidus, atrocioribus multo tormentis reſeruatus fuit. Primo enim nudis plantis per quandam piſcinam, acutis, clauorum inſtar, petris conſtratã ambulare iuſſus eſt. Inde humi proſtratus, lingua & labijs inciſis, & corporib. virib. omni ex parte eneruatis, ad blaſphemiã Deo inferendã, pro ſcelus, ꝓuocat⁹ eſt.

Diris cruciatur ſupplicijs S. Leodegari⁹.

At ille in omni ſupplicio inuictus, diuinũ tacitus implorabat auxiliũ: clariſſimũq; de Tyrãni impietate

ſuo

ſuo ſpiritu triumphum agebat. Poſt hæc Ebroinus eũ cuidam Waningo, in monaſterio virginum, quod Fiſcanum vocant, cuſtodiendum tradidit: vbi diuinitùs recepto linguæ vſu, ſalutaria admodum documẽta magno cum fructu in populo ſparſit. Porro Diddo & Guaimerus hoc tandem à Theodorico & Ebroino impietatis ſuæ recepere præmium; vt hic quidem capite damnatus vitam finierit: ille verò cæſus flagellis ac laqueo ſuſpenſus interierit.

Diuinitus ei loquela tribuitur. Perſecutores viri ſancti male pereunt.

Cæterũ Leodegarius poſt multa pietatis ſuæ documenta in monaſterio virginum exhibita, poſtremò fuit cuidam Chrodoberto in cuſtodiam traditus; qui eum in domum ſuam ducturus, illuſtri ſanè miraculo ſanctitatem eius cognoſcere meruit. Cum enim ex itinere feſſum potu refocillari mandaret, priuſquam pincerna ad eum veniret, ingens lux cœlitùs deſcendens, caput eius inſtar circuli, circundedit; & ſpectãtium animos in tantam pietatem permouit, vt tota domûs iſtius familia haud ſecus ac ſanctum eum veneraretur: eiuſque ſermones, vt diuina oracula, deinceps exciperet. At vero Ebroinus qui modis omnibus illuſtrem viri ſanctitatem obſcurare nitebatur, nimia inuidia contabeſcens tandem vltimæ crudelitatis ſuæ miſit ſatellites: qui eũ neci darent. Illi ergò veloci curſu ad cuſtodiæ locũ tendentes, acceptum eum è domo viri, per ignota loca abduxerunt. Cumque ad certum quendam locum ventum eſſet, ille martyrij auidus, Non eſt opus inquit, filij, vt diutius vos fatigetis; Cuius causâ huc veniſtis, id ociûs perpetrate: vt voto veſtro fiat ſatis. Erant quatuor ad cædem eius miſſi; è quibus tres ſceleris conſcientia victi, ad eius pedes ſe prouoluerunt, audaciæ impietatiſque veniã poſtulantes. Quartus verò ſuperbè erectus, diſtricto gladio ad perpetrandam cædem paratus, procumbẽtem in preces Sacerdotem capite truncauit. Peregit hoc certamen martyr in loco Attrebatẽſis territorij qui nunc dicitur Sylua S. Leodegarij. Ferunt autem corpus ſeſe poſt necem protinus erexiſſe, & quaſi ho-

Leodegarii ſanctitas & innocentia calitus demõſtratur. Impius Ebroinus modis omnibus eam obſcurare nititur.

Detruncatur S. Leodegarius. Hæc Molanus in indiculo SS. Belgii.

ræ

ræ ſpatio ſubſtitiſſe. Id conſpicatus percuſſor eius, pede eum truſit, vt citius in terram corrueret. Sed miſer ille non diu poſt à dæmonibus arreptus, menteque captus, tandem in ignem ſe præcipitem dedit, atque expirauit. Corpus vero beati viri iuſſu coniugis Chrodoberti, in villam Sarcingenſem magno omnium luctu à miniſtris deportatum, in exiguo oratorio ſexto Nonas Octobris ſepultum eſt; vbi annis duobus & dimidio, multis admodum miraculis clarum quieuit.

Miſerandus interitus interfectorũ viri ſancti. Claret mirabilis poſt obitũ.

Interim cum fama ſanctitatis & miraculorum eius longe lateque manans, ad Ebroini quoque notitiam perueniſſet, miſit continuo ad tumultum eius nuncium, vt rei veritatem diligenter exploraret. Is vero nuncius prope tumulum conſiſtens, pedeque per contemptum, humum percutiens, En, inquit, mortuum, nulla virtutum ſigna efficientem. His dictis inde abijt; ſed antequam ei, à quo miſſus fuerat, nunciare poſſet, in ipſo itinere martyris virtutem experiens, miſer animam efflauit. Tribus vero inde elapſis annis, omni lachrymarum fonte plangendus Ebroinus, gladio percuſſus interijt.

Vltio diuina in contemptorẽ viri ſancti. Ebroinus trucidatur.

Poſtquam autem miſer ille viuendi finem fecit, rerum earum rumor, quem impius inuidia tabeſcens, opprimere ſemper conatus fuerat, cum multa laude in regiam penetrauit. Aderat tum illic magna Epiſcoporum & Procerum frequentia; qui cum inter ſe de ſancto martyre conferrent, pia fuit trium Epiſcoporũ de ſacro eius corpore contentio. Anſoaldus Pictauenſis antiſtes illud ſibi monaſterij & conſanguinitatis priuilegio vendicare volebat; Hermencharius Auguſtodunenſis iure Epiſcopatûs illud ſuum eſſe aſſerebat. Sanctus vero Vindicianus Præſul Atrebatenſis, nullo modo id ſibi auferri patiens, locum martyrij & ſepulchri in ſua diœceſi eſſe conteſtabatur. Fuit tandem vna omnium Epiſcoporum ſententia, vt ieiunis & orationibus pium illum conflictum dirimerent. Facta igitur communi oratione, Pictauenſi Epiſcopo ſanctum corpus donandum ex indicijs declaratum eſt:

En quanti fecerit antiquitas SS. Reliquias. S Vindiciani vitam inueniet Lector 11. Mart. Transfertur S. Corpus eius

ad Pictauienſe ſolũ. eſt;ſicque cum debita reuerentia & ſtupendis per viam virtutibus atque miraculis in nouum ampliſſimum in B. Martyris honorem extructum templum translatum & ſepulturæ mandatum eſt: prope beati Maxentij monaſterium.

VITA S. THOMAE HEREFORDENSIS in Anglia Epiſcopi. Ex ea, quam teſte, a. *Baronio, V. P. Laurent. Surius ex Anonimo fideliſſime conſcripſit. Migrauit ex humanis anno Domini 1287. Relatus à Ioanne Papa XXII. in numerum ſanctorum.*

a. *In Notationibus ad Martyr. Roman.*

2. Octob.

Patria & parentes eius.

S. Thomas Herefordenſis antiſtes, in Britannia maiori, quam Angliam vocant, claris natalibus, patre Wilhelmo de Cantilupo, matre Milecenta Comitiſſa Ebroicenſi, ortus eſt. In ipſa pueritia, cum literarum ſtudijs traditus eſſet, haud vulgarem de ſe pietatem præbuit; ætatem moribus tranſcendens, quotidie preces, quas horas Canonicas vocant, dicere; & Miſſæ intereſſe ſolebat. Studiorum causâ primo ad Oxonienſem Academiam, inde Leuteriam ſe contulit: vbi Logicæ operam dans, & Philoſophiæ ſecreta rimatus magiſterij titulo ornatus eſt. Poſtea Oxoniam reuerſus, Iuris Pontificij Doctor & Academiæ Cancellarius creatus, ea animi prudentia cauſas diſcuſſit; vt fame increbreſcente, Henricus tertius Angliæ Rex, eum quanquam inuitum ſibi in ſuo regno Cancellarium aſciuerit. Eo honore à Rege decoratus, mores, qui tunc in alijs præcipuè diffluere ſolent, multo magis compoſuit, ſuaſq. actiones arctiori virtutis præſcripto deuinxit.

Pietas adhuc pueri.

Fit Cancellarius Regis Angliæ.

Poſtquam vero Henricus Rex in viuis eſſe deſijt, vir ſanctus Oxoniam repetens, animũ ad Theologiæ ſtudia appulit, Doctoriſq. inſignibus affectus, tanta deuotione & pietate rebus diuinis operã dabat, vt intuentiũ fidem & mores informaret; tanto lachrymarum

Mortuo Rege confert ſe ad ſtudium Theologiæ.

rum imbre Miſſæ ſacrificiũ peragebat,ac ſi Chriſtum coram ſe in humana carne patientem videret. Cum alia vitia omnia vehemẽter deteſtaretur, tum obtrectationes cane peius & angue deteſtabatur: cunctoſque ab eo crimine reuocare nitẽs, ſi quos obtrectantes audiret, ſeueriter illos caſtigabat. Mẽtis & corporis eius integritas & mũdities tam fuit rara, vt Robertus Cantuarienſis Archiepiſcopus, deinde Portuenſis Epiſcopus Cardinalis, qui ei à pueritia confitenti aures præbuerat, Oxoniæ publicè de eo fateretur: tantam illius & corporis & animi caſtitatem eſſe, quanta maior infanti non fuerat.

Odit vehementer detractores.

Admiranda illius caſtitas.

Corpus ſuum vigilijs & ieiuniis, aſperoq. cilicio permultis annis ſecretius macerauit. Cum autem Herefordenſis Eccleſia ſua eſſet paſtore orbata, omnium votis ad eam functionem electus eſt. Tum verò longè etiam magis quam antea vigil ad curam factus, & ſuauis ad mores, ſedulò inprimis pauperibus ſubuenire: præſtantiq. benignitate ac liberalitate inopiam eorum ſubleuare. Magna laboris inſtantia in eam incumbebat curam, vt Eccleſiæ iura tueretur, & quæ alij ſibi præter ius faſque vendicârant, ab iniuſtis poſſeſſoribus ablata Eccleſiæ reſtitueret. Ea de causâ cum grauis extitiſſet contentio, Romanũ Pontificem adire decreuit, vt ab illo tantis moleſtijs opportuna remedia impetraret. Eo igitur tam longo & difficili itinere non ſine multo labore & corporis ſui detrimento ſuſcepto atq. confecto, Romam venit, & à Martino Pontifice honorificè acceptus, rebuſq. & negotijs, quorum causâ eò venerat, pro voto expeditis, dum in patriam redire contendit, morbo oppreſſus, apud Florentinos iuxta Flaſconis montem è vita excedit, ſexto Nonas Octobr. Interea ſex diebus corpus eius exanime aſſeruabatur, odorem ſpirans ſuauiſſimum. Deinde caro ab oſſibus ſeparata, in Eccleſia S. Seueri honorificè ſepulta eſt; oſſa vero per tam longinqua terrarum ac maris ſpatia in Angliam ad ſedem eius fuêre apportata.

Fit Epiſcopus.

Benignitas eius in pauperes.

Migrat ad Dominum in itinere conſtitutus.

Sacra eius oſſa in Angliam tranſlata.

Digitized by Google

Præclarum miraculũ.

Cumque obuiam illis veniſſet Gilbertus de Clarã Comes Glouerniæ, qui ob iura Eccleſiæ beatũ virum fatigauerat, mox ab eis ſanguis copioſiſſimus manauit: ita vt vaſa, in quibus ferebantur, ſanguine tincta viderentur. Quo ſane miraculo concuſſus Comes, iura omnia Eccleſiæ reſtituit: & ea, quæ temerè egerat, pœnitudine expiauit. Porro inter alia, quæ ſcriptis de eo mandata inueniuntur, miracula, ſexaginta mortuos excitaſſe legitur; quadraginta & vnum cæcos illuminaſſe; quinquaginta duos contractos ſanaſſe, viginti & vnum paralyticos reſtituiſſe: cæcis & mutis viginti tribus lumen reddidiſſe.

Multa eius & admiranda miracula.

**Heuuualdorum.*

C Baron. Tom 8. Annal & in Not. Martyr. Roman. 3 Octob.

MARTYRIVM DVORVM * EVVALDORUM *Presbyterorum: Ex hiſtoria Anglorum Venerabilis Bedæ. Lib. 5. Cap. 11. Paſſi ſunt anno Domimini 693.*

QVo tempore Witbertus in Friſia fruſtra diu multumque in opus Euangelij deſudabat, Ecgbertus vir Domini quia ipſe propriæ Eccleſiæ neceſſitate retentus, ad prædicandum gentibus proficiſci nõ poterat, tentauit adhuc in opus verbi alios egregia ſanctitate & Chriſtianæ facundiæ laude præſtantes viros mittere: in quibus eximius Willebrordus presbyterij gradu & merito præfulgebat. Qui cum à Pipino Francorum duce gratanter ſuſcepti, & in citeriorem Friſiam, ad prædicandum miſſi, haud pœnitendos operæ fructus facerent, multoſque ab infando idolorum cultu ad Chriſti fidem conuerterẽt, duo presbyteri ex Anglia oriundi, qui in Hybernia multo tempore pro fide ac religione exultauerant, horum exemplo prouocati, pariter ad prouinciam antiquorum Saxonum venêre: ſi forte aliquos ibidem prædicando Chriſto lucrari poſſent. Erat vtrique nomen Evvaldus; ea tamen diſtinctione, vt pro diuerſa capillorum ſpecie, vnus niger, alter albus Evvaldus

S. VVillebrordi vitam reperiet lector 7. Nouem.

Patria Euualdorum.

Adeunt Saxoniam.

Digitized by Google

vvaldus diceretur. Quorum vterque pietate religionis imbutus: ſed niger Evvaldus magis ſacrarum literarum erat ſcientia inſtructus. Qui venientes in prouinciam, diuerterunt ad villici cuiuſdam hoſpitium, obnixè ab eo petentes, vt ad Satrapam (neq. enim Règem antiqui Saxones habebant) legationẽ ſuam expoſituri tranſmitterentur.

Suſcepit eos benignè ſatis villicus, fouitq. diebus aliquot, ſpondens ſe poſtulata facturũ. Interea vero cogniti à barbaris, quod Chriſtiana eſſent religione imbuti (nam hymnis & pſalmis quotidianiſq. precibus ſedulo vacabant & ſacrificium ſalutaris victimæ Deo offerebant) ſiniſtra apud eos ſuſpicione laborare cœperunt; quod Satrapam à Deorum cultu auertere, & ad Chriſti fidem traducere intenderent. Itaq; mutuis ſermonibus, peſtiferiſq. cohortationib. excitati, ſubito in eos impetu facto, nefarias illis manus intulêre; album quidem Evvaldum gladio interimẽtes: nigellum vero longo ſuppliciorum cruciatu, & horrenda membrorum omnium diſcerptione glorioſa morte afficientes. *SS. Euualdi crudeliter necantur.*

Porro Satrapas, cognita peregrinorũ internecione, immani ira excandeſcens vicinos illos omnes ferro flammaq. deleuit, vicumq. incendio penitus conſumpſit. Corpora autem ab homicidis illis in Rhenũ proiecta, contra impetum fluuij decurrẽtis, per quadraginta ferè paſſuum millia, ad loca vbi eorũ erant ſocij, radio lucis permaximo deſuper fulgente, tranſuecta ſunt. Poſtremo vnus ex eis, cuidam ex ſocijs, viro illuſtri, cui nomen Tilmon, in viſione nocturna apparuit: intimauitq. ibidem eorum corpora eſſe, vbi ſplendor ille cæleſtis fulgebat. Itaq. Tilmon, qui ex milite ſæculari Chriſtianæ militiæ monachus nomẽ dederat, reliquis eam viſionem aperuit; inuentaq. eorum corpora digno martyribus honore ſepeliri curauit. Quo comperto, glorioſus Dux Francorum Pipinus, adducta ad ſe ſanctorũ corpora, ſplendide admodum honorificeq. in Eccleſia *a.* Colonienſi condidit. *Satrapas vlciſcitur necem eorum.* *En inſigne miraculũ.* *a Ea Eccleſia*

hodie S. Cuniberti vocatur. *S. Annonis vitam reperies lector 4. Decemb.*

Denique S. Anno ſecundus Colonienſis Archiepiſcopus, Anno Dominicæ Incarnationis milleſimo ſeptuageſimo quarto, quinto Nonas Octobris, ex loculis propter præcedentium ignorantiam admodum vilibus (vt ipſe vir ſanctus conſignatis manu propria literis teſtatum reliquit) honorificentius tranſtulit.

C. Baron. Tom. 10. Annal. & in Not. Martyr Roman.

VITA S. GERARDI ABBATIS: EX EA quam Gregorius Epiſcopus Tarracinenſis, ad Gunterum * Bronienſem Abbatem conſcripſit.*
Obiit an: Dom: 958.

** al Guntherum & Gontir.* ** Bromienſem.* *3 Octob.* *Patria & Parentes eius.* *Spiritalis profectus eius.*

VIr Domini Gerardus claris quidem natalibus illuſtris, ſed morum vitæque integritate illuſtrior, apud Stallerelbas Lomacenſis territorij vicum, patre Ætantio ex proſapia Haganonis Auſtraſiorum Ducis, matre Electrude, quæ Stephani Tungrorum Epiſcopi germana fuiſſe memoratur, procreatus eſt. Is à teneris vnguiculis pietatis ſtudio mirè deditus, prauorum deuitans conſortia, animum aſſiduis precibus, monitiſque ſalutaribus erudiebat: quæ, ſacrarum ædium terens limina, illic à diuini verbi præconibus hauriebat.

Aſciſcitur in familiã Comitis Berẽgarii. *Eximia virtutes S Gerardi.* *Quanti fecerit eũ Comes Berengarius.*

Ea tempeſtate Comes Berengarius Namurcenſis caſtri Dominus hunc iuuenem in ſuam aſciuit familiam: eiuſq. opera magno rei familiaris commodo vtebatur. Præſtabat enim Gerardus non militia tantum, ſed & conſilio; prorſus vt ea propter præcipuum apud Comitem & amicitiæ & familiaritatis locum obtineret. Eximia oris facundia, ſingularis morum comitas, perſpicax animi prudentia, mira in colloquijs ſuauitas, cæteraq. haud vulgares corporis animique dotes eum cunctis gratum reddebant. Comiti vero adeo charũ, vt ei præ cæteris difficiliora quæque magiſq. arcana committeret. Lætabatur tanti viri conuictu & contubernio: raroque eum à ſua præ-

præſentia abeſſe patiebatur. Hinc cum die quodam pro nobilium conſuetudine cùm ſuis venatum iret, è re ſua arbitratus eſt fore, ſi hunc quoque ſanctum virum ſecum educeret. Poſt eum igitur venandi laborem, cum iam prandendi hora Comitem cum ſua familia domum inuitaret, Gerardus ſpiritualia corporalibus anteponens, propinquam Bronij adijt eccleſiam: quæ cum quibuſdam prædijs adiacentibus ad ipſum ſucceſſione hæreditaria deuoluta erat. Cum hic eſſet vir Dei cœpit diuinis vacare contemplationibus, donec accerſitus veniret ſacerdos, qui diuina perageret myſteria. Dum vero longas nectit moras ſacerdos, diuinitùs ſopore in eum irruente, didicit in viſione à B. Petro Apoſtolo locum, formamque oratorij, quod poſtea exædificauit. *Cælitus docetur oratorium conſtruere.*

Eo vero oratorio conſtructo, & copioſis ex prædiorum ſuorum redditibus ditato, multũ cogitare cœpit qua ratione B. Eugenij Epiſcopi & Martyris ſacro corpore potiri poſſet: quod Apoſtolorum Princeps ei in viſione ꝓmiſerat. In ea cogitatione crebro illo verſante, Comes Berengarius, oblata occaſione, legatos in Gallias ad Comitem Robertum, quem poſtea ad regni Francorum ſceptra perueniſſe conſtat, mittere decreuit. Itaq. accito ad ſe Gerardo, eam illi legationem obeundã commiſit; qui nihil cũctat⁹ paucos intra dies Lutetiam venit. Cumq. vergente ad occaſum ſole, tardior hora vlterius progredi non ſineret, dato quibuſdã è ſuis inquirendi opportunum hoſpitiũ negotio, ipſe cum paucis, beatorum Dionyſij & ſociorũ eius, optata imploratur⁹ patrocinia, eccleſiã petijt. Ibi cum inter alia ſanctorũ ſuffragia, Eugenij quoq. cõmemorationẽ fieri audiret, protinus optatiſſimi martyris mẽtione exhilaratus, abſolutis demũ veſpertinis precib. quoſdam ex primis fratribus ſeorſum abducit, eoſq. peramanter, vt ſibi ſancti iſtius martyris concederent reliquias, rogauit. At illi poſtulatum hoc admirãtes, primo renuunt fieri poſſe vt talis ac tãti martyris infinitis miraculorũ ſignis ꝑ

Huius B. Antiſtitis vitam reperiet lector 15. Nouembris.

Mittitur legatus in Franciam Gerardus.

Viſitat S. Dionyſium & ſocios martyres.

Innumera S. Eugenii in Galliis miracula
Suadetur ei vt monachus fiat.

Gallias celeberrimi corpus transferatur. Sed cum inter verba vltro citroque inſtituta eximiam viri prudentiam atq. animi pietatem magis magiſq. cognoſcerent, tandem ſpem faciunt; vt votis fortaſſis ſuis potiri poſſet, ſi hoc eodem in loco cæleſtis militiæ ſtipendia facere vellet.

Varii in animo Gerardi conflictus de eligendo vitæ genere.

Hoc à fratribus illis percepto conſilio, cæpit æſtuare animo; & nunc quidē diuino amore inflammat⁹ ad caſtra ſpiritalis militiæ aſpirare: nunc blandientis mundi delitijs atq. diuitijs ab ea mente auocari. Cumque hiſce cogitationib⁹ ſecum luctans, nunc in hanc, nunc rurſus in illā deflecteretur ſententiam, tandem ſub ipſa nocte, manante ab oculis lachrymarum imbre, in has aduerſum ſe ꝓrupit voces; Quid, agimus, anima? quid tanto amore vanitatē ſectamur? Ecquid tandem mundi huius gloria, quid pompa, quid faſtus emolumenti habent? An non friuola hæc, & caduca omnia, inſtar fumi & vmbræ cito euaneſcunt? An nō hæc eadem infinitis vndiq. periculis circumuenta, dominos ſuos immani ſeruitutis iugo premūt? Quid igitur ſalutarius, quid prudentius fieri poteſt, quam ſpretis labentibus & caducis cæleſtia atq æterna ſectari? Hæc aliaque flens lachrymanſque athleta Dei dum ſecum tractat, ſol rubeſcente cælo terris lucem refundens, cæpto eum cogit pergere itinere. Rebus autem ex ſententia confectis, non multo poſt ad Comitem regreſſus eſt. Cui poſtquam cuncta ordine expoſuit, totus cæleſtis vitæ deſiderio æſtuans, conſcientiæ ſuæ arcana pariter aperuit. Tum vero Comes ſubortis lachrymis, & crebro ſingultu reſpondens; Itanè, inquit, amicorum amiciſſime, amicū prorſus vnanimem deſerturus es? Ecquid vero tibi in me diſplicuit? In te eheu, hactenus ſecure recumbebam; in mutua inter nos concordia atq. animorum conſpiratione acquieſcebam; Ideoq. ſane niſi diuinitus iſthuc fieri exiſtimarem, quis te à meo poſſet complexu diuellere? Aſt nunc cum tibi cælitus hunc animum adſpirari haud dubitem, fiat voluntas Dei.

Intentionē ſuam manifeſtat Comiti.

Conſentit tandem Comes.

Talia

Digitized by Google

Talia effatus Comes fraternis oſcula labris impreſſit; lachrymiſq; faciem irrigans, permiſit abire gementem. Itaque vir Dei inde recedens, recta ad Tungrenſem Epiſcopum Stephanum tetendit: vt eius munitus benedictione paratior ad pugnam procederet. Eius igitur Antiſtitis oratione armatus, cum ſpiritali gaudio ad beati Dionyſij monaſterium conceſſit; & capite barbaque raſis monaſticum habitum induit; ſeſeque totum in diſciplinam cœleſtem tradidit: eique monaſterio, quæ iuris ipſius eſſent in Lotharingia, donauit. Et primo quidem, ne ab inerti ocio periculum immineret, ſtatim, quod literarum eſſet rudis, ad prima elementa, inſtar quinquennis pueri, ediſcenda ſe contulit; ac tandem paucos intra dies non ea ſolum, ſed & totum pſalterium memoriæ commendauit. Inde pari animi virtute atque alacritate ad ſacros codices gradum faciens, diuinis præclare eſt eruditus dogmatibus: ac tandem, nono à conuerſione ſua anno, poſt alios ordines rite ſuſceptos ſacerdotio itidem initiatus.

Relictis omnibus Gerardus fit monachus Pariſiis.

Diſcit prima literarum elementa prouectæ ætatis vir Gerardus, & Initiatur ſacris

Interea vir ſanctus cunctis virtutibus egregie iam ornatus, cum opportunum videret adeſſe tempus, B. Eugenij Martyris petendi, ſacras & impetrandi reliquias, conuocatis in vnum fratribus, pia & luculenta oratione viſionis ſuæ ſeriem eis expoſuit; neque difficile à fratribus ſuis, quod petebat, obtinuit. Eo igitur potitus theſauro, incredibili delibutus gaudio, aſſumptis ſecum quibuſdam profeſſionis ſuæ monachis, ad Bronienſem Eccleſiam properauit. Et quidem B. Martyr, vti quondam in Gallia, ita etiam Bronij miraculorum illuſtribus ſignis coruſcauit atque virtutibus. Porro vir Dei Gerardus de bono ad meliora contendens, & Bronienſem Eccleſiam in cunctis prouehere volens, remoto ex ea Clericorum inſtituto, quod initio ipſe eo introduxerat, monaſticum illi ſubſtituit. Cumque aliquandiu ſtrenuiſſimi præfecti munus in eo monaſterio eſſet executus, nec ferre poſſet eo confluentis populi ſtrepitum, electis Prioribus, ipſe

Obtinet reliquias S. Eugenij, & vadit ad Bronienſem Eccleſiam.

B. Eugenius Bronij miraculis celebris.

Abdicato Præfecti officio abdit ſe in cellam.

Digitized by Google

in remotiorem cellulam,diuinæ contemplationi perpetuo vacaturus,ſeſe recepit.

Ea tempeſtate Vrſidongi Cellenſes Clerici (quo in loco S. Giſleni corpus quieſcebat) regularis diſciplinæ prorſus ignari,partim rei familiaris inopia compulſi,partim auaritiæ morbo incitati,ſacra beati confeſſoris oſſa ſuis humeris per vicos & plateas cantando quæſtûs cauſa ſolebant circumferre. Qua iniuria ſanctus iuſte offenſus, Giſleberto Lotharingiæ Duci ſecundum quietem apparuit, monuitque vt eas contumelias quotidianas amoueri, & Gerardum idoneũ monaſterij ſui paſtorem ſubſtitui curaret. Dux ea viſione incitatus, Tietdonem Cameracenſem Epiſcopum & Raginerum Hainoënſem Comitem accerſijt, eoſque ad inquirendum Gerardum & curæ Eccleſiæ iſtius præficiendum mittit.Abeunt illi,& virumDei in ſuo latitantem ergaſtulo prodire,&Vrſidongenſis monaſterij curam ſuſcipere ex Ducis legatione rogant.Is primo modis omnibus reluctans, cum illud onus declinare non poſſet, admiſſa Abbatis dignitate, Vrſidungum cum eis profectus eſt;& quia iam antea teter malæ famæ Clericorum iſtorum odor ad ipſum perlatus erat, protinus omnibus clericis ab illa eccleſia excluſis,in eorum locum dignam Deo monachorum ſodalitatem ſubſtituit: & beati Giſleni reliquias, ex Melbodio,quo furtim perlatæ erant,Vrſidongum reduxit.

Ingens abuſus SS. reliquiarum S.Giſleni.

Inſtituitur in Abbatem Vrſidongenſem

Monaſticam diſciplinam introducit Vrſidongum.

Ille ergo beatus pater paſtorali hac cura ſuſcepta, monaſticam apprime edoctus diſciplinam, omnium ſibi ingenia,moreſque, mira quadam charitate deuinciebat, malens ſubditos amore ducere, quam timore compellere. Miſſarum fere quotidie celebrabat myſteria.Die quodam mulier ex vico Buxuto, qui Cellæ propinquus eſt, iampridem luminibus orbata, aqua illa qua vir ſanctus manus in ſacrificio abluerat, cæcas humectans pupillas lumen recepit; quod tamen vir diuinus non ſuis meritis,ſed fidei mulieris & ſacramenti virtuti tribuebat.Marchio quoqueArnulphus, qui

Cæca curatur.

Digitized by Google

qui per id tempus Flandriæ dominabatur, acerbiſſimis calculi laborans doloribus, cum nulla medicorum induſtria curari poſſet, ad beati viri confugiens auxilium, tali remedio ſanitatem ab eo percepit. Suadebat vir ſanctus vt ex diuitijs ſuis, quibus abundabat, aliquid pauperibus erogaret, ac triduano pariter ieiunio Deum ſibi propitium redderet. Sequutus ille prompto animo ſalutare hoc conſilium, cùm expleto ieiunio, ad Chriſti percipienda myſteria accederet, atque à viro Dei, peracto ſacrificio, cœleſtem panem perciperet, protinus reddendi lotij appetitu correptus, vna cum Vrina calculum reiecit, priſtinamque ſanitatem mirabiliter recuperauit. Eo tam inſperato potitus beneficio Arnulphus, ingens auri & argenti pondus viro ſancto obtulit, quod ille præciſe recuſauit; aſſerens monachum peculium ſibi in terris vendicantem, omnis religionis plane expertem eſſe. Attamen terribilibus Comitis obſtrictus ſacramentis, tandem omnium facultatum eius decimas pauperibus diſtribuendas ſuſcipere debuit; quas pro ſua prudentia pie ac religioſe diſpenſauit. Nec hoc tamen contentus Comes, beati viri inſigni probitate & religione permotus, Abbatiarum omnium, quæ eius ditione continebantur, ei procurationem commiſit.

Arnulphus Marchio Flandriæ curatur à calculo.

En ſtudiũ paupertatis in S. Gerardo Abbate.

Hac ille ſanctus pater auctoritate fretus, mox creditas ſibi oues inuiſens, ante omnia Blandinienſe monaſterium, omni non ſolum monaſtica religione nudatum, ſed & à ſceleratiſſimis quibuſdam clericis, inani nobilitatis titulo inflatis, occupatum, breui in priſtinum ſanctitatis ſtatum reſtituit: ac præſenti mortis contempto periculo, quam nefandi illi ſtrictis mucronibus ei machinabantur, omnibus pietatis & iuſtitiæ ornamentis decorauit. Nec minori cum laude S. Bertini aliquandiu præfuit monaſterio, aliiſque numero octodecim: quæ omnia peruigili curâ adminiſtrauit. Tandẽ diuini ſpiritûs reuelatione de obitûs ſui die edoctus, ſciens imminere diem illum, quo eſſet red-

Blandinienſe monaſterium ab impiis occupatum reſtituit.

Digitized by Google

Omnium monaſterio rum cura abdicata, Bronium repetit.

redditurus rationem villicationis ſuæ, in ſingulis cœnobijs ſub cura eius degentibus, paſtores ſingulos ſuo loco idoneos præfecit, ſicque pauper ſpiritu, ditioribus monaſteriis, quæ gubernârat, relictis, ad amicam Bronienſis monaſterij paupertatem ſe recepit. Vbi cùm omnia mira ſolertia diſpoſuiſſet, & fratrum pectora geminæ charitatis limpidiſſimo fonte vbertim irrigâſſet, iam prouectiori ætate prægrauatus, exitum ſuum Corporis & ſanguinis Domini perceptione muniens, tandem è corpore ad immortalem vitam tranſmigrauit.

Migrat ad Dominum.

C. Baron. in Not. Martyr. Roman. & Tom. 5. Annal.

VITA S. PETRONII, BONONIENSIS Epiſcopi: Ex ea quæ eſt per Doctiſſ. Virum Carolum Sigonium. Claruit Anno Dominici Natalis 430. & reliq. Sedente Cæleſtino Pontif. Max. Theodoſio & Valentiniano Impp.

4 Octob. Patria & Parentes eius.

PEtronius Bononiæ Epiſcopus, patre Petronio ciue Conſtantinopolitano viro clariſſimo & homine literarum diſciplinis egregie erudito natus eſt. Nam cum is prætorij præfecturam, quæ dignitas apud Imperatores ampliſſima fuit, geſſit, tum librum de Epiſcopi ordinatione, plenum doctrinæ & Chriſtianæ pietatis conſcripſit. Hic igitur vt Græce & Latine doctus erat, ſic filium Petronium erudiendum, Chriſtianiſque moribus in primis atque optimarum artium doctrina inſtituendum curauit. Itaque puer breui in magna rerum cognitione progreſſus, in ſancte viuendi inſtitutis ita profecit, vt frequenti ciuium ſermone eius ſanctitas celebraretur Spiritu enim Dei ductus, cum rei omnis initium ab oratione fieri oportere intelligeret, nihil aggredi ſolebat, niſi primo Eccleſiam ingreſſus, ſanctioribus precibus rei agendæ auxilium à Deo imploraret: ad eum vnum referens cogitationes, actiones & ſtudia ſua.

Optime inſtituitur à parente.

Cuncta ſua ab oratione auſpicatur

Con-

Confirmata iam ætate, ardore quodam Chriſtianæ religionis vehementius inflammatus, monachorum in primis amore flagrauit; quorum eo tempore diſciplina erat in Ægypti ſolitudinibus florentiſſima. Quare, etſi quæcunque illi pie religioſeque agerent ab alijs ipſe cognôrat, tamen cum ad inſtituti ſui rationem non ſatis eſſe putaret, ea auribus percepiſſe, oculis perluſtranda eſſe exiſtimauit: tum loca, tum cætera omnia quæ ſtudioſe audierat. Itaq; intimam Ægypti eremum penetrans, ſingulorum colloquio vti non deſtitit, quoad ſancta eorum inſtituta plene cognoſceret. Inde domum reuerſus, illam diſciplinam tam vehementer amauit, vt literarum monumentis tradiderit monachorum vitas; quas religioſe conſcriptas, valdeque probatas ijdem monachi amplexi ſunt, quaſi certas quaſdam regulas: in quibus maxime eluceret omnis optima monaſtici inſtituti ſui ratio.

Proficiſcitur in Ægyptum, vt exacte ſanctorum monachorum hauriat diſciplinam.

Omni igitur cura & cogitatione vir religioſus in ſanctiſſimis Chriſtianæ fidei inſtitutis defixus, quo magis in dies contemplatione accenderetur, Ægypti ſolitudine iam peragrata, Hieroſolymam peregrinari ſtatuit: vbi peractæ redemptionis noſtræ veſtigia Chriſtus reliquit verus Deus & homo. Itaque cum ad eam vrbem venit, totus meditationis ſtudio exardeſcens, Domini ſepulcrum inprimis, cæteraque illius ſacra rerum geſtarum monumenta ſancte & religioſe veneratus eſt: eorumque ſitum ac rationem, quo magis ad contemplationem fixa in animo hærerent, ſingulari diligentia annotauit. Quamobrem merito quidem Theodoſij iunioris, qui tum imperabat, glorioſiſſimi principis gratiam & amorem ſibi ita conciliauit, vt apud eum non minus auctoritatis ſanctitatis opinione, quam pater rerum geſtarum induſtria obtinuerit.

Viſitat ſacratiſſima Redemptionis noſtræ loca.

Nam pietate ad Dei religionem attentiſſimi viri & prudentia cognita, Theodoſius eius potiſſimum opera, Neſtorium Conſtantinopolitanum Epiſcopum,

pum, peruerſo dogmate ſanctiſſimam Catholicæ fidei doctrinam violare conantem, comprimere ſtatuit. Itaque princeps Theodoſius eius rei causâ vniuerſæ Eccleſiæ paſtorem Romanum Pontificem conſulendum ſibi exiſtimans, Petronium Romam legatum miſit: qui rem cum Cœleſtino Pontifice diligenter ageret. Factum eſt autem Dei conſilio vt eodem quoque tempore Bononienſes legati Romæ adeſſent, aliũ à Pontifice, in defuncti recens Felicis Epiſcopi, qui intimus S. Ambroſij Mediolani Epiſcopi ſodalis extiterat, antiſtitem petituri. Paulo autem ante, quam ij legati Romam aduentaſſent, diuina voluntate à S. Petro Apoſtolo in ſomnis Cœleſtinus Pontifex iam erat admonitus, vt quando Felix Bononiæ Epiſcopus è vita hac migraſſet, Petronium qui legatus à Theodoſio Imperatore miſſus, ad Vrbem propediem affuturus erat, Bononienſibus Epiſcopum præficeret. Qua quidem re commotus Pontifex, cum iam Petronius ſimul & Bononienſes adeſſent, ac ſua vtrique poſtulata expoſuiſſent, quæ per quietem acceperit, eis intimauit: atque Petronium idoneum Felicis ſucceſſorem ſe dare pronunciauit. De re autem Neſtoriana, quam ille Theodoſij nomine retulerat, collaudata primum religioſi illius principis pietate, priuatim ei reſpondit, ſe, ne ea peſtifera hæreſis latius ſerperet, œcumenicam, vt moris eſſet, Synodum indicturum; quæ Synodus Epheſi prior ſequenti anno celebrata eſt; frequenti ducentorum Epiſcoporum conuentu.

Theodoſius Impp. Romam eum Legatum mittit, contra Neſtorium hæreticum: Anno Domini 430. iuxta Baron. Tom. 5. Annal.

Cœleſtinus Pontifex diuinitus monetur, vt Petroniũ Bononienſem creet Epiſcopum.

Prima Synodus Epheſina œcumenica: de qua conſule Tom. 5. Baron.

Diuinæ igitur voluntatis ſignificatione declaratus à Pontifice Bononiæ Epiſcopus Petronius, cum diuinitus ſibi delatum munus deprecari non poſſet, Pontificis iuſſui neceſſario obtemperauit; floruit autem is Romanæ ſedis eximius Pontifex Cœleſtinus Anno Chriſti 430. & alijs: Theodoſio & Valentiniano Impp. Itaque datis, vt Pontifex iuſſerat, ad Theodoſium literis de Synodo contra Neſtorium Epheſi conuocanda, Bononiam Roma vna cum legatis profectus eſt. Fuit ab

Creatur Pontifex Bononiẽſis, à Cœleſtino Papa: qui floruit anno Chriſti 430. &c.

ab effuſa omnium ætatum atque ordinum gratulantis ciuitatis multitudine honorific exceptus,& in cathedram collocatus.

Eo tempore quo Bononiam ad explendas optimi paſtoris partes venit, Arianæ hæreſis reliquiæ nondum prorſus extinctæ erant:&Eccleſiæ multæ nefaria eorum impietate & Barbarorum ſimul, qui proxime in Italiam irruperant, immani feritate euerſæ ac proſtratæ iacebant. His malis inprimis occurrendum exiſtimans, primum doctrina & ſanctæ vitæ officijs ciuitatem inſtruere, propoſitoque S. Ambroſij exemplo, fidem Catholicam Ariana perfidia violatam reſtituere ſummopere contendit. Deinde templa Dei diſturbata, atque euerſa refecit: & alia item noua, quo maior ad Dei cultum in dies acceſſio fieret, ſummo Bononienſium ſtudio ædificauit. Dum autem in conſtruendis Eccleſijs opera & induſtria multorum ſudarent, mirifici operis in Dei nomine edendi occaſio ei eſt oblata. Nam faber quidam non tam viribus corporis, quam ingenio fretus, obnixe columnam marmoream, operis & inſtrumentis adiuuantibus, erigebat: ſed funibus quibus columna tollebatur effractis, ille repentina columnæ ruina oppreſſus interijt. Ea re audita, beatus Petronius accurrit, orationeque ad Deum habita, fabrum qui mortuus iacebat ad vitam reuocauit; omnibus, qui præſentes aderant, cum rei admirabilis ſpectaculo obſtupeſcentibus, tum Petronij Epiſcopi ſanctitatem certatim inter ſe collaudantibus.

Eccleſias ab Arianis & barbaris diſturbatas reſtaurat.

Excitat mortuum.

Ne vero quid officij, quod à ſe proficiſci poſſet, erga populum Bononienſem prętermitteret, Imperatoris quidem cui chariſſimus erat, & ciuium Bononienſium, quos vnice in Chriſto diligebat, auxilio vſus, vrbis ambitum auxit. His igitur operibus perfectis, vir ſanctus Conſtantinopolim reuerſus, pro ea qua multum apud Theodoſium valebat auctoritate, ſacras multas ex ea vrbe, alijſque locis reliquias transferendi facultatem impetrauit: quibus mox domum inde regreſ-

Exornat Eccleſias SS. Reliquijs.

regreſſus, erectas à ſe Eccleſias pie ac religioſe ornauit.

Cum ergo aliquot annos exemplo vitæ pietatiſque operibus Bononienſem Eccleſiam adminiſtraſſet, & vrbi præclaro ornamento fuiſſet, demùm morbo correptus, cùm obitûs ſui tempus inſtare ſentiret, clericos ad ſe ſuos vocauit, eiſque Eccleſiam ac fidem Orthodoxam quam grauiſsima potuit oratione commendauit. *Obitus eius* Pauloque deinde poſt omnibus Eccleſiæ munitus ſacramentis, migrauit ad cœlum; qui multis etiam poſt obitum miraculis clarus, vt præcipua à Bononienſibus coleretur religione promeruit. *Glorioſus miraculis poſt obitũ.* Eius corpus in Eccleſia S. Stephani ſepultum eſt; quod multis poſt ſeculis diuino conſilio ciuitati ignotum, Innocentio II. Pontifice inuentum eſt, dum ſacras reliquias Henricus Epiſcopus recenſeret: quas in ea Eccleſia extare, à maioribus traditum erat. *Inuentio corporis eius anno 1141.* Vixit autem iiſdem fere temporibus in Gallijs eiuſdem nominis Epiſcopus; anno nimirum Domini 452. fortaſſe ille, ad quem extant duæ Sidonij Apollinaris epiſtolæ.

Vſuardi Martyrologium.

VITA S. MAGDALVEI, EPISCOPI Virdunenſis; Ex ea quæ extat penes V. P. Laurentium Surium. Claruit, vt patet infra, temporibus Pipini, primi eius Nominis Francorum Regis: qui floruit in regno (iuxta C. Baron. Annal. Tom. 9.) Anno Domini 752. & reliq. Sedente Zacharia Papa.

4. Octobris. S. Magdalueus omnium ſuffragiis creatur Epiſco-

MAgdalueus in vrbe Virdunenſi natus, & literarum ſtudiis traditus, cum artes liberales ſtrenue percurriſſet, ad ſacram Scripturam conuerſus, vt virginem Agnum quocunque ierit, ſequi poſſet, mox virginitatem ſuam Chriſto vouit: & ex hinc tam ſanctè vixit, vt omnium acclamatione Virdunenſium effice-

efficeretur Epiſcopus, tempore Pipini, primi huius nominis Francorum Regis. Quam ſedem diſſenſione Principum, & turbine bellorum plurimum deſolatam inueniens, mirabiliter, Deo ſe iuuante, reformauit, ſanctis operibus inſiſtens, & miraculis æque refulgens. Poſtea ſepulchrum Domini in Hieruſalem deuotiſſime adijt. Hic cùm ſupra mare in naui cum pluribus periclitaretur tempeſtate ſuborta, ita vt non niſi ſpes mortis ſupereſſet, rogatus à ſocijs, ſubito tranquillitatem à Domino precibus imperauit. Fama autem ſanctitatis eius, quæ vbique ante eum præcurrebat, Imperatorem quoque Conſtantinopolitanum attigit; qui accerſiens ſanctum Epiſcopum, & ab eo ſuæ ſaluti vtilia audiens, pretioſa eidem xenia obtulit: quæ omnia ille contempſit, dimiſſuſque eſt cum reuerentia.

pus: & fulget miraculis.

Hieroſolymam religionis cauſa proficiſcens, ſedat tempeſtatem maris.

Iam venerat Hieroſolymam, & ſancta loca deuote viſitabat, cùm intellexit Euſebius Patriarcha adeſſe virum Dei; quem ad ſe accitum cum magno honore ſuſcepit. Qui cùm ſanctitatem conuerſationis eius miraretur, & eum ſecum retinere cogitaret, quamdiu maneret in viuis, reuelatione diuina eſt admonitus, ne proprijs intentus, aliorum inuideret vtilitatibus, nec detineret peregrinum, cùm iam eius filij in dies patris ſui præſtolarentur recurſum. Dimiſit ergo eum Patriarcha, dans ei calicem cryſtallinum, opere mirifico ſculptum, in mutui pignus amoris, vna cum multis alijs ſanctis Reliquijs. Denique reuerſus ad propriam ciuitatem B. Magdalueus, virtutes virtutibus accumulans, ad Chriſtum in ſenectute bona tranſiuit. Statim autem, vt cœlo ſpiritum reddidit, duæ columbæ niue candidiores ab æthere cunctis videntibus lapſæ, ſuper Crucem, quæ ante corpus eius erat, ſederunt, & per omnes exequiarum moras, vſquequo traditum eſt ſepulturæ, manſerunt: Sicque intuentibus illis iterùm poli ſecreta petierunt. Ac poſtremùm, cùm ſepulchrũ eius quotidianis virtutum floreret prodigiis, & crebris populorum frequentaretur excubijs, quadrageſimo

Vix paſſus eſt redire ad ſuos.

Nota miraculum; item de Cruce: & ritu exequiarum.

Digitized by Google

Eleuatur eius ſacrũ corpus, 40. poſt obitum anno, incorruptũ plane inuentum. poſt obitum ſuum anno, ſacrum corpus eius eſt ſepulchro leuatum. Quod veluti ſoporatum & viuens, candoreque liliorum ac roſeo rubore reſperſum, nulla macula, nec aliquo mortis ſigno fuſcatum eſt inuentum, odorem ſpirans ſuauiſſimum.

C. Baron. in Not. Martyrol. Roman.

VITA BEATISSIMI PATRIS FRANCISCI: Ex ea quam S. Bonauentura, Cardinalis & Epiſcopus Albanenſis doctiſſimus, eiuſdem inſtituti ſectator conſcripſit. Migrauit ex humanis anno Domini 1226. Relatus inter ſanctos à Gregorio Papa nono, anno 1228. Translatum eſt corpus eius anno 1230. ad baſilicam in honore ipſius conſtructam.

4. Octobris. Patria eius EGregius plane vir Franciſcus Aſſiſij ciuitate oriundus, omnibus extra controuerſiam cœleſtis philoſophiæ ornamentis decoratus, admirabile plane ſuæ conuerſionis habuit initium. Etenim cùm inter vanos mundanoſque homines, in vanis iuuenili ætate fuerit enutritus, & poſt aliqualem literarum notitiam lucratiuis mercatorum negocijs deputatus, nequaquam tamen inter laſciuos iuuenes, quamuis effuſus ad gaudia, carnis ſeſe petulantijs tradidit, nec inter cupidos mercatores mentem in pecuniæ theſauros per fas perque nefas coaceruandos defixit. Inerat namque ei ardens quoddam pauperibus benigne faciendi ſtudium, & inſita quædam diuinitus erga inopes & calamitoſos miſeratio: prorſus vt neminem pro Dei amore ſtipem petentem vacuum à ſe dimittere proponeret. Cum autem quadam vice ſolis negociationis intentus tumultibus, præter inſolitum morem pauperem à ſe repuliſſet, ſtatim pœnitudine ductus, rapido curſu illum aſſecutus eſt, & eleemoſyna clementer impenſa, promiſit Domino Deo nun-

Optima eius indoles.

Eius benignitas in pauperes.

Digitized by Google

nunquam deinceps ſe pauperi pro facultate ſtipem pro amore Dei petenti negaturum. Quod ſane ad extremum vitæ ſpiritum indefeſſa pietate vir ſanctus obſeruauit. Porro animi lenitas cum eximia morum elegantia coniuncta, cæteræque dotes, quibus bonæ indolis adoleſcens certis florere conſpiciebatur indicijs, quædam videbantur eſſe præludia, quibus à Domino tandem ad ſummæ perfectionis ſanctitatiſque culmen prouehendus erat. *Virtutes eius adhuc luci.*

Hinc vir quidam miræ ſimplicitatis à Deo, vt creditur, eruditus, cum aliquando per ciuitatem eunti obuiaret Franciſco, ſuum ipſius pedibus venerabundus ſtrauit veſtimentum; aſſerens eum omni reuerentia dignum; vtpote qui breui magna facturus, ab vniuerſa fidelium plebe magnifice eſſet honorandus. Cæterum Franciſcus diuini erga ſe conſilij ignarus, rerũque cœleſtium adhuc rudis, mundanis ſeſe oblectabat voluptatibus; donec à Patre miſericordiarum diutinis afflictus languoribus ex afflictione corporis ad ſpiritalis vitæ intelligentiã paulatim excitari cœpit. Cum itaque ex longa infirmitate reſumptis viribus, ſolito more cultioribus ſe veſtibus induiſſet, forte obuium habuit militem generoſa quidem animi virtute inſignem, ſed pauperem ſatis, ſordibus miſere ſqualentem; quem protinus pio miſeratus affectu, ſuo illum habitu donauit, & benigne admodum eius penuriam ſubleuauit. Nocte vero ſequenti, cum ſe ſopori dediſſet, vidit regiam ſpecioſam & magnam, militaribus armis, Chriſti Crucis ſignaculo inſignitis, mirifice fulgentem, alijſque rebus ſplendidis ac pretioſis ornatam. Cumque cunctabundus cuiuſnam illa forent omnia quæreret, audiuit ea ſua futura, pro eleemoſyna pauperi militi benigne impenſa. Ea viſione incredibiliter exultans Franciſcus, diſpoſuit, vtpote rerum diuinarum adhuc rudis, in Apuliã ad Comitem quendam liberalem admodum ſe conferre: ſperans ſe ibidem offenſurum militiæ decus, & gloriam illico adepturum. Cumque paulo poſt iter aggreſſus, ad pro- *Vaticiniũ cuiuſdam de eo.* *In aduerſis eruditur à Domino.* *Viſio eius.* *Vult ſe dare militia, ſed*

diuinitus reuocatur. proximam ciuitatem diuertiſſet, nocte audiuit familiari ſibi ſermone dicĕtem Dominum; Franciſce, quiſnam melius tibi facere potens eſt? Dominus an Seruus? Diues aut pauper? Cui cùm Franciſcus prompte reſpondiſſet; Vtique tam Dominum, quam diuitem melius facere poſſe: intulit ſtatim; Cur ergo tu pro ſeruo Dominum, pro paupere homine diuitem Deum relinquere ſtatuis? Reuertere igitur in terram tuam, ſpiritalibus à me opibus, non terrenis ditandus.

Mane itaque facto, cum feſtinatione Aſſiſium reuerſus, cœpit abdicato publicæ negotiationis tumultu, diuinam attentius opem implorare: vt quid ſibi facto opus eſſet, clarius oſtendere dignaretur. *Aggreditur vitam ſpirituale ab humilitate.* Itaque frequenti orationis vſu, cœleſtis deſiderij flammam quotidie accendens, à mundi contemptu ſuiq; ipſius victoria initium auſpicatus eſt. Quadam die per planitiem, Aſſiſio ciuitati ſubiacentem inequitans, forte inopinato occurrit leproſus: qui prima fronte non paruum ei incuſſit horrorem. Sed mox propoſiti ſui memor ad deoſculandum eum, equo lapſus, accurrit. *Chriſtum oſculatur in leproſo.* Cui cùm manum, quaſi aliquid accepturus, leproſus protenderet, pecuniam cum oſculo reportauit. Inde aſcendens rurſus equum cum ſe circumquaque conuerteret, leproſum illum minime vidit. Admiratione itaque repletus & gaudio, ardenti deſiderio ſeipſum ad maiora excitauit: ac proinde ſolitaria loca mœroribus amica requirens, gemitibus inenarrabilibus Domini clementiam inceſſanter deprecatus eſt. Nec in vanum multiplicatæ preces. Nam die quadam nimio in Deum feruore abſorptus, ipſum Saluatorem velut cruci confixum conſpicatus eſt; *Vidit Chriſtum crucifixum.* cuius aſpectu adeo paſſionis Chriſti memoria cordi ipſius medullitus eſt impreſſa, vt à lachrymis gemitibuſq; ad primam eius recordationem deinceps ſibi nunquam temperare poſſet. Itaque vt Chriſti Saluatoris ſui veſtigijs viriliter inſiſteret, multo vehementius ſuijpſius contemptum expetere, paupertatem humilitatemque totis viribus ſectari; leproſorum hominum conſortia adamare

Digitized by Google

e: eiſque humanitatis obſequia, benefica pietate præſtare.

Cum aliquando limina Apoſtoli Petri viſitaret, conſpecta pauperum multitudine ante fores eccleſiæ, partim pietatis dulcedine ductus, partim paupertatis amore allectus, vni ex eis magis egenti proprias largius eſt veſtes, illiuſque contectus ſemicinctijs, diem illum in medio pauperum cum inſolita ſpiritûs iucunditate tranſegit: ſpretoque ſecularis gloriæ faſtu, quaſi gradatim ad Euangelicam perfectionem conſcendit. Et quia ſeruus altiſſimi nullo ductore doctoreué per ignotas ſemitas ambulabat, Chriſtus Dominus en altera vice eum viſitare dignatus eſt. *Summus amor paupertatis.*

Cum die quadam in S. Damiani, quæ præ nimia vetuſtate ruinam minabatur, ante Crucifixi imaginem non ſine lachrymis prolixius oraret, vox de ipſa Cruce ad eum dilapſa, Vade, inquit, Franciſce & labantem domum meam reſtaura. Tremefactus ea voce Franciſcus, mentiſque exceſſu alienatus, ad ſe tandem reuerſus ſurrexit; ſumptiſque pannis venalibus Fulgineum abijt: ibique venditis, quæ portauerat, pariter & equo, cui inſederat, aſſumpto precio, cuncta dereliquit. Rediensque Aſſiſium pauperi cuidam ſacerdoti in illa forte eccleſia inuento pecuniam ad templi reſtaurationem deuotus obtulit: & habitationem ad tempus apud eum requiſiuit. Acquieuit ſacerdos petitioni ipſius, ſed oblatam pecuniam timore parentum recuſauit. Quam verus pecuniarum contemptor in quandam feneſtram proijciens, abiectam velut puluerem vilipendit. *En inſigne miraculũ in imagine Crucifixi.* *En pecuniarum contemptum.*

Moram autem faciente ſeruo Dei cum ſacerdote, parens animo perturbato ad locum venit. At ipſe, auditis perſequentium minis, occultam quandam in fouea m diebus aliquot ſe abdidit: ac deinde damnata apud ſemetipſum puſillanimitatis ignauia, relicta fouea & abiecto pauore Aſſiſium verſus iter aggreſſus eſt. Quem cum ciues facie ſqualidum ac mente mu- *Latitans quæritur à patre.*

Aſſiſium reuerſus, multis iniurijs afficitur à ciuibus. Item à patre. Conſtantia eius.

tatum cernerent, ac per hoc à ſenſu alienatum putarent, luto platearum & lapidibus impetebant: & tanquam inſano & dementi clamoſis vocibus inſultabant. Cumque clamorem huiuſmodi audiſſet pater, ſtatim accurrens, omni miſeratione ſubtracta domum pertractum, primo verbis, deinde verberibus & vinculis ſerio conſtringere. Ipſe autem nulla fractus aut mutatus iniuria, ad exequendum opus Domini promptior validiorque reddebatur.

Poſt hæc patre, è patria, rei domeſticæ cauſa, diſcedente, mater eius à vinculis abſolutum abire permiſit. Pater autem domum reuerſus, eoque non inuento, illatis vxori conuicijs, fremens furenſque eum inquiſiuit: vt, ſi reuocare non poſſet, de prouincia effugaret.

Contemnit vincula ac verbera.

Franciſcus vero Chriſti gratia confortatus, furenti ſe vltro obtulit parenti, libera voce clamans, ſe pro nihilo vincula & verbera ducere: inſuper & conteſtans ſe pro Chriſti nomine gaudenter mala omnia ſubiturum. Videns itaque pater inflexibilem eius conſtantiam, ad extorquendam pecuniam ſe conuertit. Qua tandem in feneſtella inuenta, aliquantulum ipſius mitigatus eſt furor: auaritiæ ſiti vtcunque per hauſtum pecuniæ temperata. Tentauit deinde pater carnis, filium gratiæ pecunia iam nudatum, ducere coram Epiſcopo ciuitatis, vt in ipſius manibus facultatibus renunciaret paternis, & omnia redderet, quæ habebat.

Renunciat omnibus facultatibus. En vt occulte carnem domabat. Denudatus à patre iterum veſtitur ab Epiſcopo.

Ibi tunc Franciſcus coram Epiſcopo, continuo (quod aliud non haberet) omnibus depoſitis veſtimentis, reſtituit ea patri. Repertus eſt autem vir Dei cilicium habere ad nudam carnem ſub veſtibus delicatis. Inſuper ex admirando feruore, ſpiritu ebrius, reiectis etiam femoralibus, plane nudatus, inquit ad patrem; Vſque nunc vocaui te patrem in terris; amodo autem ſecure dicere poſſum: Pater noſter, qui es in cœlis; apud quem omnem repoſui theſaurum, & omnem ſpei fiduciam collocaui. Hoc cernens Epiſcopus, & admirans tam excedentem in viro Dei feruorem, protinus exſurrexit, & inter brachia

Digitized by Google

chia ſua cum fletu eum recolligens, pallio, quo erat amictus, operuit: præcipiens ſuis vt aliquid ei darent ad membra corporis contegenda. Oblata eſt ei toga vilis & abiecta cuiuſdam agricolæ Epiſcopo ſeruientis; quam ille gratanter ſuſcipiens, cœmento ad modum crucis conſignauit.

Solutus exinde mundi contemptor à vinculis mundanarum cupidinum, ciuitate relicta, ſecurus & liber ſecretum ſolitudinis petijt, vt ſolus & ſilens ſupernæ audiret alloquutionis arcanum. Dumque per ſiluam quandam iter faciens laudes Domino, lingua Francorum, vir Dei Franciſcus, cum iubilo decantaret, latrones ex abditis ſuper eum irruentes, ferali animo, quis eſſet, interrogârunt. Quibus ille confidentia plenus reſpondit: Præco ſum magni Regis. At illi verberibus afflictum, in defoſſum niuibus plenum proiecerunt locum, dicentes: Iace ruſtice præco Dei. Ipſe vero, recedentibus illis, magno cum gaudio de foſſa exiliens, altiori voce per nemora laudes creatori omnium perſonabat. Inde ad vicinum delatus cœnobium ſtipem petijt: quam, vt incognitus & deſpectus, recepit. Agnitus vero Eugubij, à priſtino quodam amico, & humaniter ſuſceptus, paupere tunicula, vt Chriſti pauperculus eſt contectus. Exinde totius humilitatis amator, ad leproſorum obſequia ſe totum contulit; lauans ipſorum pedes; vlcera ligans; plagarumque educens putredinem, ſaniem abſtergebat. Inter ea admirandæ humilitatis pietatiſque officia, quidam, cuius os & maxilla fœdo illo horribilique morbo depaſta pene erant, oſculo Franciſci ſanitatem recepit.

Siluam inambulans, incidit in latrones.

Franciſcus leproſorum ſeruus oſculo ſanat leproſum.

Hiſce tam profundis firmiſque humilitatis charitatiſque fundamentis præclare poſitis, iterum ſeſe Aſſiſium contulit, vt diuinæ voci obediens ſaltem mendicando Damiani Eccleſiam reſtauraret. Igitur depoſita omni verecundia, apud eos, inter quos abundare ſolebat, mendicitatem exercebat; effecitq; mendicando, laborandoque (neq; enim attritum ieiunijs

Aſſiſij mendicat.

Digitized by Google

Aſſiſium reuerſus, multis iniurijs afficitur à ciuibus. Item à patre. Conſtantia eius.

tatum cernerent, ac per hoc à ſenſu alienatum putarent, luto platearum & lapidibus impetebant: & tanquam inſano & dementi clamoſis vocibus inſultabant. Cumque clamorem huiuſmodi audiſſet pater, ſtatim accurrens, omni miſeratione ſubtracta domum pertractum, primo verbis, deinde verberibus & vinculis ſerio conſtringere. Ipſe autem nulla fractus aut mutatus iniuria, ad exequendum opus Domini promptior validiorque reddebatur.

Poſt hæc patre, è patria, rei domeſticæ cauſa, diſcedente, mater eius à vinculis abſolutum abire permiſit. Pater autem domum reuerſus, eoque non inuento, illatis vxori conuicijs, fremens furenſque eum inquiſiuit: vt, ſi reuocare non poſſet, de prouincia effugaret.

Contemnit vincula ac verbera.

Franciſcus vero Chriſti gratia confortatus, furenti ſe vltro obtulit parenti, libera voce clamans, ſe pro nihilo vincula & verbera ducere: inſuper & conteſtans ſe pro Chriſti nomine gaudenter mala omnia ſubiturum. Videns itaque pater inflexibilem eius conſtantiam, ad extorquendam pecuniam ſe conuertit. Qua tandem in feneſtella inuenta, aliquantulum ipſius mitigatus eſt furor: auaritiæ ſiti vtcunque per hauſtum pecuniæ temperata. Tentauit deinde pater carnis, filium gratiæ pecunia iam nudatum, ducere coram Epiſcopo ciuitatis, vt in ipſius manibus facultatibus renunciaret paternis, & omnia redderet, quæ habebat.

Renunciat omnibus facultatibus. En vt occulte carnem domabat. Denudatus à patre iterum veſtitur ab Epiſcopo.

Ibi tunc Franciſcus coram Epiſcopo, continuo (quod aliud non haberet) omnibus depoſitis veſtimentis, reſtituit ea patri. Repertus eſt autem vir Dei cilicium habere ad nudam carnem ſub veſtibus delicatis. Inſuper ex admirando feruore, ſpiritu ebrius, reiectis etiam femoralibus, plane nudatus, inquit ad patrem; Vſque nunc vocaui te patrem in terris; amodo autem ſecure dicere poſſum: Pater noſter, qui es in cœlis; apud quem omnem repoſui theſaurum, & omnem ſpei fiduciam collocaui. Hoc cernens Epiſcopus, & admirans tam excedentem in viro Dei feruorem, protinus exſurrexit, & inter brachia

chia

Digitized by Google

chia ſua cum fletu eum recolligens, pallio, quo erat amictus, operuit: præcipiens ſuis vt aliquid ei darent ad membra corporis contegenda. Oblata eſt ei toga vilis & abiecta cuiuſdam agricolæ Epiſcopo ſeruientis; quam ille gratanter ſuſcipiens, cœmento ad modum crucis conſignauit.

Solutus exinde mundi contemptor à vinculis mundanarum cupidinum, ciuitate relicta, ſecurus & liber ſecretum ſolitudinis petijt, vt ſolus & ſilens supernæ audiret alloquutionis arcanum. Dumque per ſiluam quandam iter faciens laudes Domino, lingua Francorum, vir Dei Franciſcus, cum iubilo decantaret, latrones ex abditis ſuper eum irruentes, ferali animo, quis eſſet, interrogârunt. Quibus ille confidentia plenus reſpondit: Præco ſum magni Regis. At illi verberibus afflictum, in defoſſum niuibus plenum proiecerunt locum, dicentes: Iace ruſtice præco Dei. Ipſe vero, recedentibus illis, magno cum gaudio de foſſa exiliens, altiori voce per nemora laudes creatori omnium perſonabat. Inde ad vicinum delatus cœnobium ſtipem petijt: quam, vt incognitus & deſpectus, recepit. Agnitus vero Eugubij, à priſtino quodam amico, & humaniter ſuſceptus, paupere tunicula, vt Chriſti pauperculus eſt contectus. Exinde totius humilitatis amator, ad leproſorum obſequia ſe totum contulit; lauans ipſorum pedes; vlcera ligans; plagarumque educens putredinem, ſaniem abſtergebat. Inter ea admirandæ humilitatis pietatiſque officia, quidam, cuius os & maxilla fœdo illo horribilique morbo depaſta pene erant, oſculo Franciſci ſanitatem recepit.

Siluam inambulans, incidit in latrones.

Franciſcus leproſorum ſeruus oſculo ſanat leproſum.

Hiſce tam profundis firmiſque humilitatis charitatiſque fundamentis præclare poſitis, iterum ſeſe Aſſiſium contulit, vt diuinæ voci obediens ſaltem mendicando Damiani Eccleſiam reſtauraret. Igitur depoſita omni verecundia, apud eos, inter quos abundare ſolebat, mendicitatem exercebat; effecitq; mendicando, laborandoque (neq; enim attritum ieiunijs

Aſſiſij mendicat.

Digitized by Google

regreſſus, erectas à ſe Eccleſias pie ac religioſe ornauit.

Cum ergo aliquot annos exemplo vitæ pietatiſque operibus Bononienſem Eccleſiam adminiſtraſſet, & vrbi præclaro ornamento fuiſſet, demùm morbo correptus, cùm obitûs ſui tempus inſtare ſentiret, clericos ad ſe ſuos vocauit, eiſque Eccleſiam ac fidem Orthodoxam quam grauiſsima potuit oratione commendauit. *Obitus eius* Pauloque deinde poſt omnibus Eccleſiæ munitus ſacramentis, migrauit ad cœlum; qui multis etiam poſt obitum miraculis clarus, vt præcipua à Bononienſibus coleretur religione promeruit. *Glorioſus miraculis poſt obitũ.* Eius corpus in Eccleſia S. Stephani ſepultum eſt; quod multis poſt ſeculis diuino conſilio ciuitati ignotum, Innocentio II. Pontifice inuentum eſt, dum ſacras reliquias Henricus Epiſcopus recenſeret: quas in ea Eccleſia extare, à maioribus traditum erat. *Inuentio corporis eius anno 1141.* Vixit autem ijſdem fere temporibus in Gallijs eiuſdem nominis Epiſcopus; anno nimirum Domini 452. fortaſſe ille, ad quem extant duæ Sidonij Apollinaris epiſtolæ.

Vſuardi Martyrologium.

VITA S. MAGDALVEI, EPISCOPI Virdunenſis; Ex ea quæ extat penes V. P. Laurentium Surium. Claruit, vt patet infra, temporibus Pipini, primi eius Nominis Francorum Regis: qui floruit in regno (iuxta C. Baron. Annal. Tom. 9.) Anno Domini 752. & reliq. Sedente Zacharia Papa.

4. Octobris. S. Magdalueus omnium ſuffragiis creatur Epiſco-

Magdalueus in vrbe Virdunenſi natus, & literarum ſtudiis traditus, cum artes liberales ſtrenue percurriſſet, ad ſacram Scripturam conuerſus, vt virginem Agnum quocunque ierit, ſequi poſſet, mox virginitatem ſuam Chriſto vouit: & ex hinc tam ſancte vixit, vt omnium acclamatione Virdunenſium effice-

efficeretur Epiſcopus, tempore Pipini, primi huius nominis Francorum Regis. Quam ſedem diſſenſione Principum, & turbine bellorum plurimum deſolatam inueniens, mirabiliter, Deo ſe iuuante, reformauit, ſanctis operibus inſiſtens, & miraculis æque refulgens. Poſtea ſepulchrum Domini in Hieruſalem deuotiſſime adijt. Hîc cùm ſupra mare in naui cum pluribus periclitaretur tempeſtate ſubortа, ita vt non niſi ſpes mortis ſupereſſet, rogatus à ſocijs, ſubito tranquillitatem à Domino precibus imperauit. Fama autem ſanctitatis eius, quæ vbique ante eum præcurrebat, Imperatorem quoque Conſtantinopolitanum attigit; qui accerſiens ſanctum Epiſcopum, & ab eo ſuæ ſaluti vtilia audiens, pretioſa eidem xenia obtulit: quæ omnia ille contempſit, dimiſſuſque eſt cum reuerentia.

pus: & fulget miraculis.

Hieroſolymam religionis cauſa proficiſcens, ſedat tempeſtatem maris.

Iam venerat Hieroſolymam, & ſancta loca deuote viſitabat, cùm intellexit Euſebius Patriarcha adeſſe virum Dei; quem ad ſe accitum cum magno honore ſuſcepit. Qui cùm ſanctitatem conuerſationis eius miraretur, & eum ſecum retinere cogitaret, quamdiu maneret in viuis, reuelatione diuina eſt admonitus, ne proprijs intentus, aliorum inuideret vtilitatibus, nec detineret peregrinum, cùm iam eius filij in dies patris ſui præſtolarentur recurſum. Dimiſit ergo eum Patriarcha, dans ei calicem cryſtallinum, opere mirifico ſculptum, in mutui pignus amoris, vna cum multis alijs ſanctis Reliquijs. Denique reuerſus ad propriam ciuitatem B. Magdalueus, virtutes virtutibus accumulans, ad Chriſtum in ſenectute bona tranſiuit. Statim autem, vt cœlo ſpiritum reddidit, duæ columbæ niue candidiores ab æthere cunctis videntibus lapſæ, ſuper Crucem, quæ ante corpus eius erat, ſederunt, & per omnes exequiarum moras, vſquequo traditum eſt ſepulturæ, manſerunt: Sicque intuentibus illis iterùm poli ſecreta petierunt. Ac poſtremùm, cùm ſepulchrũ eius quotidianis virtutum floreret prodigiis, & crebris populorum frequentaretur excubijs, quadrageſimo

Vix paſſus eſt redire ad ſuos.

Nota miraculum; item de Cruce: & ritu exequiarum.

D post

Digitized by Google

Eleuatur eius ſacrũ corpus, 40. poſt obitum anno, incorruptũ plane inuentum. C. Baron. in Not. Martyrol. Roman.

poſt obitum ſuum anno, ſacrum corpus eius eſt ſepulchro leuatum. Quod veluti ſoporatum & viuens, candoreque liliorum ac roſeo rubore reſperſum, nulla macula, nec aliquo mortis ſigno fuſcatum eſt inuentum, odorem ſpirans ſuauiſſimum.

VITA BEATISSIMI PATRIS FRANciſci: *Ex ea quam S. Bonauentura, Cardinalis & Epiſcopus Albanenſis doctiſſimus, eiuſdem inſtituti ſectator conſcripſit. Migrauit ex humanis anno Domini 1226. Relatus inter ſanctos à Gregorio Papa nono, anno 1228. Translatum eſt corpus eius anno 1230. ad baſilicam in honore ipſius conſtructam.*

4. Octobris. Patria eius

EGregius plane vir Franciſcus Aſſiſij ciuitate oriundus, omnibus extra controuerſiam cœleſtis philoſophiæ ornamentis decoratus, admirabile plane ſuæ conuerſionis habuit initium. Etenim cùm inter vanos mundanoſque homines, in vanis iuuenili ætate fuerit enutritus, & poſt aliqualem literarum notitiam lucratiuis mercatorum negocijs deputatus, nequaquam tamen inter laſciuos iuuenes, quamuis effuſus ad gaudia, carnis ſeſe petulantijs tradidit, nec inter cupidos mercatores mentem in pecuniæ theſauros per fas perque nefas coaceruandos defixit.

Optima eius indoles.

Inerat namque ei ardens quoddam pauperibus benigne faciendi ſtudium, & inſita quædam diuinitus erga inopes & calamitoſos miſeratio: prorſus vt neminem pro Dei amore ſtipem petentem vacuum à ſe dimittere proponeret. Cum autem quadam vice ſolis negociationis intentus tumultibus, præter inſolitum morem pauperem à ſe repuliſſet, ſtatim pœnitudine ductus, rapido curſu illum aſſecutus eſt, & eleemoſyna clementer impenſa, promiſit Domino Deo nun-

Eius benignitas in pauperes.

Digitized by Google

nunquam deinceps ſe pauperi pro facultate ſtipem pro amore Dei petenti negaturum. Quod ſane ad extremum vitæ ſpiritum indefeſſa pietate vir ſanctus obſeruauit. Porro animi lenitas cum eximia morum elegantia coniuncta, cæteræque dotes, quibus bonæ indolis adoleſcens certis florere conſpiciebatur indicijs, quædam videbantur eſſe præludia, quibus à Domino tandem ad ſummæ perfectionis ſanctitatiſque culmen prouehendus erat. *Virtutes eius adhuc luci.*

Hinc vir quidam miræ ſimplicitatis à Deo, vt creditur, eruditus, cum aliquandò per ciuitatem eunti obuiaret Franciſco, ſuum ipſius pedibus venerabundus ſtrauit veſtimentum; aſſerens eum omni reuerentia dignum; vtpote qui breui magna facturus, ab vniuerſa fidelium plebe magnifice eſſet honorandus. Cæterum Franciſcus diuini erga ſe conſilij ignarus, rerũque cœleſtium adhuc rudis, mundanis ſeſe oblectabat voluptatibus; donec à Patre miſericordiarum diutinis afflictus languoribus ex afflictione corporis ad ſpiritalis vitæ intelligentiã paulatim excitari cœpit. Cum itaque ex longa infirmitate reſumptis viribus, ſolito more cultioribus ſe veſtibus induiſſet, forte obuium habuit militem generoſa quidem animi virtute inſignem, ſed pauperem ſatis, ſordibus miſere ſqualentem; quem protinus pio miſeratus affectu, ſuo illum habitu donauit, & benigne admodum eius penuriam ſubleuauit. Nocte verò ſequenti, cum ſe ſopori dediſſet, vidit regiam ſpecioſam & magnam, militaribus armis, Chriſti Crucis ſignaculo inſignitis, mirifice fulgentem, alijſque rebus ſplendidis ac precioſis ornatam. Cumque cunctabundus cuiuſnam illa forent omnia quæreret, audiuit ea ſua futura, pro eleemoſyna pauperi militi benigne impenſa. Ea viſione incredibiliter exultans Franciſcus, diſpoſuit, vtpote rerum diuinarum adhuc rudis, in Apuliã ad Comitem quendam liberalem admodum ſe conferre: ſperans ſe ibidem offenſurum militiæ decus, & gloriam ilico adepturum. Cumque paulo poſt iter aggreſſus, ad *Vaticiniũ cuiuſdam de eo.* *In aduerſis eruditur à Domino.* *Viſio eius.* *Vult ſe dare militia, ſed*

Digitized by Google

diuinitus reuocatur. proximam ciuitatem diuertiſſet, nocte audiuit familiari ſibi ſermone dicētem Dominum; Franciſce, quiſnam melius tibi facere potens eſt? Dominus an Seruus? Diues aut pauper? Cui cùm Franciſcus prompte reſpondiſſet; Vtique tam Dominum, quam diuitem melius facere poſſe: intulit ſtatim; Cur ergo tu pro ſeruo Dominum, pro paupere homine diuitem Deum relinquere ſtatuis? Reuertere igitur in terram tuam, ſpiritalibus à me opibus, non terrenis ditandus.

Mane itaque facto, cum feſtinatione Aſſiſium reuerſus, cœpit abdicato publicæ negotiationis tumultu, diuinam attentius opem implorare: vt quid ſibi facto opus eſſet, clarius oſtendere dignaretur. Itaque frequenti orationis vſu, cœleſtis deſiderij flammam quotìdie accendens, à mundi contemptu ſuiq; ipſius victoria initium auſpicatus eſt. Quadam die per planitiem, Aſſiſio ciuitati ſubiacentem inequitans, forte inopinato occurrit leproſus: qui prima fronte non paruum ei incuſſit horrorem. Sed mox propoſiti ſui memor ad deoſculandum eum, equo lapſus, accurrit. Cui cùm manum, quaſi aliquid accepturus, leproſus protenderet, pecuniam cum oſculo reportauit. Inde aſcendens rurſus equum cum ſe circumquaque conuerteret, leproſum illum minime vidit. Admiratione itaque repletus & gaudio, ardenti deſiderio ſeipſum ad maiora excitauit: ac proinde ſolitaria loca mœroribus amica requirens, gemitibus inenarrabilibus Domini clementiam inceſſanter deprecatus eſt. Nec in vanum multiplicatæ preces. Nam die quadam nimio in Deum feruore abſorptus, ipſum Saluatorem veluti cruci confixum conſpicatus eſt; cuius aſpectu adeo paſſionis Chriſti memoria cordi ipſius medullitus eſt impreſſa, vt à lachrymis gemitibuſq; ad primam eius recordationem deinceps ſibi nunquam temperare poſſet. Itaque vt Chriſti Saluatoris ſui veſtigijs viriliter inſiſteret, multo vehementius ſuijpſius contemptum expetere, paupertatem humilitatemque totis viribus ſectari; leproſorum hominum conſortia adamare:

Aggreditur vitam ſpiritualē ab humilitate.

Chriſtum oſculatur in leproſo.

Vidit Chriſtum crucifixum.

Digitized by Google

re: eiſque humanitatis obſequia, benefica pietate præſtare.

Cum aliquando limina Apoſtoli Petri viſitaret, conſpecta pauperum multitudine ante fores eccleſiæ, partim pietatis dulcedine ductus, partim paupertatis amore allectus, vni ex eis magis egenti proprias largitus eſt veſtes, illiuſque contectus ſemicinctijs, diem illum in medio pauperum cum inſolita ſpiritûs iucunditate tranſegit: ſpretoque ſecularis gloriæ faſtu, quaſi gradatim ad Euangelicam perfectionem conſcendit. Et quia ſeruus altiſſimi nullo ductore doctoreué per ignotas ſemitas ambulabat, Chriſtus Dominus en altera vice eum viſitare dignatus eſt.

Summus amor paupertatis.

Cum die quadam in S. Damiani, quæ præ nimia vetuſtate ruinam minabatur, ante Crucifixi imaginem non ſine lachrymis prolixius oraret, vox de ipſa Cruce ad eum dilapſa; Vade, inquit, Franciſce & labantem domum meam reſtaura. Tremefactus ea voce Franciſcus, mentiſque exceſſu alienatus, ad ſe tandem reuerſus ſurrexit; ſumptiſque pannis venalibus Fulgineum abijt: ibique venditis, quæ portauerat, pariter & equo, cui inſederat, aſſumpto precio, cuncta dereliquit. Rediensque Aſſiſium pauperi cuidam ſacerdoti in illa forte eccleſia inuento pecuniam ad templi reſtaurationem deuotus obtulit: & habitationem ad tempus apud eum requiſiuit. Acquieuit ſacerdos petitioni ipſius, ſed oblatam pecuniam timore parentum recuſauit. Quam verus pecuniarum contemptor in quandam feneſtram proijciens, abiectam velut puluerem vilipendit.

En inſigne miraculũ in imagine Crucifixi.

En pecuniarum contemptum.

Moram autem faciente ſeruo Dei cum ſacerdote, parens animo perturbato ad locum venit. At ipſe, auditis perſequentium minis, occultam quandam in fouea m diebus aliquot ſe abdidit: ac deinde damnata apud ſemetipſum puſillanimitatis ignauia, relicta fouea & abiecto pauore Aſſiſium verſus iter aggreſſus eſt. Quem cum ciues facie ſqualidum ac mente mu-

Latitans quæritur à patre.

Aſſiſium reuerſus, multis iniuriis afficitur à ciuibus. Item à patre. Constantia eius.

tatum cernerent, ac per hoc à ſenſu alienatum putarent, luto platearum & lapidibus impetebant: & tanquam inſano & dementi clamoſis vocibus inſultabant. Cumque clamorem huiuſmodi audiſſet pater, ſtatim accurrens, omni miſeratione ſubtracta domum pertractum, primo verbis, deinde verberibus & vinculis ſerio conſtringere. Ipſe autem nulla fractus aut mutatus iniuria, ad exequendum opus Domini promptior validiorque reddebatur.

Poſt hæc patre, è patria, rei domeſticæ cauſa, diſcedente, mater eius à vinculis abſolutum abire permiſit. Pater autem domum reuerſus, eoque non inuento, illatis vxori conuicijs, fremens furenſque eum inquiſiuit: vt, ſi reuocare non poſſet, de prouincia effugaret.

Contemnit vincula ac verbera.

Franciſcus vero Chriſti gratia confortatus, furenti ſe vltro obtulit parenti, libera voce clamans, ſe pro nihilo vincula & verbera ducere: inſuper & conteſtans ſe pro Chriſti nomine gaudenter mala omnia ſubiturum. Videns itaque pater inflexibilem eius conſtantiam, ad extorquendam pecuniam ſe conuertit. Qua tandem in feneſtella inuenta, aliquantulum ipſius mitigatus eſt furor: auaritiæ ſiti vtcunque per hauſtum pecuniæ temperata. Tentauit deinde pater carnis, filium gratiæ pecunia iam nudatum, ducere coram Epiſcopo ciuitatis, vt in ipſius manibus facultatibus renunciaret paternis, & omnia redderet, quæ habebat. Ibi tunc Franciſcus coram Epiſcopo, continuo (quod aliud non haberet) omnibus depoſitis veſtimentis, reſtituit ea patri. Repertus eſt autem vir Dei cilicium habere ad nudam carnem ſub veſtibus delicatis. Inſuper ex admirando feruore, ſpiritu ebrius, reiectis etiam femoralibus, plane nudatus, inquit ad patrem; Vſque nunc vocaui te patrem in terris; amodo autem ſecure dicere poſſum: Pater noſter, qui es in cœlis; apud quem omnem repoſui theſaurum, & omnem ſpei fiduciam collocaui. Hoc cernens Epiſcopus, & admirans tam excedentem in viro Dei feruorem, protinus exſurrexit, & inter brachia

Renunciat omnibus facultatibus. En vt occulte carnem domabat. Denudatus à patre iterum veſtitur ab Epiſcopo.

Digitized by Google

chia ſua cum fletu eum recolligens, pallio, quo erat amictus, operuit: præcipiens ſuis vt aliquid ei darent ad membra corporis contegenda. Oblata eſt ei toga vilis & abiecta cuiuſdam agricolæ Epiſcopo ſeruientis; quam ille gratanter ſuſcipiens, cœmento ad modum crucis conſignauit.

Solutus exinde mundi contemptor à vinculis mundanarum cupidinum, ciuitate relicta, ſecurus & liber ſecretum ſolitudinis petijt, vt ſolus & ſilens ſupernæ audiret alloquutionis arcanum. Dumque per ſiluam quandam iter faciens laudes Domino, lingua Francorum, vir Dei Franciſcus, cum iubilo decantaret, latrones ex abditis ſuper eum irruentes, ferali animo, quis eſſet, interrogârunt. Quibus ille confidentia plenus reſpondit: Præco ſum magni Regis. At illi verberibus afflictum, in defoſſum niuibus plenum proiecerunt locum, dicentes: Iace ruſtice præco Dei. Ipſe vero, recedentibus illis, magno cum gaudio de foſſa exiliens, altiori voce per nemora laudes creatori omnium perſonabat. Inde ad vicinum delatus cœnobium ſtipem petijt: quam, vt incognitus & deſpectus, recepit. Agnitus vero Eugubij, a priſtino quodam amico, & humaniter ſuſceptus, paupere tunicula, vt Chriſti pauperculus eſt contectus. Exinde totius humilitatis amator, ad leproſorum obſequia ſe totum contulit; lauans ipſorum pedes; vlcera ligans; plagarumque educens putredinem, ſaniem abſtergebat. Inter ea admirandæ humilitatis pietatiſque officia, quidam, cuius os & maxilla fœdo illo horribilique morbo depaſta pene erant, oſculo Franciſci ſanitatem recepit.

Siluam inambulans, incidit in latrones.

Franciſcus leproſorum ſeruus oſculo ſanat leproſum.

Hiſce tam profundis firmiſque humilitatis charitatiſque fundamentis præclare poſitis, iterum ſeſe Aſſiſium contulit, vt diuinæ voci obediens ſaltem mendicando Damiani Eccleſiam reſtauraret. Igitur depoſita omni verecundia, apud eos, inter quos abundare ſolebat, mendicitatem exercebat; effecitq; mendicando, laborandoque (neq; enim attritum ieiunijs

Aſſiſij mendicat.

corpus ac debile, lapidum oneribus ſupponere verebatur) vt breui prædicta eccleſia reficeretur. Ea vero refecta, ne poſt laborem corpus torperet ignauia, tranſtulit ſe ad reparandam B. Petri eccleſiam longius à ciuitate diſtantem; qua ſimiliter conſummata, peruenit ad locum, qui Portiuncula dicitur: in quo eccleſia Virgini Matri quondam ſacra, penitus deſerta videbatur. Eo in loco placuit pedem figere; quod ſentiret Angelicarum ibidem viſitationum frequentiam; iuxta nomen ipſius eccleſiæ, quo ab antiquo, Sancta Maria de Angelis vocabatur. Hunc locum vir ſanctus præ cæteris mundi locis adamauit. Hîc etenim cœpit, hîc virtuoſe profecit; hîc feliciter conſummauit; hunc in morte fratribus, tanquam Virgini chariſſimum commendauit.

Tria tẽpla inſtaurat.

Eligit locũ S. Mariæ de Portiuncula.

In ea igitur Eccleſia vir Dei, die nocteque precibus vacans, cum die quadam inter Miſſarum ſolennia illud Euangelici audiret, quo Chriſtus diſcipulis ad prædicandum mittendis, formam viuendi euangelicam præſcribit, ne videlicet poſſideant aurum vel argentum, nec in zonis pecuniam, nec peram in via, nec duas tunicas habeant, nec calceamenta deferant, neque virgam; protinus Apoſtolicæ paupertatis amicus, incredibili perfuſus lætitia, Hoc eſt, inquit, quod cupio: hoc quod totis præcordijs concupiſco. Soluit proinde calceamenta de pedibus; deponit baculum; peram & pecuniam execratur; vnaque contentus tunicula, reiecta corrigia, pro cingulo funem ſumit: Apoſtolicîſque ſe regulis per omnia coaptat. Cœpit ex hoc vir Dei diuino inſtinctu Euangelicæ perfectionis æmulator exiſtere, & ad pœnitentiam cæteros inuitare. Erant autem ipſius eloquia non inania nec riſu digna, ſed virtute Spiritûs ſancti plena: quæ cordis medullas penetrantia, vehementem in ſtuporem conuertebant audientes. Cuius quidem ſimplicis doctrinæ veritas & vitæ ſinceritas cum multis paulatim innoteſceret, cœpêre ipſius exemplo viri quidam ad pœnitentiam animari, eidemque, reie-

Matth. 10.

Admirabile ſtudiũ paupertatis.

Multos ad Dominum conuertit. Bernardus primus eius ſocius.

Digitized by Google

reiectis omnibus, habitu vitaque coniungi. Quorum primus vir venerabilis Bernardus extitit; tertius Ægidius: haud vulgari ſanctitate præditus & celebri memoria dignus. Peruenit tandem eodem tempore ad ſeptenarium numerum benedicta viri Dei ſoboles. *Huius S. Aegidii vitam reperiet lector 23. April.*

Tunc pius pater de aliorum ſimiliter ſalute vehementer ſolicitus, conuocatis ad ſe fratribus, plura ad illos de regno Dei, de mundi contemptu, de propriæ voluntatis abnegatione diſſeruit: ac poſtremo ſuum illis propoſitum de mittendo eos in quatuor orbis partes aperuit. Et quidem ſciens ſe illis in exemplum datum, vno ſociorum ſibi aſſumpto verſus vnam orbis perrexit partem; reliquos ſex ad modum Crucis alijs tribus mundi partibus deputauit. Cæterum pro viatico, ſingulis hoc pſalmographi tribuebat, inculcabatque: *Iacta cogitatum tuum in Domino, & ipſe te enutriet.* Modico autem elapſo poſt tempore, benignus pater charæ prolis exoptans præſentiam, cum per ſe in vnum eos conuocare non poſſet, precibus ſuis à Domino obtinuit, vt omnes ex inſperato non ſine ipſorum admiratione pariter conuenirent, quo tempore, alijs viris quatuor cumprimis honeſtis illi adhærentibus, ad duodenarium numerum excreuerunt. *Mittit fratres ſuos ad prædicandũ.* *Pſal 57.*

Cernens autem Chriſti famulus paulatim accreſcere fratrum numerum, ſibi ſuiſque vitæ formulam ſimplicibus ſcripſit verbis; eamque Romam profectus, de ſola confiſus directione diuina, ac cæleſti viſione oblata roboratus, Pontifici confirmandam obtulit, At Pontifex, in palatio Lateranenſi, altis occupatus meditationibus deambulans, primo Chriſti famulum tanquam ignotum repulit indignanter. Sed nocte ſequenti diuina reuelatione edoctus, mandauit per vrbem ſedulo eum inquiri; inuentumque ad ſe confeſtim adduci. Præerat tunc Sedi Apoſtolicæ Innocentius tertius, vir vtique ſapientia clarus; qui quanquam tacitus, ſimplicis animi puritate Franciſci perſpecta, propoſiti conſtantiam, ignitumque *Conſcribit Regulam & Pontifici Maximo offert.* *Viſio Pontificis.*

ſanctæ voluntatis feruorem amore complecteretur, diſtulit tamen poſtulata probare: maxime quod Purpuratis quibuſdam Patribus nouum aliquid, & ſupra humanas vires arduum proponere videretur. At vero Franciſcus propoſita parabola, Regis cum paupere, eaque formoſa muliere, matrimonium ineuntis; Non eſt, inquit, formidandum, quod fame pereant æterni Regis filij & hæredes; qui ad imaginem Regis Chriſti per Spiritûs ſancti virtutẽ de paupere matre nati, & ipſi per ſpiritum paupertatis ſunt in religione paupercula generandi. Si enim Rex cælorum imitatoribus ſuis regnum promittit æternum, quanto magis illa ſubminiſtrabit, quæ communiter largitur & bonis & malis? Hac audita parabola Chriſti Vicarius, cum haud mediocriter miraretur, tum cæleſti viſione alia, ad poſtulata ſine vlla dubitatione concedenda, admonitus eſt. Videbat namque in ſomnis Lateranenſem Eccleſiam ruinæ iam proximam, dorſo cuiuſdam pauperis, eiuſque deſpecti, ſuſtentari. Qua potiſſimum viſione excitatus, oblatam non modo à Franciſco regulam approbauit, ſed & alia cuncta quæ vellet benignè ac largè ſe facturum promiſit. Porro eandem Regulam vir ſanctus poſtmodum comprehenſius ſcriptam, ab Honorio Papa quoque confirmari curauit.

Proponit Pontifici parabolam

Alia Pontifici exhibetur viſio & regulam S. Franciſci approbat.

Fretus exinde Franciſcus ſuperna gratia & Pontificis auctoritate, iter verſus Vallem Spoletanam arripuit. Cumque in via de perfectionis ſtudio diutius inter ſe tractarent, iamque labore itineris fatigati & fame ſitique exhauſti in ſolitudine ſubſiſterent, neque vlla alimoniæ ſpes præ manibus eſſet, ecce diuinitùs homo adfuit, qui tradito illis pane, ſubito rurſus euanuit. Eo diuinæ liberalitatis dono, magis quam cibo exhilarati, ſtatuerunt firmiter nullius inediæ, aut tribulationis impulſu à ſanctæ paupertatis reſilire propoſito. Igitur ad Vallem Spoletanam reuerſi, cum fluctuarent animo ſolitariè

Panis ei & ſocijs diuinitus præbetur.

nè

Digitized by Google

nè loca, an publica incolere deberent, Franciſcus per orationis inſtantiam ſupernæ reuelationis impletus oraculo, intellexit ad hoc à Domino ſe miſſum, vt Chriſto lucraretur animas, quas diabolus conabatur auferre.

Igitur puſilli gregis paſtor Franciſcus, duodenarium illum fratrum numerum, ad S. Mariam de Portiuncula deduxit; vt vbi meritis Matris Domini, Minorum ſumpſerat ordo initium, ipſius illic ſuſciperet auxilijs incrementum. Ibi factus Euangelicæ veritatis præco ſtrenuus, ciuitates circuibat & caſtra; cunctos verbis factiſque ad cœleſtia inflammans, & copioſo fœtu ſocietatem ſuam multiplicans: adeò vt ad extremos vſque orbis terræ fines, veri paupertatis profeſſores peruenirent. Alij quoque quam plurimi vtriuſque ſexûs omnis conditionis, prædicationis ipſius feruore ſuccenſi, ſecundum formam à viro Dei acceptam nouis ſe pœnitentiæ legibus vinciebant: quorum viuendi modum, idem Chriſti ſeruus ordinem fratrum de pœnitentia nominari decreuit. Et quidem inter illuſtres virgines quæ ad perpetuum cœlibatum conuertebantur, virgo Deo chariſſima a. Clara, virtutum meritis ac generis nobilitate clariſſima, ipſarum plantula prima, tanquam flos vernans & candidus odorem dedit, & tanquam ſtella præfulgida radiauit. Proceſſu verò temporis, multiplicatis iam fratribus, cum in loco B. Virginis de Portiuncula, generale, vt vocant, Capitulum indixiſſet, fratrumque multitudo vltra quinque millia conueniret, diuina opitulante clementia, & victûs ſufficientia ſuberat, & ſpiritualis iucunditas affluebat.

Deducit ſuos a d S. Mariam de Portiuncula.

Mirifice Ordo multiplicatur.

Instituit Ordinem fratrum de Pœnitentia.

a. *Huius vita extat 12. Auguſt.*

En diuinã prouidentiam.

Cum autem vir ſanctus cerneret indies ſuo exemplo plurimos ad ſpiritalis militiæ caſtra tranſire, ipſe inſtar optimi ducis ad palmam victoriæ per culmen inuictæ virtutis ſuis præibat, tantaque diſciplinæ rigiditate ſenſuum cupiditates elidebat, vt vix corporis neceſſitati ſatisfaceret. Difficilè namque

fore

Digitized by Google

Auſteritas vitæ eius.

fore dicebat,& naturæ neceſſitatibus facere ſatis, & pronitati ſenſuum non parere. Hinc ſanitatis tempore, cocta raro admittebat cibaria ; admiſſa vero aut cinere conficiebat, aut condimenti ſaporem aquæ admixtione inſipidum reddebat. De potu vero quid dicam?cum & aqua frigida æſtuantem ſatis ardorem raro plenè extingueret. Nuda humus laſſato corpuſculo,vt frequentius,lectus erat: & ſæpius ſedens,ligno vel lapide capiti ſuppoſito, dormiebat.

Egregie in ſe ardorem libidinis compeſcit,

Porro quâ animi virtute,quâ conſtantia hoſtium vel inſidias eluſerit,vel inſultus infregerit, hoc inſigni clariſſimè patet exemplo.Quotieſcunque ardentem libidinis flammam in ſuo corpore præſentiſceret,tempore hyemali mox in foueam glacie plenam ſeipſum plerumque mergebat,vt candidum pudoris veſtimentum,à voluptatis incendio præſeruaret. Aliquando vero cum vehementior carnis tentatio eum infeſtaret,primò depoſita veſte,funiculo ſeipſum ſeuerè caſtigauit;Inde admirando ſpiritûs feruore animatus,aperta cella,foràs in hortum proſiliens, nudũ ſe planè in magnam demerſit niuem ; ſeptemque ex ea plenis manibus compingens maſſas, ſuo ſic exteriori homini loquebatur ; Ecce hæc maior vxor tua Franciſce;quatuor iſtæ,duo filij & duæ filię; reliquæ duæ,ſeruus & ancilla. Feſtina igitur omnes induere, quoniam frigore moriuntur.Si vero multiplex eorũ ſolicitudo te moleſtat, vni Domino ſolicitè ſerui. Hoc ſtratagemate & hoſtis ilicò fugatus eſt, & vir diuinus cum victoria ad cellam reuerſus, nunquam deinceps à libidine impugnatus fuit. Non modo autem mortificari debere dicebat,vitia carnis, & eius incentiua frenari,verumetiam exteriores ſenſus, per quos mors intrat ad animam, ſumma vigilantia cuſtodiri.Mulierum familiaritates,colloquia & adſpectus,qui multis ſunt occaſio ruinæ, ſolicitius vitari iubebat;aſſerens per huiuſmodi debilem frangi, & fortem ſæpè ſpiritum informari. Docuit inſuper diſcretionem in omnibus ſectandam, vt aurigam virtutum

Senſus cuſtodiendi Hierem. 9. Fœmina vitanda.

tutum

titum;non eam quidem quam caro ſuadet: ſed quã edocuit Chriſtus ſacratiſſima vita ſua.

Diſcretio quæ in cunctis ſectanda.

Ocium autem omnium malarum cogitationum ſentinam,docebat ſummoperè fugiendum, & rebellem ac pigram carnem diſciplinis continuis & fructuoſis laboribus edomandam. Vnde corpus ſuum fratrem aſinum appellabat:tanquam laborioſis ſubdendum oneribus,crebris cædendum flagellis, & vili pabulo ſuſtentandum. Porro licet iam eſſet adeptus cordis & corporis puritatem mirabilem, non ceſſabat tamen lachrymarum imbribus iugiter oculos expiare mentales,corporeorum luminum non ponderando iacturam. Cum enim ex continuo fletu, infirmitatem oculorum incurriſſet grauiſſimam, ſuadente ſibi medico,quod abſtineret à lachrymis,ſi corporei viſûs cæcitatem vellet effugere, vir ſanctus reſpondit;Non eſt,frater medice, ob amorem luminis quod habemus commune cum muſcis, viſitatio lucis æternæ repellenda vel modicum; quia non ſpiritus propter carnem,ſed caro propter ſpiritum beneficium lucis accepit.Malebat ſiquidem corporalis viſûs lumen amittere: quam lachrymas, quibus oculus mundatur interior,impedire.Humilitatem verò, quæ omnium virtutum cuſtos eſt & decor,tanta contentione animique pertinacia ſectabatur,vt frequenter omni ſepoſito pudore, ſuos ipſe defectus populo panderet,ſeq. peccatorum omnium maximum pronunciaret.Cumque frater quidam hoc ſana conſcientia eum dicere non poſſe aſſereret, ille, Immo inquit,ſi quantumcunque ſceleratum hominem tanta fuiſſet Chriſtus miſericordia proſequutus, arbitror ſanè,quod multo quam ego,Deo gratior eſſet. Laudantibus verò eum dicere ſolebat; Filios & filias adhuc habere poſſum,nolite laudare vt ſecurum. Nemo laudandus,cuius incertus eſt exitus. Et iſta quidem laudantibus: ſibi vero hoc frequenter inculcabat;Latroni ſi tanta contuliſſet altiſſimus, gratior te foret,Franciſce. Accidit vt ſemel infirmitate grauatus,

Ocium ſummopere cauendum.

Continuis lachrymis oculos valde lædit.

En vt retudit in ſe ſuperbiæ tumorem.

tus,

tus, rigorem abſtinentiæ nonnihil relaxare cogeretur; Viribus autem corporis vtcumque reſumptis, verus ſui contemptor, Non eſt,inquit, conueniens, vt populus me abſtinentem credat,& ego in occulto carni indulgeam. Moxque ligato ad collum fune, à fratribus ad ſceleratam petram ſe pertrahi mandaüit; ibique concionabundus inter alia populo nunciauit, ſe non tanquam ſpiritualem hominem honorandum,ſed tanquam carnalem & glutonem ab omnibus contemnendum.

En exemplum ſummæ humilitatis & animi candoris.

Vt autem pluribus modis negotiator hic Euangelicus lucraretur, ac totum præſens tempus conflaret in meritum, generali cedens officio, Guardianum vt vocant, petijt: cuius voluntati per omnia ſubiaceret. Tam enim vberem aſſerebat ſanctæ obedientiæ fructum, vt eis qui iugo ipſius colla ſubmitterent, nil temporis ſine lucro tranſiret.Hinc fratri itineris ſui cuiuſcunque ſocio, ſemper obedientiam promittere ac ſeruare conſueuerat. Cum vero vice quadam quæreretur ab eo, quis eſſet verus obediens iudicandus, corporis mortui ſimilitudinem pro exemplo propoſuit; Tolle, inquiens, corpus exanime, & vbi placuerit, pone; videbis non repugnare motum, non murmurare ſitum, non reclamare dimiſſum. Quod ſi ſtatuatur in cathedram, non alta ſed ima reſpiciet; Si collocetur in purpura, duplo palleſcet. Sic verus obediens, cur moueatur non dijudicat; vbi locetur, non curat: vt tranſmutetur non inſtat. Euectus ad officium, ſolitam tenet humilitatem; plus honoratus, plus reputat ſe indignum. Dixit quoque aliquando ſocio ſuo; Non mihi videor frater minor, niſi in eo,quem tibi deſcripſero, ſtatu inuenior. Ecce caput rectorque fratrum exiſtens, concionabundus capitulum ingredior; prædico, & commoneo fratres; Illi in fine ineptum, elinguem, idiotam & indoctum me clamitant; Tandem eijcior cum opprobrio vilipenſus ab omnibus. Dico tibi, niſi eodem vultu,

Submittit ſe alterius voluntati in omni. Obedientia quale meritum.

Vere obediens quis ſit.

En quanta requiratur perfectio in Religioſo.

Digitized by Google

vultu, eadem mentis lætitia, & eodem ſanctitatis propoſito hæc verba excepero, frater minor nequaquam ſum. Et addebat; In prælatione caſus, in laude præcipitium, in humilitate ſubditi, animæ lucrũ eſt. Cur ergo periculis, plus quam lucris attendimus? cum præſens hoc tempus ad lucrum acceperimus? Hac igitur de cauſa vir ſanctus fratres ſuos Minores appellari voluit, Ordiniſque ſui prælatos Miniſtros; vt & verbis vteretur Euangelij, quod obſeruare promiſerat: & ex ipſo nomine diſcerent diſcipuli, quod diſcendæ humilitatis ergô ad humilis Chriſti ſcholas veniſſent. *Franciſcani cur Minores dicti. Matth. 20.*

Porro paupertatis Chriſti cum eſſet ſingularis ſectator, in hoc maximè ſuus offendebatur adſpectus, ſi quicquam videret in fratribus, quod paupertate non per omnia conſonaret; hanc ſiquidem virtutum aſſerebat eſſe reginam; quia in Rege Regum & in Regina matre ipſius tam præſtanter effulſit. Hanc ſpiritualem viam ſalutis tanquam humilitatis fomentum, perfectioniſque radicem prædicabat. Hanc ſui Ordinis dicebat fundamentum; cui ſubſtrato primariè, ſic omnis ſtructura religionis innititur, vt ipſius firmitate firmetur, & euerſione funditus euertatur. Ideoque non niſi expropriatos & nihil penitus retinentes admittebat ad ordinem; tum propter verbum ſancti Euangelij, tum etiam ne forent in ſcandalum loculi reſeruati. Vnde & eleemoſynis oſtiatim quæſitis vtebatur multò libentius quam oblatis. Si quando enim inuitatꝰ à magnis perſonis, menſis eſſet profuſioribus honorandus, prius per propinquas vicinorum domos panum fragmenta petebat, ac deinde ſic ditatus inopia, diſcumbebat. Fratres quoque ſuos ad petendas eleemoſynas ſedulo hortabatur; Ite, inquiens, quoniam hac nouiſſima hora fratres minores commodati ſunt mundo, vt electi in eis impleant, vnde à Iudice commendentur, illud audientes ſuauiſſimum verbum; *Quamdiu feciſtis vni ex fratribus meis minimis, mihi feciſtis.* *Paupertas virtutum regina. Matth. 19. Docet fratres ſuos mendicare. Matth. 25.*

1.Tim.4. *feciſtis.* Iucundum proinde dicebat, ſub fratrum minorum titulo mendicare; quem in retributione iuſtorum, Euangelicæ veritatis magiſter ore ſuo tam ſignanter expreſſit.

Pietas vero, quæ ſecundum Apoſtolum, ad omnia valet, adeo cor Franciſci repleuerat ac penetrauerat, vt totum videretur ſeruum Dei in ſuum dominium vendicaſſe. Cum autem per hanc piè moueretur ad omnia, ſpecialiter tamen animas Chriſti Ieſu pretioſo ſanguine redemptas, cum aliqua peccati ſorde inquinari cerneret, tanta miſerationis teneritudine deplorabat, vt eas tanquam mater in Chriſto quotidie parturiret. Afflictis quoque, qualicumque corporis moleſtia, miro pietatis affectu ſuccurrebat; & ſi quid penuriæ, ſi quid defectûs in aliquo cerneret, pij cordis dulcedine regerebat in Chriſtum. Detractionis quoque vitium, inimicum fonti pietatis & gratiæ, tanquam ſerpentinum abhorrebat morſum, & atrociſſimam peſtem; & pijſſimo Deo abominabile fore dicebat: pro eo quod detractor animarum ſanguine paſcitur, quos gladio linguæ necat. Conſideratione quoque primæ originis omnium, creaturas quantumlibet paruas, fratris vel ſororis appellabat nomine: pro eo quod ſciebat eas vnum ſecum habere principium. Illas tamen viſceroſius amplexabatur & dulcius, quæ Chriſti manſuetudinem ſimilitudine naturali prætendunt & ſcripturæ ſignificatione figurant. Erat illi ingenita clementia, quam ſuperfuſa Chriſti pietas duplicabat. Haud vulgariter igitur de ſanctiſſimi viri pietate eſt ſentiendum; quæ tantæ fuit dulcedinis atque virtutis, vt domaret ferocia, domeſticaret ſylueſtria, manſueta doceret, & brutorum naturam homini iam lapſo rebellem, ad ſui obedientiam inclinaret. Verè hæc eſt, quæ cunctas ſibi creaturas confœderans, valet ad omnia: promiſſionem habens vitæ quæ nunc eſt, & futuræ.

Pietas eius eximia.

Deteſtatur obtrectationes.

Pia eius affectio ergo creaturas.

1.Tim.4. Porro charitatem feruentem, qua ſponſi amicus Franciſcus ardebat, quis enarrare ſufficiat? flagrabat ſanè

ſane erga Sacramentum Dominici Corporis feruore omnium medullarum; ſtupore admirans permaximo illam dignationem chariſſimã, & charitatem dignã- tiſſimam. Sæpe communicabat, & tam deuotè, vt alios deuotos efficeret; dum ad immaculati agni deguſtationem ſuauem, quaſi ſpiritu ebrius, in mentis vt plurimum rapiebatur exceſſum. Deiparam virginem, Angelicos ſpiritus, deniq. ſanctos omnes ſummo cõplectabatur amore. Saluti animarum nihil præferendum eſſe dicebat; eò maxime probans, quod vnigenitus Dei pro animabus dignatus fuerit in cruce pendere. Hinc ſibi in oratione luctamen; in prædicatione diſcurſus: & in exemplis dandis exceſſus.

Erga ſacroſanct. Euchariſtiam eius amor ingens. Item erga Chriſti Matrem & ſanctos omnes Item erga mortaliũ animas.

Feruenti quoque charitatis incendio glorioſum ſanctorum martyrum æmulabatur triumphũ. Sexto namq. conuerſionis ſuæ anno, deſiderio martyrij flagrans, ad partes Syriæ Saracenis & alijs infidelibus Chriſti Euangelium prædicaturus transfretare diſpoſuit; ſed fuit eius deſiderium diuinitus bis impeditum, contrarijs nimirum ventis, morboque interueniente præciſum: ne abſens teneram adhuc Ordinis ſui prolem plane deſeruiſſe videretur. Tertio vero decimo conuerſionis ſuæ anno ad partes Syriæ tertia iam vice intrepide pergens, multis ſe periculis conſtanter expoſuit, vt Sultani Babyloniæ poſſet adire præſentiam. Erat enim Chriſtianos inter & Saracenos implacabile bellum; exercituum caſtris hinc inde in campo cominus ex aduerſo locatis: vt via mutui tranſitũs ſine mortis diſcrimine non pateret. Siquidem ipſe Sultanus, Byzantium aureum præmij loco, cuiuis propoſuerat, qui Chriſtiani hominis, inciſa ceruice, caput adferret. Ea re ad certam martyrij ſpem excitatus Franciſcus, alacriter aſſumpto ſocio ad Sultani caſtra perrexit; moxque ab obuijs militibus exceptus, primo multis conuicijs oneratus, inde verberibus crudeliter oneratus fuit: ac poſtremo Sultano oblatus, interrogatus à quibus & ad quid miſſus eſſet, intrepido corde Chri-

Flagrans deſiderio martyrii vult ire ad Saracenos, ſed diuinitus retardatur.

A Saracenis male tractatur

ſti ſeruus reſpondit; Equidem non ab homine, ſed à Deo altiſſimo miſſus ſum, vt tibi tuoq. populo ſalutis viam oſtendam, & veritatis Euangelium annunciem. Sultano autem admirandum in viro Dei feruorem ſpiritûs virtutemque tacite conſiderante, Franciſcus ſuperno illuſtratus oraculo, Si, inquit, hæſitas legum Mahometi propter Chriſti fidem dimittere, iube copioſum accendi ignem, vt ego tuis cum ſacerdotibus eum ingrediar; & ſic tandem ignis oſtendat, cuius certior ſanctiorq fides habenda ſit. Sultano hanc viri fiduciam magis magiſq, ſtupeſcente, & ſacerdotibus ad eam cōditionem trepidantibus ac fugientibus, quin igitur, inquit Franciſcus, ſolus ego flammas ſubibo, ſi modo ſpondere velis, te ad ſanctiſſima Chriſti ſacra tranſiturum, ſi ego illæſus ſupplicium euaſero. Sultanus ſeditionem populi cum formidaret, hanc optionem accipere ſe non audere reſpondit; attamen protinùs ingentem pecuniæ vim ei obtulit, aliaque haud contemnenda munera; quæ vir diuinus conſtanter reiecit: aſſerens præter animarum ſalutem ſe in hoc mundo deſiderare nihil. Hæc tam admiranda viri virtus, ipſi etiam hoſti virtutum omnium Sultano adeo grata acceptaque fuit, vt hominem arctiori quodam amoris vinculo complecteretur, tantiſque proſequeretur honoribus, quantis alium neminem. At vero Chriſti ſeruus, qui non honores, ſed ſui contemptum, ac ipſam pro Chriſto mortem venabatur, cernens ſe gentis ſalute, & martyrij deſiderio fraudari, ilico relicto Sultano, ad partes fidelium, diuina reuelatione edoctus, remeauit. Porro cum iam ad terrena foris deſideria per Chriſti charitatem totus eſſet inſenſibilis factus, ne foret abſque conſolatione dilecti, ſine intermiſſione orās, ſpiritum Deo contendebat exhibere præſentem; vnde & gratiam orationis viro religioſo deſiderandam ſuper omnia firmiter aſſerebat; nullumq. credens ſine ipſa in Dei proſperari ſeruitio, modis quibus poterat omnibus fratres ſuos ad eius ſtudium excitabat.

Studet modis omnibus conuertere Sultanum.

Cōtemnit munera Sultani.

Cum nihil proficeret apud Saracenos, reuertitur ad ſuos.

Quam fuerit aſſiduus in oratione.

Ambu-

Digitized by Google

Ambulans ſiquidem & ſedens, intus & foris, laborãs & vacans, orationi adeo erat intentus, vt illi videretur, non modo quicquid erat in eo cordis & corporis, verumetiam operis & temporis, dedicaſſe. Suſpendebatur multoties tanto contemplationis exceſſu, vt ſupra ſemetipſum raptus, vltraque humanũ ſenſum aliquid ſentiens, quid ageretur circa ſe exterius ignoraret. Oraturus vero, pro conſeruanda recollectione, ad loca ſolitaria nocte pergebat; Vbi dæmonum pugnas horribiles frequenter ſuſtinuit, ſenſibiliter ſecum confligentium, & ab orationis ſtudio ipſum perturbare conantium; quos ille inuocato Chriſti numine eximia mentis conſtantia ſpreuit, ac confuſos abſcedere compulit. Viſus eſt aliquando orans, manibus ad modum Crucis protenſis, toto corpore ſubleuari à terra, & nubecula quadam fulgente circundari: vt illuſtrationis mirabilis intra mẽtem, mira circa corpus claritudo, teſtis eſſet. Horas autem Canonicas non minus timoratè quam deuotè Deo perſoluebat; pſalmos cum tanta mentis attentione recitans, quaſi Deum præſentem haberet.

Item in contemplatione.

A dæmonibus infeſtatur.

En indicia feruentiſſimæ orationis.

En vt perſoluerit horas Canonicas.

Et quidem ad tantam mentis ſerenitatem, indefeſſum orationis ſtudium cum continua exercitatione virtutum, virum Dei perduxerat, vt quamuis nullam ſacrarum literarum per doctrinam haberet peritiam, æternæ tamen lucis irradiatus fulgoribus, ſcripturarum profunda miro intellectûs ſcrutaretur acumine. Penetrabat enim purum ab omni labe ingeniũ myſteriorum abſcondita; & ſpiritus eius superno illuſtratus lumine, futura præuidebat, cordium contuebatur occulta; abſentia quoque haud ſecus ac præſentia cernebat: & ſe præſentem abſentibus mirabiliter exhibebat.

Diuinitus edoctus intelligit Scripturas & claret prophetiæ ſpiritu.

Ceterum efficaciam concionum eius ac miraculorum imbres quis enarrare ſufficiat? Erat enim verbum eius velut ignis ardens penetrans intima cordis: omniumq. mentes admiratione replens. Per diuerſas itaque regiones progrediens, euangelizabat arden-

Quam potens fuerit in ſermone & opere.

 ter,

ter, Domino cooperante & ſermonem confirmante admirandis ſignis: ſimul ſanctitatem corporibus reddens & cordibus. Eijciebat dæmonia; quacunque infirmitate detentos ſanabat: In ſceleribus obduratos, ad ſaniorem mentem reducebat.

Sed enim mos erat Angelicò viro nunquam ociari à bono: quin potius inſtar ſupernorum ſpirituum in ſcala Iacob, aut aſcendebat in Deum, aut deſcendebat ad proximos. Nam tempus ſibi conceſſum ad meritum ita prudenter partiebatur, vt aliud lucris proximorum laborioſis impenderet, aliud contemplationis tranquillis exceſſibus dedicaret. Biennio itaque, antequam ſpiritum cælo redderet, diuina prouidentia duce, ad montem Aluernæ perductus eſt. Ibi cum ad honorem Archangeli Michaelis Quadrageſimam ieiunare cœpiſſet, & Seraphicis deſideriorum ardoribus ſurſum ageretur in Deum, quodam mane circa feſtum Exaltationis S. Crucis, vidit Seraph vnum de cælorum ſublimitate deſcendere, ſex alis non minus ignitis quam ſplendidis coruſcantem. Porro inter alas, hominis Crucifixi apparebat effigies. Duæ alæ ſuper caput ipſius eleuabantur; duæ ad volandum extendebantur: duæ vero totum velabant corpus. Hoc videns vehementer obſtupuit, mixtumq. mœrore gaudium cor illius incurrit. Ea autem viſione diſparente, mirabilē protinus ſenſit in corde ardorem: viditq. ſtatim manus & pedes atq. latus ſuum, ſacroſanctis Chriſti ſtigmatibus ſignata. Cernens vero vir Dei ea vulnera carni tam luculenter impreſſa, & dexterum latus quaſi lancea transfixum, tunicam ac femoralia ſæpè ſanguine reſpergere, nitebatur ille quidem modis omnibus ea occultare; ſed Dominus ipſe qui ſignacula illa ſecretè impreſſerat, miracula quædam apertè per ipſa edebat; vt ſtigmatum illorum occulta & mira vis, manifeſta pateret claritate ſignorum.

Geneſ. 28.

Diſtributio temporis eius.

Apparet ei Chriſtus crucifixus.

Inprimuntur ei quinque vulnera.

Chriſto igitur iam Cruci confixus, tam carne quā ſpiritu, non ſolum Seraphico in Deum æſtuabat amore

more, verumetiam animarum omnium ſalutem incredibili ſitiebat ardore. Cumq. propter excreſcentes in pedibus clauos ambulare nō poſſet, corpus emortuum per ciuitates & caſtra circumuehi curabat; vt voce, ad Chriſti Crucem ferendam cæteros animaret. Vt autem viro Dei cumulus meritorum accreſceret, quæ omnia verâ in patientia conſummantur, cæpit tam vehementibns, ijſque continuis, excruciari morbis, vt cōſumptis iam carnibus ſola cutis oſſib⁹ cohæreret. Cum antem grauioribus dolorum vrgeretur aculeis, duro caſu debilia humi collidens oſſa, exclamabat; Gratias tibi ago Domine Deus pro hiſce doloribus; teq. rogo. vt centuplum, ſi placet, addas: nam tua mihi voluntas in omnibus gaudio & ſolatio eſt. Admirandum erat hoc fratribus ſpectaculum; virum ſanctum, tanquam alterum Iob acerbiſſimis paſſionum doloribus excruciatum, cernere, in creſcente carnis languore maiorem mentis vigorem ſumere, & Deum multo ardentius glorificare.

Zelus eius animarū.

Morbis continuis exercetur.

Patientia eius ſumma.

Cum itaq. toto ab impreſſione ſacrorum ſtigmatum biennio, anno videlicet à ſua conuerſione viceſimo, multis fuiſſet pænarum anguſtijs excoctus, tandem obitûs ſui haud ignarus, ad S. Mariam de Portiuncula ſe portari popoſcit: vt vbi acceperat ſpiritum gratiæ, ibi redderet ſpiritum vitæ. Eò perductus, mox vt oſtenderet ſibi nihil cum terrenis cupiditatibus eſſe commune, nudum ſe in nudā proſtrauit humum: vt in extrema illa hora nudus cum nudo hoſte luctaretur. Itaq. tota mente ad res diuinas animo recolendas conuerſus, cum præclare multa de patientia, & paupertate, & fide Romanæ Eccleſiæ ſeruādis ad fratres diſſereret, tum ſacroſanctum Euangelium cæteris inſtitutis anteferendum cunctis edixit: ac poſtremo benedictione peramanter ac pie impertita, omnibus alijs cogitationibus abiectis, locum Ioannis, quo Chriſti paſſionem exponit, ſibi legi faciebat. Qua lectione cum mirum in modnm delectaretur, tandem voce, qua poterat, in Pſalmum 141. erumpēs,

Vide eximiam paupertatem.

S. Franciſcus totus Euangelicus.

Ioan. 13.

Digitized by Google

verſu illo, *Me expectãt iuſti, donec retribuas mihi*, ſuauiter prolato, ex ergaſtulo corporis in cælũ emigrauit. Porro ſicut vir ille beatus mirandis virtutũ ſignis in vita claruerat, ſic à die tranſitûs ſui vſq. in præſens, per diuerſas mundi partes, præclaris miraculorum prodigijs, diuina ſe potentia glorificante, coruſcat. Nam præter cæcos, ſurdos, mutos, claudos, alijſq. neceſſitatibus afflictos ipſius meritis curatos: complures & mortui mirificè fuêre ſuſcitati.

Feliciſſime diem obit. Eximijs claret miraculis poſt mortem.

C. Baron. Annal. Tom 7 & in Not Martyrol. Roman.

VITA ET PASSIO SS. PLACIDI MOnachi, diſcipuli ſancti Benedicti, & fratrum eius, Victorini, Eutychii ac ſororis Flauiæ Virginis, Donati, Firmati, Diaconi, ac Fauſti & aliorum triginta; Ex actis, a Gordiano eiuſdem Martyris famulo, iuſſu Iuſtiniani Imperatoris conſcriptis: Coronati ſunt Anno Saluatoris, plus minus 541. eiuſdem Iuſtiniani temporibus.

TEmpore, quo Theodoricus II. Gothorum in Italia Rex, in ſeniori Roma, in * noua vero Iuſtinus ſenior & Iuſtinianus Romani Imperij ſceptra moderabantur, Tertullus vir nobiliſſimus, & in vtraque curia Romani Imperij poſt Auguſtos nulli ſecundus, ac patriciatûs honore in ſuo merito decoratus, tanta ſapientiæ, fortitudinis atque prudẽtiæ opinione apud omnes vigebat; vt ab omni populo Romano, ipſiſq. Imperatoribus pater patriæ vocaretur. Is ex Aniciorum ſanguine præclaro inprimis atque illuſtri, genus ducens, ducta de Octauiæ gentis familia vxore, corpore ac moribus ſpecioſiſſima, primum ex ea filium ſuſcepit Placidum, ſecundum Eutychium, tertium Victorinum: quarto vero puellam; quam ea propter, quod ex Octauiorum & Flauiorum ſtirpe deſcenderet, Flauiam nominandam

*5 Octobris. *Conſtantinopol.*

Eximia laus patris eius.

dam cenſuit. Hac tam fœcunda à Deo ditati ornatique prole pij parentes, nihil in votis habuêre prius, nihil ardentius, quam vt cuncti optimis ſanctiſſimiſque ornarentur moribus, virtutibuſque: quo poſt breuem & caducum huius vitæ curſum, æterno in cælis præmio affici mererentur. Nam ipſe pater vir patricius licet aſſidue pene regni negocijs implicitus eſſet, animum tamẽ ſemper ad cæleſtia erigebat, pulueremque ex humanis actionibus contractum, frequenter per pias ardenteſque orationes & meditationes, in Eccleſijs ac monaſterijs excutiebat.

Eodem * tempore Benedictus ſanctitatis opinione celeberrimus apud Sublacum velut Lucifer inter aſtra radiabat; totumque Imperium Romanum fama virtutum ſuarum replebat; qua, inter ælios Tertullus Patricius excitatus, ad eum contendit, ſuumque filium Placidum ſeptennem, optimis diſciplinis imbuendum ei tradidit.

** Anno Chriſti 523 Theodorici Regis 31. Iuſtini Imp 6.*

Placidus traditur S. Benedicto inſtituendus.

Ea ætate puer, prompto hilariq. animo ad caſtra Benedicti, Chriſto militaturus, accedens, mox ſummam vitæ ſobrietatem, ſacraſq, vigilias amplexatus, ſemper ad ardua & ſanctiora anhelare: die noctuque quæ Dei ſunt quærere. Cumq. feliciter admodum placideque vna cum beato Mauro ſub ſignis Benedicti ſpiritalis militiæ ſtipendia faceret, & quibuſdam ſanctitatis à Deo præmijs ornaretur, quidam preſbyter Florentinus nomine, antiqui hoſtis veneno debriatus, cum ſancti patris inuideret ſtudijs, modis omnibus primo, vitæ illius, ac deinde ſub eo militantium animarum perditioni ſcelerate inſidiari. Quo ſane ſcelere offenſus Pater, ſimulque diuinitus edoctus ad montem Caſſinum fugibundus cum diſcipulis ſuis migrauit: ibidemq. ſubuerſo Apollinis templo, & idolo contrito, Caſſinenſe monaſterium opera Placidi & Mauri præclare fundauit.

Studet ſedulo proficere.

Hæc latius habet Lector in vita S. Benedicti. 21 Mart.

Eo nuncio Tertullus, qui hæreditario iure Caſſinũ montem poſſidebat, incredibiliter gauiſus, mox aſſũptis ſecum Boëtio, Symmacho, Vitaliano, Gordiano atque

Tertullus pater Placidi hæres

montis Caſſini, & quorum opera Caſſinenſe Monaſterium conſtructum.

Tertullus Montem Caſſinum donat S. Benedicto. Item alia bona inſignia.

atque Equitio, viris nobiliſſimis, ad Caſſinum montem, Patrem Benedictum, filiumque ſuum Placidum viſurus perrexit. Quò vt peruenit, vt erat auro gemmiſq. ornatus, humi ſe ad ſanctiſſimi Patris veſtigia proiecit, ac omni deinde congregatione peramanter deoſculata, ſupplex ſe in eandem ſocietatem aſſcribi poſtulauit. Fecit eius poſtulato ſatis Benedictus; hominemq. peramanter amplexans, vitæ ſuæ ſanctimonia, clariſſimiſq. cum ſuis tum diſcipulorum virtutibus adeo in inſtituti illius amorem pertraxit, vt Caſſinum montem cum caſtris villis & poſſeſſionibus perpetuò poſſidendum Tertullus traderet. Neque ea ſolum, ſed & præter alia bona ampliſſima, decem & octo patrimonij ſui, quas in Sicilia habebat, cortes poſſidendas viro ſancto detulit: modiſque omnibus ſanctiſſimum illud vitæ inſtitutum confirmare, dilatare, atque ornare ſtuduit.

Placidus ſub S. Benedicto vitam agit angelicam.

Inter hæc cum beatus Placidus robuſta ætate vir, angelicam in terris vitam præclarè æmularetur, accidit, vt quidam in Sicilia nefanda auaritia prouocati, per fas, perq. nefas collatas poſſeſſiones diriperēt: ſuiſq. cupiditatibus aggregare vellent. Quibus auditis, venerabilis pater Benedictus, vt illorum fraudi obuiam iret, Chriſtiq. patrimonium à direptione defenderet, ilico Placidum eo deſtinauit, mandauitque vt pulſis fugatiſq. iniquis poſſeſſoribus, pietatem ac monaſticam diſciplinam ſedulò amplificaret. Eo patris mandato vir ſummæ perfectæq. obedientiæ inſtructus, iter ſuſcepit, paſſimq. per loca, varijs coruſcans miraculis, multos languoribus ac ægritudinibus oppreſſos ſanauit; cæcos illuminauit; dæmones ex obſeſſis corporibus fugauit: aliaqua ſane admirandæ virtutis, quæ longum nimis foret ſingulatim referre, opera edidit.

S. Placidus fulget miraculis.

Venit in Siciliam.

Cæterum vbi Meſſanam Siciliæ ad vrbem deuenit, fuit à Meſſalino, ciue Romano, patris eiꝰ Tertulli amiciſſimo, peramāter exceptus, ab eoq. ſummo cum honore in hoſpitiū deductus. At vero beatus Placidus, quie-

quietis ac ſolitudinis amantiſſimus indecorum aſſerens, ſanctiſſimoq; Ordinis ſui inſtituto contrarium, hominem religioni conſecratum, in ædibus laicorum diuerſare, mentemque caligine mundanæ conuerſationis inuoluere, ilico ad monaſterium exſtruendum animum adiecit, breuique operis ſeruorum, quos numero ſeptem millia ex paterna hæreditate habebat, adiutus, vnà id cum eccleſia S. Ioanni Baptiſtæ ſacra ad tectum perduxit, ibidemque à turba & hominum congreſſu ſegregatus, cœleſtibus diſciplinis operam dedit. Interea fama virtutum ac miraculorum eius longe lateque vagante, multi ſeſe in eius diſciplinam tradere, ſanctiſſimumque inſtitutum haud ſegniter æmulari. Quin etiam Eutychius & Victorinus germani eius, vna cum ſorore ſua Flauia virgine, diuturno fratris deſiderio incenſi relicta vrbe Roma, in Siciliam venerunt, dieſque aliquot cum fratre exigere decreuerunt.

Hæc obſeruent Religioſi.

Extruit monaſterium.

Inuiſitur à fratribus ſuis & ſorore.

Eodem illo tempore, Barbari cum inſtructiſſima claſſe oras Siciliæ populabundi, ingenti ſtrage plurimis noſtrorum illata, tandem ad S. Placidi peruenêre cœnobium: ac protinus vi ſumma effractis foribus, fratres in nocturnis laudibus ac hymnis deprehenſos, Mamucha Barbarorum Dux vinculis arctiſſime conſtringi iubet. Porro Gordianus (qui cum Donato è Caſſinenſi cœnobio S. Patris comes extiterat) ad primum irruentis exercitus ſtrepitum fuga per quandam domûs poſticam elapſus, cædem euaſit; Donatus vero, quod deuexa ætate vir eſſet, ſine vlla interrogatione, capite truncatus occubuit. Inde furore & amentia præceps Mamucha, Placidum ſibi vna cum fratribus Eutychio Victorino, & Flauia virgine, Fauſto, Firmato Diacono, ſimul cum monachis triginta catenis vinctos adduci præcepit. Quibus adductis, & in Chriſti confeſſione, minitante, furenteque nequicquam Mamucha, conſtanter perſiſtentibus, tandem cunctos veſtibus ſpoliatos, fuſtibus grauiſſime cædi mandauit. Sancti vero martyres ijs in ſupplicijs gaudio exul-

Barbari depopulantur Siciliam.

Irrunt in Monaſterium.

Fratres comprehenduntur.

Fuſtibus cæduntur.

Montis Caſſini & quorum opera Caſſinenſe Monaſterium conſtructum. Tertullus Montem Caſſinum donat S. Benedicto. Item alia bona inſignia.

atque Equitio, viris nobiliſſimis, ad Caſſinum montem, Patrem Benedictum, filiumque ſuum Placidum viſurus perrexit. Quò vt peruenit, vt erat auro gemmiſq. ornatus, humi ſe ad ſanctiſſimi Patris veſtigia proiecit, ac omni deinde congregatione peramanter deoſculata, ſupplex ſe in eandem ſocietatem aſſcribi poſtulauit. Fecit eius poſtulato ſatis Benedictus; hominemq. peramanter amplexans, vitæ ſuæ ſanctimonia, clariſſimiſq. cum ſuis tum diſcipulorum virtutibus adeo in inſtituti illius amorem pertraxit, vt Caſſinum montem cum caſtris villis & poſſeſſionibus perpetuò poſſidendum Tertullus traderet. Neque ea ſolum, ſed & præter alia bona ampliſſima, decem & octo patrimonij ſui, quas in Sicilia habebat, cortes poſſidendas viro ſancto detulit: modiſque omnibus ſanctiſſimum illud vitæ inſtitutum confirmare, dilatare, atque ornare ſtuduit.

Placidus ſub S. Benedicto, vitam agit angelicam.

Inter hæc cum beatus Placidus robuſta ætate vir, angelicam in terris vitam præclarè æmularetur, accidit, vt quidam in Sicilia nefanda auaritia prouocati, per fas, perq. nefas collatas poſſeſſiones diriperẽt: ſuiſq. cupiditatibus aggregare vellent. Quibus auditis, venerabilis pater Benedictus, vt illorum fraudi obuiam iret, Chriſtiq. patrimonium à direptione defenderet. ilico Placidum eo deſtinauit, mandauitque vt pulſis fugatiſq. iniquis poſſeſſoribus, pietatem ac monaſticam diſciplinam ſedulò amplificaret. Eo patris mandato vir ſummæ perfectæq. obedientiæ inſtructus, iter ſuſcepit, paſſimq. per loca, varijs coruſcans miraculis, multos languoribus ac ægritudinibus oppreſſos ſanauit; cæcos illuminauit; dæmones ex obſeſſis corporibus fugauit: aliaqua ſane admirandæ virtutis, quæ longum nimis foret ſingulatim referre, opera edidit.

S. Placidus fulget miraculis.

Venit in Siciliam.

Cæterum vbi Meſſanam Siciliæ ad vrbem deuenit, fuit à Meſſalino, ciue Romano, patris eiꝰ Tertulli amiciſſimo, peramãter exceptus, ab eoq. ſummo cum honore in hoſpitiũ deductus. At vero beatus Placidus, quie-

Digitized by Google

quietis ac ſolitudinis amantiſſimus indecorum aſſerens, ſanctiſſimoq; Ordinis ſui inſtituto contrarium, hominem religioni conſecratum, in ædibus laicorum diuerſare, mentemque caligine mundanæ conuerſationis inuoluere, ilico ad monaſterium exſtruendum animum adiecit, breuique operis ſeruorum, quos numero ſeptem millia ex paterna hæreditate habebat, adiutus, vnà id cum eccleſia S. Ioanni Baptiſtæ ſacra ad tectum perduxit, ibidemque à turba & hominum congreſſu ſegregatus, cœleſtibus diſciplinis operam dedit. Interea fama virtutum ac miraculorum eius longe lateque vagante, multi ſeſe in eius diſciplinam tradere, ſanctiſſimumque inſtitutum haud ſegniter æmulari. Quin etiam Eutychius & Victorinus germani eius, vna cum ſorore ſua Flauia virgine, diuturno fratris deſiderio incenſi relicta vrbe Roma, in Siciliam venerunt, dieſque aliquot cum fratre exigere decreuerunt.

Hæc obſeruent Religioſi.

Extruit monaſterium.

Inuiſitur à fratribus ſuis & ſorore.

Eodem illo tempore, Barbari cum inſtructiſſima claſſe oras Siciliæ populabundi, ingenti ſtrage plurimis noſtrorum illata, tandem ad S. Placidi peruenêre cœnobium: ac protinus vi ſumma effractis foribus, fratres in nocturnis laudibus ac hymnis deprehenſos, Mamucha Barbarorum Dux vinculis arctiſſime conſtringi iubet. Porro Gordianus (qui cum Donato è Caſſinenſi cœnobio S. Patris comes exciterat) ad primum irruentis exercitus ſtrepitum fuga per quandam domûs poſticam elapſus, cædem euaſit; Donatus vero, quod deuexa ætate vir eſſet, ſine vlla interrogatione, capite truncatus occubuit. Inde furore & amentia præceps Mamucha, Placidum ſibi vna cum fratribus Eutychio Victorino, & Flauia virgine, Fauſto, Firmato Diacono, ſimul cum monachis triginta catenis vinctos adduci præcepit. Quibus adductis, & in Chriſti confeſſione, minitante, furenteque nequicquam Mamucha, conſtanter perſiſtentibus, tandem cunctos veſtibus ſpoliatos, fuſtibus grauiſſime cædi mandauit. Sancti vero martyres iis in ſupplicijs gaudio

Barbari depopulantur Siciliam.

Irrunt in Monaſterium.

Fratres comprehenduntur.

Fuſtibus caeduntur.

exultantes, Chriſtum Saluatorem vno ore laudabant, quod digni haberentur pro nomine Ieſu contumeliam pati. Stupefactus ad ea crudeliſſimus arbiter, iuſſit multiplicari flagella, verbera verberibus addi, omnique cruciatuum atrocitate eorum conſtantiam fatigari. Sed ſanctis pari animi virtute ſine vlla timiditatis ſignificatione ea ſupplicia perferentibus, Dux ſtupefactus præcepit omnes, vinctis poſt terga manibus, ad carcerem recipi, & continua ſeptimo dierum inedia affligi. Inde cum barbari nihil immutatos martyres inuenirent, Duci renunciârunt, Placidum cum ſocijs abſque omni cibo potuque ſanos & incolumes Chriſti gloriam prædicare. Dux belluina rabie accenſus, iuſſit omnes pedibus ex alto ſuſpenſos, flagellis hinc inde crudeliſſime laniari: & ſub capite vniuſcuiuſque horridum tetrumque fumum ſubminiſtrari. Sanctis vero in ijs cruciatibus inuicta animi virtute perdurantibus, tandem pugillum hordei crudi, & paululum aquæ ſingulis præberi iuſſit: ſicque glorioſos martyres in ergaſtulum detrudi. Poſt hæc nefandus ille, cernens ſe ſuppliciorum atrocitate nihil proficere, ſtatuit eorum animos promiſſis, muneribus, blanditiiſque delinire. Sed cum neque illa fraus quidquam ſuccederet, Barbarus maiore ira accenſus, cuncta furoris ſui inſtrumenta in medium proferri, & martyres membris omnibus crudeliſſime torqueri præcepit. Cumque miniſtri iniquitatis, ducis iuſſa exequentes, poſt alios omnes ſæuiſſimis ſupplicijs excarnificatos, Flauiam denique incredibili decore micantem, pedibus in altum ſuſtuliſſent, & Dux eam propoſitis tormentis à Chriſti confeſſione auocare conaretur, illa nihil truculenti hominis ſæuitia exterrita reſpondit; Nunquam adeo demens ero, vt dijs veſtris in ſummi illius Domini & æterni Regis contemptum, honores deferam; quare age, non modo præſentem hanc nuditatis ignominiam, libens fero, ſed etiam gladium & ignem, pro Dei mei amore, perferre parata ſum. Dux eo tam generoſo virginis reſponſo

Mittuntur in carcerẽ.

Secundo acerrime cæduntur.

Iterum carceri mancipantur.

Admiranda fortitudo Flauia virginis.

ſponſó laceſſitus; Cito, inquit ad miniſtros, fuſtibus hanc ſine intermiſſione cædite. Frontem, mammillas, & brachia torquentes diſſipate. Fumum acerrimum ſubminiſtrate, varijſque tormentis corpus illius excruciando necate. Fuit viſu ſane horrendum diem integram in talibus ſupplicijs virgini inferendis expendere: tandem vero omnes pariter eodem fuêre concluſi ergaſtulo. *Horrendi cruciatus virginis.*

Inde barbari ad alios ſimiliter Chriſtianos conuerſi, inauditis fere omnes ſupplicijs affecêre. Interim Placidus ſuos, luculento ſermone, precibuſque aſſiduis, ad conſtantiam adhortans, ſequenti die rurſus cum fratribus ſocijſque tribunali Mamuchæ oblatus eſt: vbi poſt multas blanditias, minaſque verborum fruſtra intentatas, denuo ad priora tormenta ventum eſt. Cumque in Placidum, & duos fratres, eorumque ſororem, præcipua crudelitate virgarum adeo diu grauiterque ſæuitum eſſet, vt cuncti eos expirâſſe exiſtimarent, Deus, cui cura eſt ſuorum, Angeli ſui miniſterio mox eos ſanos & incolumes reddidit: abſterſiſque plagarum liuoribus, maiore quam ante, pulchritudine decorauit. Ea re ſtupefacti pagani, impie iſtius miraculi gloriam ſuo deo aſſcribere volebant. Sed Placidus eam impietatem non ferens, magna voce clamabat; Chriſtum Ieſum ſolum Deum, vt omnium virtutum, ita & iſtius miraculi auctorem eſſe. Qua confeſſione cum Dux, tum alij irritati, ſacrum illius os, arteriaſque lapide confregerunt, linguamque radicitus præſciderunt. At vero Placidus præciſa lingua exclamans dixit: Benedictum nomen & virtus Domini noſtri Ieſu, qui liberat nos ab omni malo. Cumque fratres & ſoror Flauia reſpondiſſent, Amen; Dux præ nimio furore frendens dentibus, iuſſit eos iterum grauiſſimis contundi fuſtibus: Flauiam vero lenonibus quibuſdam, prô ſcelus, violandam tradi. At virgo diuinæ bonitati virtutique egregie confiſa. fuſa ad Chriſtum oratione, corporis ſui integritatem, ſtupentibus repente bra- *Rurſus Placidus cum ſuis cruciatur.* *Ab Angelo curantur.* *Os confringitur ac lingua Placido extrahitur: at nihilominus laudat Deum.* *Flauia diuinitus à ſtu-*

chijs

pro præſeruatur. chijs eorum qui eam ſtuprare tentabant, conſeruauit.

Poſt hæc impius Mamucha tetra peccatorum caligine circumſeptus, tali eos ſupplicio die noctéque cruciari iuſſit. Anchoras immani pondere, martyrium tibijs impoſitas grauiori lapidum pondere depreſſerunt: vt hoc dolore compulſi Chriſtum negarent. Interim pagani in tali ſupplicio conſtitutis, ingentem auri & argenti vim, lapideſque precioſos & ſplendida veſtium ornamenta offerebant: maioraque promittentes, tota die ac nocte ad cultum idolorum eos inuitabant. At Placidus cum ſuis omnibus Syrenarum voces pſallendo orandoque depellens, in ſupplicijs inuictus permanebat; & interdum impios illos graui oratione increpabat: monitaque viciſſim ſalutis præbebat.

Horrendū ſupplicium Martyrum

Reſpuunt ſancti martyres oblata munera

Qua conſtantia Mamucha ſæuiſſimus in rabiem furoremque conuerſus, capitis in eos ſententiam protulit: corporaque lupis, ac canibus & volucribus cœli, obijcienda dictauit. Tunc ilico nequiſſimi miniſtri, ſanctos flagellando, ad littus vſque maris, vbi truncandi erant, perduxêre. Ibi poſtremo minis blanditijſque fruſtra eorum conſtantia breuiter tentata, cum maiore alacritate Chriſti numen pariter prædicarent, celebrarentque: glorioſo fine præclaram martyrij palmam gladio perceperunt, apud Siciliam in portu Meſſanæ ciuitatis: vbi diebus quatuor ſacræ eorum reliquiæ inhumatæ iacuerunt.

Damnantur capitis.

Decollantur.

Interea furor impietaſque Mamuchi, fuſo ſanctorum ſanguine necdum exatiata, monaſterium ſolo tenus adæquari iuſſit: ne qua Chriſtiani nominis memoria extaret: & quia ſacra ædes ab eodem Placido vaſta admodum & ampla extructa, facile euerti non poterat, eam impij modis omnibus, quibus poterant, polluerunt, profanaueruntque. Inde vero quaſi re præclare ac glorioſe geſta, conſcenſis nauibus, fauente mari, Rhegyum petere accelerârunt. Et ecce, vix medio curſu proſpere ac tranquille tranſacto, ſubito ingens

Monaſterium S. Placidi diruitur.

Barbari omnes in mari ſubmerguntur

ingens tempeſtas exorta, in apertam claſſis totius conſpirans perniciem, fluctibus eam inuoluit, nauesque centum, cum pugnatorum millibus admodùm ſexdecim & octingentis ad ima depreſſit.

Rhegyum oppidum ſitum in margine Italiæ.

Corpora vero ſanctorum, quæ à feris intacta ſuauiſſimo referta odore eodem adhuc in loco iacebant, Gordianus religioſa animi pietate ſepulturæ mandauit; Placidi quidem, Eutychij, Victorini, & Flauiæ, in templo Ioannis Baptiſtæ, prius rite, vt potuit, emundato; reliquorum vero ibidem arena contexit: vbi præclara & admiranda beneficia, cæcis, claudis, paralyticis, alijſque morbis & calamitatibus oppreſſis, Ieſus Chriſtus, meritis ſanctorum ſuorum, in hodiernum vſque diem præſtare non deſinit.

Gordianus ſepelit ſanctorum reliquias, miraculis coruſcantes.

Paſſus eſt autem beatiſſimus martyr annò ætatis ſuæ 26. Oblatus fuit à patre ſuo Tertullo patritio, anno ætatis ſuæ ſeptimo S. Benedicto inſtituendus. Cũ quo apud Sublacum annis habitauit quinque: In Caſſinenſi verò monaſteriò annis nouem. Inde miſſus in Sicillam condidit monaſterium in patrimonio ſuo per annos quatuor: præfuitque eidem anno vno. Natus anno Domini quingenteſimo quintodecimo: Primus omnium, in Ordine Benedictino, martyriò fuit coronatus.

S. Placidus protomartyr Ordinis Benedictini.

*MARTYRIVM S. ET GLORIOSAE Virginis * Charitines: Ex eo quod eſt apud Metaphraſten. alia eſt Charitina, quæ Romæ paſſa eſt, cum Iuſtino, & Charitone, &c. Paſſa eſt autem hæc, de qua hic agimus, anno Domini 308. Marcelli Papæ 5. ſub Maximino in Oriente Imperante.*

** Charitina.*

C. Baron. Tom. 3. Annal. & in Not. Martyr Roman. 5. Octob.

GEneroſa virgo Charitina, cum impietas, & Imperatorum furor Chriſtianos vbique ad necem inquireret, in intimo cubili, ſtudio religionis ac pietatis

Comprehenditur virgo

In cubili ſuo pietati vacans: & ilico plagis afficitur. Iudex ei blanditur

tatis dedita, à Comite quodam comprehenſa fuit: ſtatimque plagis varijs & ferreo nexu tenerrimo collo impoſitis Conſulari Iudici iniuſtiſſimo tradita: Qui perſpecta generoſa eius animi virtute, Miſereo, inquit, tui, antequam periculum facias ſuppliciorum, & dijs immortalibus ſacrifica. Si feceris, ſapienti vſa conſilio, & deorum tibi potentiam reddes propitiam, & Imperatorum conciliabis beneuolentiam, & florentem iuuentutis tuæ ſpeciem, multis magniſque honorum & diuitiarum præmijs exornandam, conſeruabis illibatam.

Signat ſe Cruce: & reſpondit Iudici fidenter.

His auditis, martyr, oculis inſita pietate ad cœlum erectis, formatoque Crucis ſigno, in hæc verba reſpondit; Ego Chriſti Ieſu gratiæ confiſa, neque minis neque blanditijs tuis cedam vnquam. Non enim tu, quemadmodum ſperas, poteris promptum in me pro Chriſto patiendi emollire ſtudium; Quin potius, ſi recte tibi conſultum velis, tu erroris tui pœnitudinem cape, & execrabili inanium deorum cultu relicto, ad Chriſtum accede. Iudex hoc virginis accepto reſponſo, vehementer incanduit: ac protinus capillos eius ſuperficie tenus radi iuſſit. Raſa vero virgo mox diuinitus comata apparuit. Tunc Iudex acriori ſtimulatus furore, prunas ardentes capiti imponi, acetum infundi, doloreſque intendi quam maxime præcepit. Ea vero ſupplicia ſancta martyre, per continuum orationis ſtudium, inuicto animo perferente, Iudex ferreos obeliſcos igne candentes, vberibus eius infigi, & lampades lateribus admoueri fecit. Illa vero tota mente in Deum abſorpta, ſupplicium ſuſtinebat egregie: prorſus vt Iudex conſtantiæ magnitudine victus, eam in mare lapide ad collum ligato, præcipitem dari iuberet. Martyre autem orante, vincula protinus diſſoluta ſunt: & illa ſiccis plantis aquas inambulans recta ad littus maris tetendit. Excepit eam ſtupore propemodum oppreſſus Conſularis: ſed mente in ſcelere obdurata, Chriſti potentiam præſtigijs adſcribens, ilico præſto iubet eſſe rotam, ignitis in circuitu carbonibus

Capilli ei auferuntur & diuinitus reſtituuntur. Acerbe cruciatur.

Mittitur in mare, & illæſa egreditur.

Digitized by Google

bus munitam, martyremq; in ea, vinctis poſt tergum manibus, torqueri, vt contritis paulatim membris cum graui dolore è vita excederet. Et quidem machina dicto citius perfecta fuit: ſed ſuperno auxilio citius diſſipata. Nam Angelus Domini, extincta primum carbonum flamma, robur carnificum diſſoluit, ita vt admotis nequidquam manibus eam circumagere nequirent.

Horrendũ ſupplicium caluus impeditur.

Hinc animo perplexus & conſilij ignarus Iudex frendens, manuum pedumque vngues ei euelli, denteſque crudelitate immani, extrahi iuſſit. Deinde purum eius corpus probro afficere cogitans ſceleratus, ad miniſtros conuerſus; Ite, inquit, & in excelſum eam deducite locum, & chorum impudicorum ex finitima regione per præcones auocate: qui eam probro, quo digna eſt, afficiant. At illa nihil vel ſuppliciorum immanitate, vel ludibrijs fatigata. Adeſt, inquit, mihi Chriſtus, qui ſolo nutu omnia diſſipare poteſt; qui etiam hodie, tuis, ô prophane, diſperſis diſsipatiſque conſilijs, meam ſuſcipiet animam. Hæc cum dixiſſet, fuſa ad Chriſtum cum admiranda pietate oratione, ſpiritum tradidit.

Vngues & dentes ei euelluntur.

Inter preces ſuum Chriſto tradit Spiritum.

Conſularis autem, qui poſt eius mortem immortalem apud ſe alere volebat inſaniam, vt Chriſtianos reliquiarum diuitijs & gloria priuaret, corpus eius ſacco cum arenæ pondere inſutum, in vndas maris præcipitari iubet. Sed Chriſto illud toto triduo in mari illæſum ſeruante, tandem propinquæ cuidam appulit terræ; vbi Claudius, vir quidam moribus mitis ac moderatus, cuius ab infantia ſancta virgo diſciplinis enutrita fuerat, illud ſuſtulit: & raptim extructo ſepulchro cum debita veneratione condidit.

Corpus eius non poteſt ſubmergi.

Sepelitur.

VITA

C. Baron. in Not. ad Martyr. Rom.

VITA S. MARCELLINI RAVENNAtis Archiepiſcopi: Ex ea quam Hieronymus Rubeus vir doctiſſ. Hiſtoriarum Rauennatum lib. 1. conſcripſit. Obijt, vt patet infra, Anno Domini Circiter 277.

5. Octob. Marcellinus ſuccedit Agapito

Sedit 47. annis.

AGapito Rauennatum decimo Archiepiſcopo Marcellinus ſucceſsit, trigeſimo fere anno ſupra ducenteſimum ab ortu Chriſti: Vrbano Romanæ ſedis pontificiam adminiſtrante dignitatem. Qui Marcellinus quadraginta & ſeptem annis, tanta ſanctitate atque innocentia Rauennati Eccleſiæ præfuit, vt ſola opinione homines à maleficio deterreret, & ad leges diuinas ſeruandas colendaſque inflammaret. Sæpius cacodæmonum furorem (tanta in illo fuit magnitudo & præſtantia benignitatis diuinæ) nullo labore compreſsit. Cumque virum ſanctum illi vallatum tenerent, ac circumueniſſent, eo Deum ſuppliciter inuocante, ſtatim proſtrati, miſereque afflicti ſunt. Huius tempore Fuſca virgo nobilis, Idibus Februarij, ſub * Quintiniano Præſide, qui in Sicilia a Agatham trucidauit, ob Chriſti religionem Rauennæ interfecta eſt: adeoque paſsim in Chriſtianos generatim ſæuitum eſt, vt pauciſſimæ eorum familiæ, nedum ciuitates, eius calamitatis expertes fuerint: Hoc itaque tempore Marcellinus Rauennatum Antiſtes, in tanta Chriſtianæ religionis perturbatione in fide Chriſti conſtans permanens; demum plenus dierum ac bonorum operum; ex mortalitatis huius ergaſtulo ad immortalem vitam migrauit. Eius corpus in extremo ſpiritu ſuauiſſimorum vnguentorum diuinum efflans odorem in D. Probi baſilica ſepultum eſt.

Compeſcit dæmones.

* Quinctiano.

a Eius Martyrium extat 5. Februarij.

Moritur feliciter.

VITA

VITA S. ATTILANI, EPISCOPI ZAmorenſis in Hiſpania: Ex ea quam Lucius Marineus Siculus, Regius Hiſtoriographus conſcripſit, de rebus Hiſpaniæ. lib. 5. Claruit circa annum Domini 820.

C Baron. in Not. ad Martyr. Roman.

ATtilanus quinque & viginti annorum iuuenis, cum multa de eximia Morerolæ monaſterij ſanctitate, quod à Samora non longe diſtabat, audiret, ilico pietatis apprime ſtudioſus ſe eo contulit. Vbi poſtquam annos decem cœleſtis militię ſtipendia, ſub Floriani Abbatis diſciplina feciſſet, in eius monaſterij Priorem conſtitutus eſt. Eo tempore cum Zamorenſis & Legionenſis pontifices vitæ & dignitatis munere perfuncti eſſent, Attilanus in Zamorenſi, & Florianus in Legionenſi Epiſcopatu ſucceſſerunt. Clariſſima enim virtutum eorum fama per omnem regionem peruolabat.

5. Octobris.

Ingreditur monaſterium

Præficitur in Priorem.

Fit Epiſcopus.

Itaque Attilanus eo miniſterio roboratus, ſtrenue non minus quam pie commiſſum ſibi munus adminiſtrans, annos fere decem continuos, magna cum laude, in omnium ſalute procuranda deſudauit. Interim anteactæ vitæ, criminumque quæ commiſerat memor, Epiſcopatûs ſui redditibus pauperibus aſſignatis, peregre proficiſci ſtatuit. Igitur cum ſuis, non ſine difficultate, itineris iſtius neceſſitatem perſuaſiſſet, ſtatim diſceſſit. Cumque ad pontem templo S. Laurentij vicinum veniſſet, annulum quem digito geſtabat in flumen proiecit dicens; Hunc quando annulum reuiſero, tunc ab omnipotenti Deo omnium delictorum meorum veniam promerebor. Inde autem diſcedēs, vno comitatus amico, quem plurimum diligebat, adeo feſtinauit, vt eum in itinere defatigatum reliquerit. Solus itaque pannis ſe quam viliſſimis induit, & ſtipem annis duobus à nemine cognitus mendicauit.

Poſt annos decem in Epiſcopatu exactis, relicta functione ſacra, duram ſubit pœnitudinem.

Diuinitus monetur, vt Pontificatum repetat.

Interea totis viribus priſtinis vitæ ſordibus per pœnitentiam eluendis intētus, nocte quadam in ſomnis, voce diuinitus allata, admonitus fuit, vt pontificatum repeteret: certus exauditas iam eius à Deo preces eſſe. Hoc præcepto attonitus, ſpem metumque inter, itineri ſe accinxit. Nocte itaque ad eremum, cui nomen erat à ſancto Vincentio de Cormi, delatus, fuit à muliercula quadam cum marito ſuo exiguo hoſpitio menſaque ſobria exceptus. Mane autem cum pro conſuetudine ad ædes Epiſcopi maritus vna cum vxore piſces petiturus abirent, Attilani cuſtodiæ ædes commiſerunt. Reuerſi vero piſcibus acceptis, eos ſimiliter Attilano exenterandos tradiderunt; ipſi interim aqua & igni adferendis occupati. Cumque vir beatus piſcem cæteris maiorem accepiſſet, exectis inteſtinis, reperit non ſine ſtupore, eundem illum annulum, quem à ponte in flumen proiecerat. Tum vero gaudio incredibili exultans, mox, fixis humi genibus, Deo gratias agere; lachrymarum imbrem præ gaudio fundere: diuinam bonitatem ſine fine mirari. Dum vero hæc fiunt, continuo campanæ ſua ſponte iubilantes, vniuerſam ciuitatem ad ſpectandam rei nouitatem prouocârunt. Fit ingens populi concurſus; luſtrantur ædes: variaque loca, num quid in ijs noui & admirandi latitet, perſcrutantur. Inuenitur tandem Attilanus mulierculæ incerto indicio, vili ac detrita veſte contectus. Mirantur omnes; Fit noua exultatio; gratulantur cuncti ſibi mutuo; gratulantur Epiſcopo; eumque cum magno ad ſedem honore reducunt: quam deinde annos circiter octo cum eximia ſanctitatis laude adminiſtrauit. Quem vita functum Vrbanus 2. Pontifex Maximus in ſanctorum numerum retulit.

Nota rem miram & ſtupendam

Reſtituitur ſedi ſuæ.

Adſcribitur Catalogo Sanctorum poſt obitum.

VITA S. APOLLINARIS, EPISCOPI *Valentinæ vrbis: Ex Breuiario Viennenſi. Claruit Anno Reſtauratæ ſalutis 494. & reliq. ſub Gelaſio Pontifice Maximo.*

C. Baron. Tom. 6. Annal. & in Not. ad Martyr. Roman.

BEatus Apollinaris, Valentinæ vrbis Epiſcopus, apud Viennam & natus & inſtitutus eſt. Hic nobilis genere & ortu conſpicuus, natalium tamen titulos mentis ſublimitate ſuperans, dum Paſtoris cura gregem ſibi creditum paterna gubernatione foueret, multis emicuit virtutibus. Accidit, vt quidam ex officio Regis Sigiſmundi, Stephanus nomine, qui ſuper omnem dominationem fiſci principatum gerebat, defuncta coniuge, ſororem vxoris ſuæ ſibi illicito coniugij conſortio copularet. Itaque Auitus & Apollinaris, qui ſecundum carnem germani, in Chriſti vero opere famoſiſſimi fratres, Synodalem inſtitutionem ſeruantes cum reliquis Pontificibus, ſimul in vnum congregatis, ipſum Stephanum ſacra communione priuari ſanxerunt. Tunc Rex diræ inſaniæ furore permotus, beatiſſimis Pontificibus inſidias prætendendo, iniuriari acerrime non deſiſtebat. Sed Apoſtolici viri minas terreni Regis minime formidantes, ita ſe iuſtitiæ vinculo nexuerunt, vt quæcunque ſupplicia eiſdem inferrentur, æquo animo tolerarent.

5 Octobris. S. Apollinaris illuſtre genus & Patria qualis.

Vna cum fratre S. Auito damnat cuiuſdam viri Principis inceſtas nuptias.

Viſum eſt, vt in oppido ciuitatis Lugdunenſium, quod nuncupatur Sardinia, pariter tanquam exilio deputati, auxiliante Deo, committerentur. Videns vero Rex conſtantiam illorum, præcepit vt Pontifices, qui ibidem pariter reſidebant, ad propria reuerterentur. Sed quia beatiſſimus Apollinaris in condemnatione Stephani perſeuerans videbatur, ipſum * primum ſtuduit obſeruare.

Aliquandiu exules iterum reuocantur ad propria.

* *maxime.*

Sane eo in loco, dum vir DEI morarum ſpatia ſuſtineret, ab ardenti æſtu fluenta Rhoda-

ni ſic tepefacta erant,vt à ſitientibus ex eo aqua potari non poſſet. Igitur, quia nullus puteus, neque fons, vnde aqua hauriri poſſet,ibidem reperiebatur, beatiſſimus vir Dei, firmans ſe Spiritu ſancto, confert ſe ad locum à Deo deſignatum, & ſecretius præcipit ſuis ſarculum exhibere. Quo exhibito, oratione impleta, ait ad ſuos;In nomine Patris,& Filij,&Spiritûs ſancti hunc locum aperite; & hoc facto, mox fons exortus eſt: & poſt diſceſſum beati viri iterum ſiccatus; vt omnes agnoſcerent meritis ſerui Dei fontem obſequium detuliſſe.

Impetrat S. Apollinaris fontem diuinitus.

Interea cum Rex virum Apoſtolicum nec videre vellet, ſed magis inſidias moliri ſtuderet, contigit vt ipſe Rex ita febrium vim incurreret, vt morti proximus eſſe videretur. Tunc Regina ad locum, vbi beatiſſimus Pontifex reſidebat,peruenit,auidaque ſupplicatione petijt; vt interceſſione ipſius dominus ſuus incolumitatis donum reciperet. Sed vir Dei abdicata mundanæ elationis ſuperbia,ire omnimodis denegauit; ita vt Regina lachrymis pedes eius rigans, magis poſceret, vel cucullam eius præſtari, quam ſuper Regem ſternere deberet. Tunc victus fletibus cucullam ceſſit. Quæ cum ſupra virum eius fiduciali conſtantia fuiſſet extenſa,ſtatim,tribuente Deo, effugata febriū infeſtatione,proſperitatis munus emeruit;ſicqueRex, agnita virtutis gratiâ,venit ad virum Dei,amplectens pedes eius,& veniam poſtulauit. Denique vir ſanctus cum Pontificalis officij curſum trigeſimo & quarto anno venerabilis vitæ compleret,ad viſendos propinquos ſuos properare decreuit. Itinere diſpoſito,Rhodano famulante,Arelatem peruenit;ibique à conſanguineis ſuis Partemio & Terreolo aſsiduo veneratur occurſu.De hinc,Arnitamia Senatrice propinqua ſua inuitante, Maſsilienſium eum vota ſuſcipiunt. Qui dum in lecto ſuæ tolerandæ infirmitatis causâ quieſceret,ipſe beatiſsimus Apollinaris Epiſcopus remeandi tantum ſpatium conſecutus, cœlos petens, mundum,quem ſemper contempſerat,mox reliquit.

Rex eum perſequens, acriter febribus torquetur.

Nota,quid potuerit veſtis beati viri.

Migrat vir ſanctus in cœlum.

VITA

VITA S. MEINVLPHI DIACONI ET Confeſſoris: Ex ea quæ eſt per Gobelinum Perſonam. Floruit anno ſalutis 816. &c. ſub Lodouico Imperatore, & eius prædeceſſore ac patre Carolo Magno.

C. Baron. Tom. 9. Annal.

SAnctus Meinulphus prope Paderbornam Weſtphaliæ haud ignobile oppidum oriundus, parentibus opulentis admodum ac illuſtribus, Chriſtianaque religione initiatis progenitus eſt. Porro mater eius Wictrudis nomine, viro iam victa functo, captata opportunitate, ad Carolum magnum Imperatorem, qui tunc in illis partibus verſabatur, cum filiolo ſuo fidenter acceſsit, atque eius gratiam & beneuolentiam promereri ſtuduit. At ille fœminam humaniter & pie accipiens, filium eius coram ſe curauit baptizari: eumque de ſacro fonte ſuſcipiens, Meinulphi nomen impoſuit.

5. Octob. Patria ac parentes eius.

Baptizatur & accipit Carol. Mag. Imp. in patrinũ.

Et quidem procedente tempore, inſignis puer apud Baduradum Antiſtitem Paderbornenſem ſecundum; virum multa virtute clarum, literis addiſcendis eſt admotus. Cumque ætate & ſcientia plurimum proficeret, ab Epiſcopo, Eccleſiæ ſuæ Canonicis accurate commendatur, vt ſub inſtituto regulari, pietatis & bonorum morum acciperet incrementa. Vbi ille ſane cum ætatis acceſsione tantos habuit in vera pietate progreſſus, vt Præſul morum eius grauitate & haud obſcuris virtutum indicijs multiuarijs permotus, eum ſibi peculiariter à ſecretis eſſe voluerit. Erat ſiquidem ingenio perſpicax, corpore caſtus, mente pius ac Deo deuotus; iuſtitia pollens, inſtructus temperantia, conſilio prouidus: fortis in aduerſis, largus eleemoſynis, ſermone facundus, corporis forma decorus. Deinde

Imbuitur literis.

Eſt Badurado Paderbornenſi Epiſcopo à ſecretis.

Eius virtutes.

Fit Diaconus.

ſacris initiatus, Diaconus ordinatus eſt: in quo ordine ad ſupremum vſque vitæ diem permanſit. Accidit autem vt quandoque idem Baduradus Antiſtes in familiari colloquio circumſtantibus quæſtionem proponeret, quid ſibi vellent ea ſaluatoris verba; *Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos: filius autem hominis non habet, vbi caput ſuum reclinet*: & quidam ex eis reſponderet, Meinulpho audiente, Chriſtus filius hominis, cordis noſtri domicilium ſibi expetit, ſed peccata noſtra eum inde excludunt. Quod reſponſum, Epiſcopo illud mox approbante, Meinulphi animum tantum Chriſtum in pectoris ſui hoſpitio recipiendi accendit deſiderio, vt non ſatis putaret ſuum illi præparare pectus, ſed etiam templum materiale illi conſtruere modis omnibus peroptaret.

Matt. 8. Luc. 9. En quam proſint colloquia bona.

S. Meinulphus conſtruit monaſterium Budicenſe.

Igitur trina cœleſti viſione, loco opportuno ad ſtructuram templi iam deſignato, ſumma Antiſtitis ſui congratulatione ac Lodouici Imperatoris (qui Carolo Patri iam in regno ſucceſſerat) ratificatione, ibidem inſigne Cœnobium cum Eccleſia ex patrimonij ſui facultatibus condit; Eccleſiam dedicari curat, multaque ex paternis bonis ei prædia largitur: inſtituitque illic congregationem ſecularium, vt vocant, Canonicarum. Ipſum vero locum dici voluit Saxonice Nienbodeken: quod latine poſſit reddi Nouum doliolum; idque propterea, vt internoſci poſſet à villa propinqua, quæ Bodeken tunc dicebatur, & poſtea vetus Bodeken appellata eſt.

Miraculis clarus medium tenet.

Inter hæc miraculorum ſignis illuſtris, ita vitæ actuoſæ ſeſe impendebat beatus Meinulphus, vt tamen contemplatiuæ quietem non amitteret: ita contemplationi cœleſtium vacans, vt curam proximorum ſibi minime putaret omittendam. Sicque demum plenus dierum & bonorum operum, ab his euocatus tenebris, lucidiſſimis Angelorum ordinibus inſertus eſt. Accidit vero protinus res admiratione digna. Nam cum corpus eius exanime in feretro iaceret,

Feliciter excedit è vita.

Digitized by Google

ret, reuixit: ſeque erigens, apertis oculis ad circunſtantes hæc inter cætera ait; Quandoquidem ego vobis præſentibus vita functus, rurſus vitæ reſtituor, vos gratias agatis Deo, quorum ſalutis causâ id fit, & ego vt id fieret apud Dei Genitricem & virginem perpetuam impetraui. Nec mihi facile videtur denuo oppetere mortem, tametſi non ita acerbam, vt fuit nuperrime. Vos autem ite quæſo, ad Epiſcopum, & quot ſudoribus mihi conſtiterit huius Cœnobij ſtructura, ei indicantes, petite ab illo, vt quæcunque huius loci fuerit electa Abbatiſſa, etiamſi ancilla ſit, non id interdicat: ſimulque dicite ei, me corpore exutum didiciſſe, quid de illis fieri oporteat, qui paſtores eccleſiarum eſſe videntur. His dictis, clauſit oculos, ſeque reclinans in feretrum eo in loco compoſuit, vnde prius ſe erexerat. Sepultus eſt autem intra Eccleſiam illam quam ibi condiderat: multique ad eius confluxêre monumentum, alij fama præteritorum, alij edendorum miraculorum ſpe inuitati.

Stupendũ miraculũ in defuncto loquente.

Simile legitur in ſequenti vita S. Brunonis, de celeberrimo quodã Doctore.

En qua petat Epiſcopo ſignificari.

Cæterum quinquageſimo anno ab eius obitu, Imperante Arnulpho eleuatum eſt corpus S. Meinulphi à Biſone 4. Paderbornenſi Epiſcopo: atque in arca decenter conditum, reuerenter in ipſa Eccleſia collocatum: vbi protinus eximijs miraculis Dominus ſanctum ſuum glorificauit. Porro monaſterium illud multo poſt tempore cum à primo illo ſuo ſplendore plane defeciſſet, ab Epiſcopo Diœceſano Canonicis regularibus datum eſt: & ab illis Deo adiuuante in ſtatum priſtinum reuocatum.

Eleuatio reliquiarũ eius miraculis celebris.

Canonicis datur eius monaſterium iam collapſum.

C Baron. Tom. Annal 12. & in Not. Martyr Roman.

VITA S. BRVNONIS, CARTHVSIENſis Ordinis Eximij Patriarchæ: Ex ea, quam V. P. Laurentius Surius, ex RR. & Religioſis admodum Patribus Franciſco de Puteo & Petro Blomeuenne paraphraſticos conſcripſit. Vita functus eſt vir ſanctiſſimus anno Domini 1101. Relatus vero in numerum Sanctorum à Leone decimo Romano Pontifice.

6. Octob.

Patria & parentes eius.

BEatiſſimus Bruno, ſacri Carthuſienſis inſtituti primus auctor & architectus, in inſigni Colonia Agrippina oriundus, parentes habuit, & genere & virtute claros: quibus tamen ille, atque adeo toti familiæ ſuæ maiorem vitæ ſuæ ſanctimonia attulit ſplendorem. Ab ipſis autem incunabilis, puer ætatem morum grauitate ſuperans, præclarum quoddam futuræ religionis de ſe præbebat ſpecimen; egregia indole, illuſtri ingenio, memoria tenaci, voluntate denique tota ad optima quæque conſectanda ſtudioſe propenſus. Itaque adoleſcens cunctis fere naturæ gratiæque dotibus à Deo eximie ornatus, Lutetiam Pariſiorum maximarum artium diſciplinis eru diendus deſtinatur; vbi inter præſtantes philoſophos facile primas obtinens, magna cum laude magiſterij titulo decoratus eſt. Inde ad ſacræ Theologiæ ſtudia ſe conferens, ingenij facilitate, ardoreque proficiendi perpetuo, Theologorum doctiſsimus ac celeberrimus euaſit: eccleſiaſtico beneficio in Rhemenſi eccleſia per id tempus honoratus.

Optima illius indoles.

Mittitur Lutetiam ſtudiorum ergô

Fit doctor Theologiæ celeberrimus: & Canonicus Rhemenſis.

Cum igitur vir nobilis, & haud vulgari eruditione præditus Bruno, in huiuſmodi ſtudijs tota mente verſaretur, eſſetque Lutetia & artium maximarum diſciplinis, & candidatorum frequentia ſane florentiſsima, accidit ijs temporibus, Gregorij videlicet 7. Romani Pontificis, & Henrici Imperatoris Tertij, an-

no

no humanæ ſalutis milleſimo octogeſimo plus minus ſecundo, ſpectaculum in ea vrbe horrendum & ſeculis omnibus memorandum: quod Carthuſianæ vitæ inſtituendæ occaſionem præbuit. Quidam enim Doctor, præ cæteris & eruditione, & eximia morũ honeſtate conſpicuus, in morbum incidit; ex quo omnibus quidem ritu Catholico, Eccleſiæ munitus ſacramentis, vita functus eſt. Cumque ei, recepta apud Chriſtianos conſuetudine, celebres pararentur exequiæ, funus, magna magiſtrorum, candidatorum, ciuiumque proſequente caterua, in templum, vbi ſepulturæ mandandum erat, illatum eſt. Ibi verò, cum ſacerdotes, alijque ſacris deputati miniſterijs, ſolitum officium peragerent, preceſque, quas Vigilias defunctorum vocant, recitarent: cum ad eam lectionem ventum eſſet. *Reſponde mihi quantas habeo iniquitates?* ſubito cadauer, eleuato paululum capite, cunctis videntibus, & audientibus, & ad tantam rei nouitatem haud immeritò ſtupentibus, alta & horrenda voce dixit; *Iuſto Dei iudicio accuſatus ſum*; & his dictis, rurſus in feretro caput depoſuit. Qui vero funeri intererant eius voce, & geſtibus non mediocriter perterrefacti, conſulto quidem & prouidè, ſepulturam eius in craſtinum diem differendam decreuerunt: tam inuiſitatæ rei exitum ſuſpenſis animis præſtolantes.

Horrendũ ſpectaculũ Lutetiæ, de præſtantiſſimo quodam Doctore defuncto.

1. Clamat idem defunctus ſe accuſatũ.

Altera luce, cum iam facti huius fama toto eſſet vrbe diffuſa, innumera propè hominum vtriuſq. ſexûs turba, ad eam confluxit Eccleſiam. Tum vero denuò repetitis exequijs, poſtquam ſupradictæ lectionis initium recitari cœpit, idem defunctus erecto capite, ingenti rurſus voce clamat; *Iuſto Dei iudicio iudicatus ſum*; moxque in feretrum ſe reponit. Corripiuntur adſtantes omnes ſumma & incredibili admiratione: horrendumque ſpectaculum ſtupore afficit vniuerſos. Sed quia ea, quæ hactenus dixerat, apertam necdum habebant damnationis eius ſignificationem, cunctis viſum eſt, etiam in tertium diem

2. Item ſe iudicatũ.

Digitized by Google

protrahere ſepulturam. Ego autem illuceſcente, tota ferè ciuitas, tam inuſitati & terribilis Dei iudicij expectatione ſuſpenſa, eo certatim confluxit. Cumque eodem modo iterarentur exequiarum ritus, & ad lectionem, quam diximus, peruentum eſſet.

3. Clamat defunctus ſe damnatum.

Tum rurſum exanimus feretro caput extulit alto,
Atque infelicem, ſe contemplando, locutus,
Sic ait immenſo luctu, grandique boatu;
Parcite funeribus, mihi nil prodeſſe valetis;
Heu infelicem, cur me genuêre parentes?
Ach miſer æternos vado damnatus ad ignes.
Indeque conticuit ſemper, iacuitque ſupinus.

Ad eam vocem, quis eſt, qui non intimis ſenſibus exhorreſcat? Penetrauit illa terribilis vox, *Iuſto Dei iudicio damnatus ſum,* ipſas oſſium medullas omnium: videbanturque adſtantes, omnes penè exanimes, totis membris contremiſcere. Quid enim? Si homo ille, non modo diuinarum rerum ſcientia ornatus, ſed & opinione omnium ſanctitatis laude præditus, damnatum ſe iuſto Dei iudicio clamabat; quid putandum eſt eos ſibi propoſuiſſe, qui nullis virtutum meritis inſtructi, aut grauioribus etiam delictis onerati, huic tam tremendo ſpectaculo intererant? Tandem ea omnium fuit ſententia, vt doctor ille, ad eum vſque diem celeberrimus, & ſempiterna memoria, vt putabatur, dignus, omni Eccleſiæ ſuffragio, & Eccleſiaſtica quoque ſepultura indignus cenſeretur: eiuſq. cadauer in ſterquilinio ſepeliretur.

In ſterquilino ſepelitur vir celeberrimus.

Verumenimuerò cum iam inauditum miraculum multis efficax eſſet incitamentum ad vitam animumque corrigendum, tum ipſe quoque venerabilis Bruno, qui præſens ſuis oculis auribuſque omnia dicta factaque hauſerat, nimium formidando obſtupefactus exemplo, totus in lachrymas reſolutùs, profundius ſecum diuini iudicij ſeueritatem, & incertum huius vitæ exitum perpendere cœpit. Territus ergò, & diuini iudicij compunctus aculeis, accerſiuit ad ſe non-

Permouetur S. Bruno eo ſpectaculo ad pœnitentiam.

Digitized by Google

nonnullos ex ſodalium ſuorum intimis: magiſtrum Laudunium; qui poſt eum primus fuit Carthuſiæ præfectus; duos Stephanos; Burgenſem & Dieſem; ambos S. Ruffi Canonicos; Hugonem, ſolum inter omnes ſacerdotio initiatum; & laicos duos, Andreā & Guarinum: qui & ipſi huic ſpectaculo interfuerāt; aitq. lachrymabundus ad eos.

Vidimus per hos dies fratres & amici mei, vnicè mihi in Chriſto chari; vidimus, inquam, admiranda planè atque ſtupenda; quæ tamen magnæ nobis vtilitati eſſe queunt, ſi ita, vt par eſt, defuncti huius, modis omnibus infeliciſſimi, non periculum aut caſus dubius, ſed certiſſima damnatio, cautos nos & ſolicitos faciat, ad placandum Dominum; cuius manum effugere omnino poteſt nemo. Sed quis obſecro tam letali ſit ſomno vitiorum oppreſſus, vt infauſtis deplorati hominis huius clamoribus, immo & tonitruis, ad curandam ſalutem ſuam non excitetur? Nouimus hunc virum multa ſapiētia præditum; moribus ornatum; caſtum, pudicum, prudentem: ab omnibus honoratum, & magno in precio habitum. At nunc ex ipſiuſmet ore audiuimus, iuſto eum Dei iudicio ſempiternis gehennæ flammis condemnatum. Qua voce, quid dici aut fingi terribilius poſſit: Quid eſt .n. damnatum eſſe, quam in ea incidiſſe mala, quæ nulla mens capere, nulla lingua explicare poteſt? Et quidem ſi ea finem quandoq. haberent, poſſent ſaltem vtcunque videri tolerabilia; iam vero cum ſint longè acerbiſſima, & in omni ſeculorum æternitate duratura, non poſſunt non omnium eſſe miſerrimi & infeliciſſimi, qui ad ea deuoluuntur. Videamus nunc quæſo, quid ei apud inferos tam multo parta labore ſcientia proſit, cum illic ſempiterna laboret cæcitate & ignorantia; quid opes & copiæ; cum nec vna ei ſuppetat aquæ gutta, qua poſſit æſtuantis gehennæ ardoribus exuſtam refrigerare linguam; quid honores & deliciæ: cum tot nunc in omnem æternitatem cogatur ferre tormenta,

Oratio Brunonis ad Socios adhortatoria.

Qualis in viuis extiterit Doctor ille damnatus.

Aeternitas ſemper ob oculos ponenda.

Digitized by Google

ta,quot in mundo habuit oblectamenta. Vidimus corpus eius ſumma cum ignominia in ſterquilinio ſepeliri; cogitemus animam eius ſulphureis ſemper arſuram flammis,ſepultam in inferno;vbi vermis eorum non morietur,nec ignis extinguetur; vbi ignis ſæuit intolerabilis,fœtor cruciat abominabilis: dolor vaſtat ineffabilis.Hæc ſerio, fratres mei chariſſimi, cogitantes & in intimos animi receſſus condentes,nobis quæſo proſpiciamus, ne etiam cum illo miſero nos quandoque miſerè pereamus. Amplectamur vnicum,quod ſupereſt, pœnitentiæ remedium, ad quam ſacra nos ſcriptura inſtanter hortatur. Sint nobis lachrymæ noſtræ panes die ac nocte, & ijs diluamus peccatorum noſtrorum ſordes; certi eas voces propter nos editas,quos adhuc diuina clementia longanimiter expectat.Non differamus, quæſo vitæ correctionem, de die in diem;cum neſciamus, qua hora Dominus noſter venturus ſit. *Qui enim*,vt ait beatus Pontifex Gregorius, *pœnitenti veniam ſpopondit peccanti diem craſtinum non promiſit.*

Iſaia 66.
Infernorum horrenda pœna.
Pſal 41.
Pœnitentia haud procraſtinanda.
Matt. 24. & 25.

His verbis omnium animi ad pœnitentiæ rigorẽ inflammati ſunt.Itaque Lauduino viro docto & pio, de modo & loco percunctanti, Bruno reſpõdit; Spectaculum,quod vidimus, quod ſalubri nos mœrore affecit,quod conturbauit & exterruit nos, & pœnæ ſempiternæ formidine ad pœnitentiam adduxit, id efficiat in nobis,vt ſpreto mundo,extra eum, quoad eius fieri poteſt,aufugiamus.Succurrat nobis, quod de ſe olim dixit S.Dauid contriſtatus in exercitatione ſua & conturbatus à voce inimici, & à tribulatione peccatoris: quando cor eius intra ipſum conturbatum fuit,& formido mortis cecidit ſuper eum; timor quoque & tremor venerunt ſuper eum, & contexerunt eum tenebræ; quæ omnia, vt noſtis, nos quoque experti ſumus. *Quis dabit mihi*, inquit, *pennas,ſicut columbæ.& volabo & requieſcam? Ecce elongaui fugiens & manſi in ſolitudine.* Fugere nos admonet hominum frequentiam & peccandi occaſiones,

Pſal.54.
Fugienda peccandi occaſiones.

Digitized by Google

ſiones,& degere in ſolitudine; quæ locus eſt agendæ pœnitentiæ opportunus,virtutum doctrix, gloriæ reuelatrix.Eam ergò nos par eſt ſtudioſiſſimè inquirere;in ea diligentiſſimè commorari: & virtutum operibus tota mente inſiſtere. Habemus exempla in ipſo Saluatore, quem conſtat ſæpe deſerta expetijſſe loca,vt nos ad ſimilia prouocaret. Ioannes Baptiſta, quo inter natos mulierum nemo ſurrexit maior, in deſerto ad vſque diem oſtenſionis ſuæ commoratus eſt. Longum ſit, cæteros commemorare homines ſanctiſſimos,qui ſpretis mundi pompis in intimas ſeſe ſolitudines abdiderunt.

Encomion ſolitudinis.

Matt. 11.

Luc. 1.

Inter hæc cum ſolitariæ vitæ deſiderio vehementer incenſi de loco cogitarent,deque viro bono & fideli inquirendo tractarent, qui locum opportunum indicare poſſet,Stephani duo Burgenſis & Dienſis, S. Brunoni Hugonem Epiſcopum Gratianopolitanū ſuggeſſerunt;virum in omni virtutum genere probè exercitatum, & intima eis familiaritate deuinctum: ac laudibus humanitatis & benignitatis egregiè ornatum. Confirmauit protinus Stephanorum ſententiam Hugo ſacerdos; dixitque ſibi virum illum probe cognitum eſſe, animarumque ſalutis ſummoperè ſtudioſum,obuijs,quod aiunt, vlnis aduentum eorum excepturum. Quid multis? Cuncti pari animorum concordia atque ardore in nouam Chriſti æterni Regis militiam coniurantes, amicis & notis omnibus valere iuſſis,longo, moleſto,ac duro itinere,ad beatiſſimum Hugonem Epiſcopum Gratianopolitanum ſe conferunt. In ipſo autem itinere, ad quendam magnæ religionis eremitam diuertunt, vt ab eo tanquam experto,de vitæ ſolitariæ ratione exactè inſtruantur. Eius ſermonibus & pijs adhortationibus mirificè exhilarati confirmatique, alacriter cœptum iter proſequuti ſunt.

Conferunt ſe Gratianopolim ad Epiſc. Hugonem.

Conſulunt eremitam in itinere.

Per idem autem tempus Hugo antiſtes vidit ſecundum quietem,Deum in ea eremo, quæ Carthuſia dicebatur,domum ſuæ maieſtati exædificantem; ſeptem

Viſio S. Hugonis Epiſcopi.

Digitized by Google

cuius vitā reperiet lector.
1. April.

ſeptem quoq. rutilo colore ſtellas in orbem depoſitas, & à terra paululum ſubleuatas, ab illis cœleſtibus ſitu, motu, colore & ſplendore diſcrepantes itineris ducatum ſibi præſtantes. Cumque eam viſionem mente cogitabundus volueret, nunciatur ei ſeptem viros ſtare præ foribus, qui eius colloquium humiliter expetant. Confeſtim benignè admiſſi, eiuſque pedibus reuerenter proſtrati, optata inprimis benedictione potiuntur. Cumq. ab eo eleuati pariter conſediſſent, cauſamq. aduentûs Antiſtes diligenter inquireret, Sanctus Bruno, quid Pariſijs vidiſſent, quid audijſſent, prudenter grauiterque commemorat; & quemadmodum ipſi inter ſe, vita ſolitaria complectenda ſanctè conſpiraſſent, exponit: locumque pœnitentiæ aptum ab Epiſcopo poſtulat. At ille præ rei nouitate primum obſtupeſcit; Verum enimuero eorum conuerſionem, animi conſtantiam, & ardui propoſiti pluribus quandoque profuturi, & viſioni ſuæ accommodati, magnam vtilitatem accuratè contemplans, ingenti cum gaudio eos eſt amplexatus. Deinde viſionis ſuæ ſeriem referens, locum quem expeterent, ſibi iam diuinitùs demonſtratum dixit.

Excipiuntur humaniter ab Epiſcopo.

Hebr. 11.
S Hugo egregie eos hortatur ad perſeuerantiam.

Veruntamen ad perſeuerantiam eos adhortans, locum hunc ex Apoſtolo præferebat; *Sancti, quibus dignus non erat mundus, egentes, anguſtiati afflicti; circuiērunt in melotis, in pellibus caprinis; in ſolitudinibus errātes; in montibus & ſpeluncis, & cauernis terræ.* Horum, inquit, inſiſtere veſtigijs laudabile & valde quidem ſalutare eſt; ſed difficilè certè, in his præſertim regionibus frigidis: quæ nihil cum Ægypto & Paleſtina commune habent. Vobis autem locus diuinitùs aſſignatus, eſt eremus quædam in altiſſimis montibus, quam Carthuſiam vocant; ampla illa quidem, ſed prorſus inculta, ſoliſque feris peruia; hominibus vero & cæteris domeſticis animantibus propter loci aſperitatem penè incognita & inacceſſa. Et vt verbo concludam, tanta eſt eius eremi aſperitas,

Horridus valde locus Carthuſia.

tas,

Digitized by Google

ritas,& horror tantus, vt carceris cuiuſdam potius, quam humanæ habitationis nomen mereatur. Nôſtis autem voſipſi, fratres mei, quam turpè & probroſum ſit, poſt miſſam ad aratrũ manum, retro reſpicere. Nôſtis vxorem Lot, vbi reſpexit, ibi conſtitiſſe, & in ſalis ſtatuam conuerſam eſſe: vt ſuo prudentes condiret exemplo. *Luc. 9.* *Geneſ 19.*

Hæc & pleraque alia cum dixiſſet Antiſtes; ſanctus Bruno ita reſpondit. Poſſet quidem nos fateor, Reuerendiſſime Pater, locus ille ſanè terribilis, facilè à conſtantia deterrere, niſi huc tali acceſſiſſemus animo, quo omnia, Chriſti amore, perferre parati ſumus. Et quanquam infirmi fragileſque, tantis ferendis laboribus impares videmur, diuina tamen freti miſericordia, in ſancto propoſito, ad extremum vitæ ſpiritum conſtantiam ſperamus. Tum vero antiſtes illorum propoſito ex animo gratulatus, eremum Carthuſiæ eis donauit: pauciſque poſt diebus, quibus feſſa ex longo itinere membra curabant, nouos eremi incolas ad Carthuſiæ ſolitudinem deduxit. Annus tunc agebatur ſeculi iſtius milleſimus octogeſimus quartus; quo tempore, circa ſolennitatem S. Præcurſori ſacram, prima Eccleſiæ (quæ dicitur ad beatam Mariam de Caſalibus) & domiciliorum, cellularumque iacta ſunt fundamenta. In ſingulis earum bini fratres degebant; qui ſecundum priſcos illos Ægyptij monachos, ſilentio, orationi, & rerum diuinarum contemplationi ſedulo vacabant. Atq. vt ſuæ & inopiæ conſulerent, & laborantem Eccleſiam quique pro viribus adiuuarent, operi manuum, conſcribendis præcipuè libris, ſtrenuè viriliterque recumbebant: vt quando verbum Dei ore non poterant, manibus ſaltem prædicarent. *S. Bruno reſpondet Hugoni Epiſc.* *Donat eis Carthuſiã Hugo Epiſ.* *Anno Domini 1084. Eccleſiam & cellulas ædificant.* *Pia eorum exercitia.*

Igitur poſt multas difficultates, caſis, verius, quam cellis in ea ſolitudine extructis, cum omnes inter ſe incredibili charitate deuincti, angelicam in humanis corporibus exhiberent vitam, tum ipſe Bruno, *Encomium S. Brunonis.*

cuius vitã reperiet lector.

1. April.

ſeptem quoq. rutilo colore ſtellas in orbem depoſitas, & à terra paululum ſubleuatas, ab illis cœleſtibus ſitu, motu, colore & ſplendore diſcrepantes itineris ducatum ſibi præſtantes. Cumque eam viſionem mente cogitabundus volueret, nunciatur ei ſeptem viros ſtare præ foribus, qui eius colloquium humiliter expetant. Confeſtim benignè admiſſi, eiuſque pedibus reuerenter proſtrati, optata inprimis benedictione potiuntur. Cumq. ab eo eleuati pariter conſediſſent, cauſamq. aduentûs Antiſtes diligenter inquireret, Sanctus Bruno, quid Pariſijs vidiſſent, quid audijſſent, prudenter grauiterque commemorat; & quemadmodum ipſi inter ſe, vita ſolitaria complectenda ſanctè conſpiraſſent, exponit: locumque pœnitentiæ aptum ab Epiſcopo poſtulat. At ille præ rei nouitate primum obſtupeſcit; Verum enimuero eorum conuerſionem, animi conſtantiam, & ardui propoſiti pluribus quandoque profuturi, & viſioni ſuæ accommodati, magnam vtilitatem accuratè contemplans, ingenti cum gaudio eos eſt amplexatus. Deinde viſionis ſuæ ſeriem referens, locum quem expeterent, ſibi iam diuinitùs demonſtratum dixit.

Excipiuntur humaniter ab Epiſcopo.

Hebr. 11.

S Hugo egregie eos hortatur ad perſeuerantiam.

Veruntamen ad perſeuerantiam eos adhortans, locum hunc ex Apoſtolo præferebat; *Sancti, quibus dignus non erat mundus, egentes, anguſtiati afflicti; circuiêrunt in melotis, in pellibus caprinis; in ſolitudinibus errãtes; in montibus & ſpeluncis, & cauernis terræ.* Horum, inquit, inſiſtere veſtigijs laudabile & valde quidem ſalutare eſt; ſed difficilè certè, in his præſertim regionibus frigidis: quæ nihil cum Ægypto & Paleſtina commune habent. Vobis autem locus diuinitùs aſſignatus; eſt eremus quædam in altiſſimis montibus, quam Carthuſiam vocant; ampla illa quidem, ſed prorſus inculta, ſoliſque feris peruia; hominibus vero & cæteris domeſticis animantibus propter loci aſperitatem penè incognita & inacceſſa. Et vt verbo concludam, tanta eſt eius eremi aſperitas,

Horridus valde locus Carthuſia.

tas,

Digitized by Google

ritas, & horror tantus, vt carceris cuiuſdam potius, quam humanæ habitationis nomen mereatur. Nôſtis autem voſipſi, fratres mei, quam turpè & probroſum ſit, poſt miſſam ad aratrũ manum, retro reſpicere. Nôſtis vxorem Lot, vbi reſpexit, ibi conſtitiſſe, & in ſalis ſtatuam conuerſam eſſe: vt ſuo prudentes condiret exemplo. *Luc. 9.* *Geneſ 19.*

Hæc & pleraque alia cum dixiſſet Antiſtes; ſanctus Bruno ita reſpondit. Poſſet quidem nos fateor, Reuerendiſſime Pater, locus ille ſanè terribilis, facilè à conſtantia deterrere, niſi huc tali acceſſiſſemus animo, quo omnia, Chriſti amore, perferre parati ſumus. Et quanquam infirmi fragileſque, tantis ferendis laboribus impares videmur, diuina tamen freti miſericordia, in ſancto propoſito, ad extremum vitæ ſpiritum conſtantiam ſperamus. Tum vero antiſtes illorum propoſito ex animo gratulatus, eremum Carthuſiæ eis donauit: paucíſque poſt diebus, quibus feſſa ex longo itinere membra curabant, nouos eremi incolas ad Carthuſiæ ſolitudinem deduxit. Annus tunc agebatur ſeculi iſtius milleſimus octogeſimus quartus; quo tempore, circa ſolennitatem S. Præcurſori ſacram, prima Eccleſiæ (quæ dicitur ad beatam Mariam de Caſalibus) & domiciliorum, cellularumque iacta ſunt fundamenta. In ſingulis earum bini fratres degebant; qui ſecundum priſcos illos Ægyptij monachos, ſilentio, orationi, & rerum diuinarum contemplationi ſedulo vacabant. Atq. vt ſuæ & inopiæ conſulerent, & laborantem Eccleſiam quique pro viribus adiuuarent, operi manuum, conſcribendis præcipuè libris, ſtrenuè viriliterque recumbebant: vt quando verbum Dei ore non poterant, manibus ſaltem prædicarent. *S. Bruno reſpondet Hugoni Epiſc.* *Donat eis Carthuſiã Hugo Epiſ.* *Anno Domini 1084.* *Eccleſiam & cellulas ædificant.* *Pia eorum exercitia.*

Igitur poſt multas difficultates, caſis, verius, quam cellis in ea ſolitudine extructis, cum omnes inter ſe incredibili charitate deuincti, angelicam in humanis corporibus exhiberent vitam, tum ipſe Bruno, *Encomium S. Brunonis.*

Digitized by Google

no, velut ſol inter aſtra, inter alios vitæ ſanctitate excellere videbatur. Sublimis enim & ardui inſtituti futurus architectus, ſingulari debuit cæleſtis gratiæ prærogatiua eminere. Nihil attinet hic eximias ſanctiſſimi viri laudes commemorare; cuius ſanctitas licet in vaſta ſolitudine & præruptis eſſet incluſa mõtibus, diu tamen occulta latere non poterat. Nam cum non totos ſex annos in exigua illa quidem, ſed ſancta ſodalitate exegiſſet, Pontifex Vrbanus ſecundus, qui olim beati viri diſcipulus fuerat, cum ad illud ſublimè præcipui honoris faſtigium euectus eſſet, cuperetque tantum munus accuratè implere, non immemor egregiæ virtutis & illuſtris doctrinæ eius ſui præceptoris, acciuit eum per literas ad ſanctæ Eccleſiæ præſtanda officia: grauiter præcipiens, ne venire ad Vrbem cunctaretur.

Euocatur à Pontifice ad Vrbem S Bruno.

Illo Pontificis mandato conſternati ſanè fratres, negabant ſe in vaſtà illa ſolitudine perdurare poſſe; ſi tanti patris præſentia orbarentur. Quorum lachrymis incredibili mœſtitia affectus Bruno, cum Pontificis mandatum ſine manifeſto rebellionis ſcelere reijcere non poſſet, conatus eſt quidem modis omnibus, & paterna quadam conſolatione illorum lenire dolorem; ſed perſuadere non potuit, vt ſine eo in vaſtà illà ſolitudine permanerent. Tu enim, dicebant, venerande Pater, poſt Deum es ſpes noſtra, tu refugium noſtrum, tu conſolatio & conſilium noſtrum. Te ergò recedente quid nos facturi ſumus? aut te abſente, ad quem recurremus? Quamobrem ſi ad Pontificem te trahit obedientia, tecum nos vna trahet ſupereminens charitas, quæ eſt in Chriſto Ieſu: quam ſeparare & conuellere non poterit, neque mors neq; vlla creatura. Audiens hæc beatus Bruno, cernenſq. eos nullam admittere conſolationem, nec perſuadere ſe illis poſſe, vt in Carthuſia manerent, ne locus ille iam Deo dicatus ad prophanas, laicaſq. rurſus deuolueretur manus, commendauit eum, tradiditque venerabili viro Siguino, Abbati Caſę Dei; qui fuit vnus

Fratres nolunt ſine illo manere in Carthuſia.

nus ex primis donatoribus, tali attamen conditione, vt omnino ſtatuerit, quam primum poſſet, cum ſuis reuerti ad Carthuſiam. Peractis igitur omnibus, perceptaque beatiſſimi Hugonis Epiſcopi benedictione, vrgente Pontificis mandato Romam profectus eſt. Patet hinc luce meridiana clarius, quam eximia fuerit virtute prædicus Bruno, à quo ſic toti pendebant religioſi fratres, vt vitam ipſam prorſus inſuauẽ & moleſtam ſibi putarent, ſi eius præſentia fruſtrari ipſos oporteret.

Proficiſcitur Romã S. Bruno cum ſuis.

Vbi autem ad Vrbem peruenit, Pontifex aduentu eius mirè exhilaratus, intimis eum protinus ſociauit conſiliarius, & fidelibus amicis: nunquã non eius in arduis Eccleſiæ negotijs vtens conſilijs. Fuêre autem eo fratres omnes diuino haud dubiè ſpiritu delati; ſed incredibili ſanè dolore poſtmodũ affecti, quod Carthuſiæ ſolitudinẽ reliquiſſent. In mentem enim eis veniebant non carnes, aut cucumeres & pepones, vt illis quondã Iſraeliticis in deſerto murmuratorib. ſed ſanctæ meditationes, feruentes orationes, ſtudioſæ lectiones, cæteræq. ſpiritualis vitæ deliciæ, quibus in Carthuſiano deſerto perfruiti erant; nec poterant erumpentes cohibere lachrymas, cum ſe cernerent ex tam alta quiete & tranquillo ſilentio, in moleſtiſſimos ſtrepitus & varios rerum tumultus miſerè cõiectos. Itaque B. Bruno cum recedendi copiam à Pontifice necdum impetrare poſſet, obtentis ab eo ad Abbatem Siguinum literis, vt Carthuſiæ eremum reſtitueret, præfectoque cæteris ſuo loco in Priorem Lauduino, eos ad Carthuſiam præmiſit: mox, vbi per Pontificem liceret, certo ſequuturus.

A Pontifice humaniter excipitur,

Num. 11.

Carthuſiani fratres relicta Vrbe, redeunt ad Carthuſiã.

Poſtquam autem duce Lauduino in Carthuſiam venêre, fuêre quidem peramanter à Siguino Abbate excepti, & in eremi iſtius poſſeſſionem reſtituti crebriſque S. Brunonis literis in arduo vitæ propoſito confirmati, ſed paulo poſt antiqui ſerpentis inſidijs vehementer oppugnati ac pene circumuenti. Præſentiens enim iam tunc tortuoſus ille coluber,

quanta ad ipſum,ex illo præclaro ſublimis & Angelicæ vitæ inſtituto,reditura eſſent damna , ac detrimenta,immodicam illis fratribus puſillanimitatem & perplexitatem iniecit: adhibitis ad eam rem , tanquam aptiſſimis inſtrumentis,quorundam maligno rum hominum linguis , fraudulentis fallacibuſque; qui nouitatis eos inſimulantes,aiebant illos in mortis diſcrimen ſeſe conijcere. Et effectum eſt ſanè , vt optimi patres,animis fluctuare inciperent , quidnam facto opus eſſet , tum propter ſuſceptæ vitæ auſteritatem,tum propter deſerti illius horrorem & vaſtitatem;in qua,illorum nequam hominum moti ſermonibus, in vitæ periculum ſe venturos etiam ipſi iam formidabant.Contra autem non parum verebantur, ſi inde recederent,ſe Deum & ſtellas duces, quas ſanctus antiſtes viderat,offenſuros. Verum in tantis tenebris ac procellis nutantibus & in magnum periculum adductis,peropportunè diuinæ bonitatis mox adfuit remedium : quo diabolica fraude diſcuſſa, in ſuſceptæ vitæ propoſito plane confirmati fuére.Cum enim die quodam hiſce de rebus anxiè inter ſe colloquerentur, interuenit fortè vir quidam,vultu canitie totoq.corporis habitu venerabilis : qui huiuſmodi verbis conſilioq. abſterſa ab animis caligine atq. anxietate,eos conſolari. Perplexi eſtis animis, fratres, vtrum hanc eremum incolere, vel ex ea recedere expediat.At ego,omnipotentis Dei verbis vobis annuncio, ſanctiſſimam Dei genitricem perpetuo ſuo patrocinio, hoc in deſerto vobis affuturam , ſi eius in honorem Horarias preces quotidiè legere velitis. His dictis repente ab eorum oculis ablatus ſenex, incredibili eos gaudio delibutos reliquit. Fuit vna omnium opinio,hominem illum Apoſtolorum principem extitiſſe,quod eius ſucceſſor Vrbanus ſecundus in Concilio Claremontenſi beatiſſimæ matris Dei preces horarias à toto Clero dicendas inſtituit. Igitur hac viſione in Domino mirificè confortati, ſtatuerunt in ea ſolitudine ſub protectione Virginis matris

Mali homines eis magnos iniiciunt ſcrupulos.

Cæleſti viſione confirmantur.

Preces horaria beata Virginis à quo inſtituat.

matris & Præcurſoris Baptiſtæ ad extremum vitæ ſpiritum latitare.

Interea B. Bruno Curiæ ſtrepitus & tumultus vehementer pertæſus, totis votis ad tranquillum ſolitariæ vitæ portum aſpirabat; obtinuitque tandem multa precum inſtantia à Pontifice, ad ſuam recedēdi eremum: vel certè ſi ſic viſum eſſet, aliam expetendi copiam & facultatem. Per id tempus, annuente eodem Pontifice, electus fuit vir ſanctiſſimus, Rheginenſis Eccleſiæ, quæ eſt prima totius Calabriæ metropolis, Archiepiſcopus; multuſque erat in eo Pontifex, vt eum ea in dignitate confirmaret; ſed non ignorans ille, quot periculis, quot curis & moleſtijs eiuſmodi Eccleſiaſticæ functiones obnoxiæ ſint, noluit electioni præbere aſſenſum, modeſtè humiliterque eam dignitatem deprecans. Tandem ſumma Pontificis voluntate, à Curia diſcedens, deſerta Calabriæ loca expetijt, adiunctis ſibi aliquot eiuſdem propoſiti viris, quos iam vitæ eius odor bonus, & feruentes exhortationes ad mundi contemptum adduxerant. Didicerat enim in Calabriæ regione multas eſſe ſolitudines agendæ pœnitentiæ & vitæ ſolitariæ conſectandæ aptiſſimas. Et quidem erat illi charior multo ſolitudo Carthuſiæ; ſed quia Pontifex Maximus tunc temporis cum ſua curia Gallias petebat, (in quarum finibus Carthuſia ſita eſt) verebatur, ſi ipſe cum quoq. eo ſe contuliſſet, ne aut Curiam declinare nō poſſet, aut illā nō relinquere, ſed ſectari videretur.

Recuſat Archiepiſcopatum Rheginenſem S. Bruno.

Aſſumptis ſocijs aliquot, deſerta Calabriæ expetit.

Ratio quare non repetierit Carthuſiā.

Igitur, quanquam incredibili fratres in Carthuſia reuiſendi teneretur deſiderio, viſum tamē eſt ad tempus potius Calabriam petere: nihil interim mutata voluntate compoſitis ſedatiſq. rebus, Carthuſiam optatiſſimam repetendi; ſicut & declarant literæ quas ex Calabriæ ſolitudine fratribus in Carthuſia degentibus ſcripſit: in quarū calce ſic habet. De me, inquit, Fratres, ſcitote, quoniā vnicum mihi poſt Deum deſiderium eſt veniendi ad vos & vos videndi: & quādo potero, Deo adiuuante opere adimplebo.

En feruens eius deſiderium eſſe cum fratribus in Carthuſia.

Digitized by Google

In deſerto Turrenſi degit.

Inuenit autem in eadem Calabria quandam eremum, cui nomen Turris, in diœceſi Squillacenſi; vbi raptim humiles ac nullius pene precij caſas excitauit: in ijſque, cum nouis ſuis eremi militibus, tanta animorum ſuauitate & cæleſtis vitæ dulcedine degit, quantam ille ipſe vir ſanctus inſigni eloquentia, in epiſtola ad Radulphum Rhemenſis Eccleſiæ Præpoſitum, poſtea Epiſcopum; pro dignitate ſatis prædicare non poteſt.

Proditur latratu canum.

In ea autem Turrenſi eremo vir ſanctus vt primum cum ſuis habitare cœpit, accidit die quodam, vt Rogerius Calabriæ Comes venationi deditus, ad eum locum, totius rei neſcius perueniret. Cum enim canes ſagaciter ferarum explorarent veſtigia, ad caſas in quibus vir beatus cum ſuis commorabatur accurrêre, atque illic ſubſiſtentes, magno latratu optimam ſe reperiſſe prædam domino ſuo indicabant. Aduolat ocius cum ſuis Comes; offendenſque patres erectis in cælum vultibus manibuſque, in ſpeluncis ſuis Deum laudantes, ingenti admiratione repletus, protinus ab equo deſilijt: & data acceptaque peramanter mutua ſalutatione, cauſam aduentûs eorum, conditionemque requirit. Cognitis autem omnibus, maiori gaudio exultans, Deumque glorificans, qui eum tali præda dignum iudicaſſet, dedit eis Eccleſiam S. Mariæ, & beati Stephani de eremo: vt quietius illic diutiuſque permanere poſſent. Perſuadebat enim ſibi, ſe, terramque ſuam eorum meritis & precibus apud Deum, adiutum & in pace conſeruatum iri. Neque ſane eum fefellit opinio. Nam beati viri meritis, precibuſq. Dominus à præſentiſſimo eum periculo & ſtructis inſidijs miſericorditer liberauit: quod ipſe Comes, in Dei gloriam & ob diuulgandam vbique Brunonis ſanctitatem, literis ſuis poſteritati omni teſtatum reliquit, in hæc verba.

Comes Calabriæ dat eis Eccleſiam B. Mariæ.

Litera Rogerii Comitis Calabriæ & Siciliæ.

Ego Rogerius diuina miſericordia Comes Calabriæ & Siciliæ, nota eſſe volo cunctis Chriſti fidelibus præclara beneficia, meritis precibuſque reuerendi

rendi fratris mei Brunonis, pientiſſimi patris fratrũ qui habitant in Eccleſijs S. Mariæ de eremo & S. Stephani protomartyris, à Deo mihi conceſſa. Cum eſſem in obſidione Capuæ Kalendis Martij, & præfeciſſem Sergium natione Græcum ducentis armigeris nationis ſuæ principem, exercitûſque excubiarum magiſtrum, is idem Principis Capuæ promiſſis, & ingenti auri argentique vi, ad proditionis ſcelus inuitatus ad inuadendum me, meumque exercitum, noctu ipſi Principi aditum ſe præbiturum eſt pollicitus. Igitur vt conſtituta proditionis aduenit nox, Princeps Capuæ, eiuſque exercitus ad cædem extitêre parati. Cumque me ſopori dediſſem, interiecto aliquanto noctis ſpatio adſtitit cubili meo quidam reuerendi vultûs ſenex: qui ſciſſis veſtibus, lachrymiſque totus infuſus, ploratum reprimere nequibat. *Viſio eius.* Cui cum in viſu dicerem, quæ cauſa ploratûs & lachrymarum eſſet; viſus eſt mihi durius lachrymari; Iteratò quærenti mihi, quis eſſet prolatus, ſic ait; Fleo Chriſtianorum animas, teq. cum illis ſimul deploro; Exurge quamprimum; ſume arma; ſi liberare te Deus permiſerit, tuorumque animas pugnatorum. Hic mihi per omnia viſus eſt venerabilis Bruno. Expergefactus igitur cum terrore grandi, ilicò ſumpſi arma: militeſq. pariter & arma conclamans, viſionem, ſi vera eſſet, ſategi indagare. Ad quem ſtrepitum, clangoremque tubarum, Sergius cum ſequacibus ſuis in fugam conuerſus, & centum ſexaginta duo, vulneratos inter & ſanos, capti milites, veram fuiſſe viſionem comprobârunt. Reuerſus itaque ſum, Deo volente, viceſima nona menſis Iulij, Squillacium; occupata Capuæ ciuitate; in qua continuos quindecim dies infirmitate detentus ſum. Venit vero ad nos venerabilis Bruno cum quatuor de fratribus ſuis, ſanctis ſuis deuotiſq. colloquijs me conſolatus; cui cum viſionem referrem & gratias, vt par erat, agerem, ille non ſe, ſed Angelum Dei, mihi adfuiſſe humiliter aſſeruit. Volui autem ea propter, multis

Comes apparitione S Brunonis à morte, magno miraculo ſeruatur.

Digitized by Google

eum, rerum mearum, quæ in Squillacenſi terra poſſideo donis muneribuſque afficere; ſed ille ſummus paupertatis amator, vtpote qui domum patris ſui, meamque dimiſiſſe ſe contendebat, quo liberius Deo diuiniſque rebus vacaret, conſtanter quidquam admittere recuſabat. Tandem rogando obteſtandoque peruici, vt monaſterium S. Iacobi cum caſtro & res, aliaque bona cum ampliſſimis libertatibus admitteret.

S. Bruno duas condit Eccleſias.

Et quidem ea Comitis liberalitate fretus vir ſanctus, condidit ibidem primo Eccleſiam in honorem matris Dei apud ſpecum quandam ſubterraneam, in qua ipſe morabatur. Deinde extruxit & alterā haud procul ab illa diſtantē S. Protomartyri Stephano dicatam, cum monaſterio illi coniuncto: in quo cæteri fratres ſub cura & gubernatione tanti Patris Chriſto militabant. Cum quibus vir ſanctus ad ſupremum vſque vitæ diem in ea perſeuerauit viuendi ratione, vitæq. aſperitate, quam antea in Carthuſia dictis, factiſque profeſſus fuerat; interim etiam ſolicitè curā eorū gerens, qui ibidem ſub Præfecto magiſtro Lauduino degebant. Qui quidem venerabilis Pater, ne à veſtigijs & inſtitutis tanti Patris & Præceptoris ſui vllatenus deflecteret, iter longiſſimum ſuſcepit, ad ipſam vſque Calabriæ eremum: cumq. ſingula accuratius ex illo eſſet percontatus, ad ſuos eſt reuerſus.

En vt ſe præparet ad mortem vir ſanctus.

Poſt hæc demum beatiſſimus pater Bruno, appropinquante iam tempore, quo & ipſe, vti cæteri mortalium, vniuerſæ carnis ingrederetur viam, lethali corripitur morbo. Igitur cum ſibi vltimum ſentiret, inſtare diem conuocatis fratribus, ab infantia ſingulas ætates ſuas replicauit: totiuſque vitæ curſum, ſcientia & ſententia dignum, proclamauit. Poſtea ſuam de Sanctiſſima Trinitate fidem, protracto, profundoque ſermone profeſſus, & ſacramenta, quæ ſancta credit & veneratur Eccleſia, nominatim veritatem corporis & ſanguinis Domini, ſub panis, vinique

viniq́ue ſpeciebus, integra fide amplexans, proximè inde Dominico die placidiſſime animam efflauit. Pridie Nonas Octobris: Anno poſt Chriſtum natum milleſimo centeſimo primo. Corpus eius fuit à fratribus non ſine multis lachrymis gaudio mixtis, in monaſterio S. Stephani poſt ſummum altare honorificè tumulatum. Eius autem ſanctiſſimam vitam mortemque pretioſam multa ſunt conſecuta miracula: quæ ob eius præclara merita Chriſtus edere dignatus eſt. Ad eius quidem ſepulchrum fons viuus ſcaturijt: morbidis adeo ſalutaris, vt cæci viſum, ſurdi auditum, manci mutilique membrorum integritatem, leproſi munditiem, & varij varijs oppreſſi languoribus perfectam ſanitatem reciperent. Non debet autem cuiquam ſcrupulum mouere, ſi fons ille iam non cernatur, ad beati viri ſepulchrum. Fontes etenim miraculoſe ebullientes, non ſemper perpetui ſunt: ſed interdum propter hominum demerita, eiuſmodi Dei beneficia ſubtrahuntur. Aſſeruatur vero magno cum honore, in Carthuſia Colonienſi, S. Capitis eius exigua portio: Beneficio V. quidem P. Petri Leydenſis, Prioris Anno 1516. recepta.

Feliciſſime decedit S. Bruno. & Quo anno. Vbinam ſepultus.

Fons ad eius ſepulchrum, admirandis miraculis glorioſus; qui iam non cernitur.

Sepulchrum autem S. Brunonis, huiuſmodi Epitaphio reperitur exornatum.

Epitaphiũ S Brunonis.

Primus, in hac, Chriſti fundator ouilis, eremo,
Promerui fieri: qui tegor hoc lapide.
Bruno mihi nomen; genitrix Germania: meque
Tranſtulit ad Calabros grata quies nemoris.
Doctor eram; preco Chriſti: vir notus in orbe.
Deſuper illud erat; gratia: non meritum.
Carnis vincla dies Octobris ſexta reſoluit;
Oſſa manent tumulo ſpiritus aſtra petit.

C. Baron. Annal. Tom 3 & in Not. Martyrol. Roman.

MARTYRIVM SS. ET GLORIOSORVM Chriſti martyrum, Sergii & Bacchi; Ex eo quod eſt per Metaphraſten. Paſſi ſunt circa Annum Domini 309. In ſuperiori Syria, quæ dicitur Auguſta.

7 Octobr. * Maximini. Patria SS. Sergii & Bacchi.

TEmpore * Maximiani tyranni, cum vniuerſus fere orbis terræ, profundis ignorantiæ tenebris immerſus, nefario idolorum cultu inſaniret; Sergius & Bacchus, ambo Romani, pietatis fideiq. in Chriſtum operibus, tanquam ſtellæ luciditſſimæ in regia fulgebant. Neque enim plebei erant, aut obſcuri; ſed Sergius ſcholæ Gentiliorum primicerius, Bacchus autem ſecundicerius, multum apud Maximianum, & gratia & auctoritate pollebant. Verum à terrena cupiditate longe alieni, cæleſtibus perpetuo rebus intenti, cum diuinas ſedulo ſcripturas voluerẽt, clariſſimiſq. virtutum exercitijs, ſceleratorum quorundam animos, vt fit, ad inuidiam prouocarent;. fuêre ad Imperatorem delati, quod neglecto Deorum cultu, ad Chriſtianam religionem declinarent.

Quales quondam in ſeculo. Accuſãtur ab æmulis.

Ea accuſatione ſtimulatus Imperator, ſtatuit rei veritatem ſplendido quodam & magnifico ſacrificio (ſæpè enim ſolam inuidiam calumniæ fomitem ſubminiſtrare non ignorabat) experiri. Itaque fanum cum multa multitudine ingreſſus, ſuo cunctos exemplo ad ſacrificandum inuitabat. At Sergius & Bacchus viri illi generoſiſſimi, non modo ſacrificium, ſed & templi adyta execrati, foris Chriſti numini vota nuncupabant: precibus lachrymiſque, impijs idolorum cultoribus, cæleſte lumen, veramq. à Deo fidem poſtulantes.

Recuſant ingredi fanum idolorum.

Porro Maximianus ſolos illos abſentes conſpiciens, veram eſſe accuſationẽ ilico intellexit. Vnde con ſueta animi ſæuitia, feritateq. exardeſcens. Quid, inquit ad ſatellites, cunctamini? Ducantur execrandi,

cum

Digitized by Google

Siſtuntur Imperatori

cum iuſſu terribili. Nihil à miniſtris cunctatum eſt: ſed protinus adducti martyres, Imperatori ſublato ſupercilio, toruęque eos intuenti oblati ſunt. Qui vt ſe manifeſtos euaſiſſe cognouerunt, rati oblatam fidei & pietatis profitendæ occaſionem nequaquam negligendam, magna dicendi libertate Chriſti potentiam ac diuinitatem extulerunt: inania vero ſimulachra, verbis quibuſcunque potuêre, depreſſerunt. Cæterùm Imperatorem, honore quo par erat afficientes, ita compellabant; Nos, ô Imperator, hoc ſolum tibi debemus, vt in hac terrena militia grato tibi animo inſeruiamus, & munus, quod vtrique mandatum fuit, prompte fideliterque impleamus. Surdis vero & inanimis dijs, in ſummi illius Dei & vniuerſorum Domini iniuriam, ſacrificare, neque iuſtum eſt: neque vllis vel minis vel ſupplicijs adduci poſſumus; vt tanto nos ſcelere obſtringamus. Pietate enim cum nihil ſit fortius, tum pro ea pati nihil beatius.

Præclare reſpondent Imperatori

Afficiuntur ignominia.

His ad iram furoremque vehementius motus Maximianus, iubet ſtatim magiſtratûs ſpoliatos inſignibus, muliebribus indui veſtibus, colloque ferreis iniectis vinculis per mediam ciuitatem ad regiam duci. Poſtquam eo, non ſine multorum in via contumelijs, peruentum eſt, Imperator quanquam puniendæ eorum conſtantiæ cupiditate arderet, cum tamen ad eorum ſplendorem reſpiceret, verebatur talium virorum facere iacturam. Itaque habito cum ſuis conſilio, eos ad Antiochum, Orientis Ducem, tranſmiſit; tum vt longi & laborioſi itineris moleſtia & ignominia, eorum frangeretur conſtantia, tum quod ſperabat Antiochum, crudelitate ſua & induſtria, qua in puniendis Chriſtianis valebat plurimum, haud dubia de illis victoria potiturum. At ſancti in ipſo itinere cœleſti viſione mirabiliter confirmati, & moleſtias cunctas inuicto animo deuorabant, & vultu læto alacrique, cum ingenti omnium admiratione, truculentum Antiochi conſpectum ſuſtinebant. Fuerat is Antiochus ſummum illum honoris gradum Sergij interceſſione

Mittuntur in Orientē ad Antiochum Ducem crudeliſſimum.

& gratia conſecutus; vnde ſatis admirari non poterat, ad tantam eos animi proceſſiſſe magnitudinem, vt & ſupplicia, & minas, & gloriam, & Imperatorem, & ipſam denique mortem deſpicerent. Primo igitur in tutam eos cuſtodiam recipi iuſſit; varia interim cum animo ſuo agitans conſilia, vt à fidei Chriſtianæ profeſſione eos reuocaret, & ſibi ſuiſque maiorem apud Imperatorem eo facto gloriam compararet.

Mittuntur in cuſtodiã Sancti.

Summo igitur mane ſanctos precibus intentos, Dux blanditijs miniſque egregie inſtructus, ad tribunal ſuum adeſſe præcepit. Ibi vafra primum & callida oratione, verbiſque magnificis, accepta ab eis beneficia replicare, & quaſi incredibili animi dolore affectus, caſum eorum deplorare; deinde ni mandatis Imperatorijs obedirent, minas intentare: & nomina tormentorum eis enumerare. At illi nihil fraudulentis illis emolliti blanditijs, neque minis deiecti, tale fere Iudici reſponſum dedêre. Qui Chriſtum, ô Iudex, & quæ apud ipſum vita abſconſa eſt, diligunt, ijs præſentia curæ non ſunt; non honor, non gloria, non potentia: nec aliquid denique eorum, quę homini in hac vita grata vel ingrata accidere poſſunt. Nos enim blanditias tuas æque vt minas contemnimus. Ceſſa igitur eiuſmodi antiqui ſerpentis inſidias noſtris ingerere auribus, quas tota mente auerſamur.

Antiochus ſuis blanditiis & minis conatur eos ſeducere.

Martyrum memorabile reſponſum.

Dux cernens eos tanta libertate & animi magnitudine præditos, omiſſis verborum lenotinijs, periculum per tormenta facere conſtituit. Igitur Sergio in cuſtodiam recepto, Bacchum fortiter à quatuor extenſum, boum neruis cædi crudeliter iuſſit. Et quidem ſanctiſſimi martyris corpus flagellis fœde conciſum fuit, fruſtis carnium hinc inde per aërem diſperſis, ſanguiniſque riuis in terram manantibus: ſed mens in ſupplicijs inuicta, præclarum, omnium in conſpectu, triumphum agere videbatur. Lictores feſſi humi accumbebant; cum Martyr ad cœleſtia gaudia vocatus, animam in manus Creatoris depoſuit. Corpus fuit iuſſu

Adhibet tormenta Dux.

S. Bacchus in ſuppliciis tradit animam.

iuſſu Tyranni feris obiectum; quæ tantum abeſt, vt in illud ſæuirent, vt etiam Chriſtianos illud ad ſepulchrum deferentes, tanquam ſatellitum munere fungentes, comitarentur.

Sergius autem cum ingenti interim propter ſeparationem affligaretur moleſtia, tum rurſus propter expectationem lætitia exultabat; cum ecce diuinus Bacchus, conſueto habitu militari, noctu ei apparens, omnem diſcutit triſtitiam, animique ægritudinem: & firmiorem fortioremque ad ſubeunda pro Chriſto ſupplicia reddit. Die autem ſequenti Dux fallaci rurſus beneuolentia inſtructus adfuit, modiſque omnibus athletam Chriſti, ad deorum ſacrificia inuitauit. Sed cum eum & blanditijs & minis ſuperiorem longe conſpiceret, in furorem conuerſus, iuſſit Martyrem crepidis ferreis, clauis vndique confixis indui: indutumque è ciuitate Roſaphorum ad Tetrapyrgiam 70. ſtadia ante ſe currere. Fuit hoc crudele profecto & acerbum ſupplicium; ſed martyris conſtantia adeo cunctis inuicta apparebat, vt ſatis ſuperque mirari non poſſent. Poſtquam autem Tetrapyrgiam veniſſet, ilico datus eſt in cuſtodiam, omni ſolatio deſtitutus humano; quo facilius ſe ſupplicem, quemadmodum Dux ſperabat, exhiberet. Sed Martyr Chriſto ſuo ſupplex factus, media nocte, Angelica viſitatione non modo recreatus confirmatuſque, ſed & integræ ſanitati eſt reſtitutus.

Apparet S. Bacchus Sergio.

Crudele ſuppliciũ in Sergium.

Angelus ei apparet, & ſanat eius vulnera.

Mane vero Dux martyrem è cuſtodia ad tribunal deferri imperauit. Neque enim fieri poſſe credebat, vt pedibus conſiſteret. Cum vero alacritate incredibili eum venientem conſpiceret, ſtupore propemodum oppreſſus, Quid eſt, inquit, quod tantos illi animos addit? Magia profecto; quæ ei prius & apud Imperatorem tantam præbuit fiduciam, & nunc ſtatim ſopijt, acreſque vulnerum obtudit dolores. Ex hinc igitur omni ſpe victoriæ de Sergio abiecta, ſermonem cum martyre familiariter inſtituere, & ad priorem aſſentationem redire: ſi forte eum ſic allicere poſſet. Sed cum Chri-

Dux eius curationẽ aſcribit magiæ.

Rurſus ei blanditur vt fallat.

Chriſti martyr certaminum auidus ad coronam æternam aſpiraret, non potuit non omnia ſua reſponſa ad Chriſtum eiuſque regnum dirigere, vanaque Antiochi ſolatia deridere. Ille itaq; adhuc magis deſperans, ſanctum denuo tranſmittit in carcerem: dans interim operam menſarum lautitijs & lætitijs.

Cum autem tempus inſtaret, quo ad Roſaphorum præſidium euocabatur, athletam rurſus prioribus calceatum crepidis, à Tetrapyrgia ad Roſapha vſque ſequi iuſſit. Eo itinere, pari, vt prius, alacritate confecto, Dux Antiochus omnes ſuos conatus irritos cadere cernens, capitis eum ſententia damnauit; quam vir ſanctus multis victorijs inclytus, poſt breuem pro ſe & ſuis perſecutoribus fuſam ad Dominum orationem, ingenti vtriuſque ſexûs ſpectante multitudine, alacriter excepit. Ex ijs autem nonnulli, qui ad ſpectaculum conuenerant, viri religione & pietate ornati, ſacras eius reliquias, apud ipſum locum martyrij, honorifice ac magnifice condiderunt.

Damnatur capitis.

Truncatur Sepelitur.

Poſt longum vero temporis interuallum, quidam pietate feruentiores à Surorum præſidio, ad ſurripiendas martyris reliquias venerunt. Cumque tumulo appropinquantes iam iam ſe voti compotes ſperarent, repente ingens flamma, furti index prorupit; qua ciues Roſaphorum excitati, rati adeſſe hoſtem, ad arma concurrunt: Surenoſque pios fures inopinato offendunt. Prohibent itaque ne communem theſaurum proprium faciant: Roſaphorumque ciuitatem præſidio martyris nudent. Sureni autem ne fruſtra eo contendiſſe viderentur, paruum quoddam templum in loco ſepulchri condiderunt: eoque munere animum pietatis & religionis erga martyrem pleniſſimum oſtenderunt. Paulatim vero pietate in Saluatorem & Dominum Chriſtum Ieſum augmentum capiente, antiſtites numero 15. Roſaphorum ciuitatem ingreſſi, egregio opere templum ſanctis extruxerunt: eorumque reliquias in eo ſummo cum honore ac reuerentia depoſuêre. Cæterum quam præclaris deinde coruſcârint

En Surenorum feruorem pium.

Translatio reliquiarũ SS. Martyrum in inſigne templũ illis erectũ.

rint miraculis, teſtis eſt *a* Euagrius Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ ſcriptor eximius: teſtis item *b* Nicephorus Calliſtus: qui inſigne de puero Iudæo refert miraculum; teſtis poſtremo *c* Iuſtinianus Imperator: qui cum Conſtantinopoli, tum Ptolemaide, egregias S. Sergio Martyri erexit baſilicas.

a Lib. 4. c. 27. & lib. 6. cap. 20.
b Lib. 15. cap. 23.
c Procop. libro 1. & 5. C. Baron. Tom. 8. Annal.

VITA SANCTI OSITHAE VIRGINIS & Martyris; Ex ea quam forte Albericus Veerus Regularis conſcripſit, libro 1. Catalog. Britannic. Tempus martyrij habetur infra.

BEata Oſitha nobiliſſimis Anglorum orta natalibus, filia quippe Frithevvaldi Regis, & Wilteburgæ, filiæ Regis Pendæ Merciorum, præclaro meruit, in Eccleſia Chriſti, martyrio coronari. Hæc cum puella ſanctæ Moduuennæ Abbatiſſæ bonis eſſet informanda moribus tradita; illaque eam Edithæ virgini ſanctitatis merito claræ, ſanctarumque virginum matri commendaſſet, Editha die quodam pij cuiuſdam codicis lectione mirifice refecta, vt Moduuenam ſalutaris lectionis participem faceret, miſit Oſitham cum eodem codice ad ſanctam Abbatiſſam, vt eundem vitæ ſpiritalis ſuccum abunde ex eo hauriret. At vero Oſitha ligneum quendam pontem tranſitura, parum caute veſtigia firmans, vi ventorum impulſa, deorſum in flumen per præceps corruit, atque eius impetu rapta, momento temporis abſorpta eſt.

7. Octob. Patria ac parentes eius.

Oſita à flumine abſorbetur.

Elapſis autem tribus diebus Angelus Domini Moduuenæ in cella oranti apparens, monuit eam, vt feſtina ad fluuium pergeret, remque apprime neceſſariam expediret. Moduuena voci angelicæ obediens, vt eo peruenit, inuenit Editham, puellam Oſitham anxie quæritantem. Qua non inuenta, Moduuena cum ea in vota preceſque incumbens, poſt largum lachrymarum imbrem, Oſitham è fluuio cum codice prodientem

Vide mirabilem vim precum ſanctarum virginum.

dientem recepit, eamque magna cum exultatione amplexans Edithæ reſtituit, domumque remiſit. Locus autem ille ab euentu nomen ſortitus, ab incolis Nunpole appellatur: quanquam illa nigro ſolum pallio amicta, monialis tunc non fuerit.

Poſt deceſſum autem ſanctæ Moduuennæ, beata Oſitha virtute & moribus ornatiſſima, ad ædes paternas reuocata fuit. Ibi cum in ſtudio virtutum quotidie mirifice proficeret, iamque nubilis à Sigero Orientalium Saxonum Rege, in coniugem expeteretur, illa reiectis ſemper parentum blanditijs, animo & actione virginitatis ſibi puritatem vnice cordi eſſe declarabat. Attamen nihilominus, renitens & inuita, nuptijs regali apparatu inſtructis, Regi illi tradita eſt. Sed affectum & deſideria ſua cœleſti ſponſo ſedulo commendans, preces votaqueDeo offerebat inſtanter, vt ipſam à viri contactu immaculatam conſeruaret. Interim diebus multis, laudabili quadam fallacia, multarumque occaſionum opportuno prætextu, repreſſo Regis deſiderio, tandem in ſecretius cubiculũ, Rex voti eius plane ignarus, iuſſit eam introduci, vt diu optatis eius frueretur amplexibus. Ecce autem nutu diuino adeſt nuncius, Regi iucundos adferens rumores, ceruum habitu & forma corporis ſpectabilem, præ foribus regiæ domûs diſcurrere. Ita Rex intactam deſerens Reginam, adiunctis ſibi venatoribus, ad perſequendum ceruum perniciter aduolat. Oſitha vero tanquam è naufragio erepta, gratijs, vt par erat, liberatori ſuo Chriſto actis, mittit celeriter Orientalium Anglorum Epiſcopis Eccæ & Beduuino viris religioſis literas, vt feſtino greſſu venientes, ipſam religionis habitu exornent, veloque impoſito monialem conſecrent. Adſunt illi dicto citius: cunctaque ex imperio Reginæ exequuntur.

Inuita coniungitur, Sigero Regi, Oſitha.

Diuinitus intacta ſeruatur.

Induit habitum monaſticum.

Paucis vero poſt diebus rediens à venationeRex, ad viſitandam Reginã alacriter properat; cernenſq; eam ſancto indutam habitu, & voto diuino obligatã, mœrore quidem afficiebatur: ſed nolens amorem in odiũ

com-

commutare, conſtructis ædificijs religioni accommodatis, Chichenſem ei villam poſſidendam tradidit. Tũ illa ſacras ſibi virgines adiungens, vitæ auſterioris propoſitum aggreditur; morum diſciplina, ſilentij rigore & cenſura continentiæ ſingulas informat: & tum verbo tum exemplo ad amorem cœleſtium & mundi contemptum indeſinenter accendit. Cumq; in Dei famulatu aliquamdiu deſudaſſet, humani generis inimicus & virtutum exterminator diabolus, beatæ eius conuerſationi inuidit, & quam de die in diem proficere conſpexit, à via ſanctitatis auertere ſtuduit. Itaque ſatellites ſuos ad ſanctæ virginis euerſionem miſit è Danorum finibus; filios perditionis, Chriſtianæ fidei & pietatis expertes, piraticis & Chriſtianorum cædibus aſſuetos, rapinis inhiantes, & cunctis ſceleribus, impijſque facinoribus plus ſatis inſignes. *Rex id permittit, & monaſteriũ ei condit.*

Anno igitur Domini ſexcenteſimo quinquageſimo tertio, menſe Octobri, gentilium caterua è Danorum partibus nauibus aduecta, apud Orientales Saxones ad villam Chichenſem appulit: atque in terram expoſita, rapinis & incendijs in Chriſtianos ſæuire cœpit. Ille vero, qui inter ſceleſtos illos primas obtinebat, conditione beatæ Oſithæ & religione comperta, precibus & muneribus eam ad idololatriam prouocare: minas etiam verberum vulnerumque intentare, niſi deorũ, quos colebat, venerationi conſentiret. At virgo ſancta & blanditias contemnens, & minarũ aſperitatẽ nihil reformidans, ſupplicia impendẽtia paruipendit. Quamobrem princeps ille, neque eius conſtantiam, neque deorum ſuorum iniuriam ferre ſuſtinens, capitali in eam lata ſententia, caput ſubmittere coëgit. Quod cum amputatum ei eſſet, corpus mox ſeſe ſubrigẽs, apprehenſo humi capite, recto tramite, & firmis veſtigijs progrediens, ad Eccleſiam Apoſtolorum Petri & Pauli per tria fere ſtadia illud detulit. Ad oſtiũ autẽ Eccleſiæ obſeratum ſubſiſtens, manib. cruentatis fores pulſat, relictiſque ibidem ſanguinis veſtigijs, in terram corruit. Eo autem loco, vbi capitalẽ virgo ſancta ſubijt *Danorum ferit as. Dani populantur Anglos. S. Oſitha decollatur & fert caput ſuum.*

Miraculũ ad locum eius Martyrij.

ſubijt ſententiam, fons perſpicuus erupit, varijs morborum generibus præbens ſanitatem.

Porro audito eius martyrio, parentes præcipuo eius deſiderio æſtuantes, vt vel truncati corporis pignore conſolati, doloris iacturam redimerent, corpus ad ſe adferri curârunt: idque in Eccleſia Ailesbiriæ, in plumbeo locello, honorifice collocârunt; vbi perpetratis multis miraculis, tandem ſacræ reliquiæ, cœleſti viſione quendam ad hoc opus excitante, ad Eccleſiam Chichenenſem translatæ ſunt; quas Mauritius Londonienſis Epiſcopus in precioſo ſcrinio recondidit; Roffenſis vero Epiſcopus, qui præſens aderat, à graui infirmitate curatus eſt.

Claret miraculis poſt obitum.

C Baron. Tom. Annal. 2. & in Not. ad Martyr. Roman.

CERTAMEN S. ET GLORIOSI MARtyris Demetrij Theſſalonicenſis: *Ex eo quod eſt apud Metaphraſten. Coronatus eſt anno Chriſti 304. Marcelli Papæ I. Conſt. & Galer. Imp. I. vel circiter.*

8. Octob.

Patria & genus eius illuſtre.

DEmetrius ciuitate Theſſalonica oriundus, parentum ſtemmate & genere clarus, primam originem ab antiquis Macedonibus traxiſſe fertur. Sed hic tantus natalium ſplendor, quanquam non contemnendus, tamen ſi ad illuſtria illius virtutum maximarum ornamenta conferre velimus, obſcurus quodammodo earum reſpectu videri poteſt. Nam cum eo tempore ſæua & immanis Tyrannorum perſecutio, Chriſtianam pietatem vehementer oppugnaret, Demetrius, vnus inter omnes, non fide tantum, religione & pietate ornatiſſimus, ſed & miraculorum gloria illuſtris, præclarum ſane certamen ſuſtinuit. Quod qua ratione confecerit, non erit abs re per cunctas illius ætates deſcribere.

Præclara illius in-

Cum puer adhuc liberalibus diſciplinis adhibitus eſſet, corporis animæque nobilitate omnibus ſuperior,

Digitized by Google

rior; ſingulari quodam ingenij acumine præditus erat, tum ad diſciplinas imbuendas, tum ad mores colligendos, & benignitate quadam admiranda condiendos. Vultûs vero elegantia internum animi candorem clare exprimebat. Optimis igitur moribus, & inſtituto vitæ honeſtiſſimo, pueritiam pubertatemq; tranſmittens, antequam togam ſumeret virilem, inſigne aliquod militaris gloriæ decus annorum exercitatione comparare ſibi ſtatuit: comparauitque, tanta cum ſui nominis prædicatione ac celebritate, vt Imperator Maximianus ingenij eius animique magnitudine permotus, Græciæ Proconſulem cum crearit, & conſularibus inſignibus ſuis ipſe manibus induerit. Ille vero nequaquam abiecto & puſillo animo caduca ſibi proponens, ſed excelſo plane & diuino æterna aſſidue voluens paruam oblatæ dignitatis habebat rationem. Quin potius tota mente in ſuam & omnium ſalutem vehementer intentus, intrepide cunctis Chriſtum annunciabat, nihilque fere aliud præter Dei verbum in ore habebat. Neque fruſtra ſane Chriſtianæ facundiæ præſtantiam exercebat, ſed multos à denſis errorum tenebris, ad dulce veritatis lumen adducebat. Ardebat interim magis quotidie magiſque incredibili deſiderio ſalutis animarum omnium, ſummumque damnum reputabat, ſi non omnes, ad quos verba inſtituebat, ab infelici dæmonum ſeruitute in Chriſti libertatem vindicaret.

Indoles & ingenium. *Dat operă militiæ.* *Fit Græciæ Proconſul.* *Chriſtum prædicat: & multos ad eum conuertit.* *Zelus animarum.*

Cum autem totus in eo eſſet, ſuauiſſimaque doctrinæ ſuæ fluenta multorum auribus inſtillaret, quidam dæmonum ſatellites, qui ex Chriſtianorum ſanguine Imperatoris gratiam & fluxos mundi venabantur honores, eum die quodam palam verba ſalutis facientem comprehendunt, vinctumque ad Imperatorem, ſpe præmij ingentis inescati, pertrahere parant. Cum primum ergo inſtitutam aduerſus eum audiſſet quæſtionem Imperator, varie fuit affectus. Stupebat, dolebat, timebat, iraſcebatur. Stupebat,

Comprehĕditur intentus concionibus.

Digitized by Google

propter rei nouitatem, quam audiebat; Dolebat, propter viri iacturam; Timebat, ne cum talis eſſet, populum ad ſuam traheret religionem: Iraſcebatur, quod honoris ei delati nullam duxiſſet rationem. Sed cum ſolo auditui ægre fidem accommodare poſſet, (nam quod qui non vult, difficile credere poteſt) voluit oculos rei auditæ teſtes adhibere. Iubet ergo virum ad ſe adduci.

Ducitur ad Imperatorẽ

Is autem neq; imperij magnitudinem expaueſcens, neque ſupplicia quę expectabantur formidans, neque Iudicis ſæuitiam contremiſcens, libere fidei ſuæ edidit profeſſionem; ac idolorum vanitatem conſtanter irriſit. Deinde orationem ad Imperatorem conuertens, Honores tui, inquit, ô Rex, & bona, ijs ſunto, qui tibi parent: quique nihil præter huius mundi gloriam & opes ſitiunt. Quomodo enim illa eum allicere poterunt, qui inuidioſam imperij tui coronam deſpicit atque contemptui habet? Quod ſi mihi etiam mortem intuleris, tunc ſcias te mihi rem vnam omnium optatiſſimam iucundiſſimamque pręſtare; vtpote qui per eam ad Chriſtum me tranſmittas, cuius aſpectum vnice deſidero.

Eius animi magnitudo

His auditis Maximianus eum in carcerem abripi præcepit: ſperans temporis longinquitatem animi mutationem inducturam. At ſimulac carcerem ſubijt martyr, ſcorpius è latebris proſerpens, ſublato ſtimulo pedem eius puncturus quidem properabat: quem cum ſanctus martyr, edito Crucis ſigno, protinus interemiſſet, Angelus Domini ei conſolator adfuit, pacem adferens, & animi robur ſua præſentia confirmans. Et quidem Demetrius hoc modo in ergaſtulo concluſus, Chriſti gratia & miſericordia fretus, certamen expectabat.

Abducitur in carcerẽ.

Crucis ſigno perimit Scorpium.

Conſolatur ab Angelo.

Maximianus autem gladiatorum ſpectaculis intentus, effuſione humani ſanguinis oculos animumque paſcebat. Erat autem vir quidam barbarus patria Vandalus, ipſi Maximiano ſanguine iunctus, corpore viribuſq; ad luctam validus; eaque de cauſa admodum

ei

ei gratus,& exiſtimatione virium facile princeps: Nomen erat ei Lyæus. Is cum inſolenter vires ſuas iactaret, cæteróſque gladiatores glorialbundus ad certamen prouocaret, & multis humi ſtratis, multis etiam vita ſpoliatis, de omnibus palmam obtineret, quidam ætate admodum iuuenis, Neſtor nomine, inclyto martyri Demetrio probe notus, æmulatione gloriæ Lyæi prouocatus,ad martyrem abijt, ſupplexque ab eo petijt, vt virtutem ſibi à Deo impetraret, qua ſuperbientem temereLyęum proſterneret.Demetrius haud ignarus quod de Lyæo non modo, ſed & de hoſte animarum omnium teterrimo,victoria poti-retur; ilico frontem eius & pectus Crucis ſigno conſignauit,ſuiſque munitum precibus, intrepide in certamen deſcendere iuſſit.

Lyæus Vãdalus, gladiator validiſſimus. Neſtor iuuenis, eius ſuperbiam deteſtatur. Crucis ſigno in frõte & corde à S. Demetrio armatus, venit in ſtadium contra Lyæum.

Statim igitur Neſtor in ſtadium veniens, reiecta tunica,Lyæum ad ſingulare certamen prouocauit. At Imperator primo adoleſcentis ſtupefactus audacia, deinde nihil aliud eſſe opinatus,quam oſtentationem virtutis,ô inquit,adoleſcens,facile colligo extremam pecuniæ inopiam te adhanc tantam adigere audaciam, vt ſi viceris, opes ingentes conſequaris: ſin victus ſuccumbas, paupertatem ſimul cum vita effugias. Sed æquo animo eſto, ego & ætatis tuæ & pulchritudinis miſertus; inopiæ malum larga manu à te propulſabo. Nam cum Lyæo congredi, viro robuſtiſſimo, & omnibus victorijs inclyto, eſt in apertam perniciem furibunda mente ruere. His auditis; Neſtor neque munerum oblatione emollitus, neque prædicatione virium Lyæi exterritus, Minime, inquit ad Imperatorem, pecuniarum causâ in certamen prodeo,ſed virtutis tantũ & gloriæ. Hæc Neſtoris dicta cum & Imperatorem & adſtantes ad iram prouocarent, tum Lyæus verbis Imperatoris acrius ad certamen ſtimulatus,impetu &audacia plen⁹ in circum deſcendit.At Neſtor,precibusDemetrij confiſus, oculos ad Chriſtum ſuſtulit, tacituſque illius numen deprecans; venientem aduerſarium ſtricto acina-

Neſtor Lyæum virũ robuſtiſſimum proſternit.

acinace excepit, ac celeritate incredibili mortiferum vulnus ei inflixit. Et ille quidem ſtatim concidit exanimis: Imperator vero dolore propemodum enecatus, ira & triſtitia plenus, celeriter ad regiam abijt.

Ibi cum grauia apud ſe verſaret, tum nihil non molitus eſt, vt Neſtoris virtutem obſcuritate inuolueret, Lyæumque magicis interfectum artibus diuulgaret. Nec longa mora. Vocatum ad ſe Neſtorem iubet profiteri, qua arte, quibuſué fraudibus inuicto robore Lyæum ſtrauiſſet. Cui Neſtor nihil territus; Eſt, inquit, ſolus Deus Demetrij, Deus inquam Chriſtianorum; cuius virtute in hoc certamine ſuperior euaſi. Hoc Neſtoris reſponſo vehementer irritatus Imperator, dictum factum, proprio enſe eum transfigi iuſſit. Et ſic quidem Neſtor martyrico ſanguine expiari & ſanctificari meruit. Cæterum furor Imperatoris, propter Lyæi mortem, longius vagans, iubet quoque ipſum Demetrium in carcere conſtitutum lanceis confodi; & corpus inhumatum relinqui: quod non multo poſt tempore à Chriſtianis noctu inde ablatum, pie ac religioſe fuit ſepultum.

Neſtor caditur pro Chriſto.

Demetrius lanceis confoditur.

Hoc beato fine Martyre coronato, quidam famulorum eius ſacrum cruorem linteo excepit, annulumque eius ſanguine tinctum, magni theſauri loco apud ſe habuit. Quæ virtutis nequaquam expertia, ſtupenda patrabant miracula; morbos curabant, ex obſeſſis corporibus dæmones fugabant, & totam denique ciuitatem miraculorum gloria replebant. Vnde cum neque Maximianum ea laterent, famulum ad ſe perductum (is Lupus vocabatur) ante ipſum Tribunal capite plecti iuſſit. Procedente autem tempore, & ſignis ex loco, in quo latebat corpus Martyris, coruſcantibus, & tum Macedoniam, tum Theſſaloniam peruadentibus, quidam Leontius & gloria clarus, & Chriſti amore ardens, qui tunc erat Præfectus Illyrici, graui morbo detentus, vltimoque languore, ſine vlla ſpe curationis, oppreſſus, Theſſaliam ad Martyris ædiculam

Plurima facit miracula ſanguis eius.

Lupus Demetrij famulus pro Chriſto occiditur.

Leontius Præfectus ad Martyris tumulũ celeriter curatur.

culam profectus eſt: fuſiſque inibi ad eum precibus, ſanitatem repente eſt conſecutus. Porro in grati animi ſignificationem, nouum inſigni opere templum in Theſſalonica ciuitate à fundamentis excitauit: quod pulchritudine & magnitudine ſua nulli alij ex iis cedit, quæ mouent oculos ad admirationem & voluptatem. Cæterum multa miracula & curationes ad chlamydem martyris Syrmium à præfato præfecto tranſlatam plurimi ſunt conſecuti.

Elegantiſſimum templum condit S. Demetrio miraculis claro.

Chlamis eius Syrmium trãſlata miraculis glorioſa

VITA S. PELAGIÆ, QVÆ EX INSIGNI peccatrice, facta eſt perfectæ pœnitentiæ exemplar. Ex ea quam Iacobus, Diaconus Heliopoleos conſcripſit. Vixit Temporibus Theodoſii Iunioris; & conuerſa eſt à Nonno, Epiſcopo Ediſſeno, qui claruit (vti patet Tom. 6. Annal. C. Baronij) Anno Domini 449. & reliq.

8 Octob.

Errant qui hanc Pelagiam conuerſam dicunt à Nonno Epiſcopo Portuenſi, referuntq́; eam ad tẽpora Numeriani, vt latius docet C. Baron. in Not. ad Martyr. Roman. & Tom. 2. Annal Anno Domini 229.

SAcratiſſimus Antiochenæ ciuitatis Epiſcopus Maximus, cum certam ob cauſam omnium vicinorum epiſcoporum haberet conuentum, & inter alios Nonnus antiſtes Ediſſenus ſanctitate & doctrina admirandus (nam ad illud honoris faſtigium è Tabenſiotarum monaſterio ſolitarius, propter ſolam ſpectatæ vitæ, morumque integritatem euectus erat) rogatus eſt vt ſermonem ad ipſos de rebus diuinis inſtitueret. Conuenerant pariter ad fores beatiſſimi Iuliani martyris; vbi vir ſanctus cum luculentis ſane verbis ingenti omnium admiratione exorſus eſſet, ecce ſubito, prima *a* Mœnadum Antiochiæ, inſignis meretrix, aſello inſidens, cum incredibili pompa & apparatu illac iter habuit. Erat autem vſque adeo compta & ornata, vt nihil in eius veſtibus præter aurum, margaritas, & gemmas, ingenti ſplendore micantes, cerneretur. Ipſi etiam pedes eius auro & margaritis

a Fuere Mœnades,

 garitis

mulieres, quæ Bacchi ſacra celebrabant, paſſis crinibus furentium more huc atque illuc curſitantes.

garitis tecti fulgebant. Stipabant vero eam ingens puerorum & puellarum turba, cultis magnique precij induta veſtibus. Ex ijs alij antecedebant, alij eam ſequebantur; cuncti veſtium & monilium fulgore coruſcantes. Tanta autem erat eius formæ pulchritudo & elegantia, vt homines huic mundo dediti, nullo eius aſpectu exatiari poſſent. Cumque limina templi præteriret, pigmentorum odorumque, quibus delibuta erat, fragrantia, & ſuauitas totum implebat aërem.

Pelagia ſcortum inſigne.

Eam vt viderunt Epiſcopi impudenter & inuerecunde, nihil velato capite, & nudis ſcapulis, omnium oculis petulanter expoſitis, prætereuntem, taciti ingemiſcebant: & facies ſuas tanquam à re execrabili & immani ſcelere auertebant. At Nonnus fixo oculorum obtutu diu eam contemplabatur: ita vt abeuntẽ luminibus, quoad poterat, diligenter ſequeretur. Deinde vultu ad Epiſcopos, ea re ſtupefactos, conuerſo, An non, inquit, affecit vos huius fœminæ tantus decor, tantaque venuſtas?

Illis nihil reſpondentibus, depoſuit faciem in genua ſua & ſudarium, quod manibus tenebat, totumque ſinum largo complens lachrymarum imbre, & ab imo pectore longa ducens ſuſpiria, rurſus ait ad Epiſcopos: Nihilne delectati eſtis tanta eius pulchritudine? Illis tacentibus, Ego vero, inquit, mirifice delectatus ſum. Ecce enim omnipotens Deus, ex hac fœmina, coram admirabili & tremendo ſuo tribunali noſtrum iudicaturus eſt miniſterium. Quot enim horas hæc mulier ſuo in cubiculo expendere putanda eſt, dum ſe comit, & ornat, tota mentis cogitatione & animi cura in id intenta, vt eximio ſuo decore & pulchritudine huius mundi amatoribus placeat, qui hodie ſunt, cras fortaſſis nuſquam erunt? Et nos habentes patrem omnipotentem in cœlis, Dominum immenſæ maieſtatis, ſponſum immortalem, in quem deſiderant Angeli proſpicere, cuius pulchritudinem ſol & luna mirantur, ampliſſima reponentem præmia

Ex turpi fœmina capit occaſionem pietatis vir ſanctus Nonnus.

mia ipſi fidem integram ſeruantibus, nihil ſtudemus ornandis miſeris animabus noſtris, neque ſordibus detergendis, culpiſque quibus animæ turpiſſime fœdantur, expiandis: ſed patimur eas iacere ſupinas, ocio deſidiaque marceſcere.

His dictis apprehenſa manu Diaconi ſui ad ſuum abijt cubiculum; ibidemque humi proſtratus vim lachrymarum effundens, cœpit ſuam coram Deo deteſtari ſocordiam dicens; Ignoſce Domine Ieſu Chriſte, ignoſce miſero & indigno mihi peccatori. Ecce enim vnius diei ornatus, quem hæc fœmina adhibet componendo & excolendo corpori ſuo, vincit omnem ornatum animæ meæ. Qua ergo fronte te reſpiciam Deus meus, aut quibus me ſermonibus in conſpectu tuo iuſtificare potero? Væ mihi miſero, qui aſsiſto ad ſanctum altare tuum, nec exhibeo tibi pulchram, ſicut tu expetis, animam meam. Illa promiſit, omnem ſe daturam operam, vt placeat mortalibus: ſtatque promiſſis ſuis; ego vero pollicitus ſum, totis animæ corporiſque viribus annixum iri, vt oculis diuinæ maieſtatis tuæ placeam: atqui turpiter mentitus, fidem deſidia & pigritia mea fefelli.

Plangit ſeſe cōparatione meretricis illius.

Hæc illo dicente, & multum plorante, ac eiulante, dies illa magna celebritate tranſacta eſt. Adueniente autem Dominico die, poſt abſolutas nocturnas preces, obtulit ſe illi ſomnium, quod haud mediocrem illi attulit perturbationem. Stanti namq; ad cornu altaris, viſa eſt columba nigerrima multis ſordibus conſpurcata, cuius fœtorem ſqualoremque ferre nullo modo poterat. At illa nihilominus, donec catechumini dimitterentur, ſuo loco permanſit. Nam ſimulatq; diaconus ad catechumenos proclamauit, Procedite, vel Abſcedite, nuſquam illa comparuit. Porro à Miſſa fideli, & peracto ſacrificio, cū dimiſſa eſſet Eccleſia, prodeunte Epiſcopo extra tēpli limina, rurſus aduenit columba, multis contaminata ſordibus. Tū vero Nonn⁹ extenſa manu apprehenſam, proiecit in lauacrum, aqua plenū: in qua, omnibus ſordibus integre abſterſis,

Viſio S. Nonni.

Hac eſt miſſa, vel miſſio catechumenorum, qui à myſteriis ſacroſanctis arcebātur.

mulieres, quæ Bacchi ſacra celebrabant, paſſis crinibus furentium more huc atque illuc curſitantes.

garitis tecti fulgebant. Stipabant vero eam ingens puerorum & puellarum turba, cultis magnique precij induta veſtibus. Ex ijs alij antecedebant, alij eam ſequebantur; cuncti veſtium & monilium fulgore coruſcantes. Tanta autem erat eius formæ pulchritudo & elegantia, vt homines huic mundo dediti, nullo eius aſpectu exatiari poſſent. Cumque limina templi præteriret, pigmentorum odorumque, quibus delibuta erat, fragrantia, & ſuauitas totum implebat aërem.

Pelagia ſcortum inſigne.

Eam vt viderunt Epiſcopi impudenter & inuerecunde, nihil velato capite, & nudis ſcapulis, omnium oculis petulanter expoſitis, prætereuntem, taciti ingemiſcebant: & facies ſuas tanquam à re execrabili & immani ſcelere auertebant. At Nonnus fixo oculorum obtutu diu eam contemplabatur: ita vt abeuntē luminibus, quoad poterat, diligenter ſequeretur. Deinde vultu ad Epiſcopos, ea re ſtupefactos, conuerſo, An non, inquit, affecit vos huius fœminæ tantus decor, tantaque venuſtas?

Illis nihil reſpondentibus, depoſuit faciem in genua ſua & ſudarium, quod manibus tenebat; totumque ſinum largo complens lachrymarum imbre, & ab imo pectore longa ducens ſuſpiria, rurſus ait ad Epiſcopos: Nihilne delectati eſtis tanta eius pulchritudine? Illis tacentibus, Ego vero, inquit, mirifice delectatus ſum. Ecce enim omnipotens Deus, ex hac fœmina, coram admirabili & tremendo ſuo tribunali noſtrum iudicaturus eſt miniſterium. Quot enim horas hæc mulier ſuo in cubiculo expendere putanda eſt, dum ſe comit, & ornat, tota mentis cogitatione & animi cura in id intenta, vt eximio ſuo decore & pulchritudine huius mundi amatoribus placeat, qui hodie ſunt, cras fortaſſis nuſquam erunt? Et nos habentes patrem omnipotentem in cœlis, Dominum immenſæ maieſtatis, ſponſum immortalem, in quem deſiderant Angeli proſpicere, cuius pulchritudinem ſol & luna mirantur, ampliſſima reponentem præmia

Ex turpi fœmina capit occaſionem pietatis vir ſanctus Nonnus.

mia ipſi fidem integram ſeruantibus, nihil ſtudemus ornandis miſeris animabus noſtris, neque ſordibus detergendis, culpiſque quibus animæ turpiſſime fœdantur, expiandis: ſed patimur eas iacere ſupinas, ocio deſidiáque marceſcere.

His dictis apprehenſa manu Diaconi ſui ad ſuum abiit cubiculum; ibidemque humi proſtratus vim lachrymarum effundens, cœpit ſuam coram Deo deteſtari ſocordiam dicens; Ignoſce Domine Ieſu Chriſte, ignoſce miſero & indigno mihi peccatori. Ecce enim vnius diei ornatus, quem hæc fœmina adhibet componendo & excolendo corpori ſuo, vincit omnem ornatum animæ meæ. Qua ergo fronte te reſpiciam Deus meus, aut quibus me ſermonibus in conſpectu tuo iuſtificare potero? Væ mihi miſero, qui aſsiſto ad ſanctum altare tuum, nec exhibeo tibi pulchram, ſicut tu expetis, animam meam. Illa promiſit, omnem ſe daturam operam, vt placeat mortalibus: ſtatque promiſſis ſuis; ego vero pollicitus ſum, totis animæ corporiſque viribus annixum iri, vt oculis diuinæ maieſtatis tuæ placeam: atqui turpiter mentitus, fidem deſidia & pigritia mea fefelli.

Plangit ſeſe cōparatione meretricis illius.

Hæc illo dicente, & multum plorante, ac eiulante, dies illa magna celebritate tranſacta eſt. Adueniente autem Dominico die, poſt abſolutas nocturnas preces, obtulit ſe illi ſomnium, quod haud mediocrem illi attulit perturbationem. Stanti namq; ad cornu altaris, viſa eſt columba nigerrima multis ſordibus conſpurcata, cuius fœtorem ſqualoremque ferre nullo modo poterat. At illa nihilominus, donec catechumini dimitterentur, ſuo loco permanſit. Nam ſimulatq; diaconus ad catechumenos proclamauit, Procedite, vel Abſcedite, nuſquam illa comparuit. Porro à Miſſa fideli, & peracto ſacrificio, cū dimiſſa eſſet Eccleſia, prodeunte Epiſcopo extra tēpli limina, rurſus aduenit columba, multis contaminata ſordibus. Tū vero Nonn⁹ extenſa manu apprehenſam, proiecit in lauacrum, aqua plenū: in qua, omnibus ſordibus integre abſterſis,

Viſio S. Nonni.

Hæc eſt miſſa, vel miſſio catechumenorum, qui à myſteriis ſacroſanctis arcebātur.

inſtar niuis candida exiuit, atque in ſublime volans prorſus ab eius ſe conſpectu ſubduxit. Hoc ſomnium vt ſuo Diacono per ordinem retulit, ad ſacram ædem cum cæteris epiſcopis abijt: vbi Antiochenus omnem populum adhortabatur. Cumque antiſtites conſediſſent in thronis ſuis, idem ciuitatis Epiſcopus ſacroſanctum illi Euangeliorum porrexit codicem, cum mandato, vt verba ad populum faceret.

Magna efficacia concionis Nonni Epiſcopi.

Tum ille plenus Spiritusſancto, tanta cum gratia & auctoritate, de peccatorum fœditate, extremo iudicio, & bonis ſempiternis cunctis Deum diligentibus repoſitis diſſeruit, vt populus mire compunctus, vberrimis lachrymarum riuulis pauimentum rigaret. Accidit autem, diuina id agente miſericordia, vt ad eam eccleſiam, etiam hæc quam diximus meretrix iam catechumena veniret; cum ante illum diem neque eccleſiæ limina vnquam ſubijſſet, neque minimam peccatorum ſuorum cogitationem inſtituiſſet. Itaque ſubito, diuino adeo eſt compuncta timore, vt copioſum ex oculis funderet lachrymarum imbrem, nihilque prius aut poſterius haberet, quam vt ſalutarem quamprimum vulneribus ſuis medicinam adhiberet. Protinus igitur iubet duos pueros, abeuntem ſequi antiſtitem, ſibique renunciari vbinam hoſpitium habeat. Id vero ſimulac iam noſſet, mox maxima conſequendæ ſalutis concepta ſpe, hunc in modum conſcribit literas, eaſdemque ilico per pueros epiſcopo mittit.

Pelagia reſipiſcit.

Scribit ad Nonnum Epiſcopum.

SANCTO DISCIPVLO CHRISTI, *peccatrix & diſcipula diaboli.*

1 Tim 1. *Matth. 9.*

Audiui de Deo tuo, quod cœlos inclinans, deſcenderit in terras; non propter iuſtos, ſed vt peccatores faceret ſaluos; vſque adeo ſe humilians, vt publicanis familiariter ſe adiunxerit: & is, in quem Cherubim nõ audent reſpicere, cum peccatoribus verſatus ſit. Et tu mi Domine, qui multa præditus es ſanctitate, tametſi

etſi

etſi corporeis oculis non vidiſti Chriſtum, qui illi Samaritanæ ſe apud puteum exhibuit humaniſſimũ; *Ioan. 4.* attamen verus illius cultor es, quemadmodum à Chriſtianis accepi. Quod ſi ita eſt, & illius Chriſti verus diſcipulus es, non me deſpicias, per te illius cõſpectum deſiderantem, eiuſque ſanctiſſimam faciem intueri cupientem. Ad hæc ſanctiſſimus Nonnus ita reſcripſit. *Reſcribit S. Nonnus.* Quæcunq. tandem ſis, manifeſta es Deo, nec latet eum conſilium & voluntas tua. Interim tamen vide, ne tentare auſa ſis humilitatem meam, qui ſum homo peccator, ſeruus omnipotentis Dei. Quod ſi reuera tenet te deſiderium pertingendi ad huius Dei virtutem & fidem, meq. videre vis, ſunt mecum alij Epiſcopi, quibus præſentibus non negabitur tibi copia mea videndi: ſed ſola profectò non admitteris ad conſpectum meum.

Hæc cum illa legiſſet, magna perfuſa animi exultatione, curſu contendit ad Baſilicam B. martyris Iuliani: ibidemq. prono vultu Epiſcopis ſe proſternẽs, apprehenſis beati Nonni pedibus ait ad eum; *Ecce puram meretricis Confeſſionem.* Ecce ego pelagus flagitiorum & quædam iniquitatis abiſſus, rogo te, mi Domine, imitare magiſtrum tuum Dominum Ieſum Chriſtum, & impertire mihi humanitatem, meq. Chriſtianam effice. Cumq. vix ei perſuaſiſſet antiſtes, vt humi ſurgeret, ſic illi locutus eſt; Sacri Epiſcoporum Canones vetant ſacro fonte luſtrari meretricem, niſi fideiuſſores adhibeat, qui fidem dent, eam non redituram ad anteactæ vitæ turpitudinem. Hac Epiſcopi ſententia audita, rurſus humi ad pedes eius ſe abijcit, eoſq. rigans lachrymarum imbre, capillis ſuis demum detergit, dicitq. illi; Tu itaque iuſto Iudici Deo pro anima mea rationem reddes, & tibi omnia ſcelera & flagitia mea imputabo, ſi diſtuleris mihi impuræ & turpiſſimæ ſalutaris lauacri impertiri beneficium.

Tum verò Epiſcopi omnes & Clerici, qui conuenerant, videntes illam inſignem meretricem, flagitiis omnibus coopertam, magno Dei deſiderio eiuſmodi

ſermones promentem, tantoq. obtinendæ ſalutis ardore flagrantem; communi ſentētia baptiſmatis gratiam ei conferendam eſſe decreuerunt; miſſoq. huius rei ad Epiſc. Antioch. nuncio, poſtulârunt, vt vnam ei ex Diaconiſſis ſalutis adiutricem aſſignaret. Miſit is confeſtim ad eam dominam Romanam; quæ in Diaconiſſis primas obtinebat. Ea veniens, offendit Pelagiam ad pedes Sancti Nonni adhuc iacentem: vixque ei perſuadere potuit, vt à terra ſurgeret. Hortabatur autem eam Epiſcopus Nonnus vt cuncta peccata, oris confeſſione integrè expiaret. At illa lachrymis tota infuſa reſpondit: Si velim conſcientiam meam, nulla prorſus ſui parte ſanam, euoluere, opus nullo fine abſoluendum aggredior. Certa enim ſum, peccata mea ſuo pondere vincere maris arenam. Sed tamen immenſæ Chriſti gratiæ ac bonitati confiſa, ſpero eum pondus iniquitatum mearum remiſſurum: meque pro ſua clementia reſpecturum.

Ab immodico ornatu, Margarita nomē accepit Pelagia. *Baptizatur.* *Communicat.* *Accipit ſpiritalem matrem.*

Tum Antiſtes ad illam, quo, inquit, vocaris nomine? Reſpondit illa; Eſt quidem mihi à parentibus Pelagiæ nomen impoſitum: at ciues Antiocheni Margaritam me vocant, propter copiam margaritarum, & moles ornamentorum, quibus me mea ſcelera inſtruxerunt. Tunc Epiſcopus, ante omnia, profligato, per diuina, immundo ex ea ſpiritu, luſtralibus eam tinxit aquis, fecitq. participem diuinorum myſteriorum; & ſic demum ſalutari Crucis ſigno munitam, Diaconiſſæ tradidit, vt eius precibus conſilioque adiuta, ſæuientis inimici impetum conſtantius reprimeret.

Satan multum conatur ad ſereucare Pelagiam ſed fruſtra.

His ita peractis, humanæ ſalutis inimicus, dolens eam animam è faucibus ſuis ereptam, horrendos cœpit edere eiulatus; Nonni virtutem ſæpius incuſare, quod is ſpes omnes ei abſtuliſſet; neophytamque Pelagiam infidelitatis palam arguere. Inde poſt biduum, noctu dormientem cum Romana Pelagiam excitare blanditijs eam delinire, maiora mul-

to

to, quam ante acceperat, promittere ſi Chriſtum deſerere vellet. Sed illa, à Nonno Crucem ſibi imprimere edocta, ſalutari ſigno hoſtem, vti prius, in fugam conuertit.

Tertio deinde die à percepto baptiſmate, Pelagia cunctas ſuas opes & facultates Antiſtitis voluntati permiſit; qui eas in pauperes, orphanos & viduas erogari curauit: peccatricis opes, religioſè in iuſtitiæ theſauros cõuertens. Pelagia interea toto deſiderio ad vera pœnitentiæ & cæleſtis vitæ ſtudia anhelans, octauo die, quo albam debuit deponere veſtem, nocte, cunctis inſcijs, cilicina ſe induit, relictaq. Antiochia, Hieroſolymam abijt: ibidemq. in monte Oliueti anguſto pænitentiæ conſtructo domicilio, certamen cum antiquo ſerpente reſumpſit.

Pelagia facultates omnes pauperibus diſtribuũtur.

Clam fugit Hieroſolymam.

Non diu poſt Antiochenus Epiſcopus, ſoluta congregatione, ſingulos ad ſedes ſuas remiſit Antiſtites. Elapſo autem inde quadriennij plus minus ſpatio, Iacobus antiſtitis Nonni diaconus, magno loca ſacra Hieroſolymis viſendi deſiderio inflammatus, obtenta ab Epiſcopo Nonno venia, eo profectus eſt: inuenitq. Pelagiam virili indutam habitu, in cellula vndique concluſa acerbos pœnitentiæ labores ſuſtinentem. Parua tantum in pariete ad colloquium erat feneſtra; qua patefacta, Iacobus à Pelagia cognitus, eam minimè cognouit. Erat enim facies eius, quæ antea incredibili pulchritudine nitebat, dira macie confecta & lachrymis exeſa; ita vt oculi intra reconditi concauam quandam foſſam exhiberent. Porro vt data acceptaque ſalutatione cognouit eum ab Epiſcopo Nonno miſſum eſſe, nihil dixit aliud, quam vt ſe viri ſancti orationibus commendaret: moxq. occluſa feneſtella, preces Horæ Tertiæ pſallere cœpit.

Nimio ieiunio confecta non agnoſcitur.

En preces hora tertia.

Quocirca Diaconus inde recedens cætera monaſteria Hieroſolymis perluſtrauit, fratreſque inuiſit. Cumque multa eaque admiranda de fratris Pelagij audiret virtutibus, ſtatuit rurſus ad eam reuerti, vt de

S. Pelagia paſſim virtutibus celebris.

Digitized by Google

de fontibus ſalutaris eius doctrinæ vberrimè hauriret. Reuerſus autem cum fores pulſaſſet, nullumq. eius reſponſum acciperet, ſecundo item & tertio die perſeuerauit pulſans. Sed cum nullam omnino vocem perſentiſceret, audacius per feneſtram introſpexit: viditq. eam exanimem iacentem.. Tum ille concito gradu Hieroſolymam contendens, patres omnes, fratreſq. ad exequias conuocauit. Qui cum, patefacto cellulæ oſtio, corpuſculum aromatibus condire vellent, direpentè eam fœminam eſſe conſpiciunt. Vnde admiratione pariter & gaudio repleti, debitas Domino laudes concinuêre, diemq. illum magna feſtiuitate tranſegêre. Percrebreſcente interim longè lateque tam admirabili rumore, venerunt ex omnibus virginum monaſterijs, tam quæ in Hiericho, quam quæ ad Iordanem erant, cum cereis, lampadibus, & hymnis: ſacraſq. Pelagiæ reliquias honorificè non minus quam ſplendidè condiderunt.

S. Pelagiæ obitus.

In veſte virili cunctis incognita egit pœnitentiam.

En antiquũ Chriſtianorum ſepeliendi modum.

MARTYRIVM SANCTI DIONYSII *Areopagitæ; quia à S. Paulo Apoſtolo Athenienſium Archiepiſcopus ordinatus eſt: Apoſtolica vero auctoritate B. Clementis Papæ, totius Galliæ conſtitutus Apoſtolus.* Ex commentario Hilduini Abbatis: *quod iuſſu Ludouici Pii Auguſti, ex veteribus Græcorum monumentis contexuit. Paſſus eſt autem ſanctiſſimus martyr & doctor Eccleſiæ diuinus, poſtremo tempore Traiani vel ſub* Hadriano *Imp. circa annum* Domini 120. *anno ætatis ſuæ plus minus decimo ſupra* 100.

C. Baron. Annal. Tom 1. & 2. in Not. Martyrol. Roman. vbi præter alias, eorũ refutat opiniones, qui primũ Pariſiorũ Epiſcopum alium ab hoc Dionyſio aſſerũt: quique aũ ſub Domitiano paſſũ

ATHenæ ciuitas, qua nihil habuit Græcia ſitu terrarum clarius, artium maximarum inuentrix; eloquentiæ nutrix; philoſophorum & ſapientium genitrix; in qua Apollo, Hypocrates, & Ariſtoteles, cæteri-

teriq. inuentores & totius peritiæ propagatores exorti ſunt: temporibus Cecropis, qui eam condidiſſe fertur, & Menandri, Regumq. ſuccedentium, ſimulacrorum cultui ad inſaniam vſq. dedita erat. In ea, tempore illo quo Paulus Apoſtolus face Euangelicæ lucis ad eam illuſtrandam acceſſerat, vir quidam nobilis degebat; qui Symmiſtes, id eſt conſecretalis Apollo Kronoſpagita (quoniam in eadem vrbe cæteros præcellebat) nominabatur; nobiliſſimi cuiuſdam Apollinis Athenienſium principis proſapia genitus: cuius pater Nicolaus, vir magni ingenij, literarum ſtudio pollens, ciuis & Argolicæ artis Magiſter fuit. Huius igitur filius Apollo, dum inter philoſophorum ſcholas clarus haberetur, & authẽticas bibliothecas ſtudioſè reuolueret, deditusq. philoſophiæ vanis ſuperſtitionibus, ritu paganorum conflictaretur; audiuit Apoſtolum noua & inaudita antea dogmata prædicantem, & idolorum cultum, cæteraſq. gentilium ſuperſtitiones vi veritatis refutantem; cuius quidem doctrinæ cum obuiam ire non poſſet, relicto deteſtabili inanium deorum cultu, Apoſtolo manus dedit, eiuſq. prouolutus pedibus; Chriſtianis ſe ſacris initiandum obtulit.

exiſtimant. In quo & Hilduinus lapſus eſt. 9 Octobr. Laus Athenarum. Apollo Chronoſpagita.

Apollo credit in Chriſtum Paulo docente.

His ita geſtis, cum vocis nouitate Athenienſes permoti, quadam die Paulum ad Areopagum duxiſſent, vt ibi examen ſuæ doctrinæ ſubiret, adorſus eſt Dionyſium, qui ab opinione præſtantis doctrinæ, Theoſophus, & à regione vrbis, vbi Iudicis officio fungebatur, Areopagita, genuino quaſi vocabulo dicebatur; altiſſimo ſanguine primi & magni Dionyſij, non illius Semelæ vel Deucalionis, ſed eius, qui vitis inuentor apud Athenas inſignis eſt habitus, longiſſima & clara propagine genitus. Hic namq. annos quinque & viginti agens, omni penè genere doctrinæ inſtructus, vnà cum Apollophanio ſymmathite ſuo, aſtrologicæ diſciplinæ ergô, Ægypti Heliopolim tranſmigrauit. Vbi cum tota mente aſtrologiæ ſtudio incumberet, die illo, quo Chriſtus Dominus

Dionyſius dictus Theoſophus, item Areopagita. Genus eius clariſſimũ.

Dionyſius proficiſcitur in

pro

Aegyptum ſtudiorum cauſa. pro humani generis ſalute ignominioſam Crucis mortem voluntariè ſubijt, animaduertens Solem lucis ſuæ radios in terræ noctis mutaſſe horrorem, atque orbis climata tenebrarum obtexiſſe caligine, *Tenebræ Chriſto patiente.* ſigno antea inuiſo & inaudito attonitus exclamauit: Aut Deus naturæ patitur; aut mundi machina diſſoluetur. Vnde expletis, pro quibus venerat, feliciter redijt; arcique totius Vrbis, & Curiæ Areopagi præfectus, omnium negociorum ciuilium vt nobilior nobiliſſimis moderamina diſponebat, primuſque inter primos ſyllogiſtica doctrinarum acumina, toga infulatus philoſophica, ciuibus ac vndique ad id ſtudium confluentibus profundebat.

Hunc igitur tantæ eruditionis opinione celebrem, Paulus interrogare cœpit, quid coleret, & quibus numinibus in tam ſpatioſo & venerabili loco inſeruiret. *Pauli cum Dionyſio diſputatio.* Cui reſpondit Dionyſius; Deos, quos coluerunt patres noſtri, quorum virtute & ſolertia, mater terra continetur, hos colimus & adoramus: Aras, quas vides, Martis & Herculis, Mercuri & Priapi. Dum vero Apoſtolus ſingula altaria, & falſorum deorum ſimulacra, perluſtraſſet, inter cæteras aras, vnam reperit, cui titulus erat, Ignoto Deo: Et conuerſus ad eum Paulus, interrogauit illum, quiſnam eſſet ille Deus incognitus. *Ara Dei ignoti Athenis.* Ad quem Dionyſius, Adhuc, inquit, non eſt is in Deorum numerum relatus: ſed incognitus nobis, & venturo ſeculo futurus. Tunc Apoſtolus diuinò ſpiritu impulſus, illum, inquit, Deum, quem incognitum appellas, ego prædico vobis; verum Deum & hominem natum ex Maria Virgine, paſſum ſub Pontio Pilato, pro ſalute humana mortuum: vt nos à mortis ſempiternæ imperio eriperet.

Hæc & alia plura Paulus cum admirabili quadam circumſpectione, diuino afflatus ſpiritu prædicaret, templaque ſingula perluſtrans Chriſtum commendaret, Dionyſius radium quendam lucis in cordis

ſui

Digitized by Google

ſui penetrali excepit: eidemque Paulo libenter cedens, vberiores ſalutaris doctrinæ fontes ſitire cœpit. Poſtero autem die, cum Paulus iter ageret, & quidam à natiuitate cæcus lachrymabili voce eum compellaret, Apoſtolus inſita pietate permotus, Crucis ſigno in Chriſti nomine eius oculis impreſſo, repentè illi lumen contulit: mandauitque, vt feſtinus ad Dionyſium abiret, eumque ad ſe, ab omnibus peccatorum nexibus per ſalutare lauacrum ſoluendum, venire iuberet. Abijt ille: fecitque vt à Paulo iuſſus erat. At vero Dionyſius, vt vidit cæcum clara habentem lumina, miraculi magnitudine penè ſtupefactus, abnegatis paganorum erroribus, ilico cum Damari vxore ſua, omnique familia, ad Paulum contendit, ſacrique baptiſmatis vnda reſperſus, totum ſeſe in diſciplinam Apoſtoli contradidit; à quo cæleſtis doctrinæ myſterijs præclarè per trienninm imbutus, ab eodem Athenienſium eſt ordinatus Antiſtes; quo munere ſanctiſſimè fungens, eandem ciuitatem, maximamque patriæ partem ad fidem veritatis conuertit.

Paulus cæcum illuminat.

Damaris vxor S. Dionyſii.

Dionyſius cum ſuis baptizatur.

Ordinatur Epiſcopus Athenienſis.

In eo vero conſtitutus miniſterio, multa tam voluminibus, quam differentibus ad diuerſos epiſtolis, vt fluuijs myſtici eloquij, edidit: & velut oraculum ſancti ſpiritûs præcipuo opere, ac ore, ac philoſophico magiſterio ad ſubuertendos errores præſagiuit. In commendanda vero cæleſtis patriæ beatitudine, & æternæ vitæ immortalitate, tantus cum docendo, tum ſcribendo extitit, vt cuncta, magnifica ſua excellentia, ſensûs noſtri exiguitatem longè excedant. Et quidem de eius præclariſſimis operibus, quod nonnulli (male autem) ambigant certum ſane eſt, ea, vt reuera eius, ab antiquioribus vtiq. cognita eſſe & accepta. Dionyſio quippe Alexãdrino; Athanaſio; Ioan. Chryſoſtomo; Cyrillo, Alexãdrino, Gregorio Magno, Martino Papa & martyre, Agathone, Adriano, & deniq. Nicolao primo: præter innumeros recentiores. Quod vero Euſebius, vt Arianus

Qualem ſe in Epiſcopatu geſſerit.

Quam ſublimia eius dicta, & ſcripta.

S. Dionyſii opera antiquioribus cognita.

de

Digitized by Google

de illis reticuerit,id dolo malo ab eo factum poſſumus ſuſpicari:cum ea,hæreſi illi aduerſentur.

S Dionyſium cur Ionicus & item Macarius, dictus ſit. Multis locis Chriſtum prædicat: & miracula operatur.

Cæterum cum Paulus Romæ Euangelij ſata ſpargeret,Dionyſius (qui à patria Ionicus,Chriſtiano autem agnomine propter maximam ſanctitatem vocabatur Macarius,id eſt, beatus) ne poſt diſceſſum magiſtri, lupi rapaces Dominicas oues inuaderent, quod inſtitutor eius plantauerat, abundanti ſolicitudine rigare contendit.Vnde vicinas & longè poſitas pertranſiens ciuitates, prædicando , & ad fidem populos conuertendo,fideleſq. in verbo confirmando,atque oppreſſos varijs languoribus ſanando, vſq. Troadem,Euangelij gratiâ, ſecedere non dubitauit. Vbi aliquanto tempore,non ſine magno animarum fructu exacto , cum Petrum & Paulum Romæ tentos,& Petrum quidem ergaſtulo, Paulum vinculis ſecundo,peruulgata fama,affici comperiſſet, Athenas rediens,ſubrogato ſibi * Epiſcopo plebem commendauit;ille vero contiguas per parochias diuini verbi ſpargens ſemina,Romam contendit; magno videlicet Apoſtolorum amore,& martyrij deſiderio incenſus;vt ſimul cum eis,ſi ita Chriſtus diſpoſuiſſet , feliciter occumberet. Sed impijſſimus Nero,antequam Dionyſius Romam perueniret , ſanctos Dei Apoſtolos , alterum per Crucis trophæum , alterum gladio animaduerſum , felici cruore perfuſos, & martyrij gloria dignos,ad ſuperos tranſmiſerat.

** Is fuit Publius vt teſtatur Euſeb. hiſt. Eccleſ. lib 4 cap. 21. & D. Hierony. de Scriptor. Eccleſ. in Quadrato: qui Publio ſucceſſit.*

Venit Romam S. Dionyſius, ad S Clementem Papam.

Porro vt Romam peruenit,fuit à Clemente, qui tunc ſanctæ & ſummæ Sedis Apoſtolicæ gubernacula tractabat,peramanter & digno cum honore exceptus:& pro ſanctitatis ac eruditionis ſuæ reuerentiâ, maximæ venerationis loco habitus.Fuit hoc iter Romam verſus,diuino haud dubium nutu , à Dionyſio ſuſceptum,vt is Orientales tenebras , doctrinæ ſuæ radijs illuſtraret, & murum validiſſimum infidelitatis,qui totius Galliæ & Germaniæ terminos occupauerat,prædicationis ſuæ ariete deſtrueret , atque peritiſſimæ eloquentiæ ſpiculo gentilitatem perfoderet.

Itaq.

Digitized by Google

Itaque Clemens mirè ſibi totiq. Eccleſiæ de aduē-tu Dionyſij congratulans, eum cum auctoritate Apoſtolica in Gallias deſtinauit, vt ibidem, ſicut ante Athenis, optimi & ſtrenui Euangeliſtæ opus faceret, ſuumq. miniſterium cum certa ſpe æternæ retributionis impleret. Socios quoq. illi plures, & diuini verbi cooperarios, vitæ innocētia & doctrinæ præſtantia probatiſſimos adhibuit. Igitur Pontificis Maximi benedictione munitus, ſocijſq. laborum præclarè inſtructus, iter ingreſſus eſt, appulitq. primo portum Arelatenſem; è qua ciuitate quibuſdam in partes neceſſarias diſtributis, ipſe, quia apud Gallias gentilitatis errorē præcipuè feruere cognouit, illuc intrepidus & calore fidei incenſus acceſſit; ac Lutetiam Pariſiorum, Dño ducente, peruenit. Quam ſimulac ingreſſus eſt, doctrina admiranda, miraculiſq. & virtutum ſignis, magnam populi multitudinem ab errorū tenebris ad lucem veritatis traduxit: & incredulæ gentis feritatem conſtantia fidei expugnauit.

Mittitur in Gallias S. Dionyſ.

Hiſce pietatis ac fidei fundamentis feliciter iactis, mox Eccleſiam, in agro quodam, à Lisbio viro nobiliſſimo, & recens ad Chriſtum conuerſo, iuſto precio comparato, à fundamentis excitauit, ac officia deuotè Deo ſeruientium clericorum ex more conſtituit: cultumque diuinum, quibuſcunque potuit modis, nouus adhuc aduena amplificauit. Interim ſæpiſſimè idolorum Pontifices, excitata in populis ſeditione, eum ad necem inquirebant.. Sed cum armis & bellico apparatu inſtructi appropinquarēt, tanta in eo lux cæleſtis gratiæ repentè radiabat, vt omni ferocitate cum armis depoſita, ſe illi proſternerent; certatim ſe illi ſubderent; & idola, quæ magnifico ſumptu & ſtudio fabricata fuerant, ſubuerterent: ſicq. de inuento ſalutis portu & naufragio idolorum vehementer gauderent.

Venit Lutetiam Pariſiorum, & multos ibidem cōuertit: miraculis clarus

Conſtruit Eccleſiam.

Lux mira in Dionyſio, eius hoſtes frangit.

Tunc hoſtis antiquus cernens ſibi totam penè meſſem ſtudio Dionyſij ſubripi, cunctas artificij ſui machinas, ad impugnanda quæ fuerant conſtructa

conuertit. Nam cum ꝓpter fidelium multitudinem, quod propoſuerat, perficere nō valeret, per quoſdam ſuæ partis auctores, Domitiano, qui poſt Neronem perditionis filium, ſecundam in Chriſtianos exercuit perſecutionem, ſuggeſſit, vt ocyùs deorum ſuorum venerationi conſuleret: quę iam etiam ab ipſa hominum memoria per Dionyſium eiuſq. ſequaces abolebatur. Quæ audiēs immaniſſimæ crudelitatis bellua Domitianus, in tantam indignationis exarſit rabiem vt vbicunq. per ſe vel per ſuos ſatellites Chriſtianum quempiam reperiſſet, aut cogeret dijs ſacrificare, aut diuerſis pœnis addictum, gladio traderet puniendū. Sed & per totum ſibi ſubditum orbem, in cunctis ciuitatibus, oppidis, municipijs quoq. & vicis, publicū pependit edictum, vt adminiſtrationis infulis ſeruientes, omnes Chriſti nominis amatores exponere diuerſitati ſupplicij maturarent, ne ſupereſſe poſſet, qui valeret acquirere, quod peribat.

Paſſum eſſe ſub Domitiano vult Hilduinus, & alii non nulli; ſed horum opinionem refutat Baron. Annal. Tom 2. Traian. Imp. an. 10. cuius poſtremo tempore, vel ſub Hadriano paſſum probat.

Perſecutionis ergo publicata ſententia, iniquorum turba, in omnem mundi partem bacchando progreditur: & Præfectus Feſcennius Siſinnius, cum ingenti ſtrepitu, ad partes occidentalium regionum, ad ſanctum ſenem, doctrina & virtutum inſignibus nominatiſſimum, comprehendendum dirigitur. Nec mora; Furore & amentia præceps Siſinnius, vt primū Galliarum ingreſſus terminos, celebre ſanctiſſimi viri nomen audiuit, Pariſios adijt: vbi beatum Dionyſium contra incredulos dimicantem, & prædicatione continua populi multitudinem ad fidem exhortantem inuenit. Erant illi comites indiuidui, Ruſticus Archipresbyter, & Eleutherius Archidiaconus, egregij diuini obſequij comminiſtri: quos vno eodemque impetu dæmonis ſatellites inuaſerunt, loriſque duriſſimis collo & manibus eorum iniectis, ad Siſinnium pertraxerunt. Is odio & ira in Chriſtianum nomen æſtuans. Tune es, inquit, infandiſſimus ille ſenex, qui etiam deorum noſtrorum culturam euacuas, & inuictiſſimi principis ſtatuta contemnis?

Dira Chriſtianorum perſecutio.

Siſinnius Præfectus venit Pariſios

S Dionyſius capitur cum ſociis ſuis, Ruſtico & Eleutherio.

Siſtuntur coram Siſinnio.

Cum-

Cumque vir ſanctus, ſocijque vno pariter ore reſpõſum Chriſtiana virtute dignum darent, Præfectus maiori furore inflammatus, Tantum edicite, inquit, ſi magni principis Domitiani iuſſis obedire, & immortalium deorum iura venerari diſponitis. Sin autem, non verborum, ſed verberum conflictatione vobiſcum viriliter decertabo.

Cum hæc agerentur, quædam inclitæ familiæ matrona nobilis, multo ſtipata comitatu, nomine Larcia, ſuperuenit, compellans Præfectum, à Dionyſio Ionico, agnomine Macario, virum ſuũ Lisbium magicis artibus mente captum, & eius tranſgreſſionib. ſociatum. Qui ſtatim adductus, iuſſu Præfecti capitis ſubijt ſententiam: glorioſo fine ad regna cæleſtia præmiſſus. Sancti vero martyres tortoribus traditi, & veſtibus expoliati, primum diris flagellis toto corpore cæſi ſunt; inde immenſo catenarum pondere onerati, in fœdum & tenebricoſum ergaſtulum retruſi: ac poſtremo ad quæſtiones in cataſtis extenti & diriſſime flagellati.

Larcia maritum ſuũ Lisbium accuſat apud Præfectum

Lisbius pro pietate trucidatur.

S. Dionyſ. cum Ruſtico & Eleutherio dire cruciãtur.

Hoc primi certaminis impetu egregia animorum virtute & conſtantia ſuperato, ſanctiſſimus antiſtes, in oculis ſuorum (quo tormentorum ipſius terrore à fidei conſtantia reſilirent) in lecto ferreo, ſuppoſitis flammis, nudo plane corpore extenſus eſt. Illo autem pſallente, & ignis ſæuitiam vi orationis à ſuo corpore propulſante, tyrannus ambuſtum beſtijs ferociſſimis, in rabiem multo ieiunio excitatis, obijci mandauit. Quas impetu validiſſimo accurrentes vir diuinus ſigno Crucis ita repreſſit, vt Præfecto non minorem indignationem, quam admirationem commoueret. Præparantur ergo ingentia clibani incẽdia: in quę vir Domini vexillo Crucis armatus proijcitur. Cumque extincto ad orationem eius fornacis incẽdio, ſplendidior auro eductus eſſet, in crucem ſublatus appenditur. Ibi cum ſine intermiſſione, ſpectantibus Chriſtum Ieſum tanquam de cæleſti cathedra prædicaret, diutius tortus tandem deponitur,

Aſſatur Dionyſius.

Obiicitur feris.

Iactatur in clibanum.

In crucem ſuſpẽditur.

In carcerẽ cum multis alijs truditur.

Digitized by Google

&in carcerem Glaucini, cum Ruſtico & Eleutherio, aliaq. fidelium multitudine, recluditur. Vbi cum poſt multas ad populum exhortationes qui eum ſequendo carcerem irruperat, Dominica Miſſarum ſolennia celebraret, panemq. cæleſtem populo communicandum frangeret, ecce lux ſubito tantæ claritatis in carcere reſplenduit, qualem nemo eorum antea vnquã viderat: quæ eum cæleſti quadam conſolatione ad futurum certamen egregiè animauit.

Miſſam in carcere celebrat.

Interea ſacra Synaxi ritè peracta adſunt carnifices, qui ſanctiſſimos martyres de ſqualore ad vltima ſupplicia ꝓtraxêre. Fuit tunc præ cæteris in Dionyſium atrocius ſæuitum; qui in ſe glorioſa voce cõfeſſionis pænam prouocabat, ambiebatq. ſupplicia: vt tormẽto creſcente, creſceret ſimul & corona. Quapropter iterum toto corpore nudati, virgis in conſpectu omnium atrociter ſunt cæſi: ac tandem ad locum vltimi certaminis, è regione idoli Mercurij, producti. Ibi genua ad decollationem flectere iuſſi, diuinus ante omnia Dionyſius, manibus oculiſq. cum incredibili pietate ad cælum ſublatis, prolixè diuinæ bonitati gratias egit; preceſq. ſane ardentes ꝓ ſalute Eccleſiæ fudit: & ſic demum cum Ruſtico & Eleutherio poſitis pariter genibus, & protenſis ceruicibus, vno eodemq. momento, hebetatis ſecundum præceptum principis ſecuribus, capite plexi ſunt; Taliq. meruêre ad Dñm profeſſione migrare, vt amputatis capitibus adhuc putaretur lingua palpitans Ieſum Chriſtum Dominũ confiteri. Fuit autem eadem die cum illo, & in circuitu ciuitatis, alia multitudo fidelium, quæ per eum crediderat, pro Chriſti nomine cæſa; diuerſiſq. & antea inauditis affecta ſupplicijs: adeo vt qui corpora humo mandarent, vix vlli ſupereſſent.

E carcere ad ſupplicia rapiuntur.

Rurſus virgis cæduntur ſancti martyres

Obtuſis ſecuribus martyres decollantur.

Innumeri fideles cum Dionyſio perimũtur.

Cæterum ad declaranda ſancti martyris & Galliarum primi ſacerdotis merita glorioſa, maximus cunctos aſſiſtentes inuaſit horror, & lux ineffabilis cælitus reſplenduit; & ecce beatiſſimi Dionyſij ſe cadauer erexit, ſanctaq. manu truncatum à corpore caput,

put, Angelico ductu greſſum regente, & luce cæleſti circumfulgente, pendulis cœpit brachijs vectitare. Factaque eſt comes multitudo cæleſtis exercitûs, exanimi corpori caput ꝓpriũ per duo ferè milliaria deportanti, vſq. ad locum in quo nunc Dei diſpoſitione, & ſua electione requieſcit humatum. Cumq. hinc inde, alternantibus quaſi choris, Angelici reſonarent hymni, populi innumeri, canore inæſtimabilis ſuauitatis permoti, in Dominum crediderunt. Non credentes autem, nimio terrore perculſi, quique in ſuas partes fugerunt. Larcia vero viſo tam ſtupendo miraculo, in medias infidelium proſiluit turbas; ſeq. libera voce Chriſtianam profeſſa, mox ſanguinis ſui fonte, ab idolorum immunditia expiari meruit; cuius filius Visbius, quem ex marito ſuo Liſbio ſuſceperat, Romam ductus per tres Cæſares militauit; ac tandẽ ſub ſancto Maſſo, tertio à beato Dionyſio Pariſiorũ Epiſcopo, reuerſus, omnibus quæ ſunt mundi relictis, baptizatus, & religioſorum Chriſtiq. pauperum numero eſt ſociatus.

Truncum corpus Dionyſii erigit ſe & abſportat caput ſuum.

Larcia nobiliſſima matrona credit.

Item poſtmodum eius filius Visbius.

Cæterum perſecutores fidelium, gentiliumq. phalanges, ne Sanctorum Ruſtici & Eleutherij corpora, quæ adhuc in monte vbi martyrio coronati fuerant, proſtrata iacebant, populi fideliſſima probataq. deuotio ad patrocinium ſibi profutura colligeret, inito conſilio, ſtatuerunt ea terris profundiſque Sequanę gurgitibus ſubmergere; ſed Deus omnipotens iniquorum conſilia, diſpoſitionis ſuæ arti, induſtria qua voluit ſeruire coëgit. Nam nobilis quædam materfamilias, Catulla nomine, neceſſitate potius quam voluntate pagana, mactæ virtutis fæmina, ſanctorum corporum perditores ad conuiuium inuitauit. Cumque inter oblatæ humanitatis copiam, mentem eorum à ſuſcepto negotio auertiſſet, dedit ilico in mandatis fidelibus ſuis, & familiaris voti conſcijs, vt furtim ſublata ſanctorum corpora tollerent, ac diligenter occultarent. Qui Dominæ voluntati promptè obſequentes, ſacra pignora ſexto ab Vr-

Catulla mira induſtria Sanctorũ corpora ſuffuratur

Inſignis Baſilica in honorē SS. Dionyſii ac ſociorum conſtructa: miraculis celeberrima.

Mons Martyrū locus paſſionis SS. Dionyſii ac ſociorū eius.

be lapide, in ſulcis autumnalibus condiderunt; quæ deinde pia matrona, adiunctis ſibi Chriſtianis inter nocturna ſilentia tollens, beati Dionyſij corpori coniunxit, & veneratione, qua inter perſecutorum rabiem potuit, deuotiſſimè frequentauit. Proceſſu vero temporis multiplicato fidelium numero, Chriſtiani Baſilicam magnis ſumptibus, cultuque eximio ſuper SS. Martyrum corpora conſtruxerunt: quæ innumeris miraculorum ſignis admodum clara, ſanctorum gloriam indies celebriorem reddunt. Cæci ſiquidem viſum, claudi greſſum, ſurdi auditum, dæmoniaci liberationem, & quibuſcunque infirmitatibus afflicti optatam ibidem adipiſcuntur curationem. Porro locus paſſionis eorum, qui antea Mons Mercurij, ab idolo quod præcipua ſuperſtitione Galli inibi colebant, dicebatur, nunc Mons martyrum vocatur.

C. Baron. in Not. Martyrol. Roman.

MARTYRIUM S. DOMNINI, MAXImiani Imperatoris cubicularii & ſociorum: Ex eo quod eſt apud V. P. Laurent. Sur. Tempus Paſſionis infra ſubſequitur.

a. qui fuit Domini 289. iuxtà C Baron, Annal. Tom. 2. 9 Octob.

Maximianus venit in Germaniam.

Accuſantur Chriſtiani

CVm *a.* ſexto Imperij ſui anno Maximianus, relicta Roma, Mediolanum veniſſet, ibidemque iterato edicto Chriſtianos diuerſis tormentorum generibus affici præcepiſſet, rurſus Mediolano, eodem ferè tempore, diſcedens, venit in fines Germaniæ, aſſumptis ſecū aliquot ſui exercitùs militibus. Qui cum aliquamdiu in finibus illis hærerent, intellexit quoſdam adeſſe, qui Chriſtianam religionem præclaris ornati virtutibus ſequerentur. Vnde furore ſuccenſus, præcepit deos ſuos in medium proferri, eoſq. pariter adductos ſacrificare. At illi ſpreto Imperatoris præcepto, dijſq. exſibilatis, ſeſe immortalis Dei Chriſti Ieſu ſeruitio deputatos dixerunt: neque æquum eſſe, vt inanibus ſimulacris ſacrificarent,

qui

qui ſeipſos viuam hoſtiam Deo cæli & terræ offerre parati eſſent.

Tunc Imperator vehementi indignatione & ira repletus, cunctos capitali damnauit ſententia. Erant autem Chriſtiani qui ante conſpectũ impijſſimi Imperatoris ſtabant, fere quingenti: Inter quos vir clariſſimus Domninus, Imperatori à cubiculis, vt vidit Tyranni furorem Chriſtiani ſanguinis auidum placari non poſſe, conuocatis Chriſtianis ita exorſus eſt; Videtis commilitones chariſſimi, hominem ſacrilegum, qui nec Deum timet nec animæ ſuæ curam gerit, omni malitia & diabolicis repletum operationibus, ſua nos fraude in perniciem vnà ſecum trahere velle. Videtis, inquam, eum occæcatum & deuium ad inferni clauſtra properantem. Antiquus enim ſerpens ita prorſus in ſuam eum poteſtatem redegit, vt nunquam ſuæ ſalutis recordetur. Nihil enim ei proderit Imperialis dignitas, nil aureum diadema; ſed pro ſceleribus, in extremo illo iudicij examine, iuſtam vltionem accipiet. Proinde chariſſimi fratres, demus locum iræ, iuxta Dominicum exemplum, & ab huius ſcelerati hominis inſidiis paululũ nos ſubtrahamus.

Quingenti Chriſtiani capitis dãnantur.

Domnini cubicularij Imperatoris oratio ad Chriſtianos.

Rom. 12.

Quibus auditis, ſtatuerunt quingenti illi ad Romanam vrbem confugere; ſed ne ſuppliciorum formidine fugam quærere viderentur, prius huiuſmodi, coram Imperatore, fidei ſuæ confeſſionem fecêre. Audi Imperator peſſime; Nos omnipotenti Deo & Domino noſtro Ieſu Chriſto ſeruientes, cuius tu vultu indignus es, deos tuos non colimus: Illi enim, qui cæli terræque conditor eſt, quique nos ſuo ſanguine à mortis ſempiternæ liberauit imperio, omnis honor debetur & adoratio. Audiens hæc Maximianus, ira ſtimulante, præcepit latam ante ſententiam velocius impleri. Statim ergo quidam in eius præſentia detruncati ſunt. Reliqui fuga elapſi, cum omni feſtinatione, per diuerſa itinera Romam perrexerunt. Et Domninus quidem via Claudia à per-

Præclara & conſtans eorum confeſſio.

Quidam truncãtur, & reliqui Romam fugiunt.

S. Domnianus plectitur, & caput ſuum per fluuiũ portat. ſecutoribus comprehenſus, quintodecimo à Iulia Criſopoli milliario, circa fluuium Siſterionem capite plexus eſt. Qui ſtatim virtute diuiuna truncum è terra caput ſubleuans, palmiſque per medium Siſterionem deportans, atque ad iactum lapidis vltra progrediens, ibidem depoſuit. *Operatur miracula poſt obitũ.* Quo in loco ſacra eius oſſa recondita, multis, quacunque ægritudine detentis, curationem contulerunt.

C. Baron. in Not ad Martyrol. Roman.

VITA S. GISLENI MONACHI, INſtituti S. Baſilii in Hannonia quieſcentis; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Sur. Floruit temporibus Dagoberti Regis; circa annum Domini 640.

9. Octob. Patria eius. EGREGIVS Chriſti confeſſor Giſlenus, Chriſtianis Græcis ortus parentibus, puer Athenas literis imbuendus eſt miſſus; vbi liberalium artium diſciplinis perfectè inſtitutus, ne malitia mutaret intellectum, è periculoſiſſimis ſeculi fluctibus ad tutiſſimum religionis portum lætus confugit. *Tradit ſe inſtituto D. Baſilii.* Atque aliquamdiu illic ſancti Baſilij inſtituto viuens, optima quæque ita ſtudioſè humiliterque conſectabatur, vt fratribus virtutum egregia de ſe exempla præberet. *Initiatur ſacris.* Interea Deo vitæ eius curſum moderante, quo poſſet aliorum infirmis curandis animis idoneus adhiberi medicus, per omnes ordinum gradus, poſtremo ſacerdotio initiatus eſt. Quo munere dotatus, cœpit tanquam ſequeſter quidam inter Deum & homines conſtitutus, maiore multo animi vigilantia ſibi intendere, vt per omnia diuinæ maieſtatis oculis placere poſſet.

Monetur ab Angelo vt Romam pergat. Quadam autem nocte, precibus & diuinæ contemplationi, ſolito feruentius inſiſtens, Angelica viſione monitus eſt, vt poſthabito natali ſolo, Romam Apoſtolicis triumphis celebrem, inuiſeret: illic certius cogniturus quo miniſterio gratum Deo obſequium

quium præſtare poſſet. Nec mora; vir diuinus honeſto ſtipatus comitatu, Romam abijt; vbi cùm beatiſſimorum Apoſtolorum limina venerandus luſtraret, eaque largo piarum lachrymarum imbre infunderet, cœleſtis aulæ ianitor ei apparuit, aitque ad eum; Eſt pagus qui ab amne præterfluente Hainau appellatur. Ibi tuæ habitationi noueris diuinitus deſtinatum locum illum, quem incolæ Vrſidùngum vocant, ab vrſa cum catulis illic deprehenſa. Tu illic meo & fratris mei Pauli nomini condito oratorio, multas Deo lucraberis animas: vitæque munere ſanćte perfunćtus æternum cum Angelis in cœlis lætaberis. Hac viſione exhilaratus vir ſanctus, ex omni comitum turba, duos ſibi tantum retinens, Lambertum quippe & Belliriũ, nudus nudum ſecuturus Saluatorem, ad locum ſibi ab Apoſtolo indicatum properauit. In eo itinere perluſtrans ſacra monaſteria, vrbes & caſtella, multa de beatiſſimi Amandi confeſſoris fama celeberrima audiuit; cuius ſanctitatis odore illectus, ad eum abijt, itineris ſui cauſas expoſuit: eiuſque benedictione munitus ad montem, quem Caſtri locum vocant, profectus eſt. Cumque putaret eum eſſe locum à Domino ſibi promiſſum, cœpit extirpare arbuſta, vt templum illic conſtrueret Deo ſeruitutis idoneum.

S. Petrus ei apparet.

Inuiſit S. Amandũ: cuius vita habetur 6. Februar.

Per id tempus Brabantia Dagoberto Regi iucundas valde exhibebat venationes. Accidit autem vt canes eius venatici immanem quandoque inſectantes vrſam, eam in anguſtias compellerent; quæ mortis periculo circumuenta, ad beatum eremicolam Giſlenum confugit, & ſub eius tunica, quam ex arboris ramo propter laborem ſuſpenderat, ſeſe repoſuit, ibidemque, nihil canum latratu exterrita, ſecure quieuit. Ea re commoti venatores, miniſtri Regis, contumelioſe impieque virum Dei, & miniſtros eius proſcindunt, aiuntque magicis imbutos artibus; dignos qui Regis iudicio pœnas luant. Acceſſit tandem etiam ipſe Rex Dagobertus, nonnulla indignatione commotus;

Vrſa à canibus dilanianda, ſub eius pallio mortem euadit.

 motus;

Digitized by Google

motus;ſed mox vt Gislenum Dei ſacerdotem eſſe, eoque religionis ergô commigraſſe cognouit, relicta fera, & a tanto ſacerdote accepta benedictione cum ſuis receſſit. Viro autem beato in ſuum opus incumbente, vrſa, arrepta ſporta, in qua ſacræ veſtes complicatæ erant, pedetentim abſceſſit. Cernens id Gislenus, indignabundus quaſi, arrepto ſcipione, feram inſequitur, ac duce aquila, quæ ſe diuinitus offerebat, (nam viæ ignarus, quo tendendum eſſet dubitabat) ad dumoſum mireque condenſum peruenit locum, qui, ab eo, quod vrſa ſuos ibi nutrire ſolebat catulos, Vrſidungus vocabatur. Eo loco, dumetoque diligenter luſtratis, vir ſanctus inter catulorum complexus reperit veſtimentum nihil plane læſum aut contaminatum. Vnde non tam de veſtimento, quam de loco diuinitus ante deſignato, iamque inuento, vehementer gauiſus, ante omnia Chriſto, ſuperiſq; vt par erat, gratias egit; deinde fera in Chriſti nomine abire iuſſa, locum à vepribus repurgauit: templumque Apoſtolis Petro & Paulo ædificauit; quod cum eſſet à ſanctiſſimis Pontificibus Amando & Autberto, more eccleſiaſtico celeberrime dedicatum, Cellam appellari voluit. In ea vero Cella, eximius humanæ laudis contemptor, ſe abdidit, ſolique Deo cognitus, fame ac frigore corpus ſuum aſſidue caſtigauit: vt ſpiritui obediens, cœleſtium rerum influxus facilius perciperet.

Vrſidungus vnde dictus, locus quidam.

Cella Apoſtolorum à Gisleno extruitur.

Per id tempus * Malgarius, Comes Hannoniæ illuſtris, diuino ſpiritu ad mundi huius contemptum incitatus, cunctis voluptatibus fluxiſque honoribus nuncium remiſit, & Autberti Epiſcopi manibus tonſus, in Alto monte monaſtico indutus habitu, ſpiritalis militiæ bellum ſuſcepit. Eius vero vxore caſte in habitu ſeculari degente, & filio prædia ſtrenue gubernante, B. Gislenus à Domino eſt admonitus, vt eam inuiſeret, monitaq; ſalutis ac mundi contemptum diligẽter inculcaret. Fecit Gislenus alacriter vt erat iuſſus, ſitientiq; animæ æternæ vitæ pocula abunde obtulit; quibus Waldetrudis (ſic enim vocabatur) ſobrie inebriata,

** Magdelgarius, & apud Ioan. Molan. Vincentius; Malgarius Comes fit monachus eremita*

Waldetrudis vxor

Digitized by Google

ebriata, totam ſe ad virtutis & bonorũ operum ſtudia accommodauit. Atque vt totam ſe à mundi laqueis exueret, conſilio viri Dei Caſtri locum petijt: in quo exſtructa cellula, ſiue monaſteriolo cũ religioſis eiuſdem inſtituti fœminis, caſtum inprimis & humilem Deo famulatum exhibuit: ac Cameracum profecta à S. Autberto Epiſcopo ſacrum velamen, quod eſt innocentis vitæ ſymbolum, ſuſcepit. [Porro memorata Cellula hodie eſt in Primaria Hannoniæ vrbe; Montibus nimirum; Eccleſia S. Waldetrudis; conuerſa in Canonicorum nobilium Collegium: cuius perpetuus Abbas eſt Comes Hannoniæ.] *eius fit monialis.*

Pergebat interim B. Gislenus diuini verbi iactare ſemina: cunctoſque quos poterat, ab huius mundi amore abducebat, & Chriſto coniungebat. Et opportune ſane ad beatam Waldetrudem acceſſit, ſaluberrime eam admonens, vt ſororem ſuam Aldegundem Deo lucrari conaretur, filiaſque ſuas Aldetrudem & Madelbertam Agno immaculato conſecraret. Non ſurda ea aure accepit Waldetrudis, quin ſtatim hortatur Aldegundem; quæ cum ſororis tum ſancti Patris Gisleni monitis virtutibuſque incitata, in Malbodienſe cœnobium, quod ipſa ex hæreditarijs ſuis bonis condiderat, Chriſto perpetuo virginitatis voto ſeruitura, conceſſit. [Et quidem hodie Malbodium eſt oppidum Hannoniæ; & in eo celebre Canonicarum nobilium, ſiue Dominarum Collegium: quarum Dominio ipſum oppidum ſubijcitur.] *Eximius animarum Zelus in S. Gisleno. Conuerſio S. Aldegundis Virginis*

Tandem vero cum iam bono odore virtutum beatiſſimi Gisleni tota eſſet repleta Eccleſia, ſentiens vir Dei obitûs ſui tempus adeſſe, cunctis Eccleſiæ ſacramentis rite munitus, ita è vita exceſſit, vt maximum ſui deſiderium cum multis lachrymis coniunctum relinqueret. Corpus eius in beatorum Pauli & Petri Apoſtolorum Eccleſia, quam ipſe exſtruxerat, humatum eſt: vbi ſacris eius meritis morbidi omnes ſanitatem recipiunt. *Obitus S. viri, miraculis poſtmodum celebris.*

Digitized by Google

C Baron. Tom. 2. Annal. & in Not. Martyr. Roman.

MARTYRIVM SS. GEREONIS ET SOciorum eius; itemque Victoris, Caſſij, & Florentij, multorumque aliorum: Ex eo quod Helinandus celebris iſtorum temporum auctor conſcripſit. Paſſi ſunt circa Annum Domini 297. Sedente Marcellino Pontifice Maximo.

10. Octobr.

MAximianus Auguſtus, coadunato exercitu, permixto tamen fidelium & infidelium cœtu, feſtinus Alpium iuga tranſgrediens, Galliæ appropinquabat; ſoloque aduentu ſuo, Amando & Æliano ducibus tumultûs perterritis, ſeditionis illius tempeſtatem facile ſine ſui exercitûs damno ſedauit. Comperto vero quod Carauſius quidam nobilis inſidias contra Romani regni fines moliretur (qui tamen Procurator conſtitutus erat prouinciæ, quæ eſt iuxta Oceanum, vbi Franci iam ſecundo à ſuis ſedibus expulſi, iuxta Gallorum & Saxonum confinia conſederunt) miſit illuc per Rheni fluminis alueum, ſui exercitûs partem cuius militari virtute nefarius caſſaretur inceptus. In quo itinere, præcipuos belli Dominici duces, Gereonem, Victorem, Caſſium & Florentium, felices Chriſtianorum militum turmæ ſequebantur.

Amandus Ælianus & Carauſius ſeditioſi in ordinē rediguntur

Interea Maximianus, ferociſſimus Chriſtiani nominis perſecutor, & tali tantoque agmine indigniſſimus ductor, ſtatuto iuxta radicem Alpium Zeli idolo, in loco, quem dicunt, Octodorum, præcepit vt omnis exercitus viritim feſtiua celebritate concurreret, & à ſupplicatione dijs, vt fatebatur, immortalibus agenda, communique lætitia ſe nemo, velut alterius ſectator religionis, exciperet. Iam vero Gereonium præceſſerat agmen, vt nuncium ſceleſtiſſimi ſacrilegij non audiret. Ventum eſt ad locum conſtituti flagitij, vbi dum copioſus Romanæ virtutis exercitus, quaſi pro

pro religione ſurdis & mutis idolis inclinaretur, S. Mauricius cum ſua legione, in locum ſpiritualis exercitij ſeceſſerat, vt ſuos commilitones ad futura certamina interim roboraret. Quo cognito Maximianus, bonorum exitij auidus, primo quidem callidis perſuaſionibus aciem diuinam flectere tentauit; ſed cum nihil apud milites Chriſti, fidei calore ac martyrij deſiderio incenſos, efficere poſſet, ſemel & iterum decimum quemque militem morti adiudicauit: ac reliquos deinde, cum mori quam cedere mallent, ad vnũ omnes truculenter deleri mandauit. Et hæc quidem apud Agaunum oppidum, vbi maxima multitudo ſancti exercitûs reſedit, agebantur.

S. Mauricij paſſio habetur ſupra 22 Sept.

Inde præcedentium ſecuti veſtigia, repererunt primarios milites Caſſium & Florentium, cum ſeptem alijs, ſimilis conſtantiæ viris, iuxta * Veronam ciuitatem in ripa Rheni fluminis conſidentes; alioſque cum eis quamplurimos eiuſdem agminis, ſed non eiuſdem intentionis ſatellites. Hos dum agnouiſſent de Orientali fuiſſe præſidio, ſæuientes contra eos, de profeſſione ſciſcitati ſunt, Cumque illi nec voluntate cordis, nec ſententia reſponſionis, à ſuperioribus diſcreparent, ſubmiſſis capitibus, eodem in loco pro Chriſti nomine perempti ſunt.

** Bonnam.*

SS. Caſſius & Florentius cum ſocijs trucidantur.

Mox ergo ad beatum Gereonem, eiuſque ſocios trecentos, decem & octo, cum illo pariter fide veritatis armatos, perſecutor neſcio velocius, an fama peruenerit. Progreſſi tamen paululum ante ſubſequentes carnifices, in campis Agrippinæ magnæ ciuitatis, martyrij gloriam, ſeſe inuicem cohortantes, præſtolati ſunt. Quibus continuo ſuperuenientes hi qui miſſi erant à Iudice, nullam in eis defendendi, vel à propoſito deficiendi voluntatem, ſed conſtantiſſimam nominis Chriſti inuenerunt confeſſionem. Ibi beatus Gereon dux & martyr egregius, cum illis Regis æterni vernaculis, edomitis omnibus, quæ ad huius vitæ delectationem poſſent allicere, ſemetipſum ſpontaneus obtulit hoſtiam viuam Deo. Inſani vero tortores,

Digitized by Google

S. Gereon cum ſuis perimitur. tores, ſanctorum ibidem corpora cruentantes, per campi illius planitiem traxerunt, & in puteum quendam maximum proiecerunt. Monſtratur autem vſque hodie in loco, vbi S. Gereon trucidatus eſt, ſanguinis ipſius ſpectaculum, & ipſe locus, *Locus, ad Martyres.* ad Martyres, acceptum ab incolis ſeruat vocabulum.

Hæc itaque dum agerentur, cohors illa, quæ beatum Victorem comitabatur, ad locum, cui deſtinata erat, properans, peruenit ad oppidum Francorum, quod ex Maiorum ſuorum ſedibus Troiam ſiue Xanthum nuncupabant: ibique cum duce ſuo caſtra in pratis virentibus poſuit. Nec minus audaces illi cruentique milites adfuerunt, peremptoque illic fortiſſimo CHRISTI milite Victore, cum *Cædes S. Victoris & 330 martyrum.* trecentis triginta martyribus, ſancta eorum corpora in locis paluſtribus ſubmerſerunt. Tandem optatis locupletati ſpolijs, cum exercitu reliquo, (quia Carauſius ille fugiens ſeſe in Britanniam tranſtulerat per viam qua venerant, læti pro ſcelere redierunt.

Eodem vero tempore, de Mauritania, finitimiſque regionibus, milites ab Imperatore propter frequentes Gallorum tumultus euocati, in Galliam nauigio ve- *Mauri 350 occiduntur* nerunt; quorum trecenti quinquaginta pro fide Catholica trucidati, cum beato Gereone eiuſque ſocijs beatorum corporum quietem & venerationem perpetuam delegerunt.

Poſt hæc Maximianus Auguſtus reuerſus in Italiam, ſuadente Diocletiano, vt cum ipſo ſe tranſferret in ocium, licet inuitus, purpuram ſimul Imperiumque, ſed non tyrannidis vſum depoſuit, *Conſtantius fit Imperator.* & vice ſua Conſtantium virum mitiſſimum, Italiæ, Africæ & Gallijs Auguſtum eſſe conſtituit. Galerio vero cæteræ prouinciæ delegatæ ſunt. Sed Conſtantius Gallijs Hiſpaniiſque contentus, has magna manſuetudine gubernabat, & Eccleſias Dei nullis moleſtijs infeſtabat. Cumq; adhuc Maximiano viuente,

Digitized by Google

uente, in Britanniam diem obiret, Conſtantino filio ſuo prouincias eaſdem regendas dereliquit. Qui confortatus in Imperio, dum Regni Romani monarchiam per bella maxima obtinuiſſet, legibus Chriſtianæ religionis per beatum Sylueſtrum Papam initiatus, beatiſsimæ Helenæ matri ſuæ, honorandi & ſublimandi ſanctorum martyrum ſepulturas ius & poteſtatem, ipſe per omnem pene terram eodem ſtudio occupatus, contradidit. Cuius Deo dignæ matronæ in beati Gereonis monaſterio adhuc plurima ſeruantur inſignia: & qualis ipſa fuerit, teſtantur ibidem apud eius memoriam crebro repetita miracula.

Moritur in Britannia, & Cōſtantinus filius eius ſuccedit.

Collegiū S. Gereonis, olim fuit monaſterium.

Fecit ſane inter plurima ſpectabilia ſuæ deuotionis opera, ſuper eiuſdem Sancti Martyris ſociorumque eius corpora, (vbi etiam ſupra memorati ſancti Mauri martyres, ad ſingulare mœrentium & infirmantium refrigerium requieſcunt) inſignem ſtructuræ magnificæ & ſublimis eccleſiam; quam ita metallorum fulgore & artificij varietate decorauit, muris etiam excelſis validiſque firmauit, vt nihil ſupra per omnes illas regiones vel fuiſſe, vel futurum eſſe celebri ſermone feratur.

Eccleſiam S. Gereonis condit S. Helena.

Præter quod ligneam aliquam, vel quæ facile ſenio, vel negligentiæ cedat, materiam habuiſſe negatur, cum marmoreæ ſoliditatis ibi tanta copia fuerit, vt opus totum columnarum illius generis firmitudine & pulchritudine fulciretur; aurei ve-

ro

Digitized by Google

ro fulgoris tantum in ea emicuit, vt muſiua foris & intus fulgens elegantia, nomen, Ad aureos ſanctos, ſortiretur. Quæ quia per ſe ſummo rerum auctori placere non potuit, vt adhuc amplius & dignius reſplenderet, plurimis idoneis laudis diuinæ præconibus & miniſterijs ſibi congruentibus eſt adornata.

S. Materni vita habetur 14. Septemb. *S. Seuerini vita habetur 23 Oct.* *S Euergisli 24 dicti.*

Sanctus Maternus Treuirorum epiſcopus, Agrippinæ Coloniæ Eccleſiam primus paſtor dignis gubernaculis rexit; cuius vitam multis claruiſſe virtutibus, geſtorum eius ſcripta commemorant. Huius ſedis antiſtes nobis cognitorum tertius, S. Seuerini confeſſoris Chriſti ſucceſſor, nomine Euergiſlus, quadam die, dum capitis dolore nimium cruciatus, ad memoriam beatorum martyrum Gereonis & ſociorum eius, oratum accederet, & adhuc in ſancti illius theſauri indicium, faſtigium nullum excelleret, verſiculum in laudem ſanctorum dici ſolitum, *Exultabunt ſancti in gloria*, ingrediens Eccleſiam inchoauit: cui protinus ex illo venerabili ſanctorum adyto reſponſum eſt, *Lætabuntur in cubilibus ſuis.* Quod cum Pontifex ſtupefactus audiret, laudem Deo repente cum omnibus, qui aderant, conclamauit: & appropinquans, de loci ipſius puluere capiti ſuo ſalutare remedium appoſuit, & con ſignato cum ſumma reuerentia loco receſſit. Et quidem talia plurima veridica relatione commemorari poſſent, ſi promiſſi compendij ſtudia non arcerent. [Cæterum S. Gereonis Inuentionem & translationem inueniet Lector 23. Nouembris.]

Pſalm 149. *En miraculum.* *S. Euergiſlus curatur ex puluere in Eccleſia S. Gereonis.*

C. Baron. Tom. 7. Annal.

VITA S. CERBONII EPISCOPI POpulonienſis: Ex ea quæ eſt per Diuum Gregorium Papam. Lib. 3. Dialog. cap. 11. Exceſſit ex humanis circa annum Domini 573.

10. Octob.

VItæ venerabilis Cerbonius Populonij Epiſcopus, magna ſanctitatis opinione in diebus ſuis celebris,

Digitized by Google

bris, præcipuo hoſpitalitatis ſtudio deditus erat. Cum vero die quodam tranſeuntes milites hoſpitio ſuſcepiſſet & Gotthi ſuperuenientes eos ad necem expeterent, ipſe ab eorum nequitia vitam illorum abſcondendo ſeruauit. Quod dum Gotthorum Regi perfido Totilæ nunciatum fuiſſet, crudelitatis immaniſſimæ veſania ſuccenſus, hunc ad locum, qui octauo Vrbis huius milliatio Merulis dicitur, vbi tunc ipſe cum exercitu, ſedebat, Epiſcopum adduci iuſſit, eumque in ſpectaculo populi, vrſis ad deuorandum proijci. Cumque idem Rex perfidus in ipſo quoque ſpectaculo conſediſſet, magna populi turba confluxit. Tunc epiſcopus in medium deductus eſt, vt morte ſua crudeliſſima, ſæui Regis animum ſatiaret. Exquiſitus eſt itaque vrſus immaniſſimus; qui accenſus & concitus Epiſcopum petijt; ſed ſubito ſuæ feritatis oblitus, deflexa ceruice, ſubmiſſoque humiliter capite, lambere Epiſcopi pedes cœpit. Quo ſane miraculo, populus qui ad ſpectaculum mortis venerat, magno clamore verſus eſt in admirationem venerationis: & ipſe etiam Rex ad eius reuerentiam colendam permotus eſt.

Humanitas eius erga milites quoſdam.

Proijcitur vrſo deuorandus, ſed nihil læditur.

De quo etiam viro aliud miraculum, Venantio Lunenſi Epiſcopo narrante, celebratur. In ea namque Populonij eccleſia, cui præerat, ſepulchrum ſibi præparauit. Sed cum Longobardorum gens in Italiam veniens cuncta vaſtaſſet, ad * Helbam inſulam receſſit. Qui ingruente ægritudine morti vicinus clericis ſuis præcepit, vt corpus in ſepulchro, quod Populonij præparauerat, conderent. Illis autem negantibus hoc fieri poſſe ob Longobardorum præſentiam, qui ea loca tenebant, vir ſanctus reſpondit: Reducite me ſecuri; nolite metuere; ſed feſtinè me ſepelire curate: ſepultoque corpore, omni cum feſtinatione ex eodem loco recedite. Defuncti igitur corpus impoſuerunt naui. Cumque Populonium tenderent, collectis in aëre nubibus, immenſa nimis pluuia erupit. Sed vt omnibus pateſceret, cuius viri corpus nauis illa portaret,

** al Ilvam, Inſulam Thyrheni maris.*

taret, per illud maris ſpatium, quod ab Helba inſula vſque Populonium duodecim milliaribus diſtat, circa vtraque nauis latera, procelloſa valde pluuia deſcendit: & in nauem eandem vna pluuiæ gutta non cecidit. Peruenerunt igitur ad locum clerici, traditoque ſepulturæ ſancti ſacerdotis corpore, feſtinatione, qua potuerunt, maxima ad nauem reuerſi ſunt. Quam vt intrârunt, mox eundem in locum vbi vir Domini ſepultus fuerat, Longobardorum Dux crudeliſſimus Gummar aduenit. Ex cuius aduentu virum Dei prophetiæ ſpiritu claruiſſe conſtat: quia miniſtros ſuos ſub feſtinatione diſcedere præcepit.

Inſigne miraculum.

Claruit prophetia ſpiritu.

VITA S. PAVLINI EPISCOPI EBOracenſis, deinde Roffenſis; Ex V. Beda lib. 2. Hiſtor. Angl. D ſiit ab humanis Anno ab orbe Redempto 644.

C Baron. Tom 8. Annal.

10 Octob. NordHumbri conuerſi ad Chriſtum occaſione ſua Regina.

GEns NordanHumbrorum, hoc eſt, natio Anglorum, quæ ad Aquilonarem Humbri fluminis plagam habitabat, cum Rege ſuo Eduuino verbum fidei prædicante Paulino B. Gregorij diſcipulo, primum accepit. Fuit vero huic genti occaſio percipiendæ fidei, quod præfatus Rex eius, cognatione iunctus eſt Regi Cantuariorum, accepta in coniugem Edelburga filia Edelberthi Regis; cui nimirum Chriſtianis ſacris imbutæ, ordinatus Epiſcopus vir Deo dilectus Paulinus cuſtos datus eſt. Ordinatus eſt autem Paulinus Epiſcopus à Iuſto Archiepiſcopo ſub die duodecimo Calendarum Auguſti, anno ab Incarnatione Domini ſexcenteſimo vigeſimo quinto: ſicque cum præfata virgine ad Regem Eduuinum aduenit. Et ipſe quidem foris habebatur tanquam comes quidam Reginæ carnalis; attamen reuera toto potius animo intendebat, vt gentem, quam adibat, ad agnitionem veritatis adducens, iuxta vocem Apoſtoli, vni viro virginem

Nota poſſe Eccleſiaſticos aliquãdo diſſimulare habitum ſuum.

Digitized by Google

tem caſtam exhiberet Chriſto. Itaque cum in prouinciam veniſſet, laborauit totus, vt & eos, qui ſecum venerant, ne à fide deficerent, Domino adiuuante, contineret, & aliquos, ſi forte poſſet, de paganis ad fidei gratiam prædicando cõuerteret. Sed, ſicut Apoſtolus ait, multo tempore illo laborante in verbo, Deus ſeculi huius excęcauit mentes infidelium, ne eis fulgeret illuminatio Euangelij, donec tempore à Deo præſtituto, accepit tandem Rex Eduuinus, cum cunctis gentis ſuæ nobilibus ac plebe perplurima, fidem & lauacrum ſanctę regenerationis anno regni ſui vndecimo, qui eſt annus Dominicæ Incarnationis 627. ab Aduentu vero Anglorum in Britanniam anno circiter 180. *2. Cor. 4.* *Rex Nord-Humbrorũ baptizatus Anno 627.*

Baptizatus eſt autem Eboraci die ſancto Paſchæ, pridie Iduum Aprilis, in Eccleſia Sancti Petri Apoſtoli, quam idem ipſe cum catechiſaretur, atq; ad percipiendum baptiſma imbueretur, citato opere conſtruxit. In qua etiam ciuitate ipſi Doctori atque Antiſtiti Paulino ſedem Epiſcopatus donauit. Mox autem, vt baptiſma conſequutus eſt, curauit, docente eodem Pontifice Paulino, maiorem ipſo in loco & auguſtiorem de lapide fabricare Baſilicam: in cuius medio ipſum, quod prius fecerat, Oratorium includeretur. Præparatis ergo fundamentis in gyro prioris Oratorij, per quadrum cœpit ædificare; quod opus tamen ſucceſſori ſuo Oſuualdo perficiendum reliquit. Interim quoque Paulinus ex eo tempore, ſex annis continuis, id eſt, vſque ad finem imperij Regis illius verbum Dei, annuente ac fauente eodem Rege, in ea prouincia ſedulo prædicabat: credebantque & baptizabantur quotquot erant præordinati ad vitam æternam. In quibus imprimis erant Offridus & Eadfridus filij Regis Eduuini, qui ambo ei nati ſunt de Quenburga filia Cearli Regis Merciorũ. Baptizati ſunt autẽ tempore ſequenti & alij liberi eius de Edelburga Regina progeniti, Edilhim & Ediltrudis filia, & alter filius Buſcfrea; quorum primi albati adhuc rapti ſunt *Exſtructũ Eboraci inſigne templum.* *Nomina præcipuorũ aliquot, qui à S. Paulino ſunt baptizati.*

Digitized by Google

de hac vita, & Eboraci in Eccleſia ſepulti. Baptizatus eſt denique & Iffi filius Oſfridi; ſed & alij nobiles & egregij viri non pauci.

Confluitur ad baptiſmum maximo feruore.

Tantus autem tunc fuit feruor fidei, ac deſiderium lauacri ſalutaris genti NordHumbrorum, vt quodam tempore Paulinus veniens cum Rege & Regina in regiam villam, quæ vocatur Adregin, triginta ſex diebus à mane vſque ad veſperam, nihil aliud ageret, quam confluentem eo de cunctis viculis ac locis plebem Chriſti verbo ſalutis inſtruere, atque inſtructam in fluuio Gleni, qui proximus erat, lauacro remiſſionis abluere. Hæc villa tamen tempore ſequentium Regum deſerta eſt, & alia pro illa facta, in loco qui vocatur Melmin. Atque hæc quidem in prouincia Berniciorũ. Sed & in prouincia Deirorum, vbi ſæpius manere cum Rege ſolebat, baptizabat in fluuio Sualua, qui vicum iuxta cataractam præterfluit. Nondum enim Oratoria vel Baptiſteria in ipſo exordio naſcentis Eccleſiæ ibi poterant tam ſubito ædificari. Attamen in campo Dono, vbi tunc etiam villa regia erat, fecit Baſilicam, quam poſtmodum pagani, à quibus Eduuinus Rex occiſus eſt; cum tota eadem villa ſuccenderunt. Pro qua Reges poſteriores fecêre ſibi villam in regione, quæ vocatur Loidis. Euaſit tamen ignem altare, quia lapideum erat; & ſeruatur adhuc in monaſterio reuerendiſſimi Abbatis & Presbyteri Truulfi, quod eſt in ſylua Elmete.

Baptizat S. Paulinus in fluuiis, nondum conſtructis Oratoriis.

Etiam Rex Orientaliũ Anglorum ad Chriſtũ conuertitur.

Quin etiam tantam deuotionem Eduuinus erga cultum veritatis habuit; vt etiam Regi Orientalium Anglorum Carpualdo, filio Redualdi perſuaderet, relictis idolorum ſuperſtitionibus, fidem & Sacramenta Chriſti cum ſua prouincia ſuſcipere: tametſi Carpuald, non multo poſt quam fidem acceperat, occiſo, tribus rurſum annis prouincia in errore verſata ſit, donec ſcilicet accepit regnum eiuſdem Carpualdi frater Sibertus, vir per omnia doctiſſimus atque Chriſtianiſſimus. Sed & prædicabat etiam Paulinus verbum Dei prouinciæ Lindiſi, quæ eſt prima ad meridianam

Digitized by Google

lianam Humbri fluminis ripam, pertingens vſque ad mare, primumque Præfectum Lindocolinæ ciuitatis, cui nomen erat Blecca, cum domo ſua conuertit ad Dominum. In qua videlicet ciuitate & Eccleſiam operis egregij de lapide fecit, cuius tecto vel longa incuria, vel hoſtili manu deiecto, parietes hactenus ſtare videntur; & omnibus annis aliqua miracula ſanitatum in eodem loco ſolent ad vtilitatem eorum, qui fideliter quærunt, oſtendi; in qua etiam Eccleſia Paulinus, tranſeunte ad Chriſtum Iuſto, Honorium pro eo conſecrauit Epiſcopum, eodem tempore, quo Præſulatum Sedis Apoſtolicæ item Honorius habebat. Qui audita gentis NordHumbrorum cum ſuo Rege conuerſione, miſit tum Paulino pallium, tum & Regi Eduuino literas exhortatorias, paterna illum charitate accendens, vt in fide veritatis, quam acceperat, perſiſtere ſemper ac proficere curaret.

Item Præfectus ciuitatis Lindocolinæ.

S. Paulinus pallium Archiepiſcop. accipit ab Honorio Papa.

Sed ecce, cum Eduuinus decem & ſeptem annis genti Anglorum ſimul & Britonum glorioſiſſime præfuiſſet, ex quibus ſex, vt diximus, Chriſto militauit, rebellauit aduerſus eum Carduella Rex Britonum, auxilium illi præbente Penda viro ſtrenuiſſimo de regio genere Merciorum, qui & ipſe ex eo tempore gentis eiuſdem regno annis viginti duobus varia ſorte præfuit. Et quidem cum his conſerto graui prælio, in campo, qui vocatur, Hethfelth, Eduuinus occiſus eſt, die quarto Iduum Octobris anno Dominicæ Incarnationis ſexcenteſimo trigeſimo tertio, eiuſque totus vel interemptus vel diſperſus eſt exercitus. Quo tempore maxima eſt facta ſtrages in Eccleſia vel gente NordHumbrorum, maxime quod vnus ex Ducibus, à quibus ſtrages edita eſt, paganus; alter, quia barbarus, etiam pagano erat ſæuior. Porro turbatis rebus NordHumbrorum huius articulo cladis, cum nihil alicubi præſidij, niſi in fuga eſſe videretur, Paulinus aſſumpta ſecum Edelburga Regina, quam pridem adduxerat, redijt Cantium nauigio, atque ab Honorio Archiepiſcopo, & Rege Edulbaldo multum

Occiditur pius Rex Eduuinus Anno 633.

S. Paulinus cum Regina Edelburga fuga euadit.

honorifice ſuſceptus eſt. Venit autem illuc duce Baaſſo milite Regis Eduuini fortiſſimo, habens ſecum Heanfredam filiam, & Vulcfream filium Eduuini, nec non & Iffi filium Offridi filij eius.

Nota de calice aureo & alijs.

Attulit autem quoque ſecum vaſa pretioſa Eduuini Regis perplura, in quibus & Crucem magnam auream, & calicem aureum conſecratum ad miniſterium Altaris, quæ hactenus in Eccleſia Cantij conſeruata monſtrantur. Quo in tempore, quia Rhoffenſis Eccleſia Paſtorem minime habebat, eo quod Præſul illius ad Honorium Papam à Iuſto Archiepiſcopo legatarius miſſus, abſorptus fuerat fluctibus Italici maris, per hoc curam illius Paulinus, inuitatione Honorij Antiſtitis & Eadbaldi Regis ſuſcepit. In qua Eccleſia moriens, pallium quoque, quod à Romano Papa acceperat, reliquit. Reliquerat autem in Eccleſia ſua Eboraci Iacobum Diaconum, virum vtique Eccleſiaſticum & ſanctum, qui multo exhinc tempore in Eccleſia manens, magnas antiquo hoſti prædas docendo & baptizando eripuit. Qui quoniam cantandi in Eccleſia erat peritiſſimus, recuperata poſtmodum pace in prouincia, & creſcente numero fidelium, etiam magiſter Eccleſiaſticæ cantionis iuxta morem Romanorum, ſeu Cantuariorum multis cœpit exiſtere. Tranſijt vero ad Dominum reuerendiſſimus Pater Paulinus, quondam quidem Eboracenſis, ſed tunc Epiſcopus Rhoffenſis, anno ab Incarnatione Domini ſexcenteſimo quadrageſimo quarto, ſexto Iduum Octobris die, poſtquam decem & nouem annos, & menſes duos Epiſcopatum tenuit, ſepultuſque eſt in ſecretario beati Apoſtoli Andreæ, quod Rex Edilbertus à fundamentis in eadem Rhoffi ciuitate conſtruxit.

Transfertur S Paulinus ad Ecclesiam Rhoffensem

Feliciter migrat in cælum Anno 644.

MAR-

Digitized by Google

MARTYRIVM SS. ET GLORIOSORVM Chriſti Martyrum, Tharaci, Probi, & Andronici; vti habetur in ipſis Actis Præſidalibus publice exceptis: cognoſcente Maximo Præſide in Cilicia, Anno Chriſti 290. Caij Papæ 7. Diocl. & Maxim. Imperat. 7.

C. Baron. T. m. 2. Annal. Codicis vitio mutila: hîc vero ex Archiuis Belgicis integra.

Prima Interrogatio.

II. Octobr. C A P. I.

CONſulibus Diocletiano Auguſto quartum, & Maximiano tertium; octauo Calend. Aprilis, ſedente Numerio Maximo Præſide Demetrius Centurio dixit: Qui oblati ſunt Nobilitati tuæ, Domine, in Pompeiopoli ciuitate ab Eutelmio Palladio ſpiculatore, qui ſunt peſſimi & impij Chriſtiani, qui non conſentiunt præceptis Dominorum noſtrorum, præſentamus ante Tribunal Nobilitatis tuæ. *Siſtuntur Tribunali.* Maximus Præſes dixit Tharaco: Quî vocaris? te enim oportet interrogare primum, quoniam & ætate ſenior es. *Tharacus examinatur.* Reſpondit Tharacus: Chriſtianus ſum. Maximus Præſes dixit: Tace de hac impiâ profeſſione, dic: Quî vocaris? Tharacus dixit: Chriſtianus ſum. Maximus Præſes dixit: Frangite ei maxillas, dicentes: Aliud pro alio noli reſpondere. *Franguntur ei maxillæ.* Tharacus dixit: Quod eſt nomen meum, hoc dico: ſi autem quod eſt impoſitum à parentibus requiris, dicor Tharacus: & cum militarem, nominatus ſum Victor. Præſes dixit: ex quo genere es Tharace? Tharacus dixit: Militari & Romano, natus autem Claudiopoli, ciuitate Syriæ: & propterea quod Chriſtianus ſum, renũtiaui militiæ. *Tharaci genus, Patria & conditio.* Præſes dixit: Non enim dignus eras impie militare tamen quomodo receſſiſti à militiâ? Tharacus dixit: Deprecatus ſum Publionẽ Principẽ, & dimiſit me. Præſes dixit: Ergo proſpice ſenectuti

 tuæ:

Digitized by Google

tuæ: quoniam & ego volo, vt ſis vnus ex conſentientibus præceptis Dominorum noſtrorum, & à me honorem magnum accipias. Ergo accede, & ſacrifica dijs noſtris: quoniam & ipſi Principes ſuper omnem orbem colunt eos. Tharacus dixit: Errant multo errore Satanæ. Præſes dixit: Frangite maxillas, propterea quod dixit erraſſe Imperatores. Tharacus dixit: Ego dixi, & dico, quoniam errant quaſi homines. Præſes dixit: Sacrifica dijs noſtris, & relinque ſtultitiam tuā. Tharacus dixit: Ego Deo meo ſeruio, & ſacrifico non in ſanguine, ſed in corde mundo: non enim ſunt neceſſaria talia ſacrificia. Præſes dixit: Adhuc ætati tuæ ex parte ſenectutis prudenter miſereor. Admoneo, vt omnem vanitatem dimittas, & dijs ſacrifices. Tharacus dixit: Ego à lege Domini non recedo. Præſes dixit: Ergo accede & ſacrifica. Tharacus dixit: Impietatem ego non operor; ego dixi quoniam Dei legem honorifico. Præſes dixit: Alia eſt ergo lex præter iſtam? O malum caput! Tharacus dixit: Eſt inquam; quia vos impij lapides & ligna & opera manuum hominum adoratis. Præſes dixit: Sub ceruice cędite eum, dicentes: Noli Chriſtianus eſſe. Cum cæderetur. Tharacus dixit: Ego de iſta profeſſione non recedo, quæ me ſaluum facit. Præſes dixit: Ego te recedere faciam ab iſta vanitate, & prudentem te faciam. Tharacus dixit: Fac quod vis: poteſtatem habes in corpore meo. Maximus Præſes dixit: Tollite veſtimenta eius, & virgis illum cædite. Tharacus, cum verberaretur, dixit: Nunc vere prudentem me feciſti plagis, confortās me magis ac magis confiteri nomen Dei viui & Chriſti eius. Præſes dixit: Iniuſte & maledicte, quo modo duobus dijs ſeruis? Ecce nunc confiteris Deos, & eos negas quos colimus? Tharacus dixit: Ego confiteor eum, qui eſt manifeſtus Dominus. Præſes dixit: Nonne confiteris Chriſtum & Dominum? Tharacus dixit: Et bene: Ipſe eſt enim Filius Dei, ſpes omnium Chriſtianorum, propter quem patimur, & ſanamur. Maximus Præſes dixit: Relinque verboſitatem iſtam.

Sub ceruice cęditur.

Item virgis

Acce-

Digitized by Google

Accede, ſacrifica. Tharacus dixit: Non verboſus ſum, ſed veritatem dico: iam enim ſexaginta quinq. annorum ſum, & ſic credidi, & à veritate non recedo. Demetrius Centurio dixit: O homo, parce tibi, & immola: audi me. Tharacus dixit: Recede à me cum con filio tuo miniſter Satanæ. Maximus Præſes dixit: Iſte magnis ferreis vinculis in carcerem recipiatur. Adducite alium ſequentem. *Ferreis vinculis aſtrictus in carcerẽ recipitur.*

Demetrius Centurio dixit: Præſto eſt, Domine, Præſes dixit: Qui vocaris, primò reſponde. Probus dixit: In primo, quod nobile eſt, Chriſtianus; ſecundò apud homines vocor Probus. Maximus Præſes dixit: Ex quo genere es, Probe? Probus dixit: Patrem habui è Thracià, natus autem in Perge Pamphiliæ plebeius: ſed Chriſtianus ſum. Maximus Præſes dixit: Nec lucrum facies de iſto nomine. Audi me: Sacrifica dijs, vt à Principibus honoreris; & amicus noſter eris. Probus dixit: Neque honorem Principum volo, neque amicitiam tuam cupio: non enim parua erat ſubſtantia diuitiarum mearum, quam reliqui, vt Deo viuo ſeruiam. Præſes dixit: Deſpoliate eum, tollite illi pallium, cingite, & extendite eum, & neruis crudis cædite. Cum verberaretur, Demetrius Centurio dixit: O homo, vide ſanguinem tuum in terram effundi, & tibi propitiare. Probus dixit: Corpus meum ante vos eſt, mihi autem tormenta vnguentum ſunt. Cum verberatus eſſet, Præſes dixit: Requieſcis à vanitate tuâ, aut permanes in duritiâ tuâ miſer? Probus dixit: Non ſum vanus, prudentior ſum vobis in Domino: ideo dæmonibus non ſacrifico. Præſes dixit: Verſate illum, & ſuper ventrem cædite eum. Probus dixit: Auxiliare ſeruo tuo Domine. Maximus Præſes dixit: Cædentes eum, dicite illi; Vbi eſt auxiliator tuus? Probus, cum verberaretur, dixit: Auxiliator eſt Deus, & auxiliabitur. Sic enim pro nihili habeo tormenta tua, vt non acquieſcam tibi. Præſes dixit: Attende ad corpus tuum miſer, quoniam ſanguine tuo impleta eſt terra. Probus dixit: Hoc ſcias, quoni-

Cap. II. Probus examinatur. Patria & genus eius.

Extenſus neruis crudis cæditur.

Super ventrem verberatur.

am quanto magis patitur corpus propter Chriſtum, tanto magis ſanatur anima, & viuificatur. Cum verberatus eſſet, Præſes dixit: Mitte illi ferrum per quatuor loca neruorum, & dimittentes aliquam curam ei apponere.

Ferro pedes & manus vinciũtur.

CAP. III.

Andronicus examinatur.

Addidit Præſes: Adducite alium in medio Tribunali. Demetrius Centurio dixit: Præſto eſt Domine. Præſes dixit: Qui vocaris? Andronicus dixit: Maniſeſtè ſcire vis quia Chriſtianus ſum? Præſes dixit: Tace de hoc ſcelerato nomine, & pro quibus interrogaris reſponde. Illi enim qui prius oblati ſunt, de nomine iſto nihil vtile conſecuti ſunt. Pone igitur ſuperflua, & pro quibus oportet reſponde. Andronicus dixit: Commune nomen meum apud homines, Andronicus. Maximus Præſes dixit: Quo genere es Andronice? Andronicus dixit: De nobili genere, & primi ordinis Epheſiorũ filius. Maximus Præſes dixit: Tibi parce, & audi me ſicut patrem. Nã qui antea voluerunt ſtulta loqui, nihil lucrati ſunt: tu autem honorifica Principes & Patres, diis noſtris conſentiẽs. Andronicus dixit: Bene illos Patres nominaſti, quoniam vos ipſi habetis Satanam: filii illius diaboli facti, opera eius perficitis. Maximus Præſes dixit: Adoleſcentia pueritiæ tuæ adhuc me compeſcit. Scias enim iam tibi magna tormenta parari. Andronicus dixit: Putas me ſtultum eſſe, vt minor anteceſſoribus inueniar? paratus ſum tibi ad omnia tormenta. Præſes dixit: Recede ab inutili multiloquio, & ſacrifica, vt poſſis tormenta euadere. Andronicus dixit: Non ſum inſenſatus, vt deſtruam quæ locutus ſum. Maximus Præſes dixit: Exſpoliate eum, cingite, & ſuſpendite. Demetrius Cẽturio dixit: Antequam exterminetur corpus tuum, miſer audi me. Andronicus dixit: Melius eſt vt corpus meum pereat, quàm anima. Maximus Præſes dixit: Conſenti, & ſacrifica, antequam extermineris. Andronicus dixit: Ego numquam ſacrificaui dæmonibus, nec ab infantiâ meâ: & nunc non ſacrifico eis, quibus me cogis ſacrificare. Maximus Præſes dixit:

Genus & patria eius

In eculeo ſuſpẽditur.

xit: Tāgite corpus eius. Anaxius Cornicularius dixit Conſenti Præſidi: pater tuus ſum in annis: conſulo tibi. Andronicus dixit: Vade, tibi conſilium da; quoniam ſeniores, & ſenſum non habes: quale enim conſilium, vt lapidibus & dæmonibus ſacrificem. Cū torqueretur, Præſes dixit: Non ſentis tormenta miſer, vt miſerearis tui, & recedas à vanitate iſtâ, quæ te nō poteſt ſaluare? Andronicus dixit: Quam dicis eſſe vanitatem, profeſſio mea valde in omnibus bona eſt, ſpem habens in Domino: ſapientia autem tua temporalis ſempiterna morte peribit. Præſes dixit: Quis te docuit ſtultitiam iſtam? Andronicus dixit: Sermo, qui & viuificat, in quo & viuificamur, habentes in cælis Dominum ſpem reſurrectionis noſtræ. Maximus Præſes dixit: Recede à ſtultitia tua, antequam incipiamus te ſtrictius tormentis affligere. Andronicus dixit: Corpus meum ante te eſt poſitum: habes poteſtatē, quod vis, fac. Præſes dixit: Torquete os eius fortiter. Andronicus dixit: Aſpiciat Dominus, quoniā ſine cauſſa me ſicut homicidam pœnis ſubieciſti. Præſes dixit: Contemnis præcepta Principum? & Tribunal meum nihil tibi videtur eſſe? Andronicus dixit: In Dei miſericordia & veritate confido. inde hoc patior. Maximus Præſes dixit: Miſericors eſſes ſi Deos honorares, quos Principes adorant. Andronicus dixit: Impietas eſt Deum verum derelinquere, & lapides orare. Præſes dixit. Ergo deliquêre Principes ô damnate Biothanate? Andronicus dixit: Deliquêre ſicut intelligo: nam ſi vis, recto ſenſu intelliges, quoniam delictum eſt, Dæmonis ſacrificare. Dum torqueretur, Maxim⁹ Præſes dixit: Conuertite eum, & latera eius pungite. Andronicus dixit: Ante te ſum: quomodo vis, corpus meum ſubiice pœnis. Præſes dixit: Tollite teſtam, & plagas refricate. Hoc cum̄ factum eſſet, Andronicus dixit: Confortaſti nunc corpus meum in plagis. Maximus Præſes dixit: Minutatim te exterminabo. Andronicus dixit: Non timeo cōminationes tuas; ſenſus meus melior cogitationibus malitiæ tuæ: propterea conte-

Torquetur

Os fortiter torquetur.

In lateribus pungitur eum.

Teſta plagæ refricantur.

taret, per illud maris ſpatium, quod ab Helba inſula vſque Populonium duodecim milliaribus diſtat, circa vtraque nauis latera, procelloſa valde pluuia deſcendit: & in nauem eandem vna pluuiæ gutta non cecidit. Peruenerunt igitur ad locum clerici, traditoque ſepulturæ ſancti ſacerdotis corpore, feſtinatione, qua potuerunt, maxima ad nauem reuerſi ſunt. Quam vt intrârunt, mox eundem in locum vbi vir Domini ſepultus fuerat, Longobardorum Dux crudeliſſimus Gummar aduenit. Ex cuius aduentu virum Dei prophetiæ ſpiritu claruiſſe conſtat: quia miniſtros ſuos ſub feſtinatione diſcedere præcepit.

Inſigne miraculum.

Claruit prophetia ſpiritu.

VITA S. PAVLINI EPISCOPI EBOracenſis, deinde Roffenſis; Ex V. Beda lib. 2. Hiſtor. Angl. D ſiit ab humanis Anno ab orbe Redempto 644.

C Baron. Tom 8. Annal.

10 Octob.

GEns NordanHumbrorum, hoc eſt, natio Anglorum, quæ ad Aquilonarem Humbri fluminis plagam habitabat, cum Rege ſuo Eduuino verbum fidei prædicante Paulino B. Gregorij diſcipulo, primum accepit. Fuit vero huic genti occaſio percipiendæ fidei, quod præfatus Rex eius, cognatione iunctus eſt Regi Cantuariorum, accepta in coniugem Edelburga filia Edelberthi Regis; cui nimirum Chriſtianis ſacris imbutæ, ordinatus Epiſcopus vir Deo dilectus Paulinus cuſtos datus eſt. Ordinatus eſt autem Paulinus Epiſcopus à Iuſto Archiepiſcopo ſub die duodecimo Calendarum Auguſti, anno ab Incarnatione Domini ſexcenteſimo vigeſimo quinto: ſicque cum præfata virgine ad Regem Eduuinum aduenit. Et ipſe quidem foris habebatur tanquam comes quidam Reginæ carnalis; attamen reuera toto potius animo intendebat, vt gentem, quam adibat, ad agnitionem veritatis adducens, iuxta vocem Apoſtoli, vni viro virginem

NordHumbri conuerſi ad Chriſtum occaſione ſua Regina.

Nota poſſe Eccleſiaſticos aliquãdo diſſimulare habitum ſuum.

nem caſtam exhiberet Chriſto. Itaque cum in prouinciam veniſſet, laborauit totus, vt & eos, qui ſecum venerant, ne a fide deficerent, Domino adiuuante, contineret, & aliquos, ſi forte poſſet, de paganis ad fidei gratiam prædicando conuerteret. Sed, ſicut Apoſtolus ait, multo tempore illo laborante in verbo, Deus ſeculi huius excęcauit mentes infidelium, ne eis fulgeret illuminatio Euangelij, donec tempore à Deo præſtituto, accepit tandem Rex Eduuinus, cum cunctis gentis ſuæ nobilibus ac plebe perplurima, fidem & lauacrum ſanctę regenerationis anno regni ſui vndecimo, qui eſt annus Dominicæ Incarnationis 627. ab Aduentu vero Anglorum in Britanniam anno circiter 180. *2. Cor. 4.* *Rex Nord-Humbrorũ baptizatus Anno 627.*

Baptizatus eſt autem Eboraci die ſancto Paſchæ, pridie Iduum Aprilis, in Eccleſia Sancti Petri Apoſtoli, quam idem ipſe cum catechiſaretur, atq; ad percipiendum baptiſma imbueretur, citato opere conſtruxit. In qua etiam ciuitate ipſi Doctori atque Antiſtiti Paulino ſedem Epiſcopatûs donauit. Mox autem, vt baptiſma conſequutus eſt, curauit, docente eodem Pontifice Paulino, maiorem ipſo in loco & auguſtiorem de lapide fabricare Baſilicam: in cuius medio ipſum, quod prius fecerat, Oratorium includeretur. Præparatis ergo fundamentis in gyro prioris Oratorij, per quadrum cœpit ædificare; quod opus tamen ſucceſſori ſuo Oſuualdo perficiendum reliquit. Interim quoque Paulinus ex eo tempore, ſex annis continuis, id eſt, vſque ad finem imperij Regis illius verbum Dei, annuente ac fauente eodem Rege, in ea prouincia ſedulo prædicabat: credebantque & baptizabantur quotquot erant præordinati ad vitam æternam. In quibus imprimis erant Oſfridus & Eadfridus filij Regis Eduuini, qui ambo ei nati ſunt de Quenburga filia Cearli Regis Merciorũ. Baptizati ſunt antẽ tempore ſequenti & alij liberi eius de Edelburga Regina progeniti, Edilhim & Ediltrudis filia, & alter filius Buſcfrea; quorum primi albati adhuc rapti ſunt *Exſtructũ Eboraci inſigne templum.* *Nomina præcipuorũ aliquot, qui à S. Paulino ſunt baptizati.*

de hac vita, & Eboraci in Eccleſia ſepulti. Baptizatus eſt denique & Iffi filius Oſtridi; ſed & alij nobiles & egregij viri non pauci.

Confluitur ad baptiſmum maximo feruore.

Tantus autem tunc fuit feruor fidei, ac deſiderium lauacri ſalutaris genti NordHumbrorum, vt quodam tempore Paulinus veniens cum Rege & Regina in regiam villam, quæ vocatur Adregin, triginta ſex diebus à mane vſque ad veſperam, nihil aliud ageret, quam confluentem eo de cunctis viculis ac locis plebem Chriſti verbo ſalutis inſtruere; atque inſtructam in fluuio Gleni, qui proximus erat, lauacro remiſſionis abluere. Hæc villa tamen tempore ſequentium Regum deſerta eſt, & alia pro illa facta; in loco qui vocatur Melmin. Atque hæc quidem in prouincia Berniciorũ. Sed & in prouincia Deirorum, vbi ſæpius manere cum Rege ſolebat, baptizabat in fluuio Sualua; qui vicum iuxta cataractam præterfluit. Nondum enim Oratoria vel Baptiſteria in ipſo exordio naſcentis Eccleſiæ ibi poterant tam ſubito ædificari. Attamen in campo Dono, vbi tunc etiam villa regia erat, fecit Baſilicam; quam poſtmodum pagani, à quibus Eduuinus Rex occiſus eſt; cum tota eadem villa ſuccenderunt. Pro qua Reges poſteriores fecêre ſibi villam in regione, quæ vocatur Loidis. Euaſit tamen ignem altare, quia lapideum erat; & ſeruatur adhuc in monaſterio reuerendiſſimi Abbatis & Presbyteri Truulfi, quod eſt in ſylua Elmete.

Baptizat S. Paulinus in fluuiis, nondum constructis Oratoriis.

Etiam Rex Orientaliũ Anglorum ad Chriſtũ conuertitur.

Quin etiam tantam deuotionem Eduuinus erga cultum veritatis habuit; vt etiam Regi Orientalium Anglorum Carpualdo, filio Redualdi perſuaderet, relictis idolorum ſuperſtitionibus, fidem & Sacramenta Chriſti cum ſua prouincia ſuſcipere: tametſi Carpuald, non multo poſt quam fidem acceperat, occiſo, tribus rurſum annis prouincia in errore verſata ſit, donec ſcilicet accepit regnum eiuſdem Carpualdi frater Sibertus, vir per omnia doctiſſimus atque Chriſtianiſſimus. Sed & prædicabat etiam Paulinus verbum Dei prouinciæ Lindiſi, quæ eſt prima ad meridianam

dianam Humbri fluminis ripam, pertingens vſque ad mare, primumque Præfectum Lindocolinæ ciuitatis, cui nomen erat Blecca, cum domo ſua conuertit ad Dominum. In qua videlicet ciuitate & Eccleſiam operis egregij de lapide fecit, cuius tecto vel longa incuria, vel hoſtili manu deiecto, parietes hactenus ſtare videntur; & omnibus annis aliqua miracula ſanitatum in eodem loco ſolent ad vtilitatem eorum, qui fideliter quærunt, oſtendi; in qua etiam Eccleſia Paulinus, tranſeunte ad Chriſtum Iuſto, Honorium pro eo conſecrauit Epiſcopum, eodem tempore, quo Præſulatum Sedis Apoſtolicæ item Honorius habebat. Qui audita gentis NordHumbrorum cum ſuo Rege conuerſione, miſit tum Paulino pallium, tum & Regi Eduuino literas exhortatorias, paterna illum charitate accendens, vt in fide veritatis, quam acceperat, perſiſtere ſemper ac proficere curaret.

Item Præfectus ciuitatis Lindocolinæ.

S. Paulinus pallium Archiepiſcop. accipit ab Honorio Papa.

Sed ecce, cum Eduuinus decem & ſeptem annis genti Anglorum ſimul & Britonum glorioſiſſime præfuiſſet, ex quibus ſex, vt diximus, Chriſto militauit, rebellauit aduerſus eum Carduella Rex Britonum, auxilium illi præbente Penda viro ſtrenuiſſimo de regio genere Merciorum, qui & ipſe ex eo tempore gentis eiuſdem regno annis viginti duobus varia ſorte præfuit. Et quidem cum his conſerto graui prælio, in campo, qui vocatur, Hethfelth, Eduuinus occiſus eſt, die quarto Iduum Octobris anno Dominicæ Incarnationis ſexcenteſimo trigeſimo tertio, eiuſque totus vel interemptus vel diſperſus eſt exercitus. Quo tempore maxima eſt facta ſtrages in Eccleſia vel gente NordHumbrorum, maxime quod vnus ex Ducibus, à quibus ſtrages edita eſt, paganus; alter, quia barbarus, etiam pagano erat ſæuior. Porro turbatis rebus NordHumbrorum huius articulo cladis, cum nihil alicubi præſidij, niſi in fuga eſſe videretur, Paulinus aſſumpta ſecum Edelburga Regina, quam pridem adduxerat, redijt Cantium nauigio, atque ab Honorio Archiepiſcopo, & Rege Edulbaldo multum ho-

Occiditur pius Rex Eduuinus Anno 633.

S. Paulinus cum Regina Edelburga fuga euadit.

honorifice ſuſceptus eſt. Venit autem illuc duce Baſſo milite Regis Eduuini fortiſſimo, habens ſecum Heanfredam filiam, & Vulcfream filium Eduuini, nec non & Iſſi filium Offridi filij eius.

Nota de calice aureo & alijs.

Attulit autem quoque ſecum vaſa pretioſa Eduuini Regis perplura, in quibus & Crucem magnam auream, & calicem aureum conſecratum ad miniſterium Altaris, quæ hactenus in Eccleſia Cantij conſeruata monſtrantur. Quo in tempore, quia Rhoffenſis Eccleſia Paſtorem minime habebat, eo quod Præſul illius ad Honorium Papam à Iuſto Archiepiſcopo legatarius miſſus, abſorptus fuerat fluctibus Italici maris, per hoc curam illius Paulinus, inuitatione Honorij Antiſtitis & Eadbaldi Regis ſuſcepit. In qua Eccleſia moriens, pallium quoque, quod à Romano Papa acceperat, reliquit. Reliquerat autem in Eccleſia ſua Eboraci Iacobum Diaconum, virum vtique Eccleſiaſticum & ſanctum, qui multo exhinc tempore in Eccleſia manens, magnas antiquo hoſti prædas docendo & baptizando eripuit. Qui quoniam cantandi in Eccleſia erat peritiſſimus, recuperata poſtmodum pace in prouincia, & creſcente numero fidelium, etiam magiſter Eccleſiaſticæ cantionis iuxta morem Romanorum, ſeu Cantuariorum multis cœpit exiſtere. Tranſijt vero ad Dominum reuerendiſſimus Pater Paulinus, quondam quidem Eboracenſis, ſed tunc Epiſcopus Rhoffenſis, anno ab Incarnatione Domini ſexcenteſimo quadrageſimo quarto, ſexto Iduum Octobris die, poſtquam decem & nouem annos, & menſes duos Epiſcopatum tenuit, ſepultuſque eſt in ſecretario beati Apoſtoli Andreæ, quod Rex Edilbertus à fundamentis in eadem Rhoffi ciuitate conſtruxit.

Transfertur S. Paulinus ad Ecclesiam Rhoffensem.

Feliciter migrat in cœlum Anno 644.

MAR-

MARTYRIVM SS. ET GLORIOSORVM Chriſti Martyrum, Tharaci, Probi, & Andronici; vti habetur in ipſis Actis Præſidalibus publice excerptis: cognoſcente Maximo Præſide in Cilicia, Anno Chriſti 290. Caij Papæ 7. Dioclet. & Maxim. Imperat. 7.

C. Baron. T. m. 2. Annal. Codicis vitio mutila: hîc vero ex Archiuis Belgicis integra.

Prima Interrogatio.

COnſulibus Diocletiano Auguſto quartum, & Maximiano tertium; octauo Calend. Aprilis, ſedente Numerio Maximo Præſide Demetrius Centurio dixit: Qui oblati ſunt Nobilitati tuæ, Domine, in Pompeiopoli ciuitate ab Eutelmio Palladio ſpiculatore, qui ſunt peſſimi & impij Chriſtiani, qui non conſentiunt præceptis Dominorum noſtrorum, præſentamus ante Tribunal Nobilitatis tuæ. Maximus Præſes dixit Tharaco: Quî vocaris? te enim oportet interrogare primum, quoniam & ætate ſenior es. Reſpondit Tharacus: Chriſtianus ſum. Maximus Præſes dixit: Tace de hac impiâ profeſſione, dic: Quî vocaris? Tharacus dixit: Chriſtianus ſum. Maximus Præſes dixit: Frangite ei maxillas, dicentes: Aliud pro alio noli reſpondere. Tharacus dixit: Quod eſt nomen meum, hoc dico: ſi autem quod eſt impoſitum à parentibus requiris, dicor Tharacus: & cum militarem, nominatus ſum Victor. Præſes dixit: ex quo genere es Tharace? Tharacus dixit: Militari & Romano, natus autem Claudiopoli, ciuitate Syriæ: & propterea quod Chriſtianus ſum, renũtiaui militiæ. Præſes dixit: Non enim dignus eras impie militare tamen quomodo receſſiſti à militiâ? Tharacus dixit: Deprecatus ſum Publionẽ Principẽ, & dimiſit me. Præſes dixit: Ergo proſpice ſenectuti tuæ:

11. Octobr. CAP. I.

Siſtuntur Tribunali.

Tharacus examinatur.

Franguntur ei maxillæ.

Tharaci genus, Patria & conditio.

tuæ: quoniam & ego volo, vt ſis vnus ex conſentientibus præceptis Dominorum noſtrorum, & à me honorem magnum accipias. Ergo accede, & ſacrifica dijs noſtris: quoniam & ipſi Principes ſuper omnem orbem colunt eos. Tharacus dixit: Errant multo errore Satanæ. Præſes dixit: Frangite maxillas, propterea quod dixit erraſſe Imperatores. Tharacus dixit: Ego dixi, & dico, quoniam errant quaſi homines. Præſes dixit: Sacrifica dijs noſtris, & relinque ſtultitiam tuã. Tharacus dixit: Ego Deo meo ſeruio, & ſacrifico non in ſanguine, ſed in corde mundo: non enim ſunt neceſſaria talia ſacrificia. Præſes dixit: Adhuc ætati tuæ ex parte ſenectutis prudenter miſereor. Admoneo, vt omnem vanitatem dimittas, & dijs ſacrifices. Tharacus dixit: Ego à lege Domini non recedo. Præſes dixit: Ergo accede & ſacrifica. Tharacus dixit: Impietatem ego non operor; ego dixi quoniam Dei legem honorifico. Præſes dixit: Alia eſt ergo lex præter iſtam? O malum caput! Tharacus dixit: Eſt inquam; quia vos impij lapides & ligna & opera manuum hominum adoratis. Præſes dixit: Sub ceruice cędite eum, dicentes: Noli Chriſtianus eſſe. Cum cæderetur. Tharacus dixit: Ego de iſta profeſſione non recedo, quæ me ſaluum facit. Præſes dixit: Ego te recedere faciam ab iſta vanitate, & prudentem te faciam. Tharacus dixit: Fac quod vis: poteſtatem habes in corpore meo.

Sub ceruice cæditur.

Maximus Præſes dixit: Tollite veſtimenta eius, & virgis illum cædite. Tharacus, cum verberaretur, dixit: Nunc vere prudentem me feciſti plagis, confortãs me magis ac magis confiteri nomen Dei viui & Chriſti eius. Præſes dixit: Iniuſte & maledicte, quo modo duobus dijs ſeruis? Ecce nunc confiteris Deos, & eos negas quos colimus? Tharacus dixit: Ego confiteor eum, qui eſt manifeſtus Dominus. Præſes dixit: Nonne confiteris Chriſtum & Dominum? Tharacus dixit: Et bene: Ipſe eſt enim Filius Dei, ſpes omnium Chriſtianorum, propter quem patimur, & ſanamur. Maximus Præſes dixit: Relinque verboſitatem iſtam.

Item virgis.

Acce-

Digitized by Google

Accede, ſacrifica. Tharacus dixit: Non verboſus ſum, ſed veritatem dico: iam enim ſexaginta quinq. annorum ſum, & ſic credidi, & à veritate non recedo. Demetrius Centurio dixit: O homo, parce tibi, & immola: audi me. Tharacus dixit: Recede à me cum conſilio tuo miniſter Satanæ. Maximus Præſes dixit: Iſte magnis ferreis vinculis in carcerem recipiatur. Adducite alium ſequentem.

Ferreis vinculis aſtrictus in carcerë recipitur.

Cap. II.

Demetrius Centurio dixit: Præſto eſt, Domine, Præſes dixit: Qui vocaris, primò reſponde. Probus dixit: In primo, quod nobile eſt, Chriſtianus; ſecundò apud homines vocor Probus. Maximus Præſes dixit: Ex quo genere es, Probe? Probus dixit: Patrem habui è Thraciâ, natus autem in Perge Pamphiliæ plebeius: ſed Chriſtianus ſum. Maximus Præſes dixit: Nec lucrum facies de iſto nomine. Audi me: Sacrifica dijs, vt à Principibus honoreris; & amicus noſter eris. Probus dixit: Neque honorem Principum volo, neque amicitiam tuam cupio: non enim parua erat ſubſtantia diuitiarum mearum, quam reliqui, vt Deo viuo ſeruiam. Præſes dixit: Deſpoliate eum, tollite illi pallium, cingite, & extendite eum, & neruis crudis cædite. Cum verberaretur, Demetrius Centurio dixit: O homo, vide ſanguinem tuum in terram effundi, & tibi propitiare. Probus dixit: Corpus meum ante vos eſt, mihi autem tormenta vnguentum ſunt. Cum verberatus eſſet, Præſes dixit: Requieſcis à vanitate tuâ, aut permanes in duritiâ tuâ miſer? Probus dixit: Non ſum vanus, prudentior ſum vobis in Domino: ideo dæmonibus non ſacrifico. Præſes dixit: Verſate illum, & ſuper ventrem cædite eum. Probus dixit: Auxiliare ſeruo tuo Domine. Maximus Præſes dixit: Cædentes eum, dicite illi; Vbi eſt auxiliator tuus? Probus, cum verberaretur, dixit: Auxiliator eſt Deus, & auxiliabitur. Sic enim pro nihili habeo tormenta tua, vt non acquieſcam tibi. Præſes dixit: Attende ad corpus tuum miſer, quoniam ſanguine tuo impleta eſt terra. Probus dixit: Hoc ſcias, quoniam

Probus examinatur.

Patria & genus eius.

Extenſus neruis crudis cæditur.

Super ventrem verberatur.

am quanto magis patitur corpus propter Chriſtum, tanto magis ſanatur anima, & viuificatur. Cum verberatus eſſet, Præſes dixit: Mitte illi ferrum per quatuor loca neruorum, & dimittentes aliquam curam ei apponere.

Ferro pedes & manus vinciũtur.

CAP. III.

Andronicus examinatur.

Addidit Præſes: Adducite alium in medio Tribunali. Demetrius Centurio dixit: Præſto eſt Domine. Præſes dixit: Qui vocaris? Andronicus dixit: Manifeſtè ſcire vis quia Chriſtianus ſum? Præſes dixit: Tace de hoc ſcelerato nomine, & pro quibus interrogaris reſponde. Illi enim qui prius oblati ſunt, de nomine iſto nihil vtile conſecuti ſunt. Pone igitur ſuperflua, & pro quibus oportet reſponde. Andronicus dixit: Commune nomen meum apud homines, Andronicus. Maximus Præſes dixit: Quo genere es Andronice? Andronicus dixit: De nobili genere, & primi ordinis Epheſiorũ filius. Maximus Præſes dixit: Tibi parce, & audi me ſicut patrem. Nã qui antea voluerunt ſtulta loqui, nihil lucrati ſunt: tu autem honorifica Principes & Patres, diis noſtris conſentiẽs. Andronicus dixit: Bene illos Patres nominaſti, quoniam vos ipſi habetis Satanam: filii illius diaboli facti, opera eius perficitis. Maximus Præſes dixit: Adoleſcentia pueritiæ tuæ adhuc me compeſcit. Scias enim iam tibi magna tormenta parari. Andronicus dixit: Putas me ſtultum eſſe, vt minor anteceſſoribus inueniar? paratus ſum tibi ad omnia tormenta. Præſes dixit: Recede ab inutili multiloquio, & ſacrifica, vt poſſis tormenta euadere. Andronicus dixit: Non ſum inſenſatus, vt deſtruam quæ locutus ſum. Maximus Præſes dixit: Exſpoliate eum, cingite, & ſuſpendite. Demetrius Cẽturio dixit: Antequam exterminetur corpus tuum, miſer audi me. Andronicus dixit: Melius eſt vt corpus meum pereat, quàm anima. Maximus Præſes dixit: Conſenti, & ſacrifica, antequam extermineris. Andronicus dixit: Ego numquam ſacrificaui dæmonibus, nec ab infantiâ meâ: & nunc non ſacrifico eis, quibus me cogis ſacrificare. Maximus Præſes dixit:

Genus & patria eius

In eculeo ſuſpẽditur.

xit: Tãgite corpus eius. Anaxius Cornicularius dixit Conſenti Præſidi: pater tuus ſum in annis: conſulo tibi. Andronicus dixit: Vade, tibi conſilium da; quoniam ſeniores, & ſenſum non habes: quale enim conſilium, vt lapidibus & dæmonibus ſacrificem. Cũ torqueretur, Præſes dixit: Non ſentis tormenta miſer, vt miſerearis tui, & recedas à vanitate iſtâ, quæ te nõ poteſt ſaluare? Andronicus dixit: Quam dicis eſſe vanitatem, profeſſio mea valde in omnibus bona eſt, ſpem habens in Domino: ſapientia autem tua temporalis ſempiterna morte peribit. Præſes dixit: Quis te docuit ſtultitiam iſtam? Andronicus dixit: Sermo, qui & viuificat, in quo & viuificamur, habentes in cælis Dominum ſpem reſurrectionis noſtræ. Maximus Præſes dixit: Recede à ſtultitia tua, antequam incipiamus te ſtrictius tormentis affligere. Andronicus dixit: Corpus meum ante te eſt poſitum: habes poteſtatẽ, quod vis, fac. Præſes dixit: Torquete os eius fortiter. Andronicus dixit: Aſpiciat Dominus, quoniã ſine cauſſa me ſicut homicidam pœnis ſubieciſti. Præſes dixit: Contemnis præcepta Principum? & Tribunal meum nihil tibi videtur eſſe? Andronicus dixit: In Dei miſericordia & veritate confido. inde hoc patior. Maximus Præſes dixit: Miſericors eſſes ſi Deos honorares, quos Principes adorant. Andronicus dixit: Impietas eſt Deum verum derelinquere, & lapides orare. Præſes dixit. Ergo deliquêre Principes ô damnate Biothanate? Andronicus dixit: Deliquêre ſicut intelligo: nam ſi vis, recto ſenſu intelliges, quoniam delictum eſt, Dæmonis ſacrificare. Dum torqueretur, Maxim⁹ Præſes dixit: Conuertite eum, & latera eius pungite. Andronicus dixit: Ante te ſum: quomodo vis, corpus meum ſubiice pœnis. Præſes dixit: Tollite teſtam, & plagas refricate. Hoc cum factum eſſet, Andronicus dixit: Confortaſti nunc corpus meum in plagis. Maximus Præſes dixit: Minutatim te exterminabo. Andronicus dixit: Non timeo cõminationes tuas; ſenſus meus melior cogitationibus malitiæ tuæ: propterea conte-

Torquetur

Os fortiter torquetur.

In lateribus pungite eum.

Teſta plagæ refricantur.

Ferro ligatur. contemno omnia præcepta & tormenta tua. Præſes dixit: Ligate ei collum & pedes ferro, & ſub cuſtodia habeatur. [Huc vſque prima interrogatio completa eſt.]

Secunda Interrogatio.

Cap. IV. SEcunda interrogatio facta eſt in Tarſo Ciliciæ ciuitate, ſedente Numerio Maximo Præſide, &c. Maximus Præſes dixit: Voca impiiſſimos Chriſtianos, legi malæ ſeruientes. Demetrius Centurio dixit: *Tharacus examinatur.* Præſto ſum Domine. Et cum perductus eſſet Tharacus, Præſes dixit: Meminiſti quod ſenectus honoratur in multis, propterea quod eſt ipſius cogitatio & ſenſus? proinde cogitaſti apud te, ne iterum in prioribus illis cogitationibus & hodie velis permanere? Sed magis accede, & ſacrifica dijs pro ſalute Principum, vt honorem conſequaris. Tharacus dixit: Honorem iſtum ſi intelligerent & ipſi Principes, & alij qui communicant ſenſibus veſtris, ab omni cæcitate cogitationum vanitatis ſuæ ſe ſepararent, & in meliorem & fortiorem fidem à Deo veriſſimo viuificarentur. *Os eius lapidibus frangitur.* Præſes dixit: Lapidibus os eius frangite, & dicite: Recede à ſtultitia tua. Tharacus dixit: Si non eſſem aſtutus, ſimilis tibi eſſem inſenſatus. Præſes dixit: Ecce dentes tuos vides comminutos; miſerere iam tibi miſer. Tharacus dixit: Non tibi perſuadeas in nihilo. Nam ſi omnia membra mea collidas, inſto fortis in eo, qui me fortem facit. Præſes dixit: Crede, quia melius eſt tibi vt ſacrifices. Tharacus dixit: Si ſcirem, quia melius eſſet hoc, non expectarem à te. *Extenſus neruis crudis cæditur.* Maximus Præſes dixit: Extendite eum, & neruis crudis cædite. Tharacus nihil reſpondit, Et cum non amplius Tharacus loqueretur, Præſes dixit: Cædite *Item in os.* eum in os, clamantes ei, Reſponde. Tharacus dixit: Maxillæ meæ fractæ ſunt; quo modo reſpondebo? Maximus Præſes dixit: In omnibus his non conſen-

tis inſenſate? Accede, adora, immola dijs. Tharacus dixit: Si vocem clamoris mei ſubtraxiſti; verum ſenſui animæ meæ non nocebis, ſed magis intra vnam horam me ædificaſti. Præſes dixit: Ego duritiam tuam expellam, maledicte. Tharacus dixit: Omnibus cogitationibus tuis adſum, ſed vinco in eo, qui me fortem fecit, id eſt nomen Dei. Præſes dixit: Afferte ignē, & expandite manus eius, & ponite in eis. Tharacus dixit: Ignem tuum temporalem non timebo: timeo autem, ſi forte conſentiam tibi, nè ignis æternus dominetur mei. Et cum poſitus eſſet ignis ſuper manus eius; Præſes dixit: Ecce nunc manus tuæ exterminatæ ſunt ab igne, requieſce à vanitate tuâ, inſenſate, & immola dijs. Tharacus dixit: Sic mecum loqueris, quaſi iam voluntati tuæ conſenſerim, aut ceſſerim crudelitati tuæ: per voluntatem Domini fortiſſimus ſum in omnibus, quæ aduerſum me parantur. Præſes dixit: Ligate eum pedibus, & in altum ſuſpendite, & fumum acrem ſupponite ſubtus faciem eius. Tharacus dixit: Ignem tuum contemno, fumum tuum timere non habeo. Maximus Præſes, cum ſuſpenſus ille eſſet, dixit ad eum: Sic pendes, vſque dum conſentias, & ſacrifices. Tharacus dixit: Sacrifica Præſes, ſicut & conſuetudinem habes ſacrificare hominibus: mihi autem non licet hoc facere. Maximus Præſes dixit: Afferte acetum cum ſale, & in naribus eius perfundite. Tharacus dixit: Mihi dulce factum eſt acetum tuum, & ſal infatuatum. Maximus Præſes dixit: Miſcete ſinapi cum aceto, & perfundite nares eius. Tharacus dixit: Te fallunt miniſtri, Præſes, & mel mihi infuderunt. Præſes dixit: Proximâ ſeſſione alia tormenta cogitabo, teque reuocabo à ſtultitiâ tuâ. Tharacus dixit: Paratum me ad omnia inuenies. Maximus Præſes dixit: Deponite eum, & ferreis vinculis tradatur in cuſtodiam. Sequentem autem adferte.

Igne manum vſtulantur.

Capite deorſum ſuſpenſus fumo torquetur.

Nares aceto & ſale perfunduntur.

Item aceto cum ſinapi.

Ferreis vinculis constrictus recipitur in cuſtodiā.

Cap. V.

Probus examinatur.

Demetrius Centurio dixit: Præſto eſt Domine. Præſes dixit: Dic mihi, Probe, cogitaſti parcere tibi à pœnis, aut adhuc ab inſaniâ non recedis? Sed nunc acce-

accede,& immola diis,quoniam & ipſi Principes pro
ſalute hominum ſacrificant.Probus dixit:Ego non i-
ta,ſed pro confeſſione Dei mei audax tibi aſſiſto. Nã
& de præteritis interrogationib. & plagis fortis ſum,
&,ſi placet,proba nos amplius. Quoniam neque tu,
neque Principes facietis, vt ſacrificem diis, quos ne-
ſcio.Habeo autem Deum &Dominum meum in cæ-
lis,cui ſoli ſacrifico.Maximus Præſes dixit: Num iſti
non ſunt dii,maledicte? Probus dixit:lapides & ligna
opera manuum hominum,quæ adoratis, quomodo
poſſunt eſſe dij? Erras multâ ignorantiâ talibus diis
ſacrificans. Præſes dixit: Ergo nos erramus,ô malum
caput! Deo adorantes & colentes? Probus dixit. Dij,
qui cælum & terram non fecerunt,pereant.Maximus
Præſes dixit:Depone hanc audaciam miſer, & ſacrifi-
ca,vt ſaluus ſis.Probus dixit:Ego diis multis non im-
molo,ſed ei ſoli, quem verum Deum eſſe non igno-
ro. Ergo ſacrifica Ioui deo magno tantum, & non
multis, ſicut dixiſti. Probus dixit, Deus,quem ad-
oro & timeo, in cælis eſt. Præſes dixit: Iterum dico
tibi,Immola Ioui deo inuictiſſimo. Probus dixit: Il-
lum dicis deum,qui cum ſorore ſua fornicatus eſt,&
alia multa egit, quæ proferre erubeſco? Maximus
Os ei frangitur. Præſes dixit:Frangite os eius, vt deos non blaſphe-
met. Probus dixit: Quid me cædis? hoc affirmant
omnes cultores eius; non mentior; dico veritatem,
ſicut tuipſe melius noſti.Præſes dixit: Iterum ad ſtul-
Ferro ignito cruciatur. titiam tuam priorem reuerteris?& ait miniſtris; Igni-
te ferrum, & mittite ei. Probus dixit: Ignis tuus te-
pidus eſt,& non me tangit. Præſes dixit: Ignite ferrũ
fortius,&ſtante illo mittite ei. Probus dixit: Nunc
Extenſus neruis crudis cæditur vero tepidior eſt ignis tuus,teq; irrident miniſtri tui.
Maximus Præſes dixit:Ligate eum,& tendite, & ner-
uis crudis aperite dorſum eius. Probus dixit: Ignem
Raſo capiti prunæ ardentes imponuntur. tuum non expaui,& tormenta tua contemno. Si cru-
deliora habes,adhibe,vt Deum cognoſcas,qui eſt in
me. Præſes dixit: Radite ei caput, & prunas ardentes
imponite. Probus dixit: Vſtulaſti caput, & pedes
meos,

meos,ſed probaſti ſeruum Dei me eſſe; tolerans fortiter iram tuam. Præſes dixit: Si deorum ſeruus eſſes, ſacrificares eis,& adorares eos,nec iſta tolerares. Probus dixit:Ego vnius Dei ſeruus ſum, & non deorum, qui perdunt eos qui ſibi conſentiunt. Maximus Præſes dixit: Nonne omnes, qui conſentiunt eis, præſto ſunt ante tribunal meum,à diis honorati & Principibus? Tu autem,maledicte, deſpiceris ab hominibus, & inobedientiam profiteris. Probus dixit: Crede mihi, omnes perierunt, niſi conuerſi pœnitentiam egerint. Nam ſcientes ſeruierunt Idolis, & Deum viuem dereliquerunt. Maximus Præſes dixit: Frangite ei faciem,vt non dicat Deum,ſed deos. Probus dixit: Quia veritatem locutus ſum,iuſſiſti frangi os meum? Præſes dixit:Non ſolum os tuum,ſed &linguam blaſphemam incidam, vt recedas à ſtultitia ſermonum tuorum,& diis ſacrifices.Probus dixit: Etſi organum linguæ meæ incidi præcipias, tamen habeo interiorẽ & immortalem linguam,per quam reſponſa poſſum reddere.Præſes dixit:Recipiatur etiam iſte in carcerẽ, & ſequentem offerte.

Iterum os ei frangitur.

Demetrius Centurio dixit: Præſto eſt, Domine. Maximus Præſes dixit: Andronice qui antea interrogati ſunt,multa tormenta paſſi ſunt, & nihil lucriferũt miſeri,ſed poſt tãta ac talia, quæ paſſi ſunt,vix potuimus eos conuertere,vt deos adorarent; vnde & tu conſule tibi, lucrare tormenta,diis ſacrifica, & volũtati noſtræ obedias,vt quomodo illi,ſic & tu honorem magnum conſequaris à Principibus.Quod ſi nolueris, tibi per deos & Principes inuictiſſimos iuro, quia manus meas non euades. Andronicus dixit:Miſer, quid me fallis? vt quid falſum loqueris? Talibus verbis non infringes libertatẽ noſtram,neq; in miſerabilem ſeruitutem cõmutabis, putans ſenſus & ceruices meas inclinare ad vana ſimulacra adorãda. Nõ ergo tuæ ſtultitiæ me exiſtimes conſenſurum.En fide armatus & virtute Domini mei Ieſu Chriſti ſto coram excellentiâ veſtrâ, neq; agnoſcens Principes, neque

CAP. VI. Andronicus examinatur.

Extenſus neruis crudis cæditur.

que Tribunalia tua metuens; quæ cogitaſti, exerce. Maximus Præſes dixit: Extendite eum palis, & neruis crudis cædite. Andronicus dixit: Hæccine ſunt minæ tuæ? Nihil magnum indignatione tuâ intuliſti. Athanaſius Cornicularius dixit: Totum corpus tuum vexatum eſt, & pro nihilo habes tormenta miſer? Andronicus dixit: Qui Deum verum diligunt, talia contemnunt. Maximus Præſes dixit: Sale fricate plagas eius. Andronicus dixit: Plus iube mitti, vt ſale conditus poſſim ſtare contra malitiam tuam. Præſes dixit: Conuertite eum, & ventrem eius cædite; vt priores plagæ ad medullam perueniant. Andronicus dixit: In primâ interrogatione vexaſti corpus meum, & ſanus ante tribunal tuum oblatus ſum. Itaque quoniam etiam modo mihi adeſt, qui curat, & ſaluat me, deſpicio tormenta tua. Maximus Præſes dixit: Nonne præcepi vobis, ô mali milites, vt nemo ad eum accederet, neque curaret eum, ſed ſic eſſet, vt vulnera eius putreſcerent? Pagaſius Commentarienſis dixit: Per magnitudinem tuam nemo eum curauit, neque intrauit ad eum aliquis: in interiori cuſtodiâ ſeruabatur in vinculis; & ſi inueneris in me mendacium, caput tolle; poteſtatem habes. Maximus Præſes dixit: Quomodo ergo plagæ eius non comparent? Pagaſius Commentarienſis dixit: Per nobilitatem tuam, neſcio quomodo curatus ſit. Andronicus dixit: Medicus noſter grandis eſt & pius, non medicamentum ponit aut emplaſtrum, ſed ſolo ſermone curat omnes, qui credunt in eum, habitat enim in cælo, præſens vbique: quod tu non cognoſcis ô inſenſate. Maximus Præſes dixit: Hi ſermones ſtultitiæ tuæ nihil tibi proderunt; ſed accede, ſacrifica dijs; ne mala, ſceleſte, perdant te. Andronicus dixit: Et primò & ſecundo quæ audiſtis, vnum ſunt: non enim puer ſum, vt ſeducar ſermonibus, & conculcer. Præſes dixit: Non me vinces, aut contemnes Tribunal meum. Andronicus dixit: Non vos vincimus, ſed eſt qui nos confortat Dominus noſter Ieſus Chriſtus: nam

Sale fricantur plagæ Priores

Andronici plagæ diuinitus curatur.

ex

ex parte ſentis, & recognoſcis, quoniam non timemus te, neque tormenta tua. Præſes dixit: Præſententur mihi alia genera tormentorum proximâ ſeſſione. Hic autem vinculis ferreis recipiatur in cuſtodiâ, & à nemine videatur vſque in mane. [Secunda interrogatio explicit.] *Vinculis ferreis ligatus recipitur in cuſtodiam.*

Tertia Interrogatio.

INcipit tertia interrogatio facta in Azorbo ciuitate. Præſes dixit: Voca iniquiſſimos Chriſtianos. Demetrius Centurio dixit: Præſto ſum, Domine. Adducto Tharaco, Præſes dixit: Adhuc plagarum, & pœnarum & cuſtodiarum vincula contemnis? Audi me Tharace, & recede à confeſſione iſtâ, vnde lucrum non habes: ſed ſacrifica diis, quoniam per ipſos omnia ſtant. Tharacus dixit: Numquam bene ſit illis, vt per illos mundus gubernetur, quibus paratus eſt ignis, & tormenta æterna; non ſolum illis, ſed & omnibus, qui faciunt voluntatem ipſorum. Præſes dixit: Non quieſcis iniquiſſime blaſphemans? Aut putas tu, quia per impudētiam ſermonum tuorum caput tibi abſcindā, & recedas? Tharacus dixit: Sic ego tali compendio moriens non magnum agonem haberem: nunc autem fac, vt mihi in Domino creſcat agonizatio fidei meæ. Præſes dixit: Talia patiuntur & pares tui, qui ſunt in vinculis, ac legibus morientur. Tharacus dixit: Hoc quod dicis, ſtultitia mentis tuæ eſt: quoniam qui operantur mala, merito moriuntur: nos autem, qui malum neſcimus, ſed pro Domino patimur, mercedem ſperamus accipere cœleſtem à Domino. Præſes dixit: Maledicte & inique, quam mercedem expectatis, male & ſceleſte conſummantes? Tharacus dixit: Non tibi licet hoc interrogare, neque ſcire, quam præparauit nobis Dominus poſitam mercedem in cęlis: propterea ſuſtinemus iram ſenſûs tui. Præſes dixit: Sic me alloqueris maledicte, quaſi conſors meus ſis? Cap. VII. *Tharacus examinatur,*

Tharacus dixit: Ego conſors tuus non ſum; ſed habeo poteſtatem loquendi, & nemo poteſt me compeſcere, propter eum qui me confortat, hoc eſt Dominus. Præſes dixit: Ego poteſtatem iſtam, q̃ habes, eradicabo à te, nequiſſime. Tharacus dixit: Nemo poteſt auferre à me poteſtatem iſtam, neq; tu, neq; Principes tui, neq; pater veſter Satanas. Præſes dixit: Verum quid loquor tecũ in allectationes? accede, ſacrifica; ne ſæuiora tormenta experiaris. Tharacus dixit: Allectatio tua tecũ ſit. Dominus nouit, cui ſeruio, quoniam vultus tuus mihi horret, vt loquar tecum. nam ſecundo Chriſtianum me eſſe confeſſus ſum, & modo idem confiteor; nec ſacrifico, quia Chriſtianus ſum. Maximus Præſes dixit: Quid tibi proderit obſtinatio, ſi tormentis afflixero? certe ſero pœnitebit te, ſi nõ ſacrificaueris. Tharacus dixit: Si pœniteret, in primis & ſecundis interrogationib. aſſenſiſſem tibi; ſed abſit: quoniã fortis ſum in Domino, teq; nunc deſpicio cũ tormentis tuis. Fac ꝙ vis, poteſtatem habes impudens. Maximus Præſes dixit: Vere dixiſti quia impudens ſum quoniam adhuc te ſuſtineo. Tharacus dixit. Hactenus dixi, & eadem replico, poteſtatem habes corporis mei. Fac ꝙ vis. Præſes dixit: Ligate eum, & ſuſpendite, quoniam ſtultus eſt. Tharacus dixit: Stultus, ſi eſſem ſimilis tui, & voluntati tuæ acquieſcerem. Præſes dixit: Quoniam ſuſpenſus es, ſacrifica, antequam ſecundum meritum tuum pœnas tibi adhiberi faciam. Tharacus dixit: Licet tibi; at non licet tibi vniuerſas pœnas mihi adhibere, quoniam militaris fui. Sed ne exiſtimes, quoniam acquieſcam iniquitati tuæ; oẽs excogitationes pœnarum in me comple. Præſes dixit: Milites ſemper pro ſalute Principum diis ſacrificãt, vt promereantur dignitatem ſuam: tu aũt cum ſis peſſimus, & ꝙ fugiſti militiam, propterea parantur tibi maiora tormenta. Tharacus dixit: Quid tam frequenter commoueris Præſes? Tibi dico, fac quod vis, impie. Præſes dixit: Noli putare te ſemel damnari, ſed particulatim te exterminabo, & reliquias tuas beſtiis dabo. Tharacus dixit: Fac ꝙ facturus es citius; noli ſermonib. promitte-

In eculeo ſuſpenditur.

Digitized by Google

ſe. Præſes dixit: Putas quia mulierculæ aliquæ poſt mortem corpus tuũ habent aromatib. vel vnguentis condire, iniquiſſime? ego recogito, vt reliquias tuas perdam. Tharacus dixit: Et nunc, quę vis corpori meo adhibe, & poſt mortẽ fac ꝙ vis. Præſes dixit: Sacrifica prius. Tharacus dixit: Stulte, ꝙ neq; diis tuis, neque ignominiis veſtris ſacrificem, ſæpius dixi. Maximus dixit: Frangite eius faciem; & concidite labia. Cum factum eſſet; Tharacus dixit: Faciem meam exterminaſti, ſed animam meam viuificaſti. Præſes dixit: Quoniã exaſperas me, miſer, ſenties me crudelem. Tharacus dixit: Nõ me terrebis ſermonib. tuis, paratus ſum ferre tormenta vniuerſa Dei armatus miſericordiã. Maximus Præſes dixit: Vbi ſunt arma tua, maledicte, de quib. gloriaris? Ecce totus nudus es, & vulneratus, & ideo armatus? Tharacus dixit: Cæcus, & ideo arma noſtra non vides. Maximus dixit? Multa eſt vanitas tua, miſer, & verbis tuis peſſime nos prouocas. Tharacus dixit: Quid male locutus ſum ego, ꝓ non poſſis, quæ ſunt in me videre, corde inanis, & impius, & deuorator ſeruorum Dei? Maximus Præſes dixit: Hactenus nec recte vixiſti, & modo vt fallax ante Tribunal noſtrum aſtare non metuis? Tharacus dixit: Nec ſum, ſed neq; fui fallax aliquando, vt ſunt oẽs, qui deos adorant. Ego vero non adoro dæmonia, ſed Deũ viuũ, à quo eſt patientia mea. Sed quid in his moror, aut q̃ mihi vtilitas, ſi loquor tecum? Maximus Præſes dixit: Miſer abeſto à vanis cogitationib. tuis: ſacrifica, vt de anguſtiis iſtis poſſis euadere. Tharacus dixit: Putas me ſtultum & inſenſatum, & ꝙ in Domino confidens nõ viuã in ſecula? Tu ad horam temporalem curam corporis tui facis; ſed animam tuam perdis in ſecula ſeculorum. Præſes dixit: Obeliſcos incendite, & ad eius axillas ponite. Ea patiens, Tharacus dixit: Et maiora quam iſta ſi feceris; non conuertes ſeruum Dei, vt adoret ignominiam & dæmonia. Præſes dixit: Adferte nouaculã, & abſcindite aures eius, caput eius radite, & prunas ſuperponite. Tharac⁹ dixit: Aures meas abſcidiſti; ſed aures cordis mei fortes ſunt & firmæ. Maxim⁹

Ecce quanta olim cura Reliquiarum SS.

Facies frãgitur, labia conciduntur.

Ignitis obeliſcis axillæ vruntur.

Digitized by Google

Capiti decutito prunæ imponuntur.

dixit: De nouaculâ excoriate caput eius, & prunas ſuperimponite. Tharacus dixit: Et ſi totum corpus meũ excoriari iubeas, nôn tacebo à Deo meo; qui me fortem facit, vt ſuſtineam arma malitiæ tuæ. His omnibus factis, Præſes dixit: Tollite obeliſcos, & incendite nimis, & ſub alis eius ponite. Tharacus patiens dixit: Reſpiciat Dominus de cœlo, & iudicet. Præſes dixit: Quem Dominum vocas, maledicte? Tharacus dixit: Quem tu neſcis, qui reddit vnicuique ſecundum opera ſua. Præſes dixit: Non ſic te perdam, *vt reliquias tuas mulierculæ in linteamine inuoluant, & vnguentis & odoribus adornent. Sed, ſceleſte, iubebo te comburi, & cineres tuos in ventum diſpergam. Tharacus dixit: Et antea dixi, & nunc dico, fac quod vis: habes poteſtatem in hoc ſeculo. Præſes dixit: Recipiatur in cuſtodiam, & ſeruetur proximo Muneri ad beſtias. Alium afferte ante Tribunal.

** En rurſus Maiorum curam ergà Reliquias SS.*

Cap. VIII. *Probus examinatur.*

Demetrius Centurio dixit: Præſto eſt, Domine, Probus. Præſes dixit: Conſule tibi, ne præteritas plagas incurras, Probe: nam ante te, qui voluêre permanere in duritiâ ſuâ; poſtea pœnituit eos. Et tu nunc ſacrifica, vt à nobis honoreris, & à diis: accede, inquã, & ſacrifica. Probus dixit: Senſus noſter vnus eſt, vnicordes Deo ſeruimus: noli putare à nobis aliud audire: nam audiſti, & vidiſti, quia nôn vales conuertere nos, neque irâ tuâ virtutem extinguere. audax præſto ſum tibi hodie, contemnens comminationes tuas: ergò quid expectas? Præſes dixit: Conſuluiſtis inuicem in malum vobiſmetipſis deos negare. Probus dixit: Modò verum dixiſti. Conciliati enim ſumus, vt veram ſalutem proſequamur, & tãquam fortiſſimi Athletæ Chriſti coram te aſſiſtamus. Maximus Præſes dixit: In deos pius eſto, & tibi conſule, vt euadas tormenta. Probus dixit: Obſcuratum eſt inſipiens cor tuum, & ideo nequaquam ſapis, quæ recta ſunt; ſed crede mihi, neque tu, neque dæmones, neque Imperatores ſeparabitis nos à dilectione Chriſti. Maximus Præſes dixit: Cingite eum, & pedes ſurſum ſuſpendite. Probus

Capite deorſum ſuſpenditur.

Digitized by Google

bus dixit: Non quieſcis pro dæmoniis agonizare. Maximus Præſes dixit: Crede mihi antequam patiaris, conſule corpori tuo: vides enim, quæ tibi parentur mala. Probus dixit: Omnia quæ mihi facta fuerint, in conſolationem animæ erunt; ideo fac quod vis. Præſes dixit: Ignite obeliſcos, & in lateribus ponite, vt ſtultus non ſit. Probus dixit. Quo magis tibi ſtultus videor, eo ſapientior ero in lege Domini. Poſt hæc addidit. Præſes. Ignitos obeliſcos in dorſum eius infigite. Cum pateretur Probus dixit: Subiectum eſt tibi corpus meum. videat Dominus de cælo humilitatem & ſuſtinentiam meam. Maximus Præſes dixit: Ille Deus, quem inuocas miſer, te tradidit voluntati noſtræ, vt iſta patiaris. Probus dixit: Nulli malum vult Deus noſter; nec iniuſte affligit animam. Itaque cum cuique liberum dederit arbitriũ, operamur bonum, vt ab auditione mala nõ timeamus. Poſt hæc præcepit Præſes afferri carnes immolatas, & vinum ſacrificii, & ait: Infundite illi vinum, & carnes de arâ mittite in os eius. Cum hæc agerent, dixit Probus; Videat Dominus, & aſpiciat de altiſsimis ſedibus ſuis vim, & iudicet iudicium meum. Præſes dixit: Multa ſuſtinuiſti miſer, & ecce iam ſacrificium accepiſti. Quid igitur facturus es? Probus dixit: Nihil magnum feciſti, vim faciens: Dominus ſcit voluntatem meam. Præſes dixit: Et manducaſti, & bibiſti. Probus dixit: Nouit Dominus, & vidit vim, quam patior. Præſes dixit: Profitere voluntarie feciſſe, & dimitto te. Probus dixit: Numquam tibi bene ſit, miſer, quoniam ſatagis me ſeparare à Deo. Attamen intellige, quia etſi de libaminibus pollutis fuderis in os meum, nihil taman inde ſum inquinatus, quoniam Deus intuetur cor. Maximus Præſes dixit: Si non ſacrificas, tamen ſecundo de oblato guſtabis mero, ne glorieris. Probus dixit: Scit Dominus, & vidit vim, quam patior. Præſes dixit: Ignitos obeliſcos ſuris imponite. Probus dixit: Neque ignis, neque tormenta, neque pater tuus Satanas poteſt auertere ſeruũ Dei à confeſsione ſuâ. Præſes dixit:

Ignitis obeliſcis latera vruntur. Iidem dorſo infiguntur.

Idolothyta in os ingeruntur.

Igniti obeliſci ſuris infiguntur.

dixit: Ecce ſanitas nulla eſt in carne tuâ, quid facturus es miſer, ſi acriorib. ſubdaris tormentis? Probus dixit: Propterea corpus meũ tradidi tibi, vt anima mea integra & ſalua perſeueret. Maximus Præſes dixit: Clauos acutos vſtulate, & in manibus eius ponite. Probus dixit: Gratias tibi ago Domine, quoniã & manus meas dignatus es cruciari ꝓ nomine tuo. Præſes dixit: Multa tormenta vanum te fecerunt. Probus dixit: Multa poteſtas te non ſolum fatuũ, ſed & cæcum fecit: ꝙ n. facis, neſcis. Præſes dixit: Inſenſatum & cæcum me dicis, quia deorũ noſtrorum maieſtatem defendo. Probus dixit: Vtinam oculis carueris; cæcus eſſes; & non cordis. Nunc vero clare videns obſcuraris. Maximus Præſes dixit: Debilis toto corpore audes me prouocare, ꝙ oculos tuos ſanos reliquerim? Probus dixit: Et ſi tuleris oculos meos, ſed cordis oculos cæcare non poteris. Maximus Præſes dixit: Si ita, vt gloriaris: tamen tibi tollam oculos, vt te caſtigem errantem. Probus dixit: Non me terrebis ſermonib. neq; contriſtabis, ſi feceris, quæ minaris, Maximus Præſes dixit: Pungite oculos eius, vt non videns minutatim è lumine iſto diſcedat. Cum hoc factum eſſet, Probus dixit: Ecce & oculos corporis mei abſtuliſti; ſed numq̃ tibi dabitur, vt oculos fidei viuos poſſis tollere. Præſes dixit: Totus in tenebris es miſer, & iſta loqueris? Probus dixit: Si tenebras animæ tuæ cognoſceres, magnificares me. Maximus Præſes dixit: Iam pene præmortua eſt caro tua peſſime, & à multiloquio non ceſſas? Probus dixit: Vſquequo ſpirabit hæc anima, te errantem increpare non ceſſabo. Præſes dixit: Poſt iſta tormenta viuere te ſperas? aut putas, quod ſinaris lætus mori? Probus dixit: In hoc pugnans agonizo, vt confeſſionem bonam & integram perficiam, vt à te occidar ſine miſericordiâ. Præſes dixit: Paulatim te plagis interficiam, vt dignus es. Probus dixit: Habes poteſtatẽ acceptam à Tyranno, fac quod vis. Præſes dixit: Tollite, & ligate, & ſeruate eũ in cuſtodiâ, & nemo de Sodalib. eius accedat, & magnificet eos ex eo, quod impij permanſerũt. Proximo Muneri tradetur ad beſtias.

Claui igniti manibus inſerti.

Oculi expunguntur.

Poſt

Poſt hæc Præſes dixit: Offeratur mihi Andronicus. Demetrius Centurio dixit: Præſto eſt, Domine. Præſes dixit: Vel nunc ætati tuæ conſule, ſi prudenti ſenſu cogitaſti, vt pius ſis in deos, & nō priori tenearis ignorantia. aſſentire, ſacrifica magno Deo Ioui, vt ſoluaris, & ita noſter amicus eris, dignitateſque & præmia cōſequeris. Andronicus dixit: Nunquā id tibi detur Tyranne, vt extra legem Dei faciam; non ſolues confeſſionem meam, quā habeo in Domino: obſiſtam duritiæ tuæ. Præſes dixit: Qui te præceſſerunt, dū talia multa loqui voluerunt, temeritatis ſuæ pœnas ſenſerunt, atq; ita pios eſſe deos didicerunt, eiſq; & Principibus ſacrificantes ſaluati ſunt. Andronicus dixit: Non ſunt diuerſa opera tua à patre vniuerſæ malitiæ, qui de innocentib. mendacia vos coarctat ſtruere. A diabolo n. perſuaſus, qui in veritate non ſtetit, multa malitioſe excogitas aduerſum nos. Præſes dixit: Videris furere, & dæmonē habere. Andronicus dixit: Si dæmonium haberē, conſentirem tibi; nunc aūt, quia Dominū cōfiteor, dæmoni non acquieſco; tu aūt dæmon, & cæcus, q̄ dæmonis ſunt, operaris. Præſes dixit: Si te geſſeris, vt impius, deponam omnem ſuperbiam & virtutē tuam. Andronicus dixit: Non timeo te, neque iram tuam, aſſiſtens tibi in nomine Domini mei Ieſu Chriſti. Præſes dixit: Ex papyro manipulos facite, & apponite ignem ventri eius. Quod cum fieret, Andronicus dixit: Et ſi totus arſero, tamen quamdiu in me eſt ſpiritus, non me vinces, peruerſe. Præſto eſt, qui me confortat Dominus, cui ſeruio. Præſes dixit: Quouſque non acquieſcis, inſenſate? peto vt vel in lecto moriaris. Andronicus dixit: Quouſq; vixero, vincam malitiā tuam: & iſta eſt gloria mea in Domino. Præſes dixit: Incendite obeliſcos, & ponite inter digitos eius. Andronicus dixit: Inſenſate Dei contemptor, omni cogitatione Satanæ plenus es totus: & quia vides corpus meum conſumptum à pœnis tuis, putas quod iam timeam artes tuas? Habeo Chriſtum Dei filium in me, & contemno te. Præſes dixit: Inique, non ſcis, quem

CAP. IX.

Andronicus examinatur.

Papyracei manipuli ſupra ventrem vruntur.

Igniti obeliſci digitis interſeruntur.

inuocas, Chriſtum hominem quidem fuiſſe factum, & ſub cuſtodia Pontii Pilati punitum, cuius extant Acta paſsionis? Andronicus dixit: Obmuteſce; non enim licet tibi de hoc inique loqui. Si enim dignus eſſes agnoſcere eius veritatem, & maieſtatem reuereri, tanta tormenta ſeruis eius non irrogares. attamen ſcito, quia Chriſtianis inferendo mala, perdis animã tuam. Præſes dixit: Quod lucrum facis, immaniſsime, fidei & ſpei huius hominis, quem dicis Chriſtum? Andronicus dixit: Lucrum magnum habeo & mercedem ſpero recipere à Deo: propterea hæc omnia ſuſtineo. Præſes dixit: Noli tormenta deſpicere, ne beſtiis te tradam. Andronicus dixit: Tu beſtiis ferocior; qui nihil delinquentes pœnis afficis, ſicut homicidas. ſed ego pro Chriſto cuncta ferre paratus ſum, deſpiciens tormenta tua. Infer ergo quæ potes, vt probes virtutem, quam habemus in Chriſto Ieſu Domino noſtro. Præſes dixit: Aperite os eius, & mittite carnes de arâ, & vinum infundite. Dum hæc agerentur, Andronicus dixit: Domine, Domine, vide vim, quam patior. Præſes dixit: Vt quid ingemiſcis? hactenus quidem deos blaſphemaſti, ſed modo eis immolata guſtaſti. Andronicus dixit: Vim mihi feciſti, Tyranne. ſed nemo inuitus coinquinatur. Deus, qui ſcrutatur corda, ipſe nouit, quia iniuriam à te paſſus ſum, neque iniquitatem hanc aſpexi in corde meo, vt ei conſentiam. Confido aũt in Domino, quoniam iuxta potentiam ſuam me liberabit. Maximus Præſes dixit: Vſquequo peſsime hominum loqueris, quæ tibi non proderunt? Andronicus dixit: Et ſi dolens dura ſuſtineo, tamen de adiutorio Dei mei fortis ſum. Præſes dixit: Vt quid te ſeducit ſtultitia tua? Ecce iubeo linguam tuam exſcindi, vt vel ſic ceſſes loqui, quod non prodeſt. Abuteris n. clementia noſtra, & inde nos cõtemnis, vnde gratus exiſtere debueras. Andronicus dixit: Gloriaris aduerſum me, ꝙ de ſacrificio guſtauerim, deinde de ſuperfluo eloquio arguẽs p̃cidere linguã minaris. Sed facito, vt purificetur os meũ. Maximꝰ Præſes dixit: Miſer vſquequo

Idolothyta ori immiſſa.

non

non deponis vanitatem cordis tui? Ecce guſtaſti de ſacrificio. Andronicus dixit: Sed non de conſenſu mentis. Abſit enim, vt in hoc acquieſcam tibi. Pereant idola, & omnes qui colunt idola, tu, & Principes tui. Præſes dixit: Maledices Principes, ô malum caput! qui diuturnam & altam pacem præſtitere? Andronicus dixit: Ego execratus ſum peſtem, & ſanguibibulos, qui euertunt mundum, quos Chriſtus Dominus brachio ſuo potenti confundat & perdat. Præſes dixit: Mittite ferrum in os eius, & excutite eius dentes & molas, & blaſphemam linguam abſcindite, vt diſcat non blaſphemare Principes. Quod cum factum fuiſſet, Præſes ait: Dentes eius tollite, & linguam comburite; cinerem facite, & vbique ſpargite: ne de conſortibus huius impij, aut ex mulierculis aliqua colligat, & ſeruet veluti pretioſum aliquod aut ſanctum: ipſum autem tollite, & cuſtodite in cuſtodiâ, vt cum ſuis conſortibus proximo Muneri offeratur beſtijs. [Tertia interrogatio abſoluta eſt.]

Dentes excutiuntur; lingua exſcinditur. En dentes & linguam SS. Reliquiarum loco.

Huc vſque Geſta præſidalia.

Quæ ſequuntur deſcripſerunt Presbyteri & Clerici Eccleſiæ, qui præſentes aderant, quando hæc facta ſunt, videlicet, Macarius, Felix, & Verus.

NVmerius Maximus Proconſul Ciliciæ aduocans Terentianum Sacerdotalem Ciliciæ, iuſſit ei ſequenti die Munera edenda curare. Mane autem diei ſequentis, viri ac mulieres exierunt in Amphitheatrũ, quod mille paſſus longe aberat à ciuitate. Cumque repletum eſſet Theatrum, aduenit Maximus Præſes videre, & perficere ſpectaculum. Et in primâ Muneris editione cum multæ feræ immiſſæ eſſent, multorum gladiatorum corpora, qui multis horis cum beſtijs depugnauerant, deuorata ſunt. Nos cum eſſemus in abdito, exſpectantes eramus cum omni metu. Cum CAP. X.

Digitized by Google

Tharacus, Probus, & Andronicus in Amphitheatrum deferuntur.

ſubito Maximus militibus mandat introduci Chriſtianos Martyres, Tharacum, Probum, & Andronicum. Milites autem angariauerunt homines, qui in humeris portarent Martyres, non enim poterant ambulare laceratione pœnarum, quos vidimus in theatrum ferri. Hæc nos videntes, conuertentes capita lachrymati ſumus. Proiecti ſunt in medium Amphiteatri, factuſque eſt timor omnium, & murmur in Maximum Proconſulem, quod ſic iudicaſſet. Et multi ex illis ſpectaculum dimisêre, obloquentes in Maximum, eiuſque feralem ſæuitiam. Quod videns Maximus, iuſſit adſtantibus ibi militibus eos, qui diſceſſiſſent, notare, vt poſtmodum illos audiret.

Feris exponuntur & manent illæſi.

Iuſſit interea feras dimitti in corpora Martyrum, quæ cum illos non tetigiſſent, iuſſit Munerarios cædi: & minans mandat, vt, quam ferociſſimam haberent beſtiam in cauea, mitterent. Dimiſſus eſt vrſus, qui tres homines eâ die occidiſſet.

Vrſus lingit vulnera Andronici.

Nec vellicatus irritatur.

Et cum ad Andronicum acceſſiſſet, ſedens quieuit, lingens eius vulnera. Andronicus illum vellicans irritabat, vt cibus illius fieret: ſed ille pepercit, manſuetus in omnibus redditus. Iratus Præſes mandat lancearijs vrſum occidi. Curat Terentianus, timens iram Præſidis, dimitti in Martyres leænam, quæ miſſa fuerat Antiochiâ ab Herode. Miſſa in Amphitheatrum leæna incuſſit timorem aſtantibus, eo quod hinc inde diſcurrens fugam captaret:

Leæna genuflexo & iubis demiſſis accubat Tharaco.

ſed perueniens tandem ad corpora Martyrum, accubat genuflexa ante Tharacum, iubarum demiſſione eum venerata. Manu ſuâ ille eam attrahebat, vt ſic irritata ab ea voraretur. Leæna autem vt ouis manſueta Tharaco inhærebat.

Non efferatur vel irritata

Excitantur clamores in Theatro ob ingentem admirationem, quo Præſes confuſus, & irâ excandeſcens mandat ſuis leænam prouocare. quæ magno rugitu poſticam aggreditur, & tranſijt. Clamat populus timens magnâ voce: Leænæ aperiatur: ſicque poſtica deſtructa eſt.

Martyres à gladiatoribus conſiciuntur.

Maximus Proconſul indignans vocat ad ſe Terentianum Sacerdotalem Ciliciæ, iubetque edi gladiatorum Munus; quibus mandaretur imprimis Chriſtianos Martyres

Digitized by Google

tyres gladijs confodi. quod factum eſt quinto Idus Octobris.

Cum vero Maximus Proconſul ſe domum ex Amphitheatro recepiſſet, reliquit decem milites, quibus mandauit, vt corpora Martyrum admiſcerent cũ corporibus extinctorum gladiatorum, vt cognoſci non poſſent. Hæc cum vidiſſemus facere milites, nos appropinquantes Dominum rogauimus, vt nobis nota fierent corpora Martyrum. Et poſt hæc proxime appropinquantes vidimus cuſtodes cœnantes,&focũ prope habẽtes propter vigilias noctis.&iterũ fiximus genua, & orauimus Dominum & Chriſtum eius, vt deſideriũ noſtrum impleret,&de cœlo auxilium mitteret,&Sanctorum corpora nobis oſtenderet. Et ecce ſubito terræmotus factus eſt, & tonitrua, & fulgura, & magna tempeſtas imbrium:&nos iterum orauimus,&ad corpora appropinquauimus,&inuenimus focũ extinctũ, &nullum militum, qui ob tempeſtatem aufugerant.& ad cœlum manus leuauimus, vt dignaretur Dominus reliquias ſanctorum Martyrum nobis certo ſigno patefacere. Et mox tres facellæ veluti ſtellæ apparuerunt ſupra ipſorum corpora. quæ furtim ſubtraximus, & abiuimus, pręcedentibus nos cœleſtibus illis lucernis. quas nos ſequentes duxerunt in aduerſam partẽ montis, & ſic receſſerunt. Ibi ea in cauâ petrâ illic repertâ poſuimus, & aditum magna diligentia clauſimus, ne ab inquirente Maximo Proconſule inuenirẽtur. Poſtea redeuntes ad ciuitatem cognoſcere quid actũ eſſet, inuenimus cuſtodes eſſe necatos à Maximo, quod Martyrum corpora diſparuiſſent. Nos autem gratias egimus Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui viuit in ſecula ſeculorum. Ego Macarius, Felix, & Verus, hîc reliquum vitæ noſtræ tempus facere cupimus, vt hîc cum ipſis quieſcere digna ſint noſtra corpora, & cum illis in cœlo perfrui vita æterna. Quos autem cum his epiſtolis ad vos mittimus, ſuſcipite in timore Domini; ſunt enim operarij Domini noſtri Ieſu Chriſti. Habetote nos in mente. Gratia Dei vobiſcum. Amen.

Corpora eorum cum gladiatorũ corporibus confunduntur.

Cælitus vindicantur.

Tribus faculis diuinitus indicata.

In monte conduntur.

VITA

Digitized by Google

a Baron. Tom. 9. Annal & Ioan Molan In Nat. & Indic. SS Belgij. 11 Octobr.

VITA S. GVMMARI, PRÆCLARI Confeſſoris; Patroni Liræ, oppidi in Brabantia inſignis: Ex ea quam Theobaldus conſcripſit. Claruit anno Domini 775. Hadriani Papæ 4. &c.

Patria & genus eius.

** Belgice. Het lant van Ryen.*

a Locus hora ſpatium tantum diſtans à Lira.

Degit in aula Pipini Regis magni habitus.

Summus viduarum patronus.

SAnctus Gummarus, præclara ſtirpe, apud *a* Emblehem * Rienſis prouinciæ vicum oriundus, ab ipſis incunabilis Deo mancipatus, excellentibus virtutum exordijs vitam adornauit, ſanctioribuſque ſemper ſtudijs inſiſtens, ſanctiſſimo fine curſum conſummauit. Cum fragrantiſſimis bonorum floribus, adulta iam ætate, mirifice exornatus eſſet, parentes eius ſummæ ſpei adoleſcentem ad aulam Pipini Regis perduxerunt; à quo peramanter ſuſceptus atque honorifice, propter ſpectatam vitæ morumque probitatem, habitus, non multo poſt, magna præfectura honoratus eſt. Is vero pro ſua prudentia non ſolum Regi gratus & acceptus, ſed etiam cunctis optimatibus eius charus erat: præcipuus nimirum pacis & iuſtitiæ amator, ſummuſque viduarum & orphanorum patronus; qui ita potentium iniurias à miſeris propulſabat, vt tamen inſita humilitate omnium ſibi animos firmiſſimo amicitiæ nexu deuinctos ſeruaret.

Ducit vxorem longe ſibi diſſimilem.

Cum autem hiſce virtutibus florens, Deo hominibuſque eximie charus eſſet ſanctus confeſſor, Pipinus Rex eum ad honeſtum ſplendidumque, vt apparebat, cœpit inuitare coniugium; perſuaſitque viro ſanctiſſimo, ab omni libidinis cupiditate alieno, vt Guinmariam, fœminam longe à ſuis moribus diſcrepantem, duceret vxorem. Paruit is Regis conſilio, ac voluntati, diuino forſan prouido inſtinctu, vt virtus tribulationis igne probata, tandem aliquando perfecta atque omnibus numeris abſoluta redderetur. Nam quantum ille humilitate & miſericordia, tantum illa crudelitate redundabat. Cum ergo iuſſu Regis ad neceſſa-

ceſſariam ſeſe expeditionem præparare cogeretur, cura domûs ſuæ, totiuſque familiæ ei relicta, ſedulo illi manſuetudinis virtutem commendauit: hortatuſque eſt vt ſubditos omni lenitate in officio contineret. At illa belluina quadam feritate, poſt eius diſceſſum, aſſumpta, cœpit ſæuire in ſuos, boues & iumenta eis auferre; ſeruitia eorum contemnere, probis inſectari, poſſenſiunculas auferre, denique nihil præter paupertatem & laborem, vitamque cum ſumma miſeria coniunctam; relinquere. Cumque nihilominus abſque vlla clementia tantundem ab illis operis exigeret, quantum antea conſueuerat, illi bobus ſpoliati, inſtar iumentorum, colla iugo ſupponentes, onuſta trahebant plauſtra; plagas duraque verbera à fœmina immo immani bellua pro mercede reportantes. *Sæuitia vxoris eius in ſeruos.*

Interea annis * nouem exactis; dimiſſo à militia exercitu, ſanctus quoque Gummarus ad ſua remeauit. Et ecce apud riuulum; qui dicitur Diepennorch, quendam è ſeruis plauſtrum trahentem vidit, eundemque dire cæſum, toto raſum capite, & dire lachrymantem. Ad quem vt propius acceſſit, motus pietate; Quis te, inquit, frater, intantum afflixit? Quis tibi caput raſit? Quænam eſt lachrymarum & tanti cauſa mœroris? Cumque ille Dominæ ſuæ crudelitatem reformidans, rei veritatem explicare non auderet, vir ſanctus multis ab eo minis extorſit; audienſque tantam vxoris ſuæ ſæuitiam, ab imo pectore ducens ſuſpiria, iuſſit illum ſecum reuerti. Nolentem vero præ timore, vi coegit: dixitque ad omnes qui præſentes erant; Ingreſſus domum, iubebo mihi potum adferri. Quod ſi illa potum vituperauerit, nos eum contra laudemus, vt pudore afficiatur. Inde domum intranti occurrit tota familia; eiulant, & clamitant omnes, ſe grauiter cæſos, iniuſte ſpoliatos: modis omnibus miſerabiliter vexatos. Ille hoc videns, animo ſane conturbato, inquit, ad vxorem; Conturbet te Deus, ſicut alios perturbaſti. Oportebat certe bonum operari ad omnes,

* *ſeptem.*

Attende miſericordem viri Dei animũ

Obiurgat vir ſanctus vxorem ob eius crudelitatem.
Galat.6.

omnes, maxime ad domeſticos fidei. Siue enim ſeruus, ſiue liber, omnes in Chriſto vnum ſumus. Parce ergo ſeruis tuis: pone modum ſæuitiæ tuæ. Eademque hora iuſſit pecus omne è paſtu reduci, & ſingulis quod ſuum erat reſtitui. Deinde cum ſediſſet, quaſi ſitibundus, potum afferri præcepit. Et cum cereuiſia allata ab omnibus ex ordine biberetur, fœmina illa more ſuo nequiter eam vituperabat. Sed ſanctus Gummarus, cæterique qui cum illo venerant, egregie eam efferentes, mulierem pudore affectam tacere compulerunt. Poſt hæc lautum & copioſum iuſſit inſtrui conuiuium; quo tam ſeruos, quam liberos, ſplendide humaniterque excepit; omniumque animos paterna conſolatione recreauit: & ſic demum mirifice exhilaratos in domos ſuas à ſe dimiſit.

Vult ire Romam.

Porro S. Gummarus toto deſiderio cœleſtibus inhians, vt fugientem mundum eiuſq; gloriam inanem penitus excuteret, & vni Deo Regi Regum Chriſto tota animi virtute deinceps ſeruiret, ſtatuit cum nonnullis è vicinis ſuis Romam proficiſci: vt ibidem ſpiritalis militiæ arma ſuſciperet, totumq; ſe ad caſtra Summi Imperatoris transferret. Accidit autem primo ſuſcepti itineris die iucundum ſane nouumq; ſpectaculum, quod Gummari virtutem ac ſanctitatem egregie illuſtrauit. Cum enim non longe à domo ſua progreſſus tentorium iuxta fluuium Netam fixiſſet, arboremque pulcherrimam fulciendo tentorio neceſſariam ſuccidi iuſsiſſet, mox loci illius poſſeſſor adeſt ruſticus iracundia plenus, frendenſque incuſat omnes, nulli parcens; verſuſq; ad S. Gummarum multa verborum aſperitate; Cur, inquit, agrum meum peruaſiſti? En hic iumenta & tentoria veſtra; ita vobis aliena vendicatis, tanquam propria? Omnia depaſcitis, omnia cōculcatis, omnia proſternitis. Quid mihi & tibi Gummare? Quid mali tibi feci? Neque te offendi, neque quenquam tuorū læſi. Quod ſi nulla in me culpa hæret,

Ruſticus quidam multa verborum aſperitate eum obiurgat.

ret, quid ita innocentē conteris? Et vt cætera damna prætercam, hoc vnū præcipue doleo, quod arborem hanc, quam ipſe plantaui, quā tot annis ſeruaui, ſuccidi voluiſti. Reſpondit placido vultu S. Gummarus: Agnoſco peccatū meum; ſed ſi iniuriam irrogaui, ita vt par eſt, ſatisfaciam tibi. Aut præciſam arborem reſtituam, aut iuſtū eius precium perſoluam. Saltem hac nocte, obſecro, quieſce. Vix multis precibus ruſtico, vt vſque mane ſileret, pacato, Gummarus ad ſolita orationis arma confugiens, iuxta arborem proſtratus totam fere noctem inſomnis peregit: ſurgenſque ab oratione arborem collegit, eamque zona ſua colligauit: quæ protinus (res profecto mira & perpetua celebritate digna) adeo conſolidata eſt, ac ſi nihil prorſus antea læſa fuiſſet; atque etiamnum eodē in loco ſana conſiſtens, ſola circumligatæ zonæ retinet veſtigia, in gloriam Dei & laudem ſerui eius. Mane rediens ruſticus, heſterna adhuc ira tumidus, vt à S. Gummaro blādis verbis & iucundo vultu perductus ad arborem, eā inuiolatam vidit, ingenti admiratione affectus; Profecto, inquit, virtus Dei hæc eſt. Non enim humani operis eſt, vt arbor ſucciſa, exiguæ noctis ſpatio in priſtinum conſurgat ſtatum. Arbor hæc, quam hoc miraculo tibi dedicaſti, deinceps mea non erit. Hanc ego tibi do, & quidquid hoc in loco mihi hæreditarium eſt, eius ego te volo perpetuum & ſtabilem eſſe poſſeſſorem. Ab illa igitur die firma & ſtabilis inter illos inita eſt amicitia, & poſt mutua oſcula & amplexus pacifice diſceſſerunt.

Arbor præciſa eius precibus reſtituitur ſuo loco illæſa.

Idem ruſticus arborē & agrum ſeruo Dei dat poſſidendam.

Cæterum eadem nocte, quæ prima fuit itineris eius, quieſcenti in tentorio ſuo apparuit Angelus Domini in ſpecie columbæ, aitque ad eum; O Gummare, eſto vigil. Ecce enim ego adſum tibi miſſus à Deo nuncius, eius tibi mandata aperiens. Diſpoſuiſti quidem Romam pergere, Apoſtolorum Petri & Pauli viſitaturus limina; ſed Deus qui vbique præſens eſt, & cuius oculi quouis in loco & bonos & malos contemplantur, mandat vt in loco haud procul hinc poſito,

Prohibetur ab Angelo Romam ire ad ſublimiora inuitatus.

cir-

circumfluente amne concluſo, arboribuſque conſito, oratorium conſtruas: ibidemque gratiſſimam Deo ſeruitutem exhibeas. Hîc tibi viuenti ſedes: hîc defuncto requies erit.

Hac viſione rutilantis mirabili ſplendore columbæ vir ſanctus excitatus, ilico, gratijs Deo, vt par erat, actis, flumen tranſmiſit, locumque ingreſſus arbores & frutices extirpauit, & ouium ac ferarum luſtra in commodiſſima hominum domicilia permutauit, & Eccleſiam in honorem S. Petri condidit; ibidemque orationibus & rerum diuinarum meditationibus ſedulo vacans, cœleſtem in terris vitam agebat; atque interim ad villam ſuam Emblehem ſubinde commeans, (quæ paruo inde aberat interuallo) charitatis officia erga pauperes & miſeros egregie exercebat; nudis veſtimenta, fame ſitique laborantibus cibum potumque præbebat; curam ægrotorum gerebat indefeſſam; peregrinos hoſpitio excipiebat; pupillos & viduas patrocinio ſuo protegebat; denique ſanctis operibus ſtrenue viriliterque inſiſtens, Dei & hominum gratiam promerebat.

Condit eccleſiam in honorem S. Petri.

Actiua & contemplatiua vita viciſſim dat operam.

Vxor eius immitis & fera bellua

Cæterum vxor eius, immiti plane & fero ingenio mulier, nihil de ſua in ſeruos remittebat ſæuitia; ſpretiſque pij coniungis monitis, delaſſatos quotidie famulos minis verberibuſque ad opera vrgebat. Cumque die quodam, æſtu ſolis feruentiſſimo miſeros agricolas vehementer affligente, truculenta mulier eos vehementius opprimeret, vrgeretque vt operi ſine intermiſſione, ſiti propemodum confecti, inſtarent, atque illi infimis precibus à crudeli fœmina breue aliquod refrigerium precarentur, nihilque obtinerent, accidit vt Gummarus meſſem luſtraturus ſuperueniret. Cui protinus agricolæ lachrymabundi ad pedes procidentes, intollerabilem vxoris ſæuitiam expoſuerunt; ab eoque aquæ hauſtum pro refocillatione poſtulârunt. Ille ſupplicum precibus lachrymiſq; commotus, increpita duriuſcule vxore; O ferreum, inquit, pectus & peruerſa mens, cur non flecteris miſericordia?

dia? Recede hinc inuiſa Deo, hominibus odioſa. Illa vero mox recedente, vir ſanctus baculo terram fodit, aquaſque largiſſimas ſcaturire fecit; quarum & hauſtu & miraculo refecti ſunt. Manet etiamnum fons ille ibidem; vt ſit perenne præclaræ virtutis teſtimonium.

Fodit baculo terrã, & fons erumpit.

Porro vxor beati viri domum regreſſa, mox nimio ardore periclitari cœpit. Vltrix enim impietatis eius ſitis eam vexabat, quæ paulo ante familiam ſitientem refocillari non permiſerat: & iuſto Dei iudicio, cruciatum intolerandæ ſitis ſuſtinuit, quæ in alijs per commiſerationem ſitis calamitatem ſentire noluit. Cum vero ardor ille nulla aqua extingui poſſet, iamque mortem ſibi imminere cerneret, per nuncium Gummari clementiam deprecata eſt. Ille autem pro inſita manſuetudine, miſericordia motus, confeſtim domum properauit, eamque propemodum animam agentem, ſigno ſanctæ Crucis conſignauit, potumque ſua manu porrexit: quo hauſto corporis quidem ſanitatem recepit, ſed animum tamen in melius non mutauit.

Vxor eius diuinitus caſtigatur.

Signo Crucis ſanat Coniugem moribundam.

Cum alio quodam tempore familia eius apud Lenchem in agro feria ſecunda meteret, infantulus quidam pannis inuolutus à matre in manipulum eſt depoſitus. Illa interim de puero ſecura, inde ad laborem receſſit: ſed mox infantis dormientis os inuaſit coluber, ſeſeque volutando, in ventrem irrepſit. Superuenit forte S. Gummarus, qui viſa colubri cauda ab ore infantis extante, ſane exhorruit, ac protinus perfoſſa cauda, ſerpentem extraxit; eoque ad virgam ſuſpenſo, familiam conuocauit: ſuiſque, miſericordia motus, eam legem præfixit, vt quæcunque mulier lactentem haberet paruulum, ſecundis ferijs ab omni ſeruitio immunis eſſet.

Extrahit ſerpentem ab ore infantis.

Eodem tempore S. Rumoldus mirifica ſanctitatis fama florebat, ac ſummo deſiderio videndi Gummarum inflammatus (multa namque de ſanctiſſimi viri præſtantibus virtutibus meritiſque audierat) tandem

S. Rumoldus, Mechlinienſium Apoſtolus:

Digitized by Google

cuius vitam habes, 1. Iulii. non ſine magna animi voluptate eum conuenit, & ſermonẽ de rebus diuinis familiariter inſtituit. Cumque duo illa clariſſima eius prouinciæ luminaria, multa inter ſe de dæmonum inſidijs, de armis cœleſtibus nobis collatis, de reproborum ſupplicijs, & præmijs iuſtorum, de vitæ huius breuitate ærumnis plenæ, & certaminibus electis omnibus neceſſario ſubeundis ſuauiſſime conferrent, alter alterius ſermone adeo recreatus fuit, vt receſſuri diem locumque conſtituerent, ad quem rurſus pariter conuenirent, mutuiſque ſermonibus & ſacræ ſcripturæ ferculis ſeſe reficerent. Loco nomen erat Stadeki; in quo, die condicto, ſibi occurrerunt, aridam vtrique manu geſtantes virgam; quas ſimulac proiecerunt, illæ in vicinæ quercus trunco conſiſtentes, momento viruerunt, floreſque & folia protulerunt. Hoc tam euidenti ſigno diuinitus edocti, eorum conuentum haud dubie Deo placere, conſtituerunt vt annis ſingulis cum totius populi frequentia Miſſarum ibidem ſolennia celebrarent: & non ſuos tantum, ſed & aliorum omnium animos ſuauiſſimo diuinorum eloquiorum fluento rigarent.

Colloquia Rumoldi & Gummari.

Virga arida repente vireſcunt.

Tandem ſuccedente tempore vir diuinus infirma valetudine fatigari cœptus, in morbum incidit lethalem, curſumque vitæ mortalis in villa ſua, cum certiſſima æternæ ſalutis ſpe, lætabundus abſoluit, quinto Idus Octobris. Cuius ad exequias cum amici & cognati frequentes conueniſſent, vt ſanctas reliquias in eadem villa conderent, diuinitus ab eo officio ceſſare ſunt moniti. Dormienti namque Vurachildi ſanctimoniali in oratorio S. Petri, quod S. Gummarus ædificârat, cœleſti oraculo dictum eſt, vt reliquias beati viri in eius Eccleſiam transferri curaret. Illa vero ſemel iterumque oraculum neglexit, verita ſe apud neminem viſionis ſuæ fidem inuenturam; cum ecce tertia nocte viſus eſt adeſſe Gummarus; qui negligentiam eius increpitans, dexteram ſuam ſuper eius faciem impoſuit: vt manifeſto ſigno omnibus certiſſimæ

S. Gummarus abiit in cælos.

Viſio Vurachildis ſanctimonialis

mæ viſionis fidem faceret. Attactu namque manûs eius, caro in candorem mutata eſt, & digitorum impreſſa retinuit veſtigia.

Mane igitur illa rem totam presbytero, & alijs qui aderant, indicat, ac ſigni euidentia egregie comprobat. Itaque, omni mora poſtpoſita, ad monumentum venêre, eoque aperto cuſtos pecorum S. Gummari, qui ſuam quoque operam extruendæ eius Eccleſiæ nauârat, reliquias eleuauit (cæteris, quod mirum videri decet, nulla vi, aut arte id præſtare valentibus) & ad amnem vſque, vbi parata erat nauicula, deportauit. Quibus deinde cymbæ impoſitis, illa ſine vllo remige vel nauclero, curſu velociſſimo, non ſine ingenti miraculo, ad * villam contendit, ibique ſubſtitit. Fuit tum beati viri corpus cum multa reuerentia in eius eccleſia humatum, vbi annis quadraginta quieuit. Poſtquam vero * monaſterium, quod ibi adhuc cernitur, conſtructum eſt, fuit in illo honorifice repoſitum: vbi multis admodum clarum miraculis in hodiernum vſque diem refulget.

Miraculũ.

** iam eſt inſigne oppidum Lira.*

Translatio S. corporis eius miraculis celebris.

** iam eſt Collegiata Eccleſia*

*VITA B. BRVNONIS ARCHIEPISCOPI Colonienſis: Ex ea quæ eſt per * Rothgerum Benedictinum. Exceſſit ex humanis Anno Chriſti 965. Benedicti 5. Papæ 1. Ottonis vero Imp. 4.*

** Rotgerum & Rogerium.*

C Baron. Annal. Tom. 10. 11 Octobr.

HOmo homini quantum præſtet, nuper à pluribus in venerabili Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopo Brunone compertum eſt. Is enim cum quatuor admodum annorum puer literarum ſtudijs imbuendus Baldrico Traiectenſi Epiſcopo miſſus eſſet, inuiſa Nortmannorum tyrannis, quaſi per huiuſmodi obſidem nonnihil refriguit; & eccleſiæ demum, cæteraque ædificia, quorum ruinæ vix extiterant, hac occaſione reſtauratæ ſunt. Itaque cum bonæ indolis

A quo in pueritia inſtitutus.

puer ingenio ſagaci Traiecti eximie proficeret, per ipſum, licet adhuc inſcium, iam Chriſtianus populus ab hoſtibus liber in Dei laudibus exultabat.

Henricus Rex eius pater.

Poſtquam vero pater eius Henricus Rex glorioſus, fundato & ad vnguem pacato Imperio, rebus conceſſit humanis, & Ottho filius eius natu maior, magna voluntate & conſenſu principum, regni gubernacula ſuſcepit, anno Incarnati Verbi nongenteſimo triceſimo ſeptimo; germanum ſuum Brunonem Deo dicatum adhuc adoleſcētulum è ſcholis honorabiliter, vt par erat, in regiam euocauit; vbi artium liberalium diſciplinas exactiſſime complexus eſt; ita tamen die nocteque ſtudijs intentus, vt millies tamen per dies calamitoſis patrocinari, afflictis conſulere, opemque ferre miſeris cogeretur. Quæ omnia ita adminiſtrabat, vt præcipua eruditionis laude celebris, refugium egenis omnibus factus videretur. Lucubrationibus inueniendis intentiſſimus, in dictatu, quæcunque ſunt honeſtiſſima, fuit accuratiſſimus. Latialem eloquentiam non in ſe ſolum, vbi excelluit, ſed & in multis alijs politam reddidit & illuſtrem. Nullo autem hoc ſupercilio, ſed tum domeſtico lepore, tum vrbana grauitate agebat. Temporis, rei omnium precioſiſſimæ, ſummus æſtimator, matutinum ante omnia crepuſculum, nullo vendebat pretio. Quocunque regalia circumagebantur caſtra, ſuam ipſe bibliothecam, ſicut arcam Dominicam circumducebat, quouis tempore & loco ſapientiæ & ſcientiæ incrementa captans. Rumores vulgi pro nihilo ducens, non ea quæ ante pedes modo, ſed quæ futura erant ſagaci mentis iudicio attendebat. Hinc cum inter fratrem ſuum Henricum, & Cunonem in affinitatem regiam aſſumptū, nimiam colloquij familiaritatem, & maxime Miſſarum tempore, cerneret, præſago ſpiritu fertur dixiſſe; O, in quantam inimicitiarum amaritudinem iſta in hoc tempore tremendo male parta contubernia reſoluentur. Euentus rei, non multo poſt dictis fidem fecit.

Inſignis eius eruditio, pietas & eloquentia.

Temporis ſummam habet rationem.

Prudentia eius.

Tremendū tempus dicit auctor Hiſtoria cū ſit Miſſa.

Prima

Prima diſpenſatio credita eſt illi adhuc adoleſcenti in quibuſdam monaſterijs; in quibus fluxos multorum mores ſanctiore diſciplina reſtrinxit: ipſaque poſt paululum Deo ſacrata loca, annuente regia liberalitate, priuilegijs & immunitatibus priſtinis reformauit, in quibus exſtat Loresham, locus Regum munificentia nobilis, & tanta viri memoria etiamnum celebris. Deinde vero cum de virtute in virtutem gigantæis, vt ita dicam, paſſibus iret, & Wicfridus Colonienſis eccleſiæ paſtor è vita excederet, Bruno licet iuuenili corpore, moribus tamen maturus, ad illud dignitatis faſtigium à Clero populoque communibus fuit euectus ſuffragijs. Quo gradu in Eccleſia Dei ſublimatus, ante omnia de religionis & diuini cultûs profectu ſolicitus, inſtituit, vt morum inæqualitas, veſtium ſuperfluitas & quidquid denique effœminatum aut indecens in eius Eccleſia videbatur, ſpirituali circuncisione abſcinderetur; quo ſic demum diſtracti ſtudia in contraria multorum animi, vitæ morumque ſimilitudine vnirentur.

ſacrificiū; ſicut & Chryſoſtomus & alij Patres.

Reformat monaſteriū Loresham & alia multa.

Eligitur Bruno in Colonienſem Archiepiſcopum.

Eodem tempore Imperio quoque multis ſeditionibus & bellorum tempeſtatibus miſere agitato, apud Lotharicos regni negocia ſuſcipere eſt coactus; quæ pro eximia ſua prudentia ac manſuetudine ita compoſuit, vt abſque bello & humana pernicie, maxima ſæpe pericula ſedarentur. Hæc autem omnia tanta animi ſui tranquillitate peragebat, vt & frequenter de maximis quibuſque rebus, quaſi curarum inſtantium neſcius, diſputaret. Porro inconſtantes & temerarios aduerſariorum motus ita redarguebat, vt quos nulla vnquam acies, nulla aſperitas inflectere potuerat, huius viri pietas imbelles timidoſque redderet. Conſilio namque & bonorum hominum fortitudine, non ſæuitia, armatus, hoſtiles acies non ad perniciem, ſed ad ſalutem perducebat.

Compeſcit bellorum tumultus ſua prudentia.

Animus egregie compoſitus.

Interim meliorum ardens æmulator chariſmatum Bruno, vt Sedis ſuæ dignitatem Romanæ & Apoſtolicæ benedictionis priuilegio muniret, Hadama-

Digitized by Google

Recipit à ſummo Pontifice pallium & reliquias S. Pantaleonis.

rum Fuldenſis monaſterij Abbatem, Romam ad Agapetum Papam direxit legatum; qui pio Paſtori non pallium modo ſacrum, ſed & ſacratiſſimas S. Pantaleonis attulit reliquias; quas ſanctus Antiſtes venerabundus magno cum gaudio excipiens, in ſuburbio, vbi eccleſia eidem Martyri ſacra, ſed inculta & ruinæ proxima erat depoſuit, locumque Deo ſacratum & ab vrbanæ inquietudinis moleſtia remotum, religioſis fratribus monaſtica diſciplina ornatiſſimis, inſtruxit: iiſdemque Abbatem Chriſtianum nomine præfecit; qui eam ſacri muneris dignitatem ex præſcripto eiuſdem Præſulis eximia cum laude adminiſtrauit.

Reſtaurat collapſum plane monaſterium S. Pantaleonis.

En pium pectus tanti viri.

Cæterum Sanctiſſimus Præſul licet omni pompa circumfluus, in medijs ciuilium negociorum occupationibus aſſiduo verſaretur, mente tamen & cogitatione, religioni & lectioni ita aſſiduo intentus erat, vt nihil aliud quam corporis ſui diſſolutionem ac cæleſte regnum deſiderare videbatur. Hinc continui fere lachrymarum riuuli ab oculis manantes, hinc aſſidua ſuſpiria, hinc furtiuæ orationes & ſingultus in ipſo etiam lecto clarius perſtrepentes; quæ omnia, quanto ardore ad cœleſtem illam patriam aſpiraret, ſatis vtique ſuperque teſtabantur. Inter conuiuas frequenter lætiſſimos lætior ipſe, in ſumma cibi potûſque parcitate, cæleſtibus ſe epulis reficiebat. Apud mites & humiles nemo illo humilior, apud elatos & improbos nemo vehementior fuit.

Multa condit.

Multis in locis ſacra cœleſtis philoſophiæ domicilia, quædam à fundamentis erexit, quædam vero prius fundata auxit & amplificauit; quædam vetuſtate collapſa dirutaque reparauit: eaque ſanctorum corporibus atque reliquijs vndecunque collectis egregie exornauit. Iam vero in prædicatione verbi Dei & in ſubtilitate diſputationum de ſynceritate ſcripturarũ, qualis quantuſq; fuerit, quis enarrare ſufficiat? Paſtor ſiquidem ſollicitus & vere dux populi Dei ſalutem omnium & vtilitatem quærebat: & quos ipſe in via Dei

Egregius fuit concionator.

duxit

duxit & docuit,ne à peruerſis ſeducerentur,& in errorem mitterentur ſtrenue decertabat. Sed hiſce tam præclaris ſummæ pietatis ac religionis ſtudijs ardenter intentum,mors,vt videtur, immatura præoccupauit. Vix annum ætatis ſuæ 40. exceſſerat, cum iam annum in Epiſcopali munere agens Duodecimum, * Compēdium adire cogitur; vt ibidem diſſidentes ab inuicem nepotes ſuos ad veram animorum concordiam reuocaret. Eo pietatis officio occupatus, in Rhemenſi ciuitate graui cœpit corporis ægritudine conflictari; qua demum oppreſſus (cunctis in vtroq; ſtatu iā rite diſpoſitis) inter pſallentium & lachrymantium choros ſpiritum exhalauit; cuius ſacratiſſimum corpus octauo ab obitu die Coloniam ſedis eius metropolim delatum, in B. Pantaleonis, ab eo vt diximus conſtructa, fuit honorifice ſepultum: atque hoc epitaphio decoratum.

Veri paſtoris officium

** Nomen loci in Gallia.*

Feliciter decedit.

Sepelitur in monaſterio S. Pantaleonis.

EPITAPHIVM S. BRVNONIS Archiepiſcopi Colonienſis.

Fundite corda preces, lachrymoſas mittite voces:
Ecce Pater Patriæ conditus in ſilice.
Regia progenies, terras memoranda per omnes;
Bruno pacificus: vir bonus atque pius.
Archos Antiſtes; cui clara Colonia ſedes:
Viſus erat cunctis charus vbique bonis.
Offendit tenebras lux viuaciſsima terras;
Inuida lingua tacet: laus modo vera placet.
Non fuit hic mundus tam raro munere dignus:
Raptus ab hoc næuo, iam fruitur Domino.
Idus Octobris quinto præſul duodenus,
Vitæ conceſsit: ſpes comes alma fuit.

Digitized by Google

Recipit à ſummo Pontifice pallium & reliquias S. Pantaleonis.

rum Fuldenſis monaſterij Abbatem, Romam ad Agapetum Papam direxit legatum; qui pio Paſtori non pallium modo ſacrum, ſed & ſacratiſſimas S. Pantaleonis attulit reliquias; quas ſanctus Antiſtes venerabundus magno cum gaudio excipiens, in ſuburbio, vbi eccleſia eidem Martyri ſacra, ſed inculta & ruinæ proxima erat depoſuit, locumque Deo ſacratum & ab vrbanæ inquietudinis moleſtia remotum, religioſis fratribus monaſtica diſciplina ornatiſſimis, inſtruxit: iiſdemque Abbatem Chriſtianum nomine præfecit; qui eam ſacri muneris dignitatem ex præſcripto eiuſdem Præſulis eximia cum laude adminiſtrauit.

Reſtaurat collapſum plane monaſterium S. Pantaleonis.

Ex pium pectus tanti viri.

Cæterum Sanctiſſimus Præſul licet omni pompa circumfluus, in medijs ciuilium negociorum occupationibus aſſiduo verſaretur, mente tamen & cogitatione, religioni & lectioni ita aſſiduo intentus erat, vt nihil aliud quam corporis ſui diſſolutionem ac cœleſte regnum deſiderare videbatur. Hinc continui fere lachrymarum riuuli ab oculis manantes, hinc aſſidua ſuſpiria, hinc furtiuæ orationes & ſingultus in ipſo etiam lecto clarius perſtrepentes; quæ omnia, quanto ardore ad cœleſtem illam patriam aſpiraret, ſatis vtique ſuperque teſtabantur. Inter conuiuas frequenter lætiſſimos lætior ipſe, in ſumma cibi potûſque parcitate, cæleſtibus ſe epulis reficiebat. Apud mites & humiles nemo illo humilior, apud elatos & improbos nemo vehementior fuit.

Multa condit.

Multis in locis ſacra cœleſtis philoſophiæ domicilia, quædam à fundamentis erexit, quædam vero prius fundata auxit & amplificauit; quædam vetuſtate collapſa dirutaque reparauit: eaque ſanctorum corporibus atque reliquijs vndecunque collectis egregie exornauit. Iam vero in prædicatione verbi Dei & in ſubtilitate diſputationum de ſynceritate ſcripturarũ, qualis quantuſq; fuerit, quis enarrare ſufficiat? Paſtor ſiquidem ſollicitus & vere dux populi Dei ſalutem omnium & vtilitatem quærebat: & quos ipſe in via Dei

Egregius fuit concionator.

duxit

duxit & docuit, ne à peruerſis ſeducerentur, & in errorem mitterentur ſtrenue decertabat. Sed hiſce tam præclaris ſummæ pietatis ac religionis ſtudijs ardenter intentum, mors, vt videtur, immatura præoccupauit. Vix annum ætatis ſuæ 40. exceſſerat, cum iam annum in Epiſcopali munere agens Duodecimum, * Compēdium adire cogitur; vt ibidem diſſidentes ab inuicem nepotes ſuos ad veram animorum concordiam reuocaret. Eo pietatis officio occupatus, in Rhemenſi ciuitate graui cœpit corporis ægritudine conflictari; qua demum oppreſſus (cunctis in vtroq; ſtatu iā rite diſpoſitis) inter pſallentium & lachrymantium choros ſpiritum exhalauit; cuius ſacratiſſimum corpus octauo ab obitu die Coloniam ſedis eius metropolim delatum, in B. Pantaleonis, ab eo vt diximus constructa, fuit honorifice ſepultum: atque hoc epitaphio decoratum.

Veri paſtoris officium

** Nomen loci in Gallia.*

Feliciter decedit.

Sepelitur in monaſterio S. Pantaleonis.

EPITAPHIVM S. BRVNONIS ARchiepiſcopi Colonienſis.

Fundite corda preces, lachrymoſas mittite voces:
Ecce Pater Patriæ conditus in ſilice.
Regia progenies, terras memoranda per omnes;
Bruno pacificus: vir bonus atque pius.
Archos Antiſtes; cui clara Colonia ſedes:
Viſus erat cunctis charus vbique bonis.
Offendit tenebras lux viuaciſsima tetras;
Inuida lingua tacet: laus modo vera placet.
Non fuit hic mundus tam raro munere dignus:
Raptus ab hoc næuo, iam fruitur Domino.
Idus Octobris quinto præſul duodenus,
Vitæ conceſsit: ſpes comes alma fuit.

Ioan. Molan. In Notat. Addit. ad Martyr. Vſuardi.

VITA B. IACOBI, OB PATRIAM, DIcti Alemanni; Ordinis Prædicatorum; Ex ea quæ eſt per Ioannem Antonium Flaminium. Vita exceſſit Anno Dominici Natalis 1491.

11. Octobr. *Patria eius*

VLma Germaniæ ciuitas eſt. Atque hæc B. Iacobi patria eſt; cui Alemanno cognomentum eſt inditum, viro hac noſtra ætate religione ac vitæ ſanctitate memorabili. Agebat is annum ætatis quintum atque vigeſimum, cum cœpit illum ingens viſendæ vrbis Romæ deſiderium. Quo cum initio Quadrageſimæ perueniſſet, ibi ad Dominicam vſque reſurrectionem commoratus eſt; quo quidem tempore nullam neque intra neque extra vrbis muros ædem reliquit, quam non adierit; tanto fruens gaudio ſpiritûs, quantum verbis conſequi nemo poſſet. Poſt quam ſolennitatem cœpit illum deſiderium in regnum Siciliæ proficiſcendi. Venit igitur Neapolim, cum forte Rex Alphonſus bellum gerebat. Sub quo cum militare decreuiſſet, Deo ita diſponente (nimirum vt iuuenis optimus militari commercio grauiter flagitijs offenſus, conſilium ſalubre demum caperet) ad eam militiam admiſſus, aliquamdiu ibi egit; nihil tamen de ſanctis moribus, priſtinaque conſuetudine remittens. Videbat interim multa quibus valde offendebatur, ita vt non multo poſt compoſitis rebus ſuis, & impetrata abeundi facultate, Capuam ſe contulerit. Nactus eſt ibi Capuanum ciuem, præclarum virum, Iuriſconſultum & equitem. Apud quem cum quinquennium eſſet commoratus, tanta fide ac morum integritate, vt eum patronus æque ac filium diligeret; clam, quia dimiſſionem impetrare non poterat, Bononiam eſt profectus.

Viſit Romæ loca ſancta

Dat ſe aliquandiu militiæ ſeculari.

Erat illi in animo in Germaniam reuerti ad genitorem,

torem, ſed rem Deus aliter inſtituerat. Etenim cum in ea vrbe quidam ex comitibus, qui cum eo venerāt, hortati eſſent, vt rurſum ſtipendia ibi faceret, & ſub quodam Thoma Tartario militaret, ille nihil memor cur prius militiam deſeruiſſet, (ô iuuenum immaturam mentem!) conditionem accepit, atque ita in ea vrbe manſit. Singulari tamen voluptate afficiebatur, cum tot ibi Fratrum Collegia cerneret; quorum loca quotidie frequentabat, præcipue vero D. Dominici templum, vbi maxime verſabatur, tamquā etiam quod futurum eſſet, præſagiret. Etenim paulatim patris & patriæ oblitus, ſancto incenſus deſiderio, die quadam petiit cum omni humilitate in conſortium Prædicatorum admitti; quodque petijt, paulo poſt eſt conſecutus. Erat B. Iacobus literis mediocriter eruditus, & annum agebat quartum atque trigeſimum quando monaſticam vitam ingreſſus eſt. Qui cum inter alias plurimas dotes præcipue mitis ac manſuetus eſſet, conſiſtere quoque in humillimo gradu voluit, & ex eorum eſſe grege, qui Conuerſi vulgo nuncupantur. Vnde & exceptus eſt mira omnium lætitia, quaſi præſagientium qualis quantuſque ille euaſurus eſſet. Nec ſane quicquam fefellit opinio. Siquidem continuo totum ſe Deo tradidit: nec quicquam omiſit, quod ad verum illius cultorem pertineret.

Agens Bononiæ, valdoſe obleƈtat in frequentandis locis ſanctis.

Tandem adſcribitur Ordini Prædicatorum.

Magiſtro tyronum, quos Nouitios appellant, præcipue vacabat; quem frequenter ſupplex orabat, vt ſe inſtrueret, ac ea doceret quæ ſibi præcepta religionis ac inſtituta Patrum panderent. Quo etiam ſtudio atque ſolertia breui mire profecit, charuſque omnibus & admirabilis eſſe cœpit. Sed & adeo mitis, adeo manſuetus erat, vt cum omnibus ſe deteriorem putaret; quæ res tum maxime patuit, cum decurſo iam anno, de Patrum iudicio ac voluntate quaſi diffidens, ad genua ſingulorum prouolutus, tam humiliter rogauit, ne ſuis offenſi erratis, à contubernio ſuo & ſocietate ſe repellerent. Verba autem illa, quibus

Fit Conuerſus.

Admodum ſancte exigit tempus ſui nouitiatus.

En profundam humilitatem.

bus vti profitentes ſolent, adeo tenaciter menti illius adhæſerunt, vt nulla dies, imo nec vlla (vt ita dicam) diei elaberetur hora, in qua eorum non reminiſceretur. Vnde & quæ profitendo promiſerat, tam exacte tamque conſtanter ſeruauit, vt mirabile omnibus obedientiæ, paupertatis, ac patientiæ exemplum foret. Sed & pudicitiam vſque ad exitum vitæ ſeruauit, vt nihil illo purius ac mundius conſpiceretur. Nam præterquam quod ſuum corpuſculum aſperrime domitabat, vigilijs quoque orationibus, ieiunijs, & alijs multis macerabat modis; oculos ſuos quoque diligentiſſime cuſtodiebat, ne quid intueretur quod ad libidinem prouocaret; ſicut & ob eam rem nunquam etiam otioſus erat. Cuius quanta obedientia fuerit, ſequenti facile patebit exemplo.

Aſperrime ſeipſum domat ieiuniis & vigiliis.

Iuſſit illi aliquando Præfectus monaſterij, vt ad quærendum panem feſtinaret, cum tunc forte quandam in vitro effigiem pulcherrimam pinxerat (vitreas enim feneſtras optime concinnabat) & vt colores vitro tenacius inhærerent, in paruo furno ex more poſuerat, quæ res eius præſentia vel maxime indigebat. Et tamen potius parendum ſuo Præfecto ratus, mox ſacculum arripuit, & ad mendicandum panem ſeſe contulit. Et vide obedientiæ meritum. Reuerſus poſt multas horas tam bene decoctos in pictura colores offendit, vt numquam aliâs melius illi ars ſucceſſerit. Frequentius quoque primus omnium ad Nocturnũ officium ſurgebat; quod vbi celebratum erat, angulũ quempiam remotiorem ac ſecretiorem deligebat, ibique deinceps totus mente & corpore Deo vacabat. Qua exercitatione ad tantũ denique ſanctitatis gradum euaſit, vt cæleſti circumfuſum lumine orantem noctu multi viderint. Et quidem infeſtum per omne tempus dæmonem habuit, ſed eius dolos huc vſque latentes expertus eſt; deinceps vero, aperto marte, multa cum eo certamina habuit. Nam fuſtibus ſæpe orãtem cecîdit, & alijs mille vexauit modis, ſic tamen vt ſemper athleta fortiſſimus victor euaſerit, mirifice

Nota inſigne exemplum obedientiæ.

Sæpius conſpicitur clarus multa luce.

poſt

poſt deceſſum dæmonum cæleſti luce, quam diximus, recreatus. Prodigijs multis claruit adhuc viuus, è quorum numero vnum adhuc referam.

Quidam Bononienſis ſacerdos optimus, cui Hieronymo Auiolo nomen fuit, B. Iacobo familiaris & charus admodum erat. Is forte in grauem incidit valetudinem, vt minima de eius ſalute ſpes eſſet. Miſit ille qui B. Iacobum ad ſe perducerent. Venit continuo, vt erat benignus omnibus & expoſitus. Cumq; ſe mutuo ſalutâſſent, & dulci colloquio paulum ſe recreâſſent, rogauit B. Iacobus, vt omnes cubiculum egrederentur. Quod vbi factum eſt, continuo cœpit orare, ac pro ſalute ſui familiaris precari, ac deinde aſſurgẽs, à capite ægrotantis ad pedes vſq; dexteram ſuam leniter duxit; Dictuque mirum, Prout manum per corpus ducebat, ita repente ex illis partibus fugabatur morbus.

Ægrotat vſq; ad mortem Hieronymus Auiolus viri ſancti familiaris.

Subito ſanat eum S. Iacobus.

Annos iam erat natus quatuor & octoginta, cum in valetudinem incidit, quæ illi ſuprema fuit. Vbi intelligens finem adueniſſe ſuæ vitæ, vocauit ad ſe illum cui ægrotantium cura commiſſa erat, & ait; Ego, frater, iam delebor; proinde, rogo te, huc voces monaſterij noſtri Præfectum: cui delicta mea generaliter confiteri cupio. Quod vbi fecit, & plenam remiſſionem ex more aſſecutus eſt, ad vltimum ipſe ſibi manus decenter & pedes componens, ita felicem efflauit animam. Anno ab aduentu Chriſti milleſimo quadringenteſimo nonageſimo primo, quinto Idus Octobris; tumulatus primo in loco quod paruum Capitulum appellant. Vnde, propter irruentes eo deuotionis causâ etiam fœminas, poſt diem octauum, permittente id Bononienſi Antiſtite, in eccleſiam translatus eſt & ad aram D. Thomæ ſepultus; ſic integer & incorruptus, ac ſi tunc primum exſpirâſſet; vbi deinde pene infinita ſecuta ſunt prodigia.

Tranſit vir ſanctus feliciter Anno 1491.

Locus Sepulturæ eius miraculis celeberrimus.

VITA

C Baron. Tom 8. Annal.

VITA S. VVILFRIDI ARCHIEPISCOpi Eboracenſis: ex hiſtoria Eccleſiaſtica gentis Anglorum Bedæ Presbyteri. Migrauit è corpore Anno ſalutis 709. Conſtantini Papæ 2. cum ſediſſet annos 45.

12 Octob. Patria & parentes eius.

B. Wilfridus Natione Anglus, Regia proſapia illuſtris, in ipſa pueritia egregium futuræ ſanctitatis dedit ſpecimen: ſiquidem cum eſſet bonæ indolis ætatem morib. tranſiens, adeo ſe modeſte & circumſpecte in omnibus gerebat, vt à maioribus quaſi vnus ex ipſis amaretur. Cum vero quartum decimum ætatis attigiſſet annum, monaſticum inſtitutum relictis curis ſecularibus ſuſcipere cogitabat. Quod vbi patri ſuo narrauit (iam enim mater obierat) libenter eius votis ac deſiderijs cæleſtibus annuit. Perrexit igitur pius adoleſcens ad Inſulam Lindisfarnenſem conſilio & ſuffragijs Reginæ Eanfledæ ſuffultus, ibique monachorum famulatui ſe contradens, ſedulo ea quæ monaſticæ caſtitatis ac pietatis erant, & diſcere curabat & agere. Porro vt erat præclarij ingenij, addidicit breui tempore Pſalmos, & aliquot codices; virtutibus interim humilitatis & obedientiæ in tantum ſtudens, vt à ſenioribus & coætaneis ſuis iuſto coleretur affectu.

Afficitur ad inſtitutũ monaſticũ.

Scoti in quibuſdam Eccleſiæ ritibus errabát: præſertim in tempore Paſchalis celebrationis.

Et quidem cum in eo monaſterio aliquot annis Chriſto pie militaſſet, animaduertit minime perfectã eſſe virtutis viam, quæ à Scotis ibidem commorantibus tradebatur; ſtatuitque Romam proficiſci, & qui ibi ritus Eccleſiaſtici ſiue monaſteriales ſeruarentur videre. Quod cum fratribus referret, laudauerunt eius propoſitum (necdum enim erat attonſus) eumque animi ſui conceptum perficere ſuadebant. Igitur protinus Reginam Eanfledam adiens, indicauit ei deſiderium ſibi ineſſe beatorum Apoſtolorum limina viſitandi. Quæ plurimum delectata pio adoleſcentis affectu,

fectu, miſit eum in Cantiam ad Regam Ercõbertum, qui erat filius auunculi ſui, poſtulans vt eum honorifice Romam tranſmitteret; vbi cum aliquandiu demoratus, diligenter his, quæ inſpiciebat, diſcendis operam daret, ſuperuenit eo alius adoleſcens Anglus quoque clarus genere, cupiens & ipſe Romam proficiſci: Biſcop benedictus nuncupatus. Huius ergo comitatui Rex ſociauit Wilfridum: vtque illum ſecum Romam perduceret iuſſit. Qui cum Lugdunum perueniſſent, Dalfinus eius ciuitatis Antiſtes, Benedicto dimiſſo, Wilfridum ibi retinuit. Delectabatur ſiquidem prudentia verbornm iuuenis, gratiâ venuſti vultûs eius, alacritate actionis, & conſtantia ac maturitate cogitationis; vnde & neceſſaria quæcunque abundanter ipſi cum ſocijs ſuis tempore quo ſecum erant ſubminiſtrabat: offerebat inſuper illi partem Galliarum non minimam regendam; quin & filiam fratris ſui virginem in coniugem: eumque loco adoptiui habere optabat. Verum ille gratias agens pietati, quam erga eum cum eſſet peregrinus habere dignaretur, reſpondit, propoſitum ſe magis alterius conuerſationis habere; atque ideo patria relicta, Romam iter agere cæpiſſe. Quibus auditis, pius præſul dimiſit eum in pace: dato duce itineris, largoque admodum viatico; obſecrans ſedulo vt in reditu ad patriam, per ſe iter facere meminiſſet.

Iter Romã verſus ingreditur.

Detinetur Lugduni ab Antiſtite Dalfino.

Magni eum facit.

Tandem dimittit.

Veniens autem VVilfridus Romam, & orationibus ac meditationi rerum eccleſiaſticarum, vt animo propoſuerat, quotidiana mancipatus inſtantia, peruenit ad amicitiam viri ſanctiſſimi ac doctiſſimi Bonifacij Archidiaconi & conſiliarij Pontificis maximi. Cuius magiſterio quatuor Euangeliorum libros ex ordine didicit; computum Paſchæ rationabilem, & alia multa quæ *in* patria nequiuerat, Eccleſiaſticis diſciplinis accommoda, eodem inſtructore percepit. Et cum mẽſes aliquot felicibus ijs ſtudijs ibidem exegiſſet, redijt ad Dalfinum in Galliam, & tres annos apud ipſum commoratus, attonſus eſt ab eo, & in tanto habitus amore

Peruenit Romam.

Multa ibidem diſcit.

In reditu diuertit ad

Dalſinum: & ab eo tõ-detur.

** De tyrannide iſtius Reginæ & miſerando eius interitu. Vide Tom. 8. Annal C. Baron.*

Wilfridus ordinatur ſacerdos & conſecratur Epiſcopus Eboracenſis

amore, vt hæredem ſibi illum facere cogitaret. Verum idem Antiſtes à * Brunechilda Regina nõ multo poſt iuſſus eſt crudeliter obtruncari. Reuerſus itaq; in Britanniam Wilfridus, coniunctus eſt amicitijs Aldfridi Regis: qui Catholicas Eccleſiæ regulas ſequi ſemper & amare didicerat. Vnde & illi Rex, quia Catholicum eſſe comperit, egregia dona contulit. Deſiderans igitur Rex, vt vir tantæ eruditionis ac religionis, ſibi ſpecialiter indiuiduo comitatu ſacerdos eſſet ac doctor, curauit eum ordinari presbyterum; ac paulo poſt in Galliam miſſum, ab Agilberto Epiſcopo Pariſienſi Antiſtitem conſecrari; erat tunc Wilfridus annorum plùs minus triginta. Contigit autem inter hæc ſedem Eboracenſem Pontifice ſuo priuari. Tunc itaque Wilfridus omnium ſuffragijs infula Pontificali digniſſimus, eius ſedis ac totius Nordam Humbrorum prouinciæ Epiſcopatum ſuſcipere fuit coactus.

Qualis in Epiſcopatu.

Porro ea dignitate iam ſublimatus, ſtrenuum ſeſe exhibuit in vinea Domini Operatorem; perplura ſiquidem Catholicæ obſeruationis moderamina Eccleſiijs Anglorum ſua doctrina contulit. Vnde factũ eſt, vt creſcente indies inſtitutione Catholica, Scoti omnes qui inter Anglos morabantur, aut his manus darent, aut ſuam redirent ad patriam. At his tam felicibus ſucceſſibus ſatan inuidus, excitauit diſſenſionem (incertum quâ de cauſsâ) inter Regem Ecfridum & S. hunc Antiſtitem Wilfridum: qui eum impie à ſede Epiſcopatus ſui expulit. Præſul verô, vt erat iniuriarum patiens, iræ Regiæ pro tempore locum dedit? Romam attamen ire, & coram Chriſti vicario Pontifice maximo cauſam dicere interim ſtatuit. Nauem vero cum conſcendiſſet, flante Fauonio pulſus eſt in Friſiam; Vbi à barbaris ac Rege illorum Aldigiſto, honorifice, ſuſceptus, prædicabat eis Chriſtum; & multa eorum millia verbo veritatis inſtituens, à peccatorum ſuorum maculis ſacri Baptiſmatis vnda abluit: & quod poſtmodum S. VVillebrodus magna deuotione compleuit; hoc ipſe primus ibi opus Euangelicum cæpit.

Iniuſte pelli tur ſede ſua.

Multos in Friſia conuertit ad Chriſti fidẽ S Willebror di vita habetur.

Cum

Cum itaque hyemem eximio cum fructu ibidem exegiſſet, iter Romam verſus repetijt. Vbi poſtquam cauſa eius, præſente Agathone Papa, & pluribus Epiſcopis fuit ventilata, ac de fide ſua, ſimul & prouinciæ ſuæ inquiſitio facta, vniuerſorum iudicio abſque crimine accuſatus, fuit declaratus; ac proinde Catholicus omnino cum ſuis, & Epiſcopatu digniſſimus palã cõprobatus. Quare Apoſtolica benedictione munit⁹, in Britanniã reuerſus, cũ propter Regis inimicitias in ſedem ſuam recipi non poſſet, diuertens ad prouinciam Auſtralium Saxonum, eo adhuc tempore paganiſmo deditam, huic verbum fidei & lauacrum ſalutis miniſtrabat; id concedente, immo inde multum gaudente eorum Rege Ediluuach, non multo ante in prouincia Merciorum Baptizato. Succedente itaq; tempore integram illam prouinciam ab idololatriæ ritibus ad fidem Chriſti conuertit; & in loco Seoleſeu, latine Inſula vituli marini, à Rege Ediluuach ſibi donato, præclarum fundauit monaſterium, ac regularem inibi vitã inſtituit, maxime ex his quos ſecum adduxerat fratribus. Porro haud ſolum ſanctus hic præſul gentem illam ab ærumna perpetuæ damnationis, verum & à clade temporalis interitûs pariter eripuit. Siquidem cum ante aduentum ipſius, trienni ſiccitate afflictati, dira fame opprimerentur, ac innumeri interirent, ipſo die quo baptiſma ſuſcipere cœpêre, deſcendit pluuia ſerena & copioſa, refloruit terra, redijtque viridantibus aruis annus lætus & frugifer. Vectæ quoque Inſulæ verbi miniſtros deſtinauit; Atq; ſic demùm vberrima ſpiritali ditatus, meſſe, ad ſedem ſuam reuocatus, Epiſcopatum ſuum recepit. Verum vt nihil eſt in hoc mundo ſtabile, quinquennio poſt, denuo accuſatus, iterũ præſulatu iniuſte eſt priuatus. Quare Romã rurſus proficiſci cogitur. Ibidẽ vero cũ p̃ſentib. accuſatorib. ſeſe defendi locũ accepiſſet, tam egregie cauſam ſuã corã cõſedẽtib. plurib. Epiſcopis, p̃ſidente Iohanne * Pont. Max. eſt tutatus, vt vniuerſorũ ſentẽtia accuſatores eius falſas contra eũ machinatos eſſe calũnias: diffinitũ ſit: ſcriptũq; eſt à p̃fato Iohã. Papa,

7 Nou mb. *Wilfridus Roma declaratus innocens.*

Conuertit Saxones in Anglia.

Condit monaſterium Seoleſu.

Reſtituitur ſedi ſuæ.

Iterum priuatur præſulatu

* *eius nomĩnis ſeptimo.*

Rurſus Romæ declaratus innocens.

Regibus Anglorum Edelredo & Alfrido, vt eum in Epiſcopatum ſuum, vnde iniuſte eiectus erat, facerent recipi. Iuuit autem plurimum cauſam iuſtificationis eius, lectio præcedentis, ſub Papa Agathone ei impertitæ.

In Galliis grauiſſime infirmatur. S. VVilfridus. Dimiſſus itaque S. VVilfridus, magno cum honore, cum ad Britaniam tendens in Galliarum partes deueniſſet, tactus eſt infirmitate repentina, & ea creſcente adeo preſſus, vt equo vehi non poſſet, ſed manibus miniſtrorum portaretur in grabato. Sicque delatus in ciuitatem Meldum Galliæ, quatriduo quaſi mortuus iacebat; halituque tantum pertenui, quia adhuc viueret demonſtrabat. *Ecſtaſin patitur.* Cumque ita ſine cibu & potu, ſine voce & auditu perſeueraret, quinta demum illuceſcente die, quaſi de graui expergefactus *Cōualeſcit.* ſomno exurgens reſedit; apertiſque oculis, videns circa ſe choros pſallentium ſimul & flentium fratrum, modicum ſuſpirans interrogauit vbi eſſet Acca preſbyter; qui ſtatim vocatus intrauit: & videns eum melius habentem, ac loqui iam valentem, flexis genibus gratias egit Deo, cum omnibus qui aderant fratribus. Et cum parum conſediſſent, ac de ſupernis iudiciis trepidi aliquantum diſſerere cepiſſent, iuſſit Pontifex cæteros ad horam egredi; & ad Accam presbyterum ita loqui eſt exorſus; *Mira viſio ei oblata.* Viſio mihi modo tremenda apparuit; quam te audire ac ſilentio tegere volo: donec ſciam quid de me fieri velit Deus. Adſtitit enim mihi quidam candido præclarus habitu, dicens ſe eſſe Michaelem Archangelum, & ob hoc, inquit, miſſus *En quid valeant orationes confratrum.* ſum, vt te à morte reuocem. Donauit enim tibi Dominus vitam per orationes ac lachrymas diſcipulorum & fratrum tuorum, & per interceſſionem ſuæ beatæ genitricis, ſemperque virginis Mariæ. Quapropter dico tibi, quia modo quidem ab infirmitate hac ſanaberis; ſed paratus eſto: quia poſt quadriennium reuertens viſitabo te. In patriam vero perueniens, maximā poſſeſſionum tuarū, quæ tibi ablatæ ſunt portionem recipies: atq; in pace tranquilla vitam terminabis.

Con-

Digitized by Google

Conualuit igitur ſacer Antiſtes cunctis congratulantibus & Deo gratias agentibus, ceptoque itinere in Britanniam venit. Lectis autem literis quas ab Apoſtolico Papa adduxerat, Bertuualdus Archiepiſcopus & Edilredus quondam Rex, tunc autem pro Chriſto, abdicato Regno, factus Abbas, libentiſſime fauerunt. Sed & Edilredus accitum ad ſe Coenredum, cui Regnum ſuum contradiderat, amicum Epiſcopo fieri petijt & impetrauit; verum Aldfridus Nordanhumbrorum Rex eum ſuſcipere contempſit; qui nec longo poſt tempore ſuper vixit. Eo itaque vita functo, & Regnante filio eius Oſredo, mox ſynodo facta iuxta fluuium Nidd, poſt aliquantam vtriuſque partis concertationem, tandem cunctis fauentibus in præſulatu ſuæ receptus eſt Eccleſiæ. Poſt quæ, quadriennio vita in pace tranſcurſa ſanctus Præſul feliciter obijt in monaſterio ſuo, quod habebat in prouincia * vndalum, ſub regimine Cudbaldi Abbatis; inde vero miniſterio fratrum perlatus in primum ſuum monaſteriũ à Rege Aldfrido ipſi donatum, quod dicitur * Inrhypum, multis funus honeſtantium lachrymis, honorifice admodum humatus eſt in Eccleſia beati Apoſtoli Petri, quam ibidem ædificarat: atque hoc inſigni Epitaphio decoratus.

Iterum reſtituitur ſedi ſuæ.

Felicißime obijt.

** Fandalũ.*

** Hripum.*

Locus ſepulturæ eius.

Epitaphiũ eius.

VVilfrid hic magnus requieſcit corpore præſul;
Hanc Domino qui Aulam, ductus pietatis amore,
Fecit: & eximio ſacrauit nomine Petri.
Cui claues cæli Chriſtus dedit arbiter orbis:
Atque auro ac Tyrio deuotus veſtiit oſtro.
Quinetiam ſublime crucis radiante metallo
Hic poſuit trophæum; nec non & quatuor auro
Scribi Euangelij præcepit in ordine libros:
Ac thecam è rutilo his condignam condidit auro.
Paſchalis qui etiam ſolennia tempora curſus,
Catholici ad iuſtum correxit dogma Canonis,
Quem ſtatuere Patres: dubioq́; errore remoto,
Certa ſuæ, genti oſtendit moderamina ritus.

Ædificauit eccleſiam B. Petri Apoſtoli.

Quid eidẽ contulerit.

Quæ correxit, & alia quæ fecit.

Digitized by Google

Inq; locis iſtis monachorum examina crebra
Colligit: ac monitis, cauit quæ regula Patrum
Sedulus inſtituit: multiſq; domiq; foriſq;,
Iactatus nimium per tempora longa periclis,
Quindecies ternos poſtquam egit Epiſcopus annos;
Tranſiit: & gaudens cæleſtia regna petiuit.
Dona Iheſu vt grex paſtoris calle ſequatur.

Quanta paſſus. Tempus obitus eius Oratio.

C Baron. in Not ad Martyr. Rom.

MARTYRIVM SEPTEM FRANCISCAcanorum; *Danielis, Samuelis, Angli, Donni, Leonis, Nicolai & Hugolini: à Saracenis occiſorum anno 1221. Ex eo quo eſt apud Venerab. Pat. Laur. Sur.*

13 Octobr.

FRater Daniel Miniſter prouinciæ Calabriæ, vir admiranda ſanctitate & martyrio illuſtris, cum ſex fratribus, imperata facultate ab Elia generali Miniſtro beatiſſimi Patris Franciſci Vicario, è Tuſcia in regionem Saracenorum, Chriſti prædicaturus Euangelium, profectus eſt. Cumque ad vrbem Septam proſpero itinere perueniſſent, triduo apud Piſanos mercatores, Genuenſes & Maſſilienſes, ſtrenuam diuini verbi operam nauârunt, in vico extra vrbem Chriſtianis mercatoribus aſſignato; vbi & ſeſe inuicem mutuis ſermonibus corroborârunt, ac ſacroſanctis Confeſſionis & Euchariſtiæ ſacramentis ad rem præclare gerendam muniêrunt. Veſperi autem lotis ſibi inuicem pedibus, in memoriam ineffabilis iſtius charitatis, qua præpotẽs rerum omniũ Dominus ante agonẽ ſuum diſcipulorum ſuorum pedes lauare dignatus eſt, obfirmatis animis certamen pro Chriſti gloria ſubire conſtituerunt. Mane itaque Dominici diei cinere capitibus impoſito, fidenter in ciuitatem ingreſſi, palam Chriſtum Ieſum annunciare, & cunctis certam ſalutis viam indicare. Cumque in mediam vſque ciuitatem progreſſi, gentilium cæcitatem intrepide arguerent,

Proficiſcuntur ad Saracenos;

Palam illis prædicant Chriſtum.

Digitized by Google

rent, illi iniectis in eos manibus, furore & amentia bacchantes, ad Regem ſuum eos protraxerunt, conuiciis interim non modo onerantes ac proſcindentes, ſed impoſitis plagis haud leuibus ad necem petentes. *Mal. tractantur ab eis.*

Porro Rex conſpicatus raſa capita & horrida veſtimenta, ratus eos cerebro laborare, vinctos iuſſit octiduo cuſtodiri, & eorum conſtantiam variis afflictionibus tentari. Octauo vero die productos in ſuum conſpectum, cum promiſſis & blanditiis, tum minis ad Saracenorum impietatem inuitat. Illis vero nefarium ſcelus execrantibus, & conſtanter aſſerentibus, in vno Chriſto Ieſu tantum, veram ſalutis rationem poſitam eſſe, Iudex Arhaldus ira inflammatus; Quid tu, inquit ad Danielem miniſtrum, hominum omnium ſtultiſſime, ita & in præſentem & futuram tuis perniciem? Cui beatus Daniel, ſublatis in cælum oculis reſpondit: ô inueterate dierum malorum, tu potius reuertere ad vnum & verum Deum, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui hucuſque male deceptus & euerſus fuiſti erroribus ſatanæ, & maledicti prophetæ tui Mahometis. Tum Iudex ille, ira vehementius excandeſcens, diſtrictos iuſſit in eos vibrari enſes, vt eo terrore fracti fidem deſererent. At illi, nihil iis minis commoti; obfirmato in ſententia animo perſtitêre immobiles, ſuamque fidem diſertis verbis confirmantes, à furente Iudice capitis damnati ſunt. *Promiſſis & minis tentantur.* *Damnantur capitis.*

Tum fratres ad pedes Danielis Miniſtri prolapſi, fuſo lachrymarum imbre, gratias DEO egerunt, quod ad percipiendam martyrij palmam perducti eſſent. Inde patris Danielis benedictionem flagitantes, peramanter admodum & pie ab illo exoſculati ſunt, adeoque ad martyrij certamen ſubeundum roborati, vt ducti in aulam Regis, indeque nudi rurſus educti, gaudentes incederent, tanta cum animi alacritate perinde ac ſi ad opiparum eſſent inuitati conuiuium. Vbi autem ad ſupplicij locum ventum eſt, ſubmiſſis ceruicibus, ſuas Domino animas *Eunt incredu animis ad mortem.* *Plectantur*

Digitized by Google

commendantes, capitis amputatione martyrij coronas adepti ſunt. Sacra autem illa capita comminuta, & corpora à pueris & Saracenis miſere diſcerpta ſunt. Poſtea vero à Chriſtianis collecta, Alſondegæ honorifice tumulata ſunt; quæ poſtmodum Luſitaniæ Regis filius, magni beneficij loco recipiens, in H[illegible]paniã tranſtulit; vbi glorioſa eorum merita crebris miraculis egregie coruſcant.

C Baron. In Not. Mart. Rom.

VITA S. ROMANI, EPISCOPI RHOtomagenſis: Ex ea qua ſtudio D. Nicolai Rigaltij I.C. Pariſienſis, primum Anno 1609. Lutetiæ extat edita. Fuit autem eius Sedis Antiſtes vigeſimus Ordine: Seditq; Anno 622. &c. ſub Clotario Secundo, Francorum Rege.

13 Octob. Patria & parentes eius.

S. Romanus, Patrem habuit genere illuſtrem, intra Galliæ fines oriundum, Benedictum nomine; bello ſtrenuum, conſilio prouidum, in aula Regiâ maximo honore pollentem; Matrem vero Felicitatem ingenuis ſimiliter ortam Natalibus, coniugalis pudicitiæ, aliarumque virtutum inſignibus præcellentem. Porrò pij parentes, cum longo ſterilitatis incommodo anxiarentur, vigilijs & orationibus inſiſtebant, vt ſibi Deo propitio filius naſceretur; cum ecce ſub nocte quadam mittitur illis inſperati gaudij nuntius; angelus ſcilicet de cælo: qui viro conſolationis verba intulit ita inter plura dicẽs; Ne paueas electe Dei, neque formides; ecce ego tibi votiuum nuntio gaudiũ; quia Felicitas vxor tua pariet tibi filium à Deo electũ, nomine Romanum. hunc tu immunem ab omni labe corruptionis ſeruare memento. quia ipſum necdũ genitum ſuperna prouidentia ad regimen ſanctæ eccleſiæ & patriæ illuminationem præordinauit: hunc ergo mox vt maternis ablactatus vberibus intellectuales annos attigerit, catholicis viris committes.

Angelus apparet Patri S. Romani: & de prole ſuſcipienda certiorem reddit.

Romanus à Deo prædeſtinatus Epiſcopus.

Certus

Certus itaque de angelico oraculo vir inclytus, vxorem diligenter excitat; ſciſcitatur an de viſione & allocutione cæleſtis, nuntij aliquid ſenſiſſet. quod cum penitus abnegaſſet, aperuit illi omnem iucundæ viſsionis ordinem. vnde generoſa matrona diuino oraculo congratulata, orationibus & eleemoſynis cunctiſque bonis operibus amplius inſudauit. Interim concepit, & cum iam tempus aderat, felix puerpera filium edidit, gaudium quidem parentibus, ſed lucernam occiduis nationibus. creſcit itaque puer; traditur catholicis viris; imbuitur vberius diuinis ſcripturis; quem breui tempore doctrina & eruditione anteriores ſuos præire omnes mirabantur. fulgebat in eo nō ſimplex virtutum gratia. in corde etenim ſinceritas & legis plenitudo: in ore ipſius veritas erat, & puræ eloquentiæ magnitudo. verum diuini dogmatis prægustata dulcedine, quanto plus ſcientiæ ac ſanctimoniæ pollebat copijs, tanto magis humilitati operam dabat, omnibuſque ſe affabilem præbebat, nullum ſe inferiorem exiſtimans, illud cogitando Salomonis: *Quanto magnus es, humilia te in omnibus* &: *Quia Dominus ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam.*

Naſcitur S. Romanus

Admodum proficit in ſtudiis & pietate.

Sanctitatis quoque eius fama circumquaque fragrante, ad regias aures virtus tam egregiæ adoleſcentiæ peruenit. Rex etiam ipſe, illuſtris iuuenis fama delectatus, iam de eius quem necdum nouerat inſtitutione præcogitabat. mittitur ergo legatio, quæ ex mandato regis iuvenem ad palatium venire quantocius moneat. quod iuuenis ſtrenuus primo quidem ſpreuit; vtpote qui ſoli Deo vacare ſtudens, populoſas vrbes & regiam frequentiam declinare malebat. ſed reputans ex verbis apoſtoli omnem animam ſubdi debere ſublimiori poteſtati, & maxime regiæ majeſtati, licet ægre, ad regiam ſe confert præſentiam. quem rex ſummo cum honore ſuſcipiens, inter primos palatij ſuis iuſſit intereſſe conſilijs. iam nouus Daniel in aula Babylonica deſeruiens, omnibus ſobrietatis

Euocatur à Rege in Aulam.

Fit Conſiliarius Regis.

brietatis & manſuetudinis præbebat exemplum. mirabantur cuncti ſingularem ſapientiæ & conſilij ipſius altitudinem. felicem omnes illam prædicabant eccleſiam, cui talem à Deo rectorem habere olim contingeret: felicem clerum & populum, cui ſuperna prouidentia talem ac tantum præordinaſſet paſtorem. venerabatur namque ſincero affectu à Rege, optimatibuſque cunctis; necnon & ab epiſcopis, cæteriſque ſanctæ matris eccleſiæ ordinibus velut pater modeſtus: quoniam iugis in eo fulgebat eloquij facundia & conſilij magnitudo.

Maximi habetur ab omnibus.

Contigit interea vt Rhotomagenſis archiepiſcopus, ſicut ſe habet ineuitabilis ſors mortalium, obijſſet. vnde inter ciues & comprouinciales viros de ſubſtituendo paſtore generalis commotio facta eſt; quoniam, vt ſe habet in talibus negotijs, eligentium vota in diuerſum trahebant, dum alij alios pro voluntate ſua ad culminis huius apicem attollere conabantur. tali altercatione eccleſia per aliquod tempus ſine paſtorali regimine manebat; cum vir quidam altioris ingenij conuocatis ciuibus damnare cœpit tantos ciuilis diſcordiæ motus; dicens, non ex Deo, ſed potius contra Deum eſſe, quod temeritas humana hanc ſibi prærripiebat electionem, quam ſingulariter ſuo Dominus reſeruandam iudicio inſtituerat, per quem regnum & ſacerdotium conſtant. meum igitur, ſi adquieſcitis, conſilium eſt, ieiunio & oratione diuinum ſuper hoc quærere reſponſum. credo enim, nec vana fides eſt, quod non diu ſuſpenſi tenebimur à Dei voluntate, quin reuelatione, aut quouis oraculi reſponſo ad certum rei prouehamur. his dictis laudatur à cunctis viri ſententia. fit ex diſcordantibus grata concordia. poſtremo in hanc vnam ſententiam omnium coijt aſſenſus, vt ex conſilio ſenis continuato tridui ieiunio diuinum exſpectarent indicium. ſane haud inanis facta eſt eorum exſpectatio. nam expletis indicti ieiunij diebus, fit tanta

Diem obit Archiepiſcopus Rhotomagenſis.

Diſceptatur de electione Noui Paſtoris.

tanta cleri ac populi de paſtoris electione concordia, vt omnes Romanum virum ſanctum vnanimiter ſibi eligendum acclamarent pontificem. hoc omnis ſexus; hoc omnis ætas, hoc omnium voluntas fieri debere teſtabatur, vt tanti meriti vir eorum fieret rector, qui eos viæ rectæ dogmate nutriret. tali ergo diuini amoris inſtinctu agitante, regis ad aures vniuerſæ plebis clamor vniuocus intimandus decernitur. nec mora. mittitur ad regem legatio cum literis; in quibus regi ſignificatum eſt de obitu pontificis, & de ciuili diſcordia pro eligendo ſucceſſore, & de reformata ex angelico oraculo concordia; per quod oraculum virum Dei Romanum deberi ſibi archiepiſcopum addidicerant. hinc cleri & populi ſpecialis apud regem fit interceſſio, ne Chriſti eccleſia quæſiti patroni fraudetur ſubſidio. hinc ad epiſcopos qui tempore ipſo regijs adhærebant conſilijs, hinc ad primos palatij Rhotomagenſium ciuium fit magna ſupplicatio, vt regem, ne aduerſetur petitioni eorum, quam maxime ad ſua vota inflectere ſtudeant. quod audiens rex placabiliter ſuſcipit, nimium gratulatus, quod in eius electione, quem ſublimare præoptabat, diuina pietas vniuerſæ plebis animos accenderat. fit itaque inter palatinos proceres de viro ſancto communis aſſenſio; qui omnes vnanimiter regi conſulunt, ne grex Chriſti ſuo fraudetur deſiderio, ſed diuina protinus ad effectum ducatur electio. quo rex gratulatus conſilio, conuocatis tam epiſcopis quam abbatibus, baculum illi contulit paſtoralem. inthronizatus ergo pontificali apice, vniuerſis hinc inde exultantibus, vſque ad Rhotomagenſem cum multimodis vocibus laudum perducitur vrbem. in ingreſſu vero eius quanta exultatio vniuerſorum occupauerat mentes, nemo eloquentium valet explicare ſermone.

Tandem votis omnium eligitur S. Romanus in Antiſtitem Rhotomagenſem.

Inthronizatus ſummo vniuerſorum iubilo.

Poſtquam vero pontificalem adeptus eſt ſedem, illius vrbis populi caterua mox inito conſilio venerunt neceſſitate coacti, petieruntque vnanimiter

ſolotenus ſtrati beatum pontificem, vt eorum ſubueniret calamitati. erat enim iuxta vrbem ipſam à ſeptemtrionali latere lapideo opere conſtructa in modum amphiteatri muralis machinæ altitudo; in qua ſubterraneum ſpelæum anguſtum iter introeuntibus præbebat. domus illa ſubterranea latebroſis fornicibus cingebatur. hanc domicilium Veneris propter ſcortantium vſus appellabant. verum deſuper intra ambitum muri exterioris ſpatioſa patebat area, in cuius * fanum artifici opere conſtructum eminebat, in quo ara editiori loco ſtabat, & deſuper titulus Veneris. de quo loco aiebant ſæpe immundorum ſpirituum murmur auditum. ſed neque viſu hominis aduerti poterat; quia hiatu ipſo ſulfureus vortex tetros vapores exhalabat & intolerabiles fœtores; cum quibus flammæ piceæ horror erumpens, vicinæ vrbis ædificia ſæuo ſæpe vaſtabat incendio, multos vero fumifero necabat odore. incubuerat quoque illis & ex alia parte, id eſt à latere meridiano, aquarum crebra inundatio; quæ expulſis habitatoribus, domos & alta palatia obtinens, per totam vrbem ſpatiabatur. & hoc aliquotiens binis, aliquotiens ternis menſibus ſine ſui imminutione peragebat. turbati ciues & ſuburbani dicebant mutationem regni, aut mundi conſummationem hoc portendi diluuio; quod neque ex lunari curſu agebatur; cuius quaſi inſpiratione æſtum maris crementum aut diminutionem ſui ſumere phyſici dicunt.

Rhotomagenſes duabus maximis oppreſſi calamitatibus, opem implorant ſui Antiſtitis.

Conueniunt igitur omnes virum Dei, deplorantes tantæ calamitatis deformitatem. quibus venerandus pater; Oportet nos, inquit, filii, huiuſmodi delubrum videre, de quo nunc prima noſtris auribus inſonuit querimonia. aſſumptis itaque ſecum clericis ſuis & ciuibus proceſſit ad locum. quem cum eminus aſpiceret, ait; Non eſt, fratres, minimum genus, miſeriæ ingruentia mala tolerare & malorum cauſas ignorare. quid enim conflagrationẽ Sodo-

Sodomorum, aut fauillas Gomorreorum cinerum quiſquam habet mirari, qui criminoſæ gentis vſum execrabilem ſemel audiuit, & beſtialem ſceleratæ plebis inſaniam didicit? quos enim bonum naturæ à beſtiali ſenſu & furentis impetu libidinis cohibere non potuit, hos cœleſtis indignatio inaudito exemplo damnauit, vobis ergo, fratres mei, valde verendum eſt, in quantum ex delubro hoc comminantis incendij manifeſta ſigna fas eſt intueri, ne præfatæ gentis criminoſus vſus aliquo modo in vobis lateat, vnde ſimili exemplo æternæ combuſtionis pœnam ſubeatis, ſed nos opportuno tempore ex eo vobiſcum ſumus locuturi; nunc quod inſtat, manus veſtras Domino conſecrate, & hanc ſpurcitiæ domum & Venerium titulum à fundamento diruite, ne pars aduerſa ad habitandum ſibi ſedem relictam eſſe gaudeat. habetis me ſocium operis, ſi manus apponitis. Sic fatus ille dux & ſignifer, triumphale crucis ſignum exerens, caſtra inimica peruadit, & introgreſſus, mox nefandum titulum cœpit euertere. ipſi vero qui aſtabant animis ferúentibus facta irruptione caſtra inimica peruadunt, & inuiſam Veneris domum funditus euertunt, nec præter muri exterioris ambitum lapidem ſuper lapidem relinquunt. nec multum tempus abfuit, cum ciues & extramurani populi ab inſtanti clade liberati, iam ſpe meliore, ſuo quiſque labori inſiſteret. *Ab illis liberantur mira eius induſtria.*

Vt ſæpe contingit vbi tranquilla ſerenitas humanas leuat ſollicitudines, repentina aquarum inundatio ab occiduo mari exæſtuans circumiacentem vrbi planiciem ſupereffuſo diluuio occupauit. cui ab orientali plaga infuſio aquarum marino æſtu adiuta ad alta vſque vrbis mœnia intumeſcens erupit; quod multo pridem tempore creberrime facere conſueuerat. hac vero diluuij inundatione omnes exterriti, beati pontificis præſentiam vnanimiter eiulando aggrediuntur, & vt tantæ calamitatis peſtem ab eis auertat nimijs gemitibus ſuppliciter deprecantur.

 quo-

quorum infelicitati vir Dei miſerando compatiens, terræ proſtratus, pro filiorum tribulatione, vt clementiſſimus pater Domino lamentabili prece ſupplicat, vt tam execrabile malum à ciuitate & populo ſuo auertat. cumque ab oratione ſurgeret, inuocato Chriſti nomine cum triumpho crucis aquarum incurſui, ne amplius limitem tranſgrediendo loca Chriſtianorum deuaſtet, ſed intra ſuum ſe alueum compeſcat, imperauit. nec mora; creatura iuſto iudicio mox factoris dictis paruit. factura enim factori obtemperare non neglexit. Sic aqua in ſe ipſam reuerſa, vlterius pacata ſua permiſit manere confinia.

Simile legitur in vita S. Hilarionis.

Denique cuncta ſui epiſcopatûs circumiens loca, verbi Dei ſemina per audientium corda ſpargebat, inquirens ſi fortaſſe aliqua Deo exoſa à quoquam gererentur; &, ſi inueniebat delinquentem, modeſte corrigebat: ſin autem, ſedule commonebat ne à bonis recederent, & mala omnimodis deuitarent. perſcrutatus interea omnia ſuæ diœceſis locorum abdita, quodam in loco dæmonum reperit fana: Mercurij ſcilicet, Iouis atque Apollinis, miro compta opere. quæ Dei nutu ita ſubuertit, vt nec lapis ſuper lapidem remaneret. vbi autem quoddam dæmonum culturæ ædificium conſtructum audiebat, nec mora, ab imis deſtruebat: & templa Chriſti ibidem locabat. atque vt bonus paſtor in omnibus ſe componebat, ſatagebatque vigili cura, ne aliquam ſui gregis ouem atrox lupus deuiando à Chriſto raperet, ſed potius proficerent, vt quandoque viderent Deum Deorum in Sion ſalutis & gloriæ.

Gregi ſuo ſedulus paſtor paſſim proſpicit.

Inſtabant denique dies quadrageſimalis obſeruantiæ, quos vniuerſalis eccleſia altioris vitæ diſciplinis exemplo maiorum ſeruandos edocuit. hos vir iſte ſobrietatis & pudicitiæ amator, ea ſibi, deinde cæteris, ea, inquam, diſcretione indixerat, vt nec caro ipſa vltra quam naturæ poſſibilitas exigit, per abſtinentiam attereretur, nec per alimentorum indulgentiam mens ex carnali delectatione incontinentiæ

Quadrageſimam vt voluerit & docuerit ſeruari.

nentiæ lapſum incurreret. cæterum in eleemoſynarum largitione ſe eo ſtudioſius exhibebat, quo ſe à Domino conſtitutum ſubſidiorum quoque temporalium diſpenſatorem recolebat. nam & pleroſque dum ex eleemoſynarum largitione gloriæ inanis fauore conſpiceret delectari, hos ratione & conſilio ab appetitu laudis compeſcebat dicens, vt dum neceſſaria indigentibus exhiberent, tanto humiliter præbuiſſent, quanto & aliena eſſe intelligebant quæ diſpenſabant. Sic miſericordes admonebat, ne ſub oſtentu largitatis ea quæ poſſidebant inaniter & inutiliter ſpargerent; ne de impenſo munere pietatis fieret popularis appetitio fauoris, ſed omnino neſciret ſiniſtra quid faceret dextra. *Item eleemoſynas largiri.*

Porro peractis ieiuniorum quadrageſimalium diebus ſuperuenit dominicæ cœnæ ſacratiſſima dies, dies videlicet propitiationis & reconciliationis. dies qua mors interitum, & vita accepit principium. dies in qua fit gaudium de aſſumtione vocatorum, & lætitia de abſolutione pœnitentium; quos ipſe intra viſcera miſericordiæ complexus, ipſa eadem die intra gremium ſanctæ matris eccleſiæ reconciliatos admiſit. ſuper quibus vberiore pietatis affectu illachrymatus omnium qui aſtabant in fletum corda commouit, dum viderent eum inter peccantes velut peccatorem, inter lugentes lugentium peccata deflere; paterno affectu ſingulos commonere, ne iteratis exceſſibus ſe vltra ab eccleſiæ matris communione alienarent. venturis deinde ad beatæ regenerationis lauacrum fit ex more ſanctificandi olei & chriſmatis conſecratio, & cætera ſacramentorij ordinis officia, iuxta competentem diei reuerentiam. nec minus dominicæ paſſionis die congruis officijs expleto, dies ille magnus ſabbati illuxit, quo regenerantis eccleſiæ fœcunda virginitas filios ſuos fidei ſacræ primitijs imbuendos in adoptionis ſortem ſpectabat adſcribi. vnde memorandus pater confectum bidua-

Vt diem Cœnæ & ſubſequentes tranſegerit.

Quanta eius compaſſio erga peccatores.

Capitul. 162. lib. 1. Capitul. Caroli Magni.

biduano corpus ieiunio, pro exſpectatione ſolennis officij, orationibus in horam vſque nonam protraxit, cum intelligens à meridiano feruore, curſu deciduo tendere ſolem ad veſperam, erexit ſe ab oratione.

Iam hora venerat qua peractis omnibus quæ primo agenda inſtabant, domnus pontifex ſacrandis fontibus adſtabat. vt ergo ventum eſt ad locum quo ſanctificatis aquis infundenda chriſmalis fuerat benedictio, miniſter, cuius hoc erat officium, alias forte intentus, chriſmale ſacrum exhibere non meminit. qui requiſitus dum à clericis cauſaretur, quod domnum epiſcopum & omnem clerum ſimul & populum pro exſpectatione chriſmatis ipſe ſolus turbaret, artatus nimium præcipiti curſu ad locum quo chriſmalis ampulla ſeruabatur, turbata mente progreditur; quam incautius rapiens, dum ad fontes tendere feſtinat, lubrico fuſus pauimento, vitream teſtam ſuperfuſus corporeæ molis attritu comminuit; ex qua chriſmalis benedictio vorantibus arenis penitus abſorpta ſpem nullam reſtitutionis præſtabat. turbati omnes, & præ cæteris epiſcopus, quidnam agerent inter ſe hæſitabant. nihil ſane ſibi miniſter reſeruauerat, ex quo effuſi liquoris damnum etiam in præſenti neceſſitate reformare quiuiſſet. quippe qui per vniuerſæ diœceſis eccleſias diſtribuendo totum penitus conſumſiſſet. iam animaduertit vir Deo plenus hoc maligni ſpiritûs inſidijs eſſe factum; qui bonorum omnium inuidus, vocatis ad fidem gentibus regenerationis viam peruertere nitebatur. iubet itaque effuſi liquoris ſibi locum oſtendi. vbi mox corpore próſtrato orationi incubuit. nec mora. preces ſentiens exauditas, erexit ſe, iubens vitrea fragmina recolligi, vt conſtrato marmore reſilientes minutiæ ſparſim iacebant. quas collectas manibus vir ſanctus amplectens in antiquæ formæ ſpeciem mox conſolidauit. Sicque priſtino reſtituta decori ampulla, eiuſdem qui fuſus fuerat chriſmatis confeſtim referta eſt

Capitul. 177. lib. 6. Capitul. Caroli Magni.

Inſigne operatur miraculum in chriſmali ampulla comminuta.

ta eſt liquore. vnde circumadſtantes plebes Domino laudum rependerunt munera, qui eis tantæ ſanctitatis conceſſerat paſtorem; vt velut Eliſæi meritis, ita & iſtius oramine vas fractum redundaret olei liquore.

Ergo qui ad fidem tantæ ſanctitatis viri corroborandam plura de miraculis inſcripſimus, oportet vt ad illud diuinum, quod cætera ſupereminet ſtylum vertamus; quod vir ſanctus ſumma diſſimulatione celare conabatur, vt famæ popularis aura magnitudinem ſigni ne quandoquidem attingeret. ſed irrito conatu ſilere tentauerat, quod Dei prouida diſpenſatio manifeſtum eſſe volebat. quadam namque die dum diuina celebraret myſteria, vbi ad locum ventum eſt, quo proprijs manibus ſacrum calicem paulo altius à menſa eleuaret, apparuit ſuper caput eius ignis flammea ſpecies fulgurantis; & in medio ignis dextera hominis benedicens tanquam ad ſuſcipiendum libantis hoſtias porrecta comparuit. Sed peractis officij ſolennijs, conuocari iubet quoſdam, quos in diuinis ſecretis præ cæteris familiares habebat. quibus viſionis ſecreta aperiens. Iam pro certo, inquit, fratres filiolique mei in Chriſto noſſe vos volo tempus reſolutionis meæ inſtare: quoniam, licet haud exigentibus meæ paruitatis meritis, debita miſſarum celebrans ſolennia merui dexteram Dei conſpicere. vnde ſubnixe fraternitatis veſtræ exoro clementiam; ne cuiquam huius oramatis pandatis indicium, quoad vſque me videatis morte reſolutum. & quia Dei dextera, quæ mihi apparuit, regnum cœlorum deſignatur, tempus me migrandi ad Dominum inſtare per hoc certiſſimum vobis habeatis.

In celebratione Miſſæ, mirabilia quæ apparuerint ſuper caput eius.

Prauidet obitum ſuũ inſtare.

Sua ergo de vocatione ſecurus beatus Romanus die noctuque ab oratione mentem non reflectebat; ſed quanto viciniorem nouerat exitûs ſui diem, tanto magis iugiter bonorum operum ſtudijs inſeruiebat, ac efficacius orationi vacabat. quodam autem tempore hiemali, dum ſacer ille ſcilicet antiſtes Romanus ſolus

Digitized by Google

ſolus pernox orationi vacaret, accedens inimicus ante fores, vbi intus beatus Romanus orabat, aſtitit femineam habens ſpeciem, cupiens tentare verſutia ſua beatum virum, inquiens ad illum; Sancte & electe Dei Romane, aperi mihi ianuas cellulæ tuæ, meque famulam Dei fatigatam longo itinere intromitte domum, quoniam nimio frigore premor veſte nudata. Sed ſanctus Domini omnino talia ſpernens conſortia, aure quidem mulieris captabat vocem, ſed mente ex toto recuſabat; indignum fore intra præcordia cogitans ſui pectoris tali ſe iungere ſocio. tunc mulier perditum à pectore mouens luctum cœpit clamare; ô Romane ſacer Chriſti; tu Chriſto redditurus es rationem ob animam meam quæ à frigore è corpore meo cogitur exire. nec tu in hoc eris inſons, nec criminis expers in me; qui claudens tua limina non me permittis intrare. cumque ſanctus ille vndique anxius ſtaret, tandem pietate commotus; vocantem hoſtem intro venire decreuit. Sed poſtquam deluſor diabolus ad ignem eſt calefactus, dilatans crines capitis ſui vſque ad pedes, cum illecebroſis colloquijs ſancti animum vellet corrumpere, beatus Romanus crucis vallatus munimine, antiqui hoſtis inſidias triumphali fidei ſuperauit certamine.

Diabolus inſidiatur pudicitiæ ipſius.

Signo S. Crucis à viro Dei fugatur.

Denique cum appropinquaſſet exitus ſui dies, fidelium conuocata copia, cuncta quæ poſſidere videbatur in mundo egenis & aduenis viduis & orphanis larga manu diſtribuit; nihil ſibi reſeruans ex omnibus; ne tranſituro è mundo aliqua contagij macula inueniretur in eo; illud cogitans pſalmiſtæ: *Diſperſit, dedit pauperibus: iuſtitia eius manet in ſeculum ſeculi; cornu eius exaltabitur in gloria.* Sicque vt filios cariſsimos allocutus eſt eos tali ſermone; Dominus Ieſus Chriſtus cui à primæua ætate ſeruiui pro viribus, vocare me eſt dignatus pro ſua pietate, vt pro quantitate mei laboris iam mihi reddat felicis gloriæ præmium. vnde paterno affectu vos moneo,

Quid circa nouiſſima.

Digitized by Google

moneo, dilectiſsimi, ne à recti itineris tramite deuij reſpiciatis retro, quod abſit: imo de die in diem magis augmentantes ſincere viuatis. quoniam iuxta Pauli vocem Apoſtoli: vnuſquiſque enim propriam recipiet mercedem, ſecundum ſuum laborem. Si quis vero, quod abſit, aliter egerit, veſtro pio refoueatur exemplo. vnuſquiſque quod ſibi fieri non vult, alij ne faciat. ecce iam, fratres, ecce iam vocor à Domino. ſermone vos longo vltra tenere non debeo. vos ipſi ſcitis qualiter vobiſcum conuerſatus ſum, ab initio ordinationis meæ. non aurum aut argentum, aut omnino quæ veſtra fuerant, ſed vos ipſos quæſiui. non in vos tyrannicam dominationem exercui; ſed vt ipſi mihi teſtes eſtis paterno vos adfectu percolui. non de ſingularitate potentiæ intumui, ſed prælationis culmen ex communi naturæ conditione cenſendum æſtimaui. enimuero ſi rexi vos non vt decuit: rexi tamen vt noui & potui. vos recturus à Chriſto accepi. vos Chriſto regendos reſtituo. ne longum faciam: ipſi vos committo, qui ſalutari vos lauit baptiſmate, & proprio redemit ſanguine, Chriſto Ieſu Domino noſtro, qui vnus cum patre & Spiritu ſancto viuit & regnat Dominus per immortalia ſecula ſeculorum, Amen. Hæc & plura effatus, collegit ſe in lectulum ſuum, quem cinere & cilicio proſtratum pro feſtiua mollitie habere conſueuerat; ex quo ſanctam cœlo animam reddidit; vbi fruitur gaudens & exultans ſocietate angelorum, obtinetque palmam perennis gloriæ & ſtolam iucunditatis æternæ.

Quanta perfectione gregi ſibi commiſſo præfuerit.

Valedicit ſuis.

Migrat in cœlum.

De obſequio funeris ipſius, quia ſufficienter eloqui non valeo, ſilere potius, quam veritatis lineam prætergredi æſtimaui. quia ad illud quantus ordo pſallentium, quanta turba occurrit lamentantium, æſtimari quidem poteſt, numerari non poteſt. tranſijt autem è mundo decimo videlicet Calendarum Nouembrium die. tunc accipientes corpus eius ſanctiſsimum ſepelierunt

cum

Sepulchrũ eius miraculis glorioſum. cum omni diligentia, vbi quidem deuote petentibus, plurima præſtantur beneficia; auxiliante Domino noſtro Ieſu Chriſto; cui eſt honor & gloria in ſæcula ſæculorum, Amen.

C Baron. Tom. 2. Annal. & in Not. Martyr. Rom.

MARTYRIVM S. CALIXTI ALIAS Calliſti Papæ, & Sociorum eius: Ex eo quod eſt apud V.P. Laurentium Surium: Paſſus eſt anno Domini 226. Cum ſediſſet annos 5. menſem 1. & dies 12.

14 Octobr. a Anno eius Imperij 3.

TEmporibus *a* Alexandri Imperatoris, miſſo diuinitus incendio, pars Capitolij concremata eſt, & intra Iouis templum ſiniſtra aureæ ſtatuæ ipſius Iouis in liquorem humi reſoluta. Ea re permoti aruſpices & ſacerdotes ad Imperatorem Alexandrum venêre, vt irata deorum, quemadmodum ei perſuadebant, numina ſacrificijs & odoribus placari curaret. Annuit ille petitioni eorum, iuſſitque auguſta & ſplendida admodum inſtrui ſacrificia, quibus ſacerdotes, pro voto, dijs ſatisfacerent. Illi vero die Iouis mane, aëre mire ſereno, fanum ingreſſi; inter ſacrificia (erant vero quatuor numero) fulmine cœlitus eiecto, miſere extincti ſunt: araque Iouis incendio abſumpta; ſed & nubilus repente ac tenebricoſus exortus aër, Romanã plebem extra Vrbis muros in effuſam fugam compulit, & animos omnium ingenti terrore compleuit. Cumque huc illuc vagabundi diſcurrerent, quidam trans Tyberim in vrbem Rauennatium delati, audierunt in quodam templi cænaculo multitudinem pſallentium Chriſtianorum: inter quos Calixtus vrbis Epiſcopus cum ſuo Clero fuiſſe perhibetur. Quod quidam Conſulum, Palmatius nomine, ſimulac intellexit, confeſtim eos apud Imperatorem Alexandrum accuſauit: aſſerens inſignem illam accepti nuper infortunij cladem eorum potiſſimum incantationibus accidiſſe. Quo audito, Alexander; Accipe, inquit, poteſtatem,

Idolorum ſacerdotes cœleſti fulmine occiduntur.

SS. Illuſtr. Cardinal. Baronius hæc Acta

ſtatem, & quoſcunque inueneris Chriſtianos, aut ad ſacrificandum dijs eos cogito, aut certe exquiſitis tormentis ad internecionem affligito.

Ea fretus poteſtate Palmatius, mox cum inſtructa militum manu Tyberim tranſmiſit, vt ſacrum illum Chriſtianorum gregem, cui Calixtus Pontifex cum Calepodio presbytero præerat, vinctum abduceret, ac tormentis pro ſua libidine affligeret. Et quidem milites decem præcipiti furore in cœnaculum irruentes, vt ſuam in eos explerent ſæuitiam, ſubito cæcitate percuſſi ſunt: prorſus vt palpitantes in tenebris, re infecta, de cœnaculo egrederentur. Quos vt vidit Palmatius, ingenti timore perterritus, fugiens eadem narrauit Alexandro; qui Chriſti potentiam magicis artibus aſcribere non eſt veritus. Cui Palmatius; Si magicis artibus hæc geſta ſunt, excitentur deorum noſtrorum virtutes ſacrificijs, ne omnis populus ſimili tandem clade affligatur. Nec mora; Imperator Romanos omnes edicto ad Capitolium conuocans, Mercurio præcepit certatim immolari; morte cunctis propoſita, qui Mercurij die in ædibus ſuis latitare inuenirentur. Statuto igitur die adeſt omnis populus; inter quos Palmatius cum ſua familia primas tenens, porcos & vitulos oblaturus conſtitit.

Cumque inter magnam pecudum ſtragem ſacerdotes decantandis ſedulo carminibus cum ſanguinis effuſione vacarent,* virgo templi Iuliana nomine, arrepta à dæmone exclamauit. Deus Calixti viuus & verus eſt Deus; qui Reipublicæ veſtræ pollutionibus grauiter offenſus, conteret Regem veſtrum mortalem, quod tanta animorum pertinacia veritatem reſpuitis. Ad hanc vocem motus mirabiliter Palmatius,

O

in eo corrigenda dicit, quod nullam excitatam sub Alexandro in Eccleſia perſecutionem antiqui Chriſtianorum rerum ſcriptores aſſeverant. Annal. Tom. 2. anno Chriſti 226 Caliſti Papa 6 Alexandri Imper. 3: ſed excitatas has martyrum clades à Iuris illis conſultiſſimis, quibus vrbis cura fuerat demandata; quorum præcipuus architectus erat, Domitius Vlpianus præfectus; Chriſtianorum perſecutor acerrimus. Quidquid vero hi faciebant, Imperatoris nomine atque auctoritate ſe egiſſe iactabant. Vnde & ea quæ in his actis dicuntur ab Alexandro vel eo iubente perpetrata eſſe, ab ijſdem I C. vel Præfectis acta eſſe ſic ſunt (ſecundum Baron.) accipienda. * *Dæmoniaca confitetur Chriſtum.*

Digitized by Google

Palmatius credit.

tius;ilico, tranſmiſſo Tyberi, ingreſſus eſt iſtud Chriſtianorum cœnaculum; in quo S. Pontifex cum ſuis pietati vacabat. Moxque pedibus illius proſtratus pura ac ſyncera fide Chriſtum Ieſum confitens, ſacro petijt expiari lauacro: orans atque obſecrans, vt à dæmonum cultura precibus illius liberaretur. Calixtus hortante maxime Calepodio, indicto vnius diei ieiunio, catechezi eum confeſtim inſtruxit, poſitumque in peluim, à priſtinis vitæ delictis, ſacro latice rite expiauit. Secuta eſt eum protinus vxor, totaque familia, filij, ac alij promiſcui ſexûs numero quadraginta; qui Palmatij veſtigijs præclare inſiſtentes, perceptam fidei virtutem egregijs precibus declarârunt. Palmatius vero omnes ſuas facultates pauperibus diſtribuit, cunctóſque Chriſtianos pietatis ergô latitantes mirifice ſuis bonis recreauit.

Baptizatur cum vxore & familia.

Dat ſua pauperibus

Palmatius vinctus ducitur ad tribunal Alexandri

Interea poſt dies duos & triginta, eximia illius pietate atque virtute longe lateque vagante, Torquatus tribunus catenis vinctum Alexandro exhibuit. Imperator, viſo illo, Palmati, inquit, ſiccine, relictis dijs, mortalem hominem colere iuuat? Illo vero nihil reſpondente, rurſus Alexander; Loquere, inquit, omni poſtpoſito timore, fiducialiter. Tum Palmatius: Si libertas loquendi datur, loquimur veritatem. Et Alexander; Loquere, inquit, excepta tamen deorum iniuria. Reſpondit Palmatius; An dij tibi dicendi videntur, qui mortalium manibus facti, neque audire, neque fari queunt? Sed obſecro te, vt Deo tuo dicas, vt mihi loquatur; Quod ſi factum fuerit, non recuſo diuinos illis decernere honores. Dicit ei Alexander; Tu qui à cunabilis deos adoraſti, qua nunc temeritate eos relinquis? Reſpondit Palmatius; Equidem infelix profundis adhuc ignorantiæ inuolutus tenebris hoc feci; nunc vero Chriſti lumine miſericorditer illuſtratus, veritatem cognoui. Hinc deprecor Chriſtum Dominum, vt ignoranti veniam tribuat, & ad cognitionem ſui nominis clariorem perducat. His auditis ſubridens Alexander, eum cuidam Senatori Simplicio nomi-

Palmatius demõſtrat Idolorum vanitatem

Traditur Simplicio

nomine tradidit; vt ſuis illum blanditijs ad deorum culturam reuocaret. *Senatori cuſtodiendus.*

Simplicius igitur Palmatium omni cum humanitate excipiens, precioſis veſtibus nobiliter indutum, duxit in domum ſuam: præcipiens vxori ac maioribus familiæ ſuæ, vt omnem domum Palmatius in ſua poteſtate haberet. Tunc ille ieiunijs, orationibus, ac vigilijs inſiſtens, non ceſſabat Chriſti miſericordiam, & priſtini erroris veniam deprecari. Eodem tempore quidam, Felix nomine, ad eum ſupplex venit, vxori annos continuo quatuor paralyſi laboranti ſanitatem poſtulaturus. Quem Palmatius ad pedes ſuos proſtratum vt vidit, motus miſericordia in faciem ruit fuſiſque lachrymis, pro ſalute Blandæ (hoc namque vxori Felicis nomen erat) Diuinam clementiam exorare cœpit. *Vacat operibus iuſtitiæ vir ſanctus.*

Eo autem precibus adhuc incumbente, Blanda ſuis ipſa pedibus ſana prorſus & incolumis aduenit, domumque Senatoris Simplicij intrans humiliter baptiſmum flagitauit. Et quidem accitus ilico à Palmatio Calixtus, Felicem cum coniuge Blanda baptiſmate luſtrauit: & Simplicius eodem permotus miraculo, eandem Chriſti gratiam, cum familia ſua promiſcui ſexûs ſexaginta octo, fidei calore incenſus percepit. Ea res vt Imperatori Alexandro innotuit, mox manipulum militum ad Simplicij domum miſit; qui protinus cunctos ſacro fonte luſtratos comprehenſos, ex ſententia Imperatoris, gladio obtruncârunt. Inter eos beatus quoq; Calepodius martyrij corona redimitus per gladium ad ſuperos conceſſit; cuius corpus Calixtus Pontifex linteaminibus inuolutum & aromatibus conditum, cum hymnis & laudibus in cœmeterio ſepeliuit. *Precibus Palmatij Blanda paralytica ſanatur. S. Calixtus baptizat domum Felicis & Simplicij: qui omnes cum SS. Palmatio & Calepodio obtruncantur.*

Porrò Calixtus vt laborantibus Eccleſiæ membris adhuc conſuleret, rurſus tranſmiſſo Tybere, in ædibus Pontiani iuxta Vrbem Rauennatium ad ſtudia orationis redijt; vbi, miſſo occulte ab Alexandro milite,

iniecta ei vincula fuêre. Et vt eius conſtantia frangeretur, omni alimonia ſubtracta, diebus quinque dira fame cruciatus fuit; cum ille interim pane cœleſtis verbi animum mentemque paſceret, & indies magis confortaretur. Inde fuſtibus quotidie cæſus, cum iam longo carceris ſqualore eſſet maceratus, nocte quadam, B. Calepodius ei adſtitit, eiuſq; animum futura ſempiternæ retributionis mercede mirum in modum roborauit.

Cruciatur fame Calixtus Epiſcopus & fuſtibus cæditur.

Inter hæc miles quidam nomine Priuatus, vlceribus ac doloribus plenus, qui eodem in carcere vinctus tenebatur, lachrymabundus ad eum acceſſit, vt precibus ſuis dolores depelleret: & ſanitatem in Chriſti nomine conferret. Calixtus conuerſione militis & fide gauiſus, ilico eum ſacro latice luſtrauit, & omnem doloris vlcerumque vim ſimul depulit. Quibus auditis, Alexander iracundia plenus, miſſis apparitoribus, Priuatum ad necem vſque plumbatis cædi mandauit; Calixtum vero è feneſtra domûs præcipitari, ligatoque ad collum eius ſaxo, in puteum demergi: & ingenti ruderum cumulo obrui. Elapſis vero ſeptem & decem à peracto martyrio diebus, quidam ex eius presbyteris Aſterius nomine, noctu cum Clero adueniens ſacrum Pontificis corpus eruit, atque in cœmiterio Calepodij, via Aurelia pridie Idus Octobris ſepeliuit. Inde poſt dies ſex Aſterius tentus iuſſu Alexandri, & per pontem præcipitatus glorioſam martyrij coronam pariter adeptus eſt; cuius corpus in Hoſtia inuentum, in eadem ciuitate Hoſtienſi, quartodecimo Calend. Nouemb. conditum eſt.

Priuatus miles martyr.

Dicitur adhuc exſtare puteus, in quem S. Calixtus eſt demerſus.

Aſterius presbyter martyr, vbi ſepultus.

VITA SANCTI FORTVNATI TVDERtini Epiſcopi: Ex ea qua eſt per Gregorium Papam. Libro Dialogor. 1. cap. 10. Claruit temporibus Iuſtiniani Imperatoris: Anno Domini 537. & reliq.

C. Baron. Tom 7. Annal. & in Notat. Martyr. Roman.

VEnerabilis Antiſtes Tudertinæ Eccleſiæ Fortunatus, in effugandis ſpiritibus immenſæ virtutis gratiâ pollebat, ita vt nonnunquam ab obſeſſis corporibus legiones dęmonum pelleret, & continuo orationis ſtudio intentus, obiectas contra ſe eorum multitudines ſuperaret.

14 Octobr. Mira S Fortunati virtus aduerſus dæmones.

Matrona quædam nobilis in vicinis partibus Tuſciæ nurum habebat; quæ intra breue tempus, quo filium eius acceperat, cum eadem ſocru ſua, ad dedicationem oratorij beati Sebaſtiani Martyris fuerat inuitata. Nocte vero eadem, voluptate carnis deuicta, à viro ſuo ſeſe abſtinere non potuit. Cumque mane facto, conſcientiam deterreret perpetrata carnis delectatio, proceſſionem vero imperaret verecundia; plus erubeſcens vultum hominum, quam Dei iudicium metuens, cum ſocru ſua ad dedicationem Eccleſiæ proceſſit. Mox vero, vt reliqui beati Sebaſtiani oratorium ingreſſi ſunt, matronam malignus arripuit ſpiritus, & coram omni populo vexare cœpit. Eiuſdem vero oratorij presbyter, dum eam vehementiſſime vexari conſpiceret, ex altari protinus ſindonem tulit, eamque operuit; ſed & hunc ſimiliter repente diabolus inuaſit. Et quia vltra vires voluit quidquam præſumere, compulſus eſt & ipſe cognoſcere in ſua vexatione quid eſſet. Hi vero qui aderant, matronam in manibus ex oratorio ſublatam, ad domum propriam reportauerunt. Cumque antiquus hoſtis vexatione continua eam attereret, propinqui, ad obtinendum ſalutis remedium, eam maleficis tradiderunt, vt animam eius funditus extinguerent, cuius carni magi-

En vt punit Deus irreuerentiam loco ſacro exhibitam.

Digitized by Google

Item magicis artibus vtantes.

cis artibus ad tempus prodeſſe conarentur. Ducta eſt itaque ad fluuium, atque in aquam merſa; ſed dum arte peruerſa vnus ab ea repellitur, in eam ſubito legio intrauit. Cœpit ex hoc illa tot motibus agitari, tot vocibus clamoribuſque perſtrepere, quot ſpiritibus tenebatur. Tunc inito conſilio parentes eius, ſuæ perfidiæ culpam fatentes, hanc ad venerabilem virum Fortunatum Epiſcopum deduxerunt, eique reliquerunt. Qua ille ſuſcepta, multis ſe diebus ac noctibus in orationem dedit, tantoq; anniſu precibus incubuit, quanto & in vno corpore contra ſe aſſiſtere legionis aciem inuenit. Quam poſt non multos dies ita ſanam atque incolumem reddidit, ac ſi in ea ius proprium diabolus nunquam habuiſſet.

Legionem dæmonum à fœmina expellit S. Fortunatus.

Item aliũ dæmonem.

Alio quoque tempore, idem omnipotentis Dei famulus, ex obſeſſo quodam homine, immundum ſpiritum excuſſit. Qui malignus cum veſperaſcente iam die, ſecretam ab omnibus horam cerneret, peregrinum quempiam eſſe ſe ſimulans circuire cœpit ciuitatis plateas, clamitans; O virum ſanctum Fortunatum Epiſcopum, certe quid fecit? peregrinum hominem de hoſpitio ſuo expulit. Quæro vbi requieſcere debeam, & in ciuitate eius non inuenio. Tunc quidam in hoſpitio cum vxore ſua & paruulo filio igni aſſidens, audito eius clamore, hunc hoſpitio inuitauit, ſecumque vna ad prunas ſedere fecit vt quid Epiſcopus ei feciſſet, exquireret. Cumque viciſſim aliqua confabularentur, paruulum eius filium idem malignus intrauit, eumque in ignem præcipitans, mox animam eius excuſſit. Qui orbatus miſer, vel quem ipſe ſuſceperit, vel quem Epiſcopus expulit, agnouit. Exiſtimo ſane hunc virum dum quaſi hoſpitalitatem exhiberet, non pietatis opere delectatum fuiſſe, ſed Epiſcopi derogatione; & oſtentationem boni potius intendiſſe, quam operam; vt meliora Epiſcopo feciſſe videretur; quatenus ipſe ſuſciperet eum, quem vir Domini Fortunatus expuliſſet. Sunt namque nonnulli, qui idcirco bona facere ſtudent, vt gratiam alienæ operationis obnu-

Vide dæmonis malitiã

Fugienda duplicitas.

obnubilent. Quemadmodum in hoc viro finis operis probat, quod munda intentio operationis non fuerit.

Alio quoque tempore, oculorum cæcitatem ſigno Crucis à quodam depulit, & equum in rabiem verſum & obuios quoſque morſibus laniantem ſimili virtute ſanauit. Denique quidquid ab omnipotenti Deo precibus poſtulauit, mox impetraſſe fertur. Quadam die Gotthi facta excurſione iuxta Tudertinam ciuitatem, puerulos duos inde abduxerant, & ad partes Rauennæ properabant. Quod cum viro ſanctiſſimo nunciatum fuiſſet, protinus Gotthos illos ad ſe vocari fecit. Quos blando ſermone alloquens, eorũ prius ſtuduit aſperitatem placare: ac poſt intulit, dicens; Quale vultis precium dabo, & puerulos quos abſtuliſtis, reddite, mihique hoc gratiæ veſtræ munus præbete. Tunc is, qui prior eorum eſſe videbatur, reſpondit, dicens: Quidquid aliud præcipis, facere parati ſumus: nam iſtos paruulos nullatenus reddemus. Cui venerandus vir blande minatus, dixit; Contriſtas me, & non audis patrem tuum; noli me contriſtare: non expedit tibi. Sed idem Gotthus in cordis ſui feritate permanens, negando diſceſſit. Die vero altera digreſſurus, rurſus ad Epiſcopum venit; quem ijſdem verbis pro prædictis puerulis iterum Epiſcopus rogauit. Cumque ad reddendum nullo modo conſentire voluiſſet, contriſtatus Epiſcopus dixit; Scio quia tibi non expedit, quod me contriſtato diſcedis. Quæ Gotthus verba deſpiciens, ad hoſpitium reuerſus, eoſdẽ pueros equis ſuper impoſitos, cum ſuis hominibus præmiſit. Ipſe vero ſtatim aſſcendens equum, ſubſecutus eſt. Cumque in eadem ciuitate ante Beati Apoſtoli Petri Eccleſiam veniſſet, equi eius pes lapſus eſt; qui cum eo corruit, & eius coxa mox fracta eſt; ita vt in duabus partibus os eſſet diuiſum: leuatuſq; in manib. reduct⁹ eſt ad hoſpitium. Qui feſtinus viro venerabili Fortunato ſupplex miſit nuncium, orans vt ad ſe diaconum ſuum mittere dignaretur. Adueniens diaconus, confe-

Cæcum illuminat vir ſanctus.

Ecce pœnã S. Epiſcopi preces contemnentis.

ſtim pueros ab itinere iam reductos, Epiſcopo reddendos à Gottho accepit dicente; Vade & dic Domino meo, Epiſcopo; Quia maledixiſti mihi, ecce percuſſus ſum; ſed pueros, quos quæſiſti, recipe: & pro me, rogo, intercede. Suſceptis itaq; puerulis, Antiſtes diacono ſuo aquam tradidit benedictam, vt eam super iacentis corpus proijceret. Perrexit itaque diaconus, atque ad Gotthum introgreſſus, benedictam aquam ſuper membra illius adſperſit; moxque (res mira & vehementer ſtupenda) ita omnis fractura ſolidata eſt, & ſaluti priſtinæ coxa reſtituta, vt hora eadem de lecto ſurgeret, & aſſcenſo equo, iter ageret.

En admirandã vim aquæ benedictæ.

In eadem vrbe Tudertina, Marcellinus quidam bonæ actionis vir, cum duabus ſororibus ſuis habitabat; qui eueniente moleſtia corporis in ſacratiſſimo ſabbatho Paſchali veſpere defunctus eſt. Porro ſorores, eius morte afflictæ, flentes ad venerabilem cucurrerunt antiſtitem, eique magnis vocibus clamantes dixerunt; Scimus quia Apoſtolorum vitam tenes, leproſos mundas, cæcos illuminas. Veni & reſuſcita mortuum noſtrum. Qui & ipſe, de fratris earũ morte contriſtatus, flere cœpit: eiſque reſpondit dicens; Recedite, & hæc dicere nolite, quia iuſſio omnipotentis Dei eſt, cui contraire nullus hominum poteſt. Illis itaque diſcedentibus, triſtis ex morte eius manſit Epiſcopus. Subſequente autem die Dominico, ante exurgentis lucis crepuſculum, vocatis duobus diaconibus ſuis, perrexit ad domũ defuncti, accedenſq; ad locum, vbi corpus iacebat exanime, ibi ſe in orationem dedit. Expleta autem prece, ſurrexit, & iuxta corpus defuncti ſedit; non autem grandi voce defunctum vocauit, dicẽs: Frater Marcelline. Ille autem ac ſi leniter dormiens, ad vicinam vocem quamuis modicam, fuiſſet excitatus, ſtatim oculos aperuit, atque ad Epiſcopum reſpiciens dixit; O quid feciſti? Cui epiſcopus reſpondit, dicens; Quid feci? At ille ait; Duo heſterno die venerunt, qui me eijcientes ex corpore, in bonum locum duxerunt. Hodie autem vnus miſſus eſt,

Deflet mortem Marcellini.

Excitat defunctũ Marcellinum.

eſt, qui dixit; Reducite eum, quia Fortunatus Epiſcopus in domum eius venit. Quibus verbis expletis, mox ex infirmitate conualuit, & in hac vita diutius manſit.

VITA S. BVRCHARDI EPISCOPI Herbipolenſis: Ex ea quæ eſt per Egilunardum, monachum cœnobij ſancti Burchardi prope Herbipolim. Conſecratus eſt Epiſcopus à Zacharia Papa. Sedit annis 40. Obijt anno Domini 791.

C. Baron. in Not. ad Mart. Rom. & Tom. 9. Annal.

DVm nouella Anglorum Eccleſia Gregorij Pontificis ſtudijs meritiſque germinare inciperet, eadem in inſula nobiles nobiliſſimi Burchardi parentes mirifice quoque efflorebant. Qui animi magnitudine & ingenij felicitate præcellens, præcelſam ſuæ proſapiæ genealogiam haudquaquam paſſus eſt morum ſuorum nebulis obſcurari. Cum enim à religioſis parentibus, literarum ſtudijs imbuendus fuiſſet traditus, puerilibus leuitatibus excelſo & virili animo reiectis, & carnis illecebris per aſſidua orationis & vigiliarum ſtudia calcatis, breui ad tantam morum honeſtatem adoleuit, vt nihil in ſe caducum, nihil terrenum habere videretur. Cum vero opes & delicias patriæ, magno ſibi ad vitæ perfectionem impedimento eſſe cerneret, ſpreta generis claritate, cunctiſque fumantis mundi nebulis, ſpiritu conſilij & fortitudinis ab animo depulſis, relicto natali ſolo, periculoſos ſali fluctus transfretauit, atque in Galijs aliquamdiu, ſub peregrini habitu, futuram inquirens patriam delituit.

14. Octobr. Clariſſimũ genus S. Burchardi.

Traditur literis.

Omnia relinquit propter Chriſtum.

Ijs temporibus VVinfridus Angliæ indigena, bonis ex factis ſuis, mutato nomine, per Gregorium Papam, Bonifacius nuncupatus, legatus Apoſtolicus in partes Germaniæ deſtinatus, nobiliſque Moguntinæ metro-

Venit ad S. Bonifaciũ, Apoſtolum Germanorum, cuius vita habetur. 5. Iunij.

metropolitanæ Archiepiſcopus, egregiis & admirandis plane virtutum fulgebat meritis. Ad quem Burchardus ſacerdotio iam initiatus ex Anglia cum veniſſet,non modo peramanter ab eo eſt exceptus, & benigne habitus,ſed & Romam pariter, propter vitæ ſanctitatem,morumque ſplendorem, perductus: ibidemq; eius inſtãtia,à SummoPõtifice Herbipolenſis eſt conſecratus antiſtes;quatenus Orientales Francos &vitæ ſuæ integritate &Chriſtiana facundia adChriſtum conuerteret.

Conſtituitur Epiſcopus Herbipolenſis.

Qui vbi ſe ſpeculatorem domus Iſrael in Eccleſiæ turri poſitum conſpexit, ſedula cordis anxietate cœpit meditari, qualiter ſibi commiſſas Dominicas oues verbo Dei paſceret, & in omni fidelis prudentiſq; diſpenſatoris curâ, tam ſe quam Chriſti familiam regeret.Itaque eloquio valde mitis,vultu venerabundus & affabilis,in vigilijs & ſacris lectionibus aſſiduus,in eleemoſynis benignus,prouidus in conſilijs,moribuſque compoſitus, creditas ſibi oues ſolicite pauit,cunctoſque ſua humilitate ad egregia pietatis officia deduxit.Paſtoralis eius virga non auro vel argento erat decorata,ſed ſambucea:quæ in loco ſepulturæ ad humilitatis eius memoriam etiamnum aſſeruatur.

Virtutes eius eximiæ.

Optime præeſt ſuis.

Porro idem vir Dei anno ordinationis ſuæ ſecundo,beatorum Martyrum Kiliani & ſociorum eius venerandas reliquias,miraculis ilico claras, cum maximo Cleri plebiſque tripudio de terræ puluere leuauit, ſericiſque reuerenter inuolutas,cum ſummo, vt decebat,honore, in feretro compoſuit, & monaſterium eodem in loco ſepulturæ conſtruxit. Sed & vt actiuæ vitæ ſolicitudinibus turbatus, deinde ad pedes Ieſu refugium haberet, conſtruxit in arcto procliui montis & allapſu Mœni fluminis,cœnobium in honorem Dei genitricis & S.Andreæ Apoſtoli; quod prædiorũ quantitate, ad victum veſtitumque duodecim Fratrum Canonicorum,Deo ibidem militantium,neceſſaria liberaliter dotauit.Quibus virtutum inſignibus, cum apud homines & Deum maxime clarus, annos qua-

Eleuat reliquias SS. Mart. Kiliani & ſociorum eius, ad quas & monaſterium cõſtruit: eorũ vita habetur 8 Iul.

Digitized by Google

quadraginta pondus diei & æſtûs in vinea Domini Sabaoth ſtrenue portaſſet, ac ſibi Megingaudum virum pientiſſimum ſubſtituiſſet, tandem in caſtello, quod Hohenburg dicitur, Dominicis præmunitus ſacramentis, feliciter migrauit ad Chriſtum: Inde vero omni veneratione, confluentibus vndiq: fidelium turmis, vnice dilecti patris deceſſum lamentantibus, in ciuitatem ſedis ſuæ * Herbipolim delatus, in Monaſterio beatorum martyrum Kiliani ſociorumque ejus, iuxta eorum ſacras reliquias conditus eſt: præclaris ſanitatum miraculis admodum ibidem celebris.

Obdormit in Domino.

** Wirceburgum.*

Locus ſepulturæ eius.

Miracula ad ſepulchrum eius

C. Baron. Tom. 11. Annal. & in Not. ad Mar. Rom.

VITA VENERABILIS DOMINICI Loricati: Ex ea quæ eſt per Petrum Damiani, ad Alexandrum Papam. Diem obiit anno Domini milleſimo ſexageſimo primo.

14. Octob.

Dominicus vir Domini, cum primis in ſeculo ſacris initiatus, ad ſacerdotium aſpiraret, parentes eius (quia Simoniaca tunc vigebat hæreſis) vt eam dignitatem conſequeretur, Epiſcopo hircinæ pellis alutam donârunt. Quæ vna beati viri culpa, poſtea multorum bonorum (diligentibus enim Deum omnia cooperantur in bonum) ei exſtitit materia. Nam hoc pauore perterritus, contempto ſeculo, mox arduum eremiticæ vitæ, tanquam bellator intrepidus, arripuit inſtitutum; in quo ad vſque obitum virgo permanens, quia male promotus erat, ſacroſancti altaris vſurpare miniſterium non præſumpſit.

Rom. 8.

Deteſtans Simoniã fit Eremita.

Manet virgo.

In illa igitur eremo, quæ in regione Luceoli conſtituta erat, decem & octo viſebantur cellulæ fratribus ad habitandum deputatæ; vbi tanta vitæ auſteritate viuebatur, vt abſtemij prorſus, nunquam adipe alimenta condirent; vnum Dominico die & quinta feria pulmentum ſumerent; ſolis orationibus ac manuum operibus inſiſterent: & quinq; per hebdomadã die-

Arduum vitæ inſtitutum.

Silentium diuturnum diebus in pane & in aqua ieiunium celebrarent. Silentium vero adeô ſtrictum cunctis ſtatutum erat, vt ſola Dominica die, idque poſt Veſperas cibumque ſumptum, illud ſoluerent: eoque breui tempore, ad Completionis vſque officium ſibi inuicem loquendi facultatem haberent. *Aſſidua diſciplina.* Nudis præterea pedibus & cruribus in cellulis iugiter morantes, quotidie per omnes canonicas horas, diſciplinam ſibimet inuicem ſcoparũ & corrigiarum ictibus ingerebant. *Dominicus ferrea Lorica ad carnem indutus.* Dominicus vero ferrea ad carnem lorica præcinctus, totoque fere corpore circulis ferreis ſtrictus, feruidus aduerſus hoſtiles acies incedebat bellator, infœderabilem cum iniquis ſpiritibus conſerens pugnam. *Corpus ſuũ egregie caſtigat.* Diebus enim ſingulis duo pſalteria modulando, vtraque manu ſcopis armata, nudum atterebat corpus: & rebelles carnis illecebras infatigabiliter reprimebat. Neque hic feruor in incurua ſenectute refriguit, ſed magis inſuper incandeſcens, animum ad ſpiritalia exercitia inuictum atque infatigabilem reddebat. *Quid faciat conſuetudo.* Incediæ adeo patiens erat, vt panem cum fœniculo ſummas reputaret delicias; aiebat ſiquidem corpus humanum, in quo paulatim prius enutritur; in hoc per incrementa poſtmodum roborari. *En quis lautior eius fuerit cibus* Cæterum hæc tanta vitæ auſteritas nõ in eo ſolum reſidebat, verum exemplo ſuo non viros modo, ſed & nobiles matronas ad hoc purgatorij genus auide arripiendum prouocabat, excitabatque; ita vt multi in corpora ſua pijs flagris ſæuirent, & peccati rubiginem diſciplinis expurgarent.

Solebat quidem per interualla, vino, licet parciſſime, vti: ſed longe antequam defunctus eſt, decreuit ab eo penitus abſtinere. *Obitus eius feliciſſimus* Cæterùm in vltima ſenectute ſtomachi grauedine arctatus, crebris cœpit capitis fatigari doloribus: quibus diu multumque excruciatus, *Locus ſepulturæ eius.* tandem ſanctum Deo ſpiritum reddidit. Corpus verò fuit poſt nonum diem incorruptum repertum; atque ab huius hiſtoriæ auctore, in baſilicæ capitulo, debita reuerentia conditum.

DE

Digitized by Google

DE S. DONATIANO ARCHIEPISCOPO Rhemenſi; Brugenſium Patrono, ex Natalibus Indiculo SS. Belgij, Dn. Molani.

C. Baron. in Not. Martyr. Rom.

SAnctus Donatianus, ſeptimus Archiepiſcopus Rhemenſis, & Confeſſor, Brugis ſecunda Flandriæ ciuitate quieſcit; patronus diœceſis; cuius feſtum incidit in decimumquartum diem Octobris. Translationes recoluntur, vna trigeſima Auguſti; altera, ipſa Epiphaniæ Domini. Porro translationis hæc fuit occaſio.* Cum Nordmanni & Dani tertio Flandriam ferro & igni vaſtaſſent, Balduinus Ferreus, Foreſtarius Flandriæ, Iuditham Caroli Calui Regis Francorum filiam rapuerat primum, & vxorem duxerat. Sed poſtea, pace compoſita per Pontificē Maximum Nicolaum primum (apud quem ſe Balduinus humiliauerat) & Ebonem Rhemenſem Epiſcopum, dotis nomine accepit totam regionem, Scalde, Somona, & Oceano terminatam; dictuſque eſt Comes regni Francorū, & Marchio Flandriæ; eo potiſſimum nomine, vt aduerſus omnem Aquilonis barbariem, perpetuus foret regni Francorum propugnator. Itaque idem Ebo Epiſcopus, pacis Flandriæ cōfirmandæ causâ, tum maxime vt ferocis gentis animi cultu religionis miteſcerent, ſancti Donatiani corpus Balduino Comiti in Flandriam miſit, additis huiuſcemodi literis:

14 Octob. Feſta plura S. Donatiani.

** Anno Dom 863.*

Balduinus Marchio flandriæ.

Qua occaſione ſacrū corpus Brugas delatū ſit.

Ego Ebo, indignus Rhemorum Archiepiſcopus, hunc theſaurum, ſuper gemmas & aurum pretioſum, tibi, glorioſe Marchio Balduine, noſtrorum conſilio Clericorum tranſmitto: Donatianum ſcilicet, ſeptimum noſtræ ſedis Epiſcopum, miræ ſanctitatis virū, pium exauditorem, & promptiſſimum apud Deum interceſſorem, tam ſecularibus anguſtijs occupatis, q̄ peccatorū ſcelerib. detentis. Quod noſtris & anteceſſorum noſtrorum temporibus ſatis euidenter cōprobatum

Sancti ſunt noſtri apud Deum interceſſores.

Silentium diuturnum

diebus in pane & in aqua ieiunium celebrarent. Silentium vero adeô ſtrictum cunctis ſtatutum erat, vt ſola Dominica die, idque poſt Veſperas cibumque ſumptum, illud ſoluerent: eoque breui tempore, ad Completionis vſque officium ſibi inuicem loquendi facultatem haberent.

Aſſidua diſciplina.

Nudis prætereà pedibus & cruribus in cellulis iugiter morantes, quotidie per omnes canonicas horas, diſciplinam ſibimet inuicem ſcoparũ & corrigiarum ictibus ingerebant.

Dominicus ferrea Lorica ad carnem indutus.

Dominicus vero ferrea ad carnem lorica præcinctus, totoque fere corpore circulis ferreis ſtrictus, feruidus aduerſus hoſtiles acies incedebat bellator, infœderabilem cum iniquis ſpiritibus conſerens pugnam.

Corpus ſuũ egregie caſtigat.

Diebus enim ſingulis duo pſalteria modulando, vtraque manu ſcopis armata, nudum atterebat corpus: & rebelles carnis illecebras infatigabiliter reprimebat. Neque hic feruor in incurua ſenectute refriguit, ſed magis inſuper incandeſcens, animum ad ſpiritalia exercitia inuictum atque infatigabilem reddebat.

Quid faciat conſuetudo.

En quis lautior eius fuerit cibus

Inediæ adeo patiens erat, vt panem cum fœniculo ſummas reputaret delicias; aiebat ſiquidem corpus humanum, in quo paulatim prius enutritur; in hoc per incrementa poſtmodum roborari. Cæterum hæc tanta vitæ auſteritas nõ in eo ſolum reſidebat, verum exemplo ſuo non viros modo, ſed & nobiles matronas ad hoc purgatorij genus auide arripiendum prouocabat, excitabatque; ita vt multi in corpora ſua pijs flagris ſæuirent, & peccati rubiginem diſciplinis expurgarent.

Solebat quidem per interualla, vino, licet parciſſime, vti: ſed longe antequam defunctus eſt, decreuit ab

Obitus eius feliciſſimus

Locus ſepulturæ eius.

eo penitus abſtinere. Cæterùm in vltima ſenectute ſtomachi grauedine arctatus, crebris cœpit capitis fatigari doloribus: quibus diu multumque excruciatus, tandem ſanctum Deo ſpiritum reddidit. Corpus verò fuit poſt nonum diem incorruptum repertum; atque ab huius hiſtoriæ auctore, in baſilicæ capitulo, debita reuerentia conditum.

DE

Digitized by Google

DE S. DONATIANO ARCHIEPISCOPO Rhemenſi; Brugenſium Patrono, ex Natalibus Indiculo SS. Belgij, Dn. Molani.

C. Baron. in Not. Martyr. Rom.

SAnctus Donatianus, ſeptimus Archiepiſcopus Rhemenſis, & Confeſſor, Brugis ſecunda Flandriæ ciuitate quieſcit; patronus diœceſis; cuius feſtum incidit in decimumquartum diem Octobris. Translationes recoluntur, vna trigeſima Auguſti; altera, ipſa Epiphaniæ Domini. Porro translationis hæc fuit occaſio.* Cum Nordmanni & Dani tertio Flandriam ferro & igni vaſtaſſent, Balduinus Ferreus, Foreſtarius Flandriæ, Iuditham Caroli Calui Regis Francorum filiam rapuerat primum, & vxorem duxerat. Sed poſtea, pace compoſita per Pontificē Maximum Nicolaum primum (apud quem ſe Balduinus humiliauerat) & Ebonem Rhemenſem Epiſcopum, dotis nomine accepit totam regionem, Scalde, Somona, & Oceano terminatam; dictuſque eſt Comes regni Francorū, & Marchio Flandriæ; eo potiſſimum nomine, vt aduerſus omnem Aquilonis barbariem, perpetuus foret regni Francorum propugnator. Itaque idem Ebo Epiſcopus, pacis Flandriæ cōfirmandæ causâ, tum maxime vt ferocis gentis animi cultu religionis miteſcerent, ſancti Donatiani corpus Balduino Comiti in Flandriam miſit, additis huiuſcemodi literis:

14 Octob. Feſta plura S. Donatiani.

** Anno Dom 863.*

Balduinus Marchio flandriæ.

Qua occaſione ſacrū corpus Brugas delatū ſit.

Ego Ebo, indignus Rhemorum Archiepiſcopus, hunc theſaurum, ſuper gemmas & aurum pretioſum, tibi, glorioſe Marchio Balduine, noſtrorum conſilio Clericorum tranſmitto: Donatianum ſcilicet, ſeptimum noſtræ ſedis Epiſcopum, miræ ſanctitatis virū, pium exauditorem, & promptiſſimum apud Deum interceſſorem, tam ſecularibus anguſtijs occupatis, q̃ peccatorū ſcelerib. detentis. Quod noſtris & anteceſſorum noſtrorum temporibus ſatis euidenter cōprobatum

Sancti ſunt noſtri apud Deum interceſſores.

batum eſt. Eius, ſanctique Remigij, ac innumerabilium Sanctorum vitæ ſcripta, Vuandalorum vaſtatione ſcias eſſe deleta. Hunc atteſtatione diuina tuæ fidei committo, quatenus eum diuino ſeruitio, inquantum vales, honorifices. Vale dilectiſſime in Domino. Quas ipſas Ebonis literas nonnulli & inſpexerunt & attrectauerunt iam noſtris temporibus in tertia translatione, quam fecit Dn. Petrus Curtius, primus Brugarum Præſul anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſexto. Allatæ ſunt ſacræ Reliquiæ Brugas anno Domini octingenteſimo ſexageſimo tertio, vbi ſimiliter variis miraculis claruerunt, quæ ibidem deſcripta habentur. Hunc, ait Meierus, inuenio Romanum, nobiliſſimis ortum parentibus, & à Dionyſio vrbis Romæ Epiſcopo, creatum Rhemorum Pontificem, circiter ſalutis annum ducenteſimum ſeptuageſimum.

Tertia SS. Reliquiarũ eius Translatio.

Varia miracula facta ad corpus S. Donatiani Patria eius &c.

VITA S. HEDVVIGIS DVCISSÆ Poloniæ, beatæ Elizabeth matertera: Ex ea quæ eſt apud V.P. Laurent. Surium. a *Migrauit è corpore anno Christi 1243. Relata inter ſanctos anno 1267. ſequenti vero ſacræ eius reliquiæ eleuatæ.*

a C. Baron. in Notat. ad Martyr. Rom.

15. Octob.

Genus eius & parentes

HEdvvigis illuſtri in terris ſtirpe orta, filia fuit magnifici Principis Bartholdi, Marchionis Morauiæ, Comitis Tyrolenſis; Matrem habuit Agnetem: non minori generis dignitate illuſtrem. Fratres illi fuêre quatuor; ſorores tres; quarum vna Philippo Regi Franciæ nupſit: altera Andreæ Regi Hungariæ; cui peperit laudatiſſimam illam, & nunc in cælis glorioſam Elizabeth, Turingiæ Lantgrauiam: cuius ſanctiſſimum corpus Marpurgi quieſcit. Tertia ſoror, Abbatiſſa fuit virginum Ordinis S. Benedicti, in Lutzingenſi Franconiæ monaſterio. Vnus fratrum eius Bertoldus,

S. Elizabeth. vita 19 Nouem.

Digitized by Google

Bertoldus, Aquileienſis patriarcha fuit; alter Elebertus Babenbergenſis Epiſcopus; reliqui duo Ottho & Henricus militiæ diditi, patri in principatu ſucceſſerunt.

Heduuigis vero optimis naturæ adiumentis inſtructa, à teneris pene vnguiculis in monaſterio* Lutzingenſi, ſacris literis admota fuit; quarum ſtudio & tempus ſuæ iuuentutis expendit vtiliter, atque ex earum intelligentia, poſtmodum internarum conſolationum & deuotionis gratiam hauſit excellenter. Cum autem annos nata duodecim haud vulgare de ſe pietatis & prudentiæ ſpecimen præberet, præclaro Principi Henrico Duci Sileſiæ & Poloniæ collocata eſt; quem illa inſtar Saræ ex voluntate maxime parentum conſenſit ſuſcipere. Coniugali vero vinculo alligata, ita liberis procreandis operam dedit, vt tamen continentiæ legem, quantum quidem ex mariti conſenſu liceret, ſibi indiceret. Nam ſimulac ſe concepiſſe ſentiret, à viri toro vſque ad puerperij completionem ſeſe reuerenter abſtinuit. Peperit autem tres filios, Boleslaum, Conradum, & Henricum: totidemque filias, Agnetem, Sophiam, & Gertrudem; quibus in lucem editis, deinceps perpetuæ ſe continentiæ dedit. Vno enim animo parique conſenſu, cum Epiſcopi benedictione, perpetuæ continentiæ votum non multo poſt emiſerunt; in quo, triginta circiter annos toro ſeparati, vitam duxêre caſtitatis pulchritudine mirifice decoratam.

Imbuitur literis in monaſterio

Nubit Hērico Principi, ac Duci Sileſiæ ac Poloniæ.

Tob. 4.

Proles eius.

Vouent cōtinentiam.

Cæterum quia nouerat, in carne præter carnem viuere, non minoris eſſe laboris quam meriti; ad complectendam conſeruandamque carnis integritatem & caſtitatem, quoſcunque poterat, inuitabat: eiuſque rei causâ Trebnicienſe condidit monaſterium; in quo multas fœminas pariter & virgines collegit, quæ Domino in cordis & corporis puritate iugiter ſeruirent; inter quas ſuā quoq; obtulit filiam Gertrudem: q̄ illic poſteà cæteris pręfecta, Abbatiſſæ munus cum magna opinio-

Conſtruit monaſteriū Tribnicięſe.

Vita S Gertrudis habetur 17. Mar

Viuit iuxta monaſterium. opinione ſanctitatis adminiſtrauit. Quin & ipſa quoque, Chriſti amore acriter inflammata, eo ſe cum parua contulit familia; ibidemque prope monaſterium virginum (quod eſt Ciſtertienſis Ordinis) puram Domino obtulit ſeruitutem, marito adhuc viuente; eoque religioſa animi pietate, ſimiliter prope monacho effecto. Et licet inſtitutum monaſticum ibi profeſſa non ſit, videlicet vt miſericordiæ operibus & conſolandis pauperibus liberius vacare poſſet, habitum tamen monacharum induit, ac cum in monaſterio exiſteret, in ſeruando ſilentio, aliiſque monaſterij inſtitutis & legibus & vitæ aſperitate monachas omnes antecellebat. Sicque conſcientiæ puritate, bonorumque operum fructu, ita coram Deo, & hominibus vtriuſque ſtatus, vas omni ſanctitate plenum apparuit, vt nemo id facile pro dignitate explicare queat. Si quis quidpiam moleſtiarum ei intuliſſet, nihil ab ea audiebat aliud, niſi hoc duntaxat, aut quippiam eiuſmodi placide & leniter ab ea prolatum; Certe, & cur hoc feciſti? Ignoſcat tibi Deus. Ab eſu carnium annis plus minus quadraginta omnino abſtinuit; Dominica die, tertia & quinta feria, piſcibus & lactariis veſcebatur; Sabbatho & ſecunda feria aridis contenta leguminibus. Quarto & ſexto die panem ſolum aquáque guſtabat; vino quouis tempore vti neſcia. Dominicis vero diebus & quibuſdam magnis ſolennitatibus, cogente Epiſcopo & confeſſariis eius, bis piſcibus & lacticiniis vtebatur, bibebatque cereuiſiam. Porro alias, in aduentu Domini, Quadrageſima & ſanctorum vigiliis, duras eius abſtinentias breuitatis ſtudio prætermus.

Vacat miſericordiæ operibus.

Dictum eius, ſi quis eam forte offendiſſet.

Abſtinentia eius.

Veſtitur cilicio. Cæterum corpuſculum ſuum ieiunijs attenuatum, & flagellorum ictibus liuidum hiſpidumque, aſpero domabat cilicio, è ſetis equorum confecto, cui adiuncta erat ſimilis generis zona nodoſa, ad lumbos eius, rigide nimis adſtricta. Lectus ei, vt decebat Principem fœminam, quidem præparabatur; at illa non in eo, ſed tabulis ligneis, aut pauimento corio inſtrato in-

Lectus eius.

ro incubabat: idque non niſi ſomno, poſt diuturnas preces & vigilias, eam opprimente. Quod ſi debili & infirmo, nimiumque fatigato corpori interdum pluſculum indulgere vellet, in ſtraminibus panno craſſo opertis ſeſe collocabat, culcitram molliorem, quantumlibet etiam ægrota, ſemper repudians. Et quidem quia paucis explicari non poteſt quo pacto hæc Chriſti famula carnem ſuam continenter crucifixerit cum vitijs & concupiſcentijs, ſufficiat eximium hoc Dominæ Annæ nurûs eius, de vitæ ipſius aſperitate teſtimonium. Vitas (aiebat) multorum ſanctorum cognitas habeo: ſed nunquam quicquam in illis tam durũ & aſperum didici, quód non in Heduuige aut maius, aut conſimile perſpexerim. *En ſuffi iẽs teſtimoniũ rigida eius vita.*

Porro cum in templis rebus intereſſet diuinis, adeo ſeſe à cognitis ad incognita, de terrenis ad cæleſtia, deque viſibilibus ad inuiſibilia, lachrymarum imbre abunde perfuſa transferebat, vt interdum inſenſibilis appareret; vnde & diuini ſplendoris radios tanta quandoque intus copia percipiebat, vt nonnunquam corpus eius, clara luce circumfuſum, è terra in aëra ſublatum cerneretur. Sciens autem illa presbyteros ſiue ſacerdotes tantæ eſſe dignitatis, vt dominũ cæli & terræ tractent in ſacramento altaris, atque ea conferant quotidie ſacramenta, quibus diuina aſſiſtente virtute fidelis ſanctificatur & expiatur anima, ſacerdotes, & omnes qui in Clero ſunt, tum ſeculares tum religioſos multa reuerentia proſequebatur, ac eximio honore afficiebat. Ad Sacramentum Dominici corporis percipiendum acceſſura tam largiter flebat, tanto precandi, genua flectendi, corporiſque proſternendi ſtudio occupabatur, vt intuentes non ad deuotionem modo, ſed etiam ad lachrymas efficaciter permoueret. *Deuotio ſub diuinis.* *Ecſtaſes ei9.* *Reuerentia eius ergà ſacerdotes.* *Summa eũ deuotione accedit ad Sacramentum Altaris.*

Habebat autem permultas ſanctorum imagines & reliquias; quarum aſpectu ſeipſam ad Chriſti amorem & venerationem Sanctorum excitabat; inter quas ſanctiſſimæ Dei genitricis imagunculam quandam præ- *Veneratur Sanctor imagines & reliquias.*

P cipuo

Claret miraculis. cipuo honore proſequebatur, eamque crebro ſuis, itura ad eccleſiam, geſtabat manibus; qua cum languidis interdum benediceret, ilico, nòn ſine miraculo, ſanitatem conſequebantur. Inſita ei erat egregia animi clementia; quam Chriſti pietas plurimum augeret, tum matrem ſe omnium pauperum, & præcipue viduarum atque orphanorum eximiam exhibebat conſolatricem, & aduocatam apud Ducem ſane fideliſſimam. Non paucas quoque puellas parentibus & amicis orbatas, ſingulari apud ſe humanitate fouebat, ſingularumque ſaluti diligenter prouidens, alias, prout expedire videbatur, monaſteriis tradebat. Habebat præterea in aula ſua, tredecim afflicta valetudine pauperes; quos in Chriſti & Apoſtolorum eius honorem, incredibili charitate tractabat: ita vt diſcũbentibus non tantum communi officio miniſtraret, ſed flexis genibus cibos ſingulis apponeret, verbiſque dulciſſimis conſolationem præberet. Pro promiſcua vero pauperum turba, ſingularem culinam & miniſtros quoque ſingulares deputatos habebat: qui egentibus victui neceſſaria ſedulo miniſtrabant.

Benignitas eius in pauperes & afflictos admirabilis.

Claruit ſpiritu prophetia.

Porro de miraculis, magnis plane & admirandis, & prophetiæ ſpiritu, quibus in vita & poſt obitum fuit clariſſima, operis vaſtitas ſingulatim nos ſcribere prohibet. Illud commemoraſſe ſufficiat, quod imminente mortis hora, cæleſtium ciuium viſitatione ad patriam claritatis æternæ inuitata fuit. Nam in agone conſtitutæ, SS. Magdalena, Catharina, Tecla, Vrſula, aliæque nonnullæ multa luce conſpicuæ ei apparuerunt: quarum comitatu ſanctiſſima eius anima mortalitatis vinculis ſoluta, ad Chriſtum migrauit.

Obitus ei⁹ feliciſſimus

VITA

VITA S. OSVVALDI VVIGORNIENſis & Eboracenſis Epiſcopi: ex ea quam Scriptam B auonius, VVigorniæ monachus conſcripſit. Quo tempore claruerit & obierit patet infrà. *C. Baron. Tom. 10. Annal.*

BOſvvaldus clariſſimo Anglorum ſtemmate prognatus, forma corporis eleganti, cum adhuc in puerilibus verſaretur annis, vanas deuitans ineptias, ſanctitatis opera atque ſtudia ſedulo ſectabatur. Porro literis imbuendus; nec non bonis exemplis, optimiſque moribus conformandus, à parentibus ſuis commendatus eſt patruo ſuo Odoni Archiepiſcopo Cantuarenſi; viro ſane prudentia, diſcretione & iuſtitia inſigni. Cumque tum prophanis cum diuinis literis apprime eruditus eſſet, Wintonienſis Canonicus effectus eſt. Vbi ſane ob oculos poſito vitæ & ordinis ſui inſtituto, prauiſque animi cupiditatibus egregie compreſſis, conſtanter ſeſe præſcripto vitæ canonicorum conformauit. Vnde non multo poſt factus Decanus; licet adhuc iuuenis eſſet, tamen ſenum deprauatos mores corrigere, & pueriles eorum ſenſus ſtudio diſciplinæ cæleſtis reformare nitebatur. At cum illi mole prauæ conſuetudinis oppreſſi nollent intelligere vt bene agerent, Oſvvaldus ſpreta pompa ſeculari & mundi huius opibus, Floriacenſe monaſteriũ, Odonis Archiepiſcopi literis commendatitijs & muneribus munitus, adijt: ibique habitum monachalem ſuſcepit. Et quidem qui eo iuſtituendus aduenerat, breui tempore adeo profecit, vt ſatis haberent in eo alij quo erudirentur, quodque imitandum ſuſciperent. Erat enim parci ſomni, modici victûs, verbis prudens & moderatus, in prece aſſiduus; & charitate non ficta præſtantiſſimus; vnde & patientiam, humilitatem, benignitatem, humanitatẽ & manſuetudinem vnice amplexabatur.

15. Octob. Patria ei, ac ſtemma.

Primordia eius.

Fit Canonicus VVintonienſis.

Qualis in Canonicatu.

Fit Decanus.

Ex Decano fit Monachus.

Qualis in Monachatu.

Dæmon inuidet eius ſanctis ſtudiis.

Vt autem liberius & familiarius Deo vacare & inhærere poſſet, Abbas ei locum ſecretum quendam in Eccleſia attribuit. Ibi ergo orationi, meditationi, contemplationique rerum cæleſtium & diuinarum, ab aliorum ſtrepitu & inquietudine remotus; operam dans, magnam humani generis atrociſſimo hoſti liuoris & odij materiam ſuppeditabat: adeo vt ſubinde eum varijs terriculamentis conturbare, vel certe ab incepto reuocare adniteretur. Aſt in vanum laborauit Satanica peruerſitas: vnico quippe triumphali Crucis ſigno oppoſito iugiter profligata. Fama autem piæ conuerſationis eius ad aures Odonis cum perueniſſet, immenſas Deo gratias egit, miſſiſque ad Cænobium diuerſis muneribus, Abbati & monachis, nepotis ſui nomine, gratum ſe declarauit; vna indicans, perquam cupere ſe eius frui præſentia; tum quod iam ſenio feſſus, mortem ſibi propinquam ſciret: tum quod regulari ſeu monaſtica diſciplina & conuerſatione, gentis ſuæ homines, per eum inſtruere ſtatuiſſet. Hoc autem nuncio haud modicum conſternati fratres, non tamen auſi Antiſtitis voluntati reluctari, debito cum honore Oſvvaldum remittunt. Verum antequam Cantuariam perueniret, iam Epiſcopus Odo exceſſerat è vita: Cui S. Dunſtanus in Cathedra ſucceſſit. Is vero cum Oſvvaldum Regi Edgaro plurimum commendaſſet, ac ei familiarem admodum effeciſſet, iuſſu illius eum Eccleſiæ Wigornienſi præfecit.

En vim S. Crucis.

S. Dunſtani vita habetur 19. Maij.

Oſvvaldus fit Epiſco- Wigornienſis.

Et quidem Oſvvaldus infula Pontificali iam inſignitus, ilico reformationi ſuæ diœceſis ſibi incumbendum ſtatuit. Itaque ſeptem monaſteria in ſua Diœceſi, eiectis Clericis inſolenter viuentibus, conſtruxit: Abbateſque vitæ integritate conſpicuos eis præfecit. In alijs etiam Angliæ locis, inſignes Eccleſias, ob eandem cauſam eiectis clericis, monaſticæ inſtitutionis viris tradidit. Condidit quoque monaſterium Wigorniæ, in ipſa ſede Epiſcopali, vt in eo cum monachis verſaretur: cæpitque exinde miraculorum

Multa monaſteria & Eccleſias ædificat.

ſignis

ſignis coruſcare. Cum ſiquidem non longe ab illo opere, lapis quidam quadratus iaceret, illi ſtructuræ cumprimis neceſſarius, & artifices eum tollere conarentur, perinde acſi radicitus terræ inhæreret, nihil eum mouere potuerunt. Stupor ingens occupat omnes; res ad B. Oſvvaldum refertur; Venit ille; cernenſque magnam hominum multitudinem caſſo labore fatigari admiratur; moxque tacitas Deo preces offerens, videt lapidi æthiopem quendam inſidere, & obſcænis motibus laborantes irridere. Ilicô itaque Crucis ſignum in eum vibrans, territum profligauit, Tum vero lapis, quem prius octoginta viri mouere non poterãt, à paucis facillime ſublatus, & in ſtructura locatus eſt. Extructa demum Eccleſia, ac Deiparæ virgini ſacrata, collectiſque ibidem nonnullis monachis, clerici plerique Cathedralis eccleſiæ, contempto ſeculo, monaſticum amplexi ſunt inſtitutum: tanto ſane feruore, vt tandem à Clericis ad monachos ſedes Epiſcopalis translata ſit.

Non fert virtutem S Crucis Dæmon.

Multi Clerici fiunt monachi.

Contigit poſt hæc Archiepiſcopum Eboracenſem ex humanis excedere: iudicaturque B. Oſvvaldus ea ſede vnus omnium dignus. Itaque cogente Edgaro Rege & S. Dunſtano Cantuarienſi Archiepiſcopo, omnique Clero aſſentiente, Eboracenſem Eccleſiam regendam ſuſcepit: ſicque auctoritate S. Dunſtani Epiſcopatum Wigornienſem vna cum Eboracenſi ſolicite gubernauit.

S Oſvvaldus creatur Epiſcopus Eboracenſis.

Eo autem quandoque ad ripam ſtante Monachi quidam aquam nauigio tranſmittere volebant: verum cum nimium onuſta eſſet nauis, mergi cæpit. Conſternati illi ad præſens mortis periculum ſancti præſulis opem implorant. Ille mox ſignum Crucis edit, & nauis è profundo emergens, ac ſi nihil ferret oneris, proſpero curſu ad litus perfertur. Porro ſanctus Epiſcopus probe noſcens, cum dignitate reddendæ rationis onera increſcere, Diœceſim ſuam opportunis temporibus peragrans, quicquid comperire potuit in moribus ſubditorum ſuorum, quod oculos

Miraculũ.

Reformat diæceſim ſuam.

ſummi Dei offenderet, paterna caſtigatione corrigere ſatagebat. Singulis diebus, præter alios innumeros quos quotidie alebat, duodecim pauperum abluebat pedes; lotos oſculabatur; capillis & linteo extergebat; manibus infundebat aquam; nummos largiebatur; cibum & potum ad menſam ſedentibus apponebat: in Paſchate veſtibus nouis indutos, ad aliquot dies ſecum in aula ſua retinebat.

Summa eius in pauperes benignitas.

Ceterùm tantæ fuit ſanctitatis ac vitæ puritatis, etiam ante ſuſceptam dignitatem Epiſcopalem, vt quodam tempore ſacris altaribus adſtanti, cum miniſter eius admirabili quadam cæleſti viſione apparente territus fugiſſet, auditus & viſus ſit Angelus ei ad ſingula reſpondere, atque officioſe admodum illi miniſtrare. Demum die quodam egreſſus cum ſuis ex oratorio, ſub dio ſtans, in cælum intentiſſime oculorum aciem defixit, Chriſtumque quem ſuſpirabat, pio corde & ore attentius orans, tempus remunerationis ſuæ adeſſe cognouit. Itaque reuerſus in oratorium, conuocatis fratribus, miniſterium ſacræ vnctionis cum viatico Dominici corporis ſibi impendi petiit. Nocte autem ſequenti oblitus aduerſæ valetudinis ſuæ, in templum ſe contulit; officium diuinum expleuit: & reliqua noctis ſpatia in Dei laudibus expendit. Mane vero ſolito more linteo præcinctus, pedes pauperum lauit, & oſculans eos atq; extergens, quindecim pſalmis, quos in illo miniſterio dicere ſolebat, perſolutis ſubiunxit, gloria Patri & filio & ſpiritui ſancto: cumque pauperes pro more gratias agentes ſurgerent, ille dicens Spiritui ſancto, ante illorum pedes in manus Chriſti ſpiritum reddidit; Anno reſtauratæ ſalutis 992. Epiſcopatûs ſui trigeſimo: Pridie Calendas Martij.

En quanta fuerit ſanctitatis.

Præuidet obitum ſuũ.

Sanctiſſim.⁹ obitus eius. Anno Domini 992.

Cum autem corpus eius ad Eccleſiam quam conſtruxerat deferretur, niuea columba à cælo deſcendens, expenſis alis, lento volatu illud protegere viſa eſt. Ignea quoque ſphæra cælitus lapſa ſuper feretrum apparuit. Depoſito inde ante altare ſacro corpore,

En inſigne miraculũ ad funus eius.

pore, viſio illa tanquam locum ſepulturæ eius deſignatura, in Auſtralem Eccleſiæ plagam iuxta altare diuertit: ſicque ab oculis intuentium ſubducta eſt. Porro ab eius obitu anno 12. Adolphus Eboracenſis Archiepiſcopus, reuelatione diuina admonitus VVigorniam profectus, ſacra eius oſſa è terra extulit, & in theca ſummo cum honore collocauit. Aqua vero qua oſſa illa abluta erant, cæcis viſum, ſurdis auditum, claudis greſſum & quibuſcunque morbidis ſanitatem reſtituit. Veſtimenta quoque omnia, integra & incorrupta in ſepulchro reperta ſunt: ſuauiſſimam ſpirantia odorem. Multa inſuper alia per ſanctum hunc ſuum dignatus eſt benignus Deus operari miraculorum ſigna quæ nos breuitati ſtudentes ſtudio prætermittimus.

Eleuatio Reliquiarũ eius miraculorum ſignis illuſtrata.

C. Baron. Annal Tom. 4. & in Not. ad Mar. Rom. 16. Octobr.

VITA S. ELIPHII MARTYRIS: Ex ea quæ eſt per Rupertum Abbatem Tuitienſem. Paſſus eſt circa Annum Domini 362.

EA tempeſtate, qua impius apoſtata Iulianus Romanum turbauit Imperium: Eliphius vir ſecundum ſeculi dignitatem glorioſus, & ſecundum Chriſtianam fidem clariſſimus, in vrbe Tullenſi, quæ ciuitas eſt Galliarum, ſanctitatis operibus cum fratre ſuo Euchario, & tribus ſororibus, Mennia, Libaria atque Suſanna egregie florebat. Cum vero Iulianus ab exercitu Imperator acclamatus, tectum diu, ſimulata pietatis ſpecie, venenum denudare, palamque Gentilium deos, in ſummam Summi Dei & Chriſti Ieſu iniuriã, & Chriſtiani nominis contumeliam, colere inciperet, ingentem in Eccleſia tempeſtatem excitauit; qua Petri nauiculã breui vno impetu mergendã ſperabat. Itaq; cũ antea domeſticus fidei hoſtis, callidè inſidias ſtruxiſſet, multoſq; fraudulẽtis blãditiis à Chriſti confeſſione auellere tentaſſet, tũc apertũ pietati indixit bellũ:

Frater & Sorores Eliphii.

Obſeruanda ſunt duo, de Iuliano, cum eſſet in Galliis, tempora; prius cũ ſe Chriſtianum profeſſus Catholicis aduerſus Arianos fauebat: poſteriꝰ autẽ,

cum hypocriſim exuerat, Imperator tunc acclamatus, Gentilium deos colere capit

Eliphius comprehenditur, & in carcerem mittitur.

Iulianus Apoſtata, odio Chriſti, Iudæos etiam fouebat.

Grandis, ciuitas in Gallia.

Ibidem operatur miracula S. Eliphius.

cunctoſque Chriſtianæ fidei profeſſores flamma ferroque perſequutus eſt. Igitur in tanto ſpiritu procellæ, tantiſque fluctibus, comprehenſus à perfidis Iudæis paganis coniunctis Eliphius, in tetrum ilico ergaſtulum, vbi alij triginta tres Chriſtiani pro fidei conſtantia vincti tenebantur, coniectus eſt. Sed nocte, carcere diuina prouidentia patefacto, ipſe vna cum tribus illis & triginta elapſus, Tullenſem ingreſſus eſt vrbem: vbi defunctæ ſuæ genitrici, pio, quo debuit, affectu, extremum ſepulturæ impendit honorem. Expleto vero hoc debitæ pietatis obſequio, rurſus athleta Chriſti, non ſolum à Iudæis atque militibus paganis, verum etiam à viris principibus quærebatur, vt aut impietati conſentiret, aut non conſentiens mortem ſubiret. Ipſe vero nequaquam mortis pro Chriſto ſubeundæ timore perculſus, ſed martyrij deſiderio incenſus, Grandem, ciuitatem, vbi tunc Iulianus fuiſſe memoratur, intrauit: & multis ibidem infirmis multa & egregia præſtitit beneficia. Duobus autem poſt diebus inde diſcedens, tranſmiſſo fluuio Vera, offendit impios executores dæmonum thecas colentes, & Iudæos pariter eidem ſceleri affines, pari impietate conflictantes.

Conuertit multos ab errore ad Chriſtum

Damnatur capite.

Non potuit Eliphius Chriſti amore totus accenſus tantam ſceleris impietatem æquo animo ferre, quin acriter in vtramque gentem verbo veritatis inueheretur; & vnum eis Deum Chriſtum Ieſum cæli terræque conditorem & humani generis Redemptorem prædicaret. Effecitque vt ſexcenti fere & viginti viri, exceptis mulieribus, execrabili deorum inanium cultu repudiato, Chriſto ſua nomina darent, & ſalutare lauacrum pie ſuſciperent. Nunciantur autem hęc impiiſſimo Iuliano, qui impotenti iræ dominatu victus, nec diutius belluinum animum in cauea illa ſimulationis continere valens, capitalē eum ſententiā ſubire præcepit, dicens: Flexis in terram genibus, extende ceruicē, & fulminātis gladii mortiferam ſuſcipe plagam.

Digitized by Google

plagam. Tunc martyr, paululum induciarum, ad offerendam Deo orationem, ſibi dari flagitauit. Quibus impetratis, proſtratus in terram, eleuata voce Chriſtum quoque pro ſuis interfectoribus orauit, vt tetra peccatorum caligine immerſis indulgentiam, & cum ſanctis omnibus in cœleſti regno portionem tribueret. Cumque fideles, qui aderant, reſpondiſſent, Amen; ſurgens ab oratione, & ſtans in medio multitudinis, Rogo, inquit, ad Cæſarem, vt interfecto corpuſculo, locum mihi ſepulcri concedas. Illo reſpondente, Concedo quemcunque locum elegeris, Attollens Chriſti martyr oculos, & circumſpiciens, vidit à longe montem excelſum, & ad Iulianum reſpiciens, En, inquit, Cæſar, montem cernis ipſum, in quo, volente Chriſto, ſepulturam habiturus ſum. Cum interim ad fidelium multitudinem conuerſus, pro re & tempore loqueretur, adhuc quaſi patiens expectabat tyrannus; nimirum ad deuorandam animam potius, quam ad occidendum corpus inhiante diabolo, qui per illum operabatur. Denique cum iam ille teſtis Chriſti fideliſſimus, cum Apoſtolo diceret aut reuera dicere poſſet, *Cupio diſſolui & eſſe cum Chriſto*; itemque illud; *Bonum certamen certaui, curſum conſummaui, fidem ſeruaui: repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ.* Iulianus ad blanditias ſeſe callide inclinans, Accipe, inquit, dignitates, accipe honores, accipe aurum & argentum, & omnia bona poſſide, quæ nobis precioſa ſunt, & eſto amicus noſter in eadem ſententia, in eodem ſenſu. Vir ſanctus autem memor iſtius oſtenſionis, qua tentator diabolus Domino noſtro regna mundi & gloriam eorum oſtendens, dixit; *Hæc omnia dabo tibi, ſi cadens adoraueris me*, dixit ad eum: Cæſar, à diabolo ſeductus es, & veritatis inquiſitores Chriſtianos ſeducere feſtinas. Pecunia tua & quæcunque promittis, tecum ſint in perditionem; Ideo enim terrena promittis, vt cœleſtia tollas. His dictis, in vocem exultationis & confeſſionis erumpens aduerſus impietatem paganicam, Iudaicam, atque hæreticam, quę videlicet impietas

Orat pro ſuis interfectoribus.

Philip. 1.

2. Tim. 4.

Blanditur ei Iulianus.

Matth. 4.

Egregia vox martyris.

tas velut Cerberus, canis infernalis trium capitum, Catholicam tunc vexabat Eccleſiam, clamauit & dixit; Ego in Deum verum credo, & ipſum adoro in ſubſtantia vnum, in perſonis trinum, creatorem totius mundi atque gubernatorem, initium & finem non habentem: cuius regnum incorruptum permanet in ſempiternum. Credo vnigenitum Dei patris omnipotentis filium, patri conſubſtantialem, coæternum atque coæqualem; ſpiritu ſancto operante in Maria Virgine conceptum; verum hominem ſine virginitatis corruptione ex ea natum; ſub Pontio Pilato crucifixum; à mortuis tertia die reſuſcitatum; in cœlos receptum; in die iudicij viuos ac mortuos iudicaturum: & vnicuique ſecundum opera ſua redditurum.

Confeſſio martyris.

Et quidem cum initio orationis, impetratis, vt diximus, inducijs, lachrymarum riuuli ab oculis eius manarent, Iulianus cæterique, qui aderant, dæmonũ cultores, diuinæ gratiæ prorſus ignari, cordis eius & fidei aſſcribebant infirmitati: ideoq; haud dubiam ſibi victoriæ ſpem Tyrannus proponebat. At vero vt admirandam illam confeſſionis audiuit vocem, iratus latam iam ante capitis ſententiam confirmauit, deridendo dicens: Videbo ſi Chriſtus tuus liberet te, & ad iſtum ſepulchri tui, quem elegiſti, locum perducet. Hoc autem iocando impius proferebat, quod eum omni honore ſepulchri indignum iudicaret. Sed Chriſtus Dominus gloriam ſuam, in magnam ſcelerati Imperatoris confuſionem, manifeſtare dignatus eſt.

Falſa infidelium opinio de S Eliphio.

Nam ſimulac capite truncatus eſt martyr, corpus ſeſe erexit, & ambabus amplexum manibus caput, per vnum milliare, comitantibus vtique Angelis, & Chriſtum collaudantibus, deportauit: atque ita ſine vlla offenſione ad montem peruenit. Quem deinde ſubiens, ſuper lapidem colore album, & ſitu planum, ſeſe repoſuit; qui lapis pio martyri officioſe cedens, inſtar mollis ceræ, concauum ei ſubſellium, ſecuturis memorabile ſeculis, præbuit. Vnde hactenus mons ille

Truncum corpus eius caput ad locum ſepulturæ defert. Simile de varijs aliis legitur. Miraculũ aliud.

ille à S. Eliphio nomen obtinet. Eſt autem inter Frumentoſam & Grandem medius; ab vtraque, millibus diſtans ſenis. Interea complures infirmi, diuerſis languoribus afflicti, paſſionem glorioſi martyris venerantes, & Chriſti nomen in ea collaudantes, meritis ipſius ſanitati redditi ſunt. Hæc videntes pij lætati ſunt: impij zelo maligno zelati; & orta inter vtroſque pugna, fideles martyris magnifici meritis adiuti, & Chriſto donante, victis infidelibus glorioſam victoriam adepti, extinctorum corpora paganorum in proximum flumen proiecerunt. Peregit autem hoc præclarum certamen martyrij Eliphius, in prato amæno, in ripa fluuioli, Vera nomine, ſito, decimoſeptimo Cal. Nouemb.

Mons S. Eliphij.

Claret miraculis poſt obitum.

*VITA SANCTI GALLI ABBATIS ET Confeſſoris: Ex ea quæ eſt per * VValafridum Strabonem, Abbatem Augienſem. Migrauit è corpore anno Domini ſexcenteſimo quadrageſimo.*

** Walfridum.*

C Baron. in Not. ad Martyr. Roman.

CVm præclara ſanctiſſimi viri Columbani conuerſatio per omnem Hiberniam celebris haberetur, & veluti ſplendidum ignei ſolis iubar, ſingulari decore omnium in ſe prouocaret amorem; inter cæteros, quos fama virtutum eius attraxit, fuit beatus Gallus, religioſis non minus, quam nobilibus & ſeculi dignitate præſtantibus, natus parentibus. Qui optimæ indolis adoleſcens in ſpiritualem militiam libenter admiſſus, tantos in omni literarum & virtutum genere breui fecit proceſſus, vt communi vniuerſorum conſilio & Columbani Abbatis mandato, poſt alios ſacrorum Ordinum gradus, ad ſacerdotij dignitatem promotus fuerit.

16 Octob.

Fit diſcipulus S. Columbani.

Initiatur ſacerdotio.

Dum hæc agerentur, & religionis amor in animis diſcipulorũ egregie creſceret, Columbanus ſtudio perfectionis Euangelicæ incenſus, ſtatuit relictis omnib9, ſpreta

Digitized by Google

ſpreta propinquorum & prædiorum dulcedine, conceptum mentis ardorem opere comprobare. Itaque conſcenſa naui, primum in Britanniam, inde vero in Gallias transfretârunt: vbi à Rege Sigeberto peramanter excepti, eremum, cui * Voſegus nomen eſt, incolere cœperunt. Erat locus muris antiquitus ſeptus, calidis aquis irriguus, ſed iam vetuſtate collapſus; qui vulgo Luxouium vocabatur; vbi, conſtructo in honorem Principis Apoſtolorum oratorio, tuguriola condiderunt; & præſtantis vitæ conuerſatione, multos ad idem inſtitutum atque voluntariam paupertatem allexerunt.

** Voſagus.*

Luxouienſis monaſterij initia.

Cumque hæc tam proſpera cœleſtis diſciplinæ initia in dies proficerent, & beati Columbani ſanctitas per totas Gallias & Germaniæ prouincias miraculorum gloria diffunderetur, Theodoricus Rex, filius Childeberti, nepos Sigeberti, qui eo tempore Burgundionibus imperitabat, cœpit frequenti eius viſitatione multum gaudere, & precum eius ſuffragia humiliter depoſcere. Quem cum pater ſanctus increparet, quod concubinarum pollueretur amplexibus, hortareturque vt potius legitimæ coniugis connubio frueretur, Brunechildis auia Regis verita quod, profligatis concubinis, Regina in regni conſortium aſſumenda, ſuam dignitatem, ſubtracto honore, viliorem redderet, ſtimulo malitiæ concitata, inuidiam contra virum Dei concepit acerbam: ac tandem poſt multas iniurias, inito cum Rege conſilio, vt eum regno ſuo exturbaret, miſit legatos ſuos, qui ei regni fines interdicerent. Ille Iezabelis inſidias vitandas ratus, ilico cum ſuis ad Clotarium Regem abijt: apud quem aliquanto tempore cum fructu pietatis exacto, ad Theodebertum Auſtraſiorum Regem deinde conceſſit; qui tanti viri & diſcipulorum eius diſceſſum non ferens, poteſtatem ei fecit quemuis in regno ſuo locum eligendi: vt in eo & tranquillam Deo ſeruitutem cum ſuis exhiberet, & vicinas nationes verbo veritatis pariter inſtrueret.

Corripit Theodoricum Regem

Brunechildis eum expellit è regno.

Acce-

Accepta igitur hac à Rege licentia, placuit eis, locis plurimis perluſtratis, Tucconia; locus ad caput lacus Turicini ſitus; amœnitate quidem ſua gratus atque ad habitandum commodus: ſed propter incolas crudeles inprimis & impios; ac idolorum ſacrificijs & augurijs deditos, execrabilis. Sancti vero, vt cœpêre inter illos virtutum ſplendore coruſcare, & nebulas impietatis diſpellere, primo quidem haud ita magnas ab impia gente paſſi ſunt difficultates; ſed vbi Gallus zelo pietatis armatus fana illorum ſuccendere; idola demoliri; & obuia quæque in lacum demergere cœpit, nefarij illi, ira & furore commoti, Gallo necem, & Columbano ſupplicia flagellorum inferre decreuerunt. Quo cognito, viri illi ſanctiſſimi non timore perſecutionis perterriti, ſed ſpiritalis lucri amore perſuaſi, relicta ſterili contumacium turba, ad caſtrum quod Arbona vocatur abiêre; vbi à presbytero quodam Willimaro nomine, inſigni pietate viro peramanter excepti; & diebus ſeptem reuerenter habiti ſunt. Ab eo deinde edocti in ea ſolitudine quendam eſſe locum Brigantium nomine, & vbertate terræ, & ruinis veteris ſtructuræ, eremiticæ vitæ mire commodum, mox eo profecti ſunt. Erat ibi oratorium ſanctæ Aureliæ ſacrum; ſed plane neglectum; quod Columbanus poſtmodum in priſtinum honorem, renouato cultu diuino, reſtituit: & cellulas hinc inde exſtruxit; vili quidem ſchemate ornatas, ſed incolarum virtute ac ſanctitate conſpicuas. Porro eodem in oratorio erant tres æreæ imagines, auro mirifice fulgentes, quibus populus dæmonum fraude deceptus ſupplicabat: & honores diuinos inſano prorſus cultu decernebat. Quod conſpicatus Gallus, vt erat non modo Latini, ſed barbarici etiam ſermonis egregie peritus, ambonem ilico conſcendit, & nefandum idololatriæ ſcelus conſtanter redarguit, arreptiſque deinde dæmonum ſtatuis in fruſta comminuit, & populum à tanta impietate liberauit.

Veniunt Tucconiã idololatriæ deditam.

Eo loco relicto, Arbonam adeunt; & ibidem excipiuntur hoſpitio à quodam Willimaro presbytero.

Oratorium S. Aureliæ reparatur, & cella aliquot conſtruuntur in Brigantio.

Zelus S. Galli.

Cum autem loco iam rite purgato, puram ibi Deo

Digitized by Google

in ſumma vitæ tranquillitate exhiberent ſeruitutem; & quiſque pro viribus laboraret; & alij terram proſcinderent, alij pomiferas arbores excolerent, beatus Gallus texendis retibus & piſcium capturæ tanto cum prouentu vacabat, vt non ſuis modo, ſed & peregrinis aduentantibus magna charitate abunde ſubueniret. Accidit autem aliquo noctis ſilentio, vt viro ſancto in piſcatura occupato, dæmon quidam magno vocis ſtrepitu de vertice montis proximi boaret, & alium quaſi dæmonem in lacu commorantem nominatim inclamaret: eiuſque opem contra beati Galli, ac ſociorum eius virtutem imploraret. Commoueat te, inquit, iniuria, quam patior ab his peregrinis; qui me de templo meo expulerunt: & populum poſt ſe auerterunt. At ille ſuorum impotentiam manifeſtans reſpondit; Et quidem ſimilis caſus, eheu, me coarctat; vnus ſiquidem ex illis in pelago me premit, & mea deuaſtat: cuius nec retia vnquam corrumpere, nec ſubuertere poſſum. Nam inuocato aſſidue Chriſti nomine, noſtras contemnit inſidias, & verſutias ſuperat. His auditis, Gallus ſigno Crucis vndique munitus feſtine ad littus redijt, & Abbati ſuo Columbano audita narrauit. Ille dato confeſtim ſigno, cunctos ad eccleſiam conuocauit, atq; in orationem cum ſuis proſtratus, ingentem dæmonum cateruam, per montium cacumina horrende eiulantem, in fugam compulit: locumque dæmoniorum terriculamentis infeſtum rite perpurgauit. At vero, fugatis dæmonibus, ciues quidam, propter idolorum ſuorum abolitionem vehementi odio in ſanctos concitati, Gunzonem loci iſtius ducem excitârunt, vt eos pelleret. Qui calumniatorum ſermonibus facile in eam mentem inductus, vt crederet illorum infeſtatione publicas venationes eſſe turbatas, protinus miſſis nuntijs eos diſcedere iuſſit. Sed & incolæ duos inſuper ex illis, vaccam quam furto abſtulerant requirentes, morte mulctârunt: quos ſancti fratres mœſti in oratorio condiderunt.

S. Galli induſtria & ſedulitas.

Dæmonis inſidiæ.

Profligat dæmones S. Columbanus.

Gunzo Dux eos pellit, & incolæ duos occidunt.

Poſt

Digitized by Google

Poſt hæc cum Dux diſceſſum eorum vehementius vrgeret, & Columbanus ſuos, vt poterat, ſolatus acceleraret, B. Gallus repentina febre correptus, ad Willimarum presbyterum, curandę valetudinis ergô, redire eſt coactus. Exiſtimabat autem Columbanus eum ſimulato morbo longioris viæ detrectare laborem; vnde abiturus, interdixit Gallo diuinorum celebrationẽ myſteriorum; præcepitq; ne ſe viuente Miſſam facere præſumeret. Columbano autem & ſocijs longiori interuallo remotis, mox amiſſam mirabiliter ſanitatem recuperauit; diuina vtique prouidentia infirmatus, vt in ea regione multorum ſpiritâlium filiorum pater exiſteret. Igitur ſanitati reſtitutus, eremiticæ vitæ cupidus, duce Hiltiboldo Willimari diacono vaſtam eſt ingreſſus eremum; in qua Dominus ſingularem eximiamque viri ſanctitatem eidem diacono reuelare dignatus eſt. Cum enim longi itineris feſſi laboribus cibum pariter ſumpſiſſent, & Hiltiboldus leni deinde ſopore membra reficeret, Gallo interim orationi inſtanter vacante, ecce ſæuus repente de monte accurrit vrſus, micas & fragmenta, quæ conuiuantibus deciderant, collecturas. Quod factum homo Dei contemplans, dixit ad feram; In nomine Domini præcipio tibi, vt lignum igni noſtro fouendo neceſſarium cito adferas. Ad cuius præceptum agreſtis bellua validiſſimum lignum, dorſo ſublatum, attulit, & in ignem iniecit. Quo accepto obſequio vir ſanctus integrum famulanti porrexit panem, præcepitque vt in nomine Domini abiens circumpoſitos montes & colles ita communes haberet, vt tamen nulli cuiquam damnum inferret.

S. Gallus infirmitate detentus remanet.

Conualeſcit.

Eremum adit.

Vrſus ei paret & inſeruit.

Nocte deinde illa in precibus exacta, mane Hiltiboldo ad fluuium eunti, & rete in gurgitem mittenti duo cacodæmones in effigie mulierum ſunt obuiam facti; qui diaconum, nudata turpitudine, ad ſcelus inuitabant. Quod ſimulac reuerſus B. Gallo indicaſſet, ſimul in terram proſtrati precum ſuarum inſtantia, ac vi orationum, ex ilico confeſtim loco eos expulêre.

Inſidiæ dæmonum.

Poſt

Digitized by Google

Poſt quæ eremi valle perluſtrata, cum locum commodiſſimum reperiſſent, ibidem Cellam ædificârunt: & ſerpentum plurimam inde multitudinem diuino implorato numine profligârunt. Inter hæc Ducis Gunzonis filia ſingulari pulchritudine virgo, Fridiburga nomine, à dæmonio miſerabiliter eſt arrepta; tantiſque agitata moleſtijs, vt parentibus, totique familiæ, ingentem cum miſerabili mœrore luctum adferret. Ad quam euocatus vir Dei, cum prius à duobus Epiſcopis curari nequiuiſſet, ſua ipſe oratione repente liberauit, & Ducem, ac Sigebertum Regem præcipue, Theodorici filium, qui eam ſibi deſponſauerat, incredibili gaudio perfudit. Quibus ita perpetratis, Dux ingentia ei dona, quæ Rex puellæ tranſmiſerat, obtulit: atque vt pontificatum Conſtantienſem aſſumeret, enixe poſtulauit. Et quidem ſummum illum honoris gradum conſtanter recuſauit, dona vero ac munera ita admiſit, vt ad amicam reuerſus ſolitudinem, cuncta pauperibus diſtribueret; ipſe tantæ paupertatis amator, ac pauperum & egenorum benefactor, vt ne argenteum quidem vas precioſum valde inter alia dono acceptum, in ſacri miniſterij vſum reſeruare voluerit; aſſerens præceptorem ſuum Columbanum in æneis Domino ſacrificare ſolitum; vtpote quod Saluator ipſe, Sacerdos & ſacrificium, in ara Crucis æreis clauis Deo Patri ſuo immolari voluerit.

Fridiburga Ducis Gunzonis filia à dæmone obſeſſa.

Eam liberat S. Gallus.

Recuſat Epiſcopatum.

Cuncta largitur pauperibus, etiam argenteum vas.

Porro Fridiburga Ducis filia tanto à beato Gallo per Dominum beneficio affecta, eiuſdem ſancti viri conſilio, ſuam Chriſto virginitatem obtulit. Inſtante enim nuptiarum die, cum inducias ſeptem dierum haud difficulter, recuperandarum prætextu virium quas dæmonis agitatione penitus conquaſſatas eſſe querebatur, à Rege impetrâſſet, toto illo tempore precibus & lachrymis incubuit; ac poſtremo, depoſito terrenæ dignitatis amictu, eccleſiam beati Protomartyris introiuit, ibidemque ſanctimoniæ nitorem cum quodam ſui contemptu ſecuta, ad altare acceſſit, ſuaque

Digitized by Google

ſque Deo virginitatem dicauit; cuius votum Rex iuſtitiæ tenax & timore Domini plenus tandem ratum habuit. Non poterat abſconditum amoris ignem, quo eam deperibat, occultare: quin profuſis lachrymis eccleſiæ limen excedens, eum patefaceret. Egregie tamen amoris vehementiam Domini timore repreſſit, & Chriſti ſponſam donis ingentibus honoratam, virginum monaſterio (quod in Metenſi ciuitate, vbi cuncta hæc agebantur, Principi Apoſtolorum ſacrum eſt) præfecit.

Fridiburga virgo cõſecratur Chriſto.

Ex pientiſſimi Regis mortificatione.

Fridiburga præficitur in Abbatiſſam.

Poſt hæc Dux cupidus beatum Gallum ad Conſtantienſem promouendi dignitatem, nihil non moliebatur, vt eum honorem vir ſanctus admitteret; ſed ille ſummus eremi & quietis amicus, ac humilitatis amator præcipuus, eam dignitatem ad Ioannem diaconum diſcipulum ſuum reiecit. Erat is Ioannes ſtudio & induſtria B. Galli ſacris literis probe eruditus, & eo honore nequaquam indignus. Parebat tamen in omnibus diſcipulus, quanquam antiſtes, Ioannes præceptori ſuo Gallo, & Gallus pariter, precibus, conſilio, & ſacris interdum concionibus diſcipuli onus ſublenabat, dabatque operam, vt creditum ei gregem ſubditum, & doctoris ſui amantem redderet.

Ioannes diſcipulus S. Galli fit Epiſcopus Conſtantienſis.

Confirmato vero in dignitate Ioanne, beatus pater, cultor cœleſtium virtutum eximius, condidit monaſterium; in quo fratres duodecim monaſtici ſanctitate propoſiti roboratos conſtituit, & doctrina pariter & exemplo ad æternorum deſideria præclare concitauit. Inter ea vero beatus Columbanus in Italia vitæ munere ſanctiſſime perfunctus eſt; quod ſimulac cœleſti viſione edoctus cognouit Gallus, ad intermiſſa in illum vſque diem diuina myſteria feſtiue celebranda ſe comparauit. Cumque ſtupente Magnoaldo diacono, & in memoriam ei Columbani interdictum reuocante; ſacrificium obtuliſſet, ait ad diſcipulum eundem illum Magnoaldum: Vade, ad Bobium Monaſterium, & diligenter de obitu Patris noſtri Columbani inquirito; vt ſcias, cognitis die & hora, viſioné noſtram

Condit monaſterium S. Gallus.

Celebrat rurſus ſacrum defuncto Columbano.

Bobium monaſterium S. Columbani.

Digitized by Google

nequaquam eſſe inanẽ. Abijt is patris ſui benedictione munitus; veniensque ad monaſterium, & beatum vita functum cognouit, & baculum eius à fratribus ad Gallum transferendum accepit. Columbanus enim iam migraturus fratribus præceperat, vt eum B. Gallo in certiſſimum abſolutionis indicium quantocyus deſtinarent.

S. Columbani vita habetur 21 Nouemb.

Poſt hæc Abbas monaſterij Luxouienſis Euſtachius, ab huius vitæ exilio, ad ſupernam patriam migrauit: & B. Gallus ad honoris iſtius oneriſque ſucceſſionem à fratribus multis precibus euocatus fuit. At ille ſui propoſiti tenax, nullo modo humilitatem ac paupertatem ſuam vllis vel honorũ vel diuitiarum ſordibus inquinari eſt paſſus. Cum vero bonorum omnium auctor Deus, athletam ſuum laureis præmiorum perennibus vellet adornare, Willimarus infimis precibus eũ ad Arbonenſe caſtrum inuitauit: vt ſalutaribus inſtitutis animos omnium ibidem imbueret. Quo vt peruenit, poſtquam biduo ibidem ſalutarem diuini verbi ſuccum multorum cordibus inſtillaſſet, tertia die febre correptus, quarto demum decimo die, expletis nonaginta quinque ætatis ſuæ annis, ex vitæ huius ergaſtulo migrauit; bonorum operum in vita plenus, & multis magniſque miraculis poſt mortem clarus. Sacrum corpus eius, cum, vt ibidem ſepeliretur, loco moueri non poſſet, fuit duobus indomitis equis impoſitum, atque ab eis mirabiliter ex Caſtro recto itinere ad Cellam in eremum delatum: ibidemque competenti honore terræ mandatum.

S Euſtachij vita habetur 29 Martii.

Non vult eſſe in dignitate, vel honore.

Obitus eius in caſtro Arbonenſi.

Locus ſepulturæ eius.

VITA S. LVLLI ARCHIEPISCOPI MOguntini: vt habetur in Breuiario Moguntino.

Migrauit è corpore anno Domini 787. cum ſediſſet annos 32.

C Baron. in Notat. ad Martyr. Roman. & Tom. 9. Annal.

16 Octob.

LVllus apud Angloſaxones in Britannia natus, à primis annis Chriſtum cum literis imbibit. Nã a dhuc

Patria eius

adhuc ſeptennis cuiuſdam monaſterij patribus commendatus, nihil omiſit, quod ad promerendam Dei gratiam pertinere poſſet. Corpus, cum adoleuiſſet, aſſidua edomans abſtinentia, ſpiritui ſubijciebat: in ſanctarum vero ſcripturarum meditatione, tanta diligentia verſabatur, vt omnes in admirationem ſui conijceret. Fama autem eo tempore per Britanniam crebreſcente, de rebus feliciter geſtis à Bonifacio, Moguntinæ vrbis Archiepiſcopo, cui Lullus ſanguine iunctus erat, ijſque in locis meſſem quidem vberrimam, at operariorum maximam eſſe penuriam, cœpit animo voluere quomodo tam ſancta & neceſſaria functione occupato opem ferre poſſet. Cum ecce, mirabili diuina diſpoſitione, eam ob rem, non multo poſt, cum alijs pluribus in Germaniam à Bonifacio euocatur.

Primæ vitæ.

Hæc deſumpta ſunt ex vita S. Willebaldi.

Itaque iam Diaconatus gradum adeptus, ex ſuperiorum ſuorum voluntate iter ad Bonifacium ſuſcepit: & longo demum terra marique emenſo itinere, Moguntiam deuenit; cuius aduentu Bonifacius mirifice eſt recreatus. Qui cum ſanctiſſimæ ipſius conuerſationis, affluentis doctrinæ, flagrantiſque in DEVM animi, certiora experimenta cœpiſſet, inuitum quidem ad ſacerdotij dignitatem prouexit, & lateri ſuo ſemper adhærere voluit. Poſtquam autem diu prædicationi ſedulo incubuiſſet, multiſque alijs grauibus negocijs obeundis fidem & induſtriam eius probaſſet, Bonifacius iam in Friſiam iturus, ipſum præſente Pipino Rege, ſucceſſorem ſibi in Moguntina ſede conſtituit. Quam ille prouinciam in decrepitam vſque ætatem, docendo, monendo, arguendo, ſanctè & prudenter, tanquam boni patris haud degener filius, adminiſtrauit.

Euocatus cum aliis, venit Moguntiam ad S. Bonifacium.

Fit Sacerdos.

Succedit Bonifatio in epiſcopatu Moguntino.

Tandem per ſpiritum cognoſcens dormitionis ſuæ inſtare diem, vocato coepiſcopo ſuo Alboino, viro valde religioſo, iniunxit, vt ſacris prius celebratis myſterijs, ſe ad Hereſfeldenſe monaſterium præcederet.

En mirabilem exitũ Alboini coepiſcopi viri ſancti.

Hereſfeldenſe monaſterium à quo extructum. Obitus S. Lulli & corporis incorruptio.

ret. Ille ſine mora ſacrum perficiens, etſi toto corpore incolumis videretur & ſanus, cum ſacramentis Dominicis participaſſet, vna cum Miſſa finiuit & vitam. Nihil hoc caſu motus Lullus, obitûs ſui prænuncium naui ſecum impoſitum, per Moganum in Hereſfeldenſe cœnobium, prius à ſe extructum, aduehens, honorifice ſepeliuit. Vbi etiam morbo protinus correptus, Archiepiſcopatûs ſui anno triceſimo ſecundo, placida morte, in Domino defunctus eſt. Corpus ibidem poſitum, eximijs miraculis clarum, cum poſt ſexageſimum annum è terra leuaretur; eo membrorum omnium decore ac veſtium quoque nitore inuentum eſt, vt illo ipſo die expiraſſe, ac ſopore potius, quam morte ſepultus videretur.

C. Baron. in Notat. ad Martyr. Roman.

VITA S. BERCHARII ABBATIS ET *Martyris: Ex Vincentij Speculo Hiſtoriali. Libro 24. & 114. & 115. Claruit anno Domini 660.*

16 Octobr. Viuit in monaſterio Luxouienſi. S. Euſtathij vita habetur 29. Martij. Egregia Bercharij obedientia magno miraculo illuſtratur.

SAnctus Bercharius, ſub ſancto Niuardo Rhemorum pontifice, moribus & ſapientia imbutus, Luxouienſe monaſterium expetijt: vbi ſub Abbate ſancto Euſtachio monaſticam vitam duxit. Cum autem in cura promptuarij, rectoris nutu eſſet implicitus, quadam die ſubito iuſſu eius eſt vocatus. Forte ille tunc, è vaſe, epiſtomium manu tenens, cerealem potum promebat. Dictu mirum; ad vnius iuſſionis nutum, poſthabitis omnibus cucurrit concitus, ardore obedientiæ, amphoræ cuſtodiendæ oblitus. Illoque ante Abbatem ſtante, interim potus in vaſculum ſuppoſitum defluere non ceſſans, poſtquam ad ſuperficiem vaſis peruenit, in modum columnæ ſuperne conſtipatum, in gyrum coronari cœpit. vltro cerneres illud liquamen, quod vix clauſum valet contineri, in ſublime tolli, vt liquido pateſceret; quanta eſſet virtus obedientię, cuius fructus nullo modo poſſit in terra de-

ra de-

Digitized by Google

ra deperire. At ille, quod acciderat, non ſuo, ſed Abbatis merito deputauit.

Iam vero regularibus diſciplinis inſtitutus & eruditus, ad ſanctum Niuardum reuertitur. Qui cum in quodam prædio ſuo cœnobium ædificare vellet, cum Berchario vicum quendam Spernacum, quem beatus Remigius Eccleſiæ Rhemenſi precio acquiſierat expetens, in ipſo proceſſu itineris graui ſopore deprimitur, ita vt eundi facultate remota, equitum ſuorum comitatum ſtare præciperet. Itaque Niuardus paululum quieturus, ſub fago frondoſa, in Bercharij decumbentis gremium, vertice compoſito, ſe repoſuit.

Reuertitur ex monaſterio ad S Niuardum Rhemorũ epiſcopum.

B. Remigij vita habetur 1. Oct.

Interim eo quieſcente, ſubito niuea è ſublimibus viſa eſt deſcendere columba; quæ primum arbori inſidens, inde rurſus auolans, locum quo cœnobium conſtrui deberet, gyro deſignauit, ac præſentia ſanctificauit. Ea tam præſenti viſione ac miraculo Niuardus ad opus maturius aggrediendum excitatus, ſtatuit totum Bercharij induſtriæ committere; qui in ipſo loco, qui Altiuillare dicitur, cœnobij fundamenta iecit, nec prius ab opere deſtitit, quam cœptum ad laudem Dei compleret. Congregauitque illic viros monaſticæ diſciplinæ apprime amantes, & cunctis virtutibus egregie ornatos.

Viſio Bercharij vigilantis.

Altiuillarenſe monaſterium conditur.

Inter cæteros autem vnus fuit Dagouinus nomine, quem vir ſanctus de ſacro fonte ſuſceperat & ad monaſticæ vitæ inſtitutum per incrementa virtutum euexerat. Accidit autem, vt is culpæ cuidam obnoxius, durius, vt par erat, & iuſtitiæ ratio exigebat, à viro ſancto increparetur. Quod ille homo nequam adeo grauate tulit, vt Satanæ ſuggeſtione ſtimulatus, ſanctiſſimo patri necem inferre cogitaret. Itaque nocte quadam in Abbatem ſopore oppreſſum, ferro armatus irruit, ac lethale vulnus furibundus inflixit. Deinde ferrum, quo facinus nefandum occultaret, in laticem monaſterij feſtine demerſit. At latex velut tanti ſceleris conſcius, ferrum illud in ſe recipere detrectauit. Nam mox, vt aquam attigit, inſtar plumæ leuiſſimæ,

Occiditur à ſuo monacho.

Digitized by Google

Ingens miraculum.

ſuper vndas natauit. Nefarius vero homicida, amens factus, eccleſiam petijt, cruentiſque manibus ſignum pulſare cœpit. Fratres non conſueta hora cum admiratione ſurgẽtes, intellecta nece viri ſancti, ad lectum eius concurrentes adhuc ſpirantem inuenerunt. Comprehenſum igitur Dagouinum ei obtulerunt, vt quid de tanto ſcelere pronunciaret, cognoſcerent. At ille Domini non immemor, Deum, inquit, tibi frater pœnitentia placatum redde: nam me quod attinet, omnino te liberum impietate dimitto. Ex eius ſepulchro longe poſt oleum viſum eſt ſcaturire: cunctis morbo correptis ſalubre.

En eximiã viri manſuetudinẽ. Sepulchrũ eius miraculis celebre.

C. Baron. Tom. 9. Annal. & in Not. Martyr. Roman.

MARTYRIVM S. ANDREÆ CRETENſis Monachi: Ex eo quod eſt apud Metaphraſten. Coronatus eſt anno Dominici Natalis 761. Pauli Papæ 5 Conſtantini Copronymi Imperatoris 21. Alius hic eſt ab eo, qui celebris eſt inter Græcos ſcriptores eccleſiaſticos, cuius celebritas agitur in Menologijs IV. Nonas Iu ij.

17 Octobr.

BEatus Andreas Creta oriundus, ab ipſis incunabulis ad omnem ſanctitatem, aſpero & rigido vitę inſtituto, atq; cœleſtibus diſciplinis, egregie inſtitutus, præclarum ſuæ pietatis & fidei, Conſtantini Copronymi tempore, dedit documentum. Is enim mentis errore ſeductus, cum imaginum vſum interdixiſſet, omnibuſque earum cultoribus mortis ſupplicium propoſuiſſet, Andreas fidei & Catholicæ religionis ardore incenſus, non dubitauit Bizantium contendere, vt auitam religionem contra Imperatoris impietatẽ defenderet, & Chriſti vinctos vel in libertatem aſſereret, vel vna cum illis martyrij gloriam ſubiret. Itaque cum inſanam Conſtantini Imperatoris impietatem longe lateque graſſari, & alios quidem in vincula & carceres coniectos, alios vero per montes & ſyluas fugibundos errare

Conſtantinus Copronymus ſæuit in Catholicos propter imagines.

errare intelligeret, ipſe, vt tantæ calamitati obuiam iret, conſtanter in hunc fere modum Imperatorem redarguit; Cur, inquit, tu ô Imperator Chriſtianis initiatus legibus, qui de Chriſti nomine, & tua profeſſione gloriaris, tanta rabie in Chriſti imaginem & in ſeruos eius, precioſo illius ſanguine redemptos, deſæuis?

S. Andreas arguit Imperatorem.

Ad eam animi magnitudinem & dicendi libertatem ſtupefactus quaſi Imperator, Et vndenam, inquit, ô homo, tanta tibi audacia & inſcitia, vt iuſſis audeas repugnare Imperatoris? Sed video quid ſit. Scilicet vt aliquam nomini ſuo celebritatem acquirat, tanto ſeſe periculo exponere non dubitat. Ad quæ Andreas; Nequaquam, inquit, hoc vel audaciæ vel inſcitiæ, adſcribendum eſt; neque tanti me nominis celebritatem & Imperatoriam maieſtatem facere exiſtimes, qui diu cuncta huius mundi ludibria deſpexi, ac pro nihilo duxi; ſed vt te, tuoſque, vel ab errore, quo Orthodoxam fidem impugnatis, liberem, vel meo ſanguine indignus Chriſti Eccleſiam illuſtrem, huc acceſſi. Eo reſponſo ſuperbus Imperator ad iracundiam motus; Certe, inquit, veniſti, magna viſione apprehendens, & animo agitans; nempe vt ipſum Imperatorem & omnes magiſtratus, & venerandam denique Pontificum omnium canitiem ad tuam opinionem traducas. Sed omiſſa verborum contentione te hortor, moneoque, vt ab hac animi tui ſuperbia & profunda mentis caligine recedas, & communem nobiſcum ſententiam ſequaris. Quid tu Moſis legislatoris, imo Dei ipſius præceptum, qui ſimilitudines fieri prohibet, impie contemnes?

Collocutio inter Imperatorem & Andream.

En tibi imperitum Iconomachorum argumentum.

Martyr ad hæc, ſublatis ad cælum oculis; Non te, inquit, negabo, Chriſte Saluator; non te pulchra cõfeſſione fruſtrabor: neq; tuam contumelia afficiã imaginem. Deinde conuerſus ad Imperatorẽ; Non tibi, inqt, videtur pati pro Chriſto, qui pro illius forma patitur? neque ad primum exemplar credis tranſire ignominiã qua imago afficitur? Et quomodo vos eos ſæpe, qui Impe-

Andreas egregie refutat Iconomachorum argumenta

Imperatorias contumelijs affecêre ſtatuas, perinde ac eos, qui vos probris ſunt inſectati, vltimis affeciſtis ſupplicijs? Quod ſi vos puluis & vmbra, ſic honoramini ſtatuis, & imaginibus, & acerbiſſime in eos, qui imagines veſtras venerari recuſant, animaduertitis, quo demum ſupplicio digni reputandi ſunt, qui ſacrā Chriſti figuram ore ſacrilego ac manu violant? Quis enim neſcit huiuſmodi ignominiam nō tam imaginis, quā archytipi ipſius eſſe? Hæc cum dixiſſet, velletque obiectum de Moſe argumentum ſoluere, Imperator ſermonem interrumpens iuſſit eum veſtimentis ſpoliari, nudumque funibus extenſum vehementer flagellari. Martyr autem in eo ſupplicio conſtitutus, ſublatis ad ſuum agonothetam tam corporis quā animæ oculis, præclarū de Imperatoris tyrannide agebat triumphū. Addebantur interea crudi boum nerui; fluebant è ſacro corpore ſanguinis riui: ſolū purpureo colore tingebatur. Miniſtri vero vt maiorē Imperatoris captarent gratiā, ſtrictis gladijs, quidā mortē intentabant, quidam lapides in eum iaciebant: alij iniurijs & contumelijs varijs eū diuexabāt. Quibus Imperatoris furore nonnihil mollito, verſutus plane & fraudulentus ſupplicia ceſſare iuſſit: ratus ſe robuſtū martyris pect⁹ blanditijs ſuperare poſſe. Sed cū martyr callidi ſerpentis inſidias execratus, maiore dicendi libertate amentiam eius argueret, confeſtim Copronymi iuſſu, maxillis eius lapidibus confractis, in carcerem Andreas eſt receptus.

Crudeliſſime torquetur S. Martyr.

Ibi diebus plurimis magno ſane Chriſtianorum gaudio & fructu, qui eodem ergaſtulo vincti tenebātur, exactis, rurſus ad ſupplicia & flagella euocat⁹ fuit. Fuit tunc multo quam ante atrocius in ſacrū eius corpus ſæuitum. Laniabant eius carnes, fodiebant latera, ſcrutabantur ferro viſcera, ſed reconditū in corde fidei theſaurum ſuffurari non poterant. Vnde Tyrannus furoris ſtimulis acerrime concitatus, ſententiam tulit, vt alligatis pedibus per terram ad ſupplicij locum traheretur. Nec mora; Iniectis funibus per viam publicā rapta-

Dira ſupplicia.

Digitized by Google

raptatus fuit. Cumque ad vrbis forum toto iam corpore fœdatus, protractus eſſet, quidem piſcator à maligno concitatus è ſua ſede proſiliens, arrepta ſecuri, pedem athletæ amputauit. Quo vulnere accepto vir generoſus, è corporis ergaſtulo ad cælos emigrauit. Corpus eius fuit à carnificibus, in loco maleficorum, feris & cæli volucribus cum firma cuſtodia deuorandum expoſitum. Sed Deus, præclarum illum theſaurum, non eſt paſſus vel à beſtiis deuorari vel perpetuo latere; immo multo poſt, cum iam ſpes omnis potiũdi corpore ſepulta videretur, mirifice illuſtrauit. Nam die quodam viri duodecim, qui multo tempore variis dæmonum vexationibus agitabantur, ad locum illũ venientes & confuſis vocibus ſanctum inuocantes, quinetiam manibus terram fodientes, corporum in congeriem inciderunt: aliiſque præteritis, beati martyris, ex mira odoris fragrantia, & ſalute, qua, ad primum eius contactum, fruebantur, ilico cognouerunt. Quod deinde in loco, cui nomen eſt Criſis, honorifice condiderunt: vbi multis virtutibus egregie coruſcat.

Trahitur per terram ad locum ſupplicij. Caua è vita.

Corpus eius inuenitur à dæmoniacis. Tumulus eius miraculis celebris.

VITA S. LVCÆ EVANGELISTÆ: Ex ea quæ eſt per D. Hieronymum, Lib. de Viris Illuſtribus: & Metaphraſten. An martyrio occubuerit, dubium relictum videtur. Nam D. Hieron. & Metaphraſt. nullam martyrij mentionem faciunt. a Nazianzenus autem eum inter martyres recenſuiſſe videtur: & b Nicephorus genus etiam martyrij expreſſe deſcribit; & Glicas, Lib. 3. Annal: Et alij item nonnulli.

C. Baron. Tom. I. Annal. & in Not. ad Mar. Rom.
a In prima oratione in Iulianum.
b Lib 2 cap. 43.

VIr plane diuinis & artium maximarum diſciplinis excultiſſimus, beatus Lucas, Antiochia ciuitate oriundus fuit. Qui cum eſſet indole optima & generoſa, animum à puero ad ſtudia diſciplinarum appulit:

18 Octobr. Patria eius

Digitized by Google

pulit: & Syriacam ac Hebraicam linguam exactiſſime edoctus, miros in diuinarum ſcripturarũ campo fructus collegit.

Excellens in genere eruditio S. Lucæ.

Vt primos adoleſcentiæ attigit annos, ad florentiſſima (quæ tum in Græcia, tum in Ægypto erant) gymnaſia ſeſe contulit; vbi Græcas literas, omnemque eruditionem præclare imbuit, atque ad apicem Philoſophicæ dignitatis aſſiduo ſtudio, & ingenii felicitate ſumma cum laude peruenit. Inde ad Medicinæ facultatem gradum faciens, eam tam perfecte eſt aſſequutus, vt ab hac deinceps nomen obtinuerit. Poſtquam autem ingenij magnitudine ac dexteritate, humanæ doctrinæ faſtigium hoc modo adeptus eſt, animus eius rerum maximarum ſemper cupidus, magno ardore cæleſtia & ſempiterna moliri.

S. Lucas præſtantiſſimus medicus.

Venit ad Chriſtum Lucas.

Eodem illo tempore humani generis Saluator Chriſtus Dominus, fama Euangelicæ prædicationis & ſtupendis virtutibus vniuerſam Iudæam ac Galilæam impleuerat, & ingentem hominum multudinem ab infelici dæmonis tyrannide in libertatem vindicauerat. Quo audito Lucas, cunctis rebus poſtpoſitis, confeſtim eo contendit, & ſalutis conſequendæ auidus, Chriſtum de regno cæleſti diſſerentem audiuit: Nec mora; Cæleſtis doctrinæ lumine illuſtratus, dictum factum pecunias abiecit, poſſeſſiones contempſit, contempſit, cognationem & ipſa naturæ viſcera Chriſti amore facile deſpexit: totumque ſeſe in eius diſciplinam lætabundus contradidit. Ab hoc igitur tempore Chriſti diſcipulus, & comes pene indiuiduus, ac teſtis poſtremo reſurrectionis, factus eſt fidiſſimus. Cum enim ad Emaus agrum, triſtitia & mœrore plenus vna cum Cleopha pergeret, iamque amiſſa pene reſurrectionis ſpe, de Chriſti paſſione & morte diſſereret, Dominus ſe medium ingerens, cæpit tarditatem cordis eorum incrudelitatemq; improperare, & reſurrectionis myſterium multis veterum prophetarum teſtimoniis confirmare. Neque eo contentus, benigne ab eis ad hoſpitium inuitatus, menſæ communionem non

Lucam vnum fuiſſe ex 72 diſcipulis auctor eſt Epiphanius Hæreſ. 51. Luca 24.

non recuſauit, occulto igne diuini amoris corda eorum inflammans: donec in panis fractione ab eis agnitus ex oculos eorum euanuit.

Igitur eo ſpectaculo & in fide mirabiliter confirmatus, & ardentiſſimo Chriſti amore incenſus, à Saluatoris in cælum aſcenſione, hic duodecim Apoſtolis ſociatus, & eadem gratia ac poteſtate repletus, Gentium præceptor deſignatur, laborum ac tribulationum quas à Græcis ſuſtinuit plurimas ſane patientiſſimus. Nihil n. aſperum, nihil ei durum videbatur, ſi modo miſeras gentes ab errore & ſempiterna pernicie ad veritatem & ſalutis viam reuocare poſſet.

Laborat plurimum in conuerſione infidelium.

Poſtquam vero Paulus diſpulſis errorum tenebris, cæleſti lumine illuſtratus eſt, Lucas ei ſocius itineris & peregrinationis comes conſtitutus, adeo illi in cunctis fere certaminibus, vinculis ac carceribus, conformis ac domeſticus, & per omnia gratus effectus eſt, vt frequenter eum dilectum ſuum nominare non dubitauerit. A Hieroſolymis ad Illyricum vſque, vna cum Paulo paſſim læta Euangelij ſparſit ſemina, & à Iudæa Romam vſque, vnà cum eo vinctus, iiſdem laboribus, ijſdem afflictionibus, eiſdem communicauit naufragijs: vt gentes miſeras & dæmonis ſeruituте oppreſſas in Chriſti libertatem aſſeret. Hinc & Euangelium, & clariſſima Apoſtolorum acta, eleganter contexuit, vt poſteris etiam laborum ſuorum fructũ relinqueret. Quin & inter cætera hoc vnum cunctis fidelibus merito gratiſſimum munus præſtitit; quod typum aſſumptæ humanitatis Chriſti, eiuſque Genitricis ſanctiſſimæ effigiem luculenter admodum depinxit: eorumque imagines viuas quodammodo nobis reliquit.

Lucas ſocius Pauli in conuerſione gentium.

Scripſit Euangeliũ, & Acta Apoſtolorũ

Pinxit imaginem Chriſti, & S. Mariæ.

Cæterum Paulo Romæ relicto, rurſus Gentibus aliis atq; aliis ſalutem annunciaturus ad Orientem diſceſſit, totamq; Lybiam percurrens in Ægyptum peruenit. Cumq; ſuperiorem Thebaidam face Euangelicæ lucis illuſtrâſſet, ad inferiorem pari alacritate accedens, pontificiam ibidem auctoritatem, à ſpiritu ità edoctus,

Annunciat Chriſtum Ægyptiis.

edoctus, exercuit. Nam ſtatuis, & impuris dæmonum delubris ſolotenus deiectis, ſacra templa contra ſoli Deo erexit, gentemque miſeram in profundis ignorantiæ tenebris immerſam in lucem adduxit.

Lucas vxorem nunquam habuit.

Translatio reliquiarũ eius Conſtantinopolim.

C. Baron. Tom. 2. Annal.

Huiuſmodi igitur certaminibus peractis, impietate jam de medio ſublata, & Chriſti regno in terris ſtabilito, vir ſanctiſſimus, totius vitæ curſu expers vxoris, ætatis ſuæ octogeſimoquarto, è corpore ad cælos migrauit. Sepultus eſt Conſtantinopoli; ad quam vrbem viceſimo Conſtantii anno, qui fuit Chriſti Domini 356. oſſa eius cum reliquiis Andreæ Apoſtoli trāſlata ſunt de Achaia.

MARTYRIVM S. IVSTI, SIVE IVSTINI, nouem annorum pueri; Ex eo quod eſt apud V. P. Laur. Surium: ex Venerabilis Beda Tomo 3. deſcriptum. Paſſus eſt circa annum Chriſti 303.

18 Octob.

Ingens perſecutio in Chriſtianos

Rictiouarus crudelis Chriſtianorum perſecutor.

DIocletiano & Maximiano Imperii dignitatem adminiſtrantibus, tanta & in Chriſtianos perſecutionis deſæuiit tempeſtas, vt nemini quidquam vel emere, vel vendere, vel aquam denique haurire liceret, niſi prius infandis dæmonum idolis thura cremaret. Ea tempeſtate Rictiouarus præfectus, miſſus in Gallias, immanis Chriſti & Chriſtianorum hoſtis innoxiorum hominum ſanguinem ſitiebat; Baſileæ multos Chriſtianos in aquis præfocatos martyrio coronauerat, cæteriſque vbiuis locorum degentibus eiuſdem crudelitatis edictum proponebat.

Patria & Parentes S. Iuſtini.

Iuſtini ſanctitas in tenera ætate.

Per id tempus fuit Antiſſiodori Matthæus quidā, vir bonitatis & iuſtitiæ laudibus admirabilis; qui duos habebat filios Iuſtinianum & Iuſtinum; quorum ille ætate, hic morum maturitate anteibat: vitæ innocentia, ac ſanctitate, in tenera licet ætate, omnibus conſpicuus. Ante autem, quam hic Iuſtinus in lucem ederetur, frater eius Iuſtinianus ab hoſtibus captus, & in ſer-

Digitized by Google

in ſeruitutem procul abductus eſt. At beatus puer Iuſtinus, à teneris anni, rebus diuinis mirifice deditus, eo virtutum & gratiarum, largiente Domino, peruenit, vt multa diuinitus edoctus, inter cætera fratrem quoque ſuum in ſeruitute degere, eiuſque herum Lupum Ambianis habitare cognoſceret. Itaque fratris amore inflammatus, patri idipſum indicauit: hortans eum, vt ad redimendum filium iter ſuſcipiat. Cumque pater ſe itineris iſtius ignarum reſponderet; ſanctus puer animo accenſus, cœpit tota vrbe aliquem itineris ductorem quæritate. Quo non inuento, iterum rediit ad patrem; orans atque obteſtans vt vna ſecum pergeret; Chriſto haud dubio comite, ſe votis ſuis non fruſtratos iri. Reſpondit pater; Equidem, fili mi, fortaſſis corporis fretus viribus; tanti labores itineris perferre potero: Tu vero cum tenellus ſis, vereor ſane vt poſſis. Ad quæ Iuſtinus puer reſpondit; Chriſti ego ſeruus ſum; cui ego bene confido, cuique me ſemper commendare ſoleo. Pergamus pariter in eius nomine: ille nos illæſos & incolumes ducet reducetque. Acquieuit tandem pater, & rebus ad iter neceſſariis comparatis, Ambianum pariter perrexerunt. *Claret prophetiæ ſpiritu.*

Prima vero nocte Meloduni diuerſantes, pauperem quendam ad portas obuium habuêre, & pedum officio, & oculorum lumine orbatum; cui ſtipem obnixe petenti pius puer Iuſtinus cibum non modo præbuit, ſed & ſua ſe tunica ſpolians, nudum ea contexit. Quare nonnihil commotus pater, cœpit eum obiurgare: illud benignitatis & humanitatis officium, diſpendium vocans. Contra vero diuinus puer, multis ex ſacra ſcriptura locis depromptis, patrem conſolari, & illud beneficium in pauperem illum optime eſſe collocatum. *Liberalitas eius erga pauperes.*

Cum ergo noctem illam Meloduni exegiſſent, mane cœpto itinere pergentes, Chriſto duce Lutetiam Pariſiorum peruenerunt, vbi Hippolitus quidam peramanter eos excepit, & humaniſſime tractauit. Ab illo vero dimiſſi, vt Iſaram fluuium attigerunt, non inue- *Veniunt Lutetiam.*

inuenêre nauim, qua eum tranſmitterent. Moleſtè id ferente patre pueri, ille perturbatum conſolatur, indicans diuina reuelatione ſe edoctum eſſe, propediem quendam affuturum, qui eos traducat. Adhuc puero hæc loquente, aduenit quidam nauta, qui promptus eos in nauim recepit, & gratis, reiecta quam offerebant mercede, ſuam eius operam præſtitit. Traiecto flumine, Ambianos properant, vrbemque ingreſſi, tandem domum Lupi inueniunt. Accedunt herum, ſupplices offerunt preces, priorque Iuſtinus ita eum compellat; Venimus Lupe, ad humanitatem tuam, ſubſtantiolam noſtram afferentes; vt accepto precio, captiuum nobis fratrem reſtituas. Ad quæ Lupus; vt cognouit eos Chriſtianos eſſe, ciueſque Antiſſiodorenſes; ego, inquit, hoſpitium præbebo, & pueros meos oſtendam: in quibus ſi fratrem veſtrum videritis, precio redimatis.

Veſpere igitur duodecim pueris in eorum conſpectum adductis, Iuſtinianus, qui quærebatur, inter eos non erat. Itaque beatus Iuſtinus oculos circumferens, videt quendam extra illos aſſiſtentem puerum, manu ſua accenſam tenentem lampadem Is vero erat beati Iuſtini frater, ante eum diem nunquam ei viſus. Sed ille plenus ſpiritu ſancto, nullo homine docente, eundem germanum fratrem ſuum hactens incognitum, ocyus cognouit, & gratulabunds, ſtupente ſane ipſo Iuſtiniano, & cunctis, qui aderant, fidelibus, eum eſt amplexatus.

Iuſtinus cognoſcit fratrem ſuum quem nunquam viderat.

Aderant tunc fortaſſis quidam Rictiouari præfecti retiarij; qui vt eos Chriſtianos eſſe ſenſêre, propere ad dominum ſuum referunt. Is miſſis confeſtim ſatellitibus ſuis, in cuſtodiam eos abduci præcepit. Lupus vero, qui eos hoſpitio exceperat, vt imminens periculum cognouit, noctu eos excitauit, monuitque, vt gratis recepto fratre, ocyus abſcederent: mortiſque ſupplicium mature effugerent. Illis itaque profectis, repente aduolant miſſi à Iudice carnifices; qui non inuentis quos quærebant, eadem celeritate ad illum redeunt.

Accuſantur ſancti apud Rictiouarum præfectum.

Humanitas Lupi hoſpitis.

redeunt, & homines illos abiiſſe enunciant. Mox ille iubet quatuor equites abeuntes inſequi, & ad ſuum tribunal eos perduci, vel reluctantes confeſtim trucidari. Properantibus igitur perſecutoribus, Iuſtinianus imminentis periculi ignarus, in loco, quem Luperam vocant, conſiſtens ait ad fratrem; Locum hunc opportunum cernis, & hauriendæ aquæ, & cibo ſumendo. Si lubet hic pauliſper aſſideamus, vt cibo potuque refocillati ad reliquum itineris expeditiores ſimus. Iuſtinus autem futurorum præſcius; Si, inquit, hic quidpiam guſtare vultis feſtinatione ſumma opus eſt. Appropinquant enim miſſi à iudice, qui nos pœnas luituros ad illum adducant. Ocyus igitur cibum ſumite: ego vero inſidias contemplabor. Quod ſi quempiam eo animo ad nos accedere perſenſero, ego illum ſermonibus detinebo; vos aũt in hanc ſpecum vos ſubducite.

Inſequuntur ſæui Rictiouari milites.

Hæc cum prophetico ſpiritu ſanctus dixiſſet puer, mox adſunt carnifices, iudicis præceptum executuri. Iis conſpectis, cæteri in ſpeluncam ſe abdunt: beatus vero Iuſtinus ad martyrii gloriam pergit intrepidus. Ad eum igitur quatuor illi accedunt equites, ſciſcitantur quis ſit; quæ eius profeſſio; quinam illi, aut vbi ſint, quos habuiſſet ſocios. Ille per ordinem omnia explicans; Ego, inquit, Iuſtinus dicor, & Chriſtianum me libere profiteor. Et quia vos Chriſtiani nominis perſecutores noui, non licet mihi meos vobis comites prodere. Illis autem, ſtrictis gladiis mortẽ, ni proderet, minitantibus, reſpondit Iuſtinus; Equidem me felicem iudicabo, ſi pro Chriſti nomine, ſupplicia & mortem ſubiero; paratus certe pœnas perpeti, & animam meam in hac vita perdere, vt æternum cuſtodiam eam.

Iuſtinus puer imperterritus ſeſe hoſtibus offert.

His auditis, carnifices ira perciti, ſine mora in eius necem conſpirârunt, vnuſq; eorum, cæteris hortantibus, ceruicem illi mucrone præcidit. Eius martyrii gloriam mox inſigne & ſtupendum plane miraculum

S. Iuſtinus capite truncatur.

illuſtra-

Præclarum miraculũ. cui ſimile, de variis aliis legitur.

illuſtrauit. Nam truncum corpus apprehendens manibus præciſum caput, coram lictoribus conſtitit immobile, quo illi miraculo perterriti fugam capeſſunt. Pater vero eius & frater è ſpecu egreſſi, viſo tam ſtupendo miraculo, varie animis affecti fuêre; hortante martyrii gloria, vt exultent: natura inuitante, vt plorent. Interea maxime eos anxios habebat, quod neſcirent, quo modo ſepulturæ corpuſculum mandarent. Cumque ea de re inter ſe conferrent, ecce caput martyris diſertis eos appellans verbis, Abite, inquit, ad locum Luperam; atque illic meum humate corpuſculum. Porro matri hoc meum apportate caput, vt amoris erga ſe mei hoc pignus habeat. Quod ſi mei tenetur deſiderio, ſtudeat ſequi me in paradiſo iam degentem: vbi animæ ſanctorum feliciter quieſcunt.

Loquitur præciſum caput patri & fratri ſuo.

Lux cælitus effunditur ſuper caput eius.

Tum illi corpus ſanctiſſimi martyris reuerenter ſepeliunt, & caput matri adferunt; quæ cum illud profuſis præ gaudio lachrymis exciperet; & Chriſti numen collaudaret, ecce lux ingens in mediis noctis tenebris cælitus ſupra domicilium effuſa eſt; populo, qui in vrbe erat, vniuerſo admirante, & Chriſti gloriam in martyre hymnis & canticis celebrante. Cum vero Epiſcopus ciuitatis ſacrum illud martyris caput honorifice conderet, cæca quædam ſuperueniens puella, mox lumen adepta eſt; plebe rurſus noua lætitia exultante, & inclytum martyrem laude & prædicatione efferente; ad gloriam benigniſſimi Saluatoris, qui ſanctos ſuos ita exaltare dignatur; cui honor eſt & poteſtas per æterna ſecula. Amen.

Cæca illuminatur.

VITA

Digitized by Google

VITA S. MONONIS, MARTYRIS LEODIENſIS: Ex ea quæ eſt apud Vener. Patr. Laurent. Surium. Occubuit circa Annum Domini 640.

Ioan Molan In Natalibus & Indiculo SS. Belgij. Item in Chronico. 18 *Octobris*

FVit ſanctus Monon de Occiduis mundi partibus oriundus, videlicet ex Scotia; quæ multas Sanctorũ velut ſtellas luciſluas ad diuerſas mundi partes tranſmiſit; vt fuit pretioſus Confeſſor Furſeus, quem Perona retinet læta cum fratre ſuo Vltano, & Foillanus eorum frater, magni vir meriti, cuius præſentia caſtrum congaudet Foſſenſe, ſanctus quoq; Beituinus, ſanctus Fredegandus, necnon ſanctus Eloquius Confeſſor magnificus; quem Vualciodorum veneratur cœnobium: aliique complures ſancti. Itaque & huic venerabili Mononi poſt vigilias nocturnas, quibus Deo miles inuictus ſeruiebat, cum ſe aliquãdo ſopori dediſſet, ita adfuit nuntius cæleſtis in hęc verba; Monon, inquit, ſerue Dei, mandat tibi Altiſsimus, Gallias vti impiger adeas locumque in ſilua Arduenna, cui nomen Fridier, perquiras: quem fons Naſſonia leuiter irrigat: ibique locũ tuæ habitationis vendicabis, donec generalis dies examinis, peccatoribus plenum reatus ſui tormentum, Iuſtis vero ac tibi æternæ vitæ integrum brauiũ pro labore redditurus eſt. Qua viſione vir Dei ſollicitus petijt, vt ſi à Deo hæc eſſet viſio, ſecundo ac tertio iterum ſibi appareret: quod & factum eſt. Nec mora, iam de Angelica viſione certior factus, ſumptis neceſſarijs, quibus egebat, verſũque huius pſalmi iugiter decantans, *Vias tuas Domine demonſtra mihi, & ſemitas tuas edoce me:* iter ſuum vir iuſtus arripuit. Sedit tamen illi in voto, Limina Apoſtolorum Petri & Pauli prius inuiſere.

Patria eius Scotia quõdam Sanctorum fertiliſſima.

Iubetur cælitus vir ſanctus adire Gallias.

Sumptis neceſſariis iter ingreditur.

Pſalm 24.

Ea vero tempeſtate dignæ memoriæ Ioannes, dictus ob morum ſimplicitatem Agnus, (cuius poſſeſſio paterna fuerat villa Tihancia iuxta Huyum caſtrum ſita) cũ benedictione Apoſtolica Romæ accepta, tranſgreſſis iam in redeundo Alpiũ iugis, Tungrenſis Epi-

Tendenti Romam occurrit S.

R ſcopi,

Ioannes Tūgrenſis Epiſcopus.

Summa familiaritate eidem Epiſcopo coniungitur.

ſcopii partes repetebat Qui viro ſancto Mononi, tunc Leuitico ordine ſublimato obuiam factus, auditis ſui itineris cauſis, benedictionem elargitur, ſimulque iam familiari ei ex ſpirituali collocutione facto, tanquam fideli amico iniungit, vt in redeundo pallium, quod ex maturandi itineris anxietate intermiſerat, fide is baiulus ſibi deferat. Locum quoque à Deo ſibi deſignatū ad ſe reuertenti promiſit certius ſe oſtenſurum, ſuumque illi conſilium & auxilium, prout tempus & ratio expoſcant, in omnibus benignè præbiturum; quod & ita factum conſtat. Siquidem reuerſus B. Mono ex vrbe Roma, à prædicto Ioanne Epiſcopo venerabiliter ſuſceptus eſt. Atq; adeo, quātus, qualiſue poſtea fuerit in famulatū prælibati pontificis, breuiter enarrabimus.

Viuit vitā piiſſimam.

Fuit namque dapſilis & largus in pauperes, pernox in orationibus, ieiuniorum executor laudabilis, pacis amator pręcipuus, proximorum defenſor promptiſsimus, ac Dei amator feruentiſsimus. Et in vniuerſum, quidquid, vt ſic dicā, in ſeruis Dei attenditur laudabile, hoc in iſto eius famulo vbertim creſcebat quotidie; in tantum, vt etiam conſodales eius videntes talia in Dei homine dona, inde peſſundati ſint ad peius, vnde ſublimari debuerant in melius. Itaque hic Dei iuſtus, inter iſta non immemor viſionis nocturnæ diuinitus ſibi factæ, cum licentia præſcripti Epiſcopi, expetit locum ab Angelo præſignatum eumque truncis ac vepribus pro poſſe mundatum in Oratorium commutauit, vbi congruè Deo redderet ſolemnia precum vota. Cui operi ſic incumbenti, obtulit interim Chriſti miſeratio largiflua leuamen amabile, nolam videlicet ferream, in viri Dei pręſentia à porco de terra effoſſam, quæ adhuc in eius dependet Eccleſia. Quo dono non parum recreatus, agnouit intrepidus, pium Ieſum inchoato operi benignè fauere.

Cadens æmulis ad locum ab Angelo demonſtratum ſe confert.

Mox fama quietis neſcia, circumquaque, volitans, vicinos excitat non mediocriter, vt huic Dei homini adhærerent; quorū etiam ope & labore erexit ædiculam, diuitijs quidem ſeculi vacuam, ſed virtute plenā. Siquidem promerentibus eius meritis viuacibus, mul-

torum languentium corpora inibi ſua offerentium munera, deinceps ex integro ſoſpitati reſtituta ſunt. Verum enimuero, hoſtis tandem humani generis ſupra modum indigne ferens, etiam locum iſtius eremi titulo Chriſtianitatis à viro iuſto ſic nobilitari, anxius quid ageret, qualiterue cœptum opus interrumperet, ſecũ pertractat. Nec mora. Face accenſus inuidiæ, quo Protoplaſtum patrem noſtrum Adamum expulit ab horto deliciarum, appulit ſibi ſuæ voluntatis compotes ſicarios. Qui ægre ferentes, virum ſanctum luſtra ſuarũ inhabitare ſyluarum, tempore quodã in eum irruentes, peſtiferoque cuneo perſtrepentes, crudeli eum morti mancipauêre. Quod vbi ad vicinorum peruenit aures, ſacrum corpus ibidem ſepulturæ honorifice, ingenti cum luctu mandauêre: multiuariis poſtmodum cœlitus glorificatum miraculis; claudorũ quippe, cæcorum, aridorum, febricitantium, aliisq; plurimis detentorum doloribus curatione.

Multi ægri ab eo ſanãtur.

Trucidatur crudeliter à ſicariis, & eximiis poſtmodum clares miraculis.

VITA S. AQVILINI EPISCOPI EBROIcenſis ſcripta ad Audoenum: Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Sur. Claruit temporibus Clodouei 2. Regis Frãcorum, ac filiorum eius. Anno 682. quo interfuiſſe reperitur Concil. Rothomagenſi, celebrato ſub Ansberto eiuſdem Sedis Antiſtite. Sedit vero annis 42.

C. Baron. Tom. 8. Annal. & in Not. Martyr. Roman.

BEatus Aquilinus Baiocenſi ciuitate oriundus, parentem nobilitate clarus, ſed morum dignitate illuſtrior, antiqua inſignia nouis virtutum ornamentis ſplendidiora reddidit. Cum ſummo ſtudio enutritus, animum liberalium artium diſciplinis & ſacris etiam literis præclare imbuiſſet, tranſmiſſis adoleſcentiæ ſpatijs, vt iuuentutem attigit, vxor ei, pari nobilitate virgo, delecta fuit. Qua cum, ſacroſancto matrimonii fœdere, ſanctiſsimè inito, proles primum terrena ab eo gignitur, vt poſtmodum cœleſtis procreetur.

19. Octob.

Patria & parentes eius.

Duxit vxorem nobilis nobilem.

Ea quidem tempeſtate, Clodoueus eius nominis Secundus rerum in Francia potiebatur; qui accitum ad ſe

A Clodoueo Rege

tum alius mittitur ad barbaros profligandos.

Aquilinum, cum vrbium præfectis aduerſum barbaros, qui in extremis regni Francorum finibus efferatis cœperant animis inſoleſcere; in expeditionem deſtinauit: vtique vt antequam ſpiritale contra ſpiritales nequitias bellum ſuſciperet hoſtium viſibilium pugnis & victoriis exerceretur. In ea expeditione cum triennio & menſibus ſex verſaretur continuis, pia eius coniunx de ſalute & reditu mariti vehementer ſollicita, votum Domino nuncupauit, ſe anno integro continēter cum illo victuram, ſi ſaluus & incolumis domum rediret. Vbi ergo optatum eius reditum cognouit, immodico gaudio elata, cum familia & commeatu Carnotum vſque ei obuiam proceſſit, & in alienæ ciuitatis hoſpitio lautiſſime, haud ſecus ac domi, eum excepit. Ibi cum mutuis ſe amplexibus peramanter ſtringerēt, & Aquilinus coniugis pudicitiam & amoris integritatem, coniunx vero Aquilini ſinceritatem admiraretur, oblata deinde familiaris colloquij opportunitate, marito ſuo, quid actum eſſet, quomodo ſe voto obſtrinxiſſet, explicauit; timensque ne forte factum indignabundus damnaret, votumque reſcinderet, multis ſeſe verbis excuſare, & iræ, quam formidabat, obuiam ire ſtuduit. At vero maritus multo magis ſuum in fœmina pectus admirans, dolebat quod non potuiſſet primas ſibi in ipſa vendicare virtute, qui prior eſſet conditione virili: & prior etiam deſiderio caſtitatis eſſe putaretur; niſi poſterior inuentus eſſet conceptæ voluntatis ſignificatione & enunciatione. Contemplans itaque cum gaudio & admiratione coniugis caſtitatem, Tu, inquit, clariſſima, me dicendo anteuertiſti, quem deſiderando anteuertere non potuiſti. Veruntamen vt multum lætor terram pectoris tui, quam ego colere volebam, diuinitus cultam & compluntam eſſe; ita hoc vnum adhuc, quod à te prætermiſſum ſentio, & neceſſarium puto, adiicere volo. Tu annuam Deo continentiam promiſiſti, ego opto & polliceor perpetuam: vt pariter non annuam, sed ſempiternam promiſſius coronam adipiſci. Hæc cum ille dixiſſet, coniunx gratiſſimo animo aſſenſit:

Votum cōiugis eius.

En iudiciū puriſſimi amoris in matrona coniugata.

Vide propoſitum continentiæ in matrimonio.

Perpetuam continentiam promittit A-

Digitized by Google

ſic: excuſſoque contagionis iugo, ſanctitatis iugum pariter ſuſceperunt.

quilinus. Idem facit coniunx eius.

His ita conſtitutis inſequenti die cœpto itinere domum perrexêre. Et quidem ſub vno tecto animis coniunctis degentes, carnali tãtum conſortio ſeparati, ſua ante omnia pauperibus impendêre, corpora ieiuniis & vigiliis exarare, ſtudio pietatis certatim feruere, peregrinis & hoſpitibus miniſtrare, domum ſuam in xenodochium propemodum conuertere: denique in laico habitu, nihil ipſis monachis & Crucis habitum gerentibus cedere. Tantum communis conuictus & veſtes ſeculares caſtitatis ſecretum occultabant, & humanas laudes repellebant.

Elargiuntur ſua pauperibus

En conuerſationis eorum perfectionem.

Cumque hoc modo ardentes lucernæ diu ſub modio deliteſcerent, tandem beato Æterno Ebroicenſis vrbis Epiſcopo ex hac luce ad æternam translato, totius Cleri & populi animi diuinitus inflammantur, vt Aquilinus ille occultus Dei ſeruus, qui ſe abſcondens proximis negabat exemplar pietatis, ei ſubſtituatur. Nec quæſitum ab electo quid ipſi videatur: ſed rapitur ab omnibus trahiturque, vt totius Eccleſiæ domũ gubernet, & paſtoralem curam ei impendat, qui ſuæ domui tam præclare præfuerat. Primo igitur clericus ordinatur, indeque gradatim promotus ad Epiſcopale cacumen euehitur: cunctis ei obuiam procedentibus, & conſonis vocibus laudes eius celebrantibus. Suſcepto autem non coruino hiatu, ſed columbina ſimplicitate ſacerdotio, iam aperte vxor vertitur in ſororem, in quam iam ante occulte tranſierat. Deinde gregis ſui cura ſuſcepta, cum non ignoraret, ſe ſequeſtrum & aduocatum totius populi apud Deum conſtitutum, vt liberius poſſit contemplationi vacare, & pro peccatoribus mundi huius tumultibus deditis Dominum deprecari, non longe à muro ciuitatis, ab Eccleſia vero centum paſſuum ſpatio diſtantem elegit cellam, in portæ Rhotomagenſis regione ſitam: ibique ſecretum, quod propter paſtoralis curæ inquietudines amiſerat, repetens, animarum cauſas & negocia

Æterno Epiſcopo Ebroicenſi ſuccedit Aquilinus.

Cellam ſolitarius inhabitat.

Digitized by Google

tanto curabat melius, quanto plus corporum declinabat. Ibi ſummo diſciplinæ rigore corpus domabat, mentem vero aſsiduis orationibus & lectionibus paſcebat: hauriebatque è ſacris fontibus in ſecreto, quod populo deinde in publico proponabat. Veſtes delicatas: menſam ſplendidam, lectique molitiem, cæteraque eiuſmodi, quæ cęleſtem diſciplinam eneruant, prorſus ignorabat. Nudum pauimentum, feſſa longis vigilijs membra ac ieiunijs exeſa breui ſomno excipiebat. Sẽper in acie contra hoſtiles nequitias & impetus ſtrenuus bellator ſtabat: pauidus ne forte remiſsior factus, vel hoſtili impetu ſubuerteretur, vel inſidijs circumuẽtus opprimeretur. Hinc timore Domini plenus ſemper Dominum precabatur, vt feneſtras corporis ſui aut obſtrueret, aut cuſtodiret; ne per eas noxia irreperet concupiſcentia, quæ certiſsimam animæ mortem adferre ſolet. Malle enim ſe teſtabatur orbatũ luminibus in regnum intrare cęlorum, quam illis integris mitti in gehennam. Eius vero precibus annuens Dominus, exteriores capitis eius feneſtras, lucis miniſtras, clauſit: ſed interiores adeò cumulate illuſtrauit, vt ſinẽ oculorũ adminiculo ad eccleſiam veniret, & pari alacritate immo maiori, pabula diuini verbi, cæteraq; pietatis officia, populo adminiſtraret. In his omnibus ipſe Chriſtus ei reddebat teſtimonium; prorſus vt quos intus illuminabat, curabat, erigebat, extrinſecus etiam ſigno Crucis illuminaret, & erigeret. Neque enim vlla corporalis infirmitas eius precibus reſiſtebat, qui ſuis exẽplis, & doctrina ſpiritales ægritudines depellebat.

En quantã ſui cuſtodiã habeat vir ſanctus.

Orbatur oculorum lumine, vt petierat.

Signo Crucis pellit morbos aliaque operatur miracula.

Tandem pijs bonorum operum, ſanctarumque inſtitutionum exercitijs comprobatus, cum duos & quadraginta annos in dignitate paſtorali exegiſſet, illibatũ & incontaminatum Chriſto reddidit ſpiritum: ſepultus in baſilica, quam apud ciuitatis ſuburbium ipſe condiderat.

Obitus eius Locus & ſepultura.

MAR-

Digitized by Google

MARTYRIVM SS. CAPRASII, FIDEI, ac ſociorum: Ex eo quod eſt apud Venerab. Pat. Laur. Sur. Paſſi ſunt circa annum Chriſti trecenteſimum tertium, qui fuit Marcellini Papæ 7. Dioclet. & Maxim. Impp 20. *C Baron. 2 Tomo Annal.*

FVit in ciuitate * Agennenſium, eximia pulchritudine virgo, Fides nomine; veteri & generoſa ſtirpe parentum nobilis, ſed Chriſti munere longe nobilior; quæ prima in ciuitate Agenno, decus & exemplum martyrij cunctis CHRISTI fidelibus fuit. Iuuennis quidem illatæ paſſionis fuiſſe dicitur tempore, ſed ſenſu & opere ſenex manebat, pulchra facie, ſed pulchrior mente; virginitatis quoque candore formoſiſſima, vultûſque hilaritate ſerena. *20 Octob.* ** in Galliis ſita.* *Patria & parentes S. Fidei.*

Eodem igitur tempore Præſes ſceleratiſſimus, nomine * Dacianus, à profanis Imperatoribus Diocletiano & Maximiano, ad Agennenſem vrbem miſſus, vt & ſacrilegos beneficijs remuneraret, & Chriſtianis ibidem metu ipſius latentibus atrociſsimas pœnas inferret, continuo beatiſsimam virginem Fidem ſuis Iuſsit conſpectibus præſentari. At illa ſponte ſe miniſtris offerens, armata, vexillo ſanctæ Crucis in fronte, ore, & pectore, ſanctoque roborata ſpiritu, hilari animo ad preſidem perrexit & de nomine ſuo ac religionis profeſsione quæſita, nullo perterrita metu & nomen ſuum & Chriſtianæ fidei profeſsionem edidit. Præſes vero callida ſimulataque tranquillitate paulo indulgentius reſpondens, Accipe, inquit, ô iuuencula, conſilium pulchritudini atque iuuentuti tuæ neceſſarium: & ceſſa ab hac confeſſione, & magnæ Dianæ ſacrifica, & multis te muneribus amplificabo. Quam promiſſionem CHRISTI virgo pro nihilo reputans, A patrum, inquit, ** Rictiouarus: præfuit etenim Dacianus in Hiſpaniis.* *Siſtitur ad tribunal præſidis.* *Iudex nititur blanditiis & muneribus eã ſubuertere.*

traditionibus cognoui, omnes gentium deos dæmonia eſſe, & tu mihi blanditijs perſuadere vis, vt ego eis ſacrificem?

conſtans eius reſponſum.

Præſes hoc virginis reſponſo excandeſcens, Aut, inquit, proſtrato corpore quantocyus dijs ſacrifica, aut ego te diuerſis excruciatam tormentis morte mulctabo. Ad ea ſancta Fides exemplo magnorum martyrum roborata, à terrena vita ad ſupernam gloriam migrare deſiderans, in hanc vocem prorupit lætabunda; Ego pro Domini mei IESV Chriſti amore, non ſolum diuerſa tormenta, ſed & mortem ſubire parata ſum. Tunc Præſes furore concitatus, iuſſit ſatellitibus vt virginem in lectum æreum extenderent, ſuppoſitoque igne, tenera illius membra crudeli ſupplicio conſumerent. Itaque candentem craticulam tenera virgo vltro conſcendens, per quatuor partes extenditur, loriſque ferreis coarctata, per flammeam cratem prouoluitur. Cui impij miniſtri ferreis batillis ardentes ſubiiciunt prunas, ad peque flammis iniecto, ad latera vſque torrida incendia ſubuolare cogunt. Quo ſpectaculo, crudeli nimis atque horribili, multi è populo permoti, vna voce impietatem Iudicis & iniuſta iudicia damnarunt: virginiſque conſtantia ad fidem perducti, glorioſam martyrij palmam conſecuti ſunt.

Aſſatur in craticula.

Multi credunt, & martyrium obeunt.

Dum hæc agerentur, ſanctus Capraſius, cum cæteris Chriſticolis perſecutionem ſacrilegi tyranni declinans, ad ſeptentrionalem vrbis plagam ſub foramine cuiuſdam rupis poſitus latebat, & omnia quæ intra muri ambitum gerebantur, clara oculorum acie exinde proſpiciebat. Qui ſub eiuſdem diei articulo, ab ipſo ſpeluncæ foramine ad vrbis propugnacula adſpectum dirigens vidit ſanctam martyrem ſuper carbonum incendia impiorum immanitate torqueri. Eleuatis igitur oculis, & cælum intuens, profuſis lachrymis à Deo virgini in præſenti certamine victoriam precabatur: & humi toto corpore proſtratus, petebat à Domino, vt cæleſtem ei virtutem oſten-

S Capraſius è latebris videt virginem in craticula torreri.

Digitized by Google

oſtendere dignaretur; & ecce columba de nubibus niue candidior deſcendens, rutilantem inter lucentibus gemmis ſuper glorioſæ martyris caput viſa eſt deponere coronam. Deinde blando alarum volatu, dulcique pennarum applauſu, cum imbrifero rore totam vim flammarum extinxit, pyramque incendii torridi, quaſi irriguis fontibus, tali volatu repreſſit. Vir etiam ſanctus vidit beatiſſimam Fidem veluti pugilem egregiam, non tortorum ictibus læſam, non igni exuſtam, neque corpore ſauciatam, ſed cæleſtibus ornamentis ſtare redimitam. Tunc ſecurus non imparibus meritis eandem gloriam ſubiturus, rupem, ſub qua habitabat, dextera ſua percuſſit, & continuo inde fons iugis aquæ emanauit. Quæ vſque in hodiernum diem currens, indeficienter ſalutis remedium cunctis aduenientibus in virtute Dei præſtare non deſinit.

Viſa eius.

Ignis per columbam diuinitus extinguitur.

Fons miraculoſe exoritur ad tactum manûs viri Dei.

Hic ergo vultu hilaris, ſpiritu alacer, corde intrepidus, cæteris ignorantibus, ad locum, vbi glorioſa virgo & martyr Fides flammarum incendia ſuſtinebat, improuiſus aduenit, & Chriſtum publica voce prædicans, vltro martyrii certamen expetiit. Præſes viſa animi illius conſtantia, nomen, patriam, & genus requiſiuit. Cui ſanctus Capraſius reſpondit; Inprimis quod præclarum eſt, Chriſtianum me profiteor: in regenerationis autem lauacro Capraſius ſum dictus. Hoc audito, præſes blandis eum ſermonibus deliniri poſſe ſperans; Video, inquit, te decorum iuuenem egregiis naturæ adiumentis, ad res arduas, & principum amicitiam perfruendam, natum; quare te hortor, vt meo acquieſcas cõſilio, & ampliſſimis bonis ac prædiis ſecure fruaris. Ad hæc Capraſius cæleſtibus admonitus mirabilibus; Prædia inquit, & bona ampliſſima ab eo ſecurus expecto, qui eſt fidelis in verbis ſuis & ſanctus in omnibus operibus ſuis. Præſes ergo vt vidit immutabilem eius mentem, iuſſit miniſtros ſine pietate in eius corpus ſæuire, carneſque laniare. Cumq; hoc factum fuiſſet, & martyr per omnia ſupplicia inuictus, alacri vultu populis præſentibus Chriſti nomen prædicaret, ingens

S. Capraſius palam ſe Chriſtianũ clamat.

Pſ 144.

Grauiter torquetur, nec vincitur.

gens animorum motus in plebe exortus eſt. Cum enim ſanctus martyr omnibus eſſet amabilis, & maxime inter tormentorum quæſtiones cæleſti quodam decore aſperſus, populi magno eiulatu frementes, iudicem crudelitatis impietatiſque conſtanter arguebant, quod ſanctum Dei, & omni pietate ornatum tanta crudelitate perditum iri vellet. Inter omnes autem duo fratres Primus & Felicianus conſtātiam ſancti martyris in perferendis ſupplicijs admirātes, amore Dei anhelo pectore flagrantes, tam fide quam opere continuo huic ſe agoni ſociauerūt, mortiſq; periculis alacriter iniecerunt. Quos omnes ad iugulum mortis vna conſpiratione collectos, mox vt vidit ſæuus ille carnifex, data ſententia, duci ad delubrum præcepit: vt ibi aut dijs immolarent, aut flexis ceruicibus terribilem mortem exciperent. Ducti ergo vna cum B. Fide ad prędictum locum, cum nulla vi ad ſacrificandum compelli poſſent, cæſis capitibus cum triumpho martirij ad coronam gloriæ feliciter ſimul peruenire meruerunt.

Primus & Felicianus martyri ſe ſociant.

Plectuntur capite SS. Martyres.

Horum autem corpora tormentis miſerabiliter lacerata, cæſiſque capitibus obtruncata, deuota Chriſti plebecula cum ſumma veneratione latenter colligens, & ſacri effuſionem ſanguinis mundiſſimis pannis extergens, in loco tanta ſanctitate digno honorifice condidit: vbi multis annorum decurſibus ad tempora vſque Dulcitij Epiſcopi latuerunt? qui eleuatis de terra reliquijs, nouam in eorum venerationem conſtruxit Baſilicam, quam primario tamen titulo Fidei virgini dedicauit: quorum meritis ad ſalutem omnium innumera cælitus ibidem oſtenduntur miraculorum inſignia.

En veterū fidelium deuotionē in colligendis ſanctorum reliquiis.

Eleuatio reliquiarū SS. Martyrum

Miracula ad ſepulchrū eorū.

MAR-

MARTYRIVM SS. VRSVLAE, ET Sociarum virginum, aliorumque aſſociatorum, breuiſſime fideliſſimeque conſcriptum: Ex eo quod eſt per R. D. Hermannum Fleien, S. Theologiæ Doctorem, S. Cuniberti Decanum. Sanctarumque virginum Coloniæ Canonicum, Coronatæ ſunt anno à Chriſti incarnatione plus minus 451. ſub Attilla Hunnorum Rege: qui eodem tempore, Gallias, aliasque prouincias occidentales inuaſit. *C. Baron. Annal. Tom. 6.*

CVM inclinare Reſp. Romana, labi & prope cadere inciperet, non modo principibus ipſis tyrannidem occupantibus, verum etiam & (*a*) Barbaris vndique in Imperium irrumpentibus, & multis pijs ac Chriſtianis populis; de ceruicibus ſuis iugum ſeruile deijcientibus, Britanni quoque à Pictis & Scotis, continuis diuexabantur ærumnis. Et quanquam fortiter ac ſtrenue, à Romanis, prouincia, copijs hoſtium aliquoties proſtratis & profligatis, defendebatur, tamen, quia indies Romanæ res magis attenuabantur, iminuebanturque? & legio, quæ à Romanis miſſa, Britannis ſubſidio venerat, ducem ſuum cum multis nobilibus Britannis (inter quos Conanus erat honeſto loco apud ſuos natus) ſecuta, in Armoricam Galliæ regionem traiecerat, ibique nouum Britann ę Galiicę regnum firmare cœperat, (*b*) coacti ſunt Britones omni ope & auxilio deſtitui, Anglos populum Saxonicum barbarũ contra Pictos & Scotos conducere. *21 Octob.* *a Conſtat Romanos omnes vocaſſe illos barbaros, qui ipſorum imperio non parebant.* *b Hac acta eſſe anno 449. teſtatur Beda lib. 1. Eccle. Hiſt. c. 15.*

Quæ cum fiunt, aut certę haud multo ante, ex Britann Gallica Conanus, qui iſti regno à Duce legionis præfectus erat, miſſis legatis in maiorem Britanniam, vxorem ſociam Regni petebat. Vrſulam, filiam Dionethi regis: & aij milites alias virgines. Putabatur enim regnum firmum & diuturnum non fore, niſi ex gente *S. Vrſula petitur in vxorem à Conano præfecto.*

Britannia Gallica. gente ſua vxores ſibi adiungerent. Dionethus apud Britones, cum adhuc viueret, vir magni nominis & au-ctoritatis erat: & à prima ætate Chriſtiana fide, vti & cæteri Britones, imbutus. Vrſula filia, preterquam quod & ipſa Chriſto ſeruatori noſtro nomen dediſſet, adeo erat pudicitiæ & virginitati dedita, vt ad nuptias iſtas quanquam Regias, inuita tamen pertraheretur. *S Vrſulæ encomium.* Gens vero Angelorum ad defenſionem, vt dictum eſt, vocata, Inſulæ fertilitate illecta cum niſi biennio pro Britannis contra pictos & ſcotos bella geſſiſſet, non ad tempus cum illis fœdere, in ſocios Britannos arma immani audacia & ferocitate. *a.* vertit: prætendens ſibi decreta ſtipendia non perſolui. Ruebant, ſcribit. *b.* Beda ædificia publica ſimul & priuata; paſſim Sacerdotes inter altaria trucidabantur, præſules cum populis ſine vllo reſpectu honoris ferro pariter & flammis abſumebantur: nec erat qui crudeliter interemptos ſepulturæ traderet. Tanta ergo clade preſſi Britones, dum nouæ ſponſæ abitum parant, magna hominum multitudo, tam Eccleſiaſticorum quam laicorum, impendentes maiores calamitates declinaturi, ſeſe illis adiungunt itineris comites.

En execrã-dam Anglorum perfidiam ac impietatẽ.

a. *Contigiſ-ſe hæc conſtant anno 411.*

b. *lib* 1. *Eccleſ Hiſt. cap.* 15.

Ingreſſi mare in Armoricam tendentes, mox ſæua tempeſtate orta, claſſis tota diſſipatur, & diſiici-tur: atque aliis naufragium facientibus, ſancta Vrſula Virgo, cum vndecim millibus martyrij coronæ ſeruata, poſt longos errores & pericula tandem Coloniam Agrippinam appulit: quam Ciuitatem tunc Hunni, gens & Barbara & libidinoſa, & Chriſtiano nomini inimica, vel obſidione adhuc cingebant, vel quod veriſimilius eſt iam occupauerant. Hunni eximia pulchritudine & venuſtate fœminas contemplati, in venerem proni eos ad carnis commercium flagitare cœperunt. Verum cum ſancta Vrſula, non minus virtutum ac virginitatis nitore quam genere illuſtris, totam Societatem, piis Chriſtianiſque monitis, vt potius pro Chriſti fide ac pudicitia vitam amittere, quam barba-rorum

S. Vrſula cum ſociis Coloniam appellit.

Hunni quales.

Crudeliter ab Hunnis

iorum voluntati & libid ni parere optarent, magna conſtantia cohortata fuiſſet, mox Hunni quia diu manere non l cebat, immani furore perciti, Barbarica crudelitate vniuerſam multitudinem contrucidârunt. Agrippinates vero cum iam hoſtis alio ſe recep ſſet, ciuitatem egreſſi, ſacra corpora in locis vbi occubuerant pie, vt decebat, ſepel e uút; ac honore ſanct s martyrib. debito celebrauerunt, & proſecuti ſunt; necnon vbi quã plurima corpora recondita fuerunt, Baſilicas non d u poſt erexerunt, ędificâruntque; quarum illam quæ SS. Virginum eſt, in tanta veneratione ſemper habuerunt, vt nullius mortui corpus ibidem vnquam ſepeliē unt. In qua etiam Anno nato Chriſto Seruatore 922. Hermannus eius nominis primus Archiepiſcopus Colonienſis, collegium ſacrarum virginum & Canonicorum fundauit & dotauit; atque eius ſucceſſores, non contemnend s bonis, ad honorem Dei omnipotentis, ſanctarumque virginum cultum debitum, pio zelo auxerunt & amplificârunt.

ſuis necatur S. Vrſula.

Ab Agrippinatibus in Agro Colonienſi ſepeliuntur.

Baſilica S. Vrſulæ quãto in honore ſemper habita.

Eximia pietas Hermanni primi Archiepiſcopi Colonienſis.

VITA S. HILARIONIS ABBATIS; EX ea quæ eſt per D. Hieronymum. Migrauit è corpore, anno Chriſti trecenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, Damaſi Papæ 6. Valentiniani, Valentis Impp. 9.

C. Baron. Annal. Tom. 4.

Hilarion ortus vico Thabatha, qui circiter quinque millia à Gaza vrbe Paleſtinæ ad Auſtrum ſitus eſt, cum haberet parẽtes idolis deditos, roſa, vt dicitur, de ſpinis floruit. A quib. miſſus Alexandriam, grãmatico traditus eſt: ibique quantum illa patiebatur ætas, magna ingenij & morum documenta præbuit in breui, charus omnibus & loquendi arte gnarus. Quodque his maius eſt omnibus, credens in Dominum Ieſum, non Circi furoribus, non arenæ ſanguine, non theatri luxuria delectabatur: ſed tota illi voluntas in

21. Octob. S. Hilarionis patria.

Adhibetur literis.

tas in Eccleſiæ erat congregatione. Audiens autem tunc celebre nomen Antonii, quod per omnes Ægypti populos ferebatur, incenſus viſendi eius ſtudio, perrexit ad eremum. Et ſtatim vt eum vidit, mutato priſtino habitu, duobus fere menſibus iuxta eum manſit, contemplatus ordinem vitæ, motumque grauitatem? quam creber in oratione? quam humilis in fratribus ſuſcipiendis, ſeuerus in corripiendis, alacer in exhortandis, & vt continentiam, cibiq; eius aſperitatẽ nulla vnquã infirmitas frangeret.

Manet duobus menſibus apud S. Antoniũ cuius vita habetur 17. Ianuar.

Porro frequentiam eorum, qui ad eum ob varias paſſiones, aut impetus dæmonum concurrebant, vltra non ferens, nec congruum eſſe ducens pati in eremo populos ciuitatum; ſicque ſibi magis incipiendum eſſe, vt cœpiſſet Antonius, illum quaſi virum fortem victoriæ præmia accipere, ſe necdum militare cœpiſſe, reuerſus eſt cum quibuſdam monachis ad patriam. Et parentibus iam defunctis, partem ſubſtantiæ fratribus, partem pauperibus largitus eſt: nihil ſibi omnino reſeruans. Erat autem tunc annorum quindecim. Sic nudus & armatus in Chriſto, ſolitudinẽ quæ in ſeptimo miliario, è Maioma Gazæ emporio, per littus euntibus AEgyptum ad læuam flectitur, ingreſſus eſt. Cumque eſſent cruenta latrociniis loca & propinqui amicique eius imminens periculum denunciarent, contempſit mortem, vt mortem euaderet. Mirabantur omnes animũ, mirabantur ætatem? niſi quod flamma quædam pectoris, & ſcintillæ fidei in oculis relucebant. Lenes erant genæ, delicatum corpus & tenue, & ad omnem iniuriam impatiens; quod leui vel frigore vel æſtu poſſet affligi.

Subſtantiã ſuam fratribus & pauperibus diuidit.

Ingreditur eremum.

Igitur ſacco tantum membra coopertus, & pelliceũ habens ependyten, quem illi beatus Antonius proficiſcenti dederat, ſagumque ruſticum, inter mare & paludem vaſta & terribili ſolitudine fruebatur: quindecim tantum caricas poſt ſolis occaſum comedens & quia regio latrociniis infamis erat, nunquam in eodem loco manſitans. Quid facere diabolus; quo ſe verteret?

Amictus eius & abſtinentia prima.

Qui

Qui gloriabatur ante dicens, *In cælum aſcendam, ſuper ſydera cæli ponam thronum meum; ero ſimilis altiſſimo,* cernebat ſe vinci à puero, & prius ab eo calcatum fuiſſe quàm per ætatem calcare potuiſſet. Titillabat itaque ſenſus eius, & pubeſcenti corpori ſolita voluptatum incendia ſuggerebat. Cogebatur tyrunculus Chriſti cogitare, quod neſciebat & eius rei animo pompam voluere, cuius experimenta non nouerat. Iratus itaque ſibi & pectus pugnis verberans, quaſi cogitationes cæde manus poſſet excludere, Ego inquit, aſelle faciam vt non calcitres; nec te hordeo alam, ſed paleis; fame te conficiam & ſiti; graui onerabo pondere, per æſtus indagabo & frigora; vt cibum potius quàm laſciuiam cogites. Herbarum ergo ſucco, & paucis caryeis poſt triduum vel quatriduum deficientem animam ſuſtentabat, orans frequenter & pſallens; & raſtro humum fodiens: vt ieiuniorum laborem labor operis duplicaret. Simulque fiſcellas iunco texens, æmulabatur Ægyptiorum monachorum diſciplinam, & Apoſtoli ſententiam dicentis: *Qui autem non operatur, non manducet.*

Eſaiæ 14. *Tentatur à ſatana.* *En quibus modis S. adoleſcens domat libidinem.* *2 Theſſ. 2.*

Sic attenuatus, & intantũ exeſo corpore, vt oſſibus vix hæreret, quadam nocte cœpit infantum audire vagitus; balatus pecorum; mugitus boum; planctum quaſi mulierum; leonum rugitus, murmur exercitûs, & rurſus variarum portenta vocum: vt ante ſonitu, quam aſpectu territus cederet. Intellexit dæmonum ludibria; & prouolutus genibus, Chriſti Crucem ſignauit in fronte; talique armatus caſſide, & lorica fidei circundatus, iacens fortius præliabatur, amodo videre deſiderans, quos horrebat audire; & ſolicitis oculis huc illucque circumſpiciens; cum interim ex improuiſo, ſplendente luna, cernit rhedam feruentibus equis ſuper ſe irruere; cumque inclamaſſet Ieſum ante occulos eius repentino terræ hiatu, pompa illa omnis abſorpta eſt. Multæ ſunt tentationes eius, & die noctuque variæ dæmonum inſidiæ: quas ſi omnes narrare velim, modũ excedã voluminis. Quoties illi nudæ mulieres cubanti, quoties eſurienti largiſſimæ apparuère dapes. In

Variis infeſtatur dæmonum ludibriis. *Signat ſe Cruce Chriſti.*

Digitized by Google

te, dum orantem lupus vlulans, & vulpecula ganniens tranſiliuit? pſallentique gladiatorum pugna ſpectaculum præbuit: & vnus quaſi interfectus, & ante pedes eius corruens, ſepulturam rogauit. Orauit ſemel fixo in terram capite; & vt natura fert hominum, abducta ab oratione mens, neſcio quid aliud cogitabat. Inſilit dorſo eius feſtinus gladiator, & latera calcibus, ceruicem flagello verberans; Eia, inquit, cur dormitas? cachinansque deſuper, cum defeciſſet, an hordeum vellet ſuſcipere, ſciſcitabatur.

Tuguriolū eius. Igitur à ſextodecimo vſque ad viceſimum ſuæ ætatis annum, æſtus & pluuias breui tuguriunculo declinauit, quod iunco & carice texerat. Extructa deinceps breui cellula, *Cellula.* quæ vſque hodie permanet, latitudine pedum quatuor altitudine pedum quinque, hoc eſt, ſtatura ſua humiliore; porro longitudine paulo ampliore, quam eius corpuſculum patiebatur; vt ſepulchrum potius quam domum crederes. Capillum ſemel in anno die Paſchæ totondit; *Cubile.* ſuper nudam humum, ſtratūque iunceum vſque ad mortem cubitauit; ſaccum, quo ſemel fuerat indutus, nunquam lauans, & ſuperfluum eſſe dicens, munditias in cilicio quærere. *Veſtes & Cilicium.* Nec mutauit alteram tunicam, niſi cum prior penitus ſciſſa eſſet. Scripturas quoque ſanctas memoriter tenens, poſt orationes & pſalmos, quaſi Deo præſente recitabat.

A viceſimoprimo anno, vſque ad viceſimumſeptimum, tribus annis, dimidium lentis ſextarium madefactum aqua frigida comedit, & aliis tribus, panem aridum cum ſale & aqua. *Mira abſtinentia eius* Porro à viceſimoſeptimo vſq; ad triceſimum, herbis agreſtibus & virgultorum quorundam radicibus crudis ſuſtentatus eſt. A triceſimo autem primo vſque ad 35, ſex vncias hordeacei panis, & coctum modice olus, abſque oleo, in cibo habuit. Sentiens autem caligare oculos ſuos, & totum corpus impetigine, & pumicea quadam ſcabredine contrahi ad ſuperiorem victum adiecit oleum; & vſque ad 63. vitæ ſuæ annum hoc continentiæ cucurrit gradu; nihil extrinſecus aut pomorum, aut leguminis, aut cuiuslibet

libet rei guſtans. Indè cùm ſe videret corpore defatigatum, & propinquam putaret imminere mortem, à 64. anno vſque ad 80 pane abſtinuit, incredibili mentis feruore, vt eo tempore quaſi nouus accederet ad ſeruitutem Dei, quo cęteri ſolent remiſſiùs viuere. Fiebant autem ei de farina & comminuto olere ſorbitiunculæ, cibo & potu vix quinque vncias appendentibus. Sicque complens ordinem vitæ, nunquam ante ſolis occaſum, nec diebus feſtis, nec in grauiſſima valetudine ſoluit ieiunium.

Cum habitaret adhuc in tugùriolo annos natus decem & octo, latrones ad eum nocte venerunt vel exiſtimantes habere aliquid, quod tollerent, vel in contemptum ſui reputantes fieri, ſi puer ſolitarius eorum impetus non pertimeſceret. Itaque inter mare & paludē à veſpere vſque ad ſolis ortum diſcurrentes, nunquam locum eius cubiculi inuenire potuerunt. Porro clara luce reperto pùero, quaſi per iocum, Quid, inquiunt, faceres, ſi latrones ad te venirent? Quibus ille reſpondit: Nudus latrones non timet. Et illi, Certè, aiunt, occidi potes. Poſſum inquit, poſſum; Et ideo latrones non timeo, quia mori paratus ſum. Tunc admirati conſtantiam eius & fidem, confeſſi ſunt noctis errorem, cæcatosque oculos, correctiorem deinceps vitam pollicentes. Viginti & duos iam in ſolitudine habebat annos, fama tantum notus omnibus, & per totas palæſtinæ vulgatus vrbes; cùm interim mulier quædam Eleutheropolitana, cernens deſpectui ſe haberi à viro ob ſterilitatem (iam enim per annos 15. nullos coniugij fructus dederat) prima irrumpere auſa eſt ad beatum Hilarionē, & nihil tale ſuſpicanti repente genib. eius aduoluta, Ignoſce, inquit, audaciæ, ignoſce neceſſitati meæ. Quid auertis oculos? Quid rogantem fugis? Noli mulierem adſpicere, ſed miſeram. Hic ſexus genuit Saluatorem. Non habent ſani opus medico, ſed qui male habent. Tantem ſubſtitit, & poſt tantum temporis viſa muliere, interrogauit cauſam aduentûs eius, ac fletuū. Et poſtquam didicit, leuatis ad cælum oculis, fidere

Error latronum tota nocte.

Contemnit mortē adhuc puer.

Impetrat ſterili partum.

iuſſit? eundemque cum lachrimis proſecutus, exacto anno, vidit cum filio. Hoc ſignorum eius principium, maius aliud ſignum nobilitauit.

Ariſtæneta Helpidij, qui poſtea præfectus prætorio fuit, vxor valde nobilis inter ſuos, & inter Chriſtianos nobilior, reuertens cum marito & tribus liberis à B. Antonio, Gazæ propter eorum infirmitatem remorata eſt. Ibi enim, ſiuè ob corruptum aërem, ſiuè, vt poſteà claruit, propter gloriam Hilarionis ſerui Dei, Hemitritæo pariter arrepti, omnes à medicis deſperati ſunt. Iacebat vlulans mater, & quaſi inter tria filiorum diſcurrens cadauera, quem prius plangeret, neſciebat. Cognito autem quod eſſet quidam monachus in vicina ſolitudine, oblita matronalis pompę tantum ſe matrem nouerat; vadit comitata ancillulis & eunuchis: vixque à viro perſuaſum eſt, vt aſello ſedens pergeret. Ad quem cum perueniſſet, Per ego te, ait, Ieſum clmentiſſimum Deum noſtrum obteſtor, per Crucem eius & ſanguinem, vt reddas mihi tres filios, & glorificetur in vrbe Gentilium nomen Domini Saluatoris, & ingrediatur ſeruus eius Gazam, & Marnas corruat. Renuente illo, & dicente, nunquam ſe egreſſurum de cella, nec habere conſuetudinem, vt non modo ciuitatem, ſed nec villulam quidem ingrederetur, proſtrauit ſe illa humi, crebro clamitans; Hilarion ſerue Chriſti, redde mihi liberos meos. Quos Antonius tenuit in Aegypto, à te ſeruentur in Syria. Flebant cuncti qui aderant, ſed & ipſe negans fleuit. Quid multa? Non prius mulier receſſit quam ille pollicitus eſt, ſe poſt ſolis occaſſum, Gazam introiturum. Quo poſtquam venit, ſingulorum lectulos & arentia membra conſiderans, inuocauit IESVM. Et ô mira virtus; quaſi de tribus fontibus ſudor erupit: eademque hora acceperunt cibos, lugentemque matrem cognoſcentes & Deum benedicentes, ſancti manus deoſculati ſunt. Quod poſtquam auditum eſt & longe lateque percrebuit, certatim ad eũ de Syria, & Aegypto confluebant; ita vt multi crederent in Chriſtum, & ſe monachos

Hemitrita ſeſquiterti ana febris.

Tres pueros à medicis deſperatos ſanat.

profi-

profiterentur. Necdum enim tunc monaſteria erant in Palæſtina, nec quiſquam monachum ante ſanctum Hilarionem in Syria nouerat. Ille fundator & eruditor huius conuerſationis & ſtudij in hac prouincia fuit. Habebat Dominus Ieſus in Ægypto ſenem Antonium: habebat in palæſtina Hilarionem iuniorem. *S Hilarion primus in Syria monaſteriorũ fundator.*

Facidia vicus eſt Rhinocoruræ vrbis Aegypti. De hoc (ſunt decem iam anni) cæca mulier adducta eſt ad beatum Hilarionem, oblataque ei à fratribus (iam enim multi cum eo monachi erant) omnem ſe ſubſtantiam ait expendiſſe in medicos. Cui reſpondit, Si quæ in medicis perdidiſti, dediſſes pauperibus, curaſſet te verus medicus Ieſus. Clamante autem illa & miſericordiã deprecante, expuit vir ſanctus in oculos eius, *Marc. 8.* ſtatimque Saluatoris exemplum, virtus eadem proſecuta eſt. *Cæca videt.* Auriga quoque Gazenſis in curru percuſſus à dæmone, totus obriguit: ita vt nec manus agitare nec ceruicem poſſet reflectere. Delatus ergo in lecto, cum ſolam linguam moueret ad preces, audit non prius ſe poſſe ſanari, quam crederet in Ieſum, & ſe ſponderet arti priſtinæ renunciaturũ. Credidit, ſpopondit: ſanatus eſt, magiſque de animæ, quam de corporis ſalute exultauit. *Æger percuſſus à dæmone ſanatur.*

Quidam præterea fortiſſimus iuuenis, nomine Marſitas, de territorio Hieroſolymæ, tantum ſibi applaudebat in viribus, vt quindecim frumenti modios diu longeque portaret: & hanc haberet palmã fortitudinis ſuæ, quod aſinos vinceret. *En iuuenis cuiuſdam admiranda vires.* Hic afflictus peſſimo dæmone, non catenas, non compedes, non clauſtra oſtiorum integra patiebatur; multorũ naſum & aures morſibus amputauerat, horum pedes, eorum gulam fregerat; tantumque ſui terrorem omnibus incuſſerat, vt oneratus catenis & funibus in diuerſa nitentium quaſi ferociſſimus taurus ad monaſterium pertraheretur. Quem poſtquam fratres vidêre perterriti (erat enim miræ magnitudinis) nunciauerunt patri. Ille ſicut ſedebat iuſſit eum ad ſe pertrahi & dimitti. Solutoque, Inclina, ait, caput, & veni. Tremere ille & ceruicẽ *Dæmoniacus curatur.*

flectere, nec adſpicere contra auſus, omnique ferocitate depoſita, pedes cæpit ſedentis lambere. Adiuratus itaque dæmon, & tortus qui iuuenem poſſederat ſeptima die egreſſus eſt.

Orionus vir primarius & ditiſſimus vrbis; Ailæ, à legione poſſeſſus demonum, erumpens de manibus ſe tenentium, ſanctũ cum fratribus deambulantem amplexus eſt poſt tergum, & in ſublime leuauit. Clamor ortus ab omnibus, timebant enim nè confecta ieiunijs membra collideret. Ad ſanctus arridens, Sinite, inquit & mihi meum palæſtritam dimittite, Ac ſic reflexa ſuper humeros manu caput eius tetigit, apprehenſoque crine ante pedes adduxit, ſtringens è regione ambas manus eius & plantas vtroque calcans pede; ſimulque ingeminans, Torquere demonum turba, torquere. Cumque ille eiularet, & reflexa ceruice, terram vertice tangeret, Domine, inquit, IESV ſolue miſerum, ſolue captiuum: Vt vnum, ita & plures vincere, tuum eſt. Rem loquor inauditam. Ex vno hominis ore diuerſæ voces, & quaſi confuſus populi clamor audiebatur. Curatus ita & hic, non poſt multum temporis, cum vxore & liberis venit ad monaſterium, plurima, quaſi gratiam redditurus, dona afferens. Cui ſanctus, Non legiſti, inquit, quid Giezi, quid Simon, paſſi ſunt; quorum alter accepit precium, alter obtulit: vt ille venderet gratiam Spiritûs ſancti, hic mercaretur? Cumque Orionus flens diceret, Accipe & da pauperibus; reſpondit; Tu melius potes tua diſtribuere, qui per vrbes ambulas, & noſti pauperes. Ego, qui mea reliqui, cur aliena appetam? Nemo melius erogat quam qui ſibi nihil reſeruat.

Legio dæmonum ab homine pellitur.

4. Reg. 5. Actor 8.

Porrò vniuerſa, quibus in vita coruſcauit, miracula inſignia enarrare ſi voluero, tempus maturius ſane quam res me deficiet. In tantam enim à Domino fuerat eleuatus gloriam, vt beatus quoq; Antonius audiens conuerſationem eius, ſcriberet ei, libenterque eius epiſtolas ſumeret: & ſi quando de Siriæ partib. ad ſe languentes perrexiſſent, diceret eis, Quare vos tam longe vexare

En quanti fecerit S.

vexare voluiſtis, cũ habeatis ibi filiũ meum Hilarionẽ? Exemplo itaque eius per totam palæſtinam innumerabilia monaſteria eſſe cœperũt, & oẽs ad eũ monachi certatim currere. Quod ille cernens, laudabat Domini gratiam, & ad profectum animæ ſingulos cohortabatur præbensque de ſe cunctis humilitatis & officij exemplum, ſtatis diebus ante vindemiam luſtrabat cellulas monachorum. Quod poſtquam cognitum eſt à fratribus, omnes ad eum confluebant; & comitati tali duce, circuibant monaſteria, habentes viaticum ſuum: quia interdum vſq; ad duo millia hominũ congregabantur. Sed & procedente tempore vnaquæque villula vicinis monachis, ad ſuſceptionem ſanctorum gaudens, cibos offerebat.

Antonius Hilarionẽ.

Innumera monaſteria in Palaſtina.

Sexageſimo igitur tertio vitæ ſuæ anno cernens grande monaſterium & multitudinem fratrum ſecum habitantium, turbaſque eorum, qui diuerſis languoribus & immundis ſpiritibus occupatos ad ſe deducebãt, ita vt omni genere hominum ſolitudo per circuitum repleretur, flebat quotidiè & incredibili deſiderio conuerſationis antiquæ recordabatur. Interrogatus à fratribus, quid haberet, cur ſe conficeret, ait; Rurſum ad ſeculum redij, & recepi mercedem meam in hac vita. En homines palæſtinæ, & vicinæ prouinciæ exiſtimant me alicuius eſſe momenti: & ego ſub prætextu monaſterij ad diſpenſationem fratrum, vilem ſuppellectilem habeo. Cumque ita vixiſſet lugens biennium, Ariſtęneta illa, cuius ſupra fecimus mentionem, præfecti tunc vxor venit ad eum, volens etiam ad Antonium pergere. Cui ille flens, vellem, ait, ipſe quoque ire, ſi non carcere huius monaſterij clauſus tenerer etſi eundi fructus eſſet. Biduum enim hodie eſt quod totus mundus tali parente orbatus eſt. Credidit illa, & ſubſtitit. Et poſt paucos dies, veniente nuncio, Antonij dormitionem audiuit.

Non fert concurſum hominum ſolitudinis amator Hilarion.

S. Antonii obitum diuinitus diſcit.

Concurrebant Epiſcopi, presbyteri, clericorum & monachorum greges, matronæ quoque Criſtianorum, grandis tentatio; & hinc inde ex vrbibus & agris

flectere, nec adſpicere contra auſus, omnique ferocitate depoſita, pedes cæpit ſedentis lambere. Adiuratus itaque dæmon, & tortus qui iuuenem poſſederat ſeptima die egreſſus eſt.

Orionus vir primarius & ditiſſimus vrbis; Ailæ, à legione poſſeſſus demonum, erumpens de manibus ſe tenentium, ſanctū cum fratribus deambulantem amplexus eſt poſt tergum, & in ſublime leuauit. Clamor ortus ab omnibus, timebant enim nè confecta ieiunijs membra collideret. Ad ſanctus arridens, Sinite, inquit & mihi meum palæſtritam dimittite. Ac ſic reflexa ſuper humeros manu caput eius tetigit, apprehenſoque crine ante pedes adduxit, ſtringens è regione ambas manus eius & plantas vtroque calcans pede; ſimulque ingeminans, Torquere demonum turba, torquere. Cumque ille eiularet, & reflexa ceruice, terram vertice tangeret, Domine, inquit, IESV ſolue miſerum; ſolue captiuum: Vt vnum, ita & plures vincere, tuum eſt. Rem loquor inauditam. Ex vno hominis ore diuerſæ voces, & quaſi confuſus populi clamor audiebatur. Curatus ita & hic, non poſt multum temporis, cum vxore & liberis venit ad monaſterium, plurima, quaſi gratiam redditurus, dona afferens. Cui ſanctus, Non legiſti, inquit, quod Giezi, quid Simon, paſſi ſunt; quorum alter accepit precium, alter obtulit: vt ille venderet gratiam Spiritûs ſancti, hic mercaretur? Cumque Orionus flens diceret, Accipe & da pauperibus; reſpondit; Tu melius potes tua diſtribuere, qui per vrbes ambulas, & noſti pauperes. Ego, qui mea reliqui, cur aliena appetam? Nemo melius erogat qùam qui ſibi nihil reſeruat.

Legio dæmonum ab homine pellitur.

4. Reg. 5. Actor 8.

Porrò vniuerſa, quibus in vita coruſcauit, miracula inſignia enarrare ſi voluero, tempus maturius ſane quam res me deficiet. In tantam enim à Domino fuerat eleuatus gloriam, vt beatus quoq; Antonius audiens conuerſationem eius, ſcriberet ei, libenterque eius epiſtolas ſumeret: & ſi quando de Siriæ partib. ad ſe languentes perrexiſſent, diceret eis, Quare vos tam longe vexare

En quanti fecerit S.

vexare

vexare voluiſtis, cũ habeatis ibi filiũ meum Hilarionẽ? Exemplo itaque eius per totam palæſtinam innumerabilia monaſteria eſſe cœperũt, & oẽs ad eũ monachi certatim currere. Quod ille cernens, laudabat Domini gratiam, & ad profectum animæ ſingulos cohortabatur præbensque de ſe cunctis humilitatis & officij exemplum, ſtatis diebus ante vindemiam luſtrabat cellulas monachorum. Quod poſtquam cognitum eſt à fratribus, omnes ad eum confluebant; & comitati tali duce, circuibant monaſteria, habentes viaticum ſuum: quia interdum vſq; ad duo millia hominũ congregabantur. Sed & procedente tempore vnaquæque villula vicinis monachis, ad ſuſceptionem ſanctorum gaudens, cibos offerebat.

Antonius Hilarionẽ.

Innumera monaſteria in Palaſtina.

Sexageſimo igitur tertio vitæ ſuæ anno cernens grande monaſterium & multitudinem fratrum ſecum habitantium, turbaſque eorum, qui diuerſis languoribus & immundis ſpiritibus occupatos ad ſe deducebãt, ita vt omni genere hominum ſolitudo per circuitum repleretur, flebat quotidiè & incredibili deſiderio conuerſationis antiquæ recordabatur. Interrogatus à fratribus, quid haberet, cur ſe conficeret, ait; Rurſum ad ſeculum redij, & recepi mercedem meam in hac vita. En homines palæſtinæ, & vicinæ prouinciæ exiſtimant me alicuius eſſe momenti: & ego ſub prætextu monaſterij ad diſpenſationem fratrum, vilem ſuppelectilem habeo. Cumque ita vixiſſet lugens biennium, Ariſtęneta illa, cuius ſupra fecimus mentionem, præfecti tunc vxor venit ad eum, volens etiam ad Antonium pergere. Cui ille flens, vellem, ait, ipſe quoque ire, ſi non carcere huius monaſterij clauſus tenerer etſi eundi fructus eſſet. Biduum enim hodie eſt quod totus mundus tali parente orbatus eſt. Credidit illa, & ſubſtitit. Et poſt paucos dies, veniente nuncio, Antonij dormitionem audiuit.

Non fert concurſum hominum ſolitudinis amator Hilarion.

S. Antonij obitum diuinitus diſcit.

Concurrebant Epiſcopi, presbyteri, clericorum & monachorum greges, matronæ quoque Criſtianorum, grandis tentatio; & hinc inde ex vrbibus & agris

En vulgi deuotionẽ erga benedictum panem & oleum.

vulgus ignobile; ſed & potentes viri & iudices, vt benedictum ab eo panem & oleum acciperent. At ille nihil aliud niſi ſolitudinem meditabatur; intantum vt quadam die proficiſci ſtatuerit: & adducto aſello (nimis quippe exeſus ieiuniis, vix ingredi poterat) iter arripere conaretur. Quod cum percrebuiſſet, & quaſi vaſtitas & iuſtitium Paleſtinæ indiceretur, plusquam decem hominum millia diuerſæ ætatis & ſexus ad retinendum eum congregata ſunt. Immobilis ille ad preces & *baculo arenas diſcutiens, loquebatur; Fallacem Dominum meum non faciam, non poſſum videre ſubuerſas eccleſias, calcata Chriſti altaria, filiorum meorum ſanguinem. Vniuerſi autem qui aderant, intelligebant reuelatum ei quiddam eſſe ſecreti, quod nollet cõfiteri, & nihilominus cuſtodiebãt eum ne proficiſceretur. Decreuit ergo publica omnes voce conteſtans, non cibi ſe, non potûs quidquam ſumere, niſi dimitteretur. Et poſt ſeptem dies inediæ, tandem relaxatus, ac valedicens plurimis, cum infinito agmine proſequentium venit Betilium; vbi dimiſſis ad propria turbis, aſſumptis 40. monachis quinto poſt die venit Peluſium? viſitatiſque fratribus, qui in vicina eremo erant, & in loco qui dicitur Lichnos morabantur, perrexit poſt triduum ad caſtrum Theubatum, vt videret Dracontium Epiſcopum, & confeſſorem, qui ibi exulabat. Quo incredibiliter conſolato, tanti viri preſentia, poſt aliud triduum, multo Babylonem labore peruenit, vt videret Philonem Epiſcopum & ipſum confeſſorem. Conſtantius enim rex, Arianorum fauens hæreſi, vtrumque in ea loca deportauerat.

** bacillo*

Pranoſcit Arianorũ crudelitatem.

Migrat alio.

Dracõtius & Philo Epiſcopi ob fidem Catholicam extorres.

Inde egrediens, poſt triduũ venit ad oppidũ Aphroditon; vbi duobus ſecum tantum retentis fratribus, in vicina eremo moratus eſt, tanta abſtinentia & ſilentio, vt tunc primum ſe cœpiſſe Chriſto ſeruire diceret. Porro iam triennium erat, quod clauſum cælum terras illas arefecerat? vt vulgo dicerent, Antonii mortem etiam elemẽta lugere. Nõ latuit fama Hilarionis

nis accolas quoque illius loci, & certatim virilis ac muliebris ſexus ora luridi, & attenuati fame, pluuias à ſeruo Chriſti, id eſt, à beati Antonij ſucceſſore, deprecabantur. Quos ille cernens mirè doluit, eleuatiſque in cælum oculis, & vtraſque in ſublime erigens palmas, ſtatim impetrauit, quod rogauerat. Ecce autem ſitiens arenoſaque regio, poſtquam pluuijs irrigata eſſet, tantam ſerpentum & venenatorum animalium ex improuiſo ebulliuit multitudinem, vt percuſſi innumerabiles, niſi ad Hilarionem concurriſſent, ſtatim interirent. Benedicto itaque oleo vniuerſi agricolæ atque paſtores tangentes vulnera, certam ſalutem reſumebant. *Precibus impetrat pluuias S. Hilarion.* *Vide mirã vim olei benedicti.*

Videns etiam ibi ſe miris honoribus affici, perrexit Alexandriam: inde ad vlteriorem Oaſim eremum tranſiturus. Et quia nunquam, ex quo cæperat eſſe monachus, in vrbibus manſerat, diuertit ad quoſdam fratres ſibi notos in Brutio, haud procul ab Alexandria: qui miro gaudio eum ſuſceperunt. Egreſſus de Brutio per inuiam ſolitudinem intrauit Oaſim; ibique anno plus minus exacto, quia illuc quoque ſua fama peruenerat, quaſi iam in Oriente latere non poſſet, vbi multi eum & opinione & vultu nouerant, ad ſolas nauigare inſulas cogitabat: vt quem terra vulgauerat, ſaltem maria celarent.

Eodem fermè tempore Hadrianus diſcipulus eius de Palæſtina ſuperuenit, dicens, occiſo Iuliano, Chriſtianum Imperatorem regnare cœpiſſe: reuerti eum debere ad monaſterij ſui reliquias. Quod ille audiens, deteſtatus eſt; & conducto camelo, per vaſtam ſolitudinem peruenit ad maritimam vrbem Libiæ Paratonium. Inde cum Gazano diſcipulo nauigauit Siciliã & in Pachyno promontorio, viceſimo à mari milliario ſedem fixit; vbi in quodam deſerto agello, lignorum quotidie faſcem alligans, imponebat dorſo diſcipuli. Quo in proxima villa venundato, & ſibi alimoniam, & his qui forte ad eos veniebant, pauxillum panis emebant. *Latitat in Sicilia.*

Sed vere non poteſt ciuitas latere ſupra montem poſita *Matth. 5.*

ſita Scutarius quidam, cum in baſilica beati Petri Romæ torqueretur, clamauit in eo immundus ſpiritus: Ante paucos dies Siciliam ingreſſus eſt Hilarion ſeruus Chriſti, & nemo eum nouit, & putat ſe eſſe ſecretum; ego vadam & prodam illum. Statimque cum ſeruulis ſuis aſcenſa in portu naue, appulſus eſt Pachynum & deducente ſe dæmone; vbi ante tugurium ſenis ſe proſtrauit, ilico curatus eſt. Hoc initium ſignorum eius in Sicilia, innumerabilem ad eum deinceps ægrotantium, ſed & religioſorum hominum adduxit multitudinem; intantum vt de primoribus quidam tumens morbo intercutis, eodem die, quo ad eum venerat, curatus ſit. Vnde vir ſanctus ad barbaras ſtatuens pergere nationes, vbi & nomen & ſermo ſuus foret incognitus, ad Epidaurum Dalmatiæ oppidum eſt profectus; vbi paucis diebus in vicino agello, manſitans, non potuit abſcondi. Siquidem draco miræ magnitudinis, quos gentili ſermone boas vocant, ab eo, quod tam grandes ſint, vt boues glutire ſoleant, omnem late vaſtabat prouinciam; & non ſolum armenta & pecudes, ſed agricolas quoque & paſtores, tractos ad ſe vi ſpiritûs abſorbebat. Cui cum pyram iuſſiſſet præparari, & oratione ad Chriſtum miſſa, euocato præcepiſſet ſtruem lignorum ſcandere, ignem ſuppoſuit. Tum itaque cuncta ſpectante plebe, immanem beſtiam concremauit. Vnde æſtuans quid faceret, quo ſe verteret aliam parabat fugam; & ſolitarias terras mente perluſtrans, mœrebat quod tacente de ſe lingua, miracula loquerentur.

Dæmon expellitur ab obſeſſo.

Rurſus migrat alio.

Immanem draconem exurit.

Ea tempeſtate terræ motu totius orbis, qui poſt Iuliani mortem accidit, maria egreſſa ſunt terminos ſuos; quaſi rurſum Deus diluuium minaretur, vel in antiquum chaos omnia, naues ad prærupta delatæ montium pependerunt. Quod cum viderent Epidauritani, frementes fluctus & vndarum moles, & montes gurgitum littoribus inferri, verentes, quod iam eueniſſe cernebant, ne oppidum funditus ſubuerteretur, ingreſſi ſunt ad ſenem, & quaſi ad prælium proficiſcentes

Terræmotus generalis.

ſciſcentes, poſuerunt eum in littore. Qui cum tria Crucis ſigna pinxiſſet in ſabulo, manuſque contra tenderet, incredibile dictu, in quandam altitudinem intumeſcens mare ante eum ſteterit, ac diu fremens, & quaſi ad obicem indignans, paulatim in ſemetipſum relapſum eſt. Hoc Epidaurus, & omnis illa regio vſque hodie prædicat, matreſque docent liberos ſuos, ad memoriam in poſteros tranſmittendam. Mirabatur omnis ciuitas, & magnitudo ſigni Salonis quoque percrebuerat. Quod intelligens ſenex, in breui lembo clam noctu fugit; inuentaque poſt triduum oneraria naui, perrexit Cyprum. Cumque inter Maleam & Cytheram, piratæ derelicta claſſe in littore quę non antenna ſed conto regitur, duobus haud paruis myoparonibus illis occurriſſent, & denuo hinc inde fluctus occurrerent, remiges omnes, qui in naui erāt trepidare, flere, diſcurrere, præparare contos; & quaſi non ſufficeret vnus nuncius, certatim ſeni piratas adeſſe dicebant. Quos ille procul intuens, ſubriſit & conuerſus ad diſcipulos dixit; Modicæ fidei, quare trepidatis? Nunquid plures ſunt hi quam Pharaonis exercitus? tamen omnes, Deo volente ſubmerſi ſunt. Loquebatur hic, & nihilominus ſpumantibus roſtris hoſtile turbæ imminebant iactu tātum lapidis medio. Stetit ergo in prora nauis, & porrecta contra venientes manu, Hucuſque, ait, veniſſe ſufficiat. O mira rerum fides; ſtatim reſiluere naniculæ, & impellentibus contra remis, ad puppim impetus redit. Mirabantur piratæ, poſt tergum ſe redire nolentes; totoque corporis niſu vt ad nauigium peruenirent laborantes, velocius multo quam venerant ad littus ferebantur.

Ecce tibi admirabilem vim Crucis, & miraculū maxime ſtupēdum.

Venit in Cyprum S. Hilarion.

Exod. 15.

Inſigni miraculo repelluntur Piratæ.

Prætermitto cętera, ne videar in narratione ſignorum volumen extendere. Hoc ſolum dicam, quod proſpero curſu inter Cycladas nauigans, hinc inde clamantium de vrbibus, & vicis & ad littora concurrentium immundorum ſpirituum voces audiebat. Ingreſſus ergo Paphum, vrbem Cypri nobilem carminibus poetarum (quæ frequenter terræmotu lapſa,

In Cypro commoratur.

nunc ruinarum tantum veſtigiis, quid olim fuerit oſtendit) in ſecundo ab vrbe milliario habitabat ignobilis, gaudenſque quod paucis diebus quiete viueret. Verum non ad plenum viginti tranſiêre dies, cum per illam omnem inſulam, quicunque immundos habebant ſpiritus clamare cœperunt, veniſſe Hilarionem ſeruum Chriſti, & ad eum ſe debere properare. Hoc Salamina, hoc Curium, hoc Lapheta, & vrbes reliquæ conclamabant, pleriſque aſſerentibus, ſcire ſe quidem Hilarionem & verum illum eſſe famulum Dei, ſed vbi eſſet, ignorare. Intra triginta igitur, nec multo amplius dies, ducenti fermè tã viri, quã mulieres ad eum congregati ſunt; quorum alii ſtatim, alii poſt biduum triduumve, omnes vero intra vnam hebdomadam curati ſunt.

200. obſeſſi plus minus curantur.

Manens itaque ibi biennio, & ſemper de fuga cogitans, tandem in ipſa inſula ad ſecretiorem locum, duodecim millibus à mari diſtantem, arboribus hinc inde conſitum, inter ſecretos aſperoſque montes, quo vix reptando manibus genibusque poſſit aſcendi, perrexit. Erat is locus amænus quidem, ſed dæmonibus adeo infeſtus, vt ob innumerabilium eorum pernoctes & dies ibidem reſonantes voces, ingentem exêrcitum omnino crederes. Quo ille valde delectatus, quo ſcilicet antagoniſtas haberet in proximo, habitauit ibi per annos quinque, atque hoc vel maxime extremo vitæ ſuæ tempore refocillatus eſt, quod propter aſperitatem difficultatemque loci & vmbrarum (vt ferebatur vulgo) multitudinem, aut nullus aut rarus ad ſe poſſet, vel auderet aſcendere; quanquam non multo poſt fama de paralytico ab eo ibidem curato per vicinas villas diuulgata, eũdem nec eo in loco diu latere permiſerit.

In loco pene inacceſſo vltimã degit ætatem.

En vt affectet dæmonum certamina.

Cæterum in eodem ſuo domicilio cum iam octogenarius in validum languorem incidiſſet, & ſanctiſſima illius anima in vltimo conflictu contra hoſtiles inſidias decertaret, venerunt ad illum multi de Papho, viri religione præſtantes. Aderat & Conſtantia ſan-

cta quædam fœmina, cuius generum & filiam de mortis periculo olei vnctione liberauerat. Quos omnes vir ſanctus adiurauit, vt ne puncto quidem horæ defunctum ſeruarent corpuſculum, ſed ſtatim in eodem hortulo tunica cilicina, & cuculla, & ſago ruſtico vt erat veſtitum, terra operirent. Itaque ad tranſitum perennem iam vocatus, cum præter ſenſum vix quidquam viui hominis ſupereſſet, tamen apertis oculis animæ ſuæ ita loquebatur; Egredere, quid times? egredere anima mea, quid dubitas? Septuaginta prope annis ſeruîſti Chriſto, & mortem times? atque in hæc verba exhalauit ſpiritum. Statimque humo obrutum ante vrbi ſepultum, quam mortuum nunciauerunt. Quod vt primum Palæſtinæ Heſychius ſanctus viri ſancti diſcipulus rumore percepit, perrexit ad Cyprum, & cum ingenti vitæ ſuæ periculo, poſt decem fere menſes corpus eius furatus eſt; Maiomamque deferens, totis monachorum & oppidorum turbis proſequentibus, in antiquo monaſterio integrum non modo, quaſi viueret, illæſiſque veſtimentis, ſed & tantis fragrans odoribus, vt delibutum vnguentis putares, condidit. Quod ſimulac memorata Conſtantia (quæ peruigiles in eius ſepulchro noctes ducere, & quaſi cum præſente ad adiuuandas orationes ſuas ſermocinari ſolebat) intellexit, ſtatim examinata, veram in ſeruum Dei dilectionem etiam morte comprobauit. Cernas vſque hodie miram inter Palæſtinos & Cyprios contentionem; hîc corpus viri Dei, illis ſpiritum ſe habere certantibus. Et tamen in vtriſque locis magna quotidie ſigna fiunt; ſed magis in hortulo Cypri: forſan quia plus illum locum dilexerit.

Feliciſſime expirat animam.

Poſt decem menſes integrum corpus eius inuentum, illæſiſque veſtibus Maiomam tranſlatũ.

Quanta Cõſtantiæ Matronæ in S. Hilarionẽ dilectio.

S. Hilarion in Palæſtina & Cypro miraculis poſt obitum celeberrimus.

VITA

C. Baron. 4. Tomo Annal.

VITA S. MALCHI MONACHI, CAPTIVI: Ex ea quæ eſt per D. Hieronymum egregiè conſcripta. Claruit circa annum Domini 370. ſedente Damaſo Papa.

21. Octob.

MAronia triginta ferme millibus ab Antiochia vrbe Syriæ, haud grandis ad orientem diſtat viculus. Erat illic quidam ſenex nomine Malchus (quem nos Latine Regem poſſumus dicere) Syrus natione & lingua, & reuera αὐτόχθων. Anus quoque in eius contubernio valde decrepita, & iam morti proxima videbatur; tam ſtudioſè ambo religioſi, & ſic Eccleſiæ limen terentes, vt Zachariam & Elizabeth de Euangelio crederes; niſi quod Ioannes in medio non erat. De his cum curioſè ab accolis quærerem quænam eſſet eorum copula matrimonii, ſanguinis an ſpiritus, omnes voce conſona ſanctos & Deo placentes, & mira neſcio quæ reſpondebant. Qua cupiditate illectus, adorſus ſum hominem; & curioſus ſciſcitatus rerum fidem, hæc ab eo accepi. Ego, inquit, mi nate, Maroniaci agelli colonus, ſed ſolus parentibus fui. Qui cum me quaſi ſtirpem generis ſui, & hæredem familiæ ad nuptias cogerent, monachum potius me velle eſſe reſpondi. Quantis pater minis, quantis mater blanditiis perſequuti ſunt, vt pudicitiã proderem, hæc res ſola indicio eſt, quod & domum & parentes fugi. Et quia ad Orientem ire non poteram, propter vicinam Perſidem, & Romanorum militum cuſtodiam, ad Occidentem verti pedes, pauxillum neſcio quid portans viatici, quod me ab inopia tantum defenſaret. Quid multa? Perueni tandem ad eremum Chalcidos; quæ inter Immãm & Eſſam magis ad Auſtrum ſita eſt. Ibi repertis monachis, eorum me magiſterio tradidi; manuum labore victum quæritans, laſciuiamque carnis refrenans ieiunijs.

αὐτόχθων, indigena. Luc. 1.

Malchus fugit parẽtes ne cogatur vxorẽ ducere. Fit monachus.

Poſt multos annos, incidit mihi deſiderium vt ad patriam pergerem, & dum adhuc viueret mater (iam enim patrem mortuum audieram) ſolarer viduitatem eius,

Tentatur à Satana

eius, & ex inde venundata poſſeſſiuncula partem ero- *ſub pietatis*
garem pauperibus, partem monaſterio conſtituerem, *ſpecie.*
quid erubeſco confiteri infidelitatem meam? partem
in ſumptuum meorum ſolatia reſeruarem. Clamare
cœpit Abbas meus diaboli eſſe tentationem, & ſub ho-
neſtæ rei occaſione, latere antiqui hoſtis inſidias. Hoc
eſſe, reuerti canem ad vomitum ſuum. Sic multos *2. Petri 2.*
monachorum eſſe deceptos: nunquam ſiquidem dia- *En veri*
bolum aperta fronte ſe prodere. Proponebat mihi ex- *paſtoris ſtu-*
empla de ſcripturis plurima; inter quæ illud, quod ini- *dium.*
tio Adam quoque & Euam ſpe diuinitatis ſupplantaue-
rit. Et quidem cum vt manerem iiſdem mihi perſuade-
re non poſſet, prouolutus genibus obſecrabat, ne ſe
desererem; ne me perderem: nec aratrum tenens poſt
tergum reſpicerem. Væ miſero mihi; vici monitorem *Luc. 9.*
peſſima victoria: putans illum non meam ſalutem,
ſed ſuum ſolatium quærere. Proſequutus ergo me de *Quam ſit*
monaſterio, quaſi funus efferret, & ad extremum vale *periculoſū*
dicens, Video, ait, te fili ſatanæ cauterio notatū; non *monaſte-*
quæro cauſas, excuſationes non recipio. Ouis quæ de *riū deſerere.*
ouibus egreditur, lupi ſtatim morſibus patet.

De Berthœa ad Eſſam pergentibus, vicina eſt pu-
blico itineri ſolitudo, per quam Saraceni incertis ſedi-
bus huc atque illuc ſemper vagantur. Quæ ſuſpicio
frequentiam in illis locis viatorum congregat, vt im-
minēs periculū auxilio mutuo declinetur. Erāt in co-
mitatu meo viri, fœminæ, ſenes, iuuenes, paruuli, nu-
mero circiter ſeptuaginta. Et ecce ſubito equorum ca-
melorumq; ſeſſores Iſmaelitæ irruūt, crinitis vittatiſ- *Saraceni*
que capitibus, ac ſeminudo corpore, pallia & latas *vt ad præ-*
caligas trahentes; pendebant ex humero pharetræ; *dam, in-*
laxos arcus vibrantes, haſtilia longa portabant. Non *ſtructi per-*
enim ad pugnandum, ſed ad prædam venerant. Rapi- *gant.*
mur; diſpergimur: in diuerſa trahimur. Ego interim *Malchus*
longo poſtliminio hæreditatis poſſeſſor, & ſerò mei *capitur ab*
conſilij pœnitens, cū altera muliercula in vnius heri *Iſmaelitis,*
ſeruitutem ſortitus venio. Ducimur, immo portamur *ſiue Sara-*
ſublimes in camelis, & per vaſtam eremū ſemper rui- *cenis.*

nam

nam timentes, pendemus potius, quam ſedemus. Carnes ſemicrudæ cibus: & lac camelorum, potus erat. Tandem grandi amne tranſmiſſo, peruenimus ad interiorem ſolitudinem; vbi dominam liberoſque ex more gentis adorare iuſſi, ceruices flectimus. Hic quaſi clauſus carcere, mutato habitu, id eſt, nudus ambulare didiſco. Nam aëris quoque temperies, nihil aliud præter pudenda velari patiebatur. Traduntur mihi paſcendæ oues, & in malorum comparatione hoc fruor ſolatio, quod dominos meos & conſeruos rarius video. Videbar mihi aliquid habere ſancti Iacobi. Recordabar Moyſi, qui & ipſi in eremo quondam fuêre paſtores. Veſcebar recenti caſeo & lacte; Orabam iugiter: canebam pſalmos quos in monaſterio didiceram. Delectabat me captiuitas mea; Agebamq; Dei iudicio gratias, quod monachum, quem in patria fueram perditurus, in eremo inueneram.

Cogitur paſcere oues.
Geneſ. 29.
Exod 3.
Exercitia eius ſpiritualia.

O nihil vnquam tutum apud diabolum. O multiplices & ineffabiles eius inſidiæ. Sic quoque latentem me inuenit inuidia. Dominus videt gregem ſuum creſcere, nihilque in me deprehendens fraudulentiæ (ſciebam enim Apoſtolum præcepiſſe, dominis ſic quaſi Deo fideliter ſeruiendum) & volens me remunerare, quo fidum ſibi magis faceret, tradidit mihi illam conſeruam meam, aliquando captiuam. Et cum ego refutarem, diceremque me Chriſtianum, nec licere mihi vxorem viuentis mariti accipere (ſiquidem captus nobiſcum vir eius, ab alio domino fuerat abductus) rurſus ferus ille & implacabilis in furorem verſus, euaginato cœpit me petere gladio. Et niſi confeſtim brachia tendens mulierem præoccupaſſem, ilico fudiſſet ſanguinem.

En inſidias diaboli.
Epheſ. 6.
Herus eius compellit eum vxorẽ ducere.

Iam igitur venerat tenebroſior ſolito, & mihi nimium matura nox; Duco in ſpeluncam ſemirutam, nouam coniugem, & pronubante nobis mœſtitia, vterque deteſtamur alterum, nec fatemur. Tunc verè ſenſi captiuitatem meam, proſtratusque humi, monachum cœpi plangere, quem perdebam, dicens; Huccine mi-

Digitized by Google

ne miſer ſeruatus? Ad hoc me mea ſcelera perduxerunt, vt incaneſcente iam capite virgo, maritus fierē? Quid prodeſt, parentes, patriam, rem familiarem cōtempſiſſe pro Domino, ſi hoc facio, quod ne facerem illa contempſi? an ſi quod forte propterea hæc ſuſtineo, quia patriam deſideraui? Quid agimus anima? perimus an vincimus? Expectamus manum Domini, an proprio mucrone confodimur? Verte in te gladium, tua magis mors timenda eſt, quam corporis. Habet & ſeruata pudicitia ſuum martyrium; iaceat inſepultus Chriſti teſtis in eremo; ipſe mihi ero perſecutor & martyr. Sic fatus eduxi in tenebris quoque micantem gladium & acumine contra me verſo, Vale, inquam, infelix mulier; habeto me martyrem potius quam, maritum

Vult ſe interficere ne prodat impudicitiam

Tunc illa pedibus meis prouoluta, precor te, inquit, per Ieſum Chriſtum, & per huius horæ neceſſitatem adiuro, ne effundas ſanguinem tuum in crimen meum. Vel ſi mori placet, in me primum verte mucronem. Sic nobis potius coniungamur. Etiamſi vir meus ad te rediret, ſeruarem caſtitatem, quam me captiuitas docuit: vel interirem potius quam perderem. Cur moreris, ne mihi iungaris? Ego morerer, ſi mihi iungi velles. Habeto ergo me coniugem pudicitiæ, & magis animæ copulam amato, quam corporis. Sperent domini maritum, Chriſtus nouerit fratrem. Facile ſuadebimus nuptias, cum nos viderint ſic amare. Fateor, inquit, obſtupui, & admiratus virtutem fœminæ, coniugem plus amaui. Nunquam tamen illius nudum corpus intuitus ſum; nunquam eius carnem attigi; timens in pace perdere, quod in prælio ſeruaueram.

En pudica mulieris eloquiis vt ſeruetur.

Caſtè viuit & cautè cum ſua coniuge.

Tranſeunt in tali matrimonio dies plurimi; amabiliores nos dominis fecerant nuptiæ. Nulla fugæ ſuſpicio: interdum & menſe toto aberam fidus gregis paſtor per ſolitudinem: Poſt grande interuallum, dum ſolus in eremo ſedeo, & præter cælum terramque nihil video, cœpi mecum tacitus voluere, & inter multa con-

contubernii quoq; monachorum recordari, maximéque vultum patris mei, qui me erudierat, tenuerat, perdideratque; ſicque cogitans, adſpicio formicarum gregem anguſto calle feruere, ferre onera maiora, quã corpora. Aliæ herbarum quædam ſemina forcipe oris trahebant, aliæ egerebant humum de foueis, & aquarũ meatus aggeribus excludebant. Illæ, venturæ hyemis memores, ne madefacta humus in herbam horrea verteret, illata ſemina præcidebant. Hæ luctu celebri corpora defuncta deportabant. Quodque magis mirum eſt, in tanto agmine egrediens non obſtabat intrãti; quin potius ſi quam vidiſſent ſub faſce & onere concidiſſe, ſuppoſitis humeris adiuuabãt. Quid multa? Pulchrum mihi ſpectaculũ dies illa præbuit. Vnde recordatus Salomonis, ad formicarum ſolertiã nos mittentis, & pigras mentes tali exemplo ſuſcitantis, cœpi tædere captiuitatis; & monaſterii cellulas quærere, ac formicarum illarum ſimilitudinem deſiderare, vbi laboratur in medium: cúmque nihil cuiuſquam propriũ ſit, omnium omnia ſunt.

Formicarum depingitur mira induſtria.

Contemplationes eius in ſolitudine.

Prouerb. 16

Regreſſo ad cubile occurrit mulier; triſtitiam animi vultu diſſimulare non potui. Rogat, cur ita examinatus ſim. Audit cauſas: hortatur fugam. Peto ſi entij fidem; non adſpernatur: & iugi ſuſurro inter ſpem & metum medii fluctuamus. Erant mihi in grege duo hirci miræ magnitudinis. Quibus occiſis, vtres facio, eorumque carnes viatico præparo. Et primo veſperi, putantibus dominis nos ſecreto cubare, inuadimus iter, vtres & partes carnium portantes. Cumque peruenissemus ad fluuium (nam decem millibus aberat) inflatis conſcenſiſque vtribus, aquis nos credimus, paulatim pedibus ſubremigantes, vt deorſum nos flumine deferente, & multo longius, quàm conſcenderamus, in alteram nos exponente ripam, veſtigium ſequentes perderent. Sed inter hæc madefactæ carnes, & ex parte lapſæ, vix tridui cibum pollicebantur. Bibimus vſque ad ſatietatem: futuræ nos ſiti præparantes. Currimus, poſt tergum ſemper adſpicimus,

Malchus fugit cum ſimulata vxore.

Digitized by Google

imus, & magis noctibus promouemus quam diebus; vel propter inſidias late vagantium Saracenorum, vel propter ardorem ſolis nimium.

Paueſco miſer etiam referens, etſi tota mente ſecurus, toto tamen corpore perhorreſco. Poſt diem vero tertium, dubio proſpectu procul adſpicimus duos camelis inſidentes venire concitos. Statimque mens mali præſaga, putare cœpit dominum meditari mortem, ſolem cernere nigreſcentem. Dumque timemus, & veſtigijs per arenas nos proditos intelligimus, offertur ad dexteram ſpecus, longe ſub terram penetrans. Igitur timentes venenata animalia (nam ſolent viperæ, reguli, & ſcorpiones, cæteraque huiuſcemodi feruorem ſolis declinantia, vmbras petere) intrauimus quidem ſpeluncam, ſed ſtatim in ipſo introitu, ſiniſtræ nos foueæ credimus, nequaquam vltra progredientes; nè, dum mortem fugimus, incurramus in mortem; Illudque nobiſcum reputantes; Si iuuat Dominus miſeros, habemus ſalutem: ſi deſpicit peccatores, habemus ſepulchrum. Quid putas fuiſſe nobis animi, quid terroris, cum ante ſpecum haud procul ſtarent dominus & conſeruus, & veſtigio indice iam ad tenebras peruenißent? O multo grauior expectata, quam illata mors. Rurſus cum timore & labore lingua balbutit, & quaſi clamante domino, mutire non audeo. Mittit ſeruum, vt nos de ſpecu trahat: ipſe camelos tenet, & euaginato gladio, noſtrum expectat aduentum.

Dominus ſuus eum inſequitur vt occidat.

Abdunt ſe in ſpecum coniuges.

Interea tribus ferme vel quatuor cubitis ingreſſo famulo, nobis ex occulto tergum eius videntibus (nam oculorum eiuſmodi natura eſt, vt poſt ſolem, vmbram intrantibus, cæca ſint omnia) vox per antrum ſonat; Exite furciferi, exite, morituri. Quid ſtatis? Quid moramini? Exite, Dominus vocat: patienter expectat. Adhuc loquebatur, & ecce per tenebras adſpicimus leænã inuaſiſſe hominẽ, & gutture ſuffocato, cruentũ intrò trahere. Ieſu bone, quid tunc terroris nobis, quid gaudij fuit? Spectabamus domino neſciente,

Seruus heri eos perſequentis à leæna præfocatus.

hoſtem noſtrum perire. Qui cum videret illum moras facere, ſuſpicatus eſt duos vni reſiſtere. Sed & iram differre non valens, ſicut tenebat gladium, ad ſpeluncam venit, & furore rabido ſerui increpans vecordiā prius à fera tenetur, quam ad noſtras latebras perueniret. Quis hoc vnquam crederet, vt antè os noſtrum, beſtia pro nobis dimicaret? Sublato autem illo metu, ſimilis ante oculos noſtros verſabatur interitus; niſi quod tutius erat rabiem leonis, quam iram hominis ſuſtinere pauemus intrinſecus, & ne mouere quidem nos auſi, præſtolabamur euentum rei inter tanta pericula: pudicitiæ tantum conſcientia pro muro ſepti. Leæna inſidias cauens, & viſam ſe eſſe ſentiens, apprehenſos mordicus catulos effert, nobiſque cedit hoſpitium. Neque tamen ſatis creduli, ſtatim erumpimus: ſed exſpectantes diu, egredi cogitantes, illius nobis figurabamus occurſum.

Item herus ipſe.

Malchus cum coniuge, merito pudicitia ſeruatur illaſus.

Sublato ergo horrore & illa tranſacta die, egredimur ad veſperam, vidimusque camelos quos ob nimiam velocitatem dromedarios vocant, præteritos cibos in ore voluere, & in aluum miſſos iterum retrahere. Quibus aſſcenſis, & noua ſitarcia, id eſt, annona refocillitati, decima tandem die, ad Romana per deſertum caſtra venimus. Oblatique tribuno, rem ordine pandimus? inde tranſmiſſi ad Sabinum Meſopotamiæ ducem, camelorum precium accepimus. Et quia iam Abbas ille meus dormierat in Domino, ad hæc delatus loca me monachis reddo; hanc trado virginibus; diligens eam vt ſororem: non tamen ei me credens vt ſorori.

Reuertitur ad monaſterium.

Hæc mihi ſenex Malchus adoleſcentulo retullit Hæc ego vobis narraui ſenex; & caſtis hiſtoriam caſtitatis expono. Virgines caſtitatem cuſtodire exhortor. Vos narrate poſteris; vt ſciant inter gladios & inter deſerta & beſtias, pudicitiam nunquam eſſe captiuam: & hominem Chriſto deditum poſſe mori, non poſſe ſuperari.

Pudicitia nunquam captiua.

MAR-

MARTYRIVM SS. VIRGINVM NVNILONIS & *Alodiæ; quæ paſſæ ſunt anno Domini 851. in Hiſpania: Ex Ioanne Maldonato Hiſpano.*

C Baron. Tom 10 Annal & in Not ad Martyr. Roman. 22 Octob.

ANno redemptionis humanæ 851 * Abderhame regni Hiſpaniæ gubernacula tractante, impium promulgatur edictum; vt Chriſtianus quilibet, ex vtroque vel altero parente genitus Ethnico, Chriſtum abnegaret, vel iugulum enſi traderet. Cumque in territorio Berbetano prope Oſcam, duæ ſorores, Nunilo & Alodia, Ethnico parente Chriſtianaque matre genitæ, primis ab annis matrem ſequutę Chriſtianam pietatem medullitus imbiberant, cognatus earum quidam de deſerendo Chriſto, paternoque ritu reſumendo anxius eas ſollicitabat. Orbatæ ſiquidem vtroque parente nullam faciebant matrimonij ſpem; ſed omni cura & ornatu, quæ nubiles ſolent comitari puellas, poſtpoſitis & abiectitis, ſoli Chriſto, ſanctæque religioni indulgebant. Quare propinquus ille nobilitatem ac ſtemmata ſui generis propagari percupiens, vel potius timens ne bona fiſco addicerentur, quod dictæ virgines principum contemnerent, à Chriſti eas dogmate ad dæmonum culturam pro virili ſtudebat auocare. Verum cum contemni ſe, verbaque ſua irrita deperire manifeſto cognouit, detulit ad proconſulem eas in ritu Chriſtiano agere. Quæ continuo ad tribunal ductæ multiſque verbis interrogatę Chriſtum liberrime concelebrârunt, conſtantiſſimeque prædicârunt. Tum lictor Nuniloni, natu maiori, Compone, inquit, ceruicem, vt lethalem tibi inferam plagam: Illa libenter, impigreque faciens, gladium media mandibula excepit; & cum exanimis procumbens, crura paululum nudaſſet, ſoror ſtatim cum omnium admiratione accurrit, & veſte, quod nudatum erat, obtexit. Aggreditur tum proconſul Alodiam, ſubijciens; noſtris obtempera-

**Mahomete iuxtà Genebrardum.*

Accuſantur apud Proconſulẽ.

Caduntur capite.

ra præceptis, ſi mortem præſentem effugere vis. At illa ſororis animam cælos penetrantem cernens, Præſtolare me parumper, inquit ſoror; genibusque flexis caput percuſſori obtulit: quod vno ictu amputatum eſt.

C Baron. Tom 2. Annal. & in Not. ad Martyr. Rom.

MARTYRIVM SS. SERVANDI ET GERmani: qui paſsi ſunt in Hiſpania, ſub Viatore Vicario; Annum circiter Chriſti 303. qui fuit Marcel. Papæ 7. Dioclet: & Maxim. Imper. 20. Ex Ioanne Maldonato Hiſpano.

23 Octob.

SEruandus & Germanus ſacro Chriſmate ſignati, fonteque baptiſmatis abluti, dæmones malos ab humanis corporibus effugabant: languores Ieſu verbo ſanabant. Et cum per Hiſpaniam id tempori s horrida tempeſtas in Chriſtianos ingrueret, nihil ipſi perterriti, corpora tormentis obiectabant; cruciamenta facile ſuperabant? viribus nec minus, quam fide, conſtantiaque præſtantes. Cumque ſerenitas tantula interueniret, & Eccleſia paululum reſpiraret, quamuis Chriſtiani, qui vinculis tenebantur, dimitterentur, Seruandus & Germanus martyrium alia via quæſiere. Templa quippè gentilium adeuntes aras deorum, ſimulachraque d ruebant ac diſturbabant; ſacrificantes arguebant: durisque verbis caſtigabant, quod relicto Chriſto vera luce, tenebras, ipſumque Tartarum ſequerentur. Vinciuntur iterum à præſide Viatore; nouisque generibus tormentorum exercentur. Reputantes tamen quę præmia illis cruciatibus deberentur, maiora ſe pati exoptabant Denique cum ſententiam dixiſſet pręſes, vt capite plecterentur, libentiſſime quidem gladio colla ſubdiderunt. Cęterum Germanus Emeritæ: Seruandus vero Hiſpali conditus eſt.

Clarent miraculis.

Ardent martyrii deſiderio.

Plectuntur capite.

VITA

Digitized by Google

VITA S. SEVERINI EPISCOPI COLONIENſis: Ex iis quæ ſunt apud V.P. Laur. Surium. Porro notandum hic (quod [a] monet Illuſt. Baronius) in Commentariolo quem ſcripſit Petrus Damiani, dũ de quibuſdam miraculis refert, hiſtoriã illam, quæ narrat de Seuerino epiſcopo Colonienſi adhuc in pœnis purgatorii exiſtente, nequaquam de hoc noſtro antiſtite intelligendum eſſe: ſed potius de aliquo alio; nam is de quo hic agimus, iam ante annos ſexcentos ex hac vita migrârat. Et quia in editis Epiſcoporum Colonienſium tabulis, nullus alius eiuſdem nominis reperitur Epiſcopus, Veriſimile eſt in prædictam ſcriptionem, errorem nominis ciuitatis, vel Epiſcopi irrepſiſſe. Claruit anno Chriſti 346. & ſequent. Reperitur ſediſſe vltra 56. annos.

a In Notat. ad Martyr. Roman.

23. Octob. Patria eius

Beatiſſimus Antiſtes Seuerinus, Burdegalenſium oppido oriundus, ex parentibus eximia nobilitate conſpicuis originem traxiſſe fertur. Et quidem eo tempore quo Ariana perfidia totum pene terrarum orbem inuaſiſſet, Euphrata eadem dira peſte infectus, Colonienſem diœceſim, cui antiſtes ea tempeſtate præſidebat, ita contaminauerat, vt de ſalute breui cõclamatum fuiſſet, niſi ſumma Dei miſericordia & mirabili eius prouidentia, Seuerinus hic, vitæ integritate, doctrina, & omni ſanctitate ſane admirandus laboranti Eccleſiæ ſubueniſſet. Ille enim lorica fidei indutus, infuſam malitiam eliminaturus adueniens, mox à Clero populoque antiſtes electus, perfidum mercenariũ expulit, & gladio doctrinæ ſalutaris impoſtoris mendacia confodit, & breui calcatam multorum ſcelere ſanctiſſimam Chriſti religionem denuo erexit, & omni virtutum genere florentiſſimam reddidit. Arianam enim perfidiam tunc in Eccleſiæ perniciem graſſantẽ, & ſer-

Euphratæ pſeudoepiſcopus Colonienſis.

S Seuerinus, eo expulſo, fit epiſcopus.

& ſerpentinis inſidiis per Eccleſiæ viſcera irrepentem, robuſtiſſimus Chriſtianæ militiæ bellator Seuerinus repreſſit egregie atque oppreſſit; ita vt eius potiſſimũ patrocinio, non Colonienſis modo, ſed & viciniæ Eccleſiæ contra perfidorum inſultus, atque inſidias conſeruatæ fuerint. Præclara ſane ea fuit miraculorum operatio; multoque illuſtrior quam illa, quæ reſuſcitandi à morte corporibus fieri perhibetur: Plus enim eſt animam in æternum victuram à vitiorum ſordibus ad immortalitatis deſiderium per dulcedinem piæ exhortationis accendere, quam corpus iterum moriturum à tumulo reſuſcitare. Quoties igitur vir hic diuus aliquem ad cognitionem veritatis à tenebris reuocauit erroris, toties cæcis oculis fulgorem reddidit lucis.

Miracula ſpiritalia præſtantiora corporalibus.

Obiit S. Martinus (iuxta C. Baron. To. 5 Annal) anno Domini 402. vnde liquet S. Seuerinum vltra 56. annos ſediſſe.

Diuinitus edocetur de obitu S. Martini Epiſcopi: S. Euergisli vita habetur. 24 Octob.

Audit & eius Diaconus voces pſallẽtium in cælo.

Cæterum nec illud magnum ſanctitatis illius indicium ſilentio prætereundum, quod dulciſſimam angelorum harmoniam, qua ſanctiſſimi pontificis Martini anima ad cælos delata fuiſſe memoratur, audire meruerit. Cum enim die quodam Dominico, loca ſancta orandi gratiâ expletis matutinalibus officiis circuiret, ſuauiſſimus angelorum concentus repente illius auribus inſonuit; ex quo intellexit ſanctiſsimi viri animam mortalitatis vinculis ſolutam ad cælos deferri. Aderat tunc illi Archidiaconus eius Euergislus; quem, vt cæleſtis ſecreti teſtem ſecum haberet, admonuit vt aures attente arrigeret. Sed cum ille, quanquam toto corporis & mentis niſu intentus, nihil perciperet, beatus antiſtes, precibus hoc à Deo impetrandum intelligens, humi ſe cum Diacono poſternens, Chriſti miſericordiam pariter inuocauit, vt diſcipulus cæleſtis concentus particeps fieri mereretur. Nec mora; Diaconus precib. ſui Epiſcopi adiutus; Voces inquit, pſallentium tanquam in cælo audio, ſed quid ſit prorſus ignoro. Cui ſecretorum conſcius cæleſtium, quid audita iubilatio deſignaret, aperuit, dicens: Dominus meus Martinus corporeis ſolutus vinculis, angelorum comitatu ad cælos migrat.

Fertur

Fertur etiam eiuſdem glorioſi pontificis temporibus quendam præcipuis virtutum operibus floruiſſe Eremitam: qui cuiuſdam magni principis filius, & in deliciis copioſiſsimis enutritus fuiſſe perhibetur. Cumque parentes illi ſponſam delicatiſsimam cum magnifico valde apparatu prouidiſſent, iamque coniugio potiturus cum ea cubiculum intraret, ſubito pauore (neſcio quo) raptus, vidit quaſi iuuenem ſpecioſiſsimum, qui maiorem ei gloriam ſanctè promittebat, ſi ſibi parere ſequendo maluiſſet. Quod cum tota ambitione iuuenis ſe velle dixiſſet, ſurrexit, & de omni ſuppellectili quam poſſederat, vaſculum ligneum, quo vinum de ſitulis in vaſa aurea & argentea mixtum bibentibus fundi ſolebat, ſolum ſecum ſumens, virum qui apparuit ſecutus abſceſſit. A quo in remotiora eremi loca ductus, vitam laudabilem & paucis imitabilem duxit. Cumq; ibidem multos dies ad promerendum Deũ continuis orationibus vacaret, ſupplicare magnopere cœpit, vt cum quo æqualitatẽ præmii habiturus eſſet, iudex æquiſſimus aperiret. Cum dum Colonienſis Eccleſiæ præſul fama rerum geſtarum celeberrimus, in huiuſmodi conſortio proponeretur, ſibi eum quis eſſet, oſtendi precabatur. Nec mora; idem qui illuc eum adduxerat adfuit, & ei locum, in quo diebus illis epiſcopus morabatur oſtendit. Forte tunc inſtante quadam ſolennitate, multitudo populi confluebat, cui poſt diuinum officium, à tanto pontifice conuiuium exhiberi honor impoſitus exigebat. Vbi dum prædictus ſolitarius deliciarum affluentiã cernẽs, ſe ei in præmio ſociandum eſſe pertimeſceret, qui talibus abundabat, qualia ipſe Chriſti amore dimiſerat, ſeueritate correptionis à magiſtro impoſita didicit, quod minus epiſcopus omnem illam ſecularem gloriam, quam ipſe ligneum vaſculum, quod ſibi de cunctis ſuis opibus reſeruauerat, dilexiſſet. Vnde Deo gratias agens ad locum vnde venerat gratulabundus receſſit, vt promiſſum præmium cum Seuerino Dei famulo mereretur, quoad vixit, inſtantiſſime flagitauit.

S. Martini vita habetur 11 Nouemb.

Filius cuiuſdam magni Principis eremitam agit.

Vaſculum ligneum cæteris relictis ſecum ſumit.

Perfectus mundi contemptus in S. Seuerino.

ra præceptis, ſi mortem præſentem effugere vis. At illa ſororis animam cælos penetrantem cernens, Præſtolare me parumper, inquit ſoror; genibusque flexis caput percuſſori obtulit: quod vno ictu amputatum eſt.

C Baron. Tom 2. Annal. & in Not. ad Martyr. Rom.

MARTYRIVM SS. SERVANDI ET GERMANI: qui paſſi ſunt in Hiſpania, ſub Viatore Vicario; Annum circiter Chriſti 303. qui fuit Marcel. Papæ 7. Dioclet. & Maxim. Imper. 20. Ex Ioanne Maldonato Hiſpano.

23 Octob.

SEruandus & Germanus ſacro Chriſmate ſignati, fonteque baptiſmatis abluti, dæmones malos ab humanis corporibus effugabant: languores Ieſu verbo ſanabant. Et cum per Hiſpaniam id temporis horrida tempeſtas in Chriſtianos ingrueret, nihil ipſi perterriti, corpora tormentis obiectabant; cruciamenta facile ſuperabant: viribus nec minus, quam fide, conſtantiaque præſtantes. Cumque ſerenitas tantula interueniret, & Eccleſia paululum reſpiraret, quamuis Chriſtiani, qui vinculis tenebantur, dimitterentur, Seruandus & Germanus martyrium alia via quæſiere. Templa quippè gentilium adeuntes aras deorum, ſimulachraque deruebant ac diſturbabant; ſacrificantes arguebant: durisque verbis caſtigabant, quod relicto Chriſto vera luce, tenebras, ipſumque Tartarum ſequerentur. Vinciuntur iterum à præſide Viatore; nouiſque generibus tormentorum exercentur. Reputantes tamen quæ præmia illis cruciatibus deberentur, maiora ſe pati exoptabant. Denique cum ſententiam dixiſſet pręſes, vt capite plecterentur, libentiſſimè quidem gladio colla ſubdiderunt. Cęterum Germanus Emeritæ: Seruandus vero Hiſpali conditus eſt.

Clarent miraculis.

Ardent martyrii deſiderio.

Plectuntur capite.

VITA

VITA S. SEVERINI EPISCOPI COLONIENſis: Ex iis quæ ſunt apud V.P. Laur. Surium. Porro notandum hic (quod a monet Illuſt. Baronius) in Commentariolo quem ſcripſit Petrus Damiani, dũ de quibuſdam miraculis refert, hiſtoriã illam, quæ narrat de Seuerino epiſcopo Colonienſi adhuc in pœnis purgatorii exiſtente, nequaquam de hoc noſtro antiſtite intelligendum eſſe: ſed potius de aliquo alio; nam is de quo hic agimus, iam ante annos ſexcentos ex hac vita migrârat. Et quia in editis Epiſcoporum Colonienſium tabulis, nullus alius eiuſdem nominis reperitur Epiſcopus, Veriſimile eſt in prædictam ſcriptionem, errorem nominis ciuitatis, vel Epiſcopi irrepſiſſe. Claruit anno Chriſti 346. & ſequent. Reperitur ſediſſe vltra 56. annos.

a *In Notat. ad Martyr. Roman.*

BEatiſſimus Antiſtes Seuerinus, Burdegalenſium oppido oriundus, ex parentibus eximia nobilitate conſpicuis originem traxiſſe fertur. Et quidem eo tempore quo Ariana perfidia totum pene terrarum orbem inuaſiſſet, Euphrata eadem dira peſte infectus, Colonienſem diœceſim, cui antiſtes ea tempeſtate præſidebat, ita contaminauerat, vt de ſalute breui cõclamatum fuiſſet, niſi ſumma Dei miſericordia & mirabili eius prouidentia, Seuerinus hic, vitæ integritate, doctrina, & omni ſanctitate ſane admirandus laboranti Eccleſiæ ſubueniſſet. Ille enim lorica fidei indutus, infuſam malitiam eliminaturus adueniens, mox à Clero populoque antiſtes electus, perfidum mercenariũ expulit, & gladio doctrinæ ſalutaris impoſtoris mendacia confodit, & breui calcatam multorum ſcelere ſanctiſſimam Chriſti religionem denuo erexit, & omni virtutum genere florentiſſimam reddidit. Arianam enim perfidiam tunc in Eccleſiæ perniciem graſſantẽ, & ſer-

23. Octob. Patria eius

Euphrata pſeudoepiſcopus Colonienſis.

S. Seuerinus, eo expulſo, fit epiſcopus.

Fertur etiam eiuſdem glorioſi pontificis temporibus quendam præcipuis virtutum operibus floruiſſe Eremitam: qui cuiuſdam magni principis filius, & in deliciis copioſiſsimis enutritus fuiſſe perhibetur. Cumque parentes illi ſponſam delicatiſsimam cum magnifico valde apparatu prouidiſſent, iamque coniugio potiturus cum ea cubiculum intraret, ſubito pauore (neſcio quo) raptus, vidit quaſi iuuenem ſpecioſiſsimum, qui maiorem ei gloriam ſancte promittebat, ſi ſibi parere ſequendo maluiſſet. Quod cum tota ambitione iuuenis ſe velle dixiſſet, ſurrexit, & de omni ſuppellectili quam poſſederat, vaſculum ligneum, quo vinum de ſitulis in vaſa aurea & argentea mixtum bibentibus fundi ſolebat, ſolum ſecum ſumens, virum qui apparuit ſecutus abſceſſit. A quo in remotiora eremi loca ductus, vitam laudabilem & paucis imitabilem duxit. Cumq; ibidem multos dies ad promerendum Deũ continuis orationibus vacaret, ſupplicare magnopere cœpit, vt cum quo æqualitatẽ præmii habiturus eſſet, iudex æquiſſimus aperiret. Cumque dum Coloniensis Eccleſiæ præſul fama rerum geſtarum celeberrimus, in huiuſmodi conſortio proponeretur, ſibi eum quis eſſet, oſtendi precabatur. Nec mora; idem qui illuc eum adduxerat adfuit, & ei locum, in quo diebus illis epiſcopus morabatur oſtendit. Forte tunc inſtante quadam ſolennitate, multitudo populi confluebat, cui poſt diuinum officium, à tanto pontifice conuiuium exhiberi honor impoſitus exigebat. Vbi dum prædictus ſolitarius deliciarum affluentiã cernẽs, ſe ei in præmio ſociandum eſſe pertimeſceret, qui talibus abundabat, qualia ipſe Chriſti amore dimiſerat, ſeueritate correptionis à magiſtro impoſita didicit, quod minus epiſcopus omnem illam ſecularem gloriam, quam ipſe ligneum vaſculum, quod ſibi de cunctis ſuis opibus reſeruauerat, dilexiſſet. Vnde Deo gratias agens ad locum vnde venerat gratulabundus receſſit, vt promiſſum præmium cum Seuerino Dei famulo mereretur, quoad vixit, inſtantiſſime flagitauit.

S. Martini vita habetur 11. Nouemb.

Filius cuiuſdam magni Principis eremitam agit.

Vaſculum ligneum cæteris relictis ſecum ſumit.

Perfectus mundi contemptus in S. Seuerino.

Digitized by Google

pœnitus conatu valebant eius oratorium inflāmare: cum tamen nulla tunc in circuitu Eccleſia flammas quiuerit ſupereſſe. Diuina etenim vltione percuſſi, cum eorum compares grauiter torquerentur, multi quoq; ſubitanea morte interirent, cæteri, illius ædis cuſtodem & dominum iratum eſſe, exclamantes, quantocyus ab eius ſe vicinia rapuerunt.

culis celebris.

Vltio diuina in Nortmannos.

MARTYRIVM S. FELICIS EPISCOPI Tibirenſis in Africa; Ex eo quod eſt apud C. Baron. Coronati ſunt Anno Chriſti 302. Marcellini Papæ 6. Dioclet. & Maxim. 19.*

C. Baron. Tomo 2. Annal. & in Not. ad Martyr.

** Tubrocenſis, alii Tibiurēſis & Thibarenſis.*

COnſtantino * Chloro & Galerio Maximiano, quartum Conſulibus, exiuit edictum Imperatorum & Cæſarum ſuper omnem faciem terræ, & propoſitum eſt per colonias & ciuitates principibus & magiſtratibus, ſuo cuique loco, vt libros Deificos legis peterent de manu Epiſcoporum & presbyterorum. Tunc programma poſitum eſt in ciuitate * Tibirenſi die Nonarum Iuniarum. Tunc * Magnilianus Curator iuſſit ad ſe perduci ſeniores plebis. Eadem die Felix epiſcopus Carthaginem fuerat profectus: Aprum vero presbyterum ad ſe iuſſit perduci, & Cyrum & Vitalem lectores. Quibus Magnilianus Curator dixit: Libros Deificos habetis? Aper dixit: Habemus. Magnilianus Curator dixit; Date illos igni aduri. Tunc * Aper, Epiſcopus noſter apud ſe illos habet. Magnilianus Curator dicit; Vbi eſt? Aper dicit: Neſcio. Magnilianus Curator dicit; Eritis ergo ſub Officio, donec Anulino proconſuli rationem reddatis.

24. Octob.

** Dioclet. 8. & Maxim. 8. Coſſ.*

Impiū Imperatorum edictum.

** Thibiurēſi, & Thibarenſi.*

** Magdelianus.*

** al Cyrus*

Poſtera autem die Felix Epiſcopus venit Carthagine * Thibarim. Tunc Magnilianus Curator iuſſit Felicem epiſcopum ad ſe perduci, per Officialem. Cui Magnilianus Curator dicit: Felix Epiſcope da libros, vel membranas quaſcūq; habes. Felix epiſcopus dixit; Melius eſt me igne aduri, quā ſcripturas Deificas, quia bonū eſt obedire Deo magis, quā hominibus. Magnilianus

** al Tibiuram.*

Felix ſiſtitur Magniliano Curatori.

Actor. 5.

lianus Curator dicit; Prius eſt quod Imperatores iuſſerunt, quam id quod tu loqueris. Felix epiſcopus dixit Prius eſt præceptum Domini, quam hominum. Magnilianus dixit: Recogita tecum.

Non vult tradere ſacras ſcripturas.

Poſt tertium autem diem iuſſit Curator Felicem epiſcopum ad ſe perduci, & dixit ei; Recogitaſti tecũ? Felix epiſcopus dixit; Quę prius locutus ſum, & modo loquor, & ante Proconſulem ea ſum dicturus. Magnilianus Curator dicit; Ibis ergo ad Proconſulem & ibi rationem reddes. Tunc aſſignatus eſt illi Vincentius Celſinus, Decurio ciuitatis Thibirenſium. Tunc profectus eſt Felix à Thibira, 8. Kalend. Iulias; ligatus deductus eſt: Ligatum vero iuſſit in carcerẽ trudi.

Mittitur ad Anulinum Proconſulem.

Alia autem die productus eſt Felix epiſcopus ante lucem, cui dixit; Quare ſcripturas ſuperuacuas non reddis? Felix epiſcopus dixit; Habeo ſed non dabo. Tũc iuſſit eũ alligatum in ima carceris mitti. Poſt ſexdecim autem dies Felix epiſcopus productus eſt de carcere in vinculis, hora noctis quarta, ad Anulinum Proconſulem, cui dixit Anulinus; Quare ſcripturas ſuperuacuas non reddis? Felix Epiſcopus reſpondit: Non ſum eas daturus. Tunc iuſſit eum Anulinus proconſul ad præfectum prætorio mitti Idibus Iulij. Tũc Præfectus iuſſit eum ſuo carcere recipi, & maioribus vinculis ligari. Poſt dies autem nouẽ iuſſit eum Præfectus ad * Imperatores nauigare.

Inde ad Præfectum

**al. poſt.*

Tunc Felix Epiſcopus adſcendit nauim cum vinculis magnis, & fuit in * capſa nauis diebus 4 voluat ſub pedibus æquor; panem & aquam non guſtauit; ieiunus in portum peruenit, & in ciuitate Agrigento exceptus eſt à fratribus, cum ſummo honore. Inde venerunt in ciuitatem nomine Catanam; ibi ſimiliter ſunt excepti. Inde Meſlanam venerunt; Inde Tauromìnium; ibi ſimiliter ſunt excepti. Poſteà fretum nauigârunt, in partes Lucaniæ in ciuitatem nomine Rulo. Inde profecti ſun Venuſium, quæ ciuitas regionis Apuliæ. Tunc Præfectus iuſſit Felicem de vinculis eripi, & dixit; Felix quare ſcripturas Dominicas

**al caſea.*

Inde ad Imperatores.

non

non das? aut forſitan non habes? Cui reſpondit: Habeo quidem, ſed non do. Præfectus dixit: Felicem gladio interficite, Felix epiſcopus dixit voce clara; Gratias tibi Domine, qui me dignatus es liberare. *Permanet conſtans.*

Et ductus eſt ad paſſionis locum (cum etiam ipſa luna in ſanguinem conuerſa eſt) die * tertio Kalendas Septembris. Felix epiſcopus eleuans oculos in cælum, clara voce dixit; Deus, gratias tibi; quinquaginta & ſex annos habeo in hoc ſeculo; virginitatem cuſtodiui; Euangelia ſeruaui: fidem & veritatem prædicaui. Domine Deus cæli & terræ, Ieſu Chriſte, tibi ceruicem meam ad victimam flecto, qui permanes in æternum; cui eſt claritas & magnificentia in ſecula ſeculorum. Amen. **9. Calend. Nouembr.* *Miraculū.* *Plectitur capite 56. ætatis ſuæ anno.*

VITA S. EVERGISLI, COLONENSISIS EPIſcopi, ſucceſſoris S. Seuerini: qui obiit circa annum Domini 402. Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurent. Sur.

C Baron. in Not ad Mar. Rom.

EVergiſlus nobili apud Tungros, ingens quondam Galliæ Belgicæ oppidum, parentum ſtemmate ortus, ab ipſa pueritia præſtanti indole præditus, ad ſumma & ardua quæque virtutum culmina tendere viſus eſt. Elegans in eo corporis forma, & gratiæ virtutiſque inſignia clariſſima, animum ſtimulabant aſſiduo, ne qua in re coætaneis ſuis inferior appareret. Magna in eo adhuc puero diſcendi ſedulitas: præclara morum ornamenta cernebantur. Ætate puſillus, ſcientiæ quoddam & magiſterij priuilegium præ ſe ferre videbatur; teneros quippe annos quadam ſenilis ætatis maturitate tranſcendens, hominemq. perfectum bene moratæ vitæ exemplis referens. Lectioni & ſtudiorum profectui tāta animi contentione incumbebat, vt prādiolum, quanquam non ſine parentū offenſione, in horam differret veſpertinam; paruo contentus, idq; quod ſibi ſubtrahebat, pauperibus impertiens; vt ſic à teneris pia optimaq; viuendi conſuetudine, & religionem imbiberet, & benigne faciendi diſciplinam exerceret. *24. Octob.* *Patria & genus eius.* *Primordia eius quam inſignia.*

Ea

Seuerinus Episcopus hæreſin Arianam oppugnat.

Ea tempeſtate Seuerinus Colonienſis ciuitatis antiſtes, nominis & meritorum ſplendore illuſtris, magno ſtudio ſuæ diœceſis eccleſias perluſtrabat, vt Arianam hæreſim dire graſſantem profligaret, peſtemque nefariam gladio oris ſui conficeret. Cumque ea animi intentione etiam Tungros inuiſeret, & diligenter de fide eccleſiæ & ſtudio cultûs diuini inquireret, inter alia, multa tunc de Euergiſli pueri religione ac pietate cognouit: miraſque virtutum primitias non ſine admiratione & gaudio de puero audiuit.

Aſſumit Euergeliſlũ puerum.

Quid plura? Exhilaratus iubet ad ſe adduci puerum, deprehendensque in illo indicia ſanctitatis, ſua ſpe & expectatione maiora, inardeſcit in eius amorem hortaturque inter paternos complexus & oſcula, vt ſecum proficiſcatur. Non recuſat ſacer Chriſti tyrunculus; quin ſpreta ilico mundana gloriola, fallacibusque diuitijs omnino contemptis, alacriter ſeſe totum in eius diſciplinam tradit, vitæque curſum ad eius voluntatem exactè inſtituit. Atque interim bonæ cõuerſationis ſucceſſibus vegetatus, & diuturnæ cõſuetudinis beneficio confirmatus, amore inſatiabili cæleſtis ſapientiæ fontibus inhiabat & inſtar apis ſedulæ, diuinorum eloquiorum floribus inſidens, intra pectoris ſui aluearium, fidei virtutumque mella condebat.

Mire proficit apud S. Seuerinũ.

Cum autem beatus Epiſcopus eum ætate & moribus, maioris gratiæ capeſſendis honoribus doneum cerneret, prudenti ſane conſilio ſacri altaris miniſterio eum admouit, ſicque per ſingulos gradus ad Diaconatum vſque prouexit. Quo in miniſterio dum ſedulus verſatur, & nocte ac die in Dei templo excubaret, quodam dominico, nocturnis horis pro conſuetudine cum ſancto Epiſcopo loca ſacra inuiſens, cæleſtem cum eodem meruit audire melodiam. Neque tamen, humi pariter cum ſuo præſule proſtratus, quidnam ea ſibi vellet intellexit; donec ab Epiſcopo edoctus, ſancti Martini animam è vita ad cælos, deducentibus Angelis, migrâſſe cognouit.

Fit Diaconus Euergiſlus.

Audit concentum Angelicum in obitu S. Martini.

Tan

Digitized by Google

Tantem defuncto Seuerino, communibus Cleri & totius populi ſuffragijs, quanquam renitens, ſubrogatus eſt, magnæ tunc virtutis & ſanctitatis vir; qui commiſſam ſibi gregem eleganter inſtituit; calamitoſis & afflictis egregie ſubuenit; ſtatum Eccleſiæ quotidie in melius prouexit; vrbemque ipſam tantis ornamentis decorauit, vt ab incolis aurea Colonia non immerito appellaretur. *Succedit S. Seuerino in epiſcopatu. Aurea Colonia cur ſic dicta.*

In hiſce itaque alijsque virtutum exercitijs ætatem deducentis immodico aliquando capitis dolore vexatus ſacra loca, more ſuo orandi ſtudio circuibat. Cumque ad beati Gereonis ſociorumque eius templum, male valentium refrigerium, perueniſſet, flexis genibus in ſanctorum memoriam, vti conſueuerat, Verſum illũ dicere cœpit: *Exultabunt ſancti in gloria.* moxque cælitus reſponſum eſt; *Lætabuntur in cubilibus ſuis.* Vnde intellexit cæleſti edoctus ſpiritu, eo ipſo die ſanctos martyres animas ſuas cælo reddidiſſe. Ab eo ergo tempore vſque in præſens, eodem die quotannis ipſo agente, illorum celebratur ſolennitas. Acceptum autẽ puluerem è ſanctorum templo, male affecto, cum ſigno Crucis, imponens capiti, ſanus receſſit. *Pſalm. 149. Inſigne miraculũ cauſa inſtitutionis feſti SS Marty. Gereonis ac Sociorũ. Sanatur tactu ſacri pulueris.*

Deinde fidei feruore multo magis inflammatus, ad Tungros idololatriæ eliminaturus ſordes, profectus eſt. Ibi magna cum auctoritate, & maiori cum fructu, ſacris aliquamdiu habitis concionibus, cæleſte pro meritis præmium à Domino percipere meruit. Nam cum nocte quadam ex more ad S. Dei genitricis monaſterium pſallens pergeret, latrones ad iugulandos homines intenti, ex inſidijs proſilientes, ingentem ſibi ex illo prædam pollicebantur. Vndè certatim irruentes, vnus ex illis teli ictu mortiferum ei vulnus inflixit. Deinde ad prædam conuerſi, cum omnia illius veſtimenta ſcrutantes, nihil præter ſimplicem veſtem inuenirent, damnata propria temeritate & amentia, corpus eius, ne crimen prodatur, in loco ſecretiori virgultis opertum reliquerunt: ipſique ſibi fuga conſulentes, nihil præter cruentam conſcientiam ſecum abſtulerunt. *Inuiſit Tungros prædicationis ergo. Occiditur à latronibus ibidem.*

Mane

Mane oriente die, infauſtus cædis eius nuncius ad vrbem delatus, luctu & mœrore Clerum populumque compleuit. Aduolant propere certatim ad locum omnes; vbi ſacrum corpus viri opertum tegmine iacebat. Debita reuerendo funeri perſoluunt officia: ſacroſque artus occulto quodam loco monaſterij Glorioſæ Virginis eo tempore celeberrimi condit loci illius *a*. Epiſcopus, vbi tantæ mox virtutes meritis beati viri coruſcârunt, vt incolæ palam teſtarentur, illum eandem ipſis fidem in cælis coronatum ſeruare, quam erga ipſos adhuc in terras degens declaraſſet. Ceterum anno Domini 937. fuêre ſacræ eius reliquiæ per S. Brunonē Archiepiſcopum Colonienſem cum omni veneratione Coloniam tranſlatæ ac magna cum ſolemnitate in Eccleſia S. Cæciliæ virginis reconditæ.

a. Is fertur fuiſſe Candidus vice & loco Epiſcopi.
S. Brunonis huius vita habetur 11. Octobris.
Tranſlatio reliquiarũ Euergili Coloniam.
Claret miraculis poſt obitum.

MARTYRIVM S. ET GLORIOSI ARETHÆ, & ſociorum; & hiſtoria eorum, quæ tunc facta ſunt in regione Homeritide, vel Sabæa: Ex ijs quæ Metaphraſtes, exacte ac fideliſsime deſcripſit. Tempus Paſsionis eorum ſubſequitur.

C Baron. Tom. 7. Anual. 24. Octob.
a qui fuit Domini 522.

INſtabat iā quintus *a* annus, ex quo Iuſtinus Romani imperij ſceptra acceperat; quo quidem tempore Elesbaan, vir propter pietatem & iuſtitiam celeberrimus, Æthiopibus imperabat, & in Auxume ciuitate regiam conſtruxerat. Porro Arabiam felicem (quæ olim Saba, nunc autem Homeritis vocatur) ditione tenebat Dunaan Hebræus, vir cum impietate inſignis, tum Chriſtiano nomini infenſiſſimus: & qui ea propter totis viribus Chriſtianam è ſua ditione religionem pietatemque exterminare conabatur. Cuius quidem conatus impios Elesbaan frequenter bello infregerat, & fuſo fugatoque eius exercitu, tributis eum ſeruire coëgerat. Interim Hebræus ſimulato, pro temporis neceſſitate, & pace, clam fuſas denuo colligit vires, exercitumque inſtruxit, vt & acceptæ cladis deleret ignominiam, & Chriſtianos omnes vna internecione de-

Elesbaan Imperator Æthiopũ inſigniter pius.
Dunaan Hebræus Arabiæ Imper. ſceleratus & impius.

ne deleret. Nec fruſtratus eſt proſpero perfidiæ ſuæ ſucceſſu; nã & Chriſtianorum præſidium, ab Elesbaan in ditione ſua relictum, ex inſidiis oppreſſit: & cunctos fere Chriſtianæ pietatis cultores, animi illius ſæuitiam formidantes, impio edicto parere coegit. Vna tantum erat ciuitas, Nagran nomine, quæ Hæbræi impietati fortiter reſiſtebat; longo iam ante tempore, Conſtantii, magni Conſtantini filio ſtudio & induſtria, ad veritatis agnitionem traducta; & religione ac fide Chriſtiana adeo præclare imbuta, vt non modo omnes hoſtiles impetus repelleret, ſed ne ad aures quidem aliena dogmata admitteret.

Nagran ciuitas egregie Chriſtiana.

Ea illorum ciuium virtute & conſtantia Hebræus irritatus, cinxit obſidione ciuitatem, & vallo foſſaque circundatam, nunc blanditiis, nunc minis in ſuam conatus eſt poteſtatem redigere. Ciues autem glorioſo Crucis trophæo egregie confiſi, cunctas obſidionis moleſtias, & extremam etiam dimicationem potius ſubire parati erant, quam abnegato, per ſummum ſcelus, Chriſto, impio ſeſe tyranno tradere. Obibant quotidie execrandi ſatellites muros ciuitatis, audaci & ſacrilego ore ſacroſanctum Chriſti nomen contumelijs proſcindentes, blaſphemanteſque; quod Ieſus nullam ſuis cultoribus opem ferre poſſet. Ipſe quoque Dunaan Iudaica perfidia inſanus, gloriabundus ſe Chriſti ſacerdotes monachoſque gladio & igne conſumpſiſſe iactabat, neque vllam eis à Chriſto in tantis calamitatibus opem præſtitam eſſe mentiebatur. Cumque ciues nihil ea impietate moti, ſe Chriſto confidere, & certiſſimam ab eo conſolationem expectare reſponderent, neque fieri poſſe, vt fideles eius cæleſti ope & auxilio deſtituãtur, tyrannus furore & amẽtia vexatus, cũctos qui in agris & ſuburbiis erant Chriſtianos collegit, eoſque, ſpectante è muris populo vel crudeliter interfecit, vel ſuppliciis variis affectos poſt in ſeruitutem vendidit. Sed cum nec ea res inuictam ciuium virtutem quidquam frangeret, imo illorum animos ad aſpera quãlibet, pro Chriſti nomine, toleranda magis accen-

Summa impietas Dunaan Hebræi, Hæreticis haud abſimilis.

Digitized by Google

accenderet, tyrannus omiſſis belli conſiliis, fraude doloque ciuitatem ſubuertere ſtatuit. Igitur cum neque machinæ neque fames quidquam ad debilitandos ciuium animos promouerent, Dunaan, delendi nominis Chriſtiani, per fas perque nefas, vehementer cupidus, vltro pacis conditiones fraudulento animo ciuitati obtulit; fingens ſcilicet, ſe non ſine maximo animi dolore, tam præclaræ ciuitatis ciuiumque interitum, diutius ferre poſſe. Deinde terribili nimis iureiurando interpoſito, & cæli terræque conditore in teſtem vocato, ſe non exitium ciuitatis, ſed ſalutem petere dixit: Chriſtianam vero religionem ſaluam eis & integram relicturum, & nouis inſuper ornamentis priuilegiiſque decoraturum ſpopondit. Hiſce conditionibus perfidæ pacis pii ciues perſuaſi, patentibus portis, perfidum Hebræũ, tanquam lupum in ſtabulũ, admiſerunt. Ille vero luſtrato vrbis ſtatu & ciuium virtute egregie collaudata, ſcelerata deinde mente egreſſus eſt: grauia & atrocia in eos verſans; iuſiurandũ, pacta, datamq; fidem, puerilem eſſe deceptionem exiſtimans.

Perfidia Hebræi.

Igitur cum iam iam eorum internecionem animo ac mente concepiſſet, plenus perfidia & ſcelere, primarios quoque per ſpeciem honoris ex vrbe euocauit. Adſunt illi & opibus & gloria inſignes; inter quos Arethas vrbis ipſius moderator, cæteris canitie, ſapientia, & morum modeſtia præſtantior, conſtitit; qui omniũ nomine, Regi impio, & ſimulata pietate adhuc tecto, debitos deferebat honores, cum quibuſcunque poterat obſequiis, ad datam fidem ciuibus ſeruandam, prouocans. At ille totus ex fraude & perfidia compoſitus, conditum diu venenum retinere non valens, protinus iuſſit cunctis iniici vincula, facultates eorum diripi, & Paulum vrbis antiſtitem diligenter inquiri. Cum autẽ duobus ante annis eum vita functum intelligeret, furore & amentia ſtimulatus, contendit ad puluerem, effoſſoque ſepulchro, corpus illius comburi, cineresque in aëre ventilare iuſſit. Deinde eodem furore agitatus, ingentem iubet accendi rogum: Parent miniſtri

Vide immanẽ nem barbarum.

Digitized by Google

ſtri eius imperio; Accenditur, congeſtis vndiq; lignis, pyra; fertur in ſublime flamma: expectatur aliud tyrãni mandatum. Quidam Chriſtianorum trepidi pauidique in latebris ſe abdunt: quidam fide & Chriſti amore acriter incenſi, certamen cum tyranno ſubire parant. Lambebat interea cæli ſidera vorax incendij flamma; cum ecce nefarius & perfidus Rex omnes eius ciuitatis ac regionis ſacerdotes, monachos, & Deo ſacratas virgines, & fœminas inſigni virtute & caſtimonia nitentes, vinctos adduci iubet. Ijs pro magna parte in medium adductis, Hebræus, Hi, inquit, ſunt, qui cæteros ſuo exemplo & doctrina ad Chriſti cultum alliciunt. Ocyus igitur eos in rogum præcipites date: & præconis voce, cæteris Chriſtianis, eundem, ni reſipiſcant, interitum nunciate.

Exurit omnes ſacerdotes, monachos, ſacraſque Virgines impius tyrannus.

His ita conſtitutis, ipſe Rex, caput vrbis Aretham, eſt aggreſſus; nunc minis, nunc promiſſis, nunc argumentis, eum eiuſque ſequaces à Chriſti cultu auertere tentans. At egregius plane Chriſti cultor, tyranni perfidiam impietatemque execratus, Quid, inquit, nos ſeparabit à charitate Chriſti? Nos Chriſtum Ieſum à perfidis Iudæis in Crucem actum, vnum, & verum Deique filium confitemur, & pro vniuerſa ciuitate, aliiſque Chriſtianis nobis ſubiectis hanc facimus cõfeſſionem: parati nullum non tormenti genus pro illius nomine & honore ſubire.

Aggreditur Aretham.

Conſtans Arethæ cõfeſſio.

Hebræus, hac loquendi libertate ægre ad aures admiſſa, eum quidem cum ſocijs ſuis in vinculis detinuit, moxque vindictæ cupidus in aliam multitudinem, ex omni genere, & ætate collectam, mortis tulit ſententiam; primatum vero vxores liberoſque ante oculos eorum adductos minis pariter ac promiſſis ad Chriſti negationem prouocabat. Illæ autem virorum exemplo ad conſtantiam animatæ perfidi Regis imperium irridebant, & protenſis in cælum manibus Chriſti æterni Regis numen ad neglecti iuriſiurandi vltionem inuocabant. Qua earum virtute Dunaam prouocatus, furoris ſui habenas laxauit, matreſque

Ingentem multitudinem, mortis damnat Hebræus.

Digitized by Google

familias cum monachis & virginibus gladio feriri mandauit. Ibi tunc videre licebat admirandum & iucundum ſpectaculum earum quæ pro Chriſti nomine decertabant. Sanctæ enim mulieres ſimulac ſententiam audierunt, incredibili alacritate ad certamen properabant.

Eas vero monachæ impediebant, aſſerentes, iuſtum eſſe, eas quæ dignitate priores erant, etiam martyrij certamine antecedere debere. Itaque magna & præclara erat inter eas contentio, quænam hoſtem prius ſterneret, & glorioſa martyrii corona redimita ad cælos migraret.

Præclarum facinus matronæ viduæ, & duarum filiarum eius.

Inter ea certamina, forte fœmina quædam inter omnes genere, diuitiis, gloria, & pulchritudine præſtantiſſima vidua, tyrannum inſectabatur. Erant ei duæ filiæ, eximia pulchritudine virgines; quæ matrem ad martyrium euntem comitabantur. Tyrannus autem eam cum honore ac reuerentia ad ſe adduci præcepit: adductamque blanditiis ac promiſſis à Chriſti confeſſione abducere conari. Illa vero conſtans animi, & promiſſionum Chriſti memor, tyranno reſpondebat egregie, eiuſque impietatem multis arguebat: Deum & creaturas omnes violati iuriſiurandi vindictam breui ſumpturos aſſerens. Hæc aliaque martyre dicente, Hebræus diutius loquendi libertatem generoſæ fœminæ non ferens, ablata fictione eam ilico diſcerpi iuſſit. Prima autem filiarum eius annorum duodecim, cum Regem audiret Chriſti nomen maledictis inſectari, ſputum in faciem eius coniecit; vnde miniſtri, tempori ſeruientes, ilico eam ſororemque gladiis confoderunt, & profluentem è vulneribus ſanguinem matri libandum obtulerunt. Illa vero ſublatis ad cælum oculis, Tibi, inquit, ô Chriſte hoc meum offero ſacrificium; tibi caſtas virgines martyres exhibeo: dignare & me earum ſociare conſortio, & oſtende matrem filiarum lætantem. Rex autem grauiſſimo ægritudinis animi ſtimulo ſauciatus, cum iam nullam victoriæ ſpem reliquam cerneret. Configite,

Admiranda plane matronæ virtus.

Pſal. 112.

Digitized by Google

figite, inquit, & illam gladijs, ne diutius regio diademati illudat. Hoc ergo beato fine ſanctiſſima martyr, poſt glorioſum filiarum triumphum, coronata eſt.

Demum & ipſa truci datur.

Sequenti autem die Arethas cum ſocijs numero trecentis & quadraginta ad certamen euocatus fuit. Venit ille incredibili alacritate, deuexa plane ætate vir (annum enim agebat nonageſimum quintum) viſu iucundus, & populo, cum propter pietatem, tum eximiam, qua pollebat, facundiam, valde gratus. Igitur vt ante tribunal Regis adductus fuit, primo immenſas Chriſto gratias egit, quod eum honore martyrij, poſt tot tantaque, quæ in omni vita perceperat bona, dignaretur; deinde conuerſus ad plebem, quæ pijs lachrymis ducem ſuum ac tanta grauitate virum, ad certamen proſequebatur, multa ad eam de huius vitæ breuitate & ineuitabili mortis in humanum genus imperio luculenter diſſeruit: cunctoſque ardentibus oculis hortatus eſt, vt libenter corpora ſua, breui alioquin interitura, pro Chriſti nomine & gloria, ſupplicijs tyranni offerrent: certi æternam ſe in cælis lætitiam & gloriam nullo vnquam tempore finiendam recepturos.

Ætas Arethæ admodum deuexa, & præclarum eius pro fide certamē, cum ſocijs 340.

Hæc aliaque dicentem & pulchra oratione proſequentem, Hebræus, poſtquam diu ſatis ſuſtinuiſſet, tandem cum aſſeclis omnib. capitis damnauit; quam illi ſententiam certatim ad torrentem, quem Odias appellant, properantes exceperunt. Accidit autem tunc eodem in loco admirandum plane in puero ſpectaculum: qui præſens cum matre martyrum certamina contemplabatur. Mater enim cum eſſet egregie Chriſtiana, martyrij æmulatione accenſa, citiſſime accurrens, martyris ipſius Arethæ cruore, ſe filiũque perunxit. Deinde Regem tyrannidis & perfidiæ incuſans, magna voce exclamauit: Erit Hebræorum Regi, ſicut Pharaoni. Fuit illico à ſatellitibus comprehenſa & Regi oblata; qui piam fœminam Chriſtum præclare confitentem, Regiſque blanditiis

Mulieris cuiuſdã & filij eius pueri egregia virtus.

Chriſtianorum vulgus ſæuiente, ecce tandem offenſum Chriſti numen iram ſuam cœlitus impio oſtendit Hebræo: vt vel ad ſaniorem rediens mentem, miſericordiam conſequeretur, vel in furore perſiſtens iuſtam ſcelerum ſuorum à Deo vindictam perciperet. Ignis enim diebus aliquot per aëra diſcurrens, ingenti exercitum terrore complebat: deinde, Tyranno ea ſigna parui pendente, pluuiæ inſtar in terram ruit, & magnam multorum animantium ſtragem edidit. Sed nec eo quidem terrore ad fidem pietatemque ſceleratus impij Regis animus inflecti potuit: quin potius nouo accenſus furore Chriſtianis omnibus bellum indixit: & extremum exitium alijs etiam principibus ad communionem nefarij ſceleris concitatis, propoſuit. Rebus igitur Chriſtianorum hoc modo afflictis, & in vltimum pene diſcrimen adductis, Eleſbaan Æthyopum Rex, paratus vel graſſantem impietatem bello profligare, vel glorioſæ morti pro Chriſti nomine conſtanter occumbere, nouum confeſtim inſtruxit exercitum, centum & viginti millium, nauiumque Indicarum 70. & è mercatorum nauigijs, quæ bello aptauit, ſexaginta: magnum & præclarum militum robur, quo hoſtiles impetus facile profligare poſſe, peſtemque nefariam vno bello opprimere videbatur. Sed ne laudes vni Chriſto debitæ, ad mortales, vireſque humanas transferrentur, accidit, vt quædam militum pars per loca arida & tranſitu difficilia, ad partes magis Occidentales profectura, fame ſitique conficeretur, fœdeque periret. Id verò vbi Elesbaan qui tunc copiis naualibus aderat, innotuit, reipſa experiens quàm plane ſit incertum atque vanum humano prorſus inniti auxilio, ad ſolam Chriſti opem ſupplex confugit, depoſitiſque imperij inſignibus & regio diademate, templum ingreditur, fuſoque in conſpectu Altiſſimi copioſo lachrymarum imbre, multis corporis animique afflictionibus, quãto propagandæ Chriſti gloriæ incenſus eſſet ardore, egregie teſtatus eſt.

Vindicta diuina in impium Hebræum Danaan.

Præclarus exercitus Elesbaan Regis Æthyopum, de 120. millib. armatorũ, & 130 nauium.

Elesbaan egregia pietas.

Conſulit monachũ quendam Rex Eleſbaan.

Deinde concepta quadam diuinæ clementiæ fiducia, è templo recta ad monachum quendam inſigni pietate & prudentia virum, qui annos quinque & quadraginta in anguſta turricula, admiranda vitæ ſanctitate, Deo militauerat, de bello, prælii que exitu ſciſcitaturus contendit. Ab eo vero egregie animatus, & de certiſſima hoſtium victoria optime ſperare iuſſus, fidenter reliquas militum copias, in hoſtem duxit; multiſque in locis fuſis fugatiſque hoſtium phalangibus, non ſine ingenti miraculo vniuerſas copias hoſtiles, ipſumque Regem internecione deleuit: & nubilam Eccleſiæ faciem diuturno mœrore & lachrymis obſcuratam, mira ſerenitate illuſtrauit. His ita peractis, diuinus Rex Elesbaan, vt dignas meritaſque, Chriſto, pro tam inſigni victoria, referret gratias, poſtquam cunctos è ſeruitute Chriſtianos in libertatem aſſeruiſſet, & ſtrata dirutaque templa ac ſacella erexiſſet; ſumptibuſque regia magnificentia ac ſplendore dignis, exornaſſet, ſeipſum quoque Deo in holocauſtum obtulit; ita planè, vt ſpreto diademate, opibuſque contemptis, in monaſticam ſeſe diſciplinam tradiderit; ſolaque ſtorea, & poculo ad ſuppellectilem, pane vero & aqua, atque oleribus ad vitæ ſuſtentationem contentus, rigidam ſane & egregia virtute ac ſanctitate conſpicuam duxit vitam; mundo deinde ignotus, at ſoli Chriſto cognitus; à quo æternæ retributionis mercedem ſecurus expectabat.

Elesbaan Hebraũ & vniuerſas illius copias belli pro ſternit.

Rex Eleſbaan fit monachus & rigidiſſimam duxit vitam.

C. Baron. in Notat. ad Mart. Rom.

VITA S. MAGLORII EPISCOPI DOlenſis, in Britannia Minori: Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Surium. Clarvit anno à partu virgineo 620. &c.

21 Octob. Patria & parentes eius.

SAnctus Maglorius natione Anglus, patre Vmbraſelo, matre vero Affrella parentibus generis nobilitate admodum claris prognatus, ab Heltuto Sancti Ger-

Germani Antiſſiodorenſis Eccleſiæ Epiſcopi diſcipulo, & liberalibus diſciplinis & ſacris literis egregie eſt inſtitutus. Vnde proceſſus temporis vitæ integritate puritateque conſpicuus, à beato Samſone Epiſcopo, Diaconus, diuinique verbi miniſter ordinatus eſt; qui & eum ob meritum ſanctitatis eius reuerenter admodum habuit: eumque ſecum, cum nonnullis clericis & Laicis in Britanniam minorem prædicandi causâ traiiciens, aſſumpſit. Vbi multis vitæ annis, vberrimo cum fructu & miraculorum ſignis, præclare exactis, febri tandem correptus ſacer Antiſtes decubuit; ſentienſque vicinam imminere mortem, Maglorio ad ſe vocato, eum poſt migrationem ſuam eius gentis futurum præſulem, ſpiritu prophetico prædixit. *Ordinatur diaconus & Concionator.* *Samſon Britanniæ minoris inſignis Epiſcopus.* *Eius prophetia & obitus.*

Et quidem Samſone beatiſſime defuncto, Maglorius iuxta ſermonem eius, Dolenſis Eccleſiæ regimen ſuſcipere coactus, CHRISTO adiuuante, magnarum virtutum de ſe exempla dabat; cum ecce nocte quadam Angelus Domini aſſiſtens ei dormienti, hæc inter alia ait; Hactenus quidem Maglori ad paſcendum Domini gregem in huius Epiſcopatûs publica luce verſatus es; at nunc vt poſſis liberius vni vacare Deo, & eius laudibus totum te impendere, remotioris loci pete ſeceſſum, vitamque viuas ſolitariam; prouidit ſiquidem tibi Deus multas oues vitæ monaſticæ deditas: quibus te paſtorem præficiet, innumeris clarificandum virtutibus. Eam viſionem vir ſanctus valde admirans, expergiſcitur, agitque Deo gratias, quod id quod iampridem ardenti deſiderio concupierat, reipſa vt perficeret, eum per Angelum ſuum admonere dignatus eſſet. *Fit Epiſcopus Dolenſis Maglorius.* *Ab Angelo monetur ſolitarius viuere.*

Igitur non multo poſt, Budocum, qui à puero ſancte & religioſe cum ipſo vixerat, pro ſe Dolenſis Eccleſiæ Antiſtitem conſecrauit; cleroque & populo valedicens, abiit ad locum quendam inſtituto ſuo maxime opportunum; cunctis interim incredibili quodã *Prouiſo ſibi in Epiſcopatu ſucceſſore adit ſolitudinem.*

animi dolore tabeſcentibus, ob diſceſſum paſtoris tam boni. Ibidem vero cum in abſcondito, ieiunijs, vigiliis, precibuſque feruentiſſime incumberet, tamen diu latere non potuit; ſanctitatis namque eius fama paſſim increbreſcente, ex diuerſis regionibus, cæci, claudi, leproſi, dæmoniaci, variiſque aliis affecti incommodis ad eum aduolabant, ſalutem expetentes; Multi quoque animarum ſuarum remedia percipere cupientes; quos ille benigno mentis affectu excipiens, in vtroque curatos homine, lætantes à ſe dimiſit. Plerique autem multa ei offerebant munera auri, argenti, rerumque aliarum, gratos illi declarare volentes; quæ quidem ille protinus in pauperes viduas, pupillos, captiuos, fameque affectos liberaliter erogauit.

Miraculis claret.

Munera vt expenderit.

Cernens autem vir ſanctus tam multa ſibi offerri, tantamque hominum multitudinem ad ſe indies cõfluere, magno animi dolore correptus, iam plane deliberarat ad deſertum aliquem proficiſci locum, vbi nulla hominis veſtigia exiſterent. Acerſito autem primum ad ſe Budoco Antiſtite, ei animi ſui conceptum patefecit. At ille luculenta ſane ex diuinis ſcripturis concinata oratione, viro ſancto in conſulto meritoque laudabili proximis benefaciendi ſtudio perſeuerare perſuaſit; retinuit; confortauitque. Vnde procedente tempore cum permultos ad meliorem frugem ſeſe recipere cupientes in ſocietatem ſuam admiſiſſet, condidit alio quodam in loco dono ſibi dato, Eccleſiam & Collegium monachorum; quos congregauit ſexaginta aduſque duos; eoſque vita & doctrina ſua eruditos, Deo & ſanctis eius debitæ ſeruitutis officia præſtare docuit. Qualem autem ipſe ſeſe præbuerit, quibuſque virtutibus enituerit, cum nullus facile dicendo poſſit conſequi, nobis pauca tantum commemoraſſe ſufficiet.

Eremũ petere cogitat.

Mutat & quidem optime ſententiam.

Cõdit monaſterium.

Bene ſuis praeſt.

Compendium ſanctiſſimæ cõuerſationis eius.

Et quidem cum ab ipſo matris vtero vixiſſet caſtiſſimus, eſſetq; virginitatis conſeruandæ ſtudioſiſſim⁹, pane

pane tantum veſcebatur hordeaceo & viliori legumine: eoque parce. Quarta & Sexta feria prorſus nihil ſumebat cibi. Carnem ſuam perpetuo cilicij vſu macerabat. Veſtes exteriores habuit nec admodum viles, nec ſane pretioſas, ſed mediocres: vt humanos applauſus & gloriolam declinaret. Ab eo tempore quo ſolitudinem expetijt, nec vinum nec ſiceram bibit. Diebus ſolennibus, per paucis piſciculis veſcebatur. Fratribus noctu quieſcentibus, ille inſomnis orationes ſpontaneas precibus Matutinis coniungebat. Hoſpitalem admodum ſeſe exhibebat ad ipſum aduentantibus; & vt multa paucis expediamus, nulla non virtute exſtitit perornatus.

Cælitus præno∫cit obitum.

Cum autem ſic innumeris clareret virtutibus, intermixtis miraculorum ſignis, ecce in S. Paſchatis vigilia, Angelus Domini eximio ſplendore coruſcans, illi in templo more ſuo nocte vigilanti, aduſque tertio apparuit, tranſitum eius ex hoc mundo prædixit; beataque immortalitate propediem eum participem fore aſſeuerauit: quin & viaticum ei tanquam breui morituro tradidit. Ab illo igitur die de ſuo obitu ſollicitus, niſi cauſa ineuitabilis & multis profutura adeſſet, vſque ad diem vocationis ſuæ, ſemper verſum hunc ore repetebat: *Vnam petij à Domino, hanc requiram: vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.* Sed enim Templum Dei indefeſſus frequentabat; alijſque ſanctitatis operibus iugiter intendebat; quoaduſque tandem expleto labentis vitæ curſu, fratribus valedicens, & inter verba ſanctæ exhortationis animam expirans, felici migratione peruenit ad Chriſtum omnium Redemptorem.

Ab Angelo viaticum accipit.

Pſalm. 26.

Vt ſe ad mortem præpararit.

Feliciſſime obit.

V I EGRE-

C. Baron. Tom 2 Annal.

EGREGIVM MARTYRIVM SS. CHRYſanthi & Dariæ: Ex eo quod eſt per Varinum & Armenium presbyteros S. Stephani Papæ. Coronati ſunt Anno Chriſti Ducenteſimo octogeſimo quarto: vel circiter. Sub Numeriano Imperatore.

25 Octobr. Parentes eius.

VIr quidam Alexandrinus, illuſtris in ciuitate ſua princeps, ordiniſque ſenatorij, Polemius nomine, cum vnico filio ſuo Chryſantho Romam concedens, ibidem à Numeriano Imperatore maximis honoribus decoratus fuit. Hic cum filium ſuum rerum maximarum cognitione imbuiſſet, eoque eruditionis prouexiſſet, vt philoſophorum præceptionibus præclare inſtructus, ad metaphyſicarum rerum diſciplinas ardenti cupiditate aſpiraret, accidit vt in ſacros Euangeliorum codices forte incideret, eoſque incredibili quadam auiditate veritatis indagandæ deuoraret. Cumque inter legendum inſperata quædam lux, in medijs tenebris menti illius oriretur, neque tamen rectam veritatis ſemitam per ſe, ſuoque ingenio inuenire poſſet, ſtatim viæ ducem requirere cœpit. Accidit opportune, vt de admiranda Carpophori & virtute, & prudentia, & rerum diuinarum eruditione, multa audiret; cuius viri fama, adeo eius eſt amore incenſus, vt nullum non moueret lapidem, quo ad eius notitiam peruenire mereretur. Degebat is Carpophorus in horrida quadam & inuia ſpelunca; vbi perſecutionis declinans ſæuitiam, cœleſtium rerum contemplationi ſedulus vacabat. Ad eum igitur Chryſanthus veniens fuit peramanter exceptus, & paucis menſibus diuinas ſcripturas tam excellenter ab eo edoctus, vt ſeptimo à percepto baptiſmate menſe, Chriſtum Ieſum palam cunctis prædicaret.

Vide quid præſtet lectio piorum codicum.

Carpophorus in ſpelunca degens Chryſanthum inſtituit.

Ea

Ea res cum diu occulta in tanti principis filio eſſe non poſſet, celebri ſermone ad aures Polemij patris eius delata eſt; qui vehementer ſtupefactus eum confeſtim obſcuro fœdoque carcere includendum curauit: vt eo ſqualore fractus à fidei conſtantia reſiliret. Sed illa corporis afflictio animum iuuenis magis roborabat, confirmabatque: adeo vt famem, ſitimque, & cunctas moleſtias, ſummas reputaret delicias. Quid enim iucundius, quidue glorioſius homini Chriſtiano accidere poteſt, quam pro Chriſti nomine moleſtijs ac ſupplicijs afflictari? Itaque cum pater filium aſperis & duris rebus indies magis magiſque in Chriſti fide & amore roborari cerneret, cuiuſdam inſtinctu perſuaſus, ſtatuit eius animum puellarum blanditijs, carniſque delicijs ac voluptatibus eneruare. Igitur triclinium periſtromate ornari, & eo filium è tenebroſo carcere precioſis indutum veſtibus deduci iubet; deinde ſpecioſiſſimas virgines è numero ancillarum ſelectas, eleganter comptas & ornatu mirifico fulgentes immittit: quæ caſtiſſimi adoleſcentis animum ad fœdas & impuras carnis voluptates alliceant. Degebat igitur inter impudicos puellarum greges vir Dei; ſed adeo conſtanter in propoſito perſtabat, vt & ciborum delicias contemneret, & virginum, tanquam aſpidum, contactus euitaret. Humi aſſiduo ſtratus, Chriſti gratiam, contra dæmones & carnis inſidias, cum lachrymis implorabat; puellarum blanditias tanquam ſagittas, fidei clypeo repellebat: clamabatque ad Dominum; Quis, ô Domine, ſæuum hoc & immane bellum, ab aduerſario excitatum, ſuſtineat, niſi præſto adſit victrix dextera tua? Scio, Domine, ſcio, neminem virtute propria œſtrum libidinis ſuperare, & inſitam nobis cupiditatem extinguere poſſe, niſi tuæ imbre miſericordiæ, bullientia carnis incendia extinguantur. Voluptas enim titillat animum; quæ inſtar improbæ feræ, in vitæ nemore latitans, animas deuorat. Cuius ſi quis morſus effugerit, eſt quod tibi ſoli Saluatori noſtro,

Chryſanthus à parente in carcerem conijcitur.

Conatur eum pater puellarum blanditiis à Chriſto auertere.

Egregie dimicat contra puellarum blanditias, & carnis voluptates.

Nemo poteſt eſſe continens, niſi Deus det.

ex animo gratias agat. Tuum enim eſt, nos ab eiuſmodi periculis liberare. Et nunc Domine, ſupplex gratiam tuam depoſco, vt mihi aduerſus immanes iſtas belluas opituleris, vt quemadmodum ſerpentes ſuaui incantantium voce ſopore grauantur, ſic & ipſæ, me precante, ſomno opprimantur, ne mihi bellum libidinis inferre queant. Hæc illo orante, & lachrymis pectoriſque tunſionibus carnis pruritum, vt poterat, extinguente, virgines omnes graui adeo ſopore oppreſſæ ſunt, vt non niſi ex triclinio exportatæ, excitari poſſent. Foris igitur cepêre cibum. Verum cum triclinium ingreſſæ, bella caſtiſſimo iuueni mouere vellent, altus eas rurſum ſomnus complexus eſt.

En potentem vim precum eius.

Hæc vt fuêre patri nunciata, cœpit is filium vt mortuum deplorare. Quidam autem amicorum eius vt aliquam afflicto principi conſolationem præberet, Magicam, inquit, ô virorum illuſtriſſime Polemi, à Chriſtianis edoctus artem Cryſanthus, facile ſimpliciores puellas incantatione deuincit; ſed accedat erudita aliqua & prudentiæ opinione inſignis; qualis inter Mineruæ virgines, vna omnium præſtantiſſima, eſt Daria; quæ vultu admodum venuſto, ingenij acumine, & prudentia atque eloquentia ſingulari, facile adoleſcentis animum ſuperabit, & quocunque libet, nubilis iam ætate, impellet. Placet conſilium patri. Vocatur Daria à patre, & ab amicis cognatiſque ad fraudem inſidiaſque egregie inſtruitur; ornatur: componitur: Ingreditur deinde ad Chryſanthum audacter, blandiſque ſermonibus, & dulci atque ornata oratione, conatur adoleſcentem à propoſito remouere. Verum Cryſanthus Dei præſidio munitus, diaboli iacula ſcuto fidei reiecit, & Chriſti numen ardenti ſpiritu precatus, ſic fere eam eſt allocutus.

Daria mittitur ad Chryſanthum vt eum à Chriſto auertat

Si temporariæ coniunctionis causâ, ô virgo præclara, tam elegantem ornatum & dulcem orationis copiam adhibuiſti, vt me hominem mortalem, alteri[*] amore inflammatum, ab animi propoſito abduceres, men-

mentemque immutares, quanto magis debes operam dare, vt immortalis Regis filij Dei tibi amorem concilies? quod quidem ſi volueris, non erit difficile. Nam ſi animam ſimul cum corpore mundam, & ab omni macula puram integramque ſeruâris, & cor tuum æque ac corpus exornaueris, & quemadmodum extrinſecus ſplendes, ſic mores tuos intrinſecus compoſueris, mox Angelos fautores habebis; Apoſtolos & martyres tui amore inflammabis; qui operam dabunt vt ipſe Chriſtus thalamum tibi incorruptis lapidibus & margaritis in cœlo conſtructum adornet; delicias, quas nulla mens creata capere poteſt, præbeat: denique iuuentutis florem largiatur immortalem. His Daria verbis commota, nulla me, inquit, amoris cauſa hoc modo ornatam huc adduxit: ſed patris tui lachrymis impulſa veni: vt te parenti, reſtituerem, & ad deorum cultum reuocarem. Si aliqua, reſpondit Chryſanthus, tenes argumenta, quibus id mihi vere perſuadeas: & conſilium mutabo, & te diligenter audiam. Itaque pro communi vtilitate de his diſſeramus. Nihil, inquit, Daria, magis vtile aut neceſſarium eſt hominibus, quam religionem colere, & diligenter cauere, ne ea neglecta, maximum deorum numen ad iram concitemus. *Inſignis oratio Chryſanthi ad Dariam.*

His ita conſtitutis, cum virgo eximia prudentia, & moribus ac ingenio facillimis, attentas Chryſantho aures præberet, non fuit difficile animum æternæ ſalutis deſiderio inflammatum, ab inanium deorum & ſimulachrorum cultu, ad veri æternique Dei cognitionem adducere. Itaque Chryſantho diſſerente, credidit Daria; & communi ſententia inter eos conſtitutum eſt, vt, ſimulato coniugio, virginitatem in Dei timore ad extremum vitæ ſpiritum ſeruarent. *Dariam ad Chriſtum conuertit Chryſanthus.*

Cum igitur ſub matrimonij nomine Chryſanthus ſumma patris voluntate & gaudio, in priſtinam libertatem dignitatemque reſtitutus eſſet, ante omnia Dariam domi ſuæ ſacro fonte luſtrandam curauit: luſtratam- *Baptizatur Daria.*

Digitized by Google

ſtratamque exiguo temporis ſpatio eximia diuinarum rerum cognitione inſtruxit. Quæ, ſuſcepto virginitatis velo, admiranda ſanctitate & caſtimonia enituit. Et quemadmodum per Chryſanthum innumerabilis virorum multitudo, ſic per Dariam incredibilis fœminarum numerus ad Chriſti gratiam concurrebat, & multæ virgines, dimiſſis ſponſis, ſe Chriſto dicabant. Multi item adoleſcentes, ſpretis mundi delicijs ac voluptatibus ſuperatis, caſtitatemque complexi, eidem Chriſto ſe conſecrabant. Cæterum ſeditio in ciuitate repente exorta eſt, publiceque populus Celerinum prætorem adit. Clamant adoleſcentes, ſe deſponſatas ſibi mulieres propter Dariam amiſiſſe. Vociferantur fœminæ, ſibi Chryſanthum maritos eripuiſſe, atque ita ſuſcipiendæ prolis ſpem omnem amiſſam eſſe. Odioſa igitur crimina obijciebantur, & ingens tumultus ac perturbatio magis magiſque populum concitabat. Itaque Prætor ſtatim eos corripi, & varijs tormentis, niſi dijs immolent, affici iubet. Traditur Chryſanthus Claudio Tribuno. Tribunus eum militum permittit furori; qui madefactis eum vinciunt neruis: vt illis areſcentibus, & ad oſſa vſque penetrantibus, angeretur. Verum cum vincientium manus quieuiſſent, dicto citius vincula diſrupta impios militum conatus eluſerunt. Qua propter indignati triplicibus eum ſtrinxêre compedibus, fœdoque incluſo carceri illudere cœperunt: ſed illis illudentibus, compedes in puluerem redacti ſunt. Tunc impij ſatellites furore, & amentia pleni; ſublatum lotio conſperſerunt: vt maleficia, quibus eum vti calumniabantur, opprimerent. Sed fœtoris loco, mira odoris ſuauitas eſt conſecuta: non aliter, quam ſi roſeus liquor diffuſus eſſet.

Chryſanthus & Daria ſimulato inter ſe coniugio multos ad Chriſtum conuertunt.

Capiuntur martyres.

Crudeliter vincitur Chryſanthus.

Varie torquetur.

Quid igitur? ô immanes hominum mentes. Excoriato vitulo, ipſum in eius pelle nudum incluſerunt, ardentiſſimiſque ſolis radijs tota die expoſitum torrere voluerunt. Sed vir Dei nullum ex vehementi calore incommodum percipiens oſtendit, docuitq; egregie;

Immane ſupplicium.

ſe

ſe non magicis artibus, ſed ſummi & omnipotentis Dei protectione illæſum & ſaluum contra omnia tormenta permanere. Catenis igitur vinctum obſcuro denuo carcere concluſerunt. Sed fractis ilico catenis, cœleſtis quidam ſplendor in medijs tenebris eluxit: qui haud mediocri milites admiratione affecit. Cuncta igitur renunciant Claudio; qui feſtinus ad carcerē veniens, Chryſanthum foras prodire, & prodeuntem palis alligari, virgiſque atrociter cædi iubet. Allatæ ſunt virgæ ſane duriſſimæ; quæ tamen ſanctiſſimi viri corpori admotæ, inſtar papyri, molles factæ ſunt. Quod quidem animaduertens Tribunus, eum ſolui, atque erigi, veſtimentiſque indui imperauit. Et ad milites conuerſus, Noſtis, inquit, ô milites omnes magorum & incantatorum fraudes à me deprehenſas, & ad nihilum redactas eſſe; hîc autem non maleficium humanum, ſed diuinæ virtutis potentiam eſſe comperio. Nam & neruorum vincula ſponte diſſoluta ſunt, & compedes confracti, & corij humiditas in ſolis ardore per totum diem non exaruit, & tenebricoſus carceris locus luce illuſtratus eſt: & virgæ in manibus militum aſperrimæ, inter verberandum, veluti papyrus molles effectæ ſunt. Quare cum luce meridiana clarius veritas & iuſtitia nobis appareant, quid reliquum eſt, niſi vt omnes ad huius viri genua proſtrati, veniam eorum petamus, quæ ſummam per iniquitatem in eum patrauimus? precemurq; vt nos huic Deo conciliet, qui cultores ſuos in omni bello victores facit? Etenim quemadmodum nos vicit, ſic omnes principes & Imperatores ſuperabit.

Claudius Tribunus viſis mirabilibus credit in Chriſtum.

His dictis, Claudius vna cum militibus, Hilaria vxore ſua, & duobus filijs, Iaſone & Mauro, & tota denique familia, ſupplex ad Chryſanthum abijt, eiuſque pedibus prouolutus Chriſti lauacrum humiliter flagitauit. Chryſanthus ea re vehementer gauiſus cunctos catecheſi inſtruxit, expiatoſq; ſalutari lauacro ad mortē pro Chriſti gloria cōſtanter oppetendā hortat⁹ eſt. Rumor rei geſtæ ilico ad aures Numeriani Imperatoris

Baptizatur Claudius cum omnibus ſuis.

ratoris peruenit; qui milites in Chriſti confeſſione conſtantes capitis damnauit. Et primo quidem Claudius ligato ad collum lapide in mare præcipitatus, glorioſo fine triumphum de hoſte peregit; quem pari virtute filij ſequuti, copias militares ad eandem martyrij gloriam ſuo exemplo pertraxerunt. Fuêre eorum corpora à Chriſtianis haud procul ab Vrbe, in via quæ Mauri nuncupatur, honorifice condita. Quem locum Hilaria cum frequentius venerabunda obiret, à militibus quibuſdam comprehenſa eſt. Cumque per vim abſtraheretur, Sinite me, inquit, precationem meam abſoluere, qua abſoluta, ſequar quocunque vocatis. Ea facultate haud grauate conceſſa, pia matrona flexis genibus, manibuſque inſita pietate in cœlum protenſis, tacitæ precationi ſe totam dedit, atque inter precandum Deo ſpiritum tradidit.

Fit martyr cum ſuis omnibus.

Hilaria Claudij vxoris obitus.

Interea noua in Chryſanthum, Dariamque à Numeriano excogitantur ſupplicia. Et quidem illo in carcerem Tullianum profundiſſimum ac teterrimum coniecto; hæc in lupanar detruſa fuit. Quibus vario tormentorum genere affectis, varia Dominus gratia opitulatus eſt. Chryſantho enim odoris ſuauitatem & lumen attulit: Dariæ vero leo, qui è ſtadio fugerat, auxilio fuit. Lupanar enim ingreſſus, in medio ſeſe extendit. Quod cum ciues lateret, fuit ab eis ſalaciſſimus quidam iuuenis, multis coopertus flagitijs, immiſſus, vt virgini vitium inferret, & volentem nolentemque ad ſcelus impelleret. Sed ſimulac pedem in cubiculum intulit, leo in eum impetum fecit, proſtratumque pedibus conculcans, intentis in virginem oculis, quid ab ea fieri vellet, petere videbatur. At virgo, re cognita, Adiuro te, inquit, per filium Dei, ne ei facultatem noſtros audiendi ſermones præcludas. Leo confeſtim eo relicto ad fores aduolauit, & cunctis introitum diligenti cuſtodia præcluſit.

Chryſanthus & Daria contra ſupplicia mirabiliter defenduntur.

Vide rem miram.

Tunc Daria ad iuuenem; Ecce, inquit, immanis fera Chriſti nomine audito, Deum colit, & tu tot flagitijs

tijs ſceleribuſque opertus, homo tamen ratione prædiτus, in dementia tua ad extremum cum certa pernicie perſiſtes? At ille humi proſtratus veniam & ſalutem deprecari, ſpondens ſi incolumis egrederetur, omnibus ſe Chriſtum annunciaturum. Imperauit igitur leoni Daria, vt abeundi ei poteſtatem faceret. Paruit rurſus Leo; egreſſuſque iuuenis per omnes vicos plateaſque curſitans, magna voce Dariam eſſe deam clamauit.

Dum hęc fiunt, audaciſſimi quique ad leonem vinculis coercendum è ſtadio adueniunt; qui primo ingreſſu à fera deiecti, eiuſque pedibus, ſpectante Daria, calcati ſunt. Quibus Daria; Si, inquit, in Chriſtum credideritis, incolumes abire poteritis: ſin minus, dij veſtri liberent vos. At illi vna omnes voce clamare: Qui Chriſtum, verum viuumque Deum non credit, continuo intereat. Hæc clamantes, & Chriſtum vna voce confitentes illæſi diſceſsêre: ac paulo poſt ſalutari lauacro mundati, haud pœnitendos fidei ſuæ fructus dedêre.

Hæc omnia Imperatori vt nunciata ſunt, iuſſit is Pontio prætori, vt Chryſanthum Dariamque varijs excruciatos tormentis morte acerbiſſima afficeret. Fuit ſine mora conſtans athleta in armamentario ſuſpenſus; ſed mox fracto ligno, & vinculis ſolutis, facibuſque extinctis, martyr in medio ſatellitum agmine illæſus conſtitit: Daria vero ſimili virtute ab omni militum petulantia immunis permanſit. Nam qui ſacrilegas in eam manus mittere conabantur, ilico ſtupefactis neruis, ingenti dolore cruciabantur. Quo cognito Imperator diuinam virtutem magicis non veritus artibus aſcribere, iuſſit eos extra Vrbem abduci, & in via Salaria, effoſſa terra, viuos obrui. Illuc igitur ſancti perducti, in foueam canentes & precantes deſcenderunt: & terra lapidibuſque obruti, præclaram martyrij coronam ſimulque ſepulturam perceperunt. *Viui terra & lapidibus SS martyres obruuntur.*

Porro cum Dei gratiâ multæ ibidem virtutes co-

X ruſca-

Tumulus eorum miraculis celebris.

ruſcarent, accidit vt incredibilis virorum, & fœminarum, puerorumque multitudo ad ſolennem martyrij ipſorum diem celebrandam in ſpecu quodam conueniret. Id Numerianus vt intellexit, ſpeluncæ os atque aditum obſtrui iuſſit. Quod quidem ſumma celeritate cum factum eſſet, terra vndique decedente, omnes diuinorum myſteriorum participes facti, martyrij coronam incredibili cum gaudio adepti ſunt; inter quos presbyter Diodorus, Martianus diaconus, & alij non pauci eximia pietate & doctrina clerici, cæteris Chriſti fidelibus ſua virtute atque conſtantia ad mortem viriliter pro Chriſto oppetendam animos addidêre.

Martyriũ Diodori presbyteri, Martiani diaconi & aliorum plurimorum.

C. Baron. in Not. Martyr. Roman.

MARTYRIVM S. MINIATIS MILITIS Florentini: Ex eo quod extat apud V. P. Laurentium Surium. Tempus Paſſionis eius ſubſequitur.

25 Octobr. a Anno Chriſti 253 & ſeq. iuxta Tom. 2. Annal. C. Baronij.

QVo a tempore Decius Imperator tormentorum immanitate in Chriſtianos ſæuiebat, fortiaque credentium pectora felici cruore exornabat, miles quidam pietate non minus quam bellicæ rei gloria inſignis, in ſuburbio Florentinæ ciuitatis à miniſtris Decij comprehenſus fuit. Qui conditionem ac nomen interrogatus, Intrepide, Chriſtianæ, inquit, profeſſionis ſum: Minias autem mihi nomen eſt. Ea tam conſtans Dei cultûs aſſertio, magnum ſciſcitantibus accendit furorem, gaudentq; ſcelerati ſatellites ſe inueniſſe, cuius ſupplicijs Imperatoris crudelitas oblectari poſſet. Retractum igitur ex itinere, ac ſtatutum pro tribunali, Decius vultu & voce minaci compellans; Tune es, inquit, Minias, qui Chriſtiana, neſcio quam inepta, religione, totam conturbas prouinciã? Tum ille, Minias, inquit, ego ſum, ſeruus ac vinctus Ieſu Chriſti, viui ac veri omnipotentis Dei; qui te perpetuum gehennæ titionem ſupplicijs deſtinabit ſempiter-

Conſtans eius confeſſio.

Egregie reſpondet Decio.

piternis, niſi ab iſtorum diſceſſeris cultura, quibus ſpiritu vitæ vacuis, tu profana cæcus dementia, preces fundis ac genua curuas.

Tum Tyrannus primo blandimentorum armis ſuccinctus, fixam adoleſcentiæ & immobilem conſtantiam expugnaturus, ſic eum adorſus eſt. Annos viuidæ iuuentutis tuæ abrumpere horremus, florémque decoris tui pœnis afficere indignum iudicamus, ſed deorum iniuriam, quibus tu pertinaciter ac blaſphemo ore obloqueris, inultam relinquere, ſacrilegum arbitramur. In medium igitur ocyus conſule, vt & læſo deorum honori, quibus vniuerſus ſubiectus eſt orbis, ſatis facias, & inuiſa nobis de te ſumendi exempla neceſſitatem auferas. Si reſipiſcere libet, diuitiarum tibi affluentiam & gloriæ apponemus ſplendorem, omnique te gaudio & lætitia cumulatum dimittemus. Et quale, inquit, Minias, tu gaudium præſtabis, qui continua impietatis ſiti laborans, ſanguine ſanctorum ebrius, æterni miſeriam luctus euadere non potes.

Blanditur ei Decius.

Reſpondet praeclare martyr.

Tunc Decius efferа correptus ira, præcipit horribilem, cui deuorandus obijciatur, adduci feram. Paretur continuo, immaniſque adducitur pardus; quem Chriſti ſeruus, apprehenſo orationis ſcuto irruentem excepit, dicens: Domine Deus adiutor meus eſto, ne derelinquas me Domine Deus ſalutis meæ. Vix verba hæc finierat: & fera diuino ſaucia telo expirauit. Arguitur vir ſanctus maleficiorum; diciturque immundorum ſpirituum præſidio confiſus, contra deos præſumpſiſſe. Sicque fidei & virtutis meritum, fœdę fit exiſtimationis ac ſæuitiæ argumentum, & quod incredulos ad fidem vocare, animoſque à ferocitate mitigare debuit, errorem adauxit, rabiemque exacuit.

Pardus in eum immiſſus eius oratione interimitur.

Itaq; fornax ſuccendi iubetur; in quam, niſi dijs ſacrificet, protrudatur. Veruntamen Decius rurſus ad blanditias cōuerſus, ſpondet ſe cuncta, quæ mortales prima putant, ſi conſenſerit, liberaliter daturum. At

Rurſus blāditur Tyrannus.

Minias contra exclamans, negat ſe perituras opes habere velle; adijciens mercedem ſe ab eo, pro omni tormentorum genere expectare, qui pro caducis æternam largitur; aſſeritque ſe in tribulationibus non deſerendum ab eo, qui filios Iſrael de terra egreſſos Ægypti, ſicco per mare rubrum pede duxit, & Suſannam de falſo crimine abſoluit: Danielemque de lacu leonum, ac tres pueros de medio eripuit ignis incendio. Inter hæc caminus maiori lignorum ſtrue exæſtuat, & miniſtri Regis frementes ſanctum denudant, oleoque perunctum in ignem præcipitant. Sed adeſt confeſtim angelus Domini; qui excuſſo flammarum incendio, Chriſti ſeruo refrigerium præſtitit: & ſuauiſſima conſolatione ad percipiendam iuſtitiæ coronam inuitauit. Procubuit ilicò in genua martyr, fuſiſque pijs, cum gratiarum actione, ad Chriſtum precibus, ſigno ſanctæ Crucis ſe muniens, liber è camino incendij egreſſus eſt.

Exod. 14. Daniel. 13. 14 6. & 3.

Mittitur in fornacem martyr.

Imperator dolens gemenſque ſe à martyre vinci, horribilem iubet adduci belluã, quæ ſanctum deglutiens, finem altercationi imponere poſſet. Adducitur leo ſæuiſſimus; & paratur ad certum beati viri interitum: qui & ipſe, ſigno Crucis contra poſito, in ictu oculi extinctus eſt. Augetur ſæuientis Regis ira & furor, multiplicatur aduerſus ſanctum fremitus & terror: ſed ille cœleſtia contemplans perſtat immobilis. Placet ergo crudeli Tyranno martyrem in eculeo torqueri, dicitque ſe experiri velle, num Deus in quem credit ille, ſe fortior ſit: aut tandem de ſuis eum manibus pœniſque liberare queat. Non trepidauit quidquam Minias athleta inuictus; quin potius, aſtrictus patibulo, interrogatuſque quænam eius quem prædicat fuerit potentia præclare diſſeruit; Ieſus, cuius ego me ſeruum confiteor; cæcos illuminauit; paralyticos curauit; claudorum reformauit greſſus; leproſos mundauit; dæmones eiecit: mortuos ſuſcitauit; & quid multis immoror? eius beneficia hominibus collata, nullis verbis explicari, imo nec humanæ

Leo item eius oratione repente expirat.

Virtutes & miracula Chriſti ex Euangelio breuiter pandit martyr.

Digitized by Google

manæ mentis cogitatio pro dignitate concipere poteſt.

Non tulit vltra crudelis ſpectator glorioſum militem magnifica Chriſti teſtimonia libero ore proferentem; ſed depoſito de eculeo ligneis verubus ſub vngues eius infixis, omnes eius digitos præcepit pertundi. Gaudet præliator Domini in tanto cruciatu, ſciens paſſiones huius temporis futura gloria non eſſe condignas. Neque tamen cœleſtis rurſus conſolatio defuit. Nam vox angelica cælitus ad aures eius delata, Conſtans eſto, ait, Mihias: quia Dominus te ſuo in tantis ſupplicijs non deſtituet auxilio. Fremit interim clamatque Decius; Hic magica arte, qua ſuus eum inſtruit Deus, noſtra debilitat tormenta; Feruens igitur plumbum auribus eius infundite, ne vocem Dei ſui maleficia docentis admittere poſſit. Suſpendite eum, & pedibus illius, grauiſſimi ponderis lapidem alligate, vt vel ſic diſruptus, laceſſere nos deſinat. *Crudele ſupplicium.* *Roman. 8.*

Inter ea ſupplicia viſus eſt ei adſtare angelus vultu habituque ſplendidiſſimis: qui eum hortans ad fiduciam, leuia deinceps tentamenta futura promittebat. Nunciantur hæc Regi; qui ira pariter & pudore affectus, ferro præacuto aures eius perforari iubet. Sed cum nulla tormentorum genera fortiſſimum martyrem expaueſcere cerneret, capitis in eum ſententiam tulit; quam ſubiens lætabundus, de huius vitæ ærumnoſo carcere 8. Calend. Nouembr. feliciter emigrauit. *Capite plexus migrat ad Dominũ.*

MARTYRIVM SS. CRISPINI ET CRIſpiniani: Ex eo quod extat apud V. P. Laurentium Surium. Paſſi ſunt anno Chriſti 303. Marcell. Papa 7. Dioclet. & Maxim. 20. vel circiter.

C Baron. Tom. 2. Annal.

QVo tempore Quintinus, Lucianus, Ruffinus, Valerius & Eugenius Romæ claris orti natali- *25. Octobr*

bus in Gallias Chriſtum annunciaturi ſe contulerunt, felicique martyrio curſum conſummantes, ad beatam immortalitatem commigrarunt, Criſpinus & Criſpinianus pari fidei deuotione & generis ſplendore, Sueſſiones venerunt. Ea tempeſtate cum Diocletianus & Maximianus vna animi impietate Chriſti Eccleſiam acriter oppugnarent, cum alijs ſummi Dei cultoribus, tum hiſce etiam athletis hoſpitij & humanitatis officia erant interdicta. Itaque quanquam generis dignitate & natalium ſplendore eſſent inſignes, tamen vt in omnibus vitam Apoſtolico præſcripto ducerent conformem, manuum labore victum ſibi parare voluerunt: artemque potiſſimum ſutrinam (quod quieta & cœleſtium rerum contemplationi non ingrata eſſet) diſcere placuit; in qua, Dei beneficio, ita excelluêre, vt cunctis admirationi, & multis chari eſſent; maxime quod nullum laboris ſui a quoquã exigerent precium. Itaque morum ſuauitate, & artis elegantia nonnullos ad ſuam allexêre familiaritatem; non tam artificij neceſſitate vel opera, quam verbi Dei audiendi ſtudio inuitatos; quos tanquam felices operum ſuorum primitias Chriſto genuerunt. Eorum veſtigijs alij deinde non pauci inſiſtentes, ſimili ratione Chriſtique virtute & gratia, ab infelici dæmonum cultu, ad veri Dei cognitionem perducti ſunt.

SS Criſpinus & Criſpinianus veniunt in Gallias.

1. Theſſ. 4.

Diſcunt artem Sutrinam nobiles viri Criſpinus & Criſpinianus.

Conuertũt quoſdam ad Chriſtum.

Non potuit ea res diu latere Maximianum; qui miſſo confeſtim Rictiouaro crudelitatis ſuæ adminiſtro, eos ad ſe vinctos adduci iuſſit. Is iam ante in corripiendis & affligendis Chriſtianis egregie exercitatus, apud Sueſſiones, pauperum conſuentes calceos eos reperit; ſtatimque iniectis catenis, ad Maximianum vinctos perduxit. Illi nullo terrore commoti, cum genus & religionem edicere iuberentur, intrepide ſatis & ſine vllis ambagibus reſponderunt; Romæ non obſcura familia orti, in Gallias pro Chriſti amore venimus; qui cum patre & ſpiritu Sancto vnus eſt Deus; cui fideles ſerui prompta animi deuotione ſeruimus, cupimuſque, dum ſpiritus hos reget artus, in eius cultu & famu-

Rictiouarus mittitur ad eos comprehendendos.

Siſtuntur vincti coram Maximiano.

Præclara & conſtans eorum confeſſio.

famulatu permanere. His auditis, ira permotus Maximianus, Per deorum, inquit, virtutem, ſi in hac ſtultitia permanſeritis, multis vos tormentis excruciatos, male perdam. Si vero dijs obedientes ſacrificaueritis, multis vos opibus auctos, magnis curabo afficere honoribus. Ad ea ſancti martyres, Minis, inquiunt, non terremur, quibus viuere Chriſtus eſt, & mori lucrum. Opes vero & honores, quos polliceris, nos olim Chriſti cauſa contempſimus, & contempſiſſe lætamur.

Tunc Maximianus furore accenſus tradit eos Rictiouaro, obteſtaturque vt dire eos excruciandos, teterrimaque morte perdendos curet. Mox crudelis immanis tyranni adminiſter, iubet ſanctos viros ad trochleam extenſos fuſtibus cædi. Illi vero animis cœleſtia contemplantes, Chriſti opem & auxilium implorant Audiens Rictiouarus eos preces Chriſto offerentes, quos putabat præ doloris acerbitate eiulaturos, fert indigniſſime, mandatque ſudes inter digitorum vngues & carnem defigi, & ex pelle dorſi corrigias excindi. Parent ſatellites: acriter in digitos adigunt acutas ſudes; martyres inter horrendos cruciatus ſpe gaudentes, in tribulatione patientes, orant Dominũ, vt ab homine doloſo & iniquo ipſos liberare dignetur. Non cunctatur bonus Dominus; exiliunt è digitis ſudes tanta vi; vt quoſdam è miniſtris interfeciſſe, alios vulneraſſe ferantur. At Rictiouarus præ furore inſaniens, aliud protinus ſupplicium excogitat. Molares lapides ad martyrum colla ligantur, vt in flumen Axonam demerſi glacie crucientur. Martyres læti & alacres, diuinæ virtutis ſcuto protecti, nec aquis merguntur; imo potius ceu æſtiuis quibuſdam lauacris recreati, abiecto molari pondere, ad vltiorem fluminis ripam incolumes enatant.

Eo conſpecto miraculo Rictiouarus à malo dæmone ira inflammat⁹, iubet eis vincula inijci, vinctoſque in bullientem plumbi liquorem deponi. Sed martyribus inuicta Chriſti dextera protectis, & numen diuinum

Philip. 8.

Obſerua quid Extenſio ad Trochleas, & eleuatio ad Trochleas admodum diuerſa ſint. Trochlea propriè rota eſt, rotã continens volubilem, per quam funis tractorius immiſſus ligatum brachiis reuinctum reum ſurſum trabit, vel remiſſus deorſum relaxat. Eiuſmodi itaque tormentum dictum reperitur, eleuatio ad trochleas. Extenſus autem ad

uinum vno ore inuocantibus, feruentis plumbi guttula in oculum exilit Iudicis, magnoque excruciatum dolore occæcat. Tum miſer ille furore percitus, picem, adipem, oleumque ferueſieri, & martyres in ea præcipitari iubet. Paretur dicto citius; ſed multo celerius angeli miniſterio ab igne liberantur; ita vt auri inſtar per ignem purgati, nouo quodam ſplendore coruſcare viderentur.

trochleas, virgis ac fuſtibus cædebatur, loriſque duplicibus &c. Hæc Illuſtr. C Baron. in Martyr. Roman. Notat. 7. Decembris.

Impius vero Rictiouarus cum omnes ſuos conatus irritos eſſe cerneret, furibunda mente in ignem ſe præcipitem dat; iuſto profecto Dei iudicio; vt qui multos Chriſti martyres ad cœleſtia regna properantes, ignibus excruciatos interemerat, ipſe quoque igne extinctus, ad æterni ignis flammas inextinguibiles proficiſceretur. Id conſpicati victores martyres, pijs animis ſupplices Deo offerunt preces, vt ipſos de certaminis conflictatione ereptos, iubeat propitius ad ſe peruenire. Annuit eorum votis precibuſq; Ieſus. Nam Maximianus ſtatim, vt Rictiouari cognouit interitum, ſanctos martyres capitis damnauit. Quod certamen læti alacreſque 8. Calendas Nouembris peregerunt.

Capite plexi migrant ad Chriſtũ.

Corpora eorum canibus auibuſque deuoranda relicta, ſed Christo cuſtode nihil læſa, à pio quodam ſene, eiuſque ſorore vetula ſepulturæ tradita ſunt, in proprio eorum domicilio; quo Clerus populuſque fidelis piæ deuotionis affectu confluere, eorumque celebritatem feſtiuo gaudio celebrare cœpit; communicatoque inter ſe concilio inde ea transferentes in duobus honorificis tumulis condiderunt. Vbi poſtea magnam ædificârunt eccleſiam: in qua eorum meritis, cœlitus largitur infirmis ſanitas.

Tumuli eorum miraculis celebres.

MAR-

MARTYRIVM SANCTORVM ROGAtiani & Feliciſſimi: Ex Epiſtola B. Cypriani, 81. Paſſi ſunt anno ſalutis 260. Valeriani & Gallieni Impp. 6. C. Baron. Tom. 2. Annal. & in Notat. ad Martyr. Roman. 26. Octob.

QVanta horum Martyrum ſæuiſſima hac perſecutione in perferendis multiplicibus pro Christiana religione ſuppliciis enituerit animi fortitudo & inuictum robur, ipſa B. Cypriani teſtificatione ſatis manifeſtum euadit. Eorum ſiquidem virtutes & conſtantiam haud immerito collaudans, cæteros confeſſores pro Chriſti nomine decertantes, hiſce fere verbis ad eorum imitationem hortatur. Sequamini in omnibus Rogatianum presbyterum, glorioſum ſenem, viam vobis ad gloriam temporis noſtri religioſa virtute & diuina dignatione facientem, qui cum Feliciſſimo fratre noſtro, quieto ſemper & ſobrio, excipiens ferocientis populi impetum, primum hoſpitium vobis in carcere præparauit: & metator quodam modo veſter, nunc quoque vos antecedit. Quod vt conſummetur in vobis aſſiduis orationibus Dominum deprecamur: vt initijs ad ſumma pergentibus, quos confiteri fecit, faciat & coronari.

MARTYRIVM SS. VINCENTII, SABInæ, & Chriſtetæ: Ex Flore Sanctorum Hiſpaniæ auctore Ioan. Maldonato Hiſpano. Errant qui putant hunc eundem eſſe Vincentium Cæſaraugustanum, Diaconum S. Valerij Epiſcopi: hoc eodem quidem tempore paſſum. Eorum paſſionis tempus ſubſequitur. Vide Not. C. Baron. in Mar. Rom. 27. Octob. à Contigere ea anno Christi 303. Iuxta Baron Tom. 2. Annal.

CVm Dacianus præſes, Diocletiani & Maximiani iuſſu, ſæua per Hiſpaniam edicta a dimitteret, pioque ſanguine cuncta tribunalia reſpergeret, apud

 Ebo-

Vbi comprehenſus Vincentius

Eboram ciuitatem Vincentius adoleſcens comprehenſus eſt. Quem blande primo Dacianus compellans, interrogare cæpit, cur florentis immemor ætatis principum iuſſa contemneret: Cur Chriſtum à Iudæis ob flagitia crucifixum, Deum crederet. Cui Vincentius; Ego, inquit, Deum cæli & terræ conditorem colo: tu potius deliros flagitioſoſque ſectaris deos. Nonne tibi notum eſt, Dacianus intulit, Iouem omnia quæ videntur condidiſſe? Compertiſſimum mihi eſt, dixit Vincentius, & veſtri libri non obſcure loquuntur, Iouem virum adulteriis flagitiiſque quamplurimis contaminatum fuiſſe.

Nota miraculũ, quo carnifices cõuertuntur.

Non tulit hæc Dacianus; ſed amouete, clamat, hominem nefarium; ſceleſtum; impium propellite: & ſi ſacrificare renuerit altaribus admotus, morte mulctate. Rapitur inde Vincentius, & ad Iouis templum deducitur, ſed in media platea duriſſimo pedem imprimens lapidi, cunctos in admirationem vertit. Demirati certè carnifices pedis veſtigium in ſilice, verum eſſe Deum, quem prædicabat Vincentius reputantes, tres velut induciarum dies, à Daciano extorſerunt. Interim illo in cuſtodiam dato, firmiterque detento, ſorores eius Sabina & Chriſteta, in carcerem venientes, peruicerunt vt cum eis frater fugam capeſſeret, hac lege, vt ſi denuo vinciretur, ipſæ ſimul cum eo martyrium ſubirent. Vincentius ſalutis ſororum ſuarum deſiderio inflammatus, fugam cum eis arripuit, Abilamque peruenit. Dacianus vbi de fuga cognouit, immiſſa poſt tergum equitum turma, omnes ſimul trucidari præcepit. Qui Abilæ reperti, membratim in eculeo diuaricantur, ac conciduntur; nouiſſime capitibus fuſte lapideque illiſis, martyres efficiuntur.

Fugit è carcere cum ſororibus ſuis, & poſtea cum iis martyrio coronatur.

MARTY-

MARTYRIVM SS. APOSTOLORVM Simonis Chananæi, & Thaddæi: qui & Iudas dicitur: Ex Ioachimo Perionio de rebus geſtis Apoſtolorum. Eos vno eodemque tempore & eodem in loco martyrio occubuiſſe, confirmat quoque Illuſtriſſ. C. Baronius. *In Notat. ad Martyr. Roman. & Tom. 1. Annal. anno Domini 68.*

SImon & Iudas fratres, Alphæo patre & Maria matre nati, glorioſam pro Chriſto mortem eodem in loco oppetierunt. *28. Octob.* Nam Simon quanquam in Ægypto, Thaddæus vero in Meſopotamia Euangelium prædicauerit, poſtremo tamen pariter conuenientes, in Perſide martyrio coronari meruerunt. Porro cum mater eorum, Maria Cleophæ, ſcilicet filia, modo Ioſephi, modo Iacobi, ſcilicet mater dicatur: dubium non eſt hos quatuor, vno patre & vna matre genitos, fratres fuiſſe. Et quidem Ioſephus fuit diſcipulorum Chriſti vnus; Iacobus autem æque Apoſtolus, poſt Chtiſti in cælos aſſcenſum, Hieroſolymas profectus, pontificiam ibidem dignitatem, martyrii corona poſtremo redimitus, adminiſtrauit. Hi vero, quo tempore ſe in Chriſti diſciplinam tradiderint, ſanctarum monumentis literarum proditum eſt. Apoſtolos autem eos delectos eſſe, aut potius ſelectos ex communi diſcipulorum numero, Matthæus, Marcus & Lucas docent. *Matth. 10. Marci 16. Luc 6.* Eos vero ex Galilææ oppido, quod Cana dicitur oriundos eſſe, inde facile colligi poteſt, quod Simon hic interdum Cananæus, interdum Zelotes nuncupatur. *Simon & Iudas vnde oriundi.* Quoniam enim Cana Zelus ab Hebræis appellatur; duo eorum qui Euangelia ſcripſerunt, Cananæum, Lucas vero Zelotem eum nominat; illi verbum Hebraicum ſecuti: hic Græcã interpretationẽ: Ceterum de variis eorum laborib. & certaminib. & glorioſo agone certi aliquid affirmare nolumus: quãdoquidem ſcriptores Eccleſiaſtici aliter atque aliter ſentientes inter ſe conflictantur. Hoc tamen cõmuni

fere

Vbinam Chriſti fidem annũciauerint & martyrio coronati ſint.

fere omnium traditione confirmatur, eos pariter poſt multos in Meſopotamia & Ægypto exantlatos labores, vti ſupra dictum eſt, Perſiden. conueniſſe, ibidemque innumerabiles Ieſu Chriſto filios genuiſſe; fidemque, qua nunc omnes merito gloriamur, in vaſtiſſimis illis regionibus & efferatis gentibus diſſeminaſſe: ſanctiſſimumque Ieſu Chriſti nomen doctrina & miraculis, ac glorioſo denique martyrio illuſtraſſe.

C Baron. in Not. ad Mart. Rom. & Tom. 8. Annal. 28 *Octob.*

VITA S. FARONIS EPISCOPI MELdenſis: *Ex ea quæ eſt apud V.P. Laur. Sur. Fuit viceſimus eius ſedis epiſcopus; Ordinatus anno Domini 620.*

Patria & parentes eius.

** Landegũda.*

Fratres eius & Sorores

S. Columbani vita habetur 21. Nouẽb.

S Euſtachij vita habetur 29. Martij.

Walbertus eius frater 19. Meldenſis Epiſcopus.

BEatus Faro patre Hagnerico Burgundione natus eſt, Theodoberto Auſtraſianorum Regi intantum charo, vt propter præſtantes animi dotes in aulam ab eo accitus fuerit; vbi ducta in matrimoniũ * Leodegunda, generis præſtantia haudquaquam impari ſibi coniuge, tres ex ea ſuſcepit liberos; Faronem, de quo nobis ſermo; Walbertum & Chalnoaldum: itemque Faram filiam, multa probitate conſpicuam. Et quidem Chalnoaldus B. Columbano illuſtri ſanctitate Abbati in diſciplinam à patre traditus, poſtmodum vna cum Walberto fratre; & B. Agilo cognato, Agnoaldi (qui fuit Hagnerici frater) filio, Euſtachio magnæ doctrinæ & ſanctitatis viro, ipſius Columbani diſcipulo, commiſſi ſunt inſtituendi; quibus plerique alii adiuncti fuêre; qui poſtea Eccleſiarum præſules eximij extiterunt. Et Walbertus quidem nouus decimus à B. Dionyſio pro vitæ ſuæ meritis creatus eſt Meldenſium antiſtes.

Faro in aula Regum clarus.

Cæterum Faro in aulam Theodoberti Regis à patre adductus, militari habitu ornatus fuit: interque regiæ primarios honoratæ militiæ ſtipendia fecit. Cum autem Theoberti & Theodorici Regum ditiones Clotario ceſſiſſent, apud eum quoque Faro præci-

Digitized by Google

præcipuum gratiæ & amicitiæ locum obtinuit: adeo vt Regi ſubinde, ea fiducia fretus, æternæ ſalutis monita daret, eumque ad mundanæ gloriæ contemptum ſedulo prouocaret. Comis & amabilis omnibus, humanitatis & miſericordiæ officiis operibuſque præclaram nauabat operam; ita vt capitis reos frequenter è præſenti mortis eriperet diſcrimine: eoſdemque ſalutaribus monitis egregie inſtructos, à flagitioſis actibus ad optimam deinde frugem adduceret.

Eius virtutes eximia adhuc in aula exiſtentis.

Miſſi eo tempore à Saxonum gente ad Clotarium venêre legati; qui verbis iniurioſis adeo Regis animum exacerbârunt, vt præcipite ira ſtimulante, confeſtim eos capitis damnaret. Et quanquam proceres à tali eum facinore dehortarentur, dicerentque eo facto ius gentium, quo nullum ſcelus excogitari poteſt immanius, violatum iri, nihil tamen apud iratum Regis animum efficere potuêre; ita vt omnino ruptis moderationis habenis, ſuo potius furori quam ſano conſilio parere ſtatueret. Dum Faro magna vſus prudentia, Regis mandatum, cæteris reclamantibus, viſus eſt approbare; ita tamen vt in poſterum diem legatorum cædes differretur. Itaque legati militum cuſtodiæ traditi fuêre; ad quos accedens Faro, præſtanti ſua eloquentia effecit, vt Chriſtianis ſacris, de æterna ſalute ſoliciti, initiari voluerint. Quod ſimulac Regi indicauit, non modo eos vita donauit Rex, ſed muneribus inſuper affectos, cum honore ad ſuos & gaudio remiſit; quanquam poſtea eadem Saxonum gens, à Clotario bello ſuperata, & ferro penitus conciſa fuerit.

Faronis prudentia in lenienda Regis ira.

Interea, cum multis magniſque honoribus apud Clotarium Regem clarus, ſororem Faram virginem ſanctiſſimam magno ipſius videndi deſiderio teneri cognouit, eam acceſſit; adeoque familiari eius colloquio & ſapienti oratione delectatus eſt, vt ampliſſimos palatij honores, Regiſque ſingularem amicitiam ſibi negligendam putârit; ipſiuſque coniugij oblectamenta

Renunciat cunctis honoribus, & fit Eccleſiaſticus.

menta, adhuc vigente iuuentutis flore, reſpuerit: & conſentiente vxore Blidechilde, Eccleſiaſtico ordini ſe adiunxerit; Eccleſiam B. Stephani Meldenſis, quæ tum magna premebatur paupertate multis villarum opibus ditârit; ſanctæ quoque Faræ cœnobium magnifice ſublimârit: & non ciues modo, ſed etiam peregrinos & exules ſuis facultatibus ſuſtentârit. Creſcente autem fama ſanctitatis eius, gens Anglorum magno eius amore incenſa, puellas virgines ad eum mittebat, quæ eius opera in monaſterio Faræ, Chriſto militarent.

Succedit fratri in Epiſcopatu Meldenſi.

Porro vt Walbertus frater eius Meldenſis antiſtes è vita exceſſit, Faro in eius locum ſubrogatus eſt. Ad quam dignitatem euectus, quanta vitę ſanctitate, virtutumque ſplendore claruerit, ſatis declarant miracula, quæ per eum Chriſtus efficere dignatus eſt. Cùm aliquando ouiculas ſuas domeſticatim viſitaret, caſu carcerem in quo vincti quidam detinebantur: præterijt. Illis autem lachrymabili voce facinorum veniam & vinculorum ſolutionem petentibus, mox pietate commotus, Abite, inquit, liberi, quandoquidem vos factorum pœniteat. Ad eam vocem vincula confeſtim ſoluta ſunt: non auſa imperium ſancti antiſtitis detrectare, in quo Chriſti virtutem ſentirent.

Vincula captiuorũ ad eius vocem ſoluũtur.

En vt tentationem ſancti viri, eius quondam vxor extinxerit.

Non eſt autem ſilentio prætereundum, qua animi virtute & prudentia, coniunx eius Chriſto iam ſacro velamine conſecrata, beatiſſimi viri tentationem ab inuido & maligno dæmone illi iniectam extinxerit. Cum enim die quodam amoris eius & pulchritudinis recordaretur, miſſo confeſtim nuncio eam accerſiri curauit, vt cupitis eius amplexibus frueretur. At illa ſemel iterumque vocata venire renuit; tertio vero accita cum ſancti viri animum pertinacem ſentiret, vt & ſuæ & illius pudicitię conſuleret, depoſitis veſtibus, quæ cultiores videri poterant, & tonſis capillis, horrido ſe cilicio induit, eaque deformitate viro ſe viſendam obtulit. Ille vero tali eam habitu & ſpecie contemplatus, vehementer exhorruit, dolenſque ſe eatenus

nus

Digitized by Google

tenus tentationi ceſſiſſe, ab illicito ſeſe opere reuocauit. Fuit autem vir beatus in ea dignitatis adminiſtratione à Clotario Rege ad Childericum vſque; ſicque poſt multos labores migrauit ad Dominum, lugente Meldenſi eccleſia, Angelis vero lætantibus, eiuſque virtutibus in gloria miraculorum præclare coruſcantibus.

Felix obitus eius. Tumulus eius miraculis clarus.

HISTORIA BREVIS S. NARCISCI *Epiſcopi Hieroſolymitani: Ex Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ Euſebii Cæſarienſis lib. 6. cap. 8. & 9. Fuit hic triceſimus eius Sedis Epiſcopus: Claruit ſub Seuero & Succeſſ. Impp. anno Chriſti 199. & ſequentibus. Vixit Annos Centum & amplius 16.*

C. Baron. Tom 2. Annal & in Not. ad Mart. Rom.

29. Octob.

PRæter multas alias res admirabiles in Eccleſia geſtas à Narciſco, referunt hoc ab eo editum miraculum. In magna & ſolenni Paſchatis vigilia, cum oleum diaconis & Eccleſiæ miniſtris deeſſet, & grauis quædam ægritudo & animi demiſſio vniuerſam multitudinem occuparet, ferunt Narciſſum his, qui luminaria aptabant, præcepiſſe, vt aquam è proximo puteo hauſtam ad ipſum perferrent. Quo abſque mora peracto, fuſa ſemper aqua oratione, mandauit, vt cum vera & conſtanti in Dominum fide, eam in luminariũ vaſa infunderent. Quod vbi fecerant, contra omnem rationem, incredibili quadam & diuina virtute, naturam aquæ in olei repente commutatam viderunt. Pleraque item alia memoria quidem digna, de vita iſtius viri commemorant, in quibus eiuſmodi quiddam traditum eſt.

Præclarum Miraculũ.

Cum tres quidam perditi homunciones grauem & ſeueram eam rationem, qua in hominibus tum admonendis tum in eorũ vitiis corrigendis vti conſueuit, neutiquam ferre poſſent; præ metu, ne tandem debitas ſcelerum ſuorum, quib. obſtricti erant, pœnas luerent, cœperũt contra eũ cõſutis dolis cõſpirare, & turpẽ q̃dã criminatiõis calũniã in eũ cõiicere; deinde

En trium virorum execrandã peruerſitatem.

quo

quo magis auditoribus criminationis falſo obiectæ fidem facerent, eam iureiurando confirmare, atque hoc modo deierare. Primus, ſi, inquit, non vere dixerim, opto vt ignis incendio miſere diſperеam. Alter, Si non vere dixerim, opto, vt fœdo ac ſæuo morbo corpus abſumatur. Tertius vero, Opto, inquit, ſi falſa dixerim, vt luminibus penitus orbatus ſim. Verum quamuis nemo fidelium propter nobilitatem, & teſtatam inter omnes omnino Narciſci caſtimoniam, illis vel grauiſſimo iureiurando ſe obſtringentibus, animum aut fidem adhibuerit, ille ipſe tamen partim præ indignatione obiectæ criminationis, partim præ cupiditate vitæ in ſapientiæ ac virtutis ſtudio degendæ, quam iamdiu optauerat, ab oculis vniuerſæ multitudinis ſe penitus remouit, & in ſolitudine locisque deſertis ad multorum annorum ſpatium vitam tranſegit. Verum ſublimis ille diuinæ iuſtitiæ vltioniſque obtutus, his ſceleribus patratis, minime acquieuit: ſed quam celerrime impios illos & nequam homines grauibus calamitatibus oppreſſit.

Fugit in eremum S. Narciſſus.

Primus enim illorum perexigua ſcintilla in ædes eius ſubito ruente, cum tota familia & ſtirpe rapido flammarum ardore omnino conflagrauit. Alterius corpus, eodem morbo, quam ſibi tanquam mulctam fore imprecatus eſſet, ab extremis pedum digitis ad caput vſque infectum, contabuit. Tertius, ærumnoſis priorum euentibus admonitus, ineuitabilem Dei vltionem admodum reformidans, palam maleficia ſua, ſociorumque, contra Narciſſum admiſſa, confeſſus eſt; ac tantis deinde tamque acerbis ſe lamentis afflictauit, & vſque eo lachrymas effundere non deſtitit, quoad vtrumque oculum ſibi penitus extinxiſſet. Sicque hi, pro criminatione falſo contra Narciſſum conficta, iuſto Dei iudicio tales pœnas perſoluerunt.

Periurorũ terribilis vindicta.

Porro cum incognitum eſſet, vbinam Narciſſus in abditis ſiluarum receſſibus deliteſceret, his qui fini-

timis

Digitized by Google

timis Eccleſiis præerant viſum fuit alium in eius locum antiſtitem ſubrogare. Dius igitur (hoc enim ei nomen erat) delectus eſt; cui non longo tempore Eccleſiam gubernanti ſucceſſit Germanion: quo mortuo Gordius epiſcopatum occupat. Cuius temporibus Narciſſus, ex latebris, tanquam ex mortuis ad vitam denuo reuocatus, à fratribus ad intermiſſa Eccleſiæ gubernacula ſuſcipienda rogatus eſt. Verum cum haud vlterius propter ingraueſcentem ætatem miniſterio præeſſe poſſet, Alexander Capadociæ Epiſcopus, qui tunc forte religionis ergô Hierſolymam venerat, vt cum ipſo eccleſiæ fungeretur miniſterio ex diuina facta reuelatione ei eſt aſſociatus. Vixit autem S. Narciſſus annos centum, & amplius ſedecim; multiſque virtutibus clarus migrauit ad Dominum.

Poſt tres ſibi ſubſtitutos Epiſcop. redit ad epiſcopatũ. S Narciſſus.

S. Narciſci. Ætas admodũ grãdaua.

VITA S. ERMELENDIS VIRGINIS, in Villa Meldarienſi quieſcentis, in finibus Brabantiæ: Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Sur.

Iohan. Molan in Nat. Indic. SS. Belgij.

BEatæ virgo Ermelendis, patre Ermenoldo & Ermenſende matre, tam genere quam diuitiis ſpectabilibus, nata; primos adoleſcentiæ ſuæ annos Chriſto conſecrâſſe memoratur. Cum ſiquidem parentes eam ad ſuſcipienda matrimonij vincula importunius vrgerent, illa iam duodennis ſe virginitatem ſuam cæleſti ſponſo deuouiſſe aſſerens, arrepto ferro capillos per lacteam ceruicem dependentes præſcidit, relictoque ſeculo, omnibus pompis eius, conſtantiſſima animi virtute, calcatis, Chriſtum per arctam & anguſtam viam ſecuta eſt. Tradiderant illi parentes redditus cuiuſdam villæ, * Odenca nomine; ſed illa, relicta domo, rebuſque parentum poſtpoſitis, ſolitaria ad quandam peruenit * villam, cui duo germani præerant fratres, primo iuuentutis flore vernantes, & ſeculi vanitatibus atque illecebris ſtudioſe ſeruientes. Ibi venerabilis vir-

29 Octob. Parentes eius.

Renunciat mundo capillis præciſis.

** Odenca prope Louanium, vulgo Ter Dunck*

** Beneccum.*

Digitized by Google

go cum diebus ac noctibus ſedulo nudis pedibus eccleſiam frequentaret, totamque ſeſe Domino in holocauſtum offerret, duo illi fratres facibus parum honeſti amoris inflammati, eius pudicitiæ inſidiari cœperunt. Ignorabat alter alterius vulnus, quod amor vtrique inflixerat. Vterque tamen & tempus & locum obſeruabat, quibus eius decore ſuam poſſent ſatiare libidinem. Sed cum tempus malitiæ ſuæ congruum non inuenirent, vnus quem flamma libidinis amplius exurebat, eccleſiæ cuſtodem adiit; per quem ſingulis noctib. ſanctiſſimæ virgini ad adita templi introitus patebat. Cuſtos donis muneribuſque ad ſceleris communionem facile inductus, cum de virginis conſenſu omnino deſperaret, rapiendã potius iuueni ſuadebat.

Inſidiãtur eius pudicitiæ duo fratres.

Igitur, vbi nox ſceleri deſtinata aduenit, virgo imminentis periculi ignara, angelica voce monita fuit vt inde ocius recederet, & virginitatem, q̃ Deo conſecrauerat, inuiolatam cuſtodiret. Eo oraculo valde perterrita, mox iuſſioni obediens iter cæpit; ductuq; angelico ad villam Meldricẽ, quæ in Brabantia Hugardiæ adiacet, peruenit; vbi miræ parſimonia abſtinentiæ diu vixit. Alebatur herbis agreſtibus, non inferior ſummis eremi cultoribus: puellares quoq; artus teneros diris cruciabat iniuriis.

Monita ab Angelo vt vitet inſidias impudici iuuenis, in villã Meldricem commigrat vulgo Meldaert.

Vita eius auſteritas.

Tandem poſt multa certamina ad cæleſtem gloriã à Domino euocata fuit; ad cuius exequias, non hominum reſonabat turba, ſed hymnidici Angelorum chori: quorum miniſterio corpuſculũ eius ſepulturæ mãdatum eſt. Latuit deinde totis annis octo & quadraginta, aliena à cultu ſeculi; ſed cæli ciuib. mirifice venerata, coruſcabat miraculorũ gloria. Quib. permotus Dux Pipinus parens B. Gertrudis ſacrum corpus è tumulo leuauit, locumq; maxima prædiorum multitudine ditauit, ſanctarumq; virginum monaſterium illic inſtituit; quib. Presbyteri ex monaſterio S. Bauonis, ꝙ in vicino monte, Calfmont dicto, ſitũ erat, diuina myſteria adminiſtrabant. Sed hoc tempore neutrũ ſubſiſtit monaſteriũ; Virginumq; bona in Leodienſes S. Bartholomæi canonicos ſunt translata.

Mortua ſepelitur ab Angelis.

Claret miraculis poſt obitum.

VI-

VITA S. VALENTINI, EPISCOPI, Patiuini, Ex ea quæ extat penes V. P. Laurent. Sur. 4. Auguſt. Obiit circa Annum Domini 340.

C Baron. in Not. ad Mart. Rom.

29 Octob.

Venit S. Valentinus in Noricum.

SAnctiſſimi Valentini Pontificis Natales quidem & Patria quanquam remanſere obſcura, id enimvero compertum habetur, ex tranſmarinis partibus, in Norici vrbem Pataunium forſan alias Paſſauium veniſſe: idque animo apud illos prædicandi. Sed quia id hominum genus ferum ac belluinum nimis erat, exiguũ apud illos animarum fructum capere potuit. Videns autem terræ eius oportunitatem, & quorundam hominum frugalitatem, regionemque iam albam ad meſſem, ita intra ſe cogitabat: Non debet concionandi munus quiſquam ſibi vſurpare, niſi ex Apoſtolicæ auctoritatis iuſſione, ſicut ſcriptum eſt: *Quomodo prædicabunt, niſi mittantur?* Atque hæc dicens, adiit Pōtificem Romanum: qui eum honorifice & reuerenter excepit, libenterque audiuit, & Apoſtolica auctoritate eius ſtudium prædicandi confirmauit.

Semel & iterum. Adit Romanum Pōtifi.em: à quo concionandi facultatẽ obtinet.

** Paſſauiũ.*

Diu prædicando nihil profecit.

Reuerſus ergo ille * Pataunium, tentauit illic prædicare verbum vitæ, ſed nihil profecit: nondum enim tempus miſerendi eius aduenerat. Rurſus ergo cogitauit adire Romanum Pontificem, vt ab eo vel in aliam prouinciam mitteretur, vbi animas Chriſti lucrifaceret, & ſuæ quoque ſalutis acciperet incrementa. Venit ad Pontificem; interrogatur ab eo, quid ita cito reuerti voluerit; reſpondet autem in hunc modum: Domine mi, pater chariſſime, obſtante infelicitate mea, non potui vllum fructum facere. Redij ergo ad te, orans, vt ad aliam gentem me mittas, vbi fructum animarum, Chriſto iubente, colligam, nec minorem ſimul animæ meæ profectum percipiam. Sed reſpondit Pontifex: Inſta, frater, oportune, importune, & beatus erit fructus laboris tui, ſi poſſis tantum vti conſtantia, donec frangas feritatem diu reluctantis

A Summo Pontifice ordinatur Epiſcopus.

populi. Quod ſi vero iam tertio conando nihil effeceris, auctoritate Apoſtolica licebit tibi ad alias gentes prædicandi cauſâ commigrare. Atque ita imponens ei manum, ordinauit eum Epiſcopum, dataque benedictione à ſe dimiſit. Et ille quidem celeriter reuerſus Patauium, prædicauit verbum ſalutis, & fidem ſunctæ Trinitatis. At homines illi videntes eius prædicandi inſtantiam, vnà cum Arrianis reſtiterunt ei, nec ſine læſione eiecerunt eum è finibus ſuis. Vnde & ipſe, vt erat homo patiens, excuſſo puluere pedum in eos, egreſſus ab vrbe, ad montana ſe contulit; vbi ex Dei prouidentia ingentem attulit animarum fructũ cum magno ſuæ ſalutis augmento.

Tandem relicto Patauio ſecedit ad mõtana.

Oratoriolũ ab eo extructum.

Fecerat ſibi iampridem Oratoriolum ſeorſim ab hominum tumultu; in quo crebrò pernoctabat in orationibus, vigiliis & ieiunijs inſiſtebat: ſæpiſſime lachrymarum imbribus perfuſus, ardentiſſimeque ad Deum ſuſpirans. Diebus orationi, lectioni, contemplationi vacabat, eleemoſynis etiam, cæteriſque, quibus poterat, bonis operibus intentus. Ac demum, poſt tot vitæ huius labores, poſt tantas hæreticorum vexationes & inſidias, volens Deus omnipotens, cui ſoli iam longo tempore inhæſerat, mercedem ei reddere, & ampliſſima præmia, in ſpiritu ei reuelauit horam, quâ eſſet abiturus è vita. Tum vero ille præmuniuit ſe vigilijs & precibus, vt poſſet lætus audire à veniente Iudice: Euge ſerue bone, & fidelis, intra in gaudium Domini tui. Cumque labores laboribus, vigilias vigiliis, ieiunia ieiuniis, preces precibus cumularet, aliiſq; pijs operibus incumbendo, diem vocationis ſuæ cum iugibus lachrymis expectaret, in grauem admodum morbum incidit, ita vt magnis affligeretur corporis moleſtiis; quibus ille ſcutum patientiæ, & obedientiæ virtutem fortiter opponebat, non immemor Scripturæ dicentis: *Fili mi, noli negligere diſciplinam Domini, neque fatigeris, dũ ab eo argueris: quem enim diligit Dominus caſtigat.*

Reuelatur ei hora mortis ſuæ.

Graui morbo affligitur.

Et quidem ſancti Spiritûs conſolationibus confirmatus

matus vir Dei vocatis fratribus, & comilitonibus ſuis, indicauit eis primo prope adeſſe ſuum è vita diſceſſum, deinde vero & his eos compellauit ſermonibus: Fratres chariſſimi, confirmate Eccleſiam in fide Chriſti, conſeruate fidem, pacem, vnitatem, ſpem charitatem, & religionem Catholicam, & Deus pacis erit vobiſcum. Ac poſtremo cum lachrymis ita precatus eſt: Domine Deus, Pater Domini mei Ieſu Chriſti, qui per Spiritûs ſancti gratiam omnes gentes in vnitate fidei congregâſti, collige Eccleſiam tuam vinculo veræ fidei & Chriſtianæ religionis, & libera eam à prauitate hæreticæ peruerſitatis, defende & erue oues tuas de ore luporum, pro quibus fudiſti pretioſiſſimum ſanguinem tuum. Qua oratione finita, pariterque fidiſſima exhortatione, vir ſanctus propriis manibus Corporis & Sanguinis Domini accepit Sacramentum; ſicque tradidit ſpiritum in manus Angelorum, ad Chriſtum in paradiſum perferendum, circa annum Chriſti trecenteſimum quadrageſimum. Corpus eius in Alpibus in Eccleſia, quam ipſe condiderat, humatum eſt. Poſt aliquantum vero temporis, conſopita perfidia hæreticorum, à fidelibus Chriſtianis * Patauium tráſlatum eſt, & in Eccleſia B. Stephani Protomartyris honorificè tumulatum. Vbi cum multis temporibus clareſceret locus ille ſignis & virtutibus, quas fecit per illum Deus, oblatæ ſunt multæ viſiones noſtris temporibus viris religioſis de corpore eius ex diuina voluntate ad locum celebriorem transferendo. Inuentū eſt autem corpus ſanctiſſimi viri inter duos muros Baſilicæ S. Stephani, & eleuatum cum magno populorum conuentu à venerabilibus viris & religioſis Epiſcopis, collocatumque in maiori Eccleſia ad ſedem Pontificis; vbi etiamnum plurima fiunt miracula.

Piiſſima oratione ſuos Deo cōmendat.

SS. Munitus viatico migrat in cælum circiter Annū 340.

* *Paſſauiū.*

Facta hæc ante annos 400.

Miraculis clarum ſepulchrum eius.

C. Baron. In Notat. Martyr. Roman. & Ioan Molan. in Addit. Mart. Vſuardi. 29 Octob.

VITA S. THEVDERII, ABBATIS, ET confeſſoris, Ex ea quæ eſt per Adonem Epiſcopum Viennenſem, fato conceſſit circa Annũ Chriſti Seruatoris 525.

S. Theuderii genus, & Patria.

HIc beatus vir prouincia Viennenſi ortus, parentibus ſecundum ſeculi nobilitatem clarus, nec non facultatibus mundi honorabilis exſtitit. Qui vt perfectius Domino Ieſu Chriſto ſeruiret, Lirinenſe cœnobium expetere cogitauit. Parentibus itaq; relictis, ſub hoc deſiderio Arelatem ciuitatem expetiit; vbi tunc ſanctus Cæſarius Pontifex habebatur. Euoluto tempore beatus Cæſarius Diaconi officium ei impoſuit; ac non poſt longum tempus Preſbyteri quoque dignitatem, cuncto Clero & populo acclamante, largitur. At vero curriculo temporis euoluto, cogitauit vir Dei reuiſere prouinciam natiuitatis ſuæ, & parentes ſuos conſolari.

Ordinatur Presbyter à S. Caſario Arelatenſi Pontifice, qui claruit Anno Chriſti 513. & Reliquis Tom 8. Annal. Baronij.

Veniens itaque S. Theuderius non longe ab vrbe Viennenſium, peruenit ad locum ſolitudini ſuæ aptũ, ibique in honore Domini noſtri Ieſu Chriſti ſub veneratione B. Euſebij Vercellenſis Epiſcopi & Martyris domunculam ædificare cœpit. Atque exinde, ædificata domo, & Reliquiis Sanctorum iam altari impoſitis, iterum vir Dei circumambulans iuxta Iairam fluuium, vbinam cellulam ſeruorum Dei fundaret, ſecum in ſecreto cordis reuoluit. Arripitur autem ſomno, moneturq; per viſum, vt ſuper ipſam aquam beati Martyris Symphoriani Baſilicam conſtrueret; factũq; eſt: ac exornato loco monachos ibi ſeruire Deo elegit. Inflammatus quoq; nimium, & ardore S. Spiritus accenſus, venit ad caſtrum nuncupatum Alatona, ibique monaſterium virorum inſtituere cupiens, Oratorium in honorem beatiſſimi Petri Apoſtolorum Principis conſtruxit; vbi & orationibus ieiuniiſq; Deo vacans, per aliquod tempus reſedit. Denique veniens ad locum ſibi diuinitus monſtratum annuente Viennenſium

Exſtruit ſacram ædiculam S. Euſebio Vercellenſi. Item Baſilicam S. Symphoriano.

Ex propriis facultatib. monaſteriũ conſtruit.

Digitized by Google

ſuum Pontifice, conſtruxit Baſilicam celeri opere in venerationem S. Genitricis Mariæ, atq; de facultatib. tam parentum quam propinquorum ſuorum monaſteriolum dotauit, & monachos iuxta Regulam ſanctorum Patrum inſtituit.

Eodem tempore Philippus venerabilis Epiſcopus vigeſimus primus Metropoli Viennæ habebatur. Pōtifex itaque cum ex diœceſi virum plenum virtutis requireret, cui & populus imperio ipſius, quod ad ſalutem pertinet, ſecreta ſua committeret, B. Theuderium iam patrem monachorum exiſtentem ſe habere tanto operi neceſſarium gauiſus eſt. Delegit itaq; ſibi vir beatus in monte Quirinali locum, & Baſilicam B. Laurentij Martyris, vbi die noctuq; vacaret. Quantæ autem diſcretionis, quantæq; humilitatis, hic vir fuerit, non facile cuiuſquam lingua explicabitur. Lachrymis profuſus, oratione cautus, corde totus in Deo fixus erat. Cōtulerat autem ei Chriſti gratia etiam cordis ſapientiam, & oris gratioſam facundiam, vt ſciret quod ſingulis ſalubre reſponderet. Quis vulnere diaboli percuſſus ad eum venit, & non continuo medicatus ſanuſq; receſſit? Quis mœſtus de pondere peccatorum ſuorum, non ſtatim de miſericordia Domini conſolatus, ſecurior & lætior redijt? Manſit autem idem ſanctus vir duodennio in loco prælecto & ſibi dulciſſimo, Deo ſemper ardentiſſimis ſuſpirijs & cōtritione ſpiritûs ac corporis totum ſe mactans; ac tandem inter tam felices & beatos labores corpore aliquantulum langueſcens, plenus & conſummatus piis operibus migrauit ad Dominum, anno Chriſti plus minus quingenteſimo vigeſimo quinto. Delatum eſt autem digniſſimum eius corpus à fratribus ſui monaſterij, & in ſepultura, quā olim ipſe ſibi præuiderat, venerabiliter illatum. Vbi ſe cum Deo viuere crebris miraculis ad laudem Domini noſtri Ieſu Chriſti manifeſtat.

Præficitur ab Epiſcopo ſecretis cōſcientiarū.

Omnibus proficuus.

Tranſit vir ſanctus feliciter circiter Ann. 525. miraculis celebris poſt obitum.

MARTY-

C. Baron. Tom. 2. Annal. & in Not. ad Mart. Rom.

MARTYRIVM S. MARCELLI CENturionis, qui coronatus eſt anno Chriſti 298. Marcellini Pap. 2. Dioclet. & Max. Imp. 15. Ex eo quod extat apud V. P. Laur. Sur. fide digniſſ.

30 Octob. Præclara S. Marcelli confeſſio.

IN ciuitate Tingitana, cum adueniente natali Imperatoris, ſolennibus de more epulis vacarent, & omnia immodica lætitia perſtreperent, Marcellus quidam ex centurionibus, Chriſtiana pietate egregie imbutus, profana refutans conuiuia, huiuſmodi confeſſionem, reiecto cingulo militari, clara voce coram ipſis legionis ſignis edidit; Ieſu Chriſto æterno Regi milito; amodo Imperatoribus veſtris militare recuſo: ſed & deos veſtros ligneos lapideoſque adorare contemno. Milites ea confeſſione ſtupefacti, confeſtim iniectis ei vinculis, in carcerem abduxerunt: remque, quæ contigerat, Præſidi nunciarunt. Is erat Fortunatus; qui finitis epulis, eum ad ſe introduci præcepit. Introducto, quid, inquit, tibi viſum eſt, vt contra militarem diſciplinam te diſcingeres, & balteum ac vitem proijceres? Reſpondit Marcellus; Iam die duodecimo Kalendarum Auguſtarum publice me Chriſtianum eſſe clara voce teſtatus ſum; & ideo deinceps militare non poſſe, niſi Ieſu Chriſto filio Dei Patris omnipotentis. Fortunatus Præſes, Tuam, inquit, temeritatem iſtam diſſimulare nequeo, ideoque ad dominum meum Aurelianum Agricolaum tranſmitteris.

Vitis geſtamen eſt Cēturionis: quo in delinquentes milites animaduertebant.

Ducitur vinctus ad Agricolaū præfectum.

Igitur die tertia Kalendarum Nouembrium, Agricolao præfecto prætorij oblatus eſt: & ex officio recitatum: Miles hic, reiecto cingulo militari, Chriſtianum ſe eſſe teſtatus, coram omni populo, in deos, & Cæſarem multa blaſphema locutus eſt. Tum Agricolaus, Quo furore, inquit, tu ſacramenta proiicere, & talia loqui auſus es? Reſpondit Marcellus: Furor nullus eſt in eis, qui timent Dominum. Agricolaus dixit; Singula hæc locutus es, q̃ actis præſidalib. continentur?

Marcel-

Marcellus reſpondit: Locutus ſum. Et Agricolaus; Proieciſti arma? Proieci, inquit, Marcellus; Non enim oportet Chriſtianum hominem moleſtijs militare ſecularibus, qui Chriſto militat. Tunc Agricolaus mortis eum reum eſſe dictauit: quod abiecto publice ſacramento, inſuper apud acta præſidis, verba furoris plena depoſuiſſet. His dictis, glorioſus athleta Chriſti, capite cæſus occubuit. *Hæc dicis ſecundum illud Apoſtoli 2. Timoth. 2. Nemo militans Deo, implicat ſe negotiis ſecularibus.*

MARTYRIVM SS. ZENOBII ET ZEnobiæ ſororis eius: Ex eo quod eſt apud Metaphraſten. Paßi ſunt anno Chriſti 285. Caij Papæ 2. Diocletian. Imper. 2.

C. Baron. Tom. 2. Annal.

ÆGæ ciuitas eſt in ſinu Ionico ſita, à Cilicibus culta; in qua Zenobius, eximia virtute ac pietate vir, ducta in matrimonium Tecla patrui ſui affine, Zenobium filium, filiamque Zenobiam genuit: vtramque prolem præclaris à Deo animi corporiſque dotibus ornatam; multiſque naturæ adiumentis ad arduum virtutis iter egregie inſtructam. Defuncto autem vtroq; parente, Zenobius iunior protinus ad benigne faciendi diſciplinam ſe accinxit; facultates in pauperes diſtribuit, languidis & infirmis miniſtrauit, & omnium calamitoſorum curam inſito animi ardore ſuſcepit. Cum hæç charitatis pietatiſque officia ſedulus exerceret, & in tantis virtutibus diu vitam egiſſet, fuit ad Chriſti gregem paſcendum Ciliciæ electus antiſtes, vt in poſterum non modo corporibus, ſed & animis mederetur: & illa quidem à morbis, has vero ab impietate liberaret. Hinc cum Indi cuiuſdam præfecti coniunx in morbum incidiſſet immedicabilem, carcerem dico, qui interiorem thoracis partem depaſcebat, & ſupplex ad eum Ægas veniret, vir diuinus præfectum coniugemq; benigne excepit; optatā quidem ſalutem ſpondens, ſi debitam curationis merce- *30. Octobr. Patria & parentes eorum. Virtutes Zenobij. Zenobius fit epiſcopus Ægarum.*

dem perſoluere velint. Offerunt illi immane auri & argenti pondus; promittuntq; maiora, ſi deſiderata ſanitate potiatur. Tunc Zenobius, Mercedem, inquit, hanc & non aliam poſtulo, vt ocyus à patrio diſcedētes errore, ad veritatis agnitionē tranſeatis: voſq; Chriſto Ieſu omnium Saluatori pura & integra fide ſanandos committatis. Quod quidem prompto & alacri animo eis promittentibus, Zenobius, In nomine, inqt, IeſuChriſti, qui ſanauit mulierem profluuio ſanguinis laborantem, ſana eſto mulier; ſtatimq; morbus ille grauiſſimus tanquā flagello fugatus ceſſit; & præfectus cū coniuge & liberis ſacro latice expiati, ſummo cum gaudio domum ſunt reuerſi.

Vide quam mercedem poſtulet Zenobius, pro curationis beneficio. Matth. 9.

His alijſque quamplurimis clarus virtutibus & miraculis Zenobius, Imperatorem diu latere non potuit; qui ſtudia pietatis & Chriſti cultores flamma ferroque perſequebatur. Erat is Diocletianus, qui Chriſti confeſſorem vinctum ad ſe perductum hoc modo cōpellauit; Multa quidem de te ad noſtras ſæpe aures delata ſunt; ſed hactenus ſoli famæ difficulter fidē præbens, cupio nunc oculos ipſe meos eorum quę audiui, teſtes habere. Et vt paucis abſoluam, hæc duo tibi propono hodie; vt vel edicto Imperatorum parens, maximos honores & opes vitæque ſplendorem aſſequaris: vel parere recuſans, plagas, vincula, cruciatus & cætera tormenta ſubeas. Ad quæ Zenobius; Mihi, Chriſtus Ieſus cunctis tuis opibus & honoribus longe charior eſt; mortem vero & tormenta, quæ minaris, lucri loco reputanda arbitror.

Diocletianus vinctū eum peruertere conatur.

Egregie reſpondet ſanctus.

Hoc Martyris accepto reſponſo, Lyſias præſes eum in ligno ſublime ſuſtulit, & diros cruciatus eius corpori inflixit. Quæ cum fierent, forte Zenobia ſoror eius alicunde accurrens, exclamauit; Quidnam, Tyranne, ſceleris admiſit frater, quod tanta crudelitate in eum deſæuias? Hæc dicentem, & Lyſiæ blanditias minaſque contemnentem miniſtri pariter arripiunt, & vna cum fratre in lectum ferreum igne candentem proſternunt. Cumque Tyrannus martyribus inſultando

Cruciatur.

Zenobia cōprehenditur: & cum fratre torretur igni.

tando

tando clamaret, Veniat Chriſtus, & opem vobis ferat, pro ipſo patientibus; contra exclamans Zenobius; En, inquit, adeſt, & rore cœleſti flammas mitigat, licet tu tanta impietatis circundatus caligine hoc videre non poſſis. Tum Lyſias rabie quadam & furore acrior factus, in lebetes vehementer accenſos dimitti eos præcepit; ſed bulliente liquore nihil eis detrimenti afferente, capitis in eos ſententiam dictauit; quam extra muros ciuitatis Ægæorum pari alacritate ſubiêrunt; quorum corpora Hermogenes & Caius presbyteri in vicina ſpelunca condiderunt.

In lebetes bullientes coniecti manent illæſi.

Demum capite plectuntur.

VITA ET MARTYRIVM S. EPIMAchi: Ex ea quæ eſt apud Metaphraſten. Forſan paſſus eſt anno Chriſti 253. ſub Decio Imperatore, quo tempore potiſſimum viguit perſecutio in AEgyptios & Alexandrinos Chriſtianos, iuxta C. Baron. Tom. Annal. 2.

Ioan. Molanus in Addit. Martyr. Vſuardi.

ÆGyptus cum plurimorum hominum altrix, ex eorum numero, qui admiranda ſanctitate in hac vita claruerunt, tum Epimachi quoque eximia virtute viri educatrix fuit. Sola enim illa regio & ætatis & virtutis ipſius progreſſum & incrementa perſpexit. Vt enim olim eremus Ioannem Baptiſtam, & carmelus Eliam habuit, ita hunc mons Peluſius incolam ſuſcepit, & cœleſtis vitæ dulcedine incredibili refecit. Exercebat ſe ibi iugiter in philoſophia diuina, facileque aſpera quæque & laborioſa non modo Chriſti amore ſuperabat, ſed præ ſuauitate rerum cœleſtium, ſummas etiam delicias reputabat.

31. Octobr.

Patria eius.

Epimachus in monte Peluſio habitas.

Interea Iudex quidam ſæuitia & ferocitate terribilis Alexandriam venit: tota mente & induſtria intentus, quomodo quibuſuè artibus Chriſtianum nomen

men internecione deleret. Quam ob rem Chriſtiani omnes minas illius extimiſcentes, alij in ſolitudinem fugiebant, alij ſimulata impietate, fidem pietatemque occultabant: pauci fidei conſtantes atrocia ſuppliciorum certamina ſubibant. Quod ſimulac cognouit Epimachus, mox ſolitudinis pertæſus, ab eremo in mediam vrbem cum Tyranno conflicturus deſcendit. Itaque Alexandriam ingreſſus admirabili animi fortitudine idolorum aram euertit, & impetum in ipſum Iudicem fecit, iuſtoque quodam furore ſtimulatus, Tyrannum, niſi à ſatellitibus repreſſus fuiſſet, humi ſtrauiſſet.

E ſolitudine Alexandriam venit: vt pro fidei defenſione contra immanem Tyrannum decertet.

Quæ omnia Iudex indigne ferens, ira & furore vehementer excanduit, quod homo externa ſpecie vilis plane & abiectus, coma ſqualidus, toga miſer, tanto impetu in eum ruere auſus eſſet. Fremens itaque frendenſque vinculis & conuicijs oneratum in carcerem detruſit, & de alijs qui eodem carcere concluſi tenebantur, atrox inprimis ſupplicium ſumpſit; vt & ea vindicta ſuum dolorem leniret, & Epimacho pariter terrorem incuteret. Poſtquam vero ingentem ſtragem martyrum edidiſſet, & cunctis, præciſis prius linguis, capita amputaſſet, poſtremus ad certamen euocatus fuit Epimachus; qui admiranda animi virtute & conſtantia Tyranni impietatem redarguit, & de cœleſti gloria, qua martyres coronantur, ſtupente Iudice, luculenter diſſeruit.

Mittitur in carcerē.

Vnde Tyrannus abiecta victoriæ ſpe, quam ſibi de Martyre facilem pollicebantur, eum in crucem ſublatum ferreis lacerari vnguibus præcepit. Cumque ea tormenta nullam omnino vim ad infringendam eius conſtantiam haberent, acuti fuêre adhibiti lapides, vt eius non modo carnes, ſed ipſa etiam oſſa laniarent. Sed accidit vt ea tormenta martyri maiorem apud Deum fiduciam conciliarent, & apud homines multo illuſtriorem redderent. Nam cum hinc inde precioſus illius ſanguis diffueret, & fruſta carnium per aëra volitarent, puella altero orbata lumine, ſanguinis

Dire cruciatur.

Præclarum miraculū.

guinis forte guttam in oculum excepit; quam abſtergere volens, repente ſe lumen recepiſſe gauiſa eſt. Itaque cum ex eo miraculo clamor populi oriretur, & martyris inuicta virtus miris præconijs extolleretur; Iudex furoris impatiens; capitis eum ſententia damnauit. *Capite plectitur Epimachus.*

ILLVSTRE MARTYRIVM S. AC GLOrioſi Martyris Quintini: quod ſubijt Auguſtæ Veromandorum, Anno Chriſti 303. Marcellini Papæ 7. Diocletiani & Maximiani 20. vel circiter. Ex eo quod eſt apud V.P. Laurentium Surium.

C. Baron. Annal. Tom. 2. & in Not. Martyr. Roman.

SAnctus Quintinus Romæ ſenatoria ſtirpe progenitus, pro Chriſti amore, quo acriter incenſus erat, patriam, gentem, parenteſque reliquit; & vna cum Luciano, Ambianos in Gallijs, ſpe potiundi martyrij, ſeſe contulit. Itaque Luciano Bellouacenſium vrbem adeunte, ipſe Ambianis agonis ſui tempus expectabat; nequaquam otio interim inerti deditus, ſed Chriſti nomen cunctis annuncians; virtutumque eius inſignia, non ſolum documentis verborum, ſed miraculorum etiam teſtimonijs propalans. Commendabant pariter ieiunijs & orationibus aſſiduis, agonum ſuorum certamina Domino; & cunctis niſibus hanc laborum ſuorum mercedem poſtulabant. Cernebant enim quotidie præclaras fulgenteſque martyrum coronas, quas Diocletianus & Maxunianus Chriſti cultoribus furore æſtuantes contexebant: timebantque ne forte ipſi, cæteris glorioſo triumpho ad cælos tendentibus, ea gloria fraudarentur. Sed Chriſtus Dominus militibus ſuis, eam pugnam contra ſatanam eiuſque ſatellites auide expetentibus, egregium profecto certamen obtulit, & victoria inſignes mirifice exaltauit.

31. Octobr.

Quintini patria & nobilis propaſapia.

Venit cum Luciano in Gallias.

Claret miraculis.

Ea

Ea tempeſtate Rictiouarus Galliarum præfectus, inſana crudelitate aduerſus Chriſtianos exardeſcebat: eorumque ſanguine rabiem ſuam vix vnquam ſatiari poſſe credebat. Comprehēdebat quotidie alios atque alios Chriſti milites; inter quos tandem (cum Ambianum deueniſſet) quoque Quintinum catenis vinctū in carcerem miſit. Ibat is lætabundus & exultās, quod deſiderata diu gloria potitus eſſet. Sequenti autem die tribunali oblatus, quo nomine appellaretur, quo ſanguine cretus, & qua patria oriundus eſſet, quæſitus fuit. Ad quæ martyr reſponſum ſua virtute dignum dedit dicens; Chriſtianus ego à parentibus Quintinus vocatus ſum: Ciuis Romanus, patre Zenone ſenatore natus. Tum præfectus; Quid eſt, inquit, quòd perſona tam nobilis & tanti viri filius, tam impiæ ſuperſtitioni ſe tradiderit, vt hominem à Iudæis in Crucem actū pro Deo colere non vereatur? Reſpondit Quintinus. Nobilitas ſumma eſt Deum cognoſcere, eiuſque mādatis ſalutaribus obſequi; qui ſuos cultores ad ſummū beatitudinis gradum euectat. Hæc aliaq; cum martyr eximia pietate diſſereret, Præfectus ait; Niſi acceſſeris, & dijs noſtris ſacrificaueris, per deos deaſque noſtras iuro, quia diuerſis te cruciatibus ad ipſam vſq; mortem torquebo. Ad ea Quintinus; Et ego, inquit, per Dominum meum tibi promitto, quia neque iuſſa tua facio, neque minas extimeſco. Corpori pœnas inferre potes, animæ vero Chriſtus miſerebitur.

Comprehenditur à Rictiouaro Galliarum præfecto.

Egregie reſpondit præfecto.

His auditis, Tyrannus immani furore commotus, diriſſimis eum flagellis ſubdidit. Cumque eo tormento acrius Chriſti martyr vrgeretur, ſublatis ad cœlum oculis Chriſti numen cum gratiarum actione inuocauit: & protinus vox cælitus ad aures eius delata inſonuit; Conſtans eſto Quintine, ego adſum tibi. Ea voce ſatellites humi ruentes, opem præfecti magnis vocibus inclamabant. Præfectus vero truculentiori ira permotus, à ſupplicijs ad caliginoſiſſima ergaſtuli loca eum deduci præcepit; quo abductus ſolatio quidem humano eſt deſtitutus, ſed ſolamine diuini ſpiritûs

Flagellatur acerrime.

Cælitus cōfortatur.

Digitized by Google

ritûs abunde refectus. Nam ſequenti nocte angelica præſentia recreatus atque è vinculis ereptus per medias carceris cuſtodias tranſiuit illæſus, rectaq; ad vrbis forum contendens, aduocata concione, de Chriſtianæ religionis fideiq; myſterijs luculenter diſſeruit, & ingentem populi multitudinem è tenebris in admirabile Chriſti lumen traduxit. *Multos conuertit ad Chriſtum.*

Interea cuſtodes carceris è ſomno excitati, cum clauſo carcere Quintinum deeſſe cognoſcerent, animis turbati, ad inquirendum eum foras proruperunt. Quem vbi in medio populi conſiſtentem, & verba ſalutis facientem conſpicati ſunt, magna admiratione perculſi, inſanam idolorum culturam protinus abiecerunt, Chriſtumque amplexati ſunt. *Carceris cuſtodes credunt in Chriſtum.* His auditis Rictiouarus immani furore turbatus, varia cum animo ſuo agitare conſilia; incertus, blanditijs ne an minis atque ſupplicijs martyrem aggredi expediret. Tandem ad callida verſutæ fraudis conuerſus commenta, blandis eum compellans ſermonibus ait; Quintine, fateor, pudet me tui, quod relictis tantis diuitiarum opibus, & clariſſima generis nobilitate contempta, hic viliſſimi inſtar mendici nobis aſſiſtis. *Rictiouarus martyri blanditur.* Audi ergo me, & ſanis conſilijs feſtine te accommoda. Vnum eſt, quod te, in amiſſas opes, & maiorem inſuper gloriæ ſplendorem, reſtituere poteſt. Tantum dijs ſacrifica: & ego tibi tanquam deorum & Cæſarum amico ampliſſimas conferam dignitates. Purpura biſſoque veſtitus, & aurea circundatus torque, inter honoratos Imperatorũ milites primas tenebis. Tunc Quintinus commenta fraudis in ſæuiſſimo præfecto intelligens, ô lupe rapax, inquit, & canis verſutia plene, quam inſipienter tibi, inquam, de me promittis victoriam, munerum promiſſione & infelici opum congerie. *At ille fraudes eius contundit.* An ignoras quia pauper non eſt, qui in Deo diues eſt? Nam mihi ſufficit Chriſtus, qui mihi viuere eſt, & mori lucrum. *Philip. 1.* Illius ego diuitias concupiſco; illius opes amplector; pro eo non ſolum acriter affligi, ſed & mori paratus ſum.

Tunc

Digitized by Google

Tunc Rictiouarus inſuperabilem martyris conſtan- tiam animaduertens, trochleis eum torqueri præcepit tanta crudelitate, vt membra ſuis ſoluta iuncturis; ingentem ſpectantibus horrorem incuterent. Marty- re vero in eadem animi fortitudine permanente, præ- fectus tyrannico furore agitatus, reſticulis ferreis eum cædi, oleo candenti, pice, & adipe ferūentiſſimo per- fundi; faces denique ardentes applicari iuſſit; vt vel flammis crematus aſſenſum aliquando præberet. Sed Chriſti martyr cunctis ſupplicijs & blandimentis ſu- perior; corporeos exterius cruciatus contemnens; An tu, inquit ad Iudicem, ignoras fraudis diabolicæ fili, hæc omnia non tam ſupplicio mihi, quam refri- gerio eſſe? Patior hæc pro nomine Domini mei Ieſu Chriſti; ideoque rorem conſolationis diuinæ de cœ- lis percipio. Hanc dicendi libertatem in martyre Ri- ctiouarus non ferens, Afferte, inquit, calcem, acetum, & ſinapi, eiuſque ori infundite, vt vel ſic tacendo, à noſtra deorumque noſtrorum iniuria reſipiſcat. Con- ſtitit immobilis martyr, pœnaſque imminentes ſe- cure expectans; Domine Deus, inquit, quamuis hæc amariſſima & exitialia ſint, ori tamen meo pro mellis dulcedine, & faui reputo ſuauitate. Hæc dicens, truci præfecti iuſſione, grauiſſimis fuit ilico catenarum cir- cundatus nexibus, & à militibus Auguſtam Veroman- dorum crudeliter ductus.

Horrendi ſane cruciatus.

Inuicta animi martyris virtus.

Cernens autem Rictiouarus conſtantiam eius ma- gis ſemper magiſque roborari, ſtatuit extrema eum ſuppliciorum atrocitate aggredi. Itaque duobus ſu- dibus ferreis à ceruice ad crura vſque transfigi eum mandauit; & ſimili modo clauis decem digitos omnes inter vngues, & carnem, terebrari: vt vel ſic toto cor- pore confoſſo, membriſque terebratis, aut deficeret, aut cederet ſuperatus. Poſt quæ, æque inuictus Chriſti martyr, capitis denique à præfecto damnatus, preci- bus tota mente intentus, martyrij certamen feliciter peregit, pridie Calend. Nouemb. Sacrum vero corpus eius, iuſſu tyranni Somnæfluentis immerſum eſt. Vn- de

Alia inaudita tormenta adhibentur.

Poſtremò capite cæditur.

Somnæfluuia corpus immergitur.

de poſt annos quinquaginta quinq; à matrona quadam nobili Romana, Euſebia nomine, cælitus admonita, eleuatum, integerrimum, incorruptum, fulgidum & inæſtimabili odore fragrans eſt inuentum: ac in loco paſſionis reuerenter admodum iuxtà loci ac temporis opportunitatem humatum. Beata vero Euſebia mox pro ſepulturæ beneficio, amicum lumen olim amiſſum, virtute diuina fugatis tenebris lætabunda recepit. Trecentis porro & ſexaginta plus minus poſt annis, beatus Eligius Nouiomenſis Eccleſiæ Antiſtes poſt ſedulam indagationem ſacras beati Martyris reliquias ibidem repertas, ſuauiſſime redolentes, eximijſque miraculis celebres ſumma cum diligentia retrò altare ædiculæ tranſpoſuit. Tumbam denique ex auro, argentoque & gemmis miro opere deſuper fabricauit: Eccleſiam quoque, quod exigua conuenientibus populis videretur, eximio opificio ampliatam decorauit.

Prima eleuatio corporis eius.

Secunda eleuatio; Amba miraculis celebres

En piam deuotionem in ſacras reliquias, S. Eligij: cuius vita extat 1. Decembr.

C Baron. in Notat. ad Martyr. Roman. & Tom. 10. Annal. 31. Octobr.

VITA S. VVOLFGANGI RATISPONENSIS Epiſcopi: Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurentium Surium. Migrauit ex humanis anno Domini 999. Sedit annis 22.

BEatus Wolfgangus è Sueuia oriundus parentes habuit, nec opibus nimium affluentes, nec inopia preſſos, ſed honeſtate conſpicuos, & mediocri ſorte prudenter contentos. Hic vt primum per ætatem diſciplinis idoneus, triuialibus ſcholis adhibitus fuit, ijs, quanquam puer, excelſo animo repudiatis, ad Augienſe monaſterium ſe contulit: vbi libenter & comiter, propter ingenij magnitudinem, exceptus, breui tempore tantos in doctrina fecit progreſſus, vt ipſis etiam præceptoribus, qui acumen illius iam præſentirent, admirationi eſſet.

Patria & parentes eius.

Felicitas ingenij eius & acumen.

Inde vero non multo poſt tempore Herbipolim

Venit Herbipolim.

 commi-

Digitized by Google

commigrans, Henrico cõtubernali maxime ad id iter hortatore, Stephano Italo cuidam in diſciplinam ſe tradidit; vbi diuinarum rerum cognitionem admirabilem, non ab homine, ſed à patre luminum & veritatis accepit. Porro cum Henricus eodem tempore ad Treuirenſem Epiſcopatum ab Otthone Magno Imperatore, ea dignitate minime indignus eueheretur, & Wolfgangus ad magnos pariter honores à præſule Henrico, qui eum ſecum aſſumpſerat, vrgeretur, ipſe cœleſtis diſciplinæ amantiſſimus, reiectis honoribus, ad iuueniles animos optimis moribus & doctrinis informandos totum ſe contulit, & adoleſcentes quoſque gratis imbuendos ſuſcepit.

Inſtituit iuuentutem gratis.

Mores & vita eius ante ſacerdotium.

Cum vero ad ſacerdotij dignitatem, viam ſibi apertam cerneret, ilico & eſu carnium & precioſis veſtibus ſibi interdixit: vt rebelles carnis motus ſpiritui ſubderet, & animum cœleſtibus rebus totum egregie inſtrueret. Vigiliarum & inediæ patientiſſimus, precibus die noctéque ſedulus incumbebat; ſecularia negotia, vbi res poſcebat, ita tractans, vt corpore, non animo eis implicitus eſſet. Præcipuum illius ſtudium, in adoleſcentum animis, liberalibus diſciplinis, moribuſque informandis, verſabatur; quos, inſita quadam humanitate paterni affectûs, fouebat, erudiebatque: & eos qui tenuiori fortuna & humanis auxilijs deſtituti erant, non literis ſolum, ſed corporeis etiam alimentis promouebat. Hac eius viuendi ratione Henricus antiſtes ſummopere delectatus, Decanum eum clericorum vel inuitum creauit. Eo honore ſuſcepto, mox ad collapſos clericorum mores priſtina diſciplinæ ſeueritate aſtringendos animum adiecit; effecitque vt communi deinceps menſa & cubili vterentur: clauſtroque reuincti, lectioni incumberent. In ijs vero omnibus ſeipſum tam exactum innocentiæ & ſanctitatis præbebat exemplum, vt ab omnibus, non clericus ſed monachus diceretur.

Fit Decanus licet inuitus.

Vt in Decanatu vixerit.

Interea Henricus Romam profectus, ibidemque aduerſa valetudine correptus, vitam hanc mortalem cum

cum immortali permutauit; qua occaſione vir beatus relicta ciuitate Treuirenſi ad ſolitarios Hercyniæ ſiluæ incolas abijt: ſuſceptoque monaſticæ profeſſionis habitu, ſub Gregorio Anglico Abbate ſanctiora ſpiritalis militiæ fecit ſtipendia. Exacto autem tyrocinij ſui tempore, multi è vicinis monaſterijs, probitatis eius fama illecti, ad eum venerunt; quos omnes ille, permiſſu Abbatis, bonis literis & honeſtis moribus inſtituebat. Cumque totus in eo eſſet, vt percepta diuinitus talenta in aliorum ſalutem duplicaret, diuino oraculo admonitus, & cum bona venia Abbatis ſui, monaſterium non monachum deſerens, cum aliquot comitibus prædicandi cauſa per Alemaniam peregrinus in Noricum venit; ſicque læta vbique ſpargens Euangelij ſemina, Pannoniæ fines petijt. Vbi cum veterum errorum frutices doctrina pariter & exemplo extirparet, Piligrinus * Patauienſis antiſtes, qui eum tanquam peregrinum peramanter excepit, & omni humanitatis officio proſecutus eſt, apud Imperatorem Otthonem ſecundum, per legatos egit, vt eum Ratiſponenſi eccleſiæ Epiſcopum præficeret. Nec mora; Ottho diuino permotus inſtinctu, reiectis omnibus qui dignitatem illam ambiebant, Wolfgangum, hominem (vt apparebat) peregrinum quidem & inopem, ſed monaſticæ diſciplinæ tota mente deditum, ea dignitate ornandum curauit.

Fit monachus.

Pergit in Pannoniã Chriſtum prædicans.

** Forſan Paſſauienſis.*

Fit Epiſcopus Ratiſponenſis.

Tantum igitur adeptus miniſterium, nihil à priſtino vitæ inſtituto vel habitu immutauit: ſed qua erat intrinſecus animi humilitate, eam quoque foris bonorum operum cultu & ſtudio præ ſe tulit. Perſpectis autem & cognitis Epiſcopatûs ſui rebus, cum B. Emmerammi cœnobium Abbate carere, & fratres velut oues paſtore deſtitutas errare cerneret, ilico è Treuirenſi monaſterio ſancti Maximini, Ramuoldum acciuit; eumque primo Præpoſitum, inde Abbatem Emmerammi præfecit. Iam ante enim illud monaſterium ad epiſcopum (neſcio quo iure, quauè

In Epiſcopatu monachum non mutat.

Reformat monaſteriũ Emmerammi: cuius vita habetur 22. Septemb.

iniuria) deuolutum erat; ita vt Ratiſponenſis antiſtes, & Epiſcopi & Abbatis ſimul munere fungeretur.

Cum autem magna pars eorum, qui ei à conſilijs erant, hortarentur & vrgerent, vt eodem iure vteretur, & emolumenta monaſterij ſane ampliſſima nequaquam negligeret, vir ſanctus conſtanter recuſauit, dicens; Nunquam ego in humeros meos ſarcinam conijciam, cui ferendæ par non ſum. Sicut enim, teſte Gregorio, indecorum eſt, vt in corpore humano alterum membrum alterius fungatur officio: ita nimirum noxium, ſimulque turpiſſimum eſt, ſi ſingula rerum miniſteria, perſonis totidem non fuerint diſtributa. Hiſce alijſque rationibus refutato ſuorum conſilio, Ramuoldum Abbatem conſtituit; & prædia omnia, ab eius anteceſſoribus per vim monaſterio ablata, ſancto Emmerammo, ſolis, monachorum, pauperum, & hoſpitum vſibus deinceps ſeruitura reſtituit.

Non vult Wolfgangus Epiſcopus ſimul & Abbas eſſe.

Eccleſiaſticũ ſtatum collapſum egregie reſtaurat.

Poſt hæc vt alia quoque duo virginum monaſteria ad regularis vitæ & diſciplinæ normam reuocaret, tertium in quodam ſuæ ditionis loco virginum condidit monaſterium; in quo, virgines cœleſtibus diſciplinis inſignes, religioſa vitæ conuerſatione, boniſque exemplis, alias ſimiliter ad piam virtutum maximarum æmulationem prouocabant. Nec minor eius fuit induſtria in Canonicorum moribus reformandis; quos ſagaci lenitate ad tam excellentem vitæ integritatem reduxit, vt nihil à ſummæ perfectionis monachis diſtare viderentur.

Benignitatis eius ſtudiũ in pauperes præcipuum.

Cæterum ipſe in quotidiana vitæ ſuæ conſuetudine ne latum quidem vnguem à monaſtica ſeueritate recedens, præcipuo quodam ſtudio mendicos & inopes fouebat, prudenter cunctos & exemplo & doctrina admonens, illa piacula omnium ſanctiſſima eſſe, quæ hominum charitate & beneuolentia continentur. Itaque poſt multa pietatis & iuſtitiæ opera, miraculis pariter & virtutibus etiam poſt obitum clarus, è

Poſt obitũ, æque vt in vita, miraculis celebris.

cor-

Digitized by Google

corpore in cœlos pridie Calend. Nouembris migrauit. Funus vero fuit ingenti omnium luctu in Cœnobium S. Emmerammi, quem præcipuo in vita honore habuerat, illatum: Ibidemque poſt Miſſarum ſolennia & exequiarum officia rite peracta, præclare atque honorifice tumulatum.

Locus ſepulturæ eius.

VITA S. NOITBVRGIS VIRGINIS: Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurentium Surium. Floruit ſacra virgo anno Chriſti plus minus ſeptingenteſimo decimo quarto: vt patet infra.

Ioan. Molan. in Natalib. SS. Belgij & Addit. Martyr. Roman. 31 Octobr.

PIpinus Anſigiſi Ducis filius apud Francorum gentem equitum magiſter, ſiue Maior domûs, ducta in matrimonium nobiliſſima fœmina * Plectrude duos ex ea ſuſcepit filios Drogonem & Grimoaldum; quorum prior Campanorum Dux, alter regiæ aulæ præfectus fuit. Cum autem animum ad Alpaidem pellicem adieciſſet Pipinus, Plectrudis legitima eius coniunx cum multis opibus Coloniam Agrippinam ſe contulit; vbi conſtructo in honorem ſanctiſſimæ Dei genitricis, inſigni virginum monaſterio, cum nepte, ſua Noitburge pie deinceps & religioſe vitam inſtituit. Cumque neptem ſuam ſanctiſſimis diſciplinis imbueret, & in virginitatis propoſito ad vltimum vitæ ſpiritum retinendo educaret, filij eius Drogo & Grimoaldus, ad ineunda matrimonij fœdera puellam allexerunt; impuliſſentque, niſi morte præuenti eam curam cognatis reliquiſſent. Itaque illis è vita ſublatis, cognati pari pertinacia virginis animum tentâre. Illa vero mortales ſponſos plane faſtidiens, totam ſe ad deprecandum Dominum contulit: orans obteſtanſque vt prius ipſam è vita tolleret, quam vim à cognatis perpeti ſineret. Magna ſane & eximia in tam delicata & nobili puella virtus; vt florente ætate, Chriſto immortali ſponſo, cuius ardebat amore, regnum

** Vide de ea Tom. 8. Annal. C. Baron. anno Domini 714.*

Plectrudis Pipini vxor, fundatrix B. Mariæ apud Coloniam Agrippinam.

S. Noitburgis recuſat conſtanter nuptias.

Digitized by Google

gnum mundi & cuncta vitę oblectamenta longe poſthaberet: malletq; iucundam abrumpere lucem, quam ſpiritum ſuum vel leui etiam peccati nubecula obſcurare.

Imperat à Deo ſalutarem obitũ

Inſigne miraculum.

Nec deprecanti defuit Chriſtus; ſed incontaminatam eius animam ex huius vitæ laboribus & anguſtijs in ſuum regnum celeriter euocauit: & defunctæ corpuſculum inſigni miraculo, duobus videlicet luminaribus, altero ad caput, altero ad pedes eius diuinitus collocatis, cohoneſtauit. Ad tam diuinum & inuſitatum miraculum cum ingens populi multitudo conflueret, & ciues Colonienſes ſacrum virginis corpus vigilijs & precibus honorarent, accidit ſane res admiratione digniſſima. Cum enim inter ſacri funeris exequias alterius defuncti cadauer in templum inferretur, & iuxta virginis feretrum deponeretur, mox defunctus ad vitam redijt: palam affirmans ſe ſanctæ Noitburgis meritis precibus à mortuis excitatum. Quæ res non immerito ſummæ omnibus admirationi fuit; coegitque certatim omnes præpotentem Deũ debitis celebrare laudibus: qui eſt mirabilis in ſanctis ſuis. Peractis autem exequijs, & corpore coram ſummo altari in beati Petri Eccleſia humato, nomen eius, crebreſcentibus ad tumulum miraculis, adeo celebre effectum eſt, vt Eccleſia illa à ſancta Noitburge vocabulum acciperet. Fuit vero poſtea virgineum eius corpus in Confluentinam translatum Carthuſiam; vbi hodieque reuerenter aſſeruatur in laudem & gloriam Chriſti ſponſi virginum & Virginis filij; qui cum patre & Spiritu ſancto viuit & regnat in ſecula benedictus; Amen.

Item aliud illuſtre.

Pſalm. 67.

Claret miraculis poſt obitum.

Transfertur corpus eius in Carthuſiam Confluentiam.

NO-

NOVEMBER.

VITA S. MARCELLI, PARIſienſis Epiſcopi: Ex ea quæ eſt per Fortunatum epiſcopum Senonenſem. Ponitur nonus eius Sedis Epiſcopus.

C. Baron. in Not. Martyr. Roman.

BEatus Marcellus antiſtes, Pariſienſi ciuitate oriundus, mediocribus quidem parentibus, ſed meritis celſus in vita præclare eluxit. Cui hoc fuit præcipuum nobilitate inſigne, Chriſto ſine culpa ſeruire. Poſtquam in omni innocentia & vitæ puritate tranſmiſſis pueritię annis ad pubertatem peruenit, Lector in eccleſia conſtitutus mox miraculis & ſignis cœleſtibus diuinitus illuſtratur. Quadam enim vice cum ad officinam fabrilem diuertiſſet, (incertum qua de cauſa) deſpectus ab inhumano artifice cogitur candentem ferri maſſam manu ſua de ardenti extrahere camino, eamque librare: vt quanti ponderis eſſet probaret. Non recuſauit pius adoleſcens; quin Chriſti virtuti egregie confiſus, ferrum arriperet, & manu libraret. Duplex ibi tunc miraculum ſanctitatem eius prodidit; cum neque foci calor eum exureret, neque ferri pondera aliquatenus fallerent.

1. Nouemb. **Patria eius** **Inſigne miraculum.**

Deinde vbi in religionis ordine ſubdiaconus effectus, B. Prudentio epiſcopo hauſtam de fluuio Sequanæ aquam abluendis offerret manibus, mutatis elementis, vini ſapor inuentus eſt. Quo viſo obſtupeſcens pontifex, iuſſit ex vrceo in ſacrum fundi calicem & cœleſtem liquorem vniuerſo populo ad communionem præberi. Cumque multitudo plebis ex eo libaſſet, vas ipſum ad ſummum æque abundans,

Item aliud.

 nouum

Digitized by Google

nouum rurſus admirandum cunctis fidelib. exhibuit ſpectaculum. Sed & myſtico eius vini beneficio, multi poſtea à varijs languoribus ſalutem perceperunt. Alia vero vice cum ex officio venerabilis antiſtitis manibus aquam infunderet, mox inde balſama cœperunt fragrare; ita vt pontifex vngere magis quam lauare ſe crederet, & alteras aquas quæreret, vt priores vndas ablueret.

En inuidiæ emolumentum.

Illud quoque myſterium, ad extinguendam in nobis inuidiæ peſtem, referre fortaſſis abs re non erit. Quidam clericus, Mintucius nomine, annorum circiter decem, melliflua vocis ſuauitate aures & animos populi cantando mirabiliter delectabat; iuſſuſque ab Archidiacono decantare, mira quadam dulcedinis teneritudine id præſtitit. Eam vero ob rem epiſcopus animo parum iuſto commotus, puerũ virgis cædi præcepit. Cumque vox vapulantis in aures epiſcopi ſonaret, qui vocibus inuidebat, protinus iuſto Dei iudicio vocis diſpendia pertulit. Itaque toto triduo per compita ambulans, vocem in verba formare nequibat; cũctos iam non ore, ſed exemplo docens, quam deteſtanda eſſet peſtis, inuidiæ malum. Tunc vero beatus Marcellus hiſce verbis pontificem compellans, amiſſa vocis organa reformauit; Licet intelligam, paſtor bone, tuâ hunc caſum tibi culpâ accidiſſe, tamen quidquid libet, in nomine Domini, ſermone profunde. O admirandum ſubdiaconi meritum, qui vocem reſtituit ſacerdoti, & debiles fauces eloquio reformauit.

Marcellus fit Epiſcopus.

Hiſce admirandis virtutum indicijs ad pontificiam dignitatem à Deo haud obſcure deſignatus, cum iam Prudentius ab humanis deſijſſet, à populo pari conſenſu electus eſt. Adminiſtrauit autem eam illo ordine & modo, vt oneris magis quam honoris eam ſibi reputaret. Inter alias autem res cũ magna ſanctitatis opinione ab eo in epiſcopatu geſtas, illud de nobili quadam matrona narratur: Quia per omnem fere vitam nefariæ libidinis contagione turpiter polluta,

Horrenda Dei vindicta in adulteram.

tan-

Digitized by Google

tandem obnoxia crimini è vita exceſſit. Cuius cadauer in tumulum illatum ſerpens immaniſſimus frequentare cœpit, credo vt quam viuentem in crimen pertraxerat, mortuam etiam ſua ſæuitia penitus depaſceret. Hoc cognito beatus Marcellus cum ſerpente pugnaturus ad locum acceſſit. Cumque coluber de ſilua ad tumulum, obuio Marcello, rediret, cœpit ſupplici capite & blandiente cauda veniam precari. Tunc vir ſanctus caput eius baculo ter percutiens, belluam recedere iuſſit. Illa ſanctiſſimi viri imperio nequaquam reſiſtere auſa fugam cœpit; quam populus, præcedente pontifice, tribus fere millibus proſecutus eſt. Deinde acriori increpatione adhibita, Ab hac, inquit, die, aut deſerta tene, aut in mare te demergito; moxque dimiſſa bellua euanuit, & populum incredibili gaudio exultantem & Domino laudes concinentem reliquit. Hiſce aliiſque pene infinitis clarus operibus ſanctiſſimus Marcellus, cum Domino perpetuo regnaturus, vincens mundi contagium, mundus migrauit ad Chriſtum.

Immanis ſerpens profligatur à S Marcello.

Felix obitus viri ſancti.

C Baron. in Nat. ad Mar. Rom. 1 Nouemb.

MARTYRIVM S. CÆSARII DIACONI & aliorum: Ex eo quod eſt apud V. P. Laurent. Sur.

TEmpore illo quo * Claudius acerrimam aduerſus Chriſtianos commouebat perſecutionem, Taracinis Campaniæ ciuitate, Firminus idolorum pontifex, ſatanico impulſus ſpiritu, multos veri Dei notitia deſtitutos, vt audacia & crudelitate, immortale ſibi nomen compararent, hortabatur. Proponebat eis delicias & ornamenta; vt iis ineſcati cum equis phaleratis & armis militaribus, è monte ſe in mare præcipites darent; tanquam hoc crudelitatis genere patriam expiaturi. Et id quidem faciebat quotannis Kalendis Ianuarijs; in laudem eorum qui Taracinis morabantur. Erat autem in vrbe illa egregia corporis ſpecie

** Traian'; Iuxta C. Baron niſi hic alius ſit Cæſarius ab eo, de quo ſit mētio in actis SS. Nerei & Achillei 12 Maij.*

Ex execrādam idololatra pontificis impietatem.

ſpecie iuuenis, Lucianus nomine; qui delicijs & laſciuiis diffluens, ad Kalendas Ianuarias, huic præcipitio deſtinabatur.

Eum iuuenem conſpicatus Cæſarius Diaconus, qui tum ex Africa reuertebatur, ſciſcitatus eſt ex ciuibus, quid ſibi vellet ille ornatus. Reſponderunt illi; Sic ille ornatus eſt in ſuum exitium. Et Cæſarius; Per Deum, inquit, omnipotentem vos adiuro, vt huius rei mihi rationem explicetis. Reſponderunt ciues; Ad ſex vel octo menſes, genio hic quiſquam pro libitu indulget: ijs exactis menſibus, ornatus & armatus montem conſcendit; ex eoque pro ſalute totius Reipublicæ cum equo ſe præcipitem agit. Eius vero cadauer honorifice collectum ignibus concrematur, & cinis in Apollinis templo pro principium ciuiumque ſalute reconditur. Hæc audiens Cæſarius, O vos, infelices; inquit, qui hominum innoxiorum animas dæmonibus offertis, neque hic, neque in futuro ſeculo vera vita potituri. Delituit deinde in ea vrbe, ad Kalendas vſque Ianuarias, vir Dei, precibus & ieiuniis die nocteque ſedulo intentus.

En infidelũ inſaniã.

Vbi autem Kalendæ illuxêre, Lucianus magno cũ apparatu & mira ciuium gratulatione, in templo Apollinis, obtulit in ſacrificium, porcam; pro ciuitatis ciuiumque ſalute: & ſic furoris quodam œſtro percitus è monte ſe præcipitem dedit. Cernens hæc Cæſarius diaconus exclamans ait; Væ Reipublicæ & principibus eius, qui lætantur alienis cruciatibus & ſanguine fundendo paſcuntur. Hæc dicentem Firminus Pontifex ſummo ſtudio comprehendi, & in cuſtodiã publicam abduci præcepit. Inde poſt dies octo Chriſti athletam è cuſtodia eductum & triduana inedia maceratum Leontio conſulari obtulit: qui poſt multa verba vltro citroque habita, ad templum Apollinis vinctum nudumque perduxit. Cumque templo appropinquaret, in medio militum, ſublatis ad cælum oculis, Domine Deus, inquit, reſpice in ſeruum tuum ſperantem in te. Hoc cum dixiſſet, ſubito fanum

Miſerandus Luciani iuuenis cuiuſdam interitus.

S. Cæſarius comprehẽditur & in carcerem truditur.

Ad preces martyris templum Apollinis ruit.

num

ſanum cornuit & Firminum põtificem ruina oppreſſit.

Tum Luxurius eius ciuitatis primarius, in carcerem eum recepit; vbi anno integro & menſe vno dirum ſqualorem invicta animi virtute ſuſtinuit. Deinde è carcere productum, miſſa ad Leontium legatione, quo genere ſuplicii, necandum cenſeret, conſuluit. Prodiit autem è cuſtodia vir diuinus, tetra quidem macie cõfectus, & nudus; ſed capillis ſuis egregie tect⁹. Adductus autem in forum à militibus catenis vinctus, ſatellites rogauit, vt aliquid ei laxamenti concederent, quo Deo ſuo gratias ageret. Eo beneficio potitus, humi ſe abiiciens, immenſas Chriſto Ieſu gratias egit; & ecce eadem hora, coruſca lux cælitus emicuit, eumque protexit. Id cernens Leontius Conſularis voce magna exclamans ait; Vere Dominus Deus eſt quem prædicat Cæſarius; mittenſque ſe ad pedes beati viri, chlamyde ſe ſua expoliauit, eaque Cæſariũ induit; orans atq; obteſtans, vt fonte ſe ſalutari confeſtim expiaret. Hortatus eſt eum ad fidem pura & ſincera mente amplectendã vir ſanctus, acceptaq; aqua eum luſtrauit; Aduenienſque Iulianus preſbyter, Dominica ſacramenta nouo Chriſti militi porrexit, & in percepta cęlitus gratia egregie roborauit, Ijs perceptis, Leontius, orante Iuliano, mox beatum & immaculatum Deo ſpiritum reddidit.

Mancipatur cuſtodia.

Lux cæleſtis eum circundat, & Leontius Conſularis credit: baptizaturq; Leontius perceptis ſacramentis ſpiritũ Deo reddit.

Luxurius eo ſpectaculo ad iram & furorem commotus, Iulianum pariter & Cæſarium mortis ſententia damnauit, vt ambo ſacco incluſi, in mare præcipitarentur. Ea ſententia lata, cum poſt triduum ad ſupplicium ducerentur, beatus Cæſarius ad Luxurium conuerſus, Nos quidem, inquit, aqua tanquam filios ex ſe renatos ſuſcipiet; Te vero, Luxuri, hodie coluber inuadet, deuorabitq;, vt omnib. huius regionis incolis innoteſcat, Dominũ ſanguinis ſeruorũ ſuorũ vindicẽ eſſe. Deinde miſſi in ſaccũ Iulianus & Cæſarius felici agone certamen peregerunt; Luxurius vero iuxta Diaconi vaticinium eodem die iuſtas ſcelerum ſuorum pœnas luit. Cum enim eques ad villam ſuam

Cæſarius diaconus & Iulianus presbyter culeo inſuti mittuntur in mare, & Luxurius vindicta cæleſti pœnas luit.

ſolus

ſolus properaret, & arborem quandam præteriret, ſerpens quidam ex ea inter collum & tunicam eius prolapſus, protinus morſu venenato ventrem diſrupit, & ad præcordia vſque penetrauit. Totus igitur intumeſcens humi voluebatur miſer; & priuſquam animam efflaret, vidit Angelos pſallentes & corpora ſanctorum ex vndis exportantes: quæ Euſebius Chriſti ſeruus deinde collegit, noctuque ſepeliuit apud Taracinas. Porro cum tumulum eorum ieiuniis & orationibus frequentaret, & complures ibidem cōuenientes ad Chriſti fidem ab eodem conuerſi à beato felice presbytero baptizarentur, Leontius Leontij Conſularis filius vbi id comperit, furibundus ob mortem patris, ambos protinus iuſſit comprehendi noctu capite obtruncari ac corpora eorum in flumen iactari. Cæterum corpus B. Cæſarij Romam translatum, hactenus in Baſilica Heleniana, dicta alio nomine S. Crucis ad Hieruſalem in Atrio Seſſoriano religioſiſſime aſſeruatur. Porro vnum eius brachium S. Anno Colonienſis Epiſcopus Coloniam tranſtulit.

Euſebius capitis dānatur vna cum Felice presbytero: ob Chriſti fidem.

Corpus S. Cæſarii Romæ aſſeruatur.

Vnum Brachium Colonia.

C. Baron. Tom. 2. Annal. & Not. in Mar. Rom. 1. Nouemb.

MARTYRIVM S. BENIGNI PRESBYTERI: *diſcipuli S. Polycarpi: quo coronatus eſt apud Diuionem, circa Annum Domini 169. ſub Marco Aurelio & Lucio vero Imp. Ex eo quod eſt per V. P. Laur. Sur.*

Prædicat Dei verbū.

Siſtitur Aurelio.

S. Benignus à S. Polycarpo, cum aliis in Gallias amandatus, cum in villa (cui Spaniaco nomen) gentibus Dei verbum prædicaret, Terentius Comes, iuſſu Aurelij, vinctum ac cæſum ad quæſtiones & ſupplicia abripuit. In conſpectu ſuo adducto, Aurelius ſanguinem Chriſtianorum ſitibundus, Dic, inquit, tu qua regione oriundus es, & quo nomine appellaris? Ad ea vultu animoque imperterritus Chriſti ſeruus reſpondit; Ab Oriente venimus, ego & fratres mei: quos tu purpurea redimitos corona ad cælos præmiſiſti;

Digitized by Google

miſiſti; miſſi à S. Polycarpo, vt miſeras gentes ſempiternis ignorantiæ & peccatorum tenebris inuolutas, cæleſti face Euangelij illuſtraremus. Tunc Aurelius; Si, inquit, meis obtemperaueris conſiliis, ego te ſummum deorum meorum ſacerdotem conſtituam, & donis muneribuſque affectum, primis in regia mea honoribus extollam. Reſpondit Benignus; Aurum & argentum tuum tecum conflетur in perditionem; primatum vero aut ſacerdotium non admitto: quæ æternam mihi perditionem parerent. Me profectò à Chriſto viuorum ac mortuorũ Iudice abduces nunquam; qui tuam quandoque inſaniam, qua in Chriſti ſeruos debaccharis, deteget; & volentem te nolentemque, Deum omnium gentium, quem negas, confiteri compellet.

Aurelius ei blanditur.

Benignus blanditias contemnit.

His auditis Aurelius duriſſimis neruis martyrem cædi, cæſumque teterrimo carceri mancipari iuſſit. Sed mox angelus Domini illi aſſiſtens plagas omnes ita abſterſit, vt ne veſtigium quidem in corpore appareret. In ſequenti vero luce Aurelius eductum è carcere, & diis ſacrificare nolentem; ad fanum quoddam adduci præcepit. Cumque homo nefarius nihil ſe vel blanditiis vel minis in martyre promouere cerneret, æſtro quodam furoris agitatus; Ingerite, inquit, ori illius carnes immolatas, vt vel inuitus diis noſtris ſeruire cogatur. Id cum dicto citius fieret, martyr oculis manibuſque inſita pietate ad cælum ſublatis, propitium Chriſti numen inuocauit; & ecce, expreſſo Crucis ſigno, cuncta idola lignea, lapideaque, & ipſa quoque vaſa ſacrificiorũ, inſtar fumi euanuerunt. Tum vero ſanctus incredibili gaudio affectus; Agnoſce, inquit Aureli, ô miſer, potentem Chriſti virtutem & deorum tuorum inanitatem: Vbi nunc effigies eorum, qui ad Crucis ſignum protinus euanuerunt?

Miſſus in carcerem & cæſus recreatur & ſanatur ab Angelis.

Subuertit omnia idola oratione martyr.

His verbis commotus iniquiſſimus Imperator, in carcerem eum recludi, pedeſque eius ingenti ſaxo perforato inſeri, & plumbo liquefacto firmari iuſſit.

Deinde

Immaniſſimi cruciatus martyri inferuntur.

Deinde ignitas ſublas in manuum digitos defigi, & diebus continuo ſex omni cibo potuque deſtitutum torqueri. Et ne qua ſalutis ſpes ei relicta videretur, canes ferociſſimos duodecim extrema fame vexatos ſimul includi præcepit. Sed cuncti illi terrores & horrendi cruciatus fuêre protinus à martyre per Angelum Domini excuſſi : ita vt rabidi canes ouibus manſuetiores redditi martyris defenſores præberent. Sexta verò die, cum aperta cuſtodia, miſſi ab Aurelio ſatellites martyrem plane illæſum inuenirent, tandem eiuſdem iuſſu, lancea militis transfoſſus pretioſam Deo animam reddidit. Cuius corpus Leonilla inſigni pietate matrona aromatibus conditum, haud procul ab ipſo carcere in ſepulchro condidit; vbi multis ſeſe virtutibus beatus martyr miraculis manifeſte declarauit.

Lancea transfoſſus migrat ad Chriſtum.

Sepulchrũ eius miraculis celebre.

DE SOLENNITATE OMNIVM Sanctorum: Ex D. Auguſtino & Lodouico Granatenſi.

1. Nouemb.

D. Auguſt. ſerm. 37. de Sanctis.

HOdie, dilectiſſimi, omnium Sanctorum ſub vna ſolennitatis lętitia celebramus feſtiuitatem; quorum ſocietate cælum exultat, quorum patrociniis terra lætatur, quorum triumphis Eccleſia ſancta coronatur: quorum confeſſio quanto in paſſione fortior, tantò eſt clarior in honore. O vere beata mater Eccleſia, quam ſic honor diuinæ dignationis illuminat; quam vincentium glorioſus Martyrum ſanguis exornat; quam inuiolatæ Confeſſionis candida induit virginitas. Ergò agite nunc fratres, aggrediamur iter vitæ, reuertamur ad ciuitatem cæleſtem, in qua ſcripti ſumus, & ciues decreti, Conſideremus inclytam vrbis illius felicitatem, inquantum conſiderare poſſibile eſt: vt enim vere eſt, comprehendere nullus ſermo ſufficiet. Dicitur de ea in quodam loco ſic: *Quod aufugiet ibi dolor & triſtitia & gemitus.* Quid hac vita beatius,

Epheſ. 2.

Gloria æterna beatitudinis inperſcrutabilis

tlus, vbi non eſt paupertatis metus, non ægritudinis imbecillitas? Nemo læditur; iraſcitur nemo: nemo inuidet. Cupiditas nulla exardeſcit, nullum cibi deſiderium, nulla honoris pulſatio, aut poteſtatis ambitio. Nullus ibi diaboli metus, inſidiæ dæmonum nullæ: terror gehennæ procul. Mors ibi neque corporis neque animæ erit: ſed immortalitatis munere vita iucunda. Nulla erit tunc vſquam diſcordia, ſed cuncta conſona; cuncta conuenientia; quia omnium Sanctorum vna concordia, pax cuncta & lætitia continet: tranquilla ſunt omnia & quieta. Iugis ſplendor; non iſte qui nunc eſt; ſed quanto felicior, tanto clarior: quia ciuitas illa, vt legitur, non egebit lumine Solis, ſed Dominus omnipotens illuminabit eam; & lucerna eius eſt Agnus. Vbi Sancti *fulgebunt vt ſtellæ in perpetuas æternitates; & ſicut ſplendor firmamenti, qui ad iuſtitiam erudiunt multos* Verum ſuper omnia hæc, conſociari Angelorum & Archangelorum cœtibus, Thronis etiam & Dominationibus, Principatibus & Poteſtatibus, omniumque cæleſtium ſupernarumque virtutum contuberniis perfrui, & intueri agmina Sanctorum, ſplendidius ſideribus micantia; Patriarcharum, fide fulgentia; Prophetarum, ſpe lætantia; Apoſtolorum, in duodecim tribubus Iſrael orbem iudicantia; Martyrum, purpureis victoriæ coronis lucentia; Virginum quoque choros candentia ſerta geſtantes, quanta erit gloria, quanta lætitia?

Eſaia 35. & 51.

Apoc. 21.

Daniel. 12.

Vnde quidem haud immerito inter feſtos dies quos Eccleſia quotannis ſolenni religione celebrandos ſuſcepit, hic dies vel ſummum vel maximum certe locũ obtinere videtur. Cætera ſiquidem feſta aut ſingulorum Sanctorum, aut ſingularium myſteriorum ſunt; hoc autem ſub vnus diei ſolennitate Sanctorum omnium feſta complectitur. Sed enim magno Spiritûs ſancti conſilio Eccleſia hoc inſtituiſſe videtur. Primum quidem, vt quæ per ſocordiam & iniuriam in cæteris Sanctorum feſtis deliquimus, aut minus plene præſtitimus, huius ſaltem diei ampliori deuotione pen-

Lodouicus Granat. Concio 1 de Solen Omnium Sanctorum.

Quanta hodierna ſolennitas.

penſaremus: & vnus dies rite celebratus, aliorum omnium negligentias reſarciret. Deinde vt hoc vno die, Sanctorum plurimis, quibus ſingulares dies feſtos decernere non vacat, debitam eorum meritis laudem & honorem hac ſaltem ratione impenderemus, quando aliter non poſſumus; cum omnes anni dies intra anguſta ſpatia contineantur: Sanctorum autem numerus vix comprehendi poſſit. Quam rem oculatiſſimus teſtis Ioannes Euangeliſta in Apocalypſi cõfirmat; qui vbi centum octoginta quatuor millia Sanctorum enumeraſſet, quos ex ſingulis tribubus Iſrael, Dominus ad æternam vitam cooptârat, ſubdit protinus; *Poſt hæc vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus & tribubus & populis, & linguis, ſtantes ante thronum, & in conſpectu agni; amicti ſtolis albis, & palmæ in manibus eorum: & clamabant voce magna dicentes: Salus Deo noſtro, qui ſedet ſuper thronum & agno.* Ex quo plane loco illud colligere licet, quod quamuis incomparabiliter multo plures ſint qui pereunt, comparatione eorum qui ſaluantur, (eſt enim, teſte Saluatore, *arcta via quæ ducit ad vitam: lata autem & ſpatioſa quæ ducit ad perditionem*) nihilominus tamen electorum turbam adeo eſſe magnam, vt à nemine numerari poſſit, Ioannes hoc in loco aſſerit. Quin ex ſolis tantum martyribus tam ingens multitudo in cælis coronata triumphat, vt ſi Eccleſia omnibus illis feſtos dies inſtituere decreuiſſet, ſuprà quinque millia martyrum (vt D. Hieronymus teſtatur) ad vnumquemque diem aſſignare potuiſſet. Horum igitur laudibus, quibus dies ſingulos Eccleſia deſtinare non potuit, hunc vnum diem voluit eſſe dicatum. Eſt & alia non inferior huius ſolennitatis cauſa; nempe quod hac ratione multos nobis aduocatos in cælo comparare voluit: cum ab illis pro impenſis precib. & laudib. opem & patrocinium ſuppliciter implorat.

Sunt quidem Sancti ad hoc officium præſtandum propenſi; qui (vt diuus Auguſtinus ait) de ſua ſalute

Quare inſtituta.

Apocal. 7.

Matth. 7.

Innumerabilis beatorum numerus.

Sanctorũ ſuffragia implorãda.

ſalute ſecuri, de noſtra ſoliciti ſunt. Eos namq; & germana charitas, qua nos conciues ſuos futuros proſequuntur, & huius vitæ pericula, quæ illi euaſerunt, ad nos omni ratione iuuandos ſolicitant; noſtris tamen precibus & laudibus propenſiores ad hoc officiũ redduntur. Et quidẽ appropinquante hora mortis, quando poſt extremum illum halitum, de tota æternitate noſtra ferenda ſententia eſt, vltimum nobis Eccleſia præcipit adhiberi remedium; nempe Vnctionis Sacramentum: quod iam migraturis exhibetur. Quo etiam tempore Sanctorum omnium auxilium implorat; omnesque illos velut ante superni Iudicis conſpectum aduocatos mittit: quo periclitāti filio, & in ſummum diſcrimen adducto opem ferant. Quod quidem illi patrocinium eo lubentius ſuſcipiunt, quo frequẽtius homines, citra mortis etiã & extremæ neceſſitatis periculũ, illos hoc religionis officio venerati ſunt. Nota enim illa Publij ſententia eſt: ***Habet in aduerſis auxilia, qui in ſecundis commodat.*** Vnde colligimus, obſequia illa eſſe gratiſſima, non quæ neceſſitas violenter extorſit, ſed quæ ſpontanea pietas libenter impendit. ***Quale obſequiũ gratiſſimum.*** Hac ergo de cauſa, non hoc die ſolum, ſed in omni vita præcipua deuotione Sanctos colere & venerari debemus: vt eos, dum extrema illa neceſſitas incubuerit, propitios ac fideles habere mereamur. Ex multis ſane Sanctorum hiſtoriis diſcimus, fuiſſe nonnullos, qui ad extremam horam venientes, ac de ſalute ſua, propter malè actæ vitę conſcientiam, deſperantes, ſanctorum hominum, qui pręſentes aderant, piis lachrymis & precibus, vel ſpatium pœnitentiæ, vel erratorum veniam, conſecuti ſunt. Quod ſi hoc animo viri ſancti in alios homines exſtiterunt cum in hoc corcorpore degerent, multomagis charitate viæ in patriæ charitatem commutata, eundem erga nos benignitatis & miſericordiæ affectum gerent.

DE COMMEMORATIONE FIDELIVM *Deſunctorum*: *Ex oratione D. Ioannis Damaſceni.*

2. Nouemb.

Satan hæreſum ſator

TOrtuoſus ille coluber ac humani generis infeſtiſſimus hoſtis, qui circa præclaras ac Deo gratas actiones omnes & cogitationes ſerpit ac iugulatur, nouum quoddam & abſurdum, ſacriſque ſanctionibus omnino contrarium dogma quorundam inſtabilium mentibus iniecit: nimirum pia omnia opera, quæ poſt mortem fiunt, nullam omnino defunctis vtilitatem conferre. *Concluſit enim* (inquit ſcriptura) *Deus aduerſus eos* Et, *Reportabit vnuſquiſque per corpus, iuxta id quod fecit, ſiue bonum ſiue malum* Et, *In inferno quis confitebitur tibi?* Et rurſus, *Quia tu reddes vnicuique iuxta opera ſua.* Ac denique, *Quod quiſque ſeminauerit, hoc & metet.*

Iob. 16.
2 Corint. 5.
Pſal. 6. 61.
Galat. 6.

At ô ſapientes viri (ſic enim eos alloquamur) perueſtigate quæſo atque iſtud diſcite, magnum quidem Dei omnium Domini metum eſſe, verum multo maiorem bonitatem; & horrendas quidem ac pertimeſcē das ipſius minas eſſe; cæterum ipſius benignitatē nulla coniectura percipi poſſe; ac denique in ipſius ſententiis ac ſuppliciis quanquam terroris multum inſit, rurſus tamen miſerationum ipſius pelagus omnem orationis facultatem ſuperare. Animaduertite enim quod ſcriptura ſacra de Iuda Machabæorum memoriæ prodiderit; quippe cum in Sion Regis magni ciuitate, cum populū, cui præerat, ab exteris hoſtibus cæſum & obtruncatum vidiſſet, ſinuſque eorum excutiens, condita in ipſis idola comperiſſet, ilico expiandi huius ſceleris causâ, Domino; ad miſericordiam prompto ac propenſo, pro vnoquoque eorum munera obtuliſſe: in eaq; re ſūmę pietatis & charitatis munere perfunctum fuiſſe: vnde etiam factum eſt, vt diuina ſcriptura, quemadmodum omnibus aliis nominibus, ita hoc quoque nomine, ſummis eum laudibus euexerit ac mirificè commendàrit.

Dei miſericordia eius iuſtitiam ſuperat.

2. Mach. 12

Porrò Chriſti Saluatoris diſcipuli ac diuini Apo-

ſtoli, poſt eius glorioſam in cælos aſcenſionem à Spiritu ſancto abundantius de omnibus edocti, inter cætera etiam, vt in tremendis ac puris vitamque afferẽtibus myſteriis, eorum qui cum fide diem vitæ extremum clauſiſſent, memoria fieret inſtituerunt. Quod quidem firmè atque conſtanter, ac ſine vlla cõtrouerſia, Catholica & Apoſtolica Eccleſia, ab extremis finibus ad extremos vſque fines, ab eo tempore ad hunc vſque diem ſemper retinuit, ac tantiſper dum mundus hic erit retinebit. Non ſiquidem inconſideratè ac temerè & ſine ratione hoc ab illis eſt inſtitutum. Neq; enim quicquam quod vtilitate careat Chriſtianorum religio, quæ ab omni errore aliena eſt, ſuſcepit, fixumque ſemper ac ſtabile retinuit; ſed frugifera omnia, Deoque grata & accepta, maioremque in modum vtilia: atq; ita cõparata, vt maxima ex iis ſalus oriatur.

Mortuorũ memoriam in Miſſa agere, Apoſtolica traditio.

Chriſtiana religio nihil habet quod vtile non ſit.

Quocirca eruditiſſimus ille atque in explicandis rebus diuinis exercitatiſſimus Dionyſius, in myſtica ſua de iis qui mortem obierunt contemplatione, diſertè hoc aſſerit; *Sanctorum preces, in hac quoque vita, nedum poſt mortẽ, in iis qui ſanctis precibus digni ſunt, hoc eſt piis ac fide præditis, efficaces eſſe.* Non eſt autem dubium, quin hoc loco per voculam hanc, *Nedum*, nihil aliud intelligendum ſit, quam, *quanto magis*. Et poſt pauca; *Hoc*, inquit, *ſupplex à diuina bonitate petit Pontifex, vt errata per humanam imbecillitatẽ admiſſa, ei qui è viuis exceſſit remittat, eumque in viuentium regione collocet, in ſinu Abrahæ, Iſaac, & Iacob, in loco vnde profugit dolor & triſtitia & gemitus; diſſimulante nimirum pro ſua bonitate diuina clementia maculas eas, quas is, qui vita abiit, ex humana fragilitate contraxit.*

Dionyſ. Areopag. Hierarch eccleſiaſt. c 7

Sed enim poſt hunc, Gregorius ille, qui à Theologia cognomẽtum traxit, in ea oratione, quam in Cæſarii fratris funere habuit, de matre ſua in hunc modũ loquitur. *Auditum eſt præconium, dignũm quod ad omnium aures perueniat. Ac matris mæror, per egregiã ac ſunctam pollicitationẽ, quaſe filio, quicquid opũ ipſa*

Greg. Nazianzenus.

Digitized by Google

habebat, ipſius nomine in parentale munus oblaturam recepit, exhauritur. Et aliis quibuſdã interiectis; *Quædam iam perſoluimus. quædam rurſus perſoluemus: anniuerſarios nimirum honores, ac commemorationes offerentes.* Cernisne vt præclara & pia ea munera eſſe aſſerat, quæ eorum qui vita functi ſunt nomine, Deo offeruntur, anniuerſariaſque commemorationes ab eo lubenter admitti?

Anniuerſaria exequia & alia pia exercitia pro defunctis Deo grata.

Ioannes Chryſoſtomus.

Denique ille verè aurea loquens, atque ab auro cognomẽtum adeptus Ioannes; ille, inquam amoris erga pauperes ac pœnitentiæ dux & magiſter, in luculentiſſima ſua enarratione, in Epiſtola ad Philippenſes, & Galatas his verbis vtitur: *Nam cùm gentiles ſimul cum ijs, qui mortem obierunt, bona ſua comburant, quanto tandem æquius eſt, te, qui fide præditus es, operã dare, vt eius, qui fide præditus erat, bona eum proſequãtur? non vt ea in cinerem, velut illa, dilabantur: ſed vt maiorem ipſi gloriam concilies, ac, ſi peccator erat is qui fatis conceſſit, eius peccata deleas: ſi autem probus ac iuſtus, ea illi mercedis ac remunerationis cumulum augeant.* Et rurſus altera in oratione: *Excogitemus quẽadmodum de ijs qui obierunt bene mereamur: Auxiliũ quod nobis in promptu eſt ipſis offeramus: hoc eſt, eleemoſynas & oblationes. Id enim vberem fructum atq; ingentem vtilitatem ipſis accerſit. Non enim hæc fruſtra ac temere inſtituta, Eccleſiaque Dei à ſapientiſſimis ipſius diſcipulis tradita ſunt; nimirum vt Sacerdos pro ijs qui in fide obdormierunt, in tremendis myſteriis vota faciat; probe ſiquidem norant hinc ingentem quæſtum & vtilitatem ad eos redire.* His etiam adſtipulatur doctiſſimus Gregorius Nyſſenus ad hunc modũ loquens: *Nihil inconſulto atque incaſſum à Chriſti præconibus & diſcipulis proditum eſt, & in omnibus Dei Eccleſiis obtinuit; verum id vtile ac Deo gratum eſt: nimirum vt in diuino ac ſplendido ſacro, eorum qui è vita in recta fide diſceſſerunt, memoriam agamus.*

Hom. 3. ad Philippenſ.

Eleemoſyna & oblationes pro defunctis facienda.

Proximum quiſque ſuũ

Nos itaque pro virili noſtra prouideamus, ne in horrendo illo & extimeſcendo die, hoc eſt in ſecundo

Iudi-

Iudicis aduentu, à propinquis neceſſariiſque noſtris eo nomine accuſemur, quod eorum ſaluti conſulere neglexerimus;ij que præſertim,quibus id ab illis mandatum fuit, velutque fidei noſtræ commiſſum. Neque enim hoc quiſquam exiſtimet, nos in formidabili illo cætu, ignotos inter nos fore; Nam profectò proximum quiſque ſuum agnoſcet: non quidem ex corporis figura,verum perſpicaci animæ oculo. *in reſurrectione mortuorum agnoſcit.*

CERTAMEN SS. ET GLORIOSORVM *Martyrum Acindyni, Pegaſij, Anempodiſti, Aphthonii & Elpidephori: Ex eo quod eſt apud Metaphraſten. Coronati ſunt Anno 344.*

C. Baron. Tom. 3. Annal.

TEmpore illo quo Sapores Perſarum Rex immanem Chriſti Eccleſiæ perſecutionis offundebat caliginem, Acindynus, Pegaſius, & Anempodiſtus,ſua confeſſione conſtanti plane atque diuina, obortas tenebras egregie diſpulerunt. Cum enim ſpectante populo, minis iam ante æque ac blanditijs ſuperatis, extenſi à viris quatuor virgis crudeliter cæſi & ſubiectis ignibus per totum corpus cremati eſſent, & quoduis adamante fortiores cuncta illa ſupplicia perferrent,ſupplicesque ad Deum preces funderent, fuêre cæleſti virtute à vinculis ſoluti,&integra repente ſanitate donati. *2. Nouem.* *Egregia eorum conſtãtia in ſupplicis horribilibus.*

Eo tam ſtupendo miraculo non ad mentem ſaniorem, ſed nouum conuerſus furorem Sapores, iuſſit ferreos grabatos adipe, pice, reſina, & igne candentes parari: inque eos nudis prorſus corporibus martyres reclinari.At illi,impio ſatellitum miniſterio non exſpectato, vltro in eos inſilierunt, & plena fide Chriſti opem implorantes cruciatus ſuperarunt.Eo ſpectaculo multi paganorum, abiurato idolorum cultu,Chriſto nomina dederunt: fueruntque omnes fulgore quodam cæleſti decorati. *Multi conuertuntur adChriſtũ.*

Porro Rex inſano deorum ſuorum cultu laborans, martyres ad fanum Iouis deduci præcepit:inani qua- *Iouis ſtatua adpre-*

 dam

ces ſancto-rũ corruit. dam ſpe pulſatus, eos Ioui ſupplices futuros. Et illi quidem templum ingreſſi, mox, vt fixis humi genib⁹, preces votaque ſummo Deò perſoluerunt, templum terribili eſt terræmotu concuſſum, & aurea Iouis ſtatua repentino caſu confracta; quæ Regem tanto perculêre terrore, vt in ſola fuga ſpem ſalutis repoſitam haberet. Poſteaquam verò ab illo tremore ſe collegit, *Alii horrẽdi cruciatus adhibentur.* iuſſit martyres in lebetes feruenti plumbo bullientes collotenus immergi, rurſusq; extrahi; ſed illis, aſſiduo precandi ſtudio, contra immane illud ſuplicij genus decertantibus, omnes Tyranni conatus in nihilum reciderunt. Intereà vnus è miniſtris Aphthonius no-*Aphthonius vnus è miniſtris credit in Chriſtum.* mine, admirabili obſtupefactus ſpectaculo, exclamauit: Magnus eſt Deus Chriſtianorum Deinde conuerſus ad Regem, Notum tibi ſit, inquit, quod deinceps vnum Deum cæli terræque conditorem adorem: eique ſoli ſeruiam. Tu vero crudeliſſime, quovſque tandem in Chriſti ſeruos canina rabie deſæuies? Hæc dicentem Rex immani furore exagitatus capitis damnauit; quam ille ſententiam plenus in Deum fidei ac *Plectitur capite.* ſpei lætabundus excepit.

Poſt hæc martyres bubulis inſuti culeis in mare præcipitati ſunt; ſed culeis, diuina virtute, ilico diſruptis, illæſi euaſerunt. Quos ſimulac Tyrannus conſpi-*Petit vindictam de lictoribus impius rex.* catus eſt, amentia plenus & furore, lictores quatuor, quos precio corruptos martyribus peperciſſe exiſtimabat, præciſis manibus eodem illo ſuplicij genere condemnauit, Martyres vero ſingulos, in ſingulas foueas recens effoſſas, beſtijs in ijſdem & ſerpentibus immiſſis, inijci iuſſit, vt venenato eorum morſu interirent. Sed fuêre angelico rurſus miniſterio è lacubus educti, & fremente nequidquam Sapore recreati. Id cernens Tyrannus, vix mentis compos vltimam in eos tulit ſententiam, vt virgis crudeliſſime cæſi membratimque laniati, capite plecterentur. Itaque cum *Elpidephorus Senator cum aliis* ad vltimum hoc certamen à lictoribus raperentur, Elphidephorus, qui primas in Senatu tenebat, vir occulta in Chriſtum fide ac religione inſignis, cum aliis

tribus

tribus eiuſdem auctoritatis ac pietatis viris, & ſanctos martyres ſequentibus ac plangentibus militibus trecentis, eadem martyrij gloria coronati ſunt: cæſisque capitibus, ante ipſos agoniſtas triumphum de hoſte peregerunt.

tribus & 300 militibus pro Christo capite plectitur.

Cæterum martyres ferro vincti, vtpote aliorum incentores & anteſignani, ideoq; maiori ſupplicio reſeruati, illa quidem nocte in cuſtodiam recepti fuêre. Primo autẽ mane Rex fornacem vehementiſſime accendi mandat; productiſq; martyribus minitabundus eã manu ipſis oſtendens; Ecce, inquit, præmia veſtræ inobedientiæ; quibus propediem remunerandi eſtis. Acyndinus vero cernens Tyrannum malitiæ & furoris ſui ſtimulis vehementiſſime concitatum; Forte, inquit, prophetico tibi ſpiritu nomen impoſuit mater: Sapores enim haud abſurde dæmonũ pater interpretari poterit. Tu autẽ non pater dæmonum, ſed apertè eius es filius, qui homicida fuit ab initio; quoniam hominũ ſanguine, ſicut ille, delectaris. His auditis, adeo ardentibus furoris facibus miſer eſt accenſus Tyrannus, vt accita matre, nominis ſui interpretationem ex ea ſcire vellet. Illa vero reſpondens; Equidem, inquit, ſcio hoc tibi nomen eſſe paternum: ſignificationem autem eius plane ignoro. Tum Tyrannus, iſti, inquit, cacodæmones, aſſerunt ſignificare patrẽ dæmonum. Quod ſi veritatem in hoc ſibi ſuffragantem habeant, ego te prius quam illos acerbæ morti tradã. Illa vero ſubridens; Omnino, inquit, ſuffragantem habent, ſi enim non haberent, quomodo tanta audacia tã multis præſentibus id confirmare præſumerent. Tum vero Tyrannus ab impotenti animi ſui furore victus, matri repente alapam inflixit. Illa autem confeſtim pedibus prouoluta ſanctorũ, profuſis lacrymis ait: Seruate ſenectutem meã. Ipſum enim, vt video, ſatanam, illum ipſum ego genui. Deinde exclamãs, inquit, Ego iuro, me ab hac martyrum trinitate non auellendam, ſed glorioſam pariter cum eis mortem oppetituram.

Interpretatio nominis Saporis.
Ioan 8.
Vide quaſo miſeriam tãti Regis, qui dum iræ & furori paret, de calamitate in calamitatem ruit.

Ecquid tunc animi Tyranno fuiſſe putandum eſt,

Digitized by Google

çum cerneret vndique ſe à ſuis derelictum, & matrem tam glorioſa confeſſione execrabilem eius impietatem damnantem? Stabat mente prorſus attonita; ac tandem, ne ſuis aperto pateret ludibrio, ſinite, inquit hanc imbecilla mente, nulloq; conſilio, more fœminarum agere: impios autem hos, (loquebatur autem de martyribus) in flammas inijcite.

Hoc mandato accepto, milites qui erant octo & viginti, fornaci appropinquātes, protin⁹ diuino quodam timore ac terrore correpti conſtitere: & nunc flāmarum incendia, nunc inuictam martyrum conſtantiam admirantes, quid agerent, prorſus ignorabant. Tum vero martyres ad eos; Quid, inquiūt, ſtatis; quid iuſſa veſtri Imperatoris implere formidatis? Si hic ignis humano ſtudio excitatus, adeo vobis terribilis apparet; ecquid de gehenna, iuſto Dei iudicio, impiis omnibus & idolorum cultoribus, in omni ſæculorū æternitate conſtituta, exiſtimandum erit? Niſi igitur abnegato idolorum cultu, Chriſto vero Deo verè crediderítis, nūquam illā gehennę atrocitatē effugietis.

Milites ad ſupplicia martyrib. inferenda parati, credūt in Chriſtum: & vna pariter fornacem ingreſſi martyriū conſummant. Similiter & mater Saporis.

Ad ea milites lachrymabundi exclamàrunt ſe propter multiplicem impietatē ex animo dolere, & Chriſto Ieſu Dei filio credere; orareque atq; obteſtari ſanctiſſimos martyres, vt præteritorum criminum veniā à Deo conſequi mereantur. Illi milites bono animo eſſe iuſſos, ad Chriſti confeſſionem conſtanter perficiendam hortantur: nihil dubitantes ſe mox cæleſtē æternæ vitæ coronam recepturos. Igitur Chriſti ſignaculo muniti, ſimul cum ſanctis Acindyno, Pegaſio, & Anempodiſto fornacem ingreſſi ſunt, ne ipſa quidem Tyranni matre relicta; quæ pari virtute & conſtantia flammas ſubijt: & clariſſimam de cunctis hoſtibus pariter victoriam egerunt. Quorum ſacræ & pretioſæ reliquiæ depoſitæ ſunt in loco, qui dicitur Ireneſſus: ibidem miraculorum ſignis admodum celebres.

VITA

Digitized by Google

VITA S. CAROLI BORROMAEI, CARdinalis Tituli S. Praxedis, & Archipræſulis Mediolanenſis: Ex ea quam R.D. Erneſtus Cholinus S. Andreæ Coloniæ Canonicus, S. Theolog. L. iuſſu Reuerend. & illuſtriſſimi D.D. Anthonij Albergati, Vigiliarum Antiſtitis, Legati & Nuntii Apoſtolici, ex Italico Latinam reddidit. Deſiit ab humanis Anno Dominicæ incarnationis 1584. Gregorii 13. Papæ ann. vltimo, Rudolphi Imperatoris, eius nominis Secundi, 1[illegible] Aetatis vero ſuæ 47. cum ſediſſet annis 25. Relatus eſt in Diuorum numerum, à Paulo Quinto Pontifice Maximo, Anno Salutis 1610.

Calend. Nouemb.

3. Nouemb.

Tempus natiuitatis eius.

EDitus fuit in lucem Sanctus Carolus anno ſalutis ſupra milleſimum quingenteſimum, trigeſimo octauo, ſexto Non. Octobr. duabus horis ante ortum ſolis in arce Arona, omnium facile nobiliſſima; quas Comites Barromæi ad Lacum Maiorem poſſident; quadraginta à ciuitate Mediolani Leucis Italicis; ſub Pontificatu Pauli Tertij Farneſij: Regno vero Caroli Imperatoris V. Patre Giberto Borromæo, Matre Comitiſſa Margarita Medices, ſorore germanâ Pij IV. Pontificis Max. qui nemini inter conciues ſuos Mediolanenſes, qua religione, qua familiæ antiquitate, & nobilitate ceſſerunt.

Patria & Parentes eius.

Illuſtriſſima progenies eius.

Cum Deus hunc filium vſque à matris vtero ad incrementum maximum Catholicæ Eccleſiæ deſtinaſſet, placuit illuſtri prodigio (quod idem de aliis præclari nominis Sanctis legitur) natiuitatẽ ipſius honorare. Eodem enim puncto temporis apparuit ſupra cubile matris inſolens quidam fulgor, radio ſolis ſimilis, latitudine quidem cubitorum ſex, longitudine vero non minore, quam glande ſclopetaria traiiceres; nimirum à *Torretta* (vt vocant) vſque ad Falconem; vbi vigiles Caſtri excubant; quem palam contemplati

Natiuitas ipſius miraculoſo ſplẽdore à Deo illuſtratur.

ſunt Præſidiarii milites, & cuſtodes loci, aliique plurimi. Et quoniam cæteris cæli ſignis, quæ ſubinde emicant, vndecunq; diſſimilis, duabus horis ante lucem perſtitit, certiſſimum oculis ſuis obuerſari miraculum crediderunt. Atque hinc, quod res erat, præſagiri cæpit, nimirum inuſitato lumine, ſplẽdorem Heroicarum virtutum à Carolo edendarum, & irreprehenſibilem ipſius conuerſationem oſtendi.

Signa quæ adhuc puer dedit diuinæ ſuæ vocationis, & futuræ ſanctitatis.

Quâ pietate à religioſis parentibus educatus fuerit, & eruditus in diſciplina Chriſtiana, vel inde liquet, quod in eo à teneris vnguiculis mira animi puritas & innata propenſio ad diuinum cultum eluxerit. Sicut enim ſolidæ pietatis ac religionis ſignis, quantopere abhorreret à ludicris, vanis, aliiſq; id genus puerilibus oblectamentis, teſtatus eſt: ita tempus à ſchola vacuum, quod plerique pueri ludendo decoquunt, liberalibus ſtudiis, deuotis occupationibus, conſtructione, & ornatione altariolorum impendit; poſtmodum ante ea orationes & ſimilia & deuotionis exercitia frequentando; quanta animulæ illius voluptate & conſolatione, vix æſtimes. Conſiderabant hæc pij Parentes, nec aliud ex tam apertis indiciis aſſequi poterant, quam adoleſcentulum ad ſtatum Eccleſiaſticum à Deo ſingulariter factum, & vocatum eſſe; quare veſtiuerunt eum habitu clericali; quem ita alacri ac læto vultu induit, vt ſibi videretur dudum expectati beneficii deſiderium expleuiſſe.

De modeſtia, honeſtate, nec non profectu ipſius in adoleſcentia.

Cum annis deinde ſuccreſcebant virtutes Chriſtianæ. Vnde poſteaquam adoleuiſſet, luculentiſſimum teſtimonium raræ bonitatis, ac pietatis ſuæ præbuit in Academia Patauienſi: vbi Legibus ciuilibus & Canonicis operam dedit; vbi nullum verbum ex ore ipſi9 excidit niſi honeſtiſſimum & plenum ædificationis: nullum inchoatum, abſolutumque opus, ex quo non parem laudis & vtilitatis cumulum reportaret. Obſeruabant ſtudioſi omnes patientem, quietum, modeſtum, humilem; nemo arrogantem, iracundum nemo, aut luxui & leuitati deditum; adeoq; quicquid decoris

ris potuit aliquando ſimulachro Chriſtianæ integritatis appingi, in Carolo viuũ erat. Occaſiones malas, ne puritas læderetur, extreme fugit. In ſtudiis aũt doctore & ductore Alciato, poſtmodum Cardinale, ſic progreſſus eſt, vt anno milleſimo, quingẽteſimo, quinquageſimo nono ætatis ſuæ vigeſimo ſecundo, in p̃fatâ Vniuerſitate ſummâ cum laude laureâ Doctorali inſigniretur.

Poſtq̃ Pius Quartus, auunculus Caroli, ad Pontificatum aſſumptus fuiſſet, ſub finem milleſimi quingẽteſimi quinquageſimi noni anni, Romam eum accerſiuit. Cardinalem & Archiepiſcopum Mediolanenſem creauit; nec tñ arduis negotiis gubernationem Pontificiam concernentib. adhibere voluit: ſed multis inſuper Titulis, & præcipuis, iiſque opulentis dignitatibus cumulauit. Sed etſi in tanto honorum culmine conſtitutus eſſet, nunq̃ tñ ſalutarib. exemplis ſuis, vicinas remotaſq; prouincias erudire deſtitit; partim tractando q̃ dixi negotia ſummâ fide, incredibili prudẽtiâ, indefeſsâ ſolertia, & ſatisfactione vniuerſali omnium: partim cauendo, in lubrico illo, ac periculoſo ſtatu, qui eum non difficile à vera virtutis viâ abducere potuiſſet, omnem actionem p̃ ſe ferentem ſpeciem mali, & inſidias quotquot ad eum circumueniendum occultæ erant, feliciſſime declinando. Quinimo cum occurreret Frederici Comitis, vnici fratris ſui mors, & frequentibus hortamentis virorum ſummæ Authoritatis ad deferendum vna cum ipſo fratre Eccleſiaſticã profeſſionem impelleretur, vt proinde vxore ductâ in Feuda familiæ ſuæ (Fredericus quippe menſe Nouẽb. 1562. abſq; liberis defunctus erat) ſufficeretur, & alios, qui ipſum manebant, magni Principis Titulos, cum egregio ſui, poſterorumque ſuorum Nominis incremento adiret, conſtantiſſime reſtitit: & fugacia blandimenta interpretatus, quæ velut ſolida bona ſublimi conditione homines amplectuntur, elegit potius Deo ſeruire, & defectus præteritorum annorum ſuperſtitis vitæ ſanctimonia compenſare.

Creatus Cardinalis & Archiepiſcopus Mediolanenſis, in medio honorũ curſu, auſteritatem, & ſpiritualem vitæ perfectionem aggreditur.

De incredibili diligẽtiâ quâ obtinuit vt Concilium Tridentinũ concluderetur.

Inter alia ſummi ponderis negotia, quæ Caroli

ſtudio ac labore ſub Pontificatu auunculi ipſius Pij Quarti optabilem finem conſecuta ſunt, cenſeri debet terminatio ſacræ Synodi Tridentinæ; quam cum inchoaſſet Paulus Tertius Anno Chriſti 1537. vt nefariis hæreſibus Lutheri, Caluini, Zvvinglii, aliorumq; peſtilentium ſeductorũ, quæ vbertim per varia regna ac prouincias diſperſæ erant, necnon cæteris in Republica Chriſtiana ortis vitiis & erroribus mederetur: ad exitum tamen ob diuerſas facultates non potuit tam anguſto temporis interuallo perduci. Vnde cũ dictus Pontifex eam reaſſumpſiſſet, zeloſo Nepoti (quod idẽ tidem in aliis muneribus factitabat) præcipuum onus impoſuit Concilium finiendi; qui hac in re tanta ſolicitudine, vigilia, labore & ardore vſus fuit, copioſiſſimum fructum præuidens quem inde Eccleſia relatura erat, vt nemo pari potuiſſet: ne dicam maiore induſtria negotium tot tantiſque implicatum diſcriminibus expedire. Itaq; Carolus voti compos eſt factus: & Concilium (tametſi potentes quidam emolumenti ſui cauſa oppido reluctarẽtur) feliciter concluſum.

Primus, ſecundum decreta dicta Synodi, reformat Eccleſiam ſuã & Prouinciam Mediolanenſẽ.

Quo zelo ſanctam Synodum finiri & concludi impetrauit, eodem decretorum illius executionem auſpicatus eſt, propter ingentem cupiditatem, qua collapſam Eccleſiaſticam diſciplinã reſtitui: maxime quidem in Epiſcopatu ſuo Mediolanenſi deſiderabat. Publicato igitur concilio, Mediolanum proficiſcitur, Auunculo Pontifice adhuc ſedente; vbi primò effecit illud ab vniuerſa Prouincia agnoſci & recipi; mox integre & inuiolabiliter ei pareri per diuerſa decreta iuſſit; quæ partim in primo ſuo Concilio Prouinciali tunc celebrato, partim ſequentibus confirmârat; denique etiam pro virili ſua maximopere conatus eſt, vti ſe viuente non tantum in ſua diœceſi, ſed in aliis inſuper plena obſeruatio omnium ipſius Conſtitutionum vigeret. Vnde vnius ſolertia, multis regionibus profuit. Epiſcopi ſiquidem exemplo & cohortationibus Caroli excitati transferebant ipſius ritus & Conciliorum decreta ad gubernationem Eccleſiarum ſuarum,

Digitized by Google

rum, fructuoſiſſimo euentu; adeo, vt Tranſalpini quoque accurrerent perceptum ab ipſomet normam regendi animas: alij præter hæc miniſtros eius facturi Magiſtros Eccleſiaſticæ diſciplinæ, ad Epiſcopatus ſuos abducerent. Itaque multæ Prouinciæ & Regna Chriſtiani orbis ſanctiſſimi huius Archiepiſcopi admiranda ope, quoad cultum diuinum & Catholicam pietatem plurimum aucta ſunt. Omnium vero præclariſſimus fructus apparuit in Eccleſia Mediolanẽſi; vbi abolitis inueteratis abuſibus, corruptelis, peccatis, &c. & eorũ loco, pietate, religione, & ſanctis moriuus introductis, mutauit totam ditiouem; de mala bonam reddens: & clerum populumque ſuum, numero maximum, ad vitam plenam virtutis & ædificationis attraxit.

De reformatione perſonæ ſuæ, domus & familiæ propria.

Quoniam itaque ſanctus Paſtor inextinguibili deſiderio accenſus erat emendandi corruptos Cleri ac populi ſui mores: ad imitationem Seruatoris noſtri Ieſu, qui cœpit prius facere, deinde docere; ſapienter inchoauit hanc renouationem à perſona, domo, & familiâ ſuâ. Iſta enim vera ratio eſt, quâ Paſtores animas ſibi commendatas debent ad perpetuæ felicitatis viam dirigere. Quapropter ablegauit è numero domeſticorum ſuorum omnes perſonas, quæ minus ſibi commodæ videbantur, numero fermè octoginta, liberaliter remuneratos: & Eccleſiaſticos duntaxat, à quibus expectare poterat ſana exempla, & leuamen in grauibus negotiis, concernentibus præſertim gubernationem Eccleſiæ Mediolanenſis, retinuit. His deinde præſcripſit ſaluberrimas regulas vitæ ſpiritualis & Eccleſiaſticæ; atque inter cæteras; ne ſibi vſurparent veſtes ſericas, aut luxum ſtatui ac profeſſioni ſuæ contrarium qualemcumque. Cubilia eorum crebrius obibat, inclinationes expiſcabatur, mores & actiones vniuſcuiuſque obſeruabat vigilantiſſimè; nempe quo certior fieret, neminem deeſſe officio ſibi incumbenti: aut aliquid ad ſanctam conuerſationem expediens, domi ſuæ deſiderari.

Nullâ

Continuo in eccleſia ſua reſidet.

Nullâ curâ vehementius agebatur, quam infatigabiliter propugnandi Catholicam Religionem, & creditam ſibi plebem, modo ante dicto ad Chriſtianam integritatem erudiendi. Cum igitur animaduerteret inter alia remedia, præcipuum & ſumme neceſſarium eſſe, perſonalem illam tantopere à ſacris Canonibus, & imprimis Tridentina Synodo commendatam Reſidentiam, mox vbi electus fuit in Archiepiſcopũ Mediolanenſem, firmiſſime propoſuit, deinceps Paſtor inter oues viuere, nec propoſuit tantũ, ſed reipſa quoque teſtatus eſt, huiuſmodi ſeſe mentem induiſſe; dum profectus Mediolanum, Pio IV. Pont. adhuc incolumi ſub annum Chriſti 1565. vti ſupra docuimus, poſt obitum ipſius nunquam inde, niſi impulſus graui aliqua neceſſitate receſſit. Vſq; adeo autem hac in parte obſeruans, & accuratus erat, vt quãdo negotia eum auocabant, etſi vrgentiſſima, non migraret tamen, anteq̃ aut ſummus Pontifex aut aliquis è ſeniorib. Prouinciæ ſuæ Epiſcopis, propoſitũ iter, data ad hoc licentia comprobâſſet. In reditu porrò mira vtebatur celeritate; nimirum tractus amore & odore dilectæ Eccleſię ſponſæ ſuæ: cuius abſentia nihil ei intolerabilius inter mille moleſtias accidiſſet.

Ad reſtituẽdos mores, & Eccleſiaſticã diſciplinã, multa Cõcilia Prouincilia & Diœceſana celebrat.

Immortale beneficium, vel eo nomine ſolũ Eccleſia Dei à Carolo conſecuta eſt, quod nullius tanta vigilantia & ſolicitudo fuerit in reducendo veteri ſalubertimoque ritu celebrandi Concilia Prouincialia & Diœceſana, iuxta decretum Concilij Tridentini, q̃ta ipſius extitit. Intra nouendecim annos n. quibus Mediolani reſedit, habita ab eo fuerunt, nõ abſq; exẽplo charitatis, & liberalitatis plurimæ, ſex Concilia Prouincialia, & Synodi Diœceſanæ vndecim; in quib. materias apprime vtiles ita & ſapienter auxit, & eleganter diſtinxit, & opportune propoſuit, & ſubditos p̃clariſſimis documẽtis moribuſq; expoliuit, vt vicinos quoq; Epiſcopatus Mediolanẽſis Eccleſię nouitas illuſtraret.

De compluribus ædificiis Eccleſiaſticis ab eo ſtructis.

Si aliud argumentum quæritur ardentis ipſius zeli, quem cum rariſſima liberalitate coniunxerat, coram oculis

oculis noſtris ſunt plurima ædificia Eccleſiaſtica ab eo conſtructa & reſtaurata, tam Romæ, quam in Archiepiſcopatu Mediolanenſi, & pretioſa ſupellectilia; quibus templa à ſummo ad minimum vſque munificenter dotauit. Enim vero ſi perluſtremus Mediolanum, nulla eſt in ampliſſima ciuitate ac Diœceſi Eccleſia, cui ille manum non apposuerit, aut à fundamentis integram erigendo, aut antiquam reſtituẽdo, & ornando pro dignitate veſtimentis Eccleſiaſticis: adeo vt deterſo ſquallore nouam faciem ac ſplendorem nouũ ſumma cum omniũ admiratione indueret.

Multa Collegia erigit

Non potuit per ardentem charitatem ac zelum animarum, quin fundaret varia Collegia, pro bona educatione iuuenum: qui poſtmodum, (vti ſedulos operarios decet) ſylueſcentem Chriſti vineam quibuſcunque vitiis erroribusque purgarent. Vnde nullus finis profundendi opes, excitandi ædificia, coemendi ſacram ac prophanam ſupellectilem: nimirum, ne quo ſubſidio, inſtitutæ per eũ cõgregationes carerẽt.

Mediolani poſuit Collegium, quod appellant Nobilium; vbi inſtruerentur filii Nobiles, in honeſtis ſanctiſque ſcientiis, ac diſciplinis: quoniam hac ratione certus erat, inſignem fructum etiã adiacentibus Prouinciis & ciuitatibus allatum iri.

Aliud pro Clericis Heluetiis & Rhetis; qui ſuſtentati ipſius loci redditibus operã nauant Philoſophiæ ac Theologiæ; quo iſtarum Regionum incolis conſolatur. Et profecto tanta ex eo emolumẽta profluũt, vt propugnaculũ fidei Catholicæ in illis Germaniæ finibus nominari poſſit; vbi fecũdiſſimo euẽtu diuulgatur cũ doctrina ſana laudabilis eorum conuerſatio, diſcitur & docetur probitas, euelluntur hæreſes, propagatur Fides: & animarum lucrum, per ampliſſimas Regiones, vſque ex ipſis finibus Germanicæ nationis colligitur.

Papiæ fabricatus eſt à fundamentis Collegium Borromæum, longe ornatius, quam vt alteri in Europa comparari queat: & Authoritate Apoſtolica opimis

mis prouentibus locupletauit. Aluntur in eo quadraginta nobiles, & ſub optimis viuendi regulis incumbunt ſtudiis Theologicis, Iuri Ciuili & Canonico, necnon Medicinæ; in qua vtilitate, vniuerſa Italia teſtis eſt; in qua paſſim perſpecta eorum doctrina ac morum integritas, ad Eccleſiaſticas & ſeculares dignitates extollitur.

Fundauit & aliud Collegium ſiue Congregationẽ Presbyterorum ſeculariũ, qui dicuntur *Oblati S. Ambroſij*; & officium habent cooperandi Archiepiſcopo Mediolanenſi (ad cuius manus edunt votum obedientiæ) in toto regimine, cum Eccleſiæ Cathedralis, tum vero Collegiorum ac Seminariorum; necnon in traditione doctrinæ Chriſtianæ, quam conſiderata rei extrema neceſſitate introduxit Beatus Carolus; in adminiſtratione Sacramentorum, prædicatione verbi Dei ad populum, viſitatione Eccleſiarum & ſubditorum ſuæ Diœceſis: cura animarum in adiuuandis parochiis derelictis, & qualicunque pio aut Eccleſiaſtico munere obeundo. Inſignis fructus ex hac Congregatione, in qua bonus numerus optimorum operariorum eſt, redundat in Eccleſiam Mediolanenſem. Viuunt ſiquidem Oblati vitam communem, in domibus ſancti Sepulchri, id eſt, centro ceu corde ciuitatis: Præterea prope Diuam Virginem Rhaudenſem, in Diœceſi, vbi ſanctus Carolus ſumptuoſum Templum in honorem Reginæ cœli, ſub titulo beatæ Mariæ ad Niues, extruxit.

Quoniam vero intolerandum defectum cognitionis literarum in Clero Mediolanenſi reperit, propter inæſtimabile detrimentum ſalutis animarum, & periculum Fidei Catholicæ, quæ perpetuo proſerpente vicina Hæreſi infici potuiſſet, aperuit Mediolani ſcholas publicas Collegij Brædenſis ſimilis Gregoriano, quod in Vrbe eſt; cui aſſignauit in fundatione pro mẽſa Patrum Societatis (ijs enim Collegij gubernationem committere viſum fuit) opulentam Abbatiam, quam ipſe, vtpote familiæ Borromæorum propriam, Aronæ

Aronæ poſſidebat. Ac talibus ſtudiis, toti Prouinciæ commoditas obtigit bonas ſcientias tam humanas quam diuinas diſcendi.

Patribus Societ. attribuerat ſub initium Eccleſiam S. Fidelis: cura animarum alio tranſportata. Quando autem populi multitudo anguſtias illius ſuperare cœpit, magnificum conſtruxit Templum: quod hodie abſolutum cernimus; & ſemper liberalibus eleemoſynis ſacrorum eius ſuppellectilium tenuitatem adauxit.

Condidit præter hæc Collegium Patrum Theatinorum in Eccleſia S. Antonij, & ſimili largitate proſecutus; qua de cauſa, niſi vt Chriſtiani Mediolanenſes eorum diuinis ſacrificijs ac ſolertia in concionib⁹ confeſſionibusque proficerent?

Animaduertens porro vir ſanctus, totum negotiũ Religionis Catholicæ, cultus diuini, & ſalutis animarum in manibus Sacerdotum repoſitum eſſe, & quicquid ſanctimoniæ aut prauitatis in Eccleſia Dei viget, magna parte ex laudabili vel flagitioſa ipſorum conuerſatione profluere, ſummo ſtudio Clericos ſuos ad perfectionem ſacræ diſciplinæ erudire cõnixus eſt, Vnde nonnulla erexit Seminaria, prout iniunctum erat à Concilio Tridentino; & quos ad ſacra officia deſtinatos habebat, à pernicioſo commercio Mundi, & præcipuè conſanguineorum ſemouit. Bina poſuit Mediolani; vnum (principalius nimirum) in Eccleſia & domibus ſancti Ioannis Baptiſtæ, cẽtum quinquaginta Clericorum capax, qui omnes operam dant humanioribus litteris: Philoſophiæ & Theologiæ. Alterum *Canonicum* appellant; in quo plus minus ſexaginta adulti Clerici, quò habiliores ſint ad gerendam curam animarum, in ſtudio ſacræ Scripturæ, & caſuũ conſcientiæ verſantur. *De fundatione Seminariorum.*

Alia duo collocauit ſimiliter in Diœceſi Cælanæ; primum, ſub dominio Venetorum: pro Grammaticis prouectioribus. Secundum, ad B. Mariam Nucis Marliani; pro altera claſſe inferiore. Inæſtimabiles expen-

 ſæ ſunt,

Digitized by Google

ſæ ſunt, quas cõtulit tam ad ædificia materialia multo celeberrima, quam ad ſupellectilem domeſticam, & id genus alia; principio maxime, anteq̃ illis neceſſarios redditus authoritate Pontificis applicaret. Cæterum de fructu horum Seminariorum ſuperuacaneum eſt plura dicere; neq; n. alii euadere poſſunt, qui ſub regulis & præſcripto S. Caroli in ijs erudiuntur iuuenes, quam doctrina ac virtutibus illuſtres viri, adeoq; idonei ad quamuis Eccleſiaſticam functionem, & particulariter animarum regimen: quem potiſſimum finem, indefeſſa Fundatoris ſolicitudo quærebat.

Duo cœnobia Monialium Capucinarum à b eo fundata.

Inter vehentiſſima deſideria quibus æſtuabat, vnũ fuit ſubleuandi animas à rebus vilibus ac terrenis, & per charitatem perfectam Deo, qui proprius & ſupremus creationis noſtræ finis eſt, coniungendi. Cum igitur Mediolani frequentiſſimæ virgines in duas ſocietates congregaſſent ſeſe, cupientes corda & corpora ſua perpetuo Dei obſequio conſecrare, ideoque acceſſiſſent conſilij cauſâ B. Carolum, vtpote Paſtorem ſuum, qui eas per maxime ſecurum iter ad portum tãtopere expetitum dirigeret, inſtituit. Ille duo cœnobia Monialium ſub prima Regula S. Claræ, habitu Capucino; attribuendo prioribus Titulum S. Praxedis; & prima fundamenta Eccleſiæ & Monaſterij iaciendo, quæ poſtmodum ad culmen perductæ ſunt; alijs Titulum S. Barbaræ concedendo. Et quamuis ipſe morte præuentus non potuerit eas ad clauſuram redigere, poſtmodum tamen concluſit Ioannes Fontana, hodie Epiſcopus Ferrarienſis: cum defuncto S. Carolo in locum Vicarij Generalis Mediolanenſis ſuffectus eſſet. Degunt in vtroque Monaſterio plus minus quinquaginta ſanctimoniales Capucinæ: tanta vitæ auſteritate, & innocentia, vt tota ſe ciuitas earum imprimis precibus iuuari, in quacunque temporum iniquitate, non dubitet.

De quibuſdam locis à S. Carolo inſtitutis.

Quo tempore Mediolanenſis ciuitas cum peſtifefera lue luctabatur, tunc enimuero palpare licuit, quibus ſanctus Carolus armis & animis pro omnium Reipubli-

Reipublicæ membrorum incolumitate certaret. Primam opem expertæ ſunt puellæ orphanæ; quas conuocauit, ne pudicitiæ iacturam facerent; & vigili cura cuſtoditas, vbi peſtis euanuiſſet, in Collegio peculiariter pro id genus virginibus excitato, conſtituit ſub protectione ſanctæ Sophiæ; necnon regulis & moderatione probatiſſima tam ſpirituali quam temporali; plane vt Mediolanum paris emolumenti opus haud viderit. Eodem zelo ſubuentum ab eo fuit fœminis infamibus; quarum vſui duas habitationes pias deſtinauit, inſtar Monaſteriorum clauſtralium. In prima, quæ Succurſus dicitur, permultas huius notæ mulieres concluſit, ex illarum numero, quas aliquo ante tempore adunatus direxerat Domina Iſabella Tarraconenſis Hiſpana; eamque tot ſpatijs & expenſis locupletauit, vt poſſint ſub vno tecto ſeorſim agere etiam illæ perſonæ, quæ in maritos pacis & fidei coniugalis immemores incidiſſent. Adiecit præter normam viuendi exactiſſimam, certos & immobiles prouentus, vnde in illa vſque ad præſentem horam non minus octoginta mulieres, à ſcandalis ſeculi ſegregatæ, diuinis ſe obſequiis certatim exercent. Alteram piam domum inſcripſit ***Depoſitum***; quod in ea ſeruentur perſonæ, quæ turpiter lapſæ, aut alioquin in diſcrimine corporis & animæ conſtitutæ ſunt; eouſque, donec illarum ſaluti per ſuperiores aut deputatos loci prouideatur. Innumerabiles vero animæ ſempiternam damnationem huius aſyli beneficiò euadunt.

Cum graſſante peſtilentia ingens pauperum & vagabundorum numerus, qui à Ciuibus repudiabantur, ad eum confugiſſet, omnes paterne complexus fuit, & in Palatio Victoriæ extra Mediolanum ſito, ſub inſpectione prudentis viri conſtituit. Ne autem extincta lue ſollicitudo ſimul ipſius expiraſſe videretur, fundauit Hoſpitale in ſuburbio Ciuitatis ad ſtellam; ibiq; repoſuit quotquot morbo correpti reperiebãtur; procurãdo neceſſaria ad eorum ſuſtentationẽ victua-

lia:& vetando,ne quiſque domo egredi ante priſtinã recuperatam ſanitatem præſumeret. Suffulſit deinde dictum Noſocomium regulis apprime ſanis ac ſolidis;Moderatoribus etiam; qua pietate, ſanguine, humanitate nobiliſſimis; omninó quaſi Nominis ſui memoriam duntaxat in communi hoc Refugio vigere voluiſſet:vbi nulla non charitas & benignitas, vtriuſque ſexus ægris pauperibus; tam ad animæ quam corporis ſalutem impenditur.

Conſtantia ipſius intuẽda Authoritate Eccleſiaſtica.

Si ad Epiſcopalis officii vigilantiam, & verò maximè pertinet,bona & poteſtatem Eccleſiaſticam viriliter propugnare, vnde conſeruatio & incrementum omnis proſperitatis in RepublicaChriſtiana naſcitur; ſicut à contrario ex eorum negligentia infinita mala, & nonnunquam (permittente Deo) ruinæ nobiliſſimorum Statuum ac Regnorum eueniunt;quibuſcunque iura & immunitates Eccleſiæ commiſſæ ſunt,exemplum ſancti Caroli ſibi ante oculos imitandum proponant.Hic equidem,vbi diſcoli ac flagitioſi homines ab eo ſe corripi, & Chriſtianæ diſciplinæ fræno coerceri non ferebant; imo variis fraudibus inſidiiſque conatui ipſius reluctabantur, minime cedendum ratus eſt;ſed perſtitit immoto pede:&promptius vitam ſibi adimi, quam Eccleſiæ authoritatem lacerari tuliſſet.Creberrime enim cum anteceſſore ſuo B. Ambroſio, & D. Thoma Cantuarienſi dicere ſolitus erat;poſſe ſe ſuas ipſius facultates elargiri atque abijcere: ſed Eccleſiæ theſauros, & quæ Deo conſecratæ ſunt, nec malè prodigere, nec parui æſtimare; multo minus conniuêre,dum ab aliis diripiuntur;ad quorum conſeruationem arctiſſimè ſe obligatum ſentiebat;ideoque paratiſſimum, ſin minus Eccleſiam ab iniuria tueri poſſet,ſaltem proprio cruore conniuentiæ ſuſpicionem diluere. Et quia progrediebatur animo recto ac ſyncero, omnia illi iuxta ſententiam,ſub Imperio Regis Catholici & Eccleſiæ potẽtiſſimi Protectoris Philippi II.cum eximia laude ſanctitatis eueniebant.

Quo-

Digitized by Google

Quoniam domum Fidei in nobis, à lumine intellectus extenditur ad actuales operationes, quas docemur ab eodem lumine, vt finem noſtrũ ſupernaturalem vitæ æternæ obtineamus, manifeſte liquet, cuiuſmodi fuerit excellentia Fidei in hoc ſanctũ, ex admirandis operibus: quæ, dicto ductus lumine, peculiariter quidem pro ipſius Fidei confeſſione confecit. *De excellenti ipſius Fide.*

Teſtantur hoc locupletiſſimè Concilia ab eo celebrata Prouincialia ac Diœceſana; in quibus tot Decreta & Conſtitutiones factas legimus, vtique ad Fidem Apoſtolicam, quam Eccleſia Romana docet; inuiolabiliter retinendam: cum adiunctis pœnis atque edictis, quolibet anno promulgandis; quibus Hæretici, ceterique illius tranſgreſſores coerceantur. Item diuinus zelus: quo inuexit in oẽs Eccleſias ſuæ Diœceſis exercitium doctrinæ Chriſtianæ. Ad hæc fiducia & magnitudo animi; quibus ſuperauit obuia in officio Paſtorali pericula & impedimenta; quæ quo plura ac grauiora erant, tanto luculentius argumentum firmiſſimæ ipſius fidei præbuerunt. Huc etiam referri poſſunt laudandi labores, quos vltro ſuſtinuit in luſtratione Prouinciarum hæreſi infectarum: vbi plurimos reduxit ad veræ fidei communionem; vt prẹtereà quod non ſine multo cum ſtupore & ædificatione fieri neceſſe fuit: quanto zelo ad defenſionem fidei accurrere ſoleret, cum tale quippiam aut occaſio vitandi ſcandali, aut ſpes emolumenti ſuggereret.

Sicut omnes ipſius operationes ſplendorem quendam & heroicas virtutes, necnon vtilitatem mundo optatiſſimam præ ſe ferebant, ita doctrina, vbicunq; locorum, ſcriptis, aut viua voce proponeretur, nihil niſi ſanam, Catholicam, ab omni ſuſpicione erroris alienam, ſanctæ Fidei Euangelicæ, ſacris Conciliis ac Patribus congruam veritatem redoluit. In teſtimoniũ huius rei ſuperſunt viri doctiſſimi ac grauiſſimi, qui libros illius Authoritate ſanctiſſimi Põtificis N. Pauli V. accurate impreſſos euoluerunt; adeoque aſſerunt, præter eximiam pietatẽ in illis depictam, cerni Sum- *De ſana & Catholica veritate, quam ſcriptis & dictis docuit.*

Digitized by Google

mam diſciplinæ Eccleſiaſticæ & Chriſtianæ; & inſuper viuam quandam imaginem ſanctitatis, eruditionis ac prudentiæ Authoris: omnium vero clariſſime flagrantem ipſius charitatem coniunctam cum zelo animarum feruentiſſimo relucere. Quid igitur aliud dici decet, ea, quæ à S. Carolo in Conciliis ſuis & volumine, cui titulus: *Acta Eccleſiæ Mediolanenſis*, accepimus, quam tutiſſima præſidia, quibus ſe Fideles cõtra aſtus & impulſus Diabolici tentatoris præmuniant?

A morte miraculoſe præſeruatus fuit, cum in eũ bombarda globo & pilulis plumbeis inferta diſploderetur.

Inſtar complurium indiciorum ſanctitatis beati Caroli fuit præſentiſſima Dei manus; quæ illum glande ſcloppetaria (ferox facinus) per Apoſtatam in dorſo ictum, à morte ac vulnerare miraculosè ſeruauit. Occaſio ſceleris ita habet. Cum ſanctus Archiepiſcopus renouare tentaſſet Religionem Fratrum Humiliatorum, quorum, authoritate Apoſtolicâ, Protector erat, & ſcandaloſam libertatem priſtina regularum obſeruatione conſtringere; quattuor ex præfatis Fratribus cæterorum capita, qui diligebant magis tenebras quam lucem, & reformationem oppido auerſabantur, nec tamen ſubterfugere, propter vehementiſſimum zelum & authoritatem Protectoris, poterant, in necem illius, perfidiſſime ita conſpirârunt, vt vnus eorum Hieronymus Farina, presbyter, quadraginta argenteis ſubarrhatus, cædis ſe miniſtrum fore polliceretur. Is igitur à dæmone, velut alter Iudas ductus & inſtigatus, anno milleſimo, ſexageſimo nono, die vigeſima ſexta menſis Octobris, ſub primam noctis horam, cum pro conſuetudine precibus vacantem beatum Carolum in Archiepiſcopali Oratorio comperiſſet, Muſicis cantantibus verba Euangelii, *Non turbetur cor veſtrum, neque formidet*, quatuor cubitorum ferè interuallo diſtans, bombardam duorum palmorum & ſemis, bene oneratam globo & minutioribus glandulis in eum diſploſit; ſic vt globus exigeretur in medium dorſum; cæterarum pilularum aliquæ, veſtimenta ipſius penetrarent ad carnem vſque;

Digitized by Google

que; aliæ tabulam ligneam craſſitie vnius digiti: quædam oppoſitum murum notabilibus rupturis offenderent. Ad hæc circumſtantes otius erigi, expalleſcere, trepidare; ſolus Carolus, qui duritiem globi expertus fuerat, genibus curuatis abſque vllo timoris indicio conquieuit. Quia tamen vehementia ictûs nonnihil eum verſus altare protruſerat, ne occiſus putaretur, complicatis manibus ſuſtulit ſemel in cœlum caput, & ſimul cæterorum ſedatis animis inchoatam orationem ſitu corporis immobili conſummauit. Poſtmodum ad cubile reuerſus, deprehendit Roccheтum quidem à globo infectum eſſe, velut etiam cætera veſtimenta, minime tamen perforata. In dorſo interim apparebat liuidus tumor à globo inflictus; qui in terram quaſi reuerenter ad pedes Caroli cecidit; abſque eo quod vel minimam cruoris guttulam excuſſiſſet. Perſtitit deinde hoc veſtigium ad fidem rei donec defungeretur Carolus; & Doctores Medici, & quotquot locum globo tactum contemplati ſunt, ſtatim inauditum caſum, pro certo & manifeſto miraculo habendum ac diuulgandum cenſuerunt; quod idem iudicium fuit Ducis Albuquercij Gubernatoris Mediolanenſis, in edicto publico, quod eadem nocte ad comprehendendum ſacrilegum Parricidam affixerat: nec in caſſum; captus quippe cum ſociis ſceleris, pœnam capitalem luit, & Pius Quintus Religionem illorum, partim odio infandi criminis, partim quia impoſſibile videbatur, eam redigere ad inſtituti ſui primæuam obſeruationem, extinxit.

Deuotio ipſius in celebratione Miſſæ quotidianæ, oratione, cultu Reliquiarum, & piis peregrinationibus.

Nihil luculentius in Carolo videre fuit, quam eum curas omnes & cogitationes in Deum proieciſſe; cuius Maieſtati magis magiſque placere, perpetuo illo profectu in puritate vitæ, feruore deuotionis, & interno calore ſpiritûs laborabat. Itaque ſacrificio Miſſæ quotidie operabatur, etiam in itinere, imo febri obnoxius, deuotione & lachrymarũ ſubinde copia

 incre-

incredibili: cum ante minutiſſimos quoſque defectus quotidiana ſacramentali confeſſione deleſſet. In oratione frequentiſſimus erat, tam diebus quam noctibus, iiſque non raro integris; nec quidquam occupationis, niſi præmiſſis ad Deum precibus, aggrediebatur. Horas Canonicas cum toto officio Eccleſiaſtico ſemper genibus inflexis perſoluebat. Pari reuerentia incumbebat in diuinas litteras; etſi harum ſtudio bonam temporis partem extraheret.

Maximi æſtimabat venerationem ſacrarum reliquiarum; quarum varias translationes ſolenniſſime celebrauit, partim Mediolani, partim in aliis ciuitatibus ac prouincijs, quas Authoritate Apoſtolica viſitatum ibat; nimirum eleuando eas ex locis indecentibus ad monumenta magis conſpicua, & nouis modis, ritibuſque ſimiles celebritates exornando: quo in fidelibus populis magnus reuerentiæ affectus erga tam pretioſa pignora accenderetur. Atque hac ratione reuixit in animis populi memoria diuerſorum Sãctorum: qui ante in profundæ obliuionis tenebris ſepulti iacuerant.

Eadem religio inciuitauit illum ad ſuſcipiendas peregrinationes etiam longinquas, pedeſtri itinere ac labore difficillimo: vt nimirum vel SS. corpora & reliquias, vel alia quouis nomine pia ac celebria exoſcularetur.

In reliquis memorabile eſt iter, quod pedes confecit Mediolano Turonum vſque, habitu peregrino, gratiâ inuiſendæ ſyndonis Domini. Item alia, vt quãdo profectus fuit, nunc ad beatam Virginem in valle Telina; vbi non dubitauit prædicare, in commodum illius hæreſi male imbuti populi, ſanctum Euangeliũ. Nunc Tiſitim, quæ ſub dominio Gryſonum trans Alpes in Germania ſita eſt, ad viſitanda duo corpora Sanctorum, identidem pedes, præruptiſſimos montes pari & diſcrimine, & infracti animi patientia ſuperando. Alias ad ſanctam Ædem Lauretanam, Aluernium, ad montem Oliueti, Camaldunum. Aſſiſium;

ſium; ſubinde ad vallem vmbroſam, Montem Varallum aut ſimilia loca, ſpargendo omnem in partem fragrantiſſimum odorem ſanctitatis ſuæ; idque fructu vberrimo, quem ex ſalubribus eius documentis variarum Regionum incolæ hauriebant. Itineris prolixitatem non ille feſtiuis alloquijs fallere, ſed diuinis precibus, cœleſti meditatione, aut certe ſpiritualibus hortamentis; quo comites & pediſſequi ſui, non minus affectibus cordis proficerent ad charitatem, quam paſſibus corporis ad ciuitates contenderent.

De graui ipſius labore, in creberrimis viſitationibus ſubditorum ſuorum, & maxime in Vallibus ſubiectis dominio temporali Heluetiorum.

De munere Epiſcopali viſitandi Eccleſias & gregem Chriſti, vel inde conſtat, præclariſſime eum ſenſiſſe, quod maiorem anni partem in illius executione poſuerit. Circuibat ſcilicet omnia Caſtella ac villas ampliſſimæ Diœceſis ſuæ, per aſperos montes, horrenteſque valles, prædicando ſine intermiſſione verbum Dei; extirpando abuſus, alliciendo ad pœnitentiam peccatores, reſtaurando Eccleſias, & vultus agnoſcendo ſingularum ouium: quas incomparabili charitate paſcebat, & inueteratis earum vulneribus medebatur. Nullum hyeme frigus, nullus æſtate calor vſque adeo vrens extitit, nullus tam difficilis, & auſterus labor, quin à Carolo perlubenter latus fuerit; qui ſaxoſas & ſubinde inacceſſibiles vias penetrauit pedes; vtique ſuſtentatus potenti zelo ſalutis animarum; qui ſpoliatum omni voluntaria & propemodum etiam neceſſaria requie, grauiſſimis occupationibus circumueniebat. Sed (ſumme Deus) quantum ille fœnus amoris & voluptatis, quantum gratiæ & gloriæ lucrum ex hac tanta incommodorum ac moleſtiarum congerie cumulauit?

Neque vero remorari valuerunt diuinum eius feruorem improuiſæ aduerſitates, iniqua tempora, atroces iniuriæ, incurſus armatorum hoſtium, inſidiæ, & id genus alia ſexcenta mala, quæ multifariam offerebant ſeſe; nam in ſchola Pauli ſic profecerat, vt tuto cum Magiſtro ſuo aſſeuerare ei liceret; *Certus ſum, quod neque mors, neque vita, neque tribulatio, neque*

 angu-

anguſtia, neque inſtantia, neque futura. &c. poterunt me ſeparare à charitate Chriſti: & quam concepi flammam dilectionis erga creditum mihi gregem animarum extinguere.

Emicuit autem ſingulariter Paſtoralis hic zelus in viſitatione trium vallium diœceſis Mediolanenſis, ſubiectarum temporali dominio Heluetiorum, vbi cultus diuinus & Chriſtiana pietas ad extremum deuenerant, cum paſtorum Eccleſiaſticorum negligentia, tum quia Regio inter latebroſas Alpes in vltimis Italiæ finibus ſita eſt: & Clerus, extincta ibi Epiſcopali authoritate, ſecularium iudicijs, per quos etiam conferebantur beneficia, obtemperabat. Obijt quippe ſanctus Carolus in perſona propria omnes villas ac pagos ſylueſtrium illarum regionum; nihil territus præcipitijs montium, nihil algidarum vallium profunditate, aut obuijs ſæpe periculis præpeditus; & irreprehenſibili conuerſatione, diuinis ad plebem ſermonibus Sacramentorum quotidiana diſpenſatione, alijſque laboribus, cooperante præſertim Deo, attulit ſalutem toti prouinciæ, recuperauit iuriſdictionem Eccleſiaſticam, cultui diuino priſtinum nitorem reddidit, introduxit obſeruantiam ſacri Concilij Tridentini: & admiranda cataſtropha, clerum ſimul ac populum, ex ignorantiæ & vitiorum tenebris, ad lumen cognitionis Dei & virtutis imitationem attraxit.

Viſitat, authoritate Apoſtolica, Epiſcopatus quoſdã ſua prouincia, & vallem hæreſi corruptam in Rhætia.

Tam inſatiabili deſiderio tenebatur cultum diuinum & Fidem Catholicam propagandi & iuuandi animas, vt nullum non, quamlibet durum laborem eo fine ſibi deuorandum arriperet. Vnde alacri animo acceptauit onus viſitatoris Apoſtolici à Gregorio decimotertio; primum in prouincia ſuâ Mediolanenſi; vbi accuratiſſime circumſpexit, nec ſine fructu animarum incredibili, Epiſcopatus, Cremonenſem, Brixienſem, Bergomenſem, Vigleuanenſem: reformando in illis ritus Eccleſiaſticos, ac diſciplinam Chriſtianam, eoſque ad obſeruantiam Decreto-

cretorum Concilij Tridentini redegit. Denique ſub poſtremos vitæ annos, vigore Commiſſionis Pontificiæ, qua ablegabatur ad diuerſas Eccleſias Germaniæ confines, Chriſtianam Fidem & mores reſtituendi causâ, in Rhetiam, viſitaturus loca quædam hæreſi obnoxia, tranſgreſſus fuit. Luſtrauit autem totam vallem Meſulcinam in Diœceſi Coiræ expenſis proprijs, aëre extremum frigido: vbi non paucos hæreticos ad Religionem Catholicam, & inueteratos peccatores ad pœnitentiam reuocauit. Veneficos & ſagas, quibus ſupra modum ſcatebat tota regio, induxit ad abiurandum deteſtabile commercium dæmonis, & reſipiſcentibus ſacramentum reconciliationis impertitus eſt. Ex eadem valle, Religioſos Apoſtatas nonnullos ſuſtulit ad habitationem commodiorem. Adeoque paruo temporis interuallo vniuerſam plagam, à contagioſis illis vitijs ac flagitijs, maiore quam exprimi queat ſtupore omnium, necnon augmento Fidei & pietatis Catholicæ, repurgauit.

De hoſpitalitate ipſius, & liberaliſſimis eleemoſynis.

Hoſpitalitas propria Epiſcopi virtus in ſancto Carolo egregie reſplenduit; cum Palatium eius perpetuo pateret extraneis & peregrinis, tam Principibus ac Prælatis, quam perſonis vulgaribus quibuſcunque; dederat nimirum in mandatis cubiculario ſuo, quem Præfectum hoſpitij fecerat, ne vllum extraneum clericum in publico diuerſorio morari ſineret, quod indecens ei videbatur: ſed omnes in domum ſuam, quam hoſpitium commune eſſe voluit, accerſiret. Singularem vero charitatem exhibere conſueuerat aduenis Tranſalpinis, confirmando illos in Fide Catholicâ, ſi fortaſſis de regionibus hæreticis eſſent, ac de medijs ad ſalutem neceſſarijs erudiendo. Alios hoſpites, maxime nobiles & in dignitate conſtitutos, honorabat libris ſpiritualibus, roſarijs, alijſque huiuſmodi deuotionis incitamentis: pauperibus præter victum largiebatur viaticum; Epiſcopis, ſi opus haberent, etiam nouas veſtes, dignitati illorũ congruas. ne quiſquã in-

donatus

donatus à viro tot benedictionibus affluente recederet.

Quicquid alimentorum domeſticis ſuperfuiſſet, erogabatur in vſus pauperum; vnde duo illi Eleemoſynarij continuo adhærebant, vnus pro eleemoſynis publicis, alter pro priuatis pauperum claudeſtinorum: cum perſuaſum haberet, omnium ſe teneri miſerijs ac neceſſitati opitulari.

Quando Mediolani graſſante peſtilentia ingens mendicorum numerus intra famis ac ſitis anguſtias congregatus erat, voluit cibaria, quæ domi ſuæ reſeruabantur, illis ad ſuſtentationem tribui; deinde ex vaſis ſuis argenteis aureiſque per monetarios Regios pecuniam cudi iuſſit; ſic totum Palatium exuit vſque ad menſarum ſtragula & velamenta oſtiorum: quibus ſeſe nudi pauperes contra rigorem frigoris tuerentur. Quin eo charitatis abijt, vt proprio lecto in noſocomium amandato, cubaret in nudis tabulis.

Ducatu quoque priuauit ſe Auriacenſi, in regno Neapolitano, quem Philippus ſecundus Hiſpaniarum Rex Catholicus primum Comiti Friderico fratri eius, poſtmodum ipſi Carolo donum dederat (prouentus annuos decies mille ducatis monetæ Neapolitanæ æſtimant) totam enim hanc pecuniam pauperibus ac locis pijs elargitus eſt; atque in cæteris Hoſpitali maiori Mediolanenſi: cui tanquam hæredi vniuerſali relictæ opes, ſi quid aliud, hoc teſtari poſſunt, ſanctum Carolum vehementiore affectu erga Christi pauperes, quam conſanguineos ſuos efferbuiſſe.

De ſuprema charitate, quam oſtendit populo Mediolanenſi tẽpore peſtis.

Quia meminerat ſanctus Carolus officij boni paſtoris eſſe, ponere iuxta diuinum oraculum pro ouibus animam, infallibile teſtimonium Mundo præbuit ita bonitatis paſtoralis, vti exactiſſimæ charitatis ſuæ; quandoquidem tempore contagioſæ peſtis, quæ Mediolani ab anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſexto, ad finem vſque ſexageſimi ſeptimi porrigebatur, non raro pro amore creditæ ſibi plebis diſcrimini

ſcrimini mortis obiecit vitam: ac toto illo ſpatio diſtentus curis & obſequijs infirmorum, eorumque qui lue necabantur, ſpiritualia dilecti gregis commoda proprij corporis ſaluti antetulit.

Exempla charitatis quæ ſuppetunt, omni exceptione plura ac præclariora ſunt. Cum enim perſonæ graues eum hortatæ eſſent, vt migraret tantiſper, atq; eminus, è loco magis tuto, per idoneos miniſtros commendatis ſibi animabus proſpiceret, ille domũ ſuam ordinare; teſtamentum condere: ad certamen cum morte ineundum armare, atque animare ſeſe. Deinde peracta Supplicatione publica; nudis pedibus, collo valido fune, manibus ponderoſâ inſertâ Cruce, quo peccatis populi læſam Dei maieſtatem reconciliaret, cum quibuſdam familiaribus ſuis ſeruitium ægrotorum peſte laborantium auſpicatus eſt; quantumuis dexteri pedis pollicem crudeliter offendiſſet; adeo, vt quatuor totos dies, quibus perpetuabantur proceſſiones, calentem ſanguinem, haud abſque acri ſuo dolore, & cæterorum intima compaſſione ſudaret.

Ergo imprimis, ne quid ad ſalubre regimen in Ciuitate deſideraretur, effecit plurimos Nobiles, qui territi horrore peſtis; omnes in villas & caſtella propria cogitabant, Mediolani perſiſtere. Mox inſtituit viſitationem; primum ciuitatis, & noſocomij; deinde & Tabernaculorum: quæ ſparſim in agris per totam Diœceſin fixa erant. Vnde ſanctus Paſtor velut in perpetuo motu verſabatur; & ſæpenumero viſitabat vſque in ſextam aut ſeptimam noctis horam; non tantum corporalem & ſpiritualem inopiam vniuſcuiuſque (ſingulorum quippe domos & conditionem coram intuebatur) recognoſcendo: verumetiam præſentem opem, quibus liceret medijs afferendo; ita vt inter ſexagies & ſeptuageſies mille pauperes neminem victu aut veſtitu quotidiano, ſub cura Caroli caruiſſe conſtaret. Porro ad abundantiam corporalium commodorum, adiecit ſubſidium ſpirituale pro animabus; varias Indulgentias à ſanctiſſimo Pontifice impetratas.

Et

Digitized by Google

Et quanquam multis ſacerdotibus, Miniſtris ſacramentorum, vſque ex Heluetia accerſitis, inſtructus eſſet, ipſiuſmet tamen hoc munus plenum periculi aggreſſus fuit; dum frequentiſſimis infirmis, ac moribundis peſtem halantibus impertiretur Sacramenta Euchariſtiæ; Extremæ vnctionis item Chryſmatis, ac Baptiſmi ſuapte manu; & nihil veritus adſtare lectis expirantium, ſuggereret illis miſericordiam Dei: & plenariam in poſtremo vitæ articulo Indulgentiam largiretur. Nimirum tanto fortior in illo erat zelus ſalutis aliorum, formidine mortis propriæ: quanto pondere, charitas proximi, ſenſum ipſius in perferendis corporis moleſtijs ſuffocârat. Quo nomine igitur virum amoribus ſuis dignum ſubditi appellaſſent? Patrem Populi; Ciuitatem refugij: Refugium ciuitatis quater optimum.

Sponte renũciat multis diuitijs, dignitatibus, & officijs nobiliſſimis.

Vtcunque cætera, illud quam maxime mundus in ſancto Cardinale miratus eſt; quod ſub medium ætatis curſum, dignitate, diuitijs, officijſque nobilibus abdicaret ſe: quæ plerumque illuſtres viri, magis, quam incredibili niſu, quo felicius eo diutius conſectari ſolent. O vero Heroicam virtutem! O mutationem dexteræ excelſi! Quis enim, vt humanis iudicijs obſequamur, quis, inquam, in culmine dignitatis & ante omnium oculos conſtitutum, omnium neceſſitatibus obſtrictum Archiepiſcopum (hoc munus propter curam & amorem animarum retinuit) vſque adeo quibuſuis ſæculi ſubſidijs ſpoliandum exiſtimaſſet? Accedebant reditus ipſius ſimul cum emolumentis diuerſarum Legationum ad centies mille coronatos annue. At Carolus vltro ac voluntarie eos deſerens (appage opulentum orbem) tantum ſibi reſeruauit Archiepiſcopatum Mediolanenſem, vna cum Penſione quadam Hiſpanica; reiectis interea Abbatijs duodecim, cæteriſque Titulis & officijs nobiliſſimis; puta ſummi Pœnitentiarij, Archipresbyteri ſanctæ Mariæ Maioris, Ducis Auriacenſis, Protectoris Portugalliæ, Germaniæ

maniæ inferioris, diuerſorum Ordinum & Congregationum Regularium; quorum plerique, poſt maturam deliberationem, manibus Gregorij XIII. Pont. Max. tradidit; cum Pius V. huiuſmodi abrenunciationem neutiquam acceptaſſet: etiam importune ſępius atque iterum rogatus. Vnde coniectura fiat, quanto amore gregis ſui paſcendi teneretur, qui tantum horrorem ſecularium fortunatum conceperat.

Poſtquam inuiolabile in animo ſuo propoſitum fecerat acquirendi eas virtutes, quæ perſonam ac dignitatem Cardinalis & Archiepiſcopi condecerent, ſummas ſcilicet, prudentiâ duce, diſcretione comite, gradatim omnes, & peculiariter temperantiam, abſtinentiam, & aſperitatem vitæ adortus fuit. Ieiunium quidem initio terminabat vno tantum die qualibet ſeptimanâ. Mox adiecit illi ſecundum: hinc ad quartum porrexit; atque ita deinceps paſſim progreſſus eſt, quouſque nunc neglectis carnibus, nunc omiſſo vino, nunc ſimilibus ſepoſitis ferculis ad ieiunium quotidianum, præterquam diebus ſacris, id eſt, panis & aquæ modicam refectionem adſueſceret. Per Quadrageſimam à pane quoque ſibi temperans, paſcebatur duntaxat ficubus aridis, qualibet die extra Dominicam; in ſeptimanâ ſanctâ non niſi lupinis aquâ mitigatis. Semel de die manducabat toto anno; & quanquam in hac ieiunij auſteritate vſque ad mortem perſeueraret, æque tamen vigilanter, æque ſemper viriliter negotijs officij ſui Paſtoralis incubuit. Morem contraxerat ſimul cibum ſumendi, & ſtudiis vacandi, quo temporis lucrum faceret; Frequentiſſime igitur offendiſſes genibus humi flexis edentem, propter lectionem ſacræ Scripturæ, quam eo corporis ſitu (ſupra narrauimus) ad reuerentiæ declarationem voluebat. Confitebatur autem abſtinere ſe à cibo, non tam virtute Temperantiæ, quam ob facilitatem quandam hinc oriri ſolitam, in obeunda functione Epiſcopali.

De mira eius abſtinentia, & auſteritate vitæ.

Quod admirationem augeat, ſubſiſtebat nonnunquam

nunquam, occaſione precum quadraginta horarum toto eo tempore in Eccleſia;& ſingulis prope horis ad populum numero plurimum, diu noctuque è cathedra concionabatur.

Ad rigorem ieiunij acceſſit caſtigatio corporis per flagella, cilicia, & conſuetudinem ſomnum capiendi oppidò aſperam. Aut enim in paleis; & cubiculo vili atque anguſto, quod in ſuum ſolius vſum ſub tecto Palatij Archiepiſcopalis conſtrui iuſſerat, vel ſupra nudos aſſeres, aut ſubinde in ſella, coopertus ſtragulo canabino paleis inferto, & linteaminibus eiuſdem telæ generis bene groſſis, ordinarie quatuor horis, raro quinque, ſæpenumerò paucioribus quieſcebat. Veſtibus pellitis aut ſericis non vtebatur, ſed panneis, & intrinſecus quidem vna ſolummodo; eaque trita, & leuis pretij; prouerbio dicens, veſtimenta lacera ſui propria eſſe, purpurata autem & cærulea, quibus in publicum prodibat, ſpectare ad dignitatem Cardinalitiam. Beneficio ignis planè caruit; quin imo manibus nudis verſabatur etiam in itinere, & ſummis hyemis algoribus; vtcunque illæ fatiſcerent ac rorarent ſanguine; tanquam alias in dubium potuiſſet reuocari, aliquid, nec ne, ſanctus Carolus pro amore Dei perpeti didiciſſet.

De caſtitate, & puritate vitæ ipſius.

Quanquam ſolerti curâ omnem virtutis ſpeciem ſectaretur, maiore tamen ſollicitudine cuſtodiendæ caſtitati intendebat; virtuti nimirum frequentiſſime præ cæteris periclitanti, & Epiſcopo neceſſariæ; quia ſummo horrore contrarium vitium abominabatur, & occaſiones illius tanto declinabat operè, vt intimi ipſius domeſtici, hoc eſt, teſtes oculati. Carolum cum imagine caſtitatis abſolutiſſimâ compararent. Aduigilauit illi certe non tantum iuuenis Romæ degens, ſed etiam reſidua ætate; quia neutiquam induci potuit, vt cum fœminis, conſanguineis licet, niſi coram perſonis admodum grauibus loqueretur. In loquendo autem nemo illo circumſpectior; qui nullum verbum edere auditus eſt, quod virtutem non oleret; &

quan-

quando de materia turpi ſermocinari neceſſe erat, circumlocutionibus vtebatur; minime vero vocabulis rerum proprijs; vt ne quidem nominatione fœditatis inquinaret os ſuum: ſed vndique de ſe ſuauiſſimum odorem puritatis diffunderet.

De patientia in ſufferendis difficultatibus curæ paſtoralis.

Illuſtre omnibus Epiſcopis ac Paſtoribus animarum præbuit exemplum patientiæ: qua pollere debent, vbi aduerſis caſibus in adminiſtratione ſui muneris affliguntur. Enimuero tribulationes Caroli prolixæ extiterunt; verius dicam, perpetuæ multorum annorum; & ſubinde vſque ita atroces, vt propediem opprimendus inuictus viri animus videretur. Sic euenit, cum maleuoli quidam hoſtes inſidiarentur exiſtimationi ipſius, diſſeminando cum Romæ, tum Mediolani, alijſque locis, aduerſus eum mendacia, quiſque pro ingenio ſuo vana & varia; quo cœptæ obſiſterent Reformationi; ac tempeſtatem adeo ſæuam ancipitemque excitaſſent, vt de ſana illa quidem tanto diſcrimine introducta diſciplina actum putaretur: Ipſum vero contumeliæ grauitati vltro ceſſurum eſſe. Et profecto triumphaſſet inuidia: ſed cordatus miles inſuetâ patientiâ, conſtanti pectore, Chriſtianâ prudentiâ, malignis eorum conatibus obuiauit. Nunquam in huiuſmodi calamitatibus animo turbari viſus eſt; aut vultu ſolito triſtiore: aut inter mille iracundiæ incentiua commoüeri vel excandeſcere; quia mentem habuit probe compoſitam ac tranquillam; quæ ſicut proſperis rerum ſucceſſibus non eleuabatur, ita nec ærumnis valuit periculiſque tametſi euidentibus & inextricabilibus ſuperari. Vnde crebro dictitabat: quiduis æquius, imo vitam ſeſe, quam Eccleſiam Mediolanenſem derelicturum eſſe.

In tolerandis infirmitatibus ac doloribus corporis, didicimus patientiam ipſius exactiſſimam. Quid, quod voluptatem conciperet, vnde cæteri haurimus mœrorem ac lachrymas!

Quam ſeruarit iuſti-

Quam amaret, coleretque laudabiliter iuſtitiam circa ſe, & domeſticos ſuos ex ſupra memoratis vtique

 planum

tiam circa ſeipſum, Familiam ſuã adminiſtrationem Tribunalium, & diſtributionem beneficiorum Eccleſiaſticorum.

planum fit. Quantum vero ad Eccleſiaſtica Tribunalia attinet, omnes extendit neruos, donec perfectam formam Gubernationis aſſequeretur. Principio igitur proſpexit ſibi de miniſtris Iuſtitiæ, & multis & optimis; eoſque peculiaribus regulis arcuit; ne quâ fines incorrupti regiminis tranſilirent. Deinde vti tanto certior foret, fauorem, metum, aut minas humanas, nemini ſuorum anſam iniquæ diſſimulationis, vel vindictæ porrecturas eſſe, ſeueriſſime prohibuit acceptari munera etſi minima: quemadmodum nec ipſe vſquam vnquam ſibi paſſus fuit donum aliquod ad iudicij peruertendam rectitudinem præſentari. Tertio omnes natione exteros eſſe voluit, non indigenas; alioquin verebatur, ne carnis & ſanguinis maleſanus amor ageret eos vltra orbitam æquitatis. Vt autem ab horum quoque fallacia tutus eſſet, ſtatis temporibus tam Tribunalia, quam carceres partim proprijs, partim fideliſſimorum quorumque amicorum oculis viſitabat.

In diſtributione & collatione beneficiorum Eccleſiaſticorum (quo munere vix aliud grauius Epiſcopo incumbit) eiuſmodi ab ipſo perſonæ Eccleſiis præficiebantur, quæ cum honore, & notabili fructu, officia Titulis annexa adminiſtrare poſſent. Neque enim dubitabat, vel vno hoc maximè efficaci remedio conſultum ſaluti animarum: & cultum ac decorem domûs Dei cum fœnore redintegratum iri. Quare præter diligentiam, quâ Clericos ſuos diſciplina & honeſtate imbuebat, ſolitus quoque fuit conferre beneficia viris duntaxat idoneis & bene meritis: ſed non antea, quam ſibi de vita & moribus illorum poſt ſecretam inquiſitionem conſtaret. Nihil apud eum fauores valuêre; nihil reſpectus humani: nihil quæcunque cuiuſcunque commoda vel detrimenta; quia mentem gerebat candidam, ſeriam ac ſynceram, quam nulla occaſio obfuſcaſſet; nec beneficia perſonæ propter priuatam vtilitatem, ſed (vti ſæpe dicere ſolitus fuit) Beneficio perſonam ob Catholicæ fidei emolumentum impertiebatur.

De-

Digitized by Google

Decurſo anguſtiſſimo vitæ ſtadio, triumphatis vitijs, conquiſitis ad vnam omnibus maſculis, nobiliſſimiſque virtutibus (eas quippe beatus Archiepiſcopus, quo ſatis muneri ſuo paſtorali faceret, proſecutus fuit) non potuit enimuero alium ſibi finem, quam longæ ſeriei ſanctiſſimarum actionum debitum polliceri. *De beatiſſima Caroli morte.*

Quamobrem propinquante obitûs hora, quaſi eam præſagijſſet, viſitatum primum, deuotionis ac reuerentiæ indicibili affectu, Ieſu Chriſti Redemptoris noſtri ſacroſancta ſyndone, Montem Varallum adijt prope Nouariam; coram ſepulchro, quod ibi viſitur Seruatoris Noſtri, quindecim dies inſumpſit aſperrimis pœnitentię operibus, vigilijs, oratione; & animam cœleſti gloriæ, per generalem totius vitæ confeſſionem, teſtibus, ſuſpirijs & profluuio lachrymarũ aptauit. Etſi vero tertiana febri correptus eſſet, ſcilicet mortis nuntia, nequaquam tamen intermiſit tacta exercitia (ſed tantum moderatus fuit) aut quotidianum Miſſæ ſacrificium: quia totis præcordijs ad ſupernarum rerum experientiam anhelabat. Hinc deinde iter flexit Aronam verſus, & ingreſſus Lacum maiorem, contendit Aſconam in dominio Heluetiorum: vt ibi Collegium quoddam ſtudioſorum adoleſcentum, nutu ſummi Pontificis ordiretur. Vbi vero ingraueſcere morbum ſenſit, incunctanter cœpit Mediolanum regredi; & totum profectionis tempus exercitijs ſpiritualibus fefellit; vtputa orando, naucleros ad portum perennis patriæ dirigendo, inflammando ſocios, & vectores omnes, quâ pollebat ardẽtiſſima charitate, ad ſupernam felicitatem; idque ſermonibus de gloria beatorum adeo ignitis ac penetrabilibus, vt ex oculis auſcultantium manantes lachrymæ corda eorum intime vulnerata probarent. Mediolanum appulſus circa veſperam Commemorationis Fidelium animarum, altera die, quæ fuit tertia Nonas Nouembris Anni 1584. vbi eam colloquijs apprime ſalutaribus traduxiſſet, ſub tertiã noctis ho-

ram, perceptis admiranda deuotione, & profundiſſimo humilitatis ſenſu Eccleſiaſticis ſacramentis, oculis in pictura ſepulturæ Chriſti mortui defixis, coopertus cilicio, aſperſus cinere, velut alter Martinus (cuius virtutes ſollicite viuens ſectatus fuerat) tranquilliſſimo omnium membrorum ſitu, dilectam Deo animam conſignauit, vltimo anno Pontificatus Gregorij decimitertij, ætatis ſuæ quadrageſimoſeptimo. Difficile dictu eſt, ſanctiſſimi Paſtoris inopinata mors, quem luctum, quæ lamenta, quos gemitus inter inopes pariter & opulentos pepererit. Deplorabat Eccleſia vigilantem Epiſcopum; Tribunal incorruptum iudicem; pupilli ſtrenuum defenſorem: egeni liberaliſſimum Mœcenatem. Breue faciam, vniuerſa triſtabatur ciuitas; quia neminem in tanta hominum frequentia inuenire erat, quem non Cardinalis Carolus aut reduxiſſet errantem, aut ſuſtentaſſet debilem, aut rudem imbuiſſet ſcientia ſalutis: aut inopem atque afflictum, more Medici, & Patris optimi, reſtauraſſet.

De celebri eius ſepultura.

Quo deuotioni populi vſque à remotis terræ partibus confluentis reſponderetur, neceſſe fuit integro triduo venerabile ſancti Caroli corpus palam in Eccleſia exponi. In iuſtorum perſolutione omnia lachrymis & luctu plena. Incaleſcebat ædes Metropolitana ardentibus ſuſpirijs; plateæ interruptis ſingultibus, domus & priuati parietes ploratu & vlulatu complebantur: & quemadmodum nemo erat, in multitudine plebis incomparabili (difficulter enim æſtimaſſes, tecta magis hominibus redundarent an compita) quin aut optimum patrem compellaret, aut ſanctiſſimum paſtorem inconſolabilibus querelis proſequeretur, ita vniuerſus populus horribili voce exclamabat, *Miſericordia, Miſericordia*; argumentum non minus flagrantiſſimi amoris, quam dubij timoris ne intempeſtiuus obitus tanti amici Dei, propinquam iudicis iram ciuitati portenderet.

Exequias perſoluit Nicolaus Sfondrata Cardinalis & Epi-

Digitized by Google

& Epiſcopus Cremonenſis; qui poſtmodum ſummus Pontifex *Gregorius decimus quartus* nuncupatus fuit; quâ & ipſe animi acerbitate, è continuis lachrymis conijci potuit, quæ ex oculis eius in Proceſſione funebri, & præſertim ſacrificio Miſſæ in Baſilica D. Ambroſij profluxerunt. Comitabantur eum præter alios Epiſcopos, Prælati, & totus ordo Clericorum, Gubernator Regius, Senatus & Magiſtratus Mediolanenſis; & quiſque hoc ſummum conabatur, vt coronis ac Roſarijs ſuis contingerent venerabile corpus ſancti Caroli; qui deinde conditus de nocte fuit in Eccleſia Metropolitana, loco humiliſſimo, die prædicti menſis ſeptima, cum ſequenti inſcriptione, quam in Teſtamento ſuo viuens expreſſerat;

CAROLVS CARDINALIS TITVLI S. PRAXEDIS, ARCHIEPISCOPVS MEDIOLANI, FREQVENTIORIBVS CLERI, POPVLIQVE, AC DEVOTI FOEMINEI SEXVS PRECIBVS COMMENDATVM SE CVPIENS, HOC LOCO SIBI MONVMENTVM VIVENS ELEGIT.

Talem de ſe reliquit mundo opinionem & famam eximiæ ſanctitatis, vt quemadmodum multi Cardinales, Epiſcopi, alijque diuerſarum nationum Scriptores Codices ſuos immortali nomine & geſtis Caroli glorioſiſſimis decorarunt: ita humile hoc ipſius ſepulchrum, multiplicitate miraculorum, concurſu hominum cuiuſcunque ſexûs & conditionis perpetuo margaritis ac Statuis, aureis argenteiſque anathematibus, monumentum omnibus deinceps ſeculis venerandum euaſerit.

Cæterum clariſſima ſunt miracula, quæ Deus intercedente hoc ſeruo, partim in vita, partim, & maiore quidem numero, poſt mortem ipſius operatus fuit. Legitur in proceſſu Canonizationis Authoritate Apoſtolicâ inſtituto, eum virtute orationis ſanâſſe lethifera infirmitate Ioannem Petrum Stoppanum; hodie Archipresbyterum Marienſem, in valle Telinâ, à Medicis deſperatum.

Inſignia miracula à S Carolo in vita edita.

Conſeruâſſe Abbatem Bernardinum Taruſium, & Ioſephum Cauallerium, ſubmerſos in Ticino flumine, ſigno Crucis. Identidem efficaciâ orationis è præſenti mortis periculo eripuiſſe Iulium Homattum Candatarium ſuum: qui cum equo in horrendum præcipitium delabebatur.

Eiecíſſe, benedictione manuum, dæmonia: quæ multo tempore adoleſcentem quendam obſederant.

Pari benedictione reſtituiſſe ſanitatem, & repente quidem, Margaritæ Vertuæ; quæ iam octauum menſem luctabatur cum febri tertiana, geminâ: & eouſque redacta fuerat, vt ſuapte vi membrum aliquod in lecto commouere non poſſet.

Curâſſe etiam, velut temporis momento, nobilem fœminam, ſola benedictione, à morbo admodum graui: cui diabolica veneficorum (vt putabat) arte alligata erat.

Hæc & alia viuens edidit miracula. Ab obitu vero longe frequentiora. Sed enim:

Item poſt mortem.

1. Paralyticæ incurabili ſanitatem contulit.
2. Monialem Capucinam, incurabili ethica febri, trium annorum, ad punctum mortis redactam, ex improuiſo ſanauit.
3. Cœcum natum illuminauit.
4. Fœminæ cœcæ viſum reſtituit.
5. Claudam, & alijs afflictam morbis, ſubito curauit.
6. Crura Viri nobilis Mediolanenſis, ab incurabilibus plagis plene ſanauit.
7. Septuagenariam à lethifera infirmitate octo annorum exemit.
8. Hydropicam momento temporis ſanitati reſtituit.
9. Viſibiliter apparens, puerum in Ticino periclitantem, ſuper vndas detulit, & incolumem in Littore conſtituit.

10. Mu-

Digitized by Google

10. Mulierem præ febri & podagra moribundam, ad ſanitatem reuocauit.

11. Pedes puellæ à natiuitate claudæ reſtaurauit.

12. Religioſum Capucinum, ab 24. annorum horribili infirmitate, plene curauit.

13. Aliam puellam ab vtero matris claudam repente ſanauit.

14. Cancro infectam incolumem reddidit.

15. Mulierem triginta Sex annis à dæmonio obſeſſam liberauit.

16. Rupturam pueri extreme periclitantis omnino ſanauit.

17. Comitiſſam quandam Polonam à graui manuum infirmitate liberauit.

VITA S. HVBERTI, EPISCOPI LEOdienſis: Ex ea quæ eſt à quodam eius diſcipulo fideliſſime conſcripta. Ordinatus eſt à Sergio Papa anno Domini 698. Diem obijt anno 730. Numeratur eius ſedis epiſcopus ordine triceſimus.

C. Baron. in Not. Martyr. Roman.

POſt glorioſum beatiſſimi antiſtitis Lamberti exceſſum, Hubertus virtute illi nequaquam ſecundus, eius ſedi Epiſcopus ſubrogatur. Hic filius Bertrandi Ducis Aquitaniæ, cum Ebroini formidans tyrannidem, in Auſtraſiam (alias Auſtriam) ad Pipinum paganus adhuc ſe tranſtuliſſet, fuit mirabili prorſus Dei benignitate ac prouidentia, è profunda errorum caligine, ad admirabile Chriſti lumen vocatus. Cum enim in Tungrenſi parochia adhuc paganus vt diximus, verſaretur, venanti quandoque inter ſerui cornua apparuit Chriſtus, eumque timore ac tremore correptum, Lambertum antiſtitem adire iuſſit, certiſſimam ab eo ſalutis percepturus rationem.

3. Novemb. Genus eius. De his vide Ioann. Molan. in Indic. SS. Belgij. Huberto adhuc pagano, inter cornua cerui, apparet Chriſtus.

Paruit ilico cœleſti viſioni reuerenter Hubertus: adijtque antiſtitem; à quo peramanter ac benigne ſuſceptus, & cathecheſi imbutus, poſtremo fonte ſalutari fuit luſtratus. Deinde vero totus cœleſtis patriæ deſiderio incenſus, Romam ſacra Apoſtolorum limina viſurus acceſſit; vbi à Sergio Papa, Angelica monitione permoto, (B. Lamberto iam martyrio coronato) volens nolenſque epiſcopus conſecratur. Tum vero rebus ſuis ilico diſtractis, inopum indigentiam larga manu ſubleuare; iniuria oppreſſis patrocinio ſubuenire; calamitoſis & tribulationum turbine circumuentis conſolationem præbere; viduas deniq; pupillos & orphanos, præcipua quadam cura ac ſtudio fouere.

Baptizatur à S. Lamberto.

Romæ conſecratur ſucceſſor Lamberti.

Qualis in Epiſcopatu.

In hiſce alijſque veri paſtoris officijs cum ſe cunctis admirandum & mirifice charum exhiberet, tandem anno Ordinationis ſuæ tertiodecimo, ſanctiſſimi Martyris Lamberti reliquias, ad locum qui martyrij eius gloria celebris habebatur transtulit: ijſdemque inſigni & viſendo inprimis opere condidit baſilicam. Deinde toto niſu, ad nefarium idolorum cultum qui adhuc in ijs partibus vigebat, penitus extirpandum conuerſus, opportune importune prædicando, monendo, obſecrando & increpando effecit, vt, non modo è vicinis, verum etiam è longinquis & à ſe valde remotis locis, populi ad eum confluerent: ac de poteſtate faucibuſque diaboli ſe erui; atque in regnum Chriſti, gremiumque ſanctæ Eccleſiæ per baptiſmi gratiam transferri gauderent. Omnis Arduenna ſacrilegæ dæmonum ſeruituti mancipata, eius ſtudio & vigilantia in Chriſti libertatem translata eſt. Nullis parcebat laboribus, nullis ſumptibus; vt populos atra cæcitate miſere inuolutos, lumine cœleſtis doctrinæ redderet conſpicuos: totamque illam patriam Euangelica face illuſtraret. Nec defuit miraculorum gloria; quibus rebelles etiam animos & in ſuperſtitione nefaria penitus obduratos expugnauit; eoque tandem deduxit, vt veneranda olim ſibi templa ter-

Transfert reliquias S. Lamberti: & in eius honorem condit Eccleſiam.

Multos ad Chriſti fidem conuertit.

Item totã Arduennã.

Claret miraculis.

ræ co-

coæquarent, pulueremque eorum velut immunditiam deteſtantes, per diuerſa diſpergerent. Itaque deteſtabili dæmonum cultu funditus ſublato & delubris ſolo adæquatis, Hubertus plurimas per diuerſa loca Chriſto Domino in honorem ſanctorum martyrum condidit baſilicas; cultumque diuinum tam egregie diſpoſuit; vt in Chriſtianorum iſtorum moribus, veriſſima quædam Apoſtolicæ religionis facies relucere videretur. *Multas condit Eccleſias.*

Brabantiam quoque, multis adhuc erroribus gentilium irretitam, ex parte correxit. Vt autem ſibi ſubditos, in Catholicæ fidei obſeruantia, & S. Romanæ Eccleſiæ obedientia, (à qua ſanctum Euangelium accepiſſent) cultu perpetuo firmiter contineret, & poſteros eodem vinculo obligaret, tradidit publicum ſigillũ vrbi Leodienſi, S. Lamberti martyris imagine ſculptum, atque huiuſmodi inſcriptione notatum; SANCTA LEGIA: Romanæ Eccleſiæ filia. Et reuerà quidem, quod ad fidem Catholicam attinet, fuit ea caſta & pudica ſemper; fideliter ſanctæ matris aſſiduè ſectata veſtigia: nulloque vnquam hæreſeon fœdata contagio. *Encomium Leodij.*

Igitur ſtatu Eccleſiæ iſtius optimè conſtituto, vir diuinus obitûs ſui multo ante tempore præſcius, beatum ſpiritum, in loco cui * Fura nomen, Chriſto tradidit, è quo ſacrum eius corpus lugubri multorum concurſu Leodiũ tranſlatum: & in baſilica B. Petri ab ipſo conſtructa, iuxta altare S. Albini honorifice conditum eſt. Anno vero ab eius ſepultura ſextodecimo, cum crebris tumulus eius eniteret miraculis, è vaſe ſepulchri ſublatum & ad altare Petri tranſlatum, ab omni diſſolutione & putredine prorſus illæſum inuentum eſt. Vnde poſtmodum anno 825. pridie Kalend. Octob. * Vulcandus Epiſcopus cum magna Eccleſiaſtici gradûs frequentia, corpus ſanctiſſimum, ad * Andainum, ſuæ diœceſis monaſterium, in Arduennã tranſtulit; vbi frequenti fidelium concurſu eius memoria propter gloriam miraculorũ magna deuotione *Feliciſſime obit.* *Inter Louanium & Bruxellam* *Locus ſepulchri eius miraculis celebris.* *Walcandus.* *Andagium.* *Translatio reliquiarũ eius Andainum in Arduennam.*

Ibidẽ miraculis claret. *Inſigne miraculum*

ne celebratur. Porro Hugonotæ ex Gaſconia Belgium inuolantes Anno 1568, memoratum Cænobium exuſſerunt; dumque eorum veſana rabie omnia effracta forent, hoc ſolum intactum ſupererat, quo huius glorioſi Antiſtitis corpus aſſeruabatur; vnde in media luce obcæcati, aoraſia fuêre diuinitùs percuſſi.

C Barõ. in Not. ad Mar. Rom. & Ioan. Molan in Addit & a Annot. Mart. Vſuardi. 3. Nouemb.

VITA S. WENEFRIDÆ VIRGINIS & Martyris: Ex ea quæ eſt per Ropertum Abbatẽ Salopienſem. a Claruit circa annum Domini 660.

BEunous vir multis virtutibus in Occidentali maiotis Britanniæ regione clarus, contempto paterno ſolo pauper aufugit, factuſque monachus eò perfectionis breui euaſit, vt multa diuerſis in locis conderet monaſteria, fratreſque cæleſti diſciplina præclare informaret. Diuinitus vero quadam nocte admonitus, vt alio migraret, deſtinatam ſibi à Domino quæſiturus habitationem, tandem ad prædium Teuithi hominis potentiſſimi peruenit; à quo benigne ſuſceptus, quandam poſſeſſionum eius inſuper (vti ab eo petierat) accepit portionem: vt in ea Eccleſiam extrueret, & purum Deo pro eius ſalute famulatum exhiberet. Igitur cum vir Dei ſpectata vitæ & morum integritate clariſſime eniteret, Teuithus, vnicam filiam ſuam. Wenefridam nomine, optimis moribus imbuendam, ei commendauit; quam ille ſuſcipiens, ad pedes ſuos ſedere, & ſacros conciones, quas ad populum habebat, attenta mente audire iuſſit. Vnde factũ eſt, vt virgo indies in ſtudio ſapientiæ mirifice proficiens, ſe ab omni viri toro prorſus ſeiungeret; quo liberius, dulcedine cæleſtis diſciplinæ iã ineſcata, Chriſto vacaret. ¶ Accidit aũt quodam Dominico die, vt parentibus eius, qui filiæ ſuæ puritate & ſanctimonia magnopere delectabantur, in Eccleſia pietatis ſtudio incumbẽtib. illa domi neceſſariò ſolà reſideret. Quod cum Cadocum Alani Regis filium minime lateret, eo pro-

Inſtituitur à Beunoo presbytero.

Cadocus Regis filius eam ad cõcubitum prouocat.

protinus aduolauit, eamq; ad focum ſolam ſedentem inueniens, ita compellauit; Scis me eſſe Regis filium, multis opib. & honorib. conſpicuum; qui te, ſi modo voluntati meæ parere velis, magnis opib. augere poſſum. Sentiens aũt virgo ſuæ pudicitię inſidias ſtrui, demiſſo paululũ vultu, & rubore ſuffuſa, primo quidem grauem præ ſe tulit dolorem, q̄ adeo incultam ipſam inueniſſet, aitq; ad eum; Cùm ſis regio ortus ſtemmate, & Deo volente, regni gubernacula ſuſcepturus, nõ dubito me diuitem & beatam poſſe fieri, ſi tuo coniugio aſſentiar. Sed quæſo te, ſuſtine parumper aduentũ parentis mei. Interim ego cubiculum ingrediar: moxque ad te reuertar. Dixit hoc, vt poſſet ab illo ſe ſubducere; quem flamma libidinis incẽſum, haud parum ab amente diſtare videbat. Itaque cubiculum iuuenis permiſſu (q̄ eam bene comptam ilico redituram putaret) ingreſſa, per aliud cubiculi oſtiũ prępeti curſu ad eccleſiam contendit. Quod vbi ſenſit iuuenis, magno furoris œſtro percitus, diſtricto enſe eam celeriter inſequitur, toruiſq; luminib. intuẽs, Olim, inquit, te amaui, mihiq; te coniungere volui, & tu nunc ad te venientem fugis, & habes contemptui? Per ego hanc dexteram iuro, niſi mihi ſponte tui modo copiam feceris, confeſtim hoc mucrone caput tibi auferam. Ad ea conſtanti & infracto animo virgo reſpondit; Ego Regi æterno matrimonio iuncta, in eius contumeliã alium admittere non poſſum; Quare quidquid erit libitũ exequere. Me n. neq; terrores tui, neq; blanditiæ, nec promiſſa, nec munera; ab illius amore ſuauiſſimo poterunt ſeparare: cuius caſtis amplexib. aſtricta ſum. Tunc vero inceſtus iuuenis, cernens ſe à virgine contemni, libidinis impotentia victus, caput ei cruenta manu præcidit. Simul aũt atq; corpus virginis humi collapſum eſt, fons illic mire perſpicuus & ingens confeſtim erupit; qui hodieque manare non deſinens, multis morbidis admodum ſalutaris exiſtit.

Egregia virginis, pro tuenda pudicitia, conſtantia.

Caput ei amputatum à Regis filio.

De hoc perenni fonte, & miraculis illic fieri ſolitis, maiora his à fideliſſimo teſte oculato Reuerendiſ.

Perpetrato tam immani facinore, cum cruentus homicida, vt pote Regis filius, nullam timeret vindictam.

D. Thoma Epiſcopo Aſaphenſi, Romani Pontificis Suffraganeo accepiſſe teſtatur C. In Not. Mar. Rom. hoc die.

Diuina vltione repētè perit Cadocus.

ctam, Beunous animi eius ſuperbiâ non ferens accepto in manibus capite, ad eum acceſſit, aitque; ô te ſceleſtum, qui regiæ dignitatis puellam crudeliter iugulâſti; cur te tanti flagitii non pœnitet? Quando ergo nec eccleſiæ pepercisti, quam fuſo virginis ſanguine profanaſti, nec diei Dominico reuerentiam exhibuiſti, oro Deum meum, vt in præſentia tibi pro meritis reddat. His dictis iuuenis repente corruens expirauit, corpuſque eius colliqueſcens diſparuit; multis aſſerentibus, illud in tartara cum anima deſcendiſſe.

Wenefrida à morte ſuſcitatur.

Porro vir Dei caput virginis crebrò deoſculans, à lachrymis ſibi temperare non poterat. Deinde corpori illud apponens ſuoque pallio contegens, ad altare Miſſam celebraturus acceſſit. Ea finita, redit ad corpus virginis, & concione luculenter ad populum habita, ſanctam virginem votum Deo nuncupâſſe annunciat; quod vt reddere poſſit, prolixis admodum precib. cum vniuerſa plebe pro eius reſuſcitatione incubuit. Quibus tandem expletis, puella, quaſi è graui ſomno euigilans, pulverem & ſudorem à facie detergit, omneſq; illic adſtantes gaudio & admiratione afficit. Manſit aũt in collo eius quoad vixit, tanq̃ candidi fili ſpecies, locum ſectionis obtegens; aiuntq; viri regionis illius, inde eam Wenefridã dictam; cum antea, vt ipſi affirmant, Breuna appellaretur. Wen n. Britannica lingua, idem eſt quod Latine candidum. Porro Euphoniæ cauſa, prioris vocabuli duab. literis mutatis, dictam Wenefridam.

Fons Wenefrida.

Multi viſis mirabilib. credunt in Chriſtum.

Locus autem ille vbi ſanguis eius fuſus eſt, non lõge à monaſterio Baſinguuercko in Nouuallia; antea quidem Siccauallis dictus eſt: poſt eius vero obitum vſque in præſens, Fons Wenefridæ appellatur. Lapides quoque, tam in fontis ſcaturigine, quam in riuo illius, ſeu vtriuſque margine, ſacro eius adſperſi cruore, & ſanguinis eius tanquam congelati manifeſta retinent veſtigia, & neque temporis diuturnitate, neque aquæ præterfluentis alluuione aboleri queunt. Muſcus autem lapidibus illis inhærens, thus redo let. Homines

mines regionis illius, qui Euangelicæ veritatis lumen nondum receperant, virginem rediuiuam, fontem aquas manantem, & petras ſanguine adſperſas videntes, ad pedes B. Beunoi ſe abiecerunt, & ſacro latice expiati ſunt.

Tandem autem ſanctiſſima virgo, accepto ab eodem viro Dei ſacro velamine, nobilium virgines congregauit; eaſque caſtiſſimis moribus diligenter imbuit, & ſanctioris diſciplinæ amore incenſas; Chriſti ſeruitio mancipauit. Defuncto autem beato Beunoo, Wenefrida diuinitus admonita, ad locum, quem Witheriacum vocant, acceſſit; vbi ab Abbate Elerio, multis virtutibus ornato, & cæleſtibus rebus tota mente intento, reuerenter excepta, & in virginum monaſterium introducta, earum deinceps cura ei fuit demandata. Ibi ſane quiſquis ad illam æger acceſſiſſet; incolumis ab ea receſſit; mœrentes omnes, animi lætitiam reportârunt. Tandem nocte quadam oranti Ieſus Chriſtus apparuit; indicauitque propediem ipſam è corpore deceſſuram. Itaque quarto Nonas Nouemb. plena virtutibus & operibus bonis, ſpiritum Deo reddidit: ſepultaque eſt iuxta ſanctum Chebelim & Senanum: vbi, inter alia miracula, fabri cuiuſdam filia ab ipſo ortu cæca, lumen recepiſſe memoratur. Cæterùm anno Chriſti 1138. ſacræ eius reliquiæ Solopiã in monachorum monaſterium tranſlatæ ſunt.

Inſtituit monaſteriũ S. Wenefrida.

S. Wenefrida præficitur virginibus; & claret miraculis.

Feliciter migrat ad Dominum.

Tumulus eius miraculis celebris.

Tranſlatio reliquiarũ eius.

MARTYRIVM SS. AGRICOLAE ET Vitalis: Ex D. Ambroſii adhortatione ad Virgines. Paſſi ſunt circa Annum Chriſti 303. qui fuit Marcel. Pap. 7. Dioclet. & Max. Imp. 20.

C Baron. Tom 2. *Annal. & in Not. ad* Mar. Rom. 4. Nouem.

AGricola, cui Vitalis ante ſeruus, poſtea conſors & collega martyrii fuit, apud Bononiam Italiæ vrbem pro Chriſti nomine egregie decertârunt. Vitalis enim cum à perſequutoribus, vt Chriſtum negaret, vehemen-

Vitalis ſeruus Agricola, omne genus tormentorum expertus moritur.

vehementius vrgeretur, ille in confeſſione fortior factus, omnia tormentorum genera ita in corpore ſuo expertus eſt, vt ne minimus quidem locus ſanitati relictus eſſet. Totus itaque vulnerib. conciſus, fuſa ad Chriſtum oratione emiſit ſpiritum.

Quanta S. Agricolæ morum integritas.

Sanctum vero Agricolam, quod morib. mitiſſimus eſſet, non continuo ad cruciatus abripuerunt: ſed ſerui ſupplicio terrere voluerunt; erat enim tantis tamq; præclaris ornatus virtutib. vt ab ipſis ét inimicis diligeretur. Sed hæc perſequutorũ honorificentia, omni erat immanitate acerbior; vtpote quæ martyrium inuidebat. Deniq; cum vir ſanctus fraudulentis eorum blanditiis non acquieſceret, ſed ſerui ſui conſtantia & virtute animatus eandem martyrij gloriam ſitiret; in crucem ſublatus, glorioſo triumpho è corpore ad cælos migrauit. Horum reliquias, multo poſt tempore, Namatius Aruernorum Epiſcopus in Gallias tranſtulit.

S. Agricola crucifigitur. Translatio reliquiarũ eorundem.

C Baron Anna a Tõ 11. & in Not. Mart. Rom.

VITA S. EMERICI B. STEPHANI Hungarorum Regis filij: Ex ea quæ extat penes V. P. Laur. Sur. Obiit a Anno Domini 1030. Relatus eſt inter ſanctos vna cum S. Stephano Rege, eius Patre, à Benedicto Papa octauo, qui dictus eſt nonus.

4. Nouem. Patria & parentes eius.

** Gysla.*

B. Emericus nobiliſſima proſapia, Stephano Hungarorum Rege & apoſtolo: & * Gyſela S. Henrici Imperatoris ſorore ortus eſt. Qui parentibus ſanctitatis ſtudio nequaquã inferior, ſomni parciſſimus, aliis dormientibus, à ſecunda fere noctis vigilia, ad lucem vſque Dauidicos pſalmos lectitare ſolebat: ad finem cuiuſque pſalmi corde contrito à Deo veniam poſtulans. Quod ſanctus eius parens per rimam parietis ſæpius contemplatus, apud ſe tacitum habuit: magna interim de filio ſpe concepta.

Qualis in pueritia.

Cum

Digitized by Google

Cum autem aliquando ſanctus Rex beati Martini monaſterium in monte Pannoniæ ingenti ſumptu à à ſe fundatum orandi cauſa vellet inuiſere, Emericum filium ſuum eius itineris comitem ſibi adhibuit; non ignorans, quanta Dei gratia puer ille polleret. Vbi autem ad monaſterium propius acceſſit, monachi honoris cauſa obuiam proceſſere, vt Regem, qua par erat, reuerentia exciperent. Sed Rex ſciens præclara filii ſui merita, eum antecedere iuſſit, fratreſque illos ſalutare; tum vt ea ratione illos honeſtaret, tum vt filio honor, ipſi paratus, impenderetur. Veniens igitur ad fratres Emericus, oſculatur ſingulos; non tamen, eodem modo omnes, ſed pro ratione meritorum, quæ, reuelante Dei ſpiritu, cognouerat, aliis duo, aliis tria pleriſque quatuor vel quinque, vni Mauro ſeptem oſcula dedit. Quod cum cerneret Pater eius, etſi filium nihil ea in re temere feciſſe exiſtimaret, non potuit tamen non ob rei nouitatem non admirari. Itaque peracto ſacrificio, familiariter & accuratè ex eo percunctatur, cur non iiſdem omnes patres oſculis impertiiſſet. Reſpondet ille, ſe pro ratione temporis quo ſinguli continenter vixiſſent, alijs plura, alijs pauciora oſcula diſtribuiſſe. Eum autem quem ſepties oſculatus eſſet, virginem permanſiſſe ait; atq; ex eo ſeptenario numero virginitatis præſtantiam intelligi debere.

Huius S. Stephani Regis vita habetur 20. Auguſt.

Diuina reuelatione monachorum merita diſcit.

Bonfinius non de vno: ſed pluribus hoc eum dixiſſe ſcribit.

Procedente dein ætate cum virtutum & meritorũ ſimul incrementa caperet, nocte quadam, Veſprinij, in baſilica beati Gregorij martyris vetuſtiſſima, cum vnico famulo ante aram precibus incumbens, apud ſe diſquirere cœpit, quodnam poſſet Deo munus offerre gratiſſimum. Et ecce tota eccleſia immenſo repente lumine completa vox cęlitus eiuſmodi auditur; Præclara res eſt virginitas. Itaque mentis & corporis integritatem Deo offerto, & conſtanti animi propoſito in ea perſeuerato. Hac voce mirifice exhilaratus, non ſuis, ſed Dei præſidens virib. virgineam ſtatuit puritatem extremum uſque vitæ ſpiritum conſeruare.

En quid cælitus illi mandetur.

Pater

Pater autem eius regno conſulere volens, virginem & forma corporis, & morum integritate ſpectatiſſimâ, ſtirpe regia ortam, ei deſpondit. Id etſi ille principio multum recuſaret, tandem tamen paternis victus precibus, aſſenſit quidem, ſed ita tamen, vt ſponſam ad eandem vitæ caſtimoniam perduceret. Malebat enim pius adoleſcens, virtutum illam quam liberorum fœcunditate pollere. Interea ne corpus laſciuiret, & ſpiritui forſitan rebellionem excitaret, aſſiduis illud ieiuniis aliiſque afflictionibus domabat: ſponſamque non alio, quam ſororis loco habens, in ipſo iuuentutis flore ad beatam immortalitatem feliciter demigrauit. Triceſimo autem ab obitu eius die, tot tantiſque miraculis Deus ſanctum ſuum illuſtrauit, vt cunctis in vrbe regia, quam Albam regalem vocant, vbi ſacrum eius corpus tumulatum eſt, non mœroris ille, ſed gaudij dies videretur.

Seruat virginitatem cum deſpõſata ſibi virgine.

Migrat ad Dominum, & miraculis coruſcat

Porrò Ladiſlaò religioſo Rege poſteà regnante, Conradus quidam natione Germanus, homo multis flagitiis contaminatus, ac tandem magno Dei munere compunctus Romam adijt, Pontifici peccata ſua cum ingenti cordis contritione confeſſus, ſalutarem ab eo animæ ſuæ petiit medicinam. Pontifex ad immanitatem criminum eius obſtupeſcens, hac eũ mulctauit pœna, vt loricam ferream ad nudum corpus quinis catenis ferreis obſtringeret, & chartam in qua enormia eius peccata ſcripta erant, Pontificis annulo obſignatam, ad loca, in quibus ſancti quieſcerent, ſecum circumferret: donec catenis diuinitus diſſolutis, chartam penitus obliteratam cerneret. Fecit homo, vt iuſſus erat (nihil enim arduum videtur, ex animo ſua peccata lugenti, & cum Deo in gratiam redire cupienti) inuiſit paſſim loca ſacra; etiam Hieroſolymam & Saluatoris ſepulchrum non intermiſit. Tandem veniens in Pannoniam, ad ſepulchrum beati Regis Stephani, cuius tum ibidem celebre nomen erat, fundit preces, petitque, vt & alibi, à Deo per interceſſionem ſancti ſui, facinorum ſuorum veniam. Cum autem

Nota admirandã pœnitentiam peccatoris cuiuſdam.

Digitized by Google

tem multum delaſſato inter orandum ſomnus obrepſiſſet, ſanctus Rex illi apparens, Emerici filii ſui monumentum adire iubet: eius vtique meritis à peccatorum & corporis vinculis diuinitus abſoluendum. Euigilans homo, ilico dictis obaudiens, iuſſa adimplet; & ecce opinione celerius diſſiliunt ferrei nexus; charta reſignata nullum habet ſcripturæ veſtigium. Ad ſonitum cadentium catenarum accurrunt æditui, & complures alii; qui cognita re ſtupentes cuncta ad Regem referunt Ladiſlaum. Is conuocato concilio, de B. Emerico ſanctorum catalogo adſcribendo, cum epiſcopis & regni proceribus confert. Indicitur triduanum cunctis ieiunium; quo tranſacto, ſacrum Emerici corpus honorifice eleuatur: multaq; diuinitus miracula eodem eleuationis die atque deinceps edita ſunt. *Reliquiarũ S Emerici eleuatio.*

VITA S. AMANTII, EPISCOPI RVthenenſis in Galliis: Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Surium. Sacrum eius corpus translatum eſt à S. Quinctiano a eiuſdem ſucceſſore: qui floruit anno Chriſti 507. & reliquis.

C. Baron. in Not. Mar Rom. Et à Tom. 6. Annal.

SAnctus Amantius Rutena vrbe oriundus, in primæuo ætatis flore, abruptis ſeculi laqueis, militiam Christi ſuſcipiens, vitia quibus pulſatur humana fragilitas viriliter calcauit. Sed enim beato feruens propoſito, & eximiorum meritorum ſplendore conſpicuus, Sacerdotij culmen & ſublimis cathedræ ſedem emeruit: geſſitque mentem faſtigio honoris ſui parem, vnde & à Domino miraculorum inſignium operatione fuit redditus ſpectabilis. *4. Nouẽb. Patria eius. Fit Epiſcopus.*

Et quidem primo, cum in prædicta vrbe, Præſes quendam nefarii facinoris reum pœna patibuli damnâſſet, beatus Antiſtes peccatoris miſertus, eius à Præſide vitam petit; non impetrat: etiam iteratis precibus. *Coruſcat eximiis miraculis.*

 Spiri-

Spiritâlia igitur arripit arma ſacer Præſul; ad cellam properat; terræ proſtratus ſuſpiria geminat: petit à Domino, quod Præſes negârat. Cum ecce protinus Prę́ſidem diuina vindicta proſequitur; miris ſiquidem modis toto corpore affligitur: ſyncope repente percuſſus. Ad cellulam beatiſſimi viri concurrit familia: Antiſtitem euocat, ſupplex vt ſanet Herum. Quid multis? Exaudit illos pius Paſtor; reddit Præſidi ſalutem: ac recipit ab eo damnatum.

Primum.

Præſes inobediens viro ſancto diuinitus punitur.

Non longo poſt tempore, cum haud procul ab vrbe carperet iter vir ſanctus, cernit ingentem gẽtilium multitudinem ad immolandum dæmonijs conueniſſe, prope eminens quoddam ſimulachrum. Igitur eorum deplorans cæcitatem, pio hortamine reuocare pertentat à ſacrilega impietate: verum fruſtrà; adeo namque furoris ſtimulis in iniuriam viri ſancti ſeditioſum vulgus exarſit, vt vix à verberibus temperarent manus. Quid faceret B. Pontifex; ad ſolida confugit præſidia: Triplicat vota preceſque; donec denſis obductum nubibus cælum, terribili ſonitu fulmen emittit, execrandum ſimulachrum feriens, diuidens, diſpergenſque. Aliud ſimule quoque in foro vir ſanctus pio zelo accenſus deiecit atque confregit. Vnde exacerbata ſacrilegæ plebis multitudo, in vltionem numinis ſui conſurgit, ac lymphatico furore ſuccenſa, B. Pontifici minatur exitium. Miſſo itaque nuntio in Ruthenem, aduocant quendam eo tempore natalium ſplendore, opibus ac authoritate cæteris præſtantiorẽ. Is contractis ilico ſeruorum auxiliis eo celeriter cõtendit: dira & extrema S. Amantio minitans. Iamque aderat, cum vir ſanctus paulo ante in medio portæ orationem terræ proſtratus fuderat; & ecce eodem in loco miro ſtupore hæſere bijuges, & vt inſenſibilia riguêre ſigna. Tum vir ille inſignis, miraculi nouitate percuſſus, virum Dei per vnum ex ſuis rogat, dignetur benignus ligata ſoluere. Haud mora; ſacerdos aduenit; carpento deuoluitur perſecutor; adhæret ſancti pedibus; peccatum fatetur: petit remedium. Vix verba compreſ-

Alterum.

Fulmine diſſipatur dæmonis ſimulachrũ.

Simile confringitur à S. Amãtio.

Aliud.

compreſſerat, & animalia, quæ vt duræ cautes riguerant, cælitus recepta mobilitate, præceptis obediunt.

Fur quidam hortulum ſancti viri nocte concubia irrepit: oleribusque direptis abire feſtinat; ſed diuinitus retinetur: nullo remeanti patente exitu. Igitur terris luce reddita, beatus ſenex vnum è fratribus vocat, mittenſque in hortulum mandat, vt quem illic errabundum reperiſſet, ad ſe adduceret. Adductus ilico criminoſus, furtum in medio proiicit: pedes complectitur ſacerdotis. Is pietate plenus indulget crimen, donatque furtum: benignaque adhibita correptione, hominem in pace dimiſit. *Simile de fure.*

Ceterum dum his aliiſque virtutum fulget miraculis, beatum glorioſæ conſummationis tempus aduenit. Sed cum fracta iam æuo membra deficerent, afflictum emortuumque corpus onus abſtinentiæ roborabat: & quod natura negabat, meritum conferebat. Fuitque tantus fidei in eo feruor, vt inſatiabili ardore, quo plus corpori diſtrictionis intuliſſet, inferre plus cuperet: & ita erant augmenta meritorũ eius, incitamenta profectuum. Amor quippe Dei reficere animum poteſt, ſatiare deſiderium non poteſt: ſed magis magiſque cum hauritur inflammat. Iucunditate enim, ſui excitat appetitum: ſed non facit de ſatietate faſtidium. Igitur beatiſſimus Amantius, rebus tandem humanis exemptus, felici tranſitu de hoc mundo, migrauit in regnum cælorum. Illic nunc intereſt choris Angelorum: hic fulget claritate meritorum. Illic interpellat pro famulis voce ſupplici: hic tuetur famulos virtute ſublimi. Illic petit: hic præſtat. Illic vota fundit: hic votis reſpondet. Porro B. a Quintianus ſucceſſor eius egregius, ſacras eius reliquias tranſtulit in Baſilicam auctiorem redditam: in eius honorem prius excitatam. *Admirabilis ſenis feruor.* *Sententia memorabilis.* *Feliciſſim⁹. eius obitus* *Sancti intercedunt pro nobis in cælis.* *Translatio reliquiarũ eius.*

a *Eius vitã reperiet lector 13. Nouemb.*

C Baron. Tom 2. Annal.

MARTYRIVM SS. GALATIONIS & Epiſtemes: Ex eo quod eſt per Metaphraſten. Paſſi ſunt anno Chriſti ducenteſimo quinquageſimo tertio. Sede vacante: Decij Imperatoris anno primo.

5 Nouem. Parentes S. Galationis.

EMESA nobilis inprimis Phœniciæ eſt ciuitas. In ea Clitophon genere inſignis & diuitijs nulli ciuium ſecundus, cum coniuge ſua Leucippe ſplendide quidem & glorioſe degebat; ſed vna in re omnium miſerrimus, quod vxore ſterili nullam omnino poſteritatis ſpem ſibi relictam videret. Qua de cauſa multis frequenter opprobriis coniugem appetebat; quæ magna animi ægritudine contabeſcens, nihil nõ moliebatur, vt ſterilitatis ſoluta vinculis, pulchram marito prolem exhiberet.

Patiuntur perſecutionem Chriſtiani. Honofrius inſignis monachus, cõtra gentiles egregie decertat. Simulat mendicitatem vt lucretur animas hominum.

Cum vero eadem tempeſtate, Secundus, ciuitatis Emeſæ gubernator animo plane barbaro, tyrannica ferocitate Chriſtianam pietatem radicitus excindere conaretur, pii fere omnes imminentis periculi magnitudine perculſi, fuga ſibi ſalutem comparabant. Vnus vero, nomine Honofrius, habitu ac profeſſione monachus, in tali tempore ac tempeſtate periclitantes imbecilliorum animas deſerere, nequaquam viri pij, & in religionis ſtudiis enutriti eſſe ſtatuens, mutato habitu callide impietatem eludere, & imbecilliores Chriſtianorum animos in fide confirmare aggreſſus eſt. Itaque mendicitatem ſimulans domeſticatum ſtipem poſtulabat, vt alios veris theſauris locupletaret.

Cum ergo ad Clitophontis aliquando ædes veniiret, manuſque pro eleemoſyna extenderet, accidit vt Leucippe mœroris & triſtitiæ plena Honofrio fores occluderet, & quadam cum indignatione à ſe repelleret. Illo autem lachrymabili voce inſtante, & neceſſitatem ſuam multis verbis exaggerante, mulier miſericordia mota, ſuam viciſſim calamitatem ei expoſuit: adiecitque quod nullus deorum in illum vſq;

diem

diem inuentus eſſet, qui ſterilitatis opprobrium ſanare poſſet. Cui Honofrius, Nihil, inquit, mirum, ô matronarum præſtantiſſima, quod hactenus remedium ab iis conſequi non potuiſti, qui in vita dedecore & probro pleni, nefanda ſemper opera exercuerunt. Sed ſi nunc dictis meis obaudiens, Omnipotentem & verum Deum velis agnoſcere, & ab eo opem poſtulare, equidem ſpondeo te voti mox competem futuram.

Leucippe attenta mentis conſideratione eam orationem excipiens, ſpe concipiendæ prolis, catecheſi ſe imbuendam tradidit: qua imbuta, ſalutari regenerationis lauacro expiata eſt. Nec multo poſt ſoluta ſterilitatis vincula, certam prolis ſpem fecêre: ita vt maritus grauidam eam cognoſcens, ad libanda diis ſuis ſacrificia pro gratiarum actione properare vellet. Quem mox pia coniunx ab opere nefario reuocans; Vide, inquit, ne feceris; non enim dæmonum, quemadmodum tu exiſtimas, ſed Dei cæli terræque conditoris beneficio in vtero concepi. Expoſuit deinde totam conuerſionis ſuæ ſeriem; hortataque eſt maritum ne eandem Chriſti gratiam ad æternæ vitæ ſalutem neceſſariam negligeret. Paruit recte monenti Galatiō, Inſtratuſq; ſimiliter ab Honofrio, haud pœnitendos in Chriſtiana religione fructus fecit.

Leucippe cōuertitur ab Honofrio.

Item Galation maritus eius.

Poſt hæc Leucippe filium enixa eſt; qui à patris nomine, nomen ſortitus, breui ætatem ingenio ſuperabat. Erat ei præclara admodum & præſt..ns indo'ens; qua ipſos etiam magiſtros ſuos, quibus inſtituendus erat traditus, à tergo relinquebat. Cum autem annum quartum & viceſimum attigiſſet, pater, matre iam tunc defuncta, Epiſtemen inſigni pulchritudine & morum honeſtate virginem ei deſpondit; quam ille vitæ quidem ſociam admiſit, ſed corporis cōiunctionem ſemper exhorruit. Quod cum illa ægro admodum ferret animo, die quodam odii cauſam ſola cum ſolo reſiden s quæſiuit. Cui Galation id quod res erat expoſuit; impium ſibi & nefandum videri aſſerens, mundum cum immunda coniungi. Itaque ſi vellet optato

Naſcitur Galation filius.

Epiſtemes eius cōiunx pagana.

ptato matrimonij fructu potiri, ilico animum ab idolorum cultu ad ſanctiſſima Chriſti ſacra adiungeret: vnaque ſecum eandem religionem pie ac ſincere coleret.

Epiſtemes conuertitur & baptizatur à marito.

Nihil recuſauit Epiſtemes; quin ilico ſe totam ſanandam præbuit, animamque ſalutaribus lymphis ipſi ſuo marito (nam copia ſacerdotis deerat) luſtrandam commiſit. His ita peractis, vterque flamma diuini amoris vehementius correpti, carnali copula repudiata, eremum cogitabant; prorſus vt paucis poſt diebus res ſuas omnes pauperibus diſtribuerent, & vitam ſolitariam in monte Publio, haud procul à Sina eligerent. Et Galation quidem monachorum contubernio iunctus fuit: Epiſtemes vero quatuor virginibus ſanctitate conſpicuis ſe ſociauit.

Diſtribuũt ſua pauperibus & eremum petunt.

Decius eos comprehẽdit & acriter excruciat.

Demum capite plectũtur.

Triennio autem à ſuſcepto illo nouæ vitæ inſtituto, Imperator (is erat Decius) ingenti perſecutionis tẽpeſtate eccleſiam concuſſit; & inter alios Galationem & Epiſtemen vinctos ſuo tribunali ſiſti iuſſit. Ij igitur in præſidis conſpectum pariter adducti, primo quidem flagellis acriter cæſi ſunt; Deinde cum in Chriſti confeſſione conſtantes permanerent, ipſumque tyrannum contemptui haberent, aliis atque aliis affecti ſuppliciis, tandem manibus pedibuſque truncati, ipſa etiam lingua, ne Chriſti nomen laudibus extolleret, priuati ſunt. Poſtremo cum nihil ab inſita animi virtute & conſtantia remitterent; capite plexi V. Nouem. martyrii palmam adepti ſunt.

C Baron. in Notat Mart. Rom

VITA S. LEONARDI CONFESSORIS:
Ex ea quæ eſt apud V. P Laur. Sur. Migrauit è corpore anno Domini 559.

6. Nouem.

Genus eius clariſſimũ.

S. Remigij.

B Leonardus ſub Athanaſio Imperatore, claris & magnæ apud Regem Clodoueum dignitatis & auctoritatis natus parentibus, à beato Remigio Rhemorum Epiſcopo, ſuſceptore Clodoueo, baptiſmate luſtra-

luſtratus eſt. Qui in ipſo adoleſcentiæ robore, terrena Regis militia cumprimis honorata amore cæleſtium ſpreta, ad ſpiritâlis militiæ caſtra, ſub B. Remigij ſtipendia facturus confugit. Vbi inprimis illud à beato patre tenaci mente eſt complexus, vt ſtatueret miſericordiæ operibus nihil in hac vita pulchrius, nihil ſuauius, nihil Deo hominibuſque gratius eſſe. Itaque ad præceptoris ſui exemplum, à Rege obnixè petiit, obtinuitque, vt quotieſcunque in vincula coniectos inuiſeret, eos libertate donare poſſet. Igitur eo fretus beneficio quotidie ergaſtula ſedulus obire, & innumerabilem hominum multitudinem in libertatem aſſerere. Quo tā præclaro facto, & alijs benignitatis, quæ indefeſſe exercebat, operibus, cum fama eius miro omnium præconio celebraretur, tum ipſe Rex pontificia eum dignitate ornare voluit; quod ille munus modeſte recuſauit, & Aureliam, per viam diuini verbi ſpergens ſemina, contendit.

vita habetur 1. Octob

Totum ſe tradit operib miſericordiæ ſpecialiter liberandis captiuis.

Recuſat Epiſcopatū.

Ibi cum aliquamdiu apud quendam venerabilis vitæ monachum Maximinum nomine ſoli Chriſto cognitus deliteſceret, cæleſti monitus oraculo, inde in Aquitaniam commigrauit. Erat tunc iis in locis recens adhuc Chriſtiana religio; ita vt nefariæ ſuperſtitionis reliquiæ in multorum pectoribus relictæ viderentur. Eas igitur vir Dei vt profligaret, dictis factiſque Chriſtum annuncians, fructus minime pœnitendos faciebat. Fugabat dæmones, ſurdos, claudos, cæcos & morbidos quoſcunque ad ipſum venientes verbo curabat. Interim verò cupitum proſequens iter, tandem in ſyluam, quam Pauum vocant, peruenit. Aberat is locus ad vrbe Lemouicum decem ſere milliaribus.

Aurelia abit in Aquitaniā.

Claret miraculis.

Pauum Sylua.

Cum autem Leonardus per eam ſiluam iter haberet, accidit vt regia familia haud procul inde abeſſet. Ferunt namq; Galliarū Regē ſingulis annis eam ſiluā, comitāte Regina, animi cauſa viſitare ſolitū. Porro Regina eodem illo tempore ex partu cū mortis dolorib.

conflictabatur, tanto omnium mœrore, vt lamentantium voces prætereuntis Leonardi aures percellerent. Itaque vir Dei animi commiſeratione permotus, ab itinere nonnihil deflectens, eo ſe contulit, vt quid ſibi lugubres illę voces atq; clamores vellent, cognoſceret.

Nota reuerentiam à rege. viro ſancto praſtitam.

Quem ſimulac conſpicati ſunt aulici, eum ad Regem perduxerunt. Morum enim candor & vitæ integritas, quæ ex vultu ejus clariſſime relucebant, ſpem faciebant, Reginam eius beneficio aliquid opis cótra difficiles partûs dolores, accepturam. Rex eo conſpecto data acceptaque ſalutatione, vbi eum beati Remigij diſcipulum cognouit, mox ad eius ſe genua ſubmittens, præ ingenti animi dolore, vt Reginæ opituletur, rogare cæpit. Tum vir ſanctus, fuſis lachrymis, Regem eleuat, & vna cum illo ac paucis ſatellitibus Reginæ intrans cubiculum, ſublatis ad cælum oculis Dominum pro illa deprecatur. Deinde exeunte illo cum Rege, confeſtim Regina abſque vllo fere doloris ſeuſu prolem peperit.

Sanatur Regina Leonardi precibus.

En Regis gratum animum.

Accipit partem nemoris à Rege, & conſtruit.

Nobiliacũ monaſteriũ

Eo tam repentino gauiſus beneficio Rex aureos iubet proferri ſcyphos, pateras argenteas, aliaque dona huius mundi amatoribus minime contemnenda; quæ omnia Leonardus pauperibus, viduis, pupillis, & rerum inopia laborantibus diſtribui iuſſit; aſſerens ſe, contemptis mundi diuitiis, ſoli Chriſto in eremo ſeruire velle. Tum Rex prompto & hilari animo totum hoc nemus illi poſſidendum tradidit. Quod ille recuſans; Si placet, inquit, Sereniſſime Rex tantum ex eo aſſumam, quantum nocte vna aſello vectus circuire poſſum. Annuit libentiſſime Rex, iuſſitque omne illud ſpatium lapideis terminis definiri. Eo itaque in loco (quem ille Nobiliacum appellari voluit, quod à Rege nobiliſſimo eum dono accepiſſet) ſedem figens vir diuinus, oratorium Virgini Matri ſacrum condidit, precibus & ieiuniis incubuit, & admirandis virtutum operibus locum illum excoluit. Et vt diuina miniſteria perpetuum ibi vigerent, duos monachos vita & moribus ſpectatiſſimos ſibi adiunxit: qui,

Digitized by Google

qui, eo abſente, diuinum cultum proſequebantur. Cũ autem locus ille aquæ penuria laboraret, Leonardus ſemel iterumque à monachis rogatus, vt iuxta Eccleſiam aquas ipſis impetraret, fudit ad Deum preces; moxque perennes aquæ eruperunt. *Precibus imperat aquam perennem.*

Etſi autem hominum frequentiam ſtudioſe fugeret, & nominis celebritatem velis, quod aiunt remiſq; euitaret, miracula tamen, quibus Chriſtus eum illuſtrabat, latere non patiebantur. Ferunt namque plurimos ex longinquis ad eum veniſſe regionibus: qui, ſolo illius nomine inuocato, è vinculis & carceribus liberi euaſerant. Ij compedes & catenas ſecum afferentes, ad eius ſe pedes humiliter abijciebant, ſeſeq; non pauci in ſeruitutem ei tradere volebant: quos vir Dei apud ſe fouebat, vt eos ſalutaribus monitis aſſiduo informaret, & ab omni peccati facinore deterreret. *Signa excellentium meritorum eius.*

Cum autem hæc eius viuendi ratio celebri ſermone in Francia diuulgaretur, multi ex cognatis eius, plerique etiam familiares, diſtractis rebus & poſſeſſionibus ſuis, cum vxoribus & liberis ad eum ſe contulerunt. Quos ille magno cum gaudio ſuſcipiens, ad mundi contemptum hortatus eſt, ac cœleſtem tandem diſciplinam egregie edoctis, ſeptem nemoris ſui partes aſſignauit (tot enim erant familiæ) vt eas manuum labore excolerent, ac tenuem victum ſibi & aduentantibus peregrinis neceſſarium quæritarent. Multi preterea cœleſtis diſciplinæ amantes ex varijs locis ad eum confluebant: quos ille parentis inſtar amplectens, in timore Domini educabat, fouebatq; tanto virtutum ſplendore, vt ſummis paradyſi delicijs ſe intereſſe putarent. Denique cum bonum certamen certaſſet, fidemque ſeruaſſet; multis virtutum gemmis ornatus, è præſenti ſæculo 8. Idus Nouemb. ad cœlos emigrauit: etiam poſt obitum innumeris clarus miraculis. *Multi ad eum confluunt.* *Obitus eius feliciſſimus.*

C. Baron. in Not. Martyr. Roman.

VITA S. VVINOCI ABBATIS: EX EA quæ eſt apud V. P. Laurentium Surium. Obijt hic ſanctus anno Domini 716. Proinde diuerſus plane ab illo, de quo Gregorius Turonenſis ſcribit. De Geſtis Francorum Lib. 5. cap. 21. & lib. 8. c. 24. Hic enim de quo agimus, longe poſt tempora Gregorij claruit.

6 Nouẽbr. Patria eius Qualis in primordiis ſuis.

BEatus Winocus in Britanniæ finibus nobili inprimis proſapia ortus, nobilitatis titulum multis magniſque virtutibus egregie decorauit. Qui inter ipſa ætatis primordia fluxas carnis & mundi voluptates cœleſtium rerum ſtudio compeſcuit: & animum indies ad maiora pietatis opera informauit. Hinc ætate iam adulta, ne mollis & effœminata cognatorum & affinium conſuetudo, ac nimia familiaritas arduum virtutis propoſitum infringeret, vel certe eneruaret, patria cognatiſque relictis, cum tribus pari virtute ac animi magnitudine ſocijs, Quadanoco, videlicet, Ingenoco, atque Madoco, ad beatum Bertinum ſpectata vitæ integritate & doctrina virum abierunt: eiuſque regimini, deuoto ſe obſequio ſubdiderunt. Vbi cum breui culmen perfectionis, non ſine ipſius Bertini ſingulari admiratione, attigiſſent, fuit eis à beato patre locus quidam aſſignatus, vt in eo cellam ſacris occupationibus congruentem extruerent, atq; ad maiora virtutum certamina contenderent. Locus ille in Morinorum ſitus territorio, vſq; in præſentem diem Mons S. Winoci vocatur; vbi illi viri Dei aliquamdiu degentes eximia vitæ ſanctitate enituerunt.

Tribus Sociis comitatus, venit ad S. Bertinum, cuius vita habetur 5. Septemb.

Degunt in Monte S. Winoci.

Porro eodem tempore Hermarus vir illuſtris & tam opibus quam moribus præclarus, quoddam ſui iuris prædium * ſancto Winoco obtulit, vt in eo cœleſte domicilium extrueret, cultumq; diuinum multiplicaret. Eo confeſtim à B. patre Bertino miſſus cum ſocijs Winocus, conſtruendis ædificiis ſtrenue incubuit,

* Vorom holt vocitatum.

Digitized by Google

buit, breuique, multorum operis adiutus, cuncta ædificia & xenodochia abſoluit, locumq; incolis honorabilem reddidit. Ibi ſancti illi labore manuum ſuarum victitantes, diuina gratia inſtructi, aliorum ſalutem verbo & exemplo procurabant: & non quæ ſua, ſed quæ Ieſu Chriſti ſunt quærentes, leuandis aliorum incommodis, ſarciendiſque detrimentis incredibili alacritate incumbebant. *Conſtruit monaſteriū VVinocus in Vorombolt.*

Cæterum tribus illis felici morte ad cœleſtem patriam à Deo euocatis, VVinocus à patre Bertino fratribus reliquis præfectus fuit; vir tantæ humilitatis & charitatis, vt omnium reuera miniſter & ſeruus, nihil ſibi iucundius in omni vita accidere poſſe oſtenderet, quam hoſpitum, pauperum, & peregrinorum incommodis proſpicere. Quidquid operis aliorum manus vel arduum vel graue refugiebat, impigre ille & incunctanter arripiebat. Sæpius autem illud Apoſtoli animo reuoluebat; *Qui non laborat non manducet*: itemque illud Pſalmographi; *Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit*; eiſdem præceptis, non ſolum affectu, ſed etiam effectu paruit: atque labore manuum tam ſuis, quam aliorum neceſſitatibus proſpexit. Hinc molam ſibi quandam aptauit (nimirum opus in quo ſolet iniuriæ locus eſſe) quam ſubinde manibus verſando, ſubinde quoque orando, ſuis pauperumque vtilitatibus inſeruire coegit; & mirum in modum cum viciſſim operi ſuccederet oratio, orationem diuina ſecuta eſt benedictio: quæ illum celebrem reddidit. Deus enim feſſi ſenis volens parcere labori, molam, quod dictu quoque mirum eſt, ſua ſponte fecit circumagi: conſulens famuli ſui & defeſſæ ætati & neceſſitati. Quod ille animaduertens, iam ſecurus de labore ſuo, oculis manibuſque ſemper in cœlum intentus, pro collatis ſibi à Deo beneficijs cordis offerebat ſacrificia. *Fit Abbas.* *2 Theſſ. 3. Pſalm. 127. Manuum labore ſibi ſuiſque victum parat. En praeclarum miraculum.*

Interim fratres qui de labore manuum eius iucunde reficiebantur, & alimentorū copiam, & in ſene operis efficaciam admirabantur. Nec deerat incerta ſuſpicio,

cio, ſenem diuinitus adiuuari: cui & ætas prolixior, & ad occaſum procliuior eſſet. Illis ergo admirantibus hinc copiam panis, inde imbecilla membra ſenis, vnus eorum curioſitatem temeritate armauit, omnemque rei ordinem oculata fide explorare tentauit. Accedens igitur ad domum illam, vbi vir Dei, & labori manuũ & orationi incumbebat, oculis ad foramen curioſe admotis, vidit molam, orante viro Dei, diuinitus moueri, atque farinæ copiam euomere. Sed ad eius intuitum ſolito curſu refrenato, mola immobilis manſit; moxque hominis temeritatem vltio diuina ſecuta eſt; quæ illum & humi proſtrauit, & iuſta cæcitate damnauit. Ille ergo frater tam viſu, quam greſſu orbatus, aliorum manibus reductus eſt; & altero die ad virum Dei perductus, pedibus eius aduoluitur, ſe temerarium, ſe reum non ſine lachrymis clamitans. Nec res potuit reuocari in dubium: quam & cæcitas & pauor hominis demonſtrarent. At Chriſti ſeruus condolens reo, conſignat eius oculos; & orationis ſuæ antidoto cæcato viſum reparat.

Curioſitas fratris cuiuſdam diuinitus punitur.

Cæco viſum reſtituit.

Iohan 1.

Eximiæ virtutes eius.

Erat ille plane vere Iſraelita & doli expers; Fidelis in domo Dei œconomus, plus amari ſtudebat quam timeri: & miniſtrare potius quam aliorum miniſterijs foueri. Nec regiæ nobilitatis occaſione, qua præclare pollebat, cuiquam ſeruilis conditionis ad conuerſionem venienti ſe anteponebat. Animo & vultu hilaris; fide robuſtus; ſpe longanimis; charitate diffuſus: à dexteris & ſiniſtris armis iuſtitiæ munitus, nec proſperis efferebatur, nec aduerſis deijciebatur. His & id genus alijs virtutibus armatus, principem huius mundi ſubegit; & glorioſis trophæis inclytus, 8. Idus Nouembris aulam cœleſtem intrauit: eximijs & poſt emigrationem æque vt in viuis, clarus miraculis. Sacrum corpus eius fuit à Balduino cognomine Caluo, Flandriæ Comite, anno 900. Tertio Calend. Ianuarij tranſlatum * Bergas; oppidum in Flandria, ſub Epiſcopo Iprenſi.

Feliciter migrat.

Translatio reliquiarum eius.

** Gallice Mons Hennauvv. Flandrice. Bergenhenegauvv.*

MAR-

MARTYRIVM SS. HIERONIS ET SOciorum eius, qui Melitinæ decertarunt: Ex eo quod eſt apud Metaphraſten. Paſſi videntur circa annum Domini 285. quo tempore Lyſia Præſidem Prouinciam circuiſſe patet Tom. 2. Annal. C. Baron.

C. Baron. in Not. Martyr. Roman.

PRæclarus Hieron è ſecunda Cappadocum prouincia vrbe Tyana oriundus, matrem habuit eximia pietate fœminam, Stratonicem nomine. Is cum eſſet admirando corporis robore præditus, & Lyſias ab *a* Imperatoribus in Cappadociam ad puniendum Chriſtianos & conſcribendum militem miſſus, multa de Hieronis fortitudine, & animi magnitudine audiret, nullum non mouit lapidem, vt eum, Chriſtiana tunc pietate imbutum, ad ſua ſigna alliceret. Itaque miſſa protinus à Lyſia militum manu, inuenerunt hominem in agro, ruſticano habitu prædiolum ſuum colentem. Ille vero conſpecta militum frequentia, cum rem ſuſpectam haberet, nolletque impijs & ſceleratis hominibus in fœdere militiæ ſociari, arrepta ſecuri excuſſoque manubrio eos aggrediens, omnes ſecedere iuſſit; verum recuſantes, vehementi impetu percutiens à dextris & à ſiniſtris, tandem in effuſam fugam conuertit. Inde vero cum ſecundo inuaderetur, multitudine oppreſſus cum decem & octo ſocijs ſpeluncam quandam ſubijt; quæ fuit ilico à Præſidis militibus, ne fuga elaberetur, vndique circumdata. Nemo tamen aduerſariorum ſpeluncam intrare præſumpſit, ſed conſilio inter ſe contendentes, de victoriæ ratione diſceptabant. Aderat inter eos Quiriacus Hieronis frater; qui tumultuantes leni oratione compeſcens, facile ſe fratrem blanda perſuaſione foras protracturum promiſit.

7. Nouemb. Patria & parentes eius.

a Diocletiano & Maximiano.

Non vult militare cũ impiis.

Quiriacus frater eius.

Itaque ingreſſus ſpeluncam fratrem vna ſecum prodeuntem, militibus tunc pacatis & conſentienti-

bus ad matrem perducit. Mater, cognita cauſa, cum haud dubiam filio mortem imminere proſpiceret, lachrymis infuſa, inſtantem orbitatem ſuam deplorare, & filij mortem magno eiulatu proſequi. Quam ille blande conſolans in pace dimiſit; & cum Victore cognato, fratribuſque duobus Antonio & Matroniano alacriter Melitinem ad Præſidem contendit.

Hieron Alacriter pergit ad martyrium.

Porro in ipſo itinere fuit cœleſti viſione ad certamen pro Chriſti nomine & gloria conſtanter ſubeundum mirifice conſortatus. Veruntamen cum ſenectam matris animo reuolueret, contriſtabatur animo, totuſque lachrymis infuſus parentis orbitatem ingemiſcebat. Sed cum rurſus futuræ gloriæ & præclari certaminis recordaretur, afflictum animum ſuum hoc modo ſolabatur; Ecquid mihi precioſius anima mea? quid vero glorioſius, quidué vtilius, quam pro Chriſto quibuſuis eam periculis atque ſupplicijs exponere? Age igitur ô anima mea; Sufficiat, quod hactenus mundi vanitatibus dedita, tempus parum fructuoſe collocaſti, de cætero reſpice ad Agonothetam tuum Chriſtum Ieſum, qui te diris ſupplicijs & morte acerbiſſima, à mortis ſempiternæ imperio liberauit. Nec eſt quod inani matris ſolicitudine conflicteris; ipſe enim Chriſtus Dominus, cuius cauſa ad mortem propero, curam vtique matris ſuſcipiet maiorem: qui pater orphanorum & Iudex viduarum dici voluit.

Seipſum egregie ſolatur.

Pſalm 67.

Inter hæc aliaque, quæ pio corde ſecum voluebat, venit Melitinem; vbi protinus cum alijs numero triginta & vno in cuſtodia datus fuit: quos vir diuinus luculentis verbis ad conſtantiam egregie roborauit. Præſes autem cognita eorum virtute, animiq; promptitudine pro Chriſto decertandi, cunctos curauit ſuo tribunali ſiſtendos. Et conuerſus ad Hieronem, Tune, inquit, es ille, qui dexteram tanta ferocia in miſſos ad te milites meos exercuiſti? His dictis ait ſatellitibus; Manum eius, quæ feroci menti paruit, ab ipſo cubito amputate. Fuit dicto citius crudeli & impiæ ſententiæ

Mittitur in carcerē.

Amputatur dextera Hieronis

factum

factum ſatis: & eodem Præſidis iuſſu in reliquos martyres crudis boum neruis acriter ſæuitum. Quod dum fieret, & vincti rurſus in carcerem reciperentur, Victor, quem ſancti cognatum prius diximus, atrocitate ſuppliciorum turpiſſime victus & plagis emollitus, clam accerſito Commentarienſi, miſericordiam, impiam illam profecto & execrabilem, ſupplex poſtulauit; datoque, pro libertate, (ſi tamen libertas illa dicenda eſt) prædiolo, quod Coramis poſſidebat, noctu fuga ſibi ſalutem, imo ſempiternum animæ interitum, quæſiuit miſer. *Victor cognatus eius deficit à Christo.*

Die autem illuceſcente, vt rem cognouit Hieron, intolerabili dolore affectus, acerbis cœpit cognati interitum deflere lachrymis; ac tandem plus ſatis lamentatus, vocatis ad ſe cognatis Antonio & Matroniano, vltimam condidit voluntatem; matri & ſorori Theotimiæ certas aſſignans poſſeſſiones: manum vero abſciſſam Ruſticio, qui Ancyræ rem publicam adminiſtrabat, teſtamento relinquens. Inde quatuor poſt diebus, cum cæteris Chriſti vinctis ad tribunal euocatus, poſt flagra & atroces virgarum cruciatus capite plexi, immarceſcibilem æternæ vitæ coronam adepti ſunt. *Facit teſtamentum Hieron.* *Decollatur poſt varios cruciatus cum ſuis ſociis.*

VITA S. VVILLIBRORDI EPISCOPI Traiectenſis: Ex ea quæ eſt per Albinum Flaccum Alcuinum, Caroli Magni præceptorem. Eſt ordinatus antiſtes anno Domini 696. à Sergio Pontifice maximo.

C Baron. Tom. Annal. 8. & in Notat. ad Martyr. Roman.

FVit in Britannia inſula, prouincia Nordanhumbrana, quidam paterfamilias genere Saxo Wilgis nomine; qui ducta in matrimonium fœmina pudicitiæ moribus ornatiſſima, ſuſcepit ex ea, non ſine diuinæ electionis præſagio, filium: cui mater in regenerationis lauacro nomen Willibrordi impoſuiſſe fertur. Is vbi puer adhuc, Ripenſis eccleſiæ fratribus, *7. Nouẽbr. Patria & Parentes eius.*

Digitized by Google

tribus, moribus & literarum diſciplinis imbuendus, eſſet traditus, breui tantos in omni virtutum genere fecit proceſſus, vt cunctis alter Samuel videretur. Cumque fragilior ætas ſanctioribus egregie inſtructa diſciplinis, perfectam boni malique cognitionem haberet, ilico ſe monaſticæ ſubdidit exercitationi; in qua nulli alacritate minor, nulli humanitatis officio & ſtudio lectionis ſecundus viſus eſt. Quotidie optimæ indolis puer magna virtutum capiebat incrementa, tacituſque diuinarum pariter & humanarum rerum ſcientia pectus locupletabat: quâ poſtmodum & alijs ad ſalutem prodeſſet.

1. Reg 2.

Fit monachus.

Itaque vbi annum ætatis ſuæ attigit viceſimum, maioris perfectionis ardore incenſus, ſumma Abbatis ſui, fratrumque voluntate, in Hyberniam contendit: vbi annos duodecim apud beatiſſimum patrem & antiſtitem Egbertum, & Wicbertum, eruditione non minus quam ſacerdotio venerabilem, doctrinis ſublimioribus animum erudijt. Cumque inter ea pietatis ſtudia in borealibus partibus meſſem quidem multã, ſed operarios paucos eſſe intelligeret, aſſumptis ſecum duodecim eodem fidei feruore fratribus nauem conſcendit, & proſpero curſu ad oſtia Rheni fluminis appulit. Vbi optata telluris ſtatione refocillati, mox ad caſtellum Traiectum, quod in ipſa fluminis ripa ſitum eſt, peruenerunt: in quo etiam, non multo poſt tempore, idem ſanctus epiſcopalem cathedram conſtituere meruit.

In Hybernia duodecim annos dat operam literis.

Cum duodecim fratribus venit Traiectum.

At vero cum eadem gens Friſonum, paganis adhuc ritibus cum Rege ſuo Radbodo ſorderet, viſum eſt viro Dei in Franciam contendere, & Ducem illorũ adire Pipinum, virum ſtrenuum in primis & triumphis clarum; qui ſummo cum honore eum excipiens, loca ei intra terminos regni ſui prouidit opportuna, ne tanto doctore gentem ſuam priuaret. Sperabat enim fore, vt per eum, extirpatis idololatriæ ſpinis, noua quædam virtutum ſeges exurgeret, & regni gubernacula abundanti pace & opulenta requie breui florerent. Nec fefellit

Abit in Franciam ad Pipinum

Digitized by Google

fellit eum concepta de viro ſancto ſpes; qui per loca ſingula diſcurrendo, & ſemina vitæ ſupernæ longe lateque ſpargendo effecit, vt in multorum cordibus germen fidei iucundiſſimum pullularet. Quapropter haud mediocriter gauiſus Pipinus, maioris profectûs occaſione, prudenti conſilio, beatum virum cum honorifica legatione, Romam deſtinauit; vt à Domino Apoſtolico Sergio, viro tunc temporis in eo munere ſanctiſſimo, pontificia auctoritate ornaretur. Et ecce die quarta antequam Vrbem ingrederetur, Summus Pontifex Angelico in ſomnis oraculo admonitus, vt venientem ſummo cum honore exciperet, nihil cunctauit; quinimo publice in eccleſiam beatiſſimi Petri Principis Apoſtolorum eum deduxit: ibidemque magna Solen. more Apoſtolico Archipræſulem ordinauit. Et quia Willibrordi nomen barbarum & pronunciatu durum videbatur, ordinato, Clementis nomen impoſuit: ſicque pontificali firmatum Benedictione iterum in opus Euangelij remiſit. *Mittitur Romam.* *Ordinatur Romæ Archiepiſcopus, & pro Willibrordi, nomen accipit Clementis.*

Itaque ad præfatum Francorum Ducem reuerſus, ab eodem peramanter & honorifice eſt exceptus; Hinc in opus Euangelij deſtinatus, eos in gente illa fecit fructus, qui vſque hodie gratiſſimam de ſe odoris fragrantiam fundunt. Teſtes earum rerum ſunt Eccleſiæ per ſingula loca ab eo conſtructæ; teſtes Deo famulantium congregationes, quas non paucis in locis præclare inſtituit; teſtes multæ familiæ; quæ in hodiernū vſque diem in Catholicæ fidei profeſſione, contra hęreticorum inſultus conſtantes permanent. Cæterum vir diuinus Friſonum ſalutem vehementer ſitiens, Radbodum eorum Regem à cultu idolorum ad Chriſti cognitionem perducere conatus eſt. Sed ſaxeum impij Regis cor, nullis vitæ fomentis emolliri potuit. Quocirca vir Dei, eo & gente ipſius relictis, ad ferociſſimos Danorum populos, Chriſtiana humilitate domandos, iter conuertit. Ongendus tunc gentem illam imperio moderabatur; homo & fera quauis crudelior, & omni lapide durior; qui aliqua tamen humanitatis *Fructus prædicationum eius in Francia maximi.* *Prædicat Chriſtum in Friſia.* *Proficiſcitur ad Danos.*

officia viro ſancto exhibuit: & venientem & abeuntem honore proſecutus eſt.

Iterum redit in Franciam.

Cum autem barbarum illius ingenium efferis moribus obduratum, nullam melioris frugis ſpem facere videret, eo relicto, aſſumptis triginta eiuſdem patriæ pueris, ad electos à Deo Franciæ populos feſtine reuerſus eſt. Vbi cum per ſingulos dies numerus fideliũ mirifice creſceret, cæpêre plurimi fidei feruore incitati, patrimonia ſua viro Dei offerre; quæ ille in nouas eccleſiarum fabricas expendit; ſtatuitque in ſingulis presbyteros & verbi Dei cooperatores, qui iacta fidei & religionis fundamenta, ad tectum ſenſim, faſtigiumque perducerent.

Carolus Martellus Pipini filius expugnat Radbodum

S Willibrordus fit Epiſcopus Traiectenſis: & Friſiam ad Chriſti fidem conuertit.

Contigit autem poſt hæc, vt, Pipino Francorum Duce vita functo, filius eius Carolus regno patris potiretur. Qui belli paciſque artibus egregie præſtans: inter alias gentes felici marte deuictas, Friſiam quoque, proſtrato Rege Radbodo, paterno adiunxit imperio. Qua occaſione Willibrordus confeſtim facem Euangelicæ prædicationis eo intulit, ſedeque epiſcopali in Traiecto conſtituta, tetras ignorantiæ tenebras, vetuſtiq; erroris caliginem fugauit; &, miraculorum gloria, hærentem tenacius multorum mentibus idololatriæ peſtem profligauit.

Quodam die dum diœceſim ſuam ſolito more peragraret, in villa quadam, Walachium nomine, antiqui valde erroris inuenit idolum; quod protinus zelo fidei feruens in fruſta comminuit. Aderat forte eiuſdem idoli cuſtos; qui nimio furore ſuccenſus, quaſi Dei ſui iniuriam vindicaturus, impetum in Chriſti ſacerdotem fecit, gladioque caput illius grauiter feriens, ſanguinem fundere cogitabat. Sed Chriſto ſeruum ſuum mirabiliter protegente, non ſine ingenti miraculo cerebrum nullam ferientis ſuſtinuit læſuram, & impius ille eodem die dæmoniaco arreptus ſpiritu, tertio deinde infelicem animam miſerrime efflauit.

Grauiter percuſſus nihil læditur.

Eſt in Treuirenſi ciuitate ſacrarum virginum monaſterium, quod Willibrordi temporibus ſæuiſſimæ

peſtis

peſtis contagione adeo miſere infectum erat, vt eius acerbitate cunctæ fere virgines extinctæ eſſent; aliæ longo infirmitatis dolore conflictantes, lecto decumbebant. Ad eas, vocatus vir Dei, accedens, Miſſæ ſacrificium pro infirmis obtulit, aquamque de more benedixit; quâ & domos illarum aſpergi iuſſit, & ægrotantibus potandam tranſmiſit. Dictu mirum. Et infirmæ cito Chriſti gratia conualuêre, & dira contagio omnimodis profligata. *Sanantur virgines peſte laborantes.*

Denique vir diuinus, maximarum virtutum perfectione (quanta in hac vita haberi poteſt) præclarus, Deo hominibuſque gratus, tandem deuexa plane ætate, è vita ad beatam immortalitatem lætus gaudenſq; migrauit; ſepultus in monaſterio * Eſternaco, quod ille extruxerat; vbi vſque hodie multis miraculorum ſignis clarus requieſcit. *Felix obitus eius.* ** Epternaco alii: Externaco.* *Claret miraculis poſt obitum.*

VITA S. FLORENTII, EPISCOPI ARgentinenſis: Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurentium Surium. Ponitur quartus eius Sedis Epiſcopus; cæpitque ſedere anno Domini 663. præfuitque annis 12.

C. Baron. in Not. Martyr. Rom. 7 Nouembr.

DAgoberti Regis Francorum tempore, ſanctus Florentius generis nobilitate clarus, cunctiſque virtutum floribus egregie ornatus cum Beato Arbogaſto, Theodato, & Hildulpho è Scotia in Aſſatiam venit. Vbi cum Arbogaſtus Argentinenſi Eccleſiæ datus eſſet antiſtes, Beatus Florentius ſtudio cœleſtis vitæ acriter incenſus, in ſiluam, quam Hasle vocant, ſeſe abdidit, terramque manibus colens victui neceſſaria parauit. Cumque condito illic domicilio, in ſtudium æternæ gloriæ inflammato animo totus incumberet, & manuum labore, vt diximus, victum quæreret, ceruæ, aliæq; feræ è nemore eo aduẽtantes, labores illius deuaſtare & moleſtiã inferre cœperunt. *Patria eius.* *S. Arbogaſtus fit Epiſcopus Argentina.*

runt. Quas ille cum ex arte venari non poſſet, magnâ in Deum fretus fiducia, iuſſit omnes ad cellulæ ſuæ fores venire, ibidemque gradum, depoſita ferocia, figere. Eodem illo tempore famuli Dagoberti Regis venationi operam daturi; montes & ſiluas omnes cum canibus perluſtrabant, nec vllam omnino feram indagare poterant. Tandem ad beati viri domunculam peruenientes, frequentes illi præ foribus eius conſiſtere tanta manſuetudine conſpiciunt; perinde ac ſi vincula eis iniecta fuiſſent. Mirantur, ſtupent, ac rei tandem indignitate permoti; tunicam beati viri, quem ignorabant, auferunt & recedunt. Ille abeuntes inſequitur, & ſecurim ſiue bipennim pariter eis tollendam tradit.

S. Florentius feras ſibi cogit obedire.

Illis ergo recedentibus; vbi ad paludem quandam ventum eſt, equi eorum progredi noluerunt: prorſus vt ne, admotis quidem calcaribus, loco mouerentur. Id illi vindictæ cœleſti, propter iniuriam, quam viro ſancto intulerant, prudenter tribuentes, feſtine redeunt; & ablata reſtituunt. Tum vero gradiendi facultate æquis reſtituta; ad Regem Dagobertum veniunt, & quæ acciderant, non ſine admiratione enunciant. Ille pariter admirans, confeſtim equum ſuum optime ſtratum ad virum Dei mittit: orat vt illo ſubuectus ad ipſum ſe conferat. Vir beatus equo Regis humiliter remiſſo; aſello ſuo contentus ad regiam proficiſcitur. Vbi ad portæ limen acceſſit; Regis filia * ab ipſo ortu luminibus orbata, itemque muta, repente & videndi & loquendi beneficio lætatur; appellatque beati Florentij nomen: cum tamen id omnibus eſſet incompertum. Aſcendente porro illo in palatium, res accidit admiratione digna. Cum enim deeſſet miniſter, qui pallium eius interim ſeruaret, ipſe ad ſolis radium, per feneſtram ſeſe infundentem, id ſuſpendit; inhæſitque illi haud ſecus, atque vnco cuidam: donec inſtitutum cum Rege ſermonem expleſſet. Quæ res tantæ admirationi fuit & Regi ipſi, & familiæ eius, vt magnam ſiluæ eius partem,

** Hanc alij Rathildã vocant.*

Inſigne miraculum.

rem, villaſque adiacentes & multa prædia Florentio largiretur; quæ vſque in præſens Haſsle monaſterium ſibi vendicat.

Porro Arbogaſtus interea vitæ munere ſancte perfunctus Florentium in cathedra ſucceſſorem habuit; qui, vt iam ante mundi carniſque illecebras, & fluxos honores Chriſti amore egregie contempſerat, & claris quidem ortus natalibus, in ſylua prudenter delitescere nouerat, ita in ſummo illo honoris gradu corpore tantum conſtitutus, cunctas blandientis inſulæ fallacias præclare vitauit. Commiſſum quoque ſibi gregem æternæ vitæ alimonia ſuauiſſime refecit, & eccleſiam dictis factiſque longe lateque propagauit: & ſic tandem multis exantlatis laboribus 7. Idus Nouembris ad Chriſtum migrauit. Corpus eius fuit in Argentinenſi eccleſia, quam viuens gubernauerat, honorifice conditum: quod poſtea Ratho eiuſdem ſedis antiſtes, diuina reuelatione admonitus, in locum illum nemoris, quem primo ſibi ipſe delegerat, reuerenter tranſtulit.

Florentius Arbogaſto ſuccedit in Epiſcopatu Argentinenſi.

Optime ſuis praeſt.

Feliciſſime decedit.

Locus ſepulturæ eius.

VITA ET MARTYRIVM SANCTI ENgelberti, Archiepiſcopi Colonienſis; qui anno Chriſti 1225. pro defenſione iuſtitiæ glorioſa morte occubuit; cum Sediſſet annos ſex. Ex ea quæ eſt per Cæſarium monachum Heiſterbacenſem.

C. Baron. in Notat. ad Martyr. Roman. & Tom. Annal. 13. Abraham. Bzouij. 7. Nouēbr.

BEatus Engelbertus antiſtes Colonienſis, patre Engelberto Comite de Monte; matre vero pari nobilitate fœmina, filia Comitis Geldrenſis (quanquam nomen eius expreſſum non inuenitur) ortus eſt. Genus itaque illi fuit nobile inprimis atque ſpectabile, multis viris pietate & virtutibus admirandis illuſtre. Patrui Fridericus & Bruno, Archipræſules Colonienſes; itemque Adolphus, qui Brunoni in epiſco-

Parentes eius nobiliſſimi.

patu ſucceſſit, patrui eius filius, viri fuêre omni ſanctitate conſpicui. Theodoricus vero antiſtes Monaſterienſis, & Engelbertus Oſnaburgenſis electus, patrui eius nepotes, quam eximijs in vita virtutibus emicuerint explicatu eſt difficile. Hac igitur tam inſigni & nobili ortus proſapiâ Engelbertus, iuuenis adſpectu decorus, ſtatura procerus, viribus robuſtus, cunctiſque naturæ & fortunæ (vt ita dicam) diuitijs ornatus, literarum ſtudijs adhibitus fuit. Ibi tunc mundanæ gloriæ deditus, & diuitiarum honorumque retibus multipliciter irretitus, in apertam quodammodo animæ perniciem tendere videbatur; ſed teſte Apoſtolo, omnia electis cooperantur in bonum. Vixdum candidatus emeritus, mox in maiorem Præpoſitum, inde in Monaſterienſem epiſcopum electus fuit; quam ille tamen dignitatem, adoleſcentiæ ſuæ haud ſatis fidens, prudenter recuſauit.

Abundat opibus & ſeruit mundo.

Rom 8.

Recuſat epiſcopatum Monaſterienſem.

Ea tempeſtate Adolphus Colonienſis Archipræſul, prauo ſuorum conſilio, & vi pecuniarum corruptus, ab Otthone, filio Henrici Ducis Saxoniæ (quem ipſe Aquiſgrani Romanorum Regem ex mandato Innocentij Papæ creauerat) rupto fœdere receſſit, & aduerſarium eius Philippum Sueuiæ Ducem, Friderici Imperatoris filium, in regia ſede conſecrauit. Ea propter à Pontifice anathematis fulmine percuſſus & dignitate deiectus, Brunonem Bonnenſem præpoſitum ſucceſſorem accepit. Qui non multo poſt in fata cedens, Theodorico Sanctorum Apoſtolorum Præpoſito ſedem reliquit. Hic præſente Otthone Rege electus, & pallij dignitate donatus eſt. Sed paulo poſt orta hoſtili quadam diſſenſione inter Pontificem Innocentium & Otthonem Regem, quem idem Pontifex ad hoc tempus paterno affectu fouerat, Otthonem anathemate ferijt, & Fridericum Henrici Imperatoris filium & Regẽ Siciliæ ei aduerſarium ſuſcitauit. Theodoricum vero, quod Otthonis partibus faueret, ſua dignitate & ſede per ſummam indignitatem priuari, & Adolphum in amiſſos honores denuo reſtitui curauit. Sed cum neuter

Adolphus Colonienſis Epiſcopus deponitur, & Bruno ſuccedit. Brunoni vero Theodoricus.

ter

ter eorum Epiſcopatum recuperare valeret, vtriq; pro dignitate tuenda, annua pecuniæ ſumma à Pontifice deſignata, & Colonienſi eccleſiæ liberum omnino ius electionis remiſſum eſt.

Porro Engelbertus poſt inimicitias illas ab Otthone cum Pontifice ſuſceptas Friderico ſeſe intima familiaritate adiunxerat; quæ res ipſi Pontifici adeo grata accidit, vt vel propterea communi conſenſu in Archiepiſcopum electus fuerit. In Electum & infula pontificali decoratum mox hoſtili odio Theodoricus Comes Cleuenſis & VValramus Dux Lymburgenſis inſurrexerunt; quos ille eorumq; copias militares tanta virtute repreſſit, vt cæteri nefariæ conſpirationis auctores ingenti timore perculſi, à ſimili facinore conſilium manuſque reuocarint: & certatim, vel ficte vel ex animo, honores detulerint. *Engelbertus creatur Epiſcopus Colonienſis* *Aduerſarios edomat.*

Cęterum Friderico Rege, ab Honorio Pontifice qui Innocentio ſucceſſerat, in Imperio confirmato, Engelbertus, ſumma illius voluntate, (quod is in Siciliæ regnum neceſſario commigraſſet) regni totius citra Alpes ſuſcepit negocia, Henrici filij eius tutor, & totius regni Romani conſtitutus prouiſor. Qui tot tantiſque curis & negocijs implicitus, Reipublicæ vtilem inprimis & fidelem impendit operam; prorſus vt inuidi & detractionis vitio infames, ne minimum quidem in eo inuenirent, vbi dentem Caninum defigerent. Congregatis principibus Henricum puerum Aquiſgrani in Regem conſecrauit; deinde cũctas fere regni partes perluſtrans, tantam vbique pacem & otium conſtituit, vt Auguſti tempora crederes. Prædonibus & infeſtis viarum latronibus ferro flammaque diſſipatis, mercatoribus inprimis negociandi liberrimam præſtitit facultatem, ſecuritatemque tantam, vt cuidam anxio & viarum pericula formidanti, ſuam ipſe chirotecam tradiderit, vt eam ſalui conductûs loco obuijs oſtenderet militibus; aſſerens ſe, ſi quid forte rerum ſuarum damni pateretur, optima fide reſarturum. Præclara profecto res, & ſummis in *Imperij negocia ei demandãtur.* *Egregie ea adminiſtrat.* *Præclaræ eius virtutes.*

Digitized by Google

tanto viro laudibus extollenda; qui ita ſubditorum ſuorum ſaluti proſpexit, vt domi foriſque in opulenta pace & otio verſari volebat. In Reipublicæ adminiſtratione, nulli Epiſcoporum Colonienſium fuit ſecundus; potentia vero, diuitijs, & gloria ita florens fuit vt omnes, vno Brunone iſtius nominis primo excepto, ſuperauerit; quibus non ad luxum vitæque ſuperbiam abuſus eſt; ſed ijs ipſis ciuium ſaluti & incolumitati proſpexit. Ita namque animo & viuendi ratione conſtitutus erat, vt nihil ſibi, ſed cuncta ſuis ſubditis, ac pauperibus inprimis & inopibus poſſidere videretur; paratus ſemper, pro ſuorum ſalute, caput in quoduis magnum diſcrimen conſtanter inferre.

S. Brunonis huius vita habetur 11. *Octob.*

Auget opes Eccleſiæ Colonienſis.

Hinc nomen illius apud Reges & Principes celebre admodum euaſit; ita vt Ioannes Rex Hieroſolymitanus fama virtutum illius præcipue illectus, Coloniam venerit, vt tanti viri prudentia & pietate, animum ſuũ præſens oblectaret. Quanquam enim infinitis intricatus eſſet negotijs, ius tamen omnibus tanta æquitate adminiſtrabat, vt nulli omnino querulandi locum relinqueret. Præterea pericula à Republica armis atque virtute propulſabat; bonis pro dignitate præmia conſtituens, improbos vero ſuppliciorum acerbitate coërcens; patriamque vniuerſam, ab externis hoſtibus, & inteſtinis fraudibus, tutam vigilantia ſua conſeruans.

En quanti fuerit apud Reges & Principes.

Hiſce igitur alijſque præclaris virtutum operibus ad martyrij palmam à Domino deſtinatus, tandem glorioſo certamine de cunctis animæ ſuæ hoſtibus triumphum egit. Erat Fridericus Comes de Iſenburg, quondam eccleſiæ Colonienſis canonicus, & è Clero ad Comitatum illum euectus, & poſtremo Eſſendienſis eccleſiæ patronus conſtitutus, qui commiſſum ſibi munus ex ſua ipſius auaritia & inſatiabili diuitiarum ſiti metiens, acerbiſſimis exactionibus eo eccleſiam illam exhauſerat, vt neque diutius ſubſiſtere, neque ſacræ virgines quæ Abbatiam incolebant, (eſt enim regalis & Imperio ſubiecta) hominis iſtius inſolen-

Comes Fridericus miſere diuexat Abbatiam Eſſendienſem.

Digitized by Google

ſolentias ſuſtinere poſſent. Itaque quod reliquum erat, Engelbertus pacis & iuſtitiæ cultor præcipuus, cum ab Honorio Papa, & Imperatore Friderico, tum iuſtitiæ & æquitatis impulſu, admonitus, vt Eccleſiam extrema iam calamitate oppreſſam, & ad ipſa vſque oſſa exhauſtam ſanaret, medicam manum, caute tamen atque prudenter, admouere cœpit. Quod ſimulac perſenſit. Fridericus, furore & amentia præceps, homines quoſdam malitiæ ſuæ conſortes, & ad omne facinus pronos, ad paricidium inflammat.

Fridericus in necem eius conſpirat.

Non latuit ea res beatum Engelbertum; qui licet dæmonis ſatellites armis facile profligare, & aduerſarios cunctos internecione delere potuiſſet, nihil tamen horum, præter conſuetudinem attentans, corpus animamque multis precibus & lachrymis diuinæ prouidentiæ inſtanter commendauit; & quaſi martyrii cupidus, pura atque ſincera confeſſione, Mindenſi Epiſcopo totius vitæ ſuæ delicta expiauit. Peregit illam peccatorum ſuorum exomologeſin, tam copioſo lachrymarum imbre, vt eam lachrymarũ gratiam Mindenſis ſatis mirari non poſſet. Nec dubium, quin crebris ſtillicidiis contractas anteactæ vitæ ſordes diluerit: ſeſeque totum Chriſto conciliauerit. Intereà Fridericus patrandi facinoris auidus, vt conceptam malitiam melius diſſimularet, cœpit familiarius ſolito Epiſcopo adhærere; vias omnes modoſq; tacite exquirens; vbi & quando potiſſimum ſcelus expleret.

Cum multis lachrymis, confitetur Engelbertus peccata ſua.

Erat in Suuelme, Eccleſia ab Epiſcopo dedicanda: quod Fridericum minime latebat. Itaque oblata occaſione vtendum ratus, cum antiſtes ad deſtinatum properaret locum, accurrit circa meridiem Fridericus, certior fieri cupiens quo & quibus ſtipatus comitibus, tenderet. Salutat eum benigne Epiſcopus; inuitat ad hoſpitium; & cunctis humanitatis officiis apud ſe retinere conatur. At ille difficulter hærentem animo peſtem vultu tegere valens, excuſat: & ocyus inde ad ſuos aduolat. Magna iam epiſcopalis familiæ pars cœnam paratura præceſſerat, & pauci cum pontifice

Fridericus Comes, eius iter explorat.

remanſerant; cum ecce ſole iam ad occaſum tendente Comes enormitatem concepti facinoris conſiderans, totis viſceribus contremiſcit, & ſcelus deteſtatur. Sed mox deteſtabili ſuorum hortatu inflammatus, inſtar colubri, venenum, quod ad breue tempus euomuerat, ardentius reſorbuit: & ſatellites ſuos ad patrandum facinus dictis factiſque acrius incitauit. Nihil illi cũctati ſunt, ſed animis verbiſq; feroces, ſtrictis gladiis in obuium antiſtitem ſuum irruerunt, iniectiſque certatim manibus, quidam Giſelbertus primum vulnus capiti eius inflixit, ferrumq; vibrans, ſecundo ictu, dexteram amputauit, corpuſque gladio transfixit. Eadem hora, Iordanus quidam, qui ob maleficia ab eo proſcriptus fuerat, ſuperueniens horrendum vulnus cerebro impoſuit, & Heribertus humi proſtratum cultello perfodit. Poſtremo filii perditionis congregati, tanquam canes rabidi ac famelici cultellis acutiſſimis ad hoc præparatis ſic totum corpus eius concidêre, vt à capite vſque ad calces, nulla pars à vulnere vacua remaneret. Deinde patrato tanto paricidio, lætabundi quaſi re bene geſta, corpore in terra relicto, ad Comitem conuenerunt, ſimulque receſſerunt. Illis abeuntibus miles quidam, Leonies nomine, qui etiam pro domini ſui antiſtitis defenſione in femore vulnus acceperat, cum Henrico Cellario ſubſequutus, tandem martyris corpus extinctum & aſpectu nimis horrendum inueniunt. Quo viſo animis ſane conſternati, bigæ ilico ex proximis ædibus adductæ illud impoſuerunt: & mœſti lachrymiſq; perfuſi ad domum, in qua antiſtes pernoctare ſtatuerat, aduexerunt. Inde vero mane facto ad Montenſe monaſterium, & ex monaſterio Coloniam honorificentiſſime delatum, atque in B. Petri Eccleſia poſitum eſt.

Sceleris immanitate terretur Fridericus, ſed mox à ſuis animatur.

Horrendũ, in modum trucidatur.

Corpus eis ad Montẽſe cœnobium defertur.

Cæterum Henricus Bonnenſis Præpoſitus in defuncti ſedem paulo poſt ſubrogatus, necem tanti Præſulis modis omnibus vindicandam ſuſcepit. Et primo quidem Fridericus proſcriptus & anathematis fulmine cum ſuis omnibus ictus, mille ſuppliciorum generibus,

Henricus creatur Colonenſis antiſtes.

Digitized by Google

neribus, quæ poſtea luit, adiudicatus eſt. Omnes enim illi ſceleris tanti auctores, vel diuina vel humana iuſtitia vindice, è vita miſerrime exceſſerunt. Atque vt de reliquis taceamus, quorum aliqui rotæ ſupplicio affecti ſunt, ipſe Fridericus, eodem pene die, anno euoluto, quo glorioſi martyris corpus multorum mœrore ciuitati illatum eſt, per portam oppoſitam vinctus eſt introductus; & in rotam cum tormentis turpiſſime impoſitus. Fuit ſane horrendum de ſacrilego illo ſumptum ſupplicium: quod iuſtum cunctis longe lateque incuſſit timorem. Triduo enim, quo vinctus in palatio tenebatur, extrà muros ciuitatis, in Monticulo, qui iuxta portam ſancti Seuerini eſt, lapidea ſatis alte erecta eſt columna; atque in eam rota plauſtri plumbo veſtita, vt durare poſſet, tranſlata. Die vero ſequenti in eam rotam paricida nefandus, brachijs & cruribus ſecuri priùs confractis, funibus pertractus eſt. Quæ ſupplicia non modo patienter, ſed tanta etiam cum admiſſi criminis deteſtatione tuliſſe fertur, vt ſingula etiam membra carnifici lanianda vltro offerret, & reum ſeſe inſtanter clamaret. In rotam vero ſublatus, cum in acerbiſſimis illis cruciatibus ad preces vſque matutinas ſpiritum traheret, fertur aſſidua oratione ſcelerum ſuorum à Deo veniam flagitaſſe, & circunſtantes ſuppliciter ad orationis cōmunionem inuitaſſe. Fuit ea res ingenti cunctis admirationi; quam tamen omnes Engelberti meritis precibuſque tribuebant; quem dubium non eſt pro percuſſorum ſalute preces fudiſſe.

Horrendū de Friderico Colonia ſupplicium ſumitur.

Precibus S. Engelberti inſignem obtinet pœnitudinem à Deo Fridericus.

Sed vt ad Engelbertum reuertamur, eiuſque ſanctitatem non ſolum martyrio, ſed multis quoque poſt mortem miraculis, teſtatam confirmemus, è pluribus, imo infinitis, vnum hoc retuliſſe ſufficiat. Cum ſacrum eius corpus Francofurto (vbi id Henrico Regi, aliiſque Principibus præſentatum fuerat) Coloniam reduceretur, iamque Weſſeling, Pagum prope vrbem, vſque perlatum eſſet, miles quidam, Arnoldus

nomine,

Digitized by Google

nomine, (neſcio, quâ temeritate) martyris reliquias contumeliis & maledictis proſequens inter alia ait; Is qui plurimos & damnis affeciſſe & hæreditate legitima ſpoliaſſe fertur, quomodo nunc ſanctus, & miraculis clarus eſſe perhibetur? Somnia ſunt? ludibria ſunt: & fraudulentæ deceptiones. Si aliter ſe res habet, nam certa me loqui ſat ſcio, Deũ precor vt ante mortem ſanam mihi mentem auferat. Hæc dicens ſtomachanſque miles (fortaſſis quod marcis quadraginta, ob culpam filij, qui fœminam vi oppreſſerat, ab antiſtite mulctatus fuerat) eodem die mente alienatus; vxore liberiſque manus inferre cœpit; eoque dementiæ perductus eſt, vt tentus, vinctus, & in cuſtodiam datus tandem in furore & rabie mentis animam efflârit. Sunt alia pene infinita eximia ſane miracula, quæ ſancto martyri Chriſti gratia & virtute patrata tribuuntur; vtpote eum mortuis vitam, ſurdis auditum, cæcis viſum, mutis loquelam, claudis greſſum; paralyticis, contractis, aliiſq; ægritudinis afflictatis ſanitatem reddidiſſe.

Vindicta in blaſphemum in Martyrem.

Claret præclaris miraculis poſt obitum.

MARTYRIVM SS. a CLAVDII, NICOſtrati, Symphoriani, Caſtorij & Simplicij, itemque SS. b quatuor Coronatorum fratrum, Seueri, Seueriani, Carpophori & Victorini: Ex martyrologio Adonis epiſcopi Treuirenſis.

a Iuxta Baron. Tom 2 Annal. Hi quinq; circa annum Domi. 303. paſſi ſunt.
b hi quatuor vero biẽnio poſt. 8. Nouemb.

IMperantibus Diocletiano & Maximiano Romæ, Claudius, Nicoſtratus, Symphorianus, Caſtorius & Simplicius, ſculpendi artificio inſignes, ſummam apud Diocletianum Imperatorem inierunt gratiam. Cùm vero die quodam quadraturis marmorum intenti, artem ſuam Crucis ſigno munirent, & artificiũ omnibus numeris abſolutum redderent, Simplicius, qui adhuc errorum tenebris inuolutus erat, ad quatuor reliquos conuerſus, Per Deum, inquit, Solem vos adiu-

Artem ſuã ſigno Crucis muniũt.

Digitized by Google

adiuro, vt quis ille deus ſit, in cuius nomine tam exactum præſtatis artificium, mihi dicatis. Cui Symphorianus; Si potes credere, veri Dei cognitione te informabimus, & non modo artem, ſed & æternam vitam conſequeris. Is itaque fidei cognitione inſtructus, Chriſto pariter nomen dedit, & beato Cyrillo aquis luſtratus ſalutaribus; ad certamen pro Chriſto ſubeundum ſe comparauit.

Non multo poſt, pietate eorum clarius relucente, nomina eorum delata fuêre, quod Chriſtianæ religioni dediti, deum Æſculapium, ſicut præceperat Imperator, ex marmore Porphyretico & Proconneſio, fingere noluiſſent. Ea propter à Lampadio tribuno, iubente Diocletiano, in cuſtodiam traditi ſunt. Cumque nullis minis vel blanditiis à Chriſti confeſſione auelli poſſent, ſcorpionibus grauiſſime cæſi; præclaram ſuæ fidei confeſſionem mira edidêre conſtantia; Chriſto famulis ſuis aſſiſtente, & Lampadium dæmonio correptum ſubitanea morte mulctante. Hoc factum vt audiuit Diocletianus, iuſſit cuidam Nicetio togato, vt martyres in plumbeis loculis viuos incluſos in mare præcipites daret. Poſt dies autem quadraginta duos, Nicodemus quidam inſigniter Chriſtianus, loculos cum martyrum corporib. leuauit, eaq; honorifice in domo ſua condidit.

Cæduntur ſcorpionib.

In flumen demerguntur.

Eodem illo die, duobus tamen ab horum martyrio annis, Seuerus, Seuerianus, Carpophorus & Victorinus cum ad ſacrificandum impellerentur, conſtantes ſuam fide & religione, impiorum iuſſa contempſerũt. Quod ilico vt Diocletiano Imperatori nunciatum eſt, eos ante Æſculapij ſimulachrum plumbatis ad ſupremum vſque ſpiritum cædi imperauit: cæſoſque & glorioſo fine beatos, canibus in platea obijci iuſſit. Ibi cum dies quinque ſacra eorum corpora iacuiſſent, à Chriſtianis ſublata, milliario ab Vrbe tertio, via Lauicana, in arenario iuxta corpora ſupradictorum martyrum, ſepulta ſunt.

Quatuor Coronatorũ nomina.

Caeduntur plumbatis.

Cum autem nomina eorum minime reperirentur, ſtatuit

à Melciade Episcopo

quatuor coronati nominantur. ſtatuit B. Melciades epiſcopus, vt anniuerſaria eorum quatuor Coronatorum dies, ſub nominibus ſanctorum quinque martyrum recoleretur. Intercurrentibus tamen annis, cuidam viro ſanctitatis laude conſpicuo, nomina eorum reuelata ſunt. Feſtiuitas vero, vt fuerat ſtatuta, in aliorum martyrum feſtiuitate celebris permanſit: ac locus quatuor Coronatorum nomine inſignis.

In a Not. ad Mart. Rom.

VITA S. VVILEHADI PRIMI EPIſcopi Bremenſis: Ex ea quæ, teſte a Baronio, à V. P. Laurent Surio fideliſſimè eſt conſcripta. Ordinatus fuit eius ſedis epiſcopus anno Domini 788.

8 Nouemb.

Patria eius

VVilehadus vir vitæ venerabilis, ex Britannia maiori oriundus, ſpiritualibus diſciplinis egregie imbutus, vt cognouit Friſones Chriſtianæ fidei expetere myſteria, magno incitatus zelo, Alachinti, Regis Anglorum ac Epiſcoporum communi ſententia & conſenſu ad eos contendit: tranſmiſſoque mare gratulabundus in locum, cui * Dockinge nomen eſt, peruenit. Is cum iam ante S. Bonifacii * martyrio celebris, à cunctis erroribus ritè expurgatus eſſet, Willehadus in ſubacta fidelium corda feliciter admodum diuini verbi ſparſit ſemina, vbereſque adeo recepit fructus, vt multi nobilium ſuos ei filios inſtituendos traderent.

** Deckum*

** hui⁹ vita extat 14. Maij*

Magnum fructum facit in Friſia.

Inde autem proficiſcens, traiecto flumine Lauinca, ad locum, cui Huchmarke nomen, appulit; vbi incolæ furore perciti, quod eos ab idolorum cultura reuocaret, necem illi inferre voluerunt; intuliſſentque protinus, ni moderatiores quidam & ſanioris conſilii homines, ad ſortem, de more, reuocandum eſſe dixiſſent, nũ morte plectendus eſſet. Cumque ſors eum non attingeret, agente diuina prouidentia, libera abeundi facultate donatus eſt. Illis ergo relictis, venit in Drentiam: vbi multi eius prædicatione conuerſi, Chriſto ſuo

Pagani volunt eum occidere.

Digitized by Google

ſuo nomina dedêre. Porro diſcipulis eius idolorum ſana demoliri volentib. barbari pari furore impulſi ad cædem cũctis inferendam ſe comparauerũt: cæſúmque fuſtib. B. Willehadum, & multis plagis liuidum, è ſuis finibus expulerunt. *Caditur fuſtibus.*

Tum vero in Wigmodiam ſe conferens, eccleſias illic condidit, & populum ſalutari doctrina alacriter erudiuit. Ea in re Carolus Francorum Rex mirifice ei adiumento fuiſſe perhibetur. Sed paulo poſt Wedekindus Saxonum Dux, congregato aduerſus Carolum exercitu, Chriſtianos perſequi, & è finibus ſuis profligare cœpit. Quo ſcelere offenſus Willehadus, in Vtriuſtri commigrauit. Sed cum eo quoq; perſecutionis tempeſtas peruaderet, eam Chriſti benignitate declinans, Romam profectus eſt; vbi ab Hadriano Pontifice peramanter exceptus, & ſuauiſſima conſolatione refectus, tandem in Franciam lætus rediit. *Venit Romam.*

PorroCarolo Francorũ Rege iubente, in VVigmodiam reuerſus, Chriſti fidem publice, & ſtrenue prædicauit, deſtructaque templa inſtaurauit; & eodem quoque anno Friſones deſertores ad Chriſti fidem reduxit: & ipſum poſtremo VVedekindum totius mali auctorem baptiſmate luſtrauit. Carolus autem Rex cum eſſet VVormatiæ, Chriſti ſacerdotem, antiſtitem conſecrari voluit: eiuſq; parœciæ VVigmodiam, Haras, Vtriuſtri, Aſtergam, VVangã & Noerden ſubiecit. Igitur vir ſanctus primus ibidem epiſcopus conſtitutus, pie admodum & religioſe functionẽ illã annos duos, menſes 3. & dies 26. adminiſtrauit, virtutumque ſtudia multis modis adauxit. Bremæ vero inſigni opere templũ condidit; dedicatumq; in honorem Saluatoris, Apoſtolorum Principem patronum eius elegit: & in ea vrbe cathedram epiſcopalem conſtituit. Fuit aũt mirę nimis abſtinentiæ; ita vt PontifexHadrianus ad piſciũ eſum, quib. vti non ſolebat, cogerę debuerit. Tandem cum eccleſiam ſuam ſtudio pietatis & religionis egregie florentem reddidiſſet, in loco, qui Bleckenſee dicitur, acri correptus febre, ad cælos emigrauit. *Wedekindus baptizatur. Willehadus fit primus epiſcopus Bremẽſis. Conſtruit egregium templum Bremæ. Mira eius abſtinẽtia. Obit feliciter.*

C. Baron. in Mart. Rom & Annal. Tom 12.

VITA S. GODEFRIDI EPISCOPI Ambienſis 34. Ex ea quæ eſt per Nicolaum, Monachum Sueſsioneſem, eius æqualem. Migrauit ex humanis, anno Domini 1118. Epiſcopatus ſui 11. Ætatis vero ſuæ 50. Translatio autem facta eſt, anno 1138.

8. Noueb.

Patria & parentes.

BEatus Godefridus pagò Sueſſionenſi oriundus, parentes habuit Frodonem & Elizabetham ingenuis non ſolum moribus & vitæ integritate, ſed religionis etiam & miſericordiæ virtutibus eximie ornatos. Eſt celebre monaſterium in Veromanduorum ſolo, Beato * Quintino martyri ſacrum, Peronæ oppido propinquum. Ei præerat egregia generis & morum nobilitate vir, Godefridus; Idæ, filiæ nobiliſſimi Alberti Comitis Namurcenſis, patruus, cui magna cum Frodone eiuſque coniuge erat familiaritas; qui etiam ſuis ſuorumque precibus hunc eis filium à Domino impetraſſe, eaque de cauſa baptiſmate luſtratum ſuo nomine appellaſſe dicitur. Itaque pius infans & ſummæ expectationis puer, quinquennis ad Godefridum Abbatem à parentibus eſt deductus; qui eum peramanter amplexans, liberalibus diſciplinis atque monaſticis imbuendum curauit. Nec fruſtra ijs vtiq; eſt adhibitus; procedente ſiquidem tempore cunctis virtutibus & diſciplinis ad miraculum vſque excultus, moribus ornatus, & diuinarum rerum cognitione inſtructus, prorſus vt 26. ætatis ſuæ anno, ſacerdotio initiatus, è B. Quintini, ad Nouigenti monaſterium Abbatis titulo adminiſtrandum quanquam inuitus fuerit euocatus.

** Eius vita habetur 26 Iunij.*

Quinquennis traditur monaſterio.

Fit Abbas.

Erat illud monaſterium tunc temporis extrema rerum omnium inopia oppreſſum. Sex tantum monachi, pueruli duo, ijque cæleſtium rerum admodum rudes, locum incolebant. Cellulæ & habitacula anguſta, erant ſolis viminibus intexta; tribuli, ſpinæ, dumeta, aliaque arbuſta paſſim excreuerant; denique erat

loci

loci facies adeò miſera & deſolata, vt miſerior eſſe non poſſet. Quæ res virum Dei ad prouinciam alacri animo ſuſcipiendam, (vtpote paupertatis amantem, & benefaciendi ſtudio acriter incitatum) inuitauit. Itaque ſucciſis extirpatiſque arbuſtis, agroque erudeрato, noua à fundamentis monachorum extruxit habitacula; & quod omni laude dignum eſt, domum, fouendis recreandiſque pauperibus & ægris, condidit egregiam, & terris vineiſque ditatam quotidie ipſe per ſe benigne humiliterque luſtrabat: ſingulis veſtes ciboſque præbebat; pedes abluebat; vlcera curabat; & ſi quæ erant corpora defunctorum, ſepulturæ officioſiſſime mandabat. Per multa ſane alia memoratu digna illic & alibi geſſit vir ſanctus, quæ nos, ad reliqua properantes ſtudio omittimus.

Eximia eius in pauperes miſericordia.

Per id tempus, * Geruinus Ambianenſium Epiſcopus, vir non admodum ſanæ mentis, quibuſdam rebus aduerſis vexatus, ſedem ſuam vecors deſeruit. Quod cum periculo vacare non poſſet, poſt ieiunia preceſque per totam diœceſim habitas, tandem Godefridus communi omnium conſenſu eſt electus: & in Trecenſi Concilio ſane celeberrimo confirmatus. Et ille quidem fugam meditabatur; ſed ſtudio & induſtria Richardi Cardinalis (qui Apoſtolicæ ſedis legatus Concilio præerat) interceptus, & infula pontificali à Rhemenſi Archiepiſcopo Manaſſe conſecratus eſt.

Geruinus, Ambianenſium epiſcopus, ſedem ſuā deſerit. Godefridus ſuccedit in locum eius.

Ea igitur dignitate & honore decoratus, Ambianos profectus eſt; Aduentanti, vrbs tota obuiam ruit. Vbi vero ad B. Acioli martyris ædem, quæ extrà vrbis muros eſt, ventum fuit, ilico vir diuinus iumento deſiliens, vtrumque latus eius, Lamberto Atrebatenſi & Ioanne Morienſi Epiſcopis ſapientia & eruditione claris, ſtipantib. reliquum itineris ad B. Firmini martyris baſilicam nudis confecit pedibus; ab imo pectore trahens ſuſpiria, & pectus lachrymis vbertim rigās. Poſtremo, ad populum concionem habuit, tanta virtute & doctrina inſtructam, vt cuncti eum ſancti ſpiritûs organum conclamarent.

Magna in eo virtus concionandi.

 Ille di-

tudine donandos, fame cruciari, & mihi extremo homuncioni ferculorum lautitias apparari?

Sanctitatis & pudicitiæ cuſtos adeo præclarus & ſtudioſus vbique extitit, vt infames Clericos vel impuro matrimonio copulatos, non ſolum à ſuo conſortio, ſed etiam à Chori ingreſſu conſtanter arceret. Eam ob rem multis quotidie conuiciis & inſidiis appetebatur; quas cum ille forti animo contemneret, tandem cuiuſdam Clerici concubina è medio eum tollere cogitauit. Miſit itaq; illi vinum aromaticum, helleboro infectum. Accepit id quidem cum gratiarum actione epiſcopus, ſed ob oculos ſtatuens, cognouit ilico virus in eo exitiale latitare. Itaque intinctum in eo potu panis fragmen diſcurrenti per aulam obtulit catello; qui paulò poſt in ſomno extinctus eſt. *Impuros clericos vt caſtigarit.* *Venenum ſibi oblatũ diuinitus cognoſcit.*

Inſignem etiam & minime tolerandam à monachis S. VValerici paſſus eſt quandoque contumeliam; ſed enim venientem ad eorum monaſterium, vt quibuſdam presbyteris longè ab Ambianorum ciuitate ſeparatis, calices & lintea conſecraret, ſumma cum iniuria repulerunt, vixque à manibus temperantes, Antiſtitis auctoritatem in ſuo monaſterio nullam eſſe dixerunt. Quod vt improbi illi (multis enim vitiis tunc temporis monaſterium illud ſcatere dicebatur) contra fas omne confirmarent, commentitias finxêre literas, tanquam à Romano Pontifice ſpeciali priuilegio datas, quibus Ambianenſis Epiſcopi auctoritatem in VValerici monaſterio ſublatam eſſe contendebant: eoque litem donis muneribuſque protraxerunt, vt vir ſanctus bis Romam pergere debuerit; vbi acceptis demum à Paſchali Pontifice literis, cõtumaces illos monachos, ſibi tanquam patri & paſtori legitimo ſubditos eſſe fecit. *Patitur à monachis S. VValerici cõtumeliã.* *Romã proficiſcitur ad domandum monachos iſtos.*

Poſt hæc vir prudens ſæpius perpendens ſæculariũ tumultuum tempeſtates, præclara ſeruorum Dei fama, qui in Carthuſia non longe à Gratinopoli degebant, excitatus, relictis omnibus, eo ſe contulit:

atq;in optatum diu ſolitudinis locum cæleſtia tm̃ cõtemplaturus abdidit. Præerat tũc Carthuſiæ Guigo; vir doctrina & vitæ integritate conſpicuus; qui Godefridum angelico plane vultu reſplendentem peramanter excepit, ſanctiſſimoque fratrum collegio indiſſolubili vinculo adiunxiſſet, ni Romani Pontificis & procerum totius Galliæ iuſtam indignationem veritus fuiſſet. Cupiebat quidem ſanctus antiſtes reliquũ vitæ ſuæ tempus in ea eremo cum ſanctis fratribus exigere, eaque de cauſa ſe per literas epiſcopatu abdicauerat; ſed vbi res innotuit, dicto citius ad ſedem ſuã reuocatus, & celerrime è Carthuſia redire compulſus eſt; vbi tamen multa reliquit virtutis & ſanctitatis exempla: quæ etiamnum inter fratres celeberi memoria vigent.

S. Godefridus cupit in maiori Carthuſiá monachus fieri.

Igitur reuerſus ad ſedem ſuam, rebelles ſubditorum animos ad ſolenne Quadrageſimæ ieiunium inducere conatus eſt. At illi epiſcopum nouas leges præſcribere calumniantes, non modo carnibus abſtinere noluerunt, ſed cunctis etiam aliis oblectamentis Eccleſiæ præceptum contaminârunt. Quod cum epiſcopum minime lateret, adueniente Dominicæ cœnæ die, rebellibus hanc irrogauit mulctam, vt à ſacroſancta Euchariſtia ad ſecundam vſque Paſchatis feriam abſtinerent. Fuit tunc reorum vnus, qui ſpreto antiſtitis mandato, ſacræ communioni ſe ingerere non dubitauit; muliebri habitu ſexum mentiens fœmineum; ne forte à ſacerdotibus agnitus, repulſam pateretur. Et ecce, ſumpta Euchariſtia, repente tantis tamque acerbis viſcerum cruciatur doloribus, vt humi ſtratus, ſpumas ex ore eijceret cruẽtas, & quod indignus ſumpſerat, cum multo ſanguine, cunctis cernẽtib. euomeret.

En vt ſubditi deficiant, abſente Paſtore.

Punitur diuinitus Euchariſtiam contra ſancti viri prohibitionem ſumens.

Hæc & ſimilia rebellium facinora mire eius animum exulcerabant: maleuolorum inſuper & quotidiana fere inuidorum conuicia, verſutæque machinationes, rurſus fugam ei ſuadebant. Hærebat illius animo

Vehementer aſpirat ad Carthuſiam.

mo eremus Carthuſiæ; & ſuauiſſima ſanctorum fratrum recordatio lachrymas illi frequentes eliciebat; ſed gregem ſibi commiſſum quanquam rebellem & ingratum deſerere nefas arbitrabatur. Crebro tamen Deum precabatur, ne ipſum in ea regione vitæ terminum claudere pateretur. Itaque Rhemorum vrbem (incertum qua de cauſa) petiturus, apud Sueſſiones, in Criſpini & Criſpiniani monaſterio febri correptus, paucis poſt diebus vir ſanctitate venerandus & omni laude maior è vita exceſſit: eodem in loco ſepultus, quem in omni vita pro SS. Martyrum amore pio admodum affectu excoluerat. Eius vero monumentum, hoc inſigni decorauit Epitaphio, Goslenus Sueſſionum Antiſtes; qui & multo poſt tempore ſacras eius Reliquias, Sueſſiones tranſtulit: & ante ſummam arã ſub teſtudine honorifice recondidit.

Gloria Pontificum, Cleri decus, ac Monachorum
Forma; gregis Dux, exemplar morum Godefridus:
Hic iacet; aſtra petens, octauo Luce Nouembris.

MARTYRIVM S. a THODORI TYRO-*nis dicti, ad differentiam* Theodori *Ducis. Ex* Simeone *Metaphraſte. Paſſus eſt anno Chriſti* 304. *teſte C. Baron. Tom.* 2. *Annal.*

MAximianus & Maximinus Imperatores cum per vniuerſas prouincias ditioni ſuæ ſubiectas cauiſſent, vt omnes Chriſtianis ſacris initiati mortis euaderent ſupplicium, ſi vel immolatos tantum cibos guſtare voluiſſent, Theodorus tyro, qui in Orientis regione militabat, diuino ſpiritu plenus, in media Marmaritarum legione, quæ in Ponti ciuitate Amaſea nomine ſub Brinca Præpoſito reſidebat, hujuſmodi ſuæ fidei & amoris in Chriſtum edidit confeſſionem.

Feliciter decedit.

Epitaphiũ S Godefridi

a Appellatus eſt hic martyr etiam Amaſenus, ob locum, vbi paſſus eſt. Et Euchaita; à ciuitate in quam eius corpus trãſlatum eſt: qua poſteà ab eodem nominata eſt Theodoropolis. Teſte C. Barõ. in Not. Mar. Rom. 9. Nouemb.

Præclara S. Theodori confeſſio.

feſſionem. Ego Chriſtianus, adulterinos omnes deos deteſtans, deinceps Chriſto Regi meo milito: & non alij. Eam confeſſionem haud mediocriter admirans Brincas, non quidem ſtatim martyri iniecit vincula, ſed liberum à ſe dimiſit: ſperans fore, vt lenitate eum & blanditiis vinceret, quem certaminibus ſuperandũ deſperabat. Intereà impij idolorum cultores ira frementes, alios quoſdam ciues pietate & fide præſtantes, vinctos in carcerem abripuerunt: quos Theodorus pijs monitis ad conſtantiam hortari non deſtitit.

Hortatur vinctos Chriſti ad conſtantiã.

Succendit fanum matris deorũ.

Illis vero in vincula coniectis, athleta Chriſti temporis opportunitatem nactus, noctu fanum matri deorum conſecratum igne ſuccendit: & idola in cineres redegit. Eam ob rem comprehenſus & Præſidis tribunali oblatus, primum acriter cæſus, deinde in carcerem abreptus fuit: vt illic fame ſitique confectus interiret. Sed ſequenti nocte fuit Chriſti ipſius præſentia & ſanctorum angelorum mirificè confirmatus, tantoque repletus gaudio, vt voces lætitiæ, & exultationis plenas ederet: & carceris cuſtodibus ſummam admirationem commoueret. Illi cum pſalmodiæ ſuauitatem auribus perciperent, conciti Publio Præſidi id renunciârunt, æſtimantes forſan Chriſtianorum multitudinem in carcerem irrupiſſe, & vna cum Theodoro epulis & genio indulgere. Accurrit ilico Præſes ratus ſe opimam nacturus prædam. Vt vero carceri proprior factus eſt, viditque portam cuſtodiæ clauſam, & catenam, vna cum ſignaculis integram, miratur: animus tamen prædæ auidus aliunde per feneſtras forte irrupiſſe ſuſpicabatur. Itaque ne quis fuga elaberetur, armato milite ergaſtulum circundat; deinde oſtio leniter reſerato gradum pedetentim infert: ſed iniqua ſpe miſer deluſus ſolum Theodorum Chriſti ſeruum in ligno conſtrictum inuenit. Vnde tam ipſe quam ſatellites ipſius, timore & tremore correpti, clauſa rurſus cuſtodiæ porta receſſerunt: & Chriſti martyri panis vnciã & aquæ poculum quotidie præbuerunt; quæ ille admittere noluit: aſſerens ſe terreſtri

Cæditur & in carcerẽ mittitur.

A Chriſto Domino & Angelis cõfortatur.

Recuſat panem vel aquam impiorum.

pane

pane non indigere, qui à Chriſto Ieſu, cæleſti alebatur.

Mane autem facto Præſes productum ad tribunal miris eſt blanditiis aggreſſus; Si, inquit, morem mihi gerere volueris, ego te deorum pontificem conſtitui curabo; & ſummis auctum honoribus per omnes regni prouincias exaltabo. Ad ea Theodorus, oculis ardenti pietate ad cælum ſublatis, quid tu mihi, inquit, caducos proponis honores? Ego quamdiu ſpiritum traho à Chriſti Saluatoris mei confeſſione non recedo. Tum Tyrannus, inito cum Præpoſito conſilio, in ligno eum ſuſtolli, & latera vngulis laniari iuſſit. Aduolant ilico armati lictores; ſæuiunt atrociter; ſed martyr immobilis permanens Chriſtum pſalmis & hymnis celebrabat; ſtupente ſane ad tantam illius fortitudinem & conſtantiam Tyranno: qui cum neque promiſſis, neque cruciatibus, quidquam ſe promouere cerneret, ignis ſupplicio furens frendenſque martyrem toto iam corpore laniatum condemnauit. Prolata ſententia, confeſtim ex officinis & balneis ingens lignorum ſarmentorumque fuit prolata congeries: in quam ſubditis ignibus coniectus martyr beatum Deo ſpiritum tradidit. Fertur frontem, oculos, pectus, totumque corpus; Crucis ſigno, admiranda quadam pietate muniiſſe, & ſic demum lætabundus è vita exceſſiſſe. Corpus fuit ab eximia pietate matrona Euſebia nomine ſindone inuolutum, & precioſis delibutum vnguentis in ciutate Euchaitarum honorifice conditum.

Vide blanditias Satana.

Vngulis dilaniatur.

In ignem miſſus reddit Deo Spiritum.

Locus ſepulturæ eius.

ILLVSTRE MIRACVLVM IMAGINIS ſaluatoris, quæ à Iudæis in Vrbe Beryto crucifixa, copioſo manauit ſanguine; Quod contigit temporibus Conſtantini Iunioris & Irenes Matris eius, qui ſimul regnare cœperunt anno Domini 781. teſte C. Baron. Tom. 9. Annalium. Tribuitur autem tractatus Athanaſio Alexandrino Epiſcopo; ſed Baronius cenſet alterius potius eſſe Athanaſij Epiſcopi cuiuſdam in Syria.

C. Baron. in Not. Mar. Rom.

9 Nouemb. BErytus ciuitas eſt in finibus Tyri & Sidonis ſita, Antiochienſibus vectigalis: in qua frequens erat Iudæorum natio. Contigit autem vt Chriſtianorum quidam à Iudæo conductum prope Synagogam habitaret domicilium; in quo ex aduerſo lectuli venerandam inprimis Chriſti Ieſu fixam habebat imaginem: integram ipſius Saluatoris proportionem inſigni artificio exprimentem. Porro cum idem Chriſtianus ædes paulo laxiores commodioreſque ad habitandum inquireret, ijs tandem in alio ciuitatis loco inuentis, domicilium mutauit: & res omnes, vna illa imagine per obliuionem relicta, eo tranſtulit. Agebantur hæc omnia diuina quadam prouidentia: quæ hiſce ipſis rebus quoſdam ad ſui nominis agnitionem pertrahere diſponebat. Itaque Chriſtiano illo migrante, alius quidam Iudæus loci commoditate captus, ædiculam illam conduxit: & aliquamdiu, eiuſcemodi imagine affixa, ne viſa quidem, illic habitauit.

Antiquiſſima Chriſti imago.

Accidit autem vt die quodam gentilium ſuorum quoſdam ad prandium inuitaret; & vnus conuiuarum ſublatis oculis imaginem illam cōſpiceret; moxque conuerſus ad conuiuatorem, Tu, inquit, Iudæus cum ſis, qua fronte tandem huiuſcemodi imaginem domi tuæ habere audes? Non dicam, quod plauſtra conuiciorum & maledicta in Dominum Saluatorem hic

hic effuderit. Conuiuator autem ſeipſum purgare ſtudens, affirmabat etiam ſancte, ſe huiuſmodi imaginē hactenus non vidiſſe; atque ita, qui inuitatus fuerat, tunc quidem tacuit: ſed nefaria religionis ſuperſtitione tactus, paulo poſt ad principes ſacerdotum hominem detulit, quod imaginem Saluatoris in ædibus conſeruaret. Illi vero audita re, cum ingenti hominū eiuſdem nationis turba, ad ædes illas, in quibus imago habebatur, aduolant, & Iudæum quidem extra Synagogam eijciunt: imaginem vero furore pleni in terram detrahunt dicentes; Quemadmodum patres noſtri illuſerunt ei, ita & nos faciamus. Tunc certatim omnes imaginem, in Chriſti Saluatoris iniuriam, ijs affecêre conuicijs, quæ nemo ſanæ mentis excogitare poſſet. Omnia enim illa ſupplicia, quæ Chriſtus pro humani generis redemptione ſuſtinuit, imagini irrogârunt. Tandem cunctis expletis, ne quid omitterent, vnus eorum lancea latus imaginis Dominicæ transfixit; & ecce ſtupendum profecto miraculum; confeſtim ſanguinis & aquæ riuuli emanare cœperunt. Eo ſpectaculo principes ſacerdotum & ſeniores varie affecti, vt rei exitum contemplarentur, hydriam vulneri admouerunt, ſanguinemque & aquam defluentem exceperunt. Fuit abſque mora vna ſubito repleta hydria: quam deinde ad ſynagogam ſuam detulerunt. Dicebant enim; Quoniam Chriſticolæ ſuſurrant, Chriſtum multa & inaudita in mundo patraſſe miracula, quæ omnem induſtriam humanam & potentiam ſuperant, accipiamus hunc ſanguinem & aquam & infirmos quoslibet ijs perungamus, & ſi quidem vera ſunt, quæ de Chriſto referuntur, continuo ſanitatem conſequentur: ſin autem, certe dubium non eſt, mera eſſe commenta, quæ de Chriſti virtute & potentia iactitant.

Vide quos magiſtros ſequantur Iconomachi.

Vide ſtupēdum miraculum.

Sanguis ex latere imaginis Chriſti, à Iudæis cōſeruatur.

2 His dictis, hydriam ad ſynagogam deferunt; magna ſpe & deſiderio ſuſpenſi, vt ſummam Chriſto æterni Regis filio iniuriam irrogent. Congregauerunt itaque ingētem languidorum multitudinem; inter quos,

Miracula ex Sanguine imaginis Christi.

quidam prouectæ ætatis vir, ab ortu, membrorum omnium diſſolutione miſerrime vexatus, ab eis perunctus, repente de ſuo exiliens grabato Chriſtum Dei filium magna voce laudauit. Pari ratione, cæci nonnulli amiſſum lumen recipere meruerunt. Inde alij plurimi varijs languoribus & infirmitatibus oppreſſi, mirabili Dei virtute, vndique perfuſi, priſtino ſenſu redintegrato, laudes Chriſto Ieſu Saluatori noſtro iubilârunt. Dum hæc fiunt, & omnia magnis lætitiæ vocibus perſtrepunt, tantus languentium ad ſynagogam factus eſt concurſus, vt locus, quanquam ampliſſimus omnes non caperet. Nemo tamen non ſanitate donatus abibat. Si enim ſingula, quæ illic facta ſunt miracula & prodigia, referre velimus, faſtidium lectori generabimus.

Iudæi permulti credunt in Christum.

Omnes autem principes ſacerdotum, & ſeniores, & Iudæi vtriuſque ſexûs omnes, confeſtim cum multis lachrymis & crebris ſingultibus, deteſtata perfidia, Chriſto ſua nomina dedêre; atque ad eccleſiam pariter confluentes, magnis vocibus, Metropolitani prouoluti veſtigijs, ſcelera ſua confeſſi ſunt; & cuncta, vt acciderant, eidem ſtudioſe quærenti, ex ordine retulerunt.

Nota de imaginis antiquitate. Ioann 3.

Porro Chriſtianus ille, qui dominus & hæres imaginis erat, accitus & quæſitus, vnde iconam illam habuiſſet, aut à quo tam mirabiliter poſita eſſet, hęc quę ſubiungimus, reſpondiſſe fertur; Nicodemus qui ad Ieſum noctu veniſſe fertur, eam imaginem proprijs manibus formauit: morienſq; Gamalieli teſtamento reliquit. Gamaliel autem cum diem ſibi cerneret adeſſe extremum, Iacobo eam donauit. Iacobus vero Simeoni & Zachæo, & ſic per temporum ſucceſſiones, in Hieroſolyma perdurauit. Cæterum imminente vrbis vaſtatione, quæ quadrageſimo & tertio poſt aſſcenſionē Domini anno, patrata eſt, Fideles à Spirituſancto admoniti, biennio antequam Titus & Veſpaſianus extremam vrbi cladem inferrent, cum rebus ſuis vniuerſis ad regnum Agrippæ Regis qui cum Romanis tunc

fœde-

fœderatus erat ſe tranſtulerunt. Quo tempore etiam hæc effigies cum cæteris rebus eccleſiaſticis deportata vſque hodie in Syria permanſit, quam ego ipſe à parentibus ex hac luce migrantibus mihi traditam iure hæreditario vſque nunc poſſedi. Hæc certa & indubitata ratio eſt, de icona S. Domini Saluatoris, qualiter de Iudæa in Syriæ partes deuenerit.

His auditis Metropolitanus incredibili gaudio perfuſus Iudæos ſupplices peramanter excepit; & diebus plurimis Chriſtiana diſciplina erudijt: & poſtremo catechumenos triduano peracto ieiunio ex aqua & ſpirituſancto regenerauit. Illi vero vt fonte ſalutari luſtrati ſunt, ſynagogam ſuam in honorem Saluatoris conſecrandam ei obtulerunt: quam Metropolitanus magno cum gaudio & populi totius feſtiuitate ritè expiatam, Chriſto Domino humani generis Saluatori dedicauit. Interea tamen vna cura noctes dieſque eum ſolicitabat, quid de hydria illa quæ Dominicum intra ſe retinebat cruorem, ageret: aut quo ſatis digno honore, tantum miraculum ęterna celebritate digniſſimum, proſequeretur. Tandem ſalubri reperto conſilio, vitreas curauit fieri ampullas, in quibus ſingulas de aqua & ſanguine infudit portiones: eaſque per Aſiam Aphricam, & Europam dirigens, cunctos eccleſiarum antiſtites ad annuam tanti miraculi feſtiuitatem ſummo gaudio celebrandam admonuit.

Iudæi fidē Chriſti ſuſcipiunt & baptiZantur.

Feſtum huius miraculi indicitur, in perpetuam rei memoriam.

VITA SANCTAE ET SEMPER MEMOrandæ Theoctiſtes Lesbiæ: Ex ea quæ eſt per Simeonem Metaphraſten.

C. Baron. in Notat. Martyr. Roman.

LEsbos inſula eſt in Ægæo Æolicarum vrbium Metropolis: vniuerſæ Troadis quondam obtinens imperium. In ea Methymna ciuitas eſt, memoratu cumprimis digna; cum propter res alias, tum vel eo ſolum nomine, quod Theoctiſten admiranda pietate fœminam produxerit. Ea enim infans adhuc

10 Nouēbr. Patria eius.

huc orbata parentibus, in ſacrarum virginum conceſſit monaſterium, vbi annis non paucis, cœleſti diſciplina, magno cum fructu, imbuta fuit. Accidit autem vt octodecim annorum puella, diebus Paſchalibus, ſororem in vico propinquo habitantem ſalutatura, excurreret; & animum pœnitentiæ laboribus fatigatũ, honeſta recreatione relaxaret. Noctu autem Arabes Cretenſes, facta excurſione, omnes in miſerandam captiuitatem abduxerunt. Mane vero, cum de more barbaro plane atque nefario, pæana ceciniſſent, ſublatis anchoris, paſſiſque velis, cum omni illa captiuorum turba in Parum nauigârunt. Adductis autem captiuis, cum inter ſe de precio redemptionis contenderent, Theoctiſte, accepta occaſione, fuga ſalutem quæſiuit, curſuque in ſiluam delata, inter dumos vepreſque non ſine copioſa ſanguinis effuſione, delituit, donec ſceleſtos illos prædones à littore ſoluiſſe, & fretum nauigare conſpexit. Tum vero è latebris procedens, quod reliquum erat, omni humano ſolatio vel auxilio, in deſerto destituta, ad opem diuinam ſupplex confugit, & iam ante monaſticam edocta diſciplinam, ad anachoreticam, virili plane & excelſo animo, ſectandam ſeſe comparauit. Locus enim ille horridus plane atq; ſylueſtris, lupinorum tantummodo ferax, extremam corpori inediam proponebat; qua tamen illa non modo non fuit deterrita, ſed vltra annos trigintaquinque, lupinis & herbis crudis vitam produxit, corpore nuda; vtpote quæ attritis nimia vetuſtate indumentis, folijs, iniuriam aëris, à corpore ſuo propulſare cogeretur.

Fit monacha.

Abducitur captiua in Parum.

Capit fugam.

Ducit vitã anachoreticam 35. annos.

Poſt illud vero temporis ſpatium, in tanta auſteritate exactum, venatores quidam ex Eubœa ceruos capreaſque (quod genus animantium in inſula illa erat multiplex) venaturi adfuêre; qui luſtra ferarum & abdita quæque indagantes, fœminam hanc vmbræ magis, quam homini ſimilem conſpexêre. Pili albi, vultus ſolis ardoribus exuſtus, pellis nigra plane atque deformis; ita vt corporis ſpecies horrorem quendam ſpectan-

ſtantibus incuteret. Venatorum autem vnus eam compellare auſus, Dic, inquit, quod genus animantium es? Spectrumne, an verus homo? Et illa ad Orientem conuerſa, vt timorem homini adimeret, ſublatis ad cœlũ manibus preces fundere, & Chriſti nomen ſupplex inuocare. Tum vero venator maiore timore correptus, vitæ illius inſtitutum, patriam, & nomen ſciſcitari. Neque enim dubitabat fœminam illam ſanctam eſſe, quæ in vaſta illa & horrida ſolitudine perdurare poſſet. Illa autem inſtituti ſui rationem minime cælauit, ſed cuncta ex ordine retulit, & Chriſti bonitatem mitis præconijs extulit. Poſtremo ſubiunxit; Quandoquidem toto illo tempore, quo hanc eremum incolo, diuinorum myſteriorum particeps facta non fuerim; peto te, vt inſequenti anno ad nos reuerſurus (reuerſurum autem te certo ſcio) ſacroſanctum Chriſti corpus in munda pixide ad me deferre velis. Paruit iuſtæ eius petitioni venator; & elapſo anni ſpatio cœleſtem illum panem detulit: quo ſtupenda cum pietate accepto, paulo poſt inter orationis verba Deo ſpiritum tradidit.

Sacra Eucharistia in Pixide ad eam defertur.

Porro venator ille cernens beatam fœminam è vita migrâſſe, magno affectus mœrore ſacras eius reliquias humi mandauit, & vt perpetuam tantæ ſanctitatis memoriam haberet, virginemque cœleſti gloria coronatam debitis laudibus celebraret, dexteram illius cultello præcidit, abditamque in ſindone, in patriam ſecum auehere cogitabat. Sed cum veſperi, proſpero vento ſpirante, anchoras ſuſtuliſſet, totamq; illam noctem in nauigandi ſtudio, haud paruo cum ſudore expendiſſet, mane in ipſo portu, ex quo ſe ſolui ſſe credebat, conſtitutum adhuc, non ſine ſtupore animaduertit. Ingens repente terror cunctos inuaſit. Latebat alios audax hominis facinus, qui præciſam à corpore manum in nauem intulerat. Ille vero tremebundus tacite apud ſe factum damnans, confeſtim eam corpori reſtituit: & paſſis deinde velis mira velocitate curſum tenuit.

Ecce miraculum.

MAR-

** al. Mena. C. Baron. in Not. Martyr. Roman.*

MARTYRIVM SANCTI * MENNÆ *AEgyptii: qui paſſus eſt in Cotyeo. Ex eo quod eſt apud Metaphraſten.*

11. Nouẽbr.

Patria Mennæ.

** Forſan anno Domini 302. quo tempore acerbiſſima fuit in Chriſtianos paſſim perſecutio excitata.*

Renunciat militiæ & fugit in deſertum.

TEmpore * ſæuiſſimæ illius tempeſtatis, quam Diocletianus & Maximianus Imperatores in Eccleſia excitârunt, præclarus Chriſti confeſſor Mennas virtute & bellicæ laudis gloria celebris, ex Ægypto oriundus, memorandum virtutis ſuæ & fidei in Deum poſteris reliquit documentum. Cum enim ſub tribuno militum Firmiliano nomine, Præfectus numeri Rutilliacorum honorata imprimis ſtipendia faceret, in Cotyenſium Metropoli, abiecta zona militari, conſtanter iniquiſſimum Imperatorum in Chriſtianos edictum proſcidit, militiæque renunciauit. Deinde ſatius eſſe clamitans cum feris beſtijs, quam cum idolorum cultoribus vitam agere, in deſerta confugit; vbi ieiunijs, vigilijs & cœleſtium rerum meditationibus mentem corpuſque exercuit: vt aliquando clariorem multo de hoſte triumphum ageret.

Præclarum facinus.

Igitur hiſce ſtudijs aliquamdiu exercitatus, & armis cœleſtibus egregie munitus, cum diem Cotyenſium ſuperſtitione maxime celebrem, & equeſtris certaminis ſpectaculo vniuerſæ ciuitati feſtiuum nactus eſſet, ilico fortiſſimus Chriſti athleta cum hoſte congreſſurus è deſerto in ciuitatem deſcendit, aſcendenſque ſublimiorem quendam theatri locum, qui omnium oculis expoſitus erat, magna voce clamauit;

Eſaia 65. Roman. 10.

Similia leguntur in Vita S. Gordij militis 3. Ianuarij.

Inuentus ſum ab ijs qui me non quærunt: manifeſtus euaſi ijs, qui me non interrogant. Aderat gentilium, Iudæorum, & Chriſtianorum ingens multitudo; qui omnes, audita hac confeſſione, relicto equeſtri ſpectaculo, oculos repente ad Mennam conuertere. Nec erat difficile, ex viri habitu, & inculta cæſarie, & reliquo corporis totius ſqualore, profeſſionem iudicare, & in-

& incluſam in pectore religionem colligere. Itaque qui zelo pietatis incenſi aderant Chriſtiani, mirabantur martyris loquendi libertatem, ſummaque voluptate perfuſi exiliebant. Qui autem pietatem & Chriſtianam religionem verbis factiſque oppugnabant, Iudicem ad celerem illi necem inferendam incitabant.

Igitur vbi vox præconis ſilentium indixit, populique tumultum & tibiarum ſonitum ſedauit, ſtatim arreptus & ad Pyrrhum præſidem deductus martyr, quis eſſet, quâ patriâ oriundus, & quo religionis genere initiatus eſſet, dicere iuſſus eſt. Ille vero & patriam & genus & militiam ipſam, modumque exilij, cunctis audientibus exponens, poſtremo ſubiunxit: Seruus ſum Chriſti Ieſu, ſponte ad præſens hoc certamen deſcendens. Iudex, viſa viri conſtantia & alacritate, in cuſtodiam eum abripi, & ſequenti luce ad quæſtiones produci iuſſit. *Ducitur ad Præſidẽ.* *Egregia eius confeſſio.* *Abducitur in carcerẽ.*

Adfuit altera die martyr minas æque vt blanditias contemnens: ita vt iudex territus eius libertate loquendi, animo fluctuaret apertone Marte, an fraudibus & inſidijs eum oppugnare vellet. Martyr autem ſuſpenſum Iudicis cernens animum conſtanter ait; Si vis mihi gratificari, experire potius per ſupplicia: Sic enim veram mihi conciliabis beatitudinem. Non tulit diutius athletæ libertatem: quin furore præcipiti ad lictores conuerſus, Torquete, inquit, torquete audacem, & illam oris [illegible]cacitatem ſupplicijs frangite. Extenſus ilico martyr, à viris quatuor crudis boum neruis atrociſſime cæſus fuit: ita vt ſanguinis riui in terram defluerent. Cumque nihil ijs ſupplicijs moueretur, immo maiore gaudio exultaret, iuſſu Iudicis in ligno ſublatus, ferreis fuit vnguibus laceratus, multiſque ab ipſo Iudice contumelijs appetitus. Cum vero diutius carnifices ſæuirent, martyr exclamans, *Quis*, inquit, *ſeparabit nos à charitate, quæ eſt in Chriſto Ieſu*? Præſes autem maiore percitus inſania, iubet excoriatas eius carnes, piloſum *Admiranda animi fortitudo.* *Dire flagellatur.* *Ferreis vnguibus laceratur.* *Rom. 8.*

Digitized by Google

En immanem cruciatum. rum aſperitate atteri & confricari. Quod cum fieret, Pelliceas, inquit martyr, hodie tunicas exuo, & ſalutari indumento induor. Dictu mirum eſt, quam vehementer hæc verba impium Iudicem torſerint. Æſtuabat nimio furore ſceleſtus; *Aduritur lampadibus.* ardenteſque ignis lampades lacero corpori inferri iuſſit. Sed eas quoque martyr virtute Chriſti contemnebat, & furentem Iudicem ad maiora ſupplicia inferenda his verbis prouocabat; *Matth. 10.* Edoctus à Chriſto Rege meo non timere eos qui corpus occidunt, animam autem occidere non poſſunt; tuos, ô tyranne, cruciatus facile contemno. Deinde *Noui cruciatus ei adhibentur* idolorum vanitatem ſtultitiamque redarguens, & Chriſti potentiam laudibus extollens; vinctus manibus pedibúſque, per ferreos murices in terra ſparſos ſumma crudelitate tractus fuit. Quo in ſupplicio pari virtute inuictus permanens, *Plectitur capite.* poſtremo capitis damnatus, extra vrbis portas certamen abſoluit. Corpus fuit incendio exuſtum; *Translatio reliquiarũ eius miraculis clariſſimis.* cuius reliquiæ ſummo fidelium ſtudio collectæ, & munda ſindone inuolutæ, vnguentiſque & ſuffitibus accurate conditæ Alexandriam inde tranſuectæ fuere: vbi in templo eius nomini, temporibus Conſtantini Imperatoris, conſtructo, ſtupendis miraculis claræ habentur.

Timotheus Archiepiſcopus Alexandrinus, præclarum de miraculis eius ſcripſit encomium.

C. Baron. Annal. Tom 4.

VITA BEATISSIMI MARTINI, EPISCOPI TURONENSIS: *Ex ea quam fideliſſime conſcripſit diſcipulus eius, Seuerus Sulpitius. Claruit maxime in Epiſcopatu, Anno Domini 386. ſub Valentiniano Imp. & Siricio Papa.*

11. Nouẽbr. *Patria & parentes eius.* EGregius plane & omni laude digniſſimus Martinus, Sabariæ Pannoniarum oppido oriundus, ſed intra Italiam Ticini altus, parẽtes habuit ſeculi dignitate

tate nequaquam infimos, ſed gentilium nefariæ ſuperſtitioni miſere (prô dolor) deditos. Pater eius tribunitia poteſtate honoratus, animi & corporis vires militari gloriæ conſecrauerat, filiumque, inuitum plane, ad eadem ſtipendia, primum ſub Conſtantio, deinde Iuliano facienda adegit. Ipſe enim à primis fere annis inſita pietate permotus diuinam ſpirabat ſeruitutem: ita vt decem annorum puer ad Eccleſiam confugerit, ſeque catechumenum fieri poſtulauerit. Moxque mirum in modum diuino amore totus incenſus, eremũ concupiuit; feciſſetque votis ſatis, ſi ætatis infirmitas non obſtitiſſet. Animo tamen aut circa Monaſteria, aut eccleſias ſemper intentus, meditabatur in ætate puerili, quod robuſta ætate vir egregie adimpleuit. Sed cum edicto Regum cautum eſſet, vt veteranorum filij militiæ nomina darent, prodente perfido patre, raptus & catenis vinctus, ſacramentis militaribus fuit implicatus: vno tantum ſeruo comite contentus, cui tamen verſa vice dominus ipſe ſeruiebat; adeo vt plerumque ei & calceamenta ipſe detraheret, & ipſe detergeret: cibum vna caperent, hic ſæpius miniſtraret. Trienniũ fere ante ſalutare lauacrum in armis fuit, integer tamen ab his vitijs, quibus illud hominum genus implicari ſolet. Multa illi circa commilitones benignitas; mira charitas: patientia vero atque humilitas vltra humanum modum. Nam frugalitatem in eo laudare neceſſe non eſt; qua ita vſus eſt, vt iam illo tempore nõ miles, ſed monachus putaretur. Quibus rebus ita ſibi omnes commilitones ſuos adiunxerat, vt eum miro venerarentur affectu. Necdum tamen regeneratus in Chriſto, agebat quendam bonis operibus baptiſmatis candidatum; aſſiſtere ſcilicet laborantibus, opem ferre miſeris, egentes alere, nudos veſtire: nihil ſibi ex militiæ ſtipendijs, præter quotidianum victum, reſeruare.

Fit Catechumenus.

Cogitur militia operam dare.

Qualis in militia.

Itaque nihil iam de craſtino ſolicitus, quodam tẽpore, media hyeme, quæ ſolito aſperior inhorruerat, cum pauperem in porta Ambianenſium ciuitatis nudũ ob-

Egregia virtus in pauperem quẽ-

dam benignitas. obuiam haberet, & miſerum illum reliqui omnes prę-terirent, ille ſolus armis & ſimplici militiæ veſte tectus (reliqua enim iam in opus ſimile conſumpſerat) arrepto ferro chlamydem, qua erat accinctus diuidit mediam, partemq; eius pauperi tribuit: reliqua vero humeros ſuos rurſus contegit. Nocte igitur inſequenti, *Chriſtus ei apparet.* cum ſe ſopori dediſſet, vidit Chriſtum chlamydis ſuæ, qua pauperem texerat, parte veſtitum: audiuitq; Ieſum ad circumſtantium angelorum multitudinem clara voce dicẽtem; Martinus adhuc catechumenus hac me veſte contexit. Quo viſo, vir beatiſſimus non in gloriã eſt elatus humanam, ſed bonitatem Dei in ſuo opere cognoſcens, cum eſſet annorum duodeuiginti ad ba-*Baptizatur.* ptiſmum conuolauit. Nec tamen ſtatim militiæ nuncium remiſit, tribuni ſui precibus euictus, cui contubernium familiare præſtabat. Etenim tranſacto tribunatûs ſui tempore, renunciaturum ſe ſeculo pollicebatur. Qua Martinus expectatione ſuſpenſus, biennio fere à ſuſcepto lauacro, ſolo ſcilic. nomine militauit.

Interea irruentibus intra Gallias barbaris, Iulianus Cæſar coacto in vnum exercitu, apud Vangionum ciuitatem donatiunm cœpit erogare militibus. Cumq; ſingulis (vt moris eſt) citatis ad Martinum ventum eſ-*Detrectat militiam.* ſet, ipſe accedens ad Cæſarem, Hactenus, inquit, tibi militaui, nunc patere, vt militem Deo; donatiuum tuũ pugnaturus accipiat alter: Chriſti ego miles ſum, pugnare mihi non licet. Tum vero aduerſus ad hanc vocem Tyrannus infremuit; dicens eum metu pugnæ, quæ poſtera die erat futura, non religionis gratiâ detrectare militiam. At Martinus intrepidus, imo illato ſibi terrore conſtantior; Si hoc, inquit, ignauiæ adſcribitur, non fidei, craſtina die ante aciem inermis adſtabo, & in nomine Domini Ieſu, ſigno Crucis, non clypeo protectus, hoſtium cuneos penetrabo ſecurus. Retrudi ergo in cuſtodiam iubetur; facturus fidem dictis, vt inermis barbaris obijceretur. Poſtera die, hoſtes pacis legatos miſerunt, & ſe ſuaque omnia Cæſari dediderunt.

Exin-

Digitized by Google

Exinde relicta militia, ſanctum Hilarium Pictauiæ ciuitatis Epiſcopum expetijt, & aliquamdiu apud eũ, ſpectata eruditione & pietate virum, commoratus eſt. Hilarius autem hominis ingenio & religione delectatus, vt arctius eum ſibi implicaret, diaconatûs officio, & diuino vincire miniſterio conatus eſt. Sed cum ille indignum ſe clamitans ſæpius reſiſteret, Epiſcopus intelligens eum infima quæque præ humilitate ſectari, & illum eo officio, in quo iniuriæ quidam locus eſſe videretur, poſſe conſtringi, exorciſtam ordinauit. Quam ille ordinationẽ minime repudiauit. Nec multo poſt per ſoporem admonitus, vt patriam parenteſque, quos adhuc gentilitas detinebat, religioſa ſolicitudine viſitaret, mœſtus peregrinationem illam aggreſſus eſt; conteſtans fratres, multa ſe aduerſa paſſurum: quod poſtea euentus probauit. *Adit S. Hilarium S. Martinus.* *Ordinatur exorciſta.* *Redit in patriam.*

Ac primum inter alpes deuia ſecutus, incidit in latrones; quorum vnus cum eleuata ſecuri caput ei ſecare vellet, ictum ferientis dexteræ ſuſtinuit alter; ipſe interim animo ac mente ita ſecurus, vt percunctanti latroni, num quo terrore correptus eſſet, reſponderit, Se nunquam magis fuiſſe ſecurum, quod ſciret Domini miſericordiam maxime in tentationibus affuturam. Euangelicam deinde aggreſſus diſputationem, latronem illum adeo perfecte ad Chriſtum conuertit, vt religioſam poſtea duxerit vitam. Martinus inde progreſſus, cum Mediolanum præterijſſet, diabolum in humana effigie obuium habuit; qui, quo tenderet, ab eo requirens, cum hoc reſponſi accepiſſet, ſe quo Dominus vocaret intendere; ait ad eum, Quocunque ieris, diabolus tibi aduerſabitur. Tunc vir ſanctus voce prophetica, *Dominus*, inquit, *mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo*; ſtatimque è conſpectu eius inimicus euanuit. Itaque vt animo ac mente conceperat, matrem gentilitatis abſoluit errore, patre in malis perſeuerante; plures tamen ſuo ſaluauit exemplo; ſed & Arianæ perfidiæ peſtilentiſſime graſſanti præcipua virtute reſiſtens, multis eſt *Incidit in latrones.* *Latronem conuertit.* *Diabolus ei fit obuiã.* *Pſalm. 117.* *Conuertit matrem.* *Multa patitur ab Arianis.*

affectus iniurijs; publiceque virgis cęſus, ad extremum exilio eſt mulctatus.

Italiam igitur repetens; Mediolani ſibi monaſterium ſtatuit. Sed nec ibi eum Auxentius Arrianorum auctor & principes latitare paſſus eſt: quin potiꝰ multis oneratum iniurijs de ciuitate exturbauit. Cedendũ itaque tempori arbitratus, ad inſulam Gallinariam nomine ſeceſſit: vbi herbarum aliquamdiu radicibus victitans, helleborum, venenatum, vt ferunt, gramen per imprudentiam ſumpſit. Cumque vim graſſantis in ſe veneni, vicina iam morte, ſenſiſſet, imminens periculum oratione repulit; doloremque fugauit. Nec multo poſt, cum S. Hilario (qui ſimiliter hæreticorũ fraudibus in exilium miſſus fuerat) poteſtatem redeũdi à Rege indultam fuiſſe comperiſſet; Romæ ei intendens occurrere; profectus eſt ad Vrbem. Sed cum Hilarius iam præterijſſet: eundem Pictauum vſque proſecutus eſt.

Vim veneni, oratione euacuat

Ab eo autem gratiſſime ſuſceptus, haud longe ab oppido monaſterium collocauit; vbi inter cæteros quidam etiam catechumenus ei ſe iunxit; qui paulo poſt, languore correptus; tandem vi febrium, abſente forte per id tempus Martino, extinctus eſt. Reuerſus vero, cum abſque baptiſmate humanis rebus eum exceſſiſſe cognoſceret, flens eiulanſque, ſuper exanimata defuncti fratris ſe membra proſternens, orationi aliquamdiu incubuit; ſentienſque per ſpiritum, Domini adeſſe virtutem, erectus paululum, & in defuncti ora defixus, miſericordiæ diuinæ intrepidus expectabat aduentum. Vixque duarum ſpatium horarum interceſſerat, cum vidit defunctum paulatim membris omnibꝰ commoueri, & laxatis in vſum videndi palpitare luminibus. Nec multo poſt, dum agrum Lupicini, cuiuſdã honorati ſecundum ſeculum viri, præteriret, clamore & luctu plangentis turbæ exceptus, intelligit vnum è familia ſeruulum, laqueo ſibi vitã extorſiſſe. Quo cognito, cellulam, in qua corpus iacebat exanime, ingreditur; excluſiſq; omnibus, ſuperſtratus corpori preces

Conſtruit monaſterium prope Pictauum.

Excitat mortuum.

fudit.

ſudit. Moxque in ora illius defunctus erigitur, lentoque conamine eniſus aſſurgere, apprehenſa beati viri dextera, in pedes conſtitit, omnique inſpectante turba, ad domûs veſtibulum proceſſit. *Item alterum.*

Sub idem vero tempus vir diuinus apud omnes tũc ſanctitatis opinione celebris, ad Turonicæ eccleſiæ Epiſcopatum petebatur. Sed cum è ſuo monaſterio non facile erui poſſet, Ruricius quidam vnus è ciuibus, vxoris languore ſimulato, ad genua illius prouolutus, vt egrederetur, obtinuit. Ita diſpoſitis iam in itinere ciuium turbis, ſub quadam cuſtodia ad ciuitatem vſque deducitur. Mirum in modum incredibilis multitudo, non ſolum ex illo oppido, ſed etiam ex vicinis vrbibus ad ferenda conuenerat ſuffragia. Vna omnium voluntas, eadem vota, eademque ſententia, Martinum Epiſcopatu eſſe digniſſimum: felicem fore tali Eccleſiam ſacerdote. Pauci tamen, & nonnulli ex Epiſcopis, qui ad conſtituendum antiſtitem fuerant euocati, impie repugnabant. Inter eos pertinaciter quidam Defenſor nomine; qui tamen Prophetica lectione eodem die mirabiliter repreſſus eſt. Cum enim, ſumpto pſalterio, vnus è miniſtris, ſacras literas de more conſuleret, prima ſorte in eum incidit verſum; *Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem, propter inimicos tuos, vt deſtruas inimicum & defenſorem.* Quo lecto, clamor populi tollitur, pars aduerſa confunditur. Atque ita habitum eſt, diuino nutu pſalmum hunc lectum fuiſſe, vt teſtimonium operis ſui Defenſor audiret; quia ex ore infantium & lactentium, in Martino, Domini laude perfecta, & oſtenſus pariter & deſtructus eſt inimicus. *Eligitur Turonenſis Epiſcopus.* *Pſalm. 8.*

Iam vero aſſumpto epiſcopatu, qualem ſe quantũque præſtiterit, non eſt noſtræ facultatis euoluere. Eadem in corde eius humilitas, eadem in veſtitu eius vtilitas erat. Atque ita plenus auctoritatis & gratiæ implebat Epiſcopi dignitatem: vt non tamen propoſitũ monachi, virtutemq; deſereret. Aliquamdiu adhærenti ad Eccleſiam vſus eſt cellula; ſed cum frequentem *Qualis in epiſcopatu.*

Condit monaſterium iam epiſcopus. populi ad ſe concurſum ferre non poſſet, duobus fere extra ciuitatem millibus monaſterium ſibi ſtatuit; ad quod adeo difficilis erat acceſſus, videlicet propter præciſam excelſi montis rupem, & Ligurem fluuium, vt ab eremi ſolitudine nihil diſtaret. In eo monaſterio *Inſignes habet diſcipulos.* diſcipulos habebat octoginta, tam excellenter in omni virtutum genere & cœleſti diſciplina exercitatos, vt multi eorum poſtea ad epiſcopales dignitates euecti fuerint. Cæterum cum in ea regione pauci adhuc *Conuertit omnes loci iſtius gentiles.* Chriſtiana eſſent religione imbuti, beatus antiſtes ſuo ſuorumq; exemplo, impietatem ex omnium fere animis breui ita profligauit, vt fana in eccleſias & monaſteria libenter conuerterent, & Martinum cuncti certatim prædicarent.

Erat quodam in vico, arbor pinus fano antiquiſſimo proxima; quam vir beatus cum excidere vellet, antiſtes loci illius, cæteraque gentilium turba cœpit obſiſtere. Et licet fanum dirui permiſerant, nullo tamen modo arborem ſuccidi patiebantur. Cumque vir ſanctus verbis inſtaret, vt dæmoni dedicata arbor excinderetur, vnus ex illis, cæteris audacior; Si aliqua, inquit, tibi in Deo tuo, quem colis, eſt fiducia, nos eam excindemus; ita tamen, vt tu eam labentem excipias: & Chriſti tui virtutem nobis pariter manifeſtã facias. Ad hanc conditionem omnis illa gentilium turba mirifice exultans, facilem ſibi arboris proponebat iacturam, ſi inimicum ſacrorum ſuorum caſu illi⁹ obtriuiſſent. Nec recuſauit vir ſanctiſſimus, quin vinctus pro ruſticorum arbitrio eo in loco ſtatueretur, quo arborem eſſe caſuram nemo dubitabat. Succidere igitur ipſi ſuam pinum cum ingenti gaudio lætitiaque cœperunt. Aderat eminus turba mirantiũ. Cumq; nutare paulatim pinus, & ruinam minitari inciperet, monachi pallore perfuſi, & periculi magnitudine conterriti, ſpe omni fideq; abiecta, ſolam Martini mortẽ *En virtutẽ S. Crucis ſigni.* expectabant. At ille Chriſti virtuti & gratiæ confiſus, intrepide ruentem opperiens pinum, eleuata manu ſalutiferæ Crucis oppoſuit ſignum; & iam iamque laban-

bantem (mirabile dictu) quaſi turbine retroactam, in alteram partem ruere fecit. Tum vero in cœlum clamore ſublato, gentiles ſtupuêre miraculo, monachi fleuêre præ gaudio; Chriſti nomen in commune ab omnibus prædicatum; ſatiſque conſtitit, eo die ſalutem illi veniſſe regioni. Nã nemo fere ex immani illa multitudine gentilium fuit, qui non impoſitione manûs deſiderata, in Dominum Ieſum Chriſtum, relicto impietatis errore, crediderit.

Nec minorem ſub idem fere tempus eodem in opere virtutem edidit. Cum enim in vico, cui Leproſum nomen eſt, templum ſuperſtitioſæ religionis opulentiſſimum euertere ſtatueret, & gentilium multitudo non abſque iniuria eum repelleret, ipſe ad proxima ſecedens loca, diuinam toto triduo, cilicio & cinere tectus, implorauit opem; & ecce ſubito duo angeli, haſtis ſcutiſque, inſtar militiæ cœleſtis, muniti, ſe ei obtulerunt; dicentes ſe à Domino miſſos, vt fuſa fugataque ruſticorum multitudine, præſidium Martino ferrent. Regreſſus igitur vir ſanctus ad vicum, ſpectantibus gentilium turbis profanam ſuccendit ædem, araſque omnes & ſimulachra in puluerem redegit. Cum vero in Heduorum pago idem moliretur, & vnus cæteris audacior ſtricto eum gladio peteret, ipſe reiecto pallio nudam ceruicem percuſſori præbuit. Sacrilegus autem cum eleuata altius dextera ferire vellet, ſubito diuina virtute reſupinus ruens, quanto ſe ſcelere obſtrinxerat, cognouit. Alia ſunt huiuſmodi virtutum genera pene infinita, & miracula ſane clariſſima: quibus eum Dominus in fugandis morbis, & dæmonibus pellendis egregie illuſtrauit.

Angeli ei apparent, & aſſiſtunt in euertendis dæmonum fanis.

Infinitis claret miraculis.

Sed vt minora tantis inſeram, quamuis (vt eſt noſtrorum ætas temporum, quibus iam deprauata omnia, atque corrupta ſunt) pene præcipuum ſit, adulationi regiæ ſacerdotalem non ceſſiſſe conſtantiã, cum ad Imperatorem Maximum ferocis ingenij virum, & bellorum ciuilium victoria elatum, plures ex diuerſis partibus epiſcopi conueniſſent, & fœda circa Prin-

Digitized by Google

cipem omnium adulatio notaretur, ſeque degeneri inconſtantia regię clientelę ſacerdotalis dignitas ſubdidiſſet, in ſolo Martino Apoſtolica auctoritas potẽs permanſit. Nam etſi pro aliquibus ſupplicandum regi fuit, imperauit potius quã rogauit. Et à conuiuio eius frequenter rogatus abſtinuit, dicens, ſe menſæ eius participem eſſe non poſſe, qui duos Imperatores * vnum regno, * alterum vita ſpoliaſſet. Cum vero Maximus non ſponte ſe imperium aſſumpſiſſe, ſed impoſitam ſibi à militibus diuino nutu neceſſitatem regni, armis defendiſſe affirmaret, tandem victus vel ratione vel precibus ad conuiuium venit; mirum in modum gaudente rege, quod id impetrâſſet. Aderant conuiuæ veluti ad diem feſtum euocati, ſummi atque illuſtres viri; inter quos Martini presbyter medius accubuerat: ipſe autem cellula iuxta regem poſita conſederat. Ad medium vero conuiuium, vbi pateram (vt moris eſt) miniſter Regi obtuliſſet, ille ſancto eam Epiſcopo dari potius iubet; expectans atque ambiens, vt ab illius dextera poculum ſumeret. Sed Martinus vbi ebibit, pateram presbytero ſuo tradidit; nullum ſcilicet exiſtimans digniorem, qui poſt ſe prior biberet. Quod factum Imperator, omneſque qui aderant ita admirati ſunt, vt hoc ipſum, eis, in quo contempti fuerant, placeret: celeberrimumque per totum palatium euaſit, feciſſe Martinum in Regis prandio, quod in infimorum Iudicum conuiuijs, epiſcoporum nemo vnquam tentaſſet. Prædixit autem eidem Maximo futurum, vt ſi ad Italiam pergeret, bellum Valentiniano Imperatori illaturus, ſciret ſe primo quidem impetu victorem futurum, ſed breui poſt tempore certo periturum. Quod plane vaticinium impletum vidimus. Nam primo aduentu eius, Valentinianus in fugam eſt verſus; poſt anni vero ſpatium reſumptis viribus cum Theodoſio reuerſus, captum intra Aquileiæ muros Maximum interfecit.

Egregia Martini in redarguendo Imperatore conſtantia.

** Valentinianum iuniorem.*

** Gratianum.*

En quantũ vir ſanctiſſimus tribuerit ſacerdotio.

Prædixit Maximo interitum.

Cęterum vt ad Martinum reuertamur, conſtat eum tanta vitæ caſtimonia enituiſſe, vt ſæpe familiari ange-

angelorum conſpectu atque ſermone frueretur. Nihil enim in illius ore, niſi Chriſtus; nihil in corde, niſi pax, miſericordia & pietas ineſſet. Porro tantæ ſunt, tamq; eximiæ illius virtutes, vt nulla vnquam pro dignitate explicare queat oratio. Animo cælo ſemper intentus, ieiuniis, vigiliis & orationibus vacabat aſſiduè: ita vt ne inter occupationes grauiſſimas mentem à ſtudio precandi relaxaret. O virum vere beatum, in quo dolus omnino nullus fuit. Nemo eum vnquam vel iratum, vel mœrentem, vel ridentem vidit; vnus idemque ſemper, cæleſtem quodammodo vultu præ ſe ferebat lætitiam; iniuriarum omnium adeò patiens, vt ab infimis etiam Clericis læſus, nunquam ne verbulo quidem vindictam ſumpſerit. Sed iuuat adhuc paucas quaſdam ex omnibus tanti viri referre virtutes, vt clarius ex ijs admiranda illius ſanctitas eluceſcat.

Angeli eius caſtimonia delectātur.

Aſſiduum orationis ſtudium.

Eximiæ eius virtutes.

Et quidem ſummus humilitatis amator nunquam ſublimi, in eccleſia, cathedra vti voluit, ſed in tripode reſidebat; nec Clericorum multitudine ad gloriam ſtipatus, ſed permiſſa ſibi à clericis libertate, in ſecretario ſolus plane ad peragenda myſteria precibus lachrymiſque ſe comparabat. Accidit autem vt quidam pauper ſeminudus hybernis menſibus eunti ad Eccleſiam occurreret, & aliquod ſuæ nuditati operimentū ſupplex poſtularet. Tunc ille acerſito archidiacono iuſſit algentem ſine dilatione veſtiri. Sed cum ille mādatum negligeret, pauper beati viri ſecretum captans, irrupit, & nouis querimoniis nuditatem ſuam ſancti epiſcopi oculis obiecit. Nec mora; Martinus intra amphibalum, paupere minime vidente, tunicam ſibi latenter educens, eaque eum contegens ocyus diſcedere iubet.

Humilitas ſumma.

Nota inſignem benignitatem in pauperē.

Paulo autem poſt ingreſſus archidiaconus, admonet eum frequentem in eccleſia populum Miſſarum præſtolari ſolennia: tempus eſſe vt procedat. Cui antiſtes negat ſe ad eccleſiam procedere poſſe, niſi veſtem prius pauper (ſe autem intelligebat) acciperet. Diaconus vero nihil intelligens, quia extrinſecus am-

phibalo indutum, interius veſte nudatum nō videbat, poſtremo pauperem non comparere cauſatur. At Martinus, mihi, inquit, veſtis, quæ parata eſt, deferatur: pauper non deerit veſtiendus. Arctatus demum clericus & neceſſitate compulſus, iamque felle commotus, è proximis tabernis breuem atq; hiſpidam quinque argenteis comparatam adducit veſtem; eamque ad pedes antiſtitis exponens, En, inquit, veſtem; ſed pauper iam receſſit. Ille nihil motus, iubet eum paulum ſtare pro foribus; vtique vt occulte nuda interim membra contegeret. Cum hac igitur veſte Deo oblaturus ſacrificium procedit; & ecce globus de capite illius igneus emicās, ita in ſublime cōtendit, vt longiùs collum crinemq; flamma produceret.

En inſigne miraculū.

Cum primum ad epiſcopi dignitatem euectus eſſet, quædam eum neceſſitas, Valentinianum, qui tunc rerum potiebatur adire coëgit. Is autem Martinum venientem palatij foribus arceri iuſſit: quod poſtulata antiſtitis concedere nollet. Accedebat ad animum illius immitem atque ſuperbum vxor Ariana, quæ totum eum à ſancto viro auerterat. Itaque ſacer præſul ſemel iterumque repulſam paſſus, ad opem diuinam ſupplex confugit. Septimò vero die ab angelo monitus; vt regiam ſponte reſerandam peteret, & ſuperbum Principem diuina virtute molliendum intrepide adiret, eo fretus auxilio palatium tertio acceſſit. Et en rem miram; Patent limina; nullus obſiſtit; intrat aulæ penetralia: & poſtremo ad ipſum, nemine prohibente, Regem peruenit. Qui venientem eminus conſpiciens, nequaquam adſtanti aſſurgere eſt dignatus; donec regiam ſellam ignis operiret; ipſumque Regem, ea corporis parte, qua ſedebat, afflaret incendium. Ita ſolio ſuo ſuperbus excutitur, & Martino inuitus aſſurgit: multumque complexus, quem ſpernere ante decreuerat, virtutem ſe ſenſiſſe diuinam emendatior fatebatur. Nec exſpectatis Martini precibus, prius omnia præſtitit, quam rogaretur. Colloquio illum atque conuiuio frequenter aſciuit: abeuntique deniq; mul-

Superbia Imperatoris diuinitus punitur

Munera ſpernit.

Digitized by Google

ra munera obtulit; quæ vir beatus, vt ſemper paupertatis cuſtos, cuncta reiecit.

Sed maior tamen ille honos & plane admirandus, quem Regina Maximi Imperatoris coniunx ei impendit. Cum enim Imperator ille ſæpius euocatum antiſtitem ſumma in palatio veneratione proſequeretur, eiuſque ſermones de fidelium gloria, de æternitate ſanctorum, incredibili auiditate audiret, Regina diebus ac noctibus de ore illius pendens, Euangelico illo non inferior exemplo, pedes ſancti fletu rigabat, crine tergebat. Martinus, quem nulla vnquam fœmina cõtigiſſet, illius aſſiduitatem, imo potius ſeruitutem, non poterat euadere. Non illa opes regni, non imperij dignitatem, non diadema, non purpuram cogitabat: diuelli à Martini pedibus ſolo ſtrata non poterat. Poſtremo à viro ſuo poſcit, dein Martinum vterque compellunt, vt ei, remotis omnibus miniſtris, præberet ſola conuiuium. Nec potuit vir beatus obſtinatius reluctari. Componitur caſtus Reginæ manibus apparatus, ſellulam ipſa conſternit, menſem admouet, aquam manibus ſubminiſtrat, cibum, quem ipſa coxerat, apponit. Ipſa, illo ſedente, eminus ſecundum famulantium diſciplinam, ſolo fixa, conſiſtit immobilis: per omnia miniſtrantis modeſtiam, & humilitatẽ exhibens ſeruientis. Finita cœnula, fragmenta panis abſumpti, micaſque collegit: ſatis fideliter illas reliquias Imperialibus epulis anteponens.

Nunc vero Auitiani quondam Comitis barbaram nimis & vltra omnes cruentem quoq; referamus feritatem: vt ſimul ſanctiſſimi viri miſericordia luce meridiana clarius innoteſcat. Ille igitur Comes rabido ſpiritu Turonum ciuitatem ingreſſus, ingentem poſt ſe, miſerabili ſane facie, catenarum vinculis conſtrictam trahebat multitudinem: quam poſtera die diuerſis pœnarum generibus perdere ſtatuebat. Quod vbi Martinus comperit, ſolus paulò ante mediam noctẽ ad prætorium beſtiæ illius cõtendit. Sed cum profundæ noctis ſilentio, quieſcentibus cunctis, nulli forib. obſeratis

Inſignis Martini miſericordia, in redimendis captiuis.

obſeratis pateret ingreſſus, ante limina cruenta proſternitur. Intereà Auitianus graui ſomno ſepultus, angelo irruente percellitur; Seruus is, inquit, Dei ad tua limina iacet, & tu quieſcis? Qua ille voce percepta, lecto ſuo turbatus excutitur: conuocatiſque ſeruis, trepidus exclamat, Martinum eſſe prę foribus: Irent protinus, clauſtra reſerarent, ne Dei ſeruus pateretur iniuriam. Sed illi (vt eſt omnium natura ſeruorum) vix prima limina egreſſi, irridentes dominum ſuũ, quod ſomno fuiſſet illuſus, negant quenquam eſſe præ foribus; ex ſuomet ingenio coniectantes neminem nocte poſſe vigilare; nedum illi crederent, in illo noctis horrore, iacere ad aliena limina ſacerdotem. Idque Auitiano facile perſuaſum: rurſus ſoluitur in ſoporẽ. Sed mox vi maiore concuſſus, exclamat Martinum ſtare prę foribus: ſibi ideo nullam quietem animi corporiſque permitti. Tardantibus ſeruis, ipſe ad limina exteriora progreditur. Ibi Martinum, vt ſenſerat, depræhendit. Percuſſus miſer tantæ manifeſtatione virtutis; Quid, inquit, hoc Domine mi feciſti? Nihil te loqui neceſſe eſt; Scio quid deſideres; video quid requiras; decede quantocyus, ne me ob injuriam tui, cæleſtis ira conſumat: ſatis ſoluerim hucuſque pœnarum. Poſt diſceſſum autem ſancti, iubet omnes relaxari cuſtodias: & mox ipſe proficiſcitur. Ita fugato Auitiano, & miſeris illis è mortis faucibus liberatis, ciuitas magno exultauit gaudio, & Martini miſericordiã cum tanta virtute coniunctam mire celebrauit.

Nos ſi cuncta ab illo patrata miracula referre velimus, modum profecto omnem excedemus, & facilius admirari quam explicare poterimus. Quare ad obitum illius veniamus; quem multo ante prophetiæ ſpiritu clarus cognouit. Interea cauſa extitit, qua Condatenſem Eccleſiam viſitaret. Vbi cum aliquandiu vltimam virtutum ſuarum conſummationem exercceret, corporis viribus repente deſtitutus, in lectum incidit. Cumque luctu & mœrore nimio exceſſum eius diſcipuli deplorarent, illle fletibus ſuorum motus,

Infirmatur

Domi-

Domine, inquit, ſi adhuc populo tuo neceſſarius videor, non recuſo laborem: Fiat voluntas tua. Inde aliquot diebus vi febrium exercitatus in cinere cilicioque recubans, cum aſſiduo orationis ſtudio exitum ſuum muniret, forte adſtantem prope vidit diabolum. Tum verò fiducia plenus, Quid hic, inquit, adſtas, cruenta beſtia? Nihil in me funeſte reperies: Abrahæ me ſinus recipiet. Cum his vocibus fatigatum diuinis operibus ſpiritum cælo reddidit. Quo tempore angelos diuinas laudes concinentes, beatus Seuerinus Colonienſis epiſcopus, cum Archidiacono ſuo Euergiſlo, audire meruit. *Feliciter migrat.* *S. Seuerini Vita habetur. 23 Oct.*

VITA S. DIDACI COMPLVTENSIS, Ordinis S. Franciſci de obſeruantia; Ex ea quæ eſt per Illuſtriſſimum & Reuerendiſſimum D. D. Marcum Antonium, Card. Columnam, Epiſcopum Præneſtinum. Diem obijt Anno Dominici Natalis 1463. Relatus Solenni ritu in Sanctorum numerum, à Sixto S. Pont. Maximo: 6. Nonas Iulij, Anno Domini 1588.

C Baron. in Notat. Mar. Rom.

IN Regno Caſtellæ, & Ditione Hiſpalenſi, oppidum eſt nomine S. Nicolai; in quo natus eſt S. Didacus, humilibus, ſed Chriſtianis, & magna pietate imbutis parentibus: qui ſimili probitate filium ſuum educare procurârunt. Hunc etſi non genus inſigne, egregiæ tamen ipſius virtutes, ſanctiſſimæ actæ vitæ documenta, & coruſcantia miracula; non ſolum inſignem; ſed etiam clariſſimum atque illuſtriſſimum reddiderunt. *12. Nouem.* *Patria & parentes eius.*

Sed enim cum mortalis huius vitæ pericula, quibus ſæpe anima æternis inuoluitur cruciatibus perſpecta haberet, ab ineunte ætate totum ſe piis deuouit operibus; & apud idem oppidum S. Nicolai, in quodã Eremitorio ibi propinquo (S. Nicolai veteris nuncupato) vna cum pio quodam Sacerdote ſeceſſit: vbi per aliquot

Digitized by Google

aliquot annos eremiticam vitam ducens, magna cum totius illius oppidi ædificatione permanſit. Inde cupiens arctioris obedientiæ vinculis alligari, retento eodem pœnitentiæ habitu, ad Conuentum de Arrizafa non longe à Corduba diſtantẽ profectus, ibidem Seraphici S. Franciſci habitu recepto, illius religionem expreſſe profeſſus eſt: eiuſq; regulam ſanctiſſime per totam vitam ita inuiolabiliter obſeruauit, vt aperte teſtentur viri omni exceptione maiores, neminem ſe vidiſſe adeo ſuæ regulæ, & præceptorum obſeruantẽ.

Suſcipit inſtitutum S. Franciſci

Quia vero Spir. S. magnũ in eo ſanctitatis ædificiũ ædificaturus erat, primũ ac ſolidũ huius ædificij fundamentum in humilitate collocauit; quæ in hoc viro tanta fuit, vt oẽs qui cum illo conuerſabantur, admirarentur: atq; hac potiſſimum virtutis armatura munitus, diaboli artes oẽs facile ſuperauit. Obedientiæ iugum ſuauiter ferebat. Prælatorum mandata prompte, ac libentiſſime exequebatur. Et quoniam regulã S. Franciſci, vt dixi, profeſſus fuerat, paupertatem quã in ſua profeſſione vouerat, pie ac religioſe ſemper coluit. Erat in eo magna fides maxima cum ſpe & charitate coniunctâ. Pauperes Ieſu Chriſti, ac proximos ardenter dilexit. Infirmos ſi quando ſibi occaſio offerebatur, non ſolum omni charitatis officio proſequebatur, ſed illis die nocteque inſeruiebat, tanta humilitate, ac caritate, vt ſæpius etiam plagas pure plenas lingua lingere non erubuerit, eleemoſynis adiuuabat, & quidquid ex quotidianis cibis in eleemoſynam Monaſterio datis habere, vel ex proprio cibo ſibi ſubtrahere poterat, alacriter eis largiebatur; cum vero non haberet quid illis in eleemoſynam porrigeret, miſericordia commotus, profuſas lachrymas emittebat. Sed & ingenti miraculorum effulſit copia. Varias etenim egrotantiũ ac languentiũ ſpecies, ad ſanctitatis eius famam vndique confluentiũ, digito, Lampadis oleo, inuncto, editoq; Crucis ſigno ſanabat. Orationi erat intentus; diſciplinis non ſolum ſe Deo magis gratum reddere procurabat, ſed ẽt vt proximi ſui emendationem

Maximus viius in Spiritualibus profectus.

Miraculis eximiis claret.

nem vitæ facilius impetraret, corpus ſuum domabat. Ieiuniis ferè continuis carnem macerabat, ſed in primis omnib. vigiliis Beatiſſimæ Virginis Mariæ in pane & aqua ieiunabat. Acer erat reprehenſor eorũ qui cõtra Dei honorẽ aut regulam S. Franciſci aliquid temere perpetrabant; quam non ſolum ipſe (vt dixi) diligenter obſeruauit, ſed eam ab aliis fratrib. inuiolabiliter obſeruari curauit. ¶ Nullas vnq̃ didicerat literas; ſed quoniam conuerſatio eius cæleſtis potius erat, quam terrena, cum de rebus diuinis agebat, mirificos proferebat ſenſus, & difficillimarũ quæſtionum articulos enodabat; ita vt inter alios, duo eruditiſſimi & pietate inſignes viri aperte teſtentur, ſæpius ſibi-ipſis contigiſſe, vt reb. difficillimis, & in Theologia abſtruſis quæſtionib. cum illo communicatis, doctiores ſemper euaſerint; illarumq; quæſtionum ſolutionib. ita mentes ipſorum acquieuiſſe, vt à nullo alio Doctore, nec in vlla Academia id habere potuerint. Illud de hoc S. viro valde laudabile commendatur, eum adeo puro, ac ſimplici corde ſemper fuiſſe, vt omnia in bonam partem accipiens, nunq̃ male de aliquo iudicauerit; nec contra aliquem vllum malum verbum vnq̃ protulerit, Prudentiã cum ſimplicitate coniunctã habebat; vnde factum eſt, vt cum ad Inſulas Canarias miſſus eſſet, Guardiani officiũ in illo Monaſterio ſibi demandatũ omni cũ ſua laude geſſerit: Multos ibidem infideles, & adhuc idola colentes ad fidẽ Chriſti adduxit: quapp ingentes in magna Canaria perſecutiones pertulit. Deſiderauit ille pro Chriſti fide martyrium ſubire; & multoties parũ abfuit quin eo bono frueretur: ſed Deo ita ordinante non fuit voti cõpos effect⁹.

Idiota cum eſſet, diſertiſſime tamen de diuinis diſſerit.

Optime obit munus Guardiani in Inſulis Canariis.

Reuerſus in Hiſpaniam omnib. carus, & in magna veneratione habitus in conuentu Compluten. vbi multis annis fuit cõmoratus, annorũ plenus, in grauẽ infirmitatem incidit; ex qua cum ſe iam moriturum cognoſceret, & hora mortis inſtaret, fratribus, qui in illo Monaſterio aderant, ad ſe vocatis, eos ita verbis amantiſſimis & ſanctitate plenis allocutus eſt, vt ex eorũ oculis lachrymas excuſſerit; deinde arrepta cruce

Inde redux, incidit in morbũ.

lignea, quam ad caput habebat; illorum orationibus ſe commendans, conuerſus ad crucem hæc verba protulit; *Dulce lignum, dulces clauos, dulcia ferens pondera: quæ ſola fuiſti digna portare Regem Cælorum & Dominum* In quib. verbis animam Deo reddidit. Obiit itaque Compluti in ſuo Monaſterio; die Sabbati 12. Nouemb. 1463.

Pientiſſime diem clauſit extremum.

Eius vero morte audita, ingens populorum vicinorum concurſus eſt factus; inprimiſq; vniuerſorum ordinum ampliſſimæ ciuitatis, & inſignis collegij Compluten. Per quatuor dies humatum, & quarto die refoſſum cadauer, iacuit inſepultum per multos dies; nō eſt corruptum, non emiſit fœtorem, vt humanorum cadauerum eſt conditio; ſed ſuauiſſimū ſpirans odorē per multos menſes viſitantium animos magna ſuauitate repleuit: & vſq; ad hodiernū diem ſæpe ille odor ex eius ſepulchro ſpirans ſentitur; non riguerunt mēbra, vt deficiente calore rigere ſolent defunctorū cadauera, ſed veluti viuentis flexibilia erant; & moueri poterant. Similem rem veluti valde mirabilem narrat S. Hieronymus in vita S. Hilarionis, quod poſt decem menſes integrum fuerit inuentū eius cadauer, & ſuauem ſpirans odorem.

Sacrū eius; inhumatū aeque vt humatū, corpus, ſuauiſſimum ſpirat odorem

Poſt aliquod vero tempus ab huius beati obitu, Henricus IIII. Caſtellæ Rex, beneficij memor, quod huius B. Didaci interceſſione & ipſe & eius filia grauiſſime ægrotantes ſanitatem à Deo recuperaſſent, Sacellum in eius honorem ædificari, & in eo intra ferreā arcam huius beati corpus recondi iuſſit; in qua diligēter cuſtoditum fuit, nec vnquam viſum, donec anno 1562. ad Principem D. Carolum Compluti ægrotantem fuit adductum; & tunc cum ex illa arca educeretur, integrum omnino repertum eſt, adeò vt nec pili quidam albicantes ſuperciliorum illi defuerint. Multa quoq; alia, Diuina bonitas, ſancti ſui opem implorantib. contulit beneficia. Paralyticæ quidem ſurdæ & mutæ, Auditum & loquelam, reliquamq; ſoſpitatem. Obſeſſo liberationē. Mortuis 2. vitam. Virgini omni penitus

Poſt annos ab obitu 99. idem integrum repertum, & alia eximia miracula.

penitus morborum genere afflictatæ ſanitatem. Carolo Hiſpaniarum Principi (de quo ſupra) caſu è ſcalis lethaliter vulnerato, mirabilem curationem.

VITA S. LIVINI ARCHIEPISCOPI & Martyris: Ex breuiario Gandenſi, vbi ſacrum eius corpus quieſcit: Coronatus eſt anno Domini 633.

Baron. in Notat. Mar Rom. & Iohan. Molan. in Natal. & Indic. SS. Belg. 12. Nouem.

LIuinus in Scotia nobili genere natus, admodum adhuc puer, non modo ſupra ætatem eximia pietate conſpicuus, verum etiam miraculis clarus fuit. Adultæ autem ætatis factus, præceptoribus vſus eſt, primum egregio Dei ſacerdote Benigno; deinde ſuſceptore ſuo è ſacro fonte magno illo Auguſtino Anglorum primo epiſcopo. A quo tandem etiam ſacro ſacerdotij ordine decoratus, tanta cum laude eo in ſtatu verſatus eſt, vt eum Scoti non multo poſt in Archiepiſcopum ſuum eligere non dubitauerint. Quod munus tametſi Rege populoq; compellente ſuſceperit, & magno cum fructu annos aliquot adminiſtrauerit, poſteà tamen maluit infidelibus ad Chriſtum conuertendis operam dare (ad quam rem mira Spiritûs ſancti gratia præditus erat) quam in epiſcopatu ſuo vni tantum prouinciæ quietius & minori cum laude præeſſe.

Patria eius. Præceptores eius in ſtudijs. Huius S. Auguſtini vita habetur 26 Maij. Fit Archiepiſcopus in Scotia

Itaque relicto in Scotia loco ſuo magnæ ſanctitatis & virtutis Syluano Archidiacono, ipſe Euangelij plantandi causâ tribus cum diſcipulis, Foillano, Helia, & Kiliano, Oceano traiecto deuenit in Flandriã. Et ingreſſus cœnobium Gandenſe à B. Amando Epiſcopo tunc recens extructum, humaniter à Florberto Abbate fratribuſque exceptus eſt, anno Salutis humanæ 633. 17. Kalend. Auguſti. Vbi cum B. Bauonem triennio iam defunctum, magnis coruſcantem miraculis inueniret, memoriam viri celeberrimam & præſentia ſanctitatis teſtimonia admiratus, triginta continuos dies ſuper eius ſepulchrum Miſſarum ſolennia

Flagra Zelo animarũ Ex Scotia venit in Flandriã. S. Amandi vita extat. 6 Februar. S. Bauonis vita extat 1. Octob.

celebrauit, ſui illi multis precib. & monaſterii Gandẽſis curã demandans. Poſtea aũt inde p̃dicationis cauſa profectus, innumeros ad Chriſti fidem, verbo, exẽplo, magniſq; adiunctis miraculis conuertebat.

Multos cõuertit.

Sed virtutẽ vmbra ſua ſtatim inuidia ſequitur. Homines n. impij, quib. Chriſtus & pietas omnis erat exoſa, animaduertentes ſanctum epiſcopum tãtam hominum multitudinem ad nouam religionem, errorib. priſtinis, vitiiſq; ſpretis, adducere, atq; adeo ſui ipſorũ prauis cupiditatib. non parum obſiſtere, miris modis eum perſequebantur. Nec omnino deſiſtebant, donec linguam eius extractam canib. deuorandam proiicerent, (quæ tamen illi mox fuit miraculo reſtituta) ac tandem apud Heſcham Flandriæ vicum, multis vulnerib. ſauciũ, ẽt obtruncarent. Quo eodem loco, nobilem quoq; & religioſam matronam Craphahildem Liuini hoſpitam, vna cum filiolo eius Brictio, quem Liuinus de ſacro fonte ſuſceperat, quũ palam quererentur immérito interfectum eſſe ſanctum epiſcopũ, immaniter trucidârũt. Quo facto, diſcipuli beati collectum eius corpus, ſimul cum B. Brictii corpuſculo, vno eodemq; in loculo in Hautem vicino pago, ac iuxtà eos ſeorſum ſanctam martyrem Craphahildem, decenter ſepeliêrunt. Porro anno 1007. Erembodus Abbas, ex memorato pago, ſacra illa pignora Gandauum ad ſuum monaſterium tranſtulit.

Exſecta ei⁹ lingua canibus proiecta, diuinitus ei reſtituitur Crudeliter trucidatur, cũ hoſpita, & eius filiolo. Translatio reliquiarũ eorum.

C Baron. in Not. Mar Rom 12. Nouẽb.

MART. SS. BENEDICTI, MATTHAEI, & Sociorum Bohemorum; Ex Io. Dubrauio Epiſcopo Olomuſenſi, hiſt. lib. 6. Paßi dicuntur Ann. Dom. 1005.

S. Adelbertus ſecundus Pragenſis Epiſ. & Mart. vnà cum Boleſlao Principe Boiemiæ cœnobium, q̃ Breunouiam vocant, ædificauit, ac munificentiſſime dotauit, deductis in contubernium ſodalib. quos ex Italia ſecum adduxit; illiq; nomine Abbatis præpoſito Anaſtaſio: qui poſtea apud Hungaros Strigonienſem egit Pontificem; viro tantæ ſanctitatis & virtutis, vt mortuum diſcipulum precib. ſuis à morte excitauerit

Breunouia inſigne cœnobium Boemorũ.

Digitized by Google

uerit, Sæpius in hoc contubernio Adelbertum, quam in domo ſua Pōtificali reperiſſes; adeo morib. & natura cum ſanctis illis Patrib. congruebat. Sed nec Boleſlaus à conſuetudine illorū abhorrebat, feſtis p̄ſertim dieb. ſpōte veniens (vt bonis mos eſt) ad bonorū conuiuia; q̄ à precib. illi incipiebant & cū precib. finiebant, magna cum modeſtia & diſciplina, atq; abſtinentia ciborū. Præter Anaſtaſium aūt Abbatem, & Gaudentium fratrem (quem Præſulem ciuitatis Gneſnæ Polonis idem Adelbertus dederat) alios inſuper ſex contubernales Breunouia habuit, vti vitæ ſanctitate celebres, ita tamen celebritatē hominum minime gaudentes.

Boleſlaus Dux gaudet conſuetudine monachorum.

Illi igitur deſiderio ſolitudinis, cum migrandi ex Boiemia in Poloniam conſilium cœpiſſent, occiſo Adelberto Epiſcopo, ad Gaudentium diuerterunt, cupidiſſimum ſanè illos penes ſe retinendi, niſi quod cupidius illi ſecretum ſibi dari oſtendique petebant. Euictus precibus Gaudentius, deduci illos in locum plane ſolum, longeque ab hominibus ſemotum iubet; nactique illi quem optabant ſeceſſum, in eo tuguriolum, & iuxta illud ex lignis coagmentatum ſibi ſacellum conſtituunt. Nomina contubernalium, Benedictus, Matthæus, Ioannes, Iſaac, Chriſtianus, Barnabas. Frugalitatis omnium iſtorum innocentiæque & continentiæ atque vigiliarum indicium hoc fuerit, quod non ſolum ab iniuriæ noxa, ſed ab omni quoq; ſpecie mala abſtinuerint; ꝙ famem pane ſolo ſæpius, raro adiuncto olere, ꝙ ſua ſibi manu ſeuerant, explebant; ſitim aūt aqua ſemper ſedabāt; ꝙ à pecunia poſſidenda ita ſibi temperauerint, vt ne obulum quidem in zonis ſuis, aut marſupiis poſſidere vellent; ꝙ deniq; ſtratis humi in matta ſcirpea, corporib. cilicio veſtitis, ſomnū ante mediam noctem interrumperent, & quaſi iam aurora illis illuxiſſet, reliquum noctis dieiq; perpetuo in hoc vigilauerint, vt Deum peccatis hominū offenſum, aſſiduis deprecationib. placerēt. Nā ipſi ita propitiū illū habebāt, vt morbo impeditos homines, aut à malō dæmone obſeſſos ſola oratione curarent & liberarent.

S. Benedictus cum ſuis cōmigrat in Poloniam.

Victitant pane ſolo, raro adiuncto olere.

Curāt morbidos, & obſeſſos.

Viſuntur deuote à Meſchonè Polonia Principé.

Porro quoniam rumor iam pridem de bona iſtorum vitæ conſuetudine ad Meſchonem Principem Poloniæ peruenerat, inuaſit eundem cupido videndi & alloquendi viros ex rumore ſibi laudatos. Vbi igitur ad latebras eorum peruenit, ſummotaque aſſentantium turba, ipſe cum pauciſſimis, Sacellum, in quo ſacros pſallebant hymnos, introijt; affuſa ſubito oculis & animo ſuo religione, perinde eſt permotus, atq; ſi introijſſet penetrale numinum, non hominum. Denique illos velut præſentia numina veneratus eſt; tractauitque liberaliter pecunia oblata; quam etiam illis inuitis abiens reliquit; præſidium futuræ inopiæ, quam ſummam adeſſe cernebat. Sed enim illi, qui nō adumbratam, ſed ſolidam atque vltroneam colebant paupertatem, accerſito Barnaba, quem panis & oleris diſpenſationi præfecerant, tollere exitialem pecuniā, & ad Meſchonem continuo referre iubent. Abeunte Barnaba ſuperueniunt latrunculi quidam, & in tugurium nocte irrumpunt, quæſitaque inibi; & non inuenta Principis pecunia, iram & furorem in cædem inſontium virorum conuertunt; occiſi ad vnum omnes, ac ſolum Barnabas per abſentiam incolumis eſt ſeruatus; qui nihilominus ſui ſimilis permanens, vitam, quam cœpit colere, puram inculpatamque ad fatalem vſque diem ſeruare non deſiit; & ipſe quoque in tumba Gneſnæ, in quam ante ſe interfecti ſodales elati ſunt, conditus eſt. Cæſi ſunt pij Chriſti cultores anno redempti orbis milleſimo quinto.

Trucidantur à latronibus Ann. 1005.

C Baron. Tom 9. Anna. & Ioā Molan. in Notat. & Ind. SS Belgii 12 Nouēb Patria eius.

VITA B. LEBVINI PRESBYTERI; Ex ea quæ eſt per Hucbaldum Monachum Elnonenſem. Claruit Anno Partus Virginei 778. & Reliquis.

S. Lebuinus ex Anglorum patria oriundus, ab ipſis quoque pueritiæ crepundiis, exercitiis Deum colendi deditus fuit. Qui ſicut ab ineunte ætate toto conamine proſecutus eſt virtutis vias, ita vir factus, fuit magnæ abſtinentiæ; ſibi parcus, egenis largus, ore ſerenus,

ſerenus, corpore caſtus, lectionibus ſacris, vigiliis & orationib. indeſinenter intentus, ſermone iucundus, qualitate morum ſobrius, omnique bonitate prædi-tus. Quibus pollens virtutib. ſingulis ſenſim, ſecundum inſtituta Canonica, dignitatis Eccleſiaſticæ cõſcenſis gradibus, eligitur tandem ad officium Presbyteratûs. Deniq; vt non ſolum cum Apoſtolis, ſed & cum Patriarchis digna foret operis communio, ipſius ſummi Patriarchæ Abrahæ proponitur imitatio. Nã quomodo illi præceptum eſt à Deo, *Exi de terra & cognatione tua, & veni in terram quam tibi monſtrauero*, ſicq; ille protinus Dei paruit imperio, ita & iſte vir venerabilis hoc audito, ac veluti ſibi ſpecialiter delegato, ad exemplum B. Patriarchæ huic irrefragabiliter inhærens edicto, poſthabita inſula Anglorũ, euectione nauali Traiectum petiit caſtrum, Wiltenburg antiquitus dictum.

Virtutes eius.

Fit ſacerdos.

Geneſ. 12.

Relicta patria pro lucro animarum, venit Vltraiectũ.

Vbi reperiens quendam venerabilem virum nomine Gregorium, ex nobili Francorum ſanguine procreatum, à B. Bonifacio Archiepiſcopo olim à pueritia enutritum, gradu Eccleſiaſtico Presbyterum, ſed tunc pro tempore Epiſcopalis officii in eodem caſtro, vel etiam parochia Vicarium, expoſuit ei omnem ſuæ peregrinationis textum. Cui cũ etiam retuliſſet quid ſecundum Dei voluntatem gereret animo, ille gauiſus in Domino, animatum conſilio & fotum auxilio, direxit eum ad locum ſibi diuinitus demonſtratum ſecus Iſelam fluuium, vt fieret velut quidam limes certiſſimus atq; fortiſſimus in Francorum Saxonumque confinio; vt ſicut lapis mediaſtinus vice lapidis illius viui, ſummi, angularis poſitus, & ipſe duos in vnam reciperet fidem populos venientes ex diuerſo. Sed & adhibuit quoque illi Abbas Gregorius ſocium quendam venerabilem virum ex diſcipulis S. Præſulis Willibrordi, nomine Marcellinum. Cum quo veniens vir Dei ad præmonſtratum ſibi locum à Deo, vſus eſt aliquamdiu viduæ cuiuſdam, quæ Abachilda vocabatur, hoſpitio: & nihil veritus animoſitatem gentis, inſuda-

Dirigitur à venerabili Gregorio Traiectenſium Proepiſcopo in Tranſiſulaniam.

Prædicat ibidem felici ſucceſſu

Prædicat ibidem felici ſucceſſu

bat quotidie Euangelicæ ꝑdicationi; inſtantius oſtendens, quod neglecto Deo viuo & vero, vanis & ꝑ omnia ſuperfluis inſeruirent idolorũ cultib. ita vt ſalutarib. eius monitis edocti crediderint, quotquot ad æternam vitã erant præordinati. Quorum ẽt ſumptu cõpactum eſt primo oratoriolum in loco Wilpa vocitato, verſus Occidentalem Iſelæ fluminis oram. ¶Nec multo poſt, accreſcẽte ſenſim numero fidelium, aliud maius verſus Orientalem eiuſdem fluminis partem ei conſtruxerunt oratoriũ, & iuxta illud eius habitationi congruam domum; vbi S. Domini quotidiana vigiliarum ac Miſſarum Domino vota perſoluebat, & confluentes ad ſe, verbi diuini pane cibabat; cunctiſq; ſe cernentib. gratioſum vultu, verbis, ac morib. exhibebat; vnde & quamplurimis eorum ẽt nobiliorib. ſpeciali affectione charus erat. At vero interea hoſtis antiquus contra eum ſuos ſatellites excitat. Conglomerantur furioſo murmure, appropiant, irruunt, & ecce appoſito igne eccleſiæ domum concremant, & quoſcumq; Chriſtianos ibidem reperiunt, ab eodem loco inſectando longius ꝑturbant. Sed Dominus, qui cuſtodit oẽs diligentes ſe, famulum ſuum ab eorũ inſectatione eripuit, atq; ad multorũ ſalutem illæſum cuſtodiuit. Sed neque deinde beatus vir illorum territus ſæuitia, ab euangelizandi ceſſauit inſtantia; ſed vt fortis athleta, ſumpto fidei ſcuto, & ſalutis galea, ad iterũ rediuiua atq; fortiora ẽt ſe præparauit diſcrimina.

Irruunt in eum quidã ſceleſti, atq; adeo comburunt eccl. ſiam ab eo exſtructam

En antiquum morem Comitiorum.

Statuto tempore anni, ex ſingulis illius regionis pagis ſingulatim viri duodecim electi, & in vnũ collecti, in media Saxonia ſecus flumen Wiſeram, & locũ Marcklo nuncupatũ exercebant generale Conciliũ. Aderat dies conſtitutus; aderant quorũ intererat: adeſt & bonus miles Lebuinus; & quidẽ clericali ſchemate inſignitus, tũ & Crucis ſignũ ꝑferens manib. ſimul & Euangeliũ Chriſti. Fit concio, nimirũ multitudine ex diuerſis partib. coacta, & quidem primo illi numinib. ſuis vota ſoluunt ac ſacrificia. Quod cernens agi ſacrilegium Lebuinus, zelo zelatus pro Domino, vt olim

Elias

Digitized by Google

Elias Propheta, in media illorũ mox ꝓrumpit agmina, & ex improuiſo vociferans, Audite, inquit, oẽs, audite me, & non tm̃ me, qm̃ eum qui loquitur vobis p me. Mandata illius vobis profero, cuius omnia ſunt imperio atq; iudicio ſubiecta. Auſcultate, attendite, & ſcitote quia Dominus creator cæli & terræ, maris & omnium q̃ in eis ſunt, ipſe ſolus vnus & verus eſt De⁹. Ipſe fecit nos, & non ipſi nos, neq; eſt alius p̃ter eum. Simulacra q̃ Deos eſſe putatis, quæq; à diabolo decepti venerando colitis, non viuũt, non mouentur, neq; ſentiunt: opera n. hominum ſunt, nec cuiq̃ alii, nec ſibi poſſunt auxiliari. ¶ Quæ & alia his ſimilia eo p̃conãte, illi dæmoniaco bacchantes ſpiritu, pleni furoris & inſaniæ perſtrepunt vndiq; clamore confuſo; En adeſt ſeductor ille, ſacrorũ noſtrorũ, & totius inimicus patriæ; æquum eſt vt debitas ſumat ſuo ſanguine pœnas. Tũ vero ex proximis ſepib. palos rapiunt, detruncant & exacuunt, vt veluti fieri ſolet lapidib. ſic eum illis ſudib. perimerent. Sed taliter inardeſcente contra virum ſanctum furore malignantiũ, Deus ſuorũ ꝓtector fidelium, ꝓtexit illum ſub velamento alarum ſuarum. Denique, ſicut ipſe Dominus Ieſus olim à perfidis Iudæis ad ſupercilium montis ad pręcipitandum perductus, ſuæ virtutis potentia, tranſiens per medium illorum, ibat illæſus; ſic & iſte famulus ſuus eiuſdem Domini ſui munimine circumſeptus, p medium ſe necare cupientium & ipſe tranſiit intactus. Videns vero ſanctus & humilis corde Lebuinus ſe non poſſe aſſequi quem ſummopere deſiderabat martyrij fructũ, nihil tñ ob hoc ſegnius iniunctum ſibi à Deo ſui Apoſtolatûs adminiſtrabat officium. Quo factum eſt, vt ſermo ipſius audientes mirabiliter in fide & opere ædificaret, & ad feruorem ſanctæ charitatis inflãmaret: maximè quia quod ore monebat, ipſe ſimul opere exercebat.

Pro fide obiicit ſe vir ſanctus maximo periculo.

Sapientiſſime oſtendit ſtultitiam idololatrarum; qui dira illi minantur.

Dolet vir ſanctus quod non poſſit eſſe martyr.

Poſt innumera autem ab ipſo patrata ſanctarũ virtutum documenta pariter & exempla, cum nullius pene temporis interpolarent ſpatia, quibus aut ſui, aut ſimul aliorum profectûs non quæreret emolumenta

Demum multos cõuertit.

ecce exemplificati viri ſanctiſſimi in totius ſacræ religionis gratia relaxantur artus, expediuntur latebræ animæque difficiles moræ; atque illa tandem reſeratis ſibi clauſtrorum ianuis, exſiliit alacris: ac luce clarius micantibus iungitur cælicolarum turmis, pridie Idus Nouembris. Porrò pura ac munda corporis eius vrna, in qua repoſita fuerat felix anima, quæ multos cibauerat, velut cæleſti manna, humo reconditur cum debita honorificentia in eccleſia portûs Dauentrienſis.

Obdormit in pace.

Locus ſepult. eius.

C. Baron. in Not. Mar. Rom.

VITA S. CVNIBERTI EPISCOPI Colonienſis & Confeſſoris: Ex ea quæ extat apud V. P. Laur. Surium. Succeſſit in epiſcopatu S. Remedio anno Domini 653.

13 Noueb.

Patria & parentes eius.

S. Cunibertus in prouincia Moſellenſi, patre Crallo, matre vero Regina nomine natus, ea adhuc puer virtute, & animi ſagacitate præditus fuit, vt ſiniſtrum Pythagoricæ literæ ramum prius declinaret, quam per ætatem eiuſdem biuium aſſcendere poſſet. Cum enim pater eius, genere & dignitate clarus, puerum elegantem in primis infantiæ rudimentis aptũ, Dagoberto magno Francorum Regi nutriendum ſimul & prouehendum, illectus familiaritate regia, commendâſſet, ipſe mirum in modum non tantum ab illicitis, verumetiam multoties à licitis, naturam compeſcuit: & cupiditate compreſſa, animum ad ſtudium ſapientiæ præclare excitauit. Erat laudib. manſuetudinis & patientiæ egregie ornatus; ingenio ita docilis, vt magiſtrorum induſtriam etiam ſuperaret. Comitas eius grata erat omnibus; humilitas vero & promptum omnibus benigne faciendi ſtudium, cunctis magnæ admirationi erat. Non enim Regi tantum & maioribus iuxta perſonæ cuiuſque dignitatem deſeruire ſtudebat, ſed ipſis etiam non raro ſeruorum vice calceamenta detrahere, & mundare ſolebat: quæ officia ita exercebat, vt per ea inflatos ſæpe nobilium animos

Traditur nutriendus Regi Dagoberto.

Egregia illius virtutes

Inſignis ei⁹ humilitas.

animos ad humilitatis ſtudium, humanæque vitæ cognitionem, mira dexteritate prouocaret.

Cum vero ab hoc primo exercitij gradu vellet illum Dominus ad altiora virtutum incrementa conſcendere, reuelare dignatus eſt Regi, quanti apud ipſum meriti puerilis illa ſimplicitas haberetur. Quadam enim nocte dum peruigil Rex in lecto quieſceret, vidit ſubito locum illum, vbi ſanctus puer ſoporis gratiâ membra feſſa compoſuerat, magnifico lumine reſplendere: & futura pueri facta cœleſti præſagio denotari. Mane itaq; facto, Rex miraculi nouitate perterritus, magnum futuræ ſanctitatis præſagium intellexit. Itaq; accitum ad ſe puerum, ſolito familiarius alloquutus eſt, & adoptatum ſibi in filij locum, amplexu dulciſſimo exoſculans, coram omnibus illuſtre de puero innocentiæ teſtimonium perhibuit.

Viſio Regis de Cuniberto.

Adoptat eum in filium Rex Dagobertus.

Exin igitur literis apprime eruditus ad eccleſiaſticos honores mox promotus eſt; quos & excellentibus illuſtrauit meritis, & congruentibus adornare curauit obſequijs. Itaque auctus benedictione cœleſti, à Treuirorum Archiepiſcopo, officio Archidiaconatûs ſublimatus eſt. Vbi mirum in modum totus in Dei opere feruens, vitæque huius quodammodo exoſus, ſolum animarum lucrum ob oculos ſibi ſtatuebat: vnice huic rei intentus, vt plurimos Chriſto lucrifaceret.

Fit Archidiaconus.

Elapſis deinde paucis annorum curriculis, Clerus & populus Agrippinæ Coloniæ, paſtore proprio deſtitutus, virum Dei Cunibertum iam in opere Dei exercitatum, ſibi antiſtitem cum vocibus, tum precibus implorauit. Nec difficile erat ad id honoris eum euehere, quem Rex olim anxia expectatione promouere quærebat: & omnis tripartitæ Galliæ populus digniſſimum & vere plebi Dei neceſſarium prædicabat. Sola in eo repugnabat humilitas: quæ conſtantiſſime ſummum illud honoris faſtigium reſpuebat. Tandem conuenientibus in vnum maioribus, maximoque ſacerdotum & aliorum principum cœtu, fortiſſi-

mum viri Dei pectus charitati tantum cedere ſolitũ, à propoſiti ſui duritia emollitum eſt. Sicque nutu diuino, Remedio antiſtiti ſucceſſor electus, 7. Calendas Octobris gradum illum dignitatis conſcendit. Deinde talem ſe tantumque exhibuit, vt nulla vis orationis pro dignitate id explicare queat. Veruntamen vnicum de omnibus referre placet miraculum, ex quo vitæ vel doctrinæ ipſius inſignia, luce meridiana clarius cognoſci poſſunt.

Fit Archiepiſcopus Colonienſis.

Quadam die dum ſingulare redemptionis noſtræ myſterium, in baſilica ſanctarum Virginum immolaret, adſtans Clerus populuſque ſplendidiſſimam vidit hac atq; illac per omnem eccleſiam volitare columbã: quæ deinde pontificis inſidens capiti, tandem ad virginis cuiuſdam tumulum, ſtupentibus ſimul & mirantibus vniuerſis qui aderant, ab omnium oculis ſubito euanuit. Acclamatum eſt confeſtim ab omnibus vere dignum hunc eſſe, qui immaculata Domino pro populi ſalute offerret ſacrificia. At ille in omnibus his clauſo cordis ſui cubiculo laudabat Dominum, & humanas laudes conſtanter reſpuens, ſolo conſcientiæ ſuæ teſtimonio contentus, Chriſto ſeruiebat. Sicq; ſitiens & eſuriens iuſtitiam, cum totos quadraginta in ſacra illa functione compleſſet annos, tandem pridiè Iduum Nouembris, ditandum bonis omnibus creatori ſuo reddidit Spiritum. Corpus eius ſicut viuens ipſe præceperat, poſitum eſt in S. Clementis, quam ipſe conſtruxerat. Fuit vero illuſtri ſane miraculo ſacra ædes D. Petri, anno Domini milleſimo octuageſimo, eius meritis ab incendio, quo conflagrabat, mirabiliter liberata. Cum enim monaſterium ad gradus Mariæ in cineres redactum eſſet & vorax flamma prædictam ædem ſimiliter inuaſiſſet, congregatio S. Cuniberti dum eiuſdem ſanctiſſimi Patroni corpus contra ignem gemendo & lachrymando deferret, confeſtim flamma euanuit, & ſacra domus à repentino interitu immunis permanſit.

Eccleſia vndecim millium Virginum. En præclarum miraculum.

Contemnit laudes humanas.

Eccleſia S. Petri, precibus S. Cuniberti ab incendio liberatur.

VITA

VITA S. MAXELLENDIS VIRGINIS Martyris; Ex ea quæ eſt apud Venerabil. Patr. Laurentium Surium. Paſſa eſt anno à Partu Virgineo 690.

C. Baron. Tom. Annal. 8. & Ioann. Molan. In Natal & Indic. SS Belgij 13. Nouẽbr.

TEmpore illo quo ſanctus Vindicianus à ſancto Vedaſto octauus Cameracenſi ſeu Atrebatenſi eccleſiæ præſidebat, ſancta Maxellendis in eadem Cameracenſi prouincia inclytis admodum parentibus, & generis nobilitate, & ſpectata religione claris, patre Humlino, matre Ameltrude orta eſt feliciter, ſed felicius renata. Inde parentum cura diligenter enutrita, cum iam adoleuiſſet, non, vt ſolet puellaris ætas, vanis adoleſcentularum conuenticulis & confabulationibus ſeſe admiſcebat, nec lubricis implicabat moribus, ſed toto animo diuino ſe timori mancipans, quantum iuuentus ipſa patiebatur, præcepta Euangelica intra pectoris ſui penetralia complectebatur. Studio & cultui pretioſarum veſtium nullo modo vacare voluit; meliorem illam animi pulchritudinem expetens: vt ei cui ſe vouerat, per omnia placeret. Quin & fama illius & in propinquas & longinquas regiones ſeſe diffundente, multi eam à patre illius ſibi coniugem petiere. Sed ſciens ille filiam à coniugio abhorrere, eorum preces differebat. Erat in ijs nobilis quidam infauſtus Harduinus nomine; qui vt erat potentior cæteris, ita confidentius Humlinum & promiſſis & precibus ad aſſentiendum impellebat; nec prius deſtitit quam voto eſſet potitus ſuo; ſicque cum certus eſſet ſponſalijs præſtitutus dies, lætus abſceſſit. Sed factum eſt id puella ignorante.

S. Maxellendis patria & parentes

S. Vindiciani vita habetur 11. Martij.

Contemnit omnem ornatũ mundanum.

Inuita deſpondetur cuidam Harduino.

Iam vero aderat ſponſaliorum dies, & Harduinus vltra modum nuptijs inhians, cum multa amicorum turba aduolat. Itaq; & Humlinus licet in magnas con-

coniectus anguſtias, virginem admodum reluctantem ſecum abducit, ad locum contrahendo matrimonio deſtinatum. Vbi quantum ſe & dictis & factis virgo oppoſuerit, vix explicari verbis poſſit. Iam enim quodammodo præſentiens imminere ſibi cædem, ſic coram omnibus conſtanter & intrepide locuta eſt; nam etiamſi Harduinus in ceruicem meam gladium vibret, Chriſto propitio, cui me tota deuotione commiſi, nunquam me ſponſam habebit. Quæ cum illa dixiſſet, alijs ad ſua reuertentibus, ipſa ad paternas ſe recepit ædes: & deinceps etiam plus ſolito, & palam ſe dedit pijs operibus exercendis. Vacabat ieiunijs, vigilijs, orationibus, carniſque macerationi. Præſtabat eleemoſynas, refocillabat inopes, viſitabat infirmos, & cætera miſericordiæ officia exhibebat: idque tanto ardentius, quanto celerius ſe per martyrium ad Chriſtum abituram, illo inſpirante cognôrat. Interea vero parentes eius à quodam amico inuitati ad conuiuiũ, cum familia ſua eo ſe conferunt, ſola Maxellende cum nutrice eius domi relicta. Nolebat enim illa intereſſe vllis vnquam conuiuijs & lauticijs. Id vbi Harduinus comperit, lætatur impenſe ſe opportunum iam tempus nactum ſuæ libidinis explendæ.

Aperte retractat id quod de illa ab aliis erat conſtitutum, & deinceps tota vacat operibus pietatis.

Adiunctis igitur ſibi aliquot ſatellitibus, properat ad ædes Humlini. Quod ſentiens Maxellendis, orat Deum vt ſe tueatur; inde nutricem hortatur, vt clauſis oſtijs ipſam alicubi abſcondat; non quod mortem formidaret, ſed quod timeret pudicitiæ ſuæ. Paret nutrix, obſerat fores; veniunt hoſtes, irruunt in ædes, perſcrutantur omnia: nec tamen inueniunt virginem. Iam tædio affecti, recedere volunt; & ecce vnus ex illis eos retinens, ait; Si ciſtam hanc aperiatis, fortaſſis illic latitantem reperietis. Mox aperitur ciſta. Virgo lugens extrahitur, & ad Harduinum adducitur. Qui cum mœrentem blanditijs delinire moliretur, illa conſtanter ait; Fruſtra virulentos ingeris ſermones, neque tu neque tuas minas curanti; nulla me ratione impedire poteris, quin reddam altiſſimo quod ei pollicita

Parat iam dictus Harduinus, vt eam quoquo modo vincat.

Digitized by Google

licita ſum: corpus occidere potes, animam non potes.

Dixit: & totis viribus è manibus improborum ſe ſubducit; ſed ecce fugientem ſequitur Harduinus malitia inflammatus, ſuoque eam enſe ipſe iugulat; atque ita ſcilicet felix illa anima, palmam martyrij, vt ſemper expetierat, adepta; migrat in cœleſtes beatæ gloriæ manſiones; cum interim Harduinus, vbi vidit ſanguinem è corpore virginis manantem, repente excæcatus eſt. *Tandem ab eodem impio iugulatur.*

Porro deinde vbi cædis fama increbuit, parentes virginis cum multis alijs triſtes corpus in Baſilica BB. Petri & Pauli; & S. Sulpitij in proximo pago, quem Pomeriolas vocant, ſepulturæ mandarunt. Vbi poſt annos tres fœmina quædam Amaltrudis nomine, vidua religioſa, quæ eam baſilicam condiderat, & illic vigilijs & precibus aſſidue vacans; non niſi ad breue tempus, inde exibat, nocte quadam è cœlo lapſam audiuit vocem, vt ad beatum Vindicianum Cameracenſem Epiſcopum eat, illumque hortetur, vt corpus ſanctæ virginis è terra leuatum; ad locum cædis eius reportet; quod Deus illic ſignis & miraculis eam illuſtrare velit: quod & factum eſt. Peruenit autem & ad miſerum quoque Harduinum transferri corpus virginis. Itaque aſſumpto itineris duce; venit obuiam ſacro corpori: humi ſe ſternens cum lachrymis petit veniam facinorum ſuorum: & ecce recipit amiſſum oculorum lumen. Quod cernens populus, prorumpit in laudes Dei. *Admonetur quadam diuinitus vt corpus virginis debito honore eleuetur. En inſigne miraculũ.*

Poſtquam autem ad locum, qui Chaldericus dicitur, in eccleſiam venêre, ſacrum corpus illic honorifice conditum eſt. Epiſcopus vero clericos & religioſas fœminas illic conſtituit: vt deinceps; ita vt par erat, omni tempore debitum ibi Officium perſolueretur. In quorum ſumptus neceſſarios Humlinus; ſanctæ virginis pater; intra cuius ditionem hæc gerebantur, omnes facultates ſuas contulit. Eo autem tempore, vt fida teſtatur antiquitas, multis euidentiſſimis miraculis *Conſtituuntur ad eius ſepulchrũ religioſi clerici & religioſa fœminæ.*

Transfertur eius ſacrum corpus Cameracum.

raculis per ſanctæ virginis merita locus ille floruit, quæ tamen ſcripta non exſtant. Poſtea autem corpus eius Cameracum translatum, in eccleſia B. Martini, ſanctimonialibus debita illic officia exhibentibus, aliquamdiu quieuit. Sed cum locus ille propter habitantium demerita crebris eſſet incendijs obnoxius, Rotardus viceſimus à B. Vindiciano Epiſcopus tandem ſanctum corpus inde tranſtulit in B. Mariæ oratorium. Dies martyrij eius celebratur Idibus Nouembris. Trucidata eſt ſancta Virgo, anno Domini ſexceteſimo nonageſimo.

C. Baron. Annal. Tom 5 & in Not. Martyr. Roman.

VITA S. BRICTII, ALIAS BRITII, Epiſcopi Turonenſis, diſcipuli S. Martini: Ex ea quæ eſt per Gregorium Turonenſem, libr. 2. Hiſt. Francor. cap. 21. Claruit maxime, Anno Partæ ſalutis 432. & ſequent.

13. Nonẽbr.

POſt glorioſum beati Martini, Turonicæ ciuitatis Epiſcopi, ſummi & incomparabilis viri deceſſum, Brictius eius diſcipulus, in eo dignitatis gradu ſucceſſit. At vero hic Brictius primeuæ adhuc ætatis iuuenis, multùm à magiſtri ſui perfectione remotus, varias ei tendebat inſidias, & ſæpe furibundus virum optimum, & omni ſanctitatis laude conſpicuum tantis onerabat conuicijs, vt ægre interdum à manibus temperaret. Quadam vero die dum quidam corporis ægrimonia oppreſſus, medicinam à B. Martino expeteret, forte Brictium adhuc Diaconum in platea obuium habuit. Qui cum ab eo de Martino inquireret, ipſe ſolitis inuidiæ ſtimulis in virum ſanctum concitatus, Si, inquit, delirum illum quæris, proſpice eminus. Eccè, cœlum ſolito ſicut amens reſpicit. Cumque pauper ille voti compos factus iam receſſiſſet, vir ſanctiſſimus placida voce Brictium compellans, Num ego, inquit, Bricti delirus tibi videor? Cumque ille turpiter

Brictius in iuuentute valde diſcolus.

Brictius irridet S. Martinum

piter confuſus ſe dixiſſe negaret, Martinus ait; Nonne aures meæ ori tuo adhærebant, cum hæc eminus loquereris? Amen dico tibi, quia obtinui à Domino, vt tu primus à me Pontificatûs huius honorem obtineas. Sed noueris interim multis te in epiſcopatu tempeſtatibus agitatum iri. Brictius hæc audiens, Nonnè verum, inquit, dixi, iſtum delira verba proferre? Sed & presbyterij honore præditus, ſæpius beatum virum conuicijs laceſſiuit.

His alijſque vitijs quanquam obnoxius eſſet Brictius, caſtimonia tamen & perſpicacis ingenij laude præcellens orationi vacabat: & candido ſynceroque animo cum cæteris Dei famulis Dominum laudabat. Itaque ciuibus non ingratus, ſumma populi totius voluntate ad Pontificatûs officium euectus fuit: in quo multis ſane & horrendis tempeſtatibus agitatus, præcedentis vitæ maculas ſordeſque vbere lachrymarum fonte diluit. Trigeſimo enim tertio ordinationis eius anno (vnde profecto conſtat etiam multorum annorum felicitatem valde eſſe pertimeſcendam) lamentabilis contra eum intentati falſo criminis exorſa eſt cauſa. Nam mulier, ad quam cubicularij eius, veſtimenta deferebant abluenda, mutata religionis veſte, quam profeſſa fuerat, concepit peperitque. Quo ſane ſcelere Turonorum populus grauiter offenſus, Epiſcopum, quem huius criminis reum clamabat, lapidibus vnanimi conſenſu obruere ſtatuit. Illo autem crimen negante, populus maiore furore concitatus, ſceleſtum eum & ſupplicio dignum multo magis clamabat. Cumque furentis populi impetum, morti iam proximus diutius reprimere non poſſet, infantem ad ſe deferri poſtulauit. Erat is triginta, non amplius, dierum; cui Epiſcopus, adiuro, inquit, te per Ieſum Chriſtum Dei filium, vt palam edicas, num ego genitor tuus exiſtam. Et infans, Non es, inquit, tu pater meus. Populis autem clamantibus & vrgentibus, vt infantem patris nomen prodere cogeret, reſpondit Brictius; Quod ad me pertinuit, ſolicitus præſtiti;

Fit Epiſcopus & multa patitur.

Populus ei crimen ſtupri intēdit.

Infans 30. dierum loquitur.

Transfertur eius ſacrum corpus Cameracum.

raculis per ſanctæ virginis merita locus ille floruit, quæ tamen ſcripta non exſtant. Poſtea autem corpus eius Cameracum translatum, in eccleſia B. Martini, ſanctimonialibus debita illic officia exhibentibus, aliquamdiu quieuit. Sed cum locus ille propter habitantium demerita crebris eſſet incendijs obnoxius, Rotardus viceſimus à B. Vindiciano Epiſcopus tandem ſanctum corpus inde tranſtulit in B. Mariæ oratorium. Dies martyrij eius celebratur Idibus Nouembris. Trucidata eſt ſancta Virgo, anno Domini ſexcenteſimo nonageſimo.

C. Baron. Annal. Tom. 5 & in Not. Martyr. Roman.

VITA S. BRICTII, ALIAS BRITII, Epiſcopi Turonenſis, diſcipuli S. Martini: Ex ea quæ eſt per Gregorium Turonenſem, libr. 2. Hiſt. Francor. cap. 21. Claruit maxime, Anno Partæ ſalutis 432. & ſequent.

13. Nouẽbr.

POſt glorioſum beati Martini, Turonicæ ciuitatis Epiſcopi, ſummi & incomparabilis viri deceſſum, Brictius eius diſcipulus, in eo dignitatis gradu ſucceſſit. At vero hic Brictius primeuæ adhuc ætatis iuuenis, multum à magiſtri ſui perfectione remotus, varias ei tendebat inſidias, & ſæpe furibundus virum optimum, & omni ſanctitatis laude conſpicuum tantis onerabat conuicijs, vt ægre interdum à manibus temperaret. Quadam vero die dum quidam corporis ægrimonia oppreſſus, medicinam à B. Martino expeteret, forte Brictium adhuc Diaconum in platea obuium habuit. Qui cum ab eo de Martino inquireret, ipſe ſolitis inuidiæ ſtimulis in virum ſanctum concitatus, Si, inquit, delirum illum quæris, proſpice eminus. Eccè, cœlum ſolito ſicut amens reſpicit. Cumque pauper ille voti compos factus iam receſſiſſet, vir ſanctiſſimus placida voce Brictium compellans, Num ego, inquit, Bricti delirus tibi videor? Cumque ille turpiter

Brictius in iuuentute valde diſcolus.

Brictius irridet S. Martinum

piter confuſus ſe dixiſſe negaret, Martinus ait; Nonne aures meæ ori tuo adhærebant, cum hæc eminus loquereris? Amen dico tibi, quia obtinui à Domino, vt tu primus à me Pontificatûs huius honorem obtineas. Sed noueris interim multis te in epiſcopatu tempeſtatibus agitatum iri. Brictius hæc audiens, Nonnè verum, inquit, dixi, iſtum delira verba proferre? Sed & presbyterij honore præditus, ſæpius beatum virum conuicijs laceſſiuit.

His alijſque vitijs quanquam obnoxius eſſet Brictius, caſtimonia tamen & perſpicacis ingenij laude præcellens orationi vacabat: & candido ſynceroque animo cum cæteris Dei famulis Dominum laudabat. Itaque ciuibus non ingratus, ſumma populi totius voluntate ad Pontificatûs officium euectus fuit: in quo multis ſane & horrendis tempeſtatibus agitatus, præcedentis vitæ maculas ſordeſque vbere lachrymarum fonte diluit. Trigeſimo enim tertio ordinationis eius anno (vnde profecto conſtat etiam multorum annorum felicitatem valde eſſe pertimeſcendam) lamentabilis contra eum intentati falſo criminis exorſa eſt cauſa. Nam mulier, ad quam cubicularij eius, veſtimenta deferebant abluenda, mutata religionis veſte, quam profeſſa fuerat, concepit peperitque. Quo ſane ſcelere Turonorum populus grauiter offenſus, Epiſcopum, quem huius criminis reum clamabat, lapidibus vnanimi conſenſu obruere ſtatuit. Illo autem crimen negante, populus maiore furore concitatus, ſceleſtum eum & ſupplicio dignum multo magis clamabat. Cumque furentis populi impetum, morti iam proximus diutius reprimere non poſſet, infantem ad ſe deferri poſtulauit. Erat is triginta, non amplius, dierum; cui Epiſcopus, adiuro, inquit, te per Ieſum Chriſtum Dei filium, vt palam edicas, num ego genitor tuus exiſtam. Et infans, Non es, inquit, tu pater meus. Populis autem clamantibus & vrgentibus, vt infantem patris nomen prodere cogeret, reſpondit Brictius; Quod ad me pertinuit, ſolicitus præſtiti:

Fit Epiſcopus & multa patitur.

Populus ei crimen ſtupri intendit.

Infans 30. dierum loquitur.

Digitized by Google

ſtiti: Vobis ſi quid præterea ſuppetit, per vos requirite. Tunc illi magicis artibus hæc fieri aſſerentes, facta conſpiratione in eum inſurgunt, & multis oneratum iniurijs huc atque illuc trahunt. Ille autem ad mitigandam furientis populi inſaniam, ardentes prunas birro ſuo imponens; illæſus eas ad beati Martini detulit ſepulchrum dicens; Sicut iſtud veſtimentum ab ignis huius incendio illæſum videtis, ita & corpus meum à tactu mulieris eſt impollutum. Illis vero nec tanto miraculo fidem adhibentibus, nouis oneratus calumnijs trahitur, eijcitur, & Iuſtinianus ei in epiſcopatu ſubrogatur.

Prunas ardentes portat illæſus.

Expellitur ex epiſcopatu.

Tum vero Brictius memor verborum ſanctiſſimi quondam antiſtitis, flens eiulanſque Romanæ vrbis Pontificem expetijt: meritò ſe ijs exerceri iniurijs dicens, quod ſanctum Dei ſæpius delirum amentemque vocaſſet, nec clariſſima maximarum virtutum eius teſtimonia recipere voluiſſet. Neque tamen ijs contenti iniurijs ciues, Iuſtinianum ad perſequendum eum deſtinarunt: ſimilia ei aut etiam grauiora minitantes, ni Brictium abeuntem iudicio perſequeretur. Iuſtinianus vero Turonis, Vercellas Italiæ ciuitatem perueniens, iudicio Dei percuſſus, obijt peregrinus. Turonici eius obitum audientes, & in malitia perdurantes, Armentium in eius locum conſtituunt. At Brictius Romam veniens, Pontifici quantis fuiſſet agitatus turbinibus cum lachrymis expoſuit; iuſtòque animi fractus dolore, patrata in ſanctum Dei mala dignis pœnitentiæ fructibus expiauit. Septem continuos in ijs lachrymis Romæ exegit annos; quibus exactis, cum plena Summi Pontificis auctoritate Turonos redire diſpoſuit: venienſque ad virum, cui nomen eſt Laudiaco, ſexto ab vrbe Turonica milliario, correptum febre Armentium, media dein nocte è vita migraſſe, cœleſti viſione cognouit. Tum vero ocyus ad vrbem contendens, cum portam ciuitatis ingrederetur, ecce per oppoſitam defunctus Armentius ad ſepulchrum deferebatur. Quo ſepulto, Brictius in cathe-

Pergit Romam.

Septem annos Romæ multis ſe lachrymis conficit.

Nota mirũ quid.

dram

dram reſtitutus, ſeptem dein annos in ea functione feliciter expleuit; cui poſt quadraginta ſeptem epiſcopatûs annos defuncto, magnificæ ſanctitatis vir Euſtochius ſucceſſit.

Brictius in ſedem restituitur. Obitus eius.

VITA S. QVINTIANI, PRIMO RVthenæ, deinde Aruernæ Ciuitatis Epiſcopi: Ex ea quæ eſt apud Gregor. Turonenſ. Epiſcop. de Vita Patrum Cap. 4. Claruit Anno Domini 507. & reliq.

C. Baron. Annal. Tom 6 & in Not. Martyr. Roman.

BEatus Quintianus Afer natione, in eccleſiaſticis ſcripturis apprime eruditus, ob eximiam vitæ ſanctimoniam B. Amantio in Epiſcopatu Ruthenæ Eccleſiæ meruit ſuccedere: cuius & ſacrum corpus pietate ductus, in auctam antea eius baſilicam tranſtulit. Erat autem id temporis Ruthena ſub dominio Alarici Gothorum Regis Ariani. Porro Francorum gens cum eſſet ab exordio naſcentis Eccleſiæ, Catholicis ſemper aſſueta dogmatibus, haud facile patiebatur Arianum barbarum ſibi dominari; memores quot quantaque maiores ipſorum ſanctiſſimi, qui ſub Conſtantio Auguſto claruêre Epiſcopi, obijſſent ſtrenue aduerſus Arianos pro Catholica fide certamina: mouebantur amplius, cum nouum Regem eundemque Catholicum, barbarum licet, ſumma tamen religione nitentem regnare ſcirent in Gallijs Clodoueum. Cum igitur inter alios Quintianus id ſe cupere teſtaretur, vt Rex Catholicus Catholicis dominaretur, à delatoribus delatus ad Gothos, ab eiſdem quæſitus eſt ad necem. Quod cum viro ſancto nunciatum eſſet, de nocte conſurgens, cum fideliſſimis miniſtris ſuis, ab vrbe illa egrediens Aruernos aduenit: ibique à S. Euphraſio Epiſcopo qui Aprunculo quondam Antiſtiti ſucceſſerat, benigne receptus eſt; largitiſque ei tam domibus quam agris & vineis, & ille, & qui

13. Nouēbr. Patria eius. Fit Epiſcopus Ruthenenſis. Tranſtulit corpus S. Amantij: cuius vita extat 4. Nouembr. Alaricus Gothorum Rex dominatur in Francia. Clodoueus primus Frācorum Rex Chriſtian⁹. Quæritur ad necem à Gothis Quintianus.

Ruthena fugit Aruernos. Lugdunenſi eccleſiæ præerat, ſumma cum diligentia eum excolebant: erat enim iam ſenex & verus Dei cultor.

Fit ibidem Epiſcopus. Porro beato Euphraſio rebus humanis feliciter exempto ſucceſſit in Cathedra Apollinaris; qui cum tribus tantum menſibus ſediſſet, etiam emigrauit. Eidem autem ilico, annuente Rege Theodorico, ſubſtituitur Quintianus: omniſque ei poteſtas Eccleſiæ fuit contradita. Erat autem vir beatus vt iniuriarum patiẽtiſſimus, ita & precationibus deditiſſimus; & in tantũ amator populi ſui, vt Theodorico Rege quodam tempore adeo infenſo, vt & vrbem euertere & Pontificem in exilium retrudere minaretur, eodem iam aduenien- te ac ciuitatem cum exercitu vallante, ſanctus Dei muros per noctem pſallendo circuiret, & vt regioni vel populo Dominus velociter ſuccurrere dignaretur, afflictus in ieiunijs atque vigilijs, inſtanter oraret. Et quidem exauditus eſt pro ſua innocentia. Theodoricus etenim diuina animaduerſione conſtrictus (ſenſibus nimirum ad tempus priuatus) pœnitens reſipuit.

Qualis in Epiſcopatu.

Theodoricus Rex punitur dum ei mala intentat.

Benignitas eius in pauperes. Erat vir ſanctus eximia in pauperes benignitate; nam cum pauperem aliquem clamare cerneret aiebat; Succurrite, quæſo ſuccurrite, & pauperi victûs neceſſaria miniſtrate: ignari enim eſtis, an forſitan ipſe ſit, qui ſe per Euangelicæ lectionis ſeriem reficiendum in pauperibus minimis eſſe mandauit. Eijciebat quoque dæmonia ſe confitentia; & complura alia vir beatus operabatur miracula; quicquid ſiquidem à Domino petebat, plerumque obtinebat.

Matth. 25.

Claret miraculis.

En antiquiſſimum vſum Rogationum ante Aſcenſionem Domini. Cum aliquando in territorio Aruerno magna ſiccitas arua conſumeret, & arentibus herbis nulla penitus iumentis pabula remanerent, & ſanctus Dei Rogationes illas, quæ ante Aſcenſionem Dominicam aguntur, deuotiſſime celebraret, die tertia iam portæ ciuitatis appropinquantes, ſuggerunt ei, vt Antiphonã neceſſitati præſenti congruentem dignaretur imponere; Confidimus (inquiebant) de ſanctitate tua, quod pro-

protinus nobis Dominus pluuiã dignabitur benigna pietate largiri. Et quidem ille proſtratus ſuper ciliciũ ſuum, in ipſa platea diutiſſime cum fletu orauit. Exurgens autem, Antiphonam impoſuit ex hiſce verbis & oratione Salomonis: *Si clauſo cœlo pluuia non fuerint, propter peccata populi; & conuerſi deprecati fuerint faciem tuam, exaudi Domine, & dimitte peccata populi tui: & da pluuiam terræ, quam dediſti populo tuo ad poſſidendum.* Cumque pſallere deuotiſſimè cepiſſent, eccè repentè contenebratum eſt cœlum, ac nubibus obductum; & priuſquam portam vrbis attingerent, deſcendit pluuia vehemens ſuper vniuerſam terram: ita vt omnes mirarentur, ac affirmarent ad preces beati viri hanc diuinitus fuiſſe largitam.

3. Reg. 8.

Impetrat pluuiam ſumme neceſſariam.

Et quidem non caligauit oculus eius, nec immutatum eſt cor eius à vijs Domini; non ſepoſuit vultum pauperis, nec metuit perſonam potentis; ſed vna eademque ei fuit in omnibus ſancta libertas: vt ita ſuſciperet penulam pauperis, ac ſi veneraretur togam inclyti ſenatoris. Sicque demum prouectæ admodum ætatis, corporeis ruptis vinculis ſancta eius anima ad æternitatis gloriam in cælos ab angelis eſt translata. Sacrum vero eius corpus terræ mandatum eſt in Baſilica S. Stephani ad læuam Altaris: vbi febricitantes plerique ſanantur.

Præclara virtus eius

Felix obitus eius.

Locus ſepulturæ eius miraculis celebris.

VITA S. HOMOBONI CIVIS CREMOnenſis: Ex ea quæ eſt à Canonicis Cathedralis Eccleſiæ Cremonenſis, viris doctiſſimis conſcripta. Obijt ſanctitate & miraculis clariſſimus, anno à partu virgineo 1197. ſequenti vero, 11. Calend. Ianuar. ab Innocentio 3. Papa, in Catalogum ſanctorum, maxima cum celebritate, eſt relatus.

C Baron. Annal. Tom 12. & in N. t. Martyr. Roman.

B. Homobonus in præclara vrbe Cremonenſi, ex honeſta Tucengorum familia, patre merca- ***13. Noũbr.***

ſtiti: Vobis ſi quid præterea ſuppetit, per vos requirite. Tunc illi magicis artibus hæc fieri aſſerentes, facta conſpiratione in eum inſurgunt, & multis oneratum iniurijs huc atque illuc trahunt. Ille autem ad mitigandam furientis populi inſaniam, ardentes prunas birro ſuo imponens; illæſus eas ad beati Martini detulit ſepulchrum dicens; Sicut iſtud veſtimentum ab ignis huius incendio illæſum videtis, ita & corpus meum à tactu mulieris eſt impollutum. Illis vero nec tanto miraculo fidem adhibentibus, nouis oneratus calumnijs trahitur, eijcitur, & Iuſtinianus ei in epiſcopatu ſubrogatur.

Prunas ardentes portat illæſus.

Expellitur ex epiſcopatu.

Tum vero Brictius memor verborum ſanctiſſimi quondam antiſtitis, flens eiulanſque Romanæ vrbis Pontificem expetijt: meritò ſe ijs exerceri iniurijs dicens, quod ſanctum Dei ſæpius delirum amentemque vocaſſet, nec clariſſima maximarum virtutum eius teſtimonia recipere voluiſſet. Neque tamen ijs contenti iniurijs ciues, Iuſtinianum ad perſequendum eum deſtinarunt: ſimilia ei aut etiam grauiora minitantes, ni Brictium abeuntem iudicio perſequeretur. Iuſtinianus vero Turonis, Vercellas Italiæ ciuitatem perueniens, iudicio Dei percuſſus; obijt peregrinus. Turonici eius obitum audientes, & in malitia perdurantes, Armentium in eius locum conſtituunt. At Brictius Romam veniens, Pontifici quantis fuiſſet agitatus turbinibus cum lachrymis expoſuit; iuſtoque animi fractus dolore, patrata in ſanctum Dei mala dignis pœnitentiæ fructibus expiauit. Septem continuos in ijs lachrymis Romæ exegit annos; quibus exactis, cum plena Summi Pontificis auctoritate Turonos redire diſpoſuit: venienſque ad virum, cui nomen eſt Laudiaco, ſexto ab vrbe Turonica milliario, correptum febre Armentium, media dein nocte è vita migraſſe, cœleſti viſione cognouit. Tum vero ocyus ad vrbem contendens, cum portam ciuitatis ingrederetur, ecce per oppoſitam defunctus Armentius ad ſepulchrum deferebatur. Quo ſepulto, Brictius in cathedram

Pergit Romam.

Septem annos Romæ multis ſe lachrymis conficit.

Nota mirũ quid.

dram reſtitutus, ſeptem dein annos in ea functione feliciter expleuit; cui poſt quadraginta ſeptem epiſcopatûs annos defuncto, magnificæ ſanctitatis vir Euſtochius ſucceſſit.

Brictius in ſedem reſtituitur. Obitus eius.

VITA S. QVINTIANI, PRIMO RVthenæ, deinde Aruernæ Ciuitatis Epiſcopi: Ex ea quæ eſt apud Gregor. Turonenſ. Epiſcop. de Vita Patrum Cap. 4. Claruit Anno Domini 507. & reliq.

C. Baron. Annal. Tom 8 & in Not. Martyr. Roman.

BEatus Quintianus Afer natione, in eccleſiaſticis ſcripturis apprime eruditus, ob eximiam vitæ ſanctimoniam B. Amantio in Epiſcopatu Ruthenæ Eccleſiæ meruit ſuccedere: cuius & ſacrum corpus pietate ductus, in auctam antea eius baſilicam tranſtulit. Erat autem id temporis Ruthena ſub dominio Alarici Gothorum Regis Ariani. Porro Francorum gens cum eſſet ab exordio naſcentis Eccleſiæ, Catholicis ſemper aſſueta dogmatibus, haud facile patiebatur Arianum barbarum ſibi dominari; memores quot quantaque maiores ipſorum ſanctiſſimi, qui ſub Conſtantio Auguſto claruêre Epiſcopi, obijſſent ſtrenue aduerſus Arianos pro Catholica fide certamina: mouebantur amplius, cum nouum Regem eundemque Catholicum, barbarum licet, ſumma tamen religione nitentem regnare ſcirent in Gallijs Clodoueum. Cum igitur inter alios Quintianus id ſe cupere teſtaretur, vt Rex Catholicus Catholicis dominaretur, à delatoribus delatus ad Gothos, ab eiſdem quæſitus eſt ad necem. Quod cum viro ſancto nunciatum eſſet, de nocte conſurgens, cum fideliſſimis miniſtris ſuis, ab vrbe illa egrediens Aruernos aduenit: ibique à S. Euphraſio Epiſcopo qui Aprunculo quondam Antiſtiti ſucceſſerat, benigne receptus eſt; largitiſque ei tam domibus quam agris & vineis, & ille, & qui

13. Nouẽbr. Patria eius

Fit Epiſcopus Ruthenenſis Tranſtulit corpus S. Amantij: cuius vita extat 4. Nouembr. Alaricus Gothorum Rex dominatur in Francia. Clodoueus primus Frãcorum Rex Chriſtian⁹. Quæritur ad necem à Gothis Quintianus.

protinus nobis Dominus pluuiā dignabitur benigna pietate largiri. Et quidem ille proſtratus ſuper ciliciū ſuum, in ipſa platea diutiſſime cum fletu orauit. Exurgens autem, Antiphonam impoſuit ex hiſce verbis & oratione Salomonis: *Si clauſo cælo pluuia non fuerint, propter peccata populi; & conuerſi deprecati fuerint faciem tuam, exaudi Domine, & dimitte peccata populi tui: & da pluuiam terræ, quam dediſti populo tuo ad poſſidendum* Cumque pſallere deuotiſſimè cepiſſent, eccè repentè contenebratum eſt cœlum, ac nubibus obductum; & priuſquam portam vrbis attingerent, deſcendit pluuia vehemens ſuper vniuerſam terram: ita vt omnes mirarentur, ac affirmarent ad preces beati viri hanc diuinitus fuiſſe largitam.

3. Reg 8.

Impetrat pluuiam ſumme neceſſariam.

Et quidem non caligauit oculus eius, nec immutatum eſt cor eius à vijs Domini; non ſepoſuit vultum pauperis, nec metuit perſonam potentis; ſed vna eademque ei fuit in omnibus ſancta libertas: vt ita ſuſciperet penulam pauperis, ac ſi veneraretur togam inclyti ſenatoris. Sicque demum prouectæ admodum ætatis, corporeis ruptis vinculis ſancta eius anima ad æternitatis gloriam in cælos ab angelis eſt translata. Sacrum vero eius corpus terræ mandatum eſt in Baſilica S. Stephani ad læuam Altaris: vbi febricitantes plerique ſanantur.

Præclara virtus eius

Felix obitus eius.

Locus ſepulturæ eius miraculis celebris.

VITA S. HOMOBONI CIVIS CREMOnenſis: Ex ea quæ eſt à Canonicis Cathedralis Eccleſiæ Cremonenſis, viris doctiſſimis conſcripta. Obijt ſanctitate & miraculis clariſſimus, anno à partu virgineo 1197. ſequenti vero, 11. Calend. Ianuar. ab Innocentio 3. Papa, in Catalogum ſanctorum, maxima cum celebritate, eſt relatus.

C Baron. Annal. Tom 12. & in N. t. Martyr. Roman.

B. Homobonus in præclara vrbe Cremonenſi, ex honeſta Tucengorum familia, patre merca-

13. Nouẽbr.

Patria & parentes eius. tore mediocris fortunæ prognatus eſt. Et quidem parentes eius, cœleſti quodam mentis præſagio, atque afflatu diuino inſtincti, ei in ſacro Baptiſmatis fonte Homoboni nomen impoſuêre: atque ab ipſis incunabulis perſanctè educatum, Chriſtianaque inprimis religione egregie excultum, ad exercendam, quam ipſi faciebant, mercaturam traduxere. *Exercet mercaturam ſumma fide.* Verum tanta fuit dictorum conuentorumque conſtantia & veritate, vt nulla omnino augendæ rei cupiditate permotus, neminem vnquam ſciens deceperit. Erat inſuper ſumma in adoleſcente comitas, cum ſingulari grauitate coniuncta, inſigniſque morum probitas: ita vt breui omnium ciuium & oculos in ſui admirationem conuerteret, & animos ad beneuolentiam alliceret. Progreſſu deinde temporis parentum conſilio, quibus iugiter in omnibus fuit obſequentiſſimus, virginem duxit vxorem: cum qua caſtiſſime ſemper vixit. *Ducit vxorem.*

Totum ſe confert ad Deum. Matth. 6. Porro patre eius vita functo, iam ſui iuris effectus, aliam vitæ rationem cogitabat. Igitur qui ab ineunte adoleſcentia in terris coercere & ſeruare diuitias cœperat, in cælum theſauros congerere conſtituit: ſermone vtique Domini, qui ſemper eius animo inhærebat, admonitus. Quare inani ſolicitudine augendarum opum omiſſa, ad diuinarum rerum contemplationem, cura omni, ſtudioque animum conuertebat: ieiunijs, vigilijs, orationibuſque aſſidue intentus. Rem itaque ſuam quam mercatura auxerat, cœpit pauperibus erogare, adeo comiter, benigne & liberaliter, vt cum cæteræ virtutes eſſent in eo præclaræ, hæc tamen beneficentia principem ſemper locum obtineret; *Benignitas eius eximia in pauperes.* intantum vt vno omnium ore pauperum pater appellaretur. Vxor autem eius meticuloſa, cum videret profuſam viri liberalitatem, nihil non moliri vt maritum ab hoc ſancto opere auocaret. Cuius ille immoderatam ſolicitudinem præclara inſtructione ſæpius caſtigans, eam demum ex parte pacatam reddidit: ſeipſum vero indies magis ac magis ad anteriora extendit.

Fre-

Digitized by Google

Frequentabat ſiquidem Domum Dei Homobonus: nec id die ſolum, ſed noctę etiam aſſidue nocturnis & matutinis precibus intererat. Vt autem Dominus, quanti apud ſe eſſet meriti, palam faceret, contigit ſæpenumero, cum tempeſtiuius ſolito ad Eccleſiã properâſſet, ac pauliſper ante fores immorari cogeretur, valuas templi ſponte ſua reſeratas, introitum ipſi præbuiſſe; obſtupeſcente admodum Æedituo: quod vere ſciret ſe veſperi ianuas diligenter obſeraſſe. Nec quidem finito officio è templo recedebat; verum plerunque in oratione rem diuinam, quam Miſſam dicimus, ante crucem Domini noſtri, & imaginem beatiſſimæ virginis proſtratus expectabat. Accidit autem forte, vt eo tempore eſſet magna annonæ caritas; cumque aliquando ab oratione eſſet domum reuerſus, egeni qui viderant panis caniſtrum ad eum afferri, ſubito ad eum accurrerunt; quibus ille ſumma cum hilaritate, dum vxor, quæ ſibi maxime repugnabat, abeſſet, maiorem panis partem diſtribuit: & ecce hora cœnæ reperti ſunt in arca totidem quot donauerat panes, longe reliquis & candore & ſuauitate præſtantiores.

Quã fuerit aſſiduus in diuino officio.

Miraculũ.

Aliud.

Cum ex amplo patrimonio, vnicum prædiolum, cæteris diuenditis, & in egenos erogatis, ſibi, pauperibuſque ſeruaſſet, eoque foſſoribus vinum aliquando ferret, occurrere ei mendici aliquot, potum ab eo petentes; quibus vir ſanctus ſumma cum animi alacritate, & frontis lætitia illud porrexit. At cum exhauſti ferè eſſent canthari, nec propter vxoris moroſitatem auderet domum reuerti, eos aqua repleuit ac benedixit. Vinitores autem ſe nihil vnquam ſuauius guſtaſſe aſſerentes, quærebant vnde tam bonum vinum habuiſſet. Vir Dei, qui optimè norât quid feciſſet, arbitratus ſe derideri, bibit & ipſe eximiæ bonitatis vinum, gratiaſque Deo, cuius eſſet illud opus, maximas egit. Qui vero eum viderant aquam in vaſa infundentem, cum & ipſi vinum guſtaſſent, admodum attoniti, inſigne hoc miraculum cæteris prædicauerunt.

Item aliud.

Digitized by Google

His itaque atque ſimilibus quamplurimis illuſtratus miraculis, ſummaque vitæ puritate ad extremum vſque vitæ tempus inſignitus Homobonus, tantam, non inter populares ſolum atque finitimos, ſed eos etiam omnes, ad quos longè lateque celeberrima illius fama peruaſerat, acquiſiuit fidem, vt hęreticorum plerique ad ſanitatem redirent, & qui nullo prudentum conſilio, aut doctiſſimorum hominum diſceptationibus victi, in deprauata iamdudum de fide & religione ſententia obfirmato animo obdurue͏̈rant, eos Homobonus ſanctiſſimis verbis & moribus, miraculorumq; frequentia, ab omni errore abductos, ad bene beatæq; viuendi rationem traduceret.

Pleroſque hæreticos vir ſanctus conuertit.

Cæterum cum iam adeſſet tempus, vt tot ſuarum virtutum & recte factorum acciperet præmia, more quidem ſuo, matutino officio penitus incolumis interfuit: deinde flexis ante crucem Domini genibus, in Oratione vſque ad horam Miſſæ permanſit At cum ſacerdos Hymnum Angelicum inchoaſſet, ante crucem, manibus in modum Crucis in terra extenſis, procubuit, atque ſic, nemine animaduertente, ex mortalitatis huius ergaſtulo ad immortalitatem vitam emigrauit. Cum autem more ſuo ad audiendum Euangelium non ſurgeret, fuère qui illum ſopore oppreſſum crederent; volentes itaque eum excitare, cum è vita exceſſiſſe cognouerunt. Volat ſubito per vrbem fama; concurrunt pauperes vndique, patrem ſuum maximo cum dolore deplorant: funuſq; cum lachrymis ac eiulatu comitantur; cum eccè virtus Dei in eo ſe cæpit oſtendere. Claudi ſiquidem greſſum, cæci viſum, muti loquelam, ſurdi auditum, dæmoniaci liberationem, varijſq, alijs languoribus oppreſſi optatam ſoſpitatẽ adepti ſunt. Anno autem 1357. 7. Cal. Iulij, tranſlatum fuit viri ſancti corpus, in eam maioris templi ſubterraneam partem, vbi in marmoreo tumulo compoſitum quieſcit; præter pauca quædam oſſa, in priore ſepulchro relicta; & præter caput: quod tabernaculo conditum, in ipſius maioris templi ſacrario cuſtoditur.

Cæleſtibus rebus intentus in templo, emigrat in cœlum.

Miracula ad funus eius.

Tranſlatio reliquiarũ eius.

VITA

VITA S. LAVRENTII ARCHIEPISCOPI Dublinenſis: Ex ea quæ exſtat apud V. P. Laurentium Surium. Relatus eſt in numerum Sanctorum, ab Honorio, eius nominis tertio, Romanorum Pontifice: anno eius Pontificatus 10. qui fuit Dominici natalis 1226.

C Baron. in Notat. Martyr. Roman & Abraham. Bzouius Tom. Annal. 13.

POntifex Laurentius, Deo hominibuſque dilectus, inſula Hybernia claris inprimis natalibus, oriundus, patrem habuit Mauricium, matrem Inianobrem, latino ſermone, principis filiam dictam. Et quidem pater tanta animi generoſitate claruit, vt non modica Hyberniæ pars, quæ Lagenia dicitur, eius ditioni ceſſerit. His aliiſque rebus felix, ſubito in maximum Dermitij Regis incidit odium; cuius animum ira & furore incenſum vt placaret, è quatuor filiis, quos moribus & eruditione ornatiſſimos habebat, Laurentium ei natu minimum pacis obſidem dedit. At Rex inhumanus effera crudelitate puerum excipiens, vinctum eum in terram ſterilem & inhabitabilem deportari iuſſit; vbi ſqualore & extrema inopia confectus, iam iam mortis diſcrimē ſubire parabat. Quod ſimulac pater intellexit, ſine mora comprehenſis duodecim Regis Dermitij militibus, morte acerbiſſima eos ſe deleturum minatus eſt, ni protinus filium è miſeranda ſeruitute, in libertatem reſtitueret. Inaudiens Rex, puerum non quidem patri, ſed cuidam epiſcopo Glindalacenſi tradidit; qui eum ſuo ſacellano fouendum nutriendumque commiſit. Sacellanus vero puerum ſumma benignitate ſuſcipiens, non corporeo tantum, ſed & ſpiritali alimento tam perfecte nutriuit, vt puer delicijs cœleſtis gloriæ ineſcatus, mundum eiuſque voluptates plane reſpueret, & cunctis virtutibus mirabiliter ornatus, in Glindalacenſi monaſterio, annos iam natus 25. Abbas crearetur.

14. Nouēb.

Patria & parentes eius.

Laurentius puer, Regi Dermitio obſes datur

Liberatur.

Renunciat mundo, & fit Abbas in monaſterio Glindalacenſi.

Digitized by Google

Humilitas eius.

Ea dignitate ornatus, ſumma humilitate onus ſibi impoſitum minuere ſtuduit. Fratres eiuſdem profeſſionis non vt ſeruos, ſed vt dominos (rarum profecto exemplum) honorabat. Pauperum & egenorum calamitatem non verbo, ſed opere ſubleuabat; cunctaſque quas potuit, opes hinc inde corraſas, indigentibus alacritate mirabili diſtribuit: & Eccleſijs ædificandis ſtudioſe impendit.

Benignitas in pauperes.

Fit Archiepiſcopus Dublinenſis.

Interea defuncto Dublinenſi antiſtite, Laurentius ſanctitatis opinione longè lateque iam celebris, omnium votis ad ſummum id honoris faſtigium, valdè inuitus diuque renitens, & in ipſo honore onus penſitans, promotus eſt. In quo diligenti ſtudio ſatagere ſtuduit, vt ſubditis ſuis forma ſanctitatis & totius honeſtatis exemplum eſſet; ne prædicantem vel docentem contraria remorderet conſcientia: ſed potius vitæ ſanctimonia commendaret. Carnem aſpero inprimis, & quod totum corpus contegebat, domabat cilicio: ſic ſuæ intentus ſaluti, vt alios mira quadam ſuauitate ad eandem ſanctitatis formam prouocaret.

Qualis in Epiſcopatu.

Canonicos ſeculares, & huic mundo ſic ſatis deditos, ad regularis vitæ induxit profeſſionem: quam etiam & ipſe, vt Domino ſecurius militaret, cum habitu, tum ſtrictiſſima diſciplinæ obſeruantia, ſectatus eſt. Carnem ſuam vigilijs & precibus exhauſtam, ter quotidie flagris à familiari quodam cædi volebat: vt ſi quid ſanctæ animæ eius pedibus, mundani adhæſiſſet pulueris, per confeſſionem, adiunctis virgarum ſcopis, excuteret. Carnium eſu penitus ſibi interdictum volebat; & quod ſuæ menſæ ſubtrahebat, id pauperibus erogari curabat. Singulis autem diebus, pauperes ſexaginta aut quadraginta, vel minimum triginta, ſuo in conſpectu refici faciebat.

Ter quotidie flagris ſe cadit.

Abſtinet à carnibus, & bene tractat pauperes.

Quodam tempore vir beatus pro eccleſiæ ſuæ negocijs in Angliam profectus, ad Regem Henricum venit Cantuariam: ibique, vt decuit, ſuſceptus in eccleſia Sanctæ Trinitatis à monachis, ob impetranda

Sancti

Sancti Thomæ martyris ſuffragia, noctem illam in precibus exegit; ſequenti luce Miſſarum deuote ſolennia celebraturus. Cumque pontificalibus veſtibus proceſſiſſet ornatus, quidam haud ſani cerebri homo, audiens eum virum ſanctum, & religione præſtãtem eſſe, ſimplici ſua fatuitate, vel fatua ſimplicitate ſibi perſuaſit, ſe recte & pie facturum, & præmia poſſe diuina promereri, ſi beatum virum ſancto Thomæ reddat martyrio parem. Mox igitur ingenti fuſte arrepto, per medios populos in beatum irruens antiſtitem, totis viribus capiti eius vulnus inflixit. Ille vero ſtatim corruens iam animam agere videbatur. Oritur clamor & eiulatus; cum nemo non ſanctum Pontificem lethali percuſſum vulnere putaret. At vir ſanctus leuato poſt breuem morulam paululum capite, dari ſibi aquam in vaſculo poſtulauit; eamque Dominica oratione & Crucis ſigno benedicens, vulneri admouit, & ſanguinem abluit; factoque citius integre ſanatus, ſtupente populo, Miſſarum ſolennia deuote peregit. Voluit autem Rex fatuum illum ſuſpendio pœnas luere; ſed vir ſanctus nequaquam id paſſus, precibus eum à ſupplicio eripuit.

Implorat ſuffragia S. Thomæ martyris: cuius vita extat 29. Decemb.

Temerariũ ſimplicis cuiuſdam factum.

Præclarum miraculũ.

Emergentibus deinde cauſis Eccleſiæ, Romam profectus, ſummum Pontificem adijt. Cumque pro libertate Hyberniæ Eccleſiæ facunde ſatis egiſſet, & animi eius benignitas atque prudentia manifeſte innotuiſſet, voti compos effectus; iam reuerſurus ad propria, Legatus inſuper totius Hyberniæ à Domino Papa conſtituitur. Quod ſane officium, regreſſus ad Sedem, cum magna totius Eccleſiæ libertate exequi ſatagebat.

A Summo Pontifice ordinatur Legatus Hyberniæ.

Cæterum multis per omnem vitam claruit miraculis; vitaque functum precibus ſuis excitaſſe memoratur. Sed nulla virtus clarius in tanto viro emicuit, quam vna illo omnium præſtantiſſima charitas; quâ incenſus nullos vnquam labores pro patriæ totius ſalute & incolumitate recuſauit. Oborta quandoque fuit grauis, & quæ certam toti patriæ perniciem mini-

Excitat mortuum.

Eximia charitas eius.

Diſſenſio inter Henricum Angliæ Regem & Deronogum Hyberniæ.

Eam ſtudet componere vir ſãctus, ſed fruſtrà.

tabatur, diſſenſio, inter Angliæ Regem Henricũ, (ſub quo Thomas martyrio coronatus eſt) & Deronogum Hyberniæ Regem potentiſſimum: cuius ſedandæ cauſa Pontifex B. in Angliam venit, cum quodam ſuo nepote, iuuene ſane eleganti; vt eum Henrico Regi daret obſidem, ſi pax cum illo conſtitui vlla ratione poſſet. Sed Rex Angliæ repudiata pace, crudelem potius tyrannum ſe exhibuit, regioque edicto cauit, ne S. Pontifex in Hyberniam rediret. Itaque eo mulctatus exilio, animum non plane deſpondit: ſed transfretantem in Nortmanniam Regem ſequi ſtatuit. Ingreſſus igitur nauim primo Witſantum applicuit; proſequenſq; in Nortmanniam Regem, tandem in febrim incidit. Ea ingraueſcente, triduo eius morbi importunitate adeo grauiter afflictus eſt, vt ab incepto deſiſtere cogeretur. Itaque præſagiens vltimum vitæ terminum ſibi imminere, caſtrum Augenſe, in introitu Nortmanniæ ſub ditione Regis Angliæ conſtitutum, ingreſſus eſt. Erat in eo Canonicorum monaſterium, inſtituti S. Victoris Pariſienſis: quibus vir vitæ venerabilis Abbas præerat Oſbertus. Is virum ſanctum omni humanitatis officio excepit; & confitenti ei aures præbuit: & cæleſti viatico ad æternitatis iter rite conficiendum muniuit.

His peractis, vir venerabilis & haud vulgari prudentia præditus Dauid, ſupra memorati iuuenis pędagogus, precibus Laurentij adiutus, confidenter ad Regem Henricum abiit, vt pro ſua tenuitate pacem à S. Epiſcopo inchoatam quodammodo conſummaret. Nec fruſtra difficiles tentauit aditus; nam & Regis animum rationibus emolliuit, & quarto die ad ſanctũ epiſcopum reuerſus, tanto eum, pacis mentione, gaudio perfudit, vt exultanti animo paucis poſt dieb. eccleſiaſticis rite munitus ſacramentis, è corporis ergaſtulo ad cælos migrârit. Sacrum corpus eius fuit in medio Augenſis Eccleſiæ honorifice & reuerenter ſepulturæ mandatum.

Feliciter decedit.

MARTY-

Digitized by Google

C. Baron. in Not. Mar. Rom. 15. Nouēb.

MARTYRIVM S. EVGENII EPISCOPI *Toletani: Ex libro 5. hiſtoriar. Hiſpan Lucij Marinei Siculi. Paſſionis eius tempus patet infra.*

Raymūdus Toletanus Epiſcopus.

Sepulchrū S. Eugenij.

Eugenius diſcipulus Dionyſij.

CVm Raymundus, olim Toletanæ ſedis antiſtes, ad Concilium apud Rhemos Galliæ populos celebrandum temporibus Eugenij ſummi Pontificis, cum aliis multis epiſcopis in Galliam profectus eſſet, & apud Pariſios ad Eccleſiam S. Dionyſij orandi gratiâ diuertiſſet, in eadem eccleſia quoddam ſepulchrū, magnæ apud eos venerationis inuenit: in quo, ex epitaphio, beati Eugenij Toletani Archiepiſcopi corpus humatum eſſe cognouit. De quo diligentius inquirens, cum ex relatu hominum; tum ex ſcriptura, quæ vitam continebat, intellexit, hunc Eugenium à Beato Dionyſio in Galliam * proficiſcente, ab vrbe Arelatenſi in Hiſpaniā directum, Toletanæ ſedi præfuiſſe. Qui tactus magiſtri ſui deſiderio, cum in Gallia eum viſitaſſet, & iter rurſus ad propriam ſedem inſtitueret, à gentilibus deprehenſus, & ex fidei confeſſione cognitus, gladio confoſſus pro Chriſti nomine martyrio occubuit. Cuius corpus poſt multum temporis, diuina reuelatione repertum in Eccleſia beati Dionyſij, magna fidelium lætitia & exultatione conditum fuit; vbi merito ſanctitatis & miraculorum gloria quieuit, donec à ſancto Gerardo * Bromienſi Abbate tranſlatum fuit.

** Accidit hoc iuxta C. Bar. Tō. 1. Annal. anno Dom. 98 ſub Clemente Pontifice Maximo.*

Martyriū eius.

De hac tranſlatione vide in vita S. Gerardi 3. Oct.

** Broniēſi.*

Secunda autem, celebriorque tranſlatio facta eſt, corporis eiuſdem ſanctiſſimi martyris ex Galliis in Hiſpaniam; cum noſtra ætate, anno Domini milleſimo quingenteſimo, ſexageſimo quinto, ampliſſimo apparatu ac religioſiſſimo cultu, non rheda aliqua triumphali, ſed (quod omnem excedit pompæ amplitudinem) regiis humeris, in ſuam antiquam nobiliſſimam Toletanam ſedem ſacer Antiſtes & martyr

Hanc ſecūdam trāſlationem, in Hiſpaniā, refert Bar. in Not. ad Mart. Rom. hoc die, iiſdem plane verbis.

En humilitatem tanti Regis.

illuſtris delatus eſt. Siquidem Rex Catholicus, Chriſtianæ fidei robur & ornamentum, Philippus ſecundus, ſe ſacræ ſubdidit ſarcinæ; ouanſque & exultans, humili obſequio auguſtior redditus, in prædictum locum euexit.

C. Baron. Tom 7. Annal.

VITA S. MACLOVII, ſeu MACHVTI, Epiſcopi Alethani: Ex ea quæ eſt Sigebertum Gemblacenſem. Claruit Anno partæ Salutis 565 ſub Chereberto Francorum Rege: & Reliqui. Vixit 130. Annis.

15. Nouemb. S. Machuti patria & parentes.

SAnctus Maclouins nobilitate parentum apud homines ſeculi inter ſuos non medioctiter inclytus, citra oram Britannici maris editus fuit. Pater eius Guent nomine, Comes fuit, vrbiſque Gimicaſtrum vocatæ conditor. Matrem ipſius Darual appellatam accepimus. Hic tum parentum deuotione, tum propria voluntate aſſumens habitum Ordinis monaſtici, ita ſe geſſit, vt omnis populus vitæ eius rectitudine nõ parum ad meliorationem morum dirigeretur, & miraculorum eius gloria nimis iucundaretur. Vnde & promoueri eum fecit ad Ordinem Epiſcopatus, vt vberius eius benedictionibus ſanctificari mereretur. Eo tempore fama referebat eſſe quandam inſulam in mari, quæ præter cætera hoc dicebatur habere inſigne, quod cæli ciues in ea ferebantur habitare. Delectatus ergo vir beatus tam fauorabili nuntio, totus ad requirendam eam inſulam ferebatur. Animabat etiam eum magiſtri ſui & Abbatis Brendani exemplum; quippe qui huius nouæ peregrinationis incentor exiſtebat & author, vt ſcriptura vitæ eius demõſtrat. Poſt habentes igitur dulcem patriæ amorem, aſſumunt incertum optatæ peregrinationis laborem.

Fit Monachus.

Inflammatur ſtudio peregrinandi.

Iam ſeptennium in hac peregrinatione expleuerãt, & nihil adhuc certi in animo habebant, donec reuerſus vir ſanctus ad patriam, non multo poſt, aſſcitis omni-

omnibus, qui ſecum tenebant, propoſitum monaſtici Ordinis, allegato quoq; magiſtro ſuo Brendano Abbate, felicioris nauigationis viam aggreſſus, proſperis ventis, & recto curſu ad Inſulam Aaronis eſt directus; officioſaq; humanitate à famulo Dei exceptus. Ibi cũ ſancto ſancte viuebat, & cum innocente innocenter agebat, & factus alter alterius ſpeculum, ſi quid in ſemetipſis corrigendum videbant, charitatiua æmulatione alter per alterum meliorabat. Quod cernens fidelis populus, ſimulq; fama crebreſcente, ꝙ peregrinus ille miraculorum polleret poteſtate, & doctrinæ vbertate mire fulgeret, adſiſtente ſibi diuina gratia, fecerunt eum inthronizari in Cathedra Epiſcopali, in vrbe, quæ vocatur Aletha, quæ non longe aberat ab Aaronis inſula. Hanc vrbem fluuius nomine Rinctus ex vno latere, ex altero alluebat mare. Illis in partibus dæmonum adhuc ſpurcitia ſquallebat, &, iam paſſim regnante gratia Euangelij, ibi nihilominus reſtiterãt idololatriæ veſtigia. Accinctus itaq; vir Dei gladio verbi Dei, oſtendit q̃ fidelis eſſet ſuo Regi, atq; adeo pro eius amore regnũ diaboli debellare eſt aggreſſus; nec ante deſtitit, q̃ infideliũ corda ad credendũ inflexiſſet.

Poſt ſeptennium peregrinationis tãdem peruenit ad Inſulam Aaronis, & cum eo ſancte vixit.

Conſtituitur Epiſcopus vrbis Aletha.

Profligat ibi diligenter reliquias idololatriæ.

Sed quia virtus aut raro, aut nunquam, caret inuidia, non pertulit diu tantam Maclouij gloriam, verſutia antiqui hoſtis; ſed ne in regno Chriſti inualeſceret amplius, ſuſcitauit contra eum hoſtes armatos dolo & iniuſtitia, inſuper & fultos non mediocriter potentia ſeculari. Vnde per ſcandala impiorum expulſus à ſuo Epiſcopatu, omni profectionis commeatu apparato, collecto quoque fideli diſcipulatu monachorum, lõgo nauigationis exacto curſu, tandem potitus eſt portu Aquitaniæ regionis, deueniens ad partes Santonicę vrbis. Vbi cum venerabiliter à Leontio ibi cathedræ Epiſcopali præſidente haberetur, iamq; ẽt ei tributus eſſet congruus habitationis locus, homines illi, qui in Britannia virum Dei exacerbauerant, per culpæ vindictam ſero cognoſcentes culpam ſuã, miſſa legatione, poſcunt humiliter, vt ab illata maledictione abſolui poſſint,

Expulſus ſuo Epiſcopatu venit ad partes Santonicas.

poſſint, ſpondentes, ſi eos dignaretur ſua reuerſione, deinceps ſe ei ſine vlla contradictione obtemperaturos. Res orationi & ieiunio committitur. Inter orandum Angelus Domini Maclouio adſtitit, eique ex ore Dei hæc ſuggeſſit. Oportet te, ô amice Dei, Britanniã reuiſere, omnem maledictionem inde auferre, homines ſalutifera benedictione ſanare, terræ vbertatem reſtituere; ac deinceps debes Santonas repetere: quia illic habes propediem obire. Quod etiam ita, vt Angelus prædixerat, poſtea euenit. Vixit autem vir ſanctus centum triginta annis: obiit vero 17. Calendas Decembris. Cuius meritis tanta Dominus poſtmodũ ibidem geſſit miracula, quanta nec lingua narrare, nec membrana valet continere.

Iubetur ab Angelo redire in Britaniam.

Obdormit in Domino: inſignib ab obitu miraculis clarus.

VITA S. LEOPOLDI, MARCHIONIS Auſtriæ; Ex oratione habita anno Domini 1484. à Franciſco Patauo, coram Pontifice Maximo Innocentio octauo. Deſiit ab humanis Anno Chriſti 1136. vti habetur infra.

C Baron. in Not. Mar Rom. 15. *Nouẽb.*

S Leopoldi genus, & ſanctiſſima eius adoleſcentia.

Leopoldus cognomẽto Pius, patre Leopoldo Marchione Auſtriæ natus, familia ortus eſt vtriuſque parentis illuſtri, & tota diuini cultûs. Hic ab infantia non ſe deliciis, aut voluptatib. quib. ætas illa permaxime irretiri ſolet, neq; iis, q̃ oẽs faciunt pueri, ſe accommodauit, aut aliqua ex parte corrupit inter regios luxus opeſq; innumeras; ab omnib. n. huiuſmodi ſe abdicauit, ita vt inter tot rerum omniũ delicias, ſobriũ, contientem, abſtemium, & in carne quodammodo viuentem p̃ter carnem cerneres; & quidem eouſque, vt qui illius temporis res geſtas, & huius incorrupti viri vitam conſcribunt (qui quidem plures ſunt digniſſimi ſcriptores) vnum hunc pleno commendent ore, admirentur, extollant, ſolumq; adoleſcentem dicunt earũ rerum expertem, quas fert adoleſcentia. Genitore vita functo, regni habenis hæreditario iure ſuſceptis, populos natura feroces ea moderatione animi gubernauit, vt eis non præeſſe, ſed prodeſſe curaret, & ſe recto-

Mortuo patre ſapientiſſime ſuis præſidet.

rem

rem & exemplum ad bene beateque viuendum ſubditis præberet. Quippe qui non eorum opibus inhiaret, ſed populum ſibi a Deo commiſſum recte, quiete, ſancte, ac æqua lance conſeruare ſtuderet: horumq; animas vna cum ſua innoxias, mundas, & Deo gratas reddere gauderet. Vxor ei pari ſanctitate ac moribus, Deo ita iubente, anno milleſimo centeſimo ſexto oblata eſt; Agnes Imperatoris filia, pudicitia inſignis; & quæ viro ſponte ad bona opera properanti, etiam calcaria ſubderet; quæ ei liberos duodeuiginti enixa eſt.

Iungitur ei venerabilis Agnes filia Imperatoris 18 p'oliũ p ſtmodũ mater.

Verum enim vero, cum mira eſſent ambo præditi bonitate, & ambo in Redemptorem noſtrum pientiſſimi nihil in dies cogitarent, niſi quo maxime pacto placere, ac ſummo Deo gratificari poſſent, concordes animi & vno ſpiritu, arbitrati rem gratam altiſſimo fore, ſi quam ære proprio ſacram conſtruerent ædem, cui quæque commoda & miniſteria præſto eſſent, B. Mariæ templum condere, in eoq; ſanctæ & approbatæ religionis viros collocare decreuerunt: quorum precib. beata Dei genitrice intercedente, ſalutis eorum æternæ felicitas impetraretur. Vbi cum de loco ædis conſtruendæ cogitarent, miraculo datum eſt (vt in vrbe Roma de niue ſcribitur) atq; diuina quaſi voluntate, ventus coortus, flammeolum Agnetis capite leuiter ſublatum, procul ab oculis, in remota detulit loca; quod nono poſt anno, cum relaxandi animi gratiâ vir Dei deambularet, oculoſq; ad vepres verteret, conſpectum ſuper frutice illæſum & inuiolatum lætabundus accepit: ac deinde, velut Deo iubente, ædificatum eſt templum B. Mariæ virgini dicatum, conſpicuum & opulentum, ſitum in ripa Danubii, octauo à Vienna lapide, duratq; adhuc, Nouum Clauſtripurgum cognominatum. Porro finito operi dotem dedit; ibique Canonicos, quos ſeculares vocant, ſacris præeſſe voluit. Qui cum negligentius miniſtrarent, Canonicos Regulares B. Auguſtini, ſanctimonia vitæ præditos & fidelib. gratos, qui adhuc pſunt, ſubſtituit. ¶ Sed & alterũ monaſteriũ Ordinis S. Benedicti ædificauit ſub titulo ſalutiferæ Crucis, in valle nemoroſa, duodecimo à

Erigit excellens Tẽplum, prope Viennam Auſtriæ: Nouum Clauſtripurgum dictum.

Item inſtaurat inſigne

rem & exemplum ad bene beateque viuendum ſubditis præberet. Quippe qui non eorum opibus inhiaret, ſed populum ſibi a Deo commiſſum recte, quiete, ſancte, ac æqua lance conſeruare ſtuderet: horumq; animas vna cum ſua innoxias, mundas, & Deo gratas reddere gauderet. Vxor ei pari ſanctitate ac moribus, Deo ita iubente, anno milleſimo centeſimo ſexto oblata eſt; Agnes Imperatoris filia, pudicitia inſignis; & quæ viro ſponte ad bona opera properanti, etiam calcaria ſubderet; quæ ei liberos duodeuiginti enixa eſt.

Iungitur ei venerabilis Agnes filia Imperatoris 18 proliũ p ſtmodũ mater.

Verum enim vero, cum mira eſſent ambo præditi bonitate, & ambo in Redemptorem noſtrum pientiſſimi nihil in dies cogitarent, niſi quo maxime pacto placere, ac ſummo Deo gratificari poſſent, concordes animi & vno ſpiritu, arbitrati rem gratam altiſſimo fore, ſi quam ære proprio ſacram conſtruerent ædem, cui quæque commoda & miniſteria præſto eſſent, B. Mariæ templum condere, in eoq; ſanctæ & approbatæ religionis viros collocare decreuerunt: quorum precib. beata Dei genitrice intercedente, ſalutis eorum æternæ felicitas impetraretur. Vbi cum de loco ædis conſtruendæ cogitarent, miraculo datum eſt (vt in vrbe Roma de niue ſcribitur) atq; diuina quaſi voluntate, ventus coortus, flammeolum Agnetis capite leuiter ſublatum, procul ab oculis, in remota detulit loca; quod nono poſt anno, cum relaxandi animi gratiâ vir Dei deambularet, oculoſq; ad vepres verteret, conſpectum ſuper frutice illæſum & inuiolatum lætabundus accepit: ac deinde, velut Deo iubente, ædificatum eſt templum B. Mariæ virgini dicatum, conſpicuum & opulentum, ſitum in ripa Danubii, octauo à Vienna lapide, duratq; adhuc, Nouum Clauſtripurgum cognominatum. Porro finito operi dotem dedit; ibique Canonicos, quos ſeculares vocant, ſacris præeſſe voluit. Qui cum negligentius miniſtrarent, Canonicos Regulares B. Auguſtini, ſanctimonia vitæ præditos & fidelib. gratos, qui adhuc p̄ſunt, ſubſtituit. ¶ Sed & alterũ monaſteriũ Ordinis S. Benedicti ædificauit ſub titulo ſalutiferæ Crucis, in valle nemoroſa, duodecimo à

Erigit excellens Tẽplum, prope Viennam Auſtriæ: Nouum Clauſtripurgum dictum.

Item inſtaurat inſigne

Monaſteriū Benedicti-norum. Vienna lapide, in quo quamplurimi monachi & miniſtri abunde aluntur. Inſtaurauit autem ſane à maioribus ſuis ante conditum, ſed relictum; vi atq; hoſtili metu, procul abactis, deletiſq; hoſtium viribus atque incurſionibus, ampliori etiam fructu dotauit. Atque hæc quidem Leopoldus inter tot regni occupationes ad theſauri cæleſtis reconditoria viuens poſuit, hanc ſibi voluntatem delegit, his veris deliciis vſus eſt, hoc ſibi ad futuram vitam iter arripuit, & in tam laudabili bene viuendi tenore, & tam præclaris monumentis millesimo centeſimo trigeſimo ſexto ſalutis anno orbe ceſſit, adq; cælos migrauit. *Tranſit feliciter ex hoc ſeculo Anno 1136.* Singulare vero monimentum exſtat Regumberti de probatiſſima Leopoldi vita, deq; ſanctiſſimis eius moribus: necnon & in cœnobio Clauſtripurgenſi vetuſtus inſpicitur codex, in quo Leopoldi natalis dies, tenorq; vitæ legitur. Sic & in cœnobio Cælinenſi Ciſtertienſis Ordinis liber ſeruatur, in quo miracula iſtius inclyti viri leguntur. Mulier ſane quædam Carinthia immundo vexata ſpiritu, Leopoldi ope liberata fuit. Puer quoq; mutus nouem annis ex Herzogemburgha, vocalis factus eſt. *Varij generis morbidi ad tumulū eius curantur.* Alius item captus manib. & pedibus, conualuit. Rurſum Preſbyter Herbipolenſis cæcus, relictis tenebris, diem vidit. Virgo quoq; icta fulmine, reuixit. Sic & altera lapillo obcęcata, Leopoldi tumulo porrectis precibus, recuperauit viſum.

C Baron. in Not. Mar. Rom.

VITA S. OTHMARI ABBATIS SANcti Galli: Ex ea quæ eſt per VValfridum Strabonem, Abbatem Augienſem. Vita exceßit Anno Salutis 758. Pipini vero Francorum Regis, Septimo.

16 Nouem. S Othmari genus & educatio. OThmarus genere Alemanorum oriundus, in ætate puerili à fratre ſuo Rhetiam Curienſem perductus eſt. Vbi cum in ſeruitio Victoris earundem partium Comitis multo tempore conſtitutus fuiſſet, literarum ſcientia ſublimatus, morumq; laudabiliū poſſeſſor,

ſeſſor, Sacerdotii gradum poſtea conſcendit: nec non & à ſupradicto Comite benigne retentus, cuidã titulo S. Florini Confeſſoris prælatus eſt. Tandem, cum morum eius probitas, & ſanctæ vitæ munditia longe lateque plurimorum aures dulci rumore reſpergeret, Waldramus quidam, qui ſibi vaſtitatem eremi, in qua S. Gallus cellulam conſtruxerat, velut à parentib. ad ſe tranſmiſſam vendicauit, eundem Othmarum à Victore ſupradicto ad præficiendum eidem cellulæ impetrauit. Atq; vt ſui melius deſiderij conualeſceret vtilitas, ad Pipinum Regem profectus, eundem Abbatem ipſi præſentauit, omni inſtantia depoſcens, vt regia authoritate ex integro Othmarus Abba eidem præficeretur loco. Cuius petitioni iam dictus Princeps aſſenſum præbens, locum ſibi traditum viro venerabili commendauit, & regularem inibi vitam inſtituere iuſſit. At ille regreſſus confeſtim, boni Mandritæ ſtudiũ in ipſo executus initio, vndiqueuerſum congrua monachis habitacula cõſtruxit: & ipſius ſacri loci ſtatum, ad vtilitatem diuini ſeruitii ſtudioſiſſime reformauit.

Ordinatur Sacerdos.

Creatur Abbas, boniq; Mandritæ officiũ gnauiter exequitur.

Religioſos etiam quoſq; ita liberalitate ſua ad deuotionis ſtudium inuitauit, vt ex quorundam donationibus poſſeſſiones ipſius cœnobij admodum dilataret, & intrà paucos annos complures ad ſacræ vitæ militiam attractos fratres, magiſterio ſuo & cura decentiſſime gubernaret. Sed ecce, cum iam Dominus meritis eius digna rependere decreuiſſet, callidus vniuerſæ bonitatis inimicus, quietem, quam in Chriſti ſeruitio habebat, pturbare cõtendit. Nam Warinus & Ruadhardus, qui tunc temporis totius Alemanniæ curam adminiſtrabant, diabolo ſuadẽte, res Eccleſiarum ſub ſua poteſtate ſitarum magna ex parte in proprietatis ſuæ dominium per vim cõtraxerunt. Qui cum ſibi de poſſeſſionib. B. Galli perplura eodem violentiæ auſu vendicâſſent, vir Dei Othmarus Pipinum Regẽ adiit, ipſi tyrannicam eorum præſumptionem exponens. Qua pro cauſa beneuolus Princeps vtrumq; conueniens, interminatus eſt eis, gratia ſua illos omnimodis

Plurimos colligit monachos.

Conqueritur apud Pipinum Regem de inuaſoribus ſua Abbatia.

Iidem ſceleſti virum ſanctum vinculis conſtringunt.

carituros, ſi non Eccleſiis DEI, quæ iniuſte abſtraxerant, abſque recraſtinatione reſtituerent.

At illi patriam repetentes, vitio rapacitatis infecti, & beſtiali ſæuitia efferati, iuſſionem regiam neglexerunt. Virum etiam Dei Othmarum, cum pro hac re iterum Principem adire vellet, miſſis clanculũ poſt eum militib. vinculis iniectum per vim reduci fecerunt. ¶ Quin etiam iidem perſuaſerunt Lamberto cuidam, qui fratribus beati viri profeſſione, non vitæ ſanctitate cõnumeratus erat, vt ficta quadam machinatione luxuriæ crimen impingeret; id elaborantes, vt ſanctitate eius huiuſmodi ſuſpicionibus infamata, deponendi eum occaſionem inuenirent. Qua cauſa plurimi, tam doloſæ factionis ignari, ad Concilium euocantur. Itaque vir venerabilis, caſtitate integer, vitæ ac morum maturitate grandæuus, in medio collocatur, & in eius accuſationem Lambertus falſitatis miniſter coram omnibus præſentatur, acceptaque loquendi licentia, impudenter dixit ſe quandam fęminam noſſe, quæ a beato viro vim pollutionis fuiſſet perpeſſa. Ad quod cum reſpondere cogeretur vir Dei Othmarus, huiuſmodi dicto temperauit eloquium; Fateor me equidem ſuprà modum in multis peccaſſe; de huius autem obiectione criminis, ſecreti mei inſpectorem Deũ inuoco teſtem; ſicque deinde tacitus perdurauit. Et quidem moxLambertum vltio diuina corripuit. Nam febrium vexatione peruaſus, paulatim reſoluto membrorum vigore contrahi cœpit. Quin & omnib. membris ſtatûs ſui amittentib. rectitudinem vel formam, capite ad terram more quadrupedum inclinato, non ſolum deformitate figuræ terribilis, verum etiam viua voce in Sanctum Dei ſe peccaſſe omni tempore fatebatur. Et tamen Concilio inique inchoato, & iniquiꝰ terminato, vir Dei Othmarus nihilominus apud villã Potanum palatio includitur. ¶ Et ſane cum nullus palatium illud intrare permitteretur, aliquot dies abſq; corporalis ſuſtentaculo victûs ſæpe tranſigebat; ita ꝙ Pargozus, quidam è fratrib. eius, noctu aduenire ſolebat,

Accuſatur vir Dei falſo crimine incontinẽtia.

Accuſator diuinitus punitur.

Vir ſanctus nihilominꝰ carcere cõcluditur.

Digitized by Google

bat, & ei victûs ſolatia miniſtrare. Poſtmodum vero Gozbertus quidam vir potens, dum ſibi virum Dei cō mendari ab iniquis Principib. impetraſſet, in quadam Rheni fluminis inſula, nomine Stein, iuxta prædium ſuum cuſtodiæ illum deputauit. Vbi idem S. Pater ſpiritali tantummodo exercitio, id eſt, orationib. ac ieiuniis vacans, eo liberius Domino deſeruiuit, quo ab humana frequentatione, curiſque ſecularib. fuerat abſolutus. Quib & ſimilib. notæ deuotionis inſiſtens operib. exacto non multi temporis ſpatio, ab his mundanæ perturbationis anguſtiis ad cæleſtis latitudinem gaudii commigrauit, XVI. Calendarum Decembriū die, anno Chriſti ſeptingenteſimo quinquageſimo octauo. Corpus eius in eadem Inſula tumulatum, multo tempore ibidem ſine corruptione permanſit, donec euolutis poſt tranſitum beati viri decem annis, fratres illius per viſionem à Domino commoniti ſunt, vt corpus chari Patris ad monaſterium reducerent. Vbi poſtmodum, ipſius facientib. meritis, præclara dignatus eſt Dominus manifeſtare miracula.

Vacat ieiuniis & orationibus.

Migrat in cælum Anno 758.

Ab Obitu claret miraculis.

VITA S. EDMVNDI, ARCHIEPISCOPI Cantuarienſis, Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurent. Sur. Diem obiit Anno à partu Virgineo 1246. Relatus in numerum ſanctorum, ab Innocentio Papa Quarto

C Baron. in Not. Mar. Rom.

BEatus Edmundus pago Abendonienſi in hanc lucem editus eſt. Pater eius Eduardus, conſentiente coniuge, monachus factus in monaſterio de Eueſham felici curſu vitæ reliqua ſpatia emenſus eſt; mater interim in ſeculo ſpiritualiter viuens, filium à pueris optimis morib. inſtituebat, non raro etiā ieiuniis & cilicio, ſuauibus blanditiis, iam tum eum aſſuefaciens. Miſſus vero deinde eſt Pariſios ſtudiorum causâ.

16 Nouēb. S. Edmundi patria & parentes.

Vbi cum magiſterii honorem eſſet conſecutus, ecce, matre in extremis agente, domum reuocatur, & aliquandiu familiæ curam gerere cogitur. Sed deinde ite rum Pariſios reuerſus eſt. Hîc veró mirum; quam ſe pietati, literiſq; tum ſecularib. tum deinde ſacris totũ tradiderit. Vnde fama eius crebreſcente, à ſummo Pōtifice Gregorio nono Crucis in Gallia pdicandæ officium accepit, & gnauiter præſtitit. Demum in patriam reuerſus, agente eodem Pontifice, Epiſcopus Cantuarienſis electus eſt. Miſſi tum ſpectabiles viri ad Eccleſiam Saliſberienſem, qui eum Cantuariam perducerent, ſed inquiſitum minime repererunt. In pago autē Caluenſi inuento indicant quid de ipſo factum ſit: At illo conſentire nolente, redeunt ad Saliſberienſem Epiſcopum. Præcipit ille grauiter & ſeuere vt obediat; nec tamē Edmundus flecti poteſt, donec tandem Deũ offendere timens, ægrè conſentit.

Magna celebritate nominis, prædicat Crucem.

Creatus Epiſcopus ægerrime conſentit.

At vero Paſtor in populo Dei conſtitutus, ēt magis magiſq; in omni virtutum genere emicuit, nec de ea; quam diximus, vitæ ſeueritate & duritia quicquã remiſit; tantùm ne frons à cæteris diſcreparet, ſuperiores veſtes honeſtas habuit. Cum eſſet in itinere, ſi quis ei vel tenuiſſimæ ſortis homo peccata ſua confiteri voluiſſet, mox ab equo deſiliit, confitentem audiuit, pium & affabilem illi ſe præbuit. Pauperib. mendicantib. largas præſtabat eleemoſynas, male valentium domos per ſuos homines diligenter inuiſebat, puellaſq; inopes ſuo ære nuptui collocandas curabat: quem in vſum etiam applicare ſolebat mulctas pecuniarias, ꝓpter enormia delicta quibuſdam iure irrogatas. Ab omni autem munere excutiebat manꝰ ſuas; & eos qui munera acciperent, valde deteſtabatur; præſertim poteſtatem gerentes. Atque hũc in modum ſe in Epiſcopatu comparauit, quamdiu pace & tranquillitate potitus eſt. Sed quia charus & acceptus erat Deo, oportebat eum in tentationum fornace probari. Itaq; cum ſe totum vellet ſaluti animarum, ſimulq; Eccleſiaſticæ libertati tuendæ, vt eius deceſſores fecerant, impende-

Agit verũ Epiſcopum.

Probatur in fornace tentationũ.

re,

re, multa ei aduerſa & moleſta tum à Rege, tum à regni Procerib. illata ſunt. Quin etiam ipſum Cantuarienſe Collegiũ, quod eum ad illam dignitatem euocauerat, ſe ei oppoſuit.

Igitur cum animaduerteret in Anglia Paſtoris officium ita, vt oporteret, ſe exercere non poſſe, voluntario exilio in Gallias migrans, ad Pontigniacum monaſterium, refugium & receptaculum ab Anglia propter iuſtitiam exulantium Præſulum, ſe contulit. Illic ad annos ſex delituerat B. Thomas Archiepiſcopus Cantuarienſis & Martyr, itemq; celebris ille Stephanus à Longuetonia cum aliquot Suffraganeis ſuis, multos annos palmam certaminis ſui ibi præſtolatus erat. Eo cum veniſſet B. Edmundus, imprimis reuerenter exceptus eſt; ibique permanens, lectioni & aſſiduis precibus vacabat, & ſua manu ſcriptitabat: interdum etiam ad propinqua loca concionaturus exibat. Interim graui morbo corripitur, & ſole nimium feruente, familiares eius conſultum arbitrantur, vt ad locum temperatiorem transferatur. Itaq; relicto Pontiniaco, Soiſacenſe monaſterium petiit; vbi morbo inualeſcẽte, ſacratiſſimæ Euchariſtiæ & extremæ Vnctionis deuotiſſime perceptis Sacramentis non multo poſt ad cælum migrauit: decimo ſexto Calendas Decembris anno Chriſti milleſimo ducenteſimo quadrageſimo ſexto. Corpus ſacrum deinde Pontiniacum relatum eſt; vbi ex eius contactu vſque in preſens, Domino largiente, multa ægris beneficia præſtantur. Innocentius quartus eum Sanctorum Catalogo adſcripſit.

Tum Regi, tum ſuis inuiſus ſecedit ſponte in Galliam

Piiſſime tranſigit ſuum exilium.

Migrat in cælum An. 1246. multiſq; claret miraculis.

VITA S. EVCHERII, EPISCOPI LVgdunenſis: Ex ea quæ eſt per Adonem Archiepiſcopum Treuirorum. Ponitur viceſimus eius ſedis epiſcopus: interfuit tertio Concilio Arelatenſi, habito Opilione & Vincomalo Conſſ. anno Domini quadringenteſimo quinquageſimo tertio, itemque Arauſicano poſteriori & Carpentoractenſi, celebratis anno Domini 463. Vixit & alius eiuſdem nominis, tempore Caroli Martelli Epiſcopus Aurelianenſis. Porro hunc Lugdunenſem (quem Sanctus Mamertus miris extollit præ oniis) germanum eſſe auctorem homiliarum illarum quæ Euſebij Emiſſeni nomine falſo inſcribuntur multis a probat Illuſt. Card Baronius.

a Annal. Eccleſiaſt. tō. 6 & in Not ad Mar Rom. hoc die. 16 Nouēb.

Patria & parentes eius.

S. Eucherius Lugdunenſis antiſtes, admirandæ fidei, vitæ, & doctrinæ vir, claris admodum ex nobiliſſimo Senatorum ordine natus parentibus, ea, à primis annis, floruit pietate, vt ampliſſimis bonis & poſſeſſionibus, atque mundi & carnis voluptatibus, deliciiſque, Chriſti amore ſpretis, in agro ſuo ſuper fluuium Durentiam, intra ſepta ſpeluncæ ſponte ſe concluſerit: ibidemque ieiuniis & orationibus ſtrenuo cæleſti Regi Chriſto ſeruierit. Defuncto autem pontifice Lugdunenſi, cum vniuerſa Eccleſia, de more antiquitus obſeruato, triduanis ieiuniis & obſecrationibus vacaret, vt dignum à Deo eccleſiæ moderatorem conſequi poſſent, ecce cuidam puero angelus Domini in viſu apparens, Eſt, inquit, Senator quidam Eucherius nomine, ſuper fluuium Durentiam in ſpecu retruſus, rerum humanarum contemptor eximius, & cunctis virtutibus mirifice ornatus. Ad hunc deducendum per gite: & pontificio honore digniſſimū, paſtorem vobis conſtituite.

Viuit in ſpelunca ſolitarius.

Diuinitus deſignatur epiſcopus.

Quod cum diluculo puer ſenioribus retuliſſet, gratiis in cõmune omnipotenti Deo actis, miſſus à populo confeſtim perrexit ad eum Archidiaconus; qui ſimulac aduentûs ſui cauſam illi indicaſſet, Eucherius tota mente & corpore honore perhorreſcens, cum iuramento obteſtatur, ſe de ſpecu nõ egreſſurum, nec cum eo, niſi vim inferre & homini ſolitario vincula iniicere vellet, ad ciuitatem iturum. Hæc cum diu conſtanter aſſereret, repeteretque, Archidiaconus effracto ſpeluncæ muro eum eduxit: & vinculis coercitũ Lugdunum perduxit. Quem pari animo, vnoq; conſenſu Clerus & populus ſibi eligens ſacerdotem, in põtificali cathedra ſolenniter collocauit. *Præciſe recuſat epiſcopatum.* *Per vim ad epiſcopatũ rapitur.*

Erat illi vxor Galla nomine; quæ ſuſcepto iam ante ſacro velamine, ſumma caſtitate matrona Deo ſeruiebat. Cum autem è ſpelunca ad pontificiam dignitatẽ euectum Eucherium intelligeret, feſtina locum ſpelũcæ ſubintrans, reliquum vitæ tempus in ſummo religionis ſtudio ibidẽ exegit. Nec minori ſanctitate duæ ipſorum filiæ Conſortia & Tullia floruerunt; quæ virginitatis gratiâ & ſignorum gloriâ claræ, calcato mũdi faſtu, de cunctis hoſtibus egregie triumpharunt; ſimiliter & duo eius filii Veranus & Salonius: quos monaſticis inſtitutis in Lirinenſi Inſula imbutos, Eccleſia poſtea habuit Epiſcopos. *Vxor eius viuit in caſtitate. Illo in epiſcopum conſecrato, intrat eius ſpeluncam.*

Ceterum extat inſigne hoc Elogium præſtantiſſimi huius Præſulis, apud S. Mamartum Epiſcop. Viennenſem, de ſtatu animæ lib. 2. Haudquaquã tamen Eucherium præterierim, mihimet viuentem, doctrina & præſentaneis coram diſputationibus cognitum; non porro nunciis, aut lectione compertum; qui ſc. viridis æui, maturi animi, terræ deſpuens, cæli appetens, humilis ſpiritu, arduus merito, ac per inde ingenio ſubtiliſſimus, ſcientia plenus, eloquij profluus, magnorum ſui ſeculi Pontificum longe maximus, editis in rem fidei multijugis variorum operum voluminibus, ad populum quoq; bis, ſuper ſtatu animæ concionatus eſt. *Præclarum S. Eucherij Lugdunen. Epiſcopi Elogium.*

C. Baron. Tom 6. Annal & in Not. ad Mar. Rom.

VITA S. ANIANI, EPISCOPI AVRElianenſis: Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurent. Surium. Fuit ſeptimus eius ſedis Epiſcopus: claruitque An. Chriſti 451. &c. Sedente Leone: & Imp. Valentiniano ſexto.

17. Nouẽb. *Hunnorũ irruptio.*

EA tempeſtate, qua Hunnica rabies in regiones populandas deuaſtandaſq; ſe effudit, & Galliis atrociter imminebat, beatiſſimus Anianus Aurelianenſis vrbis fidum ſe paſtorem declarauit. Metuens enim gregi, quem à Domino paſcendum acceperat (quippe qui ex ſancti ſpiritûs reuelatione, quæ ventura eſſent, iam ante cognouiſſet) ſupplices pro eo ad Deum preces fudit, iram eius ab eo auertere cupiens.

S. Anianus ſupplicat pro captiuis magiſtrum militum.

Porro cum iam communibus omnium ſuffragiis epiſcopus electus eſſet, ab Agrippino viro illuſtri & militum magiſtro petiit, vt eos omnes, quos carceres vinctos detinerent, liberos abire pateretur. Recuſabat ille, neſcio quid cauſæ prætexens; ſed cum vellet templum precandi cauſa ingredi, ab alto decidit lapis in caput eius, diramque ei plagam imponens, multum ex eo ſanguinem expreſſit. Senſit ilico ea cauſa id accidiſſe, quod ſancti epiſcopi preces reieciſſet. Mittit ergo, iam à famulis reportatus in domum ſuam, qui epiſcopum vocent: mors enim propter nimiam ſanguinis fluxionem iam impendere videbatur. Venit epiſcopus, manu ſua vulneri Crucis ſignum imprimit; ſanguis ſiſtitur; redeunt vires prope iam deplorato; aperiuntur carceres: & exeunt miſeri, B. Aniani epiſcopi interceſſione in libertatem vindicati.

Punitur diuinitus magiſter militum.

Egregium miraculũ.

Condiderat eius deceſſor beatus Euortius eccleſiam Aureliæ. Eam ſanctus Anianus illuſtriorem reddere volens; culmen eius iuſſit altius euehi. In eo opere præfectus operis ſiue architectus, labante pede, è tecto corruens, præſentiſſimum vitæ diſcrimen adiit: toto quaſſato corpore, vix vltimo ſpiritu in illo reſidente. Id ſentiens B. Anianus, procul contra eum ex-

preſſit Crucis ſignum, ad eumque aduolans manum eius apprehendit: punctoque temporis ſanatum iuſſit redire ad opus. *Egregium miraculũ.*

At vero in Gallias irruentibus Hunnis, ſæuiſſimus Attila Rex imperabat. Qui cum Aurelianenſem vrbem vellet euertere, B. Anianus vt officio ſuo non deeſſet, Arelatem profectus eſt, vt Aëtio Romano patritio, barbaræ gentis crudelitatem explicaret. Cum autem iter ageret, ad Mametti viri potentis ædes diuertit; qui grauiſſime decumbens, ſpiritu & voce omniq; gradiendi facultate deſtitutus, ſpem viuendi omnem ſuis ademiſſe videbatur. Vt autem perſenſit vxor eius, matrona nobiliſſima, beatum Anianum adueniſſe ad eius ſe pedes abiecit, orans vt marito ſalus redderetur. Accedit igitur vir Dei ad lectum ægrotantis; videt eum horas extremas ducere; procumbit in preces; orat Dominum tota nocte cum lachrymis: donec mane æger priſtinæ ſanitati redditus eſt. Inde pergit Arelatem, & ab Aëtio humaniſſime exceptus, indicat quo in periculo verſetur Aurelia; implorat eius opem: quam Aëtius liberaliter & prolixe pollicetur. Redit deinde ad ciues ſuos, non parum tanti paſtoris abſentia mœrentes; erigit animos eorum multa conſolatione: præparant illi omnia propulſando hoſti opportuna. *Aliud.*

a Interea trementibus iam ab impetu arietum muris, iamque ruituris, ecce Aëtius & * Theudo Gotthorum rex, ac Thoriſmundus eius filius, cum exercitibus ſuis ciuitati ſubueniunt: aduerſumque hoſtem dimicant ac inde repellunt. Itaque obtenta ea à barbaris victoria lætabatur ſacer præſul in Domino, quod neminem è ſuis amiſiſſet, niſi ſi quis forte diuinam deſperans opem, contra eius præceptum barbaro ſe hoſti vltro tradidiſſet. Tanta autem meritis beati viri, poſt hæc, extitit frugum vbertas in Aurelianenſi territorio, vt magna inde ad ſuperiorem lætitiam fieret acceſſio. Biennio inde elapſo, multis virtutum ornamentis illuſtris, poſt calcatos ſeculi fluctus, iam emerit⁹ miles, carnis

a Hæc lib. 2 hiſt Francor cap. 7. Gregorius Turonenſis.
** hunc alij Theodoricum vocant.*
Migrat ad Dominum.

carnis nexibus expeditus migrauit ad cœlos. Conditus autem eſt ſepulchro ad occidentalem vrbis Aurelianẽſis plagam, in beatiſſimi martyris Laurentij æde; vbi meritorum eius præſtantiam, Chriſtus multiplici miraculorum gloria declarauit. Poſtea creſcente fidelium deuotione, ad orientalem ciuitatis partem extructo templo inſigni, corpus illius eo translatum eſt; Chriſto pergente miraculorum ſignis mirificare ſanctum ſuum: qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit, & regnat in ſecula benedictus, Amen.

Tumulus eius miraculis celebris.

C. Baron. in Notat Martyrol. Roman. & Annal. Tom 2.

VITA S. GREGORII THAVMATVRgi, id eſt, mirabilium operum effectoris: Epiſcopi Neocæſareæ. Ex ea quæ eſt per D. Gregorium Nyſſenum, Florere cœpit in Schola Origenis anno Domini 233. ſub Alexandro Imperatore: Obijt vero circa annum Salutis 266. Imperante Galieno.

17. Nouẽb. alias 3. Iulij

Vera laus quæ.

CVm nulla omnino vera ſit laus, niſi ea, quæ propria eorum eſt, qui laudantur; ſcripturus magni & plane admirabilis viri Gregorij vitam, libet inde potiſſimum ducere principium: (patriæ, parentum & diuitiarum gloria prætermiſſis) vnde magnus & excelſus eius animus ſtudio virtutum maximarum incenſus eluceſcit. Cum enim ex ſplendida & lautiſſima parentum fortuna, omnibus ijs, quæ mundus ſtupet & admiratur, abundaret, à tenera ætate cuncta relinquens, totum ſe ad ſtudium ſapientiæ ſtrenue viriliterque ſectandum compoſuit. Nec fuit difficile, ingenio terrenis rebus longe ſuperiori & ab omni faſtu & flatu ſuperbiæ alieno, ad ſummum ſapientiæ culmen pertingere. Igitur philoſophicis præceptionibus exacte imbutus, earum cognitione, tanquam baſi & fundamento, ad ſupereminentis boni contemplationem, inſtar patriarchæ Abrahæ præclare eſt vſus; adeo vt

Ardens in eo ſapientiæ ſtudium.

per

per eam ad ſummi & veri boni cognitionem peruenerit: relictaque falſa parentum religione, ab omni mortiferi contagione peccati purus (tam recte enim & prudenter gentilis adhuc vitam inſtituebat) ad regenerationis lauacrum acceſſerit. Cum enim Alexandriæ philoſophiæ operam nauaret, ijs erat virtutum ornamentis ac præcipuè vitæ caſtimonia exultus, vt fœde & inceſte viuentes, inuidiæ ſtimulis concitati, modis omnibus laudes eius obſcurare conarentur. Hinc vt aliquam vitæ illius inurerent labem, eaque, vt ſperabant, propria flagitia excuſarent, ſtructis inſidijs, mulierculam inſigni infamia meretricem mercede conducunt, vt caſtiſſimo adoleſcenti calumniam intentaret. *Nota inſignem in homine ethnico vitæ puritatem.* *Calumnia ei ſtruitur.*

Cum is autem, pro more, inter viros grauiſſimos & ſapientiæ opinione præſtantiſſimos de rebus forte philoſophicis diſſereret, muliercula illa petulanter ſane atque laſciue ſe ingerens, palam mercede ſe ab eo fraudatam eſſe clamauit; adiecitque cauſam, quæ viris illis prudentiſſimis, qui vitæ illius caſtimoniam virtuteſque egregie perſpectas habebant, indignationem commouit: atque ad illatæ iniuriæ vltionem prouocauit. Ipſe vero ne tantillum quidem commotus fuit; non vitæ ſuæ teſtes citauit; non iureiurando illatum probrum repulit; non tantæ malitiæ auctores redarguit; ſed quieta, & conſtanti voce ad quendam è familiaribus conuerſus, Heus, inquit, ſolue ei pecuniam, ne amplius moleſtiam exhibens, rei propoſitæ ſtudium interturbet. Cumque infamis fœmina accepto lucro gaudens recederet, ecce ſubito correpta à dæmone humi ruit; & ſtridore belluino eiulans, horrendum & terribile ijs qui aderant, diſiectis crinibus, auerſis oculis, & ore ſpumante, exhibet ſpectaculum: neque prius à dæmonis tortura libera extitit, quam magnus ille Gregorius inuocato Dei omnipotentis nomine, eam à crimine, quo obſtricta erat, liberaret. Et hæc quidem, vitæ illius virtutibus admirandæ, præludia fuêre. *Nota inſignem profectò & admiratione dignam patientiam.* *Punitur diuinitus calumniatrix.*

Poſt-

Poſtquam vero exactiſſima humanarum rerum ſcientia animum mentemque locupletaſſet, incidit in Firmianum quendam Cappadocem, honeſto loco natum & amore cœleſtis philoſophiæ pariter incenſum, ac poſtmodum Cæſarienſium antiſtitem ſane egregium; quo cum Origenem adijt: ſeſeque totum in eius diſciplinam contradidit. Erat Origines illis temporibus omnium eruditorum facile princeps; cuius tamen laudes, eximius ſummæ virtutis æmulator Gregorius, breui tam excellenter eſt aſſecutus, vt omnis illa regio eum ſuſpiceret: certatimque ad maximos honores & dignitates prouehere cuperet. At ille tota mente in ſtudium virtutis intentus, periculoſos honorum ſcopulos, remis, vt aiunt, veliſque fugiens, confeſtim ſe in patriam recepit: vbi ſecum in quadam ſolitudine habitans, præmeditatam iam ante ſummæ perfectionis viam multo alacrior eſt ingreſſus.

Fit diſcipulus Origenis cum Firmiano.

Fugit honores.

Viuit Solitarius.

Cum autem Phœdimus Amaſeæ Eccleſiæ illo tempore Epiſcopus, prophetico ſpiritu clarus, inſignes & plane diuinas Gregorij cognouiſſet virtutes, modis omnibus latentem fugientemque ad ſacerdotij dignitatem pertrahere conatus eſt: ne vir tam præclarus ocioſam & inutilem, ſibi ſoli intentus, traduceret vitam. Cum vero Gregorius de ſolitudine in ſolitudinem fugiens, pios viri ſancti conatus illuderet: Phœdimus inuocato Dei nomine abſentem verbo conſecrauit, eique illam ciuitatem attribuit; quæ cum eſſet mire populoſa, tanto idolorum tenebatur errore, vt plures quam ſeptemdecim, qui Chriſtianis ſacris initiati erant, inuenti non fuerint.

Phœdimus Epiſcopus Amaſeæ eũ conatur facere ſacerdotem.

Creat fugientem & abſentem epiſcopum.

Cum ergo coactus iugum illud ſubijſſet, vt animum mentemque egregie inſtructam, ad tanti muneris adminiſtrationem adferret, breue ab eo tempus petijt induciarum, ad miniſterium accurate conſiderandum. Itaque precibus lachrymiſque die nocteque ſedulo vacãs, certam minimeq; dubiam, nec humanis argumentis, ſed diuina reuelatione confirmatã, à Deo

fidei

fidei veritatiſque poſtulauit doctrinam. Erant enim tunc quidam externa virtutis ſpecie ornati, qui probabilibus argumentis piam ſynceramque Chriſtianæ fidei doctrinam adulterare conabantur. Igitur fluctuanti adhuc Gregorio, & omne genus cogitationum cum animo ſuo voluenti, ecce noctu viſus adeſſe quidam veſte pontificia indutus, forma ſenili, vultûſque dignitate, & honeſtate habitûs, magnam præ ſe ferens per omnia virtutem. Aderat ex obliquo diuina plane ſpecie fœmina: quæ ſuo ſplendore, diſcuſſis noctis tenebris, totum locum mirabiliter illuſtrabat. Stupente vero & trepidante metu Gregorio, Virgo glorioſa Ioannem Euangeliſtam appellans mandauit, vt iuueni veritatis myſterium rite panderet. Nec mora; Sacer Euangeliſta breui & præclara oratione cuncta complectens, dubiam non modo Gregorij mentem confirmauit, ſed tanto inſuper gaudio perfudit, vt inito epiſcopatu, certam ſibi quodammodo de cunctis Chriſtianæ fidei hoſtibus victoriam promitteret.

Myſteria fidei ei reuelantur, per S. Ioannem Euangeliſtam, & ſanctam Deiparam.

Igitur relicta ſolitudine, cum ad vrbem nefando dæmonum cultu execrabilem tenderet, in ipſo itinere vehementior pluuia ſubito irruens, & nox ſuperueniens, templum quoddam inſigne, & idolorum cultu dæmonumque reſponſis celebre, eum ſubire coegit. Ibi noctem illam cum ſocijs in precibus & laudibus exegit inſomnem: & omnem illam dæmonum cateruam inde expulit. Cum vero mane cœptum cum ſocijs iter ingrederetur, & æditiuus conſuetum dæmonibus cultum inſtitueret, magnis vocibus clamare cœperunt, nefas eſſe templum ingredi, propter Gregoriũ; qui Chriſto ſuo vota preceſque in eo feciſſet. Ea propter æditiuus, animo in Gregorium concitatô, mortẽ illi intentat, ni offenſa deorum numina placaret. Cum is autem temerariam & inſolentem æditiui iram eximia repreſſiſſet prudentia, poſtremo intulit, ſe Chriſti virtute, & dæmones quocunq; vellet relegandi poteſtatem habere, & pari facilitate reuocandi. Admiratus

tuus & magnitudine poteſtatis obſtupefactus rogauit, vt fugata rurſum in templum reduceret dæmonia. Nec recuſauit vir ſanctus Chriſti potentiam declarare; ſed arrepto calamo tria hæc verba in charta exarás: Gregorius Satanæ, Ingredere; eam æedituo tradidit, vt altari imponeret. Impoſuit ille, conſuetoſque offerens nidores & inquinamenta, dæmones momento temporis reuocauit. Ea re ingenti affectus admiratione æedituus, curſu abeuntem eſt proſequutus, orans atq; obteſtans vt tantæ potentiæ doceret myſterium. Paruit Gregorius; ſed illo verbis fidem adhuc derogante, vir ſanctiſſimus doctrinam miraculo confirmare non dubitauit.

Scribit dæmoni epiſtolam Gregorius.

Conuertit æditũm.

Erat ingens lapis, quem æedituus, per ſolam ex fide poteſtatem, iuſſu Gregorij ad alium transferri locum poſtulauit. Nec mora; Gregorius lapidi tanquam animato imperauit, vt ſe ad locum, quem deſignabat æedituus, ilicò transferret. Paruit immani pondere ſaxum fidei verbo, & æedituus Chriſto pari alacritate ſe ſubdens, omnibus quæ habebat relictis, adhæſit Gregorio. Ea res cum magna Gregorij gloria ſtatim longe lateque increbuit, populumque ad virum talem, tantaque virtute præditum, oculis ſpectandum excitauit. Et quidem illo ad vrbem veniente, effuſa multitudo ei obuiam proceſſit: fixis eum oculis intuens, & tanquam virum quendam diuinum honoribus proſequens. Ille autem humanarum laudum contemptor egregius, ne tantillum quidem ea gloria motus, incedebat quaſi ſolitarius; mente oculiſq; diuinis tantummodo rebus intentus. Quæ res multo maiorem populo admirationem commouebat, quam patrati recens miraculi in lapide magnitudo.

Solo verbo ingentem transf. rt lapidem

Contemnit laudes humanas.

Igitur ciuitatem ingreſſus, à terrena cupiditate ſe excuſſit perfectè ita vt nullius omnino rei, ne domûs quidem poſſeſſionem admitteret. Is tam admirandus rerum omnium in viro Dei contemptus, tantam ei apud populos conciliabat auctoritatẽ, vt certatim eũ domo ſua excipere contenderent; magno videlicet ſe bene-

Summus rerum terrenarũ in eo cõtemptus.

Digitized by Google

beneficio & honore affici exiſtimantes, ſi tanta virtute virum tecto reciperent. Ille vero animarum lucris auide inhians, de rebus diuinis totos ad populum dies diſſerebat, & quauis corporis calamitate vel dæmonio oppreſſos verbo curabat; breuique tam ingentem multitudinem ad Chriſtiana ſacra perduxit, vt templum protinus Chriſto conſtruerent, rebuſque omnib⁹ præclare adornarent. Fuit hoc ipſum baſis quædam & fundamentum fidei, ſaluriſque Neocæſarienſium. Nam cum multis poſt temporibus ingens & horribilis terræmotus omnia delubra ſubuertiſſet, magnamq; ædiũ partem humi ſtrauiſſet, ſola illa ædes ſacra a Gregorio conſtructa perſtitit immobilis; ita vt eo ſpectaculo, & neophyti in fide mirifice confirmarentur, & idolorum adhuc ſuperſtitione polluti, libenter ſua nomina Chriſto darent.

Operatur miracula, & plurimos ab errore, ad Chriſtum conuertit.

Ædes ſacra ab eo conſtructa non corruit, cæteris omnibus terra motu quaſſatis.

Igitur cum & ciues, & accolæ, Apoſtolica in viro Dei quotidie ſtuperent miracula, certatim vrbis totius regimen & controuerſiarum omnium ad eum detulêre iudicium: in quo tanquam alter Salomon admirandam prudentiæ virtutiſque vim declarauit. Erãt duo fratres ætate iuuenes, qui paternam nuper inter ſe diuiſerant hæreditatem, in ſtagni cuiuſdam poſſeſſione adeo pertinaciter diſſidentes, vt alter alteri necem intenderet. Fuerat cauſæ arbiter electus Gregorius; ſed neque is, animos in mutuam cædem œſtro quodam iracundiæ conſpirantes, nullis rationibus vel lenitate verborum placare poterat. Iamque dies certaminis aderat, quo inter ſe, conflata vtrinque magna ſubditorum manu, de ſumma rei confligerent. Quod vir ſanctus vt intellexit, pridie ad ripam ſtagni celeriter abijt; totamque noctem ducens inſomnem, Moſaico plane miraculo, continentem ilico reddidit aridam, & omni humore vacuam; ita vt ne in cauo quidem vllæ ſupereſſent aquarum reliquiæ: quæ ante orationem inſtar pelagi exundabant. Quo ſpectaculo & contentio omnis dirempta eſt: & diſſidentes animi fraterno amore vere ſociati. Nec huic

3. Reg. 3.

Stupendo miraculo redigit in concordiã diſſidentes fratres.

Exod. 14.

huic cedit alterum illud, quod in Lyco fluuio patrauit miraculum. Cum enim fluuius ille accolis vehementer noxius, terribili inundatione, non vicinos modo agros, ſed ipſa etiam hominum habitacula, frequenter inuaderet, miſeroſque mortales inopinato opprimeret, accolæ audita viri virtute ſupplices ad eum venêre, vt opportunum tanto malo remedium adhiberet. Nihil ille cunctatus, ſcipione innixus cum gente ad fluuium venit: baculum que, præmiſſa oratione, humi defigens, eum veluti clauſtrum & obſtaculum aquarum obiecit violentiæ. Nam haud ita longo poſt tempore, baculus, actis radicibus, in arborem excreuit, & inundantes dein aquarum impetus mirabili ſane virtute repreſſit.

Baculus eius humi defixus agit radices, & arcet vim aquarum.

Dum hæc aliaque in Neocæſarienſium eccleſia vir diuinus patraret, ex propinqua quadam ciuitate, Comana nomine, aduenêre legati, qui aliquem ſuæ eccleſiæ à ſancto pontifice antiſtitem poſtulabant. Abijt cum eis vir ſanctus Comanam, vt ſtatum Eccleſiæ oculis luſtraret, & virum diuinis virtutibus egregie exculrum ei præficeret. Cumque illi, ad quos ſuffragia pertinebant, viros illuſtres & dicendi artificio præſtantes offerrent, & laudibus quibus poterant extollerent, Gregorius non externam corporis ſpeciem, ſed multo magis animi ornatum ſpectandum eſſe reſpondit. Vnde quidam animo commotus, Si, inquit, hos præcipua dignitate & genere viros deſpiciendos exiſtimas, vileſque homunciones præponendos, Alexandrum licet carbonarium ad ſacerdotium voces.

Alexander carbonarius, vir inſignis, fit Comanæ epiſcopus.

Hoc ille ironice quidem protulit ſuffragium; ſed vir Dei non ſine diuino nutu Alexandri factam eſſe mentionem exiſtimans, hominem in medium produci mandat. Erat is Alexander inſigni profecto virtute præditus, & cunctis iuſtitiæ pietatiſque ornamentis egregie exculrus. Aſſumpſerat autem vile hoc & abiectum opificium: vt latitans propoſitũ virtutis ſcopum facilius attingeret. Cum ergo ſordidis laceriſque pannis indutus, & manibus ac facie & toto denique

cor-

corpore ſordidatus prodiret, immo dici omnium riſus conſecuti ſunt. At Gregorius eximia viri virtute probe cognita, cum inter omnes ſummo illo ſacerdotii honore digniſſimum pronuncians, paulo poſt, cum contractas ex fuligine ſordes abluiſſet, & cultiori ſe habitu, vt decebat, induiſſet, initiatum gratiâ conſecrauit.

Poſt hæc cum iam veſanis gentium ritibus, & deteſtabili inanium deorum cultu ſublato, Chriſtiana pietas mirifice floreret, * Imperator, qui tunc Romana ſceptra tenebat, ira & inuidia ſtimulatus, ad omnes gentium Præſides miſit edicta, vt Chriſti cultores, probris, contumeliis, ac poſtremo cruciatibus, ad patrium dæmonum cultum reducerent. Fuere confeſtim terribiles ſuppliciorum minæ, & varia tormentorum genera Chriſtianorum oculis propoſita. Eratque ingens in gente confuſio; cum alii alios deferebant, alii indicabant, alii latentes ſcrutabantur, alii fugientes inuadebant; plurimi vero iniectis in fidelium facultates oculis, ſub ſpecioſo pietatis ac religionis prætextu, cognatos ac parentes expellebant. Ingens vbique terror: nec vſquam fides tuto conſiſtebat. Filius, qui gentili errore conflictabatur, parentem fidelem iudici prodebat: & filium, qui crediderat, pater incredulus accuſabat. Hinc cum miſeranda Eccleſiæ facies magnum illum Gregorium ad miſericordiam & lachrymas prouocaret, cerneretque imbecilliores ad mortem vſque pro pietate decertare non poſſe, conſuluit omnibus, vt tyrannidi locum darent, fugiendoque ſuas potius animas conſeruarent, quam in acie ſtantes fidei deſertores fierent. Atque vt melius ſalutarem fugam hominibus perſuaderet, ipſe ante alios cedens periculo, deſertum quendam collem, cum diacono ſuo, quem ex æditūo ad fidem perduxerat, petiit: ibidemque latitando afflicta Eccleſiæ membra fouit. Interea cum ſcelerati fidei hoſtes totis in eam rem viribus incumberent, vt illo tanquam duce exercitûs expugnato, omnem fidei aciem frangerent, & diſſoluerent, magna perſe-

Decius is fuit.

Ingens oritur perſecutio in Chriſtianos.

Fugiẽdum in perſecutione.

Latitans in perſecutione fouet eccleſiam S. Gregorius.

Digitized by Google

huic cedit alterum illud, quod in Lyco fluuio patrauit miraculum. Cum enim fluuius ille accolis vehementer noxius, terribili inundatione, non vicinos modo agros, ſed ipſa etiam hominum habitacula, frequenter inuaderet, miſeroſque mortales inopinato opprimeret, accolæ audita viri virtute ſupplices ad eum venêre, vt opportunum tanto malo remedium adhiberet. Nihil ille cunctatus, ſcipione innixus cum gente ad fluuium venit: baculum que, præmiſſa oratione, humi defigens, eum veluti clauſtrum & obſtaculum aquarum obiecit violentiæ. Nam haud ita longo poſt tempore, baculus, actis radicibus, in arborem excreuit, & inundantes dein aquarum impetus mirabili ſane virtute repreſſit.

Baculus eius humi defixus agit radices, & arcet vim aquarum.

Dum hæc aliaque in Neocæſarienſium eccleſia vir diuinus patraret, ex propinqua quadam ciuitate, Comana nomine, aduenêre legati, qui aliquem ſuæ eccleſiæ à ſancto pontifice antiſtitem poſtulabant. Abijt cum eis vir ſanctus Comanam, vt ſtatum Eccleſiæ oculis luſtraret, & virum diuinis virtutibus egregie excultum ei præficeret. Cumque illi, ad quos ſuffragia pertinebant, viros illuſtres & dicendi artificio præſtantes offerrent, & laudibus quibus poterant extollerent, Gregorius non externam corporis ſpeciem, ſed multo magis animi ornatum ſpectandum eſſe reſpondit. Vnde quidam animo commotus, Si, inquit, hos præcipua dignitate & genere viros deſpiciendos exiſtimas, vileſque homunciones præponendos, Alexandrum licet carbonarium ad ſacerdotium voces.

Alexander carbonarius, vir inſignis, fit Comanæ epiſcopus.

Hoc ille ironice quidem protulit ſuffragium; ſed vir Dei non ſine diuino nutu Alexandri factam eſſe mentionem exiſtimans, hominem in medium produci mandat. Erat is Alexander inſigni profecto virtute præditus, & cunctis iuſtitiæ pietatiſque ornamentis egregie excultus. Aſſumpſerat autem vile hoc & abiectum opificium: vt latitans propoſitũ virtutis ſcopum facilius attingeret. Cum ergo ſordidis laceriſque pannis indutus, & manibus ac facie & toto denique

cor-

corpore ſordidatus prodiret, immodici omnium riſus conſecuti ſunt. At Gregorius eximia viri virtute probe cognita, cum inter omnes ſummo illo ſacerdotii honore digniſſimum pronuncians, paulo poſt, cum contractas ex fuligine ſordes abluiſſet, & cultiori ſe habitu, vt decebat, induiſſet, initiatum gratiâ conſecrauit.

Poſt hæc cum iam veſanis gentium ritibus, & deteſtabili inanium deorum cultu ſublato, Chriſtiana pietas mirifice floreret,* Imperator, qui tunc Romana ſceptra tenebat, ira & inuidia ſtimulatus, ad omnes gentium Præſides miſit edicta, vt Chriſti cultores, probris, contumeliis, ac poſtremo cruciatibus, ad patrium dæmonum cultum reducerent. Fuere confeſtim terribiles ſuppliciorum minæ, & varia tormentorum genera Chriſtianorum oculis propoſita. Eratque ingens in gente confuſio; cum alii alios deferebant, alii indicabant, alii latentes ſcrutabantur, alii fugientes inuadebant; plurimi vero iniectis in fidelium facultates oculis, ſub ſpecioſo pietatis ac religionis prætextu, cognatos ac parentes expellebant. Ingens vbique terror: nec vſquam fides tuto conſiſtebat. Filius, qui gentili errore conflictabatur, parentem fidelem iudici prodebat: & filium, qui crediderat, pater incredulus accuſabat. Hinc cum miſeranda Eccleſiæ facies magnum illum Gregorium ad miſericordiam & lachrymas prouocaret, cerneretque imbecilliores ad mortem vſque pro pietate decertare non poſſe, conſuluit omnibus, vt tyrannidi locum darent, fugiendoque ſuas potius animas conſeruarent, quam in acie ſtantes fidei deſertores fierent. Atque vt melius ſalutarem fugam hominibus perſuaderet, ipſe ante alios cedens periculo, deſertum quendam collem, cum diacono ſuo, quem ex æditui ad fidem perduxerat, petiit: ibidemque latitando afflicta Eccleſiæ membra fouit. Interea cum ſcelerati fidei hoſtes totis in eam rem viribus incumberent, vt illo tanquam duce exercitûs expugnato, omnem fidei aciem frangerent, & diſſoluerent, magna perſe-

Decius is fuit.

Ingens oritur perſecutio in Chriſtianos.

Fugiẽdum in perſecutione.

Latitans in perſecutione fouet eccleſiam S. Gregorius.

conus precibus ſui antiſtitis confiſus locum ingreſſus eſt: & dæmones terribilibus ſpectris metum mortemque inferre conantes, Crucis ſigno in fugam conuertit. Commouit ea virtus ingentem, iis qui loco præerat admirationem, quod nulli ante eum diem mortem euaſerant, qui nocturnis horis ſe balneis iſtis fouere præſumpſerant.

Diaconus Gregorij. Crucis ſigno dæmones fugat.

Poſtquam vero diuina ope tyrannis illis ſoluta eſſet, & pax Eccleſiæ reſtituta Gregorium ad ſedem reduxiſſet, vir diuinus totam circumiens regionem, accurate nomina eorum qui pro fide viriliter occubuerant deſcribi, & feſtos dies in honorem ſanctorum martyrum à populo vniuerſo celebrari curauit. Hiſce rebus ſedulo intentus, ſub obitum totam rurſus peragrauit diœceſim, vt cognoſceret, num qui adhuc fidei veræque ſalutis expertes relicti eſſent. Vbi autem cognouit, non plures in antiquo errore quam ſeptemdecim permanſiſſe, dixit hoc quidem eſſe vehementer dolendum; veruntamen iure magnas Deo eſſe agendas gratias quod ſuo in Eccleſia ſucceſſori, tot relinqueret ſimulacrorum cultores, quos ipſe quondam accepiſſet Chriſtianos. His ita conſtitutis, cum Eccleſiæ ſuæ pacem precatus eſſet, ita exceſſit è vita, vir plane diuinus & rerum terrenarum contemptor admirandus, vt ſuis mandauerit, ne vllum locum proprium ei ad ſepulturam compararent; Sed hoc, inquit, narretur poſteris, quod Gregorius, neque viuus, alicuius loci poſſeſſor eſt nominatus, & poſt mortem, alieni ſepulchri fuerit inquilinus. Admiranda profecto & omni præconio maior illa virtus, quæ ſolam eam poſſeſſionem iudicauit precioſam, quæ in ſe auaritiæ non ſuſcepit veſtigium.

Natalitia Martyrum celebranda inſtituit.

Notarē admiratione dignam.

Feliciſſimus eius obitus.

MARTYRIVM SS. ACISCLI ET VICTOriæ Germanorum: Ex Ioanne Maldonato Hiſpano. Paſſi ſunt Circa Annum Domini 393. Imp. Diocletiano & Maximiano.

C. Baron. To. 2. Annal. & in in Not. ad Mart. Ro.

17. Nouēb.

CVm Dion præſes, carceres, ſæuos cruciatus, mortem denique Cordubæ Chriſtianis indiceret, ni ſacra continuo facerent diis, Aciſclus & Victoria ſtrenui adeo & fortes in aſſerenda Chriſtiana religione fuere, vt ad præſidem ducti, nihil ſe facere iuſſa principum audacter prædicarent. Quibus Dion admiratus, Voſne, inquit, eſtis, qui ſacra deorum contemnitis? Præſtamus nos, ait Aciſclus, Chriſto Deo debitam ſeruitutem, non autem dæmonibus, ſurdiſque lapidib. Brubuit præſes ad tam audax reſponſum, & in ima carceris eos detrudi præcepit.

Præſentantur Iudici.

Mācipantur carceri

Poſtera vero die producti, cum in caminum ignis præcipitarentur, ab angelis excepti, laudes diuinas perſonabant. In fluentum cum ſaxis ingentibus protruſi, enatant pſallentes, & vocem angelicam audiunt, irrita ſuorum clientum non fore vota. His Dion perceptis, rotas iubet afferri; ignem ſub rotis accendi; oleum deſuper infundi. Aciſclus & Victoria circumactis rotis certe aſſabantur; ſed precibus inſtabant ſupplices, vt ignis extingueretur: ne victoria Dion exultaret. Itaque ſubito prorumpens flamma, quamplurimos ethnicos interemit. Dion vero cum eos vinci tormentis poſſe omnino diffideret, ſagittis Victoriam confecit, & Aciſclum iugulauit.

Diuerſis ſuppliciis afficiuntur Demum martyrio corōnantur.

C. Baron in Notat. ad Mar. Rom. & 13. To. Annal. Abrahā. Bzouii 17. Nouem.

VITA S. HVGONIS, LINCOLNIENSIS EPIſcopi: profeſſione Carthuſiani: Ex ea quæ eſt apud V.P. Laurent. Sur. Deſiit ab humanis Anno Partæ ſalutis, 1200. Pontificante Innocentio 3o.

Patria & Parentes eius.

S. Hugo è Burgundiæ prouincia claris natalibus ortus, patrem habuit militaris opinione virtutis

ſis cumprimis celebrem, & vulgari haud quaquam pietate prædítum: vtpote qui filium fere octennem, vxoris iam ſolatio deſtitutus, ſpiritali militiæ deuotus obtulerit. Erat non longe à caſtro eius monaſterium Canonicorum regularium, quod pater eius præcipuo quodam affectu colebat, filiumque in eo cæleſtibus diſciplinis imbuendum curauit. Fuit nouellus Chriſti tyro permanter ſuſceptus, & ſeni cuidam religione & eruditione celeberrimo traditus; cuius induſtria ad tantam virtutum omnium perfectionem peruenit, vt pater, eius potiſſimum exemplo permotus, relicta dignitate terrena, in eandem militiæ ſocietatem conceſſerit. Cum autem Hugo nonumdecimum ætatis attigiſſet annum, cunctis tunc virtutibus egregie ornatus, ſacro Leuitarum ordine eſt initiatus. In quo gradu cum admirandis virtutibus eniteret, ſtatim parochiæ cuiuſdam adminiſtratio ei concredita fuit: cui ſane cum ſumma virtutis & prudentiæ opinione præfuiſſe memoratur.

Nutritur in monaſterio Canonicorum Regulariũ.

Anno ætatis ſuæ 19. fit diaconus

Poſt hæc contigit, vt quadam vice, deuotionis gratiâ, cum Priore ſuo Carthuſiam viſitaret: vbi ſtatim tantam diuini amoris in ſuo pectore concepit flammam, vt eam nulla ratione cohibere poſſet. Mox igitur inſtat ſecretius: pulſat precibus fratres ſingulos, vt in ſocietatem illorum admitti mereretur. Videntes autem fratres ingens eius deſiderium & perſeuerantem animi deuotionem, in ſanctam ſodalitatem ſuam eum perbenigne admiſerunt. Nouam vero militiam ingreſſus, noua inimicorum experitur tentamina: & de quib. tamen omnibus Dei fretus auxilio triumphum egit. Carnis infeſtas tentationes, licet virgineæ eſſet puritatis, die nocteque patiebatur innumeras: quas magnis abſtinentiis, & crebris orationibus ita refrenauit, vt tandem, Domino largiente, ab iis prorſus extaret immunis. Promotus deinde ad ſacerdotium, noua atque inſolita deuotione perfuſus, attentiſſime tanti perſoluit debitum officii: corpus ſeuerioribus multo ſubdens diſciplinis, vigiliis, ieiuniis, flagellis, cilicio,

Ex canonico regulari fit Carthuſianus.

Carnis tentationes patitur innumeras.

Pia eius exercitia.

licio, potu aquæ cum pane arido, carnis mundique blanditias egregie repellebat. Sacro Quadrageſimæ tempore, ter qualibet hebdomada, ſolo pane & aqua contentus, in vltima ſabbathum inſuper addebat. Videns autem Prior tantam in eo ſanctitatem, humanitatem, & prudentiam, procurationem totius domûs demandauit: non quidem ſtatim à ſuſcepto ſacerdotio, ſed decimo ab ingreſſu anno. Quod ille munus tam vigilanter executus eſt, vt fama eius etiam vltra fines prouinciæ illius excreſceret: & Henricum Angliæ Regem, eius nominis ſecundum, magno illius amore inflammaret.

Fit procurator.

Eodem illo tempore VVictamiæ domum Carthuſiano inſtituto Rex attribuerat, ſed propter incolarum & vicinorum proteruiam, duo iam ante Priores nihil ibi proficere potuerant. Itaque audita Hugonis eximia & prudentia & ſanctitate, eum per legatos ilico accerſiit. Fuit hoc viro ſancto, & contemplationis dulcedine ineſcato durum ſane & aſperum; veruntamen obedientiæ virtute compulſus, cum prouinciam illam ſubterfugere non poſſet, inenarrabili ſui deſiderio fratribus relicto, VVictamiam abiit: fratreſque in magna paupertate degentes aduentu ſuo breui ſubleuauit. Nam cum Rex, verane eſſent, quæ de eo audierat, experiri vellet, eum acciuit, & longa verborum concertatione cum illo diſſeruit. Hugo vero adeo ſubtiliter & religioſe verba verbis aptauit, vt eo die non parum Regis crumenam exhauriret. Omnia enim quæ pro inſtauratione dictæ domûs petiit, Rex deinceps libenter conceſſit. Verum antequam prioratum illum ſuſciperet, tanta rurſus carnis infeſtatio eum inuaſit, vt ſimilem, nec ante, nec poſtea, vnquam expertus fuerit. Ab hac autem poſt multas orationes tandem per ſanctæ memoriæ Baſilium, qui in viſione ei apparuit, liberatus eſt; qui Baſilius paucos ante dies Prior Carthuſiæ fuerat, & ad ſacrum Ordinem eum receperat; nec ita pridem ab hac luce migrârat.

Accerſitur ab Henrico Angliæ Rege vt ſit Prior in Vvictha.

Secũdo magnã patitur tentationẽ carnis.

S. Baſilius Prior Carthuſiæ.

Per

Per id tempus Rege de tranſmarinis partibus redeunte, ſuborta tempeſtas adeo claſſem elidere cœpit, vt impendentem mortis terrorem euadere nemo confideret. Vniuerſis igitur orantibus, votaque multa Deo & ſanctis eius nuncupantibus, Rex tandem in hæc verba prorupit; O ſi vigilaret nunc Carthuſienſis Hugo meus, & ſolitas pro nobis preces funderet, non ita in longum obliuiſceretur mei Deus. Et altius ingemiſcens. Deus, inquit, cui in veritate ſeruit Prior Vitamiæ, illius interuentu ac meritis, nobis in tantam ob peccata noſtra anguſtiam iure coniectis, clementer ſuccurre. Nec mora; tranquillitas rediit inſperata, & proſpero curſu nauis ad portum delata eſt. Fertur Rex illo diſcrimine vouiſſe Deo, ſe eum ad epiſcopatum promoturum, ſi periculum euaderet. Ab eo ſane tempore in tanta eum veneratione habuit, vt nec vnus quidem in toto Britanniæ regno eſſet, in quo tam fidenter ſpiritus eius conquieſceret. Fama etiam viri Dei propter hoc factum, longe lateq; diffuſa eſt. Quapropter quamplures ad eum confluentes, iacr Ordinis iugo colla ſubmittebant; quos ille & pabulo diuini verbi & multo magis exemplo ad omnem ſanctitatis perfectionem perducebat. Ante omnia ſtrenuam ſacris codicibus nauabat operam; quos religioſis quibuſq; neceſſarios, & maxime vitam ducentibus ſolitariam, dicere ſolebat. His enim pro deliciis & diuitiis tempore tranquillo, his bellico in procinctu pro telis & armis, his in fame pro alimonia, his in languore pro medela monachis vtendum eſſe memorabat.

Rex Angliæ, meritis precibus que Hugonis, à mortis diſcrimine liberatus putatur

Obſerua quanti fecerit quantumque neceſſarios duxerit ſacros codices: ſine quib. ſolitarius diu ſubſiſtere nequit.

Interea appropinquante tempore quo vir ſanctus nutu diuino ad altiora erat promouendus, contigit canonicos eccleſiæ Lincolnienſis ad regiam pro paſtoris electione vnanimiter venire. Vacauerat enim ſedes illa annos decem fere & octo. Annuente igitur Rege & conſentiente Metropolitano, electionem ibidem celebrârunt. Quid multis? Conuenientibus omnium votis in Priorem VVitamiæ, Hugo (quamquã non ſine grandi labore multiſque moleſtiis, quas exhi-

Fit Epiſcopus omnino inuitus.

bebat, vt illud onus honoris ſubterfugeret) trahitur, rapitur, & volens nolens epiſcopus conſecratur. Fertur tunc miri quiddam in Lincolnienſi accidiſſe diœceſi. Nam eodem illo die quo vir ſanctus Lincolniam intrauit, cygnus quidam non paulo maior cæteris, & nunquam antea ibi viſus, ad caſtrum quoddam aduolauit, & omnes alios, quos illic reperit plurimos, paucos intra dies occidit cygnos: vno tantum fœminei ſexûs, ſolatii magis quam prolis propagandæ cauſâ, reſeruato. Familiarem ſe nulli, niſi ſolo exhibebat epiſcopo: de cuius manu ſtatim micas accepit. Caput collo longo in eius manicam ſatis amplam quaſi in aquam immerſit: die noctuque apud eum manſit & fidelem per omnia corpori eius adhibuit cuſtodiam. Abeunte vero epiſcopo, mox auis regia in ſtagnum recurrit. Aduentum etiam viri ſancti, triduo aut quatriduo ante prænunciare conſueuit; volando, clamitando, aliſque geſtibus inſolitis: adeo vt famuli vel eo ſolum ſigno de aduentu epiſcopi certiores fierent. Vltimo tamen aduentu eius ante mortem, ſolito more non occurrit; imo per miniſtros ægre adducta, nullam lætitiæ aut familiaritatis ſignificationem exhibere voluit; ſed capite pendulo, ægram ſe ſimulans, mœſta redebat.

Nota de cygno rara ſane.

Quomodo Epiſcopatũ adminiſtrauerit.

Suſcepto itaque præſulatu, prima cura & ſolicitudo ei fuit, vt viros ſapientia & ſcientia inſtructos, atque in timore Dei probatiſſimos, ſuo lateri adhiberet. Horum cõſilio & auxilio fretus, paſtorale munus perq̃ ſtrenue executus eſt. Videns autem Forenſium tyrannidem, qua ſummum ius in ſummam iniuriam vertebant, contra eos primum ſuſcepit bellum. Nam cum more ſolito contra eccleſiæ libertatem in ſubditos ipſius debacchari cæpiſſent, mox in primarium fulmẽ excommunicationis vibrauit. Attulit ea res magnam Regis animo indignationem: ſed antiſtes iuſtitiæ tenax, nihil iram Regis veritus eſt. Vacabat eodem illo tempore in Lincolnienſi eccleſia eccleſiaſticum beneficium; quod Rex per legatos vni ex ſeruis ſuis ab epiſcopo

Intrepide iuſtitiam defendit.

ſcopo poſtulabat. Sed vir ſanctus, diuino timori poſtponens humanum, poſtulatum reiecit, & regios legatos à ſe inanes remiſit, dicens; Habet dominus Rex vnde mercedē ſeruientibus ſibi tribuat: nec decet ſummo Regi famulantes iuſtis priuare prouentibus, vt inde ſeruis ſuis prouideri poſcat à nobis.

Pacis amator & conſeruator intantum fuit, vt bono pacis in hac vita nihil præferendum, nec ſeditionis & turbationis peſte quidquam amplius fugiendum aſſereret. Itaque monebat indifferentes quoslibet prælatos, vt vnitatis & concordiæ vinculum cum ſuis ſubditis inuiolabiliter conſeruarent; ſi facerent, nunquam internam pectoris ſecuritatem perderent: quæ ſempiternam nobis tranquillitatem conciliat. In menſa vir ſanctus hilaris ſemper, &, quanquam non ſine grauitate & modeſtia, iucundus fuit: hortabaturque alios ad eādem animi lætitiam dicens; Læti ſimus ſecundum faciem ſanctorum. Si quando muſici, aut alii mundana ſolatia afferentes quauis occaſione intereſſent, tum vel maxime grauitati ſtudebat; ne peregrina conſolatio, animum eius ab æternorum contemplatione auocaret. A carnis eſu abſtinuit ſemper; piſcibus crebro veſcebatur: & moderatum vini vſum non reſpuebat. In epiſcopali quoque munere conſtitutus, de victûs parſimonia nonnihil remittere viſus eſt. Magna ſubditos beneuolentia & humanitate proſequebatur; & peccatores tanta commiſeratione, vt ſanguinem pro eorum ſalute, ſi opus fuiſſet, profundere non dubitaſſet. Regi Richardo, qui Henrico in imperio ſucceſſit, & maximas frequenter ei moleſtias exhibuit, pro ſubditorum incolumitate conſtanter ſemper reſtitit, eiuſque iram implacabilem interdum mira dexteritate extinxit.

Studioſiſſimus eſt pacis.

Alia eius virtutes.

Richardus Angliæ Rex, ſucceſſor Henrici ei moleſtus.

Fuit vero non minus Zeloſus, contra quoslibet alios pauperum oppreſſores, Eccleſiaſticæque libertatis violatores; quos indiſcriminatim abſque vlla perſonarum acceptione arguebat, admonebat; etſi contumaces perſiſterent, etiam excommunicationis ſenten-

Zelus eius aduerſus libertatis Eccleſiaſticæ violatores.

tia feriebat. Excommunicati autem plerique ilico terribiliter diuinitus puniebantur; nonnulli ſubito non comparebant: alii à malo dæmone præfocati protinus expirabant. Inter micantes gladios, nudo capite ſæpius ſtetit imperterritus, & nec ad momentum ab obiurgationibus ceſſauit, vbicunque res poſtulare videretur, pro iuſtitiæ defenſione. Tanta ſiquidem fiducia illi ſemper erat erga Dominum, vt non parum ſe peccaſſe fateretur, ſi vel tenuiter eas ob res formidâſſet, propter quas formidare, trepidare & angi ſolet humana infirmitas. Singularem quoque à Domino gratiam acceperat iuſtum ab iniuſto diſcernendi: ita vt peritiſſimi iureconſulti cum admiratione dicerent, nunquam ſe talem virum reperiſſe in decidendis etiam difficilibus ſubtiliſſimiſque cauſis: quamuis ille eiuſmodi praxim nuſquam didicerat. Vnde & grauiora totius prouinciæ negotia ei expedienda, ſummi Pontifices ſubinde delegârunt.

Admirãda in eo æqui & iniqui cognitio.

Chriſtus ei in Venerab. Sacramẽto ſæpe apparet.

Quanta autem deuotione erga reuerendiſſimum altaris Sacramentum fuerit, ex hoc ſolo ſatis perpendi poteſt, quod crebro pius Dominus, in forma ſpecioſiſſimi pueruli, ſacrificanti illi, viſibiliter apparere dignatus eſt; quod quidem religioſis quibuſdam perſonis diuino nutu non raro intueri conceſſum fuit. Preces Canonicas ſtatuto perſoluebat tempore, etiam in itinere conſtitutus: nec induci poterat, vt aut præueniret illas aut differret. Sed enim, in magnis tractatibus ſicut quidam ad conſultandum ſiue deliberandum egredi ſolent, ſic ipſe immortali Regi debitum laudis oblaturus, ſimulatque veniſſet hora, mox exire ſolebat. Nihil ſiquidem diuino officio anteponendũ Carthuſiano more vir fidelis didicerat: quod etiam vſquè in finem exacte ſeruauit. Poſt longa tandem huius vitæ certamina, acri correptus febre, inter continua orationis verba beatum Deo ſpiritum reddidit, anno Domini circiter 1200. iam ſexagenarius, cũ ſediſſet annis 15, diebus 58. quẽ multis & illuſtrib. ſane miraculis Dominus ſicut, prius in vita, ſic & poſt obitum mirificauit.

Vt Preces horarias perſoluerit.

Feliciter è vita abit: & quando.

Cete-

Cæterum ſacrum corpus eius fuit cum magna celebritate ad ſedem propriam deportatum, ac ſumma in Æde honorifice admodum terræ mandatum: atque hoc Epitaphio decoratum. *Locus ſepulturæ eius.*

Pontificum baculus, monachorum norma, ſcholarum Conſultor: Regum malleus Hugo fuit. *Ephitaphium eius.*

Anno vero Chriſti milleſimo duceteſimo octogeſimo, Octobris ſexto die, eleuatum atque translatum eſt: cum iam ante ab Honorio 3. Pontifice Maximo in Sanctos relatus eſſet. In hac autem eleuatione corpus, quaſi integrum; veſtes vero incorruptæ plane repertæ ſunt: & loculus magnam puriſſimi olei exhibuit copiam. Tandem in theca, auro, argento, & pretioſis lapidibus ornata reconditum eſt; ipſaque theca, loco congruo lato, atque ſublimi, è marmore ſtructo, honorifice collocata eſt, non longe à ſanctiſſimo eius capite: quod à corpore ſeparatum ac auro, argento & gemmis incluſum iuxta altare Beatiſſimi Ioannis Baptiſtæ repoſuerunt. *Eleuatio & translatio eius miraculoſa.*

VITA S. GREGORII, EPISCOPI TVRONenſis; Ex ea quæ eſt per Clericos eiuſdem Eccleſiæ. Succeſſit S. Euphronio in Epiſcopatu, Anno Domini 574. Sigeberti Francorum Regis 12.

C. Baron. Tom. 7. Annal.

S. Gregorius Celtico Gallarum tractu exortus, Aruernicæ regionis indigena fuit: patre Florentio, matre Armētaria procreatus & ſi quid diuinæ generoſitati terrena conducit nobilitas, parentes eius, cū reb. locupletes, tum quoque natalibus fulſerunt illuſtres. Hic, vt ætatū æ robur adiit, mox literarū ſtudiis māncipat' in quib. primitus ſub Gallo Epiſcopo, ſuo videlicet patruo, ſenſûs ill.⁹ teneritudo coaluit, Vbi, cū adhuc laicus, tā ſenſu quam corporeado eu ſſet, ſubito nimia febrium ac ſtomach pituita comprehenſus, cœpit grauiter ægrotare: eo usque languor per dies ingraueſcere, & medicinalis induſtria nihil proficere. Rogat igitur adoleſcens, vt ad ſepulchrum ſancti * Elidii (erat enim in- *17. Nouem. S. Gregorii patria & parentes.* ** Illidii.*

Adoleſcens ſanatur à morbo. meritis S. Illidii: emiſſo Clericatus voto.

Fit Clericus.

iuxta) portari deberet, dicens; Fides mea eſt, quod ille & mihi ſanitatem, & vobis mox præſtabit lætitiam; cum ille illuc deportatus, voce qua poterat, orationem fudit; ſpondens, quia ſi ab hoc cõtagio liberaretur, Clericatûs habitum ſuſcipere, nec prorſus moraretur. Dixerat; & ſenſit protinus diſcedere febrim, & à narib. eius copiam ſanguinis defluere; ſic omnis illa valetudo diſparuit, ac ſi legatus quidam, re, pro qua venerat, obtenta, diſcedere feſtinaret. Ita ergo comam depoſuit, & ſe diuinis obſequiis ex toto mancipauit.

Qui cum etiam ad emeritam beatæ vitæ coronam vocaretur, vir Domini Auitus adoleſcentem ſuſcepit. Qui cum eius ingenium morumque habitudinem explorafſet, adhibuit in primis magiſtrorũ diligentiam; & quanta vel ipſius induſtria, vel eorũ ſedulitas velocitate poterat, prouexit eum ad arcem ſapientiæ. Porro aũt in diſcendis literarum ſtudiis ea ſe diſcretione exercuit, vt vtraq; nimietate careret; nec Poetarum ſcilicet nænias ex toto horreret: nec, vt pleriſque mos eſt, etiam his indecentius hærens, earum lenocinio mente ancillaretur. Fecit vero ꝙ ſuffecit. Aciem cordis, veluti ad quandam cotem exacuit; & ita quaſi ab Aegyptiis vaſa aurea promutuans, & ad eremũ qua manna comederet, demigrans, in perſcrutandis diuinarum ſcripturarum potentatib. intrauit. Quod ipſe de ſe loquẽs, oſtendit, dicens, Non ego Saturni fugam, non Iunonis iram, non Iouis ſtupra cõmemoro, & cætera monſtra, quæ illic ſecutus annectit, vſq; dũ diceret: Hæc omnia tanq̃ cito ruitura deſpiciens, ad diuina potius & Euangelica miracula reuertar; non enim vinciri cupio meis retib. vel inuolui. In quo oſtendit ſane ſciſſe ſe hæc, ſed ſaniori iudicio reſpuiſſe. Quin etiam tempore præſtituto Diaconus ordinatus eſt.

Nota quomodo Chriſtianis ſtudendum ſit in libris Ethnicorũ.

De gloria Martyrum lib. 1. c. 1.

Fulgebant tunc temporis apud Aruernum pleriq; viri in habitu religionis: quos idem iuuenis nunc cum B. Auito, nunc ſemotim inuiſebat, quatenus vel ab eis exempla pietatis aſſumeret, vel ipſis, quod forte deerat, mutua charitate præſtaret. Nimirum in his Chriſtum cole-

Libenter viſit viros ſanctos.

colebat; & veluti Solis iubar in vertice montium proſpectans, ad hoc animum intendebat, vt ad laudē Chriſti proferret quicquid per eos, vel etiam per illos, qui iam cælo præceſſerant, operari dignabatur. Interim anno centeſimo ſeptuageſimo Secundo poſt tranſitum Domini Martini, Sigeberto Rege anno duodecimo regnante, beatus Euphronius, qui inter virtutes conſeneſcens, tanta gratia donatus eſt, vt ei prophetiæ ſpiritûs ineſſe viſus ſit, appoſitus eſt ad patres ſuos; cū ecce cunctis in corona voce coeuntib. Clericorum turba nobilib. viris conſerta, plebſque ruſtica ſimul & vrbana pari ſententia clamant Gregorium decernendum, cùm claris meritis, tum quoq; nobilitate pollentem, ſapientia præcipuum, generoſitate primum, Principib. notū, ac ſua probitate reuerendum, omnibuſq; officiis habilem. Legatio mox ad Regem dirigitur; cum quidem, Deo diſpenſante, Gregorius coram reperitur. Et quidē de hoc conuentus, multâ humilitate ſe excuſare tentauit, multiſmodis ſe ſubducere voluit: ſed quia velle Dei eſt, hinc cætera flectuntur. Eū Rex auctoritate cogit, cum Brunechildis Regina perurget: & quoniam diſcreta humilitas obedentiam non recuſat, tandē aliquando aſſenſus eſt quem, ne qualibet occaſione dilatus profugeret, ſtatim Aegidius Rhemenſis Archiepiſcopus ordinauit. *Omnium conſenſu eligitur Epiſcopus Turonenſis: plurimum reluctatus.*

Certe adeptus Præſulatum, qualis vel quantus fuerit, vt compendioſe dicatur, & plures eccleſiæ, quas nouiter conſtruxit, vel quarum ſarta tecta reſtaurauit, inſinuant, & libri in laudum Sanctorum, vel in expoſitione ſanctarum Scripturarum edidi, quam primum demonſtrant. Matrem etiam eccleſiam, quam Dominus Martinus conſtruxerat, nimia vetuſtate confectam, arcuato ſchemate reparauit, atq; hiſtoriatis parietib. per eiuſdem Martini geſtā decorauit. Conſtruxit item & alias, ſicut in ipſius Chronicis reperitur; vt eſt eccleſia S. Crucis, vel in Artenſi villa. Qui etiam in conſtruēdis ſpiritalib. templis, videlicet in cuſtodia gregis, quā certatim ſeſe impenderit, vel ex hoc animaduertitur, quod *Præclare reſtaurat Eccleſiam cathedralem. Itē conſtruit & alias.*

nec

Singulari prudentia ſanat quoſdam ſanctos à morbo propria complacentia & impatientia.

nec ab ipſis quidem ſanctis viris ſtudiũ ſuæ pdicationis conſtituit. Haud longe poſt eius ordinationẽ S. Senoch Abbas de cella egreſſus, ad eum ſalutandum profectus eſt. Quem ſanctus vir magna reuerentia ſuſceptũ mutuoq; colloquio ſenſim exploratũ, peſte ſuperbiæ mox perſenſit infectum. Atq; ecce gratia quæ in diſcernendis ſpiritibus huic ſuppeditabat, illum ſimiliter ab eadem ſuperbia penitus expugauit. Nec diſſimili virtute circa beatum quoq; Leobardum exiſtit ſolicitus, quẽ nequam ſpiritus ita ſiniſtris cogitationibus exagitabat vt propter quandam verborum contumeliam, qua ſe dudum reclu ſerat, migrare decreuiſſet. Sed nec iſte potuit incurrere caſum, qui Gregorium meruit habere ſubleuantem.

Miracula à ſe facta humiliter reiicit in Sanctos, quorum Reliquias ferebat.

Multa aũt vir ſanctus, quæ inſequi longum eſt, etiã in ſalute languentiũ operatus eſt; quæ tamen ſub obtẽtu Sanctorum, quorum Reliquias perinde ferebat, à ſuis meritis excludere nitebatur, vt vel ex hoc vno patebit exẽplo. Cauſa fuerat, qua Rhemenſe oppidum adire debuerat. Vbi cum ab Ægidio Pontifice humanitus fuiſſet ſuſceptus, ibidẽ noctu quieuit. In craſtinum vero illuceſcente Dominica, ad Eccleſiã Epiſcopo collocuturus venit. Cuius cum aduentum in ſecretario præſtolaretur (nolebat enim in eccleſia loqui) Sigo ferẽdarius quondam Sigeberti ad eum acceſſit. Quem ille oſculatum ſedere iuxta ſe fecit. Et ecce, dum aliquantiſper ſe cum ſermocinarentur, & ille de ore Gregorii pẽderet, ſubito auris eius, quæ pridem obſurduerat, cum quodã crepitu reſerata eſt. Tũ ille gratias cœpit agere, & quid ei per Gregorium præſtitum ſit, manifeſtare. Sed vir Domini conſuetæ non immemor humilitatis, hominẽ ab hac æſtimatione ſubducere nitens, Noli, ait, dulciſſime fili, mihi aliquid gratiæ referre, ſed B. Martino, per cuius Reliquias, licet indignus, quas defero, tibi auditus reſtitutus eſt, & ſurditas depulſa.

Hoc modo ſanat quendam ſurdũ.

Tredecim annos iam in Epiſcopatu exegerat, cum æquiuocus eius ille Magnus Gregorius in ſede Apoſtolica ſubrogatur. Quo tempore cum ſacra Apoſtolorum

loſtū limina expetiſſet, magna cum reuerentia ſanctus eum Papa excepit. Quin & ad beati Petri confeſſionē eum introducens, præſtolabatur quo aſſurgeret; cū interim ſecretam Dei diſpenſationem admirans, conſiderabat in huiuſmodi hominem (erat n. ſtatura breuis) tantam gratiam cæleſtis profluxiſſe. Quod ille mox diuinitus perſentiens, & ab oratione ſurgens, placidoq; vt erat, vultu ad Papam reſpiciens, Dominus, inquit, fecit nos, & non ipſi nos; idem in paruis, qui & in magnis. Quod cum ſuæ cogitationi ſanctus Papa reſponderi cognoſceret, ipſa ſua deprehenſione grauiſus, gratiā quā hactenus in Gregorio mirabatur, in magna veneratione deinceps habere cœpit; ſedemque Turonicā ita nobilitauit, vt auream ei cathedram donaret: quæ apud præfatam vrbem in poſterum ſeruaretur. *Inuiſit S. Gregorium Papam: cuius & detegit occultā cogitationē*

Ad extremum vigeſimo & primo Epiſcopatûs ſui anno, tamquā ſeptenario annorum numero ter in fide ſanctæ Trinitatis cōpleto, appoſitus eſt ad patres ſuos; non tā dierū, quia ferme tricennalis ordinatus eſt, quā virtutum perfectione plenus: qui tamen non vſquequaque videtur clauſus in tumulo, ſcilicet reſtat vt lingua viuat in mundo: & quia ſicut credimus, B. Martino in cælo eſt ſociatus, ſic etiam corpore eſt illi in ſepulcro vicinus. Nec prætereundum, quomodo etiam conſuetam ſibi humilitatem, in ipſa ſepultura ſeruauerit. Nā in tali loco ſe ſepeliri fecit, vbi ſemper omnium pedib. conculcaretur, & ipſa loci neceſſitas cogeret, ne vnquā in aliqua reuerentia haberi poſſet. Sed grex beati Martini talia non ferens, amicum Domini ſui de loco leuauit, & edito ſepulchro mauſoleo, ad leuam ſancti ſepulcri digna reuerentia collocauit. *Obdormit in Domino: & quando.* *Locus ſepulturæ eius.*

MARTYRIVM S. ROMANI; EX ECCLEſiaſticæ Hiſtoriæ Euſebii Cæſareenſis l. 8. c. 12. Coronatus eſt anno Chriſti 302. Marcel. Papæ 6. Diocletiani & Maximiani Imp. 19. *C. Baron. To. 2. Annal. & in Notat. ad Mar. Rom. 18. Nouem.*

ROmanus, Palæſtinus genere, eccleſiæ Cæſareenſis Diaconus & exorciſta, cum pariter Antiochiæ *Patria eius*

chiæ in eccleſiarum vaſtatione forte verſaretur, complures viros ſimul cum vxoribus & liberis aceruatim ad idolorum delubra properantes, & iiſdem hoſtias immolantes, intuitus, ſpectaculum neutiquam tolerandum arbitratus eſt: & propterea ſingulari pietatis ſtudio incenſus, accedit propius, & magna voce exclamans, eos grauiter redarguit. Qui propter hoc tam audax facinus prehenſus, generoſiſſimus, ſi quiſquam alius, teſtis declaratur veritatis. Nam cum Iudex mortem illi ignis incendio infligendam pronunciaſſet; ille vultu hilari, & animo maxime læto, ſententiam lubens amplexatus, ad ſupplicii locum contendebat. Deinde vbi alligaretur ad palum, & dum ligna illi circumcirca coaceruarentur, & hi qui incenderent rogum, Imperatoris iam præſentis ſententiam expectarent, clamauit: Vbi mihi ignis quæſo?

Redarguit publico idolorum cultores.

Damnatur incendio ignis.

Hæc locutus accerſitur ad Imperatorem, quo nouum & inuſitatum ſupplicii genus genus ſuſtineret, vt lingua nimirum illi amputaretur. Quod fortiſſime perpeſſus, rebus omnibus declarauit, diuinam vim illis qui aliquid pro pietate ſubeant acerbitatis, opem ſemper apportare ſolere: cum labores & ærumnas alleuando, tum animi alacritatem firmiter corroborando. Iſte enim ſimulatque nouum illum ſupplicii modum intellexit, præ generoſa animi alacritate, neutiquam obſtupefactus, iubens extendit linguam; & paratiſſimo animo, eam lictoribus quaſi inſtructam præbet. Poſt quod ſupplicium in vincula coniectus longinquo temporis ſpatio ibi afflictatus, tandem cum vigeſimus annus regni Imperatoris aduentaret (quo ex decreto conceſſum erat, vt libertas omnibus, qui in vinculis vbiq; conſtricti tenebantur, palam prædicaretur) ſolus iſte in compedib. iacens, vtroque pede ad quintum foramen diſtracto, laqueo collo circumiecto ſtrangulatus, martyrio demum, ſicut ei erat in optatis, decoratur.

Lingua ei amputatur

Strangulatur.

Digitized by Google

VITA S. ODONIS, PRIMI ABBATIS Cluniacenſis; Ex ea quæ eſt per Ioannem Monachum, eius Diſcipulum. Claruit Anno Dominici Natalis 936. Sedente Leone 7. Papa Et Reliquis.

Baron. To 10. Annal.

ODo beatiſſimus, è Francorum ſtirpe prognatus, in aula fortiſſimi Aquitaniæ Ducis Guilielmi educatus eſt. Decimo nono ætatis anno in vrbe Turonenſi apud S. Martinum comam poſuit, ſiue tonſus eſt, & Grammaticam edoctus. Poſtea Lutetiæ Pariſiorum Dialecticam & Muſicam didicit à Remigio viro doctiſſimo. Demum triceſimum ętatis annum agens, Burgundiam petiit, & illic annis quindecim ſub Abbate Bernone in multo rigore vitam egit monaſticam. Atque hic eſt, qui primus Cluniacenſis Abbas inſtitutus, plurimorum deinde in Francia, Aquitania, Hiſpania, atque Italia dux & pater extitit cœnobiorum. Laudent qui volunt expulſores dæmoniorum, aliiſque huiuſcemodi virtutibus celebres viros (quamuis nec Odo hac quoque caruerit materia laudis) ego Odonis primum patientiam, deinde contemptum facultatum, lucra animarum, inſtaurationem monaſteriorum, veſtes victumque monaſticum ad priſtinā formam reſtituta, Eccleſiarum confectam pacē, Regum & Principum conciliatam concordiam, perſeuerantiam in vigiliis & precib. curam pauperū, caſtigationes iuuenum, ſenum venerationem, morum emendationem, caſtū amorem virginū, continentium conſolationem, erga miſeros clementiam, intemeratā monaſticorum Canonum obſeruantiam, denique exempla virtutum omnium potius celebrabo.

18. Nouem. S. Odonis genus, & prima educatio.

Fit monachus ſub Bernone Abbate.

Claruit omni genere virtutum.

Per tempus iuuentutis ſuæ victitabat media panis libra, & modico fabarū edulio; quodq; à Francorum more & ingenio valde alienum eſt, potu exiguo; atq; adeo rudis tyrunculus mox videbatur ſenum cuneos antecedere. Interea permulti, ad beatū iuuenem accedebant noti, vt notū ſalutarent: ignoti, vt eius ſibi no-

Plures ſuo exemplo ad ſe allicit.

titiam compararent. Atq; ille, ceu fons vberrimus, o-mniũ explebat deſideria, & ſingulis congruentes proponebat inſtitutiones & virtutum exempla; huic caſtitatem, illi ſobrietatem indicabat: alios ad mundi cõtemptum inuitabat, alios docebat aliena non concupiſcere. Flebat mundum hunc miſerrimum, eumque cum ſui ſtudioſis & ſectatorib. ruiturum dicebat. Lugebat etiam doctorum ruinam; Adſpice, inquit, Domine, quia factus eſt deſolata ciuitas plena diuitiis. Itemque; Væ tibi, ait, Behemoth. Proh nefas, aurum tibi ſternis vt lutum, & radii ſolis ſub te ſunt. Quæ quidem cum illi audirent, ſi male ſibi conſcii eſſet, terrebantur: ſi inſontes, eius conſolatione exhilarabantur. Ita tanquam ex vno eodemq; promptuario, alii alias ſibi capiebant eſcas. Inter hæc à Leone ſummo Pontifice in Italiã vocatus eſt pacis componendæ cauſa inter Hugonem Longobardorum Regem, & Albericũ Romanæ vbis Principem: Ita ille innoteſcebat Regibus, magna Epiſcoporum fruebatur familiaritate, charus erat magnatibus; ita Monaſteria, quæ in illorum regionib. ſita erunt, illius tradebantur poteſtati, vt ad noſtrum inſtitutum ea corrigeret atque ordinaret.

Luget eruditorum quorundã cæcitatem. Iob. 41.

Nomine Leonis 7. eximia fungitur legatione.

Iam aduentârat tempus, quo erat ad æternã perducendus requiẽ, & pro recte factis ſuis mercedem recepturus, Romæ manentem, acuta, eaq; perpetua corripis febris; mẽbra dolore franguntur, frigidus ignis ipſa cũ carnib. medullas abſumit, diuerſaq; perpeſſionum genera in eo ita tumultuantur, vt non leue argumentum videretur, eum iam iamq; à Dño accitum iri. Et ille vir ſanctus ſic ſe affectum ſentiens, toto pectore nihil cupit aliud, q̃ diſſolui, & eſſe cum Chriſto, Apoſtolum imitans. Sed interim optaret Martinũ ſuũ orationis gratia prius inuiſere, & ei, ſi ita Deo viſum eſſet, extremũ ſpiritum cum corporis fauilla cõmendare. Nec defuit piis votis diuina clementia. Viſio adeſt manifeſta: Ægritudo corporis fit remiſſior, ſalus accelerata vtcunq; rediit. Dat igitur ſe itineri. Tãdem poſt multas viæ difficultates venit Turones, imminẽti iam

Corripitur morbo grauiſſimo.

Viſit ſepulchrum S. Martini.

ti iã beati Antiſtis Martini celebritate. O quas preces ille, quanto cum lachrymarum gaudio tunc beato Martino obtulit? Ecce autem quarto inde die febris redit, & non multo poſt aduolantib. vndique, & flentibus monachis, decimo quarto Calendas Decembr. beatus ille ſpiritus liber abiit in cælos.

Migrat ibidem ad Dominum.

VITA S. MAXIMI EPISCOPI MOGVNTINI: Ex ea quæ eſt iuſſu Reuerendiſſimi & Illuſtriſſimi Alberti Archiepiſcopi Moguntini, à Ioanne Trithemio conſcripta. Numeratur eius ſedis epiſcopus nonus decimus. Obiit vero anno Domini treceteſimo ſeptuageſimo octauo: Pontificatus ſui 24.

C Baron. in Not. ad Mart. Ro. & Annal. Tom. 3.

BEatus Maximus, Moguntiæ, honeſtis & Chriſtiana pietate eximiis natus parentibus, optima præſtantique indole puer literis traditus, tantos in iis breuiſſimo temporis ſpacio fecit progreſſus, vt nulli ſodalium eſſet ſecundus. Sæuiebat eo tempore cum aliorum hæreticorum, tum Arianorum præcipue perfidia; quæ inter alios, Lucium quoque Anneum, Moguntinum antiſtitem pro fide Catholica apud Phrygiam cum duob. presbyteris Paulo & Creſcentio exulantem, inſidiis circumuenit: ac poſtremo ſtrenue decertantem ſtrangulauit. Ei viro ſanctiſſimo & magnarum in Chriſto virtutum inſigni Maximus ſtabili ſẽper charitate adhæſerat: eaque propter beatiſſimus Præſul Moguntia diſcedens, Maximum presbyterum pro confirmandis in recta fide populis apud Moguntiam reliquerat. Relictus igitur cum nequaquam ſuo antiſtiti virtute inferior, veras Chriſti oues pabulo diuini verbi ſedulo paſceret, & irruentes lupos dictis factiſque ſubmoueret, mox audita Lucij Annei nece, reliquiæ fidelium continuo eum communi conſenſu in defuncti ſedem collocârunt, & Moguntinæ Eccleſiæ Præſulem, anno ſalutis humanæ trecenteſimo quinquageſimo quarto, digniſſimum declarârunt.

18. Nouemb. Patria eius

Eximius profectus eius in ſtudiis.

Strangulatur ab Arianis, Lucius Anneus Moguntinus epiſcopus.

Ei accedit Maximus.

Quo anno.

Digitized by Google

Zelus eius pro defenſione fidei.

Eo igitur munere haud ſegnitur ſuſcepto, irreprehenſibilem ſe Domino exhibuit miniſtrum: paratus pro amore Dei, populique ſalute non perſecutiones ſolum & carceres ſuſtinere, ſed ipſam quoque mortem, & ſi qd morte crudelius, cōſtanter ſubire. Erat vir diuinarum humanarumque rerum ſcientia præclare inſtructus, & tantis inſuper virtutibus ornatus, vt vita ab Apoſtolica perfectione nihil diſtaret. Corpus aſſiduis ieiuniis & vigiliis pene continuis caſtigabat, ſanctis orationibus & Euangelicæ prædicationi ſine intermiſſione intentus. Peragrabat vicos & vrbes nudis, vt plurimum, pedibus, Presbytero, Diacono & Subdiacono comitatus; cunctiſque per gyrum populis ſalutarem doctrinam opportune & importune inculcabat: & multos, frementibus, licet Arianis, à perfidia ad fidem veram & Orthodoxam reducebat. Ea res cum dæmonis ſatellites haberet peſſime, tum nihil non moliebantur, vt adeo præſtanti virtute & doctrina virum vel morte mulctarent, vel certe perpetuo exilio à paſcendis Chriſti ouibus arcerent.

Alia eius virtutes

Septies mittitur in exiliū ab Arrianis & multa patitur.

Septies itaque Pontificatû ſui tempore ab impiis Arianis vrbe Moguntina pulſus eſt; ſepties quoque diuina prouidentia reſtitutus: animo menteque per omnia inuictus; vtpote quem nullæ hæreticorum inſidiæ, nullæ calumniæ vel impugnationes frangere poterant. Pro tuenda namque Catholicæ Orthodoxæque fidei aſſertione, nec mortem timuit: nec vincula, nec carcerem aut exilium ſubire formidauit. Docuit publice cum licuit; docuit & occulte, cum aliter non poterat: docuit verbis, docuit ſcriptis; ac tandem poſt varias pro fide Chriſti perſecutiones, & innumeras tribulationes, plenus dierum atque virtutum ad Dominum migrauit; anno Incarnati verbi trecenteſimo ſeptuageſimo octauo: Pontificatûs ſui viceſimo quarto.

Migrat ad Dominum. Tempus obitûs & ſedis eius.

Scripta eius.

Porro Arianorum perfidiam, quatuor libris pietate & eruditione plenis oppugnauit; edidítque præterea de Incarnatione Domini libros duos; De Spiritu

ſancto

ſancto totidem ; De Conſtantia fidei Catholicæ librum vnum: De Martyrio Sanctorum ſimiliter vnum, Homilias & Sermones multos, & vtiles ad populum, aliaque nonnulla, ſcripſiſſe dicitur; quæ ad notitiam noſtræ lectionis peruenire minime potuerunt. At vero beatiſſimi Pontificis corpus, à diſcipulis in Eccleſia diui Præſulis Hilarii, poſtea nuncupata in Dalheim (vbi ciuitas Moguntina eo tempore legitur fuiſſe conſtructa) debito cum honore, iuxta tumbam S. Creſcentis, primi Epiſcopi, fuit ſepultum; in quo quidem loco humatum permãſit annis quingentis quinquaginta ſeptem : vſque ad tempora Hildeberti, poſt S. Bonifacium Moguntinenſis eccleſiæ Archiepiſcopum, duodecimi ; qui anno Dominicæ incarnationis 935. decem Eccleſiæ Moguntinæ Pontificum oſſa è Sacello D. Hilarii memorato, ſolemni cum proceſſione Cleri & populi, ad Eccleſiam monaſterij diui martyris Albàni tranſtulit : & in choro ſumma cum reuerentia collocauit; inter quæ, corpus quoque beatiſſimi Pontificis Maximi, fuiſſe memoratur.

Locus ſepulturæ eius.

Translatio reliquiarũ eius, & aliorum.

MARTYRIVM S. BARLAAM: EX HOmilia B. Baſilii magni deſumptum: quod Cæſareæ in Cappadocia inuicto robore conſummauit, anno Domini 304. Marcelli Papæ 1. Galerii Maximiani Imperator. 1. ſimiliter.

C. Baron. Tom. 2. Annal.

PRimum quidem Sanctorum mors planctu ac lachrymis cohoneſtabatur: nunc vero morientibus ſanctis exultamus. Triſtium namque poſt Crucem Domini immutata eſt natura. Iam non amplius Sanctorum obitus lamentationibus proſequimur, ſed tripudiis diuinis circum ipſorum ſepulchra veluti choreas ducimus: Somnus autem iuſtis eſt mors: imo magis ad vitam meliorem migratio. Hinc eſt, quod martyres exultant, dum trucidantur Non enim peri-

19. Nouem.

Mors ſanctorum ſomnus.

cula, ſed coronas reſpicit martyr: & plagas non horret, ſed præmia numerat. Non videt lictores inferne flagellantes, ſed Angelos ſuperne lætus omnibus acclamantes imaginatur; non ſpectat ad temporaria pericula, ſed ad præmiorum æternitatem. Idipſum ſane hodie forti ac ſtrenuo Barlaam vſu venit: qui homo quidem agreſtis inſuperabilem nobis pietatis exhibet doctrinam; quem Tyrannus rapuit quidem veluti facilem prædam ac venationem nactus, poſtea vero inſuperabilem militem ſenſit; quem tanquam inſana ac delira loquentem riſit, mox vero angelica virtute ſtrenuum horruit. Mores enim hominis nõ fuerunt cum organo linguę barbari, nec ratio cum ſyllabis, claudicare viſa eſt. Sed erat alter Paulus cum Paulo dicens: *Et tametſi ſermone ſim rudis, non tamen ſcientia.* Torpebant iam flagellando lictores, martyr vero robuſtior inueniebatur. Lacerantium manus eneruabantur, verum mens lacerati haud quaquam flectebatur. Neruorum hermonias iam flagra remiſerant, at fidei vigor vehementius ſtringebatur. Perfoſſa latera abſumebantur, mentis vero philoſophia florebat. Maior carnis ipſius portio emortua erat: at ipſe martyr, quaſi nondum inito certamine, firmus erat. Nam quando pietatis amor animum hominis prę occupat, quodcunque illi pugnarum genus ridiculũ reddit: & quotquot illum deſideratæ rei gratia conuellunt, delectãt magis, quam conſternunt.

2 Cor. 11.

Flagellatur S Barlaam.

Vis diuini amoris.

Talis & nobis hodie laudatur miles: qui ſupplicia loco gaudii duxit. Dexteram habuit igne firmiorem: quam, poſt varia tormenta, carceres & flagra, hoſtes illius igne concremarunt. Aræ namque, pro more, dęmoniaci libaminis igne impoſito, martyrem adductum ſiſtentes, foco incenſo dexteram illius thure incenſo plenam adhibuerunt; ea ſpe vt ignis vi expugnata manus, neceſſario ac velociter thus in aram excuteret. Sed martyr impiam illorum ſpem admiranda plane conſtantia deluſit; nam manum adeo fortiter tenuit immobilem, vt ſtupentibus barbaris, flamma penitus

Dextera illius igne crematur.

En miniſtrorum Satanæ inſidiæ, & Ad-

penitus eam abſumeret: ſed nequaquam martyris virtutem vel tantillum infringeret.] Hæc & alia plura affert in facti egregij commendationem Baſilius: adeo vt Mutij Romani, omnium pene ſcriptorum chartis commendatum exemplum, iam videatur huius comparatione vileſcere; ac veluti ſolis fulgore, quę lucebat in nocte lucerna, propemodum obſcurari. Etenim ad tale facinus illum error impulit; porrigereque dexteram, crimen maieſtatis etiam caput exigens, perſuaſit: martyrem vero Chriſti veritas, cultuſque piet.tis reddidit fortiorem. At non in vno tãtum Barlaam Chriſtiana religio gloriatur: ſed alios prope innumeros huic ſimiles atque præſtantiores habuit; iis aliisque temporibus, eiuſmodi atque maiorum facinorum patratores. Non enim in vno Barlaam, ſed aliis quamplurimis, ſæua tyrannis, quo ſpecietenus viderentur Chriſtiani aræ incenſæ cum thure admouiſſe manum, eiuſmodi eſt experta noua crudelitatis arte ſæuitiam. *mirandam Barlaam fortitudinẽ*

VITA S. ELIZABETH REGIS HVNGARORVM filiæ: Ex ea quæ eſt per Iacobum Montanum Spireſem. Tempus obitus eius & Canonizatio habentur infra.

C. Baron. Not. Mart. Rom & Abrahã Bzouius 13 To. Annal.

ELizabeth nobiliſſimis in Hungaria parentibus, patre Andrea Rege belli iuxta ac pacis artibus præſtantiſſimo, matre vero Gertrude Regina, virilis animi fœmina, progenita eſt. Quam lactantem adhuc Hermannus Turingiæ Maximus princeps (Lantgrauium vulgo vocant) Ludouico filio infanti deſponderi procurauit. Cuius petitioni regina mater non modo libenter annuere eſt viſa, ſed & poſtea etiamnum quadrimam, enixe id per legatos poſtulante Hermanno, ſplendido & magnifico admodũ apparatu eo deſtinauit: & in Turingia maximo illi Principi futuram filii ſui ſpõſam nutriendam cõmiſit. Ibi

19 Nouem. Parentes eius. Elizabeth adhuc infans deſpõdetur: & cui. Nutritur in Turingia.

Digitized by Google

cula, ſed coronas reſpicit martyr: & plagas non horret, ſed præmia numerat. Non videt lictores inferne flagellantes, ſed Angelos ſuperne lætus omnibus acclamantes imaginatur; non ſpectat ad temporaria pericula, ſed ad præmiorum æternitatem. Idipſum ſane hodie forti ac ſtrenuo Barlaam vſu venit: qui homo quidem agreſtis inſuperabilem nobis pietatis exhibet doctrinam; quem Tyrannus rapuit quidem veluti facilem prædam ac venationem nactus, poſtea vero inſuperabilem militem ſenſit; quem tanquam inſana ac delira loquentem riſit, mox vero angelica virtute ſtrenuum horruit. Mores enim hominis nō fuerunt cum organo linguę barbari, nec ratio cum ſyllabis, claudicare viſa eſt. Sed erat alter Paulus cum Paulo dicens: *Et tamſi ſermone ſim rudis, non tamen ſcientia.* Torpebant iam flagellando lictores, martyr vero robuſtior inueniebatur. Lacerantium manus eneruabantur, verum mens lacerati haud quaquam flectebatur. Neruorum hermonias iam flagra remiſerant, at fidei vigor vehementius ſtringebatur. Perfoſſa latera abſumebantur, mentis vero philoſophia florebat. Maior carnis ipſius portio emortua erat: at ipſe martyr, quaſi nondum inito certamine, firmus erat. Nam quando pietatis amor animum hominis prępoccupat, quodcunque illi pugnarum genus ridiculū reddit: & quotquot illum deſideratæ rei gratia conuellunt, delectāt magis, quam conſternunt.

2 Cor. 11.

Flagellatur S Barlaam.

Vis diuini amoris.

Talis & nobis hodie laudatur miles: qui ſupplicia loco gaudii duxit. Dexteram habuit igne firmiorem: quam, poſt varia tormenta, carceres & flagra, hoſtes illius igne concremarunt. Aræ namque, pro more, dęmoniaci libaminis igne impoſito, martyrem adductum ſiſtentes, foco incenſo dexteram illius thure incenſo plenam adhibuerunt; ea ſpe vt ignis vi expugnata manus, neceſſario ac velociter thus in aram excuteret. Sed martyr impiam illorum ſpem admiranda plane conſtantia deluſit; nam manum adeo fortiter tenuit immobilem, vt ſtupentibus barbaris, flamma penitus

Dextera illius igne crematur.

En miniſtrorum Satanæ inſidiæ, & Ad-

penitus eam abſumeret:ſed nequaquam martyris virtutem vel tantillum infringeret.] Hæc & alia plura affert in facti egregij commendationem Baſilius:adeo vt Mutij Romani, omnium pene ſcriptorum chartis commendatum exemplum, iam videatur huius comparatione vileſcere;ac veluti ſolisfulgore,quę lucebat in nocte lucerna,propemodum obſcurari. Etenim ad tale facinus illum error impulit; porrigereque dexteram, crimen maieſtatis etiam caput exigens,perſuaſit:martyrem vero Chriſti veritas, cultuſque pietatis reddidit fortiorem. At non in vno tãtum Barlaam Chriſtiana religio gloriatur:ſed alios prope innumeros huic ſimiles atque præſtantiores habuit; iis aliisque temporibus,eiuſmodi atque maiornm facinorum patratores. Non enim in vno Barlaam,ſed aliis quamplurimis,ſæua tyrannis, quo ſpecietenus viderentur Chriſtiani aræ incenſæ cum thure admouiſſe manum,eiuſmodi eſt experta noua crudelitatis arte ſæuitiam. *mirandam Barlaam fortitudinẽ*

VITA S. ELIZABETH REGIS HVNGARORVM filiæ: Ex ea quæ eſt per Iacobum Montanum Spireſem. Tempus obitus eius & Canonizatio habentur infra.

C. Baron. Not. Mart. Rom & Abrahã Bzouius 13 To. Annal.

ELizabeth nobiliſſimis in Hungaria parentibus, patre Andrea Rege belli iuxta ac pacis artibus præſtantiſſimo, matre vero Gertrude Regina,virilis animi fœmina,progenita eſt.Quam lactantem adhuc Hermannus Turingiæ Maximus princeps (Lantgrauium vulgo vocant) Ludouico filio infanti deſponderi procurauit. Cuius petitioni regina mater non modo libenter annuere eſt viſa,ſed & poſtea etiamnum quadrimam,enixe id per legatos poſtulante Hermanno, ſplendido & magnifico admodũ apparatu eo deſtinauit:& in Turingia maximo illi Principi futuram filii ſui ſpõſam nutriendam cõmiſit. Ibi *19 Nouem. Parentes eius. Elizabeth adhuc infans deſpõdetur: & cui. Nutritur in Turingia.*

Digitized by Google

poſtquam triennium exegiſſet, fœdo rumore per-crebuit, Reginam, inſidioſa procerum quorundam machinatione, fato conceſſiſſe. Hoc igitur æui, altero parente orba nobiliſſima virgo, magna quædam ſæpenumero futuræ ſanctitatis veluti progymnaſmata edere cœpit. Vbi annum ætatis nonum ingreſſa eſt, ſponſi ſui patre vita functo, mox tota mente Deum ſibi ob oculos ſtatuens, omnes actiones ſuas ad illius potiſſimum laudes & gloriam mirifice compoſuit: veſtium ſplendorem carnis lenocinia, & mundi vanitatem egregie contempſit. Educabatur vna cum illa Agnes, ſponſi ſoror, eximia pulchritudine virgo; q̃ cum matre ſua Sophia moleſte interdum Elizabeth humilitatẽ ferebat, monebatq; vt, ſi vellet optatis fratris ſui nuptiis potiri, faſtum mundiq; gloriam ſectaretur: & vitam regio ſplendore & magnificentia dignam inſtitueret. At illa nihil quotidianis conuiciis atque cachinnis, quibus eam nonnulli ex aulicis appetebant, mota, in virtutum ſtudio & exercitatione conſtans permanebat: relictisque nobilibus & purpuratis, pauperum magis & ancillarum gaudebat conſortio, fruebatur alloquiis, & operibus occupabatur.

Pietas eius in puerili ætate.

In hiſce pietatis virtutumque exercitiis ætatis puerili tranſmiſſa, tandem Princeps nubilem, vxorem duxit; cum Elizabeth nihil non modo de priſtini feruoris intentione remiſit, ſed in dies auxit, accumulauitque bonarum actionum ſtudio. Enimuero animum cæleſtium rerum contemplatione paſcens corpuſculum vigiliis, ieiuniis & precibus exercebat; votiuas quotidie Deo fundens preces; quas, ſi interdiu quopiam impedita negotio intermiſiſſet, noctu perſoluebat. Quam nocturnam deprecandi deuotionem tanto feruore aſſumpſerat, vt ſæpiuſcule pro lecto, ſtrato ſit vſa tapeto. Deinde temporis progreſſu arctioribus ſe ſponte ſubdens diſciplinis, ſexta qualibet feria, virgarum flagellis in tenerum corpus animaduertebat.

Iungitur Principi matrimonio.

Ieiunia & Vigiliæ eius.

Caſtigationes corporis.

Per id tempus eximius Chriſti ſacerdos Conradus Mar-

Conradus ſacerdos inſignis.

Marpurgenſis, vita & eruditione clarus, ius conferendi Sacerdotia, templorumque præfecturas à Ludouico principe obtinebat. Eius viri tanta era præterea virtutis & pietatis opinio, vt Elizabeth, ſumma Principis mariti ſui voluntate, eidem congruentem matrimonio obedientiam promitteret; quam illa, non ſolum toto biennio, quo Princeps ſuperuixit, ſed reliquo deinceps vitæ tempore, tam exacte ſeruauit, vt res, quam narraturi ſumus, haud vulgari admiratione digna ſit. Habiturus aliquando de rebus (vt ſolebat) diuinis concionem idem Conradus, Chriſti famulæ eidem vt intereſſet, ſtricte præceperat. Illa autem inopinato ſororis viri ſui aduentu præpedita, hoc ipſum neglexerat; quapropter ille eam poſtea velut indignabundus auerſari viſus eſt. Quod ſimulac regia mulier præſenſit, nulla habita generis ſui ratione, eius aduoluta pedibus, negligentiæ ſuæ veniam humiliter poſtulare non dubitauit.

Elizabeth ei obedientiam promittit.

En inſigne exemplum humilitatis & obedientiæ.

Sed exigua ſunt hæc in tanta matrona, ſi reliquas eius virtutes euoluere velimus. Fuit in ea admirandum pauperibus benigne faciendi ſtudium: quo omnium incommoda ſubleuare, pauperesque tanquam proprios filios fouere non deſinebat. Anno à Chriſti natali milleſimo ducenteſimo vigeſimo quinto, cum dira fames per vniuerſam Alemaniam horrende graſſaretur, degente per id tempus iu Apulia apud Imperatorem Principe, ipſa explendæ pietatis occaſionem nacta, primo collectum omne ſuæ ditionis frumentum pauperibus largiſſima manu erogare cœpit. Deinde cum aduerteret plurimos egenorum præ aduerſa valetudine aut membrorum incommodis eleemoſynæ communis manere expertes, quod aſcenſu montis, in cuius vertice arx ſita erat, præpedirentur, inſigne quoque xenodochium, loco humili ſub arce, quamprimum conſtrui curauit. In eo vero eo vero eos potiſſimum fouebat pauperes, quos vel morborum vexabat iniquitas, vel membrorum debilitas inſigni dehoneſtamento notabat: quos

Benignitas eius in pauperes incõparabilis.

Fames valida in Alemania: & quando.

Conſtruit xenodochium.

ipſa quotidie per ſe paſcere, è ſtrato ſuo tollere, geſtare brachiis, fœtoremque ſingulorum perferre non grauabatur. Duodetriginta vero pauperes ita in xenodochio illo diſpoſuerat, vt ſtatim defuncti cuiuſpiam lecto alius potiretur. Nongenti autem mendici quotidie ſub oculis eius alebantur; exceptis, quos per latiſſimam ditionis ſuæ prouinciam paſcebat abſens: apud quos tanta indefeſſæ humanitatis exercuit beneficia, vt non raro redditibus iam erogatis, corporis ſui ornamenta diſtraheret, ne Chriſti menbra fame tabeſcerent.

Et quidem reuerſum ex Apulia Principem mox graues œconomorum excipiunt querelæ: quod redditus omnes frugesque locupletiſſimas intempeſtiua erogatione in pauperes profunderet Elizabeth. At vero ille dignum profecto Principe reddens reſponſum, Sinite, inquit, ſororem meam, vt cœpit, benefacere: modo arces mihi incolumes ſuperſint. Non deerit, ſcio, victus, quamdiu illam egenis ſubuenire permiſerimus. Sed hanc tantam tamque eximiam pientiſſimæ matronæ virtutem, mox à mariti obitu grauiſſima quorundam excepit inuidia. Magnates enim qui Henrico defuncti Principis fratri, per ætatem ad regni gubernacula necdum idoneo, adhærebant, poſt habito Dei timore ac publica honeſtate, Chriſti famulam fortunis omnibus exutam, ceu ignobilem aliquam arce coëgerunt excedere; idque eo modo, vt vix quiſquam hoſpitio eiectam excipere auderet, propter ſæuitiam, qua crudeles illi in eam bacchabantur. Quo tempore ipſa, humano ſolatio plane deſtituta, ad cœnobium Fratrum Minorum veniens, hymnum quem, Te Deum laudamus, vocant, decantari obnixe rogauit: præclare ſecum ſtatuens, Chriſti numen multo magis in aduerſis quam proſperis reb. hymnis & laudibus proſequendum eſſe. Ibi ne quid calamitatis deeſſet, eius quoque liberi nouo inhumanitatis genere delati fuêre. Itaque filia Regis, ab altiſſimo diuitiarum culmine deiecta, eo paupertatis deuenit;

Notēt iſta auari & immiſericordes.

Defuncto marito à ſuis expellitur, miſerique vexatur.

Digitized by Google

uenit, vt ablatis vitæ neceſſariis, anguſtias erguli magis quam diuerſorii non ſine mendicitate adipiſceretur. In iis conſtitutam miſeriis (ſi tamen miſeriæ dicẽdæ ſunt, quæ pro Chriſti amore in hac vita tolerantur) matertera eius Sanctimonialium Præfecta, ad ſe quamprimum acciri aduehique curauit: aduectam ad Babenbergenſis Eccleſiæ Epiſcopum ipſius auunculum honorifice admodum tranſmiſit.

Et quidem humaniſſime ab eo ſuſcepta, paulo poſt illius & aliorum procerum opera in arcem quidem reſtituta fuit; ſed illa verita ne forte diuina ſe gratia indignam redderet, mox iterum populari ſe vitæ ac paupertati ſponte addixit: magnatibus illis (quos ſupra notauimus) eam nequicquam inſanam, fatuam, ac ſuperſtitioſam clamitantibus. Erat itaque impijs oſtentui, ſed piis ſummæ venerationi: adeo vt Pontifex Maximus Gregorius Nonus, audita fama virtutum eius, tanquam filiam ſub Apoſtolicæ legis protectione eam aſſumpſerit: aſſumptam Chriſti ſacerdoti Conrado Marpurgenſi commendauerit: commendatæ ſolatium pariter & adhortationem adhibuerit.

Sponte renunciat omnibus pōpis & diuitiis mundi.

Gregorius 9. Papa.

Interea ædificato intra vrbem expedito magis quam ſumptuoſo domicilio, reuerſa ibidem Deo in omni ſanctitate famulari, ſimulque conſtructum à ſe quondam Xenodochium crebrius inuiſere, ac Chriſti membra, quibus poterat, ſolatiis fouere perrexit. Quã quam autem quibuſuis, pro facultate, pauperibus eleemoſynas largiretur; delectum tamen eorum, quos Xenodochii domicilio donabat, perquam diligẽtem agebat; iis videlicet potiſſimum aſſumptis, quos vel Chriſtianæ religionis ſtudium præ cæteris commendabat, vel affecta valetudo ad maiorem miſericordiã tribuendam prouocabat.

Nota quod etiam delectus pauperum haberi poſſit.

Veſtem à magiſtro Conrado colore accepit natiuo; textu ruſtico: valore admodum vili abiectoque. Porro lanificio operam dans, victum inde queſtuaria procurabat, cũctis Regũ deliciis ſibi gratiorẽ. Qua in pau-

Manib. victum ſibi comparat.

paupertate degentem, miſſus ex Hungaria Comes cum non ſine ſtupore vehementi inueniſſet, tentaretque ad opes natalis ſoli reducere, affirmans eo ſe nomine illuc miſſum à patre, nequaquam tamen illis Elizabeth eſt mora, ſed conſtanter in illo ſuo paupertatis amore permanſit; & multis miraculorum à Deo decorata virtutibus ac ſignis, tandem inter puelli Ieſu nati magnalia placide obdormiuit in Domino: anno Religionis noſtræ 1231. tertiodecimo Calen. Decemb.

Obitus eius feliciſſimus

Quam mors plurimis coruſcantem miraculis, quarto poſtquam deceſſerat anno Gregorius IX. Diuarum catologo digniſſimam cenſuit.

C Baron. To 10. Annal. & in Notat. Martyr. Romani 20. Noueb.

MARTYRIVM S. EADMVNDI REGIS Angliæ: Ex eo quod eſt per Abbonem Floriacenſem Abbatem. Paſſus eſt anno Chriſti 870. Regni vero ſui 16.

EAdmundus Eaſtengle prouinciæ Rex, nobiliſſima antiquorum Saxonum proſapia ortus, à primæuo ætatis ſuæ tempore, cultor extitit fidei Chriſtianæ veraciſſimus. Qui atauis Regibus editus, non tantum ex generis ſucceſſione, ſed multo magis quod bonis polleret moribus, eſſetque ſpecie imperio digniſſima, ad ſummum illud honoris culmen, vnanimi procerum omnium fauore, euectus fuit. Ea vero regiæ dignitatis amplitudine inauguratus, inter ſuos coæuos mirabili manſuetudine dominus, abſque vllo faſtu ſuperbiæ reſidebat. Erat in eo tam excellens virtutum omnium ſpecimen, vt cunctis ſuis ſubditis mirifice charus eſſet, eiuſque ſtudiis & vigilantia, conſpicuis admodum bonorum actuum ornamentis Eccleſia illa emineret.

Dotes animi eius & corporis.

Hanc vero tantam Eccleſiæ pacem inimicus omnis boni dæmon inuidens, duos malitiæ ſuæ ſatellites excitauit egregios; Inguar & Hubba: qui coniunctis nefaria conſpiratione animis, totius Britanniæ fines exterminare aggreſſi ſunt. Itaque furibunda mente, infe-

Inguar & Hubbam Danorum Duces, depopulantur

Digitized by Google

infeſta in * Nordanhumbrorum prouinciam ſigna inferentes, eam graui & miſeranda valde depopulatione peruagati ſunt. Cumque obuia quæque loca flammis cremâſſent, & nulli omnino ætati vel ſexui immani crudelitate pepercisſent, tandem Eadmundum quoque Regem ad necem Inguar tyrannus inquirere cœpit. Morabatur is eo tempore in villa quadam, quæ lingua eorum Hagiliſdum dicitur. Eo confeſtim barbarus vnum è ſuis direxit commilitonibus; qui Regi flammam ferrumque & acerbiſſimos deniq; cruciatus minitaretur, ni antiquos theſauros & paternas diuitias, ſub eo deinceps regnaturus, diuideret. Eo tam ſubito atrocique nuncio perculſus Rex, confeſtim vnum è ſuis Epiſcopis in conſilium adhibet, vt quid facto opus eſſet mature cognoſceret. Antiſtes de Regis vita magnopere ſolicitus, deditionem faciendam conſuluit. Nam, inquit, niſi fugæ præſidio, aut infauſto deditionis patrocinio præcaueas, mox aderunt tortores, quorum nefando obſequio pœnas lues. Ad ea Rex beatiſſimus; Hoc eſt, ait, quod deſidero, quod votis omnibus antepono: ne chariſſimis meis fidelibus, quos truculentus pyrata ferro trucidauit, ſuperſtes inueniar. Et quid ſuggeris, vt in extremis vitæ deſolatus meo ſatellite, fugiendo crimen inferam gloriæ noſtræ? Hæc cum Antiſtiti dixiſſet, tandem conuerſus ad eum, qui de conditione regni locuturus ab impiiſſimo Inguar miſſus fuerat; Madefactus, inquit, meorum cruore, mortis ſuppliciodignus extiteras; ſed plane Chriſti mei exemplum ſequutus, nolo puras commaculare manus: qui, pro eius nomine, ſi ita contigerit, libenter paratus ſum veſtris telis occumbere. Ideo pernici gradu rediens feſtinus, domino tuo hæc reſponſa perfer quàtocyus; Bene filius diaboli patrem tuum imitaris, qui ſuperbiendo intumeſcens cælo corruit: & mendacio ſuo humanum genus inuoluere geſtiens, plurimos ſuæ pœnæ obnoxios fecit. Cuius ſectator præcipuus, me nec minis terrere præuales, nec blandæ perditionis lenociniis illectum decipies: quem

Britanniæ.
** Nordanimbrorũ.*

Perſequuntur Regem.

Epiſcopus conſulit Regi fugam, aut deditionem.

Ille conſtanter abnuit.

Obſerua reſponſum quod Legato tyranni dat.

Digitized by Google

quem ex Chriſti inſtitutis inermen reperies. Theſauros & diuitias, quas nobis hactenus propitia contulit diuinitas, ſumat, conſumat tua inſatiabilis auiditas: quoniam etſi hoc corpus caducum & fragile confringas velut vas fictile, vera libertas animi nunquam tibi vel ad momentum ſuberit.

Præclara vox in Rege

Vix ſanctus verba compleuerat, & renunciaturus miles pedem domo extulerat, cum ecce Inguar obuius, breuibus reſponſa Regis pandi iubet. Quæ ille dum exequitur, tyrannus circumfuſo protinus milite, ſolum Regem, quem ſuis legibus rebellum iam cognouerat, teneri imperat. Tum ſanctus Rex, proiectis in palatio armis, vt membrum Chriſti capitur, & vinculus arctioribus conſtringitur. cupiens eius inſiſtere veſtigiis, qui pro nobis omnibus immolatus eſt hoſtia. Vinctus itaque multis modis illuditur: ac tandem ſuſtigatus acri inſtantia, ad vicinam qnandam arborem perducitur; ad quam religatus, flagris diutiſſime vexatur diriſſimis: ſed vno Chriſti nomine cõſtanter inuocato, nequaquam taliter vincitur. Quare aduerſarii in furorem verſi, quaſi ludendo ad ſignũ, toto eum corpore ſagittarum iaculis confodiunt, crebriſque telorum ictibus vulnera multiplicant, donec ſpiculorum circumfoſſus aculeis palpitans horreret. Cumque nec ſic Inguar furcifer, illum laniſtis aſſenſum præbere, ſed Chriſtum iugiter inclamare conſpiceret, eum obtruncare lictori protinus mandat. Ille ſeminecem, caput, qnod ſemper regali diademate fuerat inſigne, iubet extendere. Cumque ſtaret mitiſſimus, diuinis intentus beneficiis, ſpiculator arrepto mucrone ceruicem illi vno ictu præcidit: ſicque cum palma victoriæ & corona iuſtitiæ, Rex & martyr cæleſtem curiam gloriabundus intrauit.

Rex ſãctus capitur, & multis ſupplіciis afficitur.

Caput ei amputatur, poſt plurima tormenta.

Cuius corpus ita truncum & aculeis hirſutum Dani illi relinquentes, caput in ſyluam Hagileſdum aſportârunt: & inter denſa veprium fruteta longius proiectum occuluerunt; id omni ſagacitate elaborantes, ne à Chriſtianis, quos vix paucos reliquerant,

ſacra-

ſacratiſſimæ martyris reliquiæ, honeſtæ traderentur ſepulturæ. Verumenimuero quantulacunque reddita Eccleſiis pace, Chriſtiani de latebris conſurgentes, corpus quidem ſanctiſſimi Regis adhuc ſub dio poſitum facile inuenerunt: ſed caput in inuia ſiluarum delatum repertu difficile fuit. Spe tamen recuperandi tanti theſauri nullis pepercêre laboribus; ſed collecta plurimorum multitudine, denſitatem ſaltûs ſtudioſe luſtrârunt: luſtrandoque non ſine ingenti & inaudito plane miraculo inuenerunt. Cum enim ſocii diuiſim inuia quæque penetrarent, & alter ad alterum ſubinde clamaret, Vbi es? ſacratiſſimum caput (res ſane dictu mirabilis) patria lingua prorupit in vocem, Her, Her, Her. Nec vnquam eadem repetendo clamare deſtitit, quod omnes ad ſe perduxit. Cui miraculo rerum conditor aliud annexuit, dum cæleſti theſauro inſolitum cuſtodem dedit. Quippe immanis lupus eo loci diuina miſeratione eſt repertus; qui ſacrum illud caput inter brachia complexus, procumbebat humi: excubias impendens martyri. Nec ſibi depoſitum quampiam beſtiarum permiſit lædere; quod inuiolabile ſolotenus poſtratus, oblita voracitate, ſollicite ſeruabat.

Caput à ceruice abſciſſum loquitur.

Caput ſeruatur ab immani lupo.

Lupus idē ſacras reliquias ad ſepulturam proſequitur.

En miraculum inſigne

Aſſumentes igitur vnanimi deuotione inæſtimabilis precii margaritam, cum profuſo præ gaudio lachrymarum imbre, retulerunt ad corpus, proſequente vſque ad locum ſepulchri lupo, earundem reliquiarum cuſtode & baiulo. Qui eis à tergo imminens, & quaſi pro credito pignore lugens, poſtremo nota dilectæ ſolitudinis ſecreta illæſus repetiit; nec vlterius iis in locis tam terribili ſpecie lupus apparuit. Cæterum capite corpori iuncto, vtrumque pariter competenti mauſeolo condiderunt; quod poſt longiſſima temporum interualla, ita ſanum & incolume repertum eſt, vt non dicam caput redintegratum, ſuoq; corpori compaginatum, ſed omnino in eo nihil vulneris, nihil cicatricis apparuerit.

** Obſeruet autem hic ſtudioſus lector, quod cū Euſebius quartum ponat indictā perſecutionis annum, hanc eſſe cauſā. (vt in multis aliis contingit)*

Quod licet Diocl. & Max. imperio ſe abdicaſſent, cũ hic martyr pateretur, nihilominus cœpta eorum edictis perſecutio, eorundem nomine dici perſeuerauit. quod Baron. frequẽter in Annal. rememorat.

CERTAMEN GLORIOSI MARTYRIS *Agapii:* * *Ex Euſebii Cæſarienſis Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ lib.8.cap.16. Paſſus eſt anno perſecutionis Diocletiani 4. Iuxta Baronium Annal. Tom. 2. Anno Chriſti 305: Marcelli Pap 2: Conſtant. & Galer. Imp. 2.*

20. Nouem.

** al Maximino.*

Spectacula præſentib. Imperatorib. edi ſolita.

QVarto anno perſecutionis in nos graſſantis, ad duodecimum Calend. Decemb. hoc eſt, vigeſimo die menſis qui Dius vocatur; die Veneris; in eadem vrbe Cæſarea, tale facinus, dignum reuera quod literarum monumentis commendetur, ipſo tyranno * Maximiano præſente (qui eodem die, qui natalis ſuus dies erat; ſpectacula populo, magno cum apparatu ac ſumptu edebat) patratum fuit. Et quia cõſuetudo inueterauerat, vt varia ſpectacula (ſi etiã vnquã alias) præſentibus ipſis Imperatoribus ſumma magnificentia ac ſplendore; proponerentur ſpectatoribus; ad eorum animos oblectandos, eaque nouis ac peregrinis formis, præter communem & vſitatum morem variarentur, ſic vt interdum animalia, ex India & Æthiopia, aut aliunde acta, in amphiteatrum introducerentur; interdum viri mimicis corporis geſtibus permira animorum oblectamenta ſpectantibus oſtenderent: ob eam cauſam cum iam Imperator ipſe ludos faceret, eximium quoddam ſpectaculum, & quod multũ haberet admirationis in magnifico eorum apparatu omnino elucere oportebat. Quodnam igitur erat iſtud quidem? Martyr & teſtis noſtræ in Chriſto religionis adducitur in medium: ſtrenue pro ſola & vera pietate decertaturus, Agapius nomine: quem vna cum Thecla ſociatum, beſtiiſque traditum ad deuorandũ paulo ante demonſtrauimus. Iſte alias è cuſtodia eductus, ſimulque cum maleficis ad ſpectacula populo edenda coniunctus, cum palam egregie ſuas partes in ſtadio egiſſet; idque ter ac ſæpius, propterea quod iudex poſt minas varijs temporibus illi oppoſitas, ſiue

S. Agapius in medium adducitur decertaturus.

illum

illum commiſeratus, ſiue ſpe propoſiti & ſententiæ eius commutandæ inductus, ad alia ſemper noua certamina d ſtu'erat], tandem ipſo præſente Imperatore denuo producitur velu opportune & commode in illu l tempus reſeruatus: vt hoc dictum ſalutare, quod Dominus d ſcipulis ſuis d uina præſent a prædixiſſet (nimirum quod coram Regibus adducerentur propter teſt monium eius) vere in eo compleretur. *Matth. 10.*

Primum igitur in med um ſtadium, cum quodam malefico & ſceleſto homine, quem cæd s domini ſui reum fuiſſe ferunt, vna rap tur. Deinde hic domini ſui inte: fector, qui beſtiis obiici debuiſſet miſericord a & clementia Imperatoris (prope ad ſimil tudinem Barrabæ latronis, quem Seruatoris loco, Iudæi mortis periculo er piebant) nece liberatus eſt, & propterea ſtrepitu & acclamationibus per'onabat theatrum, quod hom e da Imperatoris beneficentia, non ſolum ſeruatus eſſet; verumetiam honore & libertate donatus. Cæterum hic veræ diuinæ pietatis ath'eta, primum à tyranno accerſitur: deinde inficiationem ſuæ voluntatis & inſt tuti rogatus eſt, promittitur ei libertas; at ille magna voce palam teſtatur, non turpis & nefarii criminis cauſa, ſed pietatis in Deum omnium rerum opificem, libenter & cum voluptate omnia ſupplicia quæcunque ſibi imponerentur, ſe pacato & tranquillo animo ſubiturum. Atque hoc elocutus, d cto citius factum exequitur; & vrſo in illum dimiſſo, ex aduerſo veluti curriculo factus obuiam, ſeipſum libentiſſime vorandum dat. Poſt adhuc ſuperſtes ſpiritum ducens, in carcerem mittitur; vbi vno die in vita commoratus, poſtridie lapidibus ad pedes eius appenſis in medium mare demergitur. Tale Agapii martyrium fuiſſe conſtat.

Ecce Iudæi cum tyrannum. *Luc. 23.* *Ioan. 19.*

Vrſo ferocißimo obiicitur.

In mare demergitur.

C. Baron. To 11 & 12 Annal.

VITA S. BERVVARDI EPISCOPI HILdeſemenſis: Ex ea quæ eſt per Tangmarum presbyterum, eius Præceptorem. Quo tempore floruerit, & obierit & canonizatus fuerit, patet infra.

*20 Nouem. Patriδeius. * Athelberonis.*

S. Beruuardus illuſtri admodum Saxonum proſapia ortus, ex filia n mirum * Adelberonis Palatini Comitis, Tangmaro presbytero multæ erud tionis viro, literis imbuendus, ac moribus inſtruendus commendatus fuit. Et qu dem cum eſſet egregiæ indolis puer, multis paraſangis coæuos ſuos ſuperabat. Mirum enim in modum tenera ætas, cæleſti irradiata lumine, ſubt li med tat one inter ora d uinæ ſapientiæ iugi ſtudio rimabatur; nunc communi ſtudio cum aliis, nunc quos d ligentiores in ſancta exercitatione cernebat, familiarius ſeorſum aſſumens, propoſitis quæſtionibus ſcrupuloſa quæque ad medullam euentilabat: moreque prudentiſſimæ apis ſingulas lectiones, remotiori loco ſedens, intento auditu captabat. Sicque progreſſu temporis omni ſcientiarum genere egregie inſtructus, cunctiſque ſacris ordinibus rite ſuſceptus, tanta inſuper claruit vitæ ſanctimonia, vt Othoe ius nominis tertius Imperator, ſeptennis adhuc puer, fidei illius, literis inbuendus, moribuſque inſtituendus, conſenſu cunctorum procerum à venerabili matre eius Domina Theophania Auguſta commēdatus ſit. Qua non multo poſt ex humanis ſublata, vtroque iam parente orbatus Imperator, totum ſe regendum in ſtationem fideliſſimi magiſtri ſui contulit: quem familiaritate complectabatur pręcipua, nec ab vllo inferius tractare patiebatur, quem vniuerſo virtutum decore reſperſum venerabatur.

Sedulo dat operam literis Beruuardus.

Initiatur ſacris ordinib.

Fit Præceptor Imperatoris.

Quantus apud Imperatorē.

Succedit Oſdago in Epiſcopatu

Contigit autem per idem tem tempus * Oſdagum Antiſtitem Hildeſienſem viam vniuerſæ carnis ingredi, cum protinus hic religioſus vir Beruuardus votis omnium

omnium ad pontificatum eligitur: ac tandem Anno Dominicæ Incarnationis 993. Indictione Sexta, à VVillegiſo Moguntino Archiepiſcopo, Epiſcopus Hildeſemenſis Eccleſiæ conſecratur 18. Calend. Februarias. *Hildeſienſi. & quando* ** Gerdagũ.* Adeptus itaque pontificatum, quanta continentia, vigiliarum, precumque aſſiduitate iuuenile corpus ad virtutum culmen coegerit, dici non poteſt: *Qualis in Epiſcopatu.* modum tamen ac diſcretionem in cunctis agendis præcipue amplectebatur. Nocturnum ac diurnum diuinum officium cum clero in Eccleſia perſoluebat. Poſt Miſſarum vero ſolennia, *Quam ſedulus in diuinis.* in publicum progreſſus, forenſes cauſas & oppreſſorum negotia breuiter examinabat; quia ingenio, ac facundia apprime pollebat. *Item in externis.* habuitque clericum diſpenſatorem, qui eleemoſynæ ac pauperibus præerat: quorum centenos videlicet vel eo amplius dietim abundantiſſime victu refecit. Pleroſque etiam vel argento aut cæteris ſubſidiis, prout facultas conceſſit, ſubleuabat. *Quam benignus in pauperes.* Inde officinas, vbi diuerſi vſus metalla fiebant, circumiens, ſingulorum opera librabat; donec circa horam Nonã rite omnibus peractis, cum timore ac Domini benedictione ad menſam, fratrum populique ſtipatus frequentia conſedit; non pompatice quidem, ſed religioſo ſilentio, cunctis ad lectionem intentis; quæ inter reficiendum non breuis legebatur. *Qualis in menſa.*

Porro nihil artis erat, quod non attentaret, etiamſi ad vnguem pertingere non valeret. In ſcribendo vero apprime enituit. Picturam etiam limate exercuit. Fabrili quoque ſcientia & arte cluſoria, omnique ſtructura mirifice excelluit: vt in pleriſque ædificiis, quæ pompatico decore compoſuit, poſt quoque claruit. *Etiam mechanicis artib. excellit* In negotiis vero domeſticis, & ad vſum familiaris rei pertinentibus, viuaciſſimus executor, ac ſi his à puero innutritus, caluit. *Optimus Oeconimus* Sed enim cum in Chriſti gazophylacio quæcunque idonea ſciuit, fidei deuotione congereret, non minus tamen Cæſari ſua perſoluebat. *Matt. 22.* Saxoniam à frequentibus Barbarorum incurſionibus, vigilantiſſimus Paſtor, extructis

Hoſtium irruptiones comprimit.

duabus munitionibus, locis opportunis, egregie tutauit, ac demum ab hoſtili feritate omnino liberauit;

Multum auget facultates Eccleſiæ ſuæ.

In prædiis autem Eccleſiæ ſuæ tanta congeſſit, vt triginta vel plures præcipuas chortes, cum litorum ac colonorum familiis, clariſſimis ædificiis prænitentes, compararit, cum in aliis compluribus locis, decem māſos vel octo, plus vel minus, prout caſu acciderat, in poſſeſſionem Eccleſiæ ſuæ conferret. Antiqua ſiquidem loca ab Anteceſſoribus ſuis neglecta, optimis ædificiis colluſtrauit.

Collapſa reſtaurat.

Eccleſiam quoque ſuam miro ſtudio decorare ardenter inſtabat: picturis nimirum lucidiſſimis; Codicibus auro & gemmis clariſſimis; thymiamateriis quoque precii & magnifici ponderis: ſimiliter & calicibus.

Exornat Eccleſiam ſuam.

Coronam quoque auro argentoque radiantem miræ magnitudinis in facie templi ſuſpendit: ciuitatemque, muro ac turribus inſignibus, ad orientem & occidentem,

Munit ciuitatem. Condit Templum S.Crucis. Ibidē fiunt miracula.

Eccleſiam quoque valde ſplendidam in honore viuificæ Crucis extruxit; cuius etiam aliquam partem, largiente Imperatore, ibidem clariſſimis auroque puriſſimo incluſam condidit: vbi etiam diuina pietas plurima ſignorum miracula oſtendit.

Monaſterium S.Michaelis exornat reliquiis Sanctorum.

Monaſterium quoque S. Michaelis in ſeptentrionali parte ciuitatis, à fundo extruxit, totaq; deuotione & apparatu decenti inſtituit: quod prædiis ſufficientibus dotatum; cœnobitis Deo famulantibus ibi collectis delegauit. In cuius Eccleſiæ crypta 66. corpora reliquiarum digna veneratione ab eo condita ſunt.

** S.Michaelis.*

Induit habitum monaſticum

Migrat in cælum.

Quo tēpore

Cæterum cum iam tranſitus ſui diem, quem ſemper optauerat, imminere præuideret, ſacellum quoddam inter S. Crucis & * ſuum monaſterium conſtructum, in honorem S. Martini dedicari fecit: ibidemque pro augmento religionis, ipſo die habitum priorem mutans, monaſticæ profeſſionis iugum ſuſcepit. Tactus deinde infirmitate vltima, ad eandem Capellam ſe transferri præcepit vir beatiſſimus; ibidemque diutina, quinquennali nimirum, corporis moleſtia tritus, anno à Chriſto nato 1022. 12. Kalend. Decemb. Pontifica-

Digitized by Google

ficatûs ſui circiter 30. è carnis ergaſtulo ad æternitatis gloriam in cælos emigrauit: tota regione, illius obitu non mediocriter conſternata & afflicta. More autem eccleſiaſtico exequiis rite celebratis, ſacrum corpus eius in crypta * Cænobii quod ipſe fundauerāt ante altare S. Mariæ, maxima Chriſti fidelium deuotione ſepelitur. Quantis autem poſt hæc Dominus miraculorum inſigniis ſanctum ſuum glorificauerit: non eſt noſtræ paruitatis ob nimiam prolixitatem ſingulatim hîc explanare. Et quidem præter plurima ſanitatum ad tumulum eius collata Beneficia, ibidem & noctu pſalmodiæ cantus auditus, ac luminaria diuinitus accenſa ſubinde viſa, mirique odoris fragrantia longe lateque diffuſa. Porro Anno Domini 1194. Relatus eſt in numerum Sanctorum à Cæleſtino Papa 4. & ſacrum corpus eius in Eccleſiam Deiparę virginis, non ſine ſignorum virtute, translatum. Succeſſit vero huic ſacro Antiſtiti, S. Gothehardus; cuius vita extat 4. Maii. Tom 2.

** S. Michaelis.*

Miracula ad tumulum eius.

Canonizatio & trāſlatio eius.

VITA S. COLVMBANI ABBATIS; EX ea quæ eſt per Ionam eius diſcipulum & Abbatem: inſertis quibuſdam ex vita S. Galli. Obiit anno Dominici Natalis 615. temporibus Clotarii Francorum Regis, Chilperici filii.

C. Baron. To 7. & 8. Annal.

COlumbanus, qui etiam Columba dictus eſt, in Hybernia, inter ipſa fidei illic naſcentis primordia, oriundus, non ſine futuræ ſanctitatis præſagio in lucem prodiit. Eius namque genitrix, cum concepto fœtu grauida eſſet, vidit nocte quadam intempeſta è ſinu ſuo rutilantem, nimioque fulgore micantem procedere ſolem, & mundo ingens præbere lumen. Porro Columbanus exactis infantiæ annis, pubeſcente ætate, artium liberalium & Grammaticorum literis capaci inprimis ingenio operam nauare cœpit: eamq; ad virilem

21. Nouem. Patriacius.

Viſio matris S. Columbani.

Dat operã literis.

Diabolus inſidiatur eius pudicitiæ.

Ei fortiter Vir ſanctus reſiſtit.

rilem vſque ætatem magna animi contentione proſecutus eſt. Sed cum eum, formæ elegantia, corporis candor, & nobilis pubertas, omnibus gratum redderet, cœpit antiquus hoſtis lethifera ſua in eum torquere tela; vt quem tanto cernebat pollere ingenio, ſuis, ſi poſſet, nexibus implicaret. Aggreditur igitur laſciuas puellas illaſque eius amore inflammat; maxime quas formæ corporis perfunctorius decor, horrendo deſiderio in miſerorum animos inſinuare & immergere ſolet. Sed cum egregius miles tot vndique telis appeti & vrgeri ſe conſpiceret; micantemque verſuti hoſtis ſicam in ſe vibrari cerneret, humanæ fragilitatis non ignarus, ſciens etiam nihil eſſe tam ſanctum religione, tamque cuſtodia clauſum, quo penetrare libido nequeat, contra immanes hoſtium cuneos ad pugnam ſe accingit: ne fruſtrato labore, quem mediocri ingenio, in Grammatica, Rhetorica, Geometria & ipſis quoque ſcripturis diuinis conſumpſerat, ſeculi illecebris occuparetur.

Relinquit patriam & parentes.

Ingens tentatio matris.

Ita faciendũ docet S. Hieronymus in epiſtola ad Heliodoram.

Itaque relicto natali ſolo, & matris lachrymis admiranda animi virtute contemptis, ad virum venerabilem, qui Senilis dicebatur, ſingulari religione & ſcripturarum eruditione pollentem ſe contulit; apud quem tantos in omni ſcientia fecit proceſſus; vt adhuc intra adoleſcentiæ metas conſtitutus, multa literarum monumentis digniſſima conſcripſerit. Sed antequam maternis ſe amplexibus expedire poſſet, dictu mirum, quas non luctas, pius adoleſcens ſuperauerit. Matre enim ſimulac de abitu eius certior eſt facta, perurgente dolore, ne ſe deſereret, multis precibus rogare cœpit. Illo autem preces repellente, mater totis viribus obſiſtere, & limini inhærens abeuntem retinere. Deinde eiulans & in paulmentum proſtrata, vbera quibus eum nutrierat exhibere, & copioſo lachrymarum imbre mentem eius emollire conari. At ille oculis perpetuo in Chriſtum coniectis, egregie ſuſtinuit pugnam; ac tandem limen matremque tranſiliens, orat eam vt bono ſit animo, ma-

magnum à Deo in cælis præmium ea pro re perceptura.

Igitur hac difficultate, auxiliante Christi numine, ſuperata, primo ad Senilem, vt diximus confugit: deinde monachorum ſe ſocietati adiunxit. Erat per id tempus in monaſterio, Benchor Comogellus Abbas, ſtudio religionis & regularis diſciplinæ cultu præcipuus: cui ſe Columbanus in diſciplinam tradens, prima ſub eo ſpiritalis militiæ fecit ſtipendia. Quo in monaſterio vt multos annos magna cum opinione virtutis exegit, tandem tactus deſiderio peregrinandi, aſſumptis in opus Euangelii viris duodecim, pietate & eruditione præſtantibus, ex Hybernia in Gallias poſtremo delatus eſt. Vbi à Rege Sigeberto humaniter ſuſcepti, eremum pariter petiêre Voſagum, vaſtam ſane, ſed Chriſti amatoribus inprimis gratam; in qua locum muris antiquius ſeptum & aquis calidis irriguum inuenerunt, ſed iam vetuſtate collapſum: quem vulgo Luxouium vocabant. Eo in loco oratorium in honorem S. Petri conſtruentes, tuguriola pariter condiderunt; in quibus die nocteque cæleſtibus tantum intenti rebus, ſuauiſſimum conuerſationis ſuæ longe lateq; diffundebant odorem: ita vt multi mirifica virtutum eorũ fragrantia illecti eo confluerent, & ſe ſuaque omnia in eandem vitæ ſocietatem conferrent. Cernens autem vir ſanctus tantam multitudinem vnius cœnobii limitibus comprehendi vix poſſe, alio idoneo reperto loco, aliud illic monaſterium ædificauit; quod Fontanas voluit appellari: ob aquarum ibidem abundantiam. His igitur in locis cum monachos inſtituiſſet, canonem ſiue regulam quam ſequerentur ſpiritu ſancto plenus condidit; cumque præcipua ſanctitate & miraculorum inſuper gloria floreret, tum tentationum procellæ nequaquam deerant; quæ tamen fidei ipſius anchoram in Deo multo magis firmabant. Cum aliquãdo per opaca ſaltûs inter deuia ambularet, & de ſcripturis ſacris ſecũ cõferret, ſubito eius animo incidit cogita-

Ingreditur monaſteriũ Benchor.

Cum 12. ſociis ex Hybernia proficiſcitur.

Luxouienſe monſtaeriũ extruit.

Multi ad eos confluunt.

Item Fontanenſe.

Præſcribit monachis canonem.

gitatio, vtrum potius eligeret, hominum iniurias perpeti, an ferarum ſæuitiam ſuſtinere. Quæ cogitatio cum illi importuna eſſet, cumque vehementer vrgeret, crebro frontem Crucis ſigno armans atque orans intra ſe ait; præſtare beſtiarum ferocitatem abſque alieno peccato, quam hominum rabiem cum animarum damno perpeti. Cumque hæc animo volueret, ecce lupi duodecim aduentantes dextera læuaque medium cingunt, oraque ſua ad eius veſtimenta adiungunt. At cum ille conſtanter clypeum fidei eis opponeret, & Chriſti numen placide inuocaret, feræ beſtiæ interritum relinquunt, & ſecurum per ſaltum iter carpentem quaſi obſtupeſcunt. Ea vero tentatione ſuperata, mox frequentium per auia oberrantium audit voces latronum; quibus tamen nihil motus gradum confecit: ſicque pari animi conſtantia eandem quoque tentationem profligauit. Hoc autem an reuera ita ſe habuerit, an vero dæmonum terriculamenta fuerint, perſpicue non cognouit.

Importuna quadam cogitatio eũ infeſtat.

Erat autem illi in more poſitum, vt Dominicis diebus & præcipuis Sanctorum ſolemnitatibus, ab aliorum ſocietate ſeparatus in loca abdita ſe reciperet; & longioris ſpatii eremi ſecreta expeteret. Itaque die quodam vaſtam eremum penetrans, reperit immane ſaxum, præruptaque cuiuſdam rupis latera, hominibus inacceſſa. Ea ingreſſus, cernit in interiori ſinu vrſum latitantem; cui protinus manſuete vt abiret, nec deinceps eos calles repeteret, imperauit. Paruit ille mira facilitate, & vir ſanctus concauum in caute ſinum ingreſſus, vnde feram expulerat, ibi ſuæ orationis locum deinceps conſtituit; vbi etiam fontem ſuis precibus elicuit perennem: qui vſque hodie ſcaturire non deſinit.

Vrſum iubet abſcedere.

Fontem precibus impetrat.

His aliiſque pene innumeris ſanctitatis operibus; adeo nomen eius apud omnes euaſerat celebre, vt Theodoricus Rex filius Childeberti, nepos Sigeberti, qui eo tempore Burgundionibus imperabat, mirum in modum viri familiaritate delectaretur; ſæpiuſque eũ

viſitans

viſitans ſumma deuotione precum eius depoſceret ſuffragia. Verum cum vir ſanctus acrius interdum eum increparet, quod impudicis quarũdam fœminarum pollueretur amplexibus, Brunechildis auia Regis, videns Regem attentas ſalutaribus viri Dei monitis aures præbentem, cœpit inſidias viro ſancto moliri, modiſque omnibus Regem incitare, vt Columbanum cũ ſociis regno ſuo deturbet. Timebat enim, ne, ſi abiectis concubinis, Regina in conſortium regni aſſumeretur, dignitas eius plane concideret: ac deinceps nulla apud Regem, regnique proceres in precio eſſet. Itaque Theodoricus qui ad illum vſque diem ſumma veneratione virum ſanctum proſecutus fuerat, ſuperba auiæ ſuæ malitia inductus, miſſo militari præſidio, poſt eremi illius incolatum anno vigeſimo, è monaſterio tã eximia ſanctitate virum expulit.

Brunechildis auia Regis Theodorici ei inſidiatur ac tandem regno expellit.

Expulſus & iuxta Veſontionenſe oppidum in exilium abactus, audiuit eo in loco carcerem eſſe damnatorum hominum plenum, vltima ſupplicia iam iam expectantium. Eo itaque ocyus accedens, oſtium, nullo obſtante, ingreditur, damnatiſque ſalutaria monita depromens, hortatur omnes, vt patrata facinora dignis pœnitentiæ fructibus expiare feſtinent. Illi nullos pœnitentiæ labores recuſant, ſi modo aliqua ſpes veniæ affulgeret. Tum Columbanus miniſtro ſuo Domoali imperat, vt ferrum, quo compedes irretitæ atque innexæ erant, manu ad ſe trahat. Et ecce illo apprehenſum ad ſe ferrum trahente, mox inſtar putrefacti fruticis particulatim comminuitur. Solutis itaque compedibus, vir Dei, peracto miniſterio Euangelico, pedes ſingulorum lauit, linteoque exterſit. Deinde iubet omnes Eccleſiam petere, vt concepta flagitia pœnitentia & lachrymis expiare feſtinent. Properantes illi, eccleſiæ fores inuenere obſeratas: tribuno militum eorum interim veſtigia perſequente, & damnatos ſuos ad ſupplicia poſtulante. Illi vero à tergo appropinquantem videntes militem, foreſque eccleſiæ obſeratas, gemina vallati anguſtia, virum Dei veneran-

Liberat è carcere vinctos vltimo ſupplicio afficiendos.

tur, compliant. Anxio ille pectore caput ſurſum attollens precatur Dominum, vt ipſius virtute à vinculis ereptos, non ſinat denuo à militibus vinciri. Nec mora. Fores firmis obſeratæ clauſtris, confeſtim in anguſtiis poſitis aditum pandunt: illiſque intro receptis rurſus diuina vitute obſerantur. Et quidem eis hoc modo è mortis faucibus ereptis, nemo deinceps iniuriam inferre auſus fuit.

Diuinitus reſerantur fores tẽpli.

Poſt hæc vir Dei, animo fiduciæ pleno, ad monaſterium ſuum reuerti non dubitauit. Quod ſimulac Regi Theodorico & Brunechildi innotuit, illi atrocioribus iræ aculeis ſtimulati, militum cohortem confeſtim miſerunt, qui Columbanum vi inde abſtractum, ad priſtinum exilium reuocarent. Sed accidit tunc ſpectaculum ſane pulcherrimum. Milites enim cum tribuno in monaſterium irruentes, reſidentem in atrio Eccleſiæ, occæcatis virtute diuina luminibus, videre non poterant. Ipſe vero lætabundus quærentes ſe cernebat. Veruntamen ne ſua conſtantia aliis periculum crearet, ſponte ceſſit: & deducentibus eum Sophronio Nannetenſi epiſcopo & Theobaldo Comite iuxta Regis imperium, nauim conſcendit, vt in Hyberniam remearet. Sed fuit huic itineri diuina voluntas, multis indiciis plane contraria: quæ eum patrium ſolum repetere prohibebat. Itaque ad Clotarium Chilperici Regis filium, qui in Auſtraſiis regnabat, profectus eſt. A quo peramanter exceptus, & benigne aliquamdiu habitus, cum ſedem ibi figere nollet, ne ipſi Clotario vllam inimicitiarum occaſionem cum Theodorico præberet, rebus ad iter neceſſariis ab eo adiutus, poſtremo in Italiam venit: vbi ab Agilulpho Longobardorum Rege ſumma cum humanitate, nec minore cum honore exceptus eſt. Ibi cum apud Mediolanum moraretur, & hæreſum fraudes atque Arianæ perfidiæ machinas ſcripturarum cauterio diſcerperet ac diſſecaret, editoque libello ſcientia & eruditione florentiſſimo profligaret, vir quidam Iucundus nomine ad Regem venit,

Reuertitur ad ſuũ monaſterium.

Non poteſt cerni à perſecutorib.

Sponte egreditur & quare.

Venit ad Clotarium Regem, & benigne ab eo ſuſcipitur.

Venit in Italiam.

Digitized by Google

nit, indicans ſe ſcire baſilicam in ruribus Apennini[s] Apoſtolorum principi ſacram, virtutibus & miraculis clariſſimam; locum præterea eſſe vbertate fœcundum, aquis irriguum, & piſcium copia abundantem; veterum traditione eum Bobium appellari, à riuo quodam ſic dicto illic manante; cui adiunctus ſit amnis Trebia: ad quem olim Annibal hyemans, ingentem ſuorum ſtragem paſſus fertur. Eo cum vir Dei magna animi intentione perueniſſet, baſilicam ſemirutam priſtino decori reſtituit: & monaſterium ædificiis inſigne non minus quam commodum conſtruxit; poſtquam annum vnum in omni ſanctitate exegiſſet, ſoluto mortalitatis ergaſtulo ad cælos migrauit, æque poſt obitum vti in viuis, glorioſis clarus miraculis.

Conſtruit Bobienſe monaſterium, & tandem moritur.

IN SOLENNITATE PRAESENTATIONIS ſeu Oblationis glorioſiſſimæ Virginis Mariæ: Ex R. P. D. Petro Caniſio ſocietatis Ieſu Theolog. Lib. 1. cap. 12. de eadem Deipara virgine.

C. Baron. in Notat. ad Mart. Rom.

IAM PRIDEM traditum & multorum auctoritate corroboratum eſt, Ioachim & Annam, integerrimos Virginis noſtræ parentes, poſt longam ſterilitatem fœcunditatis ſuæ deſideratiſſimum munus, natam ſcilicet ac ablactatam puellam, eamque trimam in templum Hieſoſolymitanum reuerenter adduxiſſe: atque adductam, vt votum ſuum reipſa perficerent, diuino numini & eius temporis Sacerdotibus ſolemniter obtuliſſe. Quæ quidem oblatio, ſiue vt vulgo dicunt, præſentatio, partim ob ipſorum parentum offerentium eximiam pietatem, partim propter oblatæ puellæ quæ ſeipſam auctori Deo liberter dedicabat præclaram voluntatem, non potuit ſummo Deo non eſſe pergrata: meritoque in hunc diem vſque com-

21. Nouemb.

Trimula ſanctiſſima Virgo in templo præſentatur.

commendatur. Etenim ex hoc munere ſingulari, non
Luca 15.
minus quam ex peccatoris vnius conuerſione, procul-
dubio Angelis nouum in cælo gaudium creabatur: de-
inde memorandum in Eccleſia, imo imitandum exem
plum tum parentibus, tum filiis arcano Dei conſilio
1. Reg. 1. & 2
ſtatuebatur. Etenim quod in libris Regũ de Samuele
puero, eiuſque matre traditur, multis modis huic ne-
gotio affine eſt, quod de Maria puella & eius parente
tractamus. Nam ſicut de Anna Ioachimi coniuge, ſic
Concinna comparatio B. Annæ Ioachimi coniugis, cum Anna Helcanæ vxore.
etiam de Samuelis matre & Helcanæ vxore ſcribitur,
quod multo tempore ſterilis vixerit; quod prolis deſi-
derio magno teneretur; quod pro fœcunditate Deum
ſedulo precaretur; quod libenter verſaretur in templo;
quod honeſta eſſet ac religioſa matrona, quod voto ſe
obſtrinxerit, prolem natam offerendi Deo, ſacroque
miniſterio in templo conſecrandi; demum quod ſta-
tim poſt ablactationem promiſſum exoluerit, ſuam-
que prolem in templo obtulerit: & oblatam, vt piè il-
lic educaretur, reliquerit. Tam pulchre matres hæ duæ
inter ſe conſentiunt, totque modis ſimilia faciunt, vt
non fruſtra eodem etiam dici nomine & quaſi germa-
næ ſorores & eiuſdem fere claſſis eſſe viderentur. Quod
prior Anna ob ſterilitatem contempta, precibus à Deo
contendit & exorauit, & Deo charam haberet offer-
retque in templa ſobolem; id noſtra etiam Anna, cum
ſimili modo laboraret ac eodem remedii genere vte-
retur, fœliciter eſt conſecuta: pro Samuele Mariam
ſummo Deo dedicans, ac in templo inſtituendam re-
linquens.

Quatuordecim annorum deſpondetur Ioſepho.
Luca 1.

Et quidem trimula in templo præſentata, ibi in ſan
ctis ſanctorum vndecim traduxit annos. Deinde ſacer-
dotum manibus Ioſepho ad cuſtodiam eſt tradita; a-
pud quem quum menſes exegiſſet quatuor, ab
Angelo Gabriele lætum illud acce-
pit nuncium.

MARTYRIVM S. ET GLORISAE VIRginis Cæciliæ; Sponſi eius Valeriani, ac Sociorum Tiburtii & Maximi; Ex eo quod eſt per D. Antonium Boſium. I. V. D. Romæ Anno Domini 1600 editum. Coronata eſt anno Chriſti 232. Vrbani Papæ 6. & vltimo, Alexandri verò Imperat. 9.

C Baron. To. 2 & 9. Annal & Notat. ad Mart Rō.

22. Nouēb.

QVam admirandum verè pietatis lumen in ſacratiſſima hac virgine Cæcilia eluceat, nemo vllis verbis pro dignitate explicare poterit. A teneris namque annis cunctas cogitationes ita ab humanis rebus ad religionis & ſanctimoniæ ſtudium traduxit, vt non modo in ſeipſa tenues humanæ mentis opes incredibili conſtantia roborauerit, ſed in in aliis etiam diuinæ mentis effigiem illuuie fuſcatam admirabili ſplendore illuſtrauerit. Cum enim Valerianus eximia corporis animiq; ſpecie iuuenis, immodico illius amore accenſus, nihil non moliretur, vt cupitis eius nuptiis ſumma parentum voluntate potiri poſſet; Cæcilia, quanquam auro gemmiſque extrinſecus ornata mundo ad oculum nonnihil ſeruire cogeretur, ad carnem tamen cilicio induta, illicitos motus egregie refrænabat, animumque Euangelica lectione ad ſolum Chriſti amorem aſſiduo excitabat. Cumque Valerianus amore cæcus eo rem deduxiſſet, vt parentes filiam ei ſuam magno cum gaudio deſpondiſſent; iamque diei thalamo conſtitutus adeſſet, & omnia immodica lætitiæ ſignificatione reſonarent, Cæcilia, quæ ſolo Chriſti amore ardebat, tacitò corde hæc ſine intermiſſione Deo Pſallebat, Fiat, Domine, cor meum & corpus immaculatum in iuſtificationibus, vt non pudore afficiar. Cumque alii epulis & lætitiis die noctéque operam darent, illa toto biduo triduove ieiuna precibus lachrymiſque ſuam Deo caſtitatem commendabat: & ſanctos ſanctasque omnes, vt perpetuam caſtimoniæ virtutē pariter à Chriſto impetrarent, enixe rogabat. Inte-

Valerianus ambit eius nuptias.

Cæcilia induta cilitio ſub pretioſis veſtib.

Pſ. 118.

Aliis epulantib. illa ieiuniis ſuā Deo commendat caſtitatem.

Interea nox illa aduenit, in qua ſponſus Valerianus deſiderat ſ d u amp exibu ſ ſ ui opinabatur. Tum vero Cæcilia virgineo pudore ſponſum intuens blando eum compellans alloquio, O, inquit, dulciſſime chariſſimeque adoleſcens, eſt mihi arcanum quod tibi aperiam: ſi tamen iureiurando affirmare velis, te omnia celaturum. Dedit ſine mora fidem Valerianus, ſe nullis inſidiis vel quacunque demum neceſſitate chariſſimæ ſponſæ arcana proditurum. Tunc illa, Noueris, inquit, Angelum Dei me habere amicum, qui ſummo zelo corpus meum cuſtodit. Itaque ſi vel leuiter inceſto me amore polluere tentaueris, is protinus iram in te ſuam expromet, floremque pulcherrimæ iuuentutis tuæ diſperdet. Sin autem cognouerit quod ſimplici & immaculato mei amore tenearis, & virginitatem meam integram & impollutam cuſtodias, ille pari te proſequetur amore, & ineffabilem tibi gratiam oſtendet. His auditis Valerianus timore quodam non ſine Dei numine affectus; Si vis, inquit, me fidem verbis tuis adhibere, oſtende mihi ipſum Angelum. Sin autem alium virum in amore mihi proponis, profecto ego & te & illum mucrone confodiam. Tunc virgo caſtiſſima; Si velis, inquit, fonte ſalutari animum tuum expiare, certe poteris Dei Angelum contemplari. Eſt vero tertio ab Vrbe lapide quidam ætate venerandus, qui tibi cæleſte poteſt conferre lauacrum: quo ablutus, & candidis indutus veſtimentis, Angelum Dei confeſtim videbis. Vade igitur ad viam Appiam, vbi magnam pauperum reperies multitudinem: qui quidem arcani mei præclare conſcij venerandum tibi ſenem exhibebunt.

Aperit ſuo ſponſo ſecretum cordis ſui, & ſuadet vt credat ac baptizetur.

Veſtes baptizatorũ alba.

Valerianus adit S. Vrbanum Põtificem.

Tunc profectus Valerianus iiſdem indiciis ſanctum inuenit Vrbanum Pontificem ſecunda iam confeſſione inſignem: qui in ſanctorum martyrum monimentis latebat occultus. Is miſſum ad ſe à ſancta Cæcilia Valerianum magno excepit cum gaudio, fuſiſque præ lætitia lachrymis Chriſti numen ardenter precatus

tatus eſt, vt tetram erroris caliginem ab oculis Valeriani auferre dignaretur. Et ecce illo adhuc orante, ſenex repente ante eum apparuit, candidiſſimo veſtiũ ſplendore coruſcans, qui tabellam aureis inſcriptam litteris tenebat. Quo conſpecto Valerianus prope exanimis factus repente concidit: totuſque tremebundus ægre ab ipſo ſene erectus eſt. Iuſſus deinde ſcripturam legere hæc eadem ibi verba exarata inuenit: *Vnus Deus, vna fides, vnum baptiſma: Vnus Deus & pater omnium: qui eſt ſuper omnia & in omnibus, Amen.*

Epheſ. 4.

Hæc vt legit, Sacerdos, num iis fidem præberet, interrogauit. Cumque Valerianus magna voce exclamans ſe credere dixiſſet, ſenex ab oculis eius repente euanuit: & ipſo manibus S. Vrbani Pontificis ſacro quidem baptiſmate luſtratus eſt. Inde vero candidis indutus veſtibus domum reuertens, Cæciliam inuenit precibus vacantem, cui Dei angelus micantis gloriæ ſpecie adſtabat ſcintillans, duas manu tenens coronas, roſis liliiſque mirifice ſplendentes. Quarum vnam dedit Cæciliæ, alteram vero Valeriano dicens; Has corde immaculato & puro corpore cuſtodite, ex ipſo paradiſo Dei ad vos allatas. Numquam marceſcent, neque ſuauitatem odoris amittent: neque ab vllo mortalium conſpici poterunt, niſi cui caſtitas placet, quomodo probatum eſt, eam vobis placere. Et tu, ô Valeriane, quia caſtitatis conſilio aſſenſus es, mandat per me tibi Chriſtus Ieſus, vt poſtules quidquid animo tuo collibitum fuerit, certus te nequaquam poſtulato fruſtratum iri. Valerianus hæc audiens, vix præ lætitia mentis compos exclamauit; Cum nihil mihi ſit vnici fratris mei præſentia in hac vita dulcius, ſupplex contendo, vt mecum pariter ab inſano idolorum cultu liberatus, in Chriſti confeſſione perfectus euadat.

Valerianus à S. Vrbano baptizatur.

Videt Angelum Dei apud Cæciliam.

Sancta & honeſta Valeriani petitio.

Hiſce ergo finitis ſermonibus, forma viſionis angelicæ ab oculis eorum ablata eſt; illiſque in Chriſto lætantibus, aduenit Tiburtius; qui caſto oſculo fratris ſui ſponſam ſalutans, protinus ſuauiſſimum roſarum lilio-

Tiburtius frater Vale-

*Turcius(quem etiam Almachium dictum ferunt) Vrbis eo tempore Præfectus, immanem in Chriſti ſeruos perſecutionem exercebat; qui cum Valerianũ & Tiburtium ſepeliendis ſanctorum corporibus præcipuam operam nauare intelligeret, confeſtim eos comprehendi & tribunali ſuo offerri præcepit. Itaque à militari cohorte comprehenſi, ad Almachium Præfectum vincti perducti ſunt. Quos Almachius aduentantens ſubridens ita affatus eſt; Inſipientes, miſeri, & neſcio quo errore decepti, itanè præclaro & nobiliſſimo ſtemmate pro nihilo habito, vos abieciſtis, vt mendicis & vlceroſis hominibus, & quod dictu fœdius eſt, ſceleratorum hominum corporibus ſepeliendis operam veſtram nauare ſtatuatis? Ad ea Valerianus placida mẽte ita reſpondiſſe dicitur: Tu quidem nos deliros, pro tua prudentia, iudicas, quod communi cum aliis lætitia in hac vita non fruamur; Sed aderit aliquando tempus, quo pro hiſce laboribus & lachrymis, millecuplos recipiemus fructus: & ſumma cum exultatione metemus, quæ nunc in lachrymis ſeminamus. Vos autem, qui huius vitæ delicias tanto ſtudio & ſecuritate exquiritis, ecquid vobis præmii poſt hanc vitam repoſitum exiſtimatis?

**Turgius.*

SS Martyres comprehenſi iudici exhibentur.

Valerianus egregie Iudici reſpondet.

Pſalm 125.

Præfectus, his auditis, animi furorem compeſcere nequiens, virgis in Valerianum animaduerti præcepit. Valerianus dum cæderetur, læto animo & vultu hilari Romanos hortabatur, ne iis ſuppliciis à Chriſti cõfeſſione terrerentur. Præfectus vero, Tarquinij, qui ei à conſiliis erat, hortatu inductus, vt celerem vtrique mortem inferret, ne ampliſſimas ſuas facultates pauperibus diſtribuerent; tam Valerianum quam Tiburtium à Maximo cubiculario ſuo ad Iouis ſtatuã deduci, & ſacrificare recuſantes, vltimo affici ſupplicio præcepit.

Cæditur virgis Valerianus.

Porrò Maximus cum duos fratres iuuentutis flore vernantes incredibili alacritate ad ſupplicium properare cerneret, obortis lachrymis eos deflere & magno eiulatu proſequi. Nec ſe diutius continere valens,

SS. ad mortem feſtinant lætantes.

Digitized by Google

Quæ eſt, inquit, hæc mentis veſtræ dementia, vt tanto cum gaudio in peſtem ante oculos poſitam ruatis? Cui Tiburtius; Nos ſi non aliam vitam, omnibus deliciis, & diuitiis, & honoribus florentiſſimam expectaremus, profecto non tanta alacritate ad terminum præſentis vitæ properaremus. Et quæ, inquit, Maximus, alia poteſt ſupereſſe vita? Reſpondit Valentinianus; eam tuis ipſe oculis in noſtro agone contemplari poteris: ſi tamen promittere velis, te ex animo idolorum errori renunciaturum. Ad ea Maximus, anathemate ſeipſum deuouens, reſpondit; Equidem flammis ignis ſempiterni conſumi velim, niſi vnum Deum libens confiteri paratus ſim, ſi modo aliã, cunctis mortalibus, poſt hanc, conſtitutum vitam eſſe oſtenderis.

Maximus et multi alii conuertuntur ad Dominum.

Et quidem oſtendemus, inquiunt ſancti martyres: tantum nos domum tuam abduci præcipe. Abducti igitur à lictoribus in domum Maximi, mox luculenter cuncta Chriſtianæ fidei myſteria Maximo eiuſque familiæ explicârunt: breuique omnes ab errore in admirabile Chriſti lumen tranſtulerunt.

Plectuntur capite SS. Valerian. & Tiburtius.

Maximus cernit SS. martyrum animas ab angelis in cælum deduci.

Plumbeis globis necatur.

Poſt quæ pariter ad locum certaminis, qui Pagus dicitur, quarto ab vrbe lapide ſitus, deducti, capitis abſciſſione glorioſas martyrii coronas adepti ſunt. Intererat ſpectaculo Maximus recens baptizatus; qui angelos Dei cælico fulgore micantes martyrium animas niue candidiores excipere conſpiciens, & lachrymabundus rem quam cernebat, aliis enarrans; multos ab errore ad veritatem traduxit. Quapropter iuſſu Almachii plumbeis globis tamdiu eſt cæſus, donec in Chriſti confeſſione ſpiritum traderet. Quem ſacra virgo Chriſti Cæcilia vna cum Valeriani & Tiburtij corporibus honorifice condidit.

S. Cæcilia comprehenditur.

Illis autem hoc modo martyrio coronatis, Præfectus cum tota auiditate in ſcrutandis eorum facultatibus excubaret, ipſam quoq; Cæciliam, quod eas pauperibus diſtribuiſſet, comprehendit: comprehenſamque vltimo ſupplicio affici iuſſit. Cumque duceretur, ingens populi multitudo, viſa virginis eximia pulchritudi-

tudi-

tudine, profuſis eam lachrymis proſecuti ſunt; indignum facinus clamitantes, tanto decore, nobilitate, & prudentia virginem ad ſupplicium trahi. Multi deinde eam rogare & obteſtari, ne ita temere decorem amitteret, & ætatem ſpecie florẽtiſſimam atroci morti ſubiiceret. At illa hilari & magno animo ad flentes lugenteſque conuerſa; Non eſt, inquit, ô fratres, hoc vitam perdere, ſed commutare. Quid? An vobis luctu lachrymiſque digna videor, quæ hodie lutum offero, vt aurum accipiam? Hæc aliaque admiranda cum pietate dicens, tandem ſublimiorem quandam conſcendit petram; vnde tanta cum prudentia ad populum diſſeruit, vt homines pluſquam quadringenti, ad ſanctiſſima Chriſti ſacra tranſirent, ſeſeque Vrbano Papæ expiandos offerrent.

Dum hæc fierent, Almachius virginem ſuo tribunali ſiſti iuſſit. Ibi cum Tyrannus de genere, religione, rebuſq; aliis multa inquireret, & illa reſpõſum daret ſua fide & prudentia dignum, ille virginis conſtantiam admiratus; An ignoras, inquit, quanta polleam poteſtate? Reſpondit virgo: Tu quidem certe ignoras; nam ſi ex me ſcire libet, equidem paucis indicabo. Humana poteſtas perinde eſt, ac vter vento inflatus; quem ſi acu pupugeris, omnis tumor repente flacceſcit. Poſt hæc aliaque multa verba vltro citroque habita, Almachius plenus furore & amentia, in domum ſuam eã reduci, & balnei flãma torreri iuſſit. *a* Fuit itaq; in aëre balnei ſui incluſa, & toto die ac nocte ingenti lignorũ ſtrue ſubtus ardente, ibidẽ detenta; ſed Domino protegente ne leui quidẽ ſudore aſperſa; ita vt locus illi potius refrigerio quam calori eſſet. Quo audito Almachius miſſo carnifice capite eã plecti iuſſit. Et quidẽ crudelis lictor niueam eius ceruicem tribus ictibus feriens amputare, nõ potuit, *b* ſed ſemiputato capite eã reliquit; adeo vt turbæ, quę per illã crediderant, eius ſanguinem linteis tanquam ſpongiis affatim hauſerint. Illa vero, toto, quo ſuperuixit, triduo-

 non

S. Cæcilia docet per mortẽ temporalẽ perueniri ad æternam vitam.

400. baptizantur à S. Vrbano.

Præclarum S. Virginis reſponſum.

a Erat hic ille locus in balneis, vbi erat aer calidus; nullaq; in eo aqua ſed æſtus ad ſudãdum; ſub cuius loci pauimẽto ignis ſuccẽdebatur, quo pauimẽtũ feruẽtius redderetur.

Tertio cæſa in capite, triduo ſuperuixit.

b. Apud veteres lictorib lex erat impoſita, vt ſi in tribus percuſſionibus non decollarent, amplius percutere non præſumerent.

non ceſſauit alumnos ſuos & diſcipulos fidei myſteria edocere; hortarique, vt ad ſimilem martyrij gloriã piis indeſinenter operibus aſpirarent. Sacrum eius corpus S. Vrbanus Papa noctu inter collegas ſuos epiſcopos & martyres ſepulturæ mandauit: eiuſq; domum ex vltima virginis voluntate in eccleſiam conſecrauit: vbi diuina in hodiernum vſq; diem celebrantur myſteria.

Corpus S. Cæciliæ ac ſociorum repertum à Paſchali Papa anno Domini 821.

Porro Anno à Chriſti Incarnatione 821. corpus ſacratiſſimæ Virginis, à Paſchali Romano Pontifice, ipſa reuelante, repertum eſt: aureis velatum indumentis, ſanguine adhuc infuſis: Quod inuentum ſimul cũ corporibus ſanctorum Martyrum Valeriani eius ſpõſi, Tiburtij, Maximi; necnon Vrbani atque Lucij Romanorum Pontificum, tranſtulit in Eccleſiam eiuſdẽ Sanctæ Cæciliæ nomine nuncupatam: quam & plurimis donis auxit.

Cuius tranſlationis memoriam teſtatam reliquit idem Paſchalis Papa: poſita ante faciem altaris, inferius in confeſſione, in marmorea tabula huiuſmodi inſcriptione:

Hæc C. Baron Tom. 9. Annal. & plura.

Hanc fidei zelo Paſchalis primus ab imo
Eccleſiam renouans, dum corpora ſacra requirit;
Eleuat inuentum venerandum martyris almæ
Cæciliæ corpus: hoc illud marmore condens.
Lucius, Vrbanus, huic Pontifices ſociantur:
Voſque Dei teſtes Tiburti, Valeriane,
Maxime, cum dictis, conſortia digna tenetis:
Hos colit egregios deuotè Roma Patronos.

Secunda inuentio anno Chriſti 1599. & Eleuatio per Clementẽ 8. Papam.

Iterum vero poſt annos 778. anno quippe Dominicæ Incarnationis 1599. die 20. Octobris, cum iiſdem SS. Martyribus, ſub Clemente Papa, eius nominis 8. lucem aſpexit. Cuius beatiſſimæ virginis corpus, præfatus Pontifex, (veteri cupreſſina capſa, in qua iacebat, thecæ argenteæ prægrandi, ſtellis auri fulgore micantibus exornatæ, valoris 4392. aureorum, incluſa) intactum immutatumq;, eodem loco, in quo fuerat repertũ collocatum, poſt peracta Miſſarum ſolẽnia,

nia, maxima cum deuotione & lachrymis, toto ſpectante populo, repoſuit XXII. Nouembris, ipſo feſto virginis die. Ad cuius latus, in alia ſeorſum capſa, prædicti tres martyres Valerianus, Tiburtius & Maximus requieſcunt. Nec non ſub ipſo virginis corpore, in alia ſimiliter arca, præfati duo martyres ac Pontifices Lucius & Vrbanus: prout à Paſchali Pontifice omnes in ijs conditi ſunt. In pretioſa arca argentea, quæ pretioſiſſimum ſacræ virginis Cæciliæ continet corpus, eiuſmodi eſt foris poſita inſcriptio.

Corpora SS Martyrum Cæcilia, Valeriani, Tiburtii, & Maximi. Item Rom. Pontif. Lucii & Vrbani, Romæ aſſeruantur.

Corpus S. Cæciliæ virginis & Martyris; à Clemente 8. Pont. Max. incluſum: anno M.D.IC. Pon. 8.

VITA S. CLEMENTIS MARTYRIS, Epiſcopi Romani, diſcipuli S. Petri: qui tertius ab eo Sedem tenuit; Ex ea quæ eſt apud Metaphraſten. Paſſus anno Christi 202. Traiani Imperat. 3. cum ſediſſet annis 9. menſibus 6. & diebus totidem: numerando ab vltimo die vacationis Sedis Cleti.

C. Baron. in Notat. Mar. Rom. & Annal. To. 2. & 1. vbi hæc eadem fuſius proſequitur. 23. Nouem.

CVm S. Clemens Romanæ vrbis Antiſtes ſanctitate & miraculorum gloria præcellens innumerabilem paganorum multitudinem ad fidem traduceret, Chriſtique Eccleſiam & multitudine fidelium & bonorum operum fructu florentem redderet, Torcutianus officiorum Comes, inuidiæ ſtimulis concitatus, Vrbis Præfectos pecuniarũ largitione corruptos induxit, vt populum odio & ſeditione in Chriſtianũ nomen commouerent. Vrbis præfecturam obtinebat Mamertinus, cum minores præfecti plebem nouarũ rerum cupidam nullo pene negotio concitârunt, vt Chriſtianorum Pontificem Clemẽtem ad necem poſtularẽt. Aliqui tamen nominis illius ſtudioſi contra aſſerebant, virum illum eſſe cunctis virtutibus egregie or-

Seditio populi aduerſus S. Clementem.

gie ornatum, & Reipublicæ ſalutis vehementer cupidum. Quis enim, dicebant, vnquam illius opem in rebus afflictis implorauit, & continuo præſens ab eo remedium non eſt conſecutus? Pauperes, miſeros, ægrotos benigne viſitat, & cunctis conſilia, pecunias, & ſanitatē cōfert. Hæccine ſunt opera ſupplicio aut morte digna? Hæc aliaque quibuſdam aſſerentibus, alij quidam diabolico furore concitati clamabant, magicis eum hæc omnia artibus operari. Deorum enim eſſe contemptorem; ideoque impium: ac dignum, qui atrociſſimis excruciatus ſuppliciis pœnas luat.

S. Clemens Præfecto ſapienter reſpondit.

Hac occaſione arrepta, Mamertinus eum ad ſe adduci præcepit, adductumque hiſce verbis affatus eſt: Clara quidem & generoſa ſtirpe ortus eſſe diceris; ſed neſcio qua religionis ſuperſtitione conflictaris: ideoque populus animo grauiter commotus in te exſurgit, & plectendum affirmat. Ad ea S. Clemens reſpondens; Cum, inquit, ſeditio ab imperito vulgo ſemper proficiſcatur, nec tutum aliquid aut verum habeat, equidem optarem, vt tua prudentia, non ex populi ſeditione, ſed ex mea doctrina, cauſam diiudicare velis. Nam licet canes multi ſuo nos latratu appetant, non tamen propterea rationem nobis à Deo datam eripient. Illi autem quid aliud quam canes latrantes, & homines nomine tenus dici poſſunt? Hac ratione Mamertinus obmuteſcens, ilico rem totam ad Imperatorem Traianum per literas detulit; qui Clementem ſacrificare recuſantem, exilio, vltra* mare, Pontum in deſertam ciuitatem, prope Cherſonam, damnandum reſcripſit.

** Sic legendum eſſe cēſet Baron. in Not. Martyr. Roman. Alij enim ſcribunt vltra mare & Pontum, ad dunque Cherſoneſum Liciæ: Sed male.*

Mamertinus præfectus, exilio damnatū Clementem, deflet.

Hoc reſcripto accepto, S. Pontifex ad exilium prompto animo ſeſe compoſuit: quem Iudex Ipſe Mamertinus non ſine multis lachrymis proſecutus eſt. Cernebat enim eum virum eſſe vitæ integritate & virtute inſignem; ideoque ad nauim eum deducens & reb. neceſſariis abunde inſtruēs, copioſo lachrymarum imbre perfuſus ait ad eum: Deus, quem tu ſincere colis opem tibi feret, eritque, vt ſpero; & ſolatio & auxilio.

Cum

Digitized by Google

Cum autem ad locum exilij appuliſſet, magnamque Chriſtianorum multitudinem, nimirum pluſquã duo hominum millia, ad opus fodiendi & cædendi marmoris inueniſſet, mærore pariter & gaudio profuſus; Non, inquit, abs re huc miſit me Dominus: ſed vt particeps veſtrarum tribulationum, exemplum quoq; conſolationis & tolerantiæ præberem. Illi vero, viſo Pontifice, vim lachymarum præ gaudio fuderunt, & pedibus illius aduoluti narrârunt, quod extrema aquæ penuria laborantes à ſex milliaribus ſuis eam humeris adferre cogerentur. Quibus Clemens intimo animi affectu compatiens; Rogemus, inquit, Dominum, vt fidei ſuæ confeſſoribus aquæ fontem aperiat, qui quondam in deſerto populo ſuo è duriſſima ſilice aquas elicuit. Nec mora; Omnibus vnanimiter in preces incumbentibus, S. Pontifex procul conſpicit agnum; qui, dextero pede leuato, Clementi locum indicare viſus eſt. Tunc Pontifex cogitans eum eſſe Chriſtum Ieſum, feſtine locum adiit, arreptoque ligone fodiens, repente fons pulcherrimus aquis ſcaturientibus emerſit: qui magno deinde impetu effuſus fluuium fecit. Quo ſane miraculo tanta populi multitudo ad Chriſti fidem conuerſa eſt, vt quotidie quingenti & plures baptiſmate luſtrarentur: intraque vnius anni ſpatium, quinque & ſeptuaginta eccleſiæ ea in prouincia conderentur: Itaque ſimulachra omnia confracta & fana diruta, lucique ad trecenta vſque milliaria in orbem conciſi & conſtrati ſunt.

Precib. ſuis S. Clemens impetrat aquæ fontem inſignem.

Permulti conuertuntur ad Chriſtum extructis eccleſiis.

Quæ res vt fama celeberrima ad aures Traiani Imperatoris peruenit, animo vehementer commotus, protinus eo Aufidianum Præſidem deſtinauit: qui plurimos Chriſtianos diuerſis tormentis ſuſtulit. Videns vero multitudinem ſumma cum alacritate ad martyrij palmam contendere, rabiem ſuam in Pontificem conuertit, eumque in medium maris præcipitem dari iuſſit. Aderat ingens Chriſtianorum multitudo, quæ Pontificis ſui agonem precibus & lachrymis Deo commendabat. Porro Cornelius & Phœbus, viri ſan-

Demergitur in mare

ſtientem conſpicati ſunt. Eo ſpectaculo haud immerito ſtupefacti, proni in facies ſuas conciderunt, ſummisque lætitiæ vocibus, cum magna gratiarum actione, Deum in ſancto ſuo mirabilem collaudârunt: filiumque, martyris patrocinio, à mille mortis periculis anno integro ſeruatum, lætitia & admiratione pleni, domum reduxerunt.

VITA S. TRVDONIS PRESBYTERI ET Confeſſoris, Hasbaniorum Apoſtoli: Ex ea quæ eſt per Theodoricum Abbatem S. Trudonis. Obiit anno Chriſti Domini 693. qui fuit Sergii Papæ 6. Aetatis ſuæ 65. cum natus eſſet Anno 628. *Vide Notas C. Baron. in Not. Mar Rom. & Tom. 8. Annal. Anno 701.*

S. Trudo in Hasbania, quæ olim cum Lotharingia cenſebatur, claris & diuitiarum gloria præcellentibus a natus maioribus, ab ipſis penè ætatis primordijs, tanta cœpit pietate & religionis gratia floreſcere, vt lineam illam nobilitatis, quam ab omnibus retro atauis, Francorum principum ſanguis & Auſtraſiorum ducum vena in eum transfuderat, nouo quodam virtutis genere ab excelſiore animo prodeunde longe ſuperauerit. Veruntamen nec parentes, licet cunctis opibus & humana gloria circunfluentes, à ſummo pietatis ſtudio alieni fuêre; imò tam eximijs pariter religionis & pietatis floruere operibus, vt matris eius Adelę corpus in Zeelem,)quod iuris hæreditarij erat) apud Dieſthemium tumulatum poſtea in altari eleuatum ſit; cuius os per magnum, & pars itẽ maxillæ, in Trudonenſi monaſterio ſummo honore aſſeruatur. *23. Nouem.* *Patria & Parentes eius.* a *Natus eſt anno Chriſti 628 iuxta Ioan. Ioan. Molan. in Indiculo SS Belgii.* *Adela mater eius prope Dieſthemium quieſcit.*

Porro Trudo admodum adhuc puer, cum alijs animi corporisque dotibus egregiè ornatus, tum benigne faciendi ſtudio erat admirabilis; ita prorſus vt nunquam tam calore æſtiuali, quam hiemali frigore, prohibitus ſit, quin obuium ſibi quemlibet nudum aut indigentem, propria veſtiret tunica, largaque manu illorum inopiam ſubleuaret. *Benignitas pueri egregia in pauperes.*

Digitized by Google

Cum autem primos adoleſcentiæ annos attingeret, cæleſtia aſſiduo meditans, cœpit ex ingenti lapidum aceruo ludibundus quaſi templum conſtruere; compoſitiſque miro ordine lapidibus, totum ſe in oratione proſtrauit. Id conſpicata mulier quædam, familiare dæmonis mancipium, protinus aduolat, totamque illam lapidum congeriem in templi forma diſpoſitam pede ſubuertit: fulminanſque conuicia, pium adoleſcentem impoſtorem, & ſub obtentu religionis ſimulatorem ſanctitatis appellat. Eam contumeliam cum Trudo mira cum grauitatis miſeratione perferret, ecce cæleſte numen æſtuantem furore mulierem cæcitate percuſſit: quam poſt dies aliquot ſanctus adoleſcens multorum precibus & lachrymis fatigatus mirabiliter reſtituit. Hoc primum ſummæ virtutis iudicium, cunctis eum honorabilem reddidit. Pater vero, qui affectu tenerrimo filium diligebat, toto conatu ad ſeculi honorificentiam eum excitabat; ſuadebat coniugium; prædia ſpondebat; oſtendebat familiam: hortabatur ad militiam. Adoleſcentes item & coæui nobiles, iaculari, equitare, venari, cæteraque id genus quotidie ſuadebant: monachumque in laico cum deriſione repræhendebant. At ille iſtas Sirenarum voces obturata aure pertranſiens, pro prædiis, cælum, pro coniugio: cælibatum; pro familia reſpiciebat angelos; pro militia denique, Dei obſequium cogitabat.

Improba mulier euertit ſtructuram eius.

Diuinitus, orbata luminibus, à Trudone ſanatur.

Pater eum inuitat, ad ea quæ mũdi ſunt.

Ille egregie contemnit.

Sed quanquam hiſce & aliis ſane admirandis virtutibus clarus eſſet, vna tamen cura ſtimulabat animum, quod omnis literaturæ plane rudis, Deum, quẽ in ſcripturis Euangelia loquuntur, prophetæ teſtantur, legendo non mereretur agnoſcere. Itaque tædens mœrenſque ad Dominum conuerſus, eum frequentibus cœpit exorare ſuſpiriis, vt clauim omnis ſcientiæ largiri ipſi dignaretur; qua libri illius ſignacula reſerare poſſet, cuius clauſuram nemo, præter Ieſum, dignus inuentus eſt aperire. Hæc aſſiduo orans, cæleſti per Angelum oraculo in ſomnis monitus eſt, vt beatum Remaclum Tungrenſem epiſcopum adiret: ple-

Angelus ei dormienti apparet.

Digitized by Google

pleniſſimam penes eum literarum, quam petebat, conſecuturus ſcientiã. Ea viſione mirifice exhilaratus, Remaclum adiit; à quo peramanter exceptus, ad * Glodulphum Metenſem antiſtitem miſſus eſt? qui eum viro cuidam primario & prudentia ac religione præſtantiſſimo, literis imbuendum tradidit; ſub quo tantos fecit proceſſus, vt nulli ſodalium eſſet ſecundus. Porro ibidem quicquid in Hasbania patrimonii habebat, Eccleſiæ Metenſi in honorem S. Stephani reſignauit. ** Clodulphum.* *Multa legat Eccleſia Metenſi.*

Poſt quæ, à Glodulpho ſacerdotii honore initiatus, doctrina iam præcipuus, mox ad partes Hasbaniæ remiſſus eſt: vt quæ magna ex parte idolis adhuc deſeruiebat, eius prædicatione cito in plenam Euangelii libertatem veniret. Et quidem ibi, cum primo, quod puer vouerat, templum conſtruxiſſet, in gentilitio agro; in honorem Quintini martyris & Remigii Epiſcopi, ilico in corda incolarum lætiſſima ſparſit Euangelii ſata; quæ vberes adeo protulêre fructus vt extirpata penitus ſuperſtitione, ſanctiſſima Chriſti religio mire inibi effloruerit. Qua re plurimum delectatus vir ſanctus, optimum factu arbitratus eſt, ſi Chriſtianum illum exercitum, cænobiali etiam vallo circumdaret: vbi tutius deinde inimici inſultus, oratione à ſe ſuiſque propulſaret. Nec mora; Iactis cœnobii fundamentis, doteque ex fidelium collatione adiecta, nouum repente, Chriſto arctius ſeruire cupientium, contraxit exercitum: quem & doctrina & exemplo ad cæleſtem diſciplinam iuſtruxit egregie. Condidit autem & aliud quoq; monaſteriũ, ſimulq; dotauit; quod medio à Brugis Flandriæ ciuitate (quæ id temporis cum vniuerſo ſuo agro, iure paterno, ditionis eius erat) diſſitum milliario, & perſonarum multitudine & ſanctitatis gloria quondam fuit florentiſſimum: quod vulgo ſancti Trudonis appellatur. *Remittitur in Hasbaniam ad concinandum.* *Conſtruit templum.* *Item Monaſterium.* *Condit ſecundum monaſterium prope Brugas.*

Interea angeli occultæ ſanctitatis eius teſtes fidiſſimi, prælianti s conciuis ſui attẽdebãt labores, & fulgẽtes beatæ immortalitatis ei nectebãt coronas; cũ areſcen-

ſcen-

ſcentibus languore membris & rigentibus neruis, nihil tamen de conſueto pietatis remittebat ardore; ſed deficiente pene ſpiritu, de contemptu mundi, de Dei amore diſſerere non deſtitit, donec viuificis myſteriorum munitus Sacramentis, anno ætatis ſuæ 65. ſanctā animam in manus Creatoris feliciter efflaret; tot ac tantis poſtmodum vti prius in vita clarus miraculis, vt nullo orationis fluento cōdignè explicari valeant. Quieſcit apud Hasbanos, in oppido & Abbatia S. Trudonis, patriæ Leodienſis.

Obitus eius feliciſſimus

Æque, vt in viuis ſic poſt mortē clarus miraculis.

Acta S. Chryſogoni habet Lector in vita S. Anaſtaſiæ hoc Tom. 4. 25. Decemb.

Laurent. Surius Tomo 6.

INVENTIO ET TRANSLATIO CLARISSImi Martyris S. Gereonis, & trium Sociorum: A Rudolpho Abbate S. Trudonis, & poſtea S. Pantaleonis in Colonia, conſcripta, anno Domini 1121. aut circiter.

24. Nou.

ANno incarnati verbi milleſimo centeſimo vigeſimo primo, turbatis iam ante per aliquot annos Eccleſia & regno, ſub Imperatore Henrico, quem Papa Calixtus ſecundus anathemate percuſſerat, ego Rudolphus, multis Epiſcopis & Abbatibus de ſedibus ſuis eiectis, tandem è cœnobio beati Trudonis, cui annos duodecim, menſes duos & dies quatuordecim indignus præfueram, expulſus ſum: venienſque Coloniam, à Friderico Colonienſi antiſtite humaniter ſuſceptus, & in beati Pantaleonis monaſterio Abbas conſtitutus ſum. Quo tempore, quodam Dei ſeruo & prædicatore magno Nortberto, petente vnum de corporibus martyrum Thebæorum, quæ in S. Gereonis monaſterio condita iacent, apertum eſt vnius eorum ſepulchrum, præſentibus tota nocte ad vigilias religioſis clericis, monachis atque abbatibus: inter quos ego peccator vocatus adfui. Eleuato ergo ſuperiori lapide ſarcophagi, poſt octingentos & amplius

Henricus Imperator excommunicatus à Papa Calixto.

Monaſterium S. Gereonis, hodie collegiū Canonicorum.

plius

plius annos martyrii Thebæorum, inuẽtum eſt in eo corpus magnum, per ſcapulas amplum, militari purpurei coloris chlamyde indutum; quæ ampla vtrinq; veſtis tribus ſubter genua dependebat digitis, genus pallii non ignobilis. Eã veſtem rurſus alia tegebat breuior, ignota quidem nobis nomine, ſed cognita filo ſerico & colore nobilioris purpuræ. Subtus ad carnẽ; veſtem habebat nihilominus ſericã albi maximè coloris, ſed tamen ſubrubeam. Corpus totum intactum adhuc videbatur à mento, quod tantum de capite ſupererat vſque ad pedes, indiſſoluta adhuc ſuperficie veſtium, caligarum atque calceorum. Nam vt conii- cere verius potuimus, ſic caſu pertrãſierat inter caput & mentum perſecutoris gladius. Pars tantum illa, vbi ventris mollities fuerat, aliquantum, modeſtè tamen; ſubſederat: quam veſtis ſubſecuta, indiſſoluta permãſerat. Tali ſuppreſſione, pectus & oſſa femorum videbantur magis turgere. Supra pectus illius; ſignum Dominicæ Crucis, ex aurifrigio, longitudine penè vnius pedis, latitudine vix vnius digiti, inuentum eſt

Inuentio corporis S. Gereonis post annos à morte 800.

Crux ſuper pectus eius inuenta.

A genu ad pedes vſque, tibiæ ex directo & integro decenter compoſitæ, caligis adhuc integris, rotundis floribus ad modum oculorum caudæ pauonis circumquaque diſtinctis; veſtitæ erant. In ipſis ſubtalaribus iuncti ſicut prima die, & à talo ſurſum erecti pedes adhuc continebantur: & quantum ad veſtis ſuperficiem; nihil de toto corpore videri poterat, quod adhuc corruptum ſiue commotum vnquã fuiſſet. Sub veſtibus tamen, ſicut poſtea exitus probauit, ipſa caro iam prorſus in cinerem reſoluta fuerat cũ oſſibus; exceptis paucis de maioribus: ſed fauillæ ſuperextantis integritas, carnis quoque integritatem oculis admirãtium figurabat. Ad caput eius cæſpes erat gramineus, totus ſanguineus.

Sed & in aliorum trium martyrum ſarcophagis hac occaſione apertis, eadem Dei magnalia vidimus. Pili herbarum in ipſis cæſpitibus adhuc rigebant, ſicci tamen, ſed concreto ſanguine integri & rubei tenebantur

Item inuentio aliorũ trium.

bantur. Totus cinis carnis & oſſium, quaſi calix nouiter fuſa, candebat per totum ſarcorphagum. O quoties ibi cantatum multis cum lachrymis fuit; *Et in ſāguine Agni lauerunt ſtolas ſuas* O quoties repetitum: *Lauerunt ſtolas ſuas & candidas eas fecerunt in ſanguine Agni.* Tandem collectus eſt cinis & cæſpes ſimul ſanguineus in puluerē reſolutus: ſuſceptuſque in mūda palla & precioſa in alio ſcrinio maiore reconditus eſt. Vniuerſæ aūt reliquiæ fuēre; Veſtes eius craſſo ſanguine, ſed ſicco graues: Balteus eius militaris, de nigro corio, vnius pene vlnæ longitudinis. Nodus ferreus ad modum oui rubigine prope conſumptus; quem capulum gladij eius fuiſſe credimus: quæ omnia ſtudio & deuotione Hermanni eiuſdem monaſterii Præpoſiti translata ſunt.

Apoc. 7.
Ibidem.

De rebus eius in Iulianum Apoſtatam præclare geſtis meminit Sozomen. licet nomē eius non exprimat. Hiſt Eccl. l. 6. c. 2. vt Notat. Baron in Martyr. Rom. 25 Nouem.

CERTAMEN S. MARTYRIS MERCVRII: *Vt refert illud Baron. in Annal. Tom. 2. Anno Chriſti 254. Decii Imp. 2.*

CÆſareæ in Cappadocia inter alios inſignes Martyres Mercurius pro fide Chriſti nobile certamē exegit: cū prius egregia nauata opera in bello aduerſus Perſas, ab eode Imperatore fuiſſet honoribus auctus, vt ordinum ductor fieret. Hic natus patre Gordiano Primicerio legionis * Fretenſis, Chriſtiana fide imbutus, & angelica viſione roboratus, ingentem de Perſis victoriam conſecutus, delatus à Catulo Conſulare quod Chriſtianus eſſet, à Decio vocatus, cauſam dixit magna conſtantia; cuius rei occaſione multa paſſus, demum capite truncatus, corona martyrii inſignitus, de impietate & perfidia illiberalis Principis triumphauit. Hic ipſe ſequenti ſeculo, quo oſtenderetur ſanctos martyres in cælis viuere, & in neceſſitatibus eos inuocantibus præſto eſſe, pro Chriſtiana religione aduerſus apoſtatam Iulianum pugnâſſe repertus eſt. Cum. n. impius ille in Eccleſiam graſſaretur, & vir quidam * pietate inſignis Dominę noſtrę adſtaret imagini (in qua etiam Mercurii celebris martyris figura

** alias Martenſis.*

Cauſam dicit coram Decio.

Nota lector ſanctos in cælis non ignorare quæ in terris fiant.

Ioan Damaſc de Imag. orat. 1

** Fuit is S.*

gura deſcripta erat) ſupplicans vt impius Apoſtata è medio tolleretur, mox, quid euenturum eſſet, viſione didicit. Vidit enim martyrem ad exiguum tempus obſcurum; non multo autem poſt haſtam cruentam tenentem: cuius iaculo Iulianum traiectum fuiſſe conſtans eſt opinio.

Baſilius. De hiis vide Baron. Annal. Tom 4 Iuliani Imper. Anno 2.

*MARTYRIVM S. ET CLARISSIMÆ VIRGINIS * Catharinæ: Ex eo quod eſt apud Simonem Metaphraſten Paſſa eſt anno Chriſti* 307.

IMperante impio * Maxentio, terribili per vniuerſum imperium edicto, ab eo cautum eſt, vt omnes inſolita & noua quadam ſacrificiorum magnificentia, ſuam in deos religionem, cultumque declararent. Agebat is Alexandriæ; cum innumerabilis hominum multitudo, metu minarum potius quam religione coacta, eo confflueret, & oues boueſque, aliaque animalia, pro facultatum ratione, ad ſacrificii ſolemnitatem pertraheret. Ipſe igitur imperator viſa populi & ſacrificiorum multitudine, non modo impenſe lætabatur, ſed multo magis operam dabat, vt ſumma & inaudita quadam magnificentia ſacrificium perageret. Itaque cum certatim vnuſquiſque Imperatoris ſui voluntati obſequi ſtuderet, tantus erat hominum concurſus, vt non dico fanum, ſed ne ipſa quidem ciuitas cunctos caperet; brutorum vero animantium clamore tota regio ita circunſonabat, vt alter alterum loquentem vix audiret: nidorq; & fumus aſpectum pene adimeret.

*Dum hæc fierent, virgo quædam natalibus clariſſima, diuitiis opulenta, formæ pulchritudine florentiſſima, ſcientiis diſertiſſima, nulliquc, quod rarum eſt in fœmina, prudentiæ opione ſecunda, Hecaterina nomine, * videns tam nefaria religionis ſuper-

** al. Aecaterina & Hecaterina. C. Baron. Tom 3. Annal in Not Mart. Roman. 25 Nouemb. * Maximino, legendum. Rufinus hãc ipſam nominat Dorotheam: nam quod Hecaterina ab Hecate nomen deriuatum eſſe videtur, id illi fuiſſe inditum apparet cũ adhuc Gentilis eſſet.*

*Factã aũt Chriſtianam, mutaſſe nomen ac dictam eſſe Dorotheam, ſed priori nomine magis notam. Hæc Baron eod To. Annal 3. Dotes animi & corporis S Catharinæ. * Alexand nefaria idololatria exercetur.*

perſtitione innumerabilem populi multitudinem ad inſaniam vſq; flagrantem, & in peſtem animæ ſempiternam miſere ruentem, ardentiſſimo fidei zelo incitata, paucis comitata puellis famuliſq;, protinus ad templum profecta eſt: in quo vniuerſa cum Rege multitudo ſacrificia nefaria immolabat. Cumq; virgo ætate iuuenis, & ſpecie corporis animiq; decora, in ipſo limine templi hæreret, omniumque oculos animoſq prouocaret, nunciatũ eſt Regi, præ tẽpli foribus adeſſe. Hecaterinam neceſſarium aliquid quod ei dicat habentem: qui præ gaudio exultans, ſummo cum honore eam introduci præcepit.

Conſtanter reprehẽdit Imperatorem, idolis ſacrificantem.

Illa vero ſumma cum modeſtia & omnium admiratione gradum inferens, Tyrannum ſacrificiis occupatum hiſce fere verbis eſt allocuta; Oportebat quidem te, ô Imperator, ipſo naturæ inſtinctu vanam religionis huius agnoſcere ſuperſtitionem; ſed quoniam potenti nimis dæmonis fraude longius te a veritate in errorẽ abductum video, ſaltẽ ipſis, qui apud vos ſunt, ſapiẽtibus adhibe fidem: qui aperte deorum tuorum vanitatem redarguunt. Satis multas hactenus in barathrum damnationis æternæ pertraxiſti animas; vel iam tandem ad meliorẽ ac ſaniorem reuertere mentẽ: ni malis iuſto Dei iudicio æternæ gehennæ ſubire ſupplicia. Hæc aliaque virgo prudentiſſima cum diceret, *Maxentius ira repletus reſponſum dare volebat, ſed impotenti furoris ſui dominatu, voce extincta, effari nõ poterat. Tandẽ totus adhuc ſtupore oppreſſus præ admiratione, ſacrificii conſummationem eã præſtolari iubet. Eo igitur peracto in Regiam reuerſus, acceerſitam ad ſe beatam hiſce fere verbis affari exorſus eſt; Dic nobis, quænam es tu, aut quænam ſunt ea verba, quæ es nobis locuta? Ad quæ Catharina; An ignoras, me filiam Imperatoris eſſe, qui te in hac ipſa dignitate præceſſit: Si tamen nomẽ ſcire libet, equidẽ Hecaterina dicor: omnium artiũ diſciplinis erudita; ſed cũcta hæc pro nihilo ducẽs, vt immortali ſpõſo Chriſto deſpondear: qui per Prophetã locutus eſt: ***Perdã ſapiẽtet***

**Maximinus.*

Eſaiæ 29.

tiam ſapientum, & prudentiam prudentium reprobabo

His auditis Imperator prudentiam eius ſinè fine admirans, facibus libidinis repente inflammatus eſt, totuſque ad blanditias conuerſus; nihil non fecit vt animi eius virtutem emolliret. At illa cernens hominem cæco amore miſerrime captum, Quid, inquit, tam miſere dæmonis fraude deciperis, qui te ad libidinem, & intemperantiam, & nefarias cupiditates impellit? Ego cuiuſmodicunque ſum, certe puluis ſum & lutum: Creatoris potentia & gratia in hanc formam inducta, eiuſque imagine honorata. Quamobrem vel ex hoc ſolum Opificis conuenit te admirari ſapientiam, quod in luto, & materia tam vili, tantam potuerit extruere pulchritudinem. Et quidem ſi parumper à dæmonum fraude mentem auocare velis, efficiam profecto, vt verum Deum, æternum & immortalem luce meridiana clarius cognoſcas: cuius tanta eſt potentia, vt ſolum eius nomen, vel crux in aëre formata, deos tuos in fugam vertere poteſt.

Incenditur magno illi amore Imperator.

Praclare eum monet Catharina

Ad hæc Imperator cum reſponſum dare non poſſet, ſimulata grauitate, quaſi indignum foret Imperatorem cum fœmina diſſerere, Comprime, inquit, parumper illam dicendi libertatem, & ego meos ad te oratores adduci præcipiam, qui & rationes tuas, quibus inniteris abunde confutabunt, & te meliora edoctam ad deorum noſtrorum cultum reducent. Hæc dicens martyrem quidem in cuſtodiam abduci, ex toto vero regno oratores ingenij acumine, & dicendi artificio præſtantiſſimos adduci præcepit: qui certamen diſputationis cum Catharina ſuſciperent. Conuenerunt breui numero quinquaginta: viri opinione prudentiæ, & dicendi facultate admirandi. Qui vt cauſam, propter quam tanto ſtudio aduocati fuerant, intellexêre, animis nonnihil commoti ſunt, quod tanti numero ad certamen cum fœmina ineundum vocati eſſent Vnde eorum vnus, eximius inter omnes, vt eam ignominiam confeſtim deleret,

Abducitur in Cuſtodiã

50. Oratores conuocantur, vt eam diſputando ſuperent.

Digitized by Google

ret, ait ad Imperatorem; Fieri quidem poteſt, fœminam, quam dicis, aliqua prudentia vel doctrina excultam eſſe; ſed quæ fœminarum tanta inueniri poterit, vt congreſſum doctiſſimorum oratorum, qui ætatem omnem in literis triuerunt, ſuſtineat? Itaque ad me ocyus perducatur, vt omnes intelligant, quam vana ſit eorum opinio, qui fœminam cum viris doctiſſimis conferendam putant.

** Maximinus.*

His auditis * Maxentius lætitia geſtiens, quaſi parta iam victoria Catharinam adduci præcepit; quam orator ille faſtu ſuperbiæ & inanis ſapientiæ opinione tumidus, intuens, Tune es illa, inquit, quæ deos noſtros tam impudenter & inſolenter iniuria afficis & conuicijs proſcindis? Martyr autem placide leniterque reſpondens, Ego ſum, inquit, ſed non impudenter vel inſolenter. Deinde diſputatione inſtituta, virgo clariſſima ex ipſis veterum poëtarum carminibus, quibus oratores deorum numina aſtruere conabantur, ita eos conuicit, atque ex Apollinis oraculo, & Sybillæ folijs æternum Chriſti numen ita potenter confirmauit, vt apertiſſimis ſuperati rationibus, manus virgini dare, ſeque victos plane eſſe fateri cogerentur. Qua re * Maxentius tanto animi furore concitatus eſt, vt omnes illos oratores flammarum incendio condemnaret. Hac audita ſententia proni omnes ad pedes beatæ Catharinæ ſe abiecerunt, vt baptiſmate luſtrarentur. Quos illa optimo animo eſſe iubens, certiſſima immortalis vitæ ſpe plenos ad martyrij certamen præmiſit; quod 17. menſis Nouembris lætabundi peregerunt.

S. Catharina Oratores clariſſimos diſputando conuincit, & ad Chriſtũ conuertit.

** Maximinus.*

Oratores coronãtur martyrio.

** Maximinus.*

Ijs per ignis incendium martyrio coronatis, * Maxentius rurſus blanditijs Catharinam eſt aggreſſus. Spondebat diuitias, honores; regni denique communionem: ſi dijs libamina offerre vellet. At illa ne illibatæ integritatis diſpendium pateretur, depone, inquit, ô Imperator, animum illum fraudulentum, vafraque conſilia, atque blanditias. Dixi enim me Chriſto conſecratam eſſe, ſtolamque martyrij cuiuis purpuratæ

Digitized by Google

puratæ regiæ longe præponere. Hæc cum diceret, * Maxentius in furorem & rabiem conuerſus, iubet eam regali ſpoliatam purpura boum neruis crudeliſſime cædi; cæſamque in carcerem abduci: vt interim, quo genere ſupplicij eam conſumeret, ſedulo perpenderet.

Maximinus.
Catharina flagellatur.

Dum hæc geruntur, Auguſta Imperatoris coniunx magno Catharinæ deſiderio tacta, Porphyrionem adijt, eique expoſuit, accepta prius ab eo ſilentij fide, quod Catharinam in carcere conuenire vellet. Nec mora; Porphyrio, carceris cuſtodibus pecunia delinitis, Imperatrici aditum patefecit; quę viſo virginis vultu, tam vehementer animo exhilarata eſt, vt ad eius pedes procideret, fuſiſque præ gaudio lachrymis, tum demum vere ſe Imperatricem, vere ſe beatam prædicaret. Cui martyr; Profecto beata es, vere beata; cui ipſos angelos immortalem video offerre coronam: quam poſt diem tertium martyrio redimita, à Chriſto, æternum regnatura accipies. Illa vero trepidante & ſuppliciorum atrocitatem toto corpore perhorreſcente, Catharina eam confirmans, nihil cruciatus ijs timendos eſſe docuit, qui Chriſtum in certamine adiutorem haberent. Porphyrio interea audito Chriſti nomine, ait ad virginem; Et quid quæſo præmij conſequerer, ſi & ego deinceps Chriſto militare cuperem? Cui Catharina; Præmium, quod pijs omnibus à Chriſto poſt hanc vitam in cœlis eſt conſtitutum, nulla humana mens, non dico exprimere, ſed ne concipere quidem vllo modo poteſt. Tale enim tantumque eſt, vt omnes humani ingenij vires & mentis cogitationes longe excedat. Porphyrio his auditis ilico cum 200. militibus, repudiata idolorum ſuperſtitione, Chriſto nomen dedit: totuſque lætabundus domum, nocte concubia, reuerſus eſt. Catharina vero totis illis duodecim diebus, quibus in carcere fuit, columbæ cuiuſdam miniſterio alimenta accipiens, poſtremo ab ipſo quoque Chriſto Ieſu ad conſtantiam confirmata eſt.

Auguſta coniunx Imperatoris Catharinã inuiſens credit.

Item Porphyrio cum 200 militibus.

Alitur per Columbã in carcere S. Catharina.

Igitur Chriſti præſentia mirifice recreata & noua inſuper pulchritudine decorata rurſus ad * Maxentij tribunal euocata fuit. Stupebant omnes ad mirabilem virginis decorem, ipſeque inprimis Imperator ſpecie eius emollitus, Te, inquit, decet ô filia imperium. Age igitur dijs ſacrifica, & nobiſcum impera, & noli tantam pulchritudinem tormẽtis ſubdere. Illa autem, Hæc, inquit, quam tu admiraris pulchritudinem, terra eſt & cinis; quam & tempus efflore ſcere facit, & morbus tabeſcit: vtpote quæ nihil ſtabile, nihil firmum habet.

** Maximini.*

Æſtuat rurſus amore illius Imperator Maximinus.

Dum hæc dicuntur, Præfectus quidam Churſaſadem nomine, acri dolore * Maxentij vicem miſeratus, ſimulque Imperatoris beneuolentiam captans, Ego, inquit, ô Imperator viam modumque inueni, quo hanc vel tibi dicto audientem reddes, vel momento temporis diſſipabis. Iube ſub vna fibula quatuor fieri rotas, ſerris & clauis acutiſſimis munitas; eamque machinam funibus paruiſque rotis maximo impetu agitari præcipe. Eo terrore eius conſtantia protinus vel concidet, vel certe corpus in mille particulas diſſecabitur.

** Maximini.*

Horribilis rota ad torquendam virginem.

Fuêre cuncta hæc ordine impleta, & martyr in rotam coniecta: ſed mox ipſa machina ab Angelo tanta vi & impetu, martyre illæſa permanente, diſſipata, vt multi è circumſtantibus diſcerperentur; plurimi vero clamarent, Magnus eſt Deus Chriſtianorum. Efferbuit tunc furor * Maxentij incredibiliter: eoque noua in martyrem ſupplicia cogitante, ecce eius coniunx Auguſta fidenter illum adiens, Abſolue quæſo, inquit, magni Dei famulam, quam, vt vides, tormenta ſuperare non poſſunt. Reuera enim erras toto cœlo, & plane deſipis, ſi exiſtimas te Deo viuo & vero potentiorem eſſe. Audiens hæc Imperator confeſtim vniuerſam mentis ſuæ rabiem in coniugem conuertit: eamque abſciſſis prius, crudeli ſane ſpectaculo, mammillis, capite truncari iuſſit. Illa vero, accepta ſententia, læta dixit martyri: Ora pro me. Et Catharina, Vade

Ea ab angelo diſſipatur.

** Maximini.*

Maximinus in propriam coniugem horrende ſæuit: & martyrio afficit.

de, inquit, in pace, æternum cum Chriſto regnatura. Ea igitur martyrio conſummata, Porphyrio cum ſuo exercitu conſtanter accedēs, Et ego, inquit, Chriſtian⁹ ſum: paratus cum hiſce commilitonibus idem pro Chriſto certamen ſubire. His auditis, eiulauit præ dolore * Maxentius: & frendens gemenſque cunctos crudeli ferro trucidari præcepit.

Item Porphyrio cū ſuis fit martyr.

** Maximinus.*

Inde conuerſus ad Catharinam Tyrannus, cum irrito conatu minas ac blanditias adhibuiſſet poſtremas, eam ſimiliter truncari iuſſit. Itaque virgo illa clariſſima & cunctis ſcientijs ad miraculum vſque ornatiſſima, tot tantiſque certaminibus inclyta, ad martyrij locum deducta fuit, quam cum multæ virgines & matronæ nobiliſſimæ acerbiſſimis lachrymis atque lamentis proſequerentur, illa vultu conſtanti, & ad hilaritatem compoſito, ab omni luctu ad ſummam lætitiam omnes prouocabat; ſublatiſque in cœlum manibus orationem fudit; ſicque niueam extendens ceruicem lictori eam feriendam præbuit: è qua pro ſanguine lac fluxiſſe viſum eſt. Corpus vero omni veneratione digniſſimum, angelorum miniſterio in montem Sina perlatum fuit: vbi clariſſimis inclytum miraculis, etiamnum eius viſitur ſepulchrum.

Damnatur capitis S. Catharina

Lac pro ſanguine è ceruicib⁹ eius fluit.

Locus ſepulturæ eius.

VITA S. CONRADI EPISCOPI CONſtantienſis: Ex addit. ad Petrum epiſcopum Equilinum. Migrauit ex humanis anno Domini 976. Numeratur 30. eius ſedis Epiſcopus. Interfuiſſe reperitur Concilio Engelenheimenſi, celebrato ſub Agapito 2. Papa Anno Domini 948.

C. Baron. in Notat. ad Martyr. Roman. Tom 10. Annal.

SAnctus Conradus genere Alemannus, parentibus ſimul & virtutibus nobilis, primo à Notingo Conſtantienſi epiſcopo cauſarum auditor, epiſcopatui præfectus: ac deinde etiam maiori Eccleſiæ prępo-

26. Nouēb.

Fit præpoſitus maioris eccleſiæ.

ſitus eſt. Vbi cum in magna perfectione ſe dudum geſſiſſet, tandem defuncto Notingo, à ſancto Vdalrico, poſt indictum triduanum ieiunium, Conſtantienſis epiſcopus quamuis renitens conſtituitur: vbi tres inſigni opere erexit Eccleſias; in quarum vna, videlicet B. Mauricij, ſepulchrum Domini Hieroſolymitano illi ſimillimum extrui curauit: nec non & Dei genitricis templum precioſis reliquijs decorauit. Ter, deuotione impulſus, ſepulchrum Domini Hieruſalem viſitauit.

Fit Epiſcopus & tres ædificat eccleſias

Ter viſitauit ſepulchrum Domini.

Porro contigit die quodam Paſchæ, peracta conſecratione, araneam in calicem delabi; quam vir ſanctus (ad euitandam forte confuſionem & ſcandalum) fiducialiter deglutiuit; quæ & poſtea, non ſine miraculo, ipſo ad menſam expectante, omnibus videntibus ex ore eius exiuit.

Claruit ſpiritu prophetia.

Cæterum Gebhardo adoleſcenti, quod poſt Gamelonium ſibi in epiſcopatu eſſet ſucceſſurus prædixit: quod & ita euenit. Et ſic demum plenus operibus bonis, diem in Domino clauſit extremum; multis poſt mortem miraculis clarus.

Obit feliciter.

C. Baron. in Notat. ad Martyr. Roman.

VITA S. BARLAAM EREMITAE, ET IOſaphat Indiæ Regis; Ex ea quæ eſt per Sanctum Ioannem Damaſcenum: Interprete Iacobo Billio. Claruere non multo ante præfatum Damaſcenum: qui floruit (vt patet Tom. 9. Annal. Illuſtr. Baronij) Anno Domini 728. & reliq.

27. Nouemb.

Patria & parens eius

FVit quidam Indorum Rex, Abenner nomine; qui primum quidem idolorum cultui & impuro luxui maxime deditus, acerrimam in Monachos mouit perſecutionem. Quibus potiſſimum offenſus erat, quod Senatorij Ordinis viri aliquot, delitijs aulicis abdicatis, eremiticam eſſent amplexati vitam. Huic

porro

porro interim Regi, elegantiſſima forma natus eſt filius. Vnde ineffabili perfuſus gaudio, Ioſaphat nomen ei impoſuit, idolorumq; ad templa demens ſe contulit, vt dementioribus ſacrificia offerret, laudeſque ad edendam grati animi ſignificationem perſolueret. Igitur rebus inanimis, & ſurdis filij ortum acceptum ferens quaqua verſum miſſis nuncijs plebem quoque ad eius natalitia celebranda cogendam curabat. *Ioſaphat Naſcitur*

Deinde delecti viri circiter quinquaginta, qui in ea Chaldæorum ſapientia, quæ in conſpiciendis, notandiſque ſideribus verſatur, ſtudium atque operam collocârant, ad regem conuenerunt. Quos cum Rex propius ad ſe accedere iuſſiſſet, de ſingulis percunctabatur, quidnam puer in lucem editus futurus eſſet. Illi autem longa conſideratione habita, futurum dicebant, vt opibus, ac potentia floreret, atque omnes, qui regnum ante ipſum obtinuiſſent, ſuperaret. Vnus vero Aſtrologus, qui ſocios omnes ſuos eruditione anteibat, his verbis vſus eſt, Quantum ex ſiderum curſu addiſcere poſſum, O Rex, filij, qui nunc ex te ortus eſt, amplitudo atque profectus non in regno tuo erit, ſed in altero præſtantiore, atque incomparabiliter excellentiore. Atque ipſum Chriſtianorum quoque religionem, quam tu inſectaris, arrepturum exiſtimo. *Rex Aſtrologos de filio conſulit.* *Vnus illorum veridicus.*

Rex autem, vt hæc intellexit, eiuſmodi nuncium grauiter ac moleſto animo excepit, voluptatemque ſuam mœſtitia interrumpi ſenſit. Nihilominus tamen in priuata quadam Ciuitate, pulcherrimo palatio extructo, ſplendidaque domo elaborata, illic filium collocauit, iuſſitque vt exactis primis ætatis annis, nullis ad eum acceſſus pateret. Atque Pædagogos ipſi, & Miniſtros ætate florentes, eximiaque forma præditos conſtituens, hoc ipſis mandauit, vt nihil eorum quæ in hac vita moleſta ſunt, perſpectum ipſi facerent; non mortem, non ſenectutem, non morbum, non paupertatem, non quidquã aliud moleſtiæ, quodque ipſi oblectationem interpellare poſſet; verum o- *Rex omnes moleſtias procul à filio arcere ſtudet.*

Digitized by Google

omnia iucunda, & cum ſuaui fructu coniuncta proponerent; vt in his ipſius animus, cum voluptate, ac delicijs verſans, nihil omnino rerum futurarum cogitatione complecti poſſet: ac ne verbo quidem tenus de Chriſti religione, ipſiuſque decretis quidquam audiret.

Interea Regis filius, in palatio, quod ipſi extructum fuerat, ita manens, vt à nemine adiri poſſet, iuuenilem ætatem tandem attigit (cum interim omnem, tam Æthiopum, quam Perſarum, doctrinam percepiſſet) prudens, & cordatus, atque omnibus virtutum dotibus illuſtris. Quin naturales etiam quæſtiones præceptoribus ſuis proponebat; adeo vt ipſi quoque adoleſcentis ingenium, animique acumen admirarentur: Rexque etiam ipſe ex vultûs ipſius venuſtate, animique habitu, in ſtuporem traheretur.

Porro cum animum ille ſumma ſagacitate ornatum & inſtructum haberet, ſecum ipſe conſiderabat, quidnam Patrem adduxiſſet, vt ipſi omnium aditum interdiceret, nec quemlibet ad ſe accedere pateretur. Itaque cum vnum è pædagogis reliquis chariorem ac familiariorem haberet, ab eo ſciſcitabatur, quidnam Regem impuliſſet, vt eum in hoc ſepto incluſum teneret.

Pædagogus autem, vt qui etiam ipſe prudens & cordatus eſſet, puerique ſagacitatem ac numeris omnibus abſolutam prudentiam exploratam haberet, neque ſibi ab eo periculum vllum conflatum iri exiſtimaret, omnia ei ſigillatim expoſuit. Hæc vt adoleſcens audiuit, nullum alterum verbum adiunxit. Cæterum ſalutaris ſermo ipſius pectus tetigit, ac Paracleti gratia ſpirituales ipſius oculos aperire aggreſſa eſt, eum ad verum Deum tanquam porrecta manu ducens.

Cum autem Rex ipſius pater crebro eum viſeret (ſingularis etenim ipſius erga eum amor erat) quadam die his verbis, præter alia ad eum filius vſus eſt.

Digitized by Google

eſt: O Here, ac Rex, ex te ſcire cupio. Quidnam cauſæ ſit, cur hic detinear, atque inter muros & ianuas abs te concludar, eoque ſtatu ſim, vt à nemine adiri ac cerni queam. Quoniam, ô fili, inquit Rex, nolo quidquã videas, quod pectori tuo moleſtiam afferat, tibique voluptatem interpellat. Siquidem hoc ago, ac ſpecto, vt in perpetuis deliciis, atque omni gaudio, animique voluptate, omne vitæ tempus traducas. At velim ſcias, ô Here, inquit filius ad Patrem, me hoc modo non in gaudio atque animi voluptate, ſed potius in afflictione atque ingenti anguſtia vitam agere: adeo vt ipſe quoque cibus ac potius faſtidio mihi & acerbitati ſit; Quamobrem ſi me læte ac iucunde viuere cupis, iube me arbitratu meo foras progredi, atque earum rerũ, quarum proſpectus mihi negatur, ſpectaculo animũ oblectare. *Rationem inquirit Ioſaphat ſuæ tam ſtrictæ reclusionis.*

Hæc vt Rex audiuit, mœſtitia affectus eſt, illudque cogitabat, fore, vt ſi illi quod petebat denegaret, maiorem ei mœrorem ac ſolicitudinem afferret. Quocirca ſe, quæ grata ipſi eſſent, facturum dixit. Ac ſtatim eximios equos ac ſatellitum manum regiæ dignitati congruentem parari iuſſit, eique foras, quoties vellet, progrediendi poteſtatem fecit. Ijs autem, qui cum eo verſabantur, ſummopere mandauit, vt curarent, ne quid iniucundi obuiam haberet: verum quicquid pulchrum & amænum ac iucundum eſſet, ipſi oſtenderent; choreaſque in vijs agitarent, ſuauiſſimiſque cantionibus operam darent, ac varia ſpectacula conſtituerent: vt ipſe mentem his rebus occuparet atque oblectaret. *Rex pater libertatem ei concedit.*

Cum igitur Regis filius ad hunc modum foras crebro progrederetur, quadam die miniſtrorum obliuione factum eſt, vt duos viros perſpiceret, quorum alter lepra, alter cæcitate laborabat. Quos conſpicatus, atque animi mœſtitia affectus, ab iis, qui ſecum erant, quinam hi eſſent, & quodnam graue hoc ſpectaculum eſſet, percontatus eſt. Illi autem, cum id, quod in ipſius aſpectum venerat, occultare non poſſent, has

humanas calamitates eſſe reſponderunt, quæ ex corrupta materia, & corpore vitioſis humoribus pleno, mortalibus contingere ſolent. Tum ille; Cunctiſne hominibus hæc accidere conſueuerunt? Non cunctis, inquiunt illi; verum iis duntaxat, quorum valetudo propter improbos humores deprauata ſit. Rurſum igitur ſciſcitari perrexit Adoleſcens; Si non omnes homines in has calamitates incidere conſueuerunt, ſed quidam duntaxat, exploratum ne eſt, quinam ſint, quos malorum acerbitates arrepturæ ſint; an contra citrà vllam diſtinctionem, atque ex improuiſo conflantur? Et quis tandem hominum, reſponderunt illi, futura perſpicere, ac perfecte intelligere queat? Hoc enim humanæ naturæ captum excedit, ac ſolis immortalibus Diis attributum eſt. hic percontandi quidem finem fecit Regis filius. Verũ ex huiuſmodi ſpectaculo dolorem animo cœpit, reique nouitate ita affectus eſt, vt oris ipſius forma imutaret.

Ex conſpectu hominũ peruenit ad Notitiam humanæ calamitatis.

Rurſum autem foras progrediens, in capularem quendam ſenem incidit, rugata facie, fractis ac diſſolutis tibiis, curuo corpore, capite prorſus cano, qui præterea dentibus carebat, atque conciſum quiddam & interruptum loquebatur. Stupore itaque correptus, cum hominem eum propius ad ſe adduci iuſſiſſet, eos, qui tum aderant, interrogabat, Ecquidnam tam inſolens ſpectaculum eſſet. illi autem dixerunt; Hic ætate valde prouectus, ac paulatim decedentibus ipſi viribus, membriſque imbecillitatem contrahentibus, ad hanc, quam cernis ærumnam peruenit. Et quiſnam, inquit, ille, ipſius finis eſt? Nihil aliud, inquiunt illi, quam mors ipſum excipiet. Omnibuſne hominib. inquit ille, hoc propoſitũ eſt, an quibuſdam duntaxat cõtingit? Reſponderunt illi; Niſi mors anteuertẽs, aliquem hinc abducat, fieri nõ poteſt, quin temporis progreſſu ſtatus huiuſce periculũ non faciat. Tum Adoleſcens; Quoto anno hoc cuipiam contingit? atq. prorſuſne mori neceſſe eſt, neq; ars vlla eſt, qua mortẽ effugiamus, atq; in hãc calami-

tatem

ratem minime incidamus? Dicunt ei; Octogeſimo, aut centeſimo anno ad hanc ſenectutem homines perueniunt, ac deinde moriuntur: nec aliter fieri poteſt. Debitum n. naturale mors eſt, hominib. ab initio impoſitũ: neq; vlla ratione ipſius aduentus vitari põt.

Mors, naturale debitum eſt.

Hæc omnia, vt ſagax ille ac prudens Adoleſcens audiuit, atq; intellexit, intimo corde ingemiſcens, dixit. Acerba hæc vita eſt, atq; omni dolore, ac mœſtitia plena, ſi res ita ſe habet Et quonam modo quiſpiam in incertæ mortis expectatione, cuius aduentus nõ modo vitari non poteſt, ſed etiam, vt dixiſtis, incertus eſt, ſecuro animo erit? Abiitq; hæc ſecum voluens, atque aſſidue conſiderans, mortiſq; memoriam identidem animo repetens, ac deinceps in doloribus animique conſternatione viuens, atque in perpetuo mœrore degens. Atq; apud ſe dicebat; Ergone mors me aliquando corripiet? Et quiſnam erit, qui mei poſt mortem meminerit, cum tempus omnia obliuione contriuerit? Num præterea morte functus in nihilum diſſoluar; an contra, altera quædam vita eſt, & alter mundus? Hæc, & his ſimilia perpetuo cogitans, pallore cõficiebatur. Præſente tamen Patre, ſi quando ad eum veniret, hilarem ac mœrore vacuum animum præ ſe ferebat: quod ſcilicet ea, quæ cogitabat, ad ipſius cognitionem venire nollet. Incredibilem autem in modum aliquem nanciſci cupiebat, qui ipſius pectori certam fidem faceret, ac bonum ſermonem ipſius aurib. inſtillare poſſet. Cum aũt hoc animi in ſtatu eſſet, ac magno cũ gemitu bonũ inuenire cuperet, inſomnis ille oculus, qui omnia cernit, atq; omnes ſaluos fieri, & ad veritatis agnitionem venire vult, ipſum aſpexit, ſuamq; ipſi conſuetam benignitatẽ oſtendens, quonam iter tenendum eſſet, hoc modo demonſtrauit.

Ioſaphat cælitus illuminatur.

Erat n. eo tempore monachus quidam diuinarum rerũ peritus, vitaq; ac ſermone ornatus, atq; in omni monaſtica viuendi ratione ſummopere verſatus; vnde oriundus, aut ex quo genere, dicere nequeo; verũ in ſolitudine quadam Senaaritidis terræ, domiciliũ habẽs, ac ſacerdotij dignitate præditus: Barlaam nomẽ erat.

Barlaam diuino admonitu in Indiam proficiſcitur.

Hic igitur cùm diuino quodam admonitu, quonam ſtatu Regis filius eſſet comperiſſet, è ſolitudine egreſſus, ad cultam & habitabilem terram profectus eſt: mutatoque habitu ſuo, atque indutis mundanis veſtibus, & conſcenſa naui, ad Indorum regnum ſe contulit, ac mercatorem ſe eſſe, fingens, in eam vrbem, in qua Regis filius palatium habebat, ingreditur. Permultoſque dies illic commoratus, qui rerum ipſius ſtatus eſſet, diligenter exquiſiuit, & quinam eſſent, qui propius ad eum accedere ſolerent. Cum igitur Pædagogum eum, de quo ſuperius à nobis mentio facta eſt, ipſi omnium familiariſſimum eſſe intellexit, ſeorſim eum conuenit; mirabilique dexteritate per eum, aditum ad Ioſaphat ſibi patefecit: eximij quippe prætij lapidis ipſi exhibendi, quem haberet, prætextu. Vnde intimam familiaritatem cum eo contraxit, frequenter acceſſit; ſicque demum poſt varios congreſſus, poſt multiplices de rebus diuinis vltro citroque inſtitutas ſermocinationes, Chriſtianæ fidei myſteria plene edocuit, eum Chriſto lucrifecit, luſtralibuſque aquis expiatum, ſacratiſſimi corporis & ſanguinis Domini epulo refecit: reliquiſque ſpiritâlibus Doctrinis Chriſti Tyronibus neceſſariis affatim imbuit. Poſt quæ ne filij Regis præceptorib. ob frequenter conuentus in ſuſpicionem veniret; Barlaam abeundi poteſtatem, haud ſine affluentibus lachrymis ab eo obtinuit: relicto ei tum in ſui memoriã, tum aduerſus omnes Satanæ afflatus certum præſidium, detritum ſuum aſperum ac vetuſtate conſumptum pallium. Magnam inde quidem concepit Ioſaphat lætitiam & conſolationem: quauis purpuraque, regioque ornamento, citra omnem comparationem præſtantius illud exiſtimans.

Ioſaphat conuenit.

Ad Chriſti fidem conuertit.

Communicat.

Vale dicit.

Quid in ſui memoriam illi reliquerit.

Quid Ioſaphat poſt Barlaami diſceſſum.

Poſt Barlaami autem diſceſſum Ioſaphat tanti patris monita tenaciter retinens, precibus, ieiuniis, eleemoſynis, aliiſque pietatis exercitiis totum ſeſe dedit: cum interim res omnis Regi innoteſcit. Proinde furore ſuccenſus Barlaamum proſequitur: verum fruſtrà,

ſtra. Quare aſſumptis ſecum Palatii principibus omnium ſapientiſſimis filium aggreditur, ſeuere obiurgat, tũ dolis, cum blanditiis & minis tentat: vt fidei desertorem efficiat. Verumenimuero tantum abeſt, vt nonnihil profecerit, vt quinimo filius, deuictis cũctis Regiæ prudentibus, Patrem Regem efficaciſſimis denique argumentis, innumeris cum aliis ad Chriſti fidem traduxerit.

Qui deinde Regnum ſuum cum filio æquo partitus, cum idola paſſim confringi, atque eorum delubra in templa conuerti curâſſet: poſt exactam quadriennio pœnitentiam obdormiuit in Domino. Ioſaphat autem quadrageſimo ab obitu patris die ſublimiora cogitans, regno ſuo Barachiæ Primario Aulæ Principi maxime Chriſtiano ceſſit: ſuiſque valere iuſſis in ſolitudinem ſe contulit, Barlaamum requiſiuit; denique, poſt multiplices itinerum ſuperatas difficultates, ac diabolicas tentationes, inuenit; permultos años cũ eo vixit; eoq; ſanctiſſime vita defuncto, corpus eius humo condidit: atque in religioſa exercitatione perſeuerans tandem & ille plenus dierum viam vniuerſæ carnis eſt ingreſſus: ac iuxta Barlaamum reuerenter ſepultus. Quorum corpora ſuauiſſimum odorem emittentia paulo poſt Indorum Rex Barachias eo adueniens cum ingenti populi multitudine, præclaris loculis impoſita, in ſuam tranſtulit patriam. Luculenter autem ſimulac magnifice in ea Eccleſia, quæ ab ipſis fundamentis à Ioſaphat extructa fuerat, ea humauit.

Barlaamũ adit.

Amborum feliciſſimus obitus.

Item trãſlatio.

Cæterum multa miracula, morborumque depulſiones, tum in corporum tranſuectione, tum in eorũ inhumatione: tum etiam poſteris temporibus, Dominus per pios famulos ſuos effecit; adeo vt plerique è finitimis nationibus infidelitatis & ignorationis Dei morbo laborantes, per ea ad Chriſti fidem acceſſerint.

Miracula inſignia poſt eorum emigrationem.

VITA

C Baron. in Not. Mar. Rom. & a To. 6. Annal. Item Ioan. Mola in Nat. & Ind SS. Belgij 27. Nouēb.

VITA S. MAXIMI EPISCOPI RHEGIENſIS in Gallia Ciſalpina: Ex ea quæ eſt per Dinamium Patricium. a *Succeſsit S. Proſpero anno Domini 466. ferturque Vimæ obiiſſe in Territorio Taruanenſi: Vbi quadruplici ſolennitate colitur. Verum propter vrbis excidium Capſa reliquiarum eius reſeruatur Ypris Flandorum.*

S. Maximi natales & patria.

BEatus Maximus in vico proprio, cui Decomero nomen eſt, Chriſtianis ortus parentibus, ab ipſis infantiæ rudimentis, ita lubricos adoleſcentiæ annos morum maturitate caſtigauit, luxuriæque illecebras & blandimenta animi magiſterio & cenſura edomuit, vt rarum in eo caſtimoniæ exemplum eluceret. Sed ijs minime contentus, vt abundantiori Chriſti gratia frueretur, terrenis facultatibus poſthabitis, Lirinenſe monaſterium ſempiternas diuitias congeſturas petiit; vbi tam eximia vitæ integritate ac ſanctitate floruit, vt cunctis mirifice charus, tandem Honorato deceſſori ſuo ſummis virtutibus ornatiſſimo, meritis haud inferior ſuccederet. Qua in functione cùm rara quadam prudentiæ & virtutis opinione verſaretur, fama inſignium virtutum eius per orbem volitante ad Rhegienſis vrbis epiſcopatum non minus raptus quam electus, & quamuis inuitus ilico conſecratus eſt.

Pollet inſigni caſtitate. *Confert ſe ad Lirinenſe monaſterium.* *Fit ibidem Abbas.* *Creatur epiſcopus Rhegienſis.*

Porrò in Epiſcopatu multis & ſummis virtutum ornamentis cultiſſimus, cum in Rhegienſi caſtello templum in honorem beati Albini condere ſtatuiſſet, hoc inprimis admirabile in ea ſtructura contigiſſe memoratur. Erant immani vaſtitate columnæ, quas iuga boum ad templum pertrahebant. Cumque præſente Epiſcopo onere iungerentur, nullam tanti ponderis moleſtiam ſentiebant; eo vero abſente, adeo earum pondere, nequiſſimi dæmonis occulta machinatione, premebantur, vt nullis ſtimulis ad progrediendum

En nequitiam dæmonis.

Digitized by Google

diendum adigi poſſent. Nec mirum ſane. Populo enim eam rem ſtupente, vir diuinus, cuius oculos inimicus fallere non poterat, paruum cernebat Æthiopem bobus ſeſe obijcientem. Cumque flexis genibus ſupplices Deo preces funderet, vt hoſtis inſidias auerteret, malignus vim precum non ferens, ocyus, non ſine teterrimo fœtore, recedebat. Fertur quoque puerum à morte ad vitam reuocaſſe; itemque puellam; adoleſcentem quoque, qui rabidi canis laniatu miſerè extinctus erat, non ſolum vitæ reſtituit, ſed & plurimos, qui ſaucii vix euaſerant, ſigno Crucis confeſtim curauit. Porro innumera ſunt reliqua beatiſſimi Antiſtitis miracula: cum ei facillimum eſſet, illuminare cæcos, ſanare claudos, & vita functos excitare.

Excitat mortuum puerum & puellam.

Item adoleſcentem.

Cæterum teneros corporis ſui artus perpetua cilicij aſperitate domabat, tota virtute in eam rem incumbens, vt ab omni peccati contagione purus populum ſibi creditum ad paſcua vitæ æternæ, & verbo & exemplo pertraheret. Imminente autem ſui obitûs die (quem diuina reuelatione cognouerat) ad natale ſolum, vt propinquos inuiſeret & cæleſti doctrina ditaret, reuerſus eſt; vbi leui infirmitate correptus, extremum halitum V. Calend. Decembris afflauit. Corpus eius in oppidum Rhegienſe reductum fuit: ibidemque in Eccleſia B. Petri, quam ipſe condiderat, ſumma eum celebritate ſepultum.

Vtitur perpetuo cilicio.

Obitus eius feliciſſimus.

Locus ſepulturæ eius.

VITA

C. Baron. Annal. Tom. 9. 12. & 13. per Abrah. Bzo.

VITA S. VIRGILII, EPISCOPI SALISburgenſis: Karinthiæ Apoſtoli. Ex ea quæ eſt per S. Eberhardi eiuſdem Sedis Antiſtitis Diſcipulum. Deſiit ab humanis (vt patet infrà) Anno Dominicæ Incarnationis 780. Sanctorum Catalogo aſcriptus à Gregorio Nono Pontifice Maximo, Anno Christi 1233.

27. Noueb.

Patria eius

Ea relicta, venit in Franciam, & à Pipino Rege honorifice ſuſcipitur.

BEatiſſimus Virgilius in Hibernia inſula de nobili ortus proſapia, literarum ſtudiis ita animum applicauit, vt inter doctos ſui temporis atque climatis doctiſſimus haberi potuiſſet. Morum etiam honeſtate nihilominus clareſcere ſtuduit. Vt autem dominus miſericordiam ſuam à progenie in progeniem oſtenderet, ſeruum ſuum, ſtrenuum vtique dominicæ vineæ plantatorem, & futurum Karinthiæ Apoſtolum, de natali ſolo Hyberniæ, ad Franciam miſit. Vbi ab illuſtri Francorum rege Pipino qui prius maior domûs dicebatur, apud Pariſiacum (forſan Pariſios) honeſte exceptus fuit. Et quia literarum ſcientia cum morum honeſtate in ipſo exuberauit, rex eum ſicut tubam Euangelicæ prædicationis libenter audiendo, ſecum fere duobus annis propter Dei amorem retinuit.

Salis Burgum ſiue Salzburgum, à iuuando dicta & Iuuauia.

Deſignatur à Rege

Temporibus vero Ottilonis ducis Bauariorum, qui tunc cum tota Norica prouincia ſubiectus fuit prædicto regi Francorum, Saltzburgenſis Eccleſia; quæ ab antiquo vocabulo à iuuando, dicta fuit Iuuauia, proprio carebat Epiſcopo. Proinde rex Pipinus princeps per omnia Chriſtianiſſimus, ad incrementum Eccleſiæ non modico ſuſpirans deſiderio, Epiſcopatum Salzburgenſem pro debito rege magnificentiæ, ſancto conceſſit Virgilio, eumque prænominato duci Noricorum, vtpote amico cariſſimo tranſmiſit, ſummo cum honore excipiendum. Vir itaque

que

Digitized by Google

que domini diſſimulata ordinatione ferme duorum annorum ſpaciis, habuit ſecum laboris & coronæ participem Epiſcopum comitantem de patria, nomine Dobda, ad perſoluendum Epiſcopale officium. Poſtea ad inſtantiam populi, nec non aſſidua coepiſcoporum ſuorum exhortatione inductus, ab ipſis vnctionem Epiſcopalem ſuſcipere conſenſit, ordinatuſque eſt a prouincialibus Præſulibus anno natiuitatis domini ſeptingenteſimo, ſexageſimo ſeptimo. XVII. Calend. Iulij. Deinde prout commiſſæ diſpenſationis auctoritas exigebat, quod ore dieque & nocta docuit, operis exhibitione implere non ceſſauit, in vigiliis, in ieiuniis, & in caritate demum non ficta. Ea etiam quæ ad exterioris pertinebant vtilitatem prouiſionis, tanto ſollicitius ſtuduit promouere; quãto ſtatus Salzburgenſis Eccleſiæ, tunc nuper initiatus, & exiguis, poſtea deo cooperante, vt liquido apparet religione & poſſeſſionibus famoſiſſimus id expoſtulare videbatur. Quippe fabricam monaſterii immenſo opere, & egregia diſpoſitione à fundamento conſtruxit, corpuſque ſancti Rudberti, quod poſt obitum ſuum, in Eccleſia ſancti Petri principis Apoſtolorum requieuit, vna cum ſede Epiſcopali, quæ in prætaxata Eccleſia, ſimiliter per aliquot annos extiterat, diuina communitus inſpiratione, tranſtulit in eum videlicet locum, in quo vſque ad præſentia tempora perdurauit.

Pipino Epiſcopus Salzburgenſis. Conijcitur Archiepiſcopus Salzburgenſis Anno Dom. 767.

2. Cor. 6.

Peractis autem aliquantis temporibus, dux Karantenorum Chetimarus Chriſtianus petiit ſanctum Virgilium Epiſcopum viſitare populum gentis illius, eoſque in fide firmiter confortare. Quod ille implere minime valuit; ſed ſua vice miſſo ſuo Epiſcopo nomine Modeſto, ad docendam illam plebem, & cum eo Wattonem, Reginbertum, Gozarium atque Latinum presbyteros ſuos, & Ekihardum diaconum cũ aliis clericis; dans ei licentiam conſecrare Eccleſias, ordinare iuxta canonum diffinitionem, nihilque ſibi vſurpare, quod decretis S. Patrum contrairet. Qui ve-

Mittuntur à S. Virgilio, in Karinthiã. Epiſcopus, & alij cooperatores.

nientes Karantanis, dedicauerunt ibi Eccleſiam S. Mariæ virginis glorioſæ, & aliam in Liburnia ciuitate, & in aliis quam plurimis locis, ibique Modeſtus Epiſcopus permanſit vſque ad finem vitæ ſuæ. Eo igitur defuncto Epiſcopo, poſtulauit iterum Chetimarus Dux Virgilium Epiſcopum, ſi fieri potuiſſet, ad ſe venire; quod ille renuit, orta quadam ſeditione, in Dominio, quod Carinula dicimus (alias Carniola), inito proinde cõſilio, dimiſit ibidem Latinũ presbyterũ.

Et non multo poſt orta alia ſeditione, exiuit & inde ipſe Latinus presbyter. Ea vero ſedata, miſit iterum Virgilius Epiſcopus Madelhohum presbyterũ, & poſt eum Wargiamnum (alias Warmannũ) presbyterum. Mortuo autem Chetimaro Duce, & orta tertia ſeditione, aliquos annis nullus presbyter ibi erat, vſq; dũ Waltunc (alias Watunc) dux eorum miſit iterum ad Virgilium Epiſcopum, & intente poſtulauit, vt ad cõfortandam in fide prædictam terram aliquos deſtinaret presbyteros. Petitioni igitur memorati ducis, incremento & S. Eccleſiæ conſulens, miſit Hermonem (alias Heimonem) & Reginbaldum & alios presbyteros; atque Maioranum diaconum, cum aliis Clericis, viris vtiq; religioſis & honeſtæ conuerſationis.

His ita geſtis, ad extirpandam funditus & eliminandam, ſi qua in re viſa eſt, barbaricæ ſuperſtitionis idolatriam, atque ad confortandam penitus in fide, frequenti prædicatorum diligentia, plantatã ſuæ dię-ceſis Eccleſiam prouidens, prouida circumſpecti paſtoris vigilantia, per villas & prouincias verbum vitæ vbertim ſeminando, diu deſiderabiliter optatam ouibus ſuæ propriæ viſitationis præſentiam exhibuit. O quanta principium cuiuſcunq; religionis obuiam illi cum pompa pręcedentium exultatio: quam laudibilis ſpiritaliũ virorũ viciſſim ſtipatim, immo certatim Dominũ & patrẽ ſuũ inuitantiũ deuotio; quorũ ꝑfecto petitionib. vir ille ſanctitatis & gratiæ plenus, omnib. omnia factus, vt oẽs lucrifaceret, Zelo pietatis obediens, Eccleſias conſecrauit, & per Karinthiam ſenſim tran-

Deinum ipſemet Carinthiam adit: & viſitat.

eundo ad fines Hunorum, vbi Trabus influit Da-
um, quo ēt poſtea tempore Arnonis primi Ar- *Quanta*
iſcopi territorij Saltzburg. termini, chronicis a- *ibidem*
antibus extendebantur, ſaluberrimæ viſitationis *præſtiterit.*
officio pertranſiit; palmiteſq; cœleſtis vineæ pro-
ndo Clericis ad ſacros ordines promouendis, vt
los arbitrabatur dignos benedictionis ſua ma-
impoſuit.

æſtimabilis igitur ſanctitatis & meriti, B. Dei p̄-
irgilius, feliciter ac ſtrenue ſui laboris curſu con-
nato, poſt emerſas pelagi mundani tempeſtates,
etam huius peregrinationis, & ad portum ſalutis
Chriſtum declinans, diſſolutionem ſui, iuxta
ſitatem conditionis humanæ, imminentem di-
as ſibi reuelatam longe ante præſciuit: Rediens
celerius & memoratā illam ciuitatē ſuā intuitus,
iſſime fundendo lacrymas, hunc viſus eſt decan-
erſiculum, *Hæc requies mea, &c.* Celebrato deni- *Pſal 131.*
iuini Sacramenti myſterio, leni morbo correpť,
om. incarnicationis D.cclxxx, 5. Kal. Dec. obdor *Redux ad*
in Domino; cuius corpus in latere meridiano *Sedem, fa-*
ſterii, (cuius ipſe xii. annis fabricator, & in tertio *to cōcedit:*
io conſecrator extitit,) provt tantū decuit pon- *An. Dom.*
n, honorifice fuit repoſitum; ſacer aūt ſpiritus e- *780.*
uium conſortio gaudet ſupernorum.

o vero Dominicæ incarnationis M.Clxxxi.xiiij. *De inuen-*
tione, xiiii. Kal. Mart. ſub Alex. Papa III. Apoſto- *tione S Vir*
ipſius xxi. & vlt. regnante ſereniſſimo princ. Frid. *gilii & mi-*
Imp. Auguſt. anno regni eius 33. & conregnante *raculu i-*
lio eius Heinrico Romanorū rege glorioſiſſimo. *pſius. Ann.*
de Wittelinſpach / inclyto Duce Bauariæ Du- *1181.*
n tenente, ſupra memorati fabrica monaſterii, q̄
naris perſecutione conflagrante ante aliquos
s diruta & diruenda deperierat, ſumptib. & iuſſu *Chunradus*
ris Chunradi præclariſſimi Saltzburgenſis tunc *Archiepi*
iepiſcopi, Apoſtolicæ ſedis tunc in Allemannia *ſcopus Salz*
i, Cardinalis presbyteri S. Marcelli, Sabinenſis E- *burgenſis.*
pi, modo autem Moguntinenſis Archipræſulis,

dum à fundamentis cœpit ædificari, ſancti Spiritus cooperante gratia, & diuinæ maieſtatis ſuffragante clementia, corpus beati Virgilii, quod ob immenſi temporis antiquitatem ab omnibus ignorabatur, contigit reuelari. Quadam die factum eſt, vt lapides è muro elapſi, aliquantulum intro ſpectandi aditum tranſeuntibus præbuiſſent; diligentius aliquibus hoc ipſum conſiderantibus concauitatis patuerunt indicia & picturæ vetuſtioris deaurata illic viſa ſunt ſchemata. Porro Canonicis huius rei nouitatẽ perquirentibus, & latius eiuſdem muri aperturas patefacientibus, inuenta beati Virgilii octaui poſt ſanctum Rudbertum Saltzburgenſis Epiſcopi, tumba & depicta imago, eiuſdemque imaginis huiuſcemodi Epigramma:

Virgilius templum conſtruxit ſchemate pulchro.

Ad tantæ igitur rei ſpectaculum plurimis nouarũ rerum cupidis, vt fieri ſolet, confluentibus, non pauci à doloribus diuerſis ſunt alleuati. Sed & ſuccedente tempore complures alij, Cæci, Surdi, Muti, Claudi, Contracti, Paralytici, & obſeſſi, per interceſſionem S. Præſulis, mirabiliter diuinitus ſunt ſanati.

C Baron. Tom. An nal. 5. & in Nota. ad Mar. Rom.

MARTYRIVM S. IACOBI, DICTI, INterſici: Ex eo quod fide optima extat apud V. P. Laur. Surium; Coronatus eſt Iſdegerde Perſarum Rege, Anno Chriſti 420.

27. Nouẽb.

Nimia principis familiaritate, à Chriſto abducitur.

IAcobus martyr ex regione Perſarum ciuitate Elape oriundus, nobilis genere, ſed fide nobilior, cùm à parentibus Chriſtiana pietate egregie imbutis, Chriſtianiſſimam pariter accepiſſet vxorem, non potuit non eximiis pietatis operibus efflorere. Sed cum Regi Perſarum notiſſimus inter optimates primus haberetur, accidit vt nimio principis amore ſeductus, animum ad cultum idolorum paulatim inflecteret, & nefandis ſimulachris thura offerret. Quod ſimulac mater &

ter & vxor intellexêre, protinus datis ad eum literis, nefarium, quo ſe obſtrinxerat, facinus ei ob oculos poſuerunt; præciſe denunciantes ſe ſanguinis communionem in perfido homine & fidei Chriſtianæ deſertore amplius non agnoſcere. Iacobus his perceptis, non potuit non animo commoueri, totuſque lachrymis infuſus, Si, inquit, quæ me genuit mater, & coniunx chariſſima, tanto odio perfidiam deteſtantur. Chriſtus Dominus, qui me ſuo ſanguine redemit, quibus me oculis nunc aſpiciet? Hæc dicens facinuſque deteſtans multis ſeſe lamentis confecit: nihilque non fecit vt amiſſam conſcientiæ pacem ac tranquillitatem recuperaret.

Mater eius & vxor amplius eũ nolunt agnoſcere. Redit ad mentem, & acerbiſſime facinꝰ ſuum deflet.

Ea res cum aliis minime occulta eſſet, tum ad aures Iſdegerdis Regis delata eſt; qui Iacobum ad ſe deduci præcepit: adductoque acerbiſſimam & propter nouitatem ſumme admirandam, inaudita tyrannide, intulit mortem. Nam iuncturis & articulis quibuſque membratim reſectis, cum nihilominus in Chriſti confeſſione inuictus permaneret, demum capite trũcatus, martyrii coronam adeptus eſt.

Membratim à capite ad calcẽ vſque conciditur.

VITA S. BILHILDIS, VIDVAE ET Sanctimonialis; Ex recens emendato Breuiario Eccleſiæ Moguntinæ. Obiit circa Annum Domini 520.

Io. Molan. in Addit. Mart. Vſuardi.

TEmpore quo Clodoueus Francorum potiretur imperio, fuit in Orientalis Franciæ oppido Hocheimio vir clariſſimus, Iberimus nomine, qui ex * Mechtrida coniuge ſue Bilhildem filiam ſuſcepit. Qua ætate, cum in Gallia & Germania Gentilium etiam tum ſuperſtitio apud pleroſque vigeret, parentes B. Bilhildis occulte Chriſtianorum ſacris fauebant. Quo factum eſt, vt in ipſis infantiæ annis filia Wirceburgum delata, ibidem catechumena facta ſit, ſed baptiſmum tamen non conſecuta. Accedente autem æ-

27 Nouẽb. Patria & parentes eius

** Matilde.*

Etiamnũ Catechu-

na Chriſtū colit toto pectore.

tate, licet ignoraret puella ſe regenerationis lauacro carere, purum nihilominus in ſuo pectore Chriſto domicilium parare ſtudebat; corpus ab omni ſpurcitia continens, & parſimonia cæteriſq; virtutum quibuſuis ornamentis exercens ac componens. Quod quidem vt rectius perficeret, in virginitatis propoſito perſeuerare omnibus modis conabatur: ſed victa parentum voluntate, nupſit cuidam viro nobili & militari. Etſi autem matrimonij legibus eſſet ſubiecta, Chriſti tamen, quem toto corde dilexerat, obſequiis ſedulo incumbebat.

Nubit viro illuſtri.

Non multo vero poſt cùm iam vnius prolis mater eſſet, marito in bello defuncto, prole etiam paulo poſt viuis exempta, ex conſilio Sigeberti Epiſcopi Moguntini, ſui auunculi, Moguntiam commigrat; renuntiatiſque patrimonij ampliſſimi cenſibus, vt pauper & expedita Chriſtum ſequeretur, areolam ibidem eſt adepta: in qua Eccleſiam in honorem Dei Genitricis, ſemperq; Virginis Mariæ cōſtruxit. Quo in loco ſanctarum fœminarum conuentu numeroſo collecto, quantum ſufficere poſſet prædiorum ad communem ſuſtentationem ijs contulit. In quibus ipſa quoq; piè viuens, nō ſolum corporis eis neceſſaria, ſed etiam ſanctæ cōuerſationis exempla ſuppeditabat. Interim miſericors Deus famulam ſuam diutius in vanum laborare non permittens, quibuſdam ſanctis eiuſdem monaſterij virginibus eam tantum catechumenam eſſe, necdum baptiſmi gratiam percepiſſe, reuelat. Hoc illa cognito, Epiſcopum conſulit: qui & ipſe diuina reuelatione edoctus, eam regenerationis aqua cenſuit abluendam. Baptiſmo igitur percepto, multo etiam feruentior Dei laudib. & pijs exercitiis inſiſtebat; donec tandem graui tacta infirmitate præſens ſeculum reliquit, & ad Deum migrauit: anno Chriſti plus minus quingenteſimo vigeſimo, quinto Cal. Decemb. Sepulta eſt autem à Clero & populo Moguntino in Baſilica, quam ſuis ipſa ſumptib. exædificari curauerat: vbi deinceps plurimis miraculis claruit.

Defuncto marito, cō ſtruit ſibi & alius monaſterium Moguntiæ.

Diuinitus admonetur, ſe nō eſſe baptizatā, quare & baptiſmo abluitur.

Migrat in cælum circiter Annum 520. & ab obitu miraculis claret.

VITA

VITA S. ODAE VIRGINIS, FILIAE Regis Scotiæ; Ex Hiſtoria eius grauiter deſcripta, & impreſſa Louanij ante annos centum. Fato conceſſit Circa annum Domini 713.

Ioan. Mol. in Nat. & Ind. SS. Belgij.

BEt venerabilis Oda Virgo, natione Scota, filia Regis terræ illius, cum eſſet pulchra adſpectu & amabilis, cum integritate totius corporis, cæca tamē facta eſt, amiſſo penitus lumine; remanente nihilominus oculorum integritate. Porro Rex pater eius prudens ac prouidus, non modice eſt contriſtatus, dilectiſſimam filiam ſuam cæcitate eſſe correptam: quippe ſciebat illam nuptiis natalibus ſuis congruis minime acceptam fore, neq; inferioribus nuptiarum gradibus copulari velle. Interim quia vidit illam cum humilitate ac morum mutatione diuinis cultibus adhærere, leuius tulit, & quieuit accepta conſolatione. Talis enim in ætate puellari erat mutatio dexteræ Excelſi. His diebus trucidatus eſt S. Lambertus Epiſcopus in noua valle Leodienſis Eccleſiæ, quia illicitum concubitum Pipini Principis redarguit; nec multo poſt, illius Reliquias ſucceſſor Hubertus Leodij recondit; & cum Reliquiarum tranſlatione, primatum ſimul Traiectenſis Eccleſiæ ibidem tranſpoſuit. Vbi fieri cœperunt ſigna, virtutes, & prodigia, tot & tanta, vt eorum fama in exteriores quoq; terras ſit diffuſa.

28. Nouēb. Patria eius & ſtemma clariſſimū. Efficitur cæca.

Etiamnum iuuencula toto vacat pietati.

Multa miracula ad corpus S. Lamberti, tunc recens occiſi eius.

Itaque & Rex Scotiæ, pater videlicet S. Odæ, hæc audiens gauiſus eſt. Nec mora, Omni ſpe in Chriſto plenus, prouiſis illi comitibus & apparatu, verſus Galliam cum regia ambitione eam deſtinauit; in Domino firmiter cōfidens, vt qui olim oculos cæcorum dignatus eſt aperire, nūc etiam poſſet oculis filiæ ſuæ viſum reſtituere. Deniq; exacto longo itinere, ad monaſteriū S. Lamberti proſpere adueniunt. Vbi cum B. Oda de iumento, cui inſederat, deſcendens, humi proſtrata

Vita habetur 17. Sept. Huberti vero 3. Nouemb. Illuminatur ad illud etiam B. Oda.

Digitized by Google

Reuerſa in Scotiam, memor veteris caſtitatis, quod fecerat, ſoli Deo vacat.

Dominum adoráſſet, vt, ſi ſuæ ſaluti valeret, dignaretur ſibi lumen oculorum concedere,ecce, quæ cæca ſe inclinauerat,videns de terra ſurrexit, laudans Deũ, & benedicens eum, qui vniuerſa reſtaurat. Deinceps igitur B.Virgo promiſſionis ſuæ facta recordatione, ſe voto caſtitatem ſuam Chriſto ſubarráſſe, cœpit limina Eccleſiæ frequentare, corpus inedia domare, vigilias vigilando prolongare,& totis viribus ſe Chriſti obſequio conformare. Et quidem pater eius putabat non licere publicam & nobilem perſonam priuatim viuere,ſed magis debere contrahere, & filios procreare. Vbi cum pater eam vellet primûm blanditiis pertrahere, deinde etiam minis & paterna authoritate compellere,B.Oda,diuino vſa conſilio, partes Scotiæ reliquit;ſcilic.ne vel patri inobediens appareret,& Chriſto tamẽ quod pollicitia eſſet,adimplere valeret.

Ne cogatur nubere, relicta Scotia, peregrinatur ad loca Sanctorum.

Egreſſa terminos Scotorum, dirigit greſſum verſus Auſtrum,ad viſitandũ limina Sanctorum, vt quia ſuſpirauit ad Chriſtum meritis præcedentium, mereretur ad eum & ipſa acceſſum. Sane cum ſacræ ipſius Reliquiæ transferrentur è tellure, inuentus eſt in ſepulchro eius baculus arundineus,ideoque colligitur, eam quoque Romæ fuiſſe pro accipienda ſibi Apoſtolici Patris benedictione, montemque Garganum perambulaſſe; vnde ſolent arundines reportari.Demũ peracta expeditione peregrinationis ſuæ, ingreſſa eſt Brabantię prouinciam * Theſanridæ,quaſi diuina vocatione illuc perducta. Qua in prouincia dum ambularet,& directum greſſum faceret,inſpirata eſt diuinitus, vt verſus Orientem intraret interiorem eremum, vbi reperiret congruum ſuæ laſſitudinis locum.Locus erat arborib.frutetiſq; conſitus, herbaq; viridi gradatus & deſiderabilis.Vbi auctore Deo,ea remanẽte,qui adfuerunt & aduenerunt, modicum erexerunt ei tugurium,quaſi caſam paſtorum; & nouare cœperũt ac * rodere ceſpites cum nouali ac rudi labore. ¶ Beata igitur Odia exilium exulando petijt, paupertatis inopiam pro Chriſto elegit,caſtitatis iura ſeruauit,humilitatis opera exercuit,innocẽtiæ legem tenuit, inediæ

**Taxandria.*

Venit in Taxandriam. Brabantia: & intrat Eremum Egodensem

**Nota: an forte Roda, à rodendo.*

moleſtias pertulit, ſobrietatis præmia promeruit, patientiæ longanimitatem ſuſtinuit, ſpirituq; ſuo adhæſit tota Ieſu Chriſto, & ideo eam vitæ coronã, tot virtutib. ornatã, à ſuo cæleſti ſponſo accepit. Sepulto eius ſacro corpore, in ipſo, quo egerat, loco, valde nobilitatus eſt locus Reliquiarũ eius tumulo. Et.n. ſuccedẽte tempore apparuit ad eius tumulũ nocturnũ lumẽ ac ſplendidũ. Cui⁹ rumore diffamato vſquequaq;, cępit plebs tumbã ſanctæ Chriſti ſponſæ frequentare, cum orationib⁹ & deuotione Dñm benedicentes, qui non derelinquit diligentes ſe. Nam ad tumulũ eius ſigna & virtutes Dominus operari dignatus eſt. Ibi cæcis viſus, ſurdis auditus, mutis linguæ vſus, claudis inceſſus reparatus eſt, & debilis quiſque ſoſpitatis ſuæ compos factus, diuina conſolatione gauiſus eſt, & roboratus. * Propter quæ miracula, domina quædam nobilis Rodenſe illud territorium Eccleſiæ S. Odæ hæreditariè obtulit. Obijt virgo beata circa annum Domini ſeptingenteſimum decimum tertium; eleuata poſtea è tellure per Otbertum Epiſcopum Leodienſem anno milleſimo centeſimo tertio. Solemne Feſtum habet 27 die Nouembris; quod etiam Duplex eſt in Cathedrali Eccleſia Siluæducenſi.

Ornata multis virtutibus, migrat in cælum circa Annum 713.

Miracula ad eius ſepulchrum eximia.

** Deinceps ex Dn. Molano.*

Eleuatur anno 1103.

MARTYRIVM S. SATVRNINI PRIMI Epiſcopi Tholoſani. Ex Ioanne Maldonato Hiſpano & V. P. Laurentio Surio. Coronatus eſt Tholoſæ in Gallia anno Chriſti 254. Decij Imper. 2.

C. Baron. Annal. Tom 2. & in Not. Martyrol. Roman. 29. Nouẽb.

SAturninus vrbis Tholoſæ epiſcopus rem Chriſtianam, Decio Cæſare imperante, plurimum auxit, maximaſque gentium ſuperſtitioni tenebras offudit. Nam cum bonus antiſtes in eccleſiam tunc modicam intraret, & Tholoſanum Capitolium inter domũ eius & eccleſiam medium interiaceret, reſponſis ſolitis deos, quoties tranſiret, priuabat, ac mutos omnino reddebat. Quod longa diuturnaque obſeruatione Tho-

Promouet rem Chriſtianam.

Deorũ ora claudũtur, ſancti viri præſentia.

Tholoſani ciues intelligentes, Saturninum corripuerunt, & in arcem Capitolinam pertractum, magnis vociferationibus, ni patrio more ſacrificaret, ſe interfecturos comminati ſunt. At ille ſe Deo vero, non autem dæmonibus ac truncis, immolaturum conſtanter affirmans, impios illos præclare corripiebat. Quare male ſuada plebis furore & amentia concitata, pedes eius ad latera victimarij tauri alligârunt, actumq; ſtimulis acribus taurum, de ſuperiori Capitolij parte in plana præcipitârunt. Quo impetu, inter primos deſcenſus ipſius gradus, capite colliſo, cerebroque excuſſo, & corpore omni membrorum parte lacerato, dignã Deo animam Chriſtus excepit: vt quam pro nomine ſuo fideliter dimicantem ſupplicijs furor gentilis extorſerat, ſuis poſt victoriam laureis coronaret.

Alligatur tauro S. Saturnius & crudeli ſupplicio perimitur.

Exanime tamen corpus neque obnoxium iam vllius iniuriæ, vſque ad eum locum, tauro furente, perductum eſt, vbi fune diſrupto, tumultuariam eo tempore meruit ſepulturam. Nam paucis id temporis Chriſtianis, ipſiſque propter furorem gentilium ſancti viri corpus humare metuentibus, duæ tantum mulierculę, ſexûs infirmitatem fidei virtute vincentes, & viris omnibus fortiores, & ſui ſacerdotis exemplo, credo, ad tolerantiam paſſionis animatæ, beati viri corpus ligneo feretro immiſſum, quam maxime in profundo loco actis ſatis ſcrobibus condiderunt.

Duæ mulierculæ eius corpus ſepeliunt.

Porro multo poſt tempore, S. Exuperius Epiſcopus ſanctas eius reliquias inde in Baſilicam nouam egregio opere viſendam tranſtulit. Hoc ipſo die Saturninus alter & Siſinus Diaconus Romæ ſub Maximiano, quod idola deprecabundi comminuiſſent, & ad Chriſtum quamplurimos perduxiſſent, martyrio ſunt affecti.

Habetur horũ Martyrium in geſtis S. Marcelli Papæ. 8. Auguſti. Ioan. Molan. in Natal & Ind. SS. Belgij.

VITA S. RADBODI VLTRAIECTENſis epiſcopi: Ex ea quæ eſt per V. P. Laurent. Surium. Obijt anno Dominici Natalis 917.

Beatus

BEATVS Radbodus è nobili Francorum ſtirpe, parentibus ortus Chriſtianiſſimis, nomen traxiſſe putatur à Radbodo Friſonum Duce, quem alij Regem vocant, qui matris eius attauus fuit. Cum primum diſcendi capax viſus eſt, ad Guntherum Colonienſem Archiepiſcopum miſſus, prima ibidem literarum iecit fundamenta. Sed cum epiſcopi res in anguſtias redactæ eſſent, puer egregiæ indolis, primo ad Caroli Regis Francorum, inde ad Ludouici eius filij aulam ſe contulit; non quod palatinos ambiret honores, ſed quod intra Regis palatium liberalium artium ſtudia præclarè colerentur. Præerat autem gymnaſio illi Manno philoſophus; cui ſanctus puer, feruens diſcendi ſtudio, ſedulus adhærebat; inſtarque apis ſedulæ literarum floribus inſidens, multam ibi eruditionis collegit copiam; donec omnium iudicio haud vulgari doctrina præditus eſſet. Interim virtute animi adoleſcentiæ motus egregie comprimebat, carniſque rebellionem parſimonia edomans, mentem ſpiritalibus delicijs impinguabat. Et quanquam ſummo ſtudio virtutem occultabat, propter ipſam tamen morum integritatem Regi eximie charus erat. Poſtquam vero Carolus, ſub quo adoleſcentiæ exegit annos, è vita deceſſit, tactus deſiderio ſuorum, Lomaganium (ſic enim vulgo patria eius dicebatur) adijt.

29 Nouēb. *Stemma eius.* *Radbodus Friſonum Dux matris eius attauus.* *Diſcendi cauſa degit in aulis Regum.* *Multum profecit.* *Eius Patria.*

Interea Egilbertus Vltraiectenſis Eccleſiæ præſul vitam cum morte commutat; & Radbodus eo honore omnium iudicio digniſſimus, à Clero, Rege, principibus, populoque vniuerſo, in eius locum ſubrogatur. Ea re non mediocri animi dolore affectus, cum onus honoris iſtius nullo modo euadere poſſet, mox maioribus virtutum præſidijs opus eſſe ſtatuens, monaſticam Regularium diſciplinam profeſſus eſt: ſicque ſpiritalibus armis egregie tectus ad pugnam proceſſit.

S. Radbodus fit Epiſcopus Vltraiectenſis. *Profitetur monachū.*

Quidquid ex rebus mundi huius habere poterat, id

totum

totum in pauperes erogabat: nulli benignitate erga inopes ſecundus; vtpote qui non modo victum veſtitumque eis præbebat abunde, ſed ſuis ipſe manibus etiam pedes lauabat. Eiuſmodi ſtudijs & officijs humanitatis & miſericordiæ diu noctuque incredibili vigilantia & ſolicitudine vacabat, nec vnquam id genus frangebatur laboribus, licet biduanis triduaniſque ieiunijs carnem ſæpius frangeret, & corpuſculum vix oſſibus hærens ſumma ſeueritate edomaret. Carnium eſus & vini potus plane ei erant incognita; dabatque operam ne vnquam ea abſtinentia ad aliorum notitiam perueniret. Ita enim inter ſuos ſe comparabat, vt delicatis cibis veſci putaretur: perpetuo ſolicitus, ne forte cunctarum virtutum nauis ad cæcos ſuperbiæ ſcopulos illiſa miſerrime periret. Qua in re Dominus etiam ſeruo ſuo mirabiliter opitulatus fuiſſe inſigni miraculo perhibetur. Cum enim quidam ſignis minime dubijs aſſequeretur, perpetuo aquæ potu eum vti, die quodam inter conuiuandum poculum eius ex onyche factum, & auro congruenter ornatum mirabili dexteritate arripuit; è quo dum biberet, epiſcopo ſuſpirante & ingemiſcente, aqua repente in vinum mutatum fuiſſe conſtat; Domino id pro ſua miſericordia operante, ne famuli ipſius virtus in publicum prolata periclitaretur.

Valde benignus eſt in pauperes.

Semper ieiunans, & à vino ac carnibus abſtinens, ſimulat ſe delicatis veſci cibariis.

Aqua in vinum mutatur.

Claret Prophetiæ ſpiritu.

Fuit autem & ſpiritu prophetiæ clarus; nam cum alia multa, tum obitûs ſui diem multo ante prædixit; & ſucceſſorem ſibi, Baldricum tum temporis adhuc adoleſcentem, prophetico ſpiritu deſignauit. Exceſſit autem è vita cum admiranda pietatis ſignificatione: corpuſque à Clero & populo Dauentriam tranſlatum fuit, vbi à Chriſti fidelibus pia & grata feſtiuitate memoria eius recolitur.

Moritur & Sepelitur Dauentriæ.

MAR-

MARTYRIVM S. ANDREAE APOSTOLI: Ex paſſione eius, à Presbyteris & Diaconis Eccleſiarum Achaiæ conſcripta; deſumptum: quibusdam ſuperadditis ex Tomo 1. Annal. Illuſtr. Cæſaris Baronij.

C. Baron. Tom. Annal 1. & in Notat. Martyr. Roman.

ANdreas Simonis Petri frater, ætate eo ſenior, Iona, ſiue Ioanne patre, in vico Bethſaida, prouinciæ Galilææ oriundus fuit.

30 Nouēb. Patria & parentes eius.

Porro cum cælibem quidem duceret vitam; Præcurſoris Domini factus eſt diſcipulus. Procedente vero tempore primum in Christi diſciplinam ſe tradidit; deinde à B. Petro baptizatus ac Chriſti benignitate ad Apoſtolici muneris dignitatem euectus, nequaquam ſe ea functione indignum exhibuit. Quod luce meridiana clarius Euangelij teſtimonio comprobatur. Cæterum quia ſacris literis expreſſum non eſt, quo in loco Chriſti Euangelium diuulgauerit, & quo mortis, ſupplicijque genere in cœlum ad Chriſtum migrauerit, non erit abs re ex veriſſima fidelium teſtium relatione fuſius id explicare.

Ioan 1.

Igitur Andreas poſt Chriſti in cœlos aſcenſionem, ac inter Apoſtolos prouinciarum diuiſionem & partitionem, non tantum adijt ac Chriſtum annunciauit Scythis, verum etiam Sogdianis, Sacis ac Æthiopibus. Inde vero in Græciam deſcendens, per Epyrum in Achaiam deuenit, ac in vrbe eius prouinciæ clariſſima, quæ Patræ dicitur, diuini verbi ſemina ſparſit, tanto feruore ac animi pietate, vt breui multos ad Chriſti fidem traduxerit. Ægeas Proconſul hac re comperta confeſtim Patras venit, pietati bellum indicturus: & minis pariter ac blanditiis Chriſti cultores ad idolorum ſacrificia compulſurus. Cui Andreas diuina virtute occurrens, ita dixiſſe fertur; Oportebat te quidem, qui hominum Iudex eſſe comprobaris, ſummum illum

Quibus in Locis, Chriſtum annūciarit.

S. Andreas conſtanter ſe opponit

Digitized by Google

Ægeæ Achaia proconſuli, populum à Chriſti cultu auocanti.

illum & incorruptum viuorum ac mortuorũ Iudicem agnoſcere,&agnitum colere,colendoque animum ab impio & nefario deorum cultu reuocare. Cui Ægeas; Tunè es ille Andreas, qui deorum templa ſubuertis, & nouam religionis ſuperſtitionem hominibus perſuades, cuius auctor fuit Ieſus veſter, à Iudæis crucis patibulo affixus? Reſpondit Andreas; O ſi velles diuiniſſimum Crucis myſterium agnoſcere, quanta charitate humani generis auctor morbos & ægritudines ſceleribus noſtris debitas exceperit, & dolores qui nobis ſubeundi erant ſuſtinuerit, ſponteque omnino Crucem conſcenderit, vt cruciatu ſuo, nos ab exilio & cruciatu ſempiterno liberaret, profecto vna nobiſcum Crucem iſtam, quam tu conuicijs proſcindis, ſumma veneratione & amore complecteteris. Non enim coactus, vel Iudæorum fraudibus, aut vi circumuentus, in Crucem ſublatus fuit, ſed voluntate ſua, ardentiſſimo pietatis & charitatis ſtudio impulſus, pœnas conſceleratis hominibus irrogandas corpore ſuo excepit: vt humanum genus expiaret,&iniquitatis noſtræ maculas elueret.

Docet Apoſtolus, Chriſtum ſpõte Crucẽ conſcendiſſe.

Ægeas quanquam Apoſtoli auctoritate ſuperatus, impietatis tamen tenebris oppreſſus, Miror, inquit, te tanta prudentia & virtute,virum iſtum ſectari velle, quem quoquo pacto aut ſponte, aut inuitum, Cruci tamen confiteris affixum. Cui Andreas, Et hoc eſt, inquit, quod etiam me dixiſſe iam retines: Magnum nimirum eſſe Crucis myſterium. Quod ſi forte attentas mihi diſſerenti aures præbere velis, eadem hæc comprobabis. Et Ægeas; Ego quidem patienter te audiam: ſed tu ſi me obtemperanter non audieris, ipſum Crucis myſterium in teipſo excipies. Ad ea intrepide reſpondens Andreas, Ego inquit, ſi Crucis patibulum expauelcerem, Crucis gloriam non prædicarem. Ægeas dixit; Inſanus ſermo tuus ſupplicij gloriam prædicat, qui per audaciam mortis pœnam non times. Reſpondit Apoſtolus; Nõ per audaciam, ſed per fidem pœnam non timeo mortis. Mors enim iuſtorum pre-

Non expaueſcit Crucis ſuppliciũ Apoſtolus.

precioſa eſt: mors vero peccatorum peſſima. Et ideo audire te volo Crucis myſterium, vt agnitum credas, credenſque ad veram & ſempiternam ſalutem pertingas. Primus enim homo, per lignum præuaricationis, mortem induxit: vnde neceſſarium fuit humano generi, vt per lignum paſſionis, mors, quæ ingreſſa fuerat, pelleretur. Et quomodo de pura & incontaminata terra, primus homo in lucem prodierat, qui rebellione ſua mundo mortem intulerat: ita neceſſarium fuit, vt de immaculata Virgine, Chriſtus Dei filius natus homo, perfecta ſua obedientia, vitam æternam, quam perdiderant omnes, repararet.

Pſalm. 111. *Pſalm. 33.* *Geneſ 3.* *Docet Ægeam myſterium S. Crucis.*

Ægeas ad eam Apoſtoli doctrinam plane ſtupidus; Iſta, inquit, verba, ijs inculcato, qui tibi fidem adhibent; mihi autem, niſi deorum ſacrificia ſuadenti obtemperes, in iſtam, quam tantis laudibus extollis, Crucem, te fuſtigatum affigi præcipiam. Reſpondit Apoſtolus; Deorum tuorum ſacrificia mihi perſuadebis nunquam, qui Omnipotenti Deo omni die ſacrifico; non thuris fumum, nec taurorum mugientium carnes, nec hircorum ſanguinem: ſed immaculatum Agnum; cuius carnes poſteaquam credentium populus manducauerit, & ſanguinem, in ara Crucis ſemel effuſum, biberit, Agnus, qui immolatus eſt, integer perſeuerat & viuus. Et quomodo, inquit Ægeas, hæc fieri poſſunt? Reſpondit Apoſtolus; Si Chriſtianæ religionis myſterium integra fide, toto corde, amplexatus fueris, diſcere poteris; ſi autem non credideris, nunquam ad huius rei notitiam & indagationem perueníes.

Præclarum teſtimoniũ ſacrificij Miſſæ, & veri corporis Chriſti in Euchariſtia.

Tunc furore mentis concitatus Ægeas, Apoſtolum in carcerem retrudi iuſſit. Vbi cum vinctus teneretur, populus totius pene prouinciæ indignum facinus eſſe clamitans tantæ virtutis virum ergaſtulo concludi, Ægeam ad mortem poſtulare cœpit.

S. Andreas mittitur in carcerem.

Porro Apoſtolus furentis populi animos oratione grauitatis plena compeſcens, cunctos admonuit, vt

Populus vult eum

Chriſti

liberare ſed id non permittit Apoſtolus.

Chriſti Domini exemplo, paci ſtuderent, & illatas iniurias patienter perferrent. Humanus enim (dicebat) terror & iniuriæ & ſupplicia, fumo ſunt ſimillima, quæ excitata ſubito euaneſcunt. Quare nolite repoſitam mihi martyrij coronam impedire, aut humanos terrores & cruciatus expaueſcere: ſed eſtote magis parati, vt per tribulationes temporarias, ad æterna gaudia pertingatis.

Siſtitur denuo tribunali Ægeæ.

Hæc & his ſimilia per totam noctem Apoſtolo ad populum diſſerente, Ægeas prima luce per ſatellites ad ſuum tribunal eum adduci iuſſit; quem ſuperba mente ita affatus eſt; Exiſtimaui te nocturna cogitatione à mentis tuæ ſtultitia reſipuiſſe, vt poſſis deinceps nobiſcum huius vitæ gaudijs perfrui ſecure. Stultum enim eſt temeraria mente ad ſupplicium properare, & ſemetipſum in exitium ante oculos poſitum præcipitem dare. Ad ea Apoſtolus; Gaudiis tecum fruar ſempiternis, ſi execrabili deorum cultu relicto, mecum Chriſto credas & animæ tuæ curam geras. Ego enim miſſus in hanc prouinciam à Chriſto Saluatore noſtro, ingentem populi multitudinem, ab errore ad fidem, & a morte ad vitam, perduxi. Et hoc eſt, inquit Ægeas, quod me diſcruciat: quod deorum noſtrorum cultum ſubuerteris, & templa demolitus ſis; atque ideo, niſi confeſtim dignis ſacrificiis irata deorum numina placaueris, ego te variis eximiis excruciatum ſuppliciis Cruci affigam. Tum vero Andreas hominem in ſcelere ſuo penitus obduratum cernens ait; Audi fili mortis, & ſtipula æternis parata incendijs; audi me ſeruum Domini, & Apoſtolum Ieſu Chriſti. Hactenus cenſura fidei mitius tecum egi, vt rationis capax, & veritatis defenſor effectus, idola vana contemneres, & Deum, qui in cælis eſt, adorares; Sed quia in impudentia tua perſeuerans, me exiſtimas minas tuas formidare poſſe: age, quidquid tibi in ſupplicijs maius videtur, excogita. Tanto enim Regi meo ero acceptior, quanto pro eius nomine in tormentis certauero conſtantior.

Vberrimus S. Andreæ fructus in Achaia.

Magna libertas & conſtantia eius.

Tunc

Tunc Ægeas mentis ſuæ furias expediens, extenſum iuſſit Apoſtolum flagellis cædi. Qui cum ſeptem inuicta virtute terniones tranſiſſet, eleuatus eſt: totoque corpore lacer Ægeæ exhibitus. Qui denuo ad blanditias conuerſus; Audi me, inquit, Andrea, & ab effuſione ſanguinis tui conſilium reuoca. Quod ſi nõ feceris, Crucis tibi ſupplicium erit ſubeundum. Cui Andreas; Ego Crucis Chriſti ſeruus, Crucis trophæum optare potius, quam timere debeo. Neque enim de tuo interitu ſane conturbor. Paſſio enim mea vnius eſt diei, aut vt multum, duorum. Tuus autem cruciatus nulla vnquam temporis longinquitate finem accipiet. Vnde deſine tibi tuas augmentare miſerias, & vel ex mea tandem perſeuerantia fidem amplectere.

Cæditur flagellis Apoſtolus.

Eam Apoſtoli libertatem grauiter indignatus Aegeas, Crucis ſupplicio eum damnauit. Cumque raperetur ad mortem, populus magno concurſu clamare cœpit; Iuſtus homo & amicus Dei quid fecit, vt ducatur ad Crucem? Andreas vero populi clamores lenitate compeſcens, & incredibili gaudio exultans, ad locum certaminis properabat; cernenſque paratam ſibi à longe Crucem exclamauit: Salue Crux, quæ in corpore Chriſti dedicata es, & ex membrorum eius margaritis ornata. Antequam te aſcenderet Dominus, timorẽ terrenũ habuiſti: modo vero amorẽ cæleſtẽ obtinens, pro voto ſuſciperis. Sciris enim à credentibus, quanta intra te gaudia habeas, quanta munera ꝑparata. Securus ergo & gaudens venio ad te, ita vt tu exultans ſuſcipias me, diſcipulum eius qui pependit in te: quia amator tuus ſemper fui, & deſideraui amplecti te. O bona Crux quæ decorem & pulchritudinem de membris Domini ſuſcepiſti, diu deſiderata, ſolicite amata, ſine intermiſſione quæſita, & aliquando iam concupiſcenti animo præparata; accipe me ab hominibus, & redde me magiſtro meo: vt per te me recipiat, qui per te redemit me. Et hæc dicens expoliauit ſe, & veſtimenta ſua tradidit carnificibus. Qui manus e-

Dãnatur Crucis ſupplicio.

Ecce tibi Apoſtolum ad Crucem tanquam ad epulas properantẽ.

Alligatur Cruci. ius & pedes funibus Cruci alligârunt, ne clauis affixus cito deficeret, ſed longo cruciatu Aegeæ crudelitatem ſatiaret. Aderant turbæ ad viginti hominum millia; inter quos Stratocles Aegeæ frater; qui ſimul cum populo Ægeæ tyrannidem execrans, Apoſtolum de pietate in Deum diſſerentem audiebat. Apoſtolus enim, mentes credentium Chriſto, aſſidua adhortatione, toto illo biduo in cruce pendens confirmabat, *Rom. 8.* atque ad laborum tolerantiam, excitabat: affirmans huius vitæ paſſiones, ad æternæ remunerationis gloriam non eſſe condignas,

Cæterum cum populus Aegeam grauiſſime incuſaret, quod virum ſanctiſſimum indigno ſupplicio *Aegeas timens populum vult eũ ſoluere.* affeciſſet, ille tumultum ac populi ſeditionem veritus ad deponendum eum de Cruce properabat. Cui Apoſtolus. Quid tu ad nos Ægea veniſti? Si vis credere Chriſto, ſicut promiſi, aperietur tibi via ſalutis: Si autem ad hoc veniſti, vt me ſoluas, ego hinc viuens in corpore deponi non potero. Iam enim Regem meum video, iam adoro, iam conſpectui eius aſſiſto. Sed de *Recuſat B. Apoſtolus* infelici ſorte tua doleo: quia paratus te expectat æternus interitus. Curre pro te miſer, cum adhuc potes, ne tunc incipias velle, cum minime poteris. Attollentes autem manus ad Crucem carnifices, ipſum penitus contingere non poterant; torpebant enim brachia, *En animũ Chriſti amore ardentiſſimum.* virtute vtiq; diuina: ne diu deſiderata martyrii corona Apoſtolus fraudaretur. Erat enim mire ſolicitus Andreas, ne forte ſolueretur; ideoque voce magna clamabat; Ne me permittas, Domine Ieſu Chriſte, famulũ tuum qui propter nomen tuum pendeo in Cruce, ſolui, & ab Ægea homine corruptili humiliari; ſed ſuſcipe me tu magiſter mi Chriſte; quem dilexi, quem cognoui, quem confiteor; quem videre deſidero. Suſcipe, *Lux cælitus eum circundat, & emittit ſpiritum.* Domine Ieſu, ſpiritum meum in pace: quia iam tempus eſt, vt ad te veniam, deſiderans te videre. Suſcipe, me Domine Ieſu Chriſte, magiſter bone: neque permittas me ex hac cruce deponi, niſi prius ſpiritum meum ſuſceperis. Hæc cum dixiſſet, ingens repente de

cælo

cælo adfuit ſplendor, qui eum circundans, adſtãtium autem ita obtundebat, vt penitus in eum oculos defigere non poſſent. Perſeuerauit autem lux illa dimidiæ ferè horæ ſpatio; qua deinde abſcedente, Apoſtolus emiſit ſpiritum: qui ſimul cum ipſo lumine ad Dominum perrexit.

Maximilla eius corpus ſepelit.

Sacratiſſimum illius corpus, inſigni pudicitia & ſanctitate fœmina Maximilla nomine, ſenatrix, ſuorum adiuta ſolatio, cum omni reuerentia de cruce depoſuit: conditumque aromatibus honorifice ſepeliuit. Ægeas vero ea re ad indignatione commotus, ſtatuit Maximillam & populum Cæſari deferre: & quæſtione habita, de illis quoque ſupplicium ſumere, Qua in re dum furore & amentia plenus occupatus eſſet, ſubito à diabolo arreptus, in medio foro ciuitatis expirauit. Frater autem eius Stratocles Chriſti fidelis Ægeæ facinus deteſtans, opes illius omnes bonaque ne attingere quidem voluit, ne illius crimine pollueretur, qui, Apoſtolum Domini, pecuniæ cupiditate & auaritia occæcatus, occidere auſus fuiſſet. Morte vero Ægeæ tanto timore omnium animi concuſſi ſunt, vt nemo non eſſet, qui idolorum cultum deteſtaretur, & ſupplex ad Chriſti nomen accederet; cuius diuina potentia, glorioſa ibidem præſtantur petentibus beneficia. Cæterum de translatione beatiſſimi huius Apoſtoli, demum facta Amalphim, in Archiuis illius Eccleſiæ, rei geſtæ monumenta continentur. De perenni autem miraculo ſcatutientis inde liquoris medici, ad curandos morbos, totus pene Chriſtianus orbis eſt teſtis; in omnes enim regiones ex eo fonte fluxêre riui. Vnum vero eius brachium, à Gregorio Papa cum adhuc diaconus eſſet, Conſtantinopoli Romam delatũ, decentiſſime ibidem aſſeruatur in Eccleſia S. Andreæ ad cliuum Scauri: Caput autem eiuſdem, in Aedib. ſacris S. Petri eius germani in vaticano: a Pio Papa Secundo inibi collocatum.

AEgeas Proconſul à dæmone arreptus expirat.

Multi ad Chriſtum conuertuntur.

Vltima tranſlatio eius

Brachium & Caput eius Romæ aſſeruantur. teſte Illuſtriſſimi C. Baron in Not. Mart. Ro 9 Maii.

Poſt aliquot vero annorum curricula, relicta patria Franciam adiit, vbi in intimam Regis Clotarii, artis ſuæ præſtantia, peruenit notitiam. Volebat enim Rex eo tempore ſellam ſibi auro gemmiſque vrbane diſtinctam fieri; cuius rei gratiâ Eligio copioſam auri contulit impenſam, ne quid ad ſummam ſellę magnificentiam atque ſplendorem deeſſe pateretur. At Eligius admiranda non modo induſtria opus elaborauit, ſed tanta inſuper fide auri laminas extendit, vt non vnam ſed duas affabre factas Regi exhiberet ſellas. Quæ res Regi & ſummæ admirationi fuit, & Eligium adeo acceptum reddit, vt nihil non eſſet quod Rex illius fidei concreditum vellet.

Proficiſcitur in Franciam.

Conficit Regi duas ſellas ſumma fide & induſtria.

Interim Eligius opum & honorum contemptor eximus, totum ſe diuinis rebus ſedulo mancipabat. Inediæ & vigiliarum patiens, noctes & dies precibus & lachrymis incumbebat; indeſinenter ſolicitus, vt ab omni peccati contagione purus, Chriſti gratiam vberrime mereretur. Erat illi in cubiculo ſanctarum reliquiarum magnus theſaurus, quem vnice diligebat: & ante eum totis frequenter noctibus peruigil feruentes Domino preces fundebat; & ecce nocte quadam cum ſupplex Dominum deprecatus eſſet, vt ſi ſibi accepta eius eſſet pænitentia, quoquo modo certam dignaretur dare ſignificationem, (dictu mirum) viſus illi adſtare ſanctorum aliquis, qui de ſomno eum excitans ait; Eligi, exauditæ ſunt orationes tuæ indiciaque ecce olim quæſita nunc tibi conceſſa. Mox ille excitatus, cum dubitaret, verane res, an ſomnium eſſet, ilico admirandum fragrantiæ hauſit odorem; guttas quoque ſuauiſſimas ex gerulo reliquiarum ſuper caput ſuum defluentes ſenſit; quæ fidem fecêre, quempiam ſanctorum præſentem fuiſſe.

Studia pietatis eius.

Supplicat Deo frequenter ante ſacras reliquias.

Eius preces à Deo exauditas cælitus illi denuntiatur.

Sub id vero tempus mortuo Clotario, Dagobertus eius filius regni ſuſcepit gubernacula; qui Eligium nõ minori, quam pater, & fide & amore complexus eſt. Erat nomen illius non artificii ſolum præſtantia, ſed multo magis ſanctitatis opinione celeberrimum; ita

vt è longinquis regionibus legati ad regiam confluentes eius inprimis conſpectu &colloquio frui vellét. Fuit autem ardens in eo benigne faciendi ſtudium; ita vt non raro ſe ſuaque omnia oppignoraret; quô debitoribus ſubueniret, & inopiam multorum ſubleuaret, vel captiuos redimeret. Si forte à peregrino aut ignoto domi quæſitus non inueniretur, ſtâtim non alio in loco quam apud pauperum cœtum inueniendus erat. Et primo quidem auro gemmiſq; vt cæteri, ornatus incedebat, vt oſtentationem vitaret; intrinſecus nihilominus aſpero indutus cilicio; ſed poſtquam ſolidiora pietatis iecit fundamenta, quæ humani fauoris turbinem non extimeſcebant, ilico cuncta ornamenta egenis diſtribuit; vilibuſq; deinde veſtimentis contectus, & funiculo cinctus, pauperum domicilia benefactor luſtrabat: & quidquid à Rege, & principibus obtinebat, id protinus in egentium eleemoſynas expendebat. Erat autem Regi adeo charus, vt verbo, quidquid vellet, ab eo impetraret.

Sũma eius benignitas in pauperes.

Sub precioſis veſtibus, gerit cilicium.

Inter cætera autem petiit à Rege villam quandam in rure Lemouicino, Solemniacum nomine; quam mox in virorum conuertit monaſterium; vbi centum & quinquaginta ſtrenuos Chriſtianæ militiæ profeſſores congregauit: redituſque ad vitæ ſuſtentationem neceſſarios delegauit. Poſt quæ, in vrbe Pariſienſi ſacrarum virginum condidit domicilium, trecentarum numero puellarum florens; cui Abbatiſſam, Auream nomine, Maurini & & Quiriæ filiam præfecit. Quib. actib. ſedulo intentum, Dominus pro ſua miſericordia tanta virtute & gratia decorauit, vt laicus adhuc miraculis coruſcaret; & modo cæcum, modo claudũ ſanaret; modo exiguo vino multos reficeret: aliiſq; idgenus virtutibus fulgeret. Nec minor illius erat in curandis animabus induſtria; vtpote qui Chriſtianæ eloquentia florentiſſimus, & cognitione ſcripturarum egregie inſtructus, populum, quocunque pergeret, euangelicis monitis viam ſalutis præclare docebat.

Extruit monaſteriũ Solẽniacũ.

Item Pariſiis, monaſterium virginum.

Claret miraculis.

Hiſce igitur maximarum virtutum ornamentis in cly-

clytus, cunctiſque admirandus, ad Nouiomenſis eccleſiæ regimen vocatus fuit; atque ita aurifaber inuitus detonſus, vrbium ſeu municipiorum cuſtos conſtituitur; Veromanduenſis ſcilicet; Tornacenſis; Nouiomenſis & Flandrenſis: Gandenſis atque; * Corturiacenſis; idque vel hoc maxime, quod eius regionis incolæ magna adhuc ex parte gentilitatis errore detinerentur; quos ille cæleſti alimonia ſedulo paſcens, omniaque ſuæ diœceſis loca ſtudioſe peragrans, & verbo & exemplo ad pietatem & fidem adducebat. Et quidẽ Flandrenſes atque Andouerpienſes; Friſones quoque & * Sueui; & barbari quique circa maris littora degẽtes; quos velut in extremis remotos, nullus adhuc prædicationis vomere exarauerat, principio eum hoſtili animo & aduerſa mente exceperunt. Sed vbi eximiæ sãctiſſimi viri virtutes eis innotuerũt, pars maxima trucis ac barbari populi, relictis idolis, gaudens Chriſto nomen dedit. Et quidem multoties mors, illius ceruicibus impendens, atrocia quæque ob veritatis aſſertionem minabatur; quam ille toto deſiderio martyrii auidus expetebat: ſed nunquam voti compos fieri potuit. Reſeruabat enim eum Dominus multorum adhuc ſaluti neceſſarium; vtpote qui poſtmodum in Nouiomenſi oppido, virginum Chriſti condidit monaſterium, & alia multa, tum per ſe tum per diſcipulos conſtruxit: in quibus cœleſtis diſciplina egregie viget. Corpus S. Quintini martyris, aliaq; complura, poſt multam inueſtigationem, inuenit. Poſtremo autem poſt tantarum virtutum inſignia, poſt variorum aliorum miraculorum operationes, poſt multa quoque & varia ab eo veridice prædicta, annos iam amplius natus ſeptuaginta in Nouiomenſi oppido beatum Deo ſpiritum tradidit; præclariſſimis & poſtea, vti prius in vita, coruſcans miraculis.

Fit Epiſcopus.

**Curtracenſis.*

** Suedi*

Flandrenſes, Anduerpienſes & alios, ad Chriſti fidem conuertit.

Feliciter obit.

C. Baron. Annal. To. 7. & in Notat. Mar. Rom.

VITA S. AGERICI, EPISCOPI VIRDVnenſis: Ex Fortunato Presbytero. Claruit Anno ab orbe redempto 530. &c. ſub Theodoberto Francorum Rege.

I. Decem. S. Agericus decus ciuitatis Virdunenſis.

VRbs Virduna quamuis breui orbe claudatur, meritis tamen Pontificis amplificata enitet, maiorique, in anguſto gyro præfulgentem gratia, Agerici etiam magis auxit honor. Hic ſane plurima ſemina magnarum laudum fudit, quæ matura quoque propterea operis fertilitate metit. Tempore præſenti victum egenis largiebatur, confidens inde in futuram diem opes ſuas centuplum multiplicandas. Arcani dogmatis paſtor reſerabat penetralia: non ſolum dapibus, ſed & ore greges paſcens. Templa vetuſta nouabat pretioſius, & noua condebat, ita vt ſub ipſo domus Domini cultior longe euaderet. Egregios etiam fontes ſacri baptiſmatis explebat, ipſe ſcilicet diuino fonte repletus. Concurrebant autem vndique auide ad noua templa plebes, populique mire per eum in Dei amore creſcebant. Erat ſiquidem ipſe, per quem ſolamen inops merebatur, & amictum is qui erat nudus, atque adeo ipſe ſolus cunctis erat potus & eſca. Quin &, vt vno dicatur verbo, ſicut ſol elatum ſuum curſum ſuſpendit in æthera, purusque igniferum vbique iubar ſpargit, effuſis radiis ſibi totum orbem vendicans, montes, plena, ima & alta: ita prorſus & hic Præſul Agericus ſplendore animi coruſcabat.

Præclara facinora eius.

Erat terrenis rebus ſterilis, ſed fœcundus ſupernis; abnegans cuncta caduca, ſed diues intraturus polum. Purus ab omnibus illecebris, mundi laſciua à ſe repellebat, nihilque apud eum poterat carnis amarus amor. In templis conuerſans ab omnibus piis ſic purus habebatur, vt prorſus appareret cor ipſius eſſe templum Dei, & in quo Chriſtus ſibi nitidam domum cõſtituiſſet. Non erat in labiis ipſius dolus; nec erat ipſe du-

Alia virtutes eius.

duplici corde, ſed ſincero animo vernabat in ore ejus lux vera. Perfundebat autem de ſe ſalienti fonte doctiloquum flumen, vnde ſenſus ſteriles voce rigante fouebat. Pandebat terræ myſteria ardua cælorum, ita vt per eum terra, hoc eſt, homines terreni, plus etiam Dominum ſcirent, timerent, orarent, & amarent. Triumphabat Præſul facundus diuino dogmate, monensque Paſtor oues, prouidebat ne eas vllus error premeret. Denique ſumente per eum populo fidem, paupere opem, triſti ſpem, ipſe omnibus omnia factus erat, & omnia ipſius erant communiter omnium. Quod reliquum eſt, optandum eſt, vt longa ſalus maneat, maxime ea quæ futura, atque vt paſtor diu pro grege ſuo vota ferat.

VITA S. PETRI COGNOMENTO Chryſologi; Rauennatis Archiepiſcopi: Ex ea quæ eſt per Hieronymum Rubeum libr. 2. Hiſtoriarum Rauennatum. Ordinatus eſt Antiſtes anno Chriſti 433. à Xiſto tertio, Papa: Theodoſio & Valentiniano Imperat.

C Baron. To. 5. & 6. Annal. & in Notat. Mar. Rom.

PEtrus Rauennatum antiſtes, cum aliis virtutibus clarus, tum ea potiſſimum ratione Chryſologus dictus eſt, quod mira ſermonis ſuauitate pollens, aureum ex ſe orationis flumẽ funderet. Hic ex foro Cornelii, vbi natus fuiſſet perhibetur, in Archiepiſcopum Rauennatem, non humano fauore vel induſtria, ſed diuina prorſus virtute electus fuit. Cum enim defuncto Ioanne Rauennatum Archiepiſcopo, ciues, vt moris erat, antiſtitem ab eis electum, Romam ad Xiſtum tertiũ Pontificẽ maximũ vna cũ Cornelio Fori Cornelii epiſcopo, confirmandũ miſiſſent, ferunt Principem apoſtolorum & Appollinarem Antiſtitem Xiſto per quietem apparuiſſe, mandaſſeque, vt quem medium ſibi

2. Decemb. Petrus quare dictus ſit Chryſologus.

Patria eius

ſibi adoleſcentem habebant, Rauennatem Archiepiſcopum, altero illo à Rauennatibus adducto reiecto, crearet. Quapropter cum poſtridie Rauennates adeſſent, Xyſtus primo reiecit quem elegerant; deinde omnes præſto eſſe iubens, vt quem Petrus & Apollinaris deſignauerant Archiepiſcopum faceret, cum neminē ex Rauennatibus illi ſimilē fuiſſet conſpicatus, Cornelio epiſcopo mandat, vt ſuos in medium proferat. Eminebat inter cæteros vitæ innocentia ac doctrina, Petrus, Cornelii Diaconus. Hunc cum illi ſimilem Xyſtus cognouiſſet, quem in ſomno viderat, Archiepiſcopum Rauennantibus præfecit. Id vero illis ægre ferentibus, rem omnem aperit; vnde tanta reuerentia Petro apud omnes conflata eſt, vt ſumma cū gratulatione, quanquam inuitus & non ſine ingenti moleſtia, primum à Valentiniano & Galla Placidia, deinde ab omnibus, exciperetur.

Diuinitus fit epiſcopus

Itaque ad id honoris faſtigium euectus, cum Eutyches Byzantius Abbas factioſorum ope falſam diſſeminaret doctrinam, qua diuinam Chriſti naturam cū humana in idem recidiſſe aſſeuerabat, & Leo Pontifex, qui Xyſto ſucceſſerat, conuocato trecentorum & ſexaginta epiſcoporum Chalcedonem Concilio, eam peſtem reſtinguere niteretur, Petrum Chryſologum iuſſit ad Concilium aduerſus Eutychem ſcripto decertare. Quod ille adeo luculenter grauiterque & pie præſtitit, vt ad hanc vſque ætatem ea ſcripta viri omnes docti mirentur, & primo loco habeant.

Synodus Chalcedonenſis.

Petrus Chryſologus ſcribit aduerſus Eutychen.

Acceſſit hoc tempore Rauennam ad Valentinianum Germanus * Altiſiodorenſis antiſtes, eximia vir ſanctitate; qui non multo poſt præuiſam iam ante ab ſe mortem atque prænunciatam, Rauennæ cum vita commutauit; cuius cadauer à Petro Chryſologo conditum in Galliam tranſmiſſum fuit: & Petrus ſancti viri cucullam & cilicium, ne quid pius hæres ex inteſtati bonis non poſſideret, ſibi vendicauit. Cum vero hoc tempore, Rauennates ad deorum commentitiorū ſimulachrum, quos antiquitas, ante partum Virginis

** Antiſiodorenſis.*

S. Germanus Altiſiodorenſis epiſcopus Rauennæ moritur: eius vita extat 31. Iulii.

errore

errore deluſa coluerat, perſonati Calend. Ianuariis, tota vrbe per ludum diſcurrere couſuéſſent, ipſe multis concionibus habitis, eam perniciosam conſuetudinem tollere conatus eſt. *Cultum falſorum deorum tollit.*

Tandem cum imminere ſibi extremum vitæ diem diuinitus intelligeret, decimumque iam annum Rauennati Eccleſiæ præfuiſſet, contulit ſe ad forum Cornelii; vbi diui Caſſiani martyris templum ingreſſus, muneribus tributis, Deum precatus atque ipſum Caſſianum martyrem, vt benigne eius animam exciperent: hortatuſque Rauennautes, qui illum fuerant inſecuti, vt in deligendo optimo paſtore inuigilarent, nec diſcederent a diuinis mandatis, placide ac tranquille ex hac vita migrauit, quarto nonas Decembris. *Obit feliciter.* Sepultus eſt ibidem iuxta aram D. Caſſiani, vbi & nũc quieſcit. Eius tamen brachium auro ac gemmis ornatum, in Vrſiana æde veneramur. Inter alia quæ reliquit doctrinæ monumenta, eius ad populum, conciones, diuino ſpiritu & eximia pietate religioneque illuſtres, ab omnibus bonis & doctis iudicantur. Communi omnium conſenſu in Diuos relatus eſt; eiq; anniuerſarii honores ob id decreti. *Canonizatur.*

VITA S. ELOQVII, ABBATIS LATINIACENSIS; Ex ea quæ eſt apud R. P. Laurent. Surium. Claruit Circa Annum Domini 654.

C. Baron. Annal. Tom. 8.

REgnante Clodouæo 2. Chriſtianiſſimo Rege, venit B. Eloquius ad Galliarum littora ex Hyberniæ regione cum aliquibus venerabilibus viris; videlicet Furſeo, Vltano, Foillano, Boëtio, Ettone, & cætoris confratribus. Qui cum plura monaſteria per inſulas maris conſtruxiſſent: & per Britanniam ac Saxoniam tranſuecti eſſent, plurimum ibi populum Domino acquiſiêrunt. Sed quibuſ-

3. Decemb. S. Eloquius cum aliis ex Hybernia in Gallias venit regnante Clodouæo ſecundo.

buſdam cauſis ingruentibus, relictis ibidem monaſteriis, expulſi à populo & Rege, cauſa videndi Romam profecti ſunt; atque à Clodouæo memorato perhumaniter excepti, in loco, qui dicitur Latiniacus, monaſterium extruxerunt: ibique fratribus ordinatis, S. Furſeus cœptum volens perſequi iter, non multo poſt apud villam Peronam defunctus eſt, B. Eloquio monaſterii Latiniacenſis, & animarum curam relinquẽs. Verum enimuero poſt multos dies S. Eloquius ſciens diſcipulorum animos diaboli inſtinctu contra ſe excitatos, relictis omnibus, cum paucis fratribus ſuper fluuium Iſaram nominatum, in loco, qui antiquo vocabulo * Girimacus dicitur, ibidem eremiticam vitã duxit.

Præficitur Latiniaco monaſterio

Sane eo in loco à viris religioſis honorifice ſuſceptus, atque à venerabili Eligio Nouiomi Epiſcopo, vndique per ſuam diœceſim licentiam prædicandi accipiens, multos oratione ægros priſtinæ ſanitati reſtituit, ac ſanos & incolumes in viam veritatis induxit, ſicque tandem, vitæ curſu fideliter peracto, repletus omnium bonorum operum fructu, ad cæli gaudia tertia die Decemb. aſcendit. Corpus eius ſepultum fuit à fidelibus in quodam monticulo, iuxta aggerem publicum ſuper fluuiolum nomine Sommeron: vbi poſtea ædificata eſt ædicula ſuper tumbam eius, propter crebra miracula ibidem oſtenſa. Manſitque ibi corpus beati viri multo tempore; donec ſub Rege Francorum Odone, crudelitate Danorum, vna cum multis aliis Eccleſiis & villis, & hac ſancti Eloquii Eccleſia cremata, pietate Harderici venerandi Comitis & Hereſindis coniugis eius clariſſimæ delatum eſt ad Eccleſiam Walciodorenſem. Vbi cum intrãſſet, multi hac die ex variis infirmitatibus, antequam Miſſarum ſolennia complerentur, ſanati ſunt ad laudem Dei immortalis.

Claret vir tutib, Apoſtolicis: in Girimaco

Obdormit in Domino

Ab obitu claret miraculis.

Transfertur Vualciodorum.

VITA

VITA S. BIRINI DORCESTRIENSIS Epiſcopi: Ex ea quæ eſt per Gulielmum Rameſium, Ordinis S. Benedicti. Claruit anno Domini Sexcenteſimo Trigeſimo quinto & ſequentibus.

C. Baron in Not. Mart. Ro. & To. 8. Annal.

S. Birinus à Papa Honorio ad prædicandum verba ſalutis Angelorum genti directus, eiuſdemque Pontificis iuſſu per Auſterium Genuenſem epiſcopum antiſtes conſecratus; primo ad Britannici freti littus peruenit. Vbi cum nauem aſcenſurus diuina celebraret myſteria, & ſibi ſuiſq; ſalutaris hoſtiæ viaticũ pararet, vixdum peracto ſacrificio, vrgente nauigationis articulo, ad nauem feſtinans introducitur. Cumque proſpero ventorum flatu alta ſulcarent pelagi, Birinus ſe rem præcipue charam in littore, vnde aſcenderat, reliquiſſe recordatur. Acceperat enim ab Honorio Pontifice, maximi muneris loco, pallam, vt vocant; ſuper quam ſacratiſſimum Chriſti conſecrabat corpus; eidemque ſyndoni ſacra myſteria inuoluta atque ex collo ſuſpenſa, ſecum deferebat. Igitur ne re ſacroſanctis myſteriis valde neceſſaria fraudaretur, fide armatus in mare deſcendit, ſiccisque pedibus aquas inambulans, recepto quod reliquerat, ad nauem ſiccis veſtibus regreſſus eſt; quæ ad viri ſancti reditum vſque conſtiterat immobilis. Eo tam admirando ſpectaculo nautæ ſtupefacti, flexis genibus Birinum tanquam Deum venerari, complures eorum ad Chriſti fidem ſunt conuerſi.

3. Decem.

Conſecratur epiſcopus ab Aſterio Genuenſi antiſtite, iuſſu Honorii Pap.

En admirandum fidei miraculum.

Porro intrante illo Occidentalium Saxorum portam, & Euangelii ſemina vberrimo cum fructu ſpargente, annoſa quædam mulier, oculorum & aurium beneficio longo tempore priuata, ſupplex acceſſit; quam ille Crucis ſigno repente ſanauit. Eo miraculo aliiſque plurimis ſancti viri auctoritas mire apud gentem illam creſcere cœpit: ita vt dicta eius purgatis auribus

Cæcam & ſurdam ſanat ſigno Crucis.

ribus auide exciperent, Chriſtoque ſua nomina libenter darent. Cinigilſus ea tempeſtate regni gubernacula tractabat; qui doctrina Birini illuſtratus & catechiſi inſtructus, baptiſmate expiatus eſt; quem Oſualdus Nordanhumbrorum Rex de ſacrofonte ſuſcipiens, pari ſtudio & pietate in Chriſtianæ fidei religione profecit: eiuſque filiam coniugem accepit. Itaque duo illi Reges fidei myſteriis initiati, Birino Dorceſtram ciuitatem donauerunt, vt in ea ſede epiſcopali conſtituta & confirmata, aliis in circuitu populis Chriſtum annunciaret. Neque paſſus eſt vir diuinus vllis ſe frangi laboribus, ſed pari alacritate atq; virtute in Weſtſaxoniam quoque fidem inuexit. Et hæc quidem trceſimo octauo ab ingreſſu S. Auguſtini in Angliam anno cum magna ſanctitatis opinione peregit. Anno vero Domini 635. tempore Regis Cinigilſi, regulares apud Dorceſtam inſtituit canonicos, vbi ipſe & ſucceſſores eius viginti & ſeptem epiſcopi, annis circiter quadringentis & quinquaginta ſeptem fuêre, ſed Gulielmo Conquæſtore regnante, Remigius epiſcopus eam ſedem Lincolniam tranſtulit. Stephano autem regni gubernacula moderante, Alexander epiſcopus canonicos regulares Dorceſtriæ inſtituit. Cæterum Birinus ſanctitate & miraculis clarus ita è vita exceſſit, vt cunctis fidelibus magnum ſui deſiderium cum multis lachrymis coniunctum relinqueret.

Cinigilſus Rex ab eo conuertitur.

Conſtituit ſedem epiſcopalem Dorceſtriæ S Birinus Huius S. Auguſtini vita extat. 26 Maii

Inſtituit canonicos regulares.

Epiſcopi ſedes transfertur Lincolniam.

Obitus S. Viri.

VITA S. SOLAE ABBATIS, DISCIPULI S Bonifacii Archiepiſcopi Moguntini: Ex ea quæ eſt per Ermenoldum Diaconum & Monachum. Claruit Circa Annum Domini 760. ſub Carolo Magno Imperatore: vt patet infra.

Ioan Molã. in Addit. Mart. Vſuardi. Trithemius l.3. De Viris Illuſtriſſim. 3. Decemb.

BEatiſſimus cœlicola Sola, Apoſtolis in omni actione ſua pene conſimilis, regnante domino Pipino ſuper Franciam & Germaniam, eodem tempo-

re,

ſe, quo ipſe de gente * Anglorum magiſtrum ſuũ ſanctum * Bonifaciũ Archiepiſcopopum proſecutus eſt, hanc in patriam, ceu jubar ſolis clariſſimum, delatus eſt. A quo Presbyter, Monachusque ordinatus, ſanctę conuerſationis initia ſumpſit. Cum enim piiſſimus Rex Pipinus comperta S. Bonifacii ſanctimonia, ac ſociorum eius, cœpiſſet familiaritate, eorumque colloquio amicabiliter potiri, annuente Dei gratia, cœpit beatum Epiſcopum Bonifacium præ omnibus his, qui ſub eo fuére Epiſcopis, bene habere, eumque ſui ac totius populi fidei doctorem fieri juſſit. Qui ab eo mandatum ſumens, totam Franciam, ac Alemanniam, ceu pater filios, non ſolum lacte, ſed & pane firmiore educauit. Atque vt erat vir per omnia pleniſſime doctus, ne ob ſolum Regale contemneretur, præceptura ſedem Apoſtolicam Romam adiit: ibique ab Apoſtolico domino Leone accepta Archiepiſcopatûs auctoritate, nactis benedictionibus Domini, inde rediit.

Patria eius

** Eius vita exstat 5. Iunii*

Ordinatur Presbyter & monachus à S. Bonifacio.

Deinde vt maior lux fidei paſſim luceret, cæpit S. Bonifacius de ſanctiſſima ſua cohorte emeritos præficere Epiſcopos ac Presbyteros, vbicunque erant cõſtituendi. Qui ſimul cum ſuo magiſtro, veluti ſummo Apoſtolo, gentem noſtram in tantum correxêre, vt Apoſtolos præſentes cerneres; ſicuti & fides & morum inſtitutio, quibus in partibus prædicabant, hactenus ſeminis huius germen optime pullulare declarant. Quorum quoque pium initium elegantiſſima finis ſyllogiſmauit; dum & nullus ex his maniplis relictus eſt, qui non vel glorioſo martyrio coronatus, vel pia confeſſione ſit honoratus.

Hic porro mitiſſimus vir S. Sola inter cæteros compares ſuos, ceu gratiſſima florum gemma, licet latitãs enituit: illiſq; vt ſuperius diximus, ad colligendos Deo populos vbique diſperſis, iſte multo ardentius præceptorem ſuum dominum S. Bonifacium in omnibus cœpit proſequi. Illam puto ſententiam domini memorans, qua dicit, perfectum omnem eſſe, qui eſt *Mat. 10.*

vt

vt magiſter eius. Proinde quemadmodum B. Ioannes Euangeliſta ex pectore Domini noſtri Ieſu Chriſti plus cæteris diuinam ſapientiam ebibit, ſic & iſte magiſtro ſuo adhærendo, omnis ædificationis documentum affatim percepit. At vero Domino hymnis ac orationibus vacare deſiderans, heremum petit & ob hoc, vt putamus, diuina prouidentia Sola nuncupatus, quia ſolitudinem amauit. Nempe & ipſe locus, quem incoluit ex eius nomine ſolitudo dici poteſt: quem tamen quidam vulgarice Cellam vel curiã Solonis vocant. Aſt ego ſalua aliorum æſtimatione, dico, eum Monachum, id eſt, Solum; potius, quam Solonem: & cellam ipſam, cellam B. Solæ, quam cellam Solonis poſſe nuncupari. dum & ipſe locus a mundi actibus ſequeſtratus ſit. Et ideo ſolitudo ipſa à cultore, ſcilicet Sola nomen habeat.

§ Sola Eremum petit.

Cella Solonis Solenhouen.

Cum autem fama prodigiorum, ac virtus Domini euidens de eo longe lateque percrebuiſſent; Deo enim in omnibus gubernante, ſeque ſub ſinceriſſimo humilitatis pallio occultãte; peruenit tandem de eo ſermo vſque ad aures ipſius domini, ac sereniſſimi Imperatoris Caroli Auguſti; quia non potuit ciuitas abſcõdi ſuper montẽ poſita, neq; lucerna lucens occultari. Cęſar autẽ Auguſtus ſupradictus, vti ſapientiſſimi fuit ingenii, perſcrutans omnia geſta eius, tradidit ei cum firmiſſimo munimento ipſum locum, quem incoluit, eumque oratorem perpetuum fecit.

Mat. 5.

Quid Carolus Magnus ei contulerit.

Habuit itaq; beatus Sola poſt glorioſum triumphum martyrii ſancti Bonifacii Archiepiſcopi, dominum Wilibaldum Epiſcopum, & VVunebaldum germannum eius Presbyterum, adiutores ſui laboris; qui ei vt propriæ gentis viro, omnibus his in locis adminiculum ac ſolatium præbebant. Quin & accolæ regionum harum quocunque aduentantes, ei in Chriſti amore frequentius adminiſtrabant: aliquanti & prædii ſui partem illi tradebant. Quam ille cum timore Domini accipiens, cum his, quæ dominus Carolus Auguſtus ei donare dignatus eſt, ad egregium Fuldenſe

Citat hæc verba Vicelius in ſuo Hagiologio. vbi de Sola. Item Alii.

ſe cœnobium poteſtatiua manu contradidit. Vbi Deo prouidente, modo ſanctiſſimus, ac in omni parte periciſſimus dominus Abbas a Rabanus perſpicabiliter fulget: videlicet nemini deuotior, quam illi magiſtro, quem ſequi ab exordio cœperat: illique familiæ, quæ magiſtri ſui inſtitutionis imitatrix vbique nobilis habetur.

Nota tempus, quo hæc hiſtoria ſcripta. a Claruit Anno Domini 838. & reliq. vt patet Tom. Analium C Baron. 9

Cœperunt autem & multa miracula, Domini gratia tribuente, per beatum Solam fieri; ex quibus pauca, quæ ex quodam ſene ipſius ſeruitore, in decrepita iam ætate ſuperſtite agnoui, annectam narratione ſubbreui. Enimuero dum certo conſtat, ante Chriſti incarnationem; cæcum à natiuitate, neminem Sanctorum illuminaſſe, (licet mortuos ſuſcitarent, leproſos mundarent.) Et dum in hoc tempore moderno illud rariſſimum ſit; iſte, ſaluo omnipotentis priuilegio, & Apoſtolis ac ſucceſſoribus eorum dato, natum à primis cunabulis cæcum ſignaculo Crucis appoſito irradiauit, ocelliſque eius incognitum lumen oſtendit. Per idem vero tempus & claudum quendam in geſtatorijs reptantem potius, quam ambulantem, ad curſus ſui ſtatum diuina virtute erexit.

S Sola cæcum à natiuitate illuminauit.

Claudum ſanauit.

Sed & quendam in his miſellis gregibus, qui ſæpius orationis cauſa ac eleemoſynæ ad ipſius cellam confluebant, & benedici ſe ab eo petebant, conſpexit horribili dolore detentum, ſic vt nec loqui, nec audire quid poſſet; alijs ante eum ad benedictionem feſtinantibus, ipſe ſtetit vt mutus. Itaque dum diu beatus Sola præcordiis ſuis orationem cum lachrymis ad Deum funderet, proſpiciens iterum, ac tertio, & ſuſpirans dixit; Surde & mute ſpiritus exi à plaſmate Dei. Et continuo cecidit coram populo: & ſanatus eſt homo.

Item Surdũ ac mutum.

Alio quodam die, dum iter ſuo cum aſello ageret, contigit ſe in quendam locum deuenire paſcualem, quo oues, abſque paſtoribus paſcebantur, neſcio quo abeuntibus. Interim propius accedendo cœpit aſellus aures viciſſim erigere; dein offenſis pedibus

caput in altum extendere: ad extremum eleuata cauda decliuis per auia currere. Tum aſſeſſor ſuus hoc inuſitatiſſimè fieri cernens, tremebundus, vti ſenex, deſilijt, ſeque crucis ſigno obfirmauit. Cœpit tamen arctius tractare, quid aſino eſſet; vel quid ſuper eum diuina bonitas facere voluiſſet. Sed dum hoc ſecum deprehenderat, quod in via Balaam non fugerat, neque illum aſellum fugientem Angelum, eleuans oculos cernit lupum. Intellexit itaque vir Deo plenus, naturalem aſini ſui formidinem, fixoque in terram capite paulo diuinam orauit virtutem: & tunc demum ad fugibundum aiebat; In nomine Domini mei Ieſu Chriſti, ô aſine, præcipio tibi, vt concito curſu irruas in eam beſtiam, quæ ſub frutice latet, inſidiando inſcijs bidentibus. At ille ex præcepto magiſtri ſui intrepidus aggreditur lupum. Interim & mandritis è diuerſo venientibus, & ad vtrumque conclamantibus, inſolitum & inauditum initum eſt duellum. Sed præualuit aſinus, & necatus eſt lupus, non à paſtoribus curſitantibus, ſed aſellinis calcibus ac dentibus. Tum omnipotentis Dei famulus paſtores illos nimis cœpit precibus rogitare, ne hoc alicui hominum ante animæ ſuæ exitum manifeſtarent. Hacque ſponſione ab eis recepta, leuatus in gerulum ſuum, propria repedauit ad loca. Vnde nec mirandum eſt, cur omnes virtutes, quas per eum Chriſtus omnipotens dignatus eſt operari, ad hoc vſque tempus penè latitârint, ita vt à nemine ſcribentium ante me propalatæ ſint.

Num. 22.

Aſinus, S. Sola hortatu oppugnat & expugnat Lupum.

S. Sola humanas laudes auerſatur.

Sed quarè hoc? niſi quatenus in omnibus creatorem ſuum, in quantum virtus data eſt, imitaretur: qui cernentibus tribus diſcipulis transfigurationis ſuæ oroma, mandatum dederat nemini hoc ante glorioſiſſimam reſurrectionis ſuæ palmam dicendum. Non aliter & beatiſſimus vir, Deum omnium creatorem imitando, qui non iam ſolus, ſed gratia Dei plenus ſciens omnes pias virtutes, quas per ſuas preces ad honorem dantis obtinuit, non ab alio, niſi ab eo fieri,

Oroma, id eſt, viſionem. Matt. 17.

qu

qui ſemper magnificè operatur in Sanctis ſuis; & ob id inanes vulgi rumuſculos ſibi vendicare noluit: ſed omnia in laudem Dei conuertit; memoratus puto illud Apoſtoli dicentis: *Viuo autem iam non ego, viuit vero in me Chriſtus* Ducta igitur in terris angelica vita tertio Nonas Decemb. vocante Domino, aſſumptus eſt ad cœleſtia regna.

Gal 2.

Feliciter vita exceſſit

Cæterum poſt aliquot annorum curricula, cum ego a viro venerabili Domino Altino Epiſcopo, ad cuius diœceſin locus ipſe pertinet, rogarem, vti ſepulchrum beati viri effodiendi, & in eodem pauimento aliquanto melius humandi licentiam daret, conceſſit vt rogaui. Factoque ieiunio, cum his, qui tunc mecum adeſſe poterant, cœpimus fodere. Quod dum peractum eſt; leuauimus ſarcofagi operculum; &, ô diuinam bonitatem, tantus illico & tam ineffabilis mirifici odoris fumus inde egreſſus eſt, vt tota baſilica ſuauiſſimè ex eo redoleret impleta At nos nimis attoniti, in parte, qua ſteteramus domûs regiæ, vt fragiles procubuimus; refocillati vero ex odore fragranti, diuinam clementiam orantes reſumpſimus ſpiritum; & tunc demum propius accedentes, perſpeximus non ſolum ſancti viri oſſa integra: ſed & ipſius beatæ glebæ puluerem ita ſibimet cohærentem, nimiæque viriditatis ſpeciem tenentem, vt quaſi non olim mortuus, ſed ſemper viuus putaretur.

In margine codicis m. ſ. erant hæc verba: Hic Altinus fuit V. Epiſcopus poſt S. Willibaldum.

Corpus viri S. poſt multos annos, incorruptum, & mirifici odoris repertum.

VITA ET CERTAMEN GLORIOSAE Virginis & Martyris Barbaræ: Ex actis, quæ nomine Ioannis Damaſceni & Arſenij feruntur: paſſa eſt Nicomediæ tempore Maximini Imperatoris, qui poſt Alexandrum regnauit, Anno Chriſti 237. & ſequentibus; ſecundum a ſententiam Doctiſſimi & præſtantiſſimi viri Cæſaris Baronij.

a Baron. in Notat. ad Martyr. Roman. & Tom 2. Annal. Quidam enim ſcribunt eam martyriũ ſubijſſe in Tuſcia; plerique Heleopoli; referuntque eã deprauati nonnulli codices ad tempora Maximiani.

4 Decēb.
* Metaph & Pet. Galeſinius, habent Maximiano.

NObilis plane virgo & multis virtutibus ac miraculis illuſtris Barbara, * Maximino imperij ſceptra tenente, Chriſtiani nominis hoſte infenſiſſimo, præclarum pro pietate & Chriſtianæ religionis defenſione certamen ſubijt. Hæc patre Dioſcoro Græco homine, nobili quidem viro & diuitijs inclyto, at impio & idolorum cultui vel maxime dedito, nata, ab Origine ſacris literis imbuta fertur; A quo quamplurimas mulieres Chriſtianam fidem edoctas eſſe, teſtatur Euſebius libro ſexto, capite quarto & ſeptimo. Certè patri filia planè diſſimilis, ab ineunte ætate ita ſe à rerum humilium & caducarum cogitatione abduxit, vt cum mundi fabricam ſępe intentoque animo conſideraret, magnitudineque eius & pulchritudine, animaduerſa, perpetuam conſtantiam & certum rerum ordinem admiraretur; facile inde perſpexit, tanti operis laudem fortunæ ac falſis idolis non eſſe tribuendam: ſed aliquem præeſſe, qui hæc omnia fabricatus, ſumma ſapientia moderetur atque conſeruet. Hac contemplatione ſummum rerum opificem colligens, idolorum nefariam ſuperſtitionem deteſtabatur, & cœleſti lumine mirifice luſtrata, in dies maxima fidei pietatiſque augmenta capiebat. Cum autem patri eſſet vnica, liberali admodum ſpecie & inſigni morum honeſtate prædita, ne paſſim formæ eius pulchritudo omnium oculis expoſita eſſet; parens egre-

egregiam illi turrim, & habitationi commodiſſimam ædificauit; in quam virgo incluſa multo ardentius animum ſuum Chriſtianæ fidei myſterijs excolebat: totoſque dies ac noctes de rebus diuinis, de animæ immortalitate, de cœleſtibus præmijs, de ſupplicijs æternis, & de caducis huius mundi rebus ſecum cogitabat. Interea patris animus nobilium quorundam & principum virorum precibus ſolicitatus, filiæ nuptias ſuadere conatur; at illa eas conſtanter reijciens, ſtultum fore ducebat, iam ſemel cœleſti ſponſo dicata terrenis amplexibus inhiare.

Degit in turri ſanctiſſime.

Reſpuit ſponſos omnes.

Itaque pater cum virginis animum eo impellere non poſſet, ſtatuit longa peregrinatione filiam permouere: ratus eam patris deſiderio victam, tandem aliquando voluntatem eius amplexuram. At illa cœleſtibus delicijs mirabiliter ineſcata, abeuntem non lachrymis, vt fieri ſolet, ſed vnica hac petitione proſecuta eſt, vt fontem, in quo lauari poſſet, turrim iuxta ædificari curaret. Nec in eo difficilem ſe præbuit pater, ſed & duas inſuper feneſtras, quibus lumen exciperet, fieri præcepit. Hoc ædificium, abſente patre Barbara contemplata, vt fidei, quam religioſe colebat, poſteris monumentum relinqueret, S. Trinitatis exemplar in eo exprimendum curauit. Itaque pro duabus feneſtras tres fieri, & labri pauimentum Crucis imagine ornari iuſſit, ſicque magna cum fidei ſuæ ſignificatione, ædificium illud obſcurum & antri ſimile, ſanctimoniæ & ſpiritûs plenum demonſtrauit. Pater reuerſus, vt ædificij rationem mutatam vidit, ira excandeſcens in fabros inuectus eſt. Fabri culpam in filiam reijcientes, veniam deprecati ſunt. Filia vero opportunam ſuæ fidei prædicandæ nacta occaſionem, patrem pluribus verbis ad Sacroſanctæ Trinitatis myſterium, & ſalutarem Chriſti Ieſu fidem hortata eſt. Qui graui filiæ oratione ad iram & indignationem commotus, ſtricto enſe, vtpote omni impietate imbutus, vnicam filiam furibundus aggreditur. At illa ſcelerati patris impetum miſerata, ne ſe nefaria filiæ cæde

Lauacrũ ei conditur.

Patri fidem ſuam explicat.

Pater vertitur in tyrannum crudelem.

inquinaret, fugâ ſalutem quæſiuit: Deique ope è periculo liberata ad montem quendam feſtine confugit. Ibi tunc contigit res omni admiratione digniſſima. Virgo enim ſimulac ad montem peruenit, ſaxum ingens mirabiliter ſe patefaciens fugienti viam aperuit, & ſuo complexu eam recepit. Quo miraculo nequaquam commotus pater, eam ad necem requirere pergit, & indicio paſtoris cuiuſdam tandem inuenit. Tum vero omni ſaxo durior, pedibus in latera eius inſultans, dorſum pugnis fœde percutit, crinibuſque raptatam via aſpera ac difficili trahit. His cruciatibus tenera virgo nihil à Chriſtianæ fidei propoſito remota in tetrum includitur carcerem: vbi paſſis in cœlum manibus à Chriſto ſponſo ſuo, cuius deſiderio tenebatur, auxilium implorare non deſtitit.

Magno miraculo euadit mortē

Crudeliter eam cædit Pater.

Mittitur in carcerē

Quam eius conſtantiam pater ægrè ferens, vehementiori ira exardeſcens, eam Præſidi prouinciæ Marciano tradidit, vt eam exquiſitis tormentis, niſi repudiata Chriſtiana fide patrium deorum cultum ſuſciperevelit, crudeliter diſcerpat. Præſes autem nè ira aut perturbatione vlla commotus videretur, primum verborum blanditijs & laudum illecebris virginem attentat: poſitiſque ob oculos eius pulchritudine, generis ſplendore, paternis opibus, rebuſque alijs, quibus ad fallendum armis ſatanas vti conſueuit, obnixè eam rogauit, vt benè monenti pareret, paternamque religionem tempore & legibus confirmatam amplecteretur. Ad ea virgo graui ac pia oratione ita reſpondit, vt Præſes facile intelligere poſſet, eam terrena omnia reſpuere ac pro nihilo putare: ſolaque cœleſtia ac ſempiterna toto animo appetere. Quinimo voce, vultu, & animo conſtanti ac libero ſanctam Ieſu Chriſti fidem confeſſa, Præſidem, qui malitioſis blanditijs idolorum impietatem ei ſuadere conabatur, vehementer reprehendit.

Præſidi Marciano cruciandatraditur.

Præſes ei blanditur.

Nihil proficit.

Præſes igitur cum blanditijs virginem ad falſum idolorum cultum allicere non poſſet, depoſita omni

ſimu-

ſimulatione, vultu triſti ac ſeuero, tormenta expedire iubet: ſperans eo terrore virginis conſtantiam vico caſuram. Itaque veſtimentis ſpoliata, neruis bubulis atrociter cæditur, & inflicta vulnera, quo acrior ei dolor inureretur, cilicio perfricantur. Illa vero his cruciamentis non fracta, neque debilitata, Chriſti nomen perpetuis laudibus celebrabat: prorſus vt Præſes animi eius conſtantiam vehementer admiratus, in carcerem eam recipi iuberet. Recepta in cuſtodiam, media nocte carcer clariſſima luce colluſtratur: ſeſeque Rex gloriæ Dominus ei in conſpectum dans, præſentem eius dolorem eſt conſolatus: vulneraque, quæ ei grauia ſane inflicta fuerant, integre ſanauit. Quo miraculo Iuliana religioſa admodum matrona excitata, in idem certamen, quod forti inuictoque animo barbara virgo ſuſtinebat, ſe ſponte coniecit.

Cæditur flagellis nuda virgo.

Recipitur in carcere.

Christus in carcere eã confirmat, & integre ſanat.

Iuliana mulier martyri ſe aſſociat.

Cæterum glorioſa Martyr tam admirabili Chriſti beneficio animata, cruciatus vel grauiſſimos nihil extimeſcens, poſtridie eius diei in iudicium adducta, ingentem Præſidi admirationem commouit. Qui impia mente tantum beneficium idolis ſuis aſſcribens; Vides, inquit, puella, quantam dij tui curam gerunt: qui te verberibus grauiter cæſam, & plagis lividam, repente ſanârunt. Eſt igitur, cur illis & gratiam referas, & cultum tribuas, quorum ſingulari beneficio incolumis & ſalua es. At illa tantam ſacrilegi impietatem non ferens, ſumma vocis & orationis grauitate reſpondens; Dij tui, inquit, nullo plane ſenſu præditi, nihil horum præſtare queunt; ſed eſt Chriſtus IESVS qui me ſanam reſtituit: quem tu impietatis tuæ tenebris occæcatus videre non potes.

Conſtanter reſpondet Præſidi.

Hac oratione Præſes vehementius commotus, virginem ferreis vnguibus dilaniari, eius lateribus faces accenſas admoueri, tum demum caput malleolis quibuſdam pertūdi iubet. Illa vero ſublatis in cælū oculis; Domine, inquit, qui ſcrutator es cordiū, noſti quanto

Diriſſime cruciatur.

tui deſiderio tenear: nè me derelinquas, quæſo, vſque in finem. Strenua igitur Chriſti martyr Barbara cum iterum grauiſſimis ſuppliciis torqueretur, cœleſti auxilio confortata, ea omnia inuicto robore perferebat. At Iuliana cum teterrimos, quibus illa afficiebatur, cruciatus cerneret, non potuit lachrymas & gemitus continere; ſpiritu tamen Chriſti roborata, fortiſſimam athletam in his lamentis ad fidei conſtantiam non deſtitit. Quod cum Præſes animaduerteret furore & amentia æſtuans, ijſdem ipſam tormentis ſubiecit. Itaque vni & item alteri, ad grauiorem ſexui inurendam contumeliam, vbera præcidi, præciſiſque vberibus nudam vtramque, direptis veſtibus per loca publica paſſim deduci iuſſit. Hem crudelis & impia mens. Num vllum aliud commentum hoc ſcelere fœdius excogitari potuit? num aliud contumeliæ genus tam inſigne ad muliebris ſexûs infamiam? At illæ, gratijs omnipotenti Deo actis, in Chriſti bonitate, ſpe futuræ retributionis exultabant: fœdeque per omnes vrbis partes perductæ, poſtremo capitis damnatæ, ad martyrij palmam incredibili cum gaudio properabant. At vero pater omnis humanitatis expers, cum tanta alacritate filiam ad vltimi certaminis locum tendere cerneret, furibunda mente in eam inuectus, ipſe per ſe triſte inprimis expleuit miniſterium: filiamque vnicam, cunctis animi corporiſque dotibus ornatiſſimam, capite truncauit. Cuius feram crudelitatem non diu tulit impunem diuina iuſtitia; nam ſtatim eodem in loco, quo filiæ caput abſciderat, iactis de cœlo fulminibus ambuſtus animam expirauit.

Iuliana eã confortans fit ſocia pœnarum horribilium.

Vbera earum excinduntur.

Graue ſane ſupplicium pro caſtiſſimis virginibus.

Pater eam interficit.

Fulmine propterea perit.

Libet autem hic vnum omni admiratione dignum attexere miraculum, quod anno humanæ Salutis milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo octauo, meritis ſanctiſſimæ huius martyris contigiſſe certo comprobatur. Degebat in Gorcomenſi oppido Hollandiæ lanius quidam, pius non minus quam diues, Henricus Kock nomine; cui ex agro forte redeunti hæc accidit calamitas. Nocte qua Diui Auguſtini me-

Scribit hoc miraculũ Theodoricꝰ Pauli: qui præſens interfuit.

memoria feſtiuo gaudio recolitur, cum rurali fatigatus labore, arctiori ſomno complecteretur, candela ardens in ſtramina decidit, flammaſque adeo vehementes excitauit, vt tota domus incendio conflagraret. Euigilans vero Henricus, ægre admodum cum ſuo Andrea incendium euaſit. Verum corpore liberato, pro pecuniæ amiſſione vehementer ſolicitus, non dubitauit iterum ſeſe furentibus obijcere flammis. Itaque Crucis ſigno munitus in domum pedem intulit, quæ collucentibus vndique flammis pene vaſtata, ante ſuper eum corruit, quam ad conclaue, vbi nummi reconditi iacebant, perueniret. Hinc cum certa iam mors inſtaret, tametſi vrentibus flammis grauiter torqueretur, maiori tamen dolore cruciabatur, quod Eccleſiaſticis deſtitutus ſacramentis è vita migraret. Ea propter deſperata corporis ſalute, cum vndique ſe anguſtiis cinctum animaduerteret, ad diuam Barbaram, quam diebus ſingulis ſingulari deuotione venerari conſueuerat, ſuppliciter confugit, dicens; Barbara martyr Chriſti ſanctiſſima, ſuccurre miſero & in peccatis morienti: Deprecare Dominũ ne de corpore meo anima egrediatur, niſi confeſſionis ſacramento ante purgata, & ſaluifico viatico præmunita.

Henrici cuiuſdam Lanii infortunium.

Inuocat S. Barbaram in mediis flammis Henricus præfatus.

Vix orationem finierat, & ecce virgo eo ſchemate, quo in templo picta habebatur adeſſe viſa, furentes ignium globos pallio ſuo reſtinguens, ſupplicem ſuũ per tectum ſtramineum eduxit, atque tuto in loco ſtatuens ſic allocuta eſt: Quia diuinam per meum patrocinium imploraſti opem, meo ſcias interuentu vitam tibi ad auroram vſq; proragatam: quo viuendi ſpatio, Confeſſionis, Euchariſtiæ, atque Extremæ vnctionis ſacramenta recipias. His dictis ſanctiſſima virgo diſparuit: & Henricus toto corpore aduſtus, ad filiæ ſuæ Dietuerdæ domum quæ viro honorabili Neudoni dudum nupſerat, ſolus perrexit. Nulla erat in toto hominis corpore ſanitas; ita vt aſſati cadaueris ſpeciem magis quam hominis præ ſe ferret. Verenda eius

Eripitur à S. Barbara è mediis ignium globis.

En rem ſuperadmirabilem in homine igne pene conſumpto.

ignis edax abſumpſerat; adeo vt hiantibus in inguine vulneribus, etiam exta nudarentur cremata. Nates & clunes flamma vorauerat; præcordia, venter, pectus, aſcellæ, collum ac ſcapulæ non modo aduſta, ſed inflexibilia & ferri inſtar rigida erant. Denique à vertice capitis capilli cum carnibus defluentes, & oſſa nudantes, in genis hærebant: & antequam ad filiæ ſuæ domum veniret, arentes pedicæ inter eundum à corpore eius decidentes, combuſtionis pariter ac miraculi euidens teſtimonium præbebant. Quid multis? Nihil in eo cernebatur, præter admirabile horrendumque cũctis ſimulachrum; cui tamen in mortuo atque cremato corpore, ne ſacramentorum expers moreretur, vita ſeruabatur.

Cum autem per ciuitatem ſtupendi huius miraculi rumor percrebuiſſet, plures ad ſpectaculum hoc mirabile cadaueris, vt ita dixerim, morituri, quam ad reſtinguendum ignem confluebant. Idcirco vt maius fieret miraculum, confortatus à Deo Henricus, perinde ac ſanus & incolumis, populo aduentati prædicabat. Hortabatur omnes ad terrenorum contemptum cæleſtiumque amorem: atque vt Deum in cunctis eius operibus laudarent, & in ſanctis ſuis vere mirabilem honorarent, omnes admonebat. Multis deinde aſtruebat ſanctiſſimæ virginis & martyris Barbaræ interuentu, & meritis glorioſis, præſens hoc longioris vitæ beneficium ſe obtinere. Hæc enim, inquit, vt ipſi cernitis oculis veſtris, honorantibus ſe ſacramenta confeſſionis & Euchariſtiæ ante mortem impetrat. Ad hæc miraculi huius in ſe facti narrans ordinem, poſtremo addebat, illuceſcente aurora quantocyus in teſtimonium veritatis è ſeculo ſe migraturum. Et ne quis de miraculi adhuc veritate dubitaret, aut quod diuinæ erat miſerationis, naturæ aut fortunæ adſcriberet, rogabat honeſtiſſimos quoſque vtriuſque ſexûs ſenes, vt accederent, & exploratis viſu, tactuque probatis ſingulis, & membris & locis, diſcerent non virtutis humanæ, quod viueret, ſed poteſta-

Meritis S. Barbaræ conſeruat⁹ Henricus.

iis eſſe diuinæ. Igitur multi humana curioſitate permoti, cum omnia luſtraſſent, Dei omnipotentiam, & S. Barbaræ merita benedixerunt.

His ita peractis, cum omnium peccatorum ſuorum ab infantia confeſſionem feciſſet, ſumptis ſacramentis, ſanctam Barbaram, diuumque Laurentium in patrocinium inuocare: omniumque deinde ſanctorum ſe precibus commendans, peccatorum ſuorum veniam aſſiduo à Chriſto precari. Poſtremo ſonora voce, Domine, inquit, Ieſu Chriſte miſericordiſſime Deus, qui me in ara Crucis, precioſiſſimo ſanguine & acerbiſſima morte redemiſti, miſerere mei: Ecce in manus tuas commendo ſpiritum meum. Hæc dicens emiſit ſpiritum. His ego Theodoricus Pauli de Gorcum, quia interfui, & prædicti Henrici confeſſionem quater audiui, ſacramenta adminiſtraui: vulnera eius ac membra tractaui; tractandaque aliis obtuli; ipſum præterea inter brachia mea morientem tenui: non potui tam glorioſo miraculo teſtimonium non præſtare, & hæc ad Dei gloriam ſcribere.

En confeſſionem generalem.
En quibus habuerit ſpeciales patronos.
Tandem moritur, Sacramentis munitus.
En quam ſit fide dignus, qui hac ſcripſit.

VITA S. ANNONIS ARCHIEPISCOPI Colonienſis: Ex ea quæ ſynceriſſime, tribus libris apud V. P. Laurent. Surium conſcripta habetur. Migrauit ex humanis anno Domini 1075. Sedis ſuæ anno fere 21. In virum hunc ſanctiſſimum eccleſiaſticæ libertatis vindicem & propugnatorem, olim declamarunt ſchiſmatici: obſtrepuntque nunc hæretici Magdeburgenſes Centuriatores. Sed eorum calumniæ à Mariano Scoto, & Lamberto, & hiſce actis fideliſſimis refutantur.

C. Baron. Tom. II. Annal in Not. ad Mar. Rom.

ANno, generis & patriæ ſuæ decus, ſideribus ipſis meritis altior, ex Alemannorum populis duxit originem. Pater eius Walterius, mater Eugela: ambo ſtudio religionis inſignes, ex ingenuis ingenui, nobilitate animarum magis quam corporum conſpicui.

4. Decemb. Patria & parentes eius.

Horum

Horum in filios & filias fuſa fæcunditas, cum inclytam ſatis poſteritatis ſuæ produxerit familiam, tum filium hunc Annonem moribus, ingenio, formaque cæteris præſtantiorem edidit: qui oculis cunctorum gratioſus, ipſum inprimis parentem ſummo gaudio cumulabat. Vnde pater, licet pietate in Deũ præſtans haberetur, filium tamen generoſa admodum indole præditum, per militaria exercitia mundo nutrire, & ad ſummos quoſque honores euehere decreuit. Itaque pius puer militaribus à parente ſtudijs adhibitus, dum crebras inediæ, algoris, æſtûs, ac vigiliarum patitur aſperitates, fortitudinem moralium diſciplinarũ didicit nobiliſſimam: quæ futuræ conſtructioni ante omnia in eo neceſſaria videbatur. Intereà eius auunculus Babinbergenſis eccleſiæ canonicus, patriam, propinquos, & notos inuiſens, vbi conſcius eſſe cœpit paterni erga Anonem conſilij, ægrè ferens tam egregiæ indolis infantiam mundanis conſecrari negociis, explorata priùs pueri voluntate, clandeſtinam ei perſuaſit fugam: hortans vt abiectis impedimentis domeſticis, excellentes ingenij ſui vires, in ſpem & gloriam totius generis ſui, non modo temporalibus, ſed & æternis in cælo commodis & dignitatibus amplificaret. Quid plura? Puer monitis hiſce ſtimulatus redeunti Babenbergum abunculo clam ſe ſocium adiunxit; & animum in Babinbergenſium ſchola (quæ tunc temporis diſciplinæ, religionis ac ſtudij feruore florebat) ad literarum diſciplinas appulit. Vbi per incrementa temporum, mirificos in humanarum diuinarumque rerum cognitione faciens proceſſus, ingenium pariter & mores egregie nobilitauit

Anno puer militarib⁹ ſtudiis adhibetur.

Auunculus eius perſuadet ei vt fiat clericus.

Mire proficit in litteris.

Itaque ſuis ipſe profectibus magiſterij honore decoratus, cum indies probitatis ſuæ & virtutum ramos per ora multorum longe lateque extenderet, Henricus tertius Romanorum Auguſtus eum in palatium aſſumpſit; vbi breui primum gratiæ & familiaritatis locum obtinuit. Erat enim vel eo ſolum nomine Imperatori gratiſſimus, quod iuſti ac recti admodum tenax

Ab Henrico 3 Imp. in palatium aſſciſcitur.

nax in omnibus cauſis, pro ſuo tum ſtatu, non adulando, vt cæteri, ſed magna cum libertate obloquendo, iuſtitiæ patrocinaretur. Denique exactis in palatio haud multis annis, magna Imperatoris, magna omnium qui eum nouerant expectatione, adeptus eſt Agrippinæ, quæ & Colonia, nobilem ſedem: Hermãno nominis huius præſule ſecundo, paucos ante dies ex hac luce ſubtracto. Quem gradum Eccleſiæ, anno Dominicæ incarnationis 1055. adeptus, haud ſane imparem ſe acceptæ dignitati deinceps geſſit; prorſus vt ſicut editioris loci inſignibus; ita cunctis virtutum generibus inter cæteros regni principes conſpicuus incederet. Pernoctabat plerunque in orationibus, & per eccleſias paucis ac certis comitibus, interdum vno tantum puero contentus, diſcurrens nudis pedibus, nonnunquam etiam cilicio ad carnem indutus, flens procedebat. Et diem quidem in publicis & priuatis negociis, noctem vero totam in Dei opere expendebat. Nam tunc peccata, confeſſione & lachrymis expiare, & inferioris perſonæ manibus flagellis cædi, tantus pontifex non erubuit. Perluſtrabat vero omnẽ epiſcopatûs ſui parochiam homineſque fidei, ac totius pene religionis ignaros, ſolo autem nomine Chriſtianos, aſſiduis prædicationibus ad Catholicæ pietatis cultum informabat: habens hoc inſigne meritorum ſuorum indicium, quod quoties prædicaturus in publicum proceſſiſſet, ſubito multis lachrymis immadeſceret; quo factum eſt vt nemo vel ſaxei cordis, Annonem in eccleſia loquentem audiens, ſe à lachrymis temperaret.

Fit Colonienſis epiſcopus: anno Dom 1055.

Studia eximia, pietatis eius.

Aſſiduus in cõcionibus.

Gratia lachrymarũ.

Pauperum, peregrinorum, & infirmorum prima illi & perpes erat ſolicitudo. Illuceſcente enim primo ſurgentis diei crepuſculo, cum turba egenorum, velut apum examen vndecunque conuolaret, ſufficientia alimenta hora ſtatuta percepturi; ipſe miſerrimos quoſque numero viginti quatuor ſeorſum congregabat; ante quorum pedes humillime procumbens, eos lauit ac terſit; oſculum oris & cordis impreſſit; manibus

Summa illius benignitas in pauperes & egregia humilitas.

bus ſingulorum aquam infudit: ſimulque cum cibo & potu vnicuique etiam nummum porrexit. Iam vero imminente hora & neceſſitate, vbi & ipſe conſedit ad menſam, more ſolito, quotquot ſuperuenerant, introducebantur ante eum ad conueſcendum, peregrini. Tum ex ſingulis, quæ menſæ erãt impoſita, partem prope decimam colligens, pro reficiendis hac & illac per vrbem ægrotis, in locum vnum ſeparauit. Poſtremo menſa ſubmota, ſurrexit, vere pater orphanorum, vere iudex viduarum; & tanquam diceret, *Sinite paruulos venire ad me, talium eſt regnum cælorum*, acclinans ſe, manu propria cibauit pupillos; refecit orphanos: aluit filios pauperum: delicatioribus eſcis ex menſa per ſeipſum in hoc reſeruatis. Cum autem erga cunctos inopes mire eſſet miſericors, tum pauperculas & earum infantulos ſpeciali quadam miſeratione fouebat. Non raro puerulos exeſos & ſeminudos, quos nec oculis dignos quis arbitraretur, ipſe cum lachrymis amplectens materna vice exoſculabatur. Cæterum hiſce quotidianis benigne faciendi ſtudiis minime contentus, xenodochium inſuper Coloniæ conſtruxit; tutiſſimum languidis, debilibus, & omni ſolatio deſtitutis refugium: quod ſufficientibus ad eorum ſubſidia ſtipendiis ditauit.

Matt. 19.

Xenodochium Coloniæ condit.

At vero cum laxatis diſciplinarum habenis, per omnes diœceſis ſuæ congregationes, Clerum, partim pro vitæ neceſſitatibus, partim pro mundi cupiditatibus, extra vagari doleret, ilico huic quoque malo medicam manum adhibuit: nulliſque ſumptibus pepercit, vt Chriſto ſemel conſecratos ſolis cæleſtibus deſeruire faceret. Atque vt diuinarum rerum cultum quam maxime amplificaret, quinque monaſteriorum ſtructuras ab ipſis fundamentorum initiis ad culmen perduxit. In iis primum locum obtinet, quod dicitur, ad Gradus, Virgini Matri ſacrum: quod omni decore & elegantia diſtinctum conſecrauit, prædiiſque ad ſuſtentationem triginta Canonicorum copioſe ditauit. Deinde S. Georgij eccleſiam * extrà vrbis murum con-

Conſtruit quinque monaſteria.

Monaſterium ad Gradus Mariæ, hodie Canonico

conſtruxit, annuiſque redditibus locupletauit. Poſt hæc cum animo die nocteque volueret, vt præclarius adhuc quodam Deo domicilium extrueret, mane quadam in B. Petri reſidens, a ſuperueniente quodam ſene eſt admonitus, vt monaſterium in monte, qui à præterfluente fluuio Sigeberg cognominatur, requiei ſuæ locum conderet.

rum collegium.

** Hodie intra murum eſt*

Monetur à quodam ignoto ſene, vt monaſterium in Sigeberg conſtruat.

Per id tempus Palatinus Comes Henricus, vir* ſecularis potentiæ & gloriæ, diœceſim cædibus, rapinis, & incendiis vaſtabat: montiſque Sigebergenſis præſidio fretus, epiſcopi copias contemnebat. Vnde antiſtes hominem anathematis ſententia feriens, tandem ad ſatisfactionem Coloniam pertraxit. Qui iuſto admiſſi ſceleris dolore perculſus, ſupplexque beato Antiſtiti factus, pro accepto communionis & indulgentiæ beneficio, B. Petro montem Sigebergenſem dono contradidit. Quæ res acres inprimis B. Pontifici ſtimulos addidit, vt diu deſideratum omni alacritate perficeret negocium. Accedebat cæleſte quoddam præſagium ſigni Crucis in monte illo per noctem viſi; quod multo magis virum ſanctũ impulit, vt ſine mora opus inchoaret. Itaque diuerſis vallatus artificibus eo ſe contulit, templumque ad culmen breui temporis ſpatio perductum aano 1066. nomini S. Michaelis Archangeli in honorem omnium cæleſtium Virtutum, ſub patrocinio glorioſi Ducis Mauricii ſociorumque eius conſecrauit: præclaris priuilegiis ei attributis.

Excõmunicat Comitem Palatinum Henricum.

Conſtruit Abbatiam Sigebergẽſem.

Intereà contigit virum beatiſſimum Reipublicæ causâ Romam proficiſci. Vbi cum nonnullas regiones peragraret, Principes eius regni, ne à Rege deficerent, ſuis exhortationibus cõfortaturus, forte ad monaſterium quoddam, cui Fructuaria nomen eſt, diuertit. Quo in loco admiratus & ordinem diſciplinæ, & morum honeſtatem, duodecim ex eis in opere Dei probatiſſimos ſecum rediens abduxit monachos, & eos ad tradendum aliis eiuſdem diſciplinæ formulam in Sigeberg conſtituit.

Ex Italia adducit monachos in Sigeberg.

Porro

Quanta à Rege perpeſſus.

Porro à Rege grauiſſimis ſæpenumero diſſidens inimicitiis, quod ea, quæ in regno præter iuſtitiæ rationem gerebantur, vehementer deteſtaretur, & accerrime impugnaret, multis ſæpenumero oneratus contumeliis eiiciebatur. At ille in precibus Sigebergenſiũ poſita ſæpe fiducia, ad Regem pergebat intrepidus, tanta morum grauitate & prudentia ornatus, vt Rex, qui paulò ante necem vltimúmque ſi copia fieret exterminium, Annoni & omnibus quæ eius eſſent minabatur, eo conſpecto, reuerenter aſſurgeret, & pacis oſculum ſumma cum dilectione porrigeret. Inerat autem viro ſancto tanta monaſtici ordinis veneratio, vt duas adhuc monachorum congregationes ſuperioribus adderet; vnam in Weſtphalorum regione, locò qui Graſcaf dicitur; alteram in Turingorum & Sclauorum confinio: qui locus Saieuelt appellatur; quarum prior Alexandro martyri, ſequens Apoſtolorum principi conſecrata fuit.

Efficacia precum monachorum.

Alia duo extruit monaſteria.

Omnia ſua pauperibus largitur.

Cùm autem diuitiis & gloria cunctos in regnò præcederet, tanto tamen benefaciendi pauperibus ſtudio tenebatur, vt ſæpe nec nummum nec nummi precium ſub ſui iuris cuſtodia haberet. Exſtant eius innumerabiles pro Eccleſia ſudores; & præclara ſanè miracula, quæ per eum Deus præſtitit, plurima: quorum ſingula quia longum nimis foret referre, illis prætermiſſis, tantum proſequemur grauiſſimas illas tempeſtates, quibus in vita iactatus, conſtanter ſemper iuſtitiæ & eccleſiaſticæ libertatis patrocinium retinuit. Et primo quidem poſtquam Sigebergenſis mons ditioni S. Petri, beneficio Palatini Comitis, vt diximus, ceſſiſſet, idem magnæ tyrannidis vir, quaſi ſopito peruerſitatis igne, Gorziam venit: vbi depoſito pompæ ſecularis cingulo, monaſticæ paupertatis habitum ſumpſit. Sed paulo poſt, cæleſtium diſciplinarum planè pertæſus, amplexus coniugales, reſque familiares, per fas perque nefas, votifragus repetiit. Inde exoſos habens omnes Dei ſeruos, bella mouit; ſeditiones concitauit: & ad ſuæ perditionis cumulum, ad extinguendum

Miraculis floruit.

Comes Palatinus fit monachus.

Deſerit monaſterium, & vaſtat ditionem S. Annonis.

dum nomen celeberrimi tunc Pontificis Annonis, Agrippinenſem vrbem, poſt rapinas & incendia, poſt cædes & detruncationes plurimorum, hoſtiliter aggreſſus eſt. Interim ſac r Pontifex intrinſecus cilicio tectus, minori pro ſe, maxima vero pro commiſſo ſibi grege ſolicitudine æſtuans, ſolis ieiuniis & precibus, contra perfidum, certamen ſuſcepit. Iamque futurus quaſi præſens timebatur hoſtis; cum ecce beato Annone cum ſacerdotibus & populo in preces incumbente; & verſiculum illum Pſalm. 34. *Veniat illi laqueus quem ignorat,* ſemel iterumq; repetente, paucis poſt diebus, Comes, inaudito ſeculis furore, vxorem ſuam (cuius mortifera dulcedine captus, ſuaue Chriſti iugum excuſſerat) propriis manibus interfecit. Nam præfectis militum, aciem foris, ad futurā q̄ ſperabatur cum epiſcopo congreſſionē, inſtruentibus ipſe in cubiculo iuxtà ſuæ cupidinis ſociā reſidens, iraſcēte Domino, nec diutius calamitates innocentium ſuſtinente, in amentiam verſus eſt: ac mox dependentē arripiens bipennem, dilectæ coniugis Adelheidis caput feriens amputauit: curſuque fores egreſſus, plauſu manuum & cachinno, quid egiſſet, inſanientis, vt erat, more expoſuit Exhorruit ad tam triſte piaculum omnis ætas; cunctiſque ad propria recedentibus, ipſe princeps & auctor ſeditionis captus, vinculiſque à ſuis conſtrictus, quamdiu ſuperuixit furioſus & impos ſui manſit: propriiſque calamitatibus contentus, in alienam cladem amplius graſſandi, nec copiam nec voluntatem habuit. Pace igitur patriæ reſtituta, ſacer Antiſtes cum in aliis pietatis officiis, tum in perquirendis & honorandis Sanctorum Reliquiis aſſiduus erat. Ab Agannenſibus corpus S. Innocentii Martyris Thebæi, vna cum capite S. Vitalis impetrauit: ac in Sigebergenſe Cœnobium intulit. Brachium S. Cæſarij Martyris, quod Roma detulerat, in Eccleſia S. Iacobi, quam à fundamentis conſtruxerat, depoſuit. S. Agilolfi corpus Malmundaria Coloniam in Mariæ ad Gradus tranſtulit.

Vide quibus armis S. Anno ei reſiſtat.

Palatinus ſuam vxorem interfi it.

Mente capitur.

Vide iudicium Dei & time.

Quales reliquias acquiſiuerit, & quas Eccleſias iis adornarit.

Tt Porro

Apoc. 1. Porro pius Dominus, qui quos amat arguit, & caſtigat, hunc quoq; dilectum ſibi famulum, aliis iiſque grauioribus incommodis exercuit: vt ſc. ab omni ſcoria terrenæ conuerſationis, camino tranſitoriæ tribulationis excoctus, tanquam aurum puriſſimum in cæleſte regnum transferretur.

Primum moto Saxonico bello, tempeſtas grauiſſimæ perſecutionis fratrem eius Weſſelum, Magdeburgenſem Archiepiſcopum, & conſobrium eius Bucconem, Halberſtedenſem Antiſtitem inuoluit. Contra quos, cum Regi totius Saxonicæ gentis excidium ſpiranti opem ſatis alacriter ferre recuſaret, naturæ profecto legibus inhibitus, inuiſus ei & ſuſpectus redditus, periurij ac perfidiæ inſimulatur. Hinc eum inter & Regem diſcordiis quotidie incrementa accipientibus, ciues quoque Colonienſes, quibus paulo ante vnice charus acceptuſque fuerat, ad necem ei inferendam (prô dolor) ſolicitantur. Nec mora; Populus œſtro furoris concitatus, quadam vice, telis armiſque quæcunque ſors obtulerat inſtructus, ad aulam ruunt Archiepiſcopi; & in eum cum Monaſterienſi antiſtite forte cœnantem furoris ſui tela contorquent; ſaxa iaciunt; nonnullos ex aſſiſtentibus interimunt: cæteros plagis & vulneribus confectos in fugam vertunt. Denique Archiepiſcopum ex eorum manibus vix fuga elapſum, & in æde ſacra D. Petri ſe occultantem arctiſſime obſident: ferrum ei flammamque & atrociſſima quæque minitantes. Sed vir diuinus per poſticum quendam noctu egreſſus, furibundas eorum minas eluſit: Nuſſiamque veniens, populorum animos tam inſigni accepta calamitate ad iuſtum adeo dolorem prouocauit, vt mox per quatuor vel quinq; milliaria ad arma conclamarent, multaque hominum millia dicto citius in vnum conglobata, epiſcopum ad ciuitatem quantocius recuperãdam vi impellerent. Quo factum eſt, vt quarto à fuga ſua die, magno vallatus agmine ad vrbem accederet, eamque, populo iam ſupplice facto, recuperaret. Cumq; toto triduo vir humaniſſimus

Ciues Colonienſes mortem ei machinantur.

Fuga euadit mortem & Nuſſiam venit.

Redit Coloniam.

niſſimus & iniuriarum omnium oblitus, aliquod ſatisfactionis genus à rebellib. expectaret, neq; tamen quiſquam omnino cōpareret, milites eius præda ineſcati, inſcio plane antiſtite & vindictam omnem deteſtante, arma rapiunt; domos incurſant; poſſeſſiones diripiunt; occurſantes partim ſternunt, partim captos in vincula coijciunt: & prorſus multo ferocius, quam tanti pontificis exiſtimationi competeret, iuſtæ vltionis negocium exequuntur.

Sunt qui calumniãtur ſumma Epiſcopi voluntate hac facta eſſe, ſed falſum plane eſt: quemadmodum latius ſcribit Lambertus Schafnaburgenſis.

Poſt hæc nouæ rurſus ab ipſo Imperatore inimicitiæ excitatæ, grauiora ei minabantur: ni ſua prudentia & vitæ meritis naſcenti malo occurriſſet. Cum n. Imperator celebrata ſolennitate Paſchali in Babinberg. Ratiſponā cogitaret, mox fictæ legationis adſunt nūcij; qui calumniabantur * Guilielmum cognomento Baſtardum, Anglorum Regem ab Archiepiſcopo Colonienſi vana pollicitatione illectum, cū magno exercitu aduentare: regni ſedem Aquiſgrani occupare paratum. Territus tam atroci nuncio Rex, ſpirans irarū & comminationis in Archiepiſcopum, Coloniam ire inſtituit; ſed Anno miſſis in occurſum eius nūciis, mādauit falſam omnino & ſcenicis figmentis ſimilē eſſe fabulam, q̄ in eum æmuli ſui cōpoſuiſſent. Impetrata dein per legatos coram veniendi copia, intentatum proditæ reipublicæ crimen in villa Andernaco ſacramento purgauit. Verumenimuero non extincto ſed cohibito tantum furore, Imperator Coloniam proceſſit; ſperans fore vt ſeditione concitata eum rurſus ciuitate exturbaret: vel propter oppreſſos per calumniam innocentes, ſaltem reum Maieſtatis faceret. Sed ille omnes accuſationum ſtrophas, reſponſi veritate ac ſententiarum grauitate, tanquam aranearum telas dirupit. Poſtquam vero Rex innocentia eius ac vitæ integritate, conſiliis quoque omnia ſepta vidit, nec vllum patere columniæ locum, ad aliud ſe vertit genus iniuriarum. Exegit ab eo, non precibus quidem (vt oportuit) ſed imperioſa quadam auctoritate, vt

** Willhelmum.*

Falſo accuſatur apud Imperatorē S. Anno.

Purgat ſe per legatos S Anno.

Imperator Coloniam venit, vt quoquo modo Annonē exturbet.

Colonienſibus admiſſæ in ſe temeritatis veniam daret, excommunicatoſque Eccleſiæ reconciliaret: præterea vt ad firmamentum conſeruandæ erga ſe in perpetuum fidei, ſex ſibi ex militibus ſuis obſides daret. Vtrumque ille cum magna conſtantia negauit; obſides quidem, quod nullus Regum priorum tale quid ab aliquo prædeceſſore ſuo poſtulaſſet: excommunicatorum autem reconciliationem; quod ſine digna ſatisfactione excommunicatos in Eccleſiam recipi, leges Eccleſiaſticæ vetarent. Imminebat ille vehementer, minis terribilibus epiſcopi conſtantiam infringere tentans; ſed Antiſtes eximius Eccleſiaſticæ libertatis vindex, fixus in propoſito vitam ſibi eripi poſſe, iuſtitiam vero non poſſe reſpondebat.

Annonis in tuenda libertate Eccleſiaſtica conſtantia

Cæterum vir beatus cæcorum illuminatione, prophetiæ ſpiritu, aliiſque miraculorum ſignis admodum clarus, tandem pluribus aliis grauiſſimis tribulationibus velut in camino ad purum excoctus, anno Saluatoris 1075. epiſcopatûs ſui fere 21. pridie Nonas Decembris, è vita præſenti ad immortalem gloriam feliciter migrauit; cuius venerandum corpus, non tam funus quam cæleſte munus, Colonia in protectionem filiorumque ſuorum ſanctificationem diebus ſex ſolenniter circunduxit, & ſeptimo tandem die cum ingenti comitatu tam honorifice quam luctuoſe ad montem Sigebergenſem ex Antiſtitis ipſius voluntate tranſmiſit; vbi & eximiis vt prius paſſim in vita floruit miraculis: hoc inſigni decoratus Epitaphio.

Feliciter è vita deceſsit S. Anno, miraculis clariſſimus.

Vide quanta veneratione Colonienſes defuncti corpus proſecuti ſint.

Epitaphiũ eius.

Patribus egregijs ornata Colonia multis:
Eccleſiæ ſpeculum miſit ad hunc tumulum.
Emicuit mundo noua lux Annone ſecundo:
Qui per cuncta ſuo par erat officio.
Menſibus hoc denis, annis actoque vicenis;
Quarta Decembris eum lux tulit è medio.

Porro pedum ſeu baculus Paſtoralis tanti Præſulis, fuit

fuit ligneus; qui etiamnum in Monaſterio Sibergenſi religioſe aſſeruatur. In cuius ſuperiori parte in Cupro, inciſi ſunt verſus ſequentes.

Tityre coge pecus: cæcus ne ducite cæcos.
Moribus eſt grauis Rector fore diſce ſuauis.
Aſtu ſerpentis, volucris tege ſimpla gementis. Matth. 10.

VITA S. SABAE ABBATIS: EX ILLA quæ eſt per Cyrillum monachum, æque ſanctitate clarum; Obiit anno Domini quingenteſimo trigeſimo primo, AEtatis ſuæ nonageſimo ſecundo Iuſtiniani Imper. 5. Ioannis vero Papa. 1.

C. Baron. Tom 7 Annal ubi quædam emendat quæ in Not. Mar Rom. dixit. 5 Decemb.

SAbas magnus plane vir & ineffabili Dei amore incenſus, è Cappadocia in vico Mutalaſca oriundus, parentes habuit Ioannem & Sophiam, ambos genere & pietate claros. Natus autem decimoſeptimo conſulatu Theodoſii, cum quintum ætatis ageret annũ, parentibus eius Alexandriam neceſſario commigrantibus, ipſe diuina prouidentia Hermiæ auunculo relictus fuit; cuius vxor mulier impudens & moroſa, cum frequentes adoleſcenti moleſtias excitaret, auũculo relicto ad patruum ſuum Gregorium confugit; qui eum omni humanitatis officio excepit, tractauitque benigne; ſed orta mox inter patruum & auunculum eam ob rem diſſenſione, grauiore quam ante pius adoleſcens animi ægritudine conflictari cœpit. Vnde arrepta occaſione philoſophico medicamine dolori ſuo medendi, ſtatuit cunctis opibus mundique deliciis valere iuſſis, cæleſti ſe totum tradere diſciplinæ, & angelicam in humano corpore quietem æmulari. Nec mora; Patria, cognatis, diuitiis, rebuſq; aliis, quæ maxime adoleſcentem animos delinire ſolent, relictis, ad monaſterium Flauianæ, tutiſſimum quie-

Patria & parentes eius.

Affligitur ab vxore auunculi ſui adhuc puer.

Petit monaſterium relictis omnibus.

Ingreſſus clibanum nihil læditur.

S. Sabas venit ad Euthymium: qui eum ad Theoctiſtũ mittit.

Degit in ſpelunca.

tis portum confugit; vbi breui tanta vitæ ſanctitate & fide in Deum emicuit, vt etiam ardentem ingreſſus clibanum, nihil ab igne læſus fuerit. Inter hæc occultis virtutum facibus agitabatur, vt loca ſancta & inſtituta patrum in eremo degentium perluſtraret; obtinuitque tandem à monaſterij Præfecto cæleſti viſione admonito, vt ſanctis ſuis deſideriis faceret ſatis. Abiens itaque primo in Euthymium fama ſanctitatis celeberrimum incidit; qui eum ad Theoctiſtum monaſticis diſciplinis præſtantiſſimum miſit. Et quidem Theoctiſtus ſummo cum gaudio venientem excepit; ſed paulo poſt importuna Ioannis cuiuſdam petitione, qui monaſticæ diſciplinæ vinculis conſtrictus, parentum recens defunctorum hæreditatem adire volebat, coactus, eum cum eodem Ioanne rurſus dimiſit. Qui vt Alexandriam venêre, mox agnitus à parentibus Sabas, ingens ſuæ profeſſionis periculum adiit. Parentes enim viſo filio incredibiliter exhilarati, omnibus modis perſuadere conati ſunt, vt relicto ſeuerioris vitæ inſtituto, deinceps (paterna ſuſcepta militia) eius opibus & dignitatibus amplificandis operam nauaret.

At ille cum præclara admodum oratione declaraſſet, quam eſſet indecorum ac periculi plenum, cæleſti Rege relicto, terreſtri denuo militare, ac manu ſemel ad aratrum miſſa, retro reſpicere; iis tandem conſtantiæ eius vel inuite cedentibus, confeſtim cum Ioanne ad monaſterium repedauit: ac paulo poſt, bona præfecti ſui venia, in quandam ſpeluncam ſe recepit; vbi annos continuo quinque in ſumma vitæ auſteritate exegit; ita vt quinque cuiuſlibet hebdomadæ diebus cibi omnis potûſque expers, ſoli precationi & operi manuum vacaret. Aſſumpſit eum deinde ſanctus Euthymius ſolitudinis ſuæ & certaminum ſocium; vbi, defuncto breui poſt beato patre, puer ſenex (hoc enim illi nomen indiderat Euthymius) horrendas dæmonum inſidias & terriculamenta eſt perpeſſus. Sed fide fortior ſemper de iis triumphum egit; vir

tantæ

Digitized by Google

tantæ manſuetudinis atque virtutis, vt feræ beſtiæ illo familiariſſime vterentur. Confluxit autem ad eum hominum maxima multitudo; qui virtutis pulchritudine, quam oculis cernebant, capti, illius ſeſe diſciplinæ ſubdiderunt, ſingulisque ſingulas cellulas longo ſatis interuallo à ſe inuicem diſtinctas attributis, miro ardore præceptoris ſui inſtitutum æmulabantur. Inter eos diſcipulus quidam, Iacobus nomine, fœdis cœpit carnis cogitationibus infeſtari. Cumque importunius irruerent, & ille æſtum earum diutius ſe ferre poſſe diffideret, conſilium cæpit, vt ſibi quidem videbatur vtile & præmio cæleſti dignum: ſed reuera nefandum & vltricibus gehennæ flammis expiandum. Cum enim, vt diximus, impotenti libidinis dominatu propemodum opprimeretur, animo incenſus, immemor ſacrorum canonum, ſtricto mucrone ſibi genitalia amputauit. Quod facinus ad aures Sabæ vt peruenit, hominem vtpote in ſeipſum crudelem & homicidam, è Laura expulit: & fratrum communione indignum reputauit. Ille vero vbi præpoſterum pietatis ſuæ zelum cognouit, magno animi dolore proſtratus, profuſo lachrymarum imbre ſcelus ſuum deteſtatus eſt; donec ei cœlitus remiſſum fuit crimen: & data delicti venia, à Saba diuinitus edocto, reditum impetrauit.

Illaſus vixit inter feras.

Congregat multitudinem monachorum.

Nota præpoſterum monachi zelum.

Condidit autem vir ſanctus Lauras plurimas & innûmerabilem monachorum multitudinem in Palæſtina conſtituit; tantis excultam virtutibus, vt nomen illius apud ſummos pariter infimos longe celeberrimum euaderet. Et quidem quæ quantaque apud Imperatores pro Orthodoxæ fidei defenſione patrauerit, fortaſſis haud abs re foret explicare, ſed rerum maximarum multitudine abſterriti, ſtylum ad dulciſſima pietatis illius eximiæ opera conuertimus. Cum aliquando Agareni quidam, barbarum plane & improbum hominum genus, ad eum in ſolitudine veniſſent, & famo ſitique confecti cibos ſcrutarentur, abditaq; quæq; luſtrantes nihil inuenirent,

Cõdit multa monaſteria.

Digitized by Google

Egregia eius in Agarenos humanitas.

Sabas inſita benignitate permotus, dum illi conuicia iactant & minas intentant, extenſa ſtatim ouilla pelle, meleagriorum radicibus & arundinum corticibus eos excepit. Mirati autem barbari promptum eius & liberalem animum, tunc quidem, vt licuit, famem ſedârunt; poſtea vero redeuntes caſeos & dactylos ingrati animi ſignificationem attulerunt. Qua re ilico ad pietatem & lachrymas commotus diuinus Sabas, grauiſſima ab imo pectore trahens ſuſpiria, Hei mihi, inquit; barbari homines & ingenio moribus efferati, tam exigui illius noſtri beneficii memores, gratiam præclare & munifice referre ſtudent; & nos qui quotidie bonis Creatoris fruimur, ſenſu plane ſtupidi, nullam Deo noſtro grati animi ſignificationem exhibemus! Hac recordatione frequenter obortis lachrymis humani cordis duritiem & ingratitudinem deplorabat: dabatque operam, vt ſe ſuoſque ex rebus etiam minimis, ad Creatoris cognitionem amoremq; prouocaret.

Nota præclarum S. Viri dictũ

Sanat pedẽ Leonis

Leo ei in omnib. obedit.

Cum aliquando per viam, quæ fert à Ruba ad Iordanem, iter haberet, Leo pedem paxillo transfixum, grauiterque ſaucium, ei curandum exhibuit. Ille autem pedem ſenſim attollens, euulſo manu ſua paxillo, ſanum & incolumen reſtituit. Quo permota beneficio fera, deinceps ei adhæſit, ac ferinæ naturæ oblita, promptum in omnibus obſequium exhibuit. Erat Sancto Sabæ diſcipulus quidam Phlais nomine, qui aſini miniſterio Lauris inſeruiebat. Ei vero aſino Sabas leonem cuſtodem adhibuit; qui viri ſanctiſſimi mandato parens, aſini capiſtrum ore accipiebat, eumque ad paſcua ducens atque reducens, non modo nõ lædebat, ſed longo tempore ſumma diligentia ab aliorum iniuria vindicabat. Accidit autem vt Phlais, qui vtrique præerat, fœda libidinis contagione ſe pollueret: quo die Leo in aſinũ ſurrexit, eumq; crudeliter deuorauit. Tunc Phlais patrati ſceleris ſui magnitudine (quod cerneret feram eius expetere vindictã) totus perhorreſcens, fugam iniit: ratus, id quod res erat, crimen

Leo ob crimen cuiuſdam. aſinũ deuorat.

crimen S. Sabam latêre non poſſe, quod ipſe leo vindicta prodebat. Sed vir diuinus, qui peccatores inſigni artificio curare nouerat, multo labore quæſitum ac tandem inuentum lenitate ſua reduxit: & à crimine, ſalutari dolore expiatum, maiori deinde virtute excultum reddidit.

Porro qua via potiſſimum modoque, ad ſummum virtutis ſanctitatiſque faſtigium vir ſanctus deuenerit, vel hoc vnico exemplo facile quilibet iudicare poterit. Cum aliquando in horti cultura vehementius desudaret, malorum, quæ ex arbore pendebant, cupiditate illectus, ægre appetitionem refrænare potuit: prorſus vt victus pene, manu pomum decerperet. Sed mox inſidias maligni ſuſpicatus, malum humi abiecit, acriter illicitos in ſe motus caſtigans, flens gemenſque, quod in ipſo ſtatim limine, callidi ſerpentis inſidiis non reſtitiſſet. Cæterum hanc in poſterum ſibi legem impoſuit, vt toto vitæ tempore, malo amplius non veſcatur; vt ea admonitus cautione, maligni deinceps ſuggeſtionibus confeſtim occurreret: neque peſtifera blandientis cupiditatis venena, ne latum quidem vnguem, ſerpere pateretur. Seruauit vero omni contentione hanc deinde conſuetudinem, vt naſcentem in ſe cupiditatem ſtatim elideret; ne, vt fieri ſolet, vel momento dilata, vires caperet; quæ poſtmodum magnis laboribus vix ſuperari queunt. Hac igitur prudentia totum vitę curſum conſtanter moderatus, ad conſummatam monaſticæ vitæ, virtutumque omnium diſciplinam peruenit; clariſſimiſque æmulorum ſuorum ac hæreticorum victorijs inclytus, anno ætatis ſuæ nonageſimo ſecundo è corporis ergaſtulo ad cælos migrauit: compluribus & poſt obitum, vti & in viuis miraculis celeberrimus.

Ecce quomodo vir ſanctus cupiditatem in ſe punit.

Feliciſſimus obitus eius. Clarus miraculis poſt mortem.

C. Baron. Tom. 2 Annal.

VITA BREVIS S. DALMATII EPISCOpi Ticinenſis & Martyris: Ex ea quam R. Hieronymus Vidas cremonenſis, Albæ Epiſcopus, pulcherrimo cecinit carmine. Paſſus eſt Anno Chriſti circiter 303. Marcell. Pap 7. Dioclet. & Maxim. Imper. 20.

5. Decemb. *Patria & parentes eius.*

DAlmatius vitæ ſanctitate & martyrio clarus, patre Senatore ex Italia oriundus, cum occultis Chriſtianæ pietatis & religionis incenſus facibus, fidei propagandæ miro teneretur ardore, cunctis quæ poſſidebat relictis, ad Albam ciuitatem Chriſtum prædicaturus perrexit. Ibi cum multis miraculis clarus impiam idolorum ſuperſtitionem extirparet, Valentinianus militum magiſter fama virtutum eius excitatus de Rauenna ad eum venit: orans ſupplicanſque vt filium graui detentum infirmitate liberare dignaretur. Dalmatius inſita pietate motus ſupplices Deo preces cum lachrymis fudit: moxque diuino admonitus ſpiritu militum Magiſtrum in patriam redire iubet, filium priſtinæ ſanitati reſtitutum, & cœleſti lumine perfuſum aſſerens. Adhibuit dictis fidem Magiſter, filiumque, in patriam reuerſus, incolumem inueniens, tanto perfuſus eſt gaudio, vt ſine mora Chriſto nomen daret, & ſe ſuaque omnia pro fidei Chriſtianæ propagatione libenter offerret. Expiatus igitur ſalutari lauacro à Dalmatio, totus ilico in opus Euangelij incubuit: & multos cum doctrina tum miraculorum virtute ad Chriſtum conuertit.

Prædicat Albæ Chriſtum. *Sanat Valentiniani militum Magiſtri filium.* *Et baptizat.*

Præclarum miraculũ.

Porro Dalmatius ſalutis omnium deſiderio flagrans, angelo duce, Ticinum abijt; vbi cum cœleſti auxilio fluuium, ſine ponte vel naui, mirabiliter, multis coram poſitis, tranſiuiſſet, tanta vniuerſum populum eo miraculo admiratione perculit, vt certatim, deteſtabili deorum cultu relicto, ad eum confugerent: expia-

Digitized by Google

expiatique aquis ſalutaribus epiſcopum eum conſtituerent. Ille vero fidelis & ſtrenuus Euangelij miniſter, non eos tantum populos diuini verbi prædicatione fouebat, ſed in Gallias inſuper excurrens, multos tum præſtanti doctrina, tum miraculorum virtute ab infelici dæmonum ſeruitute ad Chriſti caſtra transferebat. Denique diuina reuelatione ad ſuam monitus redire Eccleſiam, iuxta Ticini fluuium præclaram martyrij palmam eſt conſecutus. Ibi namque ab impiis & hoſtibus Chriſtiani nominis infenſiſſimis captus, & gladijs in cerebro maxime confoſſus, magno cum triumpho ad Chriſtum migrauit. Nam truncum ipſius corpus viuenti ſimile longo tempore perſtitit immobile; quo miraculo non ſolum homicidæ, ſed ingens præterea infidelium turba lumen veritatis receperunt: moxque baptiſmate abluti, Chriſti nomen longe lateque celeberrimum reddiderunt.

Dalmatius fit epiſcopus Ticinenſis.

Item prædicat in Galliis.

Ticinum reuerſus martyrizatur.

Nota inſigne miraculum.

VITA S. NICOLAI, MYRENSIS EPIſcopi: Ex ea quæ eſt per Metaphraſtem, & Leonardum Iuſtinianum Patricium Venetum, S. Laurentij Venetorum Patriarchæ fratrem, conſcripta. Claruit Anno ſalutis 326. & reliquis, ſub Conſtantino Imperatore.

C. Baron. Tom. 3. & 11. Annal. & in Not. Mar. Rom.

SAnctus Nicolaus Myrarum antiſtes, vir profecto in Republica Chriſtiana nemini prope ſanctorum in omni virtutum laude ſecundus, Pataræ in Lycia illuſtri inprimis loco natus eſt. Mater eius claro genere matrona, grauitate morum ac vitæ ſanctimonia omnibus conſpicua fuit. Patri vero non tam vitæ ſplendor, quam integritas, non tam populi quam Dei cultus, non tam diuitiæ quam eleemoſyna in precio fuerunt. Itaque relictis mundi illecebris, cum nullum eis niſi bonarum actionum ſtudium eſſet atq; voluptas, ſummo Dei beneficio vnicum hunc genuêre filium;

6 Decemb.

Patria eius

Parentes eius quales fuerint.

filium; in quem diuinè ornandum omnis eorum diligentia, ſtudia & voluptates ſunt collectæ: vt quem carnaliter genuerant, ſpiritualiter educarent, & omnibus ſanctiſſimarum inſtitutionum ornamentis excultum, admirabilem cunctis mortalibus redderent.

Nec dubium eſt infantem in ipſo ſtatim natiuitatis exordio, diuino fuiſſe numine afflatum, ſanctificatumque; vtpote qui non prius viuere, quam Deum venerari, non prius comedere, quam ieiunare cœperit. Compertum enim habemus, illum, cum reliquos dies noctesque omnes, crebro nutricis ſugeret vbera, quarta tamen ſextaque feria, nullis blanditiis, nullo nutricis lenocinio, nulla naturæ neceſſitate induci potuit, vt ante veſperam, lac guſtaret, immotoque hoc ipſum ſeruauit ordine: prorſus vt non fortuito aut aliqua ſtomachi intemperie factum fuiſſe conſtet.

Nota rem miram in infantulo Nicolao.

Poſtquam vero è pueritia exceſſit, caſtiſſimos mores & diſciplinam ab optimis acceptam parentibus in melius redigens, nouos quotidie honeſtatis & pietatis non deſtitit edere fructus; donec multa ingenuarum diſciplinarum ſcientia imbutus, alijs etiam ſanctioris vitæ exemplum & norma eſſe inciperet. Ab omni humanæ laudis cura alienus, æqualium ſodalitates, conuiuia, conſuetudines vitabat omnino: mulierum vero colloquia & conſpectum tanquam peſtilentiſſimam iuuenilis animi labem fugiens, totum ſeſe honeſtati pudicitiæque addicebat. Libidinum & carnis incendia quotidianis laboribus, ieiunijs, vigilijs extinguebat. Enitebat iam tunc in adoleſcente ſenilis quædam modeſtia & grauitas; qua fluctuantis ætatis inconſtantiã præclare firmabat. Erat vero illi auunculus Nicolaus nomine; à quo hoc nomen traxiſſe veriſimile eſt; vir integritate vitæ ac ſanctimonia illuſtris; egregius in Eccleſia antiſter; qui cernens nepotem caſtis operibus & ſtudio religionis mirifice florere, ſumma parentum voluntate & gaudio, ſacerdotio eum initiauit: initiatumque

Qualis eius adoleſcẽtia

Auunculus eius etiam Nicolaus dictus.

Præficitur monaſterio

tumque monaſterio à ſe conſtructo nobili ſane atque illuſtri ſub nomine ſacræ Sion moderatorem præficit. *ab auunculo conſtructo.*

Interea parentibus peſtilenti contagione, quæ Lyciam ea tempeſtate depopulabatur, è vita ſublatis, cũ hæres teſtamento inſtitutus ampliſſimas poſſeſſiones adiret, mox vir conſtans & ſapiens, qui ab ineunte ætate funditus ex animo terrenas eiecerat cupiditates, non ad congregandas diuitias, ſed ad congeſtas in pauperes & miſeros diſpertiendas animum appulit. Cuius reliquas eleemoſynas intelligemus facilius, ſi hoc vnum è pluribus celebre illius factum ſubijciamus. *Parentes eius peſtis tollit.* *Liberalis eſt in pauperes.*

Erat Pataræ vir genere nobili, qui (vt fert humanarum rerum inconſtantia, & fortunæ ludibrium) ab alto honorum culmine in ſummum contemptum, & à diuitiarum gloria in extremam rerum omnium inopiam deciderat. Ei erant filiæ tres, corporis formæq; venuſtate & morum elegantia longe præſtantes; virgines omnes; & quarum ætas (ſi patris calamitas non obſtitiſſet) nuptias flagitabat. Has inops pater, omni rerum egeſtate calcatus, non modo viro tradere, ſed ne alere quidem quoquo pacto poterat: neque ſpes vlla miſerum hominem ſolabatur, qua quotidie creſcentis inopiæ vim perferret. Heu rem dictu fœdam, heu quo mortalium mentes inſuperabilis vis egeſtatis impellit? Tetrum, atrox, immane facinus patrem (paternæ pietatis memoremné, an immemorem dixerim?) exagitat filiarum decus ac pudicitiam deſerentem, vt natis eſurientibus non deeſſet. Cœpit enim de illarum virginitate alienæ proſtituenda libidini cogitare, vt turpiſſimo & flagitioſo quæſtu vitam pereuntis familiæ tueretur. Iam veſana fames reluctantem patris animum ægre perfregerat. Iam crudele & humanis indignum luminibus ſpectaculum parabatur. Quod ſimulac, Deo ſic volente, Nicolaus cognouit, tum rei atrocitate, tum inſitate pietate commotus, in auxilium periclitantium totus accingitur. Sed cum animus miſericordiæ *Nobilis quidam preſſus inopia, vult proſtituere filias ſuas.* *Mire odit laudes humanas Nicolaus.*

cordiæ ſtudio vehementer arderet, & humanum ſui beneficij teſtimonium refugeret, qua potiſſimum ratione cogitatum charitatis opus perficeret non videbat. Itaque impiger illius animus his agitatus ſtimulis, intempeſtæ noctis ſilentio è ſtrato proſiliens, auri haud mediocre pondus ſaccullo bellè inſutum ſumit; domo egreditur clanculum; miſerandæ familiæ domum tacitus adit; circumſpectat ſagaciter omnia; animaduertit tandem luna ipſa adiuuante, feneſtram apertam paululum. Ea cubili inſeruiebat, in quo infelix pater membra quieti tradiderat. Tunc Nicolaus pulcherrimam ſibi à Deo oblatam occaſionem ratus, auro per feneſtram immiſſo, domum ſe ſtatim proripit. Mane pater auri comperto miraculo, ſtupens, cum tanti muneris datorem ſuſpicari non poſſet, dæmonum eam eſſe, aut callidi cuiuſpiam hominis fallaciam putat, adulterinoque ſe credit luſum auro. Inde cum aurum digitis contrectaret, iamque rei cognoſceret veritatem, incredibili lætitia geſtiens, lachrymas vbertim effundit. Miratur rem: animo verſat omnia. Et cum humanum benefactorem coniectare non poſſet, in Deum hoc muneris transferens, Quid faciam nunc miſer, inquit, ne tanti beneficij ingratus arguar? Certum eſt, peccatum meũ diluere, & impio me ac nefario ſcelere expiare. Filiam, in cuius pudicitiam crudeliſſimè ſæuiebam, à fœdo periculo eruam. Aurum virginem redimat, quæ meo ſcelere auri gratia perdenda erat. Hæc itaque ſecum reputans, primam ex tribus filiam honeſto marito locat. Nicolaus non minus dato, quam ille accepto munere gaudens, vbi virginem vidit à periculo liberatam, Liberabo, inquit, & reliquias: aurique tantundem noctu, vt antea, per parentum feneſtram immittit. Diluculo pater cum ſecundum aurum inueniſſet, vix ſui compos, humi ſupplex ſeſe proſternit. Tum ora pectuſque largis irrigans fletibus, Deus inquit, miſericors, eſurientiũ liberalis alumne, fac (quæſo Domine) vt ſciam quo miniſtro tu flagitiorũ meorum

Leuat inopiam nobilis viri.

Fornicationis crimen S Nicolaus ſua eleemoſyna impedit.

rum periculum ſuſtuliſti, vt te, Domine, in illo laudem, te in illo magnificem, te in illo contempler, Domine; qui me iampridem ſanguine tuo redemiſti, & nunc auro pereuntem familiam redimis. Hæc dicens, non prius deſtitit, quam alterum quoque generum ſibi aſciuit; nec minori certè gaudio duplicis coniugij celebrati, quam ſpe tertij quoque propediē celebrandi. Iam enim tantum ſibi de Dei miſericordia pollicebatur, vt ſeſe putaret tertiæ quoque filię dotem tenere manibus. Ita ab inferno ereptus homo, noctes dieſque perpetuo ereptoris ſui deſiderio æſtuabat. Statuitque noctes inſomnes per excubias ducere, quoad, quiſnam eſſet hic, exploratum haberet. Nec minus admirabilis noſter, tertiam quoque filiam nuptijs tradi cupiebat. Profunda itaque nocte veniens tacito, vt aſſolet, pede, per eandem feneſtram, tertiam iniecit dotem. Ac peruigil pater decidentis auri ſtrèpitu monitus, quanta poteſt pedum velocitate proſiliens, Nicolaum tandem fugientem aſſequitur: comprehendit; tenet; atque illius pedibus aduolutus, redemptorem ſuum, adiutorem, ſaluatorem pereuntium animarum flens gaudenſque compellat. Talia lachrymantem, beatoſque oſculantem pedes, Nicolaus ægre compeſcuit: qui cum beneficium ſuum quanta potuit humilitate attenuaſſet, multis tandem adiurationibus, vt rem nulli mortalium pateſaceret, fruſtra precatus eſt. Vna igitur hæc ex innumeris prope miſericordis hominis huius eleemoſynis. Quod ſi reliquas quoque recenſere pergemus, quoties indigentibus opem tulit; quoties pauit eſurientes, quoties alieno grauatos ære leuauit: immenſi propemodum laboris fuerit.

Multa S. Nicolai in egenos benignitas.

Poſtea vero quam perfecta iam & abſoluta viri virtus illum maiore Dei familiaritate dignum effecit, cœpit eum ſolitudinis cupiditas ingens; ita vt eo deſiderio vehementer æſtuans in Palæſtinam profectus ſit, vt loca ſancta Chriſti Saluatoris veſtigijs preſſa venerabundus inuiſeret: ac deinde ſe totum ſolitudini

dini

Iter ad loca ſancta ſuſcipit.

dini dicaret. Qua in peregrinatione cum ſereno & tranquillo cœlo è portu ſolueret, horrendas ventorum turbinumque procellas imminere prædixit. Nautis autem nihil aduerſi ſuſpicantibus, eccè de repentè vehemens atraque vis tempeſtatum exoritur; quæ nauim rapidis vorticibus circumactam in profundum cum viris ipſis iam iam demergere videbatur. Vectoribus hoc modo miſere periclitantibus & Nicolai preces cum fletu implorantibus, vir Dei fuſa breui oratiuncula fluctus ſedauit; turbines in leuem auram diſſoluit; & vndique læta tranquillaque pereuntibus reddidit. Tum nautæ à lachrymis in gaudium verſi, ex animo gratias cum Deo, tum admirabili eius famulo agere, duplici viri admiratione commoti, quod & futurum prædixiſſet periculum, & præſens tam facile ſuſtuliſſet. Auxit vero illorum admirationem inſequentis quoque rei miraculum. Conſcenderat nauta ſupremum antennæ cornu; qui lubricante manu, magno lapſu ſuper nauis tabulata corruit: ita vt contuſo corpore animam iam emigraſſe dubium non eſſet. Quem Nicolaus, defixis in cœlum oculis oratione ſua ad vitam reuocauit: & repente incolumem ad obeunda nauis munera remiſit. Hiſce defuncti periculis Alexandriam appulerunt; inde in Palæſtinam, vt conſtituerat, contendens, ſimulac ſacroſancta loca venerabundus luſtrauit, in ſolitudinem ſeſe colligere parat. Sed ſemel iterumque à Domino nocturna viſione admonitus, vt ad oues, quas reliquerat in Sion, confeſtim rediret, diuino mandato impiger paruit: conductaque precio naui Alexandrina in Lyciam remeauit. Ibi ſeſe ſuum in monaſterium tanquam in portum à turbulentis mundi actionibus tranquilliſſimum recipiens, reliquum vitæ tempus in cœleſtium rerum contemplatione exigere decreuerat.

Precibus ſuis ſedat tempeſtatẽ.

Excitat mortuum.

Cupit manere in ſolitudine Nicolaus, ſed diuinitus prohibetur

Cæterum cum quadam nocte orandi contemplandique gratia, vti inſueuerat, in locum ſecretiorem ſeſe abdidiſſet; cælica huiuſmodi vox in aures eius inſonuit. Nicolae ad mundi palæſtram tibi redeundum eſt,

Audit calitus vocẽ S. Nicolaus.

eſt, ſi æternæ vitæ coronam expetis. His verbis exterrito cogitantique, quidnam vox iſta portenderet, iterum eadem acrius intonans, Nicolae, inquit, non eſt hic ager, in quo fructum, quem ex te flagito, proferas: Ad homines redi, vt in te nomen clarificetur meum. Tunc hac voce Nicolaus imperatum ſibi à Deo intelligens, vt miſeris mortalibus è cœno peccatorum eruendis operam nauaret, relicta Patara, Myras abijt: vt ignotus minori cum propriæ ſalutis periculo lucrandis animabus incumberet. *Iubetur animarum ſaluti incumbere.*

Forte per eos dies Myrenſis pontifex è vita migrârat. Cumque prouinciales epiſcopi, de ſucceſſore deligendo ſoliciti, precibus & ieiunijs diuinam mentem ſedulo conſultarent, cuidam inter omnes vitæ meritis præſtantiori, diuina reuelatione ſignificatum fuit, vt ab oratione confeſtim ſe ad templi excubias conferret, certoque ſciret, eum diuinitûs Myrenſi eccleſiæ epiſcopum deſtinatum, qui primus ſummo manè eccleſiam oraturus accederet. Virum eſſe ſanctitate & prudentia ornatiſſimum Nicolaum nomine: nulli prorſus in ea dignitate poſtponendum. Hoc oraculo cuncti præſules admoniti, fideles præ foribus eccleſiæ poſuêre cuſtodes; qui Nicolaum diuinæ voluntatis ignarum, ac nihil tale ſuſpicantem, primo diluculo ad Eccleſiam orationis ergô properantem exceperunt. Et quidem diuinorum iudiciorum ſedulus explorator ingredienti Nicolao templi veſtibulum manus iniecit, percunctanſque de vitæ conditione, dic, inquit, quo nomine vociteris? Et ille manſuetè ac verecunde, Peccator, inquit, ſum & ſeruus inutilis, nomine Nicolaus. Hoc accepto reſponſo Epiſcopus, incredibili repletus gaudio apprehenſum dextera ad reliquos introduxit epiſcopos: qui vnanimi conſenſu & inſolita quadam veneratione Myrenſem antiſtitem eum conſecrârunt. Nicolaus noui huius velut prodigij vix ſui compos, cum reluctari non poſſet, tandem Myrenſem thronum conſecratus conſcendit. *Diuinitus declaratur Myrarum epiſcopus.*

Tum vero licet priſtini illius mores accurata ſanè caſtigatione eſſent compoſiti, tamen non ignorans alium eſſe priuati hominis rationem, aliam magiſtratum gerentis, vitam omnem moreſque pro magiſtratûs dignitate transformandos putauit. Igitur vnica in die refectione eaque veſpertina contentus, totũ diem publicis negocijs ſtudioſe impendebat. Inter cœnandum nunquam ſacrorum librorum aberat lectio; vel certè aderant ſacerdotes eruditione & vita probati, à quibus ſuauiori aliquo animi cibo alebatur. A menſa in cubiculum ſe recipiens, totus in cœleſtium contemplationum campum diffundebatur: & animum diurnis alieniſque curis diſtractum, nocturna meditatione collectum refouebat. Inter quas delicias meliori noctis parte abſumpta, tandem demiſſa humi membra breui admodum ſomno reficiebat.

Semel tantum veſcitur quotidie, idque veſpere.

Cubat humi.

Nulla autem virtus magis in eo eluxit, quam ardentiſſimum charitatis ſtudium, quo laborantibus quauis in neceſſitate promptus ac alacer occurrebat; prorſus vt non modo res ſuas egentibus conferret, ſed frequenter etiam à ditioribus pecuniam mutuo acciperet, vt viduis & orphanis ſubueniret. Eadem illa tempeſtate, crudelis Chriſtiano nomini perſecutio parabatur: cui vir ſanctus cum conſtanti prædicatione occurreret, à ſatellitibus comprehenſus & in carcerem coniectus, varijs captiuitatis incommodis affectus fuit; quæ tamen tanta virtute & animi magnitudine tolerauit, vt ſuo exemplo cæteris confeſſoribus incredibile animi robur adderet. Poſtea vero Conſtantino ad Imperij gubernacula euecto, è cuſtodia cum innumeris alijs dimiſſus Myream redijt: atque profligata penitus è ſua Diœceſi idololatria, ad Nicenum contendens Concilium, cum trecentis illis decem & octo patribus Arianorum hæreſim condemnauit.

Summa illius charitas.

Coniјcitur in carcerẽ pro confeſſione fidei.

In Niceno concilio, damnat hæreſim Arianam.

Eadem tempeſtate Conſtantino nunciatum eſt, à nonnullis rerum nouarum cupidis ſeditionem haud negligendam in ſuperiori Phrygia excitatam. Ad eos repri-

reprimendos motus, Conſtantinus tres miſit legatos; Nepotianum, Vrſum, & Herpilionem: qui cum armis celerè ad negocium ſibi datum profecti Andriaciama appulere; vbi Euſtachius vrbis præfectus calumniatorum quorundam auro victus, tres viros innocentiſſimos paulo poſt in carcerem coniecit, & capitis contra omnem iuſtitiam damnatos ad vltimum ſupplicium trahi iuſſit. Quod ſimulac Nicolaus intellexit, aſſumptis ſecum Conſtantini legatis, ad locum ſupplicij velox contendit: & tres illos viros manibus poſt terga vinctos, & lumina linteolo velatos, nudaque colla carnificis ſecuri iam præbentes offendit. Nec mora; vir diuinus viſo nefario ſpectaculo, grauiter admodum & cum ſeueritate carnificem compellans, Quid agis, inquit, ſceleſte? ſecurim contine; ſimulque accedens intrepidus & fiducia plenus, cum r gia quadam auctoritate, extortam è manibus ſecurim abiecit: & populo ad tantum tamq; præclarum facinus ſtupente, ſimulq; viri virtutem laudante, tres illos innoxios abire iuſſit. Crudelem vero Præfectum in pœnitentiam quidem verſum, multiſque lachrymis ſuppliciter ſibi veniam poſtulantem, ſeuera admodum increpauit obiurgatione.

Euſtachius quidã præfectus tres innocentes capitis damnat.

Liberat eos S. Nicolaus

His peractis legati Conſtantini in Phrygiam proficiſcuntur, ac re ex animi ſententia ibidem confecta Byzantium regreſſi ſunt; vbi pro meritis non modo accepti non fuère, ſed confictis criminibus accuſati ab æmulis, & in carcerem coniecti, capitis inſuper damnati ſunt. Cumque amicis cognatiſque fruſtra imploratis, necem ceruicibus ſuis impendentem conſpicerent, Nepotianus Nicolai recordatus, quod tribus illis Myrenſibus mirabili virtute ſuccurriſſet, mortis ſuæ ſocios hortatus eſt, vt hunc ipſum innocentiæ ſuæ patronum ex animo implorent. Illi ad orationem lachrymis & mente conuerſi, ſanctiſſimi viri patrocinium inuocant; & ecce ſequenti nocte Nicolaus Imperatori per quietem apparens ore profecto ſicuti venerando, ita & terribili imperauit, vt tres

Item tres legati innocentes in carcerem truduntur.

Capitis damnati implorant patrocinium S. Nicolai.

Ille eos liberat mirabili viſione.

illos per inuidiam accuſatos & iniuria damnatos abſoluat, & priſtinæ dignitati honorificè reſtituat. Qua ſane viſione ita motus eſt Imperator, vt non modo victos per calumniam liberaret, & nouis honoribus, vt æquum erat, afficeret, ſed ipſi inſuper Nicolao Euangelium aureis exaratum literis dono mitteret, aureũque thuribulum gemmis & arte inſigne, & duo præterea puro ex auro candelabra; in perpetuum ſuæ pietatis monumentum offerret. His atque aliis admirabilibus viri factis, eouſque nomen eius diffuſum eſt, vt iam vel remotas orbis plagas attingeret; eſſetque calamitoſis & periclitantibus certiſſima ſpes atque refugium: adeo vt nautas quoſdam præſenti naufragio periclitantes opemque illius ſuppliciter implorantes è mortis faucibus mirabiliter extraxerit. Cum enim turbulentis maris obruti procellis, clauoque deſtituti, ſanctiſſimi huius viri preces meritaque implorarent, eccè vir ſanctiſſimus ilicò præſens adeſſe viſus, arrepto clauò nauim erigit, gubernatque; & ſæuientes confeſtim procellas placans, nautas eandem in admirationem, in quam olim ipſe Dominus diſcipulos, impulit; ita vt dicerent; *Quis eſt hic, quia mare & venti obediunt ei?* Et ipſe Chriſti promiſſis fidem faceret dicentis; *Amen dico vobis qui credit in me, ſigna quæ ego facio, & ipſe faciet: & maiora horum faciet.* Ita cum procellarum omnis illa ſuperbia reſediſſet; eiſque placidam reddidiſſet nauigationem, ex oculis eorum euanuit. Eximium profecto tanti viri calamitoſis hominibus opitulandi ſtudium. Ferunt quoque beatiſſimum hunc cœleſti quadam oris & vultûs venuſtate fuiſſe; moribuſque ſenili ac veneranda grauitate iucundis; & veluti ſanctificationem quandam & gratiam ex ſe ſpirantibus: in cuius intuitu ea fuere vniuerſæ honeſtatis ſpecies & exemplum, vt ſibi congreſſos aſpectu ſolo à vitijs ad virtutem facilè reuocaret. Si quem autem nactus eſſet vlla animi moleſtia laborantem, nunquam non abunde conſolatum atque lenitum abs ſe miſiſſet. Tradunt præterea ex eius vultu

Conſtantinus ei munera mittit

Contigere hæc (teſte C Baron. Tom 3 Annal.) Anno Domini 326 ac non multo poſt tempore S. Nicolaum vita functum eſſe affirmat.

S. Nicolaus adhuc viuens, apparet ipſum inuocantibus.

Ioan. 14.

Singularis gratia vultus eius.

velut

velut coruſcantia fulgura micare ſolita; faciemque ſuper humanum eluxiſſe ſplendorem.

Hic itaque tantis præditus ornamentis, ſic inter mortales verſatus eſt, vt cœlo ſemper & immortalitate, omnium conſenſu, digniſſimus videretur. Qui cum diutius quaſi lilium intra Myrenſes hortos iucundiſſime redoluiſſet, tandem dierum plenus & diuinarum virtutum odorem atque ſuauitatem fragrans, in cœleſtem patriam, cum omni lætitiæ ſignificatione, migrauit. Venerabile corpus eius ſingulare orbis terrarum ornamentum, epiſcoporum, vniuerſique cleri, & populi, laudibus & lachrymis decoratum, in templo, quod Myris maximum omnium ea tempeſtate erat & pulcherrimum, conditum fuit. Ex cuius puriſſimis & redolentibus membris, anno Domini 1087. Barum, Appuliæ oppidum translatis, per ante acta ſecula, in hunc vſque diem, nectareus diſtillat liquor; certiſſima ſpiritalium ac corporalium ægritudinum medicina.

Abit è corpore in cælum.

Nota miraculũ: quod hactenus vigere dicitur.

Translatio reliquiarum eius.

C. Baron. Tom 6. Annal.

MARTYRIVM SS. DIONYSIAE, Datiuæ, Leontiæ, Tertii, Bonifacii, & aliorum quorundam; Ex lib. 3 ſancti Victoris Epiſcopi Vticenſis; De perſecutione VVandalica. Coronati ſunt Anno Dominici Natalis 484 Felicis Papæ 2. Hunnerici VVandalorum Regis 8.

CVm Hunnericus Wandalorum Rex ſanguinem innocentium ſitiens per Africanæ terræ prouincias vno tempore tortores crudeliſſimos deſtinaret, qui hos fuſtibus, illos ſuſpendio, alios ignibus concremabant, inter mulieres præcipue nobiles, quas contra ius naturæ nudas omnino in facie publica cruciabant, Dionyſiam comprehenderunt; matronam conſtantem non modo & pro Chriſtianæ fidei defenſione certare paratam, ſed cæteris etiam pulchriorem; quam

6. Decẽbr.

S. Dionyſia matrona

pulcherrima crudeliſſime cæditur.

primo miſi ſunt fuſtibus expoliatam aptare. Illa vero non de ſuppliciorum atrocitate, ſed tantummodo de pudicitia ſolicita, Cruciate, inquit, hoc corpus, vt libet: ſed verecunda membra nolite nudare. At vero crudelitatis miniſtri eo amplius furentes, celſiori loco veſtimentis exutam conſtituunt, publico eam ſpectaculo ſuperare conantes. Cumque virgarum ictibus ſanguinis riuulos toto corpore exprimerent, & inſultantes ludibrio haberent, illa ad miniſtros conuerſa libera voce ait; Miniſtri diaboli, quod ad opprobrium meum facere computatis, hoc ipſum vel maximè mihi laudi cædit. Et quia diuinarum ſcientia ſcripturarum erat plena, alios inter pœnarum cruciatus ad martyrij gloriam hortari non deſtitit: prorſus vt ſanctiſſimo ſuo exemplo vniuerſam patriam ſuam liberauerit.

Nota egregiã matronæ conſtantiam.

Erat ei filius vnicus teneræ admodum ætatis & delicatulus; qui timore pœnarum formidoloſus contremiſcebat; quem mater nutibus oculorum & auctoritate materna ita confortabat, vt paulo poſt ipſa matre fortior redderetur. Cui inter crudelia verbera, pia mater ita dicebat; Memento, fili mi, quia in nomine Trinitatis in matre Catholica baptizati ſumus; non perdamus indumentum noſtræ ſalutis, ne veniens inuitator veſtem non inueniat nuptialem, dicatque miniſtris: Mittite in tenebras exteriores: vbi erit fletus oculorum & ſtridor dentium. Illa pœna timenda eſt, quæ nullo vnquam tempore finem habet: illa deſideranda vita, quæ ſemper habetur. Talibus itaque filius, Maioricus nomine, verbis animatus, in certamine confeſſionis ſpiritum reddidit; quem mater in propria domo ſepulturæ mandatum magno gaudio & lætitia eſt venerata; nequaquam ſe à filio alienam exiſtimans, quem martyrio coronatum in cœlis triumphare non dubitabat.

Præclara vox S. Dionyſiæ filiũ ſuum confortantis.

Matth 22.

Inferni cruciatus timendi.

Quantos vero in illa ciuitate eadem matrona Deo acquiſierit longũ foret enarrare. Nam & eius germana Datiua nomine, & Leontia ſancti Germani epiſcopi filia,

Digitized by Google

lia, cognatuſque Datiuæ venerabilis * Emilius medicus, religioſus quoque Tertius, Trinitatis confeſſione præclarus, vel Sibidenſis Bonifacius quanta pertulerint, qualibuſque euiſcerati cruciatibus de cunctis hoſtibus triumphum egerint, nulla vis orationis explicare poteſt. ** Vſuardus hunc Æmilianum vocat.*

VITA S. ASELLAE VIRGINIS: EX EA quam Diuus Hieronymus ad Marcellam ſcripſit, epiſtola 15. & ad Principiam epiſtola 140. Quod ad nomen ſpectat, erat id cognomen nobili Romanæ familiæ. Vide Cicer. orat. 6. in Verrem P. Annij Aſelli. Claruit Anno Partus virginei 382. & reliq.

C. Baron. in Not. ad Mar. Rom. ac Tom. 4. Annal.

ASella virgo ſanctiſſima in matris vtero benedicta, infantiæ adhuc pannis inuoluta, & annum ætatis vix decimum excedens, honore futuræ beatitudinis conſecratur. Sed cæteris omiſſis, veniamus ad ea quæ poſt duodecimum annum ſudore proprio elegit; arripuit; tenuit; cœpit: impleuit. Vnius cellulæ clauſa anguſtijs, latitudine paradyſi fruebatur. Idem terræ ſolum, & orationis locus extitit & quietis. Ieiunium pro ludo habuit, inediam pro refectione. Et cum eam non veſcendi deſiderium, ſed humana confectio ad cibum traheret, pane, ſale, & aqua frigida concitabat magis eſuriem, quam reſtinguebat.

6 Decemb. Aſella bene dicitur in matris vtero.

Mira abſtinentia eius

Cum primum hoc propoſitum arripuit, aurum colli ſui, quod quidem murenulam vulgus vocat, quod ſcilicet metallo in virgulas lenteſcente, quadam ordinis flexuoſi catena contexitur, abſque parentibus vendidit, & tunicam fuſciorem, quam à matre impetrare non poterat, induta, pro negociationis auſpicio, ſe repente Domino conſecrauit: vt intelligeret vniuerſa cognatio, non poſſe aliud ei extorqueri, quæ iam ſeculum damnaſſet in veſtibus.

Voluntaria paupertas.

Digitized by Google

Ita ſe ſemper moderate habuit, & intra cubiculi ſui ſecreta cuſtodiuit, vt nunquam pedem proferret in publicum, nunquam viri noſſet alloquium, & quod magis ſit admirandum, ſororem virginem amaret potius quam videret. Operabatur manibus ſuis; ſciens ſcriptũ eſſe: *Qui non laborat, non manducet.* Sponſo aut orans loquebatur, aut pſallens. Ad martyrum limina penè inuiſa properabat. Et cum gauderet propoſito ſuo, in eo vehementius exultabat, quod ſe nullus cognoſceret. Cumque per omnem annum iugi ieiunio paſceretur, biduo triduoq; ſic permanens, tum vero in Quadrageſima nauigij ſui vela tendebat; omnes pene hebdomadas vultu lætante coniungens; & quod impoſſibile forſitan eſt hominibus ad credendum, Deo autem præſtante poſſibile eſt, ita ad quinquagenariam peruenit ætatem; vt non doleret ſtomachum, non viſcerum cruciaretur iniuria, non ſicca humus iacentia membra confringeret, non ſacco aſperata cutis, fœtorem aliquem ſitumque contraheret: ſed ſana corpore, anima ſanior, ſolitudinem putaret eſſe delicias, & in vrbe turbida inueniret eremum monachorum. Et hæc quidem tu melius noſti à qua pauca didicim⁹, & cuius oculis durities de genubus camelorum in illo ſancto corpuſculo præ orandi frequentia obcalluiſſe perſpecta eſt. Nos, quod ſcire poſſumus, explicamus. Nihil illius ſeueritate iucundius; nihil iucunditate ſeuerius; nihil ſuauitate triſtius; nihil triſtitia ſuauius. Ita pallor in facie eſt, vt cum continentiam iudicet, non redoleat oſtentationem. Sermo ſilens, & ſilentium loquens. Nec citus, nec tardus inceſſus: idem ſemper habitus. Neglecta mundities, & in culta veſte, cultus ipſe ſinè cultu. Sola vitæ ſuæ æqualitate promeruit, vt in vrbe pompæ, laſciuiæ, ac deliciarum, (in qua humilem eſſe miſeria eſt) & boni eam prædicent, & mali detrahere non audeant; viduę eam imitentur & virgines; maritatæ colant, noxiæ timeant: ſuſpiciant ſacerdotes.

Solitudo & ſilentium.

2. Theſſ 3.

Amanti nihil difficile.

Solitudinē delicias reputat.

Eius genua in camelorum duritiem obcalluerunt.

Perfectio eius.

VITA

VITA SANCTISSIMI ET PRÆSTANtiſſimi viri D. Ambroſij Præſulis Mediolanenſis, Eccleſiæ Doctoris clariſſimi: Ex ea quæ eſt à Paulino preſbytero primum, ac iam recens à Ioanne Coſterio ac Illuſt. Card. C. Baron. fideliter conſcripta. Obijt anno à Chriſti Incarnatione 397. Siricij Papæ 13. Arcadij & Honorij Imperator 3. cum ſediſſet Annos 22. Menſes 4. dieb. 3. minus, ætatis vero ſuæ anno 64. vix inchoato.

Vide Tom. C. Baron. 4. & 5. Anna. & Not in Mar. Rom.

7. Decemb.

Diuinus plane vir Ambroſius, Romæ, ſub imperio Cæſaris Conſtantij, filii Conſtantini Principis, nobili ac claro inprimis ſtemmate ortus, patrem habuit Ambroſium nomine, Gallicanæ prouinciæ præfectum: quæ tunc ſumma dignitas, niſi in ſummos ac præclariſſimos viros conferebatur. Porro Ambroſius infans, quantis in vita pietatis pariter & ſcientiæ decorandus eſſet ornamentis, huiuſmodi præſagio oſtenſum eſt. Cum in area prætorij in cunabilis poſitus aperto ore dormiret, ſubito apum examen adueniens, faciem eius atque ora compleuit, ita vt ingrediendi in os, egrediendique vices frequentarent. Quæ deinde (expectante patre, quo fine miraculum illud clauderetur) auolantes, in tantam aëris altitudinem ſubleuatæ ſunt, vt aciem oculorum plane effugerent. Quo facto territus pater, profecto, inquit, ſi ante diem hic infantulus è vita non exceſſerit, ad ardua quæque & ſumma pertinget. Itaque vbi artibus liberalibus Romæ inſtitutus fuit, contempta fortunæ temeritate ac vanitate, nihil humile, nihil abiectum meditatus eſt; ſed, quo erat, viuido, erecto, & excelſo animo, quidquid eruditionis vel apud Græcos vel apud Latinos eſſet, ſummo ſtudio euoluit, excuſſitque: aſſiduo ac pertinaci labore animum cunctis artibus ac diſciplinis excolens; & tunc ex Ægyptiis opibus incompara-

Patria & parentes eius.

Præſagium de Ambroſio.

Dat operã literis Romæ.

bilem theſaurum ſibi corradens: quem poſtea ad Dei templi dignitatem maieſtatemque ampliandam eſſet expropturus.

Agit Aduocatum.

Igitur ſimulac maturiorem attigit ætatem, & in declamatoria palæſtra ſumma cum omnium admiratione luculenter grauiterque verſari cœpit, vir illuſtris Probus prætorii præfectus, ob eximiam prudentiæ ciuilis opinionē, eum ad ſe vocauit; vt in conſiliis ac grauiſſimarum rerum diſceptationibus operam ſibi nauaret: ratus nihil tam egregium tam magnificum in eum conferri poſſe, quod non ipſius virtus ac præclara merita ſuperarent. In ea rerum publicarum, adminiſtratione cum Ambroſius fidei ac prudentiæ ſuæ multa ac præclara documenta, cum ſumma iuſtitiæ & æquitatis laude dediſſet, voluntate Chriſtianiſſimi Principis Valentiniani maioris, qui in Iouiniani demortui locum ſuffectus erat, Liguriam Æmiliamque prouincias gubernandas ſuſcepit, cū iam ad annum ætatis 36. perueniſſet. Ita autem ſe comparabat, vt nunquam dignitatem aliquam videretur conſecutus etiam ampliſſimam, quin maiore ſemper & ampliore dignus haberetur. Erat porrò ea conditio id temporis ardua inprimis ac perdifficilis; quod populus ille nouis rebus ſubinde ſtuderet; frequentes motus cieret: nec niſi grauiſſimarum legum ſeueritate ac maxima cum difficultate, in officio contineri poſſet. Quare opus erat hic viro inſigni: qui & prudentia & vſu rerum præſtans, turbata componeret; nutantia ſuſtineret: pacata in quiete ac tranquillitate conſeruaret.

Fit Conſiliarius.

Preficitur duab prouinciis.

Ambroſium igitur in prouincias commiſſas proficiſcentem; Probus Præfectus, quem optabat, cum iuſtitia, æquitatem clementiamque ad populorum regimen habere coniunctam, ad optimum moderamen hiſce verbis, veluti quodam futurorum vaticinio, hortatus eſt, dicens; Vade, age non vt Iudex; ſed vt Epiſcopus. Quod vir diuinus ſuccedente tempore egregie præſtitit; erat ſiquidem facunda lingua facillime ſedans

Eximia illius facundia & in rebus agendis dexteritas.

dans tumultus, & concordiam non minus accuratè, quam dextrè ac feliciliter ſarciens; nec id ſolum in iis regionibus, vbi fungebatur magiſtratu, verum etiam quoties res apud alios ſpectabant ad ſeditionem, Ambroſius veluti peritus ac fælix nauclerus, ad ſedandam tempeſtatem accerſebatur.

Duos fuiſſe Auxentios confirmat Baron. in Notat. contra errorē quorundā.

Eadem tempeſtate tota fere Inſubria, magnaque Italiæ pars Ariana peſte corrupta erat; maximas ad eam rem faces ſuggerente Auxentio quodam, homine & ſceleratiſſimo & crudeliſſimo: qui nefandi dogmatis venenum longe lateque diffuderat. Hic poſtquam ſanctum Dionyſium, qui tum Mediolanenſis eccleſiæ gubernacula tenebat, fraude ac ſcelere ſuo in exilium exturbaſſet, nefario auſu in Chriſti ouile ſæuus ac ſanguinarius lupus irrupit: nihil prius habens, quam vt innoxium gregem Chriſti, rabido ore diſcerperet. Is eſt Auxentius, cuius maleficio D. Martinus poſtea Turonenſis archipræſul, Mediolano non ſine acerbiſſimis iniuriis fuit eiectus. Hac igitur peſte extincta, in comitiali cōtentione populus, (penes quem tunc ius erat deligendi antiſtitis) in duas partes diſſectus, in diuerſam ſententiam rapiebatur; cum ij qui Ariano dogmate imbuti erant, quempiam è ſua factione, contra catholici, epiſcopum Orthodoxum habere vellent. Porro cum hic ſumma vtrinque contentione diu multumque tumultuatum eſſet, & res iam ad manifeſtam periculoſamque ſpectaret ſeditionem, ac ciuitatis perniciem, Probus præfectus rei periculo permotus, Ambroſium, cuius efficacem linguæ facundiam, animumque magno rerum vſu & exactæ prudentiæ præſidiis inſtructum ſciebat, eo mittit; turbulentos comitiorum fluctus, & excitatum inteſtinæ ſeditionis incendium, virtute atq; auctoritate repreſſurum.

Arianorū & Catholicorū contentio de eligendo antiſtite.

Mittitur Ambroſius ad ſedandos tumultus.

Is dum pro delegato munere templum ingreſſus ſingulari facundia ſuadet concordiam, ſubito cuncta populi modo diſſidentis ſtudia in vnum conuerſa ſunt; iamq; iunctis vocibus ſuffragiiſq; concordibus

Repente tā Ariani quam Catholici Ambroſium eligunt epiſcopum.

Ambro-

Ambroſium epiſcopum flagitant. Multa cauſatur ille; ſe prophanæ functionis hominem eſſe; ſacrarum rerum imperitum; nondum ſacro lauacro renatum; quum Paulus vetet etiam neophytum ad eccleſiæ gubernacula admoueri. Sed hic fruſtrà facundus erat. Quo vehementius ille detrectat, hoc magis accenduntur populi ſtudia. Quid multis? Miſſa eſt velox relatio ad Imperatorem. Imperator vero perſpiciens diuinitus geri negocium, populi conſtantem approbat voluntatem; ſummo gaudio accipiens, Iudicem à à ſe directum, ad ſacerdotium peti. Proinde imperat, vt quæ ſtatuerant, perficere maturarent. Ipſe tamen nihilo ſegnius omnem quærens euadendi modum, fertur tunc tribunal ſibi paraſſe, & contra conſuetudinem ſuam reos quoſdam quæſtionibus & ſuppliciis ſubdidiſſe. Sed cum nec iis rebus quidquam proficeret, domum reuerſus philoſophiam profiteri voluit. Populo vero acrius obſiſtente, publicas mulieres domum ſuam aduocare non dubitauit, vt vel eo ſpectaculo à ſententia diſcederent. Cumque nec ijs adinuentionibus populi mentem inuertere poſſet, quærit latebras; quærit patronos; quærit procraſtinationem; ſed fruſtra id à ſe reijcere conatur, ad quod olim diuina prouidentia electus erat. Igitur cum nuſquam videret elabendi viam, nuſquam eſſe neq; fugæ neq; conſiliis ſuis locum; multiſq; iam iam argumentis Domini erga ſe intelligeret voluntatem, populi tandem precibus ceſſit. Et quia nondum ſacra vnda in Chriſto regeneratus, in catechumenorum ordine conſtitutus erat, à nullo niſi à Catholico epiſcopo expiari voluit; iam tunc Arianorum perfidiam ſuſpectam atque exoſam habens: & haud aliter tunc ipſis affectus, quam olim inuictiſſimus Sampſon Philiſtæis erat: quorum ipſe perniciem atque excidium primis ab annis meditabatur.

Igitur reiectis veteris hominis exuuiis, cùm iam in verba Chriſti iuraſſet, in ſummum illum dignitatis locum euectus fuit, anno poſt Chriſti natum trecenteſimo

1. Tim. 3.

Vide quid non faciat tantus Vir, vt epiſcopatũ euadat.

Adhuc catechumenꝰ eligitur epiſcopus.

Iudic 13. & 14.

Baptizatur S. Ambroſius.

Digitized by Google

mo ſeptuageſimo quarto: VII. Idus Decembris: Gratiano & Equitio Conſ. Imperii Valentiniani Senioris vndecimo. Quo tempore, licet inculpatã honeſtamq; ac omni ciuili virtute perpolitam hactenus duxiſſet vitam; alium tamẽ animum, aliam viuendi rationem, qualem tunc ea functio flagitabat, aſſumpſit. Summa vitæ puritas, ſumma grauitas cum admirabili modeſtia coniuncta in eo relucebat. Laborum vero patientia, & orandi legendique frequentia tanta fuit, vt miraculum ſit; hominem à tribunalibus ac rerum forenſium ſtrepitu ad eccleſiaſticum munus abreptum; illa ſtatim in docendo potuiſſe præſtare, quæ ipſum tunc effeciſſe miramur. Tametſi enim humanioribus literis & ſingulari quadam dicendi ſcribendiq; arte probe eſſet excultus, diuinarum tamen literarum ſcientiam nondum attigerat: quæ illi tunc inprimis neceſſaria erat. Quapropter ſummo tunc ſtudio Græcorum commentaria, maxime vero Origenis, cui tunc eruditionis primas dabant, euoluit: quorum ſubſidio fretus, multa de ſcripturis & publice diſſeruit & priuatim conſcripſit. Paucis verò ab initio epiſcopatu excurſis diebus; dum ipſe & Valentinianus Auguſtus de rebus imperij, de belli pacisque negociis, deque Eccleſiæ ſtatu amice ac familiariter inter ſe tractant; opportunitatem hic nactus Ambroſius, grauiſſima ac libertima oratione de immodica principum potentia ac libertate conqueritur; qui multa præter æquitatem, plurima pro ſuo affectu agerent: quibus ſubiectum populum opprimerent verius, quam iuuarent. Cæſar autẽ, tantum abeſt vt ea epiſcopi libertate offenſus fuerit, vt etiam laudata ejus fiducia, diceret; Noueram prius hanc tuam Ambroſi libertatem. Macte igitur virtute; age quod tui muneris eſt, cura vt res Chriſtiana conſiſtat incolumis, vt veteris religionis diſciplina incorrupta perſeueret: doce quæ amare, doce quæ fugere debeamus. Habes animas noſtras fidei tuæ concreditas; his conſule, his Chriſtianæ medicinæ appone præſidia: vt cuiuſque morbus atque ægritudo expoſcit.

Hæc eſt ſententia D. Hier. quã Doctiſ Baron cum iis Not. tũ in Annal T. 4 cõfirmat. Ceſterius enim ponũ annũ 377. alij quidã 369.

Voluit diligenter Originem.

Acriter reprahendit Cæſarem.

En Viri Chriſtianĩ Principis in Antiſtitem reuerentia.

Talis

Talis tunc erat recentis adhuc ſacerdotis apud potentiſſimũ orbis monarcham auctoritas; talis libertas; talis etiam gratia: vt quod plerique toto vitæ ſuæ tempore multis ac profuſiſſimis largitionibus impetrare nequeunt, id Ambroſius ſolius vitæ merito ſit conſecutus.

Ariani valde ſunt illi infeſti.

Poſtquam vero domum Domini repurgare, & peſtiferas Ariani ſeminis radices reuellere cœpit, Ariana factio totis viribus omnique armorũ genere in Chriſti ſacerdotem impetum facit; omnia agens, omnia tentans, vt lacerata ac conuulſa eius dignitate, pontificatu deiectum in exilium pellerent. Ferociores erant, quod Iuſtinianam Valentiniani ſenioris Imperatoris vxorem huius nefandi ſui erroris propugnatricem haberent; quæ cum viuo adhuc marito, quem Arianæ perfidiæ ſeueriſſimum vindicem ſciebat, virus hoc multo iam tempore ſuis confouiſſet incluſum viſceribus, eo demortuo ſecura id euomuit: multa interim & clam & palam faciens, quibus inexpugnabilem illum Eccleſiæ murum Ambroſium deijcere, atque euertere tentabat. Fremebat, & muliebri impotentia acta, funeſto ac diro animo certum viro ſancto exitium apparabat. Cumque ille Ieſabelis iſtius, tanquam Helias, maliciam nihili faceret, illa tanquam peracerbam contumeliam ab ipſo perpeſſa, Valentinianum filium atrociſſimis criminationibus in epiſcopi odium impellit. Qui vlciſcendæ matris ſtudio adeo concitatus fuit, vt ſtatim militarem manum ad eccleſiam miſerit, matris iniuriam grauius atque acerbius vindicare volens. Miles effractis templi foribus, cum Chriſti ſacerdotem ad Cæſarem pertrahere vellet, populi accurrentis atque obſiſtentis audacia eſt impeditus; quod ſane Reginæ imperium tulit permoleſte. Magnis tamen & ſplendidis promiſſis quorundam animos expugnatos ad hæc audenda Regina incitauit. Sed dum iſta molitur, mors Gratiani principis fraude ac ſcelere Andrathij nunciata, Iuſtinæ impetum ac furorem repreſſit: quæ alioqui conquietura

Iuſtina Imperatrix modis omnibus epiſcopatũ eũ exuere conatur.

Digitized by Google

tura non videbatur, niſi Ambroſio è medio ſublato.

Venerat id temporis è Syriæ partibus Mediolanum alius quidam Auxentius, homo crudeli prorſus ingenio, qui non minus ferro quam lingua paſſim deſæuiret, impuro ſceleſtoque ore multa profundens, quibus Chriſtianæ fidei puriſſimam veritatem labefactare ac ſubuertere contendebat. Is vt commodius noceret, quum ſciret illius Auxentij, qui apud Inſubres graues motus excitârat, nomen eſſe odioſum, ementito vocabulo, Mercurium ſe appellabat. Hic ergo peſſimis artibus in aulam Cæſaris irrepens, tempuſque nouandis ac turbandis rebus opportunum conſpicatus, ob impotentiſſimum Reginæ in pontificem odium, ſurſum ac deorſum omnia miſcet: vt aut fraude aut potentia Ariani dogmatis impugnatores opprimerentur. Denique cum videret Ambroſium vigilantiſſimo ſtudio ſuam oppugnare ſententiam; deteſtari mores; ſæuitiam inſectari: eius auctoritatem totis viribus apud principem conuellere contendebat; egitque apud eum, vt cum Ambroſio, non quidem in eccleſia (vt fieri ſolet) ſed in principis aula de rebus fidei certamen iniret. Hoc tentare audebat homo verſutus ac vafer; non quod doctiſſimum & eloquentiſſimum virum ſuperare ſe poſſe ſperaret, ſed quod huius certaminis eos arbitros delegiſſet, qui vt in ſuam ſententiam erant propenſi, ita pontificis libertatem auctoritatemque ferre nequibant. Vocatus itaque per Dalmatium prætorianæ cohortis præfectum Ambroſius, venire renuit; dicens in cauſa fidei eos iudicare debere, qui nec munere impares eſſent, nec iure diſſimiles: hoc eſt, de ſacerdotibus ſacerdotes.

Hic eſt aliꝰ Auxentius ab eo, qui diu Mediolani Arianorum epiſcopus fuerat, teſte Baron. in Not:

Appellat ſe Mercuriũ.

Sacerdotes à laicis iudicari non debent.

Auxentius igitur cum ſe nihil hic feciſſe videbat, diro ſceleſtoque conſilio nouas rurſus inſidias epiſcopo parat. Duæ erant Mediolani baſilicæ; altera in vrbe, quæ Portiana dicebatur, altera haud ita procul extra muros ſita. Vtramq. Cotholici tenebant. Auxentiꝰ iniquum

iniquum eſſe apud Cæſarem querebatur, duo ſimul templa ab Ambroſianis occupari: interim vero neq. ſe, ipſum Cæſarem habere orandi locum. Facile principis animus ſuperiore pontificis libertate exaſperatus, maxime accedentibus perſuaſionibus matris; quæ episcopi odio nihil non tentatum volebat, eo eſt impulſus, vt Ambroſio mandaret vel baſilicam tradere vel in exilium ire. Verum fieri non poterat, vt apud cōſtantem virum plus præponderaret pænæ formido; quam amor Chriſti: Vnde Auguſto intrepide reſpondens, Quid quærit, inquit; Imperator, quid expectat? An vt ego maiorum hæreditatem regiæ cedam poteſtati? vt dilectam Domini vineam porcorum ſordibus conſpurcandam tradam? Non eſt Ambroſius tam ſtultus, vt hoc putet; tam timidus, vt velit: tam potens, vt poſſit. Hæreditas maiorum fides eſt; hæreditas maiorum templum eſt Chriſti! ſed propitius, inquit, mihi ſit Dominus, ne hæreditatem patrum meorum Cæſari tradam. Quid quærit Imperator, quid ambit Auxentius? Quid cruento ore ac ſanguinolentis manib. baſilicam quærit? Non tradam. Vultis in vincula rapere? vultis in mortem? non recuſo. Principis furorem non timeo. Facio ego quod Sacerdotis eſt: quod Imperatoris eſt, faciat Imperator.

En quanta virtute & Conſtātia, Imperatori, inigua imperanti reſiſtat.

Hac epiſcopi libertate ad maiorem adactus inſaniam Cæſar, miſſis aliquot militum centuriis, imperat vt abreptum è templo ſtatim ad ſe perducant. Obſeſſerant illi Portianam baſilicam, & tanquam rabidi canes diſcurſantes aditus latebraſq; omnes explorant; verum Dei iudicio cæcitate perfuſi, etiam quod apertum erat videre nequibant. Quo tumultu, tantum abeſt vt inuictum Ambroſii pectus vllo inſtantis periculi metu conſternatum fuerit, vt etiam in tanto aduerſariorum fremitu & furore, diuinos hymnos piam plebem, quæ cum amantiſſimo paſtore mori parata in templo excubabat; edocuerit; nimirum modulatione ac ſuauitate diuini carminis luctuoſi carminis acerbitatem temperare ac mitigare volens.

En vt Deus protegat ſuos.

Quo

Quo tempore & in eodem loco cæleſti oraculo commonitus, ſanctiſſimorum Martyrum Geruaſii & Protaſii corpora reperit, quæ longa temporis vetuſtate neglecta iacebant. Multa & præclara miracula tunc per ſanctorum martyrum merita edita ſunt: quibus & Catholica plebs admodum in fide confirmata, & aduerſariorum contumacia grauiter repreſſa fuit.

Diuinitus SS. Geruaſii & Protaſii corpora et produ-cuntur

Clarent miraculis.

Iſtarum vero rerum inuſitata & admiranda magnitudo effecit, vt & Iuſtinæ Imperatricis funeſta & pernicioſa conſilia, & militum rabies coquieſceret. Nam qui pro templi foribus excubabant, rerum nouitate & maieſtate percuſſi, abiectis armis poſitaque nocendi voluntate, templum orandi cauſâ ingreſſi ſunt; vt iam haberet epiſcopus defenſores, quos hoſtes putabat: iam eſſent ſocii, qui aduerſarii fuerant. Verum Arianorum deplorata inſania nullis interim remediis ad ſanitatem reduci potuit. Quæ enim piis præbebant gloriæ & lætitiæ cauſam, ea impiis & factioſis hominibus erant incitamentum furoris; & quæ diuina virtute gerebantur, ea ipſi quorundam incantamentis, ea dæmonum præſtigiis, ea Ambroſii fuco ac fraudi tribuebant; hæc apud Cæſarem, hæc apud Reginam, hæc apud factioſos homines clamitabant. Per idem tempus acerrimus quidam Arianæ perfidiæ propugnator, qui nullis rationibus vel argumentorum vi ad ſanam doctrinam conuerti poterat, diſſerente ad populum in Eccleſia Ambroſio, angelum ad aures epiſcopi loquentem vidit; quo ſpectaculo repente conuerſus, fidem quam expugnauerat, deinceps defendit.

In mutatione Dextera excelſi

Execranda impietas Arianorum

Angelus loquitur in aures Ambroſii.

Interea Gratiano proditione & inſidiis Maximi interempto, recipiendi corporis eius cauſâ, Ambroſius ſecundam ad Maximum legationem ſuſcepit. Apud quem cum admiranda quadam cõſtantia ageret, tum etiam à communi conſortio ſegregauit; admonens vt effuſi ſanguinis domini ſui, & (quod grauius eſt) innocentis ageret pœnitentiam. Extincto autem Maximo, cum Theodoſius Mediolani, Ambroſius vero A-

Excommunicat Maximum.

S. Ambroſius vide Baron. quomodo hæc excommunicatio

ſignem. Venerant Natalitiæ feriæ Chriſti Saluatoris. Cæſar Ruffinum aulæ præfectum ad Ambroſium mittit, obſecrans vt ipſi anathematis vinculum ſoluat, liceatque intereſſe rebus diuinis. Quum is nihil egiſſet, Cæſar acerbitatem doloris ſui non ferens, ipſe Ambroſium adit; non quidem templum ingreſſus, ne rurſus repelleretur, ſed in veſtibulo conſiſtens: vbi tum forte epiſcopus conſidebat. Gemit hic, plorat, obſecrat: vt nexus illi diſſoluat. Quid, inquit ille, agis Cæſar; quid poſcis? Num tam immani ſceleri tuo dignam pœnitudinem oſtendiſti? Tuum eſt, ait ille, remedium dare, meum accipere. Impera quid fieri velis; non obſiſtam; non reluctabor; non querar de acerbitate remedii: id vnum ſpecto, hoc ſolum ambio, vt cum Deo meo in gratiam redire poſſim. Poſt longum igitur mœrorem, poſt multorum contemptas præces, ceſſit tandem Præſul Cæſaris lachrymis; verum non prius anathemate abſoluit, quam in locum pœnitentibus deſtinatum ſeſe conferret; vbi poſito diademate, abiecta purpura, humi proſtratus, vberrimis perfuſus lachrymis Dei miſericordiam efflagitabat. Voluit præterea Ambroſius legem ab eo condi, vt ſi qui ob maleficium per Cæſaris dictum iuberentur occidi, id non niſi poſt trigeſimum diem fieret: vt interea temporis maturo ſedatoque animo, ac rebus omnibus rationis libra perpenſis, aut parcendum eſſe videretur, aut vindicandum.

Alienus eſt ab omni auaritia.

Hæc erat ſanctiſſimi Præſulis conſtantia, hæc auctoritas; quam ille cum primis conciliabat inſignis vitæ ſanctimonia, & pectus nulla auaritiæ labe imbutum; quæ alioqui magnos interdum viros corrumpere, retundereque virtutis aciem ſolet; & efficere, vt nulla habita neque dignitatis ſuæ, neque honeſtatis ratione in fœdam ac dedecoroſam aſſentationem ſeſe proſternant. Verum is ab hac peſte adeo liber fuit, vt poſtquam omnibus in pios vſus diſtractis, nihil iam domi haberet, quod aut in ſubſidium pauperum, aut in

Summa eius benignitas in pauperes.

in redemptionem captiuorum conferre poſſet, templi vaſa in eos vſus confregerit. Duriſſimas atque acerbiſſimas aduerſariorum impreſſiones frequenter ſenſit: quas non armorum ſtrepitu, ac bellico certamine, ſed pietate & conſtantiſſima in Deum fide euicit. Arma illi erant aſſiduæ preces; arma illi erant ieiunia, lachrymæ atque ſuſpiria: quorum præſidio & principum furorem, & ferociam militum, & hæreticorum inſidias maliciamque contempſit. Quibus rebus tantam conſecutus eſt famam ac gloriam, vt non ſolum in Inſubria, Æthruria, tota denique Italia, primus, ſed apud exteras & barbaras nationes ſummus etiam ac venerandus haberetur. Argumento huic rei ſunt virgines complures, quæ ex Mauritania & remotiſſimis mundi partibus Mediolanum venêre; vt abdicatis mundi iſtius pompis ac voluptatibus, à ſanctiſſimo viro ſacro velamine ornarentur: & Chriſti amore, intra pudicitiæ ſepta nemine cogente concluderentur.

Ieiunia & preces ſunt arma eius.

Efficaciſſimam eius oris facundiam perſenſit Aurelius Auguſtinus; qui dum ipſius docendi modum, dum amœnitatem dictionis miratur, ſenſit animo inſigi aculeos, ſenſit ſe rapi atque impelli quo fere nolebat: denique ſic hominem traxit, ſic vellicauit, ſic reuinxit, vt inciperet amare quod prius odiſſet: odiſſe, quod ante amâſſet. Hæc Ambroſii lingua excuſſit illi Manichæiſmum, excuſſit illi mundi amorem; quibus ceu duobus capiſtris miſer ad omnem miſeriam trahebatur. Hinc ipſe eum ſalutis ſuæ prædicabat auctorem; patris venerabatur ac colebat affectu: hinc denique tam frequens & honorifica in ſcriptis ſuis Ambroſii mentio; cuius pectus ſanctum Dei oraculum, cuius os Spiritus ſancti fiſtulam, fontemque ſalientis aquæ in vitam æternam: cuius denique eloquia miniſtrare adipem frumenti diuini, & lætitiam olei, & ſobriam vini ebrietatem populo Dei ſcribit. Hæc ergo erant viri ſanctiſſima merita; hæc fama, hæc apud omnes gratia: vt nemo eſſet qui hunc

Auguſtinus concionib. D. Ambroſii conuertitur: cuius vita habetur 27 Auguſt.

Quanti fecerit eum S. Auguſtinus.

iniquum eſſe apud Cæſarem querebatur, duo ſimul templa ab Ambroſianis occupari: interim vero neq. ſe, ipſum Cæſarem habere orandi locum. Facile principis animus ſuperiore pontificis libertate exaſperatus, maxime accedentibus perſuaſionibus matris; quæ episcopi odio nihil non tentatum volebat, eo eſt impulſus, vt Ambroſio mandaret vel baſilicam tradere vel in exilium ire. Verum fieri non poterat, vt apud cõſtantem virum plus præponderaret pænæ formido; quam amor Chriſti. Vnde Auguſto intrepide reſpondens, Quid quærit, inquit; Imperator, quid expectat? An vt ego maiorum hæreditatem regiæ cedam poteſtati? vt dilectam Domini vineam porcorum ſordibus conſpurcandam tradam? Non eſt Ambroſius tam ſtultus, vt hoc putet; tam timidus, vt velit: tam potens, vt poſſit. Hæreditas maiorum fides eſt; hæreditas maiorum templum eſt Chriſti! ſed propitius; inquit, mihi ſit Dominus, ne hæreditatem patrum meorum Cæſari tradam. Quid quærit Imperator, quid ambit Auxentius? Quid cruento ore ac ſanguinolentis manib. baſilicam quærit? Non tradam. Vultis in vincula rapere? vultis in mortem? non recuſo. Principis furorem non timeo. Facio ego quod Sacerdotis eſt: quod Imperatoris eſt, faciat Imperator.

En quanta virtute & Conſtãtia, Imperatori, iniqua imperanti reſiſtat.

Hac episcopi libertate ad maiorem adactus inſaniam Cæſar, miſſis aliquot militum centuriis, imperat vt abreptum è templo ſtatim ad ſe perducant. Obſeſſerant illi Portianam baſilicam, & tanquam rabidi canes diſcurſantes aditus latebraſq; omnes explorant; verum Dei iudicio cæcitate perfuſi, etiam quod apertum erat videre nequibant. Quo tumultu, tantum abeſt vt inuictum Ambroſii pectus vllo inſtantis periculi metu conſternatum fuerit, vt etiam in tanto aduerſariorum fremitu & furore, diuinos hymnos piam plebem, quæ cum amantiſſimo paſtore mori prata in templo excubabat; edocuerit; nimirum modulatione ac ſuauitate diuini carminis luctuoſi carminis acerbitatem temperare ac mitigare volens.

En vt Deus protegat ſuos.

Quo

Quo tempore & in eodem loco cæleſti oraculo commonitus, ſanctiſſimorum Martyrum Geruaſii & Protaſii corpora reperit; quæ longa temporis vetuſtate neglecta iacebant. Multa & præclara miracula tunc per ſanctorum martyrum merita edita ſunt: quibus & Catholica plebs admodum in fide confirmata, & aduerſariorum contumacia grauiter repreſſa fuit.

Diuinitus SS. Geruaſii & Protaſii corpora inueniuntur.

Iſtarum vero rerum inuſitata & admiranda magnitudo effecit, vt & Iuſtinæ Imperatricis funeſta & pernicioſa conſilia, & militum rabies conquieſceret. Nam qui pro templi foribus excubabant, rerum nouitate & maieſtate percuſſi, abiectis armis poſitaque nocendi voluntate, templum orandi cauſâ ingreſſi ſunt; vt iam haberet epiſcopus defenſores, quos hoſtes putabat: iam eſſent ſocii, qui aduerſarii fuerant. Verum Arianorum deplorata inſania nullis interim remediis ad ſanitatem reduci potuit. Quæ enim piis præbebant gloriæ & lætitiæ cauſam, ea impiis & factioſis hominibus erant incitamentum furoris; & quæ diuina virtute gerebantur, ea ipſi quorundam incantamentis, ea dæmonum præſtigiis, ea Ambroſii fuco ac fraudi tribuebant; hæc apud Cæſarem, hæc apud Reginam, hæc apud factioſos homines clamitabant. Per idem tempus acerrimus quidam Arianæ perfidiæ propugnator, qui nullis rationibus vel argumentorum vi ad ſanam doctrinam conuerti poterat, diſſerente ad populum in Eccleſia Ambroſio, angelum ad aures epiſcopi loquentem vidit; quo ſpectaculo repente conuerſus, fidem quam expugnauerat, deinceps defendit.

Clarent miracula.

En mutatione Dextera excelſi.

Execranda impietas Arianorum.

Angelus loquitur in aures Ambroſii.

Interea Gratiano proditione & inſidiis Maximi interempto, recipiendi corporis eius causâ, Ambroſius ſecundam ad Maximum legationem ſuſcepit. Apud quem cum admiranda quadam cõſtantia ageret, tum etiam à communi conſortio ſegregauit; admonens vt effuſi ſanguinis domini ſui, & (quod grauius eſt) innocentis ageret pœnitentiam. Extincto autem Maximo, cum Theodoſius Mediolani, Ambroſius vero A-

Excommunicat Maximum.

S. Ambroſius vide Baron. quomodo hæc excommunicatio

ſit intelligenda. quæ agerët; quidam Chriſtiani, zelo religionis ac fidei incenſi, in partibus Orientis in quodam caſtello ſynagogam Iudæorum & lucum Valentinianorum incendio concremârunt: propterea quod Iudæi vel Valentiniani Chriſtianis monachis inſultarent. Quod factum Comes Orientis cum ad Imperatorem retuliſſet, & ille mandaret vt loci epiſcopus ſynagogam reſtauraret, Ambroſius re intellecta, continuo ad Imperatorem literas dedit, vt iniquam contra Eccleſiam Dei ſententiam reuocaret. Reuerſus vero Mediolanum præſente in eccleſia Imperatore, latius de eadem cauſa perorauit: ac tandem obtinuit, vt quæ ſtatuta fuerant reuocarentur. Neq; enim ad altare accedere vel diuina peragere myſteria voluit; niſi fide ſua Imperator illum agere debere teſtaretur. Verum poſt Valentiniani necem, cũ Eugenius occupato imperio, Victoriæ aram & ſacrilegos ceremoniarum ſumptus, fidei ſuæ oblitus Gentilibus inſtaurari iuſſiſſet, ac paulo poſt Mediolanum veniret, Ambroſius ſacrilegi tyranni deuitans conſpectum, relicta vrbe Bononiam conceſſit.

Annal To. 4 fol. 471.

Valentiniani hæretici 30. Deos colunt.

Defendit egregie libertatem Eccleſiæ.

Cæterum Theodoſius, Eugenio proſtrato, totius Orientis ac Occidentis potitus imperio, ſanctum Chriſti ſacerdotem Ambroſium vnico amplectebatur ac venerabatur affectu, atque in eius admirabili virtute ſummum præſidium collocabat: quod huius diuina ope potentiſſimorum hoſtium fregiſſet potentiam, atq; perpetuo victoriarum curſu vſum eſſe ſe ſciret.

Quiddam vero accidit, per quod & epiſcopi infracta inuictaque auctoritas, & Imperatoris incomparabilis modeſtia oſtenderetur. Nulla enim ex victoria armis parta plus laudis tulit Theodoſius, quam quod ab Ambroſio ſe vinci paſſus eſt. Babylonæ parum feliciter ceſſit, quod imperatorem impia cæde funeſtatum templo prohibuit; imo feliciter ceſſit ipſi, qui præſulis auctoritatem ſua morte confirmauit. At Ambroſio ceſſit felicius; qui ſumma conſtantia ſuam tenens auctoritatem, ipſum etiam Cæſarem Chriſto lucri fecit: ac pulcherrimum exemplum omnibus monarchis

Hæc Eraſmus Roterod.

Nota epiſcoporum dignitatem.

Digitized by Google

chiſedec dit, quanta ſit epiſcoporum dignitas, ſi modo vere ſint quod audiunt. Quoque magis liqueat quod dicimus, primum rem, deinde perſonas expendamus.

Theſſalonicæ quidam â Comitatu Cæſaris per populi tumultum fuerat interfectus. Cæſar ira diſſimulata plebem ad ludos Circenſes euocat. Ibi repente circumfuſa militibus inermi multitudine, promiſcue ſæuitum eſt in noxios iuxta & innoxios; pœnaque non meritis eſt data ſed furori; tantaque ſæuitia atque rabie milites in plebem, nulla habita neque ætatis neque innocentiæ ratione, graſſati ſunt, vt Theodoretus ſeptem hominum millia in ea mactatione occubuiſſe dicat: Elapſis inde aliquot diebus cum Imperator ab Eugenii tyranni cæde reuerſus Mediolanum veniſſet, more ſolito templum ingredi volenti Ambroſius conſtanter ſeſe opponens. Quid, inquit, tentas Cæſar, quid moliris? Tunè Domini templum, poſt tā crudelem innocentium hominum ſtragem intrare audes? Qua fronte manus ad Domini aram protendes, quæ adhuc inſontium ſanguine ſtillant? Noli Cæſar, noli priorem iniquitatem hac temeritate augere: noli hoc tuum tam graue vulnus noua plaga exaſperare. Exhorreſco hoc tam immane facinus Cæſar, exhorreſco ſæuitiam, & hunc tuum gladium multorum tam iniqua morte cruentum videre non poſſum. Et hæc tu non vides? pro his non doles? non ingemeſcis? Clamat tibi dico, Cæſar, horum ſanguis de terra, clamat innocentia: clamat æquitas: & mihi crede non erit hic ſurdus; non conniuebit, non diſſimulabit, qui innocentium cauſam defendere ac vindicare ſolet. Cæſar quum neque ſacerdotis libertatem, neque vim doloris, quem ipſi ſua oratione incuſſerat, ferre poſſet, cū gemitu ac lachrymis in palatium ſe recepit, vbi totos 6. menſes mœrori intabeſcens, nullum ſolatium recipere neque voluit, neque potuit: adeo durum hoc vinculum, quo ſacerdos ipſum ligauerat, hominem torſit. O incomparabilē pontificis dignitatem & Imperatoris pietatē inſignem.

Septem hominum millia Theſſalonica occiſa.

Nota quanta magnanimitate Imperatorē ab eccleſia repellat S. Ambroſius

En quanti tantus Imper faciat epiſcopi auctoritatē.

ſignem. Venerant Natalitiæ feriæ Chriſti Saluatoris. Cæſar Ruffinum aulæ præfectum ad Ambroſium mittit, obſecrans vt ipſi anathematis vinculum ſoluat, liceatque intereſſe rebus diuinis. Quum is nihil egiſſet, Cæſar acerbitatem doloris ſui non ferens, ipſe Ambroſium adit; non quidem templum ingreſſus, ne rurſus repelleretur, ſed in veſtibulo conſiſtens: vbi tum forte epiſcopus conſidebat. Gemit hic, plorat, obſecrat: vt nexus illi diſſoluat. Quid, inquit ille, agis Cæſar; quid poſcis? Num tam immani ſceleri tuo dignam pœnitudinem oſtendiſti? Tuum eſt, ait ille, remedium dare, meum accipere. Impera quid fieri velis; non obſiſtam; non reluctabor; non querar de acerbitate remedii: id vnum ſpecto, hoc ſolum ambio, vt cum Deo meo in gratiam redire poſſim. Poſt longum igitur mœrorem, poſt multorum contemptas præces, ceſſit tandem Præſul Cæſaris lachrymis; verum non prius anathemate abſoluit, quam in locum pœnitentibus deſtinatum ſeſe conferret; vbi poſito diademate, abiecta purpura, humi proſtratus, vberrimis perfuſus lachrymis Dei miſericordiam efflagitabat. Voluit præterea Ambroſius legem ab eo condi, vt ſi qui ob maleficium per Cæſaris dictum iuberentur occidi, id non niſi poſt trigeſimum diem fieret: vt interea temporis maturo ſedatoque animo, ac rebus omnibus rationis libra perpenſis, aut parcendum eſſe videretur, aut vindicandum.

Alienus eſt ab omni auaritia. Hæc erat ſanctiſſimi Præſulis conſtantia, hæc auctoritas; quam ille cum primis conciliabat inſignis vitæ ſanctimonia, & pectus nulla auaritiæ labe imbutum; quæ alioqui magnos interdum viros corrumpere, retundereque virtutis aciem ſolet; & efficere, vt nulla habita neque dignitatis ſuæ, neque honeſtatis ratio *Summa eius benignitas in pauperes.* ne in fœdam ac dedecoroſam aſſentationem ſeſe proſternant. Verum is ab hac peſte adeo liber fuit, vt poſtquam omnibus in pios vſus diſtractis, nihil iam domi haberet, quod aut in ſubſidium pauperum, aut in

in redemptionem captiuorum conferre poſſet, tem-
pli vaſa in eos vſus confregerit. Duriſſimas atque acer-
biſſimas aduerſariorum impreſſiones frequenter ſen-
ſit: quas non armorum ſtrepitu, ac bellico certami-
ne, ſed pietate & conſtantiſſima in Deum fide euicit.
Arma illi erant aſſiduæ preces; arma illi erant ieiu-
nia; lachrymæ atque ſuſpiria: quorum præſidio &
principum furorem, & ferociam militum, & hære-
ticorum inſidias malitiamque contempſit. Quibus
rebus tantam conſecutus eſt famam ac gloriam, vt non
ſolum in Inſubria, Æthruria, tota denique Italia, pri-
mus, ſed apud exteras & barbaras nationes ſummus
etiam ac venerandus haberetur. Argumento huic rei
ſunt virgines complures; quæ ex Mauritania & remo-
tiſſimis mundi partibus Mediolanum venêre; vt abdi-
catis mundi iſtius pompis ac voluptatibus, à ſanctiſ-
ſimo viro ſacro velamine ornarentur: & Chriſti amo-
re, intra pudicitiæ ſepta nemine cogente concluderen-
tur.

Ieiunia & preces ſunt arma eius.

Effaciſſimam eius oris facundiam perſenſit Au-
relius Auguſtinus; qui dum ipſius docendi modum,
dum amœnitatem dictionis miratur, ſenſit animo
infigi aculeos, ſenſit ſe rapi atque impelli quo fere
nolebat: denique ſic hominem traxit, ſic vellicauit,
ſic reuinxit, vt inciperet amare quod prius oderat: o-
diſſe, quod ante amâſſet. Hæc Ambroſii lingua
excuſſit illi Manichæum; excuſſit illi mundi amorem;
quibus ceu duobus capiſtris miſer ad omnem miſe-
riam trahebatur. Hinc ipſe eum ſalutis ſuæ præ-
dicabat auctorem; patris venerabatur ac colebat af-
fectu: hinc denique tam frequens & honorifica
in ſcriptis ſuis Ambroſii mentio; cuius pectus ſanctum
Dei oraculum, cuius os Spiritus ſancti fiſtulam, fon-
temque ſalientis aquæ in vitam æternam: cuius deni-
que eloquia miniſtrare adipem frumenti diuini, &
lætitiam olei, & ſobriam vini ebrietatem populo Dei
ſcribit. Hæc ergo erant viri ſanctiſſima merita; hæc fa-
ma, hæc apud omnes gratia: vt nemo eſſet qui hunc

Auguſtinus concionib. D. Ambroſii conuertitur: cuius vita habetur 27 Auguſt.

Quanti fecerit eum S. Auguſtinus.

non amaret, non ſuſpiceret, non vnice amplecteretur.

Febricitat.

Itaque cum Dominus famulum ſuum ex turbulentiſſimis mundi huius rebus, quæ tunc Italiam vehementius exagitabant, ad ſe vocare volebat, febre primum correptus fuit. Dum vero lectulo decumberet, nobilibus viris & amicis ad eum venientibus & perſuadere volentibus, vt diuturniorem ſibi vitam à Domino impetraret, præclariſſimam illam & Apoſtolico viro dignam ſententiam dixit; Non ita inter vos vixi, vt vixiſſe me pudeat: nec mori timeo, quia bonũ Dominum habemus. Sicque demum longa ac lenta infirmitate conſumptus, integerrimis ſenſibus accepto viatico Dominici Corporis, è vita exceſſit, 4. die menſis Aprilis, ſummo ſane omnium luctu, qui ſanctiſſimum ac vigilantiſſimum animarum medicum, parentem omnium longe amantiſſimum, & publicæ libertatis patronum ac conſeruatorem extinctum clamabant; adeo vt Stilico Comes, homo alias non ita æquus, per Ambroſii mortem Italiæ ruinam imminere diceret: quod hunc ſua virtute tanquam firmiſſimam ac conſtantiſſimam baſim imperium ſuſtinere crederet.

Feliciſſimus obitus eius.

Ambroſii plura ſcripta deſiderata.

Cæterum plura eius ſcripta deſiderantur; nonnulla vero ab eo alieniſſima, eius tamen titulo cuſa leguntur; Complures nimirum ſermones S. Maximi Epiſcopi Taurinenſis; ſicut & alia quædam aliorum; vt S. Proſperi & aliorum; vtinam & non Pelagii etiam Epiſtola ad Demetriadem ſcripta.

Ab obitu miraculis clarus.

Porro ſicut prius in vita, ſic & eximiis poſt obitum ſignis, ſanctum ſuum Deus glorificauit.

VITA

Digitized by Google

VITA S. ROMARICI, EX COMITE Auſtraſii, alias Auſtriæ, Monachi Luxouienſis: Ex ea quam R.P. Nicolaus Serarius, ex. Romaricimi, Virginum Nobilium in Lotharingia, Cœnobii monumentis, concinnauit. Obiit circa Annum Domini 617. Sanctorum Catalogo adſcriptus à Leone 9. Papa.

C Baron. To Annal. 8 & in Not. Mart. Rom.

E Prænobili Sicambrorum genere ortum duxit S. Romaricus; & quidem vt exiſtimat recentior eius vitæ ſcriptor, è *Faramundi* Francorum Regis poſteritate. Ipſius parentes fuerunt non ſtirpe magis, quam Chriſtiana Catholicaque fide conſpicui; pater quidem *Romulphus*, magnus in Theodeberti Auſtraſiorum Regis aula Princeps; mater autem nomine *Romulia* aut *Romulida*; quibus in Metenſi vrbe Palatium Porro Romaricus forma traditur admodum excellenti, boniſque corporis viribus fuiſſe. Primis ſtatim annis, vt Chriſtianæ fidei præceptis erudiretur, Dei que timore imbueretur, operam dederunt parentes; & primam fere ætatem in Auſtraſiæ Regum, Childeberti ac Theodeberti, aula exegit. Quia vero ad huius fines venit aliquando Sanctus *a* Columbanus, eique peregrinus fuit, per occaſionem iſtam factum, vt cum Sancto iſto ageret S. *Romaricus*; eiuſque doctrina & exemplo ad perfectioris vitæ ſtudium valde inflammaretur. Accedebat, quod maxima ei cum S. *b* *Arnulpho* familiaritas ac neceſſitudo intercederet: ab eoque ad maiorem Dei cultum excitaretur plurimum; ſic vt quodam tempore ipſis pœne decretum eſſet, ad Lirinenſe B. *Honorati* monaſterium ſeſe conferre; ibidemque religioſam ſectari diſciplinam. Sed vtrumque ad alia quædam deſtinârat Deus.

8. Decem.

Patria & parentes eius.

Natales eius clariſſimi.

Primordia S. Romarici

a Eius vita extat 21. Nouemb.

b Illius vita habetur 15. Auguſt.

Digitized by Google

S. Romarici in paupertate ac iniuriis tolerantia, & ad priſtinas fortunas reſtitutio.

Thodorici Regis etenim tyrannide, orbatus S. *Romaricus* & parente, & fortunarum parte longe maxima, tenuiorem iam *Metis* domi ſuæ vitam degebat; eique tunc viſum *Brunechildi* Reginæ, quæ Regis auia erat plurimumque apud ipſum poterat, ſupplicare, vt in priſtinas reſtitueretur poſſeſſiones. Sed eius preces ferox aſpernata eſt mulier; cui etiam aſtitiſſe ſe tunc dicitur parum mitis epiſcopus *Aridius* nomine; qui non modo non iuuerit ſupplicem, ſed impedierit etiam, eique in faciem nimia cum ira pedem impegerit. Ab hominibus igitur tanta cum iniuria repulſus *Romaricus*, ad Deum, pauperum & afflictorum vindicem ac patrem ſeſe conuertit: & ad Metenſem S. *Martini* ædem ſacram profectus, beatiſſimi huius Antiſtitis preces ac patrocinium magno pietatis ſenſu obſecrauit. Nec fruſtra. Nam cum Theodoricum illum nepotem ſuum, veneno, vt à pleriſque ſcriptum, ſuſtuliſſet Brunechildis; ſcelerumque premente conſcientia, extimeſceret omnia: eorum, qui vel propter potentiam, vel proter genus, aliaue ornamenta eminebant, animos inſtituit captare: ipſiq; *Romarico* ademptam reddere paternam hæreditatem. Sicque deinceps *Palatii Comes*, in Clotarii ſecundi, & huius filii *Dagoberti* aula fuit.

De S. Romarici coniugio prole, & nouo religioſæ vitæ propoſito ac occaſione.

Vxorem proſapia opulentiaque non imparem, ſed cuius ignoratur nomen, duxit *Romaricus*; & ex ea filias ſuſcepit tres, *Aſelbergam*, *Adſalſudim*, & *Segebergam*: quæ ob formam, & corporis, animique candorem & claritatem *Clara* etiam dicta. Pie, caſteque ac ſancte inſtitui omnes curauit; adeo vt poſteriores duæ ſuam Deo conſecrârint virginitatem; prout inferius dicetur. Prima vero Aſelberga, præter piam parentis voluntatem, ſancto caſtitatis propoſito coniugium prætulit. Accedit vero, vt Sancti *Columbani*, in Luxouienſi Monaſterio, ſucceſſor, magnæ virtutis ac zeli vir B *a Euſtachius* (aliâs *Euſtaſius*) è ſanctæ illius diſciplinæ alumnis, qui infra ſexcentos vixerant, nonnullos doctrina, zelo, ac virtute præſtantes ea in loca,

a *Eius vita extat. 29. Martii.*

ybi

vbi vel idolorum adhuc vigebat ſuperſtitio, vel minor Chriſtianæ pietatis ac perfectionis cura videbatur, ablegaret: vt Apoſtolorum inſtar, diuini verbi ſemen ſpargerent, idolorum cultum omnem euerterent, Christianæ ſanctitatis ignem accenderent. Hos interfuit *b* B. *Amatus*, qui Metas cum veniſſet, à S. *Romarico* benigniſſime hilariſſimeque acceptus, priſtinam in eo perfectioris vitæ flammam, ardentibus piiſque ſermonibus renouauit; die præſertim quodam, cum ab illo rogatus fuiſſet, vt ſuper menſa, dum cibo reficeretur corpus, aliquid quo & paſceretur animus, diceret. Ille vero menſam videns aureis, argenteiſque lancibus & poculis onuſtam, occaſionem exinde accepit, vt de fluxa horum, ſimiliumque bonorum natura & inconſtantia diſſereret. Qui eorum aiebat, poſſeſſores ſunt, ii ſæpiſſime illorum non tam Domini, quam ſerui ſunt. Vere autem Domini ſunt, qui iis ad ſummi æternique Domini voluntatem ac nutum, ad animorum ſuorum vtilitatem, ac ſalutem bene vtuntur. Et cum iſtam in rem plura diſſeruiſſet, ita ſermonem claudebat, vt ſapientiſſimum & quodammodo felicem monſtraret, qui Domini vocem audiret; *Si vis perfectus eſſe, vade & vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cœlo* Commouerunt hæc & ſimilia va de omnium, qui ad bonum ſemen terra bona erant, ſed inprimis *Romarici* Principis animum; in quo vetus illi religionis amor ac deſiderium, quo flagrârat adoleſcentior, inflammari rurſum ac reuiuiſcere cœpit ilico.

b Illius vitæ 13. Septemb.

Mat. 19.

Mat. 13.

Sed antequam Vale huic ſeculo poſſet facere, omnium quas relinquere ſtatuebat, rerum componenda fuit ratio. Itaque ſuum filiabus animum expoſuit & quas ad perpetuæ virginitatis cuſtodiam iampridem magnopere hortatus erat, ſimulque poſſeſſionum ſuarum, quoad eas, quibus videretur, tribueret, adminiſtrationem amicorum bonis fidiſque commēdauit. Sed vniuerſe omnes ad humanarum rerum contemptionem, idemque ſecum vitæ ſuſcipiendum genus in-

Quomodo ſuas res aliquo modo compoſuerit: & cum ſuorum vel familiariū vel famulorum pluribus cœnobium inierit.

uitabat;ſic vtè familaribus ac famulis fuerint circiter triginta,qui præeuntem ſequi Dominum, cœnobiticamque cum eo complecti vitam ſtatuerint. Qua ipſorum voluntate admodum lætatus, & cæteros præmiis quidem pro fideli hactenus præſtito obſequio maximis affecit:quoſdã etiam libertate donauit. Hos vero XXX.ad cœnobium, quaſi ſuos iam in via Domino ſocios ac fratres, ducere voluit.Ipſe igitur, die præfinito,cum iſtis omnibus, & duce ac Magiſtro ſuo *Amato*,in viam ſe dedit,Luxouienſe Monaſterium adiit:ſe,ſuoſque iſtos *Euſtachio* Abbati obtulit;magnopere rogans,vt ad ſanctum illum, qui ab eo in omni ſanctitate ac innocentia regebatur,cœtum aggregaretur:& omne officium, obedientiamque religioſam ex animo pollicens.Et vero impetrauit.

Quemadmodum in cœnobitica vitæ ſeſe exercuerit Romaricus Rom 13. 1.Cor 13 & 14.

Initio igitur religioſæ vitæ ſtatu, omnem in eo curam ſtudiumque collocabat Romaricus, vt in omni erga Deum & homines charitate, quæ vera Chriſtianæ vitæ perfectio eſt, progreſſus faceret maximos; huiuſque rei cauſa in precibus, diuinarumque rerum meditationibus erat plurimus; ſed præcipue obedientiam, animique demiſſionem ſectabatur; ita vt ſe iis, quibus in ſeculo famulis quondam vſus erat, ſponte ſubiiceret:eaque libenter,quæ viliora & contemptiora videbantur opera ſuſciperet omnia,Manuum ei opus fere fuit,hortum fodere,irrigare: atque omni curâ colere.

Quomodo caſtrum ſuum Auëdunenſe, in Monaſterium verterit,pluresq; circumcirca erexerit parthenones.

Dum in Luxouienſi cœnobio, vitæ quam dixi, rationem teneret, agitabat ſubinde animo, quemadmodum ad DEI gloriam & cultum, bona, quæ in ſeculo multa olim & magna poſſederat, conuerteret. Succurrit autem ea ipſi cogitatio, vt ad perfectionis ſtudium, ſanctæque caſtitatis obſeruationem quam plurimos & quamplurimas traduceret, hiſque,in fundis prædiiſque ſuis,oratoria, domos,& quæ ad victum, veſtitumque futura erant neceſſaria omnia conſtitueret: Beati ergo *Euſtachii* Abbatis bonâ venia,cum ab eo etiam B. *Amatum* Magiſtrum, ſpirita-

ritalemque Patrem ſuum, itineris operiſque totius ſocium, directorem, & moderatorem impetraſſet, in vicinam Luxouienſi Monaſterio Vogeſianam ditionem ſuam profectus eſt, & arcem, quam in præcelſo montis iugo habebat Auendunenſem, quæ dolis quondam & Principum venationibus ſeruierat, Deo dicare: virorumque, qui è Sancti *Columbani* diſciplina colere illum vellent, ſedem ac monaſterium facere decreuit; ſimiliterque virginibus, quæ ſuum cœleſti ſponſo pudorem conſecrarent, parthenonas excitare. In his autem excitandis, ſacrum quoddam ſecutus myſterium eſt. Nam in montis cacumine templum & oratoriola varia condidit; circum vero montis radicem cœnobiola ſeptem: in quibus ſingulis eſſent ſanctimoniales XII. Nam ſemptem Apocalypſios S. Ioannis Ecclesias, ſeptemque candelabra, ſeptem ſtellas ſeptemque Angelos conſiderabat. Ruſumque, XII Apoſtolos, XII. portas Hieruſalem cœleſtis, XII. tribus Iſrael; vt quemadmodum ab his omnibus in vna ſancta fide, ſpe & charitate laudatur Deus: ſic ab omnibus hiſce ſacris fieret ædibus. Et quando vel matutinæ, vel alius alicuius precis in montis cacumine ſignum daretur; ilico ſubdita cœnobiola omnia diuinam maieſtatem dilaudare ac obſecrare inciperent, ſicque mons totus diuinis perſonaret, ac veluti Sinai fumaret laudibus. Nam & ſi duæ, quarum vertex vnam, alteram S. *Amati* rupes tenebat, Eccleſiæ, hiſce ſubditis ſeptem coniungantur, nouem veluti Angelorum chori erant, qui ſine fine Deum concelebrant, ac dicunt: SANCTVS, SANCTVS, SANCTVS. Ideo n & à vicinis populis olim vocabatur locus hic Neunkirche id eſt, nouẽ eccleſiæ. Hodie vna vero illis vulgari lingua vocatur idem mons, *Le ſainct mont*, id eſt, ſanctus mons. *Exod. 19.* *Iſai. 6.*

Percrebuit vero cõfeſtim longe ac late cępti tanti fama, & pter viros, qui Monaſticẽ adamarũt; cõplures ex ipſa etiã Sancti vel ſtirpe vel aula, plurimæ ad S. *Romariũ* è ſplẽdidis nobilibuſq; familiis virgines venerũt. Omniũ *Adducta cœleſti Regi virgines multa per S. Romaricum.*

tamen

tamen primæ, duæ ipſius Sancti filiæ; quas virginitatis tetigerat, vt antea dictum eſt, illibatæ amor; & ex eadem cognatione aliæ; inter quas excelluit Sancti ipſius neptis *Gebetrudis*: ſicuti & in virorum cœtu huius frater *Adolphus*. Nam cum prima, vt ibidem tactum, è Sancti filiabus matrimonium delegiſſet, nupſit nobiliſſimo ſplendidiſſimoque cuidam è Sicambrorum gente, cui *Bithylinus* nomen. Eo ex matrimonio natæ duæ proles, quas, marito anuente, miſit patri filia: vt ſanctè ab eo educarentur, & Deo, ſi videretur, in locum, quem ipſa olim reſpuiſſet, conſecrarentur. Omnibus vero tam viris quam virginibus præiret exemplo, totiuſque operis molitione ac dignitate *Romaricus*; ſed ſacerdotali auctoritate S. *Amatus*, cuius conſilio & nutu agebat Romaricus omnia, & ab iis, virginib. omnib. ꝑpoſita, pia, prudẽs & grauis fœmina *Macteſledis*, Abbatiſſa prima; cuius, poſt biẽniũ, morientis anima, in cœlum viſa ſtellæ inſtar euolare; ipſique in eodem munere ſucceſſit filiarum Romarici altera *Segeberga* ſeu *Clara*; quæ & *Cæcilia* alibi interdum vocatur, neſcio an ob cæcitatem: quam ob aſſiduas in precibus lachrymas incurriſſe ibidem ſcribitur. Poſt hanc vero Abbatiſſa tertia fuit *Gebetrudis*, (de qua paulo ante) Sancti neptis.

De bonis ac poſſeſſionibus ſuis, quantum excitato à ſe Monaſterio dederit S. Romaricus.

Multæ Romarico in Galliæ poſſeſſiones & in Lotharingia vtraque: *inferiore* nimirum ſeu *antiqua*; quæ vel Moſellanici ducatus erat, vel eius certe pars non exigua, & in *ſuperiore* ſeu *hodierna* tribuuntur. Et harum quidem poſſeſſionum magnam partem, quæ Voſegi montibus ad primos fluuii Moſellæ curſus continetur, ſuis iſtis cœnobiis attribuit, ita vt in eo tractu, qui *Vaulydaio* aut *Vaulx de iu* dicitur hodie, id eſt, *Vallis Iura*, inueniri dicantur duo & quinquaginta *banna* ſeu communitates: quæ Aduendunenſi Dei domui ſunt aſſignatæ; præter opes ac reditus, qui aliis etiam ex locis additi. Cum vero, ſanctæ quietæq; ſolitudinis deſiderio, Metenſem Epiſcopatum deſeruiſſet S. *Arnolphus*, ei aptum in Vogeſana eremo locum

cum apparauit Romaricus, qui & morienti illi adfuit, mortuoque parentauit honorifice. Dixerat vero moriens Romarico, *Bone vir, & Deo amabilis, ora Chriſtum pro me: Iam enim adeſt dies, in quo Iudici meo præſentabor.*

Sancti ſunt, qui vel innocenter ac ſancte vita ſua tota vixerunt, vel certe ad ſanctitatem per pœnitentiam redierunt: in eaque diem clauſerunt extremum. Et ad hoc poſterius genus ſancti pertinent *Amatus* & *Romaricus*. Agreſtius enim quidam, olim Theodorici Regis notarius, poſt in Luxouienſi cœnobio Monachus, tandem vero etiam ſchiſmaticus, aſceticas D. Columbani regulas ac inſtituta vehementer accuſare, paſſimque criminari cœpit, ſic vt Epiſcoporum eam ob rem Synodus *Matiſcone* fuerit. Sed in ea ille vanitatis à S. *Euſtachio*, de quo ſupra, conuictus, & ad Dei tribunal inuitatus, reſipiſcentiam tum ſimulauit, ſed in cœpta aduerſus S. Columbani diſciplinam ea omnia perrexit: & omnium quos potuit, inſigni verſutia, & nonnulla, qua pollebat, linguæ volubilitate ſollicitauit animos, nonnulloſque decepit, & in his fuêre *Amatus* & *Romaricus*. Qui tamen (quicquid de Agreſtii reſipiſcentia ſit) reſipuêre ac pœnitentiam egêre. Noluit enim Dominus, quos ad tam bonum euangelii ſui odorem, tantum Chriſtianæ perfectionis lucem, tam multorum ſalutem excitârat, aliena vero nequitia & improbitas circumuenerat, deſerere: ſed eos, vt S. Petrum itidem prolapſum, miſericordiæ ſuæ oculis clementer aſpexit, ſanioremque iis mentem inieciт. Poſt beati vero *Amati* mortem quæ 13. Septembris memoratur, ad ſacerdotalem capeſſendum ordinem, quem dimiſſo hactenus animo renuerat, progreſſus eſt *Romaricus*; & poſtea vt ſe ſuaque omnia ſanctæ Apoſtolicæ ſedi ſubiiceret, eiuſdemque patrocinio ac tutelæ ſuum iſtud cœnobium, ampliſſimaſque ipſi abs ſe datas poſſeſſiones ac reditus committeret, *Romam* profectus eſt.

De S. Romarici lapſu; in quem ſchiſmatici cuiuſdam fraude impulſus fuerat: & de eius reſipiſcentia.

Ionas in vita S. Euſtachii Abbatis.

Fit Sacerdos & Romam proficiſcitur.

Inde redux poſt varios in Domini cultu labores, æta-

De morte

S. Romarici: ſepultura, & trāſlatione eius: & Canonizatione.

ętate admodū iā grandis, pleniſq; dierū, febri correptus eſt; cumq; ea magis ac magis intenderetur, ſuos quos ſpiritu pepererat filios, filiasque omnes, ad pietatis, perfectioniſque amorem, accuratam religioſæ vitæ normam, in eaque perſeuerantiam cohortatus, *Euchariſtia* SS. Sacramentum accepit; & die quidem Dominica, quæ vt Martyrologia ſignificant, vel erat dies VIII. Decembris, vel ei certè proxima, è corpore lætus ad eum abiit: qui pro tantis relictis opibus, honore ac dignitate tanta contempta, centuplum ei promiſerat; relicto ſucceſſore, qui Luxouii Monaſterium deinde rexit optime, *Adelphio* nepote; qui & ipſe poſt triennium mortuus eſt, die II. Septembris in eodem Luxouienſi monaſterio, cum eo iam æger, pietatis cauſa iſſet. Ac primo quidem in B. Virginis oratorio cum S. Amato ſepultus Romaricus. Deinde in magnificum S. *Petri* tēplum, quod vltra Moſellam hodie viſitur, translatus fuit. Cum enim barbara & ingens *Hunnorum* multitudo, partes eas, vti & alias compluresdepopularetur, in ſancti quoque *Romarici* cœnobia tam virorum quā virginum deſæuiit admodum. Sed poſtea conſilio & prudentia *Theodorici* Syndici, liberalitate vero ac munificentia *Ludouici tertii*, peramplum vnum, quo virgines ſimul omnes caperentur, vltra Moſellam auguſto cum templo, quod S. Petri dicitur, exſtructum fuit cœnobium; & in hoc religioſe trāslatæ ſimul Sanctorum *Romarici*, *Amati*, & *Adelphi* reliquiæ, die 17. Maii ſub annum Domini 910. præſente Tullenſi Epiſcopo *Drogone*; & poſtea rurſum, maiore adhuc auctoritate, iidem in Diuorum catalogum relati, & honore ſanctis debito affecti per *Leonem* IX. Pontificem, cum *Tullū* veniſſet, & *Vdonem* Tullenſis Eccleſiæ primicerium, eam ad rem, in cœnobium illud miſiſſet. Et ex eo tempore per varias rerum temporumque viciſſitudines manſit ad hodiernum vſque diem antiquitate, virginumque nobilium frequentia, & inſigni opulentia inclytum illud cœnobium; opido auctum & cinctum; quod à Sancto ipſo, *Romarici mons* appellatur.

Mar. 10.

DE

DE SOLENNITATE CONCEPTIONIS *Glorioſæ virginis Mariæ: Ex Reuerendo Patre Petro Caniſio, ſocietatis Ieſu Theologo.* a. *Ea quidem feſtiuitas in Angliæ primum anno Domini* 1070. *agi cæpta eſt: occaſione cuiuſdam reuelationis,* * *Elſino Anglo Abbati, maris tempeſtate periclitanti exhibitæ, & ſubſequentis miraculi teſtimonio probatæ. Poſtea vero eadem celebritatem recepit eccleſia Lugdunenſis; & poſtremo acceſſit Romanæ Eccleſiæ aſſenſus atque decretum: nouiſſimeque SS. Concilium Tridentinum, Seſſione Quinta, ac Pius V. Rom. Pontifex eam ſeruandam eſſe firmarunt.*

a C Baron. In Notat. Mar Rom. Vbi plura videre licet
** al Elpine.*

QVanquam de intemerata Glorioſæ Virginis Conceptione nullum Eccleſiæ Romanæ iudiciũ certum reperimus, niſi quod Sixtus quartus Pontifex lege lata definierit, neutrius partis damnandam eſſe ſententiam; ſiue Mariam ſine peccato conceptam affirmantium, ſiue contra illam in originis peccato conceptam affirmantium: eandemque legem receperit & confirmauerit poſtrema Synodus Tridenti celebrata; tamen puram eius fuiſſe conceptionem & ab omni peccati contagione alienam veriſimilius eſt præſertim cum rerum omnium Conditor Deus ſummam facultatem habuerit, Matrem quam vellet, ex omnibus deligendi, ornandi, ſanctificandi. Nec dubium eſt, quin eam potiſſimum ad hoc tantum munus adſciſcere voluerit, quæ ſibi gratiſſima, nec non puritate & innocentia foret ſimillima. Quid enim? An non Dei iudicio indecorum & ipſi Chriſto quodammodo ignominioſum eſſet, ſi tanti filii Matrem actionis vitio pollui fateremur? Sed quanto maiorem & Chriſto & Matri conflabit ignominiam, ſi Originale piaculum, quod hominem Deo inimicum efficit, in

8. Decemb.

Veriſimile eſt virginẽ Mariam ſine originali peccato cõceptam.

Argumenta quib, pro Maria conceptio adſtruitur.

Digitized by Google

Argumẽta quib pura Maria conceptio adſtruitur.

in Mariam deferremus? quum hoc peccatum quodammodo præponderet actuali, longeque ſit exiſtimandum grauius: ſiue infectionis, ſiue turpitudinis, ſiue magnitudinis ratio habeatur. Deinde ſi Chriſti conſulamus honori, quid minus congruum obſecro, quam talem illi aſſignare parentem, quæ peccati ſerua, Dei inimica, maledicto obnoxia, ipſique dæmoni aliquando ſub iecta fuiſſe credatur? Ad hæc, ſi nec venialiter quidem delinquere decebat Mariam, ne vllam cum Belial conuentionem vel ſocietatem habere videretur illa, quæ Chriſto ſemper debuit eſſe coniunctiſſima, quanto minus illam decuit fœdiſſima Originis macula conſpurcari, ne ſumma illius cum Chriſto affinitas, perfectaque coniunctio, hoc infami crimine, per quod Adæ filii omnes diabolo coniunguntur, vel labefactaretur, vel offuſcaretur? Poſtremo ſi æternæ Sapientiæ & Sancto ſanctorum, non niſi purum ſanctumque domicilium inſtruendum fuerit & accommodandum, certe huc maxime pertinet, vt corpus non ſolum à veniali, ſed etiam ab Originali peccato purum & incorruptum Matri Redemptoris attribuamus, vt habitet nempe Chriſtus, aptamque ſibi Sedem æterna Sapientia vendicet, in vtero non expurgato, ſed ſemper immaculato: quem nulla vnquam veteris fermenti labes vel modice aſperſerit atque vitiârit. Hoc niſi Mariæ donemus, ac de illa nobis perſuadeamus, non video ſane quam rectę perfecteque dicat illi ſponſus ille cæleſtis, quod Thomas dici recte poſtulat: *Tota pulchra es amica mea & macula non eſt in te.* Quomodo enim in oculis Dei hæc verba loquentis tota pulchra & immaculata cenſeatur, quæ tam in enormis peccati velut cœno obruta & defædata, ſuum primæuum debitumque nitorem amiſit, & quaſi ſub nequiſſimi ſerpentis pedibus deuicta iacuit atque proſtrata?

Cant. 4.

Maria pura Conceptio non

Atqui non decet, inquiunt, Mariæ Conceptionem Chriſti Conceptioni exæquari; qui ſolus abſque peccato Conceptus, in hunc debuit prodire mundum? vt ex immundo Conceptos ſemine purificaret. Abſit pro-

procul, vt cum Chriſti aliqua iniuria de Maria Conceptione philoſophemur: & tanti filii gloriam, propter Matrem, dicam & ancillam, obſcuremus. Vni Chriſto hanc incomparabilem & perpetuam vindicamus prærogatiuam, quod non ex Virili ſemine, ſed ſupra omnem naturæ ordinem Spiritûs Sancti virtute in Virginis vtero conceptus fuerit; quod eodem plane momento, quo carnem Verbum æternum aſſumpſit, perfectus Deus & perfectus Homo extiterit; quod omni ex parte per ſe purus, ac natura ſanctus, nullo vel Mediatoris vel Redemptoris beneficio indiguerit; quod ſtatim ab ipſo Conceptu tantam charismatum omnium abundantiam acceperit, nulla vt eis facta fuerit acceſſio; vtque iuſti omnes quidquid bonorum habent ſpiritualium, ab illo fonte mutuentur, & ſine illo nihil omnino poſſint Deo gratum efficere; quod demum tam eximiæ ſemper fuerit innocentiæ, vt nec peccatum fecerit, nec potuerit quidem peccare: licet pro nobis peccatum, imo & maledictum factus eſſe dicatur. Nihil autem horum omnium Virgini tribuunt, qui Conceptionem eius illibatam pie tuentur; quinimo aperte fatentur, quod eadem ex maris & fœminæ coniunctione, & ſecundum legem naturæ procreata ſit, peccato vtique ſubiicienda, ac inter iræ filias recenſenda, niſi eximia & ſingulari quadam Chriſti filij ac Redemptoris beneficio præſeruata fuiſſet, quo minus natiui peccati ſordibus inquinaretur. Nã vtrumque beneficium ad Chriſtum pertinet Redemptorem; & culpam commiſſam lapſis condonare, & Mariam in perpetua innocentia ne laberetur conſeruare. Certe qui alterius ope, ne hoſtis mancipium fiat, mature liberatur, redimi quidem & ille dicitur, ſuoq; Redemptori haud minus debet, quam ſi captiuus ex ipſis vinculis erueretur. Non ergo Chriſti gloriam imminuit, ſed ſingularem eius bonitatem atque ſapientiam magis magiſque commendat; quod vt ſæpe alias, ſic etiam in Conceptione. Matris rationem filius maximam habuit; ſanctamque ſemper radicem

præiudicat Chriſti Conceptioni.

Chriſti Conceptio multis modis excellit Mariæ Conceptionem.

2. Cor. 5. Gal. 3.

Quo ſenſu Deiparæ Mariæ Conceptio probetur.

Ad Chriſti gloriam illuſtrandã facit opinio de Maria pura Conceptione.

&arborem, ex qua fructus ipſe ſanctior prodiret, peculiari ſtudio ſibi præparauit.

VITA S. LEOCADIAE VIRGINIS ET Martyris Toletanæ: potiſſimum ex Natalibus Dn. Molani. Paſſa eſt circa Annum Domini 303.

C. Baron. To Annal. 2 & in Notat. Mart. Rom. 9 Decemb.

S. Leocadia capitur ab impio Daciano, & carceri mãcipatur.

LEocadia, virgo celeberrima, Toleti in Hiſpania orta eſt nobili genere. Hæc propter ſanctiſſimos ſuos mores, & Chriſti cultum, cui feruentiſſime ſeruiebat, à Daciano Hiſpaniæ Pręfecto, in perſecutione Diocletiani, & Maximiani, tanquam Chriſtiana capta fuit, & apud vrbem Toletanam carceri mancipata. Vbi cum grauiſſimos B. Eulaliæ & reliquorum martyrum cruciatus audiſſet, genibus in oratione poſitis, dira carceris cuſtodia macerata, impollutum ſpiritum Chriſto reddidit, quinto Idus Decembris. Sunt etiam qui dicunt eam à crudeliſſimis Daciani ſatellitibus ab altis Toletanæ vrbis mœnibus fuiſſe præcipitatam, vſque ad locum, vbi nunc eius Eccleſia colitur extra vrbem. Habet enim tria tépla; ſcilicet vnum Collegiale, vbi Martyrium paſſa eſt; eſtque ædificium peruetuſtum: Regum quorundam Gothiæ ſepulchrum; alterum Cathedrale, vbi ſepulta eſt: in quo plura celebrata ſunt concilia Toletana; & tertium Parochiale: quod locum, in quo nata eſt, occupat.

In vinculis moritur.

Reliquiæ eius translata in Belgium circa Annũ 724.

Reliquiæ eius inde allatæ ſunt in Galliam Belgicam, ad vicinam Montibus Hannoniæ Cellam S. Gisleni, Calendis Iunii, circa annum Domini ſeptingenteſimum vigeſimum quartum; quando Mauri ſeu Saraceni, expulſis Gotthis, Hiſpaniam inuaſerunt; quod Cellenſes arbitrantur ſuo Comiti obtigiſſe, quãdo in Hiſpaniis Regi Frãcorum contra barbaros ſuppetias ferebat. Viſitauerunt has Reliquias Epiſcopi Cameracenſes, Rogerus anno ſupra milleſimum centeſi-

Digitized by Google

teſimo octuageſimo, & poſtea Henricus à Bergis, anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo primo. Sæpius etiam Carolus quintus Auguſtiſſimæ memoriæ Imperator, & Belgarum Princeps, Maria item Hungarica, & Ferdinandus de Toleto, ſollicitârunt Gislenianos, vt Toletanis ſacrum corpus redderent. Quod ipſum obnixe quòque Philippum ſecundum, Regem noſtrum clementiſſimum Toletana ciuitas rogauit. Sed Gisleniani patrocinio ſanctarum Reliquiarum ſuum locum ſe fraudare non poſſe obtendunt, gaudentque Principum poteſtatem hactenus non præualuiſſe. Toletani nihilominus noſtratium beneficio partem brachii ſacri recuperârunt; *Toletani ſæpe ſollicitarunt pro iiſdem Reliquiis recuperandis.*

PRAECLARVM MARTYRIVM S. EVLALIÆ Virginis: Ex actis Vetuſtiſſimis: quibus conſentiunt quæ hymno pulcherrimo cecinit Prudentius. a. *Paſſa eſt anno Chriſti circiter 303. Marcelli Papæ 7. Dioclet & Maxi. Imp. 20. Eſt & alia Eulalia martyr, Barcinone Paſſa iiſdem perſecutionis temporibus; ſub vno eodemque Præſide Datiano, de qua Baron. in Notat. ad Mart. Rom. Pridie Idus Februarii.*

a C. Baron. To 2. Ann. & in Not. Mart. Rom.

EMerita prouinciæ Luſitaniæ Metropolis nobiliſſima, nulla re magis quam nobili ſanctiſſimæ virginis Eulaliæ agone illuſtrata inuenitur. Hæc, eadem tempeſtate qua beatus Vincentius Chriſti eccleſiam admirando certamine illuſtrauit, puella annorum non amplius duodecim ad ſimilem martyrii gloriam incredibili ardore atque alacritate perrexit: Cum enim rumore percrebuiſſet Dacianum Hiſpaniæ præſidem ab Imperatoribus deſtinatum, vt Chriſtianam religionem penitus exterminaret, multoſque Chtiſti athletas fide & pietate robuſtiſſimos horrendis ſuppliciis excarnificaret, hæc virgo nobilis & diuitiis inclyta, ſpretis vitæ huius oblectamẽtis, ſpõte ad Præſi-

10. Decem. Eulalia 12. annorum puella ad martyriũ pergit. S. Vincentii vita extat 22. Ianuarii. Tom. 1.

Digitized by Google

Detinetur à parentib. ne pergat ad marty rium.

dem contendere, eumque tyrannidis arguere decreuit. At vero parentes eius de filiæ ſuæ dignitate ac vita corporali vehementer ſoliciti, eam domi, quam ruri procul ab vrbe habebant, inuitam condiderunt: ne in apertum ſe periculum coniiceret, & crudeli morte perpetuum parentibus atque cognatis luctum relinqueret.

Clã tendit ad certamẽ

Itaque domi aliquamdiu ſummo parentum ſtudio & diligentia detenta, cum incredibili Chriſti æſtuaret amore, nocte quadam, reſeratis clanculum foribus, per inuia ſentibus & vepribus plena, ad vrbem, angelico comitata præſidio, contendit: & primo diluculo tribunal intrepide adiens exclamauit; Quis furor aut mentis inſania vos, ô ciues, exagitat, vt mutis & nullo ſenſu præditis ſimulachris, honores, ſupplici corpore, deferatis? Dii oẽs, deæque nihil ſunt: ſed & ipſe Maximianus nihil; qui vos vna ſecum in æternæ perditionis barathrum trahere, ſanctorum ſanguine inebriari gaudet. Talibus Præſes in furias excitatus, virginem eximia pulchritudine, & generis dignitate clariſſimã comprehendi, & ſuppliciorum atrocitate ab huiuſmodi confeſſione abduci iubet. Præſto ilico fuêre carnifices: qui ferreis armati furcis mortem & atrociſſima quæq; intentabant. Sed & ipſe Datianus Præſes dæmonum fraudibus pariter inſtructus adfuit; qui huiuſcemodi blanditiis, incenſum amore diuino virginis animum, ad relicta ſpretaque mundi oblectamenta, reuocare conabatur. Quid, inquiens, ô puellarũ formoſiſſima, ampliſſimis dotib. & thalamo proxima, huius vitæ gaudia fugis, quæ tibi fert genialis honor? Accede & ſaniora tibi conſulenti potius, quã miſeris Chriſticolis, mortem & cruciatus temere ſuadentibus, obtempera. Ad ea nihil reſpondens delicata virgo, ſed ſpiritu fremẽs & in faciẽ tyranni ſputa iaciens, ſimulachra diſſipauit. Quo exemplo cæteri Chriſtianorum permoti intrepido fortique animo ad idola frangẽda paſſim proſilierunt: eaque propter à Gentilib. ad ſupplicia adrepti, martyrio inſignes è vita exceſsêre.

Vide admi rabilem in tenera virgine fidei ardorem.

Horrendis cruciatib. eam terrere conatur Datianus.

Vide quomodo ei blãdiatur.

Statutum fuit poſtea in concilio Eliberino: Si quis idola frangeret & ibi-

Cæte-

Digitized by Google

Cæterum cum Eulalia proſtratis idolis, impoſitā inſuper thuribulis molam pede ſubigeret, carnifices iuſſu Præſidis feſtine aduolantes, latera virginis vngulis inuadunt; pectus dilacerant: carnes ad ipſa vſque oſſa crudeliter diſcerpunt. Virgo vero nulla prorſus doloris vel gemitus ſignificatione data, in tantis cruciatibus Chriſti nomen inuicta prædicabat, oculosq; in lacera membra interdum reflectens, ſeipſam purpureo decoratam ſāguine magnifice circumſpiciebat: & magno exultans gaudio, vultu, oculis, & voce triūphum loquebatur. Quare Præſes pudore pariter & furore affectus, totam eam flammis exuri, lampadibuſque ad latera admotis, grauius torqueri iuſſit. Tū illa vt oſtenderet quam ingenti futuræ vitæ deſiderio teneretur, quamque pro nihilo cruciatus duceret, voraces flammas crines & verticem paſcentes patulo ore haurire viſa eſt; & ecce emicans ex ore columba niue candidior cæli aſtra velociter petiit; ſimulque virgo ſacra glorioſo triumpho mox occubuit. Lictor autem, viſo tam ſtupendo miraculo, magno pauore correptus fugam arripuit: & ſuam in virginem ſæuitiam perpetuo animi dolore & luctu damnauit. De mirandis admodum ſignis, quæ ad eius ſepulchrum fieri cōſueuerunt, vide Gregor. Turon. de glor. Mart. libr. 1. cap. 91.

dem occū-beret, ne in martyrum numerum reciperetur: quia nec in Euangelio ſcriptum eſt, nec ab Apoſtolis factum vnquam inuenitur. Quod enim Eulalia priuato quodam diuini Spiritus impulſu fecit, id ab omnibus importune & temere vſurpari non debere multis Hiſpaniæ epiſcopis placuit. Hæc C. Baron. Tom. 2. Annal anno citato.

*MARTYRIVM SS. * MENNÆ, HERmogenis & Eugraphi: Ex eo quod eſt apud C. Baron. Paſſi ſunt anno Chriſti circiter 307. Marcelli Papæ 4. ſub Maximino Imperato. Alius eſt hic Mennas ab eo de quo ſupra 3. Idus Nouembr.*

Columba ex ore eius apparet & tradit ſpiritum.

CVm Diocletianus & Maximianus ſeſe imperio abdicaſſent & Maxentius quidem ab eis Romæ,

* *al. Mena. C. Baron. Tom. 3. Annal. 10. Decembris.*

Conſtantinus autem Galliis, Maximinus vero Orienti Imperatores præfecti fuiſſent, ingens repente ab ipſo Maximino & ſæua admodum tempeſtas in Chriſtianos excitata fuit. Quo tempore illuſtris ſane martyr Mennas ex Ægypti Præfecto Auguſtali, martyrium conſecutus eſt. Hic patria Athenienſis, Ordinis Senatorii, ob incredibilem quandam in rebus gerendis prudentiam atque ſolertiam, domi foriſque ſpectatus, Imperatori intimus erat, & cum Chriſtianum occulte ageret, ne id illi innoteſceret, ſedulo ſtudio procurabat. Accidit autem opportune ſane, vt cum cauſa Chriſtianæ religionis Alexandrini grauiter tumultuarentur, ad eos compeſcendos atque in officio continendos, Auguſtali tunc Præfectura ab Imperatore auctus Alexandriam mitteretur; qui mira quadam qua pollebat in maximis negotiis obeundis dexteritate & aptitudine Alexandrinorum animos compoſuit; ſibi vero eos ob animi facilitatem, morumque præſtantiam deuinxit, indieſque magis magiſque collatis officiis obligauit? vſque adeo vt nonnullos ex illis ad Chriſtianam fidem capeſſendam induceret, editiſque quibuſdam miraculis, certioribus iis, quæ olim à Veſpaſiano, vel Tyanæo ad conciliandos ſibi Alexādrinorum animos fuiſſent exhibita, in quampluri- mos Gentiles Chriſtianitatem propagaret.

Patria Mēnæ & dignitas.

Ab Imperatore Alexandriā mittitur ad compeſcendos tumultus.

Miraculis claret, & multos ad Chriſtum conuertit.

Cum autem res eo perducta eſſet, vt iam in occulto amplius eſſe non poſſet, Maximinus literis Gentilium eo de certior factus, ad vlciſcendum facinus mittit Hermogenem Alexandriam: qui Mennæ ſuccedat, inq; eum vt impium animaduertat. Erat Hermogenes & ipſe Athenienſis; at licet Ethnicus, tñ q ſecundum optimos mores eſt, vitam inſtituebat. Hic cū veniſſet Alexandriam, Mennam nactum ſatellitio deſtitutum (eſt enim conſuetudo in Ægypto, vt cum proxime accedit nouus, qui ab Imperatore delectus eſt Auguſtalis Præfectus, ille prior confeſtim magiſtratum deponat) detrudi iuſſit in carcerem; cumque ſequenti die pro tribunali ſedens audiuit rationem reddentem Chriſtianæ à ſe ſuſceptæ religionis; non qui-

Hermogenes ab Imperatore Alexandriam mittitur, vt Mennam ſupplicio ſubdat.

Detruditur in carcerem Mēnas.

Digitized by Google

dem temere, ſed maturè admodum atque conſulto: quippe qui antea poſt perſcrutatas omnes Philoſophorum Gentilium diſciplinas, libros quoque Chriſtianæ religionis impenſius legiſſet, & quæ in iis eſſent, accuratius diſquiſiſſet; adeo vt veritatis, quam in eis adinueniſſet, præpotenti vi quadam, permotus atque captus nonnihil eſſet. Sic primo atq; ſecundo auditus Mennas, etiam de Chriſtiana fide à ſe ſuſcepta parans defenſionem, Hermogenem in ſe acrius cōcitauit; qui primo (quod incomparabile tormenti genus habebatur) illius pedum plantas excoriari, linguam deinde præcidi, oculoſque conuelli: ſicque pene exanimem & extinctum carceri reddi iuſſit. Sed prudentior factus, nimię crudelitatis, quam in Mennam tantam virum præter morem exercuiſſet, ſeipſum reddarguit; atque adeo, vt lachrymas angoris animi indices abundantius fuderit; & quem in carcere defunctum putabat, honeſto funere mane ſepelire decreuerit. Sed præter ſpem accidit, vt cum de aſportando è carcere corpore militibus mandaſſet, eum viuere atq; priſtinæ naturæ officiis eſſe diuinitus reſtitutum audiuerit, teſteſque milites de carceris fulgore coruſco numiniſque præſentia firmius affirmantes, & fidem Chriſtianam palam profitentes, atque in alios hæc admiranda adeo diffamantes expauit; remque altius contemplatus, Chriſti cœpit mirari potentiam, eiuſque diuinitatis, docente Menna, originem accuratius perſcrutari, diuinæque illi gratiæ lumine affulgente, de fide ſuſcipienda conſilium iniit: quod & baptiſmate ſacro ſuſcepto perfecit.

Horrende cruciatur S. Mennas.

Pœnitet Hermogenem tanta crudelitatis.

Mennas diuinitus ſanatus

Hermogenes ex ethnico fit Chriſtianus.

Sed delata hæc cum eſſent per quendam Senatorem Ruſticium Maximino, collapſamq; penitus duorum Præfectorum opera Gentilitiā ſuperſtitionē audiret, idem ipſe e veſtigio Alexandriam venit, Hermogenemque in fidei confeſſione perſtantem, manibus ac pedibus amputatis, direque admodum verberatum, deinde vna cum Menna aliis tormētis exagitato capite truncari iuſſit. Sed & quidā Eugraphus olim Mē-

Baptizatur.

Imperator ipſe Alexādriam venit, & vtrumq; capitis dānat.

Eugraphus Mennæ miniſter necatur. næ miniſter, quod coram Imperatore magna conſtãtia Chriſtum confeſſus eſſet, ab eodẽm indignatione furente gladio confoſſus occubuit. Sacrum vero corpus huius Mennæ translatum eſt Conſtantinopolim ac poſtmodum à Iuſtiniano Imperatore inclyta honoratum Baſilica:

C. Baron. Tom 6. Annal.

VITA PLANE ADMIRANDA S. DANIELIS Stylitæ: Ex ea quæ eſt fideliſſime conſcripta per Simeonem Metaphraſt. Obiit anno à Partu virgineo 489. Felicis Papæ 7. Zenonis Imperat. 16.

31. Decem. Patria & parentes eius. EST vicus in Meſopotamia, vrbi Samoſatorum vicinus, Maratha nomine: qui Danielis Stylitæ natiuitate celebris euaſit. Pater ei fuit Eliu, mater vero Martha nomine; qui filium à teneris vnguiculis, ſanctioribus diſciplinis imbuendum curârunt. Cum autem annorum eſſet duodecim, tactus monaſticæ vitæ deſiderio, *Confugit ad monaſterium.* relictis parentibus, ſpretiſque delicatioris vitæ blandimentis, clam ad religionis aſylum confugit; vbi cum aſſiduo labore ſolidiſſima ſanctioris vitæ fundamenta iecisset, animo maiora quotidie certamina appetens, *Venit ad Simeonem ſtylitem: cuius vita habetur. Tom. 1 5. Ianuarii.* tandem ſumma Præfecti ſui voluntate ſacroſancta loca luſtraturus, Simeonem in columna degentẽ, & fama ſanctitatis toto orbe celeberrimũ, cõuenit; cuius non modo exemplo, ſed etiam prophetia (vtpote qui diceret Danielem haud leuibus pro Chriſto laboribus exercendum) adeo ad ſimile vitæ genus exarſit, vt ægre ſe ab illo auelli pateretur.

Porro ad monaſterium reuerſus, paulo poſt Præfecto è vita ſublato, ad regimen votis precibuſq; omniũ *Difficulter auelli poteſt à Simeone.* vocatus fuit. At ille honorum ſcopulos, remiſque veliſque, quod aiunt, fugiens, clam omnibus ſe inde *Fugit Conſtantinopo-* proripuit, & Simeonis ſtylitæ ei in ſpecie ſenis apparentis hortatu Conſtantinopolim adiit. Pæleſtina ideo potiſſimum relicta, quod Samaritani incolas Chriſtia-

ſtianos bello laceſſerent:& amicam cæleſti philoſophię quietem interturbarent. Itaque ſacra templa Bizantij obiens, vt audiuit fanum quoddam eſſe malignis ſpiritibus miſere obnoxium, locumq; Philemporum nomine, accolis vehementer infeſtum: ſine mora eo, cum hoſte conflicturus, contendit. Vbi cum infeſtos dæmonum clamores, lapidum ictus, horribiles cacodæmonum formas egregie aliquamdiu ſuſtinuiſſet, fide & virtute cunctis hoſtibus ſuperior, tandem impuram illam dæmonum cateruam fudit fugauitque: & locum, ſtupentibus miraculi nouitatem accolis, pacatiſſimum reddidit.

lim, ne Abbas fiat.

Dæmones expellit ex quodam fano.

Sed eo damno affectus dæmon, mox Clericorum animos inuidia commouit, ac tanta calumniādi furore ſuccendit; vt nihil non apud Anatolium Bizantii epiſcopū molirentur, vt Danielem tanq̃ maleficum ac magicis artib. imbutum loco pelleret. Sed vicit eorum calumnias ſpectata viri virtus, & ſãctitas: prorſus vt epiſcopus viſo Daniele vehementer gauderet, hominemque haud ſecus ac verum cælicolam amplecteretur. Porro Daniel Simeonis inſtitutum modumq; viuendi mente ac cogitatione aſſiduo voluens, tandē & ipſe ſemel iam iterumq; oraculo admonitus columnā conſcendit; ſed, vt fit, ſanctioris vitæ inſtituta vixdum aggreſſus omnium in ſe odia, & ipſius inprimis loci Domini, Gelaſii concitauit. Is igitur paulo poſt furibunda mente ad virum ſanctum è columna deturbādum acceſſit. Sed Chriſto famulum ſuum protegente, cum mira eſſet cæli ſerenitas, repentina imbrium ac grandinis exorta tempeſtas hominem quidem nonnihil exterruit, ſed a mentis ſtultitiam nequaquam extinxit. Itaq; columnæ iam propinquior factus, Danielem inclamans mandauit vt feſtinus deſcenderet. Cūque admotis ſcalis, vir ſanctus pedes tumidos, & vlcerib. atq; vulnerib. præ diurna nocturnaq; ſtatione plenos proferret, Gelaſius eo ſpectaculo miſericordia motus, temerarii ſui facti veniam petiit: & in ea colūna manendi non poteſtatem fecit, ſed aliam quoq; ex cel-

Clerici in eum inſurgunt & maleficu apud Epiſcopum accuſant.

Habitat in columna Daniel

Eum vult è columna deturbare, Gelaſius loci Dominus.

Viſo pedum tumore, quem Daniel ex diuturna ſtatione contraxerat, totus mutatur.

celſiorem firmioremque ſuis ſumptibus viro ſancto ſtruxit. In quam translatus, cum maiori indies virtute & miraculorum gloria clarus euaderet, homines quidam hæretica prauitate infames, vt illius vel Christi potius gloriam obſcurarent, meretriculam ingenti precio conduxêre, vt eum, vel ſaltem diſcipulorũ eius aliquem ad impuri amoris libidinem prouocaret. Illa vero arti ſuæ fraudique non defuit; ſed cum omnes ſuos conatus irritos cerneret; ne lucri diu expectati precio fraudaretur, reuerſa ad ſuos impudentiſſime affirmauit, Danielem libidinis telo vehementer ſaucium, violentas illi manus, quod pro voto cupitis amplexibus frui non poterat, afferre voluiſſe. Eo rumore impiæ mulierculæ & hæreticorum fraudibus increbreſcente, & viri fama apud nonnullos periclitante, mox iuſtus Deus ſuorum protector Mænadem illam dæmonio tradidit; à quo exagitata vehementius, & Danielis innocentiam & hæreticorum inſidias integre detexit. Adducta deinde ad virum ſanctiſſimum, eius precibus & à dæmone purgata & à vinculis peccatorum abſoluta fuit.

Impudens ſcortum incredibilia fingit de illo.

Corripitur dæmonio.

Eam ſanat S. Daniel.

Fit Sacerdos Daniel.

Poſt hæc Gennadius Epiſcopus Conſtantinopolitanus, iuſſu Imper. colũnam aſcedens, Danielem ſacerdotio inuitum plane & reluctantem initiauit. Quo munere affectus adeo ſe totũ diuinis reb. & meditationi cæleſtium conſecrauit, vt corporis quodammodo expers ſolo ſpiritu conſtare putaretur. Die quodã cum aeris intemperies frigusq; ſæuirent, fuit à diſcipulis nudus plane, & toto corpore concretus, atq; in glaciem propemodum conuerſus inuentus. Cumque aquis calidis, aliisq; fomentis vitalem ſpiritum reuocare contenderent, ipſe omnis fere ſenſus expers; Ecquid, inquit, mihi moleſtiam affertis, & ſuaui oppreſſum ſõno vexatis? Nam cum modo precationi intentus Dñi auxilium inuocarem, accidit vt parum dormitarẽ. Sic ille plane mente atq; cogitatione cæleſtia tractabat, vt iam non in terris, ſed in ipſo cælo verſari videretur. Et quidem tantis tamq; aſperis per omnem vitam exerci-

Horrendos corporis cruciatus plane non ſentit.

ercitatus laborib. nulli morbo vel corporis iniurię ob noxius, ad octogeſimum primum vſq; peruenit annū: vir ſummis infimiſq; honorabilis, & Regib. atq; Imperatoribus tanta veneratione ob vitę ſanctitatem, prophetiæ Spiritum, & miraculorum ſplendorem conſpicuus, vt non raro ad eius ſe pedes abiicerent, preceſque quouis robore bellico firmiores, pro regni firmamento, & ſua ſubditoremque ſalute implorarent. Porro inſtante iam emigrationis tēpore, diuina celebrauit vir ſanctus myſteria; viuificoque ſumpto Sacramēto, & iis quibus præerat impertiit: Sicque tandem ſanctiſſima illa anima corporeis vinculis diſſoluta recta demigrauit in Cælum. Sacrum vero corpus fuit honorifice admodum ſubter columnam terræ mandatum. Cæterum quam eſſet pretioſa in conſpectu Domini mors eius, ilico ab obitu, præclaris miraculorum prodigiis diuina potentia manifeſtauit. Tres ſiquidem ſtellas Cruces, cum dies eſſet, & ſol luceret clariſſimus cum ſumma pulchritudine & ſplendore dicuntur apparuiſſe, & ſteriſſe ſuper precioſum illius loculum; quinetiam volaſſe columbas candidiſſimas: gratiam Spiritûs ſancti quæ cum eo ſemper eſt ſignificantes.

Nota ætatem in tantis laborib. & inedia ſanam & robuſtā.

Migrat ad Chriſtum octogenarius.

Signa quæ ad loculum eius contigere.

CERTAMEN SS. MARTYRVM ALExandrinorum, Epimachi, Alexandri, Ammonarii virginis, & ſodalium eius; Item Hieronis, Iſidori, & Dioſcori, ac ſociorum eorum: Vt habetur Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ Euſebii Cæſareenſis, Libr. 6. cap. 34. ex epiſtola S. Dionyſii Alexandrinorum Epiſcopi, ad Fabium Antiochenum. Paſſi ſunt anno Chriſti 253. ſede vacante, Decii vero Imperat. 1.

C Baron. To. 2. Ann. & in Not. Mar. Rom.

EPimachus & Alexander non longo poſt tempore, quam vincti tenebantur, multos perpeſſi dolores nouaculis dilaniati & flagellis lacerati, ad extremum 12. Decem.

Epimachus & Alexander, viui cremãtur.

tremum ardentiſſimis flammis circumiectis abſumpti fuerunt. Quibus quatuor mulieres fidei conſtantia & martyrii gloria illuſtres adiungebantur; quarũ prima fuit, Ammonarium ſancta virgo; quæ cum diu admirabili fortitudine horrendos cruciatus pertuliſſet, & ſæuientem ac blandientem iudicem ſumma virtute contempſiſſet, poſtremo vltimum ſupplicium inuicta ſubiit. Mercuria, ſecunda erat, anus inprimis veneranda. Tertia, Dionyſia; quæ quanq̃ erat multorũ liberorum parens, illos tñ Domino in amore minime prætulit. Quarta Ammonarium altera; quæ tres, cum præſes vereretur ne incaſſum tormenta illis infligeret, & quodammodo euinceretur à mulierib. nullum cruciamentorum genus amplius ſubire cogebantur: ſed ſtatim capite obtruncato, mortem oppetunt. Pro omnib.n. prior Ammonarium, tanquam in prima dimicationis acie locata, ſatis tormentorum exceperat.

Ammonarium virgo dire cruciatur.

Item Mercuria & Dionyſia.

Item Altera Ammonarium.

Demum plectuntur capite.

14 Decem.

Hier. Ater, Iſidorus & Dioſcorus.

Hieron præterea, Ater, & Iſidorus, Ægyptii: & Dioſcorus vna cum illis, adoleſcens quindecim annos natus, iudici traduntur. Et primum Iudex adoleſcentem tanquam blanditiis obnoxium, blandis in fraudẽ inducere verbis, tum velut remiſſum & flexibilem ad fidem negandam, tormentis impellere tentat. Sed Dioſcorus neq; blanditiis quidquam commotus, neq; ſuppliciis exterritus, impiæ Iudicis perſuaſioni reſtitit viriliter. In reliquos igitur rabiem ſuam conuertens acerbiſſime crudeliſſimeq; verberib. dilacerat; quos cũ tormenta magno & fidenti animo pro fide tolerare cerneret, rogo cremandos tradit. Dioſcorum aũt cum propter ſingularem animi magnitudinem, quam palam oſtenderat, tum propter prudentiſſima reſponſa, quæ ad ſingula rogata dederat, iudex magnopere admiratus, dimiſit: affirmans ſe propter ætatem certos dies illi velle concedere, quibus reſipiſcendi haberet facultatem. Iam ergo Dioſcorus ſumma pietate eximius nobiſcum eſt; expectans cum certamen prolixius, grauiuſq;, tum amplius præmium & diuturnius.

Dioſcori adoleſcentia.

Alius igni traditus, Dioſcorus liber dimittitur: & quare.

Porro Nemenſis quidam & ille etiam Aegyptius,

falſo

falſo in crimen vocabatur, quod cum latronibus ſocietatem coiuiſſet; ſed iſtam calumniæ notam ab eo alieniſſimam quidem, cum coram centurione deluiſſet, iterum per iudicem fuit delatus, quod Chriſtianus eſſet, vinculisq; conſtrictus ad præſidem venit: Iſte iniuſtiſſimus præſes beatum martyrem tormentis & verberibus duplo grauioribus, quam latrones ipſos afflictans, exemplo Chriſti inter latrones interiectum (vnde non parum honoris adeptus eſt) feruido ignis exurit incendio. *19. Decem. Nemeſis Aegyptius, viuus exuſtus.*

Quædam porro militum turma derepente accedit; nimirum Ammon, Zeno, Prolomæus, Ingenes, & pariter cū illis ſenex Theophilus: qui præ tribunali ſe ipſi ſtiterunt. Cum igitur quidam, quod Chriſtianus eſſet, in quæſtione verſaretur, & iam ad fidei negationē propenderet, iſti aſſiſtentes, præ rei indignatione dentib. frendere, vultum mutare, manus extēdere: toto deniq; corpore geſtus quoſdam agere. In quos cum omnium ora eſſent conuerſa, prius quam vlli alii in eos iniiceret manus, illi ipſi ad ſubſellia accurrere, ſe Chriſtianos profiteri; ſic vt cum præfectus, & aſſeſſores qui aderant ei in concilio, timore obſtupeſcerent, tū Chriſtiani, in quos iam inquirebatur, ad ea tormenta, quæ poſt eſſent perpeſſuri, toleranter ſufferenda maxime confirmarentur; tum denique vt iudices, qui eſſent contra eos ſententiam pronunciaturi, maximo metu exhorreſcerent; iſti vero è foro gloriantes abſcedere, & præ teſtimonio quod Chriſto perhibuerant, ſummo gaudio exultare: Deo per illos glorioſos triūphos agente. Alii prætcrea complures in vrbibus & pagis, à gentilibus diſtracti erant, & quaſi membratim diſcerpti; ex quibus vnum exempli gratia commemorabo. *20. Decem. Ammon, Zeno, Ptolomeus, Ingenes, Theophilus, milites palam Chriſtū cōfitentur.*

Iſchyrion cuiuſdam magiſtratû negocia mercede conductus procurat; is qui eum conduxerat iubet idolis ſacrificare, quem, cum mandato minime obſequeretur, cœpit conuiciis lacerare: ac cum conſtanter fidei adhæreſceret, grauib. affecit contumeliis; atq; vbi vidit *22. Decem. Iſchyrion.*

vidit pacate eum & tranquille omnia ſufferentem, arrepto fuſte præacuto, inteſtina ac viſcera illius transfodit, crudeliterque interemit. Quid attinet multitudinem eorum percenſere, qui in ſolitudine & montib. vagi, erranteſque, fame, ſiti frigore, morbis, à latronibus, à beſtiis fuere extincti? Quorum electionis beatæ & eximiæ victoriæ quanquam teſtes ſunt hi, quib. adhuc ex illo numero vita ſuppeditat, tamen vnum aliquod facinus proferam, quo res iſtæ ſint exploratius cognitæ perſpectæque.

Complures martyres diuerſis ſupplicijs interimuntur.

Chæremon Epiſcopus ciuitatis, quæ Nilus dicitur, cum iam plane grandis eſſet, & ætate prope exacta, cũ ſuis ad montem Arabiæ confugiens, neq; poſt reuerſus eſt, neq; vſquam eos quiſpiã videre potuit, Et licet fratres iam aliquoties eos quærerent, tamen neque ipſos, neque corpora eorum vſpiam reperire potuerũt. Permulti ſane in eo Arabico monte erant à barbaris Saracenis in captiuitatem abducti: quorum alii ægre quidem & vix ingenti pecuniæ ſumma redimi potuêre: alii hactenus nullo modo. Atq; iſta, mi frater, non fruſtra equidem dicendo proſecutus ſum; ſed vt cognoſcas quantæ, & quam acerbæ calamitates apud nos obtigerint: quas qui magis experti, fuere, plura de illis & ſciunt, & dicere poſſunt.

Charemonis Epiſcopi cum ſuis fuga.

MARTYRIVM SANCTISSIMAE VIRginis Luciæ: quæ paſſa eſt Syracuſis anno Chriſti circiter 303. Marcelli Papæ 7. Diocleti. & Maxim. 20. Ex eo quod extat apud V.P. Laur. Surium.

C. Baron. Ann. To. 2.

CVm Syracuſani per milliaria prope quinquaginta ad Catanenſium vrbem, ſepulchrum beatæ Agathæ, fama ſanctitatis & martyrii gloria per vniuerſam Siciliæ prouinciam celeberrimæ viſitaturi confluerunt; Lucia quoque Syracuſanorum nobiliſſima & virgineo candore nitidiſſima, cum matre ſua Eu-

13. Decem. En antiquam conſuetudinẽ ſanctorum ſepulchra viſitandi.

Eutychia, pariter feſtiuitatis gratiâ inuitante, eo perrexêre. Porro Eutychia continuis quatuor annis ſanguinis profluuio miſerrime vexata, nulla medicorum arte curari poterat. Cumque ad diuina peragenda myſteria, lectio Euangelica recitata eſſet, quæ mulierem fimbria veſtimenti a fluxu ſanguinis liberatam habet, Lucia ad matrem conuerſa, Si, inquit, lectis fidem adhibes mater, crede Agatham pro Christi nomine paſſam hoc meruiſſe, vt facile ab eo quiduis impetrare poſſit, pro cuius nomine paſſa eſt. Continge ergo eius ſepulchrum; quæ Chriſto perpetua charitate vnita eſt, & ſanitatem conſequeris.

Marc. 5. Mat 9.

Igitur peractis omnibus cum populus abſceſſiſſet, mater & filia ante ſepulchrum proſtratæ cum lachrymis ſanctiſſimæ Martyris ſuffragium deuote implorârunt. Et ecce dum orationis prolixitate grauata Lucia à ſomno corripitur, videt ipſam Agatham in medio Angelorum coruſcantibus ornatam gemmis ita dicentem; Soror mea Lucia, quid à me petis, quod ipſa continuo præſtare poteris? Nam & matri tuæ fides tua ſubuenit, & illa priſtinæ ſanitati reſtituta eſt: & ſicut per me Catanẽſium ciuitas ſublimatur à Chriſto, ita per te Syracuſana decorabitur: quia iucundum Chriſto in tua virginitate habitaculum præparaſti. His auditis Lucia è ſomno excitata tremens acclamat matri; Mater mea, Mater mea: ecce ſana facta es. Per ipſam deprecor, cuius beneficio ſanitatem obtines, ne vnquam mortalem mihi ſponſum nomines, neue de corporis mei poſteritate mortalitatis fructũ inquirere velis; ſed omnia quæ eunti mihi ad corruptionis meæ auctorem, hominem moriturum, datura es, da potius tendenti ad integritatis meæ auctorẽ Dominum Ieſum Chriſtum. Nec mora; Mater ſalutari prudentiſſimæ filiæ conſilio inducta, rerum ſuarum diſtractionem fecit alacriter: eaſque pauperum neceſſitatib. quotidie impendens, de ſolis æternis cum filia perpetuo philoſophabatur.

S. Agatha Lucia prædicit Syracuſanam ciuitatem eius martyrio decorãdam: ſanatque Eutychiam Luciæ matrem.

Virgo Lucia facultates ſuas diſtribuit egenis.

Interea cum prædiorum gemmarumq; diſtractio ad

ſponſi

A Sponſo ſuo accuſatur.

ſponſi notitiam perueniret, is indignatione commotus, apud Paſchaſium Præfectum eam, quod Chriſtiana eſſet, & contra Auguſtorum leges vitam inſtitueret, accuſauit. Quam ille corripiens, cum ad dæmonum ſacrificia inuitaret, Lucia impio reſpondens; Sacrificium, inquit, viuum & immaculatum apud Deum & patrem hoc eſt, viſitare viduas & orphanos in tribulatione eorum. Ego vero toto hoc triennio ſacrificiũ hoc Deo viuo gratiſſimum obtuli. Iam quia nihil ſuper eſt quod offeram, meipſam Deo hoſtiam viuentẽ libẽs ſacrifico. Quod ipſi placet, de hoſtia ſua faciat.

Iacob. 1.

Cumque hæc inter & alia multa, nec precibus, nec minis, virginem ad idolorum cultum perducere poſſet, imo tanto magis incenſam videret ad celebrandas Chriſtianæ fidei laudes, quanto magis ipſe eam à ſententia auertere conabatur; Ceſſabunt, inquit, verba, cum ventum fuerit ad verbera. Cui Virgo; Dei ſeruis verba deeſſe non poſſunt, quibus à Chriſto Domino dictum eſt: *Cum ſteteritis ante Reges & Præſides, nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini: non enim vos eſtis qui loquimini, ſed Spiritusſanctus qui loquitur in vobis.* Quam cum Paſchaſius interrogaſſet; Eſt ne ergo in te Spiritusſanctus? Reſpondit illa; Caſte & pie viuentes (vt teſtatur Apoſtolus) templum ſunt Spiritûſſancti. At ille; Iubebo te ad lupanar duci, vt te Spiritusſanctus deſerat. Cui Virgo; Siquidem inuitam me iuſſeris violari, caſtitas mihi duplicabitur ad coronam; nunquam enim inquinatur corpus, niſi de conſenſu mẽtis. Sed :n. tametſi in manu mea thura ponas, & per manũ meã ſacrificiis iacias; Deus hæc attendit & irridet: de ſenſibus enim & voluntatibus iudicat.

Sapientiſſime reſpondet Iudici S. Lucia.

Mat. 10.

1. Cor. 3.

Quib. auditis Paſchaſius ira inflammatus Luciam eo pertrahi iuſſit, vbi virginitas eius violaretur; ſed diuinitus factum eſt; vt tanto pondere firmaretur, vt nulla vi de loco dimoueri poſſet. Quamobrem Præfectus in eius circuitu copioſum iuſſit excitari rogum, eamque pice, reſina, ac feruenti oleo perfundi, vt flam-

Præfectus dum eã ad lupanar vult pertrahere, nulla vi loco moueri poteſt.

Digitized by Google

flammis abſumpta nullam ſui memoriam relinqueret. At illa in mediis flammis illæſa permanens. Ego, inquit ad Præfectum, à Domino Ieſu Chriſto martyrij mei inducias obtinui, vt credentibus timorem tollerem paſſionis, & non credentibus vocem inſultationis auferrem.

Ab igne nihil læditur.

Hac tanta Martyris virtute anguſtiari Paſchaſium non ferentes amici eius, indignabundi gladium in eius viſcera mergi fecerunt, Quo vulnere accepto, non quidem ſtatim expirauit: ſed quamdiu voluit orationi intenta; pacem Eccleſiæ breui reddendam gratulabũda turbæ circunſtanti annunciauit. Hæc loquente Dei famula, viſceribus iam gladio patefactis, ante oculos eius Paſchaſius crudelitatis miniſter ferro vinctus ducebatur. A Siculis namque accuſatus, quod prouinciam prædatus fuiſſet, Romam catenis ligatus perductus fuit: vbi capitalem ſententiam ſcelerum ſuorum præmium accepit. Chriſti autem martyr eodem in loco conſiſtens, non prius ſpiritum emiſit, quam viuificis munita ſacramentis ſupremam cum inſita pietate orationem peregiſſet, & ſacerdotes Amen pronunciaſſent. Corpus eius poſt varias tranſlationes poſtremo tranſlatum eſt. * Metim vrbem Galliæ: vbi etiãnum in Eccleſia S. Vincentij requieſcit.

Gladio trãſfixa diu ſuperuiuit.

Paſchaſius præſes plectitur capite.

Moritur virgo ſacratiſſima.

**Teſte Ioã. Molan. In Annot. Mar. Vſuardi.*

MARTYRIVM SS. EVSTRATII, AVxentii, Eugenii, Mardarii & Oreſtis: Ex eo quod eſt per Euſebium Monachum Sebaſtenum. a *Aſſeruantur eorum corpora Romæ in Eccleſia Sancti Apollinaris epiſcopi: vbi ſtabilitum eſt collegium Germanicum.*

b *Paſſi ſunt ſub Galerio Maximiano, in Oriente Imperante: Circa Annum Domini 311.*

C. Bar. in Not. ad a *Mart. Rõ. &* b *Tom. 3. Annal.*

EO tempore quo Agricolaus in Sebaſtenorum metropoli Imperatorum edicta executurus, acerrimã

13. Decem.

in Chriſtianos perſecutionem meditabatur, & Lyſias pari crudelitate vir, in Sateleon verſaretur, Euſtratius quidam pietate atq; virtute inſignis, cum animaduerteret vel fugam vel certamen cum tyranno neceſſario ſibi eſſe ſubeundum, animi anxius, ne forte in confeſſione diris cruciamẽtis ſuccumberet, poſt multas preces & lachrymas Deo exhibitas; tali ratione diuinam mentem cõſulendam ſtatuit. Solutam de corpore zonam vni famulorum ſuorum omnium fideliſſimo, ad aram in eccleſia * Arabracinorum deferendam tradidit; & ſiquidem eam Auxẽtius notæ pietatis ſacerdos, primus omnium tolleret, ſperabat Deum propitiũ ſibi futurum, vireſq; ad certamen intrepide & conſtanter peragendum largiturum. Sin aũt alius quiſpiam ad tollendam ex ara zonam prior veniret, haberet hoc ꝓ certiſſimo diuini conſilij & prouidentiæ iudicio, vt fuga potius ſalutẽ quæreret. ¶Itaq; depoſita in altari zona, famulus oculorũ acie perpetuo adhibita, tandem ipſum Auxentium tanq̃ ab aliquo miſſum ad arã tendentem, Zonamq, tollentem cernit. Quo nuncio accepto Euſtratius, tãto delibutus eſt gaudio, vt omnes ſummæ dignitatis amicos ex Prætorio domum ſuam abduceret, & lautiſſimo conuiuio, quali antea nunquam, exciperet. Vultu, verbis, morib. deniq; & geſtib. lætitiam ſignificabat; ita vt inſuetum hoc ſpectaculũ cunctis maximam admirationem commoueret. Vnus igitur ex ijs ætate iunior, ſed charitate præcipuus, Eugenius nomine, familiari ſermone tantæ lætitiæ cauſam percunctatus, Nunquid, inquit, propterea hoc inſolito perfuſus es gaudio, quod ampliſſimum die craſtina ex Chriſtianorũ ſuppliciis luctum expectas? Erãt n. altera die Chriſtiani, qui in vinculis tenebantur, quæſtionib. ſubijciendi; & Euſtratius eo anno Cõmentarienſem agebat. Itaq; vir ſanctus amico ſuo reſpondens, Recte, inquit, exiſtimaſti; Spero n. inſequenti luce iis me diuitiis cumulandũ, quæ nullo deinceps tempore vel iniuria eripi poterunt.

Euſtratij magna pietas.

** al. Araucenorum*

Auxentius presbyter optimi teſtimonii.

En vt lætatur Euſtratius ob futurum martyrium.

His ita conſtitutis Euſtratius vinctos ad tribunal

Præſidis,

Præſidis, ex officio producturus, ad carcerem abiit; ſtatimq; omnes Chriſti martyres ſupplex rogauit, vt precibus ſuis inuictum animi robur à Deo ſibi impetrarent. Tum vero, Agite, inquit, ſocius ego veſter ego, pati vobiſcum martyrii certamine probandus. Hæc dicens, præclarum confeſſorum exercitum ad Lyſiæ Præſidis perduxit tribunal. Et conuerſus ad Præſidem: En, inquit, coram hic adſtat fortiſſimus Chriſtianorum cœtus, mecum vna forti & robuſto animo tuas machinas à patre diabolo tuo inuentas perdituri. Et quidem Auxentius iam ante confeſſionem eximius nunc rurſus tuo iuſſu è vinculis adeſt. Experire num eadem in viro fortitudo permaneat. Perculit hæc inopinata vox Præſidem vehementer, totuſque ſtupore & iracundia plenus; Acerbius, inquit, hoc mihi, quam vnquam antea, extitit iudiciũ. Sed cito ab hoc oratore, ſcelerato carnifice, militaria auferte ornamenta: eumque toto corpore nudum funibus in aëra ſuſtollite, ignem pectori eius ſubdite, humeros virgis & flagris laniate. Cumque in tantis ſuppliciis inuictus permaneret, Præſes ira excandeſcens, muriam, inquit, aceto contemperatam membris igne combuſtis infundite, & acutis teſtis fortiter affricate.

Euſtratii egregia coram iudice dicendi libertas.

Immane ſupplicium.

Dum hæc fierent & martyr toto corpore fœdatus, nullam tamen doloris vel gemitûs ſignificationem daret, Præſes vt ſuam ipſe miſeriam nonnihil leniret, inſultando ait; Iam emotæ mentis factus eſt; nam ſi Deus ille, de cuius poteſtate tantopere gloriatur, eum immortalitatis participem reddere poſſet, poſſet vtique & à præſentibus quoque tormentis liberare. Vix hæc impius ille effatus erat, & ecce, Euſtratius, ſquammis quibuſdam è corpore decidentibus, ſanus repente apparuit & nouo quodam decore perfuſus. Cumque, viſo miraculo, populus voces lætitiæ extolleret, Eugenius qui minorem magiſtratum gerebat, magno voce exclamans, Lyſia, inquit, & ego Chriſtianus nefariam idolorum ſuperſtitionem

Sanatur diuinitus S. Euſtratius. Eugenij confeſſio.

deteſtor. Hæc dicens ilico comprehenſus & ſimul cũ reliquis in carcerem coniectus fuit.

O immanẽ tyrannum.

Sequenti vero nocte Dux ad ciuitatem Nicopolitanam profecturus, Euſtratium crepidis acutis fibulis transfixis indutum & loris vinctum poſt ſe trahi iuſſit. Sequebatur reliqua confeſſorum caterua. Cumque ad caſtellum, prope Arauracos ſitum, peruentum eſſet; Mardarius quidam eiuſdem confeſſoris amore vehementer incenſus, vxore & libris Deo & cuidam ſuo amico commendatis, in medium proſiliit: & ſe quoque Chriſti teſtem eſſe exclamauit. Itaque & ille comprehenſus ac reliquis ſanctis in carcere & vinculis ſociatus, præclarum ſuæ fidei & pietatis documentum dedit.

Vide feruorem Mardarii ad martyrium properantis.

Poſt hæc productus ad quæſtiones Auxentius, cum nullis Præſidis blanditiis vel minis à Chriſtianæ fidei confeſſione dimoueri poſſet, capitalẽ ſententiã ſubire iuſſus certamen compleuit. Poſt eum adductus Mardarius miræ ſimplicitatis vir, nullum aliud verbum protulit, quam, Chriſtianus ſum, Sum Chriſti ſeruus. Ita namque inſtructus erat ab Euſtratio; ne callidis diaboli veteratoribus in minimo ludibrio foret. Is igitur traiectis per pedum eius calcaneos terebra perforatos funibus in rotam ſuſpenſus fuit: & candentibus ſubulis tamdiu exagitatus donec in confeſſione ſpiritum emitteret. Tertio loco Eugenius exciſa lingua manibus truncatis, tibiiſque baculo confractis tradidit ſpiritum.

Auxentius decollatur.

Mardarius acerbiſſime cruciatus expirat.

Item Eugenius.

His peractis Dux ſceleratus in campum prodiit, vt exercitus ſui delectum haberet. Cumque omnes certatim ſuam, quam habebant in armis, oſtentarent experientiam, Oreſtes quidam vir procerus & forma decorus auream ex collo geſtabat crucem, eamque ſub veſte fouebat: eo quod Chriſtianis quoque ſacris initiatus eſſet. Dum autem haſtam, ſpectante Lyſia, fortius vibraret, excuſſa è veſte crux ipſi imprimis Lyſiæ apparuit. Qui eam manu tollens, Ecquid eſt hoc, inquit; num & tu Crucifixi cultor es? Et ille, Chriſti, inquit,

Oreſtes miles crucem auream ad pectus geſtauit.

Coniicitur in carcerẽ.

quit, ſeruus ego ſum, eiuſque inſignia geſto, ad omnia mala auertenda, quæ mihi ingruunt. Hoc dicto, protinus in vincula coniectus, glorioſi certaminis vna cũ Euſtratio particeps.

Multi milites vltro Chriſtum confitentur

Interea Neopolitanam ciuitatem ingreſſus Lyſias, mox nouam militum cohortem Chriſti confeſſione inſignem obuiam habuit. Certatim enim ſe illius cõſpectui ingerebant, ſolutiſque zonis ſuis, quanta auiditate certamen expeterent, ſtupente Lyſia, declarabant. Quorum conſtantia & multitudine perculſus, multoque magis ipſius Euſtratij virtutem veritus, ne rurſus in certamine aliquod miraculum ederet, & Gẽtiles à ſimulachrorum cultu auerteret, Euſtratium & Oreſtem ad Agricolaum in ciuitatem Sebaſtenorum tranſmiſit.

Euſtratii eximia eloquentia & doctrina.

Quo, quinque poſt diebus, delati, ante Agricolai tribunal cauſam dicere iuſſi ſunt. Ibi tunc Euſtratius tanta verborum elegantia & ſentiarum grauitate, cũ ex aliis Philoſophis, tum ex ipſo præcipue Platone deorum vanitatem oſtendit atque redarguit, vt cuncti præſtantiſſimam viri eloquentiam, prudentiamque ſatis mirari non poſſent. At vero Agricolaus agreſti plane ingenio vir, ſcelerum ſuorum tenebris occæcatus, lectum iuſſit afferri ferreum, inque eum copioſo igne candentem Oreſtem proſterni. Oreſtes viſa tam crudeli machina, primum quidem cogitatione exhorruit; ſed mox Euſtratij oratione ſane luculenta confirmatus, audenti & forti animo grabatum conſcendit; ſtatimque accumbens magna voce clamauit; Domine Ieſu Chriſte, in manus tuas commendo ſpiritum meum: ſicque beatam Deo animam reddidit.

Oreſtes candenti craticula imponitur.

Reddit Spiritum.

Cuius agone incredibiliter exultans Euſtratius, cum denuo in cuſtodiam datus eſſet, accito, qui cum eo erat, famulo, condidit teſtamentum; in quo dimidiam mobilium bonorum partem, pauperibus, aliam vero, ſororibus reliquit. Poſſeſſiones vero quas Arabracis habebat, ijs aſſignauit, qui in miniſterio martyrij eorum permanſuri erant. Cauerat namque vt

Teſtamentum S. Euſtratii.

Digitized by Google

S Baſilii vita extat 3. Feb Tom 1 I all ns intrat in fornacem.

corporis eius reliquiæ cum Auxentij, Oreſtis, Mardarij, & Eugenij in oppidulo Arabracinorum, in loco qui Analicozora vocatur ſaluæ & integræ deponerentur. Condito hoc modo teſtamento, eiuſque executione Sebaſtenorum antiſtiti Blaſio commiſſa, cæleſte epulum de manu epiſcopi lærabundus accepit: vocatuſque ſequenti luce ad tribunal, ignis incendio à Præſide Agricolao damnatus eſt. Qua accepta ſententia, cum iam fornax, collucentibus vndique flammis arderet, pſallens gaudenſque eam eſt ingreſſus: & inter verba orationis ſpiritum tradens; ab ignis iniuria, non modo corpus, ſed & ipſi pili illæſi permanſerunt. Sanctiſſimus vero Blaſius ſanctorum reliquias, quo par erat honore, ex vltima Euſtratij voluntate, honorifice condidit.

Corpus eius ab igne illæſum

C. Baron. a Tom 8. Ann. & in b Not. Mar. Rom.

VITA S. AVTBERTI CAMERACENSIS Epiſcopi: Ex ea quæ extat apud V. P. Laur. Sur. a *Numeratur octauus eius Sedis epiſcopus* b *Claruit Anno Chriſti* 709. *& ſequentibus.*

13 Decem. Succedit Alleberto in epiſcopatu.

S. Autbertus Chriſti ſacerdos eximius, temporibus inclyti Regis Francorum Dagoberti eius nominis ſecundi, ſpectata vitæ integritate & ſanctimonia clarus, defuncto Alleberto Cameracenſis ſedis epiſcopo in dignitate ſucceſſit. Quo honore decoratus ſummæ humilitatis vir, & contemptor terrenarum rerum eximius, hoc ſolum cogitabat, vt puram ſanctamque Deo ſeruitutem exhiberet, & cunctos ſibi ſubditos eiuſdem ſanctimoniæ ac puritatis participes faceret. Erat tantis ornatus virtutibus vt ipſe Rex Dagobertus, depoſito regalis excellentiæ faſtu, eius conſuetudine colloquioque mirifice delectaretur. Qui cum ad eum de æterna futuri ſeculi beatitudine, de gehennæ ſuppliciis, & pietatis ſtudio, quo Chriſti gratiam comparamus, frequenter diſſereret, Regis animus gaudio non

Dagobert⁹ Rex quanti eũ fecerit. Diſcipuli eius viri ſanctiſſimi

non modo exultabat, ſed ſummi etiam beneficii loco reputabat, quod tanti viri hoſpitio recipi, eiuſq; familiari colloquio frui mereretur. *S Landelini vita extat. 15 Iunij.*

Porro diſcipulos habebat vir S. Landelinum Criſpinij Abbatem; Vincentium Madelgarium Comitē; & coniugem eius ſanctiſſimam a Waldetrudem. Quorum ſanctitati, multi inſuper diuini verbi præcones egregii, ex Scotia & Gallia, & ex ipſa Græcia ſanctiſſimus b. Gisleaus ſe adiunxerunt. Horum potiſſimum ſtudiis Hannonia a miſeranda dæmonum ſeruitute redempta, Chriſtianæ fidei myſteriis initiata fuit. Porro B. Autbertum, Angelos corporalibus oculis ſæpe vidiſſe, multi audierunt. c Corpus S. Vedaſti ex vili ſepulchro in locum cælitus deſignatum Atrebati, honorifice tranſtulit: ac ibidem inſigne Monaſterium conſtruxit. Hiſce aliiſque, quæ ad poſteritatis notitiā non peruenerunt, virtutibus clarus S. Autbertus, cum maximis inſitæ pietatis ſanctitatiſq; documentis è vita exceſſit. Corpus eius fuit in baſilica D. Petri, quæ tunc extra muros ciuitatis erat honorifice conditum; vbi ad tempora vſque Dadilonis, qui 14. ciuitatis iſtius epiſcopus extitit, requieuit. Cum verò Nortmanni Galliam depopulati eſſent, ſtudio & magna eiuſdem Antiſtitis diligentia in B. Mariæ Eccleſiam tranſlatū fuit; vbi multo tempore quieuit donec Herluini Præſulis ſucceſſor Gerardus monaſterium in quo S. Autbertus quieſcit ab Herluino amplificatum, in memoriam S. Pauli ſolenniter conſecrauit, ſacrumque S. Autberti corpus ſuis ſedibus reſtituit, anno Chriſti decimoquinto ſupra milleſimum. Qui locus haud procul abeſt ab eccleſia ſanctiſſimæ Dei Genitricis; in quo recta fide petentibus, B. Autberto intercedente, beneficia diuina præſtantur eximia.

a Eius vita habetur 9. April.
b Huius vero ſupra. 9. Octob.
c Eius 6. Febr. Oblitus eſt eius Feliciſſimus.
Quieſcit Cameraci, ob obitu miraculis clarus.

deteſtor. Hæc dicens ilico comprehenſus & ſimul cũ reliquis in carcerem coniectus fuit.

O immanẽ tyrannum.

Sequenti vero nocte Dux ad ciuitatem Nicopolitanam profecturus, Euſtratium crepidis acutis fibulis transfixis indutum & loris vinctum poſt ſe trahi iuſſit. Sequebatur reliqua confeſſorum caterua. Cumque ad caſtellum, prope Arauracos ſitum, peruentum eſſet, Mardarius quidam eiuſdem confeſſoris amore vehementer incenſus, vxore & libris Deo & cuidam ſuo amico commendatis, in medium proſiliit: & ſe quoque Chriſti teſtem eſſe exclamauit. Itaque & ille comprehenſus ac reliquis ſanctis in carcere & vinculis ſociatus, præclarum ſuæ fidei & pietatis documentum dedit.

Vide feruorem Mardarii ad martyrium properantis.

Poſt hæc productus ad quæſtiones Auxentius, cum nullis Præſidis blanditiis vel minis à Chriſtianæ fidei confeſſione dimoueri poſſet, capitalẽ ſententiã ſubire iuſſus certamen compleuit. Poſt eum adductus Mardarius miræ ſimplicitatis vir, nullum aliud verbum protulit, quam, Chriſtianus ſum, Sum Chriſti ſeruus. Ita namque inſtructus erat ab Euſtratio; ne callidis diaboli veteratoribus in minimo ludibrio foret. Is igitur traiectis per pedum eius calcaneos terebra perforatos funibus in rotam ſuſpenſus fuit: & candentibus ſubulis tamdiu exagitatus donec in confeſſione ſpiritum emitteret. Tertio loco Eugenius exciſa lingua manibus truncatis, tibiiſque baculo confractis tradidit ſpiritum.

Auxentius decollatur.

Mardarius acerbiſſime cruciatus expirat.

Item Eugenius.

His peractis Dux ſceleratus in campum prodiit, vt exercitus ſui delectum haberet. Cumque omnes certatim ſuam, quam habebant in armis, oſtentarent experientiam, Oreſtes quidam vir procerus & forma decorus auream ex collo geſtabat crucem, eamque ſub veſte fouebat: eo quod Chriſtianis quoque ſacris initiatus eſſet. Dum autem haſtam, ſpectante Lyſia, fortius vibraret, excuſſa è veſte crux ipſi imprimis Lyſiæ apparuit. Qui eam manu tollens, Ecquid eſt hoc, inquit; num & tu Crucifixi cultor es? Et ille, Chriſti, inquit,

Oreſtes miles crucem auream ad pectus geſtauit.

Coniicitur in carcerẽ.

Digitized by Google

quit, ſeruus ego ſum, eiuſque inſignia geſto, ad omnia mala auertenda, quæ mihi ingruunt. Hoc dicto, protinus in vincula coniectus, glorioſi certaminis vna cũ Euſtratio particeps.

Interea Neopolitanam ciuitatem ingreſſus Lyſias, mox nouam militum cohortem Chriſti confeſſione inſignem obuiam habuit. Certatim enim ſe illius cõſpectui ingerebant, ſolutiſque zonis ſuis, quanta auiditate certamen expeterent, ſtupente Lyſia, declarabant. Quorum conſtantia & multitudine perculſus, multoque magis ipſius Euſtratij virtutem veritus, ne rurſus in certamine aliquod miraculum ederet, & Gẽtiles à ſimulachrorum cultu auerteret, Euſtratium & Oreſtem ad Agricolaum in ciuitatem Sebaſtenorum tranſmiſit.

Multi milites vltro Chriſtum confitentur

Quo, quinque poſt diebus, delati, ante Agricolai tribunal cauſam dicere iuſſi ſunt. Ibi tunc Euſtratius tanta verborum elegantia & ſentiarum grauitate, cũ ex aliis Philoſophis, tum ex ipſo præcipue Platone deorum vanitatem oſtendit atque redarguit, vt cuncti præſtantiſſimam viri eloquentiam, prudentiamque ſatis mirari non poſſent. At vero Agricolaus agreſti plane ingenio vir, ſcelerum ſuorum tenebris occæcatus, lectum iuſſit afferri ferreum, inque eum copioſo igne candentem Oreſtem proſterni. Oreſtes viſa tam crudeli machina, primum quidem cogitatione exhorruit; ſed mox Euſtratij oratione ſane luculenta confirmatus, audenti & forti animo grabatum conſcendit; ſtatimque accumbens magna voce clamauit; Domine Ieſu Chriſte, in manus tuas commendo ſpiritum meum: ſicque beatam Deo animam reddidit.

Euſtratii eximia eloquentia & doctrina.

Oreſtes candenti craticula imponitur.

Reddit Spiritum.

Cuius agone incredibiliter exultans Euſtratius, cum denuo in cuſtodiam datus eſſet, accito, qui cum eo erat, famulo, condidit teſtamentum; in quo dimidiam mobilium bonorum partem, pauperibus, aliam vero, ſororibus reliquit. Poſſeſſiones vero quas Arabracis habebat, ijs aſſignauit, qui in miniſterio martyrij eorum permanſuri erant. Cauerat namque vt

Teſtamentum S. Euſtratii.

Digitized by Google

non modo exultabat, ſed ſummi etiam beneficii loco reputabat, quod tanti viri hoſpitio recipi, eiuſq; familiari colloquio frui mereretur. *S Landelini vita extat. 15 Iunij.*

Porro diſcipulos habebat vir S. Landelinum Criſpinij Abbatem; Vincentium Madelgarium Comitẽ; & coniugem eius ſanctiſſimam a Waldetrudem. Quorum ſanctitati, multi inſuper diuini verbi præcones egregii, ex Scotia & Gallia, & ex ipſa Græcia ſanctiſſimus b Gisleaus ſe adiunxerunt. Horum potiſſimum ſtudiis Hannonia a miſeranda dæmonum ſeruitute redempta, Chriſtianæ fidei myſteriis initiata fuit. Porro B. Autbertum, Angelos corporalibus oculis ſæpe vidiſſe, multi audierunt. c Corpus S. Vedaſti ex vili ſepulchro in locum cælitus deſignatum Atrebati, honorifice tranſtulit: ac ibidem inſigne Monaſterium conſtruxit. Hiſce aliiſque, quæ ad poſteritatis notitiã non peruenerunt, virtutibus clarus S. Autbertus, cum maximis inſitæ pietatis ſanctitatiſq; documentis è vita exceſſit. Corpus eius fuit in baſilica D. Petri, quæ tunc extra muros ciuitatis erat honorifice conditum; vbi ad tempora vſque Dadilonis, qui 14. ciuitatis iſtius epiſcopus extitit, requieuit. Cum verò Nortmanni Galliam depopulati eſſent, ſtudio & magna eiuſdem Antiſtitis diligentia in B. Mariæ Eccleſiam tranſlatũ fuit; vbi multo tempore quieuit donec Herluini Præſulis ſucceſſor Gerardus monaſterium in quo S. Autbertus quieſcit ab Herluino amplificatum, in memoriam S. Pauli ſolenniter conſecrauit, ſacrumque S. Autberti corpus ſuis ſedibus reſtituit, anno Chriſti decimoquinto ſupra milleſimum. Qui locus haud procul abeſt ab eccleſia ſanctiſſimæ Dei Genitricis; in quo recta fide petentibus, B. Autberto intercedente, beneficia diuina præſtantur eximia.

a Eius vita habetur 9. April.
b Huius vero ſupra. 9. Octob.
c Eius 6. Febr.
Oblitus eius Feliciſſimus.
Quieſcit Cameraci, ob obitus miraculis clarus.

C. Barõ in Not Mart. Rom.

VITA S. OTHILIAE, VIRGINIS: EX hiſtoria vita eius, & Martyrologio. Claruit circa Annum Domini Septingenteſimum.

13 Decẽb.

Patria & parens eius.

Cæca nata, poſt Baptiſmum illuminatur.

Felix obitus eius.

SAncta Othilia Virgo, orta eſt ex nobiliſſimo Francorum genere. Pater eius Athicus totius Burgundiæ ſiue Alſatiæ ſub Childerico Rege principatum habuit. Porro Othilia cæca nata eſt. Quod videns pater, occidi ipſam iuſſit; ſed mater cuidam fideli ancillæ in terra aliena nutriendam commiſit. Interea Chriſtus apparet Erardo Epiſcopo de partibus Bauarorum, iubens eam baptizari, & Odiliam vocari. Quod vbi factum eſt, ilico viſum accepit, & in Alſatiam regreſſa, à patre vix agnita eſt. Qui ad iugem filiæ inſtantiam, tandem Monaſterium Hohenburch interritario Argentoratenſi conſtruxit; vbi hæc beata, mater ſpiritualis centum triginta virginum effecta, ſtrictiſſimam monaſticam exercuit diſciplinam. Sed enim præterquam dieb. Feſtis, nihil comedit niſi panẽ hordeaceũ & legumina. Pellis vrſi ei fuit ꝓ lecto, lapis pro ceruicali. Sicq; demum poſt annorum aliquot curricula, eo in munere laudabiliſſime exacta, carnis ſarcina depoſita, migrauit feliciter ad cæleſtem ſponſum die decimo tertio Decembris.

VITA S. IVDOCI, FILII REGIS BRItonum & Confeſſoris: Ex ea quæ eſt per Florentium Abbatem, a Obiit anno ſalutis 653. Martini Papæ 5.

a C Baron. Tom 8. Annal. & in Not. Mar. Rom. 13. Decẽb.

Patria & Parentes.

EXimius Chriſti confeſſor Iudocus, illuſtri admodum ſtemmate natus, Rethaëli Britonum Regis filius, vna cum fratre ſuo Rodichaële in maxima Regiæ dignitatis ſpe educatus fuit. Sed inſito quodam religionis pietatiſque ſtudio excitatus, & amore immortalis gloriæ mirabiliter incenſus, cunctas regni opes deſeruit; regiam dignitatem contẽpſit; volupta-

voluptates aſpernatus eſt: & quod mirabilius eſt, in vaſtam eremum, tanquam in portum vitæ longè tranquilliorem, confugit. Cum enim frater eius Rodichaëlis natu maior, defuncto parente, regni hæres factus, grauiſſimas (quas cum Dagoberto Francorum Rege aliquamdiu exercuerat) inimicitias depoſuiſſet, totumque regni ſtatum pace & odio florentem reddidiſſet, ſtudio admirabilis virtutis, quam mente & cogitatione voluebat, inflammatus, honores omnes deſerere regniq; adminiſtrationem in Iudocum fratrem transferre ſtatuit, vt aureis illis compedibus ſolutus, integra animi libertate monaſticis ſe totum diſciplinis conſecrare poſſet. Quam fratris ſui voluntatem Iudocus ſimulac cognouit, ipſe ſanctioris vitæ deſiderio non inferior, octo dierum inducias poſtulauit, vt matura interim deliberatione habita, non tam de ſuſcipienda regni adminiſtratione, quam de fuga rationem iniret. Cumque anxia cogitatione fluctuans, viam omnem modumque inquireret, vt periculoſos illos honorum ſcopulos, in quos frater eum impellere nitebatur, euaderet, accidit duodecim peregrinos Romam verſus iter habere. Quibus conſpectis iſico ſe eis, ſecreto tamen, ſocium adiunxit, fratreque plane ignaro, relictis regni finibus, Pariſios venit.

Contemnit omnia & fugit in eremum.

Frater eius natu maior Chriſti amore in cenſum vult regnum relinquere & in Iudocum transferre.

Adiungit ſe duodecim peregrinis Iudocus.

Ibi quaſi in primo ſalutis portu conſtitutus, conſilium cœpit à cupiditate gloriæ immortalis excelſum planè, ac homine terrenis rebus ſuperiore dignum. Dimiſſis namque comitibus, ad Pontinij confinia antiquis plena nemoribus, & inuia, atque inacceſſa feſtinans, in vaſta ſolitudine habitationis ſuæ locum conſtituit; omne ibidem vitæ tempus exacturus, niſi à Duce Haymone ab eo propoſito per ſeptem annorum ſpatium retardatus fuiſſet. Quo tempore & exactiorem literarum cognitionem imbibit, & ſacris initiatus ordinibus, ad intermiſſa deinde ſolitudinis exercitia rediјt.

Venit in Franciam.

Fit Sacerdos.

Locus erat Brahic nomine; fluminis riuulis vndique circundatus: vbi ædificatis eccleſia & domicilio, cogi-

Extruit eccleſiam &

& cellam monaſticã. totum iamdiu cum hoſte certamen aggreſſus eſt. Erat illi diſcipulus Wulmarus nomine: cuius miniſterio pauperum neceſſitatibus incredibili charitate conſulebat. *Wulmarus eius diſcipulus.* Cumque quadam vice cunctis, quæ ad victum pertinebant, erogatis, vnicus tantum ſupereſſet panis, vir ſanctus nè vnquam petenti pauperi deeſſet, eundem illum in quadrantes diuidi, & petenti de quadrantibus vnum erogari iuſſit. Accidit tunc vt egenus quidam extrema confectus inedia aduenerit; cui prima panis portio; ſecundo denique tertio & quarto redeunti, reliquæ ad vnam omnes tributæ fuerunt. Anxio vero Wulmaro & modeſtè cum magiſtro expoſtulante, Iudocus bono eum animo eſſe iuſſit; & eccè in alueo fluminis quatuor nauiculæ victualibus onuſtę, repentè, nullo planè gubernatore, apparuerunt: *Diuinitus illi transmittuntur victualia.* quæ Chriſti famulorum inopiam abundè ſubleuârunt. Erat autem vir ſanctus tanta ingenij facilitate & morum ſuauitate, vt ipſæ etiam cœli volucres, & diuerſi generis piſces, eius conſuetudine delectarentur: ita vt eſcas de manu eius acciperent, nulloque terrore abigi poſſent.

Porro cum ingens hominum confluxus, qui ad impetranda ipſius apud Deum ſuffragia accedebant, amicam eius quietem interturbaret, iam octo annis ibidem cum maxima ſanctitatis opinione exactis, *Aliud extruit templum.* aliud deſertum feſtinus expetijt: vbi, in loco, qui Rimacus dicitur, conſtructo oratorio, maligni inſidias atque inſultus, qui felicibus eius actibus inuidebat, annos quatuordecim egregiè ſuſtinuit. Eo in loco aquila inprimis magnas ei moleſtias exhibebat; quam in ſublime cum gallo gallicaneo auolantem, ſigno Crucis, recepto gallo, proſtrauiſſe dicitur. Non longo *Ecce vim ſigni S. Crucis.* poſt tempore diabolus terribilem mutatus in colubrum, haud leue pedi illius inflixit vulnus; qua læſione accepta, diuino admonitus oraculo vt alio commigraret, comitante Duce Haymone, vaſtam circuibat eremum, vt commodum in ea habitationis locum inueniret. Accidit vero tunc vt Dux venationi intẽtus, intolera-

tolerabili ſitis ardore torqueretur, ita vt nimia oppreſſus laſſitudine in ſomnum laberetur. Interea Iudocus precibus de more incumbens, baculo quo innitebatur humi fixo, aquam elicuit, fontemque largius effluentem ad Ducis & familiæ eius ſolatium produxit: qui in hodiernum vſq; diem aquam tranſeuntibus adminiſtrare non deſinit.

Oratione fontem oriri facit in loco arido.

Progreſſus deindè verſus mare in valle vmbroſa paruum offendit riuum; quo delectatus, duo ibidèm lignea, proprijs manibus conſtruxit oratoria; vnum Apoſtolorum Principi, alterum Gentium Doctori ſacra. Ibi dum tota mente cœleſtibus inhiaret, Romanæ eccleſiæ Pontifex Martinus, tanti viri videndi cupidus, per literas eum acceſſijt: eiuſque colloquio cum magno tum ſuo tum eccleſiæ totius fructu fruitus fuit. Poſt varios vero de æternitate & religionis ſtudio ſermones inter ipſum & Pontificem habitos, rurſus diuino edoctus ſpiritu (quem in omnibus magiſtrum habebat & cuſtodem) cum precioſis Sanctorum reliquijs à Pontifice ſibi collatis, ad Pontiuij confinia reuerſus eſt. Fuit vero ab ipſo non tantum Duce, ſed & ab vniuerſa tam Cleri quàm plebis multitudine, ſummo cum patriæ totius gaudio exceptus. Cumque venerandas, quas adferebat, reliquias, in noua beati Martini eccleſia, quam Dux lapidum ornatu reſtaurârat, depoſuiſſet, & ſtolam ac candidam indutus caſulam ad diuina celebranda myſteria procederet, fertur inter ipſa ſolennia vox cælitus cunctorum auribus inſonuiſſe; Quia ſpretis diuitijs, & culmine paterni regni contempto, pauper & abiectus eſſe elegiſti in domo Dei, magis quam habitare in tabernaculis peccatorum, immortalem in cœlis recipies coronam, & cultu perpetuo celebraberis in terra.

Iam tertio mutat locũ & duo conſtruit oratoria.

Vocatur à ſummo Pontif. Rom.

Reuertitur in eremum ſuam.

Pſalm 83.

Merces renunciantium integre huic ſeculo æterna.

Hac accepta promiſſione, Iudocus gaudio incredibili exultans, non quidèm propterea factus eſt remiſſior, ſed aſſumpta potius maiori vitæ ſeueritate, vigilias intendit; preces multiplicauit; benignè faciendi diſciplinam exercuit; nulliſque non pietatis operibus

Felix obitus eius.

Eius corp⁹ manet incorruptum 60 annis poſt mortē.

bus inſudauit: donec Idibus Septemb. Angelorum obſequijs & Chriſto duce ad cœlos euocatus abiret. Cuius corpus ſicuti ab omni carnalis commixtionis contagio immune extiterat, ita ad ſexaginta ferè annos ſaluum atque integrum plane permanſit. Credidiſſes vitali adhuc ſpiritu præditum fuiſſe. Nam vngues manuum pedumque, capilli quoque capitis & barbæ excreſcentes radebantur omni ſabbatho, quouſque ſucceſſor Haymonis Doctricus, neſcio quo mentis furore agitatus, ſacrarium violenter irrupit; qui ſtatim cæcitate percuſſus & amentia vexatus, ſurdus denique ac mutus ad ſupremum vitæ diem miſerabiliter permanſit. Porro miraculorum eius gloria in claudorum, ſurdorum, mutorum, cæcorum paralyticorum & aliorum diuerſis infirmitatibus laborantium curatione, tanta eſt vt vix vlla orationis prolixitate ſingula enarrari poſſent.

Vltio diuina in præſumptuoſū Ducem.

Ab obitu miraculis clariſſimus

** Alias Spiridonis.*
** Alias Trimmithuntis.*

*VITA ET CERTAMINA S. * SPIRIDIONIS Archiepiſcopi * Trimmythuntis: Ex actis à Metaphraſte conſcriptis. Claruit Anno Domini 338. & reliquis, ſub Conſtantio Imperatore.*

C. Baron. Annal. Tomo 3. & in Not. Mart Roman. 14. Decem Secundum Martyrol. Roman.

Geneſ. 25.

Patria eius.

Admirāda eius benignitas in pauperes.

SPiridion vir magnæ ſimplicitatis in inſula Cypro oriundus, primo quidem paſtor ouium, tanquam alter Iacob, vitam inſtituiſſe inuenitur. Moribus namque commodis admodum atque facilibus, mitique ingenio præditus, pauperibus benigne faciebat: ingenti ſe damno affectum ratus, ſi quis pauperum peregrinorum eius beneficio non recrearetur. Abluebat eorum pedes; tergebat linteo; cibos miniſtrabat: nullumque officij genus prætermittens, peregrinos quoslibet quaſi iuræ amicitiæ hoſpitio inuitabat. Erant illi vxor & liberi, qui rem ruſticam pariter cum eo exercebant; ſed tanta in illis omnibus ſtudio Spiridionis, virtutum diſciplina, morumq; ſuauitas enitebat, vt magni

gni iſtius Abrahami credentium omnium patris fami-
liæ haud abſimiles viderentur. Aiunt aliquando no- *Hæc ex tri-*
cturnis occultos tenebris malignos quoſdam ad cau- *partita Hi-*
las ouium eius veniſſe: cumque rapere niterentur, ſu- *ſtoria lib. 1.*
bito vinctos, nullo ligante, fures conſtitiſſe. Mane au- *cap. 10.*
tem facto Spiridion ligatos inueniens, ſoluenſque be-
nigne, Cur, inquit, fratres rapere potius & noctem du-
cere infelicem elegiſtis, cum à nobis vtique accipere
licuiſſet? Tum miſeratus eorum ſortem, ſimulque ſa- *Vide vt*
luberrimis monitis ad meliora erudiens; Abite hinc, *tractarit*
inquit, ſumentes arietem: laboraſtis quippè vigi- *fures.*
lijs, & decet vos ſinè queremonijs ab ouibus meis re-
cedere.

Cum hiſce pietatis operibus mirabiliter fulgeret, &
miraculis inſuper clarus morbos curaret, dęmoneſque *Fit Epiſco-*
ſolo verbo ex obſeſſis corporibus fugaret, fuit repente *pus Trim-*
ex ouium paſtore, Trimmythuntinorum, magno o- *mythuntis:*
mnium gaudio & gratulatione, factus antiſtes. In ea *miraculis*
veró dignitate conſtitutus, vnus idemque qui antea, *clarus.*
pauperum imprimis curam gerebat, vir tantæ virtutis
vt & futura prædiceret, & quæ vellet, precibus à Deo
facilè impetraret. Cum aliquando extrema rerum in-
opia Cyprum opprimeret (quo tempore opulenti &
diuites è propinquorum malis impium ſibi lucrum
parant) pauper quidam diuitem accedens, quia precio
non poterat, precibus ac lachrymis exiguum quid fru-
menti ſibi comparare ſtudebat. Sed diues cum iurgio,
vt fieri ſolet, hominem repellens inanem dimiſit. Qui
ad Spiridionem tanquam ſacram anchoram confu-
giens, inopiæ ſuæ malum explicauit. Antiſtes eius mi- *Claret &*
ſertus, diuino veluti afflatus ſpiritu, Eſto, inquit, bono *ſpiritu pro-*
& ſecuro animo; Craſtina enim die tua quidem domus *phetico.*
bonis abundabit: diuitis vero vacua apparebit. Abijt
ille parua aut nulla, vt exiſtimabat, ſpe ſubleuandæ
miſeriæ accepta. Sed eccè adueniente nocte copioſus *Vide admi-*
de cœlo imber, tanto impetu in terram ruit, vt diuitis *rabile Dei*
iſtius horrea ſubuerteret, conditumque frumentum *iudicium*
ſparſim eijceret, & pauperibus ad prædam confluen- *in diuitem*
tibus

Digitized by Google

inhumanum. tibus non tantum frumentum, ſed alios inſuper fructus diripiendos traderet. Adfuit tunc inter alios ille, quoq; miſer; qui tunc gaudio & exultatione plenus, inopiæ ſuæ abundè conſuluit.

Vir bonus falſo delatus damnatur capite. Non multo poſt quidam viri ſancti amicus, propter virtutis ſtudium, quo excellebat, per calumniam in crimen vocatus, & à Præſide comprehenſus, capitis damnatus fuit. Cumque ad ſupplicium raperetur, Spiridion hominem liberaturus, ponè ſubſecutus eſt. Erat hyems ſæuiſſima; & torrens quidam inundans, viro ſancto tranſmittendus erat. *S. Spiridion cogit fluuiũ ſibi prabere iter, & liberat innoxium capite damnatum.* Cum autem nauicula deeſſet, Spiridion fide armatus, nè amicus propter morã periculum ſubiret, ſta, inquit ad fluuium, & Chriſti famulis tranſitum prębe. Dictu mirum; Fluuius iter prębens, ceſſit viri imperio; quo miraculo Præſes ſtupore pariter & timore correptus, repentè ſolutum à vinculis amicum reſtituit.

Sed vt oſtendamus quanto vir ſanctus fidei ardore flagrârit, non erit abs re pulcherrimum illius facinus in Nicæno Concilio editum explicare. Cum enim Conſtantini Imperatoris permiſſu & Peripatetici quidam philoſophi Synodo intereſſent, & inter eos vnus ſubdola ratiocinandi arte præſtantiſſimus, Orthodoxorum patrum argumenta eluderet, fideique vim ſua dicendi copia effugeret, *1. Cor. 2.* Spiridion ſummæ ſimplicitatis vir, qui nihil præter Chriſtum, eumq; Crucifixum ſciebat, cum cerneret Philoſophum ſophiſmatibus ſe iactantem, & quaſi parta iam de Orthodoxis Patribus pro Arianis victoria, temerè exultantem, & ore ſacrilego Chriſto proſcindentem, *S. Spiridion congreditur cum Sophiſta.* zelo Chriſtianæ fidei inflammatus, vltimam cum eo diſputationem ſubire poſtulauit. Trepidabant Orthodoxi, imo prohibebant, nè antiquæ ſimplicitatis vir, & Græcarum diſciplinarum prorſus ignarus cum ſophiſta congrederetur. Ipſe autem intrepidè hominem compellans, expoſita verbis ſimpliciſſimis fidei ſuæ ratione, Dic, inquit, an non hæc ita tibi ſe habere videntur? *Vide ſtupẽdam vim ſermonum beati viri.* Res admiratione digna, & miraculi plena. Philoſophus ille repentè obſtu-

obſtupefactus, Credo, inquit, ita ſe habere: & gratijs illi actis, quod virtute verborum eius ad fidei cognitionem veniſſet, non modo eadem cum pio & ſimplici ſene ſentijt, ſed alios etiam modis omnibus ad eandẽ fidei doctrinam pertraxit. Attulit ea res incredibile Orthodoxis patribus gaudium, cum ſumma admiratione coniunctum: & Arianis perfidiæ interitum, tantumque pudorem, vt hinc inde dilapſi Spiridionis congreſſum vehementer formidarent

Igitur domum reuerſus Spiridion offendit filiam ſuam florenti ætate virginem è vita hac caduca ad immortalem migrâſſe. Quam cum ęquo animo ſepulturæ mandaſſet, acceſſit matrona quædam, depoſitum quoddam filiæ traditum repetitura. Condiderat illa hoc ipſum ſub terra, ne fortè oculis aliorum expoſitum, furto pateret. Porro Spiridion horum omnium ignarus, matronam vt poterat verbis ſolabatur. At illa flens eiulanſque capillos vellebat, & miſeram ſe tertio quoque verbo clamabat. Tum vero miſericordia motus, curſim ad filiæ ſepulchrum abijt, eamque de nomine vocans, Dic, inquit, vbi eſt depoſitum tuæ fidei à pia hac matrona commiſſum? Et illa, tanquam è molli ſomno ſuſcitata, patri reſpondens locum deſignauit. Tum pater, Dormi, inquit, filia, donec communis dominus te cum omnibus communiter excitauerit.

A te epiſcopatũ obiit eius vxor, cuius hæc fuit filia.

Obſerua ſtupendum miraculũ.

Vt autem eius gratia & virtus Antiochenis quoque innoteſceret, Conſtantius qui magno Conſtantino in Orientis imperio ſucceſſerat, & Antiochiam, ob expeditionem aduerſus Perſas parandam, ſe contulerat, in morbum incidit, vlcere incurabili diuinitus, vt putatur, immiſſo; vt à qua deflectere videbatur, fauens Euſebianis, pietatem ardentius coleret, & ſolicitius cuſtodiret. Quem quonã modo magnꝰ ille Spiridion ad bonam valetudinem reuocauerit, non erit abs re fuſius explicare. Cum igitur morbo oppreſſus ſalutem ſuam à medicis in dubium vocari cerneret, quod reliquum erat, ad opem diuinam ſupplex confugit. Cumque

Hæc Baron. Annal. Tomo 3. anno Chriſti 338

Digitized by Google

Conſtantij Imperatoris viſio.

que intenſius precibus incumberet, noctu ſecundum quietem, angelus ei multitudinem epiſcoporum exhibuit; & inter eos, duos aliorum duces & præſides ei oſtendit; qui morbi curationem facile pręſtarent. Ea viſione exhilaratus Imperator; cunctos Romani Imperij antiſtites per literas euocauit. Sed cum in ijs; quos per viſionem agnouerat; minimè conſpiceret; Spiridionē è Cypro accerſiuit: Ille diuino ſpiritu cuncta edoctus; aſſumpto ſecum Triphyllio, (priuato tunc temporis adhuc viro, ſed à Deo ad ſummi ſacerdotij dignitatem deſtinato) in regiam venit; vili admodum indutus habitu: manu virgam ex palma tenens. Pendebat ex collo vaſculum fictile; & vt verbo dicam, toto corporis habitu contempti hominis ſpeciem præ ſe ferebat. Itaque regiam ingredientem quidam irridens, & indecorum eſſe arbitrans, tam abiecta ſpecie virum regiam intrare, ſacræ illius maxillæ impudenter nimis colaphum infregit. Tulit id non modo patienter vir ſanctus; ſed & alteram, prompto ad patiendum animo, percuſſori exhibuit. Quæ res inſolentem illum tanto pudore affecit, vt repentè ei ſupplex fieret, & inconſideratæ audaciæ veniam peteret; quam & libens conceſſit, & hominem paternè inſtruxit; vt ab inferenda iniuria ſeſe contineret. Quo factum eſt vt à viris principibus in honore haberetur: qui eum ſumma cum reuerentia ad Imperatorem deduxerunt.

Vide ſummam S. Spiridionis humilitatem.

Spiridion in regia male habitus.

En quantâ cum reuerentia & honore eũ excipiat Imperator ægrotans.

Imperator vero ex excelſo tribunali venientem conſpiciens; cum eundem; quem in viſione curatorem ſuum fore acceperat, eſſe cognoſceret, ſtatim è ſolio proſiliens, poſthabito faſtu regio atque ſplendore, demiſſo corporis habitu eum veneratus eſt: captanſque omni humilitate eius beneuolentiam, certum medicamentum expectabat. Nec fruſtratus eſt diutius ſpe ſua & expectatione; nam ſimulac vir ſanctus manu ſua caput illius tetigit, fugato morbo, integrè conualuit. Quæ res non potuit non Imperatori & cunctis principibus ingentem adferre lætitiam. Itaque tota die gaudio exultantes Spiridionem omnes mirabantur,

Eundem ſanat vir ſanctus.

præ-

prædicabant, venerabantur. Conſtantius autem, vt grati animi ſignificationem oſtenderet, immenſum auri pondus ei obtulit; quod ille cum multis fatigatus precibus admittere cogeretur, vniuerſum in regia pauperibus diſtribuit. Monuit deinde Imperatorem ſui officij, hortatuſque eſt vt benignè faciendi diſciplinam coleret, qui cuncta ſe facturum promiſit, atque re ipſa præſtitit. Indignum vero & abſurdum eſſe ſtatuens, eos qui Regi immortali perpetuò deſeruiunt, Regi mortali vectigalia ſoluere, Sacerdotibus & Diaconis primus lege immunitatem decreuit. *Conſtātius Imperator Eccleſiaſticos ſtatuit immunes eſſe.*

Hiſce patratis cùm è regia domum pergeret, obuiā ei mulier barbara & Græcæ linguæ imperita procedit: quæ defunctum in vlnis ferens filium multis lachrymis & miſerando eiulatu proli ſuæ vitam à Spiridione precabatur. At Spiridion, quanquam mulieris vicem doleret, rei tamen magnitudine deterritus abnuebat. Aderat illi Artemidotus diaconus; qui pontificem blandè ac leniter compellans, Domine, inquit, quid dubitas Chriſtum vitæ datorem inuocare, à quo in omnibus te exauditum conſtat? alioqui ſi per te ſalutem obtinuit Imperator, & hæc repulſam patitur, pauperes & inglorij deſpectui tibi eſſe videbuntur. Hiſce ad opem miſeræ mulierculæ ferendam motus, confeſtim in preces incubuit, fuſiſque lachrymis mox defunctus vocem in ploratum emittere cœpit. Quo beneficio tam immoderata mater perfuſa eſt lætitia, vt præ gaudio animam exhalaret. Sed prope aderat magnus Spiridion; qui fixis in terram genibus, & vbertim fletibus faciem rigans, eam quoque pari virtute ad vitam reuocauit. *Excitat mortuum.* *Item matrē eius ad mirabiliter*

Fuit porro hic ſacer antiſtes eccleſiaſticæ antiquitatis paternarumque traditionum cuſtos tenaciſſimus: prorſus vt nec vnius voculæ mutatione paſſus ſit eam quauis occaſione labefactari. Vnde cum aliquando Triphylium poſtea Ledrenſis in Cypro epiſcopum, virum (vt teſtatur Hieronymus) omnium ſuæ ætatis eloquentiſſimum in Synodo orantem audiret, *Lib. de ſcriptoribus eccleſiaſt. in Triphyl. Mart. 2.*

 & lo-

Digitized by Google

& locum illum Marci Euangeliſtæ citaret, Tolle grabatum tuum & ambula: & loco κραββάτον quod habet textus, dixiſſet σκιμπόδιον; id eſt, lectum humilem, aſſurgens Spiridion, Tunè, inquit, melior es illo, qui τὸν κραββάτον, dixit, vt eius verbis vti dedigneris? Quod cum dixiſſet, exilijt è ſede ſacerdotali, populo inſpectante, atque hoc modo Triphyllium eloquentia ſe arroganter efferentem, ad modeſtiam erudiuit; nam ſatis in ſe habuit auctoritatis ad pudorem alteri incutiendum; quippè cum & veneratione dignus eſſet, & rerum admirabiliter geſtarum gloria maximè nobilitatus; quin etiam cum eum & ætate anteiret & dignitate ſacerdotali.

S. Spiridion videt arcanas Triphyllij cogitationes.

Cæterum vt innumera alia, quibus in vita claruit, miracula prætermittamus; tantæ apud omnes exiſtimationis & auctoritatis fuit, licet ſublimiores illas Philoſophorum diſciplinas nè extremis quidẽ labris guſtâſſet, vt memoratus Triphyllius, qui diu Beryti ius ciuile profeſſus erat, admiratus viri egregiæ vitæ inſtitutionem, miraculorum virtute mirificè illuſtratam, eo licet homine agreſti & cuſtode ouium, vti voluerit præceptore: magnam ſibi inde gloriam comparans, quod Spiridionis diſcipulus effectus eſſet.

Hæc ex Baron. Annal. tom. 3. fol 250. qui hæc eadem ex Sozomeno habet, lib 1. C. 11. & Nicephor lib. 2. cap. 42.

Et hoc quidem modo vir ſanctiſſimus prudentia pariter & ſimplicitate admirandus vitam inſtituit, plenuſque dierum & bonorum operum ad cœlos migrauit; ab obitu quidem eximijs quoque coruſcans miraculis.

Moritur feliciter.

Poſt mortẽ miraculis clarus.

C Baron. in Notat. Mar. Rom.

VITA S. VIATORIS, BRIXIENSIS ET Bergomenſis Epiſcopi: Ex ea quæ extat per R. D. Antonium Benalium, Canonicum Bergomenſem. Diem obijt Anno Reſtauratæ ſalutis 88.

14. Decem.

SAnctus Viator Brixiæ nobilibus eſt ortus Parentibus. Is excellenti ingenij magnitudine & præclara

clara eruditione ornatus, cum primum è pueris exceſſit, commendationem à modeſtia & temperantia duxit. In ciuilibus officijs eius induſtria maximè viguit. Florente vero iuuenta, etſi res ingentes, ſpe cogitatione complexus erat; tamen cum aliquando animum à ciuilibus & domeſticis negocijs ſeuocaſſet, ſecumque eſſe coegiſſet, rerumque naturam & generis humani imbecillitatem diu multumque ſecum conſideraſſet, plurimum ſe aliosque qui in rebus fluxis & fragilibus ſpem collocarent, errare intellexit. Animaduertebat enim humanarum cupiditatum ſitim neque gloria, neque diuitijs, neque voluptatibus, neque honoribus expleri poſſe; quæ vt ex ſententia ſuccederent, tamen ſæpe aut viuentibus videntibuſque poſſeſſoribus in aduerſa mutarentur; & quo altius elati eſſent, eo fœdius corruerent; aut confecto tandem exiguæ huius vitæ curſu, ijs cedendum eſſet; & qui nullis poſſeſſionum terminis contenti erant, horum vnumquemq; in ſepulchrum illatum vix quatuor cubitorũ ſpacium obtinere oculis ipſis cernebat. Cum ijs curis Viator agitaretur, ſeque interim ad cœleſtem gloriam natum eſſe, & à Deo multa inſtrumenta ad eam conſequendam habere ſentiret: omnia iucunda ei ſuſpecta eſſe cœperunt, & quæ ab alijs ampliſſima ducuntur, ſordere, iamq; quæ ad Deum adducunt, & ſi ardua & difficilia viderẽtur, cordi erãt. Huc acceſſit, quod non temerè, ſed diuinitus ſibi Viatoris nomen impoſitum arbitrabatur. Humanã enim hanc vitam viæ nomine à Dauide iterum ac ſæpius ſignificatã perceperat; cuius rei rationẽ quo magis cũ viatoris inſtitutis tacitus cõferebat, eo euidentius cõgruere videbat. Nã vt viatori itineris initium eſt, cum domo proficiſcitur, finis vero, cum eo, quo conſtitutũ eſt, peruenit; ſic homo cũ in lucem editus eſt, vitæ viam inchoat, conficit vero, cũ corpore in ſepulcro cõdito, anima in alias ſedes excipitur. Hiſce aliiſq; id genus penſiculatis, Viator cũ corporis obſequiũ & indulgẽtiam ſibi prorſus denegâſſet, in ieiunijs, vigilijs, precibus, & rerum cœleſtium medita-

Patria & genus eius.

Cœleſtes planè meditationes eius.

Auſpicatur vitam ſanctam.

tione ſe c[illegible]rcebat, ſeq; in pauperes liberaliter gerebat; omnem [illegible]ram & operam ponebat, vt diuinæ gratię mune[illegible] dignum aliquid ſemper cogitaret & faceret. Præclaras [illegible]s virtutes adornabat habitus nõ horrid⁹, non cultus munditijs, ſed moderatus & viro religioſo decorus. Fit enim plerumque, vt veſtitûs mediocritate temperati mentis ſenſus indicentur. Eo tempore Anathalon Brixienſem Eccleſiam adminiſtrabat, Narnus Bergom[illegible], vterque ſimul religione, doctrina & vitæ ſancti[illegible]te illuſtris. Ij tantum mutui inter ſe amoris ardorem conceperant, vt alter alterum non ſolum obſeruaret, ſed etiam veneraretur. Crebri nuntij & ſalutationes vtrinque mittebantur, & vtriuſque familiares vltro [illegible]oque commeabant. In ijs Viator cum hoc nomine Bergomum veniſſet, vt propius Narni pietatem, ſa[illegible]rum literarum ſcientiam, ſanctitatemque vitæ præſen[illegible] deguſtauit, tanto eius ſtudio incenſus eſt, vt ab eo diuelli non poſſet. Iridem Narnus Viatoris modeſtia & doctrina delectatus eſt. Erat hoc in more poſitum, inſtitutoque v[illegible]rum Patrum, vt cum in neceſſariorum ſuorum congreſſum colloquiumque venirent, e[illegible]s conſiliis ad obtinendam ſalutem idoneis inſtruer[illegible]nt: & quæ beneuolè à patribus dicerentur, ab ijs amicè acciperentur. Quarè Narnus Viatorem Bergomo diſcedentem, oratione ſtudij & pie[illegible]atis plena ſæpius commonuit; nè in via Dei ſatis ſe profeciſſe ſibi perſuaderet. Prim[illegible]i enim qui in rebus diuinis non progr[illegible]leretur, regr[illegible]i; deindè nõn ex inſtitutis actioni[illegible]us ſed ex perpetuitate, & perſeuerantia vſque ad finem ſpectandos eſſe fideles. Plurimos fidei viam ingreſſos eſſe, ſed qui in propoſito ſuſceptoq; conſilio perſtitiſ[illegible]nt, ſeque conſtantes, firmos, ac ſtabiles in retinendis Dei præceptis præſtitiſſent, paucos inueniri. Vt medicinæ ars in duas partes diuiditur, alteraque morbos curat, altera bonam valetudinem [illegible]etur, ſic gratiæ duo eſſe genera: quarum altera cupi[illegible]itatum fœditatem demeret: altera in perſeuerantiæ [illegible]adio retineret. In fidei virtute non eſſe claudicandũ.

Viſitat S. Narnum Antiſtitem Bergomenſem, de quo vide Mart. Roman 27. Auguſti.

Quæ S. N[illegible] nus Viat[illegible] ſalutis m[illegible]nita d[illegible]rit.

Magnam ſibi ruinam illum ſtruere, qui cum ſe in fidelium communionem contuliſſet, ſe tamen ſtuprorum flagitiorumq; aliorùm maculis inquinaret. Qui vere in fide perſeueraret, eum, ſi leuia peccata vitare non poſſet, in mortifera non facilè delapſurum; fidē enim eam eſſe, quæ per dilectionem operaretur; qui vero Deū & proximum diligeret, nunquam ea commiſſurum, quæ eis, quos diligeret, diſplicerent. Eum in ſuſcepta cauſa facilè permanſurum, omneſque tempeſtates quæ turbulentiſſimæ Dei ſeruis impenderent, ſuperaturum, ſi ſemper de ſua ſalute ſolicitus pertimeſceret, nihilque viribus ſuis, plurimum Dei auxilio confideret: magnitudinemque mercedis, quæ proponeretur, ante oculos ſtatueret. Ijs monitionibus eum ab ſe dimiſit.

Interim Brixiæ in demortui Anathalonis locum Elateus ſubſtitutus eſt. Is cum triennium Eccleſiæ Brixienſi præfuiſſet, vita exceſſit. Populus vero Brixienſis etſi minimè anceps erat, quemnam ſuperioribus duobus, qui Epiſcopatûs honore ſanctè perfuncti erant, ſufficeret: tamen cum tanta res ageretur, pias preces prius adhibuit. Tandèm diuino ſpiritu afflatus, in Elatei locum Viatorem inuitum & repugnantem ſeque hoc honore indigniſſimum clamitantem elegit. Brixia totius Italiæ inſtituto nondum idolorum ſuperſtitionem penitus abiecerat. Veteres & prauos ritus maxima pars retinebat. Qui ſe ad Chriſtum conuerterāt, inuidia & odio reliquorum premebantur; qui rerum potiebantur, Chriſtiano nomini infenſi erant. Tot tantiſque obiectis difficultatibus, cunctanter & remiſſe pietatis Chriſtianæ cauſa agebatur; & ſuppliciorum metus multorum ſtudia tardabat: itaq; & occultè ſacra faciendi ratio inibatur. Tum Brixiæ vnum tantū ſacellum conſtructum fuerat; id in monte, quem oliuetum appellant, ſitum erat: poſteri S. Petri appellatione Deo conſecrârunt. Ibi Viator frequens erat, & præter quam quod ſacramenta rite cōficiebat, & religioſe adminiſtrabat, populū etiam Brixienſem ijs reb⁹ & inſtitutis,

Brixienſes Viatorem ſibi in Antiſtitem eligunt.

Digitized by Google

ſtitutis, quæ ad ſalutem neceſſaria ſunt, erudiebat; à vitijs reuocabat: ad virtutem pietatemque incitabat. Magni quidem refert Paſtorem verborum ſplendore & ſententiarum copia & in ſpem regni cœleſtis, & in metum æterni ſupplicij populum concitare poſſe; ſed haud ſcio an maioris momenti ſit paſtorem eodē ipſo virtutū ſtudio inflammatū videri, ad quas alios cupit adducere. Neq; enim is facile perficiet, vt quiſpiam pecunias ſuas in ſuſtentandos pauperes eroget, ſi ipſe diuitijs inhiat, & nummos auariſſimè congerat; neq; vt alijs ignoſcat, & illatas iniurias æquo animo ferat, ſi ipſum flagrantem odio ante viderit. quare Viatoris orationi magna vis ad ꝑmouendos animos inerat; quod ipſe erat omnibus clementiæ, & liberalitatis exemplū: nemoque illo in ciuitate integrior, nemo patientior, nemo ſanctior habebatur. Accidebat præterea ſæpenumero, vt quæ ab eo fierent, aut dicerentur, inſignibꝰ miraculis nobilitarentur. Etſi Viator religionis præſtantia clarus & auctoritate grauis erat, ſermoneſque tota Gallia Ciſalpina de ſumma eius pietate increbuerant; tantum tamen aberat, vt genus vllum laudis & prædicationis optaret; vt etiam magnorum in ſuos ciues famam meritorum omni ſtudio comprimeret; atque ex fidei propagatione ſolum lætitiā voluptatemq; caperet. Dum hæc ita gererentur, Narnum ætate & morbo confectū eſſe, ad eum allatum eſt. Ea re audita Viator, cuius facultas cū alios, tum præcipuè ægrotos conſolandi ſumma erat, laborantem amicum & vicinum Epiſcopum inuiſit, piaq; oratione & ſacramentorum epulis ſuſtentauit. Præclara hæc officia, quæ Dei conſeruis antiqui Antiſtites præſtabant, erāt certiſſima argumenta & indicia eius pietatis, qua communem & cœleſtem Dominum colebant. Ob eam cauſam & veterū monumentis conſacrata ſunt, & ætate noſtra à piis Mediolanenſis prouinciæ Epiſcopis, auctore Carolo Borrhomeo Cardinali, & Archiepiſcopo, viro grauiſſimo & ſanctiſſimo & omni honore & laude digniſſimo in conſuetudinem reuocata ſunt. Viator, qui cum

Optime præeſt.

Narnum Epiſcopum Bergomenſem infirmantem viſitat, & ei Sacramēta adminiſtrat.

amici

amici Antiſtitis officio functus eſſet, ſe ſtatim Brixiam reuerſurum putabat, victus Narni precibus Bergomatem prouinciam ſuſcepit, vincique vtiliter, quam cum vllo Eccleſiæ incommodo vincere ſatius eſſe exiſtimauit. Mortuo Narno cum tanti fletus gemitusque fierent, vt complures dies acerbiſſimus tota vrbe luctus verſaretur, Viator huiuſmodi oratione inueteraſcenti Bergomatum dolori mederi conatus eſt; S. Narni interitum, inquit, vos grauiter tuliſſe non modo non ſum miratus, ſed pietatem & ſtudium veſtrum ſumma laude cumulandum exiſtimaui; magno enim fructu & publico, & domeſtico, eius morte priuati eſtis. Qui vero fieri potuit, quin eius vobis mors acerba accideret, cuius vita periucunda ac fructuoſa fuiſſet? & Dauidem Ionatham, & Iacobum Ioſephum filium, & Iudæos Moyſem & Samuelem, denique Ieſum Dominum Lazarum luxiſſe legimus. Officio & naturæ ſeruiendum eſt, ſed vt alijs modum lachrymis ſtatuere vtile, ſic vobis neceſſe eſt. Nam & ſi primi parentis peccatum nos omnes mortis legibus obſtrinxit, tamen Dei beneficio factum eſt, vt piorum animæ cum ex corporibus euaſiſſent, non ſolum non interirent, ſed ad meliora proficiſcerentur; & cum in cœlum perueniſſent, tum denique vitam illam, quæ ſola vita appellanda eſt, degerent Hoc cum Dauides longè proſpiceret, hanc in vita manſionem diutius protrahi dolebat: Paulusque corporis diſſolutionem auidiſſimè expetebat. Ergo ſanctiſſimi hi viri hanc morã, qua curſus ad piorũ ſedes impediretur, deplorabant, vos eius Antiſtitis, qui ſalutariter vobis preſuit, & nunc Dei conſpectu glorioſe fruitur, deceſſu angemini? ſunt hæc non amicorũ, ſed eorum, qui moriẽtium felicitatem non ſatis Chriſtiano animo interpretantur, & futuræ reſurrectioni diffidere videntur. Cur vos ab ijs rebus animos & cogitationes non auocatis? cur nõ illa potius, quæ edocti eſtis, quæq; ſuſcepta fide digna ſunt, reminiſcimini? nos hac lege natos eſſe, vt aliqñ moriendum ſit; tolerabiliusq; ferendũ eſſe, quod

Aſciſcitur in Præſulem Bergomenſem.

Conſolatur Bergomenſes ſuper morte Narni.

accidere ſit neceſſe; deindè corpus in corruptione ſeminari; reſurrecturum nulli corruptioni obnoxium; inhonoratum terræ mandari; reuicturum glorioſum; poſtremò Petrum & Paulum Apoſtolos ceſſiſſe; neq; tamen illis in cœlum euadentibus Chriſtum Eccleſiam ſuam deſeruiſſe, aut in poſterum deſerturum; quippè qui ſe nobiſcum futurum vſq; ad conſummationē ſeculi pollicitus ſit. Hæc ſi verè cogitare volueritis, ſpe futuræ felicitatis præſentem dolorem leuaueritis, mihiq; & vobis omnem moleſtiam dempſeritis. Ijs atque alijs verbis omnem triſtitiam Viator Bergomatibus abſterſit; hæſitantes animos confirmauit: tum eorum qui à Chriſtiana religione auerſi erant, ingentem multitudinem ad Chriſtum perduxit.

Gentiles complurimos ad Chriſti fidē traducit.

Hiſce itaque miſericordiæ officijs, virtutum paſtoralium ſplendore, & præclara ſanctitatis fama, & doctrinæ ſacræ laude egregius annos cum tredecim Eccleſiam Bergomatem adminiſtraſſet, fideique terminos latius protuliſſet, migrauit in cœlum, anno à Chriſti nato 88. 19. Cal. Ianuarij.

Feliciter moritur.

C. Baron. Tom. 5. & 6. Annal. & in Not. Mar Rom.

PASSIO SS. MARTYRVM NICASII Epiſcopi Rhemenſis & Eutropiæ ſororis eius ac ſociorum: Ex Ven. Patr. Laurentio Surio. Claruere Anno Chriſti 407. & reliquis.

14 Decēbr.

QVo tempore Wandali multas vrbes per diuerſas prouincias depopulabantur, Nicaſius Rhemenſis, & Anianus Aurelianenſis Pontifices magnis prodigijs & virtutibus inſignes, fortiſſimum ſeſe murum impietati opponebant; populum aſſiduis monitis ad preces lachrymaſque & meliorem vitæ frugem inuitabant: quo iuſtam Dei indignationem à ſuis capitibus auerterent. Sed cum illi in peccatis obdurati ſalutaria præcepta pertinaciter reſpuerent, accidit vt * Wandali ad ipſam vſque Rhemorum

** fuere hi Wandali Chriſtiani: teſte Baronio loco memorato.*

vrbem

Digitized by Google

vrbem armis penetrarent, & omni regione miſerrime depopulata, vltimum ciuibus excidium pararent. Inſtabat acriter hoſtis, muroſque arietibus quatiens, iam iam introitum ferociter aperuerat; cum ciues nimio terrore perculſi, ad ſanctum Nicaſium in orationibus proſtratum, confugiunt: conſilium petentes, vtiliuſne foret, ſeruituti gentium ſe tradere, an vſque ad mortem pro ſalute vrbis dimicare. Qui præſcius, ex reuelatione diuina, vrbem penitus ſubuertendam, cum magna conſtantia reſpondit; Indignationem hāc iuſto Dei iudicio noſtris ſceleribus prouocatam non ignoramus. Quapropter ad flagella diuina, compuncti non inuiti aut deſperantes, ſed patientes & deuotiſſime cum ſumma ſpe ſalutis noſtræ, ſuſcipiamus mortis periculum: quatenus ipſa mors præſens, non ſupplicium nobis fiat, ſed remedium. Ecce ego paſtor pro ouibus mori paratus ſum: proinde inſtantius pro inimicorum ſalute Dominum deprecemur. *Wandali obſident ciuitatē Rhemenſem.* *Nicaſius docet de manu Domini ſuſcipienda flagella.*

Sancta quoque Eutropia germana eius, expanſis in cælum manibus, plebem pro viribus ad martyrium prouocabat. Dum ergo furibundus hoſtium impetus irrueret, vir ſanctus comitante ſorore, cum hymnis & canticis ſpiritualibus ad oſtium baſilicæ S. Dei genitricis occurrit. Moxque vt ferratas acies vidit, manu ſilentium indicens ait; O nutibus diuinis miniſtra fortitudo, quare contra humanæ naturæ conditionem, victoriam veſtræ dignitatis in rabiem vertitis? Ecce plebs Chriſtiana Deo ſuo humilis & deuota, veſtris in conſpectibus proſtrata, remiſſionem peccatorum vſque ad mortem obediens expectat. Pœnitemini & vos pro ſceleribus veſtris, ne forte iuſta Dei indignatio, quæ per vos filiis fit ad correctionem ſalutis, vobis ſit ſtipendium tartareæ damnationis. Quod ſi oues meas perſeuerante impietate quæritis trucidare, me primum pro ipſis, victimam diuinæ maieſtati libate: vt pariter digni beatitudine cæleſti mereamur inueniri. His dictis cum in oratione proſtratus verſum hunc decantaret, *Adhæſit pauimento anima mea*, ilico *Eutropia eius ſoror hortatur ciues ad martyriū.* *En verum paſtorē, pro ouibus ſuis ponentem animam ſuam.* *Truncatur*

capite S. Nicaſius gladiatoris ictu, capite truncatus, immortalitatis ſentententiam adimpleuit dicens: *Viuifica me ſecundum verbum tuum.* *Pſalm. 118.*

Magna animi fortitudo S Eutropiæ. Sancta vero Eutropia, videns impietatem eorum, ob corporis ſui pulchritudinem, mitigatam, ſuper interfectorem ſacerdotis inſiliens, Heu crudelis tyranne, ait, quid feciſti? Magnum Dei virum indignis iugulaſti manibus, & me tibi abutendam reſeruas? Diuina te iam iamque damnat ſententia. Quem ita ad martyrium ſuum prouocans, ſaltu repentino raptis palpebris, non fœminea virtute, ſed diuina vltione oculos eius euulſit: maluitque gladios perſequentium ſuſtinere, quam delectationib. eorum aſſentiendo, peccare. Ilico igitur ſacro fuſo ſanguine, palmam martyrii cum germano ſuo, & cæteris ſanctis ibidem triumphantibus à Domino promeruit. *Eutropiæ & ſodaliũ martyriũ.*

Vniuerſorum autem expleta cæde ſanctorum terror ſubitaneus omnes perſecutores Wandalos inuaſit; cùm propter audaciam virginis & Dei vltionem quam perſpiciebant; tum propter acies cæleſtes, quas contra ſe dimicare ſentiebant; tum etiam propter horribilem ſonitum, quem in eccleſia audiebant; ita vt relictis ſpoliis, fuga tumultuantes ſalutem quærerent. Sicque manente ciuitate ſolitaria (nam fideles incurſiones VVandalorum pertimeſcentes ad montium munitiones confugerant) ſub cuſtodia angelica martyrum ibi corpora ſeruabantur; ita vt in noctib. à longe cæleſtia conſpicerentur lumina, & ſuauiſſimi ſoni ſupernarum virtutum à multis audirentur carmina. Vnde pauciſſimi, qui remanſerant, ciues, reſumptis animis, ad vrbem properârunt, atque ſanctorum corpora cum hymnorum decantationib. circa ciuitatem locis congruis, ſumma cum reuerentia humârunt. *Wandali diuinitus in fugam vertuntur.*

Beatiſſimi vero Nicaſij & ſanctæ Eutropiæ reliquias in cœmiterio ſancti Agricolæ ſolenniter ſepelierunt.

VITA

Digitized by Google

VITA S. AGNELLI, ABBATIS NEAPOlitani: Ex ea quæ eſt per D. Dauidem Romæum Neapolitanum. Deceſſit è vita, vt patet infra, Anno Dominici Natalis 576.

C Baron. in Not. Mar Rom.

AGnellum, quem vulgus Anellum vocat, generoſa, ſed non antiquiſſima Neapoli ſtirpe ortum fuiſſe, legimus; nam licet hæc fuerit eius germana patria; generis tamen antiquitas, Syracuſis, multo tempore ante, ex veteri ſanctæ Luciæ familia Neapolim erat profecta. Habuit parentes Neapolitanos; patrem Fridericum Sodericũ, matrem Ioannam: ditiſſimos, iuſtos, & pios. Ioanna, filiis numq̃ procreatis, frequens erat in templo Virginis; ibi precabatur ab ea, vt liberos ſibi daret. Templũ illud poſtea ipſi Agnello ibi ſepulto dedicatum eſt. Euenit tandem, vt Menſe Martio verba hæc ex illa imagine exceperit; Ioanna preces tuas audiuimus, gignes filium nobis cariſſimum, cui Agnellus nomen erit; non caſu, & fortuitu; nam ſi proprium, & verum eius nomen quæretur, ſuæ virginali vitę modeſtia, verecundia, bonitate, temperantia, & dictorum, atque factorum moderatione, cur Agnellus ſit appellatus, cauſſam explicabit: nec aliunde nomen traxiſſe exiſtimabitur.

14. Decemb. Patria & parentes eius.

Diuino oraculo prænunciatur naſciturus.

Item qualiter appellandus.

Itemque anno D.XV. poſt natum Chriſtum, menſę Decemb. Ioanna peperit infantem filium; & octauo poſt die, cum ſalutari aqua expiandum curarent, Agnellum appellârunt. Agnellus adoleſcebat lepidus, venuſtus, forma & ſpecie liberali, & eximia ſummæ virtutis ſpe; tantum in literis adoleſcentulus diſcendo profecit, vt virgula diuina illi ſuppeditata, & diuinitus omnia ad illum delata viderentur. Viuebat ſancte, quiete, honeſte, humiliter, ac demiſſe; ſubmiſſius ſemper ſe gerebat aduerſus omnes: vt ſui nominis ſignificatio declarabat; omni ſcelere, omnique peccato caruit. In adoleſcẽtia parentib. orbatus, adita illorũ hereditate, ſacratiſq; initiat⁹, domũ hoſpitalẽ ædifi-

Tempus Natiuitatis eius.

Mirifice proficit.

Digitized by Google

ædificauit prope fanum, in quo ſuus natalis dies prædictus fuerat; cum propter cæli temperationem :(ibi enim aër purus, & temperatior, & cælum tenuius eſt) tum propter ſuam erga locum illum pietatem. In hanc domum omnes pauperes infirmiſſima valetudine vndique collectos comportabat; ibi omnes medicaminibus, & miraculis ita curabantur, ita leuabantur, vt Deus medicinam facere videretur. Agnelli pietas, & amor tantus erat in omnes, vt ferme in manibus ſemper medicamenta teneret; ſua pecunia alebat & ſuſtinebat omnes; reliquum tempus, quod erat exiguum, precibus, & Dei contemplatione traducebat. Huius templi parietinæ, & reliquiæ in horto religioſarum virginum ſancti Gaudioſi hoc tempore videri dicuntur.

Xenodochiũ cõdit.

Erat Anna quædam exacta ætate mulier, quæ cum aliquarum gallinarum, quæ ab Agnello paratæ, vt ægrotis victum ſuppeditarent, domi alebantur, curam ſuſtinebat; tum ægrotis miniſtrabat; nam & aliqua mulierum propria ſunt; & Agnellus ſolus omnia gerere, atque onera ſuſtinere non poterat; immo ambos ægrotorum cura & diligentes, & attentos, & occupatos, & ſemper impeditos tenebat. Gallinæ dum huc, & illuc paſſim latius tota vicinitate vagabantur, ſurreptæ fuerunt à quibuſdam hominibus, cognatione, vt creditur, paterna cum Agnello coniunctis. Agnellus & Annæ clamore, & lamentis, & hominum impietate, & ſcelere commotus, cum eos animo tam vidiſſet, quam ea, quæ oculis cernimus, miſit Annam illos ſuis verbis admonituram, vt gallinas reſtituerent; ne incommodo aliquo afficerentur pauperes, quos Chriſtus vſque eò diligit, vt ipſos captiuos è ſeruitute redemerit ſuo ſanguine. Verba hæc odioſa fuerunt machœrophoris illis, vt in Annam iniurioſi, clamore, conuitioque iactatam domo ſua præcipitem exturbauerint; conſpectoque Agnello, qui hæc videns, ipſe adibat, prodierunt obuiam; iniurioſius ſe ab ipſo tractari, conclamantes, cum furtum non fecerint. Poterant

Occultos fures prodit.

Digitized by Google

terant inficiari hoc,cùm à nemine ſe viſos, & crimen nec ſuſpitionibus, nec coniecturis coargui poſſe, intell gerent. Agnellus fraternè, comiter, benigneque reſpondit, nollent peccatum peccato cumulare; nec à mendacio contra verum ſtare; cum vates Dei ſanctiſſimus diceret; Perdes omnes mendaces, fallenteſq; mendacio;ſatis ipſis eſſe deberet, non ſatisfeciſſe Dei mandatis; eius legem; dicentis; Non furtum facias, irritam feciſſe;hoc amplius, eius ſeruis contumelioſiſſime maledicere,& contra veritatem reſiſtere,atque repugnare auderent; qui veritati reſiſtit, Deo reſiſtit;ſe à Deo,cui nihil occultum eſt,ad eos miſſum, ex eius mandatis moniturum,vt erratum ſuum agnoſcerent;aliter, Deum, cui omnia patent, grauiter exardeſcet:non temere illis iraſceretur. Agnellus plura de hoc peccato dixit,grauiſſimis illos verbis reprehendendo; ſed illi veritatem,& peccatum occultantes, domo ſua Agnellum extruſerunt; de quibus vnus eum mentiri dicens, eiuſque malam manu percutiens, genuinum dentem euulſit: qui dens hodie in eius fano dicitur ſeruari. Agnellus dolorem facile paſſus, illos, inquit, Deo iniurias feciſſe,nec eas ſeipſum perſecuturum;ne proprium Dei officium; atque munus vſurpare videretur;ſibi tantum non aſſumere,neque arrogare.Deus igitur vlciſcetur: debitam; & meritam gratiam eis referet. Vix hæc dixerat, cum Deus omnibus palam fecit,& quantum illum amaret,& quantum illarum rerum haberet odium, pœna declaruit; & mendacium refellendo coarguit;nam qui Agnellum manu percuſſerat, mancus manu captus; & debilis ilico factus; oculis, cum primus gallinas vidiſſet, & cæteris hoc perſuaſiſſet,priuatus eſt: & pili omnium, qui gallinas comederant, in gallinarum plumas conuerſi fuerunt. Hoc certiſſimo fuit argumento, eos gallinas auerſas necaſſe,ſed poſt côfitentes peccatum ſuum ab Agnello ſanati ſunt; ſolus illorum conſiliarius; qui Agnellum percuſſerat, oculis amiſſis in luminis cæcitate ſemper vixit, & ex ... tempore ad hanc noſtram diem eius

Illi furtum negant.

Magna viri Dei patientia.

Vltio diuina in fures mendaces.

Excepto vno oẽs à viro Sancto ſanantur.

ædificauit prope fanum, in quo ſuus natalis dies prædictus fuerat; cum propter cæli temperationem :(ibi enim aër purus, & temperatior, & cælum tenuius eſt) tum propter ſuam erga locum illum pietatem. In hanc domum omnes pauperes infirmiſſima valetudine vndique collectos comportabat; ibi omnes medicaminibus, & miraculis ita curabantur, ita leuabantur, vt Deus medicinam facere videretur. Agnelli pietas, & amor tantus erat in omnes, vt ferme in manibus ſemper medicamenta teneret; ſua pecunia alebat & ſuſtinebat omnes; reliquum tempus, quod erat exiguum, precibus, & Dei contemplatione traducebat. Huius templi parietinæ, & reliquiæ in horto religioſarum virginum ſancti Gaudioſi hoc tempore videri dicuntur.

Xenodochiũ cõdit.

Erat Anna quædam exacta ætate mulier, quæ cum aliquarum gallinarum, quæ ab Agnello paratæ, vt ægrotis victum ſuppeditarent, domi alebantur, curam ſuſtinebat; tum ægrotis miniſtrabat; nam & aliqua mulierum propria ſunt; & Agnellus ſolus omnia gerere, atque onera ſuſtinere non poterat; immo ambos ægrotorum cura & diligentes, & attentos, & occupatos, & ſemper impeditos tenebat. Gallinæ dum huc, & illuc paſſim latius tota vicinitate vagabantur, ſurreptæ fuerunt à quibuſdam hominibus, cognatione, vt creditur, paterna cum Agnello coniunctis. Agnellus & Annæ clamore, & lamentis, & hominum impietate, & ſcelere commotus, cum eos animo tam vidiſſet, quam ea, quæ oculis cernimus, miſit Annam illos ſuis verbis admonituram, vt gallinas reſtituerent; ne incommodo aliquo afficerentur pauperes, quos Chriſtus vſque eò diligit, vt ipſos captiuos è ſeruitute redemerit ſuo ſanguine. Verba hæc odioſa fuerunt machœrophoris illis, vt in Annam iniurioſi, clamore, conuitioque iactatam domo ſua præcipitem exturbauerint; conſpectoque Agnello, qui hæc videns, ipſe adibat, prodierunt obuiam; iniurioſius ſe ab ipſo tractari, conclamantes, cum furtum non fecerint. Poterant

Occultos fures prodit.

terant inſiciari hoc, cùm à nemine ſe viſos, & crimen nec ſuſpitionibus, nec coniecturis coargui poſſe, intelligerent. Agnellus fraternè, comiter, benigneque reſpondit, nollent peccatum peccato cumulare; nec à mendacio contra verum ſtare; cum vates Dei ſanctiſſimus diceret; Perdes omnes mendaces, fallenteſq; mendacio; ſatis ipſis eſſe deberet, non ſatisfeciſſe Dei mandatis; eius legem; dicentis; Non furtum facias, irritam feciſſe; hoc amplius, eius ſeruis contumelioſiſſime maledicere, & contra veritatem reſiſtere, atque repugnare auderent; qui veritati reſiſtit; Deo reſiſtit; ſe à Deo, cui nihil occultum eſt, ad eos miſſum, ex eius mandatis moniturum, vt erratum ſuum agnoſcerent; aliter, Deus, cui omnia patent, grauiter exardeſcet: non temere illis iraſceretur. Agnellus plura de hoc peccato dixit, grauiſſimis illos verbis reprehendendo; ſed illi veritatem, & peccatum occultantes, domo ſua Agnellum extruſerunt; de quibus vnus eum mentiri dicens, eiuſque malam manu percutiens, genuinum dentem euulſit: qui dens hodie in eius fano dicitur ſeruari. Agnellus dolorem facile paſſus, illos, inquit, Deo iniurias feciſſe, nec eas ſeipſum perſecuturum; ne proprium Dei officium; atque munus vſurpare videretur; ſibi tantum non aſſumere, neque arrogare. Deus igitur vlciſcetur: debitam; & meritam gratiam eis referet. Vix hæc dixerat, cum Deus omnibus palam fecit, & quantum illum amaret, & quantum illarum rerum haberet odium, pœna declaruit; & mendacium refellendo coarguit; nam qui Agnellum manu percuſſerat, mancus manu captus; & debilis ilico factus; oculis, cum primus gallinas vidiſſet, & cæteris hoc perſuaſiſſet, priuatus eſt: & pili omnium, qui gallinas comederant, in gallinarum plumas conuerſi fuerunt: Hoc certiſſimo fuit argumento, eos gallinas aueſas necaſſe; ſed poſt cõfitentes peccatum ſuum ab Agnello ſanati ſunt; ſolus illorum conſiliarius; qui Agnellum percuſſerat, oculis amiſſis in luminis cæcitate ſemper vixit, & ex eo tempore ad hanc noſtram diem eius

Illi furtum negant.

Magna viri Dei patientia.

Vltio diuina in fures mendaces.

Excepto vno oēs à viro Sancto ſanantur.

eius familiæ ſenior, quam ceteri, in huius rei memoriam, cum id ætatis agit, qua tum erat ille, lumina amittit: licet prima nominis littera mutata, pro Sodericis immutauerint.

His viſis Neapolitani cum rerum deſperatio animos ſuos occupabat, ad Agnellum confugiebant; & ſemel, iterum, ac ſæpius hoſtes Neapolim obſeſſam tenentes Agnellus ſolus nullis armis, niſi crucis vexillo pellendo, fugauit; & patriæ aditu, & aſcenſu repulit; & eam obſidione liberauit. Nec non poſt mortem viſus eſt cum ſimili vexillo repellens atque fugans hoſtes Neapolim circumſedentes. Hinc eius ſimulacrum cum vexillo collocatum videmus. Quare magnam ſublato metu hoſtili ex his rebus famam, laudem, & gloriam conſecutus, ab omnibus viſebatur, obſeruantia colebatur; vt non ſatis ad Deum contemplandũ temporis haberet. Quæ animaduertens, timere cœpit; ne his rebus elatus, & inflatus non contineretur; ne in his audiendis, videndiſque gloria, & prædicatione ſeſe efferret; proinde in deſertiſſimam ſolitudinem diſceſſit; & ibi tamdiu, agreſtibus, aſperiſque herbis, & crudis agreſtium arborum pomis paſtus vitam egit, dum hæc verba è cælo audiit; Agnelle cur patriam deſeruiſti? ſi eſſes Neapoli, fructum multo maiorem, quam hic, meruiſſes, quem retribuiſſet tibi Deus; licet n. cognitio, contemplatioq; Dei, actione potior ſit, eique ſemper anteponenda, tamen actio cognitioni anteponitur, cum tempus, & neceſſitas flagitat, vt homines, vicinos potiſſimum, qui in Christi numerum nomen dederunt, vel daturi ſunt, cũ malis vrgentur, neceſſitate premũtur, eorum ſalus in diſcrimine verſantur, ſubleuemus. His auditis Agnellus obſtupuit, & derepente Neapolim ad domum ſuam perhoſpitalem rediit, cum fuiſſet ibi annos vij. Menſ. IX. D. III. Prope q̃ domum illo tempore Gaudioſus cognomento Septimius Cælius Pontifex Bithynicus, Quẽ vult Deus, complures item alij ſacerdotes Afri, qui cũ VVandalos Africam diripientes (ꝙ & diuus Aurelius Auguſtinus in

Quibus armis aliquoties tam in viuis quã poſt obitũ Neapolim ab hoſtibus liberarit.

Veritus diſcrimen vanægloriæ deſertum petit.

Cælitus admonitus Neapolim redit.

Digitized by Google

nus in epiſtolis ſcriptum reliquit) fugerent, Neapolim venerant, domicilium ſibi ædificauerant: intellectaq; vita, quam B. Agnellus agebat, ipſum vehementer repugnantem ſibi rectorem, & magiſtrum, qui Abbas vocatur, adoptârunt. Erat Agnellus in precibus aſſiduus; diligens, & attentus; in admonitionibus blandus, amicus, grauis; in obiurgationibus, ad quas non iratus, ſed inuitus, & neceſſario veniebat, maiore vocis contentione, & verborum acriore grauitate vtebatur. Fuit denique ſeuerus, modeſtiſſimus, prudentiſſimus, integerrimus, & caſtiſſimus virgo vſque ad ſuæ vitæ finem. Gaudioſus interim, & ſocij ex hac vita deceſſerant, ſepultiq; fuerant in templo ipſi Gaudioſo nũc dedicato: quorũ dies anniuerſarius agitur. 28. Oct.

Aſſumitur in Abbatē & a quib.

De eo C. Baron. in Not. Mar. Rom.

Agnellus ſexageſimo & primo anno poſt diem natalem ſuum, quo die S. Luciæ ſacra anniuerſaria conficiuntur, res diuinas faciens mortem ſuam multis hominib. qui intereant idq; oculis lacrymantibus audiebant, prædixit. Poſtero aũt die, qui fuit XIX. Calen. Ian. lætus, Deo, hominibuſq; carus, beatus, & felix migrauit in cælum Anno poſt natum Chriſtum DLXXVI.

S. Agnellus prædicit obitum ſuũ.

Obit feliciter.

MART. SS. VALENTINI, CONCORDII, a Noualis & Agricolæ. Ex Hieronymi Rubei 2. lib. Hiſtoriarum Rauẽnatum. Paſſi ſunt anno Chriſti circa 303. Marcelli Papæ 7. Dioclet. & Maxim. 20.

al. Naual.

C. Bar. Tō. 2. Annal.

IN ea calamitate, quam Diocletianus Chriſtianis intulit Rauennæ, Valentinus cum Nouali & Agric. 17. Kal. Ian. ob Chriſtum acerbiſſimam necem ſubierunt. De Valentino in vita D. Dalmatii Epiſc. & Mar. Ticinenſis, in hanc ſententiam legimus. Ad Dalmatium (cũm is eſſet in vrbe Alba, patre ſenatore, & occulte primum Chriſtianus, mox omnibus ſtatim relictis, palam Chriſtum Deum ꝑdicare & miracula edere cœpiſſet) Valentinus magiſter militum, cum ad eius aures fama perueniſſet, Rauenna profectus, venit ad eum rogans, vt filio graui morbo laboranti, ac

16. Decemb.

Dalmatij vitã quære 5. Decemb.

ac iam deſperato ſuppetias ferret. Deum precatus Dalmatius Valentino renunciat; Concordium filiũ ſuum, qui erat Rauennæ, conualuiſſe: virumque ſanctiſſimum, item Rauennatem; nomine Antonium, eadem die obiiſſe. Quæ omnia cum Valentinus Rauennam regreſſus, vera compeiſſet, denuo ad Dalmatium rediens, vna filio, ſacra baptiſmatis vnda ablutus eſt. Cœpit ab eo die Valentinus Rauennæ Chriſtum profiteri, multiſque ad veram eius religionem adductis, tandem pariter cum filio Concordio, & Nouali, Agricolaque ſociis ob Chriſtum (vti memorauimus) necatus eſt.

S. Valentinus cum filio credit in Chriſtũ & baptizatur & tandem martyrio coronatur.

VITA S. VVIVINAE, BIGARDIENSIS Monaſterij, in Brabantia, fundatricis; Ex monumentis Maioris Bigardiæ. Claruit, vt patet infrà, An. ſalutis 1133. *&c.*

C. Barõ in Not. Mart. Rom.

S. Wiuina in pago Flandrenſi ortum accepit ex nobili familia de Oſij. Vbi cum adoleſcentulam adamaret Richardus quidam, ipſa eum ſic conuertit, vt in Eeckholt vitam eremiticam ſit amplexatus. Quo facto; & ipſa quoque Wiuina cum collega ſua Emuuara, patria deſerta, Bigardas abiit anno 1126. vbi triennio incolis ignota; Deo autem notiſſima fuit: Poſtea cum collega Bruxellas venit ad Godefridum Barbatum; Bigardas expetens, vt ibi chorum Virginũ adunaret. Locum Comes libens Virginibus conceſſit; & ſucceſſor dotauit. Vnde habitum D. Benedicti ipſa induit anno milleſimo centeſimo trigeſimo tertio; ornanſque ſe floribus humilitatis, obedientiæ & abſtinentiæ, multas Virgines ad ſe attraxit. Demum Virginem virginum matrem, cùm eſſet annorum ſexaginta & ſeptem, morientem chorus ſuſcepit Angelicus, circã annum Chriſti milleſimum centeſimum ſeptuageſimum, decimo ſeptimo die Decembris: quam poſt ſeptem annos miraculis glorioſam iuſſu Alardi

17 Decem. Patria & genus eius.

Habitum S Benedicti ſuſcipit, & complures ſibi aſſociat virgines.

Moritur.

Camera.

Digitized by Google

Cameracenſis Epiſcopi Arnulphus Abbas Affligeniẽſis in feretro collocauit, ſeptimo Calend: Octobris anno Christi milleſimo centeſimo ſeptuageſimo ſeptimo. Martyrologium etiam Romanum his verbis eam ponit: Bigardis prope Bruxellam, ſanctæ Viuinæ Virginis, cuius egregiam ſanctitatem miracula crebra teſtantur.

Clara miraculis eleuatur An. Dom. 177.

VITA S. BEGGHAE MATRONAE, Viduæ: Partim ex Domino Molano; partim ex vitis S. Modoaldi, & S. Gertrudis. Fato conceßit, Anno partus Virginei, 698.

C Baron. Tom. 8. Annal & in Not. Mar. Rom.

VEnerabilis Beggha patrem habuit Pipinum, primum Ducem Brabantiæ, & Maiorem domûs in Auſtraſia, (alias Auſtraſiæ,) germanam verò ſororem beatiſſimam Gertrudem. Quæ Deo dilecta matrona, etſi ſponſum in terris, diuina diſpenſante prouidentia, cum timore Dei conſenſit ſuſcipere, bino tamen adhuc ordine ſanctitatis, hinc triceſimum fructum pudicitiæ matronalis, illinc ſexageſimum referens cõtinentiæ vidualis, duplicem quoque beatitudinis palmam meruit obtinere. Atque iterum ſciendum eſt, Anſigiſum fuiſſe filium beati Arnulphi, ex Maiore domûs, Metenſis Epiſcopi, cui venerabilis Beggha felici iuncta matrimonio, generoſæ ſobolis & nobiliſſimorum Regum mater exſtitit. Huius ſiquidem filius Pipinus, quem præfato Duci peperit, nomen aui referens; qui mortuo Rege Childerico, ſub quo beatus Lambertus eximia claruit ſanctitate, eò magnitudinis excreuit & potentiæ, vt in tota * Auſtria, etſi non regio nomine, regia tamen dominaretur poteſtate. Nam multa præclara bella gerens, de omnibus fortiter triumphauit, ipſumque Regem Francorum Theodoricum bello ſuperans, in fugam vertit: ſed & beatũ Lambertum, factione iniquorum de Epiſcopatu eie-

17. Decem. Patria & parentes eius.

Nubit Anſigiſo filio B. Arnulphi.

** Auſtraſia.*

Nepos V. Begghæ Carolus Martellus.

ctum, in cathedra ſua decentiſſime relocauit. ¶Et vt tam glorioſæ ſobolis fortia & præclara geſta liceat aliquatenus intueri, immo non paruo ſtupore admirari; videmus Carolum (quem idem Pipinus ſibi ſuperſtitem tam dignitatis ſuæ, quàm & fortitudinis reliquit hæredem) quomodo ſcilicet patrios tranſiliens limites, antiquas patrum victorias nouis excedens, mirabiles triumphos de Ducibus ac Regib. de populis & barbaris nationibus reportauit. Nam & Saracenos, tribus eorum Regibus peremptis vſque ad internecionem fudit: vrbeſque eorum famoſiſſimas expugnans, vſque ad fundamenta ſubuertit. Vnde & cognomen Tudetes à tundendo accepit; eo quod à Sclauis vſque ad Hiſpanos tot regna, tot vrbes, tot caſtra & oppida, ferrei inſtar metalli tundens, tranſuolaſſe dicitur potius quàm ſuperaſſe. Sed & quid de filiis eiuſdem Caroli, Carolomanno ſcilicet ac Pipino, dixerim? è quibus Carolomannus poſt plurima bella & nobiles triumphos ſecularem deſerens militiam, factus monachus in monte Caſſino cæleſti ſe militiæ mancipauit: Pipinus vero virtutum ſuarum meritis excreſcens, primus in hac ſtirpe regium nomen obtinuit.

Carolomānus patruꝰ Caroli Magni fit monachus.

Nam cùm merito prudentiæ ſuæ & virtutis, acclamantibus Ducibus & populis primum à S. Bonifacio Moguntinenſi Epiſcopo, auctoritate Zachariæ Papæ, in Regem eſſet conſecratus, poſtmodum à Stephano Papa ſucceſſore Zachariæ, quia Romanam Rempublicam ab Aiſtulphi Regis Longobardorum incurſibus defendit, Apoſtolica benedictione, tam ipſe quā vxor eius ac liberi, in regnum perpetuo eſt confirmatus. Sed & tandem quoque (ſi placet) veniamus ad illū glorioſiſſimum Imperatorem Carolum Magnum, huius Pipini filium. Qui paternas virtutes cæteris magnificentius augens; regio nomini, quod pater eius promeruit, Romani etiam nomen Imperii & dignitatem feliciter adiecit. Ipſe eſt enim, cui in die Natalis Domini Leo Papa cum Apoſtolica benedictione Imperij coronam impoſuit, & à cuncto Romanorum popu-

Carolus Magnus S. Begghæ abnepos, in Romanorum Imp. coronatur.

populo ter acclamatum eſt: Carolo Auguſto, à Deo coronato, Magno & Pacifico Imperatori Romanorũ, vita & victoria.

Huius ſane nomen & gloria virtus & victoria, per tanta tempora adhuc quaſi recens ore vniuerſorum cum tanto ſtudio & admiratione celebratur, vt ſi litera ſileat, ſola fama quaſi viuere credatur. Qui quidem iam dicti quantum religionis, potentiæ & honoris Gallicis contulerint eccleſiis, teſtantur eccleſiæ quas cum diuerſi generis ornamentis, tum etiam prædiis & regalibus ſuis, Caſtris ſcilicet & Comitatibus, cum iure ciuitatum conceſſis, magnifice extulerunt, ne ſancta Dei Eccleſia huius ſeculi potentibus ſubiaceret, aut tyrannide eorum paueſceret. Atque horum videlicet omnium origo eſt, & fons venerabilis Beggha cum ſuo Anſigiſo: qui quidem Dux egregius ab alumno ſuo Gunduino, quem puerum forte inuentum, & ſacro fonte ſuſceptum aluit in filium, & exaltauit, crudeliter in venatione peremptus eſt; propter appetitum honoris ſui, quem tamen impius ille conſecutus non eſt.

Nota cur olim Principes tam liberales fuerint in eccleſias.

At vero Deo dilecta Beggha, eo perempto, Romam adiit, dominam mundi, & Eccleſiæ caput. Vnde cum benedictione Papa & donatis Reliquiis reuerſa, in honorem ſeptem Eccleſiarum Romanarum, Andanæ ad Moſam, cœnobium ſeptem Eccleſiarum fundauit: vbi & fœminas ſub Religione congregauit, & ſecundum ſanctorum Canonum præcepta clauſtris regularibus muniuit. Quin & expetiuit quoque ex monaſterio germanæ ſuæ Gertrudis, ſacras virgines & Reliquias, vt cœptum poſſet opus abſoluere. Nec mora: Datæ ſunt ei ſacræ Reliquiæ, & libri ſanctarũ ſcripturarum, & eiuſdem habitûs aliquot religioſæ ſorores; quæ illic monaſticæ religionis prima iacerent fundamenta; addita etiam parte quadam lectuli, in quo ſancti Gertrudis ſoror eius ſupremum Chriſto reddiderat ſpiritum; ad quem certe innumera facta

Roma rediux V. Beggha extruit cœnobium Andanenſe.

Transferuntur eo aliquot ſorores Niuellenſes.

Migrat D. Beggha ad Chriſtum Anno 698. ſunt miracula. Et quidem, vt finem habeat noſter ſermo, obiit tandem & ipſa piiſſima Beggha ibidem velata, decimo ſexto Calend. Ianuarij: quo die feſtum eius celebratur Andanæ, in loco quietis; qui eſt inter Namurcum & Huium. Obiit anno Chriſti ſexcenteſimo nonageſimo octauo.

VITA S. GATIANI, PRIMI EPISCOPI Turonenſis: Ex ea quæ eſt per S. Gregorium æque Turonenſem epiſcopum, Lib. 10. hiſtor. cap. 30. Quando claruerit patet infrà.

18. Decemb

** eſt is (iuxta Baron. Tō. 2.) ann. Chr. Dom. 253.*

PRimus eccleſiæ Turonenſis antiſtes Gatianus anno Imperij * Decii 1. à Romanæ Sedis Pontifice Fabiano deſtinatus eſt qui vrbem, multitudine paganorum nefaria idolorum ſuperſtitione miſerrimè cōflictante, plenam inueniens, prædicatione diuini verbi clanculum eam primo expugnare cœpit. *Prædicat Chriſtum clam.* Idololatræ namque tanta in eum rabie interdum ſæuiebant, vt inuentum multis iniuriis afficerent, impoſitiſque plagis haud leuibus ad mortem raptarent. *Multa patitur.* Et quidem ille martyrij cupidus, vitam libenter vel millies data oportunitate pro Chriſto neci expoſuiſſet: niſi eam in apertam eccleſiæ perniciem vergere proſpexiſſet. *Obitus eius.* Igitur occulte animarum ſaluti die noctéque inuigilans, tandem in pace poſt annos non paucos è vita deceſſit: magno ſane cum eccleſiæ iſtius detrimento; vt poſte quæ annos 37. paſtore deinceps caruerit.

C. Baron. Tom. 12. in Append. Tom. 9. Anno 738.

VITA S. VVVNIBALDI, (ALIAS VVINEbaldi, & VVinniboldi,) Abbatis Heydenheimenſis: Ex ea quæ extat penez D. Henricum Caniſium, Tom. 4. Antiq. Lection. Claruit Anno Redemptoris 738. &c.

18. Decem. S. Wunibaldus, Richardi Anglorum Reguli inclyta proles,

proles, fratrem habuit *b* Wilibaldum (alias Willibol- dum, & ſororem *c* Walpurgam (alias VValburg.) Porro decem iam fere annorum ætate, facie decorus, fide robuſtus, almi Dei adminiculo, fratriſque exhortatione, propinquorum, amicorumque ſuorum carnalium affectum poſtponens, præſertimque propriam hæreditatis patriam, cum nouerca, fratrum, ſororumque ſuarum clientela contemnens, ignotas peregrinationes probare, penetrareque maluit, quam præſentis vitæ huius fluxilis diuitiarum florere proſperitatibus; & ſic in extremis barbarorum finibus vitam ducere monachalem magna mentis deuotione quotidie anhelando deſiderabat; quod poſtea deuotus adimpleuit. Itaque ſagax ille, ſtatim Domino diſpenſante optatum & deſideratum inchoauit iter, & ſuorum ſociatus comitatu patris & fratris, cum conſilio nautarum nauem conſcendentes, cerulæ aquæ lympharum inuaſerunt liquida, vſque dum tumida æquorum timida, congelida gurgitum garrula, fluctuum ſpumoſa Syrtium ſuperarent ſalſa. Aſt tunc exultabundi per arida terrarum gradiebantur gramina; & ſic ouantes & lætantes, voti compotes perfectas omnipotenti Deo impendebant gratias, quod proſpere ſuper ſpumoſa vndarum æquora & periculoſas ponti procellas portum videre meruerint: ſic caſtra metantes ibidem pauliſper laſſata de itinere refocillabant membra, vſque dum vegetati ac roborati votiuam cœpti itineris iterum gradiebantur viam, multiſque in itinere Sanctorum ſacris ſe commendabant patrociniis, & plures per viam cum ſociis ſanctorum adierunt Baſilicas, pia poſtulantes illorum præſidia, vt tuti alienas peragrarent barbarorum villas. Tum illi properantes profecti ſunt: timebant enim ne autumnale ſibi deficeret tempus, & prius eis gelida hyems, aura vitioſa & nebuloſa, horride irruentes, ſuperuenirent, antequam almam Apoſtoli adire, ſpeculariqué mererentur baſilicam Petri.

Patria & parentes eius.

Eorum vitam quare.

a 7. *Febr.*

b 7. *Iulij.*

c 1. *Maij.*

Cum Patre & Fratre peregrinationem auſpicatur.

Et tunc illi pergentes per vaſta Gallicaniæ rura, & *Richardi*

moritur & ſepelitur Luca in Italia. per ſpatioſam Italiæ tellurem, vſq; ad vrbem, quæ vocatur Luca, Patrem ſuum ægrotantem, ēt ſeminecem obtulerunt illic; & ſicut prædeſtinata, illud fore fecerunt fata, vitam finiuit illic, & terra humatus illic requieſcit ad S. Frigidianum. At illi confeſtim per campeſtria camporum incerta, per denſa ſaltuum ſolitaria, per concaua vallium, per innormia collium cacumina, per immenſa alpium ardua ingenti labore progredientes, tandem ad multum deſideratos deuenerũt terminos, cum comitatu contribulium ac collegarũ cœtu. Itaq; clara cernentes vrbis Romanorum mœnia, ſtatim gratulabundi procedentes, glorioſam intrauerunt baſilicam S. Petri Apoſtolorũ principis; remiſſionem omnium peccatorum poſtulantes: vt illius promoti patrocinio perennem vitæ obtinerēt palmã.

Praſtianũ.

Romam veniunt & loca ſacra obeunt. Wunibaldus ſuſcipit primam tõſuram. Tunc ille heros agilis cœleſti inſtigatus gratia, tonſuram accipere, & Dei ſeruitio ſe ſubiugare ſtuduit, & ſic ſolerter ſaluberrimam ſapientiæ exorſus eſt philoſophiam; ſacræ lectionis aſſidue inhærendo; & ſuperno rore irrigatus, germen in eo iam tunc frugiferrum florere cœpit virtutũ. Magna interim correptus eſt vterque corporis infirmitate, ſicut illic fore ſolet, vt congruis æſtatis tẽporib. magna febris fatigatio aduenas illuc veniẽtes viſitare ſeu grauare cõſueuit. Tũc illi duo germani Willebaldus & Wunebaldus infirmi inter ſe alternantes, alter ambulabat, quandó alter iacebat, vt ſubueniret ambobus. Et tamen ille vir Dei, almi Dei adminiculo, pſalterium in ægritudine tam imbecillis, & tam infirmus indagando diſcebat, & ſtatim iterùm cum vegetari illius cœperunt membra, & virtus in eo conualeſcere, alias ſcripturarum paginas perlegendo ſcrutabatur. Atq; ita de die in diem meliorando, Deo militando, alios monendo proficiebat, vt magis iam didaſcalus, quam diſcipulus eſſe poterat. Sed & ille magno mentis amore, & honoris dignitate inter oẽs habebatur contribulium collegas. ¶Cumq; tranſactis ſeptem annorum curriculis, Saxonicam iterũ propriæ natiuitatis terram viſitare intenderet, & ob hoc præcipuè,

Ibidem infirmãtur fratres ambo.

Wunibaldi ingens profectus.

cipue, vt ſi vllum de ſua genealogia ad ſacram diuinæ ſeruitutis militiam exhortari, atq; ſecum ducere poſſet, ſecundum ſuæ voluntatis arbitrium patriam viſitando intrauit, & ſtatim magno gaudio ſuſceptus ab amicis, diligenter incipiebat illos alloquendo & docendo, fratres & ſorores, & alios de ſuo genere propinquos exhortari & perſuadere, vt in recto itineris tramite ambulando de ſolida veritatis via pedem retrahendo non deuiarent, ſed ad anguſtam paradiſi portam per arctam & aſperam viam ire ſcandereque tentarent. Et ſic admonendo atque inſtigando propinquorum atque cognatorum vicos & domos permeauit, menteſq; multorum de ſecularibus negotiationum curis ad diuinæ inſtitutionis formam regendo prouexit. Et tunc iterum licentia poſtulata, cum conſilio amicorum, & cum iuniorum ſubſidiis, fratre ſuo comite ſacra iterū S. Petri perquirere properabat pſidia. Poſthæc itaq; cū electus Chriſti athleta ſecūda vice Romā ad S. Petri baſilicam veniret illic aliquanta temporum intercapedine manens, prouidæ circumſpectionis grauitate ſollicitus, pudicam continentiæ vitam ducendo, quotidie ad meliorem ſpiritualis vitæ diſciplinam, & ſecularis vitæ ſapientiam proficiebat.

Reuiſit patriam & quare.

Inde reuertitur Romam.

Cumq; fidelis ille atq; felix Chriſti famulus S. Bonifacius Romam veniens, præclaram ac illuſtrem S. Petri Eccleſiam perquireret, ſacriſq; illic orationum munimentis Domino, ſanctoq; Petro ſe commendaret, inueſtigare cœpit, ſi quos ibi reperire poſſit, quib. Euangelici ſermonis conſortium valeret cōmendare, ſtatimq; multos contribulium ſuorum, nec nō & alios pios atq; eruditos ſacerdotalis infulæ Preſbyteros ſecum pergere inuitabat; vt ad ſacri verbi obſequium, illi forent cooperatores. Protinuſque tunc, dum audiſſet venerandum virum Wunebaldum illic manere, ſtatimq; alloquendo inuitabat illum, vt adminiculum tanti laboris, & ſolatium Epiſcopatus in diuini verbi adminiſtratione illi eſſet; cū quidē carnali ꝓpinquitatis & ſanguinis copulatione illi ſociat⁹, atq; foret

Eius vitā require 5. Iunij.

& locum illum Marci Euangeliſtæ citaret, Tolle grabatum tuum & ambula: & loco κράββατον quod habet textus, dixiſſet σκιμπόδιον; id eſt, lectum humilem, aſſurgens Spiridion, Tunè, inquit, melior es illo, qui τὸν κράββατον, dixit, vt eius verbis vti dedigneris? Quod cùm dixiſſet, exilijt è ſede ſacerdotali, populo inſpectante, atque hoc modo Triphyllium eloquentia ſe arroganter efferentem, ad modeſtiam erudiuit; nam ſatis in ſe habuit auctoritatis ad pudorem alteri incutiendum; quippè cum & veneratione dignus eſſet, & rerum admirabiliter geſtarum gloria maximè nobilitatus; quin etiam cum eum & ætate anteiret & dignitate ſacerdotali.

S. Spiridion videt arcanas Triphyllij cogitationes.

Cæterum vt innumera alia, quibus in vita claruit, miracula prætermittamus; tantæ apud omnes exiſtimationis & auctoritatis fuit, licet ſublimiores illas Philoſophorum diſciplinas nè extremis quidē labris guſtâſſet, vt memoratus Triphyllius, qui diu Beryti ius ciuile profeſſus erat, admiratus viri egregiæ vitæ inſtitutionem, miraculorum virtute mirificè illuſtratam, eo licet homine agreſti & cuſtode ouium, vti voluerit præceptore: magnam ſibi inde gloriam comparans, quod Spiridionis diſcipulus effectus eſſet.

Hæc ex Baron. Annal. tom. 3. fol 250. qui hæc eadem ex Sozomeno habet, lib 1. C. 11. & Nicephor lib. 2. cap. 42.

Et hoc quidem modo vir ſanctiſſimus prudentia pariter & ſimplicitate admirandus vitam inſtituit, plenuſque dierum & bonorum operum ad cœlos migrauit; ab obitu quidem eximijs quoque coruſcans miraculis.

Moritur feliciter.

Poſt mortē miraculis clarus.

VITA S. VIATORIS, BRIXIENSIS ET Bergomenſis Epiſcopi: Ex ea quæ extat per R. D. Antonium Benalium, Canonicum Bergomenſem. Diem obijt Anno Reſtauratæ ſalutis 88.

C Baron. in Notat. Mar. Rom.

14. Decem.

SAnctus Viator Brixiæ nobilibus eſt ortus Parentibus. Is excellenti ingenij magnitudine & præclara

clara eruditione ornatus, cum primum è pueris exceſſit, commendationem à modeſtia & temperantia duxit. In ciuilibus officiis eius induſtria maximè viguit. Florente vero iuuenta, etſi res ingentes, ſpe cogitatione complexus erat; tamen cum aliquando animum à ciuilibus & domeſticis negocijs ſeuocaſſet, ſecumque eſſe coegiſſet, rerumque naturam & generis humani imbecillitatem diu multumque ſecum conſideraſſet, plurimum ſe aliosque qui in rebus fluxis & fragilibus ſpem collocarent, errare intellexit. Animaduertebat enim humanarum cupiditatum ſitim neque gloria, neque diuitijs, neque voluptatibus, neque honoribus expleri poſſe; quæ vt ex ſententia ſuccederent, tamen ſæpe aut viuentibus videntibuſque poſſeſſoribus in aduerſa mutarentur; & quo altius elati eſſent, eo fœdius corruerent; aut confectò tandem exiguæ huius vitæ curſu, ijs cedendum eſſet; & qui nullis poſſeſſionum terminis contenti erant, horum vnumquemq; in ſepulchrum illatum vix quatuor cubitorũ ſpacium obtinere oculis ipſis cernebat. Cum ijs curis Viator agitaretur, ſeque interim ad cœleſtem gloriam natum eſſe, & à Deo multa inſtrumenta ad eam conſequendam habere ſentiret: omnia iucunda ei ſuſpecta eſſe cœperunt, & quæ ab alijs ampliſſima ducuntur, ſordere, iamq; quæ ad Deum adducunt, & ſi ardua & difficilia viderẽtur, cordi erãt. Huc acceſſit, quod non temerè, ſed diuinitus ſibi Viatoris nomen impoſitum arbitrabatur. Humanã enim hanc vitam viæ nomine à Dauide iterum ac ſæpius ſignificatã perceperat; cuius rei rationẽ quo magis cũ viatoris inſtitutis tacitus cõferebat, eo euidentius cõgruere videbat. Nã vt viatori itineris initium eſt, cum domo proficiſcitur, finis vero, cum eo, quo conſtitutũ eſt, peruenit; ſic homo cũ in lucem editus eſt, vitæ viam inchoat, conficit vero, cũ corpore in ſepulcro cõdito, anima in alias ſedes excipitur. Hiſce aliiſq; id genus penſiculatis, Viator cũ corporis obſequiũ & indulgẽtiam ſibi prorſus denegâſſet, in ieiunijs, vigilijs, precibus, & rerum cœleſtium meditatione

Patria & genus eius.

Cœleſtes plane meditationes eius.

Auſpicatur vitam ſanctam.

tione ſe c… ²reebat,ſeq; in pauperes liberaliter gerebat; omnem … curam & operam ponebat, vt diuinæ gratię mune… dignum aliquid ſemper cogitaret & faceret. Præclaras … virtutes adornabat habitus nō horrid⁹, non cultus munditijs, ſed moderatus & viro religioſo decorus. Fit enim plerumque, vt veſtitûs mediocritate temperati mentis ſenſus indicentur. Eo tempore Anathalon Brixienſem Eccleſiam adminiſtrabat, Narnus Bergomatem, vterque ſimul religione, doctrina & vitæ ſanctitate illuſtris. Ij tantum mutui inter ſe amoris ardorem conceperant, vt alter alterum non ſolum obſeruaret, ſed etiam veneraretur. Crebri nuntij & ſalutationes vtrinque mittebantur, & vtriuſque familiares vltro citroque commeabant. In ijs Viator cum hoc nomine Bergomum veniſſet, vt propius Narni pietatem, ſacrarum literarum ſcientiam, ſanctitatemque vitæ præſens deguſtauit, tanto eius ſtudio incenſus eſt, vt ab eo diuelli non poſſet. Iidem Narnus Viatoris modeſtia & doctrina delectatus eſt. Erat hoc in more poſitum, inſtitutoque veterum Patrum, vt cum in neceſſariorum ſuorum congreſſum colloquiumque venirent, eos conſiliis ad obtinendam ſalutem idoneis inſtruerent: & quæ beneuolè à patribus dicerentur, ab ijs amicè acciperentur. Quarè Narnus Viatorem Bergomo diſcedentem, oratione ſtudij & pietatis plena ſæpius commonuit; nè in via Dei ſatis ſe profeciſſe ſibi perſuaderet. Primum enim qui in rebus diuinis non progrederetur, regredi; deindè non ex inſtitutis actionibus, ſed ex perpetuitate, & perſeuerantia vſque ad finem ſpectandos eſſe fideles. Plurimos fidei viam ingreſſos eſſe, ſed qui in propoſito ſuſceptoq; conſilio perſtitiſſent, ſeque conſtantes, firmos, ac ſtabiles in retinendis Dei præceptis præſtitiſſent, paucos inueniri. Vt medicinæ ars in duas partes diuiditur, alteraque morbos curat, altera bonam valetudinem tuetur, ſic gratiæ duo eſſe genera: quarum altera cupiditatum fœditatem demeret: altera in perſeuerantiæ ſtudio retineret. In fidei virtute non eſſe claudicandū.

Viſitat S. Narnum Antiſtitem Bergomenſem, de quo vide Mart. Roman 27. Auguſti.

Quæ S. Narnus Viatori ſalutis monita dederit.

Ma

Magnam ſibi ruinam illum ſtruere, qui cum ſe in fidelium communionem contuliſſet, ſe tamen ſtuprorum flagitiorumq; aliorum maculis inquinaret. Qui vere in fide perſeueraret, eum, ſi leuia peccata vitare non poſſet, in mortifera non facilè delapſurum; fidē enim eam eſſe, quæ per dilectionem operaretur; qui vero Deū & proximum diligeret, nunquam ea commiſſurum, quæ eis, quos diligeret, diſplicerent. Eum in ſuſcepta cauſa facilè permanſurum, omneſque tempeſtates quæ turbulentiſſimæ Dei ſeruis impenderent, ſuperaturum, ſi ſemper de ſua ſalute ſolicitus pertimeſceret, nihilque viribus ſuis, plurimum Dei auxilio confideret: magnitudinemque mercedis, quæ proponeretur, ante oculos ſtatueret. Ijs monitionibus eum ab ſe dimiſit.

Interim Brixiæ in demortui Anathalonis locum Elateus ſubſtitutus eſt. Is cum triennium Eccleſiæ Brixienſi præfuiſſet, vita exceſſit. Populus vero Brixienſis etſi minimè anceps erat, quemnam ſuperioribus duobus, qui Epiſcopatûs honore ſanctè perfuncti erant, ſufficeret: tamen cum tanta res ageretur, pias preces prius adhibuit. Tandèm diuino ſpiritu afflatus, in Elatei locum Viatorem inuitum & repugnantem ſeque hoc honore indigniſſimum clamitantem elegit. Brixia totius Italiæ inſtituto nondum idolorum ſuperſtitionem penitus abiecerat. Veteres & prauos ritus maxima pars retinebat. Qui ſe ad Chriſtum conuerterat, inuidia & odio reliquorum premebantur; qui rerum potiebantur, Chriſtiano nomini infenſi erant. Tot tantiſque obiectis difficultatibus cunctanter & remiſſe pietatis Chriſtianæ cauſa agebatur; & ſuppliciorum metus multorum ſtudia tardabat: clamq; & occultè ſacra faciendi ratio inibatur. Tum Brixiæ vnum tantū ſacellum conſtructum fuerat; id in monte, quem oliuetum appellant, ſitum erat: poſteri S. Petri appellatione Deo conſecrârunt. Ibi Viator frequens erat, & præter quam quod ſacramenta rite cōficiebat, & religioſe adminiſtrabat, populū etiam Brixienſem pijs reb⁹ & in-

Brixienſes Viatorem ſibi in Antiſtitem eligunt.

ſtitutis, quæ ad ſalutem neceſſaria ſunt, erudiebat; à vitijs reuocabat: ad virtutem pietatemque incitabat. Magni quidem refert Paſtorem verborum ſplendore & ſententiarum copia & in ſpem regni cœleſtis, & in metum æterni ſupplicij populum concitare poſſe; ſed haud ſcio an maioris momenti ſit paſtorem eodē ipſo virtutū ſtudio inflammatū videri, ad quas alios cupit adducere. Neq; enim is facile perficiet, vt quiſpiam pecunias ſuas in ſuſtentandos pauperes eroget, ſi ipſe diuitijs inhiat, & nummos auariſſimè congerat; neq; vt alijs ignoſcat, & illatas iniurias æquo animo ferat, ſi ipſum flagrantem odio ante viderit. quare Viatoris orationi magna vis ad pmouendos animos inerat; quod ipſe erat omnibus clementiæ, & liberalitatis exemplū: nemoque illo in ciuitate integrior, nemo patientior, nemo ſanctior habebatur. Accidebat præterea ſæpenumero, vt quæ ab eo fierent, aut dicerentur, inſignibꝰ miraculis nobilitarentur. Etſi Viator religionis præſtantia clarus & auctoritate grauis erat, ſermoneſque tota Gallia Ciſalpina de ſumma eius pietate increbuerant; tantum tamen aberat, vt genus vllum laudis & prædicationis optaret; vt etiam magnorum in ſuos ciues famam meritorum omni ſtudio comprimeret; atque ex fidei propagatione ſolum lætitiā voluptatemq; caperet. Dum hæc ita gererentur, Narnum ætate & morbo confectū eſſe, ad eum allatum eſt. Ea re audita Viator, cuius facultas cū alios, tum præcipuè ægrotos conſolandi ſumma erat, laborantem amicum & vicinum Epiſcopum inuiſit, piaq; oratione & ſacramentorum epulis ſuſtentauit. Præclara hæc officia, quæ Dei conſeruis antiqui Antiſtites præſtabant, erāt certiſſima argumenta & indicia eius pietatis, qua communem & cœleſtem Dominum colebant. Ob eam cauſam & veterū monumentis conſacrata ſunt, & ætate noſtra à piis Mediolanenſis prouinciæ Epiſcopis, auctore Carolo Borrhomeo Cardinali, & Archiepiſcopo, viro grauiſſimo & ſanctiſſimo & omni honore & laude digniſſimo in conſuetudinem reuocata ſunt. Viator, qui cum amici

Optime præſt.

Narnum Epiſcopum Bergomenſem infirmantem viſitat, & ei Sacramēta adminiſtrat.

amici Antiſtitis officio functus eſſet, ſe ſtatim Brixiam reuerſurum putabat, victus Narni precibus Bergomatem prouinciam ſuſcepit, vincique vtiliter, quam cum vllo Eccleſiæ incommodo vincere ſatius eſſe exiſtimauit. Mortuo Narno cum tanti fletus gemituſque fierent, vt complures dies acerbiſſimus tota vrbe luctus verſaretur, Viator huiuſmodi oratione inueteraſcenti Bergomatum dolori mederi conatus eſt; S. Narni interitum, inquit, vos grauiter tuliſſe non modo non ſum miratus, ſed pietatem & ſtudium veſtrum ſumma laude cumulandum exiſtimaui; magno enim fructu & publico, & domeſtico, eius morte priuati eſtis. Qui vero fieri potuit, quin eius vobis mors acerba accideret, cuius vita periucunda ac fructuoſa fuiſſet? & Dauidem Ionatham, & Iacobum Ioſephum filium, & Iudæos Moyſem & Samuelem, denique Ieſum Dominum Lazarum luxiſſe legimus. Officio & naturæ ſeruiendum eſt, ſed vt alijs modum lachrymis ſtatuere vtile, ſic vobis neceſſe eſt. Nam & ſi primi parentis peccatum nos omnes mortis legibus obſtrinxit, tamen Dei beneficio factum eſt, vt piorum animæ cum ex corporibus euaſiſſent, non ſolum non interirent, ſed ad meliora proficiſcerentur; & cùm in cœlum perueniſſent, tum denique vitam illam, quæ ſola vita appellanda eſt, degerent Hoc cum Dauides longè proſpiceret, hanc in vita manſionem diutius protrahi dolebat: Pauluſque corporis diſſolutionem auidiſſimè expetebat. Ergo ſanctiſſimi hi viri hanc morã, qua curſus ad piorũ ſedes impediretur, deplorabant, vos eius Antiſtitis, qui ſalutariter vobis pręfuit, & nunc Dei conſpectu glorioſe fruitur, deceſſu angemini? ſunt hæc non amicorũ, ſed eorum, qui moriẽtium felicitatem non ſatis Chriſtiano animo interpretantur, & futuræ reſurrectioni diffidere videntur. Cur vos ab ijs rebus animos & cogitationes non auocatis? cur nõ illa potius, quæ edocti eſtis, quæq; ſuſcepta fide digna ſunt, reminiſcimini? nos hac lege natos eſſe, vt aliqñ moriendum ſit; tolerabiliuſq; ferendũ eſſe, quod

Aſciſcitur in Præſulem Bergomenſem.

Conſolatur Bergomenſes ſuper morte Narni.

Digitized by Google

accidere ſit neceſſe; deindè corpus in corruptione ſeminari; reſurrecturum nulli corruptioni obnoxium; in honoratum terræ mandari; reuicturum glorioſum; poſtremò Petrum & Paulum Apoſtolos ceſſiſſe; neq; tamen illis in cœlum euadentibus Chriſtum Eccleſiam ſuam deſeruiſſe, aut in poſterum deſerturum; quippè qui ſe nobiſcum futurum vſq; ad conſummationē ſeculi pollicitus ſit. Hæc ſi verè cogitare volueritis, ſpe futuræ felicitatis præſentem dolorem leuaueritis, mihiq; & vobis omnem moleſtiam dempſeritis. Ijs atque alijs verbis omnem triſtitiam Viator Bergomatibus abſterſit; hæſitantes animos confirmauit: tum eorum qui à Chriſtiana religione auerſi erant, ingentem multitudinem ad Chriſtum perduxit.

Gentiles compluri-mos ad Chriſti fidē traducit.

Hiſce itaque miſericordiæ officijs, virtutum paſtoralium ſplendore, & præclara ſanctitatis fama, & doctrinæ ſacræ laude egregius annos cum tredecim Eccleſiam Bergomatem adminiſtraſſet, fideique terminos latius protuliſſet, migrauit in cœlum, anno à Chriſti nato 88. 19. Cal. Ianuarij.

Feliciter moritur.

C. Baron. Tom. 5. & 6. Annal. & in Not. Mar Rom.

PASSIO SS. MARTYRVM NICASII Epiſcopi Rhemenſis & Eutropiæ ſororis eius ac ſociorum: Ex Ven. Patr. Laurentio Surio. Claruere Anno Chriſti 407. & reliquis.

14 Decēbr.

QVo tempore Wandali multas vrbes per diuerſas prouincias depopulabantur, Nicaſius Rhemenſis, & Anianus Aurelianenſis Pontifices magnis prodigijs & virtutibus inſignes, fortiſſimum ſeſe murum impietati opponebant; populum aſſiduis monitis ad preces lachrymaſque & meliorem vitæ frugem inuitabant: quo iuſtam Dei indignationem à ſuis capitibus auerterent. Sed cum illi in peccatis obdurati ſalutaria præcepta pertinaciter reſpuerent, accidit vt * Wandali ad ipſam vſque Rhemorum

** fuere hi Wandali Chriſtiani: teſte Baronio loco memorato.*

vrbem

vrbem armis penetrarent, & omni regione miſerrime depopulata, vltimum ciuibus excidium pararent. Inſtabat acriter hoſtis, muroſque arietibus quatiens, iam iam introitum ferociter aperuerat; cum ciues nimio terrore perculſi, ad ſanctum Nicaſium in orationibus proſtratum, confugiunt: conſilium petentes, vtiliuſne foret, ſeruituti gentium ſe tradere, an vſque ad mortem pro ſalute vrbis dimicare. Qui præſcius, ex reuelatione diuina, vrbem penitus ſubuertendam, cum magna conſtantia reſpondit; Indignationem hãc iuſto Dei iudicio noſtris ſceleribus prouocatam non ignoramus. Quapropter ad flagella diuina, compuncti non inuiti aut deſperantes, ſed patientes & deuotiſſime cum ſumma ſpe ſalutis noſtræ, ſuſcipiamus mortis periculum: quatenus ipſa mors præſens, non ſupplicium nobis fiat, ſed remedium. Ecce ego paſtor pro ouibus mori paratus ſum: proinde inſtantius pro inimicorum ſalute Dominum deprecemur. *Wandali obſident ciuitatẽ Rhemenſem.* *Nicaſius docet de manu Domini ſuſcipienda flagella.*

Sancta quoque Eutropia germana eius, expanſis in cælum manibus, plebem pro viribus ad martyrium prouocabat. Dum ergo furibundus hoſtium impetus irrueret, vir ſanctus comitante ſorore, cum hymnis & canticis ſpiritualibus ad oſtium baſilicæ S. Dei genitricis occurrit. Moxque vt ferratas acies vidit, manu ſilentium indicens ait; O nutibus diuinis miniſtra fortitudo, quare contra humanæ naturæ conditionem, victoriam veſtræ dignitatis in rabiem vertitis? Ecce plebs Chriſtiana Deo ſuo humilis & deuota, veſtris in conſpectibus proſtrata, remiſſionem peccatorum vſque ad mortem obediens expectat. Pœnitemini & vos pro ſceleribus veſtris, ne forte iuſta Dei indignatio, quæ per vos filiis fit ad correctionem ſalutis, vobis ſit ſtipendium tartareæ damnationis. Quod ſi oues meas perſeuerante impietate quæritis trucidare, me primum pro ipſis, victimam diuinæ maieſtati libate: vt pariter digni beatitudine cæleſti mereamur inueniri. His dictis cum in oratione proſtratus verſum hunc decantaret, *Adhæſit pauimento anima mea*, ilico *Eutropia eius ſoror hortatur ciues ad martyriũ.* *En verum paſtorẽ, pro ouibus ſuis ponentem animam ſuam.* *Truncatur*

capite S. Nicaſius gladiatoris ictu, capite truncatus, immortalitatis ſentententiam adimpleuit dicens: *Viuifica me ſecundum verbum tuum.* *Pſalm. 118.*

Magna animi fortitudo S. Eutropia. Sancta vero Eutropia, videns impietatem eorum, ob corporis ſui pulchritudinem, mitigatam, ſuper interfectorem ſacerdotis inſiliens, Heu crudelis tyranne, ait, quid feciſti? Magnum Dei virum indignis iugulaſti manibus, & me tibi abutendam reſeruas? Diuina te iam iamque damnat ſententia. Quem ita ad martyrium ſuum prouocans, ſaltu repentino raptis palpebris, non fœminea virtute, ſed diuina vltione oculos eius euulſit: maluitque gladios perſequentium ſuſtinere, quam delectationib. eorum aſſentiendo, peccare. Ilico igitur ſacro fuſo ſanguine, palmam martyrii cum germano ſuo, & cæteris ſanctis ibidem triumphantibus à Domino promeruit. *Eutropia & ſodaliũ martyriũ.*

Vniuerſorum autem expleta cæde ſanctorum terror ſubitaneus omnes perſecutores Wandalos inuaſit; cùm propter audaciam virginis & Dei vltionem quam perſpiciebant; tum propter acies cæleſtes, quas contra ſe dimicare ſentiebant; tum etiam propter horribilem ſonitum, quem in eccleſia audiebant; ita vt relictis ſpoliis, fuga tumultuantes ſalutem quærerent. *Wandali diuinitus in fugam vertuntur.* Sicque manente ciuitate ſolitaria (nam fideles incurſiones VVandalorum pertimeſcentes ad montium munitiones confugerant) ſub cuſtodia angelica martyrum ibi corpora ſeruabantur; ita vt in noctib. à longe cæleſtia conſpicerentur lumina, & ſuauiſſimi ſoni ſupernarum virtutum à multis audirentur carmina. Vnde pauciſſimi, qui remanſerant, ciues, reſumptis animis, ad vrbem properârunt, atque ſanctorum corpora cum hymnorum decantationib. circa ciuitatem locis congruis, ſumma cum reuerentia humârunt.

Beatiſſimi vero Nicaſij & ſanctæ Eutropiæ reliquias in cœmiterio ſancti Agricolæ ſolenniter ſepelierunt.

VITA

VITA S. AGNELLI, ABBATIS NEAPOlitani: Ex ea quæ eſt per D. Dauidem Romæum Neapolitanum. Deceſsit è vita, vt patet infra, Anno Dominici Natalis 576.

C Baron. in Not. Mar Rom.

AGnellum, quem vulgus Anellum vocat, generoſa, ſed non antiquiſſima Neapoli ſtirpe ortum fuiſſe, legimus; nam licet hæc fuerit eius germana patria; generis tamen antiquitas, Syracuſis, multo tempore ante, ex veteri ſanctæ Luciæ familia Neapolim erat profecta. Habuit parentes Neapolitanos; patrem Fridericum Sodericũ, matrem Ioannam: ditiſſimos, iuſtos, & pios. Ioanna, filiis nunq̃ procreatis, frequens erat in templo Virginis; ibi precabatur ab ea, vt liberos ſibi daret. Templũ illud poſtea ipſi Agnello ibi ſepulto dedicatum eſt. Euenit tandem, vt Menſe Martio verba hæc ex illa imagine exceperit; Ioanna preces tuas audiuimus, gignes filium nobis cariſſimum, cui Agnellus nomen erit; non caſu, & fortuitu; nam ſi proprium, & verum eius nomen quæretur, ſuæ virginali vitę modeſtia, verecundia, bonitate, temperantia, & dictorum, atque factorum moderatione, cur Agnellus ſit appellatus, cauſſam explicabit: nec aliunde nomen traxiſſe exiſtimabitur.

14. Decemb. Patria & parentes eius.

Diuino oraculo prænunciatur naſciturus.

Item qualiter appellandus.

Itemque anno D.XV. poſt natum Chriſtum, menſę Decemb. Ioanna peperit infantem filium; & octauo poſt die, cum ſalutari aqua expiandum curarent, Agnellum appellârunt. Agnellus adoleſcebat lepidus, venuſtus, forma & ſpecie liberali, & eximia ſummæ virtutis ſpe; tantum in literis adoleſcentulus diſcendo profecit, vt virgula diuina illi ſuppeditata, & diuinitus omnia ad illum delata viderentur. Viuebat ſancte, quiete, honeſte, humiliter, ac demiſſe; ſubmiſſius ſemper ſe gerebat aduerſus omnes: vt ſui nominis ſignificatio declarabat; omni ſcelere, omnique peccato caruit. In adoleſcẽtia parentib. orbatus, adita illorũ hereditate, ſacratiſq; initiat⁹, domũ hoſpitalẽ ædifi-

Tempus Natiuitatis eius.

Mirifice proficit.

ædificauit prope fanum, in quo ſuus natalis dies prædictus fuerat; cum propter cæli temperationem :(ibi enim aër purus, & temperatior, & cælum tenuius eſt) tum propter ſuam erga locum illum pietatem. In hanc domum omnes pauperes infirmiſſima valetudine vndique collectos comportabat; ibi omnes medicaminibus, & miraculis ita curabantur, ita leuabantur, vt Deus medicinam facere videretur. Agnelli pietas, & amor tantus erat in omnes, vt ferme in manibus ſemper medicamenta teneret; ſua pecunia alebat & ſuſtinebat omnes; reliquum tempus, quod erat exiguum, precibus, & Dei contemplatione traducebat. Huius templi parietinæ, & reliquiæ in horto religioſarum virginum ſancti Gaudioſi hoc tempore videri dicuntur.

Xenodochiũ cõdit.

Erat Anna quædam exacta ætate mulier, quæ cum aliquarum gallinarum, quæ ab Agnello paratæ, vt ægrotis victum ſuppeditarent, domi alebantur, curam ſuſtinebat; tum ægrotis miniſtrabat; nam & aliqua mulierum propria ſunt; & Agnellus ſolus omnia gerere, atque onera ſuſtinere non poterat; immo ambos ægrotorum cura & diligentes, & attentos, & occupatos, & ſemper impeditos tenebat. Gallinæ dum huc, & illuc paſſim latius tota vicinitate vagabantur, ſurreptæ fuerunt à quibuſdam hominibus, cognatione, vt creditur, paterna cum Agnello coniunctis. Agnellus & Annæ clamore, & lamentis, & hominum impietate, & ſcelere commotus, cum eos animo tam vidiſſet, quam ea, quæ oculis cernimus, miſit Annam illos ſuis verbis admonituram, vt gallinas reſtituerent; ne incommodo aliquo afficerentur pauperes, quos Christus vſque eò diligit, vt ipſos captiuos è ſeruitute redemerit ſuo ſanguine. Verba hæc odioſa fuerunt machœrophoris illis, vt in Annam iniurioſi, clamore, conuitioque iactatam domo ſua præcipitem exturbauerint; conſpectoque Agnello, qui hæc videns, ipſe adibat, prodierunt obuiam; iniurioſius ſe ab ipſo tractari, conclamantes, cum furtum non fecerint. Poterant

Occultos fures prodit.

terant inficiari hoc,cùm à nemine ſe viſos, & crimen
nec ſuſpitionibus, nec coniecturis coargui poſſe, in-
tell:gerent. Agnellus fraternè, comiter, benigneque
reſpondit, nollent peccatum peccato cumulare; nec
à mendacio contra verum ſtare; cum vates Dei ſan-
ctiſſimus diceret;Perdes omnes mendaces, fallenteſq;
mendacio;ſatis ipſis eſſe deberet, non ſatisfeciſſe Dei
mandatis; eius legem; dicentis; Non furtum facias,
irritam feciſſe;hoc amplius, eius ſeruis contumelio-
ſiſſime malèdicere,& contra veritatem reſiſtere,atque
repugnare auderent; qui veritati reſiſtit; Deo reſi-
ſtit;ſe à Deo,cui nihil occultum eſt,ad eos miſſum, ex
eius mandatis moniturum,vt erratum ſuum agnoſce-
rent;aliter, Deus, cui omnia patent, grauiter exarde-
ſcet:non temere illis iraſcetur. Agnellus plura de hoc *Illi furtum negant.*
peccato dixit,grauiſſimis illos verbis reprehendendo;
ſed illi veritatem,& peccatum occultantes, domo ſua
Agnellum extruſerunt; de quibus vnus eum mentiri
dicens, eiuſque malam manu percutiens, genuinum
dentem euulſit: qui dens hodie in eius fano dicitur
ſeruari. Agnellus dolorem facile paſſus, illos, inquit,
Deo iniurias feciſſe,nec eas ſeipſum perſecuturum;ne
proprium Dei officium; atque munus vſurpare vide-
retur;ſibi tantum non aſſumere,neque arrogare.Deus *Magna viri Dei patientia.*
igitur vlciſcetur: debitam, & meritam gratiam eis re-
feret. Vix hæc dixerat, cum Deus omnibus palam fe-
cit,& quantum illum amaret,& quantum illarum re-
rum haberet odium, pœna declaruit; & mendacium
refellendo coarguit;nam qui Agnellum manu percuſ-
ſerat, mancus manu captus; & debilis ilico factus; *Vltio diuina in fures mendaces.*
oculis, cum primus gallinas vidiſſet, & cæteris hoc
perſuaſiſſet,priuatus eſt: & pili omnium, qui gallinas
comederant, in gallinarum plumas conuerſi fuerunt:
Hoc certiſſimo fuit argumento, eos gallinas auerſas
necaſſe;ſed poſt cõfitentes peccatum ſuum ab Agnel- *Excepto vno oẽs à viro Sancto ſanantur.*
lo ſanati ſunt; ſolus illorum conſiliarius; qui Agnel-
lum percuſſerat, oculis amiſſis in luminis cæcitate
ſemper vixit, & ex eo tempore ad hanc noſtram diem
eius

eius familiæ ſenior, quam ceteri, in huius rei memoriam, cum id ætatis agit, qua tum erat ille, lumina amittit: licet prima nominis littera mutata, pro Sodericis immutauerint.

His viſis Neapolitani cum rerum deſperatio animos ſuos occupabat, ad Agnellum confugiebant; & ſemel, iterum, ac ſæpius hoſtes Neapolim obſeſſam tenentes Agnellus ſolus nullis armis, niſi crucis vexillo pellendo, fugauit; & patriæ aditu, & aſcenſu repulit; & eam obſidione liberauit. Nec non poſt mortem viſus eſt cum ſimili vexillo repellens atque fugans hoſtes Neapolim circumſedentes. Hinc eius ſimulacrum cum vexillo collocatum videmus. Quare magnam ſublato metu hoſtili ex his rebus famam, laudem, & gloriam conſecutus, ab omnibus viſebatur, obſeruantia colebatur; vt non ſatis ad Deum contemplandũ temporis haberet. Quæ animaduertens, timere cœpit; ne his rebus elatus, & inflatus non contineretur; ne in his audiendis, videndiſque gloria, & prædicatione ſeſe efferret; proinde in deſertiſſimam ſolitudinem diſceſſit; & ibi tamdiu, agreſtibus, aſperiſque herbis, & crudis agreſtium arborum pomis paſtus vitam egit, dum hæc verba è cælo audiit; Agnelle cur patriam deſeruiſti? ſi eſſes Neapoli, fructum multo maiorem, quam hic, meruiſſes, quem retribuiſſet tibi Deus; licet n. cognitio, contemplatioq; Dei, actione potior ſit, eique ſemper anteponenda, tamen actio cognitioni anteponitur, cum tempus, & neceſſitas flagitat, vt homines, vicinos potiſſimum, qui in Chriſti numerum nomen dederunt, vel daturi ſunt, cũ malis vrgentur, neceſſitate premũtur, eorum ſalus in diſcrimine verſantur, ſubleuemus. His auditis Agnellus obſtupuit, & derepente Neapolim ad domum ſuam perhoſpitalem rediit, cum fuiſſet ibi annos vij. Menſ. IX D. III. Prope q̃ domum illo tempore Gaudioſus cognomento Septimius Cælius Pontifex Bithynicus, Quẽ vult Deus, complures item alij ſacerdotes Afri, qui cũ VVandalos Africam diripientes (ꝙ & diuus Aurelius Auguſtinus in

Quibus armis aliquoties tam in viuis quã poſt obitũ Neapolim ab hoſtibus liberarit.

Veritus diſcrimen vanæ gloriæ deſertum petit.

Cælitus admonitus Neapolim redit.

nus in epiſtolis ſcriptum reliquit) fugerent, Neapolim venerant, domicilium ſibi ædificauerant : intellectaq; vita, quam B. Agnellus agebat, ipſum vehementer repugnantem ſibi rectorem, & magiſtrum, qui Abbas vocatur, adoptârunt. Erat Agnellus in precibus aſſiduus; diligens, & attentus; in admonitionibus blandus, amicus, grauis; in obiurgationibus, ad quas non iratus, ſed inuitus, & neceſſario veniebat, maiore vocis contentione, & verborum acriore grauitate vtebatur. Fuit denique ſeuerus, modeſtiſſimus, prudentiſſimus, integerrimus, & caſtiſſimus virgo vſque ad ſuæ vitæ finem. Gaudioſus interim, & ſocij ex hac vita deceſſerant, ſepultiq; fuerant in templo ipſi Gaudioſo nũc dedicato: quorũ dies anniuerſarius agitur. 28. Oct. *Aſſumitur in Abbatē & a quib.* *De eo C. Baron. in Not. Mar. Rom.*

Agnellus ſexageſimo & primo anno poſt diem natalem ſuum, quo die S. Luciæ ſacra anniuerſaria conficiuntur, res diuinas faciens mortem ſuam multis hominib. qui intereant idq; oculis lacrymantibus audiebant, prædixit. Poſtero aũt die, qui fuit xix. Calen. Ian. lætus, Deo, hominibuſq; carus, beatus, & felix migrauit in cælum Anno poſt natum Chriſtum DLXXVI. *S. Agnellus prædicit obitum ſuũ.* *Obit feliciter.*

MART. SS. VALENTINI, CONCORDII, a Noualis & Agricolæ. Ex Hieronymi Rubei 2. lib. Hiſtoriarum Rauẽnatum. Paſſi ſunt anno Chriſti circa 303. Marcelli Papa 7. Dioclet. & Maxim. 20.

al. Naual. C. Bar. Tõ. 2. Annal.

IN ea calamitate, quam Diocletianus Chriſtianis intulit Rauennæ, Valentinus cum Nouali & Agric. 17. Kal. Ian. ob Chriſtum acerbiſſimam necem ſubierunt. De Valentino in vita D. Dalmatii Epiſc. & Mar. Ticinenſis, in hanc ſententiam legimus. Ad Dalmatium (cùm is eſſet in vrbe Alba, patre ſenatore, & occulte primum Chriſtianus, mox omnibus ſtatim relictis, palam Chriſtum Deum p̃dicare & miracula edere cœpiſſet) Valentinus magiſter militum, cum ad eius aures fama perueniſſet, Rauenna profectus, venit ad eum rogans, vt filio graui morbo laboranti, *16. Decemb* *Dalmatij vitã quære 5. Decemb.*

ac

ac iam deſperato ſuppetias ferret. Deum precatus Dalmatius Valentino renunciat; Concordium filiũ ſuum, qui erat Rauennæ, conualuiſſe: virumque ſanctiſſimum, item Rauennatem; nomine Antonium, eadem die obiiſſe. Quæ omnia cum Valentinus Rauennam regreſſus, vera compeiſſet, denuo ad Dalmatium rediens, vna filio, ſacra baptiſmatis vnda ablutus eſt. Cœpit ab eo die Valentinus Rauennæ Chriſtum profiteri, multiſque ad veram eius religionem adductis, tandem pariter cum filio Concordio, & Nouali, Agricolaque ſociis ob Chriſtum (vti memorauimus) necatus eſt.

S. Valentinus cum filio credit in Chriſtũ & baptizatur & tandem martyrio coronatur.

VITA S. VVIVINAE, BIGARDIENSIS Monaſterij, in Brabantia, fundatricis; Ex monumentis Maioris Bigardiæ. Claruit, vt patet infrà, An. ſalutis 1133. *&c.*

C. Barõ in Not. Mart. Rom.

SWiuina in pago Flandrenſi ortum accepit ex nobili familia de Oſij. Vbi cum adoleſcentulam adamaret Richardus quidam, ipſa eum ſic conuertit, vt in Eeckholt vitam eremiticam ſit amplexatus. Quo facto; & ipſa quoque Wiuina cum collega ſua Emuuara, patria deſerta, Bigardas abiit anno 1126. vbi triennio incolis ignota, Deo autem notiſſima fuit. Poſtea cum collega Bruxellas venit ad Godefridum Barbatum; Bigardas expetens, vt ibi chorum Virginũ adunaret. Locum Comes libens Virginibus conceſſit; & ſucceſſor dotauit. Vnde habitum D. Benedicti ipſa induit anno milleſimo centeſimo trigeſimo tertio; ornanſque ſe floribus humilitatis, obedientiæ & abſtinentiæ, multas Virgines ad ſe attraxit. Demum Virginem virginum matrem, cùm eſſet annorum ſexaginta & ſeptem; morientem chorus ſuſcepit Angelicus, circa annum Chriſti milleſimum centeſimum ſeptuageſimum, decimo ſeptimo die Decembris: quam poſt ſeptem annos miraculis glorioſam iuſſu Alardi

17 Decem. Patria & genus eius.

Habitum S Benedicti ſuſcipit, & complures ſibi aſſociat virgines.

Moritur.

Camera.

Digitized by Google

Cameracenſis Epiſcopi Arnulphus Abbas Affliginiẽſis in feretro collocauit, ſeptimo Calend: Octobris anno Christi milleſimo centeſimo ſeptuageſimo ſeptimo. Martyrologium etiam Romanum his verbis eam ponit: Bigardis prope Bruxellam, ſanctæ Viuinæ Virginis, cuius egregiam ſanctitatem miracula crebra teſtantur.

Clara miraculis eleuatur An. Dom. 177.

VITA S. BEGGHAE MATRONAE, Viduæ: Partim ex Domino Molano; partim ex vitis S. Modoaldi, & S. Gertrudis. Fato conceſſit, Anno partus Virginei, 698.

C Baron. Tom. 8. Annal & in Not. Mar Rom.

VEnerabilis Beggha patrem habuit Pipinum, primum Ducem Brabantiæ, & Maiorem domûs in Auſtraſia, (alias Auſtraſiæ,) germanam vero ſororem beatiſſimam Gertrudem. Quæ Deo dilecta matrona, etſi ſponſum in terris, diuina diſpenſante prouidentia, cum timore Dei conſenſit ſuſcipere, bino tamen adhuc ordine ſanctitatis, hinc triceſimum fructum pudicitiæ matronalis, illinc ſexageſimum referens cõtinentiæ vidualis, duplicem quoque beatitudinis palmam meruit obtinere. Atque iterum ſciendum eſt, Anſigiſum fuiſſe filium beati Arnulphi, ex Maiore domûs, Metenſis Epiſcopi; cui venerabilis Beggha felici iuncta matrimonio, generoſæ ſobolis & nobiliſſimorum Regum mater exſtitit. Huius ſiquidem filius Pipinus; quem præfato Duci peperit, nomen aui referens; qui mortuo Rege Childerico, ſub quo beatus Lambertus eximia claruit ſanctitate, eo magnitudinis excreuit & potentiæ, vt in tota * Auſtria, etſi non regio nomine, regia tamen dominaretur poteſtate. Nam multa præclara bella gerens, de omnibus fortiter triumphauit, ipſumque Regem Francorum Theodoricum bello ſuperans, in fugam vertit: ſed & beatũ Lambertum, factione iniquorum de Epiſcopatu eiectum,

17. Decem. Patria & parentes eius.

Nubit Anſigiſo filio B. Arnulphi.

** Auſtraſia.*

Nepos V. Begghæ Carolus Martellus.

ctum, in cathedra ſua decentiſſime relocauit. ¶Et vt tam glorioſæ ſobolis fortia & præclara geſta liceat aliquatenus intueri, immo non paruo ſtupore admirari; videmus Carolum (quem idem Pipinus ſibi ſuperſtitem tam dignitatis ſuæ, quàm & fortitudinis reliquit hæredem) quomodo ſcilicet patrios tranſiliens limites, antiquas patrum victorias nouis excedens, mirabiles triumphos de Ducibus ac Regib. de populis & barbaris nationibus reportauit. Nam & Saracenos, tribus eorum Regibus peremptis vſque ad internecionem fudit: vrbeſque eorum famoſiſſimas expugnans, vſque ad fundamenta ſubuertit. Vnde & cognomen Tudetes à tundendo accepit; eo quod à Sclauis vſque ad Hiſpanos tot regna, tot vrbes, tot caſtra & oppida, ferrei inſtar metalli tundens, tranſuolaſſe dicitur potius quam ſuperaſſe. Sed & quid de filiis eiuſdem Caroli, Carolomanno ſcilicet ac Pipino, dixerim? è quibus Carolomannus poſt plurima bella & nobiles triumphos ſecularem deſerens militiam, factus monachus in monte Caſſino cæleſti ſe militiæ mancipauit: Pipinus vero virtutum ſuarum meritis excreſcens, primus in hac ſtirpe regium nomen obtinuit.

Carolomãnus patruꝰ Caroli Magni fit monachus.

Nam cùm merito prudentiæ ſuæ & virtutis, acclamantibus Ducibus & populis primum à S. Bonifacio Moguntinenſi Epiſcopo, auctoritate Zachariæ Papæ, in Regem eſſet conſecratus, poſtmodum à Stephano Papa ſucceſſore Zachariæ, quia Romanam Rempublicam ab Aiſtulphi Regis Longobardorum incurſibus defendit, Apoſtolica benedictione, tam ipſe quã vxor eius ac liberi, in regnum perpetuo eſt confirmatus. Sed & tandem quoque (ſi placet) veniamus ad illũ glorioſiſſimum Imperatorem Carolum Magnum, huius Pipini filium. Qui paternas virtutes cæteris magnificentius augens; regio nomini, quod pater eius promeruit, Romani etiam nomen Imperii & dignitatem feliciter adiecit. Ipſe eſt enim, cui in die Natalis Domini Leo Papa cum Apoſtolica benedictione Imperij coronam impoſuit, & à cuncto Romanorum

Carolus Magnus S. Begghæ abnepos, in Romanorum Imp. coronatur.

popu-

populo ter acclamatum eſt: Carolo Auguſto, à Deo coronato, Magno & Pacifico Imperatori Romanorũ, vita & victoria.

Huius ſane nomen & gloria virtus & victoria, per tanta tempora adhuc quaſi recens ore vniuerſorum cum tanto ſtudio & admiratione celebratur, vt ſi litera ſileat, ſola fama quaſi viuere credatur. Qui quidem iam dicti quantum religionis, potentiæ & honoris Gallicis contulerint eccleſiis, teſtantur eccleſiæ quas cum diuerſi generis ornamentis, tum etiam prædiis & regalibus ſuis, Caſtris ſcilicet & Comitatibus, cum iure ciuitatum conceſſis, magnifice extulerunt, ne ſancta Dei Eccleſia huius ſeculi potentibus ſubiaceret, aut tyrannide eorum paueſceret. Atque horum videlicet omnium origo eſt, & fons venerabilis Beggha cum ſuo Anſigiſo: qui quidem Dux egregius ab alumno ſuo Gunduino, quem puerum forte inuentum, & ſacro fonte ſuſceptum aluit in filium, & exaltauit, crudeliter in venatione peremptus eſt; propter appetitum honoris ſui, quem tamen impius ille conſecutus non eſt. *Nota cur olim Principes tam liberales fuerint in eccleſias.*

At vero Deo dilecta Beggha, eo perempto, Romam adiit, dominam mundi, & Eccleſiæ caput. Vnde cum benedictione Papa & donatis Reliquiis reuerſa, in honorem ſeptem Eccleſiarum Romanarum, Andanæ ad Moſam, cœnobium ſeptem Eccleſiarum fundauit: vbi & fœminas ſub Religione congregauit, & ſecundum ſanctorum Canonum præcepta clauſtris regularibus muniuit. Quin & expetiuit quoque ex monaſterio germanæ ſuæ Gertrudis, ſacras virgines & Reliquias, vt cœptum poſſet opus abſoluere. Nec mora: Datæ ſunt ei ſacræ Reliquiæ, & libri ſanctarũ ſcripturarum, & eiuſdem habitûs aliquot religioſæ ſorores; quæ illic monaſticæ religionis prima iacerent fundamenta; addita etiam parte quadam lectuli, in quo ſancti Gertrudis ſoror eius ſupremum Christo reddiderat ſpiritum; ad quem certe innumera facta *Roma rediux V Beggha exſtruit cœnobium Andanenſe.* *Transferuntur eo aliquot ſorores Niuellenſes.*

Migrat D. Beggha ad Chriſtum Anno 698. ſunt miracula. Et quidem, vt finem habeat noſter ſermo, obiit tandem & ipſa piiſſima Beggha ibidem velata, decimo ſexto Calend. Ianuarij: quo die feſtum eius celebratur Andanæ, in loco quietis; qui eſt inter Namurcum & Huium. Obiit anno Chriſti ſexcenteſimo nonageſimo octauo.

VITA S. GATIANI, PRIMI EPISCOPI Turonenſis: Ex ea quæ eſt per S. Gregorium æque Turonenſem epiſcopum, Lib. 10. hiſtor. cap. 30. Quando claruerit patet infrà.

*18. Decemb * eſt is (iuxta Baron. Tõ. 2.) ann. Chr. Dom. 253. Prædicat Chriſtum clam.*

PRimus eccleſiæ Turonenſis antiſtes Gatianus anno Imperij * Decii i. à Romanæ Sedis Pontifice Fabiano deſtinatus eſt qui vrbem, multitudine paganorum nefaria idolorum ſuperſtitione miſerrimè cõflictante, plenam inueniens, prædicatione diuini verbi clanculum eam primò expugnare cœpit. Idololatræ namque tanta in eum rabie interdum ſæuiebant, vt inuentum multis iniuriis afficerent, impoſitiſque plagis haud leuibus ad mortem raptarent. Et quidem ille martyrij cupidus, vitam libenter vel millies data oportunitate pro Chriſto neci expoſuiſſet: niſi eam in apertam eccleſiæ perniciem vergere proſpexiſſet. Igitur occulte animarum ſaluti die noctéque inuigilans, tandem in pace poſt annos non paucos è vita deceſſit: magno ſane cum eccleſiæ iſtius detrimento; vt pote quæ annos 37. paſtore deinceps caruerit.

Multa patitur. Obitus eius.

VITA S. VVVNIBALDI, (ALIAS VVINEbaldi, & VVinniboldi,) Abbatis Heydenheimenſis: Ex ea quæ extat penez D. Henricum Caniſium, Tom. 4. Antiq. Lection. Claruit Anno Redemptoris 738. &c.

C. Baron. Tom. 12. in Append. Tom. 9. Anno 738.

18. Decem. S. Wunibaldus, a Richardi Anglorum Reguli inclyta proles,

proles, fratrem habuit *b* Wilibaldum (alias Willibol- *Patria & parentes eius.*
dum, & ſororem *c* Walpurgam (alias VValburg.) Por-
ro decem iam fere annorum ætate, facie decorus, fide
robuſtus, almi Dei adminiculo, fratriſque exhorta- *Eorum vitam quære.*
tione, propinquorum, amicorumque ſuorum carna-
lium affectum poſtponens, præſertimque propriam a *7. Febr.*
hæreditatis patriam, cum nouerca, fratrum, ſororum- b *7. Iulij.*
que ſuarum clientela contemnens, ignotas peregri- c *1. Maij.*
nationes probare, penetrareque maluit, quam præſen-
tis vitæ huius fluxilis diuitiarum florere proſperitati-
bus; & ſic in extremis barbarorum finibus vitam du-
cere monachalem magna mentis deuotione quo-
tidie anhelando deſiderabat; quod poſtea deuotus ad-
impleuit. Itaque ſagax ille, ſtatim Domino diſpenſan-
te optatum & deſideratum inchoauit iter, & ſuorum
ſociatus comitatu patris & fratris, cum conſilio nau-
tarum nauem conſcendentes, cerulæ aquæ limpha- *Cum Patre & Fratre peregrinationem auſpicatur.*
rum inuaſerunt liquida, vſque dum tumida æquorum
timida, congelida gurgitum garrula, fluctuum ſpu-
moſa Syrtium ſuperarent ſalſa. Aſt tunc exultabundi
per arida terrarum gradiebantur gramina; & ſic ouan-
tes & lætantes, voti compotes perfectas omnipotenti
Deo impendebant gratias, quod proſpere ſuper ſpu-
moſa vndarum æquora & periculoſas ponti procellas
portum videre meruerint: ſic caſtra metantes ibidem
pauliſper laſſata de itinere refocillabant membra,
vſque dum vegetati ac roborati votiuam cœpti iti-
neris iterum gradiebantur viam, multiſque in itinere
Sanctorum ſacris ſe commendabant patrociniis, &
plures per viam cum ſociis ſanctorum adierunt Baſi-
licas, pia poſtulantes illorum præſidia, vt tuti alie-
nas peragrarent barbarorum villas. Tum illi prope-
rantes profecti ſunt: timebant enim ne autumnale ſi-
bi deficeret tempus, & prius eis gelida hyems, aura vi-
tioſa & nebuloſa, horride irruentes, ſuperuenirent,
antequam almam Apoſtoli adire, ſpecularique mere-
rentur baſilicam Petri.

Et tunc illi pergentes per vaſta Gallicaniæ rura, & *Richardo*

Digitized by Google

cipue, vt ſi vllum de ſua genealogia ad ſacram diuinæ ſeruitutis militiam exhortari, atq; ſecum ducere poſſet, ſecundum ſuæ voluntatis arbitrium patriam viſitando intrauit, & ſtatim magno gaudio ſuſceptus ab amicis, diligenter incipiebat illos alloquendo & docendo, fratres & ſorores, & alios de ſuo genere propinquos exhortari & perſuadere, vt in recto itineris tramite ambulando de ſolida veritatis via pedem retrahendo non deuiarent, ſed ad anguſtam paradiſi portam per arctam & aſperam viam ire ſcandereque tentarent. Et ſic admonendo atque inſtigando propinquorum atque cognatorum vicos & domos permeauit, menteſq; multorum de ſecularibus negotiationum curis ad diuinæ inſtitutionis formam regendo prouexit. Et tunc iterum licentia poſtulata, cum conſilio amicorum, & cum iuniorum ſubſidiis, fratre ſuo comite ſacra iterũ S. Petri perquirere properabat ꝑſidia. Poſthæc itaq; cũ electus Chriſti athleta ſecũda vice Romã ad S. Petri baſilicam veniret illic aliquanta temporum intercapedine manens, prouidæ circumſpectionis grauitate ſollicitus, pudicam continentiæ vitam ducendo, quotidie ad meliorem ſpiritualis vitæ diſciplinam, & ſecularis vitæ ſapientiam proficiebat.

Reuiſit patriam & quare.

Inde reuertitur Romã.

Cumq; fidelis ille atq; felix Chriſti famulus S. Bonifacius Romam veniens, præclaram ac illuſtrem S. Petri Eccleſiam perquireret, ſacriſq; illic orationum munimentis Domino, ſanctoq; Petro ſe commendaret, inueſtigare cœpit, ſi quos ibi reperire poſſit, quib. Euangelici ſermonis conſortium valeret cõmendare, ſtatimq; multos contribulium ſuorum, nec nõ & alios pios atq; eruditos ſacerdotalis infulæ Preſbyteros ſecum pergere inuitabat; vt ad ſacri verbi obſequium, illi forent cooperatores. Protinuſque tunc, dum audiiſſet venerandum virum Wunebaldum illic manere, ſtatimq; alloquendo inuitabat illum, vt adminiculum tanti laboris, & ſolatium Epiſcopatus in diuini verbi adminiſtratione illi eſſet; cũ quidẽ carnali ꝓpinquitatis & ſanguinis copulatione illi ſociat⁹, atq; foret

Eius vitã require 5. Iunij.

S. Bonifaci⁹ Romam veniens, Wunibaldum ad ſe euocat.

glutinatus. Statimque ille agilis Chriſti vernaculus S. Bonifacio reſponſum reddidit, almiſque exhortationum eius oraculis conſenſum ſeu effectum ſe perficere promiſit. Poſt hæc itaque non multo poſt, ſanctus vir ille VVunebaldus petitum atq; inſtigatum à ſancto Bonifacio tranſitum incipere properabat, confeſtimque fratrem ſuum proprium, ſed & alios eius cognatos atq; amicos ſobriis ſalutionũ verbis compellauit, atque ab eis licentiam poſtulauit. Igitur tunc ille cum aliquanto Collegarum comitatu inchoauit iter. Cumque pergerent per ardua alpium alta, per prærupta montium, per plana camporum, per lata Longobardorum limina, per varias Baioariorum villas, per Germaniæ terminorum tellures vſque in Thuringiam, illic venientes pauliſper laſſata de itinere refecerunt corpora. Et ſic paulatim, quando tempus euenerat congruum, ſanctum Epiſcopum alloquendo venerabiliter ſalutando compellabat. Statimque ille cum magno dignitatis honore ab eo ſuſceptus, ſalubribus verborum alternationib. illi inter ſe ſermocinabant, & de diuinis voluminum ſcripturis ſacra ſubter illis indagabant myſteria.

Honorifice à Bonifacio in Thuringia ſuſcipitur.

Cumque tranſacto aliquanto temporis ſpatio ſacer ille atque perfectus Chriſti confeſſor, regularem monachalis vitæ normam ſequendo, mente & moribus adimpleſſet, ſecundum canonicam rite conſtitutionis formam ad ſacerdotalis ordinationis primatũ, diuinis dotatus donorum munerib. à S. Bonifacio in Preſbyteratûs conſecratus eſt gradũ. Et primitus quidem VII. Eccleſiarũ cõmendatũ fuit illi ſacræ moderationis regimen; vt illis p̄eſſet, & ſaluberrimam vitæ panderet viã; & ſic diuturnæ meditationis ſpeculatione, & aſſiduâ ſcripturarum, perſcrutatione Prophetarũ vaticinia, aliaſq; Sanctorũ expoſitiones, ad manũ habere ſolebat, vt de illorũ imitatione ſcripturarũ, aliqd exequendo conſeruaret; ac p̄cipue Euangelicã dominicæ traditionis hiſtoriam, quotidiana ſemper habuit memoria, & illa, quę mente meditabatur, Dei gratia, ore

Sacerdos ordinatus, præficitur Regimini Septem Eccleſiarum.

ore prædicando, & opere faciendo complebat. Cum enim aliquantis euolutis annorum ſpatijs, incultos Baioariorum probare vellet incolas, vt latius & ſpatioſius Euangelici ſermonis ſata pullularent, non inuitus, ſed ſponte Otilonem Ducem inquiſiuit; protinuſque ab illo magno ſuſceptus honore, magnis ab illo ditatus eſt donorum dignitatibus in regione, in poſſeſſionibus, atque in pecuniarum opulentia.

Otilonem Bauariæ Ducẽ adit, & magnifice habetur ab eo.

Nec multo poſt ille almi Dei cultor canonicæ inſtitutionis ſacramenta renouans, multos potentium & diuitum, ſed & alios inferioris gradus, iniuſtæ copulationis luxuria pollutos, varijſq; paganorum præſtigijs irrititos, quantum potuit, reſtrinxit, & à prauitate prohibuit. Omnibus æqualiter, potentibus & pauperibus, diuitibus atque egenis, ſanctæ exhortationis dogma exhibuit; id eſt, per humilitatem omnibus pari modo diuina impartiebatur, potentes non formidando, & pauperibus compatiendo; quia homines natura æquales genuit: ſed varietate meritorum diſiunguntur. Tunc ille ſacer Dei famulus ſub Otilone Duce in illa regione, quæ vocatur Norfiſule, proprium habitationis habebat locum, & ab illo tempore, quo illuc venit, magno mentis conamine iugiter deſudans, illos, quos ſub ſua habebat poteſtate, & ſermonem eius audire voluerunt, & capere poterant, ad meliora prouexit. Sed enim ſecundum Euangelicam vocem; vbi dictum eſt; *Intrantes in domum, ſalutate eam, & ſiquidem domus digna eſt, pax veſtra ſuper eam; ſi autem non fuerit digna, pax veſtra ad vos reuertatur.* Sic & ille multa terrarum loca prædicando obiuit, vt ſi quis dignus fuiſſet accipere ſemẽtem ſermonis Euangelici, de fructibus meteret, & centuplum acciperet vitæ præmium.

m.ſ. codex M. Velſeri Nordfiluſe.

Matth. 10.

Poſthæc itaque tranſacto trium annorum calculo, reciprocis veſtigiorum greſſibus, priorem Germaniæ intrauit tellurem, & venerabiliter à S. Bonifacio ſuſceptus, ad vrbem, quæ vocatur Magontia, venit, & ibi manens, magna prælatus erat ſecularis vitæ dignitate,

Redit in Germaniã.

ſed multo maiore prædītus perennis vitæ prærogatiua. Rumore rectę conuerſationis magnus inter omnes habebatur illos; quia multis Francorum nobilibus & ignobilibus, viris ac fœminis, per ſaluberrimam & per diuinam æterni amoris diſpenſationem, & alijs, per diuerſa dapium dogmata, Euangelici nectaris melliflua pandebat myſteria. Alijs, qui arcana Dei iſta, per ingenium percipere non poterant, ſicut fragilibus & carnalibus, lac & lenia ciborum, id eſt, plana & communia compoſitionum verba dicebat; quia ſcriptum eſt: *Pro qualitate morum: diuerſa exhortatio debet eſſe doctorum.* Quoſdam increpatio dura, quoſdam exhortatio corrigit blanda; & tam magna diſcretionis moderatio in illo erat contra delinquentes, vt rigorem correptionis ore quidem proferret peccanti: Sed pietatem compaſſionis clementer cuſtodiret in corde; *omnia omnibus factus, vt omnes lucrifaceret Deo.*

1. Cor 9.

De vino & eſcarum dapibus multa fari non eſt opus. Quia niſi infirmitate cogebatur corporis, modico adeo vini potu vti ſolebat, vt iam pene non bibendo, ſed probando, maiorem pateretur guſtando continentiam. Tandem mens eius magna ſollicitudinis cura in corde cogitando volutare cœpit, an vſpiam quidem locum intentioni ſuæ aptum inueſtigare poſſit, vbi ſatam Euangelici ſermonis ſegetem per laboris ſui exercitium vſque ad meſſem proferre, manipulosque portare, & in horreum congregare potuiſſet. Tum ille de vrbe Mogontia promptus ac paratus proficiſci cœpit, & ideo potiſſimum, quia vini vbertas illic eſſe ſolet; timebat etenim ne ſecundum ſcripturam, vini opulentia monachalis vitæ frangeret diſciplinam.

Eccl. 19.

Venit ad fratrē ſuū Willibaldū

Cumque inde perrexiſſet, venit ad vrbem quæ dicitur Eichſtat; ad fratrem ſuum Epiſcopum Willibaldum. Tunc illi inter ſe differentes, ſolerter contulerunt, num pro voluntatis arbitrio rem ad effe-

ctum

ctum perducere atque implere poſſent. Quare ſtrenuè pergentes venerunt ad locum, qui vocatur Heydenheim; atque illico requirentes, locum aptum illic repererunt: quem Dominus prædeſtinauit ſancto ſuo Confeſſori Wunebaldo pro monaſterio conſtruendo, ſanctoque corpore ſuo ibidem ſepeliendo. Nec mora egregius ille almi Dei agonotheta, cum conſultu atque conſilio Epiſcopi emit agrum illum, qui nominatur Heydenheim, in propriam poſſeſſionem ſibi; & aliam partem poſtea regionis, alij homines dabant illi in redemptionem animæ ſuæ: Optantes & deſiderantes communionem temporalium cum illo partiri, vt ille perpetua illis præſtare dignaretur. Illa regio quam emerat aggreſtis erat, & ſylua tota. Sed confeſtim ille Dei famulus aggreſtia ſyluarum loca ſuo labore cædebat, vepres truncabat, tribulos ſecabat, vrticas & carduos eruendo rura renouabat, paucoſque primitus ibi habitationis caſulas conſtruendo collocauit. Deinde, prout fieri poterat, Eccleſiam fabricauit, & monaſterium conſtruxit, & exemplo, cum ſuis iunioribus ſibi ſubditis monachicalem regularis vitæ inibi exorſus eſt diſciplinam.

Emit Agrum Heydenheim.

Ibidem extructo monaſterio & Eccleſia inchoat vitā monaſticā.

Denique cum terram Sualaueldorum inhabitare cœpiſſet, plurima ibidem reperit paganicæ prauitatis præſtigia; multos diabolica fraude deceptos idololatriam colentes; alij aruſpicia obſeruantes; alij diuinationes dæmonum dicentes; alij incantationum friuola facientes; alij nigromanticas; ſed & alia multa, quæ nunc longum nimis foret ſingula enumerare.

Sed & nonnullos, qui cum ſuis proprijs propinquis & affinibus, & cum propria fratris ſui vxore in coniugio nupti fuerant, & quod his adhuc peius erat, multos ſacerdotalis ordinatione presbyteros, & qui ſacro altari deſeruire debuerant, immundicitiei & fornicationi magis, quam diuinis ſeruitijs ſubiectos & mancipatos: alioſque (pro nefas) laicos & Clericos concubinarum iniuſtæ copulationis ſocietate contamina-

Sualaueldi peccatores maximi, à S. Wunibaldo ad meliorem frugem traducti.

minatos. Iſtis omnibus ipſe contradicendo, eoſq; increpando diſiungebat, & cum magna laboris inſtantia die noctuque certando, contra indefeſſos diaboli cooperatores conflictum habebat, & licet lugubrem, tamen diſſidium, & diſſenſionem inter illos faciebat, qui iniuſte ſociabantur.

Tunc alij, qui iſta ſectabantur ſacrilegia, magna dementia contra illum frementes, inſidias illi tendebant, & ſæpe eum occidere, ſeu per maleficia perdere tentabant. Sed vir Dei nec minis malignantium, nec falſis adulantium friuolis mente agitabatur nec mutabatur: Verum ſemper conſtans & fide robuſtus in Domino non deſinebat docendo plebem ab erratica paganorum prauitate perſuadendo educere. Et ſic longè lateque per populos ſacra ſeminando, non paruum Domino populum acquiſiuit, & iuxta ſuauiſſimam Domini vocem, prudentiam apprehendit ſerpentis; quia per zelum rectitudinis & vigorem correptionis, opera prauorum pernicioſa corrigendo corrigebat, arguendo erudiebat, ſuadendo ſedabat, aſtutiam arripuit ſerpentis: quoniam contra atroces ſatanæ inſidias, ſcuto Fidei, & lorica Iuſtitiæ, lancea Lectionis, gladio Ieiunij, clypeo Continentiæ, varijſque virtutum telis, contra mille nocentes diaboli artes die noctuque certando dimicabat. Simplicitate columbæ ſic fruebatur; vt ille, qui prius zelo rigoris ardebat, poſtea clemens leniter demulcere; & quia ſecundum ſcripturam, ſecundum qualitatem audientium formari debet ſermo Doctorum, ſic faciebat ille: Multis quidem cõpaſſione erat proximus, & in neceſſitate frater; & per blandum ſuæ pietatis affectum, docibiles ad rectam veritatis viam dirigendo ducebat. Quia ſcriptum eſt: *Non diligenter auditur, qui non diligitur*. Cumque venerandus ille Chriſti vernaculus ſic de anno in annum proficiendo virtutibus, ad ſuperiora graduum celſius & celſius conſcenderet, tum monachalium apum examen, quod Dominus ſub ſua tribuerat poteſtate, ſinè paupertate & nuditate, ſinè murmuratione, cum diuinis

nis & ſecularibus vitę alimentis vbertim alendo paſcebat, & ſub magna doctrinarum induſtria alloquendo, exhortando, cateruatim ad aluearium congregauit vitæ æternæ; & non ſicut mercenarius, ſed ſicut paſtor perfectus acris luporum morſibus circumeundo obſtabat: & intus intra ouile & Chriſti gregis caulas conuocando atque erudiendo introducebat.

Inter hæc denique venerandus ille atque beatus vir Wunebaldus magna arreptus eſt corporis infirmitate; & ægritudo iam tunc magis, quam membra inualeſcebat; & non ſolum tunc, ſed etiam olim à primo iuuentutis flore, per multa annorum ſpatia valde conſtrictos atque retentos habebat corporis artus, & iam tunc tribus annorum interuallis, antequam de mundo pergeret, tam infirmus, tam imbecillus habebatur, vt pergere non poterat, niſi vix ad villas, quæ iuxta erant ibi ſitæ. Cumque mens iam in eo deuota, multò agilior, quam corpus procedere poterat, magna animi deuotione cupiebat, vt ad ſanctum Benedictum pergeret, & ibi vitam finiret; & cito poſtea miſit nuntium ſuum ad S. Benedictum, & rogabat Abbatem, & omnē congregationem, vt cum illis conſortium, & communionem habere liceret. Et illi ſtatim cum magna dignitatis reuerentia illum accipere, & ſecum habere promiſerunt. *Infirmatur vir ſanctus*

Cumque iſta cogitaret ipſe, & mente volutaret, fratrem ſuum proprium, & alios ſapientes atque prudentes viros, qui illi in familiaritate, & in diuina amicitia ſocij erunt, rogabat, vt ad ſe venirent, & conſilium darent. Cumque congregati loquerentur ad inuicem, illis indicauit occultas cordis ſui cogitationes, vt ſecundum ſcripturam, in ore duorum vel trium firmum ſtaret conſilium. Tunc illi ocyus cauſam infirmitatis opponentes, dixerunt; Quòd illis melius videretur propter infirmitatem & imbecillitatem corporis, qua retentus conſtringebatur, vt cœptum manſionis habitaculum, non relinqueret, ſed inhabitaret; & adoptiuos natos, quos per matrem Eccleſiam, & ſuam

ſuam induſtriam Domino acquiſierat, non orbaret, ſed ſicut inchoaret, ad felicem vitæ formam ſua proueheret norma; & tandem ille coronatus virtutibus beatificatus, ad vitæ æternæ perueniret brauium, ſicque illum conſolantes ad propria remearunt.

Et tunc non multo poſt tam valde infirmus fuit, quod iam Eccleſiam adire non poterat, ſed in vno latere ſibi iuſſit altare componi, & ibi, quando pro infirmitate poterat, ſacra Miſſarum ſolennia celebrauit; qui prius, quando ægritudo illa non fuerat impedimentum, aut raro aut nunquam negligebat, quin Miſſam in dies faceret. Tunc itaque cum laſſatis iam corporis membris, quæ ille ſæpè per ſecretam morum mortificationem ad inſtar martyrio affligere ſolebat, in ieiunio, in oratione, in vigilijs perſeuerans, præſertimque in voluptatum refrenatione, & alijs pleriſque rationibus, (quarum omnium ſolus Deus eſt cognitor) fore propè iam mortem præſentiret: tum tandem cum dominus ſeruum ſuum de ſeculi huius ſollicitudinibus, & de temporalis vitæ huius laboribus ad æternæ retributionis mercedem perducere, ſubleuareque volebat, fratrem ſuum venire rogabat ad ſe.

Cumque ille Epiſcopus noſter Willibaldus, ſexta feria primo mane diei veniſſet, ſequenti, Wunibaldus, cum tempus emigrationis conuocatis & in vnum congregatis ſuis, iam propè ſibi inſtare præſciret, dixit; Filioli mei & fratres, omnia veſtra prouidentes cum prudentia pariter agite. Vitam veſtram & mores veſtros ad Dei voluntatem componite. Charitatem veſtram inter vos, & fidem rectam atque Catholicam in omnibus ſeruate; monaſterialis vitæ diſciplinam, quam oſtendimus & docuimus vos & DEO promiſiſtis, in omnibus ſeruare properate; regularis vitæ conſtitutionem, & obedientiæ vinculum, quod mihi promiſiſtis, & quo ego vos ligatos habebam, ab illo vos abſoluo, à rectæ vero inſtitutionis forma, qua vos Deo ſubdidiſtis, ab illa vos non abſoluo, nec meum

Circa nouiſſima dat ſua monita ſalutis.

meum eſt vobis eam laxare; Proinde omnimodis, prout vobis vires ſufficiunt, vota Deo reddite. omnium verborum & factorum, quæ in mea obedientia aut neglexiſtis, aut obliuioni tradidiſtis, indulgentiam à me accipite, & quidquid vobis per me contrarium acciderit verbo aut facto, aut alia aliqua cauſa, remiſſionem vos omnium mihi tribuite, & Deo commendati in pace perſeuerate, & mihi prædeſtinatum iter ad pergendum de hoc ſeculo cum licentia & reconciliatione concedite; Et hiſce quidem ſalubribus ſermocinationibus eum triſtem fratrum multitudinem conſolatus inſtruxiſſet, tunc rurſum eleuatis in cœlum oculis ad ſuperiora intuens, dixit: *In manus tuas Domine, commendo ſpiritum meum*; & ſic ſedens coram lectulo ſanctum exhalauit ſpiritum: cum iam eſſet ſexaginta annorum ætate, & fuiſſet Abbas ferè decem Annis. Tunc illi tollentes eum lauauerunt, & portauerunt ad Eccleſiam; & illic tota nocte cum Pſalmis & hymnis & canticis Dominum laudabant, & diuinis munerum oblationibus illum Domino commendabant. Et mane facto poſuerunt illum in ſarcophago nouo, & ſepelierunt eum in Eccleſia: vbi multa ſignorum prodigia tunc fuêre oſtenſa.

Migrat in cœlum, iam ſexagenarius, cum præfuiſſet ferè Decennio.

Claret miraculis poſt obitum.

Cæterum poſt 16. ferè Annorum curriculum, cum S. Willebaldus Antiſtes inſignem nouam ibidem erigeret Baſilicam, repertum eſt ſacrum Wunebaldi fratris eius corpus omnepenitus integrum, cunctis membris ſolitum: ita vt nè capillus quidem de capite eius ceciderit. Translatum eſt itaque ſacrum pignus in tumbam nouam, & conſonantibus canentium vocibus, in monumento nouo reconditum. Vbi complures varijs corporum defectibus & infirmitatibus afflicti, S. Wunebaldi interceſſione, priſtinæ ſaluti reſtituuntur.

Eleuatio ſiue translatio eius, itidem miraculis glorioſa.

C Baron. Tom. 3. Annal. & in Not. ad Mar. Rom.

VITA S. PHILOGONII: EX PATROno cauſarum, Epiſcopi Antiocheni; Ex Homilia Diui Chryſoſtomi. Deſijt ab humanis Anno Chriſti Domini 319: Syluest. Papæ 6. Conſtantini Imperatoris decimiquarti.

10. Decem. EGo quidem & hodie deſtinâram aduerſus hæreticos luctaturus veſtes exuere, quodque reſtabat debiti vobis perſoluere: verum B. Philogonij dies, cuius hodie memoriam celebramus; ad ipſius benefactorum enarrationem linguam noſtram euocauit. Et omnino parendum eſt. Etenim ſi qui patri aut matri maledicit, morte moritur; profectò clarum eſt, eum qui benedixerit illis, vitæ præmia recepturum: & ſi ijs, qui iuxta naturam parentes ſunt, tantam debemus præſtare beneuolentiam; multo magis ad præſtandum ijs, qui iuxta ſpiritum ſunt parentes.

En ſancti ſunt noſtri velut parentes. Sed quænam oratio par ſit viri laudibus, quem De⁹ tam felici ſorte dignatus eſt? Vnde laudationem illius auſpicabimur? An à magiſtratu, quem Spiritus illi tradidit gratia? Nam mundani magiſtratus nequaquam poſſunt Chriſtianorum demonſtrare virtutes: quin potius frequenter habent accuſationem malitiæ, nimirum, quoniam & ſolicitudines amicorum, & circumcurſationes, & adulationes, aliaque permulta his fœdiora tales magiſtratus ſolent conciliare. Cæterum vbi Deus ſuo ſuffragio deſignârit aliquem; illaque manus ſanctum contigerit caput; incorruptum ſuffragium, alienum ab omni ſuſpicione iudicium, indubitata fuerit delecti comprobatio: propter eius qui delegit auctoritatem. Porro quod elegerit eum Deus, vel ex ipſa morum integritate perſpicuum eſt. Quippè quem ex medio abreptum foro ad thronum hunc euexerit; adeo ſcilicet caſtam & inſignem prius egit vitam, quum vxorem haberet ac filiam, & in forenſibus

Rapitur S. Philogoni⁹ à foro, ad Epiſcopatū.

bus negotijs verſaretur; adeo Solem ipſum ſplendore vicit, vt protinus ab illo geſtò, hoc magiſtratu dignus videretur, & à tribunali ad tribunal euectus ſit. Ac tum quidem hominibus patrocinabatur aduerſus homines, qui ſtruebant inſidias; eos qui afficiebantur iniuria ſuperiores reddens ijs qui iniuriam inferebant; hîc autem adeſt hominibus patrocinans aduerſus dæmones inuadentes.

Et vero, quantum ſit pietatis argumentum, quod Deus illum tanto magiſtratu dignum iudicârit, audi. Chriſtus excitatus à morte quid dicit Petro? Poſtquam enim illum interrogaſſet, *Petre, amas me?* iſque reſpondiſſet; *Tu Domine ſcis, quod amo te*; non dixit Chriſtus, Abijce pecunias, ieiunium exerce, macera te laboribus, mortuos excita, dæmones abige: nihil horum vel aliorum miraculorum, recteque factorum in medium adduxit, ſed omnibus illis prætermiſſis, dicit illi: *Si diligis me, paſce oues meas.* En ſi quis voluerit illi commendatus eſſe, curam habeat ouium illius, publicam quærat vtilitatem, fratrum ſuorum ſaluti proſpiciat. Nullum enim officium hoc Deo charius eſt: neque prorſus alia res eſt, quæ perindè declaret, doceatque, quis, ſit fidelis & amans Chriſti, quam ſi fratrum curam agat, proque illorum ſalute gerat ſolicitudinem. Hæc omnes audiant etiam monachi, qui montium occupârunt cacumina, quique modis omnibus ſeipſos mundo crucifixerunt, quo pro viribus Eccleſiarum præfectos adiuuent, horumque curas leniant precibus, concordia, charitate; ſcientes, quod ni modis omnibus opitulentur ijs, qui tot periculis obijciuntur, per gratiam Dei, totque negotiorum curas ſuſtinent, quibuſcunque poſſunt rationibus auxilientur, quamquam procul habitantes, & victûs ſors ipſis periſſet, & tota in ſcopulum impegiſſet ſapientia.

Patrocinatur ſuis aduerſus dæmones.

Nullum officium Deo charius eſt, quam officium paſtorale.

Itaque monachi, eccleſiarum præfectos adiuuare monentur & quibus mediis.

Sed nunc videamus quomodo munus hoc Epiſcopi adminiſtrârit. Quin potius non eſt opus hîc pluribus verbis, aut voce noſtra, cum veſter fauor, veſtrumque

Declaratur ſancti Philogonij ſanctitas quodam egregio ſimili. ſtudium hoc vltro declaret. Quemadmodum enim aliquis ingreſſus vineam, viteſque contemplatus pampinis comantes, fructu grauidas, macerijs ac ſeptis vndique munitas, haudquaquam deſiderat orationem cuiuſquam, qui demonſtret vinitoris induſtriam, & agricolæ virtutem: itidèm & hîc, ſi quis ingreſſus conſpiciat vites ſpirituales, veſtrumque fructum contempletur, nihil opus habuerit, vt ex cuiuſquam oratione diſcat qualis ſit veſter præpoſitus; ſicut & Paulus *2. Cor. 3.* ſcribit alicubi: *Epiſtola mea vos eſtis, quæ inſcripta eſt & legitur.* Fluuius arguit qualis ſit fons; & fructus indicat qualis ſit radix. Dicendum autem etiam eſſet & tempus, & initium, quando vineam hanc ſuſcepit; neque enim hoc minimum haberet momenti ad abſoluendam encomij partem, ſed omnino eſſet ad declarandam hominis virtutem. Res tum erat multæ difficultatis, cum nuper eſſet ſedata perſecutio, manentibus etiamnum grauiſſimæ tempeſtatis illius reliquijs, cum negotia plurimam deſiderarent correctionem. Ac poſtremo illud adiungendum eſſet, quod hæreticorum factio ſub illo nata, negotium paruum exhibuit, illius ſapientia cuncta proſpiciente. Migrauit in *Obiit Anno 319.* cœlum Anno Chriſti 319.

20 Decem. *Paſſionem SS. Eugenij & Macarij habet lector in vita S. Artemij 20. Octob.*

C Baron. Tom. I. Annal. & in Not. ad Mar. Rom.

COMMENTARIVS RERVM GESTArum *Sancti & glorioſi Apoſtoli Thomæ: Ex grauiſſimis Rerum Indicarum Scriptoribus, R. P. D. Ioanne Petro Maffeio, Bergomate, è Societate Ieſu: & Reuerendiſſim. D. Hieronymo Oſerio Luſitano, Siluenſi epiſcopo.*

21. Decem. CVm miſſo ſancto Spiritu, Apoſtoli prouincias inſtructu diuino docendæ religionis veritatiſque

que cauſa ſortirentur, Thomas Indiam in orbis terrarum diſtributione ſortitus, Socotoram inſulam Arabici maris fertur adijſſe primum; dein, multis ibi factis Chriſtianis, traieciſſe Cranganorem. In ea ciuitate cum multos item Chriſto filios peperiſſet, Colanum petijt, neque ibi fruſtra diſſeminato Euangelio, trans iuga montium ad oram Orientalem ingenti labore contendit: multiſque locis ac præſertim in Coromandelis regno, Chriſtiana re bene geſta, perrexit in Sinas, quorum ea tempeſtate celeberrimum erat nomen: ac diuini verbi ſementem in ea quoque nouali facere inſtituit. Atque haud pœnitenda collecta fruge templiſque ad Chriſti cultum ædificatis, in Coromandelem ad reuiſendos & confirmandos in fide neophytos redijt.

Hæc Maff. i hiſt. Indic. lib. 2.

Quibus in partibus S. Thomas Chriſtum annunciarit.

Coromandelis caput ac regia tum erat vrbs Meliapor; quam vetuſtate belliſque dirutam nuper Luſitani, deducta eo militum emeritorum colonia, frequentârunt, ac mutata appellatione, honoris Apoſtoli cauſa ab ſancto Thoma denominârunt. In ea vrbe ſacram ædem extruere aggreſſus Apoſtolus, cum à dæmonum ſacrificulis, & ab Sagamo Rege prohiberetur, res interim inſignis accidiſſe perhibetur ad Chriſti virtutem & fidem Euangelij comprobandam. Inuſitatæ magnitudinis truncum (vt fit) in littus eiecerat mare; quod eo tempore leucas ferè decem ab vrbe diſtabat. Eam Rex materiam cum in vſum ædificij cuiuſdam vehementer expeteret, robuſti primum homines incaſſum funibus ergatiſque amouere conari, dein adhibiti complures elephanti, cum toto connixi impetu nihil omnino proficerent, Apoſtolus Regi conditionem tuliſſe fertur, ſi truncum illum ſibi ad templum vero Deo ædificandum daret, nullis machinis, nullo mortalium adiutore, ſeſe protinus ad vrbem attracturum. Cum Rex, inſanire videlicet hominem ratus, per ludibrium annuiſſet, tum Diuus Thomas, zona, qua erat præcinctus, ad prominentem è caudice ramuſculum annexa, ſigno tantum facto Cru-

Vrbs S. Thomæ in India

Præclarum miraculũ.

cis, immanem ſtipitem facili ductu ſequentem, vniuerſa ad ſpectaculum effuſa ciuitate, in ipſo pomærio ſtatuit; ibidemque defixa lapidea Cruce, vaticinatus eſt, cum ad eum lapidem vſque pertingeret pelagus; tum diuino iuſſu è remotiſſimis terris candidos homines ad eadem, quæ ipſe intuliſſet, ſacra inſtauranda venturos. Neque fefellit prædictio. Siquidem ſub Luſitanorum appulſum occultis tot annorum acceſſibus locus Oceano demum allui cœptus.

Vaticiniū D. Thomæ, quod hodie noſtris temporibus impletum certiſſimum.

Verum ab eo ſigno cæteriſque virtutibus, cum Thomæ verbis maior in dies accreſceret fides, Brachmanis autem, fuco & fallacijs parta iam auctoritas, iam ſagina deficeret, accenſus rabie quidam ex ijs, fœdum ac ferum facinus mali dæmonis inſtinctu conciuit. Filio admodum puero ipſemet necem intulit, vt haberet vndè peregrino & inuiſo capiti crimen exitiumque conflaret. Citatus ad Regem Thomas, cum accuſator ab eo per ſummam indignationem & querimoniam pœnas filij extincti repeteret, contra, Thomæ diſcipuli, affinem aut omnino conſcium eius culpæ magiſtrum negarent, nihil opus eſſe conjecturis & certaminibus, ait Apoſtolus, ab ipſomet qui occiſus ſi dicatur, omnium optimè cognoſci rem poſſe; petit itaque vt eius publicè interrogandi poteſtas fiat; nihil recuſatum ab aduerſario; & cunctis tam inauditæ rei expectatione ſuſpenſis, cadauer in medium affertur. Tum ad exanimem puerum Thomas placido & ſereno vultu conuerſus; Agedum, inquit, per Chriſtum, quem ego Deum prædico, palam & ſine ambagibus puer prome; quiſnam huiuſce tanti ſceleris auctor extiterit. Mirum dictu; ad Chriſti nomen, frigido & exſangui corpuſculo vitales confeſtim rediêre ſpiritus: & clara voce vt omnes exaudirent, Thomā certum ſummi Dei legatum & ipſius odio, ad ſtruendam illi calumniam, nefarias à parente ſibi manus illatas eſſe confirmat. Hac tam illuſtri tamquè admiranda teſtificatione fractus calumniator obmutuit.

Nefandum facinus cuiuſdā Brachmana.

Suſcitat mortuum S. Thomas.

Sagamus propenſo iam antè ad credendum animo

Chri-

Chriſtianam deindè fidem ac religionem ſinè vlla dubitatione complexus eſt. Regem ex amicis & popularibus imitati complures. Brachmanis, quāquam deteſta diuinitus fraude, & pulſo in exilium parricida, pertinax tamen & cæca manſit improbitas. Qui cum lætos Chriſtianæ rei progreſſus, & neglecta deorum ſimulachra ferre non poſſent, facta conſpiratione præconem Euangelij è medio tollere omnino conſtituunt. Tumulus erat non procul ab vrbe, quo Thomas identidèm, è Chriſti diſciplina, ſecedere propitiandi æterni Regis & ſui recolligendi gratiâ, conſueuerat; in eum locum, tempore captato, Brachmanę armati cum ſui ſimilibus impetum dant; ibi Apoſtolus, dum ad Crucem alienato ab ſenſibus animo Deum pro ſalute hominum & eius præſertim populi deprecatur, telis primum ac lapidibus appetitus, dein ab vno è Brachmanis lancea transfoſſus occubuit. Venerādum corpus indè ſublatum à diſcipulis, & in templo nuper ædificato conditum eſt. Acceſſit martyrij nomine & memoriæ causâ, fragmentum haſtæ, quæ inhæſerat coſtis; & baculus præferratus, quo ille ad peregrinationes vtebatur; & vrna fictilis ceſpite inſerto: nempè qui manantem è ſacris vulneribus cruorem ebiberat. Exindè locus multis miraculis claruit; ac magnus eodèm ex omni parte concurſus, voti & religionis ergô fieri cœptus.

Rex Sagamus fit Chriſtianus & multi alij.

Martyrio coronatur Apoſtolus.

Hæc fermè Indi ſciſcitantibus Luſitanis, non è fama ſolum, ſed etiam è veterū annalibus edidere; quin egregias Thomæ laudes, ac mortem pro Chriſti nomine fortiter obitam, pueris Malabaribus patrio carmine decantare mos eſt. Sunt qui, cum tribus magis qui ad Chriſti liberatoris incunabula cum muneribus adoranda, Sybillæ Indicæ (vt ferunt) monitu, ſtella duce tetenderant (quo in numero Pirimal Ceilani Rex ponitur) Thomam in Oriente congreſſum; deque immani trunco miraculum non Meliapore, ſed Cranganore perpetraſſe dicant; ac poſtremo in Calamina vrbe mactatum, Regis imperio qui Sagamo de-

Nota Hiſtoria veritatem.

Digitized by Google

functo ſucceſſerat, ac ſacrum deinde corpus Edeſſam Meſopotamiæ translatum à Chriſtianis fuiſſe contendant. Vtcunque ſeſe res habeat (nam ego meam interponere ſententiam in tali re, tantoque locorum & temporum interuallo non auſim) ſatis conſtat, Apoſtolum in Coromandelio tractu Gangetici ſinûs palmam tuliſſe martyrij; nec dubium eſt quin ex diuini viri præceptis atque inſtitutis, ingens hominum multitudo varijs Indiæ diſperſa regionibus in hæc vſque tempora, Chriſti nomen fidemque tenuerit; quanquam ex Armeniæ Patriarchæ Neſtoriani placitis, à quo epiſcopos paulo ante hanc memoriam accipere conſueuerant, multis vitijs & erroribus inquinatam; alioquin Apoſtolicas cæremonias magna ex parte obeunt; altaris myſteria religioſè venerantur; eoque viatico, decedentes è vita ſe muniunt. Aduentûs Domini & 40. dierum ſolenne ieiunium diligenter obſeruant; quotidianæ pſalmodiæ, & ſacris inſiſtunt: & cum alia Chriſti Domini Sanctorumq; feſta ritè concelebrant; tum vero, præcipuè Paſchalium feriarum octauam, quam Dominicam in Albis vocamus: quod eo demum die, incredulus antea S. Thomas, indito in Chriſti latus ac vulnera digito, Dominum ſuum ac Deum ſuum præclara teſtificatione confeſſus eſt. Alia præterea multa ex maiorum traditione diligenter obſeruant; eo maiore fidei & conſtantiæ laude, quod ob idipſum non modo à Mahometanis hominibus acerbè vexantur, ſed etiam ab Regulis Ethnicis in ſeruitutem redacti, cum alias indignitates & contumelias, tum vero ſedem ac domicilia iniquis penſionibus redimere ſubinde coguntur.

Cæremonias ab Apoſtolo acceptas etiamnũ retinent Indi.

Cæterum, vt ad Apoſtolum reuertamur, Ioannes tertius, defuncto Emmanuele, anno ætatis vigeſimo, acceptis regni gubernaculis, per literas Eduardo Indiæ Prætori mandauit, vt diuini Apoſtoli Thomæ ſepulchrum in Coromandelio littore perueſtigandum curaret: daretq; operam vti ſacroſanctæ illæ reliquiæ (quanquam eaſdem) vti ſupra dictum eſt (vel earum

Maffeius hiſt. Indic. lib 1.

Ioann 3. Luſitaniæ Rex curat inueſtigari S. Thomæ Sepulchrũ.

certè

certè partem Meſopotamia ſibi vendicat) cum dignitate cuſtodirentur. Eduardus Emmanueli Friæ, Præpoſito Coromandelicæ oræ, cum ſacerdotibus aliquot & architecto id negocij dat. Profecti Melioporem (quam ibi ſitum Apoſtoli corpus audierant) æquatam ſolo ingentis amplitudinis vrbem offendunt. Paucæ tantum pyramides, turreſque & columnæ, miſerabili è ſtrage ſupererant; nec non varij coloris lapides, ac veluti porphyretica peregregiè ſculpta fragmenta; quæ antiquum vrbis ornatum & elegantiam ſatis arguerent. In ijs viſebantur operoſa magnifici cuiuſdam templi veſtigia, vno tantum ſuperſtite ad Orientalem plagam ſacello; crebris intus foriſque lapideis Crucibus è veteri diſciplina conſperſo. Sub eo tecto latere Apoſtoli oſſa cum accolæ pro certo affirmarent, primum omnium ſarcire ipſum ædificium placuit; quod teſtudinis pondere preſſi parietes aliquot locis vitium feciſſent. Ad eos ergo fulciendos, ac renouanda fundamenta conductis è vicino operis, dum effoditur humus, ad quintum fermè dodrantem apparuit loculus lapidea tabula tectus; in quam ab interiore parte inciſæ priſca gentis lingua (vti à peritis cognitum eſt) literæ teſtabantur, templum id ab Sancto Dei Apoſtolo Thoma quondam exſtructum; ei templo tuendo colendoque, mercium quæ in vrbem importarentur, decimam ab Sagamo Rege attributam; acceſſerat obteſtatio ad poſteros, nè quid ex eo vectigali ac donatione imminutum vellent.

Vetuſtiſſimi templi veſtigia reperiũtur.

Paulo infra eam tabulam, ipſius Regis (vti ex priſcorum traditione Indi aſſeuerabant) cadauer inuentum. Altius dein molientibus terram, quadratum, primo lateritiæ, poſtremo lapideæ ſtructuræ ſeptum apparuit; multiplici operimento, pedum circiter nouem altitudine; ibi quod ſepultum haud dubiè corpus Apoſtoli dicebatur eſſe, adhibiti ad amouendum operculũ Luſitani duo (nã Indis rem eiuſmodi cõmittere non eſt viſum) non niſi noxis per ſacram confeſſionem ex-

Regis Sagami corpus, vna cum S. Apoſtoli Thoma inuenitur.

Certiſſima indicia inuenti corporis S. Apoſtoli.

piatis, & reconciliato per Euchariſtiam Deo, aggredi rem auſi, locum aperiunt. Immiſta calci & arenæ candidiſſima ſpecie oſſa, & appoſita lanceæ cuſpis, & viatorij baculi fruſtrum, itemque vas fictile, fidem inuenti demum ſacri theſauri Luſitanis fecere. Sub hæc, repertum aliud cuiuſdam è Thomæ diſcipulis cadauer; cæterum tetro ac terreo aſpectu: quemadmodum & Sagami Regis; vt, ſi alia argumenta defuiſſent, ex ipſo propemodum colore dignoſci Apoſtoli oſſa potuerint. Eo maior gratulatio fuit Chriſtianorum, & affabre factas, arte Sinarum, arculas duas, è proximo emporio Paleacate confeſtim afferri placuit; quarum in altera eximij operis argento cælata, ipſius Apoſtoli, in altera diſcipulorum eius reliquiæ incluſæ: & commune gaudium, ſolenni ſupplicatione pompaque, & priuatis omnium qui aderant ſtudijs, celebratum eſt. Propoſitis deindè in ipſo altari arculis, adhibitoque cuſtode, claues vtriuſque Emmanuel Frias Cocynum Prætori Meneſio detulit. Hoc maximè modo per eos dies & ſacello & religioni conſultum.

S. Apoſtoli Thomæ corpus Goam translatũ.

Lib. 3 Indicarum Hiſtor.

Biennio deindè poſt, eadem oſſa intra ipſam aram occulto loco, duobus tantum conſciis Luſitanis, abdita; ac poſtremo Goam, Conſtantino Brigantio Prorege (qui D. Thomæ templum in ea vrbe exſtruebat) à fratre quodam Franciſcano translata fuiſſe comperio.

Hunc Martinum Alfonſum, Indiæ prætorẽ nominatũ quidem fuiſſe: ſed non imperaſſe ſcribit Maffeius. Idem Indici maris præfectum fuiſſe lib. 11.

Hæc quæ ſequuntur Hieronym. Oſorius.

Tempore quo Martinus Alfonſus Souſa, vir fortiſſimus pro Rege Ioanne tertio Indiam cum imperio obtinebat, fuerunt ad illum æneæ tabulæ delatæ, in quibus erant incluſæ literæ, quarum vſus abſoluerat: ita vt nemo eas legere poſſet. Fuit tandem ab illo Iudæus accerſitus multis linguis eruditus & minimè antiquitatis ignarus; qui eas tandem cum difficultate propter ſcripturæ antiquitatem, & linguæ parum notæ rationem (erat enim ex multis conflata) perlegit.

Literæ

Literæ autem nihil aliud in ſumma continebant, quã Regis (qui Thomæ temporibus, illis terris imperabat) donationem, Thomæ factam telluris certa dimenſione definitæ, in qua templum extrueret. Et quia huius diuini viri mentio facta eſt, non alienum arbitror, hoc in loco aliud teſtimonium antiquitatis afferre, quod Thomæ monumentum continet.

Anno à Chriſto nato M.D.LXII. Pontifex Cochinenſis miſit ad Henricum Cardinalem teſtimonium publicis literis conſignatum, quod hiſtoriam commemoratione dignam continebat. In ea ciuitate quã diximus appellari * Malipurem, (& nunc, poſtquam à Luſitanis frequentari cæpit, S. Thomæ ciuitas appellatur) erat in colle ſacellum ædificatum, eo quod affirmarent incolæ in eo loco Thomam fuiſſe à religionis hoſtibus interfectum. Erat autem hoc ſolenniter inſtitutum, vt in eo ſacello octo diebus ante diem natalem Chriſti, res diuina fieret, & omnes Chriſtiani eo conuenirent. Fuerat quoque ante 14. annos in illo colle inuenta Crux in lapide inciſa: in cuius faſtigio columbæ imago inſidebat. Baſis vero erat in ſpecie quadam herbarum, quæ diffundi latiſſime videbantur, collocata: & tam faſtigium quam baſis & brachia in liliorum formam deſinebant. Arcus eam ex eodem lapide factus vndique muniebat. In arcu erant inciſæ literæ, quas nemo legere poterat. Totum hoc opus integrum, quod erat ſatis magnum, fuit ſuper altare eiuſdem ſacelli multorum operis ſtatutum. In Cruce eminebant notæ ſanguinis inſignes. Accidit autem die, quo Chriſtiani conueniebant, vt in eo fano ſalutationem ab Angelo, factam ſanctiſſimæ Virgini, 8. dies, antequam dies Chriſti natalis adueniret, celebrarent; cum ſacerdos, qui rem diuinam faciebat, Euangelium inchoaret, vt Crux in nigrum colorem verteretur, & liquor ex illa incredibili copia dimanaret; deinde color cœruleus pro nigro ſubiret. In locis autem vbi notæ ſanguinis extabant, roſei coloris ſplendor eluxit. Quod ſequentibus deinde annis eodem

** Maff. Meliaporem; nunc dicta ciuitas S. Thomæ.*

Stupendũ vetuſtæ Crucis miraculum.

Digitized by Google

die ſemper eueniebat. Nec enim alio die (quod magnam admirationem commouebat) id in vlla Cruce cernebatur. Fuit tamen aliquo tempore eius rei, quæ admirabilis omnibus videbatur, intermiſſio.

Aliud eiuſdem Crucis miraculū.

Anno autem M.D.LXI. cum Chriſtiani in eundem locum cum eadem pompa & celebritate conuenirent, eo die quo Crux, dum ſacrificium fieret, ſtillare ſolebat, & Sacerdos Euangelium inchoaret (id enim admirandum videbatur quod nunquam prius, quàm Euangelium legi cœpiſſet, ea Crucis mutatio fieret) Crux repente nigris maculis, ſplendidis tamen inficeretur; donec tandem aliis atque aliis ſubeuntibus, tota nigreſceret. Ita vero ſplendebat, atque ſi fuiſſet oleo delibuta. Tum inſtar roris guttæ defluere cœperunt; quæ paulatim grandiores effectæ, totam Crucem humore largiſſimo compleuerunt. Peregit ſacerdos cum multis lachrymis & crebro ſingultu ſacrificium. Deinde aſcendit in altare, & linteis, quibus in rebus ſacris de more procurandis vti ſolebat, Crucem exterſit. Lintea maculis ſanguineis tincta repente ſunt. Ciuitatis præfectus, & reliqua multitudo quæ conuenerat manus in cœlum tendere, Chriſti numen implorare; flagitiorum veniam poſtulare; & ad ſtudium religionis ardentius excitari. Crux autem poſtquam multo liquore fluxit, clarius ſplendere cœpit: & color ſanguineus euidentius eluxit.

Hoc ſignum commouit & præfectum vrbis & primarium ſacerdotem, vt diligenter inquirerent, ecquis eſſet, qui literas illis interpretari poſſet. Aiunt incolæ, in Narſingæ regno eſſe Brachmanam, inter omnes Brachmanas literis & eruditione præſtantem, qui varias linguas tenebat. Hominem continuo accerſunt, & interrogant an illas literas noſſet. Reſpondit literas eſſe priſcas, quibus antiqui ſapientes vtebantur: negligentia vero hominum factum eſſe, vt earum cognitio interiret. Quin etiam linguam, qua erant deſcriptæ, à paucis admodum teneri. Admonent illi Brachmanam, vt in altare aſcendat. Reſtitit ille, &

nefa-

nefarium facinus eſſe dixit, altare, in quo res diuina fieret, humanis pedibus conculcari: Inuitus tamen ſubijt, & literas perlegit; quarum vim eam eſſe dixit, vt vna nota 10. & 15. & 20. literarum officio fungeretur. Sententia vero literarum in ſumma hæc erat; Thomam diuinum virum, fuiſſe à Dei filio, cuius erat diſcipulus, in eas oras Sagami Regis tempore miſſum, vt Dei ſummi notitia gentes illas erudiret. Ibique templum extruxiſſe & res admirabiles effeciſſe: atque tandem cum genibus flexis ad Crucem illam affixus, orationem ad Deum funderet, a quodam Brachmana fuiſſe haſta transfixum. Crucem vero eiuſdem viri ſanctiſſimi cruore tinctam, ad memoriam virtutis illius ſempiternam relictam fuiſſe. Hæc erat ſententia, quæ literis continebatur. Fecit autem maiorem fidem alius eiuſdem ſectæ vir aliunde accerſitus; grandis admodum natu, & ſapientiæ opinione præſtans, qui literas in eandem ſententiam interpretatus eſt. Huius autem Crucis exemplum, in eodem ligno, ex quo templum ædificatum perhibent, inſculptum, cum literis publicis multorum virorum teſtimonio conſignatis, retineo; cuius fides tantis tunc argumentis explorata fuit, vt nemo poſſit de tam claris atque teſtatis viri diuini monumentis ambigere. *Sententia literarum vetuſta illius Crucis.*

MARTYRIVM SANCTAE VICTORIAE;

Ex Adonis Martyrologio. Coronata eſt anno Chriſti duccenteſimo quinquageſimo tertio, Decii Imperat. 1. Sede vacante. *C. Baron. Tom. 2. Annal.*

QVo tempore Decius acri inprimis perſecutione Chriſti Eccleſiam exagitabat, Romæ, Victoria eximia pulchritudine virgo, fidei certamen cũ magna Chriſtiani nominis gloria ſubiuit. Hæc cum Eugenio viro *23 Decem.*

Digitized by Google

Victoria ſororiſua Anatolia conatur perſuadere nuptias.

Geneſ. 1. 8. & 9.

Matth. 4.

Gaudium bonæ conſcientia.

Viſio Anatoliæ.

Victoria, omnia ſua largitur pauperibus

viro pagano deſponſata eſſet, blanditiis Titi Aurelij, qui Anatoliæ ſororis eius ambibat nuptias, inducta, ad ſororem ſuam perrexit, carnalem copulam ſedulo ſuaſura. Neque ſegniter profecto id virgo præſtitit: Prophetas & Patriarchas in exemplum adducens, qui vinculo matrimoniali conſtricti fuerant. Adiecit deinde; Quin igitur & tu, ô chariſſima ſoror, huic ſponſo coniungere, qui per maritalem copulam, Chriſto auxiliante, in veram Euangelii libertatem vindicari poterit. Ad hæc Anatolia, quæ virginitatis amore tota feruebat, Chriſtique ſpiritu plena de cæleſtibus aſſiduo cogitabat; Recte tu quidem, inquit, nuptias ſanctas eſſe & honorabiles dicis, & Deus ipſe hominibus dixit; *Creſcite & multiplicamini, & replete terram*; ſed eo tempore, quo vacua plane erat. At nunc cum infinita hominum ſit multitudo, poſtquam Dei filius de cælo in terram deſcendit, vt hominem ſuo ſcelere in exitium & perniciem ſempiternam prolapſum reſtauraret, clamat quotidie; Creſcite in fide; multiplicamini in charitate; & replete cælos: quia appropinquauit regnum cælorum.

Inter hæc & alia pia ſanctaque colloquia, tandem Anatolia intulit; Ego quo die precium ornamentorum meorum in Chriſti pauperes deſtribui, inſolito quodam gaudio me delibutam ſenſi; & quod omnem admirationem ſuperat, nocte quadam ſecundum quietem iuuenem aureo diademate ſplendidum, & purpureis atque gemmatis coruſcantem veſtibus vidi; qui grata facie & læto vultu virginitatem vnice mihi commendauit, hortatuſque eſt, vt omni diligentia & ſolicitudine inſidias hoſtium deuitarem: eſſe namque innumerabiles qui eximium & incomparabilem virginitatis theſaurum ſuffurari conantur.

Hiſce aliiſque ſororis ſuæ dictis factiſq; incitata pariter Victoria, ornamenta deſtraxit, & larga manu benigne faciendi diſciplinam exercuit. Quæ ad aures Eugenij & Aurelij vt peruenerunt, rabie quadam mẽtis efferati, ſumma Decii Imperatoris voluntate, ad

prædia

prædia ſua eas abripuêre: ibidemque cum blanditiis tum minis ad libidinis conſenſum allexere. Sed illæ admiranda in virginitatis propoſito conſtantia permanentes, minas æquè ac blanditias contempſere. Acceſſit dira fames & inedia, qua eas conficiebant: rati tam acri telo mentes earum expugnari poſſe. Sed ea omnia animos virginum mirifice confirmabant; ita vt Victoria ſexaginta alias eiuſdem propoſiti effecerit puellas: quæ hymnos & pſalmos die noctéque Chriſto concinebant. Fertur etiam immanem draconem omnibus in circuitu populis vehementer infeſtum precibus ſuis interfeciſſe. Poſt quæ & alia diuinæ virtutis indicia glorioſum martyrij triumphum peregit. Eugenius namque cum omnem mutandi illius animi ſpem penitus abſciſſam eſſe cerneret, Iuliano Capitolij pontifici & templorum Comiti perſuaſit, vt aliquem è ſuo comitatu mitteret, qui virginem crudeli internecione deleret. Datum id negocij Taliarcho carnifici; qui auſu nefario acinacem in præcordia virginis adegit: fuſoque ſanguine, quaſi pro ludo, animam excuſſit. Sed non impune. Nam fœda contagione lepræ repente infectus, ſexto poſt die conſumptus à vermibus expirauit.

Dire vexantur Victoria & Anatolia.

Multitudinem Virginum conuertit S. Victoria.

Caditur gladio in pectore S. Victoria.

Percuſſor eius diuinitus punitur

VITA S. SERVVLI CONFESSORIS: Ex Homilia B. Gregorii Papæ 25. in Euangelia. Vixit (vt patet infra) temporibus eiuſdem Gregorii Papæ; qui claruit in a Papatu Anno 593, &c.

C. Baron. in Not. Mar Rom: à Anna, & Tom. 8:

TErra bona, fructum per patientiam reddit; quia videlicet nulla ſunt bona quæ agimus: ſi non æquanimiter etiam proximorum mala toleremus. Quanto enim quiſque altius profecerit, tanto in hoc mundo inuenit quod durius portet; quia cum à præſenti ſeculo mentis noſtræ dilectio deficit: eiuſdem ſeculi aduerſitas creſcit. Hinc eſt enim quod pleroſque cerni-

23. Decem.

Seculum perſequitur bonos, videlicet ta-

quam ſeruos ſuos fugitiuos. Luc. 8.

cernimus & bona agere: & tamen ſub graui tribulationum faſce deſudare. Terrena namque iam deſideria fugiunt: & tamen flagellis durioribus fatigantur. Sed iuxta vocem Domini, fructum per patientiam reddunt: quia cum humiliter flagella ſuſcipiunt, poſt flagella ad requiem ſublimiter ſuſcipiuntur. Sic vua calcibus tunditur: & in vini ſaporem liquatur. Sic oliua tunſionibus expreſſa, amurcam ſuam deſerit, & in olei liquorem pingueſcit. Sic per trituram areæ à paleis grana ſeparantur: & ad horreum purgata perueniunt. Quiſquis ergo appetit plene vitia vincere, ſtudeat humiliter purgationis ſuæ flagella tolerare; vt tanto poſt ad iudicem mundior veniat, quanto nunc eius rubiginem ignis tribulationis purgat.

Quid boni adferat tribulatio.

In ea porticu, quæ euntibus ad eccleſiam B. Clemētis eſt peruia, fuit quidam Seruulus nomine, quē multi veſtrûm mecum nouerunt: rebus pauper, meritis diues, quem longa ægritudo diſſoluerat. Nam à primæua ætate vſq; ad finem vitæ paralyticus iacebat. Quid dicam quia ſtare non poterat? Numquam in lecto ſuo ſurgere, vel ad ſedendum valebat, numquam manum ſuam ad os ducere, numquam ſe potuit in latus aliud declinare. Huic ad ſeruiendum mater cum fratre aderat: & quicquid ex eleëmoſynis potuiſſet accipere, hoc eorum manibus pauperibus erogabat. Nequaquam etiam literas nouerat; ſed tamen ſcripturæ ſacræ ſibi codices emerat: & religioſos quoſque in hoſpitalitatē ſuſcipiens, hos coram ſe ſine intermiſſione legere faciebat. Factumque eſt adeo, vt, quātum ad menſuram propriam attinet, plene ſacram ſcripturam diſceret: cum, ſicut dixi, literas funditus ignoraret. Studebat in dolore ſemper gratias agere, hymnis Deo, & laudib. diebus ac noctibus vacare. Sed cum iam tempus eſſet; vt tanta eius patientia remunerari debuiſſet: ecce mēbrorum dolor ad vitalia rediit. Vbi cum iam ſe morti proximum agnouit, peregrinos viros, atq; in hoſpitalitatem receptos, admonuit vt ſurgerent: & cum eo Pſalmos pro exſpectatione ſui obitûs decantarent.

S. Seruulus à prima ætate paralyticus.

Egregie tolerat ſuam miſeriam.

Cum

Cum quibus cum & ipſe moriens pſalleret, voces pſallentium repente compeſcuit cum terrore magni clamoris dicens: Tacete, tacete: Numquid non auditis quantæ reſonant laudes in cælo? Cumque ad eaſdem laudes, quas intus audierat, aurem cordis intenderet, ſic ſancta illa anima carnis vinculis ſoluta. Sed exeunte illa, tanta illic frangrantia odoris reſperſa eſt, vt omnes, qui illic aderant, inæſtimabili ſuauitate replerentur: ita vt per hoc patenter agnoſcerent, quod eam laudes in cælo ſuſcepiſſent. Cui rei monachus noſter interfuit, qui nunc vſq; viuit, & cum magno fletu atteſtari ſolet, quia quouſq; corpus eius ſepulturæ traderent, ab eorum naribus odoris illius fragrantia non receſſit. *Audit voces cæleſtes & paulo poſt migrat ad Christũ.*

Atque ecce quo fine ex hac vita migrauit, qui hic æquanimiter flagella tolerauit. Iuxta vocem ergo Dominicam, bona terra fructum per patientiam reddidit; quæ exarata diſciplinæ vomere, ad remunerationis ſegetem peruenit. Sed vos rogo, fratres chariſſimi, attendite quod excuſationis argumentum in illo diſtricto iudicio habituri ſumus nos, qui a bono opere torpentes, & res & manus accepimus, ſi præcepta Domini egenus, & ſine manibus potuit implere? Non contra nos Dominus tunc, Apoſtolos oſtendet, qui ad regnum ſecum fidelium turbas prædicando traxerunt? non contra nos ſcilicet Martyres exhibebit, qui ad cæleſtem patriam ſanguinem fundendo peruenerunt? Nam quid tũc dicturi ſumus, cum hunc, de quo locuti ſumus, Seruulum viderimus, cui longus languor brachia tenuit, ſed tamen hæc à bono opere non ligauit? Hæc vobiſcum fratres agite; ſic vos ad ſtudium boni operis inſtigate: vt cum vobis bonos modo ad imitandum proponitis, eorum tunc conſortes eſſe valeatis. *Tribulatio eſt veluti vomer quo exarari debet bona terra, vt ferat fructũ.* *Ad quid nobis ſeruiat hæc S. Seruuli vita.*

MAR-

C. Baron. Tō 2. Ann.

MARTYRIVM SS. THEODVLI AC SOciorum; qui in Creta paſſi ſunt: anno Chriſti 254. ſede vacante. Decii Imper. anno 2. Ex eo quod quod eſt apud Simeon. Metaphraſten.

23. *Decem.*

DEcius Imperator qui magno furore percitus & ad Chriſtianum nomen penitus delendum fuit violentiſſimus, ad Cretam inſulam Proconſulem quendam, Decium ſimiliter nomine, & pari crudelitate inſignem deſtinauit, vt omnes Chriſtianæ fidei & religionis profeſſores quibuſlibet ſuppliciis exagitaret. Præſtitit ille immanem profecto ſeſe tyrannum, & inter alios; decem viros genere pariter & virtute præſtantes ad quæſtiones euocauit. Vincti & graui pondere ferri onerati ante tribunal ſtetere; ſermone vel factis nequaquam obſcuri: prorſus vt furentis Proconſulis iram ſuâ conſtantia vehementius accenderent.

Decē præſtantes viri comprehēduntur.

Nec mora; à verbis ad ſupplicia ventum eſt. Cæſi; torti; per terram tracti; lapidibus appetiti; irriſi; conſputati: & omni denique ſubſannationis genere affecti ſunt. Sed hiſce vtpote leuioribus certaminibus egregie ſuperatis, poſtremo dies 10. Calen. Ianuarias eſt præſtitutus, vt omnem tormentorũ vim inuicti Chriſti athletæ ſubirent. Feruebat animis vtraque pars. Hi quidem gaudio & alacritate incredibili: ille vero furore & amentia. Et ille quidem ad mortem vſque puniendam propenſus: hi vero ad extremum vſque ſpiritum ſuſtinere parati conſiſtebant. Hærebat animo Proconſul, vnde potiſſimum initium faceret, cùm cerneret martyres tanta alacritate certamen expetere. Tandem ſtupore pariter & furore plenus, An, inquit, tormenta hæc non formidatis? Sacrificate, & imminentem ſuppliciorum tempeſtatem redimite. Cui martyres; Iam dictis factiſque abunde ſatis teſtati ſumus, nos neque diis ſacrificare, neque tormenta expaueſce-

Multis excruciantur modis.

pauеſcere. Nam vt de cæteris taceamus, veſter ille Iupiter, cui primos honores decernitis, an obſcurum eſt, quam ſceleſtus & nefarius fuerit? Nam in Creta oriũdus, itemq; ſepultus, manifeſta & tyrannidis ſuæ & libidinis nobis reliquit monumenta. Adeo namque intemperans atque ad libidinem procliuis fuit, vt non ſolum in fœminas, ſed in ipſos etiam maſculos (prô ſcelus) inſaniret; præſtigiis vero & malis artibus in varias identidem ſe formas tranſmutabat, quô liberius per omnia libidinum genera vagaretur. Quidam vero, cum iiſdem contaminati vitiis, in omnem ſimiliter libidinis œſtrum ſeſe effundere gauderent, quo id tutius & ſine fronte liceret, hominem illum nefarium & omnis intemperantiæ auctorem Deum pronunciârunt, eique fana extruxerunt; hodie etiamnum ſacrificant: vt quod eis placet, Deo quoque placere videatur; ſicque non ſolum Deo inuiſum, ſed etiam diuinum exiſtimetur, quouis libidinis genere fœde ſe atque nefarie contaminare. *Iouis libido immanis.* *Iupiter vnde dei nomen ſit cõſecutus.*

Hæc ſacro illo martyrum choro explicante, plebs præcipiti furore agitata impetum in eos fecit, ægreq; ab ipſo Proconſule prohibita, manus à cæde continuit. Plebis vero dementia ſedata, ipſe Decius furoris ſui inſtrumenta protulit; & alii quidem ex ipſis ſuſpenſi ferreis lacerabantur vngulis; alii lapidibus & acutis ſudibus ſauciabantur; alij plumbatis cæſi conterebantur: alii denique aliis atque aliis ſuppliciis tetro ſane atque horrendo ſpectaculo excarnificabantur. Vrgebat lictores Proconſul; ſæuiebant illi: clamabat populus; Tollite maleficos, truncate deorum contemptores. Martyres vero in tanta rerum aſperitate cunctis hoſtibus, turba, lictoribus, Præſide, & ipſo deniq; principe Satana ſuperiores, omnes veluti ſigno dato, vocem ſimul extollebant; Sumus Chriſtiani, Chriſti hoſtiæ; Chriſti victimæ: etiamſi millies mori oporteat, libenter moriemur. *Sancti martyres dire cruciãtur.* *Illorum ſtupenda fortitudo.* *Præclara martyrum vox.*

Tum vero Decius abiecta victoriæ ſpe, capitis in eos ſententiam protulit. Nec mora; rapti à lictoribus

Alii alios ad mortem anteuertere conantur. ad certaminis locũ, qui ab incolis Alonium vocabatur, ipſi inter ſe, qui ad eam vſque horam concordes fuerant, piam quandam ſuſcipiebant contentionem. Omnes enim in ſanguinis effuſione primi eſſe volebant: veriti ne qua forte occaſione glorioſo illo triũpho poſtremi fraudarentur. *Decollantur.* Itaque dum preces fundunt, & certatim ſacras ſuas ceruices gladiis obijciũt, omnes tandem inclyta martyrii corona inſigniti ad cælos migrârunt.

C Bar. Tõ 2. Anna. & in Notat. Mar Rom.

MARTYRIVM S. GREGORII SPOLEtani, Presbyteri: Ex eo quod extat apud V. P. Laurent. Sur Paſſus eſt anno Chriſti circiter 303. Marcelli Papæ 7. Diocletiani & Maxim. Imp. 20.

24 Decem.

Cultus dæmonum mire feruet ſub Diocletiano. Diocletianus & Maximianus Imperatores cum in idolorum cultu ſtatuendo confirmandoque maxime laborarent, tum Flacco cuidam viro impiiſſimo, & crudelitate inſigni, in mandatis dedêre, vt prouincias peragrando idola erigeret, & cultum eorum omni diligentia inſtauraret. Is ciuitatem Spoletanam ingreſſus, cum diligenti, per Tircanum quendam, inueſtigatione de ciuium religione & moribus habita, *Gregorij eximia pietas & zelus pro fide Christiana* Gregorium inter omnes fidei & pietatis amore in Deum flagrantem, & miraculis clarum fana & ſimulachra demolientem intelligeret, rabie protinus incredibili exardeſcens, milites quadraginta ad Gregorium deſtinauit: qui vinctum eum ad ſe perducerent. *Capitur, & ſiſtitur ad tribunal.* Adductum Flaccus cum Tircano in tribunali ſedens ita affatus eſt; Tune es ille Gregorius, deorum & principum contemptor? Cui Gregorius; Ego, vt verum fatear, ab infantia Deo meo ſeruiui, qui hominem ex limo terræ ad imaginem & ſimilitudinem ſuam facere dignatus eſt; *Geneſ 1.* ipſe eſt Deus fortis: qui vnicuique reddet iuxta opera ſua *Rom 2. Apoc. 22.*

Flaccus vero, omiſſis, inquit, verborum ambagibus præcipio vt ſacrifices, niſi pœnas tibi duriſſimas cumulare

mulare velis. Gregorio autem abnuente, & nefarium ſcelus conſtanter execrante, Flaccus tormenta proferri, & maxillas martyris, tanquam in deos blaſphemi, contundi iuſſit. Illo autem pari conſtantia atque virtute deorum vanitatem arguente, nodoſi fuſtes allati fuêre; quibus & dorſum eius & ventrem acerrime verberârunt: ac penitus diſſipârunt. Inde manib. pedibuſq; crudeliſſime vinctum, in craticulam, igne ſuppoſito, iniecerunt. Illo vero ad Christum preces fundente, diuinumq; numen in ſui adiutorium vocante, repente horribilis extitit terræmotus: qui inopinata ruina quadringentos quinquaginta paganos oppreſſit. Territus ea calamitate Flaccus fuga ſe indè celeriter proripuit: relictumque martyrem Tircanus ferro conſtrictum in carcerem recluſit.

Maxillæ eius verberantur.

Nodoſis fuſtibus cæditur.

In craticula aſſatur.

Terræmotus multos paganos opprimit.

Eadem illa nocte angelus Domini athletam inuiſit, diſſipatiſque tenebris, & vinculis confractis, pacem illi & conſtantiam precatus eſt. Inſequenti luce rurſus ad certamen productus martyr, admotis ad latera lampadibus toto pene corpore aduſtus fuit; ſed nihil ea inuictam illius virtutem infringere potuêre ſupplicia; prorſus vt Flaccus igne furoris totus exæſtuans, moræque impatiens capite eum plecti iuberet. Raptatus itaq; in medium amphiteatrum, & ab Aquilino ſpathario capite truncatus, è corporis ergaſtulo ad cælos migrauit. Porro Tircanus, vt nouam aliquam apud Flaccum iniret gratiam, horribiles feras dimitti iuſſit, qui ſacrum martyris corpus deuorarent: At illæ Flacco Tircanoq; humaniores, omni feritate poſita, corpus lambere; dimiſſo capite venerari; rugitus edere: multiſq; ſignis & indiciis tyrannorum rabiem deteſtari. Quo viſo po ulus voce magna exclamauit; Vere magnus eſt Deus Chriſtianorum; multique ſua nomina Chriſto dedere. Flaccus vero animo & corpore æger, diuina vrgente iuſtitia, præcordia euomens expirauit. Sacrum autem martyris corpus Abundantia inſigni pietate ac religione matrona, triginta quinque aureis à Tircano redemptum, precioſis

Angelus eū conſolatur in carcere.

Lampadib. aduritur.

Caput ei amputatur

Feræ eius corpus venerantur.

Multi credunt in Chriſtum.

Abundantia egregia matrona corpus eius ſepelit.

conditum aromatibus, balſamo quoque & nardo, iuxta pontem lapideum & riuum, qui Sanguinarium appellatur, prope muros ciuitatis 9. Calend. Ianuarij cum hymnis & canticis ſepeliuit. Hoc vero tempore ſanctiſſimi huius martyris reliquias religioſe colit ac ſeruat Eccleſia metropolitana Colonienſis ſummo in templo, collocatas ſuper tumbam trium Regum: cum quibus eò ſunt olim ſimul abductæ.

Poſtea Coloniam Agrippinam translatũ.

Ex Concio 3. & 1. de Natali Domini.

DE SACROSANCTA SOLENNITATE *Natiuitatis Domini Noſtri Ieſu Chriſti: Ex R.P. Lodouico Granatenſi.*

25. Decem.

Admiranda Chriſti humilitas

Luca 2.

QVanquam multa ſint, fratres Chariſſimi, quæ in hodiernæ ſolennitatis myſteriis admiranda ſeſe nobis offerant, in his tamen ineffabilis nati Saluatoris noſtri ſupereminet humilitas. Mira ſiquidem ſunt ſigna hæc, quæ paſtoribus cæleſtis nuntius ad paruulum Ieſum inueniendum propoſuit; *pannis quippe inuolutum, & poſitum in præſepio.* Ad quidnam ſibi vult hæc tam diſſimilium rerum coniunctio? Parum namque ſigna hæc tanti Saluatoris dignitati conuenire videntur, ſiue diuinam in eo maieſtatem, ſiue regiam poteſtatem ſpectare velis. Quomodo enim pannis inuolutum narras, qui per Prophetam dicit *ſe eſſe amictum lumine ſicut veſtimento*? Quomodo in præſepio poſitum denuncias, qui apud Iſaiam dicit: *Cælum mihi ſedes eſt, & terra ſcabellum pedum meorum*? Et quidem hæc humano iudicio ſuperna illa maieſtate indigna eſſe videntur; verum ſi pauliſper oculos ab hoc diuinæ maieſtatis ſplendore deflectentes, cauſam, propter quam Dominus hanc humilitatis ſpeciem ſuſcepit, propius contemplemur, inueniemus plane nullo conuenientiori habitu eum ad nos venire potuiſſe. Ex finis enim natura, rationem & conuenientiam eorum quæ ad finem conſequendum deſtinata ſunt, iudicare ſolemus. Nemo enim Regem pur-

Pſal 103.

Iſaia 66.

Simile.

purpura atque auro indui ſolitum reprehendit, ſi cum venatum pergit ruſticano habitu induatur: quandoquidem venatoribus hic amictus conuentior, quam regius eſt. Quocirca huius Dominici natalis ſcopum atque finem paulo diligentius perquiramus. Quid tibi, bone Ieſu, cum hoc inferiori mundo? quis tibi tam longinquæ peregrinationis finis exſtitit? Nimirum (vt innumera alia bona præteream) ad hoc veniſti, vt tanquam verus generis humani medicus vulnera noſtra ſanares. Et quamuis multi eſſent ac varij morbi quibus genus humanum infeſtabatur, vno tamen grauiſſimo morbo potiſſimum laborabat; nempe tumore ſuperbiæ: quo curando nulla certe potuit excogitari medicina ſalubrior. *Quare Chriſtus in mundum venerit.*

Nam quia generis noſtri parens ſuperbia elatus, è ſummo dignitatis faſtigio corruit, hunc ipſum morbum velut hæreditario iure ad poſteros tranſmiſit; quo factum eſt, vt inter omnes omnium hominum cupiditates, vehementiſſima ſit honoris cupiditas; propter quem infinitis ſe periculis & laboribus obijciunt: nullumque facinus tetrum & immane recuſant, modo per illud viam ſibi ad inanes ſeculi honores & gloriam ſternant. Cum autem varia ſint morbi huius medicamenta, primum inter ea locum humilitatis exempla obtinent: illa præcipuè quæ clariſſimorum ac ſummorum hominum ſunt. Si hoc igitur ita eſt, quod quæſo aliud vel efficacius vel illuſtrius exemplum mundo exhiberi potuit, quam ſtupenda Dominicæ Natiuitatis humilitas? Neque enim adeò mirum eſt, ſi vel Reges, vel Imperatores vel Pontifices Maximi ſeſe ad ima demittant; cum omnes ex nihilo creati, ad nihilum naturæ lege ferantur. Verum illud ſuperat omnem admirationem, quod altiſſimus rerum omnium conditor, qui (vt Ioannes ait) habet in veſte & femore ſuo ſcriptum, *Rex* a *Regum & Dominus Dominantium*; *qui* b *lucem habitat inacceſſibilem*; *qui ſedit ſuper* c *Cherubin*; *qui* d *ambulat ſuper pennas ventorum*, quem laudant aſtra matutina; ad cuius cō- *Quam inclinetur homo ad ambitionem.*

a Apoc. 19.
b 1. Tim. 6.
c Pſal 79.
d 103.

ſpectum terra magnis fragoribus quaſſata contremiſcit;ad cuius nutum columnæ cæli pauent: cui deniq; cætera omnia comparata, quamlibet maxima ſint, nihil ſunt,ille inquam,rerum omnium Dominus, tot ſe gradibus ad infimum vſque mundi locum deiecerit.

Primum ſiquidem ad iumentorum ſe dimiſit ſtabulum,deinde ac crucis ſupplicium;mox (ac ſi mortis debitor eſſet)ad tumulum: ac poſtremo ad inferorum vſque locum deſcendit. Quo certè exemplo nullum vel maius,vel illuſtrius,ad humilitatis commendationem fingi potuit. Denique quiſquis vitam eius ab incunabilis ad crucem vſque fuerit contemplatus, inueniet plane omnia Chriſti tum dicta tum facta, humilitatem ſpirare, humilitatem commendare, humilitatem humanis mentibus infigere. Quemadmodũ enim qui munitiſſimam arcem ſumma vi expugnare contendunt, diu noctuque muros arietibus omnique tormentorum genere quatiunt,ita hic cæleſtis Imperator ab ipſis incunabilis, ad extremum vſque vitæ actum,tot humilitatis documentis & exemplis, quaſi arietibus quibuſdam, ſuperbiam noſtram oppugnare non deſtitit.Hinc D. Gregorius: *Ad hoc*, inquit,*Vnigenitus Dei formam humilitatis noſtræ ſuſcepit; ad hoc inuiſibilis,non ſolum viſibilis, ſed etiam deſpectus apparuit; ad hoc contumeliarum ludibria, irriſionum opprobria, paſſionum tormenta tolerauit: vt ſuperbum hominem doceret humilis Deus.* Quis igitur hoc exemplo non ſuperbiæ tumorem deponat, non ceruices deprimat, non ſanctæ humilitatis iugo colla ſubmittat?

Modis omnibus nos Chriſtus humilitatẽ docuit.

Simile.

2. Reg. 11. & 15.

Cùm Dauid (propter admiſſum ſcelus in Vriam) diuina perurgente vindicta à facie Abſolonis profugus in deſertum fugeret,& flens nudis pedibus, operto capite, per cliuum montis Oliuarum adſcenderet, familia omnis, quæ illum ſequebatur, operto

Digitized by Google

to ſimiliter capite aſcendebat plorans. Si igitur Rege ſic gradiente, quiſquam è familia eius phalerato equo veheretur, an non merito in magnum ſuperbiæ atque immodeſtiæ crimen incideret? Si ergo Angelorum & hominum Rex, non quidem propter ſua, ſed propter noſtra omnium ſcelera, adeò ſe ad ima deiecit, vt (quemadmodum Iſaias ait) nouiſſimus virorum reputaretur, quomodo vilis homuncio & omni vitiorum genere coopertus apponit magnificare ſe ſuper terram, & ambulare in magnis & mirabilibus ſuper ſe? Itaque ſi medicamenti huius virtutem ſpectes, nullum certe huic morbo efficacius potuit adhiberi. Cuius rei præſcius idem Propheta, Saluatoris aduentum vehementiſſime deſiderans: *Vtinam*, inquit, *diſrumperes cælos, & deſcenderes: à facie tua montes defluerent* Montium autem nomine ſuperbos & elatos homines deſignauit: quos huius tam ſtupendæ humilitatis exemplo humiliandos præuidebat.

Eſaia 53.

Eſaia 64.

Habemus ergo hodie fratres, in nato ſaluatore ſummum humilitatis & paupertatis, imo & totius Euangelicæ perfectionis exemplum. Diſcamus itaque hinc humilitatem; diſcamus patientiam; diſcamus labores amplecti; delicias aſpernari; ac denique diſcamus omnia, quæ in hoc mundo bona putantur contemnere: cum ſic ea videamus à ſummo orbis Domino deſpici atque contemni.

MARTYRIVM S. ANASTASIAE, PVBLII viri clariſſimi, ſed Gentilis & ſceleratiſſimi coniugis; quam tamen virginem permanſiſſe, ex eius prima epiſtola ad Chryſogonum quodammodo colligi poteſt; Itemq; Theodotæ & trium filiorum eius. Ex eo quod eſt apud Simeon. Metaphraſten. Coronatæ ſunt anno Chriſti circiter 303. Marcelli Papæ 7. Dioclet. Max. Imp. 20.

Ç Bar. Tõ. 2. Anna. & in Notat. Mar. Rom.

25 Decem. Patria & parentes eius.

ANaſtaſia nobiliſſima Romanæ vrbis fœmina, viri cuiuſdam Prætextati ſed ethnici, * Chriſtianæ tamen matris filia, generis ſplendore & corporis pulchritudine, animæ nobilitate & morum honeſtate nulli prorſus ſecunda, cum ab infantia Chriſti cognitione fideique myſteriis à Chryſogono exacte eſſet imbuta, hac vna in re meritò infælix reputari poterat, quod à patre, inuita plane, viro Gentili & Chriſtianæ religionis infenſiſſimo hoſti, Publio nomine, matrimonij vinculo copulata fuerit. Horrebat illa viri cõſuetudinem; eoque in rerum publicarum adminiſtratione occupato, vili induta habitu, vnica comitante ancilla, carceres obibat; cuſtodibuſque pecunia delinitis, martyrum curabat corpora; lauabat pedes; comam expurgabat; pilos tondebat; vulnera mundabat: nullumque officii & charitatis genus omittens, Chriſti confeſſores, qua poterat reuerentia tractabat, paſcebat, fouebatque. Hæc cum Publium latere non poſſent, qua erat in omnes Chriſtianos crudelitate, ipſam quoque coniugem domeſtico diu multumque carcere afflictauit; & profecturus ad Perſas, ſub cuſtodia in vinculis dereliquit: de ea ſupplicium poſt reditum ſumpturus. Sed diuina prouidentia, in ipſo itinere morbo confectus interiit; & Anaſtaſia vinculis ſoluta, libertatique reſtituta, priſtina pietatis officia reſumpſit: ſeſeq; totam cum bonis, quæ relicta fuerant, Chriſtianorum p̃cipue cõfeſſorum ac martyrum vſui atq; obſequio mancipauit.

** vt patet ex 1. ep. ad Chryſogonum*

A Chryſogono docetur fidem Chriſtianam.

Iungitur inuita Publio.

In vili habitu adit carceres & miniſtrat ſanctis.

Maritus eã affligit.

Maritus eius moritur.

Inter-

Interea cum Diocletianus odio Chriſtiani nominis vehementer incenſus, multa de ſanctiſſimi viri Chryſogoni virtutibus inaudiſſet, hominem ſuo confeſtim tribunali ſiſti, & in Chriſti confeſſione conſtantem capite plecti iuſſit. Eadem illa perſecutione tres quoque eximia pietate ſorores, Agape, Chionia & Irene in Chriſti confeſſione conſtantes glorioſo certamine martyrium ſubiêrunt: quorum omnium reliquias S. Anaſtaſia, martyrum cumprimis ſtudioſiſſima precioſis vnguentis condîtas honorificè compoſuit. Et hæc quidem Aquileiæ; vbi tunc Anaſtaſia, relicta Vrbe, Chriſti confeſſoribus martyribuſque ſuam nauabat operam. *S. Chryſogonus capite caditur. Harum ſororum martyriũ quære 1. April. Tomo 2.*

Fuit quoque eodem tempore Theodota Chriſtianę religionis apud Diocletianum accuſata: matrona cum corporis animique dotibus ornatiſſima, tum religione & fide in Deum ſanè præſtantiſſima. Erat ea ex Bithyniæ ciuitate Nicea oriunda, & inquilina cum Anaſtaſia & tribus liberis in Macedonia, paria pietatis ſuæ & religionis documenta præbebat. Cum autem antè Imperatoris tribunal conſiſteret, Leucadius quidam admiranda illius pulchritudine captus, eam ſibi ab Imperatore popoſcit coniugem: indignum aſſerẽs tanta tamque eximia venuſtate fœminam ad exitium rapi. Diocletianus haud grauatè Leucadij poſtulato annuit, ratus illius blanditijs facilè eam à Chriſti confeſſione ad deorum cultum perducendam. Igitur Leucadius gaudio exultans domum ſuam Theodotam abduxit: nihil non moliens vt eam ſuæ impietatis participem faceret. At illa cernens hominem nullum non mouere lapidem, Si, inquit, propter opes & pecunias me tibi coniugem poſtulas, eccè tibi cedo omnib. ſolo Chriſto Deo meo contenta. Sin vt amplexibus fruaris, oleum ſanè & operam perdis; cum ego neque ferro, neque igne, neque vllis denique ſupplicijs à Chriſti amore auellenda ſim. *Theodota martyr. Eius patria. Immutabilis eius conſtantia.*

Interea Diocletianus audiens tantam eſſe captiuorum multitudinem, qui pro Chriſtiana religione in *Anguſti ſunt carce-*

res propter multitudinem Chriſtianorum captiuorũ.

vinculis tenebantur, vt carceres quanquam ampliſſimi eorum minimè capaces eſſent, præcepit, vt innumerabilis multitudo, quouis ſupplicij genere, è medio tolleretur, locuſque carceribus daretur. Fuit ilico in omnes atrociter ſæuitum; ita vt inſequenti luce, Anaſtaſia ſolita pietatis officia martyribus exhibitura veniens, carceres planè vacuos inueniret. Tum vero animo penè deficiens, fudit lachrymas, & concaua ergaſtuli loca fœmineo complens eiulatu, martyrum agones deplorabat. Accurrunt quidam è cuſtodibus relicti, eamque fientem & eiulantem; ad Florum Illyrici Præfectum perducunt. Is quanquam puniendæ illius conſtantiæ, qua in confeſſione vtebatur, magno ardore teneretur, tamen quia fas non eſſe ſciebat illuſtri genere fœminam ſupplicijs ſubdere, eam ad Imperatorem tranſmiſit. Ille vero de facultatibus eius magis quam de honore deorum ſuorum ſolicitus; Vbi inquit, aurum, vbi ſunt opes, quas à patre tuo viro clariſſimo & ſummo deorum amico accepiſti? Cui Anaſtaſia; Si adhuc reliquum mihi foret auri, quo Chriſti ſeruis ſubuenirem, non vtique me tibi tradidiſſem. Nunc autem quia omnia, vt oportuit, erogata ſunt: quod mihi reliquum eſt, ipſum quoq; corpus Chriſto meo offerre volui.

S. Anaſtaſia denuo comprehenditur.

Conſtantiſſime reſpondet Diocletiano.

His auditis Imperator, veritus nè tantæ prudentiæ, conſtantiæque fœmineæ ſuccumberet, eam Præfecto examinandam tradidit; qui poſt blanditias minaſque fruſtra adhibitas, eam ad Vlpianum Capitolij Pontificem adduxit: vt aſtu ſuo, quo plurimum valere putabatur, eam in fraudem impietatis impelleret. Adhibuit ille cuncta quæ potuit patris ſui ſatanæ inſtrumenta; opes; diuitias; honores; veſtium ornatum; gemmarum ſplendorem; lectos argento incruſtatos, & ſtragulis elegantibus adornatos; cæteraque id genus ſtultorum ludibria, quin etiam contraria contrarijs opponens, enſes micantes; vincula maleficorum; flagella; lampades; lebetes æneos; ſartagines; vngulas; aliaque aſpectu ſanè horribilia; quo vel ſic terrorem incu-

Vlpianus Capitolij pontifex nititur eã euertere.

Digitized by Google

incuteret, vel rebus lætis & externo homini gratiſſimis conſtantem animi eius virtutem emolliret. Cumque ſingulari animi magnitudine pia matrona cuncta deſpiceret, Vlpianus virtutem eius admiratus, in tertium diem cauſam diſcutiendam diſtulit. Illa vero moræ, propter martyrij deſideriũ, impatiens; Iam, inquit, exiſtima hos tres dies elapſos eſſe. Nam eadem, quæ nunc, animi tunc erit ſententia. *Non patitur differri martyriũ ſuum.*

Sperans nihilominus Pontifex tantam virtutem tempori ceſſuram, tradidit eam mulieribus gentilibꝰ, vt eam effœminato ſermone blanditijſque emollirent. At illa toto illo tempore cibi omnis potûſque expers, inter inanes mulierum ſtrepitus, Chriſti opem implorabat; vnico tantum ſtudio ſolicita, nè deſiderata martyrij gloria forte fraudaretur. Die vero tertio Vlpianus vt audiuit immotum eius animum, in aulam furore & amentia plenus inſiliens, cum eam in manus inijcere nefarias, & aliquid inhoneſtum prophanis dijs dignum gerere conaretur, diuinitus oculorum luce orbatus, & acri inſuper dolore cruciatus in tenebris miſer palpitare cœpit. Nec multo poſt acrioribus dolorum telis confixus, pollutam dijs ſuis animam tradidit. *Triduana eius inedia* *Pontifex fit cæcus & vitam amittit.*

Exindè Anaſtaſia libertatem conſecuta, protinus ad Theodotam abijt; quam ſuis colloquijs monitiſq; egregiè confirmauit. Paucis vero poſt diebus Comes Leucadius ex Bithynia reuerſus, vt vidit Anaſtaſiam Theodotæ adhærentem, atque pijs ſermonibus ad certamen pro Chriſto ſubeundum hortantem, haud mediocri percitus furore, Anaſtaſiam quidem ſtatim iudiciario tribunali vinctam obtulit: Theodotam vero Proconſuli Bithyniæ ocyus tranſmiſit. Qui tentata primum per blanditias matronæ voluntate, cum in vanum ſe verba facere animaduerteret, tyrannus vnum è filijs Euodium nomine accipiens; antè matris oculos virgis crudeliter cædi mandauit. Quod videns generoſa mater; Quin tu, inquit, nate, fortiter has plagas pro CHRISTO perferto. Hæc enim ſup- *S Theodota mittitur captiua in Bithyniam* *Euodius Theodotæ filius acriter cæditur.*

S. Theodota egregiè confortat filium ſuũ.

ſupplicia ſempiternos tibi honores & immarceſſibilem æternæ vitæ coronam conciliabunt. Sta viriliter nate, nè ſuccumbas. Aderit cito ipſe Dominus Chriſtus Ieſus, qui ſuauiſſima conſolatione omnem lachrymam ab oculis abſterget.

Vltio diuina in virũ libidinoſũ.

S. Theodota cum tribus filiis in fornace reddit ſpiritum.

His Proconſul animo vel maximè incenſus, maligni dæmonis ſuggeſtione improbum capit conſilium. Viro enim petulanti & œſtro libidinis inſanienti caſtiſſimam matronam tradidit illudendam. Erat ei nomen Hyrtacus; qui ſimulac manum in eam inijcere tentauit, ab angelo Dei adeo grauiter cæſus eſt, vt profluente è naribus cruore, tota facie liuidus recederet. Vndè magis conturbatus Proconſul eam vna cum filijs ignis incendio condemnauit. Itaque ardentem cum tribus liberis ingreſſa fornacem, læti omnes & alacres ſuas CHRISTO animas reddiderunt.

Porro Anaſtaſia in vinculis tenebatur apud Præfectum Illyrici; qui cum tota mentis auiditate opibus illius inhiaret, fraudulenter accedens, Quandoquidem, inquit, Chriſtus tuus præcepit diuitiarum contemptum, cede mihi pecuniis, & poſſeſſionibus, cunctiſque facultatibus tuis: quo deinceps liberè Deo tuo ſeruire valeas. Ad ea Chriſti famula reſpondens; Sed enim (inquit) ô Iudex alicubi dictum eſt in Euangelijs à meo Chriſto: *Vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis ſic theſaurum in cœlis.* Itanè, ergo, tibi, homini diuiti & opulento pauperum facultates tradam? Commotus ira Præfectus, eam cum alijs numero 120. in profundum maris ſubmergi iubet. Eo vero mortis diſcrimine B. Theodotæ adiutorio mirabiliter eruta, tertio poſt die, præſidis mandato igne conſummanda tribus fuit alligata palis; ſicq; placidè in medijs flammis Chriſto ſpiritum commendans, mente hilari è vita exceſſit. Sacrum eius corpus Appollonia claro genere matrona, domi ſuæ reuerenter condidit, atque in horto honorificè ſepeliuit: inclytis admodum poſtea glorificatum miraculis.

Matth. 19.

S. Anaſtaſia in medijs flammis victrix migrat ad Dominum

VITA

VITA ET MARTYRIVM S. EVGEniæ virginis Romanæ nobiliſſimæ: Philippi Patris eius, Prothi & Hyacinthi Eunuchorum: Ex eo quod eſt apud Metaphraſten. Paſſi ſunt Anno Chriſti 262. Dionyſ. Papæ 2. Valerian. & Galerian. Imperator. octau. *C. Baron. Tom. 2. Annal. & in Not. ad Mar. Rom.*

BEata Eugenia, animo vti generoſa, ſic ſpecie & pulchritudine admodum inclyta, patentibus Romanis orta eſt, natalium ſplendore quidem illuſtriſſimis, at cultui idolorum plurimum deditis: patre nimirum Philippo, matre vero Claudia. Erant autem ei fratres germani Auita & Sergius. *25. Decem. Patria & parentes eius.*

Porro pater eius ob meritorum claritudinem ab Imperatore Commodo eximia dignitate ſublimatus, Præfectura videlicet totius Ægypti, aſſumpta ſecum omni familia, in vrbe Alexandrina ſedem fixit. Et quidem rerum gubernacula prudenter adminiſtrans, Iudæos & magos, vt peſſimum hominum genus, vehementer exagitabat; Chriſtianis autem ob perfectam vitæ philoſophiam parcens, concedebat eis habitare & conuerſari in ſuburbijs. Sed enim cum eſſet eruditionis & eloquentiæ amantiſſimus; Eugeniam filiam ſuam omnibus liberalibus artibus; plenè erudiri & tam Latino quam Græco eloquio egregiè inſtrui curauit. Illa vero vt erat acerrimi ingenij & memoriæ admodum tenacis; quicquid audiendo ſemel vel legendo poterat arripere, perpetuo retinebat. *Philippus pater eius exaltatur ab Imperatore.* *Beneuolus in Chriſtianos.* *Eugenia filia eius in literis progreſſus.*

Fama igitur meritorum eius longè lateq; ſeſe diffundente, iuuenes ſanè complures opibus & genere clariſſimi eius ambiebant nuptias; demũ vero * Aquilino Conſuli apud Romanos nobiliſſimo à parentibus deſponſata fuit. At illa quiduis potius parata pati, quã caſtæ virginitatis diſpendium, pia quadã fraude virũque *Deſpõdetur Eugenia Aquilino Conſuli* ** Aquilio & Atilio.*

Quo pacto ad Chriſtũ conuerſa. que decepit. Venit ei autem quandoque in manus B. Pauli Apoſtoli Epiſtolarum liber; quem cum attentiſſima mente perlegeret, fuit ilico diuinitus illuminata: ac Chriſto occultè credidit. *En preuidum eius conſilium.* Igitur animo iam reddita Chriſtiana, ſecum pertractans qua ratione impietatis vinculis facilius ſeſe expediret, rogat parentes, vt recreandi gratiâ permitteretur prædia ſua in ſuburbano Alexandriæ poſita circuire & perluſtrare. Quo impetrato, aſſumptis ſecum Eunuchis * Protho & Hyacintho, ** Prota. Prothum & Hyacinthum eunuchos ſuos ad Chriſti fidem conuertit.* eis (quod eſſent omni diſciplinarum genere egregiè imbuti) nullo penè negotio ad fidem Chriſti conuerſis, animi ſui conceptum manifeſtauit. Itaque clam ab eis attonſa ac virili habitu induta, comitatu cautè relicto, ad monaſterium monachorum, quod erat non procul ab vrbe, ſimul properant: virumque ſe ſimulans ac Eugenium nuncupans, vna cum Protho & Hyacintho in fratrum ſocietatem ſe recipi poſtulat. *Mutatis habitu & nomine baptizatur cum eunuchis & fit monacha.* Quam Helenus Epiſcopus Heliopoleos, diuino oraculo edoctus, cum fœminam ſciret, præclarè de virili animo commendauit, ac ſacro fonte cum ſocijs expiatam in numerum monachorum coaptauit.

Mire proficit in pietate. Illa igitur vocationem ſuam iugiter attendens, virtutum incrementis ſtrenue inuigilabat: in diuinis ſcripturis meditans die ac nocte. Quo factum eſt, vt biennij ſpatio, vitæ integritate omnes ibidem longè ſuperaret; tenera, inquam, virgo viros; ac B. Abbate non multo poſt vita functo, in regimine ſuccedere communi fratrum ſuffragio coacta fuerit. *Cogitur præeſſe fratribus.* Parentes interim ob dilectiſſimæ filiæ amiſſionem, continuo quidem in luctu degebant. Gentiliũ vero pontifices mœrebundo patri ſolamen aliquod excogitantes, vaticinantur deos captos amore Eugeniæ, eam in cœlum rapuiſſe. *Parentes plurimum dolent filiæ amiſſionem.* Vnde ille plurimum gauiſus, auream ei erexit ſtatuam: & tanquam nouæ Deæ miſer illi ſacrificabat. At mater & fratres quibus ſanior mens, de figmento dubitantes, Eugeniam ſupra modum lugebant.

Quæ

Quæ interea cum inſigniter admodum præfecturã monaſterij exerceret, tum ei cœlitus acceſſit curationum gratia. Contigit porro matronam quandam opibus ac gloria inſignem, Melanthiam nomine, in quodam ſuo agro propè monaſterium degentem, à quartana, olei ſacri vnctione ab Eugenia liberari. Et quidem eam virum Melanthia exiſtimans, progreſſu temporis familiarior effecta, & ſæpiuſculè eam cum munuſculis viſitans, demum ſatanæ aſtu ſpeciei ac vultûs eius decore capta, ſub cupidinis iugo infelix ingemiſcebat. Excogitans igitur qualiter interna depaſcens incendium extinguere poſſet, languorem ſimulans pro Eugenio miſit. Cui tanquam viro cum amorem pandit, tum protinus ad commixtionem inducere conari. At Eugenius ſcelus abhorrens, cum eam ſermonibus manibuſque à ſe repelleret, Melanthia confuſa, magis autem ob contemptum exacerbata, dubitans ne Eugenius factum proderet, & ſic infamiam ipſa incurreret, eum præueniendum cenſuit. Ad vrbem itaque properat, Præfectum Philippum protinus adit: ac de intentata violentia acerrimo ſpiritu Abbatem accuſat. Præfectus vero tantæ matronæ adhibens fidem, Eugenium cum omnibus qui cum eo erant comprehendi iuſſit, diemque ſtatuit, quo cuncti pariter acerbiſſimis ſuppliciorum generibus interirent.

Optime præeſt ſuis Eugenia. Claret miraculis. Impudice adamatur à quadam matrona. Sollicitatur ad ſtuprum. Abhorret nefarium actum. Accuſatur innocens ſtupri.

Præfinito igitur die in medium producta Eugenia, grauibus onerata catenis, Præfecto oblata fuit; qui toruo eam intuens vultu, inter varia verborum iacula, ſciſcitatur num adeo nefaria & impudica Chriſtus quem coleret doceret. Cumque obiectum crimen virgo egregiè diluiſſet, Melanthia vero pertinax, ancillã, prout ab ea edocta fuerat, teſtem violentiæ adhibuiſſet, Eugenia demum pro defenſione veritatis, & nè Chriſtianum nomen falſitate confunderetur, coacta etiam aliquid facere præter honeſtum & decorum; supernè acceptam diſrumpit tunicam, nudatiſque quibuſdam partibus corporis, verè fœminam ſe eſſe oſten-

Siſtitur Præfecto. Purgat ſe. Qualis & quanam ſit manifeſtat

oſtendit; deindè conuerſa ad patrem, ſe ipſam Eugeniam eius filiam, ſocios vero Prothum & Hyacinthum, eunuchos ſuos eſſe palam declarauit. Quanto autem tunc ſtupore repleti, quanto gaudio, quantiſque lachrymis perfuſi, filiam agnitam parentes amplexati ſint, quis pro dignitate explicare queat? Melanthia vero reſipiſcere contemnens, diuina eam perſequente vindicta, fulmine tacta, cum omni domo ſua conſumpta interijt. Parentibus autem Eugeniæ & amicis eius ſedulitate ad Chriſtum conuerſis; reddita eſt breui Eccleſiæ tranquillitas.

Melanthia infelix interitus.

Eugenia parentes ſuos ad Chriſti fidem conuertit.

Rebus igitur Chriſtianorum egregiè florentibus, eccè impij quidam ſatanæ immiſſionibus excitati Imperatores adeunt, ac Philippum præfectum de magnorum deorum cultûs abolitione, & Reipublicæ conturbatione accuſarunt. Illi eorum relatione plurimum commoti, Philippo confeſtim ſcriptis denunciârunt, ni velit inſigni ſua dignitate exui, patrios ritus protinus reſtauret. Eo accepto mandato, Philippus morbum ſimulans, venditis interim facultatibus, partim eccleſijs partim pauperibue eas diſtribuit.

Philippus pater eius accuſatur apud Imperatores.

Mittitur ei inter hæc in Præfectura ſucceſſor Terentius; qui ſubornatis quibuſdam fictis Chriſtianis, ac clanculum ad eum immiſſis, Philippum precibus intentum gladio ab eis percuti curauit. Sicque martyrij gloria redimitus, poſt triduum, quod accepta plaga ſuperuixerat, honorificè admodum ſepultus eſt, in loco Iſium nuncupato; vbi ipſe, cum adhuc viueret ædem ſacram ædificarat. Cui cum & aliam domum ad excipiendos peregrinos Claudia vxor eius addidiſſet, aliquanto poſt tempore Romam cum ſuis redijt. Vbi Eugenia meliora æmulans chariſmata, complures virgines natalium quoque ac diuitiarum gloria illuſtres, cum ad Chriſti fidem conuertiſſet, ſibi aſſociauit. Et quidem præter alias, opera Prothi & Hyacinthi, clariſſimam Baſillam; quæ quod nollet ſponſo ſuo Pompeio matrimonio copulari, ab eo apud Imperato-

Philippi ſucceſſor Terentius.

Philippi martyriũ.

Locus ſepulturæ.

Claudia cum familia reuertitur Romã.

Eugenia ibidem eximij fructus.

Digitized by Google

peratorem accuſata quod & Chriſtiana eſſet, iuſſu eiuſdem capite obtruncata martyrii palmam adepta eſt. *Baſilla virginis martyrium.*

Poſt quæ comprehenduntur Prothus & Hyacinthus Eunuchi, Beatæ Eugeniæ indiuiſi comites & meritis haud impares; trahuntur ad Iouis fanum; vt ei ſacrificent. Cum autem orarent, cecidit ſimulachrum ad pedes eorum: in puluerem cineremque omnino redactum. Nicetius vero Præfectus id haud virtuti diuinæ ſed magicæ arti attribuens, gladio eos animaduerti iuſſit: & Eugeniam mandato Imperatoris ſibi ſiſti. Quæ imperterrita ante tribunal eius conſiſtens, inſigni ſane oratione, Chriſtianos, à calumnia quod magicis artibus vterentur, vindicauit: ac idolorum vanitatem, eorumque cultores egregie pudefecit. Vnde Nicetius exacerbatus, protinus eam ad templum Dianæ abduci iuſſit, vt eidem ſacrificaret; verum illa Deum deprecante fanum cum idolo cælitus ſubuerſum eſt. Id audiens Imperator, tenebris impietatis occæcatus, eam ingenti ſaxo collo alligato in Tyberim præcipitari mandat: quod confeſtim factum eſt. *Prothi & Hyacinthi Eunuchorum Mart.* *Eugenia ſiſtitur Præfecto.* *Templum Dianæ eius precib ſubuerſum.*

Sed lapide collo eius exoluto, aquas inſtar diui Petri inambulabat. Inde vero in fornacem ardentem mittitur: verum igne diuinitus extincto illæſa egreditur. Carceri deinde mancipatur tenebricoſiſſimo: vt ibidem ſqualore & inedia conſumpta interiret. At ibidem à Chriſto, diuino lumine & cæleſti pane confortata, ab eodem, quod & illo die quo ad terras deſcenderat, eam ad cæleſtia ſubleuaret, promiſſum accipere meruit. *Quanta illæſa paſſa. Ioan. 21.* *Conſolatur à Chriſto Domino.*

Ipſo igitur die Natalis Domini à Præfecto miſſus ſpiculator, eam in carcere obtruncauit. Porro ſacrum corpus eius à matre & fratribus inde ſublatum, via Romana honorifice admodum tumulatum eſt. Cæterum aliquanto poſt tempore matri apparuit, ineffabili ſplẽdore coruſca: ac glorioſa virginum ſtipata multitudine. Cumque eam abunde conſolata fuiſſet, non ita mul- *Decollatur Locus ſepulturæ eius. Apparet matri & obitũ eius prædicat.*

multis poſt diebus ſubſecuturam eam certo prædixit.

NOBILE CERTAMEN SANCTISSIMI *Protomartyris Stephani, qui Paſſus eſt Anno Chriſti* 34. *Septimo ab eiuſdem Aſcenſione menſe. Anno* 18. *Tiberii Imperat.*

C. Baron. Annal. To 1. *& in Not. Mart. Rom.*

26. Decem. STephanus diuini ſpiritus gratia mirifice repletus, primus Diaconorum Chriſtianorum omnium, primus inuectam ab ipſo Chriſto in mundum fidem, præclaro ſanguinis ſui teſtimonio conſignauit. Vnde autem necis eius oborta fuit occaſio, S Lucas in actis Apoſtolorum docet; qui nobile eius certamen & triumphum egregium exacte conſcripſit. *Act* 6 7.8. *Act.* 1. Poſtquam enim vehemens è cælo ſpiritus à Chriſto miſſus, ſacra Apoſtolorum pectora ſtupendo plane & vocis & linguæ miraculo impleuerat, continuo ad fidei & Sacroſancti Euangelii ſemina diſpergenda ſe contulerunt. *En admirabilem Sancti ſpiritus operationẽ.* Cumque ex omni, quæ ſub cælo eſt, natione Hieroſolymis degerent, reique nouitate commoti, ad concionem confluerent, ſtupore ſane repleti ſunt, quod homines rudes & idiotas omnium idioma proferre audirent. Quare Phariſæi & propriis auribus fidem derogantes, & eos qui rei tam admirandæ ſtupore tenebantur, irridentes, ex muſto mentis quendam furorem Apoſtolos hauſiſſe calumniati ſunt. Petrus vero diuini verbi calore accenſus, vno orationis actu, tria animarum millia piſcatus eſt, & inſigni inſuper miraculo, claudi ad Speciosam templi portam integræ ſanitati reſtitut, Eccleſiam incredibili acceſſione cumulauit: prorſus vt iam inde plurium opera, qui gratiæ miniſtrarent, indigeret. *Eximius fructus concionis D. Petri. Act* 3.

S Stephani Primordia. Igitur Spirituſſanctus, ad communem Apoſtolorum operam promomouendam, Stephanũ admirabili ſapientia & gratia virum aduocauit. Qui ſignis & ſtupendis rerum factis omnium in ſe ora conuertit; & pios

qui-

quidem ad Chriſti confeſſionem perduxit: impios vero odio & ira furentes in ſe concitauit.

Erant Hieroſolymis omnium Iudæorum metropoli collegia, in quibus erudiebantur adoleſcentes, qui ex diuerſis prouinciis confluebant, vt diuinam legem addiſcerent: Græcorum vero ſcientias vel nationum linguas haud licu ſſe publice tradi Ioſephus teſtatur. Erat Stephanus vnus ex illis, & cum illis eodem vſus fuerat legis magiſtro Gamaliele; cumque Chriſti fidem libere fortiterque annunciaret, ac eam miraculis conſignaret, cum ſodalium omnium ac condiſcipulorum, tum præſertim Sauli Tharſenſis, ſynagogæ eorum qui erant è Cilicia facile principis, in ſe impetum mouit. Incentor enim omnium eſſe viſus eſt Saulus, quod ipſe in Iudaiſmo profeciſſet præ cæteris coætaneis ſuis, paternarum traditionum abundantius æmulator exiſtens: qui necà cœpto deſtitit, donec eundem lapidibus obiturum, ſicque iam eſſe cognouiſſet exſtinctum. Sed æquum eſt vt inuicti Martyris certamen, quo aduerſus fidei hoſtes Alexandrinos & Libertinos, & Cyrenæos, aliosque ex omni parte homines impietate conſpirantes decertauit, inſpiciamus. Cum nullis vel argumentis vel fraudibus diui Spiritus vi, qui in Stephano operabatur, reſiſtere valerent, falſis eum criminibus oppugnare conſtituunt. Ac primo quidem execrandæ in Deum & Moyſen blaſphemiæ apud populum inſimulãt: deinde multa aduerſus locum ſanctum & ſacra eorum inſtituta diſſeruiſſe calumniati ſunt.

Antiq. lib. 20. c. vlt
Lucia. epiſ. de Inuent. S. Stephani.
Paul. ad Gal c. 1.
Falſo accuſatur Stephanus.

Stephanus autem diuino quodam claritatis lumine circumfuſus, longa orationis ſerie à ſacro petita eloquio, Chriſtum eiuſque gratiã eis aperuit: & inflammato ſpiritu perfidiã & in inſtituto ſcelere pertinaciam exprobrauit. Illi vero immani & ferina quadam rabie debacchantes, diſſecabantur cordibus, & dentium ſtridore inſitum animis furorem teſtabantur. Sed animi & prudentiæ magnitudine excellens Stephanus, furori illorum patientiam opponebat, bene-

Purgat ſe S. Stephanus.
Stephani eximia virtutes.

uolentiam, odio; minis, mortis contemptionem: terrori, vitæ deſpicientiam. Cumque perfidi Iudæi, & in ſcelere pertinaces, toto animo ad cædem ſpectarent, ille admirabili charitatis ardore incenſus, nunc eos vt fratres intuens, nunc vt patres demulcens, omnem eorum rabiem facile ſuperabat. Sed cum nec ſic quidem excellens eius in omni genere virtus immanem eorum crudelitatem frangere poſſet, tota mente Deo intentus, cum eſſet plenus Spiritu ſancto, *ecce*, inquit, *video cælos apertos*, & Chriſtum diuinitatis gloria mirabiliter fulgentem, à dexteris virtutis Dei cauſæ noſtræ patrocinio fungentem, adſpicio. Illi vero accepta hac voce, obſtructis auribus, in eum conſurgunt; & valido cum impetu atque clamore è ſynagoga eiiciunt: feſtinanteſque & ſuæ crudelitati, & Stephani deſiderio finem imponere, denſiſſimo lapidum imbre illum obruunt. Sed quid interim Stephanus? Quibus armis tantam eorum ſæuitiam repulit? Certe non aliis, quam quibus ipſe Chriſtus Dominus Cruci confixus ſuorum inimicorum rabiem repreſſit. De corporis enim ſalute nihil omnino ſollicitus, primo quidem perbreui oratione ſuam domino animam commendans exclamauit: *Dominè ſuſcipe ſpiritum meum.* Dein ardentiori pietatis ſtudio pro lapidantium ſe ſalute deprecans, poſitis ſumma cum reuerentia humi genibus, *Domine*, inquit, *ne ſtatuas illis hoc peccatum.* Quæ cum voce magna & pietatis pleniſſima exoraſſet, in dulcem mortis reſolutus ſoporem placide quieuit.

Stephanus videt Chriſtum.

Lapidibus obruitur.

Orat pro lapidantib. ſe.

Obdormit in Domino.

Locus vero, in quo ſanctus protomartyr pro Chriſti confeſſione occubuit, non integro ſtadio Hieroſolymis diſtabat; quem Eudoxia Auguſta nobiliſſimæ eccleſiæ fabrica egregie illuſtrauit; ſituſque erat extra portam quæ vergebat ad Aquilonem, & ducebat ad Cedar; quæ poſtea S. Stephani nomine appellata fuit: alio nomine porta Ephraim dicta. Lapis vero, ſuper quem poſitus lapidum ſuſcepit imbres, in Eccleſiam Apoſtolorum ad montem Sion poſitam translatus, magna veneratione eſt habitus. Porro vnus ex lapidibus,

Locus vbi paſſus eſt Stephanus.

bus, quo idem protomartyr percuſſus eſt, à quopiam Chriſtianorum collectus Anconam Italiæ ciuitatem tranſlatus eſt, ibidemque ea de cauſa, Eccleſia in honorem Martyris excitata; in qua eius memoriam annua celebritate agi conſueuiſſe, antiqua teſtantur Martyrologia. Ibi vero quantis eius ſanctitas, & gloria, qua in cælis fruitur, corruſcauerit miraculis, ſatis ſuperque declarat D. a Auguſtinus: qui vnius ſufficiens eſt ad hæreticorum calumnias retundendas. *a Serm. 31. & 32. de diuerſis.*

Cæterum ſacrum eius corpus ſepulturæ committi ſtatim non potuit, obſtantibus Iudæis; quod die nocteque illud ſub dio expoſitum ſtrictiſſime cuſtodirent, vt à feris & volucribus conſumeretur. Sed Chriſto protectore intactum plane atque illæſum permanſit; donec Gamaliel collectos quoſcunque potuit Chriſtianos occulte ſubmiſit; qui reb. omnibus ad ſepulturam neceſſariis egregie inſtructi, ſub atrum vehiculo ad villam Caphargamalam (quod interpretatur villa Gamalielis) deportârunt; vbi ſumma funeris magnificentia, in Orientali theca in nouo monumento ipſius Gamalielis conditum fuit. *Gamaliel corpus S. Protomartyris ſepeliri curat.*

De inuentione reliquiarum eius, ac ſociorum, quærat Lector tom. 3. die. 3. Auguſti. De miraculis vero, multa ſunt apud D. Auguſtinum & Euodium epiſcopum; quæ longum nimis foret hic quidem adſcribere.

VITA S. IOANNIS APOSTOLI ET Euangeliſtæ: Ex probatiſſimis antiquorum patrum ſcriptis, Ad cenſuram Illuſtriſſimi Baron. redactis: Obiit anno Domini 101. Clementis papæ nono, Traiani Imperator. 2.

C. Baron. To. 1. & 2. Annal. & in Not. ad Mar. Rom.

IOannes Iacobi Apoſtoli, quem a Herodes gladio interficiendum curauit, frater, Zebedæo patre natus *27. Decem*

 eſt,

a *Act. 12.* eſt. Is à Chriſto vna cum Iacobo fratre, cum in mare Galilææ piſcatores retia reficerent, vocatus, ſtatim relicto patre, rebuſque omnibus, ſe in illius diſciplinam tradidit. Licet enim nobilitate generis multis conſpicuus, & ea propter ipſi etiam Pontifici notus fuiſſe dicatur, Euangeliſtæ tamen teſtimonio, ipſum fuiſſe piſcatorem, & retia conſarcinâſſe conſtat. Ditiorem tamen cæteris Apoſtolis piſcatoribus fuiſſe, ea eſt coniectura, quod mercenarios ad piſcationem conductos habebat; nam Marcus de ipſo, & Iacobo fratre ipſius ait, quod relicto patre ſuo Zebedæo in naui cum mercenariis, ſecuti ſunt Ieſum: habuiſſeque Hieroſolymis domum, in quam poſt Chriſti paſſionem, Dei genitricem recepit, æque aſſentimur. Cæterum à Domino ad Apoſtolici muneris dignitatem non adoleſcentulus, ſed annum agens vigeſimum ſecundum electus eſt; ac tribus poſt annis, quibus cum Domino verſatus eſt, tempore paſſionis in vltima cœna anno ætatis ſuæ vigeſimo quinto, ſacerdotio initiatus eſt; nam ab ea ætate diuina lege Leuitis conceſſum erat miniſtrare in tabernaculo fœderis. Porro quanta amoris teneritudine Chriſtus Dominus eum amplexatus fuerit, ex Euangeliis luce meridiana clarius patet. Quare omiſſis iis, quæ ſacroſancta Euangelia de illo teſtantur, operæ precium eſt, vt geſta illius à glorioſo Crucis triumpho perſtringamus.

Patria eius Ioannes fuit nobilis.

Hier. Epiſ 6.

Marc. 1.

Secundum editionem ſeptuaginta interpretum. Secundum Hebraicã vero triginta annorũ numerum præſcriptũ fuiſſe Hieronymus tradit in Ezech l. 3. ca 3.

Igitur in partitione prouinciarum, Aſiam illi obtigiſſe referunt; non quidem ſtatim à morte Chriſti, ſed multo poſt tempore; vtpote poſt necem Petri & Pauli Apoſtolorum; quorum prædicatione, Eccleſiæ Aſianæ fuerant fundatæ, & ad pietatem optime inſtitutæ. Nam & Minoris Aſiæ eccleſias à Petro erectas eſſe conſtat; à Paulo autem alias plures; vtpote qui Epheſi Aſiæ metropoli triennio docuit, eandemque Eccleſiam primus omnium fundauit. Quamobrem etſi (quod multi teſtantur) cum Hieroſolymis iuſſi ſunt abire fideles, Ioannes vna cum Dei genitrice Epheſum venit; non tamen illum ibi Euangelium prædicaſſe atque Ephe-

Euſeb principio 3 l. Hiſtor. Ecc. Aſianæ Eccleſiæ primum ab Apoſtolis Petro & Paulo inſtitutæ.

pheſinam Eccleſiam erexiſſe conſtat. Timotheus namque à Paulo Epheſinus pontifex creatus, ante Ioannem in ea meſſe laborauit, quo viuo Ioannes eidem Eccleſiæ nequaquam præfuit: licet fortaſſis eam lumine ſuæ doctrinæ illuſtrauerit. Cæterum vltimis poſt necem Apoſtolorum temporibus, cum ab hæreticis Aſiæ eccleſias vexari cognoſceret, eo profectus eſt, eaſque protinus adminiſtrandas curandaſque ſuſcepit: ne, qui in ea erant regione fideles, hæreticorum fraudibus à ſyncera fide exciderent.

Venit Epheſum Ioãnes cum virgine Maria.

Timotheus ante Ioannem Epheſo Epiſcopus præfuit.

Dum igitur Epheſi atque adeo in tota Aſia verbum Dei prædicaret, anno Chriſti Redemptoris nonageſimo ſecundo, ſiue inuidia Apollonii, qui in Chriſtianos erat infenſiſſimus, vel fortaſſis Euphratis philoſophi deſertoris, apud Domitianum agentis, his officiis aſſueti, aut opera Ebionis hæreſiarchæ, eiuſdem Ioannis hoſtis acerbiſſimi; ipſe Ioannes ad Domitianum Imperatorem reus impietatis, à Proconſule Aſiæ, Romam vinctus mittitur; atque ad portam Latinam in conſpectu Senatus in dolium feruentis olei, (ſiue potius ſolium) tonſus primum ignominiæ cauſa, immittitur: ex quo tamen ſaluus plane atque incolumis, ſine vllo doloris ſenſu, magna omnium admiratione exiuit. Hæc ita ſe habere confirmat inprimis vetus ac nobile Ioannis martyrii, & tam inſignis editi miraculi monumentum, apud portam Latinam, vbi ſæuum illud conſtat illatum eſſe ſupplicium, imo & ipſa dies qua hæc facta ſunt pridie Nonas Maii, quę perpetua eſt memoria illuſtrata: dum eandem, recurrente quolibet anno, Romæ, & alibi, annua celebritate recolitur.

Epheſo Romam reus accerſitur.

Martyriũ eius.

Huius veritatis grauiſſimi ſunt adſtipulatores: Tertul. de præſcrip. c. 36. Hier. in Iouin. l. 1 & in Mat. c 20.

Porro Domitianus, tam inuſitatæ rei miraculo, ſtupore quidem correptus, verum tenebris infidelitatis plane occæcatus, virum ſanctum perpetuo exilio condemnans, in inſulam Patmos deportandum curauit. In ea inſula, eo die quem Dominicum nunc etiam dicimus, viſio quædam ei oblata eſt, qua illi multa magnaque myſteria ita patefacta ſunt, vt ea

Mittitur in exilium Ioannes in Inſulã Patmos.

Digitized by Google

cum ſcripſiſſet, ad ſeptem Aſiæ Eccleſias, Epheſinam; Smyrnenſem; Pergamenam; Thyatiranam; Sardenſem Philadelphianam: Laodiceenemque, iuſſu Dei miſerit. In Inſula vero Patmos anno vno & eo amplius conſtitutus, omnes eiuſdem inſulæ incolas ad pietatem inſtituit, & inibi minime pœnitendos exilii ſui fructus fecit. Eodem illo tempore ſacer * Dionyſius 90. ferme annorum vir, ex Athenis ad Apoſtolum literas dedit, quibus prophetico ſpiritu inſtantem ab exilio in Aſiam reditum ei annunciauit. Quod vaticinium, mox effectum ſortium eſt. Nam mortuo Domitiano, Nerua, qui in imperium ſucceſſit, reſciſſis Domitiani actis, omnibus pœna exilii mulctatis libertatem reſtituit.

Conſcribit Apocalypſim.

Hac Metapor. qua Baron. imo confirmat.

** Areopagita.*

Sub Nerua Imperatore, cum aliis ab exilio relaxatur.

Igitur Imperatoris edicto in Patmon delato, Ioannes ſine mora Epheſum nauigare conſtituit. At vero inſulani, qui ſanctiſſimi Doctoris ſui monita pietatemque egregie imbiberant: illius diſceſſum ægris admodum animis tulere; vnde luctu lacrymiſque deformati, ſupplices ad eum venêre, orantes atq; obteſtantes, vt, ſi abire omnino decreuiſſet, ſaltem aliquod doctrinæ ſuæ monimentum relinqueret, & totum redemptionis noſtræ myſterium literis conſignaret. Nec recuſauit Theologus; ſed indicto omnib. ieiunio, ieiunus ipſe & propemodum corpore exhauſtus, ſumpto ſecum ex diſcipulis vno, montis conſcendit verticem. Vbi cum tota mente diuinis intentus rebus Euangelii myſteria ſcribere aggrederetur, repente horrenda tonitrua ac fulgura vehementi fragore eliſa, atq; effulgentia micuêre. Quorum terrore exanimis propemodum collapſus diſcipulus, Ioannes vero Chriſti ſpiritu egregie roboratus conſtitit immobilis: finemque rerum admirandarum expectans, poſtremo huiuſmodi vocem è cælo dilapſam percepit; *In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum.* Sicque totam Euangelii ſeriem contexens, eam Inſularibus tradidit, iiſque lugentibus & inuitis Epheſum deinde nauigauit. Vbi cum ſedem ac domicilium rerum ſuarum

Hæc ſane haud quaquam apocrypha eſſe teſtatur Baron. Annal. tom. I.

Conſcribit Euangeliũ.
Redit *Epheſum.*

rum collocaſſet, omneſque & animi & corporis vires ad collapſa in multis fidei ac religionis fundamenta reſtauranda intenderet, quorundam rogatu ad finitimas gentes profectus eſt.

Cumque ad vrbem quandam non longe inde diſtantem (cuius etiam nomen nonnulli memorant) ſe contuliſſet, & fratres, qui in hac erant, opportune recreaſſet, quendam ibi forte reperit adoleſcentem, corporis viribus valentem, vultu & oris conformatione admodum venuſtum. Generoſitatem vero animi illius, ac motum liberalitatem attentius cum obſeruaſſet, a loco autem iam ſe diſceſſurus, protinus, data adoleſcenti benedictione, in eum qui ibi epiſcopus erat conſtitutus oculos conuertit, eumque ſic eſt affatus. Hunc adoleſcentulum omni ſtudio, cura & cogitatione, coram Eccleſia & Chriſto teſte, tibi tuæque fidei commendo. Quem cum Epiſcopus in ſuam tutelam accepiſſet, & omnia ſe facturum fuiſſet pollicitus, Ioannes eadem iterum atque iterum illi edifferit, eiuſque fidem conteſtatur: Epheſum deinde redit. Epiſcopus ille adoleſcentulum ſibi concreditum in domum ſuam recipiens educauit pro ſuo; in officio continuit; fouitque humaniter; ad extremum Baptiſmi ſacramento illuminauit. Poſtea vero vbi Sigillo Domini (nempe Sacramento Confirmationis, vt addit interpres) tanquam perfecta tutaque eius animæ cuſtodia obſignaſſet, nonnihil de cura & obſeruatione in eo inſtituendo ſuſcepta remiſit. Quem quidem, non ſolum liberior viuendi poteſtas, quam fuerat paulo ante tempus adeptus, verum etiam quidam adoleſcentes eius æquales, otio langui di, inertia diſſoluti, & omni malorum genere aſſuefacti corruperunt. Et primum exquiſitis conuiuiorum opiparorum deliciis illum alliciunt, inuitumque noctu deinde educentes, ad furti ſocietatem coeundam attrahunt: tum maiora moliri flagitia hortantur. Iſte pedetentim aſſueſcit; & propter genero ſam animi magnitudinem, tanquam equus effrænatus, & nimium ſibi ſuiſque virib. præſidens, extra rectam viam impe-

Hanc hiſtoriam, vt veriſſimam, plurimorũ teſtimonio comprobat C Baron. To. 1. Annal anno Chriſti ...

En quid non facit praua ſocietas.

Digitized by Google

tu fertur: frænaque acriter præmordens, procliuius in profundum vitiorum gurgitem ſe præcipitat. Atque cùm iam in deſperationem ſalutis in Deo ſitæ veniret, deinceps non de exiguis noxis, ſed maximis quibuſdam ac nefariis facinoribus cogitare omniqne iam improbitate & nequitia perditus, nullam non ſceleris labem ex æquo cum aliis contrahere ſecum ſtatuere. Illis igitur in familiaritatem adſcitis, & magna latronum turba collecta, animo prompto paratoque eis ſe ducem, manu violentiſſimum, ſanguinis effuſione crudeliſſimum, ſeueritate denique acerbiſſimum præbuit.

Adoleſcens optime inſtitutus tādem fit peſſimus latro

Interea temporis, vbi neceſſaria ad rem incidebat occaſio, Ioannes accerſitur. Ille vbi eas res, quarum gratiâ venerat, recta ratione diſpoſuiſſet, Age, inquit, epiſcope, depoſitum nobis redde, quod ego & Chriſtus, Eccleſia teſte quam gubernas, tibi commiſimus. Hic vero primo attonitus obſtupuit: arbitratus pecuniam quam nunquam acceperat, à ſe per fraudem & dolum malum repeti; & tamen neque facile credere poterat ea à ſe repoſci per calumniam, quæ neutiquam habuiſſet: neque Ioanni depoſitum repetenti omnino diffidere. Verum ſimu atque Ioannes dixerat, Adoleſcentulum repeto & animam fratris, ſenex demiſſo vultu ingemiſcens & item lachrymans, Ille, inquit, mortuus eſt. Quomodo & quo genere mortis? Deo, inquit, mortuus eſt; nam nequam, & perditus, &, vt verbo concludam, latro euaſit: & iam pro eccleſia, in qua verſabatur, montem cum nefaria ſui ſui ſimilium turba occupat. Apoſtolus vero his auditis, dolore vehementi oppreſſus, reuera, inquit, egregium te cuſtodem animæ fratris tui reliqui. Equus iam mihi adſit, & dux aliquis itineris. Inde ab Eccleſia, ita vt erat, cum feſtinatione ſe proripuit. Profectus autem ad locum, à primis latronum excubitoribus prehenditur; qui neque fugam parans, neque euitare ſtudens, ſed vociferans admodum, dixit; Huc huius rei causâ acceſſi: quare me quantocius ad principem veſtrum de-

En vt flagrat Zelo ſalutis perditi adoleſcentis.

deducit qui quidem ad tempus vt erat armatus exſpectabat. Verum vt Ioannem aduentantem agnouit, præ pudore fugam capeſſit. Hic vero ætatis ſuæ oblitus pro viribus eum propere inſequitur, atque clamans, Quid, inquit, fili me tuum ipſius patrem inermem, & ætate confectum fugis? Miſerere laboris mei fili; ne formides; adhuc tibi ſalutis ſpes reliqua eſt; ego Chriſto pro te reddam rationem & ſi ſit opus, pro te lubens mortem oppetam, ſicut Dominus pro omnibus nobis; pro tua anima meam dabo; conſiſte, crede: Chriſtus me miſit ad te. Ille vbi hæc audiuit, primum oculis humi defixis, conſtitit: deinde arma abiecit; tum horrore perfuſus, grauiter & acerbe lamentari; ſenem ad ſe aduentantem complecti; fletu & mœrore, quoad poterat pro culpa ſatisfacere & dextera ſola occultata, lachrymarum vndis ſecundo baptizari. Apoſtolus vero rata & conſtanti aſſeueratione, ei, ſe à Saluatore veniam & remiſſionem peccatorum precibus ſuis impetraturum, pollicetur, atque ad genua accedens, ipſam manum dexteram, tanquam aqua pœnitentiæ ablutam purgatamque oſculatus, illum ad eccleſiam reducit. Crebris item precibus Deum pro illo inuocat, continuis ieiuniis vna cum eo ſe macerat; variis diuinæ ſapientiæ ſententiis eius animum quaſi quibuſdam blanditiis mitigat, tranquillatque, neque prius, vt fertur, inde deceſſit, quam illum eccleſiæ miniſterio præfeciſſet. Cuius conuerſione, magnum veræ pœnitentiæ exemplum, præclarum ſecundæ regenerationis ſpecimen, illuſtre denique trophæum à peccatis reſurrectionis, per exteriora pœnitentiæ ſigna, hominibus Deus propoſuit ad imitandum.

Nota quomodo reducat perditũ adoleſcentẽ in viam ſalutis.

Cæterum Ioannes cum totam Aſiam religione noſtra imbueret; à barbaris ſeditione concitata in templũ Dianæ pertractus eſt, vt ei immolaret & ſacrum faceret. Ipſe autem hanc eis conditionem propoſuit, vt ſi illi Chriſti templum Dianæ fide implorata euerterent, ipſe

ipſe Dianæ ſacrificaret: ſin ipſe, appellato inuocatoq; Chriſti nomine, Dianæ templum funditus tolleret, i Chriſto crederent. Quæ cum maiori parti placuiſſ conditio, Ioannes omnibus è templo egreſſis, preces a Deum fudit, & Dianæ ſimulachrum momento co minuit. Ariſtodemus autem quidam, pontifex tum ſa cerdotum, re cognita, populum concitauit, eoque fu roris impulit, vt pars vna cum altera prælio decerta conſtitueret. Quod cum ſumma, haud immerito, mo leſtia Apoſtolum afficeret, Ariſtodemum adiit, quæſi uitque ab eo, qua tandem ratione ipſius animum i infeſtum placare poſſet. Ille ita demum ſe & omnem a nimi iracundiam ac ferociam depoſiturum, & Chri ſto, quem Deum prædicabat, crediturum pollicitus e ſi venenum quod daturus eſſet biberet, nec ei quid mali afferret. Nihil recuſauit Apoſtolus. Quem Ari ſtodemus vt vidit tanta fiducia præditum, quo facili us eum à ſuſcepto conſilio deterreret, duobus ſe datu rum eſſe dixit, qui vt primum bibiſſent, necarentur. N hoc quidem Ioannem deterruit. Ariſtodemus ad Pro conſulem veniens, duos qui capitis rei erant po ſtulauit. Hi epoto veneno, ſpiritum ed derunt. Ioan nes vero, accepto poculo, cum ſignum Crucis expreſ ſiſſet, magno fortique animo ita venenum hauſit, v nihil prorſus mali ſentiret. Omnes mirari; Deum lau dibus efferre: & Apoſtolum verum Dei ſeruum prædi care. Ariſtodemus autem adhuc animo fluctuans, tum demum ſe Chriſto crediturum dixit, ſi defunctos illos ab inferis excitaret. Tunc Apoſtolus fertur ei tunicā ſu am tradidiſſe, vt eam mortuis adhiberet. Ea adhibita di cto citius exanimes ad vitam redierunt. Proconſul & Ariſtodemus tam inuſitatæ rei miraculo impulſi, ſa cris diſciplinæ religioniſque noſtræ initiati ſunt.

Subuertit Dianæ ſimulachrū S. Ioannes.

S. Ioannes bibit venenum nec quidquam læditur.

Excitat 2. mortuos.

Adduntur ad hæc alia multa miranda à Ioanne pera cta; vt mutatio * virgarum in aurum, & ſaxorum in gemmas; ſed quia ſunt apocrypha, æque reiicienda pu tamus. Ferunt & viduam, nec non adoleſcentem de functos ab eodem Ioanne eſſe reuocatos ad vitam, ſed

** herbarū.*

hæc

hæc ex pſeudo-Prochoro, vel aliis quorum fides in omnibus non probatur. Illud vero de mortuo homine ad vitam reſtituto firmum habetur, & teſtimonio Apollonii antiquioris Theologi, quem citat Euſebius, comprobatur. Confirmat hoc ipſum Sozomenus ſic dicens; Non ſolum Petrus Apoſtolus mortuum ſuſcitauit, ſed & Ioannes Euangeliſta Epheſi, & Philippi filiæ Hierapoli; & eadem à multis tum veteribus; tum noſtri temporis piis viris, nempe ab Epiphanio inter alios, eſſe geſta reperies. Plura ſane eademque magna edita eſſe à Ioanne miracula, cum reuerſus eſt Epheſum, vt credamus, illud magnopere perſuadet, quod Apollonius Tyanæus, magus illorum temporum famoſiſſimus, cum ſe exemiſſet è manibus Domitiani, qui eum Romæ detinuit vinctum in carcere, ab Vrbe recedens, & per Græciam ſe in Aſiam conferens, Epheſi moraretur. Oportuit igitur, vt olim Petrum aduerſus Simonem magum, ſic Ioannem magna virtute in Tyanæum magum obniti, ne, qui credidiſſent, eius malis artibus in præceps adducerentur; cum præſertim recens eſſet exemplum, quo Apollonius magnam de ſe apud Epheſios exiſtimationem concitauerat.

Euſeb. li. 5. c. 17. in fin.
Sozom. li. 7. ca. 26.
Fecit alia multa miracula Ioannes.
Act. 8.

Vt autem mire beneuolus in peccatores, quamuis pene deſperatos, ac conclamatos, vt ita dicam, erat, ſic in eos, qui Chriſtianam religionem fidemque pertinaciter oppugnabant, ita ſeuerus extitit, vt rei nullius cum eis ſocietate coniungi vellet. Quod Irenæus vna in re, ex qua de cæteris coniecturam facere poſſimus, aperte declarat. Erat Cherintus quidam homo peſtilenti hæreſis contagione infectus; qui cum Epheſi die quodam in balneis lauandi cauſa ageret; & Ioannes eo forte, eandem ob cauſam, veniſſet, viſo homine hæretico, ilico re infecta receſſit: dicens vereri ſe, ne balneæ, in quibus Cherintus veritatis hoſtis eſſet, conciderent.

Deteſtatur hæreticos S. Apoſtol.
Li. 3. c. 3.

Illud vero in virtutibus eius minime prætereundũ. Cum Epheſi moraretur Ioannes, vſque ad vltimam ſenectutem, & vix inter diſcipulorum manus ad Eccle-

D. Hieron. in epiſt. ad Gal. l. 3. c. 6.

ſiam

ſiam deferretur, nec poſſet in plura vocem verba contexere, nihil aliud ſolebat per ſingulas proferre collectas, niſi hoc: *Filioli diligite alterutrum.* Vnde & tandem diſcipuli, & fratres qui aderant, tædio affecti, quod eadem ſemper audirent, dixerunt; Magiſter, quare hoc ſemper loqueris? Qui reſpondit dignam Ioanne ſententiam; Quia præceptum Domini eſt: & ſi ſolum fiat, ſufficit.

Et hæc quidem apoſtolico viro & virtute digna, aliaque multa quæ nos latent, cum deuexa plane ætate in terris præclare geſſiſſet Ioannes, anno à Saluatoris noſtri paſſione 68. Traiani Imperatoris 2. Epheſi diem clauſit extremum: & iuxta eandem vrbem eſt ſepultus. Teſtantur hoc ipſum Euſebius ex Irenæo. *a* Polycrates quoque Theologorum antiquiſſimus, ad Victorem Romanum Pontificem ſcribens, hæc habet de eiuſdem Ioannis obitu: His accedit Ioannes, qui ſupra pectus Domini recubuit: quique cum eſſet ſacerdos, πέταλον geſtauit; qui denique martyr & doctor fuit, & Epheſi etiam obdormiuit. Hæc ipſe; quæ Euſebius recitat. Magnum ſane teſtimonium eiuſdem loci Epiſcopi ſanctitate & doctrina celebris; quem haud potuerunt latuiſſe, quæ de Ioannis exitu vera eſſent; cui merito omnes de Ioannis obitu debeant auſcultare; cum præſertim idipſum & Tertullianus teſtatum expreſſe reliquerit, cum ait, Tranſlatus eſt Enoch, & Elias, nec mors eorum reperta eſt, dilata ſcilicet. Cæterum morituri reſeruantur, vt Antichriſtum ſanguine ſuo extinguant. Obiit & Ioannes: quem in aduentu Domini remanſurum fruſtra fuerat ſpes. Hæc idcirco Tertullianus, quod viuente adhuc Ioanne, multi ſententiam Domini de eo dicentis ad Petrum, *Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te?* quando & *exiit ſermo ille inter fratres quod diſcipulus ille non moritur;* in eum ſenſum acceperunt, vt putarent Ioannẽ vſque ad Domini aduentum fore ſuperſtitem. Verſi ſatis ſit Ioannẽ eos illa ſuſpicione liberaſſe cũ ſcripſit dicens, *Et non dixit Ieſus non moritur,* ſignificans

Hac eſt ſententia D. Hieron. de ſcriptor. Eccleſ. in Ioan.
Euſeb. in Chronic.
a *Apud Euſeb l. 3. c. 25.*
Hac Baron. Tom. 1. Annal anno. 101.
Tertul lib. de Anima c. 20.
Ioan 21.

ſicans nimirum no'uiſſe Ieſum illis verbis, *Sic eum volo manere donec veniam*, intelligere, vt non eſſet vſque ad illud tempus Ioannes moriturus.

DE SANCTIS INNOCENTIBVS, EOrumque feſto: *Ex Notis R. P. Petri Caniſii, Doctoris Theologi.*

QVam hoc feſtum nobis charum ac religioſum eſſe debet, ex veterum Eccleſiæ ſcriptorum, maiorumque noſtrorum commendatione facile quiuis colligere poteſt: cùm & longo priorum in Latina & Græca Eccleſia conſenſu publice comprobetur. Ante mille ſiquidem annos agnouit & celebrauit hoc feſtum D. Auguſtinus: illud ſacratiſſimum vocans in illis homeliis, quas tunc apud populum habuit. *Inter ceteros Martyres* (inquit) *quos ſub ara Dei conſiſtere prædicamus* (alluſit enim ad verba Ioannis in Apocalypſi) *etiam beatos illos infantum lactantium pro Chriſto primitias Martyrum laudemus: qui non loquendo, ſed moriendo confeſſi coronas meruerunt. Neque enim dubitandum eſt, eos in martyrio plura præ cæteris exorare: qui in martyrio præ cæteris præceſſerunt.* Et rurſus; *Digne natalem illorum colimus, quos beatius beata vita mundo edidit: quam quos maternorum viſcerum partus effudit. Siquidem ante vitæ perpetuæ adepti ſunt dignitatem: quam vſuram præſentis acceperint.*

28. Decemb.
Quam hoc feſtum antiquum & comprobatum.
Homil. 4. in feſt. Innoc.
Apoc 6.
Innocentes quo pacto Chriſtum confeſſi.
Quantum in cælis poſſint.
Homil. 3. de feſto.

Porro Origenes Auguſtino vetuſtior, Orthodoxorum fidem de hoc feſto explicat luculenter. Non igitur falluntur qui hoc feſtum vt antiquiſſimum & receptiſſimum, ad Eccleſiam referunt primitiuam: hoſque infantes vere beatos & ſanctos cum Irenæo & Origine p̄dicant. Auguſtin. quidē illos *Martyrū flores* pulchre vocat; *quos in medio frigore infidelitatis exortos, velut primas erūpentes Eccleſiæ gēmas quadā perſecutionis pruina decoxit. Et ideo dignum eſt* (ait) *interfectis pro Chri-*

In 2. cap. Matt.
Homil. 3.

ſto

Digitized by Google

ſto infantibus honores impendere Et poſt alia, *Oportet* (inquit) *quia primitias Martyrum hodierna feſtiuitate veneramur, vt de æterna quæ in cælis eſt, feſtiuitate Martyrum ſedulo cogitemus, eorumque veſtigia in quantum poſſumus ſequendo, & ipſi eiuſdem feſtiuitatis ſupernæ participes exiſtere curemus.* Cyprianus quoq; aut certe author peruetuſtus, de iiſdem innocentibus hæc ſcribit; *Ecce paruuli iſti, quos hoſtis naturæ, pietatis inimicus, beſtialis ſæuitia, inaudita crudelitatis monſtrum Herodes occidit, ſubito fiunt martyres & dum vice Chriſti, & pro Chriſto auulſi à matrum vberibus detruncantur, teſtimonium quod nondum poterant ſermone, perhibent paſſione: & ſufficit cauſa teſtimonio, licet nondum eloquio diſtinguatur.* vbi eos vocat ſecretorum diuinorum conſcios, & in ordine Sanctorum Protomartyres qui primum habeant locum, Deique clementiam pro noſtris exorent laboribus.

Quid in feſto Sanctorum contemplandū.

Sermon de ſtella & Magis & Inno. cæde.

Innocentes in ordine Sanctor. Protomartyres.

Sed & Bernardi ea vox eſt: *Ille pro Chriſto trucidatos infantes dubitet inter Martyres coronari, qui regeneratos in Chriſto non credet inter adoptionis filios numerari*, Quid quod Sancti Patres non ſolum infantes iſtos vt veros Chriſti Martyres, noſtroque apud Deum intercesſſores agnoſcunt, ſed & matres illorum ſic extollunt, vt beatas reputari & celebrari poſſe ſentiant? Vnde non ſatis eſt Chryſologo dicere de Innocentibus, *Viuunt, viuunt, quia vere viuunt: qui pro Chriſto merentur occidi*, ſed hoc præterea de matribus illorum adiungit; *Beati ventres qui portauerunt tales: beata vbera quæ ſe talibus infuderunt: beatæ lachrymæ, quæ pro talibus fuſæ, flentibus gratiam baptiſmatis contulerunt. Nam diuerſo modo, dono vno in lachrymis ſuis matres, & ſui filii ſuo ſanguine baptizantur. In Martyrio paruulorum paſſæ ſunt matres, nam gladius filiorum pertranſiens membra, ad matrum corda peruenit: & neceſſe eſt vt ſint præmii conſortes, quæ fuerunt ſociæ paſſionis.* Ex Auguſtino autem repetere ſuperſedeo, quibus quantiſque lamentis hæ matres & ſe & ſuos liberos in me-

Serm in Natal SS. Innocent.

Innocentes noſtri intercesſores apud Deum.

Serm. 3 de hoc feſto.

Serm. 10. de Sanctis.

d.is

diis gladiis atque furoribus Herodianorum carnificum miſere deplorârint.

Nos, igitur, vt monet propheta, Deum in Sanctis ſuis prædicemus, ac peculiariter diuinam electionem ac prædeſtinationem læti agnoſcamus; qua factum eſt, vt tot innocentium millia tanto myſterio deſtinarentur, qui recens nato Meſſiæ, eiuſque aduentui & ortui præclarum ederent teſtimonium: & ſinguli quidem, vice Chriſti immaniter paterentur, ſuumque ſanguinem profunderent. Ita demum, vna cum Propheta, Deo vere dixerimus: *Ex ore infantium & lactantium, perfeciſti laudem propter inimicos tuos tuos, &c.* *Pſ. 150.* *Innocentes vice Christi Paſſi.* *Pſ. 8.*

Huiuſmodi capitalis inimicus erat cumprimis Herodes; qui omnes iuſſit occidi paruulos propter ſuſpectam vnius perſonam; vt dum omnes pereunt, ille ſaltem non effugeret: ſed communi internecione quoque deleretur. Tanta vero crudelitas non obfuit, ſed profuit mactatis Innocentibus; eamque illis prærogatiuam attulit, vt Eccleſiæ, omniumque martyrum noui teſtamenti tanquam primitiæ, pergratum Deo ſuauitatis odorem redderent. Et ſicut de Henoch ſcribitur, quod tranſtulerit illum Deus, cui inprimis erat acceptus; ita de his etiam teſtari poſſumus, quod rapuerit eos Dominus, ne malitia mutaret intellectum eorum: aut ne fictio illorum animam deciperet aut deprauaret. *Herodis inſignis crudelitas.* *Innocentes primitiæ martyrũ.* *Gen 5.* *Heb 11.* *Sap. 4.*

Habemus ſane hic typum & præludium futuræ perſecutionis, quam inde ab initio præfiniuit ac diſpoſuit altiſſimus; vt noui teſtamenti fideles præcipui, per ſanguinem Chriſto capiti conformarentur: & ad ſingularem coronam præpararentur. Vnde Chriſtus, qui propter paſſionem mortis gloria & honore coronatus fuit, aperte prædixit: *Si me perſecuti ſunt, & vos perſequentur.* Ac iterum: *Calicem quidem meum bibetis.* Et quidem non ſolum adulti, ſed infantes etiam, Chriſto in cruce, ſicut & in gloria, conformes eſſe debuerunt, vt lauarent ſtolas ſuas, & dealbarent eas *Innocentium cædes, præludium ſubſequentium perſecutionum Chriſtianorum.* *Heb. 2.* *Ioann. 15.* *Mat. 20.*

Apoc 7. in ſanguine agni; ideo ſunt ante thronum Dei, & ſeruiunt ei die ac nocte in templo eius: quenadmodum in Apocalypſi legimus. Non itaque nobis ſit graue vnquam ac arduum, ſi Chriſtum amamus, pro Chriſto quoque in vita & morte decertare: iugiter illud memoria præſenti complectentes; *Nondum vſque ad ſanguinem reſtitiſtis, aduerſus peccatum pugnantes* Sed enim non decet perfectos, ſalutari aqua contentos, in ſolo baptiſmatis ſacramento conquieſcere; verum ſe quoque ad perfectiorem illum ſanguinis baptiſmum præparare: qui maiorem gratiam & gloriam procreat. Si vero iſtius baptiſmatis, nimirum realis martyrii, nec gratiam, nec cauſam, nec occaſionem habuerimus, optabimus tanto ardentius verum ſacri martyrii ſpiritum in nobis nutriri & matureſcere; vt ſi non actu & opere, voluntate ſ tem & affectu Chriſto Domino nos gratos oſtendamus: & qualecunque teſtimonium feramus; ſi non acerba morte: ſaltem quotidiana veteris hominis mortificatione. Eſt enim, ſicut præclare docet D. Bernardus, martyrii genus, & effuſio quædã ſanguinis in quotidiana corporis ſui afflictione: diuturnitate quidem moleſtius, ſed horrore mitius quam in illis martyribus; quorum membra ferro ſecantur: & ſanguis aperte profunditur.

Innocentes æternum beati. In quo imitari eos debemus. Heb. 12. Primo corporaliter. Sin minus. Spiritualiter. Serm. in Octaua Paſcha. Spirituale martyriũ quale.

EGREGIVM CERTAMEM SS. MARTYRVM Indes & Domnæ; & Multitudinis viginti millium martyrum: Ex actis à Simeone Metaphraſte conſcriptis: Paſſi ſunt partim anno Chriſti 301. partim 302.

C. Baron. To. 2. Annal, anno Chriſti 392 301 & 302. 28. Decem. Iuxta Martyr. Roman. Cyrillus epiſcopus Nicomedienſis multa condit mo

QVo tempore ſecundum Galerius Maximianus in imperio agebat annum, præerat Nicomedienſi Eccleſiæ Cyrillus epiſcopus: qui ſedulo paſtorali ſtudio eam mirifice illuſtrabat; Excitabat paſſim cæleſtis diſciplinæ a domicilia; tantiſque virtutibus eadem excolebat, vt multi, non modo Chriſtiani, ſed barbari

ri etiam, pulchritudine virtutis eorum permoti, relicta deorum ſuperſtitione, eo confluerent: ſeſeque & corpore & animo in ſocietatem monachorum libenter conferrent. Erat iis temporibus Gentilis quædam incredibili pulchritudine virgo, Domna nomine; gloria inſignis; in thalamo imperatorio nutrita; cunctiſque honoribus aucta: ac poſtremo deorum ſacrificiis, quæ in regia fiebant, maxima ſacerdotum præfecta. Verumenimuero, cum præſtanti eſſet indole, & ingenio ad res maximas & abditas contuendo prædita, vt primum de excellenti & diuina prorſus Apoſtolorum doctrina quædam audiuit, ſtudioſe acta Apoſtolorum voluere cœpit; ex quibus tantum tamque ſuauem pietatis guſtum percepit, vt ſpiritali quodam amore ebria, noctu ad Cyrillum venerit: quo pleniorem perfectioremque diuinarum rerum cognitionem ab eo hauriret. Cyrillus vero Pontifex docile eius ingenium ita formauit; reformauitque, vt ſigno Crucis, ex more dato nomine, conſignata, catechumena fieret: Agapiumque diaconum ab eodem Cyrillo catechiſtam acciperet, qui diuinam legem exactiſſime eam edoceret. Huius rei conſcius erat tantum regius quidam Eunuchus, Indes quidem nomine; genere autem barbarus, ſed moribus egregie ornatus; qui paribus votis ad Chriſtiana ſacra aſpirabat. Ambo igitur probe inſtituti, ſtatuto tempore baptiſmum ſuſcepêre; & quod in Actis legerant, quæcunque poſſidebant, earum rerum precia ad Cyrilli pedes in pauperes eroganda ſpontanei detulerunt.

Non multo poſt Cyrillo Pontifice è vita ſublato, * Anthimus in defuncti locum ſucceſſit; cuius ſedis tempore, Perſa quidam, perſpecto eorum vitæ inſtituto, Præfecto domûs regiæ eos detulit, quod Chriſtianam fidem excolerent, & ſtipendia ſua pauperibus erogarent. Præfectus rem accuratius exploraturus, ſuaſione delatoris, cubiculum eorum ingreditur. Cumque opes, & precioſas veſtes, atque ſuppellectilem

naſteria.
a De his paſſim videre licet Baron. Tom. 1 & 2. Annal. contra eos, qui monaſteria tunc temporis non fuiſſe contendunt.
Excellens Domnæ ingenium.
Legendo acta Apoſtolorum fit Chriſtiana
Inſtruitur à Cyrillo.
Indes Eunuchus regius.
Dant ſua pauperibus Domna & Indes Actor. 4. & 5.
Anthimus ſuccedit Cyrillo.
** al. Antimus.*
Accuſantur à Perſa quodam.

lem delicatam, ſe inuēturum ſperaſſet; nihil aliud præter diuinæ Crucis figuram, & librum ſacroſanctum, opeſque non alias, quam duas ſtoreas in nudo ſolo ſtrata, reperit. Hæc generoſorum Chriſti militum erat ſuppellex; hæ diuitiæ: quas cunctis mundi opibus & præcedentibus vitæ deliciis longe chariores habebant. Præterea fictile thuribulum & lucerna, & lignea arcula, quæ ſacram continebat oblationem, cuius fiebant participes, apud eos inuenta ſunt.

Sancta eorum ſuppellex.

Priſtina huius conſuetudinis tam occidentalis, quam Orientalis Eccleſiæ domum ab Eccleſia ſumptam ferre Euchariſtiam & in arca collocatã aſſeruare, eandemque dieb. ſingulis participare frequẽter meminit Baron. Tom. 1.

Cæterum ſic detecti Domna atque Indes Chriſtiani, detruduntur in carcerem, ac fame diutius cruciantur: ſed diuinitus impertitis alimentis abundè pellũt inediam. Itaque Præfectus cum præter opinionem eos corpore animoque optime affectos inueniret, ad blãditias & fraudes dæmonis conuerſus eos ergaſtulo liberauit, & priſtinas vitæ delicias, opes quoque & veſtium ſplendorem reſtituit. Quæ omnia Chriſti athletæ ita admiſère, vt clam maximam eorum partem Chriſtianis pauperibus diſtribuerent: & ſedulo miſericordiæ operibus die nocteque incumberent. At vero, cum mente & cogitatione ineuitabiles antiqui ſerpentis fraudes Domna præuideret, ne Præfecti blanditiis & certamini eiuſmodi, vni omnium periculoſiſſimo ſuccumberet, non ſine diuini Spiritus inſtinctu, inſtar Dauid Saulem fugientis ſimulauit inſaniam; arreptæ à dæmone ſpeciem præ ſe ferens: quo vel ſic è tabernaculis peccatorum ad Dei caſtra tranſire poſſet, Exhibebat inconditis clamoribus, & ſtultis geſtibus, ingentem omnibus moleſtiam; commouebat ſimulata calamitate Præfecti animum ad miſericordiam; qui eam poſtremo Anthimo epiſcopo curandam commiſit. Eam enim barbari etiam de Chriſtianis habebant opinionem virtutis, vt dæmones ex obſeſſis fugarent corporibus, vt mentis corporiſque ſalutem facile reſtituerent.

Domna ſimulat amentiam cum Dauid.

1. Reg 21.

Itaque Domna Anthimo antiſtiti tradita, mox depoſita ſimulatione mentem ſuam pontifici aperuit: qui eam incredibili gaudio perfuſam, vna cum Inde

Conſueuiſſe plane. Gentiles, ad liberandos

(nam

(nam is quoque à Præfecto Domnæ in miniſtrum ad hibitus erat) ad monaſterium quoddam tranſmiſit.

Interea Maximianus; accepta de Parthis Perſiſque victoria theatrum erexit; congregataque maxima populi frequentia, diis ſuis ſacrificia peregit. Quod cum Christiani, qui forte præſentes erant, animaduerterent, tacito diſceſſu nefandos ritus & ſacrilegum cultum deteſtati ſunt. Quos Maximianus abeuntes compellans, Quo, inquit, abitis, ô homines, luci tenebras præferentes; & deos noſtros, à quibus hoc vniuerſum dependet, contemnentes? Non videtis victorias & trophæa? Non videtis bona plurima, quibus indies à diis cumulamur? non gloriam, quæ augetur? non Imperiũ, quod dilatatur? non ciuitates, quæ partim quidem nunc captæ ſunt, partim capiendæ? non gentium Reges, qui ex ſublimi ſolio in ſeruitutem à nobis redacti ſunt? Cuiuſnam hæc, niſi deorum contingunt prouidentia? Cum hæc elato animo & ſuperbo ſpiritu plenis buccis intonaret, totoque animi impetu impietatem agitaret, *ecce in medio ſolis æſtu, cælo mirifice blandiente, erupêre tonitrua, & micantia fulgetra, cum valida imbrium tempeſtate; quæ vniuerſam multitudinem tanto terrore compleuerunt, vt alii quidem ſemianimes humi ſternerentur: alii, dum fuga ſalutem quærunt, violento exitu compreſſi atque oppreſſi expirarent. Neque ibi tamen iuſta Dei indignatio ſubſtitit: ſed aquarum inſuper inundationes, lætas ſegetes funditus ſuſtulerunt, vnaque ſecum in mare præcipites egerunt. Hæc, quanquam grauis non minus quam repentina calamitas, Maximiani animum ab errore, & dementia nequaquam reuocare potuit; imo vero, eò impietatis proceſſit, vt comperta Domnæ & Indes Eunuchi pietate & religione, qua à deorum cultu penitus deſciuerant, primumquidem in regiæ domus præfectum indignationem conuerterit: eum-

arreptos à dæmone, Chriſtianorum auxilium implorare, declarat Baron. ex Tertulliano & aliis

SS. Domna & Indes mittuntur ab Anthimo ad quoddam monaſterium.

Hæc dicit Maximianus, alludens ad inſignem de Perſis & Parthis obtentam victoriam, qua vltra Cteſiphontem (quod ante Romanorum Imperatorum nemini licuiſſet) imperium propagaſſet, & regias perſonas Captiuas duxiſſet. Hæc Baron Tom. Annal. 2. anno 301.

** Vltio diuina in blaſphemos.*

eumque præfectura exutum, Claudiopolim ad camelorum ſeruitia amandârit. Deinda indicta publicis edictis, in Chriſtianos omnes, ſæuiſſima perſecutione, Indem confeſtim reduci præcepit: Domna in monaſterio relicta, quod eam mentis rabie reuera laborare putaret. At vero Indes in regiam reductus orationibus & ieiuniis vacans, non ſolum ſe ab idolorum cultu impollutum ſeruabat, ſed maximam quoque eorum multitudinem, qui in fraudem impulſi fuerant, ad veritatis agnitionem reuocabat.

Reuocatur in regiam ex monaſterio Indes.

S. Indes multos ad Chriſtum traduxit.

Porro Maximianus, ſoluta, qua hactenus vſus fuerat, omni humanitatis ſpecie, apertum cum ipſo Chriſto bellum ſuſcepit. Eccleſias itaque templaque Chriſtianorum demoliens ſæuos per omnes prouincias crudelitatis ſuæ mittebat miniſtros, qui ſacrificare recuſantes, ſine vllo vel perſonarum vel dignitatis reſpectu, ſuppliciis ſubderent. Ipſe vero cunctis Præfectis ſeipſum formam modumque ſubuertendi Chriſtianos puniendique conſtituens, conuocata concione, orationem habuit; qua nunc horrendos cruciatus ob oculos proponebat: nunc humanitatem & beneuolentiam, opes denique & honores, deorum cultoribus oſtentabat. Cumq; totis viribus in eo pugnaret, vt conſtantes Chriſtianorum animos vel minis vel promiſſis conuelleret, presbyter quidam Chriſtianus Glycerius nomine, non minore ſapientia quam pietate præditus, Maximiano egregia animi virtute atque conſtantia ſe opponens, Neque tua, inquit, promiſſa & dona deſideramus ô Imperator, neque minas omnino curamus. Quomodo enim ea noſtros delinient aut afficient animos, quæ pro ſomniis habemus? Mala autem quid minitaris iis, qui damnum pœnamque reputant, non vel grauiſſimis pro Chriſto exerceri ſuppliciis? De trophæis vero & inclytis victoriis de Gentibus reportatis, vide quæſo quam ſtulte & inepte glorieris; vtpote qui, cum plurimos viceris, à fœminis tamen & pueris Chriſtianæ religionis miſere vincaris. Vide igitur quo animo nobiſcum certamen ſuſcipis.

Galerius Maximianus ſua oratione quam ad Chriſtianos habet, Chriſti fideles ſubuertere nititur.

Glycerius presbyter ei præclare reſpondet.

Sunt

Sunt enim nobis non terrena, ſed arma cæleſtia; quibus contra te in aciem prodibimus, & admirabili victoria inclyti triumphabimus. Percuſſi enim interimemus, & cadentes contra te trophæum erigemus.

Hæc audiens Imperator incredibili animi dolore ſaucius, occultos furoris ſtimulos tunc quidem repreſſit, egreſſusque è templo, iubet Glycerium ad Eccleſiam tendentem manu militari comprehendi, & correptum ad ſe adduci. Adductus ad tribunal, annuente Imperatore, mox boum neruis tam vehementer cæſus fuit, vt & verberantes quidem vires, & illum qui cædebatur, vox deficeret. Cumque iis tormentis martyr longe ſuperior eſſet, immanis tyrannus lictores ad inferendos cruciatus eousque incitauit, donec humi ſtratus martyr, nihil ab exanimi differret; ſanguine quidem iam exanimato, pelle vero vento tumefacta, & ipſa carne prius conſumpta: nudis tantum oſſibus, ad miſericordiam omnibus commouendam, apparentibus. Nec erat ſane aliquis tam fidelis quam barbarus, qui non ingemiſceret, & miſericordia motus, ad tantos cruciatus profundius ſuſpiraret. Solus Maximiani animus omni adamante durior ei inſultabat. Martyr vero quanquam nihil à mortuo differret, lingua tamen pro Chriſti gloria contra tyrannum decertabat, vehementique ſpiritu hæc aſſidue verba repetebat; Sum Chriſtianus, ſeruus Chriſti, qui ſolus verus Deus eſt: vnus eſt mihi Dominus, vnus Rex. Tyrannus vero non ferens loquendi libertatem, iubet eum vinculis ſolui, abductum vero extra ciuitatem, igne crematum mortem ſubire.

S Glycerius immaniſſime flagellatur.

Stupenda martyris fortitudo.

Ductus ergo generoſus ille ad locum conſtitutum, verſa ad orientem facie, Chriſto partim gratias agens, partim ſupplices pro ſe preces fundens, ligno affixus fuit, totoque corpore Crucis ſigno munito igne ſubtus accenſo præclara Ieſu victima cremata fuit. Eo vero tam glorioſo fine conſummato, cum idolorum cultores candididis & magnificis induti veſtibus ad fanum duodecim deorum, quod erat in regia, feſtum

Viuus crematur S. Glycerius.

Digitized by Google

lem delicatam, ſe inuēturum ſperaſſet; nihil aliud præter diuinæ Crucis figuram; & librum ſacroſanctum, opeſque non alias, quam duas ſtoreas in nudo ſolo ſtrata, reperit. Hæc generoſorum Christi militum erat ſuppellex; hæ diuitiæ: quas cunctis mundi opibus & præcedentibus vitæ deliciis longe chariores habebant. Præterea fictile thuribulum & lucerna, & lignea arcula, quæ ſacram continebat oblationem, cuius fiebant participes, apud eos inuenta ſunt.

Sancta eorum ſuppellex.

Priſtina huius conſuetudinis tam occidentalis, quam Orientalis Eccleſiæ domum ab Eccleſia ſumptam ferre Euchariſtiam & in arca collocatā aſſeruare, eandemque dieb. ſingulis participare frequēter meminit Baron. Tom. 1.

Cæterum ſic detecti Domna atque Indes Christiani, detruduntur in carcerem, ac fame diutius cruciantur: ſed diuinitus impertitis alimentis abunde pellūt inediam. Itaque Præfectus cum præter opinionem eos corpore animoque optime affectos inueniret, ad blāditias & fraudes dæmonis conuerſus eos ergaſtulo liberauit, & priſtinas vitæ delicias, opes quoque & veſtium ſplendorem reſtituit. Quæ omnia Christi athletæ ita admiſēre, vt clam maximam eorum partem Chriſtianis pauperibus diſtribuerent: & ſedulo miſericordiæ operibus die nocteque incumberent. At vero, cum mente & cogitatione ineuitabiles antiqui ſerpentis fraudes Domna præuideret, ne Præfecti blanditiis & certamini eiuſmodi, vni omnium periculoſiſſimo ſuccumberet, non ſine diuini Spiritus inſtinctu, inſtar Dauid Saulem fugientis ſimulauit inſaniam; arreptæ à dæmone ſpeciem præ ſe ferens: quo vel ſic è tabernaculis peccatorum ad Dei caſtra tranſire poſſet, Exhibebat inconditis clamoribus, & ſtultis geſtibus, ingentem omnibus moleſtiam; commouebat ſimulata calamitate Præfecti animum ad miſericordiam; qui eam poſtremo Anthimo epiſcopo curandam commiſit. Eam enim barbari etiam de Chriſtianis habebant opinionem virtutis, vt dæmones ex obſeſſis fugarent corporibus, vt mentis corporiſque ſalutem facile reſtituerent.

Domna ſimulat amentiam cum Dauid.

1. Reg 21.

Conſueuiſſe plane. Gentiles, ad liberandos

Itaque Domna Anthimo antiſtiti tradita, mox depoſita ſimulatione mentem ſuam pontifici aperuit: qui eam incredibili gaudio perfuſam, vna cum Inde

(nam

Digitized by Google

(nam is quoque à Præfecto Domnæ in miniſtrum ad hibitus erat) ad monaſterium quoddam tranſmiſit.

Interea Maximianus; accepta de Parthis Perſiſque victoria theatrum erexit;congregataque maxima populi frequentia,diis ſuis ſacrificia peregit. Quod cum Chriſtiani, qui forte præſentes erant,animaduerterent,tacito diſceſſu nefandos ritus & ſacrilegum cultum deteſtati ſunt. Quos Maximianus abeuntes com pellans,Quo,inquit,abitis,ô homines,luci tenebras præferentes;& deos noſtros, à quibus hoc vniuerſum dependet,contemnentes?Non videtis victorias&trophæa?Non videtis bona plurima,quibus indies à diis cumulamur?non gloriam, quæ augetur?non Imperiũ,quod dilatatur?non ciuitates,quæ partim quidem nunc captæ ſunt,partim capiendæ? non gentium Reges,qui ex ſublimi ſolio in ſeruitutem à nobis redacti ſunt?Cuiuſnam hæc,niſi deorum contingunt prouidentia?Cum hæc elato animo & ſuperbo ſpiritu plenis buccis intonaret, totoque animi impetu impietatem agitaret,* ecce in medio ſolis æſtu,cælo mirifice blandiente, erupêre tonitrua, & micantia fulgetra, cum valida imbrium tempeſtate;quæ vniuerſam multitudinem tanto terrore compleuêrunt, vt alii quidem ſemianimes humi ſternerentur:alii,dum fuga ſalutem quærunt, violento exitu compreſſi atque oppreſſi expirarent.Neque ibi tamen iuſta Dei indignatio ſubſtitit:ſed aquarum inſuper inundationes,lætas ſegetes funditus ſuſtulerunt, vnaque ſecum in mare præcipites egerunt. Hæc, quanquam grauis non minus quam repentina calamitas, Maximiani animum ab errore, & dementia nequaquam reuocare potuit; imo vero,eo impietatis proceſſit, vt comperta Domnæ & Indes Eunuchi pietate & religione,qua à deorum cultu penitus deſciuerant,primumquidem in regiæ domus præfectum indignationem conuerterit: eum-

arreptos à dæmone, Chriſtianorum auxilium implorare, declarat Baron. ex Tertulliano & aliis

SS. Domna & Indes mittuntur ab Anthimo ad quoddam monaſterium.

Hac dicit Maximianus, alludens ad inſignem de Perſis & Parthis obtentam victoriam, qua vltra Cteſiphontem (quod ante Romanorum Imperatorum nemini licuiſſet) imperium propagaſſet, & regias perſonas Captiuas duxiſſet. Hæc Baron Tom. Annal. 2. anno 301. * Vltio diuina in blaſphemos.*

Sunt enim nobis non terrena, ſed arma cæleſtia; quibus contra te in aciem prodibimus, & admirabili victoria inclyti triumphabimus. Percuſſi enim interimemus, & cadentes contra te trophæum erigemus.

Hæc audiens Imperator incredibili animi dolore ſaucius, occultos furoris ſtimulos tunc quidem repreſſit, egreſſusque è templo, iubet Glycerium ad Eccleſiam tendentem manu militari comprehendi, & correptum ad ſe adduci. Adductus ad tribunal, annuente Imperatore, mox boum neruis tam vehementer cæſus fuit, vt & verberantes quidem vires, & illum qui cædebatur, vox deficeret. Cumque iis tormentis martyr longe ſuperior eſſet, immanis tyrannus lictores ad inferendos cruciatus eousque incitauit, donec humi ſtratus martyr, nihil ab exanimi differret; ſanguine quidem iam exanimato, pelle vero vento tumefacta, & ipſa carne prius conſumpta: nudis tantum oſſibus, ad miſericordiam omnibus commouendam, apparentibus. Nec erat ſane aliquis tam fidelis quam barbarus, qui non ingemiſceret, & miſericordia motus, ad tantos cruciatus profundius ſuſpiraret. Solus Maximiani animus omni adamante durior ei inſultabat. Martyr vero quanquam nihil à mortuo differret, lingua tamen pro Christi gloria contra tyrannum decertabat, vehementique ſpiritu hæc aſſidue verba repetebat; Sum Chriſtianus, ſeruus Chriſti, qui ſolus verus Deus eſt: vnus eſt mihi Dominus, vnus Rex. Tyrannus vero non ferens loquendi libertatem, iubet eum vinculis ſolui, abductum vero extra ciuitatem, igne crematum mortem ſubire.

S Glycerius immaniſſime flagellatur.

Stupenda martyris fortitudo.

Ductus ergo generoſus ille ad locum conſtitutum, verſa ad orientem facie, Chriſto partim gratias agens, partim ſupplices pro ſe preces fundens, ligno affixus fuit, totoque corpore Crucis ſigno munito igne ſubtus accenſo præclara Ieſu victima cremata fuit. Eo vero tam glorioſo fine conſummato, cum idolorum cultores candididis & magnificis induti veſtibus ad fanum duodecim deorum, quod erat in regia, feſtum

Viuus crematur S. Glycerius.

Digitized by Google

celebraturi confluerent, ſolus Indes atra pullaque veſte deformatus, in tenebroſa delituit domuncula: copioſo lachrymarum imbre impiorum deflens interitum. Quod ſimulac renunciatum fuit Imperatori, furore inſaniens Indem adduci, victumque compedib. carceris ſqualorum ſubire iuſſit. Deinde de maxima ſacerdote diligenter inquirens, eam quoque ad regiam reduci præcepit. Quod Præfecta monaſterii vt reſciuit, Domnam virili habitu & tonſu adornauit, adhibitiſque precibus & lachrymis viæ cuſtodibus, eam dimiſit.

Indes degit in cuſtodia.

Præfecta monaſterii, in quo degit Domna eam virili habitu induit, & dimittit.

Sceleratus interim cuncta luſtrans monaſteria, cum eum minime inueniret, furorem ſuum manusq; nefarias in ſacratiſſima domicilia & corpora Chriſto conſecrata intulit, & cædibus atque incendiis cuncta miſerabiliter repleuit. Fugiebant certatim ad montes & ſpeluncas, vna tantum cura ſolicitæ, vt pudicitiam conſeruarent, & opprobria improborum hominum euaderent.

Deuaſtat monaſteria Galerius Maximianus.

Inter omnes autem exiſtit tunc vna, Theophila nomine, cæteris & corporis pulchritudine, & generis claritate, & virtute præſtantior; quæ rapta à lictoribus, ad poſtibulum trahebatur. Illa vero Ieſum amorem ſuum cum lachrymis inuocans, certum de cælo expectabat auxilium. Itaque in lupanar inducta, cum vnus inſano libidinis œſtro percitus, ad eam accederet, & illa lectioni ſacroſancti Euangelii incumberet; mox ſceleſtus diuina vltione humi concidit: multiſque horis omni ſenſu deſtitutus, ad pedes Theophilæ tandem expirauit. Aliis deinde atque aliis irruentibus, ſimilis omnino terror incuſſus fuit: ità vt viſis mirabilibus aperte Chriſti virtutem & potentiam faterentur. Aſtabat virgini Angelus Domini, in ſpecie adoleſcentis ſuperadmirabilis; ex cuius oculis radii quidam ſplendoris, fulguris inſtar coruſcabant: quorum aſpectu, nefarii impiorum conatus ilico concidebant. Plerique etiam, abnegata ſimulachrorum ſuperſtitione, Chriſti nomina ſua dederunt. Omnibus itaque metu

Theophila virgo ſanctiſſima ducitur in lupanar.

Male perit homo petulans.

Plerique credunt in Chriſtum.

metu repreſſis & fuga elapſis, angelus virginem ad templi veſtibulum manu deduxit? in quo nocturnos de more hymnos Chriſtiani concinebant. Ingreſſa vero templum, gaudio & metu plena, magnalia Dei cunctis enarrauit, fuſoque præ lætitia imbre lachrimarum, vota preceſque & gratiarum actiones Deo magnifice perſoluit.

S. Angel Theophilā liberat è lupanari.

Interea miniſtri Imperatoris, odio & ira in Chriſtianos furentes, aduerſus Dorotheum, qui gloria quidem & ciuili dignitate erat inſignis (vtpote qui ab Italis Præpoſitus vocaretur) pietate autem erat inſignior, calumniam commouerunt. Habebat ille eximiæ pietatis ſuæ ſocios Mardonium & Mygdonium, Indemque: qui omnes pariter Maximiano oblati ſūt. Tyrannus cum ſua ſponte in eos ſatis eſſet concitatus, tum vero improborum iſtorum calumniis ſtimulatus, adeo rabie exarſit, vt extenſis ſimul manibus & pedibus, crudis boum neruis martyres immaniter cædi iuberet. Et ſtatim ſex vnumquemque circumſiſtentes lictores, magna parte diei eos perpetuo verberarunt; nulla ſcelerati moti communis naturæ miſericordia: licet lubrica, propter profluentem terram ſanguinem, ægre veſtigia firmarent.

S. Dorotheus cum ſociis apud Imperatorē accuſatur. Item Mardonius Mygdonius. & Indes Caduntur boum neruis crudeliſſime.

Cæſi deinde totoque corpore laniati, in carcerem, graui ferri pondere onerati, adducti ſunt. Vagabatur interea furor Maximiani, & obuios quoſque Chriſtianos dilacerabat: Nec miniſtri impietatis rem ſegnius gerebant. Cum enim non ignorarent Chriſtianos celebritate præcipua Chriſti Saluatoris natalitia colere, cunctoſque ad eam ſolemnitatem certatim confluere, obſeruata diligenter temporis ratione, hanc ab Imperatore poteſtatem poſtulârunt, vt liceret Chriſtianos ea ſolemnitate in templo congregatos, magna militum manu circundare, & diis ſacrificare recuſantes, vna cum ipſo templo concremare. Placuit mirum in modum hoc dæmonis inuentum Imperatori; qui non modo poteſtatem fecit, ſed conſilio quoque & militibus iuuit: vt vna internecione Chriſtianos o-

Mittuntur in carcerē.

Impii regis, impii ſatellites.

Digitized by Google

Chriſtiani omnes, ipſo natiuitatis Dominicæ die, in templo ſuo circumuallantur.

Archidiaconus egregie accẽdit animos Chriſtianorum.

Dan 3. Multa Chriſtianorum millia cum templo comburuntur.

mnes delerent. Adfuit tandem Saluatoris natiuitas, & Chriſtianis pariter adunatis, & in hymnos precesque incumbentibus, impii templum lignis, ſarmentis, & arida qualibet materia circumdederunt: miſſoque præcone nunciârunt, vt qui præſens ſupplicium euadere vellet, diis confeſtim ſupplex fieret. Aderat Eccleſiæ Archidiaconus; qui audita præconis voce, igne diuini amoris vehementer incanduit; vocemque contra extollens luculentis ſane verbis ex eloquio ſacrorum voluminum prolatis, Chriſtianos omnes, ad ſubeundam pro Chriſto Saluatore mortem, egregie confirmauit. Vix ille orationem finierat, cum omnes voce exclamârunt; Chriſtiani ſumus, Chriſtiani: & deos tuos, ô Imperator, non colemus. Maximianus ea martyrum conſtantia turbatus, faces ſubdi, & cunctos flammis abſumi mandauit. Chriſtiani interim, omnes catechumenos ſacro fonte luſtrantes, mutuis abhortationibus ad glorioſam mortem ſeſe prouocabant: Chriſtique numen iugiter implorantes, ac canticum trium puerorum magna voce concinnentes, tandem, flammis in in altum ſublatis, omnes ſimul exuſti ſunt. Quinque dies ignis ſæuiebat, paſcebatque vniuerſa; magno ſane gaudio Imperatore exultante: quod iam Chriſtianis omnibus deletis, nullos præterea ſupereſſe putaret, qui pro pietate vel hiſcere auderent.

Zenonis militis eximius pro pietate Zelus.

Capite cæditur.

Itaque vt diis ſuis de tanta victoria triumphum ageret, fanum Cæreris, quæ erat apud eos dea maxima, ingreſſus eſt. Cumque execrandis intentus ſacrificiis, gloriabundus ante aram conſiſteret, quidam ex numero militari, Zeno nomine, zelo plenus aduerſus impios, exclamans, Erras inquit, ô Imperator, lapidibus & lignis, manu hominum fabrefactis, ſacrificans. Reſipiſce miſer, & vel ex ipſis Dei operibus opificem agnoſce. Ad eam vocem ſtupefactus Imperator, Quin, inquit, hominem iſtum tanta audacia ac temeritate reprimitis? Maxillas eius lapidibus confringite, & capite, vt pareſt, plectite. Contritis maxillis, parum

rum ſpirans extra ciuitatem abductus fuit : ibique capitis abſciſſione martyrii corona redimitus eſt.

Poſt hunc alius quidam comprehenſus atque in vincula coniectus fuit, qui literas ab Anthimio epiſcopo, ad Dorotheum, eiuſque ſocios deferebat. Deliteſcebat pontifex in vico quodam : &, non modo precibus, ſed literis etiam, ſuorum animos in fide roborabat. Itaque literarum baiulus (erat is *Diaconus) à Maximiani ſatellitibus tentus, &, propter dicendi libertatem lingua prius execta, lapidibus obrutus conſtanter occubuit. Inde furorem ad Dorotheum eiuſque ſocios conuertens tyrannus, Dorotheum quidem capitis damnauit; Mardonium vero incendio: & Mygdonium humo defoſſum vita ſpoliari iuſſit: Gorgonium autem & Indem ac *a*. Petrum, molaribus ad collum lapidibus alligatis, in mare præcipites agi.

** forſan Theophilus nomine.*

Diaconus, lingua præciſa, lapidibus obruitur. Sex illuſtres martyres pereunt.

a. Euſebius. & Nicephorus, de Petro aliter ſentire videntur. nempe quod in ſupplicis animam efflauerit.

Quæ vt caſta reſciuit Domna, quæ in antro deliteſcens herbarum radicibus & potu aquæ, vitam ægre ſuſtentabat, haud mediocri eſt gaudio perfuſa: maxime quod Indem, antiquum priſtini certaminis ſui conſortem, tam glorioſo fine coronatum intelligeret. Itaqua martyrii ſimiliter vehementer cupida, è ſpelunca ciuitatem adiit, omniaque perluſtrans, cum templum in cineres plane redactum cerneret, ingentem lachrymarum vim profudit : tacite eos felices prædicans, qui agonem ſuum per flammas compleuerant. Inde vero ad mare abiens, ecce piſcatores in littore retia parentes & contos remoſque expedientes, eam ad laboris pariter & prædæ ſocietatem inuitârũt. Illa vero alacri animo obtemperans, vtpote virili contecta habitu, cymbam eſt ingreſſa; miſſiſque in profundum retibus, noctu, pellente caliginem luna, immane pondus perſenſerunt. Et ecce reductis ad littus nauiculis, inter piſcium multitudinem, mortuorum corpora non ſine ſtupore inuenerunt. Quæ Domna incredibili cum gaudio & lachrymis excipiens, in loco quodam, pro facultatum & temporis ratione aliq̃-

S. Domna è ſpelunca venit in ciuitatem.

Diuinitus SS. Indes, & ſociorũ reperit cadauera S. Domna.

diu

diu curauit; fouit, lachrymis abluit, & linteis extersit. Inter ea officia alius quidam nauclerus diuina prouidentia ad littus ipſum appulit; qui cum Chriſtianis eſſet initiatus ſacris, gratulabundus ſindones & veſtes candidas, vnguenta denique & ſuffitus è naui protulit: atque in deponendis ſanctorum reliquiis, cũ Domna laborauit. Quas illa omni cum reuerentia compoſuit, pariterque cum nauclero ad portam ciuitatis detulit: & corporibus Dorothei atque ſociorum eius, eodem in ſepulchro ſociauit.

Sepelit ea prope in tumulo SS. Dorothei & ſociorũ eius.

Adhæſit vero deinceps, nauclero abeunte, ſacris reliquiis ſanctiſſima virgo; debitumque martyribus impendit honorem: ad eandem martyrii palmam votis precibuſque ſine intermiſſione aſpirans. Quod vt ad aures peruenit Maximiani, iuſſit eam gladio feriri, & iiſdem eodem in loco martyribus ſociari. Igitur præclara virgo, vitæ ſanctitate & moribus ornatiſſima, multiſque certaminibus inclyta, truncato capite (quod homines nefarii igni tradiderunt) deſideratam diu martyrii palmam adepta eſt.

S Domna in diuulſa adhæret Sanctorum reliquiis eas colens.

S. Domnæ amputatũ caput comburitur.

Et paulo poſt præſtanti ſapientia vir Euthymius ipſis ſociatus fuit; qui cum multos, per omnem vitam, doctrinis & monitis, Chriſto martyres obtuliſſet, acriter in ſe Maximiani furorem ſuſcitauerat. Vnde multis eum prius tormentis à Chriſti confeſſione conatus eſt abducere; ſed cum fruſtra inuictum pectus diu multumque exercuiſſet, celebrem illi mortem enſe intulit.

S. Euthymii martyrium.

His igitur veluti quibuſdam aſtris Nicomedia decorata, magnum & gratum emittit ſplendorem; qui auro & gemmis & margaritarum nitoribus longe eſt illuſtrior. Sunt enim martyres multitudine & pulchritudine inſignes, numero viginti millia; quorum vno, poſt Chriſti natalem, die peragitur memoria, tanto maiori iubilo, quod altero poſt die, Infantium certamina toto orbe celeberrima, maximo Chriſtianorum gaudio recolantur; quod ſicut illi enſe, ita etiam hi igne, ad eandem & parem Chriſti gloriam peruenerunt.

20000. Martyrum Nicomedia

Digitized by Google

ſunt. Quibus poſtremo acceſſit Glycerius, Zeno, Theophilus, Mardonius, Dorotheus, Indes, Petrus & Mygdonius: & tres denique virgines, Agape, Theophila & Domna; quæ in hiſce certaminibus facile primas obtinet.

Cæterum Anthimus, poſt hos omnes, ſumma induſtria perquiſitus & tandem tandem inuentus, Nicomediamque perductus, conſummauit martyrium: non quidem breue atque leue. In quem quippe Maximianus præ cæteris immenſum odium concepiſſet; vtpote quem ſibi ante alios aduerſarium ſentiebat (quo ſuperſtite, ſpe cadere videri poſſet, vt quod conabatur efficeret, de Chriſtianis vbique delendis) in eum inquam, ad ſe perductum, omnia quæ diu fuerat meditatus ſupplicia exercuit: vt lector ſingulatim videre poterit, in eius actis 27. Aprilis Tomo 2.

VITA S. ANTONII, MONACHI Lerinenſis; Ex ea quæ eſt à S. Ennodio Epiſcopo Ticinenſi conſcripta. Quam & R.P. Andreas Schottus, Societatis Ieſu presbyter, Recenſuit & publicauit. Claruit Anno 488. & reliquis.

Alias Lirinenſis.
C. Baron. To. 6. Annal.

S. Antonius, circa Danubii fluminis ripas, in ciuitate Valeria, *Secundino* patre lucis huius ianuam intrauit. Qui quamuis de ſplendore natalium conſcientiæ iubar hauſerit, tamen fulgorem ſtirpis præcipue motum radiis obumbrauit: vincens decorem ſanguinis, ingenii claritate; dum coruſcantem germinis ſui lampadem, actuum ſerenitate tranſcendit: & factus eſt victor ſtemmatis ſui; per quod vniuerſos naſcendo ſuperauit: Qui dum adhuc de matris penderet vberibus, quem præſciuit Dei gratia, non reliquit, nec paſſa eſt inopem fauoris exiſtere diſpenſatio cæleſtis, quem

28. Decem.
Patria & Pater eius.
à Eius vitam require 8. Ianua.

Digitized by Google

quem remunerandis plenum ſtudiis approbauit. Qui, ne ſancti inſtituta propoſiti per parentum blandimenta frãgeret, annorum ferme octo genitoris tutela nudatus eſt; mox tamen ad illuſtriſſimum virum S. *a.* Seuerinum Noricorum Apoſtolum ignara fuci ætas euolauit, qui dum eum mulceret oſculis, futura in puero bona quaſi tranſacta relegebat. Hic enim, cuius meritis nihil eſſet abſconditum, hunc ſibi futurum participem: pia vbique voce prædicabat: credo vt incipientis tirocinia ſpes annunciata ſolidaret. Sed poſtquam beatus vir humanis rebus exemptus eſt, *Conſtantii Antiſtitis* Lauriacenſis ea tempeſtate florentiſſimi, iunctis obſequiis, glorioſis operibus vitæ rudimenta dedicauit. Qui eum inter Eccleſiaſticos * Exceptores, cæleſtẽ militiam iuſſit ordiri. Erat enim Venerabilis ſacerdos *Antonii* noſtri patruus; ſed nunquam ille magiſterii rigorem conſanguinitatatis lege molliuit: nec fecit ſecurum de neceſſitudine diſcipulum, non timere, cui gratiam doctoris niſi cenſura non præſtitit. Tantus fuit circa ſectatorem diligentiæ modus, quantum iudicia contulerunt: meritum ſuum in facie monitoris agnouit.

** Alias Notarios.*

Efficitur Diſcipulus primo S. Seuerini Noricorum Apoſtoli: Deinde Conſtantii Epiſcopi Lauriacenſis, eius patrui.

Sed iam peccatorum conſummatio Pannoniis minabatur excidium: iam ſucciſa radice, ſubſtantiæ regionis illius ſtatus in pronum deflexerat. Per incurſus enim variarum gentium, quotidiana gladiorum ſeges meſſem nobilitatis abſciderat, & fœcundas humani geris terras ira populante deſolabat. Iam *Franci, Eruli, Saxones*, & multiplices crudelitatum ſpecies belluarum more peragebant. Quæ nationum diuerſitas ſuperſtitioſis mancipata cultoris, Deos ſuos humana credebat cæde mulceri; nec vnquam propitia ſe habere numina, niſi cum ea æqualium cruore placaſſent. Ceſſare confidebant iram cælicolum innocentis effuſione ſanguinis. Qui vt in gratiam redirent cum Superis ſuis, propinquorum conſueuerant mortes offerre. Quoſcumque tamen religioſi titulo de-

Francorũ, Saxonum, & Etulorũ crudelitas.

Saxones Saluiano Maſſil. crudelitate efferi & decimum quemque captiuorũ Neptuno immolabant. Plura Sidonius l 8. epiſt. 6. & Ionas Abbas in hiſt. S Vulfranni c. 4.

clarabat officii, hos quaſi ſereniores hoſtias immolabant, exiſtimantes, quod piorum iugulis diuinitatis ceſſaret indignatio, & fieret materia gratiæ locus offenſæ. Inter quas temporum procellas *Conſtantius* Pontifex (ne quid in mundo haberet ſubſidii; terra hoſtibus deputata) humana lege liberatus eſt; poſt cuius reſolutionem, Antonium noſtrum famuli ad Italiæ partes, quibus cælitus fuerat deputatus, Chriſto doce perducunt: principe loco, Tellinæ vallis, quæ id ſortia eſt vocabuli, limen ingreditur: & illic Mario presbytero, qui ſpiritibus immuudis dominabatur, adiunctus eſt. Quem cum ille, oculis illis quib. mentes videntur, inſpiceret, & interioris decorem hominis abſconditis percontaretur obtutibus, voluit eum clericorum ſociare collegio, & inter Eccleſiaſticos cœtus, præſtantem meritis dedicare perſonam. Sed fugit honorem velut veneni poculum, qui ſemper potentiam credidit, ſubiacere; & ſeruire patienter, prætulit regali dominatui: Ne tamen diu humanæ conuerſationis mixtus illecebris, ſocietatem contagionis hauriret, elegit ſeceſſum haud procul a Beati Martyris * Fidelis ſepulcro, vbi hilarius Ionii maris minas deponit, quando, ne euagetur longius, obiectis ripis reſiſtunt fræna telluris. Illic inſerto nubibus vertice mons coruſcat, qui ſublimitate ſua vincit aſpectum. Sed quam ſuperbus eſt magnitudine, tam difficilis aſcenſu. Nam nullis ante monachum noſtrum patuit greſſibus: nec per prærupta ſaxorum humani generis admiſit, formidine repugnante, veſtigium. In præciſis cautibus, tuta feris longum præbuit nullo exercente cubilia; eo beſtiis blandior, quo terribilius agricolarum excurſui minatur. In hoc Dei famulus ſedem delegit; in quo ſola fuit placendi cauſa, quia nequaquam lenocinabatur aſpectibus; nihil ſecum amplius niſi parum leguminis, & ligonem, quo terram ſollicitaret, de mundi beneficiis aſſumens. Inuenit illic duos ſenes, quos iam ita

inter

Poſt obitũ Conſtantiĩ in Italiam deducitur.

Tellinam vallem adit.

Mario presbytero aſſociatur.

Fugit dignitates Eccleſiaſticas.

** Fidelis Cumenſis Mart. in Vſuardo 28. Octob. & Mart. Rom.*

Montem excelſiſſimum aſcendit & incolit.

Duos ibidem reppe-rit ſenes.

In obitu vnius, Columna ignea oculis Antonii ingeſta.

inter luſtra belluarum habitatio longa miſcuerat; nihil de illis mundo fama nunciaret; qnorum vitam ſcientiamque plene videor elocutus, cum expertam pro Dei timore habitationem ſine nube vulgaui. Breui poſt, horum vnus aſſumptus eſt, & terreni carceris mole depoſita, ætheream valetudinem felix anima reſumpſit. Nam abſolutionis eius tempore, columna ignea Beati *Antonii* oculis eſt ingeſta; ad cœlum uſque pertingens; credo vt Venerabilis viri fides, & ardor ille vitiorum decoctor typico monſtraretur incendio. Tunc dum ibi Dei cultor tota diſclplinis cœleſtibus virium ſuarum vela laxaret, & per ſinus animæ corporiſque extrudentia paleas flabra ſuſciperet; cuius vigilias, ieiunia, lectionis aſſiduitatem iure replicarem, ni haberem digniora memoratu. Nũquam ille cibum ſumpſit, niſi fatiſcente corpuſculo; nunquam niſi peractis officii muniis, ſollicitudinem quiete laxauit. Sciuit ille ſic per labores varios diſciplinarum lineamenta ſectari, vt nunquum aſſumeret arrogantiam de labore; & cum omnia eſſent digne præconiis quæ gerebat, diſpendium virtutis credidit fuiſſe laudatum; ſic totum de eius actibus opinionis luce radiabat, vt nihil præberetur oſtentui. Præminebat cenſura mentis in corpore, & iracundiam quam contra culpas anima eius ſuſceperat; facies infucata pingebat. Videres aduerſus flagitia mundana toruos oculos, & indefeſſa contra ſæculi blanditias Chriſti militem bella tractare: quando illa imago ſtatum ſuum reſoluit in riſum, & ab ordinis proprii rigore lætitiæ debilitate cõfracta eſt. Interea dum velut obſignatum Monachi in vniuerſis implet officium, vir quidam (quem ſponſæ ſuæ amor in facinus impulerat, & ad effuſionem humani ſanguinis affectu & indignatione prouocârat) dum conſcientiam ſe credidit fugere mutatione terrarum, & in aliis prouinciæ partibus innocentiam reperiri, quam furore duce perdiderat, velatum ſimplicitate ad ſecreta eremi portauit homicidam, putans in Dei obſequio conſtitutus, de acti-bus

Temporantia eius & alia virtutes.

Latro in deſerto latitans, aſſociat ſeſe S. Antonio, pietatem ſimulans.

bus ſuis præter effigiem nil patere artificij, humilem ſimulauit obtutu, & per doloſi commenta conſilij, fabricata ſubiectione compoſitus, cautioribus ſcelerum ſordes texit obſtaculis: Difficile eſt, præter Deum, deprehendere, quidquid obſequendi argumentis inuoluitur. Prouidè flagitium celat abiectio: raro in lucem erumpunt crimina, quæ auctor obtemperandi ſcierit fuco ſepelire. Protinus tamen adfuit ille iudex conſuetus; & latentis ſecreta conſcientiæ diuinæ vocis claue reſerauit. In his ſermonibus adorſus *Antonium*, quando eum plus quam homo poſſit; docuit agnouiſſe; illum denudans; qui craſſo indumento latronem tegebat: Caue, inquiens; ne tanti criminis reum ſancto velis miſcere collegio; nè lupum ouibus, agnis viperam negligens æſtimator adiungas. Iſte animam Dei manibus conceſſam, per eliſi fragmenta gutturis effugauit, & internecino fratris furore conſtricti vitam è ſedibus ſuis, dum infert faucibus vincula, diſſoluit. Hunc debitum exitium ſequitur; nec à iugo ſupplicij erit alienus; qui humano ſanguini non pepercit. Miſericordia eſt, circa facinoroſos ſeruata diſtrictio. Ergo ſopori terminum ponens, mandatorum cœleſtium hoſtem depelle, nè candida conuerſatio tecum habitantium, fuſca ſuperuenientis contagione violetur. Ilico diuinis obſecutus imperijs, hominem vocat mentientem: conuincit feriato ore male conſcij: omnia eius geſta perſequitur. Expauit deprehenſus, cum flagitia ſua recenſeri videret ab homine, quæ ſinè teſte humani generis commiſerat; viaticum popoſcit, fugam tremens arripuit: continuo tamen pediſſequa reum vltio comprehendit, & expiatum ſcelus, patratoris morte nunciauit. Ita ſermo iuſti viribus carere non potuit.

Diuinitus admonitus eum dimittit vir ſanctus.

Interea ſanctus vir per regiones finitimas inſidiantis famæ linguis innotuit, quæ nè pareret de celebritate iactantiam: antè prouiſa ſunt remedia, quam morbus adoleſceret. Qui enim grandæuus

aut debilis duce diligentia, non itineris illius tran-
meabat abrupta, cum dantibus valetudinem de-
derijs etiam ægritudines corpora non tenerent? Hæc
igitur perterritus frequentia, ad ſecretiora eremi
Beatus *Antonius* credidit euolandum, nè ſingulo-
Ad interiora deſerti ſe recipit B. Antonius: & Quare.
rum deuotio inamabilis arrogantiæ mater exiſteret,
& de multiformi gratia rigidioris propoſiti ruina ne-
ſceretur. Mox tamen ſeceſſus, quem pendula rupes
commendabat, electus eſt; in quo annis pluribus
ſolus & verè monachus vitam ſinè humani generis
conſorte tranſegit. Dabat feras pro ſodalibus mon-
tana ſolitudo; mugitus vrſi, aliarumque bellua-
rum minax immurmuratio, pro blandæ confabu-
lationis communione ponebatur; denique ea tem-
peſtate vrſus petulantior, gloriæ plus daturus, cau-
les ipſius puberibus folijs lætiores, & quadam do-
mini hilaritate geſtientes, immani ingrediens con-
tritione vaſtauit, ita vt nuſquam de ſimplici fruge
ſpes reſidua linqueretur; quem ille baculo multatum,
abire ſeuerè præcipiens, teſtem virtutis ſuæ, & nun-
cium paſſionis ad alias ire beſtias mox coëgit; vt im-
Pſal 90 13. pleretur Domini fidelis pollicitatio: quæ ſectatori-
Marc.16 18 bus ſuis totius veneni, & omnium ferarum promi-
ſit obſequium. Rurſus tamen grandienti ei per de-
ſtinatum callem, rugiens ſe fera ſuggeſſit; quam ille
ſola iuſſione turbatam, iter fecit aperire, & occu-
pata viæ clauſtra deſerere. Sed ecce iterum alis per-
nicibus per proditionis ſuæ ordinem, DEI ſeruum,
in quo loco degeret, fama vulgauit, aliud de i-
pſo, pro ſententiarum varietate diuerſis opinanti-
bus. Tunc liquido patuit per occurſus multiplices,
nihil obſtare cupientibus planari ardua, ſolidari
ſciſſa, & pendentia non timeri: ſed potioribus inſi-
dijs, nè per arrogantiam hoſtis ſubreperet, fortio-
ri conſilio manus oppoſuit: nè iam grandæuus per-
deret, quod inter tirocinia virtute ſeruaſſet. A-
crius enim circa robuſtos diaboli certamen eſt, &
maioribus copijs illos adgreditur, qui conflictus

eius

eius experti roboris ſudore domuerunt. Vniuerſa tamen ſecum ipſe pertractans, breui animum ſuum allocutione firmauit. Quid agimus? mens adhuc mundani oneris faſce depreſſa, quam nondum ad auctorem ſuum corporeus carcer euomuit. Non tibi certa eſt de perfectione fiducia, dum adhucincluderis fragilitate carnali? Periculis plena ſunt, quæ videntur eſſe tutiſſima. Lenocinia hoſtis tui intelligis, dum vniuerſorum voce laudaris; vide quantis labores inſidijs. Abſconditum eſſe non licet, quod adimus. Latebram noſtram perſecutio manifeſtat hoſtilis. Sanctorum petamus exercitum, & illam Lirinenſis inſulæ cohortem irriguo inquiramus ardore; quem ſolum hactenus pulſauit aduerſarius. *Lerinenſis inſula.*

Timebit inter inimicam ſibi multitudinem conſtitutum inſtructa prælijs acies; illa ſemper inuigilat, & varijs perfoſſum ictibus abigit infeſtantem. Quot bella illis diabolus intulit, numerant tot triumphos. non metuunt, [neſcio] quoties adeſſe Satanam, vt dimicantes acuant, claſſico fuerit ſtridente nunciatum. Semper eruditos & fortes reddidit quotidiana decertatio: quomodo prolixior pax ſolutos. His dictis dimiſſam fratribus cellulam, quos ibidem prædicti amor congregauerat, apud Lirinum improuiſus apparuit; nunciauit virum inſignium meritorum, facies ieiunij pallore decorata veluti. Nam inter ornamenta cœli, vt ſideribus pleno fulgore micantibus ſuperuenientis aſtri claritudo ſocietur, certant ſine inuidia geminare radios, & per augmenta luminis ſpeciem ſuperare nouitatis; alia prolixiori crine faciem ſuam ſtella commendat, alia purior vnam ditat, potior flamma nobilitat alteram, per ſpatia nocturna ſincerior, Sic *Antonium* noſtrum per vniuerſas locorum mutationes, à *Chriſto* veniens diſciplina comitata eſt; prouidit tamen, ne cui in illa nutrice Sanctorum inſula *Vitans nimium aduentantiũ concurſum Lerinenſe cœnobium petit.*

 cum

cum præſtaret meritis, præferri videretur honoribus; ſciens in humilitatis radice plantatum, ad centenos fructus aſſurgere. Blandus iuuenibus, grauis maturis, doctus peritis, ſubmiſſus exiſtendo ſimplicibus; totam illam Dominici gregis legionem diſtinctam actu, variatam gentibus, quaſi vnam animam in ſua affectione collegit ibi biennio. Seipſo potior, mundi iſtius ſarcinam denique deponens, victor inſidiarum quas antiqui ſerpentis parat aſtutia, diem noſtrum & lucem præſentis ſeculi, perpetui luminis adeptione commutauit. Taceo, qualiter vitam ipſius mortis claritudo ſignauerit: ne vniuerſa digerens, non tam veritatem narrâſſe, quam prædicti laudibus videar immoratus. Veluti ſi quis conſitum lucum frondium denſitate repererit, ex quo coronam ferro ſtringente ſubripiens, genium ſyluæ, dum præſumit parua, non amouet: melioribus equidem de *Antonij* noſtri factis, quæ ſtylo non attigi, narranda ſeruaui. Vincar fortè eloquentiæ flumine; nemo me circa illum ſuperabit affectu. Habeat qui ſecutus fuerit de peritiæ meſſe iactantiam: mihi gratiam Beati hominis nemo præripiet, qui ad explicanda eius bona primus acceſſi.

Poſt biennium ibidē obdormit in Domino.

Theocriti poëtæ ſimile.

VITA SS. EVTYCHII ET FLORENTIJ ſeruorum Dei: *Ex D. Gregorij Papæ, libro Dialogorum tertio, Capit. 15.*

C. Baron. in Notat. Mar. Rom. 23. Maij.

IN partibus Nurſinæ prouinciæ Eutychius & Florentius, viri vita & habitu ſanctæ conuerſationis cultiſſimi, admirandis bonorum operum fructibus claruerunt. Et Eutychius quidem, præter vitæ morumque integritatem, inſigni prudentia & ſpiritali zelo inſtructus, multos ab infelici dæmonum ſeruitute ad Chriſti libertatem traducebat: Florentius vero, ſummæ ſimplicitatis vir, precibus lachrymiſque incumbens,

28. Decem. Vbi vixerint. Eutychius multos à vitiis ad virtutem traducit.

bens, in ſola cœleſtium rerum meditatione ſeſe exercebat. Aberat non longè ab eorum domicilio celebre monaſterium, quod ſuo paſtore deſtitutum, tandem Eutychium Præfectum poſtulauit. Ille precibus eorum haud ceſſit inuitus: relictoque Florentio in ſuo oratorio, yberiores multo pietatis & induſtriæ ſuæ fructus collegit. *Florentius vacat contemplationi.* *Eutychius fit præfect⁹ monaſterij.*

Porro Florentius tanti amici præſentia orbatus, quod reliquum erat, die nocteque ſolitudinis ſuæ ſolatium aliquod à Deo poſtulauit; & eccè manè egreſſus, antè oratorij fores immanem vrſum ſtantem reperit; qui demiſſo humiliter capite, & omni feritate poſita ſe ad obſequium viri Dei diuinitus miſſum eſſe oſtendebat. Florentius, viſa rei nouitate, vrſum à Deo ſibi miſſum nihil dubitans, eum adduxit, & gregi ſuo paſtorem præfecit. Conſtabat is grex ex paucis ouibus; quas immanis illa bellua tanta cura & ſolicitudine ad paſtum duxit, reduxitque, vt iuſſis viri Dei, haud ſecus atque animal rationis capax, obtemperaret. Cumque tanti miraculi magnitudo longè lateque increbeſceret, viri quatuor, beati Eutychij diſcipuli, inuidiæ ſtimulis acriter concitati, quod homo ſimplex miraculis inclareſceret, & eorum Præfectus prudentiæ & eruditionis laude celeberrimus, hac gloria careret, vrſum illum ex inſidiis adorti occiderunt. Cumque hora conſueta cum ouibus domum non rediret, Florentius admiratione perculſus, ad agrum tetendit, vrſumque, ſaluis ouibus, interemptum inuenit. Nec latuere eum diu tanti ſceleris auctores; quorum cum impium facinus magis quam vrſi interitum deploraret, nullumque omnino doloris ſui remedium ab Eutychio admitteret, neſcio qua animi paſſione commotus tandem ait; Spero quod malefici illi in hac vita antè omnium oculos nequitiæ ſuæ vindictam recipient. Vix hæc effatus erat; & eccè quatuor illi, elephantico morbo ſubito correpti, membris putreſcentibus interierunt. Quod factum vir diuinus adeo vehementer expauit, vt toto deinceps vitæ *Vrſus paſtor ouium efficitur.* *Vrſus ab inuidis occiditur.* *Diuinitus puniuntur occiſores.* *Cauẽdum à maledictione.*

tempore, luctu lachrymiſque ſeſe deploraret: crudelem ſe & homicidam clamitans, quod à DEO hac in re exauditus fuiſſet. Quod idcirco Dei permiſſu accidiſſe credimus, ne vir miræ ſimplicitatis, quantolibet dolore commotus, intorquere vltra iaculum maledictionis præſumeret. Graue namque piaculum eſt maledicentiæ crimen; vltricibus non niſi flammis expiandum: teſtante Paulo; qui maledicos regnum Dei poſſeſſuros negat.

1. Cor. 6.

Idem vir ſanctus, cum die quodam ingentem ſerpentium multitudinem domicilij ſui fores obſidere cerneret, eleuatis ad cœlum oculis, fuſa ad Deum oratione dicto citius peſtem illam internecione deleuit; deindè ſolicitus quis eam tolleret, eccè, illo rurſus orante, auium adfuit copia; quæ ſtratos humi ſerpentes ſuſtulerunt: Florentio Chriſti bonitatem admirante, & hymnis atque laudibus mirifice celebrante. Nec mirum ſane, virum illum tantæ ſimplicitatis tam facilè à Deo exauditum; vtpotè qui, ab omni profanorum hominum conſuetudine ſegregatus, præcipua oris cordiſque munditia enitebat; atque ab omnibus non dico noxijs, ſed ocioſis quoque verbis abſtinebat.

Florentius occiſos oratione ſerpentes, per aues exportari curat.

Cæterum Eutychius, licet in vita nulla miraculorum virtute claruerit, nè alijs multis magniſque dotibus mens eius ornata ad ſuperbiæ ſcopulos alliſa in præcipitium rueret: poſt mortem tamen rerum maximarum gloria reliquias eius Dominus decorauit, atque celeberrimas reddidit.

Eutychius poſt mortẽ claret miraculis.

VITA

VITA S. EBRVLPHI CONFESSORIS; Ex ea quæ eſt per quendam eius Diſcipulum Anonymum, & extat apud Venerab. Patr. Laurentium Surium. Obijt (vt habetur infra) Anno 12. Childeberti Regis: Qui claruit Anno Chriſti 590. & reliquis. Tomo 8. Annal. C. Baronij. *C. Baron. in Notat. Mar. Rom.*

EBrulphus vir nobilis parentes habuit illuſtres. Nutritus eſt primo in aula Regis Franciæ; eamque præ ſe tulit indolem, vt in palatio magnum obtineret locum: quemadmodum ipſe nobis exhortationis cauſa dicere conſueuit. Deinde vero cum in Euangelio legiſſet, *Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me*; animo compunctus, relictis omnibus, pauperibus ea largitus eſt. Vxorem quoque ſuam Chriſti ancillis commendauit, vt eam cœleſtibus imbuerent diſciplinis; ſicque barba & capite raſo, cum tribus religioſis viris celerrime ad eremum properauit: & inter opaca nemorum, loco, quem Oximenſem vocant, cum ſocijs latitauit: Vbi Angelo quoque duce, repererunt fontes egregios: quæ eis cauſa fuit Deo vberes gratias agendi, qui nunquam ſpernit ſperantes in ſe. Cœperunt autem ex virgultis conſtruere ſepem, & intra illam tuguriolum, in quo commorarentur. Erat vero locus procul ab hominum habitatione ſeparatus.

29. Decem. S. Ebrulphi clari natales.

Lucæ 9.

Relicta vxore & facultatibus Chriſtum ſequitur.

Interea venit ad eos vir quidam, miratuſque eſt conatum eorum, quod ſciret Sueuos crebras illic facere irruptiones, & prædas agere; tum quoque locum eſſe incultum, ſed nec oportunum culturæ. Quod quidem cum eis obijceret, illi reſponderunt: Nos huc, frater, acceſſimus, vt ploremus peccata noſtra, fretique auxilio Domini non timemus incurſus hominum. Tu quoque, ſi ſapis, ad meliorem frugem te recipe. Tum ille compunctus corde, domum abijt, &

manè reuertens, tres eis panes attulit, & fauum mellis, iunctuſque illis, monachus effectus eſt. Cum etiam latere non poſſet gratia Dei per illos operans, quidam ad eos crebro veniebant, reſque neceſſarias apportabant, atque illorum ſermonibus pie inſtituti domum redibant. Permulti autem facti ſunt perfectiſſimi monachi. Accidit interim, vt pane deficiente, pauper quidam eleemoſynam peteret. Iubenti beato Ebrulpho, vt ei daretur eleemoſyna, miniſter reſpondit: Non habeo, pater, niſi dimidium panem. At ille; Nihil hæſites, fili, ſed memineris Propheticæ illius ſententiæ: *Beatus qui intelligit ſuper egenum & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus.* Datus eſt igitur panis pauperi; nec diu poſt, adeſt quidam præ foribus cum iumento onuſto panibus, caſeo, & vino. Atque ab illo die, nihil defuit eis quod eſſet neceſſarium.

Colligit plures diſcipulos.

Pſalm. 40.

Pietas eius defectum neſcit.

Sed & poſtquam longe lateque peruagari cœpiſſet fama ſanctitatis Ebrulphi & monachorum eius, & quanto ſtudio colerent Deum, homines locupletes & religioſi etiam vicinarum regionum, illorum exemplis compuncti petierunt a venerabili patre Ebrulpho, vt ipſorum impenſis monaſteria exædificaret: ſicque ille non impiger, ſed cupiens augere talenta à Domino ipſi tradita, quindecim monaſteria virorum & fœminarum condidit. Deindè ad monaſteriũ ſuum reuerſus, cum permultis monachis in Dei ſeruitio permanſit immobilis. Sanè domicilium eius nihil à paſtorum tugurio differre videbatur. Per eius circuitum degebant monachi à dextris & ſiniſtris, ita vt vtrinque eſſent cellulæ mille quingentæ, quas ille crebro inuiſere ſolebat, mulo & aſino ſubuectus. Si quod ei illatum eſſet damnum, ſemper illud erat in ore: *Dominus dedit, Dominus abſtulit: Sit nomen Domini benedictum.* Cum accederent eum, qui inter ſe diſcordes eſſent, optimis ſermonibus ita eos demulcebat, vt concordes recederent. Multi homines ſeculares febre correpti, petebant à miniſtro

Quindecim monaſteria conſtruit.

Domiciliũ illi inſtar tugurioli.

Iob 1.

eius funiculos, quib. vir beatus ſe cingebat; aut quippiam ex veſtimentis eius; & quotquot cum fide accipiebant ſanabantur. Bis in anno pendebat ex voto tributum Deo; puta in Chriſti Natiuitate, & tertio die ante Paſcha; quibus diebus centum argenti ſolidos dabat pauperibus: quod tamen etiam aliâs pro viribus faciebat.

Variis claruit virtutibus & miraculis.

Iam vir ſanctus octogeſimum ætatis exceſſerat annum, * vt ab ipſo didicimus, cum cupiebat diſſolui, & eſſe cum Chriſto. Incidit autem in morbum grauem, ſed corroborante eum Spiritu ſancto, non ſenſit dolorem, ſed iacebat adflictus. Itaque dicentibus fratribus, Cur nos, Pater, in alienas tradis manus? aut quid nos, te diſcedente, facturi ſumus? ille reſpondit ſententia memorabili: Maneat inter vos animorum coniunctio & charitas, nec quiſquam vos diripere poterit. Denique orantibus fratribus cum lachrymis, quarto Calendas Ianuarij, temporibus Rodoberti Epiſcopi Sagienſis, anno duodecimo Childeberti Regis, alacri & Angelico vultu, Abrahæ ſinu receptus migrauit ad Dominum; conditus honorifice in Eccleſia beati Petri Apoſtolorum Principis, quam ipſe extruxerat: vbi magna deinde per ſeruum ſuum Ebrulphum Dominus miracula effecit.

** Nota fidē auctoris.*

Infirmatur vir ſanctus.

Migrat in cælum miraculis clarus poſt obitum.

MART. S. THOMAE ARCHIEPISCOPI Cantuarienſis: Ex eo quod eſt à M. Eduardo eius contemporaneo editum. Coronatus eſt anno Domi. 1170. Quod paſſus ponatur a nonnullis Anno 71. poſt Millenum centenum, inde accidit, quod exordium Anni inchoent ab ipſo Natalis Dominici die. Relatus eſt in Albū Sanctorum ab Alexandro Papa, eius nominis tertio, anno Partæ ſalutis 1173. Facta eſt eiuſdem translatio, anno 8. Honorii Papæ 3.

C. Baron. Tom. 12. Annal. & in Not. Mar. Rom.

29. Decem.

Patria & parentes eius.

THomas Cantuarienſis antiſtes, inter alios, de quibus merito Anglia gloriari poteſt, martyrio inſignis, generis dignitate, opum gloria, eruditionis laude & animi magnitudine illuſtris, Londini Britanniam ſuo ortu illuſtrauit. Pater illi fuit Gillebertus, mater Mathildis: vterque non opibus tantum & genere, ſed quod multo præſtantius eſt, morum integritate & innocentia nulli ciuium ſuorum ſecundus. Mater cum eum vtero geſtaret, de futura illius ſanctitate & dignitate varias fertur habuiſſe viſiones; quas ipſe ſua natiuitate mirabiliter confirmauit: cum videlicet, ipſo partûs die, ignis è domo egreſſus paterna, magnam Londini partem inflammauit.

Dat operã literis.

Vt primum per ætatem diſciplinarum capax literis adhibitus fuit, breui mirificos in iis fecit proceſſus: feciſſetque maiores: niſi fortunæ ludibrium ſpem cogitationum eius retardaſſet. Parentes enim, in ſumma rerum omnium opulentia, crebris incendiis ac multis aduerſis afflicti caſibus, ſedulam filii ſui inſtituendi curam remiſerunt: atque poſtremo morte ante tempus oppreſſi, magnam illi cum orbitate calamitatem reliquerunt. Neque tamen idcirco concidit animo Thomas; ſed Richerio cuidam viro opulento & nobili, qui patris hoſpitio frequenter vti ſolebat, ſeſe adiungens, facto cum Muſis iam quodammodo repudio, venatione & aucupio ſeſe oblectat, canibus auibuſque ita gaudens, vt tamen virtutis ſtudium nequaquam deſeret; corpore ſiquidem ac mente caſtus, & ab omni mendacio alienus, inſitos pietatis igniculos iugiter fouebat.

Parentes aduerſa conflictantur fortuna.

Cumque parentibus iam orbatus, propria virtute emergere deberet, Oſberno cuidam, inſigni prudentia, & diuitiarum gloria inclyto viro, ei ſanguine iuncto, toto fere triennio adhæſit; cui in acceptis & expenſis operam ſuam ſumma fide nauabat. Iamque adulta ætate, ad honores & mundi huius dignitates aſpirare videbatur, cum occulto Dei conſilio in Theobaldi Cantuarienſis Archiepiſcopi notitiam familiarita-

Degit in aula Cantuarienſis Archiepiſcopi.

ritatemque deuenit; qui tanta cum beneuolentia, propter iucundam morum grauitatem & ſingularem animi prudentiam, eſt complexus, vt ſuis eum conſiliis, & publicis priuatiſque negociis adhiberet. Tum vero ludis & omni penitus leuitate reiecta, ſenſu peruigil, & conſilio prouidus, talem tantumque ſe Epiſcopo præſtitit, vt ab eo multis magniſque decoratus, beneficiis, tandem Archidiaconus, adiuncta Beuerlacenſi Præpoſitura, crearetur. Nec deerant æmuli, qui clàm palam modo conuiciis, modo ſcommatibus eum appetebant: conceptumque virus modis omnibus euomentes ab aula Archipræſulis excludere nitebantur. At ille inanes rabulatum ſtrepitus animi magnitudine contemnens, ſemper ad maiora nitebatur: vtpote quod excelſi animi flamma humili loco hærere non poſſet.

Fit Archidiaconus Cantuarienſis.

Æmuli eius.

Animi eius magnitudo.

Itaque Archiepiſcopus perſpecta viri virtute, ſingulari ſapientia, & conſiliorum maturitate, eum Regi ab eximia prudentia, fide & veritate commendauit. Rex explorata prius viri integritate, præſtantique virtute, totius eum regni Cancellarium conſtituit; auctumque honoribus, cumulatum diuitiis, prædiis denique & poſſeſſionibus: non minori quam ſeipſum electo militum numero ſtipauit. Adamabat enim vehementer eximiam viri prudentiam, cæteraſque dotes; quas plena manu Dominus in eum congeſſerat. Nullus eo diſertior; nullus munificentior, nemo prudentior habebatur. Tantam ſibi & Regis & totius regni conciliârat gratiam, vt non minori cunctis amori, quam admirationi eſſet.

Rex eum facit Cancellarium ſuum.

Interea Theobaldo ex humanis ſublato, Rex Cancellarium ſuum, quod eum ſibi ſuiſq; rebus ad omnia obſecuturum ſperaret, in defuncti Antiſtitis honorem ſumma cum auctoritate ſubſtitui curauit. Coactũ eſt Londini Concilium; confirmata electio: & Thomas ſolenni deuotione Cleri, atque mirifica populi totius gratulatione, Cantuarium introducitur. Ibi conſecratus, cum ſuſcepti muneris dignitatem difficultatemq; ſedulo

Conſecratur Archiepiſcopus Cantuarienſis.

29. Decem.

Patria & parentes eius.

THomas Cantuarienſis antiſtes, inter alios, de quibus merito Anglia gloriari poteſt, martyrio inſignis, generis dignitate, opum gloria, eruditionis laude & animi magnitudine illuſtris, Londini Britanniam ſuo ortu illuſtrauit. Pater illi fuit Gillebertus, mater Mathildis: vterque non opibus tantum & genere, ſed quod multo præſtantius eſt, morum integritate & innocentia nulli ciuium ſuorum ſecundus. Mater cum eum vtero geſtaret, de futura illius ſanctitate & dignitate varias fertur habuiſſe viſiones; quas ipſe ſua natiuitate mirabiliter confirmauit: cum videlicet, ipſo partûs die, ignis è domo egreſſus paterna, magnam Londini partem inflammauit.

Dat operã literis.

Vt primum per ætatem diſciplinarum capax literis adhibitus fuit, breui mirificos in iis fecit proceſſus: feciſſetque maiores: niſi fortunæ ludibrium ſpem cogitationum eius retardaſſet. Parentes enim, in ſumma rerum omnium opulentia, crebris incendiis ac multis aduerſis afflicti caſibus, ſedulam filii ſui inſtituendi curam remiſerunt: atque poſtremo morte ante tempus oppreſſi, magnam illi cum orbitate calamitatem reliquerunt. Neque tamen idcirco concidit animo Thomas; ſed Richerio cuidam viro opulento & nobili, qui patris hoſpitio frequenter vti ſolebat, ſeſe adiungens, facto cum Muſis iam quodammodo repudio, venatione & aucupio ſeſe oblectat, canibus auibuſque ita gaudens, vt tamen virtutis ſtudium nequaquam deſeret; corpore ſiquidem ac mente caſtus, & ab omni mendacio alienus, inſitos pietatis igniculos iugiter fouebat.

Parentes aduerſa conflictantur fortuna.

Cumque parentibus iam orbatus, propria virtute emergere deberet, Oſberno cuidam, inſigni prudentia, & diuitiarum gloria inclyto viro, ei ſanguine iuncto, toto fere triennio adhæſit; cui in acceptis & expenſis operam ſuam ſumma fide nauabat. Iamque adulta ætate, ad honores & mundi huius dignitates aſpirare videbatur, cum occulto Dei conſilio in Theobaldi Cantuarienſis Archiepiſcopi notitiam familiarita-

Degit in aula Cantuarienſis Archiepiſcopi.

ritatemque deuenit; qui tanta cum beneuolentia, propter iucundam morum grauitatem & ſingularem animi prudentiam, eſt complexus, vt ſuis eum conſiliis, & publicis priuatiſque negociis adhiberet. Tum vero ludis & omni penitus leuitate reiecta, ſenſu peruigil, & conſilio prouidus, talem tantumque ſe Epiſcopo præſtitit, vt ab eo multis magniſque decoratus, beneficiis, tandem Archidiaconus, adiuncta Beuerlacenſi Præpoſitura, crearetur. Nec deerant æmuli, qui clàm palam modo conuiciis, modo ſcommatibus eum appetebant: conceptumque virus modis omnibus euomentes ab aula Archipræſulis excludere nitebantur. At ille inanes rabulatum ſtrepitus animi magnitudine contemnens, ſemper ad maiora nitebatur: vtpote quod excelſi animi flamma humili loco hærere non poſſet.

Fit Archidiaconus Cantuarienſis.

Æmuli eius.

Animi eius magnitudo.

Itaque Archiepiſcopus perſpecta viri virtute, ſingulari ſapientia, & conſiliorum maturitate, eum Regi ab eximia prudentia, fide & veritate commendauit. Rex explorata prius viri integritate, præſtantique virtute, totius eum regni Cancellarium conſtituit; auctumque honoribus, cumulatum diuitiis, prædiis denique & poſſeſſionibus: non minori quam ſeipſum electo militum numero ſtipauit. Adamabat enim vehementer eximiam viri prudentiam, cæteraſque dotes; quas plena manu Dominus in eum congeſſerat. Nullus eo diſertior; nullus munificentior, nemo prudentior habebatur. Tantam ſibi & Regis & totius regni conciliârat gratiam, vt non minori cunctis amori, quam admirationi eſſet.

Rex eum facit Cancellarium ſuum.

Interea Theobaldo ex humanis ſublato, Rex Cancellarium ſuum, quod eum ſibi ſuiſq; rebus ad omnia obſecuturum ſperaret, in defuncti Antiſtitis honorem ſumma cum auctoritate ſubſtitui curauit. Coactũ eſt Londini Concilium; confirmata electio: & Thomas ſolenni deuotione Cleri, atque mirifica populi totius gratulatione, Cantuarium introducitur. Ibi conſecratus, cum ſuſcepti muneris dignitatem difficultatemq;

Conſecratur Archiepiſcopus Cantuarienſis.

ſedulo perpenderet, tum maioribus virtutum omniũ adminiculis ad tanti oneris adminiſtrationem opus eſſe decernens, poſt diuerſos pœnitentiæ labores ſpõtanee ſuſceptos, Canonicorum, quos regulares vocãt, inſtitutum habitumque eſt amplexatus: terreniſque rebus procul ab animo remotis, tota mente cæleſtia eſt conſectatus; ſæuus in ſeipſum exactor; vt hoſtiam viuam, ſanctam, Deo placentem ſeſe mactaret & immolaret. Gulam tenui domabat victu; illicitos animi motus ſacræ lectionis & orationis aſſiduitate comprimebat: naturalis incendij flammas ſomno breuiori & cilicio aſperiori coërcebat. Quidquid antea mundanum & fluxum ſenſerat, largo lachrimarum imbre diluit; & pij amoris incendio, in ara cordis concremauit: grauęque ſibi bellum indicens, quas prius ſordes peccatorum contraxerat, pœnitentiæ nitro egregie expurgauit. Iuſtitiæ adeo tenax erat, vt nullis vel minis vel blanditiis ad praui ſemitam inflecti poſſet. Poſt habita quoque terreni Regis voluntate & obſequiis, ſacris ſummum ſibi Regem conciliabat vigiliis, ieiuniis, precibus, lectionibus, & quod caput in eo erat, largiſſimis eleemoſynis. Tantam enim pauperum multitudinem fouebat quotidie, vt citius petentes deeſſe, quam dandi voluntas in eo deficere videretur. Atque vt largiſſimus benignitatis fons perpetuò flueret, poſſeſſiones Eccleſiæ conſeruabat; alienatas recuperabat: priſtinumque Eccleſiæ ſuæ ius reformabat.

Amplectitur inſtitutum Canonicorum Regulariũ.

Sibi ipſi acre bellum indicit.

Innumeros fouet pauperes

Hæc res cum ſacrilegos quoſdam rerum Eccleſiaſticarum vſurpatores peſſime haberet, tum nihil non moliti ſunt, vt Regem eiuſque familiam in Antiſtitem concitarent; opportunis ad eam rem vſi calumnijs: dicentes eum regias conſuetudines & donationes velle abolere, & ad præſcriptum Canonum, Clerum populumque moderari. Hinc ipſe Rex ſuſpicatus ſe contemptui haberi ab eo, quem tanti fecerat, eoque dignitatis & honoris euexerat, creſcente ſenſim acerbitate, eum à ſecretis amouit conſiliis: & dictis factiſque

Patitur perſecutiones.

que occultum animi virus expromere cœpit. Poſtremo ab impotenti iræ ſuæ dominatu victus Rex, conuocata Epiſcoporum multitudine, præſente Archipræſule regnique proceribus, ſancitas iam olim ab auo ſuo regni conſuetudines, quas ipſe propoſiturus eſſet, confirmari poſtulauit. Ibi tunc Thomas eccleſiaſticæ libertatis vindex eximius, nullius ſe patere velle legibus reſpondit, quæ cum diuinis aperte pugnarent. Applaudunt conſtanti prudentique viri reſponſo antiſtites omnes; vno tantum excepto; qui vt amiſſam iam ante Regis amicitiam recuperaret, fœda ſe adulatione contaminans; clam rem perſuaſit, vt aliquot antiſtites quauis tandem ratione ab Archiepiſcopi partibus auelleret: quo ſic demum coniunctis viribus robuſtum illius pectus expugnarent. Ceſſit hoc Satanæ inſidiis ex animi ſententia, & tres epiſcopi in fraudem impulſi iniquas Regis partes per fas perque nefas tueri, fouere, & æquas ac iuſtas eſſe docere conari. Acceſſit præterea Abbas quidam, magnæ exiſtimationis vir; qui è tranſmarinis ſuperueniens regionibus, affirmabat ſe ſummi Pontificis & Cardinalium adferre literas; quibus Cantuarienſem Præſulem ad conſentiendum Regi hortabantur. Adhibuit deinde exactiſſimam, qua plurimum pollebat, oris facundiam Abbas; qua tandem viro ſancto ſuaſit, perſuaſitque, vt auitas regni conſuetudines ſeruaret. Thomas cum nihil fraudis ſubeſſe exiſtimaret, verbo promiſit Regi, ſe conſuetudines diuino iuri non contrarias ſeruaturum. Tum Rex vt palam coram omnibus idem polliceretur, vrgere. At Archiepiſcopus latentem fraudem ilico ſentiens, grauiter ingemuit: & ſeipſum nimiæ facilitatis damnans, pedem retraxit. Spectabat enim hoc ſolum Rex, vt Eccleſiaſticam libertatem in ius regium redigeret: & ipſæ vitæ pariter necisque poteſtatem in Chriſti Sacerdotes haberet. Quod ne fictum falſumque videri poſſit, ſimulque vt intelligi queat, quam iuſte ac ſancte Archiepiſcopus ſe Regi oppoſuerit, non erit abs re, vel ſola ſex iniquæ conſtitutionis

Contradicit Regi quadam cōtra fas exigenti.

Quidam episcopi male perſuaſi adhærent Regi.

Abbatis cuiuſdam nefarii dolus.

Auitas, hoc eſt, ab Auo Regis inſtitutas.

En impiā Regis mentem.

Sex iniquæ conſtitutionis articuli, ſiue capita

tutionis capita, à Rege oblata, ſubiungere. Itaque petebat Rex: Ne ad ſedem Apoſtolicam ſine Regis licentia appellaretur. Ne Archiepiſcopus & epiſcopi è regni finibus ſine licentia Regis excederent. Ne ſententiam excommunicationis in Regis ſubditos proferrent. Quod non liceat Epiſcopo aliquem de periurio vel læſa fide coercere. Quod Clerici ſæcularibus ſubiecti iudiciis punirentur. Quod laici, ſeu Rex, ſeu alii, cauſas de decimis vel eccleſiis deinceps tractarent.

Conſtantia S Thomæ pro Eccleſiaſtica libertate tuenda.

Hæc iniqua plane cum vir ſanctus conſtanter reijceret, Rex vehementi ira excandeſcens, Clero minas intentare, & Eccleſiæ perniciem moliri. Duo adhuc antiſtites ſacro Præſuli ſuo adhærebant: qui imminentis periculi magnitudine perculſi, precibus lachrymiſque Thomæ animum ad Regis voluntatem inflectere conati ſunt. Acceſſere dein milites duo, ex eorum numero, quos Templarios vocant, fidei ſane & veritatit amantes: quorum lachrymis & obteſtationib. fractus tandem Archiepiſcopus (præſertim quod affirmarent Regem nihil noui moliturum) publice ſpoſpondit, ſe bona fide leges, & regni conſuetudines ſeruaturum. Rex confeſtim, Audiſtis, inquit, quid promiſerit Archiepiſcopus. Volo igitur vt idem reliquis præcipiat epiſcopis. Et Thomas, Permitto, inquit: moxque aſſensêre omnes. Tum Rex leges aui ſui recitari, & ſigillo Archiepiſcopi muniri præcepit. At Thomas, deprehenſa fraude, incredibili animi dolore affectus, interpoſita fide, quam Deo debebat, negauit hoc ſe viuo futurum. Inde è regia excedens ſeſe lamẽtis tradidit; totuſque ſibi ipſi ſupra modum iratus, à ſacroſancto Miſſæ abſtinuit officio: donec à ſummo Pontifice abſolutus.

Male perſuaſus à bonis viris cõſentit Regi. Sibi ipſi interdicit Miſſæ ſacrificium.

Rex intereà, eiuſque miniſtri, odio & ira in Antiſtitem furentes, multis eum & intolerandis diuexabãt contumeliis: quas ille inſita animi magnitudine ita ſuſtinebat, vt mortem etiam pro Eccleſiaſticæ libertatis defenſione ſubire paratus eſſet. Erant per id tempus diſſoluti admodum Clericorum mores, multique

diuini

diuini pariter & humani iuris fractis repagulis per omnia libidinum genera vagabantur. Quos cum Rex ſeculari ſubiectos iudicio, pro criminum varietate, ſupplicio affici vellet, Archiepiſcopus ſeſe conſtanter opponens, non tulit vt in ſanctæ martyris Eccleſiæ contemptum, diuino cultui mancipati laicis legibus plecterentur. Quin potius à ſe puniendos aſſerens, Regem magna animi libertate reprehendit, quod Eccleſiaſtici iuris poteſtatem nefario auſu ſibi aſſumeret. Tum vero vehementius excandeſcens Rex, omnia mentis ſuæ conſilia in apertam Pontificis conuertit perniciem; implacabili animi indignatione commotus: quam ſolo Sacerdotis ſanguine leniri poſſe apparebat.

Eccleſiæ & Cleri libertatem conſtantiſſime defendit.

Itaque regio furori temporique nonnihil cedendum eſſe ratus, vt ope & auctoritate Summi Pontificis deſolatæ Eccleſiæ & oppreſſo gregi ſubueniret, paucis aſſumptis nauem ingreditur; ſed nautæ Regis iram veriti, negabant ſe hoc vento, eo poſſe pertingere, quo ipſe velit. At ille comiter, Si etiam, inquit, venti nobis aduerſantur, Domini fiat voluntas. Dum hæc fiunt, miles quidam è Regis domeſticis calumniam viro ſancto apud Regem intentauit. Indictus tunc erat Norhantumę publicus conuentus. Ibi citatus Archiepiſcopus excuſat ſe per morbum, quo grauiter conflictabatur. Iratus Rex excuſationem non recipit; putans eum iudicium ſubterfugere. Citatur ergo ad Regis tribunal. Comparet vir ſanctus; orat ſubmiſſe, vt pro vtriuſque ſalute patiatur ipſum ad Pontificem ire. Indignatur ille; iubenſque ocyus decerni, qua pœna ſit mulctandus, quingentarum librarum Thomas cõdemnatur. Ingemiſcit Chriſti Sacerdos: in loco iudicii iniquitatem videns. Agitur deinde de eo quod miles ei intentârat. At Archiepiſcopus magna libertate reſpondens, negat eã rem ad regios pertinere miniſtros, ſed ad Eccleſiæ iudicium: neq; poſſe, ait, militem intentatum crimen probare. Is miles eodem anno cum duob. filiis extinctus eſt; quod non eſſet veritus mittere manum in Chriſtum Domini. Cum

Nautæ eũ nolunt traducere.

Accuſatur falſo apud Regem.

Citatur ad tribunal Regis.

Damnatur 500 librarũ

Vltio diuina in accuſatorem impium.

Cum hac via modoque nihil proficerent aduerſarii, eo conuerſi ſunt, vt eorum, quæ in officio Cancellarii geſſerat, redderet rationem: licet iam ante publice atque honorifice ab eiuſmodi liber pronunciatus fuerat. Laborabat tunc graui dolore ſplenis; lectoque affixus æger trahebat ſpiritum: & tamen rationem reddere cogebatur. Altero itaque die ad regiam iturus; oblato prius cum multa animi pietate & lachrymis Miſſæ ſacrificio, ſtolam induit, & dextera Crucem tenens; pro Eccleſia decertaturus ad Regem perrexit. Ibi tunc duo epiſcopi, viſa Cruce; vt eam deponeret; hortati ſunt: aſſerentes eum gladium aduerſus Regem ferre. At ille, Crux, inquit, pacem adfert, non gladium; pacificans quæ in cælo & in terra ſunt: & ego pacem volo, nec Crucem depono. Interim audit à quibuſdam, qui Regis conſilio interfuerant, eo die, ni ſibi conſulat; ſe vel capitis vel certe carceris damnandum eſſe. Ille vero pro ſe intrepidus, pro Eccleſia anxius, ad ſummum prouocat Pontificem. Ea re cum omnes haud mediocriter turbarentur, tum Wintonienſis antiſtes; vt epiſcopatu ſe abdicaret, eumque Regi permitteret, hortatus eſt. At ille, Non ea, inquit, conditione epiſcopatum ſuſcepi, vt Regi eum tradam, ſed vt pro illo etiam meipſum impendam.

Cum cruce pergit ad regiam.

Coloſſ. 1.

Prouocat ad Pontificem.

Inter haſce aliaſque difficultates innumeras, improbo malignorum quorundam hortatu, & venenato ſibilo, poſtremo tanquam communis pacis proditor carceris damnatus fuit. Qua accepta ſententia; non ſtans, ne derogaret ſacerdotii dignitati, ſed ſedens reſpondit magnifice, maiorem à minoribus non debere iudicari: ſe illorum non teneri ſententia. Ordo, inquit, confunditur, ſi paſtorem ouis, magiſtrum diſcipulus, patrem filius verberet. Non tantum aurum ferrum antecellit, quantum ſacerdotium regiam poteſtatem. Addidit etiam, poſt interpoſitam appellationem, nolle ſe audire iudicium. Quibuſdam dicentibus, quod amplas à Rege obtineret hæreditates; reſpondit ille; Non eſt hæreditas quam teneo; nec à Re-

Damnatur carceris vir ſanctus.

Sacerdotiũ præſtantius regia dignitate.

ge,ſed à Deo ſunt: cui in eleemoſynam data ſunt,quæ obtineo. Grauiſſime deinde præcipiens, ne ea die in ipſum ferrent ſententiam, ſedemque Apoſtolicam appellans,nihilominus condemnatus eſt. Abeuntem illum è Concilio,vndique conuiciis inſectantur;clamitant, Ecce proditor Regis abit; certatimque contortis eum appetentes ſtraminibus,aliiſque id genus contumeliis, haud multum aberat, quin diſcerperent; ni Regius ſatelles illæſum eum conſeruaſſet dimiſiſſetque.

Vide qualis vir ſanctus laceratur conuiciis.

Tum vero vir Domini, ſolo patientiæ clypeo munitus,ſolis ſex miniſtris comitatus, cæteris metu Regis hinc inde dilapſis,ad monaſterium abiit: vbi retro altare,tãq̃ tuto ibi quieturus,lectum ſibi parari iuſſit. Profundis autem imminentibus tenebris,duobus fratribus & famulo inprimis fideli ſtipatus, vrbe egreſſus eſt; largiſſimorum imbrium & hyemalium tempeſtatum beneficio ſtructas ſibi inſidias prouide deuitans. Tota vero nocte iter agens, primum Lincolniam venit;vbi mutato & habitu,& nomine,(nam frater Hermanus dictus eſt) alio ſe contulit: ac tandem, ingenti miſeriarum cumulo deuorato, Romam appulit. Ibi cum prudenter Eccleſiæ cauſam coram Pontifice ageret;tum ſane conſtanter, Cardinalium quorundam, qui Regis partes tueri nitebantur, argumenta ita cõfutauit,vt non mediocrem ea die optimi Paſtoris & Pontificis laudem obtineret.

Clam excedit è regno.

Venit Romam.

Cæterum Rex Angliæ vt percepit illum iam in tuto collocatum, furorem ſuum rabiemque in omnes eius cognatos conuertit; neque vlla vel ordinis vel ætatis, vel ſexûs habita ratione, nudatos facultatibus, è toto regno proſcripſit: vt eo maiorem animi dolorem viro ſancto inureret. Fuit ea cognatorum calamitas ſancto martyri perquam acerba. Sed Deus afflictũ propter ſe martyrem ſuum nequaquam deſeruit. Permouit enim Franciæ Regem, regnique proceres, vt liberaliter ei ſuppeditarent, qua & ipſi & omnibus cognatis eius ſufficeret. Degebat tunc vir ſanctus in

Cognati eius male mulctantur.

Franciæ Rex & Proceres ei multa largiuntur.

Pontiniacenſi monaſterio; vbi annis admodum duobus incredibili vitæ auſteritate ſeſe afflixit: & multis certaminibus ad martyrij palmam exercuit. Porro Rex Angliæ dictis factiſque innocentem perſequens, Abbati Ciſtertienſi (cui Pontiniacenſes æque, vt alij eiuſdem inſtituti monachi parebant) per literas ſignificauit, vt eum monaſterio excluderet: ni mallet breui omnes eius Ordinis manachos in Anglia degentes recipere. Quod ex Abbate vt reſciuit Thomas, ilico, præſentem rerum ſuarum ſtatum per omnia lamentabilem, Ludouico Franciæ Regi per literas aperuit; qui Pontiniacum ocyus aduolans, inde eum honorifice ſecum abduxit; atque in S. Columbæ monaſterio, Senonibus propinquo, collocauit: vbi regijs impenſis annos quatuor ſuſtentatus eſt. Et quidē licuiſſet ei in epiſcoporum & Archiepiſcoporum aulis demorari, conſuetiſque honoribus circumfluere; ſed vt reconditum diuini amoris ignem in cordis ſui penetrali tutius foueret, excitaretque ſopitum, vitabat publicum: totumque ſeſe Deo in holocauſtum offerens, precibus lachrimiſque ad futurum martyrij certamen mentem pariter & corpus aptabat. Neque enim ſola cogitatione acerbiſſimos corporis cruciatus pertractabat, ſed amoto à dorſo cilicio, ſacellanum ſuum ſingulis noctibus in corpus ſuum flagello, vſque ad ſanguinem, ſæuire cogebat: ita vt nonnunquam ſacellanus ipſe fatigatus ſuccumberet. Iam ante enim ſecundū quierē à Chriſto præmonitus fuerat, Eccleſiam eius ſanguine fore illuſtrandam. Itaque vir magnanimns, vt maiore cum Chriſti gloria & Eccleſiæ vtilitate certamen illud perageret, tanquam fortis & gnauus miles, qui in æſtiuis, aut hybernis dum agit, aut dum induciæ præſtāt, nequaquam inerti otio contabuit, ſed omni certaminum genere ad futuram palæſtram die nocteque ſeſe exercuit.

Abſentem etiam perſequitur Rex Anglia

Rex Franciæ eum magno afficit honore & fouet.

En quomodo hic vir ſanctus corpus ſuum caſtiget, & in ſeruitutē redigat.

Tandem poſt longa exilij incommoda, poſt varias velitationes, quæ inter Franciæ & Angliæ Reges

viri

Digitized by Google

viri ſancti cauſa, agitatæ ſunt, ſeptimo exilij anno pax reſtituta, & libera in Angliam redeundi poteſtas Archiepiſcopo facta eſt. Sed vir ſanctiſſimus non ignorans, nihil ſibi in hac vita præter tẽtationes & pepericula ſupereſſe, tanto feruentius ad futuram properabat vitam, quanto certius ad palmam ſe accedere proſpiciebat. Itaq; ad ſedem ſuam reuerſus, ſumma cum animi deuotione ac puritate Chriſti celebrauit natalitia; peractaque concione, vnum ex regijs miniſtris terribili ſententia perculit: itemque Randulphum hominem ſceleſtum, totius malitiæ incentorem anathemati ſubiecit. *Reuocatur in Angliam poſt ſeptimum exilij ſui annum.* *Quoſdam excommunicat.*

Poſtremo adiecit; A Chriſto Ieſu ſint maledicti, qui inter me & Dominum meum Regem odij & diſcordiarum fomitem ſuſcitant. Hæc vt in regia omnium ſermone diuulgata ſunt, Rege admodum ſtomachante atque inertiam ſuorum ipſis exprobrante, quod à plebeio quodam (vti aiebat) clerico ipſum tã probroſe paterentur illudi, quatuor viri nobiles, & genere conſpicui, mox in necem ſancti viri conſpirarunt: atque Rege inſcio Cantuarim, nefarium facinus patraturi, mare traiecerunt.

Igitur altero poſt ſanctorum Innocentium die, peſtifera cogitatione pleni, ad Archiepiſcopum venẽre; cui pro honorifica non minus, quam pacifica ſalutatione, maledicta reddidêre: adeoque in Præſulẽ ſanctiſſimum furore & rabie exarsêre, vt, ſi per alia licuiſſet, haſta protinus eum confodiſſent. Tandẽ poſt minas & conuicia ſacrilego ore in Chriſti Sacerdotem congeſta ex mandato Regis, vt illi fingebant, cũ omnibus ſuis è regno excedere iubent. Quibus epiſcopus; Non veni, inquit, vt fugerem: ſed vt pro cõmiſſo mihi grege ad mortem vſq; decertarem. Non me terrẽt minæ veſtræ; non gladij: qui ſi prompti paratiq; ſunt ad feriendũ, promptior ego ad martyrium obeundum. Illis cum clamore & contumelijs abeuntibus, vir Dei animo imperterritus ſuos conſolabatur: ſe interim nulla conſolatione egere, vultu verbiſque egregie declarans. *Quatuor Regis aulici Cantuariã veniunt ad occidẽdum Archiepiſcopũ* *Mentiũtur turpiter in eius præſentia.*

Mox illi loricati, ſecuribus, gladiiſque armati reuertuntur. Cumque obſeratis foribus introitum non inuenirent, occultiore per pomarium via ad ligneam ſepem diuertunt: ferroque & magna vi aditu patefacto, penetralia domus ingredi parant. Eo horribili ſtrepitu miniſtri & Clerici pene omnes territi vehementer, fuga ſalutem quæſiere. Pauci qui remanſerāt, vt in eccleſiam ſe recipiat, ſacroque aſylo imminens mortis periculum redimat hortantur. Recuſat ille; indignum Sacerdote eſſe docens, mortem pro Eccleſiæ libertate & iuſtitiæ defenſione formidare. Inſtant nihilominus monachi: orant obſecrantque. Cumque nulla vel ratione, vel precibus, permouere eum poſſent, inuitum tandem & reluctantem in Eccleſiam aſportant. Sequuntur curſu rapidiſſimo quatuor illi nobiles cum Hugone deploratæ nequitiæ diacono: armis pariter & verbis necem ſpirantes. Monachis autem fores Eccleſiæ obſerare volentibus vir ſanctus acriter reſtitit, præclare eos inſtituens Triumphum ex hoſte, patiendo, fieri celebriorem, quam repugnando.

Clerici omnes fere præ timore eū deſerunt.

Sententia.

Interea ſacrilegi adſunt carnifices; Thomam Beketh, Regis & regni proditorem furibundi inclamantes. Eo reſpondente, maiori contentione vociferantur, vbi eſt Archiepiſcopus? Tum ille intrepidus plane atque imperterritus, Ecce adſum, inquit, non regni proditor, ſed ſacerdos: paratus pro illo ſanguinem fundere, qui me precioſo ſuo ſanguine à morte redemit. Illis vrgentibus, vt percuſſos anathemate abſolueret, reſpondit vir ſanctus; Tum demum abſoluam, vbi iuſto animi dolore, ob admiſſa facinora, proſtratos videro. Et illi; Nunc igitur morieris, & pro meritis recipies. Non recuſo, inquit ille, glorioſam pro Domino meo mortem ſubire, vt Eccleſia meo ſanguine pacem & libertatem aſſequatur. Mox illi facto impetu, extrà Eccleſiæ fores extrahere eum conantur, vt illic aut gladiis confoderent, aut vinculis conſtrictum in carcerem abriperent. Sed cum difficile loco moueri poſſet, & vnum ex eis acrius inſiſtentem remouiſſet, is terri-

Sacrilegi in Eccleſiam irruunt, vt eum occidant.

Inuicta animi eius fortitudo.

Digitized by Google

terribili incenſus furore, enſem contra eius verticem vibrauit.

Tum vero pius & ſanctus Antiſtes, cernens promiſſam martyrii adeſſe coronam, ceruicem inſtar orantis inclinauit: iunctiſque & ſurſum erectis manibus, ſuam & Eccleſiæ cauſam Deo commendauit. Vix ea prolocutum, nefandus vir veritus ne populus eum ex manibus ipſorum eriperet, coronam capitis eius, inflicto vulnere, tanta vi amputauit, vt pariter ſecaret & præcideret brachium iſthæc referentis; qui ſolus, cunctis & monachis & clericis in fugam verſis, ſancto martyri conſtanter adhæſit, & inter vlnas eum cõtinuit, donec altera earum amputata eſt. Additus inde eſt & alter ictus: quem immoto corpore placide excepit Tertio percuſſus, flexis genibus ſubmiſſa voce dixit; Pro nomine Ieſu, & Eccleſiæ defenſione mori paratus ſum. Tum vero tertius ex illis ſacrilegis percuſſoribus, ita procumbenti graue adeo inflixit vulnus, vt cũ ſanguine pariter è capite cerebrum in eius faciẽ deflueret. Quarto interim ſuperuenientes abigente, vt cæteri in cæde liberius verſarentur, poſtremo loco acceſſit is, quem ante diximus, Hugo execrabilis: poſitoque in collo ſanctiſſimi martyris pede, quod ſine horrore dici non poteſt, cerebrum cum ſanguine per pauimentum ſparſit, aitque ad illos quatuor; Abeamus hinc: iſte, poſthac non reſurget.

Offert ceruicem percuſſorib.

Hic videtur Author ſeipſum ſignificare.

Tertio ictu funditur martyris cerebrum.

Nefandum & horribile facinus Hugonis Diaconi.

In his omnibus incredibilem licebat ſancti martyris videre conſtantiam; vt qui neque manum, neque veſtem percuſſoribus opponeret: imo ne gemitum quidem aut aliquam doloris ſignificationem exprimeret. Hoc igitur modo, cæde patrata, infelices illi & cæteris homicidis immaniores, gloriabundi per ædes Archiepiſcopi diſcurrunt; aurum, argentum, veſtes, vaſa precioſa, libros & Eccleſiæ chartas, permultaque alia diripiũt. Inde in eius clericos, clientes & parentes, publica poteſtas ſuam exercet tyrannidem; diuerſiſque affectos contumeliis, priuat facultatibus: ita vt miſeri & mendici per ignotas diſperſi regiones vagarentur.

Magna viri ſancti patientia & conſtantia.

Diripitur domus Archiepiſcopi.

rentur. Magno ſane omnibus horrori fuit tam crudele facinus in eccleſia deſignatum.

Poſtero die ſacrum martyris corpus ad abluendũ de more nudatum, aſpero & porrecto ad genua ſuccinctum cilicio illud reppererunt. Quæ res largos ex præſentium oculis lachrymarum expreſſit imbres; cùm cernerent tantum in tanto præſule pœnitentiæ rigorem: qui antea pauciſſimis vix familiaribus cognitus fuerat. Conditum inde eſt venerandum corpus honorifice admodum atque reuerenter; quod tantis non multo poſt illuſtratum eſt miraculis, vt ea fidem plane vincere putarentur; niſi adeò manifeſta & glorioſa forent, vt multiplicatis ipſa etiam aduerſariorum inpietas iis cedere coacta fuiſſet.

En vt corpus occulte d. marit.

Sepulchrũ eiꝰ eximiis miraculis celebre.

Cùm autem toto biennio, demptis diebus decem, diuinæ laudes, & Miſſarum ſolennia in eius eccleſia conticuiſſent, ſubito & præter omnem expectationem, Deo fuſum martyris ſui ſanguinem vlciſcente, turbulentis ſeditionibus regnum agitari cœpit; bellaque inteſtina adeo illud dilacerârunt, vt filius in patrem, pater in filium inſurgeret: prorſus vt tota Anglia à facie cladis imminentis contremiſceret. Obſidebant eam hoſtes vndique; & intus exitiales vaſtabant ſeditiones: ita vt nihil præter extremum excidium ſupereſſe videretur.

Deus vlciſcitur martyris ſanguinem.

Itaque ſancti martyris aduerſarij animis fracti, cum Deo in gratiam redire, & admiſſum crimen dignis pœnitentiæ lachrymis delere ſtuduêre. Denique ipſe Rex per viſionem admonitus, nullam aliam, niſi conciliato martyre, recuperandæ pacis ſupereſſe rationem; corde contrito & humiliato ad monumentum beati martyris veniam petiturus properauit. Cumque Cantuariam veniſſet, ab æde B. Dunſtanni ad ſummum templum vſque in quo S. Thomas conditus erat, nudis pedibus & communi veſte lachrymabundus proceſſit: non pedum teneritudine, non viarum aſperitate retardatus. Vbi ad eccleſiæ fores venit, procidit & adorauit; porro locum ingreſſus, qui eius marty-

Obſerua ſingularem Regis pœnitẽtiam.

Digitized by Google

martyrio conſecratus eſt, lachrymis infudit; deinde dicta confeſſione coram Epiſcopis, multo cum tremore ac reuerentia ad loculum martyris acceſſit; ibique toto corpore proſtratus, fuſo, cum crebro ſingultu, lachrymarum imbre, palam ſe reum proclamauit; veniamque precatus, quod ſanctum virum tam pertinaciter eſſet perſecutus, non tamen occidi voluiſſet, omnia Eccleſiæ iura & dignitates in integrum reſtituit: additiſque inſuper è ſuo 30. librarum redditibus, ſupplex martyris pro ſe ad Deum interceſſionem poſtulauit. Deinde (neque enim hic finis erat) exteriori ſe nudans veſte, caput & ſcapulas in tumuli feneſtram magna humilitate ſubmiſit; ſicq; primum ab Epiſcopis quinquies cæſus eſt: deinde à monachis amplius 80. ternos accepit ictus; atq; ita ſolenniter eſt abſolutus. Poſt hæc nuda reſidens humo; nudis, vt venerat, pedibus; atque ieiunus totam illam in precibus exegit noctem; præclarum atque admirandum cunctis Principibus & Regibus ſe præbens exemplum: quale in hiſtoriis non facile reperire liceat.

Rex omnia iura & dignitates Eccleſiæ reſtituit Cantuarienſi.

Nota hæc.

Eodem autem illo die, quo Rex pro ſuis in martyrem peccatis ſatisfacturus, Cantuariam venit, Comes Flandriæ, qui cum immenſo exercitu in Angliã traiicere ſtatuerat, mutata illico ſententia receſſit. Altero vero die, Scotiæ Rex, Angliam veſtaturus, in acie cõprehenſus eſt: ſicque breui omnes conticuêre hoſtes. Neque dubium ſane, quin Thomæ potiſſimum precibus meritiſque optata regno redierit tranquillitas;

Præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto: qui cum Patre & Spirituſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum;
Amen.

MARTYRIVM SS. SABINI EPISCOPI, Exuperantij & Marcelli Diaconorum, &c. Ex iis quæ extant in Martyrolog. Venerabilis Bedæ, & Archiepiſcopi Adonis. Coronati ſunt anno Chriſto 301. Marcel. Papæ 5. Diocletian. & Maxim. Imperat. 18.

C. Baron. Tom 2. Annal.

30. Decem. Comprehẽditur à Venuſtano Præſide. Sabinus confringit Iouis ſimulachrum. Truncatur manibus.

BEatus Sabinus Spoletinus antiſtes cum diuinis eloquiis egregie inſtructus, præſtanti ſua facundia Chriſtianam rem mirifice locupletaret, Venuſtianus Tuſciæ Præſes de cultu deorum ſuorum ſolicitus, cum duobus diaconibus Exuperantio & Marcello, & multis clericis, eum comprehendit: & domum ſuã perductos, ad thura Iouis ſimulachro, quod mira ſuperſtitione colebat, offerenda inducere nitebatur. At Sabinus hominis errorem miſeratus, fuſa ad Deum oratione, ſimulachrum manibus ſuis pauimento alliſit, confregitque. Quo facto, Venuſtianus tanto furore excanduit, vt antiſtiti manus confeſtim præcidi iuberet. Neque ea crudelitate contentus, Marcellum & Exuperantium in eculeo ſuſpenſos fuſtibus contundi, latera eorum vnguibus radi, & igne ſuppoſito tamdiu cruciari mandauit, donec in Chriſti confeſſione ſpiritum redderent. Quorum corpora in fluuium præcipitata ſunt: Sabinus vero Epiſcopus fœda carceri mancipatus.

SS. Marcellus & Exuperantius in cruciatibus reddunt ſpiritum.

Serena Vidua curam gerit S. Sabini.

Erat eo tempore Serena quædam, inſigni pietate & religione vidua; quæ Sabini antiſtitis curam ſuſcepit; eumque & pauit: & omni, qua potuit, humanitate fouit. Erat ei nepos Priſcianus nomine, oculorum lumine miſere orbatus; cuius oculis Sabinus truncas imponens manus, mira facilitate lumen reformauit. Quo miraculo vndecim viri, qui eodem carcere vincti tenebantur, pedibus illius ilico proſtrati, ſalutare regenerationis lauacrum, impio deorum cultu abiurato, poſtulârunt. Abluit eos ſanctus martyr: expiatoſque in Chriſti confeſſione egregie confirmauit.

Sabinus cæcum ſanat. Baptizat viros vndecim.

Eodem

Eodem tempore Venuſtianus tanto tamque vehementi oculorum dolore laborabat, vt neque cibum, neque potum, neque ſomnum capere poſſet. Doloris itaque victus magnitudine, per vxorem & duos filios Sabinum è carcere domum ſuam adduci curauit. Venientem venerabundus excepit: eiuſque pedibus cum fletu proſtratus, & ſibi, & vxori, & filijs, baptiſmum ſupplex impertiri petijt. Ea re gauiſus vehementer Sabinus, catecheſi eos exacte inſtruxit; & ſacro fonte rite expiauit: quo tempore omnis oculorum dolor repentè ceſſit. *Venuſtianus credit cum familia.*

Fuêre hæc continuo Maximiano nunciata; qui pro ſua in Chriſtianos rabie Sabinum damnari, & Venuſtianum capite truncari iuſſit. Lucius tribunus crudelitatis executor, Venuſtianum cum vxore & filijs in ciuitate * Aſſiſinate capite plectit. Sanctum vero Sabinum Spoleti plumbatis tamdiu cædi præcepit: donec in Chriſti confeſſione ſpiritum exhalaret. Cuius corpus Serena, quæ iam ſacras eius manus in vitrea pixide cum aromatibus condiderat, vno plus minus, à ciuitate Spoletana, milliario, honorifice ſepeliuit. ** Aſſiſina. Decollatur cum ſuis. Item S. Sabinus plumbatis necatur.*

VITA S. SYLVESTRI, PONTIFICIS Romani præſtantiſſimi: Ex ijs quæ extant apud C. Baronium. Obijt anno à Chriſti Incarnatione 335. Conſtantini Imperatoris 30. cum ſediſſet annos 21. menſes 10. & diem vnum.

C Baron. Tom. 3. Annal. & in Not ad Mar Rom.

Diuinus plane vir & magnum Orthodoxæ Eccleſiæ ornamentum Syluester, Romæ patre Ruffino, matre vero * Iuſtina, ingenuis, omnique honeſtate ac probitate conſpicuis parentibus natus eſt. Præſtanti indole puer, à teneris, ſanctiora vitæ inſtituta, ſummo ſtudio & diligentia ſectatus legitur. Iuuenis adhuc, * Curionem quendam, eximia fide & eruditione presbyterum, ſecutus eſt: à quo Chriſtianæ fidei edoctus *31 Decem. Patria & parentes eius. * al. Iuſta. * al. Caritinum.*

Digitized by Google

S. Syluester à Curione presbytero institutus.

myſteria, & ſanctiſſimis diſciplinis rite imbutus, ſuccedente tempore à Marcellino Papa preſbyter eſt ordinatus. Eos autem præcipuo ac ſingulari quodam amore & honore proſequebatur, quos expiandis mortalium animis, operam è Chriſtiana diſciplina nauare cognoſcebat. Itaque inter alios, quos Romæ peregrinos excepit, Timotheum quendam, virum diuinum, qui Antiochia Romam peregrinus aduenerat, & ſtrenuam multiplicandæ rei Chriſtianæ operam impendebat, anno vno & paulo amplius domi ſuæ fouit; nihil veritus impiorum minas ſuppliciaque: quæ diuini verbi præconibus eorumque fautoribus conſtituta erant.

Mire eſt hoſpitalis.

S Timotheus pro ſide necatur.

Enimuero Timotheus, poſt vberem meſſem in Eccleſiæ horreum magno labore à ſe congeſtam, tandem in vincula coniectus, & longo carceris ſqualore maceratus, poſtremo capitis obtruncatione glorioſam martyrii palmam adeptus eſt. Cuius reliquias B. Syluester profunda nocte rapuit, ſpretaque Tyrannorum crudelitate, cùm hymnis & pſalmis accedente Melchiade Papa ſepulturæ honorifice mandauit; quæ tamen poſteà fuêre à Theodora pia matrona, in horto ſuo, non longè à B. Apoſtoli Pauli ſepulchro, via Oſtienſi ſepultæ: ac in eius tandem Baſilica honeſtiſſime collocatæ. Quam ob rem ab vrbis Præfecto Tarquinio Perpenna comprehenſus, cunctas Timothei facultates iuſſus eſt prodere: ni mallet omni ſuppliciorum genere conſumi. Inſtabat Præfectus; vrgebat; minas & horrendos cruciatus intentabat: ni ilico opes Timothei panderet. Sanctus autem mentis oculis præſens Dei iudicium mirabiliter præuidens, Euangelica voce reſpondens; Hac nocte, inquit, animam à te repetent, & tu intentatas minas quomodo ad effectum deduces? His verbis commotus ſane Præfectus, arctioribus vinculis Syluestrum conſtringi iuſſit. Ipſe verò imminentis periculi ignarus miſer, inter epulas meridianas piſciculi generis forte lautioris os imprudens deglutiuit: quod gutturi fixum diuinitus inhæ-

Lucæ 18.

Syluester mittitur in carcerem.

Vltio diuina in Præfectum.

Inhærens, infelicem animam media nocte miſero excuſſit. Hoc cum idolorum cultoribus haud mediocrem incuteret timorem, tum beato Sylueſtro libertatem reſtituit; tantamque venerationem, tam apud fideles, quam infideles, conciliauit, vt paulo poſt, B. Melchiade ex hac vita ad meliorem tranſlato, omniũ votis ad ſummum illud honoris culmen euectus ſit. Inuitus plane tamen, & ægre gradum illum dignitatis conſcendit. Sed cum neq; precibus, neq; obteſtationibus, declinare poſſet: quod reliquum erat, animum ad Chriſti Eccleſiam omnium virtutum ſplendore illuſtrandam adiecit. Et primo quidem cum clericos, & ſacræ militiæ conſecratos, mercimoniis aliiſque rebus ſecularibus, parum honeſte vacãtes inueniret, primus omnium lege cauit, vt omnes in ſacram Chriſti militiam adſcripti negotiis ſecularibus plane valere iuſſis, rebus diuinis ſedulo intenderent. Reperitur non multo poſt, celeberrimæ illi contra Donatiſtas Arelati in Galliis * celebratæ Synodo præfuiſſe: quanquam per legatos tantum; eoſdemque tumultuantes ad tempus multum compreſſiſſe.

Fit Romanus Pontifex

Secundum illud D. Pauli 2 Tim. 2 Nemo militãs Deo, &c.

* *Anno Christi 314*

Præfuit Cõcilio Arelatenſi, contra Donatiſtas.

Biennio autem plus minus elapſo, cum Orientalis Eccleſia Arii hæreſi vbique concuteretur, ac vehemẽter exagitaretur, beatus Pontifex litteris Alexandri Alexandrinorum Antiſtitis de cunctis rebus geſtis certior redditus, quod ſui muneris præcipue erat nequaquam prætermiſit: ſed egregiam in his componendis diſcordiis, & erroribus pullulantibus euellendis, nauauit operam. Miſit ſiquidem tunc Oſium Epiſcopum Cordubenſem, clariſſimum confeſſione & eruditione virum, legatum in Orientem: vt in Ægypto vel alio, vbi opus eſſet, ſi quo pio modo poſſet, excitatum per Arium, alioſq; ſchiſmaticos, incendium extingueret, rixaſq; ſedaret.

Ariani in Oriente exurgunt.

Ad eos alioſq; comprimendos Oſiũ Antiſtitem Condubenſem eo dirigit.

Tractabat eo quidem tempore imperij gubernacula Conſtantinus, variis præcedentibus ſignis ac viſionib. diuinis, inclytiſq; victoriis, factus erga Chriſtia-

nam

Digitized by Google

nam religionem propenſior. A qua procedente tempore, gentilium quorundam importunis perſuaſionibus, ad auitam ſuperſtitionem, haud exigua ex parte quidē deſciuit. Vnde infenſiſſimi Chriſtiani nominis hoſtes, tam opportunam nacti occaſionem, fideles præter ſpē haud modicè vexârunt, atque inuitos ad eorum ſacra pertraxêrunt. In ipſum quoque totius Chriſtianitatis Antiſtitem, tanquam in aduerſariæ partis anteſignanum, retentum diu ac metu compreſſum furorem magno impetu effuderunt. Quorum impetuoſo aggreſſui ad tempus eſſe cedendum, B. Pontifex conſultius arbitrans, nevé ſuo capite vniuerſam Eccleſiam in maius conijceret diſcrimen, quod Imperator procul eſſet ab vrbe, eadem relicta in montem Soractem cum ſuis ſeſe abdidit: vbi precibus & lachrymis afflicta Eccleſiæ membra curabat.

Conſtantino parum tepeſcente in pietate, vexantur Chriſtiani.

Latitat in monte S. Syluester.

Interea Deus, qui ſuos paterna prouidentia ſemper & vbique fouet, Imperatorem horrenda fœdiſſimaque lepræ contagione perculit; quæ cum nulla medicorū arte, nullis medicamentis fugari poſſet, abiecta ſpe ſalutis, inter omnes honores & diuitias potentiſſimus Orbis Monarcha miſere contabuit. Accedunt ad illū idolorum Pontifices, aiunt vnicam hanc ſupereſſe conſequendæ ſalutis ſpem: ſi corpus lepra fœdatum, in ſanguine infantium bulliente adhuc atq; exhalante, diligenter lauet. Quid multis? Miſſi per prouinciam ſatellites, infantes à matrum complexibus vberiſque auellunt; adductoſq; in Capitolium, certo præfinito die, ad necem præparant. Adeſt Imperator, vt nefaria innocentium cæde, magis ſe magiſque contaminet. Adſunt & matres, miſerabili valde eiulatu regiam & Capitolium, & totam denique Vrbem implentes. Horret repente tantos tamq; lamentabiles clamores Conſtantinus: nefandumque facinus, quo polluendus erat deteſtans, è Capitolio in regiam reuertitur. Iubetque ſine mora innocentes matribus reddi infantes: earumque luctum atque lachrymas donis inſuper atq; muneribus placari; præſtare dicens, ſolū ſe fœdo eo morbo

Conſtantinus fit leproſus.

Deteſtabile conſiliū ad ſanitatem corporis conſequendam.

Conſtantinus deteſtatur cruentum conſilium.

Digitized by Google

bo intabeſcere: quam tantam innocentium multitudinem, cum incerta ſalutis ſpe, crudeliſſima internecione deleri.

Itaque damnato execrando Pontificum conſilio, cũ in regia nocte quadam leni oppreſſus ſopore cubaret; eccè viſi adeſſe viri duo, veneranda canitie graues, Petrus & Paulus; qui corporis non modo ſed animę quoque ſalutem ſpondebant ſempiternam: quod infantibus piæ miſerationis affectu commotus vitam donaſſet; eorumque ſalutem propria chariorem habuiſſet. Monent igitur vt Syluestrum in monte Soracte latitantem accerſat: ſalutari per eum fonte, à corporis animæque ſordibus expiandus. Hac viſione ab oculis ablata, Imperator Syluestrum dictum factum omni cum reuerentia ad ſe adduci curauit: adductumque compellans, Dic, inquit, num qui apud vos Petrus & Paulus dij habeantur? Reſpondet Pontifex; Vnum tantum cœli terræque conditorem, Deum eſſe, Petrum vero & Paulum Dei ſeruos, Chriſtique diſcipulos, à Nerone, pro fidei confeſſione, martyrio coronatos è vita migrâſſe. His auditis, eorum effigies ſibi exhiberi poſtulans Imperator, reipſa cognoſcere voluit: veranè viſio, an ſomnij quoddam ludibrium eſſet.

Viſio Conſtantini Imperatoris.

S. Syluester à Conſtantino è monte Soracte Romam aduocatur.

Viſis vero imaginibus, tanto eſt perfuſus gaudio, vt nihil iam de rei veritate dubitans, protinus ſibi cœleſte lauacrum exhiberi vellet. At Syluester; Non ita, inquit, ô Imperator, dona illa cœleſtia conferuntur, ſed lachrymis primum precibuſque Deus tibi placandus; deponenda purpura & regium diadema; nefaria idolorum ſuperſtitio funditus extirpanda: & Chriſtiani in carceres & vincula coniecti, protinus relaxandi. Nihil recuſauit Conſtantinus. Itaque, poſito diademate, poſt dies ſeptem in luctu lachrymiſque ac precibus cum ieiunio tranſactos, catecheſi iam probe inſtructus, ad ſalutarem * fontem intra Palatium Lateranenſe præparatum (vbi hactenus eius viſitur Baptiſterium) acceſſit; moxque vt vnda cœleſti tinctus eſt, affulſit cælitus diuinus ſplendor fulgidiſſimus, ſquamiſque à corpore

Petit baptiſmum Conſtantinus.

** De excellentia huius fontis, vide Baron. Tomo 3. Anno Domini 324.*

Digitized by Google

Sanatur à lepra Conſtantinus per Baptiſmum.

corpore in lauacrum decidentibus, ſanus plane atque purus, ingenti omnium admiratione egreſſus eſt: cõfeſſus palam, eo fulgore, ſibi manum porrigentem Chriſtum vidiſſe.

Exoritur ſubita gratulatio; audiuntur vbique voces lætitiæ; edictum ab Imperatore promulgatur, ne quis deinceps Chriſti cultoribus vel ſolo verbo moleſtiam exhibeat: Neue ad ſuſcipienda Chriſtiana ſacra quiſquã impediatur ſednec cõpellatur. Conſtantinus antè omnia vt Chriſto grati animi ſignificationem oſtenderet, eodemque pietatis ac religionis cunctos adduceret, magnificum in ipſa regia Chriſto Saluatori condidit* templum: & tum exemplo tum verbo immenſas diuinæ bonitatis diuitias omnib⁹ ob oculos ſtatuit. Noua tunc lux Eccleſiæ oriri viſa. Glorioſa Chriſti trophæa paſſim erigebantur; Confeſſores è vinculis & metallis ſoluti prodibant; & tanquam bellatores eximij, multis inclyti victoris, de hoſte proſtrato triumphabant; cum ecce Iudæi videntes Chriſtianam religionem Imperatorijs quoque ſplendoribus illuſtratam, ac præter ſpem admirabili amplitudine auctam atq; mirifice propagatam, maiorib. quam vnquam antea odijs exarſêre; & grauioribus inuidiæ ſtimulis exagitati, ſtuduêre, cum matrem Helenam Auguſtam, cum ipſummet Conſtantinum Imperatorem, quibus valebant artibus, ac magia quoq;, ſi potuiſſent, à ſuſcepta Chriſtiana religione iam penitus reuocare; egereq; procacibus ſuggeſtionibus, importunis petitionibus, efficacioribus precibus, & clamoribus petulantibus, vt coram ipſis in publico audirentur conuentu, aduerſus eandem Chriſtianã religionẽ diſputantes. Vbi ſane diuinus Pontifex tam egregie eos tum per ſacram ſcripturã cum per miracula (Domino cooperante) radarguit, confutauit atque conuicit: vt complures ex innumera aſtante multitudine, à ſuperſtitione Iudaica ac Pagana recedentes, exultantibus animis ad Chriſti caſtra conuolarint. Quo tempore & immanem draconem ſeu colubrum vrbi admo-

Chriſto Domino erigit Baſilicam Conſtantinus.

** De eius magnificentia vide Baron. vbi ſupra.*

Iudæorum impius conatus.

A S. Silueſtro publice conuincuntur vnde & multi ad Chriſtũ conuertuntur.

Ab eodem Draco extinguitur.

Digitized by Google

admodum infeſtum, quē gentiles cultu diuino proſequebantur, in propria cauerna occluſum extinxiſſe fertur.

Titulus ab eodem erectus.

Titulum quoque ſuum in Regione tertia, iuxta thermas Domitianas, quæ cognominantur Traianæ conſtituit; vbi conuocauit ac collegit amplam Synodum Antiſtitũ Occidentalium vltra 230. in qua Hippolitum Diaconum, Valentinianæ hæreſis ſectatorem; Calliſtum, Sabellii hæreſi maculatum; & Victorium, qui receptos ab Eccleſia Paſchales cyclos redarguere præſumpſiſſet, damnauit; Diaconos alios duos ordinauit, aliaque complura quæ pro propaganda ſtabiliendaque Orthodoxa fide facere videbantur diſpoſuit, definiuit atque concluſit; cum interim contra quam expectârat, res, in Oriente, legato ſuo Oſio ſucceſſere. Labore ſiquidem eius ob aduerſariorum ac repugnantium pertinaciam caſſo reddito, peruicax cōtentio reconciliationem concordiæ impediuit. Vnde pro Dei Eccleſia zelo exæſtuans vir diuinus, Oecumenicum Nicænum Concilium, 318. ſanctiſſimorum Antiſtitum conuentu celeberrimum, Imperatorio edicto indici, conuocari ac celebrari curauit; quo & legatos tres, quorum primarius erat Oſius, direxit; atq; idipſum tandem conſummatum Apoſtolica auctoritate confirmauit. Eccleſias vrbis mira amplitudine à Conſtantino erectas, ſacris picturis, ſiue muſiuo opere, ſiue coloribus ſplendide exornauit. Eius plantatio fuit nobiliſſima virgo, Romana nomine; filia Calpurnii Præfecti vrbis; quæ ab eodem baptizata, perpetuã coluit virginitatem; cuius Natalis dies 7. Calendas Martij adſcriptus tabulis eccleſiaſticis, anniuerſaria commemoratione in Eccleſia perſeuerat; coliturue Tuderti præſertim: vbi eius venerandæ reliquiæ aſſeruantur. Fecit ordinationes ſex per Menſem Decembrem; Ordinauit Epiſcopos per diuerſa loca 65. alias 36: Preſbyteros 42. Diac. 26.

Synodus Romana ab eodem collecta Anno Chriſti 324

Eodem auctore celebratur vniuerſalis Nicæna Synodus. ac ab eo cōfirmatur anno Chriſti 325.

En antiquam conſuetudinē Eccleſias picturis ſacris ornandi.

S. Romanā virginem baptizauit

Ordinationes eius ſacra.

Hæc pauca ex plurimis tanti Pontificis præclaris

rebus

rebus geſtis memoriæ commendata comperiuntur; quæ licet in terris nobis obſcurę, Deo tamen, Angelis, & hominibus, ſatis perſpicuæ atque conſpicuæ in cœlis apparent; ad quorum inclyta Regna tandem ſacratiſſimus præſul, meritiſque bonorum operum glorioſiſſimus, ſolutis mortalitatis vinculis lætus conſcendit; ſummum piiſſimo Imperatori, cæteriſq; fidelibus ſui relinquens deſiderium; à quibus ſacrum eius corpus honorifice eſt terræ mandatum in cæmeterio Priſcillæ, via Salaria, apud vrbem milliario tertio. Dignus ſane cuius nomen Solenni celebritate, anniuerſaria commemoratione recolatur; vtpote Sacerdotis vere magni; Pontificis maximi, Principis Epiſcoporum, hæredis Apoſtolorum, qui & primatu alter Abel; gubernatu Noe; patriarchatu Abraham; ordine Melchiſedech; dignitate Aaron; auctoritate Moſes: iudicatu Samuel; poteſtate Petrus: ac denique extitit auctoritate Chriſtus; cuius Diuinitatis magnus propugnator enituit, ac propalator eximius; cui merito, poſt Petrum, eiuſdem dogmatis primum ac præcipuum aſſertorem, tantum debeat Eccleſia, quantum alij, de ea quam optime merito; ac propterea digniſſimus exiſtit; vt in eius memoriam, non Romæ modo; hoc eſt, in primaria vrbe ipſius patriæ: verum in omnibus Chriſtiani orbis ciuitatibus, ad ipſos vſque extremos Antipodes, inſignes baſilicæ erectæ, vel oratoria atque ſacella, & aræ, Deo dicentur.

Feliciſſimus eius obitus.

Locus ſepulturæ.

Præclarò hoc encomio diem obitus ſanctiſſimi huius Pontificis exornat C. Baron. Tom. 3. Annal. Anno Chriſti 335.

VITA S. BARBATIANI, PRESBYTERI; *Ex Hieronymo Rubeo, rerum Rauennatium lib. 2. Quo tempore claruerit, abunde patet infra.*

C. Baron. in Notat. Mar. Rom.

VAlentinianus eodem, quo in Italiam venerat, anno à Theodoſio Romam vocatus, illuc ſe cum Galla Placidia matre contulit; vbi, vt, Theodoſius optauerat, Auguſtus appellatur. Cum vero religione eſſent

31 Decem. Appellatur is Augu-

ſent incenſi, nō defuerunt Placidia & Valentinianus, quin inter tot ſecundæ fortunæ felices euentus, ſummaque ſimul de imperio negotia, loca ſancta, hominesque ſanctitate ac innocentia vitæ inſignes Romæ inuiſerent. Enitebant eo tempore duo ſacerdotes Antiocheni Romæ, Timotheus & Barbatianus. Ad hos cum adijſſent, ſolus Barbatianus viuere inuentus in cœmeterio Caliſti. Ibi cum Placidię puella acerbiſſimo oculorum dolore laboraret, vir ſanctus dominæ precibus permotus, vbi Deum precatus eſt, ſudariolum ſuum in aquam merſum puellæ tradidit, iubetque oculos vt extergat; ſicque morbo ſoluta eſt. Nec multo poſt, Calogenes quoque Græcus adoleſcens, Valentiniani ſeruus, de ſcalis decidens, oſſibusque confractis & pede comminuto penè mortuus, ad virū Dei importatus, ab eoque ſigno Crucis obſignatus, ſtatim conualuit.

ſtus Anno. 425. Tom. 5. Annal. C. Baron.

S. Barbatianus Antiochenus Romæ miraculis innoteſcit.

His, plurimisque præterea prodigiis clarus, Rauēnam ab Galla Placidia nō multo poſt deducitur Barbatianus: quo ſe Valentinianus cum matre recepit. Inter eà autem Galla Placidia Rauennæ Diuo Ioanni Euangeliſtæ templum extruxerat, iuxta Aureliani pomarium, quo loco palus aderat, ad portam, quæ Artemeduli vocabatur, miſſis qui vndiq; lapides elegantes ſecarent, & aptas columnas fabricarent, pauimento, teſſelato opere elaborato: in parietibus verò naufragij votique hiſtoria ſimili opere picta. Ad Orientem erexit teſtudinem, duabus maximis innixam columnis, quas bracteato argento incruſtauit. Videbatur autem in maieſtate Deus, librum Ioanni Euangeliſtæ porrigens, cui erat ſubſcriptum: Sanctus Ioannes Euangeliſta. Hinc atque indè mare vitreum, in quo duæ naues turbulenta tempeſtate & ventorum impetu agitatæ, in altera Diuus Ioannes Placidiæ opem ferens aderat, ſeptemque candelabra, & nonnulla præterea ex ijs, quæ deſcribuntur in Apocalypſi myſteria. Nonnullæ præterea columnæ, ipſaque maxima ara, tota argenteis laminis exornata. Super aram teſtudo ex

Deducitur ab Imperatrice Rauēnam.

Placidia naufragio liberata magnificū votum D. Ioanni erigit.

Digitized by Google

præſenti marmore, quatuor ex argento columnis ſuffulta, pendentibus vtrinque aureis argenteiſque vaſibus, ex ipſo vero cacumine Crux eminebat inter poma & lilia. Prætermittenda etiam argentea columba non eſt, quæ volitare inter vaſa illa videbatur.

Nota: de columba argentea volanti ſimili

Id vnum autem tanto ope i, ac Auguſtæ religioni deerat, quod nihil haberet Reliquiarum D. Ioannis, quibus ara dicari more maiorum poſſet. Hæc res Auguſtæ animum angebat, & ob id ſacra inedia, ſummis precibus ac vigiliis ſuppliciter petere, vti quid ipſius ſuo templo daret dedicando. Barbatianum quoque cõſulit, petitq; quid agendũ putet. Ipſe, vt erat ſumma in Deum fide, conſulit in ædificato ab ſe templo vt vigilet. Denique ac Apoſtolum de re illa obnixe roget: futurum enim, vt animi pietatem Deus parui non faciat, ſeque Barbatianus in hac re Auguſtæ adiutorem pollicetur. Quod cùm ipſa feciſſet, tertia nocte, cùm eos leuis ſomnus haberet, poſtquam preces Deo fuderant, vidit Barbatianus, cum nec penitùs dormiret, nec integrè vigilaret, veneranda canitie virum, Pontificiis veſtibus indutum, deambulantem, & thure templum ſuffientem. Tanto prodigio commotus ſeipſum excutiens, ac plene vigilans Auguſtam de omni re cõmonefacit, ipſumque Antiſtitem per templum deambulantem commonſtrans; En, inquit, hic ille eſt, cui templum dicaſti. Placidia religionis feruore incenſa, ad S. Apoſtolũ Euangeliſtamq; qui iam ad aram maximam peruenerat, celeriter accurrit, ad pedeſque eius prouoluitur. Tum ille ex oculis elabens, ſandalium in Auguſtæ manibus reliquit, atque inde dedicatio templi non multo poſt celebrata eſt.

Agit Imperatrix cum S. Barbatiano de habendis Reliquiis.

Oranti S. Barbatiano apparet S. Euangeliſta.

Relinquit ſui monimentum.

Deinde vero, Barbatiani rogatu, eadem Placidia D. Ioanni Baptiſtæ quoque egregiam ædem iuxta domum ſuam extruendam curauit, vniuerſæ ædificationis negotio demandato Baduario Patricio Rauennati. In eo templo Barbatianus Deo ſeruiens, multis prodigiis innoteſcebat indies magis ac magis. Ex quibus illud inprimis commendatur, quod Iuliani

Exſtruitur Eccleſia etiam D. Baptiſtæ.

Rauen-

Digitized by Google

uennatis nobiliſſimi viri filium, ſtrumis ita laborantem, vt ab omnibus eſſet iam deſperatus, ſanauit. Pari felicitate autem & Theodoram primariam mulierem, refractario ſanguinis fluxu ad deſperationem laborantem curauit, ita ad eam dicens: Chriſtus, qui hoc morbi genere laborantem liberauit mulierem, & ipſe te ſanet. Per id tempus Petrus Chryſologus, Rauennæ Archiepiſcopus, ad Eccleſiæ adminiſtrationem conuerſus, Tricollim aggreſſus eſt, quod ædificium ad trium collium ſimulacrum extructum, Sacerdotibus Vrſiani templi ſtationem præbebat. Id nunc non extat; eius vicem reddunt horti, qui circa Vrſianam ædem conſpiciuntur. Templum præterea ſacrauit, quod D. Ioanni Baptiſtæ Baduarius, iuſſu Placidiæ, ædificauerat. Denique cum Placidia Ariminum ſe contuliſſet, incumbens in ædificationem templi Diuo Stephano haud procul ab vrbis mœnibus, incidiſſetque Barbatianus in leuem quidem morbum, ſed pertinacem, qui illi poſtremus fuit, Petrus certiorem fecit Placidiam, quæ omnibus repente relictis, Rauennam conuolauit; vbi non multo poſt Barbatianus tranquille & placide animam exhalauit: à B. Petro Archiepiſcopo ablutus & ſepultus iuxta aram maximam D. Ioannis Baptiſtæ:

Claret S. Barbatianus multis miraculis.

S. Petrus Chryſologus tunc Epiſcopus Rauennas.

Migrat S. Barbatianus ad Chriſtum.

MARTYRIVM SANCTISSIMÆ VIRginis Columbæ: Ex antiquiſſimis M.S. Codicibus. Paſſa eſt anno Chriſti 275. Eutychiani Papæ 1. Aureliani Imper. 5.

C. Baron. Tom. 2. Annal. & in Not. Mar. Rom.

AVRELIANVS, qui anno ducenteſimo ſeptuageſimoprimo ad Romani Imperij eſt euectus gubernacula, primo quidem CHRISTI fidelibus haud multum infeſtum ſeſe exhibuit: ſed impiorum mox deprauatus conſilio, ſopitam acriter ſuſcitauit

31. Decemb.

Digitized by Google

perſecutionem, Atque inter cæteras Chriſti martyrū turmas, ſanctiſſimam virginem generis nobilitate, & corporis animique ſpecie valde conſpicuam, nomine Columbam, à fidei pietatiſque conſtantia, ad nefarium deorum cultum traducere conatus eſt. Ingreſſus enim vrbem Senonis, die illo, quo magno Chriſtianorum gaudio, Saluatoris natalitia recolũtur, cũ ſtupenda piæ Columbæ virginis audiret opera eam protinus accerſiri, ſuoque tribunali ſiſti iuſſit.

Mouet perſecutionem Aurelian⁹ in Chriſtianos.

Conatur peruertere S. Columbam.

Illa fidei armis egregie munita, magno & excelſo animo in certamen prodijt; cui Aurelianus deorum cultum blandis primum verbis perſuadere conatus eſt. Addidit promiſſa ingentia: & filij quoque ſui ſpopondit coniugium. Illa vero & nuptias & promiſſa reſpuente, Aurelianus ſui contemptum non ferens, Aut ſacrificabis, inquit, aut virgineo ſpoliata pudore igne concremaberis Nec mora; Virgo Chriſti potentiæ ac bonitati confiſa, nihil vel supplicij atrocitatem vel caſtitatis iacturam verita, ad proſtibulum deducitur. Adeſt confeſtim iuuenis, œſtro libidinis vehementer incenſus, Barucha nonine; q violento impetu in cubiculum irruens, florem virginitatis caſtiſſimæ Virginis ſe violaturum ſperabat. Eum Colũba dũ omni ratione à ſe repellere nititur, ecce ex amphiteatro vrſa immanis, ſolutis vinculis, in lupanar inſilijt: iuuenemque humi proſtrauit. Exclamat miſer, & opē ſanctæ virginis implorat. Hortatur illa impudicum, vt ſcelerum ſuorum pœnitudine ductus, Ieſum inuocet: ſeſeque totum ei ſincera atque integra fide committat. Miſer ille periculi ſui magnitudine cõpulſus, Ieſum inclamat; liberatur ab Vrſa: & domo egreſſus, Ieſum, ſtupente Aureliano, verum Deum cõfitetur.

Aurelian⁹ ei blanditur & promittit nuptias filij ſui.

Ducitur ad lupanar

Defenditur mirabiliter ab Vrſa.

Impudicus Iuuenis ad Chriſtum cõuertitur.

Tyrannus vero furore incenſus domunculam virginis copioſo igne circumdari, & flammis conſumi iubet, Flammis exurgentibus, bellua, impetu facto, è periculo ſe eripit; virgo vero precib⁹ diuinam Chriſti opem implorans imbrem è cælo impetrauit: qui ſæui-

Vult eam exuri tyrãnus.

Digitized by Google

ſæuientes flammas protinus oppreſſit. Aurelianus rei quidem nouitate obſtupefactus, ſcelerum vero ſuorũ tenebris occæcatus, Chriſti potentiam non agnouit: ſed maleficijs & præſtigijs cuncta adſcribens, virginẽ in Chriſti bonitate & potentia mirifice exultantem, capitis, primo ab vrbe milliario, damnauit. Quo perducta, inſtanti precatione agonem ſuum Deo commendans, niueam ceruicem enſi carnificis conſtanter ſubdidit: & glorioſam martyrij coronam pridie Kalendas Ianuarias adepta eſt.

Extinguitur diuinitus ignis.

Decollatur

VITA S. MELANIAE IVNIORIS; Nobiliſſimæ matronæ Romanæ: Ex ea quæ eſt à Metaphraſt. fideliter conſcripta. Floruit anno Chriſti 434. &c. ſub Theodoſio Imperatore Iuniore.

a al. Melana.

C. Baron. Tom. 5. Annal. & in Not. Mar. Rom.

S. Melania clariſſima celeberrimaque Vrbe Roma oriunda, à nobiliſſimis clariſimiſque parentibus, quartodecimo ætatis ſuæ anno, inuita plane viro, genere & ætate, & cunctis opibus florentiſſimo, *a* Piniano nomine, ſacro matrimonij vinculo copulata fuit. Porro illa virgineæ caſtitatis amantiſſima, corpus ſimul & animam ſoli Chriſto conſecrare cupiebat; ſed Pinianus, de hærede ſolicitus, volentem nolẽtemque matrem filiorum efficere conatus eſt. Itaque viri ſubiecta imperio, difficiles partus experiri coacta; primo filiam enixa eſt: quam protinus Deo conſecrauit. Inde vero ſanctioris vitæ cupidiſſima, cum nullo modo continentiam viro perſuadere poſſet, fugam cogitabat. Sed cum id Deo, hominibuſque ingratum fore eſſet admonita, quod reliquum erat, pompis mundi & deliciis vniuerſis ab animo repulſis, cilicio ſub ſplendida & ſumptuoſa veſte carnem domabat.

31. Decem, Alias Ian. 31.

a ſic reſtituendum cenſet C. Baronius.

Iungitur viro inuita.

Parit filiã & Deo eam conſecrat.

Vtitur cilicio.

Hoc futuræ exercitationis præludium ſtrenuè viriliter-

riliterque exercens, maſculum deinde peperit infantem, vnicam paternæ hæreditatis ſpem: quæ tamen immatura eius morte breui ſublata fuit. Porrò in vltimo illo partu, tantis eſt conflictata doloribus, vt maritus & reliqui omnes certiſſimæ mortis nuncium exſpectarent. Illa vero iam mortis terrore pene oppreſſa, cum intelligeret maritum in templum ad aram confugiſſe, diuinumque auxilium implorare, arbitrata adeſſe tempus pio mentis deſiderio ſatisfaciendi ſumme idoneum, benigne admodũ eum hortatur, pro vitæ conſeruatione, vt vel deinceps perpetuum continentiæ votum vna ſecum amplectatur. Paret is lubens vxoris voluntati: paribuſque votis ſe Deo conſecrant. Parentes, re intellecta, grauiter indignati, & vitæ ſanctioris inſtitutum cõuellere, atque ad priſtinas delicias & mũdi ſplendorem eos reuocare conant. Illi vero igne diuini amoris iam vehementer continentiæ incenſi, Vrbe relicta, ad ſuburbana ſe cõtulêre vbi è Chriſtiana diſciplina pegrinis quibuslibet ſalutaria documěta, & egenis admirandę benignitatis officia ſedulo exhibuêre. Quo tempore Seuerus Piniani frater dictis factiſque eos oppugnans, inſano dæmonis inſtinctu nihil non moliebatur; vt tantam, tamque eximiam eorũ philoſophiam quæ in oculis omnium mirifice relucebat obſcuraret.

Parit filiũ ſed is mox decedit.

Vouēt ambo caſtitatem.

Relinquũt Vrbem.

Seuerus frater Piniani eos infeſtat.

Verina Auguſta fama virtutum eorum permota, Melaniam accerſijt, tantoque cum honore venientem excepit, vt etiam felicem ſe ac beatam prædicaret, quod tanta virtute fœminam conſpicere meruiſſet. Cumque de illata per Seuerum iniuria audiuiſſet, illamque digno ſuplicio vindicare ſtatueret, Melania roſpondens, An non, inquit, ſatius eſt iniuriam pati, quam inferre? Itaque nos quidem grauiora excipere parati, pro ſolis egenis pauperibuſque ſupplicamus: vt liceat ijs ex proprijs facultatib⁹ libere, repreſſo Seuero conſulere. Obſtupuit ſane, nec immerito, tantam in Melania virtutem Imperatrix: fecitque votis

Verina Auguſta eam admiratur & magni facit.

Egregia in Melania virtus.

cis eorum ſatis, Illi autem è regia domũ reuerſi, mox plenis manibus opes diſtrahere, immenſam auri & argenti vim pauperibus erogare, & benignitatis opera incredibili alacritate exercere. Tanta enim erat diuitiarum eorum gloria, vt Romanorum nemo excepto Imperatore, cum ea poſſet contendere. Erat eis Romæ ſplendida & manifica domus, cæterarum diuitiarum argumentum; quam nullus ciuium iuſto pretio emere potuit. *Diſtrahũt facultates ſuas.* *Diuitiarũ Melaniæ inſigne.*

Verumenimuero his omnibus maximo animo ſpretis, virilis animi matrona pauperem & abiectam in Chriſto elegit vitam; omnibus, quæ poſſidebat, ita in pauperes & cæleſtis vitæ cultores, monachoſque erogatis, vt ipſa pane interdum arido, potuque pertenui vteretur. Vini vſus prorſus ei incognitus erat: & hebdomadarum inedia (quod mirum videri haud immerito poteſt) carnem frequenter macerabat:, Cæterum diuinis eloquiis die nocteque ſedulo incenta, conſcribendis libris ſtrenuam inprimis nauabat operam; corporis refectione poſt Solis occaſum reſeruata; quæ tamen non tam refectio, quam noua afflictio videri poterat. *Magnæ ei & incredibiles abſtinentia.* *Dat operã ſcripturis.*

Poſt hæc vero maiora adhuc animo proponens, ligneam arculam corpuſculo ſuo ita adaptauit, vt mẽbra integre numquam poſſet extendere; in qua annos continuo ſeptem virile ſane exegit certamen. Et hæc quidem omnia, in terra peregrina; ciuitate, quæ Tagaſte dicitur: nè in patrio ſolo cognatorum blanditijs à ſuſcepto pietatis curſu tardaretur. Deinde vero viſendi ſacra loca deſiderio tacta, matre & Piniano marito comitibus, Alexandriam nauigauit; vbi pijs ſanctiſſimi Sacerdotis Cyrilli inſtructa colloquiis, cæleſti gaudio plena Hieroſolymam abijt: ibidemque matre ſenio prægrauata relicta, monachorum dein in Ægypto domicilia luſtrauit. Illic hauſta ſanctioris adhuc vitæ forma, mox Hiero- *In lignea arca arctiſſime degit annos ſeptẽ.* *Adit loca ſacra.* *Item Ægyptum.*

Digitized by Google

Conſtruit cœnobium virginum.

ſolymam repetiit; virginumque cœnobium nonaginta Chriſti famulabus erexit celeberimum: quibus ea cum gratia ac virtutum ſplendore præfuit, vt angelicæ in humanis corporibus mentes apparerent. Pinianus quoque pari ſanctitate conſpicuus, in monachorum contubernio ſeſe exercuit ac tandem plenus bonorum operum è corporis ergaſtulo ad cęlos feliciter emigrauit.

Degit in monaſterio vir eius.

Melania patruum ſuum paganum Chriſtianum reddit.

Melania vero, præter alias, procedente tempore, præclaras res geſtas, Voluſianum patruum ſuum nobiliſſimum, pariterque diſertiſſimum, vrbis Romanæ Præfectum, Paganiſmi tenaciſſimum (quem datis acceptiſque frequenter literis B. Auguſtinus ad Chriſti fidem conuertere fruſtra laborauerat) Conſtantinopoli, ad Chriſti tandem caſtra traduxit: paucis poſt diebus, è præſenti vita munitum primum Euchariſtię viatico, ad beatam immortalitatem pręmiſit. Miſſus fuerat is Roma Conſtantinopolim legatus ad Eudociam Imperatricem, eoque Melaniam neptem eam videndi auidus, literis euocauerat. Cęterum Melania ad propria reuerſa, miraculorum gloria abunde fuit illuſtrata præter Dæmoniacam mutā oleo ſacro priſtinæ ſanitati reſtitutam, complura alia operata eſt mirabilia; quæ ſingula hic recenſere, prolixam nimis exigerent narrationem.

Claruit cū plurimis eximijs miraculis.

Præſciuit diem obitus ſui.

Cæterum cum finem conſummandi curſus inſtare prænoſcens, loca ſancta eximia deuotione obiiſſet, monitaque vbique ſalutis impigre dediſſet, in validā tandem corporis incidit infirmitatem; qua ſe penitus deficere, emigrationiſque diem adeſſe ſentiens, ilico dilectum ſibi commiſſum gregem conuocatum, pieque matris diſceſſum multo lachrymarum imbre deplorantem, ad anteriora aſſiduo tendere grauiter eſt adhortata; multiſque dein verbis eundem conſolata, ad innumeram adſtantem multitudinem perutilem quoque fecit admonitionem: tandem ab Eleutheropolis Antiſtite; cui varia de ſuo grege mandârat, Eccleſiaſticis munita ſacramentis, ſoluto mortalitatis erga-

Quid circa nouiſſima.

Migrat in cælum.

ergaſtulo, ad ſidereas tranſuolauit læta manſiones, vltimo menſis Decemb. die.

DE SOLENNITATE DEDICATIONIS *Eccleſiæ: Ex R.P. Friderico Nauſea Antiſtite Viennenſi.*

TEMPLI Dedicationem & huius anniuerſariam ſolennitatem ac inſtitutionem non eſſe recentẽ, ſed omnium plane vetuſtiſſimam exploratiſſimum eſt; vtpote quæ primum à Iacobo olim Patriarcha viſione præſignatâ, per Iſraelitas, Domino mandante, ter in anno fieri, celebrarique cæperit. Quæ deinde ſucceſſione multo longiſſima, in veteri teſtamento, per viros ſanctiſſimos, non ſine laude & deuotione frequentata fuit & obſeruata, vſque ad nouum teſtamentum. In quo nimirum Chriſtus Rex regum & Dominus Dominantium, vnigenitus Dei filius, vnicus ſaluator noſter, auctor omnis boni, ſatis euidenter dedicationem ipſam, & eius feſtiuam ſolẽnitatem approbauit, confirmauit, ſibique eam eſſe gratiſſimam, non vna ſed multiplici ratione, commonſtrauit; tum quia tempore Encæniorum, id eſt Dedicationis, tẽplum ſingulariter viſitauerit: tum quia ibi ſermonem ad populum habere, diuinitatiſq; ſuæ ſacramẽta pandere dignatus eſt. Vnde non poteſt non aperto conſtare, quam recte quamque pie Catholica Eccleſia, veritatis columna & firmamentum, Solennitates Dedicationis templi ſingulis annis celebrari conſtituerit, ac in hunc vſque diem toto terarum orbe ſeruauerit; vtpote quæ Inſtrumenti veteris approbatione, & viſionis præſignatione, ſolennis comprobetur; confirmeturque viſitatione IESV CHRISTI: nobis exemplum, quod imitemur, in ſeipſo præbentis.

Quam antiqua Dedicationis Eccleſiæ ſolennitas. *Geneſ.* 28. *Dan.* 9. *Apoc.* 19. 1. *Tim.* 6. *Comprobat eam Chriſtus.* *Ioan.* 10.

Eſt autem in præſentia dedicare nihil aliud, quam rem quampiam alicui, non modo peculiarem, ſed &

Explicatio verbi dedicare.

Digitized by Google

ita propriam facere; vt deinde non poſſit alterius eſſe, nec niſi ad ipſius ſolius vſum fore. Ita Dedicatio tẽpli eſt, qua domus ipſa materialis, ita Deo ſingulariter eſt conſecrata & addicta, vt nullius deinde niſi Dei ſolius dici poſſit: nec aliud in ea debeat agi, niſi quod ad illius honorem eſt: Cuiuſmodi eſt, Deo Opt. pro beneficijs acceptis gratias agere; ſupplicare; orare; verbum illius prædicare & audire; ſacrificia offerre; pſallere; ſacra miniſtrare ſacramenta; & ſi quid huius eſt generis aliud, quod ad ſanctitatem illius attinet; quod ad templum Dei quaſi rem peculiarem ipſius pertinet dicente ad ipſum propheta. *Domum tuum decet ſanctitudo Domine, in longitudine dierum.* Et recte nimirum vereque; cum in hoc loco, peculiariter ille ſit ac habitet; qui ſanctus eſt ſanctorum; de ſe dicens ad vnumquemque in perſona Moyſis; *Solue calceamẽtum de pedibus tuis: locus enim in quo ſtas, terra ſancta eſt.* Cuius præterea ſanctitatem, quæ tribuitur illi per benedictiones Epiſcopi in Dedicatione, Dominus etiam in eo declaruit, ꝙ indignabundus, facto de funiculis flagello, vẽdentes, ementes, & numularios eiecit de templo, menſaſque illorum ſubuertit dicens: *Auferte iſta hinc & nolite facere domum Patris mei domũ negotiationis. Scriptum eſt enim; Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem feciſtis eam ſpeluncam latronum.*

Dedicare templum quid. *Pſal. 92.* *Dan. 9.* *Exod. 3.* *Matth 21.* *Marc. 11.* *Luc. 19.* *Ioan. 2.* *Ier. 7.* *Eſai. 56.*

Ex ijs licet animaduertere, quam horrende peccẽt ij, qui negotijs prophanis, vel turpibus fabulis, vel inutilibus & ocioſis verbis intendunt in templo: Ibi velut in quodam prophano foro ſpaciantur. Qui cum verbum Dei prædicatur, oculos in contemplandis mulierum formis paſcunt; ſatanicis inſpirationibus præbentes locum: nullus vt fructus ex bono ſemine iacto colligatur. Qui miniſtros Eccleſiæ ſiue orantes, ſiue cantantes, ſiue ſacrificantes nullo habent in pretio: ſed eos perturbant potius ac impediunt. Sed enim, quod huius temeritatis eſt caput, crebro tales nec temporum nec locorum ſacrorum religione

Qui in Eccleſiis grauiter peccẽt

Digitized by Google

gione vlla tanguntur; atq; idcirco non magis quam Iudæi vel Ethnici, Diuinam maieſtatem in templo præſentem ſuſpiciunt atq; venerantur. At vero hi præ cæteris (cum damnabilius multo peccent) magis ſunt deplorandi; qui cum ætate noſtra odio Eccleſiæ Vatiniano flagrent, ſi antehac vnquam, nunc ſuum hæreticum ſpiritum & barbaricum furorem orbi clariſſime produnt; quando Catholicis templis nullum concedunt honorem, & omne pretioſum auferunt omnemq; tollunt ornatum; & ſpoliandi quidem ac vaſtandi nullum faciunt finem veluti rem Euangelio dignam & ſanctam peragant, ſi inter fas & nefas, inter ſacrum & profanũ nihil diſcriminis ponant: omnemque cultum diuinum abrogent ac peſſundent. *In Nouatores.*

Nos vero quoties anniuerſarius dies templi dedicati recurrit, eandem ſacram ædem libenter inuiſamus, noſtraque vota & quæ maxime petenda ducimus, æterno Deo tunc ardenter offeramus atque commendemus. Si enim Dedicationis dies illis qui ſub vmbra vixerunt & figura, tam fuit celebris & venerabilis, quantæ nobis debet illa eſſe celebritati & venerationi, qui viuimus in luce & veritate IESV Chriſti? *1. Pet. 2.* maxime propter myſticam dedicationem templi ſpiritualis, quod nos ſumus; quam illa ſignificat, & ob eam hæc ipſa potiſſimum eſt inſtituta? Sane ſi rem ipſam penitius, & huius myſterium paulo diligentiùs inſpexerimus, profecto reſciemus, dedicationem ſacri templi, noſtram dedicationem ſignificare: qua nos primum non ſecus per fidem in ſacro baptiſmate Deo ſumus ex gentilitate recepti & dedicati, atque domus Dei materialis; cum & nos ipſius domus ſimus ſpiritualis: in qua ſpiritualiter per ſuam gratiam vult inhabitare; cuius quodammodo teſtis eſt templum materiale, & eius dedicatio. *2. Cor. 6.* *Dedicatione Eccleſiæ quid doceamur ſpiritualiter.*

Sed enim per eam admonemur noſtræ dedicationis; qua primum, vt diximus, ſumus ex hoc mundo & à diabolo p̄ fidẽ in baptiſmo erepti; ſoliq; Deo creatori noſtro ſic peculiariter appropriati, conſecrati & de-

dicati,

Digitized by Google

dicati, vt eius ſolius poſtea eſſemus; nec aliud in nobis & à nobis ageretur, quam quod ſanctum eſſet, Deoq; gratum; cum domus eſſemus Dei: quam ſanctitudo nec aliud deceret. Atque hinc eſt, quod ex Eccleſiæ Catholicæ inſtitutione, ſemper in cuiuslibet Eccleſiæ Dedicationis feſto, legi cantarique ſolet Euangelium de Zachæo; cuius domui, id eſt, animæ & cordi facta eſt ſalus. Etenim & nos olim fuimus Zachæi, publicanorum quippe ante fidem & baptiſmum principes: quia gentiles & idololatræ; parui omnino gratia, magni vero peccati enormitate; donec aſcendimus in arborem ſycomorum; quæ fatua dicitur arbor, qualis eſt (teſte D. Paulo) Chriſti crux & eius fides; doneeque Chriſtus ipſe nos per gratiam ſuam deſcendere iuſſit, & ad fidem ſuam vocauit; per quam eſſet in nobis, vt in ſuo ſpirituali templo habitaturus; donec cum eo eſſemus regnaturi in templo cæleſti.

Pſal 92.
Luca 19.
Rom. 1.
Epheſ 2.
1. Corinth. 1

BIBLIOTECA NA[…] ROM[…] VITTORIO E[…]

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

IHS